

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
ราชภัฏอุบลราชธานี
ครั้งที่ **10**

"นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์"
(Innovation for the Creative Economy)

วันจันทร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ – วันพุธที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2565

@ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดราชบุรี

จัดโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และเครือข่ายเจ้าภาพร่วม

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 10
“นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์”

และ

การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

IEEE International Conference on Cybernetics and Innovations 2022
“AI & Innovative Application”

การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัยครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ 10 แล้ว ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้จัดต่อเนื่องมาทุกปีติดต่อกัน เพื่อเป็นเวทีให้นักวิจัย นักวิชาการและผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาได้นำผลงานวิจัยที่ผ่านการคัดกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิมานำเสนอในที่ประชุม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ผลงานมีความกระฉ่างชัดและมีแง่มุมใหม่สำหรับการต่อยอดในการนำผลงานไปประยุกต์ใช้ หรือการนำไปศึกษาในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องในอนาคต ซึ่งถือว่าสิ่งนี้เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดการประชุมวิชาการในแต่ละครั้ง

สำหรับในปีนี้ได้กำหนดประเด็นหลักของผลงานไว้น่าสนใจและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในการขับเคลื่อนประเทศ คือ “นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์” โดยการจัดประชุมปีนี้ได้จัดให้มีการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ IEEE International Conference on Cybernetics and Innovations 2022 “AI & Innovative Application” ควบคู่ไปด้วย เพื่อเพิ่มความเข้มข้นในผลงานที่เกี่ยวกับนวัตกรรมในระดับนานาชาติ ผลงานที่ผ่านการคัดเลือกให้นำเสนอในครั้งนี้ มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขชุมชนและการแพทย์แผนไทย และด้านสุดท้ายเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าครอบคลุมทุกมิติที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ควรแก่การเผยแพร่ผลงานให้กว้างขวาง เพื่อให้คัมค้ำกับการที่นักวิจัยได้ลงทุนลงแรงในการศึกษาค้นคว้า จึงหวังว่าทุกท่านที่เข้าร่วมประชุมวิชาการในครั้งนี้จะได้รับประโยชน์สมดังเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมดังกล่าวไว้ข้างต้น

ท้ายนี้ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดงานทุกฝ่าย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจคัดกรองผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้วิพากษ์ผลงานในที่ประชุม ขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่ได้ส่งผลงานมาร่วมนำเสนอ ในครั้งนี้ และขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่เป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมครั้งนี้้อย่างเรียบร้อยสมบูรณ์ และได้มาตรฐานของการประชุมวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สารจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 10

“นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์”

และ

การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

IEEE International Conference on Cybernetics and Innovations 2022

“AI & Innovative Application”

ในนามของคณะกรรมการจัดงานประชุมวิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัยครั้งที่ 10 ประจำปี พ.ศ. 2565 ข้าพเจ้าขอต้อนรับและขอแสดงความยินดีกับผู้นำเสนอและผู้เข้าร่วมทุกท่านอย่างอบอุ่นด้วยความจริงใจ ขอขอบพระคุณท่านวิทยากรผู้เชี่ยวชาญและมากประสบการณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พดุงศักดิ์ รัตนเดโช ในการบรรยายพิเศษ “นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์”

การประชุมระดับชาตินี้จัดโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีสนับสนุนและส่งเสริมผลงานวิจัยและนวัตกรรม ข้าพเจ้าเชื่อว่าการประชุมระดับชาตินี้จะเกิดโอกาสในการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนแนวคิดและความคิดเห็นในการวิจัยที่เป็นต้นแบบ และสร้างแรงบันดาลใจสำหรับการวิจัยในอนาคต และขยายความรู้เกี่ยวกับสาขาต่าง ๆ ในการประยุกต์ใช้เชิงนวัตกรรม ท่ามกลางสมาชิกของชุมชนวิจัย ร่วมกับนักวิจัยจากทั่วประเทศ

การประชุมครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาต่าง ๆ ในเชิงนวัตกรรมได้แก่ นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว นวัตกรรมด้านการศึกษา นวัตกรรมด้านสาธารณสุขชุมชนและการแพทย์แผนไทย และนวัตกรรมด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม การดำเนินการของการประชุมครั้งนี้ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 76 ฉบับ ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากเอกสารทั้งหมด 83 ฉบับจากทั่วประเทศ เอกสารที่เลือกเหล่านี้จะถูกนำเสนอในระหว่างการประชุม

ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณอย่างจริงใจต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาและประเมินคุณภาพของบทความ ตลอดจนคณะกรรมการการจัดงานประชุมวิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัยครั้งที่ 10 สำหรับเวลาและพลังงานที่ทุกท่านได้ทุ่มเทให้การแก้ไขกระบวนการและการจัดการของการประชุมครั้งนี้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ได้ส่งผลงานที่ยอดเยียมมาที่งานประชุมวิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัยครั้งนี้ด้วย สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ System Man and Cybernetics Thailand Chapter (SMC) และเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในความร่วมมือทางวิชาการที่ให้การสนับสนุนการประชุมวิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัยครั้งที่ 10 ประจำปี พ.ศ. 2565 อย่างต่อเนื่อง

ด้วยความขอบคุณอย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สุขเมือง)

ประธานคณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย

กำหนดการ

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 10
“นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์” (Innovation for the Creative Economy)
และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ IEEE-International Conference on Cybernetics and
Innovations 2022
ในวันจันทร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ - วันพุธที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2565
ณ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดราชบุรี
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565

เวลา	รายการ
08.00 น. - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 น. - 12.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย ห้องประชุมย่อย 1 / ห้องประชุมย่อย 3
09.00 น. - 12.00 น.	ประชุมสัมมนา ห้องประชุมย่อย 2
12.00 น. - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. - 17.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย ห้องประชุมย่อย 1 / ห้องประชุมย่อย 3
13.00 น. - 17.00 น.	ประชุมสัมมนา ห้องประชุมย่อย 2

วันที่ 1 มีนาคม 2565

เวลา	รายการ
08.00 น. - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 น. - 09.30 น.	พิธีเปิด
	- กล่าวต้อนรับ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐพรภัทร์ อินทร์ศิริพงษ์ ตำแหน่ง รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
	- กล่าวรายงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชูเมือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
	- ประธานพิธีเปิด โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช ตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
09.30 น. - 10.20 น.	พิธีมอบโล่เจ้าภาพร่วม ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) พระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เวลา	รายการ
	5) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 7) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และ 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
10.200 น. - 12.00 น.	- บรรยายพิเศษหัวข้อ “นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์” โดย ศ.ดร.ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช ตำแหน่ง ศาสตราจารย์ระดับ 11 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
12.00 น. - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. - 16.00 น.	- นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย
	- ห้องประชุมย่อย 1
	- ห้องประชุมย่อย 2
	- ห้องประชุมย่อย 3 (ห้องอินเทอร์เน็ต) บรรยายพิเศษ (Keynote lecture) online โดย Luigi Gallo : Senior Research Scientist at the National Research Council of Italy, Institute of High Performance Computing and Networking.
16.00 น. - 17.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย
	- ห้องประชุมย่อย 1
	- ห้องประชุมย่อย 2
	- ห้องประชุมย่อย 3 (ห้องอินเทอร์เน็ต)
17.00 น. - 20.00 น.	พิธีประกาศผลมอบรางวัล Best paper และร่วมรับประทานอาหารเย็น
วันที่ 2 มีนาคม 2565	
09.00 น. - 12.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย
	- ห้องประชุมย่อย 1
	- ห้องประชุมย่อย 2
	- ห้องประชุมย่อย 3 (ห้องอินเทอร์เน็ต)
12.00 น. - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.30 น. - 17.00 น.	นำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย
	- ห้องประชุมย่อย 1
	- ห้องประชุมย่อย 2
	- ห้องประชุมย่อย 3 (ห้องอินเทอร์เน็ต)

หมายเหตุ : รับประทานเครื่องดื่ม/อาหารว่าง เวลา 10.30 – 10.45 น. , 14.30 – 14.45 น.

รับประทานอาหารกลางวัน 12.00 - 13.00 น.

ตารางการนำเสนอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 10
 “นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์”

และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ IEEE International Conference on Cybernetics and
 Innovations 2022 (ICCI 2022) “Ai & Innovative Application”

ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม 2565

ณ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดราชบุรี

วันจันทร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 (February 28, 2022)

	ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)	ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)	ห้องย่อย 3 / Room 3 (Vela dee 1)
08.00 - 09.00	ลงทะเบียน / Registration		
09.00 - 12.00	<p>T4 : นวัตกรรมด้านการศึกษา (Innovation in education) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : รศ.ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย วิทยาการประจำห้อง : อ.ดร.สุทธิรักษ์ อ้วนศิริ</p> <p>T4-2 / T4-12 / T4-13 / T4-18 / T4-34 / T4-69 / T4-71 / T4-75 / T4-77</p>	<p>T1 : นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : รศ.ดร.ปิยะพร ตันณีกุล วิทยาการประจำห้อง : ผศ.ดร.เขาวลิต สมพงษ์เจริญ</p> <p>T1-4 / T1-6 / T1-7 / T1-8 / T1-9 / T1-21</p>	<p>ประชุมสัมมนา / Seminar Data Visualization ดร.ฐิตาภรณ์ กนกรัตน์</p>
12.00 - 13.00	รับประทานอาหารกลางวัน		
13.00 - 17.00	<p>T5 : นวัตกรรมด้านสาธารณสุข ชุมชนและการแพทย์แผนไทย (Innovations in community public health and Thai traditional medicine) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : อ.ดร.วรเดช ช้างแก้ว วิทยาการประจำห้อง : อ.ดร.รินรำไพ พุทธิพันธ์</p> <p>T5-19 / T5-30 / T5-31 / T5- 32 / T5-72 / T5-74 / T5-76 / T5-83</p>	<p>T2 : นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Innovation in science and technology) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : รศ.ดร.พายัพ เกตุซึ้ง วิทยาการประจำห้อง : ผศ.ดร.ภูมินทร์ สุมาลัย</p> <p>T2-1 / T2-10 / T2-15 / T2- 25 / T2-26 / T2-27 / T2-28 / T2-55 / T2-78 / T2-79 / T2- 80 / T2-81</p>	<p>ประชุมสัมมนา / Seminar Data Visualization ดร.ฐิตาภรณ์ กนกรัตน์</p>

ตารางการนำเสนอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 10

“นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์”

และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ IEEE International Conference on Cybernetics and Innovations 2022 (ICCI 2022) “Ai & Innovative Application”

ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม 2565

ณ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดราชบุรี

วันอังคารที่ 1 มีนาคม 2565 (March 1, 2022)

	ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)	ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)	ห้องย่อย 3 / Room 3 (Vela dee 1)
08.00 – 09.00	ลงทะเบียน / Registration		
09.00 – 09.30	พิธีเปิด / Open Ceremony กล่าวต้อนรับ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐพรภัทร์ อินทร์ศิริพงษ์ กล่าวรายงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ชูเมือง กล่าวเปิด โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช		
09.30 – 10.20	มอบโล่แก่เจ้าภาพร่วม / Co-host Plaque มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี		
10.20 – 12.00	บรรยายพิเศษ หัวข้อ นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดย ศ.ดร.ผดุงศักดิ์ รัตนเดโช (ออนไลน์)/ Keynotes Speaker Topics Innovation for the Creative Economy By Prof. Dr. Padungsak Rattanadecho (Online)		
12.00 – 13.00	รับประทานอาหารกลางวัน		
13.00 – 17.00	T1 : นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.ดร.ชัชวาล แอร์มหล้า วิทยากรประจำห้อง : อ.วชิรวิษ งามละม่อม T1-20 / T1-22 / T1-24 / T1-36 / T1-37 / T1-38 / T1-39 / T1-70 / T1-73	T4 : นวัตกรรมด้านการศึกษา (Innovation in education) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช วิทยากรประจำห้อง : อ.ดร.สุทธิรักษ์ อ้วนศิริ T4-14 / T4-54 / T4-56 / T4-63 / T4-64 / T4-65 / T4-68	IEEE-International Conference on Cybernetics and Innovations Keynotes Speaker Luigi Gallo Senior Research Scientist at the National Research Council of Italy, Institute of High Performance Computing and Networking. Asst. Prof.Dr Mahasak Ketcham
		T6 : นวัตกรรมด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม (Innovations in Agriculture and Environment) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : อ.ดร.พุทธพร พุ่มโรจน์	

	ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)	ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)	ห้องย่อย 3 / Room 3 (Vela dee 1)
		วิทยากรประจำห้อง : อ.นิพนธ์ ชูเกิด T6-3 / T6-11 / T6-17 / T6-29	Asst. Prof.Dr.Pokpong Songmuang
17.00 – 21.00	พิธีมอบรางวัล Best Paper และร่วมรับประทานอาหารเย็น (ดื่มการแต่งกาย “ผ้าไทย”) / Best paper award ceremony and dinner ดำเนินรายการโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมินทร์ สุมาลัย และ อาจารย์ว่าที่ร้อยโทศุภกฤษ สุขเจริญ		

ตารางการนำเสนอ

การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย ครั้งที่ 10

“นวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์”

และการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ IEEE International Conference on Cybernetics and Innovations 2022 (ICCI 2022) “Ai & Innovative Application”

ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม 2565

ณ โรงแรม ณ เวลา จังหวัดราชบุรี

วันพุธที่ 2 มีนาคม 2565 (March 2, 2022)

	ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)	ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)	ห้องย่อย 3 / Room 3 (Vela dee 1)
08.00 - 09.00	ลงทะเบียน / Registration		
09.00 – 12.00	<p>T1 : นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ. ดร.สมคิด ดวงจักร์ วิทยาการประจำห้อง : ผศ.วรรณนิสา ปานพรม</p> <p>T1-41 / T1-42 / T1-43 / T1-44 / T1-45/ T1-46 / T1-48 / T1-49 / T1-50 / T1-23</p>	<p>T1 : นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว วิทยาการประจำห้อง : อ.ดร.สมชาติ เกตุพันธ์</p> <p>T1-16 / T1-35 / T1-40 / T1-51 / T-52 / T1-57 / T1-58</p>	<p>T3 : นวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว (Innovation in business administration and tourism)</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.อัจฉริยา โชติกลาง วิทยาการประจำห้อง : อ.ดร.ยุทธจักร งามขจิต</p> <p>T3-33 / T3-66 / T3-67 / T3-82</p>

สาขางานวิจัย (Research field)

T1 : นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)

T2 : นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Innovation in science and technology)

T3 : นวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว (Innovation in business administration and tourism)

T4 : นวัตกรรมด้านการศึกษา (Innovation in education)

T5 : นวัตกรรมด้านสาธารณสุขชุมชนและการแพทย์แผนไทย (Innovations in community public health and Thai traditional medicine)

T6 : นวัตกรรมด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม (Innovations in Agriculture and Environment)

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 (February 28, 2022)

เวลา 09.00 – 12.00

ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)

T4 นวัตกรรมด้านการศึกษา (Innovation in education)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : รศ.ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย

วิทยาการประจำห้อง : อ.ดร.สุทธิรักษ์ อ้วนศิริ

No.	เวลา	เรื่อง
T4-77	09.00 – 09.20	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง รินรำไพ พุทธิพันธ์
T4-2	09.20 – 09.40	แนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการแบบพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน ณภัทร ญาโนภาส
T4-12	09.40 – 10.00	การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปนัดดา ทวีมา ไพจิตรา เจียรระเนียบ เสาวณีย์ ชูจิต
T4-13	10.00 10.20	การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น อำภา จักรवालสดี
T4-18	10.20 – 10.40	ระบบการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ชดาทิพ ศุภสุวรรณ สมชาติ เกตุพันธ์ อีร์พันธ์ กำนัดรา
T4-34	10.40 – 11.00	การสำรวจปัญหาการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง คณากร ปิยภักดิ์ อนุกุล ทองใบ อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ
T4-69	11.00 – 11.20	ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ จิตคุปต์ ละอองปลิว
T4-71	11.20 – 11.40	การศึกษาผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน ของนักศึกษาสาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ภณิชา จงสุภางศ์กุล
T4-75	11.40 – 12.00	แนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ศิริรัตน์ บุรีรัตน์ ยุพยงค์ วิงวร บารมี ชูชัย

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 (February 28, 2022)

เวลา 09.00 – 12.00

ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)

T1 นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : รศ.ดร.ปิยะพร ตันณีกุล

วิทยากรประจำห้อง : ผศ.ดร.เชาวลิต สมพงษ์เจริญ

No.	เวลา	เรื่อง
T1-4	09.00 – 09.20	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ศุदारัตน์ เอาสูงเนิน พศิน สัตยพัฒน์ บุญชัย เงินโรจน์ประดิษฐ์ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง ทัดตนนันท์ คงลำธาร ชันทอง ใจดี
T1-6	09.20 – 09.40	ปัญหากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษากรณีให้ผู้ต้องการทำแผนที่เกิด เหตุ นภสร วัดแยม แพรวพลอย หัวใจเพชร ปนัดดา เทพสงวน ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง ทัดตนนันท์ คงลำธาร ชันทอง ใจดี ณีภูริธิดา วันศิริ
T1-7	09.40 – 10.00	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเช่าห้องพักอาศัย วรรณดี จันชื่น ญาณิษา วัฒนสุข อรภช มีเมฆ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา จตุรงค์ เพิ่ม รุ่งเรือง ทัดตนนันท์ คงลำธาร ชันทอง ใจดี ณีภูริธิดา วันศิริ
T1-8	10.00 – 10.20	ปัญหาจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน ซึ่งกระทบต่อชุมชนและ สิ่งแวดล้อม วินัส งามเจริญ ทัดตนนันท์ คงลำธาร ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง สุรศักดิ์ มีบัว ณีฐพล สิทธิพราหมณ์
T1-9	10.20 – 10.40	คราฟต์เปียร์กับกฎหมายในประเทศไทย กัญจนา ทองพิทักษ์กิจ ทัดตนนันท์ คงลำธาร ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง ณีฐพล สิทธิพราหมณ์
T1-21	10.40 – 11.00	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหาร ส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี นิตยา เจริญรักษ์

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 (February 28, 2022)

เวลา 13.00 – 17.00

ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)

T5 นวัตกรรมด้านสาธารณสุขชุมชนและการแพทย์แผนไทย (Innovations in community public health and Thai traditional medicine)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : อ.ดร.วรเดช ช่างแก้ว

วิทยากรประจำห้อง : อ.ดร.รินรำไพ พุทธิพันธ์

No.	เวลา	เรื่อง
T5-19	13.00 – 13.20	การศึกษาความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามแบบวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ชาลีฮา ยูโซ๊ะ นูรอฮาฟีกะห์ ดอเลาะ ฟาติฮะห์ มีอลี รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์
T5-30	13.20 – 13.40	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เกตุวลิน หลวงเพชร นภาพร ถ้ำกลาง วิสสุตา ฉลวยศรี นัญกร สุขเสริม
T5-31	13.40 – 14.00	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 ทรรติกา ชันวมาน พิมพ์พิชมา ศรีบุญเพ็ง เสาวลักษณ์ ไทสงฆ์ฉัตรธิตี รุ่งนภา สิงห์สถิตย์ บารมี ชูชัย ชาญชัย ยมดิษฐ์
T5-32	14.00 – 14.20	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวานมันเค็มในเด็กประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี กันยารัตน์ ทองดี ธณัฐณันน์ สว่างเมฆ จริยาภรณ์ แก้วกัญญา มนต์มนัส แห่งหิน รัชดาพร ฐานมัน
T5-72	14.20 – 14.40	การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ สำราญ สุขแสง
T5-74	14.40 – 15.00	แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร อัญชลี กองรักษ์ รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์
T5-76	15.00 – 15.20	การศึกษาความเป็นมา คุณค่า คุณลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย กิตติพันธ์ หงส์ทอง สำราญ สุขแสง วรยุทธ ทิพย์เที่ยงแท้
T5-83	15.20 – 15.40	ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ2ส และภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี รัชดาพร ฐานมัน นัญกร สุขเสริม

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 (February 28, 2022)

เวลา 13.00 – 17.00

ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)

T2 นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Innovation in science and technology)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : รศ.ดร.พ่ายพ เกตุขัง

วิทยากรประจำห้อง : ผศ.ดร.ภูมิมินทร์ สุมาลัย

No.	เวลา	เรื่อง
T2-1	13.00 – 13.20	ไอดลกิ่งเฉพาะวิถันยค่าช่วงบงกักรูปเกือบซ่าย ไพโรจน์ เยียรระยง ภัคกร ปานโพธิ์
T2-10	13.20 – 13.40	การศึกษาการยศาสตร์ในกระบวนการขึ้นรูปและตกแต่งรูปและตกแต่งโองมังกร ธวัชชัย ประหยัดวงค์ เข็ดชัย ชูระแพง ทองแพ่ง ทองลิม ชูศักดิ์ พรสิงห์
T2-15	13.40 – 14.00	ผลของ Thidiazuron (TDZ) ต่อการชักนำการเกิดยอดของต้นอโศกาเขียแบล็คเวลเวท (Alocasia regunila 'Black velvet') เกษศิรินทร์ จันทรหลิน ลดาภรณ์ สุขวิสัย กรกนก ตั้งจิตมั่น
T2-25	14.00 – 14.20	การพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ ศุภกร กิจธรรม
T2-26	14.20 – 14.40	การพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ ศุภฤกษ์ เอื้อวิเศษวัฒนา
T2-27	14.40 – 15.00	การพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์ ธนาคม จงถาวร
T2-28	15.00 – 15.20	พันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลาย <i>Ptyas mucosa</i> (Linnaeus, 1758) ธเนศ เบญจวรรณ สุภาวิณี บุญภิรมย์ นันทพร เกตุเลขา
T2-55	15.20 – 15.40	แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ดของชุมชนในพื้นที่อำเภอ เมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พิชิต วันดี
T2-78	15.40 – 16.00	การศึกษาทดสอบหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ อาคม บุญปัญญา ปรีดา จันทวงษ์
T2-79	16.00 – 16.20	การศึกษาทดสอบสมรรถนะเชิงความร้อนของผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา อาคม บุญปัญญา ปรีดา จันทวงษ์
T2-80	16.20 – 16.40	การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและความคุ้มค่าของระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งติดตั้งแบบ ออนกริดบนหลังคาอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ธีระเศรษฐ์ ศรีประภัสสร บุญยรัตน์ ไชรัมย์ พุทธิพงษ์ พิพัฒน์วุฒดิกร พงษ์ศักดิ์ รัตนพันธ์ สมภาพ คูประเสริฐ สุภัญญา หมู่เย็น ทศวัลย์ คัมภีระพันธุ์ จงจิตร ธีรัญญา
T2-81	16.40 – 17.00	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของนโยบายพลังงานประเทศไทย

No.	เวลา	เรื่อง
		บุญรัตน์ โขรัมย์ โจเซฟ เคดารี ธีระเศรษฐ์ ศรีประภัสสร ฉัตรชัย หิรัญลาภ อรุณยุพา บัว ทรัพย์ ชัยพร สุภาหิตานุกุล ชัตติยะ สามี จงจิตร หิรัญลาภ

วันที่ 1 มีนาคม 2565 (March 1, 2022)

เวลา 13.00 – 17.00

ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)

T1 นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.ดร.ชัชวาล แอรัมย์หล้า

วิทยาการประจำห้อง : อ.วชิรวิษ งามละม่อม

No.	เวลา	เรื่อง
T1-20	13.00 – 13.20	พัฒนาการในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามภริยาจากพระไอยการลักษณะผ้าเมียไปสู่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว จณิสตา จินดากุลย์ สุพรรณษา แสงสว่าง สร้อยทิพย์ สุกุลธนาศร ขตาทิพ ศุภสุวรรณ
T1-22	13.20 – 13.40	คุณภาพการบริหารจัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ วิษณุวิสิฐ พีรธีษิรัฐ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-24	13.40 – 14.00	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ธนศ เกตุเลขา อำนวย ปิ่นพิลา
T1-36	14.00 – 14.20	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการบริหารทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ ปทุมมาศ ชื่นโชติกิตติ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-37	14.20 – 14.40	การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างปริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี กฤติมาพร วงศ์อินทร์ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-38	14.40 – 15.00	การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ภณนพทร นีสันเทียะ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-39	15.00 – 15.20	ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ปุณยณูช ศรีวิสัย อำนวย ปิ่นพิลา
T1-70	15.20 – 15.40	ทักษะสุนทรียะทางดนตรีกับการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนและเยาวชน พีระชัย ลีสมบูรณ์ผล ธีระวัฒน์ วรรณเลิศ
T1-73	15.40 – 16.00	การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรตำบลทับตะโกอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี อาภาภรณ์ ธิบัติ์ สุนิสสา นรการ สุริรัตน์ นงนุช ธนายุต กันตเกรียงวงศ์ ประภัสสร มีน้อย

วันที่ 1 มีนาคม 2565 (March 1, 2022) เวลา 13.00 – 17.00

ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)

T4 นวัตกรรมด้านการศึกษา (Innovation in education)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช

วิทยากรประจำห้อง : อ.ดร.สุทธิรักษ์ อ้วนศิริ

No.	เวลา	เรื่อง
T4-14	13.00 – 13.20	ผลสัมฤทธิ์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ยุพยงค์ วิงวร
T4-54	13.20 – 13.40	การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ณพัทธ์อร คำกาหลง วราภรณ์ จาตนิล
T4-56	13.40 – 14.00	การส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 นิภัทรา สังข์ขันธ์
T4-63	14.00 – 14.20	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษา ภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ บุญย์จรรย์ สรสีสม วุฒิกาล เคางาม จันจิรา ก้านแก้ว จารุวรรณ ฉลุทอง ปิยธิดา มณีศรี อภิขยา จิตรีเนื่อง
T4-64	14.20 – 14.40	การติดตามผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย เสาวรส ชูศรี อุทัยวรรณ ดอกพรม ชนกฤต สาขาจันทร์
T4-65	14.40 – 15.00	การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ชาญชัย ยมดิษฐ์ เอกกรวี ครูทางคะ ศิรินทิพย์ ห่วงทอง
T4-68	15.00 – 15.20	Teaching English for the Media using Practice Based Communication Ronald Portanier Sunisa Phophromb Sathcha Kaisornrat

T6 นวัตกรรมด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม (Innovations in Agriculture and Environment)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : อ.ดร.พุทธพร พุ่มโรจน์

วิทยากรประจำห้อง : อ.นิชนันท์ ชูเกิด

No.	เจ้าของบทความ	เรื่อง
T6-3	15.20 – 15.40	การออกแบบและพัฒนาเตาอบรมควันสำหรับกระถางจากฟางข้าวโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ผลิตกระถางฟางข้าวบ้านดอกซาก ตำบลห้วยยูง จังหวัดชัยนาท เกวรินทร์ พันทวี วีรณัฐ สระแก้ว
T6-11	15.40 – 16.00	ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรคโนสในพริก วิษณุ จำปาทอง นัฐพงศ์ ชลรัตน์มฤต เสาวณีย์ชูจิต
T6-17	16.00 – 16.20	ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคลใบหยิก แก้วกัญญา อิศระเสนีย์ จิรนนท์ บุญมาตุ่น หทัยา ห้วยหงษ์ทอง เสาวณีย์ ชูจิต
T6-29	16.20 – 16.40	การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรม ธีรภัทร์ สังข์แก้ว ละอองศรี ศิริเกสร สุชาติดา บุญเลิศนิรันดร์ อรุณี คงสอน

วันที่ 2 มีนาคม 2565 (March 2, 2022) เวลา 09.00 – 12.00

ห้องย่อย 1 / Room1 (Vela dee 4)

T1 นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ. ดร.สมคิด ดวงจักร์

วิทยากรประจำห้อง : ผศ.วรรณนิสา ปานพรม

No.	เวลา	เรื่อง
T1-41	09.00 – 09.20	การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ฐิติกาญจน์ กลิ่นเจริญ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-42	09.20 – 09.40	ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ธนวิษณุ วงใหญ่ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-43	09.40 – 10.00	ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ธีรวัฒน์ อันทพิระ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-44	10.00 10.20	ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช บุญยวัจน์ ชูแก้ว อำนวย ปิ่นพิลา
T1-45	10.20 – 10.40	คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช อุทุมพร รัตนะ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-46	10.40 – 11.00	การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช วิจารณ์ ไทรทองคำ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-48	11.00 – 11.20	คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พันธ์ศักดิ์ แก้วสุขใจ อำนวย ปิ่นพิลา
T1-49	11.20 – 11.40	การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ฉัตรวิชัย พวงมาลัย อำนวย ปิ่นพิลา
T1-50	11.40 – 12.00	ประสิทธิภาพของการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พระภิกษุวิมลญาณประสุต อำนวย ปิ่นพิลา
T1-23	12.20 – 12.40	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมีอถือ อำเภอธัญญา จังหวัดตรัง จิราภรณ์ พุ่มณีสกุล อำนวย ปิ่นพิลา

วันที่ 2 มีนาคม 2565 (March 2, 2022)

เวลา 09.00 – 12.00

ห้องย่อย 2 / Room 2 (Vela dee 3)

T1 นวัตกรรมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Innovation in the Humanities and Social Sciences)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.ดร.วิภาวณี เผือกบัวขาว

วิทยากรประจำห้อง : อ.ดร.สมชาติ เกตุพันธ์

No.	เวลา	เรื่อง
T1-16	09.00 – 09.20	โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบาง ด้านสวัสดิการสังคม บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัด สระบุรี อำนวยการ ปิ่นพิลา
T1-35	09.20 – 09.40	ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อ พิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร วรรณภรณ์ บัวเพชร อำนวยการ ปิ่นพิลา
T1-40	09.40 – 10.00	คุณภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระ พุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ขวัญทิพย์ จิตรประไพ อำนวยการ ปิ่นพิลา
T1-51	10.00 10.20	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรใน สำนักงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พระภิกษุอัครเดช หาญอารีย์ อำนวยการ ปิ่นพิลา
T1-52	10.20 – 10.40	การปรับใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาการจัดขยะมูลฝอยใน เขตองค์การบริหารส่วน ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พระภิกษุวิบูลพัฒนานุโยค อำนวยการ ปิ่นพิลา
T1-57	10.40 – 11.00	การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามปริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง อีสาน บุญจรรย์ สรสีสม สุรชัย สุขสนธิ กัลญารัตน์ วงษ์ผม พันธิตรา สีธงชัย ภัทรภร รัตนบำรุง รัตนา ภรณ์ ปัญญาคม
T1-58	11.00 – 11.20	การศึกษาเชิงคติชนวิทยา : การไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพืชน้ำและพิธีแกลมอ ของกลุ่มคน ในจังหวัดบุรีรัมย์ บุญจรรย์ สรสีสม ประพิชญญา วิริยะเสถียรพงศ์ สถาพร เทียงพุก กุลรัตน์ เหลือคุ้ม อัญชิสา ข้าวอรุณ อารีรัตน์ พูลสวัสดิ์

วันที่ 2 มีนาคม 2565 (March 2, 2022) เวลา 09.00 – 12.00

ห้องย่อย 3 / Room 3 (Vela dee 1)

T3 นวัตกรรมด้านบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว (Innovation in business administration and tourism)

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง : ผศ.อัจฉรียา โชติกลาง

วิทยากรประจำห้อง : อ.ดร.ยุทธจักร งามขจิต

No.	เจ้าของบทความ	เรื่อง
T3-33	09.00 – 09.20	การสำรวจอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อขนมหวานออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี สุนิสา นิ่มนวล อารียา อินทะแพทย์ ณิชาทพัชร บ้านใหม่ อภิลักษณ์ ธรรมวิมุติ
T3-66	09.20 – 09.40	The Role of Actor Network Theory in the Organization of a Sport Tourism Event Ronald Portanier Sathcha Kaisornrat
T3-67	09.40 – 10.00	The Push-Pull Factor of Sport Tourism: Is it in reality a Sport Event, or is it more Tourism? Ronald Portanier Sathcha Kaisornrat
T3-82	10.00 10.20	นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน ทัศนีย์ นาคเสนีย์वंสันต์ นาคเสนีย์ สัจจา ไกรศรรัตน์

สารบัญ

	หน้า
ไอตลิ่งเฉพาะวิถึช้ญค้ช้วงบงก้กรบเกือบช้ช้ย ไพโรจน์ เย้ยระยง และ ภคกร ปานโพธิ์	1
การศึษาการยศาศตรึในกระบวนกรช้้รูปและตค้ต้งรูปและตค้ต้งอ้องม้nger ธวัชช้ย ประห้ยตวงศ้, เชดช้ย ฐระแพง, ทองแถ้ง ทองล้ิม และ ชุค้กค้ดี พรล้ิงห้	8
ผลของ Thidiazuron (TDZ) ต่อกการช้กน้การเกดยอตของต้้นอโลคาศยแบล้คเวลเวท (Alocasia regunila 'Black velvet') เกษศึรินทร จันทรห้ล, น ลตากรณ้ สุชวลล้ย และ กรกนก ต้้งจิตม้ัน	20
การพัฒนาระบบจองคิวงช้อมและชยอะไหล์รถยนต้ออนล้ัน ปิยะวดี พงษ์ส่วสดี และ ศุภกร กิจธรรม	25
การพัฒนเว้บไซต้ร้านรองเท้้าฟุตบอลอนล้ัน ปิยะวดี พงษ์ส่วสดี และ ศุภฤกษ์ เอ้อวิเศช้พัฒนา	40
การพัฒนเว้บไซต้ร้านรองเท้้าบาสเก้ตบอลอนล้ัน ปิยะวดี พงษ์ส่วสดี ธนาคม จงถาวร	52
พันธุศาสตรึเชลล้ของงูล้ิงหางลาย Ptyas mucosa (Linnaeus, 1758) ธเนส เบญจวรรณ สุภาว้ณี บุญกริมย์ น้ันทพร เกตุลเขา	67
แอปลล้เคช้ันตค้ตามช้อมล้ผู้ป่วยตค้ต้งยงผ่านระบบคิวงารโค้ดของช้มนช้ในพ้ันที่อำเภอเม้ือง จ้งหวัดบุรีรัมย์ พิชิต วันดี	76
การศึษาทตสอบหล้งค้ปล่องร้้งสือาทิตย้ไฟเบอร์ช้เมนต้ อาคม บุญปัญญา และ ปรีดา จันทวงษ้	86
การศึษาทตสอบสมรรถณะเช้งความร้อนของผน้งปล่องร้้งสือาทิตย้น้้าหน้กเบา อาคม บุญปัญญา และ ปรีดา จันทวงษ้	93
การว้เคราะห้จุดค้มทุนและความค้มค้ค่าของระบบไฟฟ้าล้งงานแสงอาทิตย์ช้้งตค้ต้งแบบออน กรตบนหล้งค้าอาคารร้องงานอุตสาหกรรณช้ขนาดล้็ก ธีระเศรช้ฐ์ ศรีประภัสสร, บุญยรรตน์ ช้รัมย์, พุทธิพงษ้ พห้พัฒน์วุฒค้กร, พงษ์ค้กค้ดี ร้ตนพ้ันธ้, สมภพ คูประเสรฐ์, สุก้ญญา หมู่เย้ัน, ทค้วัลล้ย ค้มภ้ระพ้ันธ้ และ จงจิตร์ หิร้ญลา	100
การว้เคราะห้ผลการต้เนินงานด้ันล้ิงแวดล้้อมของนโยบายล้งงานประเทศไทย บุญยรรตน์ ช้รัมย์, โจเซฟ เคดารี, ธีระเศรช้ฐ์ ศรีประภัสสร, ฉ้ตวรรษ หิร้ญลาภ, อรุณยุพา บั้วทรพ้ย์, ช้ยพร สุภาคิตานุกุล, ช้ตตยยะ สาม้ และ จงจิตร์ หิร้ญลาภ	106

ป

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการแบบพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน ณภัทร ญาโนภาส	116
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ สุดาร์ตน์ เอาสุงเนิน, พศิน สัตย์พัฒน์, บุญชัย เงินโรจน์ประดิษฐ์, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง, ทัดตน์นัท คงลำธาร และ ชันทอง ใจดี	125
ปัญหากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษากรณีให้ผู้ต้องการทำแผนที่เกิดเหตุ นภสร วัตต์แย้ม, แพรพลอย หัวใจเพชร, ปนัดดา เทพสงวน, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง, ทัดตน์นัท คงลำธาร, ชันทอง ใจดี และ ณ์ฐธิดา วันศิริ	137
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเช่าห้องพักอาศัย วรรณดี จันซัน, ญาณิษา วัฒนสุข, อรกช มีเมฆ, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง, ทัดตน์นัท คงลำธาร, ชันทอง ใจดี และ ณ์ฐธิดา วันศิริ	145
ปัญหาจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน ซึ่งกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม วินัส งามเจริญ, ทัดตน์นัท คงลำธาร, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง, สุรศักดิ์ มีบัว และ ณ์ฐพล สิทธิพรหมณ์	151
คราฟต์เปียร์กับกฎหมายในประเทศไทย กัญจนา ทองพิทักษ์กิจ, ทัดตน์นัท คงลำธาร, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง และ ณ์ฐพล สิทธิพรหมณ์	162
การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพในรายวิชา วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปนัดดา ทวีมาม ไพจิตรา เจียรระเนียบ และ เสาวณีย์ ชูจิต	175
โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบางด้าน สวัสดิการสังคม บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี อำนวยการ ปิ่นพิลา	187
ระบบการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ชดาทิพ ศุภสุวรรณ, สมชาติ เกตุพันธ์ และ อีร์พันธ์ กำนาร	196
พัฒนาการในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามภริยาจากพระไอยการลักษณะผิวเมียไปสู่กฎหมาย แพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว จณิสตา จินดากุลย์, สุพรรณษา แสงสว่าง, สร้อยทิพย์ สุกุลธนาคร และ ชดาทิพ ศุภสุวรรณ	207

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคก แย้ อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี นิตยา เจริญรักษ์	217
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ธนยศ เกตุเลขา และ อำนวนย ปิ่นพิลา	226
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร วรรณภรณ์ บัวเพ็ชร์ และ อำนวนย ปิ่นพิลา	238
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของ กระทรวงพาณิชย์ ปทุมมาศ ชื่นโชติกิตติ และ อำนวนย ปิ่นพิลา	249
การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี กฤติมาพร วงศ์อินทร์ และ อำนวนย ปิ่นพิลา	259
คุณภาพการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนองค์การบริหาร ส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ วิษณุวิสิฐ พิธีชหิรัฐ และ อำนวนย ปิ่นพิลา	271
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง จิราภรณ์ พุ่มมณีสกุล และ อำนวนย ปิ่นพิลา	283
การออกแบบและพัฒนาเตาอบรมควันสำหรับกระถางจากฟางข้าวโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ผู้ผลิตกระถางฟางข้าวบ้านดอกซาก ตำบลห้วยงู จังหวัดชัยนาท เกวรินทร์ พันทวี และ วีรนุช สระแก้ว	295
ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรก โนสในพริก วิษณุ จำปาทอง, นัฐพงศ์ ชลรัตน์มฤต และ เสาวณีย์ ชูจิต	312
ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโต ของผักเคลใบหยิก แก้วกัญญา อิศระเสนีย์, จิรนนท์ บุญมาตุ่น, ทัทยา หงษ์ทอง และ เสาวณีย์ ชูจิต	324

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งของโรงงานอุตสาหกรรม <i>ธีรภัทร์ สังข์แก้ว, ละอองศรี ศิริเกษร, สุชาติดา บุญเลิศนรินทร์ และ อรุณี คงสอน</i>	336
การสำรวจอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี <i>สุนิสา นิ่มนวล, อาริยา อินทะแพทย์, ณิชพัชร์ บ้านใหม่ และ อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ</i>	346
The Role of Actor Network Theory in the Organization of a Sport Tourism Event <i>Ronald Portanier and Sathcha Kaisornrat</i>	358
The Push-Pull Factor of Sport Tourism: Is it in reality a Sport Event, or is it more Tourism? <i>Ronald Portanier and Sathcha Kaisornrat</i>	372
นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน <i>ทักษิณี นาคเสนีย์, วสันต์ นาคเสนีย์ และ สัจจา ไกรศรีรัตน์</i>	385
การศึกษาความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามแบบวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง <i>ชาลิษา ยูโซ๊ะ, นุรฮายีเก๊ะห์ ดอเลาะ, ฟาติยะห์ มีอลี และ รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์</i>	397
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง <i>เกตุวลิน หลวงเพชร, นภาพร ถ้ำกลาง, วิสสุตา ฉลวยศรี, นัฐกร สุขเสริม และ ชาญชัย ยมดิษฐ์</i>	411
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 <i>ทรงศิกา ชันสมาน, พิมพ์พิชมา ศรีบุญเพ็ง, เสาวลักษณ์ ไทรสังข์ฉัตรธิตติ, รุ่งนภา ลิงห์สถิต, บารมี ชูชัย และ ชาญชัย ยมดิษฐ์</i>	423
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มในนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง อำเภอดำมะรงค์ จังหวัดกาญจนบุรี <i>ธณัฐณันณ สว่างเมฆ, กันยารัตน์ ทองดี, จริยาภรณ์ แก้วกัลยา, มนต์มนัส แท่งหิน และ รัชดาพร ฐานมัน</i>	436

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ สำราญ สุขแสง	446
แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร อัญชลี กองรักษ์ และ รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์	462
แนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ศิริรัตน์ บุรีรัตน์, ยุพยงค์ วิงวร และ บารมี ชูชัย	472
การศึกษาความเป็นมา คุณค่า คุณลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย กิตติพันธ์ หงษ์ทอง, สำราญ สุขแสง และ วรยุทธ์ ทิพย์เที่ยงแท้	486
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเบียดวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง รินรำไพ พุทธิพันธ์	497
ความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ2ส และภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี รัชดาพร ฐานมัน และ นัฏกร สุขเสริม	506
การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น อำภา จักรवालสดใส, ชลธิชา หอมพุ่ม และ สมพร ร่วมสุข	519
ผลสัมฤทธิ์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ยุพยงค์ วิงวร	531
การสำรวจปัญหาการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง คณากร ปิยภักดิ์, อนุกุล ทองใบ และ อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ	541
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ณพัทธ์อร คำกาหลง และ วราภรณ์ จาตนิล	551

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 <i>นิภัทรา สังข์ขมิ้น</i>	560
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา : กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ <i>บุญยจรรย์ สรสิทธิ์, วุฒิกาล เคางาม, จันจิรา ก้านแก้ว, จารุวรรณ ฉลุทอง, ปิยธิดา มณีศรี และ อภิชยา จิตรีเนื่อง</i>	571
การติดตามผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย <i>เสาวรส ชูศรี, อุทัยวรรณ ดอกพรม และ ธนภฤต สาขาจันทร์</i>	587
การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง <i>ชาญชัย ยมดิษฐ์, เอกกรวี ครูทางคะ และ ศรินทิพย์ ห่วงทอง</i>	601
Teaching English for the Media using Practice Based Communication <i>Ronald Portanier, Sunisa Phophrom and Sathcha Kaisornrat</i>	611
ทักษะสุนทรียะทางดนตรีกับการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนและเยาวชน <i>พีระชัย ลิ้มบุรณผล และ อีระวัฒน์ วรรณเลิศ</i>	622
ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ <i>จิตคุปต์ ละอองปลิว</i>	631
การศึกษาเชิงคติชนวิทยา : การไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพื้อนปู่ตาและพิธีแกลมอของกลุ่มคนในจังหวัดบุรีรัมย์ <i>บุญยจรรย์ สรสิทธิ์, ประพิชญญา, วิริยะเสถียรพงศ์, สถาพร เทียงพุก, กุลรัตน์ เหลือคุ้ม, อัญชิสรา ขำอรุณ และ อารีย์รัตน์ พูลสวัสดิ์</i>	639

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<p>การใช้ชื่อนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสาน</p> <p>บุญจรรย์ สรสีสม, กัลญารัตน์ วงษ์ผม, พันธิตรา สีธงชัย, ภัทรภร รัตนบำรุง, รัตนาภรณ์ ปัญญาคม และ สุรัชย์ สุขสนิท</p>	654
<p>การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี</p> <p>อภาภรณ์ อิบดี, สุนิสา นรการ, สุรรัตน์ นงนุช, ธนายุต กันตเกรียงวงศ์ และ ประภัสสร มีน้อย</p>	670
<p>ผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน ของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง</p> <p>ภณิษา จงสุภาวงศ์กุล</p>	683
<p>การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี</p> <p>ภณนพพร นีสันเทียะ และ อำนวย ปิ่นพิลา</p>	692
<p>ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี</p> <p>บุญยนุช ศรีวิสัย และ อำนวย ปิ่นพิลา</p>	706
<p>การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ฐิติกานต์ กลิ่นเจริญ และ อำนวย ปิ่นพิลา</p>	717
<p>ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ธนวิชญ์ วงใหญ่ และ อำนวย ปิ่นพิลา</p>	729
<p>ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์</p> <p>ธีรวัฒน์ อันทิระ และ อำนวย ปิ่นพิลา</p>	740
<p>ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช</p> <p>บุญยวิจน์ ชูแก้ว และ อำนวย ปิ่นพิลา</p>	750

ช

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช อุทุมพร รัตน์ะ และ อำนวย ปิ่นพิลา	751
การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช วิจารณ์ ไทรทองคำ และ อำนวย ปิ่นพิลา	773
คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พันธ์ศักดิ์ แก้วสุขใจ และ อำนวย ปิ่นพิลา	785
การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัด เพชรบุรี ฉัตรวิชัย พวงมาลัย และ อำนวย ปิ่นพิลา	798
คุณภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระ พุทธบาท จังหวัดสระบุรี ขวัญทิพย์ จิตรประไพ และ อำนวย ปิ่นพิลา	808
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรใน สำนักงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พระภิกษุอัครเดช หาญอารีย์ และ อำนวย ปิ่นพิลา	820

ไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย

On Interval Valued Fuzzy Semiprime Ideals of Left Almost Semigroups

ไพโรจน์ เที่ยระยอง^{1*} และ ภัคกร ปานโพธิ์²

^{1,2}หลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

*Corresponding author e-mail, pairote0027@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในบทความนี้ได้นำเสนอแนวคิดของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้ายและมีการตรวจสอบสมบัติต่าง ๆ ของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ได้ให้ลักษณะเฉพาะของภายในกึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติด้วยสมบัติของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วง นอกจากนี้ได้พิสูจน์ว่า เงื่อนไขต่อไปนี้สมมูลกัน

1. S เป็นภายในกึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติ
2. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอดีลวิภันนัยค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S
3. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอดีลภายในวิภันนัยค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

S

คำสำคัญ: กึ่งกรุปเกือบซ้าย เซตวิภันนัย เซตวิภันนัยค่าช่วง เซตย่อยกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วง ภายในกึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติ

ABSTRACT

In this article, we introduce the concept of interval valued fuzzy semiprime ideals of left almost semigroups are investigated. Further we have characterized an intra-regular left almost semigroup by the properties of interval valued fuzzy semiprime ideals. Moreover, we prove that the following conditions are equivalent:

1. S is an intra-regular left almost semigroup.
2. If $\tilde{\mu}$ is an interval valued fuzzy ideal of S , then $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ for any element x of S .
3. If $\tilde{\mu}$ is an interval valued fuzzy interior ideal of S , then $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ for any element x of S .

Keywords: Left almost semigroup, Fuzzy set, Interval valued fuzzy set, Interval valued fuzzy semiprime subset, Intra-regular left almost semigroup

บทนำ

เซตย่อยวิภันซ์ μ ของเซต S คือฟังก์ชัน $\mu: S \rightarrow [0,1]$ เมื่อ $[0,1]$ เป็นช่วงปิดใน \mathbb{R} แนวคิดนี้ได้ถูกค้นพบและพัฒนาครั้งแรกโดย ลอตติ ซาเดห์ (Lotti Zadeh) ในปี ค.ศ. 1965 ลอตติ ซาเดห์ เป็นศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการศึกษา ค้นคว้าและพัฒนาเซตย่อยวิภันซ์กันอย่างแพร่หลาย โดยโครงสร้างเซตย่อยวิภันซ์ได้เริ่มต้นในการพัฒนาอย่างเป็นระบบในงานวิจัยของ โรเซนฟีลด์ (Rosenfeld) ในปี ค.ศ. 1971 ต่อมาได้มีการพัฒนาเซตย่อยวิภันซ์กับไอติลวิภันซ์ในกึ่งกรุปโดย แมคสันและคัมเมอร์ (McLean and Kummer) ต่อมาในปี ค.ศ. 1975 ลอตติ ซาเดห์ (Lotti Zadeh) ได้นำเสนอแนวคิดของเซตย่อยวิภันซ์ค่าช่วง (interval valued fuzzy subset) ในปี ค.ศ. 1992 นอกจากนี้ยังมีนักคณิตศาสตร์ที่ได้ทำการศึกษาและพัฒนาเซตย่อยวิภันซ์ในกึ่งกรุปกันอย่างแพร่หลายในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ในบทนี้จะอธิบายถึงทฤษฎีบทและนำเสนอแนวคิดของไอติลกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้ายและการตรวจสอบสมบัติต่าง ๆ ของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ได้ให้ลักษณะเฉพาะของภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติ ด้วยสมบัติของไอติลกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วง และได้พิสูจน์ว่า เงื่อนไขต่อไปนี้สมมูลกัน

1. S เป็นภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติ
2. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอติลวิภันซ์ค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S
3. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอติลภายในวิภันซ์ค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

S

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเซตวิภันซ์ค่าช่วง (interval valued fuzzy set) บนกึ่งกรุปเกือบซ้าย (left almost subsemigroup)
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบางเซตย่อยกึ่งเฉพาะและเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา: ในการทำวิจัยนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาสมบัติต่าง ๆ ของไอติลกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วง (interval valued fuzzy semiprime Ideal) บนกึ่งกรุปเกือบซ้าย (left almost subsemigroup) ที่มีเอกลักษณ์ซ้าย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทความนี้จะได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างทฤษฎีบทต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำวิจัยนี้ซึ่งเป็นรูปแบบโครงวิจัยเชิงทฤษฎี จึงไม่มีการลงพื้นที่ แต่จะเป็นการศึกษาหาข้อมูลจากบทความวิจัยต่าง ๆ จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับบนกึ่งกรุปเกือบซ้าย ที่มีเอกลักษณ์ซ้ายและคาดเดาพฤติกรรมของไอติลกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วง เพื่อสร้างทฤษฎีบทต่าง ๆ

ความรู้พื้นฐาน

ในหัวข้อนี้เราได้ศึกษาบทนิยามและผลลัพธ์บางอย่างที่จำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์และการศึกษาในหัวข้อต่อไปของเรา

บทนิยาม 1. (Kazim and Naseerudin, 1972) กำหนดให้ S เป็นเซตที่ไม่ใช่เซตว่าง จะเรียก (S, \cdot) ว่า กึ่งกรุปเกือบซ้าย (left almost semigroup) ก็ต่อเมื่อฟังก์ชัน $\cdot: S \times S \rightarrow S$ โดยที่ $(x, y) \mapsto xy$ สำหรับทุก

สมาชิก x และ y ใด ๆ ใน S ที่มีสมบัติ $(xy)z = (zy)x$ สำหรับทุกสมาชิก x, y และ z ใด ๆ ใน S และเรียกสมบัตินี้ว่า อินเวอร์ทีฟซ้าย (left invertive)

กำหนดให้ S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้าย จะเรียก S ว่า กึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติ (regular left almost semigroup) ถ้าสำหรับแต่ละสมาชิก x ใด ๆ ใน S แล้วจะมีสมาชิก a ใน S ซึ่ง $x = (xa)x$ ข้อสังเกต เห็นได้ชัดเจนว่า S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติก็ต่อเมื่อ $x \in (xS)x$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

บทนิยาม 2. (Kazim and Naseerudin, 1972) ถ้า S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้ายแล้ว $(ab)(cd) = (ac)(bd)$ สำหรับทุกสมาชิก a, b, c และ d ใด ๆ ใน S

กำหนดให้ S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้าย จะเรียก S ว่า มีสมบัติเอกลักษณ์ซ้าย (left identity) ถ้ามีสมาชิก e ใน S ซึ่งทำให้ $ex = x$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S และจะเรียก “ e ” ว่า เอกลักษณ์ซ้าย

บทนิยาม 3. (Mushtaq and Yusuf, 1979) ถ้า S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้ายที่มีเอกลักษณ์ซ้ายแล้ว $x(yz) = y(xz)$ สำหรับทุกสมาชิก x, y และ z ใด ๆ ใน S

บทนิยาม 4. (Mushtaq and Yusuf, 1979) ถ้า S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้ายที่มีเอกลักษณ์ซ้ายแล้ว $(ab)(cd) = (dc)(ba)$ สำหรับทุกสมาชิก a, b, c และ d ใด ๆ ใน S

บทนิยาม 5. (Protic and Boinovic, 1995) กึ่งกรุปเกือบซ้าย S จะเรียกว่า LA^{**} -กึ่งกรุป ถ้าสำหรับทุกสมาชิก x, y และ z ใน S ซึ่ง $x(yz) = y(xz)$

เซตย่อยวิภันซ์ค่าช่วง (interval valued fuzzy subset) $\tilde{\mu}$ ของเซต S เป็นฟังก์ชันจาก S ไป $D[0,1]$ (Zadeh, 1975) เมื่อ $D[0,1] = \{\tilde{a} = [a^-, a^+] \mid 0 \leq a^- \leq a^+ \leq 1\}$

ผลการวิจัย

ในหัวข้อนี้จะอธิบายสมบัติต่างๆ ของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วงในกึ่งกรุปเกือบซ้าย โดยเริ่มต้นจากการอธิบายบทนิยามของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วง ดังนี้

บทนิยาม 6. กำหนดให้ $\tilde{\mu}$ เป็นเซตย่อยวิภันซ์ค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย S จะเรียก $\tilde{\mu}$ ว่า เซตย่อยกึ่งเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วง (interval valued fuzzy semiprime subset) ถ้า $\tilde{\mu}(x) \supseteq \tilde{\mu}(x^2)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใน S

หมายเหตุ ในการนิยามกึ่งกรุปย่อยเกือบซ้ายเฉพาะวิภันซ์ค่าช่วง (interval valued fuzzy semiprime left almost subsemigroup) หรือเซตย่อยวิภันซ์ค่าช่วงอื่น ๆ ของกึ่งกรุปเกือบซ้าย สามารถนิยามได้ในทำนองเดียวกันกับบทนิยาม 1

กำหนดให้ S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้าย จะเรียก S ว่า ภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติ (intra-regular left almost semigroup) (Khan and Asif, 2010) ถ้าสำหรับแต่ละสมาชิก x ใด ๆ ใน S แล้วจะมีสมาชิก a ใน S ซึ่ง $x = (ax^2)b$

บทนิยาม 7. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นโอตัสลภายในวิกษณัยค่าช่วงของภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติ S แล้ว $\tilde{\mu}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S

การพิสูจน์ สมมติให้ x เป็นสมาชิกใด ๆ ใน S เนื่องจาก S เป็นภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติดังนั้นจะมีสมาชิก a และ b ใน S ซึ่ง $x = (ax^2)b$ ทำให้ได้ว่า $\tilde{\mu}(x) = \tilde{\mu}((ax^2)b) \supseteq \tilde{\mu}(x^2)$ จึงสรุปได้ว่า $\tilde{\mu}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S

ต่อไปจะเป็นการแสดงบางความสัมพันธ์ระหว่างบางเซตย่อยกึ่งเฉพาะและเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย ดังทฤษฎีบทต่อไปนี้

บทนิยาม 8. กำหนดให้ \tilde{a} และ \tilde{b} เป็นสมาชิกใด ๆ ใน $D[0,1]$ ซึ่ง $\tilde{b} \subseteq \tilde{a}$ และ $\tilde{a} \neq \tilde{b}$ ถ้า A เป็นเซตย่อยที่ไม่เป็นเซตว่างของกึ่งกรุปเกือบซ้าย S แล้วเงื่อนไขดังต่อไปนี้สมมูลกัน

1. A เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะของ S
2. $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S

การพิสูจน์ (\Rightarrow) สมมติให้ A เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะของ S กำหนดให้ x เป็นสมาชิกใด ๆ ใน S จะแบ่งการพิสูจน์ออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1. $x^2 \in A$

เนื่องจาก A เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะของ S จะได้ว่า $x \in A$ ทำให้ได้ว่า $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x) = \tilde{a}$ และ $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x^2) = \tilde{a}$ จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x) \supseteq \widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x^2)$

กรณีที่ 2. $x^2 \notin A$

เนื่องจาก $x^2 \notin A$ จะได้ว่า $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x^2) = \tilde{b}$ ดังนั้น $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x) \supseteq \widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x^2)$ จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S

(\Leftarrow) สมมติให้ $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S กำหนดให้ x เป็นสมาชิกใด ๆ ใน S ซึ่ง $x^2 \in A$ โดยสมมติฐานจะได้ว่า $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x) \supseteq \widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x^2) = \tilde{a}$ ดังนั้น $\widetilde{\frac{\tilde{a}}{\tilde{b}}\chi_A}(x) = \tilde{a}$ ทำให้ได้ว่า $x \in A$ จึงสรุปได้ว่า A เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะของ S

บทนิยาม 9. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นกึ่งกรุปย่อยเกือบซ้ายวิกษณัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย S แล้วเงื่อนไขดังต่อไปนี้สมมูลกัน

1. $\tilde{\mu}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S
2. $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

การพิสูจน์ ($1 \Rightarrow 2$) สมมติให้ $\tilde{\mu}$ เป็นเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วงของ S กำหนดให้ x เป็นสมาชิกใน S จะได้ว่า $\tilde{\mu}(x^2) \subseteq \tilde{\mu}(x)$ เนื่องจาก $\tilde{\mu}$ เป็นกึ่งกรุปย่อยเกือบซ้ายวิกษณัยค่าช่วงของ S จะได้ว่า $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(xx) \supseteq \tilde{\mu}(x) \cap \tilde{\mu}(x) = \tilde{\mu}(x)$ จึงสรุปได้ว่า $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$

($2 \Rightarrow 1$) เห็นได้ชัดเจนโดยบทนิยามเซตย่อยกึ่งเฉพาะวิกษณัยค่าช่วง

ทฤษฎีบทต่อไปจะอธิบายบางลักษณะเฉพาะของภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติในพจน์ของบางโอตัสลวิกษณัยค่าช่วงและโอตัสลภายในวิกษณัยค่าช่วง ดังนี้

บทนิยาม 10. ถ้า S เป็นกึ่งกรุปเกือบซ้ายที่มีเอกลักษณ์ซ้ายแล้วเงื่อนไขดังต่อไปนี้สมมูลกัน

1. S เป็นภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติ
2. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอติลวิภันย์ค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S
3. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอติลภายในวิภันย์ค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

S

การพิสูจน์ (1 \Rightarrow 3) สมมติให้ $\tilde{\mu}$ เป็นไอติลภายในวิภันย์ค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย S ที่มีเอกลักษณ์ซ้าย กำหนดให้ x เป็นสมาชิกใด ๆ ใน S เนื่องจาก S เป็นภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติดังนั้นจะมีสมาชิก a และ b ใน S ซึ่ง $x = (ax^2)b$ จะได้ว่า

$$\begin{aligned}
 \tilde{\mu}(x) &= \tilde{\mu}((ax^2)b) \\
 &\supseteq \tilde{\mu}(x^2) \\
 &= \tilde{\mu}(xx) \\
 &= \tilde{\mu}(x((bx^2)a)) \\
 &= \tilde{\mu}(x((b(xx))a)) \\
 &= \tilde{\mu}(x((x(bx))a)) \\
 &= \tilde{\mu}(x((a(bx))x)) \\
 &= \tilde{\mu}((a(bx))(xx)) \\
 &= \tilde{\mu}((ax)((bx)x)) \\
 &\supseteq \tilde{\mu}(x)
 \end{aligned}$$

จึงสรุปได้ว่า $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$

(3 \Rightarrow 2) เห็นได้ชัดเจน

(2 \Rightarrow 1) สมมติให้ 2 เป็นจริง กำหนดให้ x เป็นสมาชิกใน S เนื่องจาก Sx^2 เป็นไอติลของ S และ

$x^2 = ex^2 \in Sx^2$ จะได้ว่า $\overline{[1,1]_{[0,0]} \mathcal{X}_{Sx^2}}$ เป็นไอติลวิภันย์ค่าช่วงของ S โดยสมมติฐานจะได้ว่า

$$\begin{aligned}
 \left(\overline{[1,1]_{[0,0]} \mathcal{X}_{Sx^2}} \right) (x) &= \left(\overline{[1,1]_{[0,0]} \mathcal{X}_{Sx^2}} \right) (x^2) = [1,1] \text{ นั่นคือ} \\
 x \in Sx^2 &= (x^2S)S = (x^2(SS))S = ((SS)x^2)S = (Sx^2)S
 \end{aligned}$$

จึงสรุปได้ว่า S เป็นภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติ

บทนิยาม 11. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอติลภายในวิภันย์ค่าช่วงของภายใน-กึ่งกรุปเกือบซ้ายปกติ S ที่มีเอกลักษณ์ซ้าย แล้ว $\tilde{\mu}(xy) = \tilde{\mu}(yx)$ สำหรับทุกสมาชิก x และ y ใด ๆ ใน S

การพิสูจน์ เนื่องจาก x และ y เป็นสมาชิกใน S และจากทฤษฎีบท 10 จะได้ว่า

$$\begin{aligned}
 \tilde{\mu}(xy) &= \tilde{\mu}((xy)^2) \\
 &= \tilde{\mu}((xy)(xy)) \\
 &= \tilde{\mu}(yx)(yx)) \\
 &= \tilde{\mu}(e(yx))(yx)) \\
 &= \tilde{\mu}((xy)((yx)e))
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
&= \tilde{\mu}((x(yx))(ye)) \\
&\supseteq \tilde{\mu}(yx) \\
&= \tilde{\mu}((yx)^2) \\
&= \tilde{\mu}((yx)(yx)) \\
&= \tilde{\mu}((xy)(xy)) \\
&= \tilde{\mu}((e(xy))(xy)) \\
&= \tilde{\mu}((yx)((xy)e)) \\
&= \tilde{\mu}((y(xy))(xe)) \\
&\supseteq \tilde{\mu}(xy)
\end{aligned}$$

จึงสรุปได้ว่า $\tilde{\mu}(xy) = \tilde{\mu}(yx)$

บทนิยาม 12. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอดีลภายในกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้ายเปลี่ยนหมู่เฉพาะที่ S ที่มีเอกลักษณ์ซ้ายแล้ว $\tilde{\mu}(x^n) = \tilde{\mu}(x^{n+1})$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

การพิสูจน์ กำหนดให้ x เป็นสมาชิกใน S และ n เป็นจำนวนเต็มบวกใด ๆ เนื่องจาก $\tilde{\mu}$ เป็นไอดีลภายในกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วงของ S จะได้ว่า

$$\begin{aligned}
\tilde{\mu}(x^n) &= \tilde{\mu}((x^n)^2) \\
&= \tilde{\mu}(x^{2n}) \\
&= \tilde{\mu}((x^{2n})^2) \\
&= \tilde{\mu}(x^{4n}) \\
&= \tilde{\mu}(x^{n+2}x^{3n-2}) \\
&= \tilde{\mu}((xx^{n+1})x^{3n-2}) \\
&\supseteq \tilde{\mu}(x^{n+1})
\end{aligned}$$

จึงสรุปได้ว่า $\tilde{\mu}(x^n) = \tilde{\mu}(x^{n+1})$

สรุปผลการวิจัย

ในบทความนี้ได้สร้างบทนิยามของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้ายและมีการตรวจสอบสมบัติต่าง ๆ ของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ได้ให้ลักษณะเฉพาะของภายในกึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติด้วยสมบัติของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วง นอกจากนี้ได้พิสูจน์ว่า เงื่อนไขต่อไปนี้เป็นสมมูลกัน

1. S เป็นภายในกึ่งกรุปเกือบซ้ายปรกติ
2. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอดีลวิภันนัยค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S
3. ถ้า $\tilde{\mu}$ เป็นไอดีลภายในวิภันนัยค่าช่วงของ S แล้ว $\tilde{\mu}(x^2) = \tilde{\mu}(x)$ สำหรับทุกสมาชิก x ใด ๆ ใน S

S

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของบทความเรื่อง “ไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันนัยค่าช่วงของกึ่งกรุปเกือบซ้าย (On Interval Valued Fuzzy Semiprime Ideals of Left almost semigroups)” ซึ่งได้ศึกษาและพัฒนาในกึ่งกรุปเกือบซ้ายซึ่งได้อาศัยความรู้ใหม่ ๆ อยู่ในรูปแบบสมบัติ และทฤษฎีบทต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khan และ Asif

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการทำวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อหาสมบัติและสร้างทฤษฎีบทต่าง ๆ ของไอดีลกึ่งเฉพาะวิภันัยค่าช่วงบนกึ่งกรุปเกือบซ้ายสามารถนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างทฤษฎีบทต่าง ๆ เช่น สร้างทฤษฎีบทของไอดีลเฉพาะวิภันัยค่าช่วง (interval valued fuzzy prime ideals) โดยมีข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยสำหรับผู้สนใจ เช่น ศึกษาการสร้างทฤษฎีบทของไอดีลปฐมภูมิวิภันัยค่าช่วง (interval valued fuzzy primary ideals)

เอกสารอ้างอิง

- Kazim, M. A. and Naseerudin, M. (1972). **On almost-semigroup**. Aligarh Bull. Math., 2, p. 1 - 7.
- Khan, M., and Asif, T. (2010). **Intra-regular left almost semigroups characterized by their anti fuzzy ideals**. Journal of Mathematics Research, 2(4), 100-110.
- Mushtaq, Q. and Yusuf, S.M. (1979). **On locally associative LA-semigroups**. J. Nat. Sci. Math., 19, p. 57 - 62.
- Protic, P.V. and Boinovic, M. (1995). **Some congruences on an AG**-groupoid**. Filomat, 9, p. 879 - 886.
- Zadeh, L.A. (1965). **Fuzzy sets**. Inform. Control, 8, p. 338-353.
- Zadeh, L.A. (1975). **The concept of a linguistic variable and its application to approximate reasoning**. Inform. Sci., 8, p. 199 - 249.

การศึกษาการยศาสตร์ในกระบวนการขึ้นรูปและตกแต่งโอ่งมังกร A Study of Ergonomics in Process of Forming And Decorating Dragon Jars

ธวัชชัย ประหยัดวงศ์^{1*} เชิดชัย รุระแพง² ทองแท่ง ทองลิ้ม³ และ ชูศักดิ์ พรสิงห์⁴

^{1,2,3}สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁴สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากรพระราชวัง
สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

*Corresponding author e-mail, 61a951018@mcruc.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านการยศาสตร์และเปรียบเทียบความเมื่อยล้าของแรงงานที่ปฏิบัติงานขึ้นรูปและตกแต่งในโรงงานผลิตโอ่งมังกรที่เป็นกรณีศึกษา โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แรงงานจำนวน 4 คน ระยะเวลาเก็บข้อมูลในสัปดาห์ที่ 1 ถึง 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 ร่วมกับการบันทึกถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ใช้แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (RULA) และแบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (REBA) ในการวิเคราะห์การทำงานในกระบวนการผลิตที่มีวิธีการและการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน พบว่าการประเมินความเสี่ยงด้วยแบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงานของช่างปั้นโอ่ง ระดับ 4 แสดงว่ามีปัญหาทางการยศาสตร์และต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และช่างเขียนลาย ระดับ 3 แสดงว่ามีปัญหาทางการยศาสตร์ ต้องมีการตรวจสอบและควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลการประเมินความเสี่ยงแบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัวใช้ประเมินผู้ช่วยช่างปั้นโอ่งและช่างตีโอ่ง ทั้งสองคนมีผลประเมินที่เท่ากัน ระดับ 5 แสดงว่ามีปัญหาทางการยศาสตร์และต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน จึงควรปรับปรุงลักษณะการทำงาน การใช้เครื่องทุ่นแรงในการขนย้ายวัสดุ รวมถึงส่งเสริมอบรมความรู้ทางการยศาสตร์ เพื่อให้พนักงานมีความตระหนักในด้านความปลอดภัย

คำสำคัญ: การศึกษาการทำงาน โรงงานผลิตโอ่งมังกร การยศาสตร์ ความเมื่อยล้า

ABSTRACT

The objectives of this research were to study ergonomics and compare the workers' fatigue in working of forming and decorating at dragon jar factory that is in the case study. This research is used the observation method with four workers who were collected during the 1st to 2nd week of December, 2021 by recording of picture and video. Rapid Upper Limb Assessment and Rapid Entire Body Assessment were used to analyze the operations in production processes with different methods and movements. It was found that the risk assessment using the Posture Assessment of the potter at level 4 showed an ergonomic problem and needed to be improved. It showed an ergonomic problem at decorator of level 3. It needed to be reviewed and improved. The results of the risk assessment of the posture assessment were used to assess the assistants of potter and the beater jar. Both had equal assessments at level 5 which was an ergonomic problem and requiring urgent improvement. These

problems should be improved. To be awareness for employee's safety must know how to use labor-saving machines in material handling including promoting training in ergonomics knowledge.

Keywords: Work Study, Dragon Jar Factory, Ergonomics, Fatigue

บทนำ

การศึกษาการผลิตโองม้งกรเป็นอุตสาหกรรมที่มีการผลิตแบบใช้แรงงานที่มีฝีมือและทักษะความชำนาญของแรงงานคนที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภูมิปัญญาการปั้นโองม้งกรกลายเป็นงานศิลปะร่วมสมัยในชุมชนเมืองราชบุรี เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีคุณค่า ในอดีตนั้นโรงงานโองม้งกรมีมากที่สุดในประเทศไทย 40 โรง แต่ตอนนี้ที่ยังคงดำเนินการผลิตโองม้งกร 22 โรง เป็นการผลิตแบบอนุรักษ์ภูมิปัญญาช่างฝีมือดั้งเดิม มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดราชบุรี การคิดค้นกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีใหม่ ๆ เพื่อให้โรงงานยังคงกิจการต่อไปได้ โดยการปรับปรุงสินค้าให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและสีสันทันเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ (จริญญาพร สวายนภานุสรณ์ และ ธนิต โตอดิเทพย์, 2561) สำหรับขั้นตอนการผลิตโองม้งกรมีกระบวนการผลิตที่มีสถานีการผลิตตามกระบวนการผลิต แต่สถานีการปั้นโองม้งกรและตีโองม้งกรนั้นใช้แรงงานในการผลิตและการเคลื่อนย้ายโองม้งกรซึ่งมีน้ำหนักมาก (ภัทรนุช แดงขำ และคณะ, 2559) โดยแรงงานที่ปฏิบัติงานในโรงโองม้งกรต้องออกแรงและใช้ร่างกายในการทำงานซึ่งอาจเป็นท่าทางในการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความเมื่อยล้าและมีท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสมกับการทำงานตามหลักกายศาสตร์ การปฏิบัติงานที่ไม่ถูกหลักกายศาสตร์ก่อให้เกิดความอ่อนล้าในการทำงานและอาจส่งผลต่อกล้ามเนื้อและความผิดปกติทางระบบกระดูกส่งผลให้เกิดความบกพร่องของร่างกาย เมื่อพิจารณาลักษณะงานของแรงงานในแต่ละสถานีการผลิต พบว่ามีท่าทางการปฏิบัติที่อาจเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดความผิดปกติของระบบกล้ามเนื้อและกระดูกโครงร่าง (ภูติส รัชชตระกูล และคณะ, 2564) ทำให้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีประสิทธิภาพในการทำงานลดลงและคุณภาพชีวิตต่ำลง

การประเมินความเสี่ยงจากการทำงานมีการศึกษาและประยุกต์ใช้ความรู้ทางการยศาสตร์ หรือแบบประเมินต่าง ๆ เพื่อใช้ประเมินความเสี่ยงของการทำงานมีหลายรูปแบบแตกต่างกัน และมีความเหมาะสมกับการประเมินการทำงานที่แตกต่างกัน โดยลักษณะของกิจกรรมบางอย่างที่มีหลายขั้นตอนและมีการเคลื่อนไหวและท่าทางการทำงานที่มีเคลื่อนที่หรือเคลื่อนย้ายสิ่งของ อาจจำเป็นต้องใช้แบบประเมินที่หลากหลายจะมีอาการเมื่อยล้าหรือเจ็บปวดกล้ามเนื้อระหว่างทำงาน (เลิศชัย ระตะนะอาพร และ เพียงพลอย บุญเกิด, 2560) โดยเฉพาะการผลิตเกี่ยวกับการทำเครื่องปั้นดินเผา แรงงานมีท่าทางการทำงานในลักษณะการบิดตัว การเอี้ยวตัว บิดข้อมือเป็นท่าทางซ้ำๆเป็นเวลานาน (ภูติส รัชชตระกูล และคณะ, 2564) การประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (Rapid Upper Limb Assessment: RULA) การประเมินนี้แบ่งการประเมินเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่ม A เป็นการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของแขนส่วนบน แขนส่วนล่าง และของข้อมือ กลุ่ม B เป็นการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของคอ ลำตัว และขา ส่วนการประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (Rapid Entire Body Assessment: REBA) เป็นการประเมินส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสำหรับการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเปลี่ยนท่าทางอย่างรวดเร็วหรืองานที่มีการเคลื่อนที่ หรือการปฏิบัติงานที่ยืนในท่าทางเดิมๆ ซ้ำๆ ตลอดเวลา ((เสาวภา ห้วยจันทร์ และ สุนิสา ชายเกลี้ยง, 2562), (ธีระพงษ์ ทับพร, 2563), (สุนิสา ชายเกลี้ยง และคณะ, 2561)) การวิจัยครั้งนี้มีการใช้แบบประเมินดังกล่าวร่วมกับการบันทึกถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เพื่อวิเคราะห์การทำงานในกระบวนการผลิตที่มีวิธีการและการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านการยศาสตร์ของแรงงานที่ปฏิบัติงานขึ้นรูปและตกแต่งในโรงงานโองม้งกร
2. เพื่อประเมินระดับความเสี่ยงทางการยศาสตร์โดยวิธี RULA และ REBA ของแรงงานที่ปฏิบัติงานขึ้นรูปและตกแต่งในโรงงานโองม้งกร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษาเป็นแรงงานที่ปฏิบัติงานขึ้นรูปและตกแต่งในสถานีปั้นโองและสถานีตีโอง จำนวน 4 คน ในโรงงานโองม้งกรที่เป็นกรณีศึกษา ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งบอกภูมิศาสตร์ของจังหวัดราชบุรี
2. ขอบเขตเนื้อหา กระบวนการผลิตโองม้งกรในโรงงานกรณีศึกษามีสถานีการผลิตตามกระบวนการผลิตในสถานีปั้นโองและสถานีตีโอง การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างในสัปดาห์ที่ 1 ถึง 2 ของเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564
3. ขอบเขตพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกระบวนการปั้นขึ้นรูปและตกแต่งโองม้งกรในโรงงานกรณีศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ใช้มีการใช้แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (Rapid Upper Limb Assessment: RULA) เป็นแบบประเมินความเสี่ยงของท่าทางการทำงานในสถานีปั้นโองที่เน้นร่างกายส่วนบนและแขน รวมถึงการก้มและการเอี้ยวลำตัว ขั้นตอนในการปั้นขึ้นรูปโองและสถานีการตีโองจะมีการนั่งเขียนลายบนตัวโอง โดยประเมินบริเวณ ศีรษะ คอ ลำตัว แขน มือ ข้อมือ ขา และเท้า แล้วนำผลรวมคะแนนที่ได้จากการ ประเมินความเสี่ยงทางการยศาสตร์มาเทียบกับระดับความเสี่ยง โดยสรุปผลคะแนนการวิเคราะห์ท่าทางการทำงานโดยใช้ RULA แบ่งออกเป็น 4 ระดับดังนี้ ระดับ 1 (คะแนน 1-2): งานนั้นยอมรับได้ แต่อาจมีปัญหาทางการยศาสตร์ได้ ถ้ามีการทำงานดังกล่าวซ้ำ ๆ ต่อเนื่อง เป็นเวลานานกว่าเดิม ระดับ 2 (คะแนน 3-4): งานนั้นควรได้รับการศึกษาเพิ่มอย่างละเอียด และติดตามวัดผลอย่างต่อเนื่อง ระดับ 3 (คะแนน 5-6): งานนั้นมีปัญหาและควรดำเนินการปรับปรุงลักษณะงานดังกล่าว ระดับ 4 (คะแนน 7 หรือมากกว่า): งานนั้นมีปัญหาด้านการยศาสตร์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงโดยทันที ((เสาวภา ห้วยจันทร์ และ สุนิสา ชายเกลี้ยง, 2562), (ธีระพงษ์ ทับพร, 2563)) ส่วนที่มีการปฏิบัติแบบยืนหรือเคลื่อนที่จะใช้แบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (Rapid Entire Body Assessment: REBA) โดยสรุปผลคะแนนการวิเคราะห์ท่าทางการทำงานโดยใช้ REBA แบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้ ระดับ 1 (คะแนน 1): ความเสี่ยงน้อยมาก พอยอมรับได้ ระดับ 2 (คะแนน 2-3): ความเสี่ยงน้อย ยังต้องมีการเฝ้าระวังและปรับปรุง ระดับ 3 (คะแนน 4-7): ความเสี่ยงปานกลาง ควรได้รับการปรับปรุง ระดับ 4 (คะแนน 8-10): ความเสี่ยงสูง ควรปรับปรุง ระดับ 5 (คะแนน 11 หรือมากกว่า): ความเสี่ยงสูง มาก ควรปรับปรุงทันที (สุนิสา ชายเกลี้ยง และคณะ, 2561)

2. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม พร้อมกับการบันทึกถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เพื่อวิเคราะห์การทำงานในแต่ละสถานีการผลิตที่มีวิธีการและการเคลื่อนไหว ผ่านการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เลขที่ IRU 029/2564

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มาวิเคราะห์และประเมินโดยใช้แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (Rapid Upper Limb Assessment: RULA) และแบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (Rapid Entire Body Assessment: REBA) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ และประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านการยกศาสตร์โดยใช้ RULA จะแบ่งร่างกายออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มแรกหรือส่วน A ประกอบด้วยแขนส่วนบน (Upper Arm) แขนส่วนล่าง (Lower Arm) และข้อมือ (Wrist) และกลุ่มที่สองหรือส่วน B ประกอบด้วยคอ (Neck) ลำตัว (Trunk) และขา (Leg) [6] - [9] โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

กลุ่มแรก (ส่วน A) : เป็นการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของแขนส่วนบน แขนส่วนล่าง และของข้อมือ

1) การประเมินอิริยาบถท่าทางของแขนส่วนบน (Upper Arm) 2) การประเมินอิริยาบถท่าทางของแขนส่วนล่าง (Lower Arm หรือ Forearm) 3) การประเมินอิริยาบถท่าทางของมือ และข้อมือ (Hand and Wrist) 4) การประเมินอิริยาบถท่าทางการบิดข้อมือ (Wrist Twist) 5) สรุปผลจากขั้นตอนที่ 1 ถึง 4 6) ประเมินระดับของการใช้แรงของกล้ามเนื้อ 7) ประเมินภาระงาน/แรง 8) สรุปผลคะแนนการวิเคราะห์ของแขน และมือ

กลุ่มที่สอง (ส่วน B) : เป็นการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของคอ ลำตัว และขา 9) การประเมินอิริยาบถท่าทางของคอ 10) การประเมินอิริยาบถท่าทางของลำตัว (Trunk) 11) การประเมินอิริยาบถท่าทางของขา 12) สรุปผลท่าทางการทำงานจากขั้นตอนที่ 9 - 11 13) ประเมินระดับลักษณะการใช้แรงจากกล้ามเนื้อ 14) ประเมินระดับภาระงานจากน้ำหนักของหรือแรงที่ใช้ 15) สรุปผลการวิเคราะห์ ศีรษะ คอ ลำตัว ขา และเท้า ด้วยแบบประเมิน RULA ดังภาพที่ 1 [8] 16) การสรุปผลระดับคะแนนของ RULA

RULA Employee Assessment Worksheet based on RULA: a survey method for the investigation of work-related upper limb disorders, McAtamney & Corlett, Applied Ergonomics 1993, 24(2), 91-99

A. Arm and Wrist Analysis

Step 1: Locate Upper Arm Position:

Step 1a: Adjust...
If shoulder is raised: +1
If upper arm is abducted: +1
If arm is supported or person is leaning: -1

Step 2: Locate Lower Arm Position:

Step 2a: Adjust...
If either arm is working across midline or out to side of body: Add +1

Step 3: Locate Wrist Position:

Step 3a: Adjust...
If wrist is bent from midline: Add +1

Step 4: Wrist Twist:

If wrist is twisted in mid-range: +1
If wrist is at or near end of range: +2

Step 5: Look-up Posture Score in Table A:
Using values from steps 1-4 above, locate score in Table A

Step 6: Add Muscle Use Score
If posture mainly static (i.e. held >10 minutes), Or if action repeated occurs 4X per minute: +1

Step 7: Add Force/Load Score
If load < 4.4 lbs (intermittent): +0
If load 4.4 to 22 lbs (intermittent): +1
If load 4.4 to 22 lbs (static or repeated): +2
If more than 22 lbs or repeated or shocks: +3

Step 8: Find Row in Table C
Add values from steps 5-7 to obtain Wrist and Arm Score. Find row in Table C.

SCORES

Table A: Wrist Posture Score

		1	2	3	4
Upper Arm	Lower Arm	Wrist Twist	Wrist Twist	Wrist Twist	Wrist Twist
1	1	2	2	2	3
2	2	3	3	3	4
3	3	4	4	4	5
4	4	5	5	5	6
5	5	6	6	6	7
6	6	7	7	7	8

Table B: Trunk Posture Score

Neck	1	2	3	4	5	6
Posture	1	2	3	4	5	6
Score	1	2	3	4	5	6
1	1	2	3	4	5	6
2	2	3	4	5	6	7
3	3	4	5	6	7	8
4	4	5	6	7	8	9
5	5	6	7	8	9	10
6	6	7	8	9	10	11

Table C: Neck, trunk and leg score

Wrist and Arm Score	1	2	3	4	5	6	7
1	1	2	3	4	5	6	7
2	2	3	4	5	6	7	8
3	3	4	5	6	7	8	9
4	4	5	6	7	8	9	10
5	5	6	7	8	9	10	11
6	6	7	8	9	10	11	12
7	7	8	9	10	11	12	13
8	8	9	10	11	12	13	14

B. Neck, Trunk and Leg Analysis

Step 9: Locate Neck Position:

Step 9a: Adjust...
If neck is twisted: +1
If neck is side bending: +1

Step 10: Locate Trunk Position:

Step 10a: Adjust...
If trunk is twisted: +1
If trunk is side bending: +1

Step 11: Legs:
If legs and feet are supported: +1
If not: +2

Step 12: Look-up Posture Score in Table B:
Using values from steps 9-11 above, locate score in Table B

Step 13: Add Muscle Use Score
If posture mainly static (i.e. held >10 minutes), Or if action repeated occurs 4X per minute: +1

Step 14: Add Force/Load Score
If load < 4.4 lbs (intermittent): +0
If load 4.4 to 22 lbs (intermittent): +1
If load 4.4 to 22 lbs (static or repeated): +2
If more than 22 lbs or repeated or shocks: +3

Step 15: Find Column in Table C
Add values from steps 12-14 to obtain Neck, Trunk and Leg Score. Find Column in Table C.

Task name: _____ Reviewer: _____ Date: _____/_____/_____

This tool is provided without warranty. The author has provided this tool as a simple means for applying the concepts provided in RULA. © 2004 Hesse Consulting, Inc. rbarber@ergosmart.com (816) 444-1667

ภาพที่ 1 แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน

3.2 การวิเคราะห์ และการประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านการยศาสตร์โดยใช้ REBA เป็นการประเมินความเสี่ยงต่อระบบกล้ามเนื้อ ซึ่งพัฒนามาจาก RULA เพื่อใช้ในการตรวจสอบปัจจัยเสี่ยงของการบาดเจ็บของโรคทางระบบกล้ามเนื้อ และโครงสร้างกระดูก โดยใช้หลักการเช่นเดียวกับ RULA ซึ่งในการประเมิน REBA นั้นใช้วิธีการให้คะแนนในแต่ละส่วนของร่างกาย เทียบกับตาราง 3 ตาราง ได้แก่ ตาราง A ตาราง B และตาราง C และการให้คะแนน ได้แบ่งอวัยวะในการพิจารณาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A ประกอบด้วย ลำตัว คอ และขา กลุ่ม B ได้แก่ ต้นแขน แขน และข้อมือ อวัยวะในกลุ่ม A ประเมินคะแนนเทียบ โดยจากตาราง A ในรูปที่ 2 และอวัยวะกลุ่ม B ประเมินคะแนนโดยเทียบจากตาราง B แล้วนำคะแนนที่ได้จากทั้ง 2 ตารางมาคำนวณรวมกันในตาราง C โดยคะแนนที่ได้จากตาราง C เป็นคะแนนสรุปเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยง และการตัดสินใจในการปรับปรุงแก้ไขในการทำงานขั้นตอนการประเมินด้วย REBA วิธี REBA นั้นจะแบ่งการประเมินออกเป็น กลุ่ม A คือ ลำตัว คอ ขา และกลุ่ม B คือ แขนส่วนบน แขนส่วนล่าง ข้อมือ โดยกลุ่ม A จะรวมกับค่าการใช้แรง และกลุ่ม B จะนำมารวมกับค่าการจับยึดของการทำงาน ขั้นตอนการประเมินท่าทางการทำงานโดยวิธี REBA ทำได้โดยนำภาพการทำงานแบ่งเป็นภาพนิ่ง เป็นส่วนย่อยๆ (Frame by frame) เพื่อกำหนดในแต่ละส่วนมีการเคลื่อนไหวน้อยมาก หรือไม่มีเลย ทำให้สามารถใช้วิเคราะห์เชิงสถิตินี้ (Static Analysis) ได้โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ ((ธีระพงษ์ ทับพร, 2563), (สุนิสา ชายเกลี้ยง และคณะ, 2561), (Dwyer Anthony et al, 2020), Chowdury M. L. Rahman, 2014)) 1) การวิเคราะห์ท่าทางของศีรษะ และคอ 2) การวิเคราะห์ตำแหน่งของลำตัว 3) การประเมินท่าทางของขา และเท้า 4) สรุปผลคะแนนการวิเคราะห์ของคอ ลำตัว และขาทั้งสองข้าง 5) การประเมินภาระงานที่ทำ 6) รวมคะแนนขั้นตอนที่ 4 ถึง 5 7) การประเมินตำแหน่งแขนส่วนบน (Upper Arm) 8) การประเมินตำแหน่งแขนส่วนล่าง (Lower are or Forearm) 9) การประเมินตำแหน่งมือ และข้อมือ (Hand and wrist) 10) สรุปผลจากขั้นตอนที่ 7 ถึง 9 11) การประเมินที่จับชิ้นงาน 12) รวมผลคะแนนจากขั้นตอนที่ 10 ถึง 11 ด้วยแบบประเมิน REBA ดังภาพที่ 2 (Chowdury M. L. Rahman, 2014) 13) สรุปผลคะแนนกิจกรรม

REBA Employee Assessment Worksheet

Based on Technical note: Rapid Entire Body Assessment (REBA), Hagberg, Møllersten, Applied Ergonomics 31 (2000) 201-205

A. Neck, Trunk and Leg Analysis

Step 1: Locate Neck Position
 -1, -2, +2
 Step 1a: Adjust...
 If neck is twisted: +1
 If neck is side bending: -1

Step 2: Locate Trunk Position
 -1, -2, +2, +3, +4
 Step 2a: Adjust...
 If trunk is twisted: +1
 If trunk is side bending: +2

Step 3: Legs
 +1, +2, +3, +4
 Adjust: 30-60°, +60°, Add +1, Add +2

Step 4: Look-up Posture Score in Table A
 Using values from steps 1-3 above, locate score in Table A.

Step 5: Add Force/Load Score
 If load < 11 lbs: +0
 If load 11 to 22 lbs: +1
 If load > 22 lbs: +2
 Adjust: If shock or rapid build up of force: add +1

Step 6: Score A, Find Row in Table C
 Add values from steps 4 & 5 to obtain Score A. Find Row in Table C.

Scoring:
 1 = negligible risk
 2 or 3 = low risk, change may be needed
 4 to 7 = medium risk, further investigation, change soon
 8 to 10 = high risk, investigate and implement change
 11+ = very high risk, implement change

SCORES

Table A: Neck

		1			2			3					
Legs		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Trunk Posture Score	1	1	2	3	4	1	2	3	4	3	3	5	6
	2	2	3	4	5	3	4	5	6	4	5	6	7
	3	2	4	5	6	4	5	6	7	5	6	7	8
	4	3	5	6	7	5	6	7	8	6	7	8	9
5	4	6	7	8	6	7	8	9	7	8	9	9	

Table B: Lower Arm

		1			2		
Wrist		1	2	3	1	2	3
Upper Arm Score	-1	1	2	2	1	2	3
	2	1	2	3	2	3	4
	3	3	4	5	4	5	5
	4	4	5	5	5	5	7
	5	5	6	7	6	7	8
6	7	8	8	8	8	9	

Table C

Score A (score from Table A + load/force score)	Score B (table B value + coupling score)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	1	1	2	3	3	4	5	6	7	7	7
2	1	2	2	3	4	4	5	6	7	8	7	7
3	2	3	3	3	4	5	6	7	7	8	8	8
4	3	4	4	4	5	6	7	8	8	9	9	9
5	4	4	4	5	6	7	8	8	9	9	9	9
6	5	6	6	7	8	8	9	9	10	10	10	10
7	7	7	7	8	9	9	9	10	10	10	11	11
8	8	8	8	9	10	10	10	10	10	11	11	11
9	9	9	9	10	10	10	11	11	11	12	12	12
10	10	10	10	11	11	11	11	12	12	12	12	12
11	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12

B. Arm and Wrist Analysis

Step 7: Locate Upper Arm Position:
 -1, -2, +2, +3, +4
 Step 7a: Adjust...
 If shoulder is raised: -1
 If upper arm is abducted: +1
 If arm is supported or person is leaning: -1

Step 8: Locate Lower Arm Position:
 +1, +2

Step 9: Locate Wrist Position:
 -1, -2
 Step 9a: Adjust...
 If wrist is bent from midline or twisted: Add +1

Step 10: Look-up Posture Score in Table B
 Using values from steps 7-9 above, locate score in Table B.

Step 11: Add Coupling Score
 Well fitting handle and mid range power grip: good: +0
 Acceptable but not ideal hand hold or coupling acceptable with another body part: fair: +1
 Hand hold not acceptable but possible: poor: +2
 No handles, awkward, unsafe with any body part: Unacceptable: +3

Step 12: Score B, Find Column in Table C
 Add values from steps 10 & 11 to obtain Score B. Find column in Table C and match with Score A in row # from step 6 to obtain Table C Score.

Step 13: Activity Score
 -1 1 or more body parts are held for longer than 1 minute (static)
 -1 Repeated small range actions (more than 4x per minute)
 +1 Action causes rapid large range changes in postures or unstable base

Final REBA Score

Task name: _____ Reviewer: _____ Date: ____/____/____
 This tool is provided without warranty. The author has provided this tool as a simple means for applying the concepts provided in REBA. © 2004, Ergonomics Consulting, Inc. provided by Practical Ergonomics rburker@ergosmart.com (816) 444-1667

ภาพที่ 2 แบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาของการผลิตโองม้งกรโดยศึกษาวิธีการเคลื่อนไหว(Motion study)

ขั้นตอนการผลิตโองม้งกรมีกระบวนการผลิต ได้แก่ สถานีเตรียมดิน สถานีปั้นโอง สถานีตีโอง สถานีเคลือบ และสถานีเตาเผา (ธาตุรี เมืองแก้ว, 2561) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตโองม้งกรในโรงงานที่เป็นกรณีศึกษาเฉพาะ สถานีปั้นโองและสถานีตีโอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ช่างปั้นโองจะโรยซีเมนต์บนแป้นหมุนไฟฟ้า แล้วนำดินปั้นวางบนตรงกลางแป้นหมุน ใช้มือปั้นเป็นฐานของโอง มีผู้ช่วยช่างปั้นทำหน้าที่ช่วยยกงานที่ปั้นเสร็จแล้วออกจากแป้น ตกแต่งความเรียบร้อย และขนย้ายไปพื้นที่จัดเก็บ ช่างปั้นจะปั้นโองเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ฐานโอง ส่วนกลางโอง และปากโอง

(ก)

(ข)

ภาพที่ 3 (ก) และ (ข) การทำงานของแขนและข้อมือในการปั้นโองโดยการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน

(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 4 (ก) และ (ข) การทำงานของลำตัวในการปั้นโอ่งโดยการขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน, (ค) การขนย้ายโอ่งโดยใช้รถเข็น

2. ช่างตีโอ่งจะย้ายโอ่งวางบนแป้นเหล็กกลมที่รองด้วยยางรถยนต์เพื่อลดการกระแทก ช่างตีโอ่งจะใช้ฮวยหลูประคองด้านในตัวของโอ่งและใช้ไม้ตีด้านนอกของโอ่งพร้อมทั้งเดินรอบโอ่ง โอ่งจะมีรูปทรงป่องขึ้นและผิวเรียบ หลังจากนั้นย้ายโอ่งไปยังแป้นหมุนสำหรับตกแต่งเขียนลาย ช่างเขียนลายใช้ดินขาวเขียนลายเส้น ด้านบนและด้านล่าง ส่วนลายมังกรจะใช้แผ่นพลาสติกฉลุลายทาตัวโอ่งแล้วทาด้วยดินขาวทั้งสองด้านของโอ่ง เสร็จแล้วนำไปวางบนพื้นที่จัดเก็บและผึ่งลมให้หมาด

(ก)

(ข)

ภาพที่ 5 (ก) การทำงานของแขนและข้อมือในการตีโอ่ง และ (ข) การทำงานของแขนและข้อมือในการตกแต่ง

(ก)

(ข)

ภาพที่ 6 (ก) การทำงานของลำตัวในการตีโอ่ง และ (ข) การทำงานของลำตัวในเขียนลายตกแต่ง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลประเมินความเสี่ยงของท่าทางการทำงาน

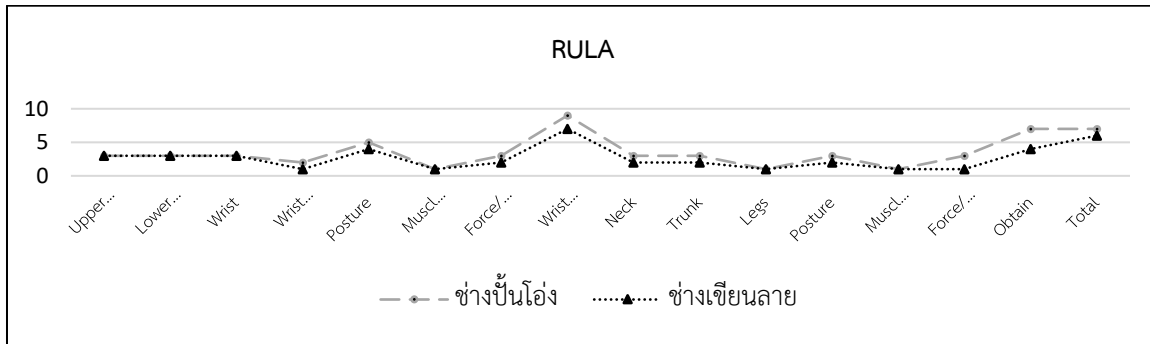
ผู้วิจัยทำการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว มาวิเคราะห์และประเมินโดยใช้แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (Rapid Upper Limb Assessment: RULA) และแบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (Rapid Entire Body Assessment: REBA) ในกระบวนการผลิตโอ่งมังกรที่เป็นโรงงานกรณีศึกษา ในสถานียืนโอ่งและสถานีตีโอ่ง มีผลประเมินความเสี่ยงของท่าทางการทำงาน ดังนี้

1. การประเมินความเสี่ยงของท่าทางการทำงานด้วยแบบประเมิน RULA โดยการวิเคราะห์และประเมินโดยใช้แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (Rapid Upper Limb Assessment: RULA) สถานีปั้นโอ่ง และสถานีตีโอ่ง

1.1 ช่วงปั้นโอ่ง ชั้นตอนที่ 1 การประเมินแขนส่วนบน (Upper arm) ระดับแขนยกสูงกว่า 45 แต่ไม่เกิน 90 องศา ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 2 การประเมินแขนส่วนล่าง (Lower arm) ระดับแขนส่วนล่างอยู่ในระดับที่มีมุม 60 - 100 องศา เมื่อเทียบกับแนวตั้ง และมีการทำงานในลักษณะกางแขนออกไป บวกเพิ่มอีก 1 คะแนน รวมเป็น 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 3 การประเมินข้อมือ (Wrist) ข้อมือทำมุมขึ้นมากกว่า 15 องศาเมื่อเทียบกับแนวแขนส่วนล่างให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 4 การหมุนของข้อมือ (Wrist twist) หมุนข้อมือค่อนข้างมาก ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 5 สรุปคะแนนจากชั้นตอนที่ 1 ถึง 4 โดยเทียบค่าคะแนนใช้ตาราง A มีค่าเท่ากับ 5 ชั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้กล้ามเนื้อแขน (Muscle use) พบว่ามีการใช้แขนและมือเคลื่อนไหวซ้ำไปมา 4 ครั้งต่อนาทีขึ้นไป ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 7 การประเมินแรงหรือน้ำหนักที่ถือมากกว่า 10 กิโลกรัม ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 8 สรุปคะแนนรวมของส่วนแขนและข้อมือ มีค่าเท่ากับ 9 ชั้นตอนที่ 9 การประเมินส่วนคอ (Neck) ศีรษะก้มไปด้านหน้าทำมุมกับแนวตั้งมากกว่า 20 องศา ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 10 การประเมินส่วนลำตัว (Trunk) ลำตัวโน้มไปด้านหน้าระหว่าง 0-20 องศา และมีการเอนตัวไปด้านข้าง ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 11 การประเมินส่วนขา (Legs) ขาและเท้าสองข้างอยู่ท่าทางสมดุลและมีที่รองรับอย่างเหมาะสม ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 12 สรุปผลการประเมินการทำงานจากชั้นตอนที่ 9 - 11 มีค่าเท่ากับ 3 ชั้นตอนที่ 13 การประเมินระดับลักษณะการใช้แรงจากกล้ามเนื้อ มีการเคลื่อนไหวมากกว่า 4 ครั้งต่อนาที ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 14 การประเมินภาระงานจากน้ำหนักของหรือแรงที่ใช้ มีน้ำหนักมากกว่า 10 กิโลกรัม ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 15 สรุปคะแนนรวมของคอ ลำตัว ขา และเท้า จากชั้นตอนที่ 12 - 14 มีค่าเท่ากับ 7 ชั้นตอนที่ 16 สรุปคะแนนของการประเมินร่างกายส่วนบน จากชั้นตอนที่ 8 และ 15 เทียบกับตาราง C มีค่าเท่ากับ 7 (ระดับ 4) แปลผลได้ว่า การทำงานของช่างปั้นโอ่งมีปัญหาทางกายศาสตร์และต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.2 ช่วงเขียนลาย ชั้นตอนที่ 1 การประเมินแขนส่วนบน (Upper arm) ระดับแขนยกสูงไม่เกิน 90 องศา ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 2 การประเมินแขนส่วนล่าง (Lower arm) ระดับแขนส่วนล่างอยู่ในระดับที่ไม่เกินมุม 60 องศา เมื่อเทียบกับแนวตั้ง และมีการทำงานในลักษณะกางแขนออกไป บวกเพิ่มอีก 1 คะแนน รวมเป็น 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 3 การประเมินข้อมือ (Wrist) ข้อมือทำมุมขึ้นมากกว่า 15 องศาเมื่อเทียบกับแนวแขนส่วนล่าง ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 4 การหมุนของข้อมือ (Wrist twist) หมุนข้อมือเล็กน้อย ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 5 สรุปคะแนนจากชั้นตอนที่ 1 ถึง 4 โดยเทียบค่าคะแนนใช้ตาราง A มีค่าเท่ากับ 4 ชั้นตอนที่ 6 การประเมินการใช้กล้ามเนื้อแขน (Muscle use) พบว่ามีการใช้แขนและมือเคลื่อนไหวซ้ำไปมา 4 ครั้งต่อนาทีขึ้นไป ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 7 การประเมินแรงหรือน้ำหนัก ระหว่าง 2 - 10 กิโลกรัม และมีการทำซ้ำ ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 8 สรุปคะแนนรวมของส่วนแขนและข้อมือ มีค่าเท่ากับ 7 ชั้นตอนที่ 9 การประเมินส่วนคอ (Neck) ศีรษะก้มไปด้านหน้าทำมุมกับแนวตั้งไม่เกิน 20 องศา ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 10 การประเมินส่วนลำตัว (Trunk) ลำตัวโน้มไปด้านหน้าไม่เกิน 20 องศา ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 11 การประเมินส่วนขา (Legs) ขาและเท้าสองข้างอยู่ท่าทางสมดุลและมีที่รองรับอย่างเหมาะสม ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 12 สรุปผลการประเมินการทำงานจากชั้นตอนที่ 9 - 11 มีค่าเท่ากับ 2 ชั้นตอนที่ 13 การประเมินระดับลักษณะการใช้แรงจากกล้ามเนื้อ มีการเคลื่อนไหวมากกว่า 4 ครั้งต่อนาที ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 14 การประเมินภาระงานจากน้ำหนักของหรือแรงที่ใช้ มีการยกสิ่งของหนักไม่ถึง 2 กิโลกรัม ให้

คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 15 สรุปคะแนนรวมของคอ ลำตัว ขา และเท้า จากชั้นตอนที่ 12 - 14 มีค่าเท่ากับ 4 ชั้นตอนที่ 16 สรุปคะแนนของการประเมินร่างกายส่วนบน จากชั้นตอนที่ 8 และ 15 เทียบกับตาราง C มีค่าเท่ากับ 6 (ระดับ 3) แผลผลได้ว่า การทำงานของผู้ช่วยช่างปั้นโอ่งมีปัญหาทางการยศาสตร์ ต้องมีการตรวจสอบและควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

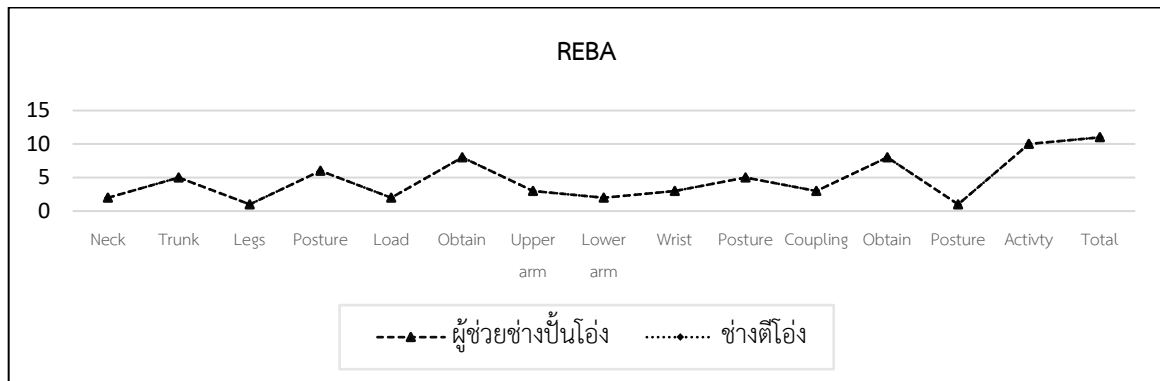
ภาพที่ 7 การเปรียบเทียบผลประเมินท่าทางในการนั่งทำงานของช่างปั้นโอ่งและช่างเขียนลาย

2. การประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (Rapid Entire Body Assessment: REBA)

2.1 ผู้ช่วยช่างปั้นโอ่ง ชั้นตอนที่ 1 การประเมินส่วนคอ (Neck) ศีรษะมีการก้มมากกว่า 20 องศา ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 2 การประเมินส่วนลำตัว (Trunk) ลำตัวโน้มไปด้านหน้ามากกว่า 60 องศา และมีการหมุนตัวไปด้านข้าง ให้คะแนน 5 คะแนน ชั้นตอนที่ 3 การประเมินส่วนขา (Legs) ขาและเท้าสองข้างอยู่ท่าทางสมดุลและมีที่รองรับอย่างเหมาะสม ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 4 สรุปคะแนนรวมชั้นตอนที่ 1-3 มีค่าเท่ากับ 6 ชั้นตอนที่ 5 การประเมินภาระงานจากน้ำหนักของหรือแรงที่ใช้ มีน้ำหนักมากกว่า 10 กิโลกรัม ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 6 สรุปผลการประเมินการทำงานจากชั้นตอนที่ 4 - 5 มีค่าเท่ากับ 8 ชั้นตอนที่ 7 การประเมินแขนส่วนบน (Upper arm) แขนอยู่ด้านหน้า 45 - 90 องศา ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 8 การประเมินแขนส่วนล่าง (Lower arm) ระดับแขนส่วนล่างมากกว่า 100 องศา เมื่อเทียบกับแนวตั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 9 การประเมินข้อมือ (Wrist) ข้อมือทำมุมขึ้นมากกว่า 15 องศาเมื่อเทียบกับแนวแขนส่วนล่าง ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 10 สรุปคะแนนจากชั้นตอนที่ 7 - 9 โดยเทียบค่าคะแนนใช้ตาราง B มีค่าเท่ากับ 5 ชั้นตอนที่ 11 การประเมินการจับยึดวัตถุ ขนย้ายโอ่งไม่มีที่จับยึด ให้คะแนน 3 ชั้นตอนที่ 12 สรุปผลการประเมินการทำงานจากชั้นตอนที่ 10-11 มีค่าเท่ากับ 8 ชั้นตอนที่ 13 การประเมินการเคลื่อนไหวและกิจกรรมของงาน มีการเคลื่อนย้ายร่างกายซ้ำมากกว่า 4 ครั้งต่อ 1 นาที ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 14 สรุปคะแนนของการประเมินร่างกายส่วนบน จากชั้นตอนที่ 6 และ 12 เทียบกับตาราง C มีค่าเท่ากับ 10 ชั้นตอนที่ 15 นำผลคะแนนที่ได้มารวมกับชั้นตอนที่ 13 ได้เท่ากับ 11 (ระดับ 5) แผลผลได้ว่ามีความเสี่ยงสูงมากควรได้รับการปรับปรุงทันที

2.2 ช่างตีโอ่ง ชั้นตอนที่ 1 การประเมินส่วนคอ (Neck) ศีรษะมีการก้มมากกว่า 20 องศา ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 2 การประเมินส่วนลำตัว (Trunk) ลำตัวโน้มไปด้านหน้ามากกว่า 60 องศา และมีการหมุนตัวไปด้านข้าง ให้คะแนน 5 คะแนน ชั้นตอนที่ 3 การประเมินส่วนขา (Legs) ขาและเท้าสองข้างอยู่ท่าทางสมดุลและมีที่รองรับอย่างเหมาะสม ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 4 สรุปคะแนนรวมชั้นตอนที่ 1 - 3 มีค่าเท่ากับ 6 ชั้นตอนที่ 5 การประเมินภาระงานจากน้ำหนักของหรือแรงที่ใช้ มีน้ำหนักมากกว่า 10 กิโลกรัม ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 6 สรุปผลการประเมินการทำงานจากชั้นตอนที่ 4 - 5 มีค่าเท่ากับ 8 ชั้นตอนที่ 7 การประเมินแขนส่วนบน (Upper arm) แขนอยู่ด้านหน้า 45 - 90 องศา ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 8 การประเมินแขนส่วนล่าง (Lower arm) ระดับแขนส่วนล่างมากกว่า 100 องศา เมื่อเทียบกับแนวตั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน ชั้นตอนที่ 9 การประเมินข้อมือ (Wrist) ข้อมือทำมุมขึ้น

มากกว่า 15 องศาเมื่อเทียบกับแนวแกนส่วนล่าง ให้คะแนน 3 คะแนน ชั้นตอนที่ 10 สรุปคะแนนจากชั้นตอนที่ 7 - 9 โดยเทียบค่าคะแนนใช้ตาราง B มีค่าเท่ากับ 5 ชั้นตอนที่ 11 การประเมินการจับยึดวัตถุ ขนย้ายโองไม่มีที่จับยึด ให้คะแนน 3 ชั้นตอนที่ 12 สรุปผลการประเมินการทำงานจากชั้นตอนที่ 10-11 มีค่าเท่ากับ 8 ชั้นตอนที่ 13 การประเมินการเคลื่อนไหวและกิจกรรมของงาน มีการเคลื่อนนำห้วงกายซ้ำมากกว่า 4 ครั้งต่อ 1 นาที ให้คะแนน 1 คะแนน ชั้นตอนที่ 14 สรุปคะแนนของการประเมินร่างกายส่วนบน จากชั้นตอนที่ 6 และ 12 เทียบกับตาราง C มีค่าเท่ากับ 10 ชั้นตอนที่ 15 นำผลคะแนนที่ได้มารวมกับชั้นตอนที่ 13 ได้เท่ากับ 11 (ระดับ 5) แปลผลได้ว่ามีความเสี่ยงสูงมากควรได้รับการปรับปรุงทันที

ภาพที่ 8 การเปรียบเทียบผลประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัวของผู้ช่วยช่างปั้นโองและช่างตีโอง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาทำงานของแรงงานทั้ง 4 คนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในการผลิตโองมังกรที่เป็นโรงงานกรณีศึกษานั้น ในสถานีนโองและสถานตีโอง ผลการประเมินความเสี่ยงด้วยแบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงานโดยใช้แบบประเมินท่าทางในการนั่งทำงาน (Rapid Upper Limb Assessment: RULA) ของช่างปั้นโองอยู่ระดับ 4 แสดงว่ามีปัญหาทางการยศาสตร์และต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และช่างเขียนลายอยู่ระดับ 3 แสดงว่ามีปัญหาทางการยศาสตร์ ต้องมีการตรวจสอบและควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ส่วนผลการประเมินความเสี่ยงแบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัวโดยใช้แบบประเมินท่าทางร่างกายทั้งลำตัว (Rapid Entire Body Assessment: REBA) ของผู้ช่วยช่างปั้นโอง และช่างตีโอง มีผลประเมินเหมือนกัน อยู่ระดับ 5 แสดงว่ามีปัญหาทางการยศาสตร์อย่างมาก ต้องมีปัญหากายศาสตร์และต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลการประเมินความเสี่ยงของท่าทางการทำงานของแรงงานแรงงานที่มีฝีมือและทักษะความชำนาญในสถานีนโองและสถานตีโอง พบว่าช่างปั้นโองมังกรมีการออกแรงแขนส่วนบนมากและซ้ำ ๆ กันในขั้นตอนการขึ้นรูปมีการก้มตัว การเอี้ยวลำตัว การยกเส้นดินปั้นและการบีบดิน ช่างเขียนลายมังกรมีการใช้แขนและข้อมือในการตกแต่งลวดลาย มีท่าทางการทำงานที่มีปัญหาด้านการยศาสตร์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ส่วนผู้ช่วยช่างปั้นโองและช่างตีโอง มีปัญหาทางการยศาสตร์อย่างมากและต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการขนย้ายวัสดุที่มีน้ำหนักมาก อาจส่งผลการทำงานที่มีความเสี่ยงในการเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อและการเกิดความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อได้ในระยะยาว จึงควรปรับปรุงลักษณะการทำงาน และปรับเปลี่ยนสภาพการปฏิบัติงานที่หน้างาน รวมถึงส่งเสริมอบรมความรู้ทางด้านการยศาสตร์ เพื่อให้พนักงานมีความตระหนักในด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดอบรมความรู้ทางด้านการยศาสตร์ในอุตสาหกรรมการผลิตโอ่งมังกร
2. ควรมีการนำอุปกรณ์หรือเครื่องทุ่นแรงมาช่วยในการขนย้ายวัสดุในการกระบวนการผลิต หรือการจัดการอุปกรณ์รองรับวัสดุเพื่อลดความเสี่ยงของความผิดปกติของระบบกล้ามเนื้อ
3. ควรมีการพัฒนาเครื่องจักรหรืออุปกรณ์มาช่วยในกระบวนการผลิต หรือปรับปรุงกระบวนการผลิตทดแทนแรงงาน เช่น การขึ้นรูปโดยวิธีการหล่อ การขึ้นรูปด้วยใบมีด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จริญญาพร สวณภานุสรณ์ และ ธนิต โตอดิเทพย์. (2561). การเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นของโอ่งมังกรในอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย. 9(2). 9-24.
- ภัทรนุช แต่งข้า และคณะ. (2559). การประเมินความเสี่ยงทางการยศาสตร์ที่ส่งผลให้เกิดความผิดปกติทางระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในคนงานโรงงานเครื่องปั้นดินเผาในตำบลเจดีย์หักและตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี. การประชุมวิชาการ การยศาสตร์แห่งชาติ ๒๕๕๙. 1/11-11/11.
- เลิศชัย ระตะนะอาพร และเพียงพลอย บุญเกิด. (2560). การปรับปรุงสถานีงานตรวจสอบและซ่อมแซมหลอดด้ายเพื่อลดความเมื่อยล้าของพนักงานปฏิบัติโดยใช้หลักการยศาสตร์. RSU JET. 2(20). 14-24.
- ภูติส รัชตระกูล และคณะ. (2564). ความผิดปกติของระบบกล้ามเนื้อและโครงร่างและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงานผลิตเซรามิกส์ของโรงงานขนาดใหญ่ จังหวัดลำปาง. วารสารสุขศึกษา. 44(1). 152-161.
- เสาวภา ห้วยจันทร์ และสุนิสา ชายเกลี้ยง. (2562). การประเมินความเสี่ยงทางการยศาสตร์ต่อความผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อในคนงานอุตสาหกรรมรีดขึ้นรูปหลังคาเหล็ก. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(2). 85-90.
- ธีระพงษ์ ทับพร. (2563). การปรับปรุงท่าทางการทำงานของพนักงานบรรจุท่อพีวีซีโดยใช้หลักการยศาสตร์กรณีศึกษา : บริษัท อุตสาหกรรมท่อน้ำไทย จำกัด. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 4(1). 1-41.
- สุนิสา ชายเกลี้ยง และคณะ. (2561). ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับการปวดไหล่ของพนักงานผลิตและประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์. วารสารเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด. 30(2). 146-158.
- Dwyer, Anthony & Huckleby, Jeremy & Kabbani, Majid & Delano, Angela & De Sutter, Michelle & Crawford, David. (2020). Ergonomic assessment of robotic general surgeons: a pilot study. Journal of Robotic Surgery. online.
- Chowdury M. L. Rahman. (2014). Study and Analysis of Work Postures of working in a Ceramic Industry Through Rapid Upper Limb Assessment (RULA). International Journal of Engineering and Applied Sciences. 5(03). 14-19.
- Abd Rahman, et al. (2015). Comparative study of Rapid Upper Limb Assessment (RULA) and Rapid Entire Body Assessment (REBA) between conventional and machine assisted napier grass harvest works. Applied Mechanics and Materials. 786. 275-280.
- ธาดรี เมืองแก้ว. (2561). การพัฒนาน้ำดินสีเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาราชบุรี. Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 11(2). 2414-2430.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ประกอบการโรงงานเจริญดินไทย จังหวัดราชบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นโรงงาน
กรณีศึกษาให้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ผลของ Thidiazuron (TDZ) ต่อการชักนำการเกิดยอดของ
ต้นอโศกาเซียแบล็คเวลเวท (*Alocasia reginula* ‘Black Velvet’)
The Effects of Thidiazuron (TDZ) Hormone on Shoot Multiplication of *Alocasia*
reginula ‘Black Velvet’

เกษศิริรินทร์ จันท์หลิน¹ ตตาภรณ์ สุขวิสัย² และ กรกนก ตั้งจิตมั่น^{3*}

^{1,2,3}สาขาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, kornkanoktan@mcr.u.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของ TDZ ในการชักนำให้เกิดยอดของต้นอโศกาเซียแบล็คเวลเวท (*Alocasia reginula* ‘Black Velvet’) ในสภาพปลอดเชื้อ ทำการศึกษาโดยนำส่วนของต้นอ่อนอโศกาเซียแบล็คเวลเวทที่เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อประมาณ 2 ซม. มาเพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งสูตร Murashige and Skoog (MS) ที่เติมฮอร์โมน Thidiazuron (TDZ) ความเข้มข้น 0.1, 0.3, 0.5 และ 0.7 มก./ล. จากนั้นนำไปเพาะเลี้ยงในห้องควบคุมอุณหภูมิ 25±2 องศาเซลเซียส ให้ได้รับแสง 16 ชั่วโมง/วัน เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ต้นอโศกาเซียแบล็คเวลเวทที่เพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งสูตร MS ที่เติม TDZ ความเข้มข้น 0.3 มก./ล. สามารถชักนำให้เกิดยอดมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉลี่ย โดยมีค่าเฉลี่ย 11.28 ยอด

คำสำคัญ: อโศกาเซียแบล็คเวลเวท การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ Thidiazuron (TDZ)

ABSTRACT

This research aimed to study the effect of TDZ to induce the shoots of *Alocasia reginula* ‘Black Velvet’. The 2 cm length shoot were cultured on Murashige and Skoog (MS) medium supplemented with 0.1, 0.3, 0.5 and 0.7 mg/l of TDZ. The explants were incubated at 25±2 °C for 16 hours photoperiod and have the within 6 weeks. The results showed that MS medium supplemented with 0.3 mg/l TDZ supported the highest shoot multiplication with the average number of 11.28.

Keywords: *Alocasia reginula* ‘Black Velvet’, plant tissue culture, Thidiazuron (TDZ)

บทนำ

อโศกาเซียแบล็คเวลเวท (*Alocasia reginula* ‘Black Velvet’) เป็นพืชอยู่ในวงศ์ Araceae เป็นไม้ล้มลุก มีใบหนา ผิวด้าน สีเข้ม มีขนกำมะหยี่บาง ๆ ปกคลุม เป็นไม้ใบเขตร้อนที่นิยมปลูกกันมาก เนื่องจากอโศกาเซียแบล็คเวลเวทเป็นพืชที่เลี้ยงดูง่ายและเจริญเติบโตได้ดีในที่ร่ม มีขนาด ลวดลายและสีของใบที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ เป็นต้นไม้ที่มีความสวยงามทั้งใบและลำต้น ทำให้คนส่วนใหญ่นิยมนำไปปลูกเป็นต้นไม้ประดับตกแต่งภายในบ้านและสวน อย่างไรก็ตาม

ตามการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติมักใช้เวลานานจึงทำให้ต้นอโศกเอเชียแบล็คเวลเวทไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ซื้อในท้องตลาด จึงส่งผลให้มีราคาสูง

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช (plant tissue culture) คือ การนำเอาส่วนใดส่วนหนึ่งของพืช ไม่ว่าจะเป็นส่วนอวัยวะ หรือส่วนเนื้อเยื่อ มาเลี้ยงในอาหารวิทยาศาสตร์ที่ประกอบด้วย แร่ธาตุ น้ำตาล วิตามิน และสารควบคุมความเจริญเติบโต ภายใต้สภาพปลอดเชื้อจุลินทรีย์และอยู่ในสภาวะควบคุมอุณหภูมิ แสง ความชื้น (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2542) ซึ่งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช เป็นอีกวิธีหนึ่งของเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่นำมาใช้ในการเพิ่มปริมาณพืชให้ได้จำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น และได้ต้นที่แข็งแรง ปราศจากโรคพืชต่าง ๆ อีกด้วย จึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ใช้ในการขยายพันธุ์ การอนุรักษ์พันธุ์พืช

อย่างไรก็ตาม ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชมีการใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตหรือฮอร์โมนพืช มาช่วยในการเร่งการแตกยอด เพื่อให้ได้ต้นอ่อนจำนวนมาก โดยฮอร์โมนที่นิยมใช้เร่งการแตกยอดคือ ฮอร์โมนกลุ่มไซโทไคนิน (cytokinin) เช่น 6-benzylamino purine (BA), thidiazuron (TDZ) จากการศึกษาพบว่า TDZ สามารถกระตุ้น ให้พืชหลายชนิดเจริญเติบโตได้ดี แม้ว่าจะใช้ที่ความเข้มข้นต่ำระดับพิโกโมล (picomole) และใช้เวลาในการกระตุ้นสั้น (วารสาร ฤๅษยา, 2552) นอกจากนี้มีรายงานว่าการใช้ TDZ สามารถกระตุ้นการเกิดยอดพืชได้ดีกว่าฮอร์โมนไซโทไคนินชนิดอื่น ๆ อีกด้วย (ธนากร วงษา และคณะ, 2564)

จากความสำคัญของพืชที่ได้ตั้งที่กล่าวข้างต้นและเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช คณะผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นอโศกเอเชียแบล็คเวลเวท โดยนำมาใช้เพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งสูตร MS ที่เติมฮอร์โมนพืชชนิด TDZ ในสภาพปลอดเชื้อ

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อศึกษาผลของ TDZ ในการชักนำให้เกิดยอดของต้นอโศกเอเชียแบล็คเวลเวทในสภาพปลอดเชื้อ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาต้นอโศกเอเชียแบล็คเวลเวท
2. ใช้ฮอร์โมนเพียง 1 ชนิด คือ TDZ
3. ใช้อาหารแข็งสูตร MS ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช
4. ศึกษาการเพิ่มจำนวนของยอดอ่อนของต้นอโศกเอเชียแบล็คเวลเวท

วิธีการดำเนินงาน

1. วิธีการดำเนินงานวิจัย

นำต้นอ่อนอโศกเอเชียแบล็คเวลเวทที่ปลอดเชื้อ แล้วใช้ปากคีบที่สะอาดผ่านการฆ่าเชื้อคีบต้นอ่อนอโศกเอเชียแบล็คเวลเวทออกมาวางบนจานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จากนั้นใช้มีดตัดใบแห้งและส่วนที่เป็นรากออกให้เรียบร้อย และนำไปวัดขนาดความสูงโดยใช้ไม้บรรทัดวัดให้ได้ขนาดความสูง 2 ซม. จากนั้นนำมาเพาะเลี้ยงบนอาหารสูตร Murashige and Skoog (MS) ที่เติมฮอร์โมน TDZ ตามความเข้มข้นต่าง ๆ คือ 0.1, 0.3, 0.5 และ 0.7 มก./ล. ทำการทดลองละ 3 ซ้ำ โดยใช้เนื้อเยื่อ 1 ชิ้น ต่อ 1 ขวดเพาะเลี้ยง หลังจากนั้นนำไปวางบนชั้นเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่ออุณหภูมิ 25 ± 2 องศาเซลเซียส และความเข้มแสง 2,500 ลักซ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อเพาะเลี้ยงต้นอ่อนอโศคาเซียแบล็คเวลเวทเป็นเวลา 6 สัปดาห์แล้ว เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการถ่ายภาพและนำต้นอ่อนอโศคาเซียแบล็คเวลเวทออกจากขวดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อบันทึกจำนวนยอด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

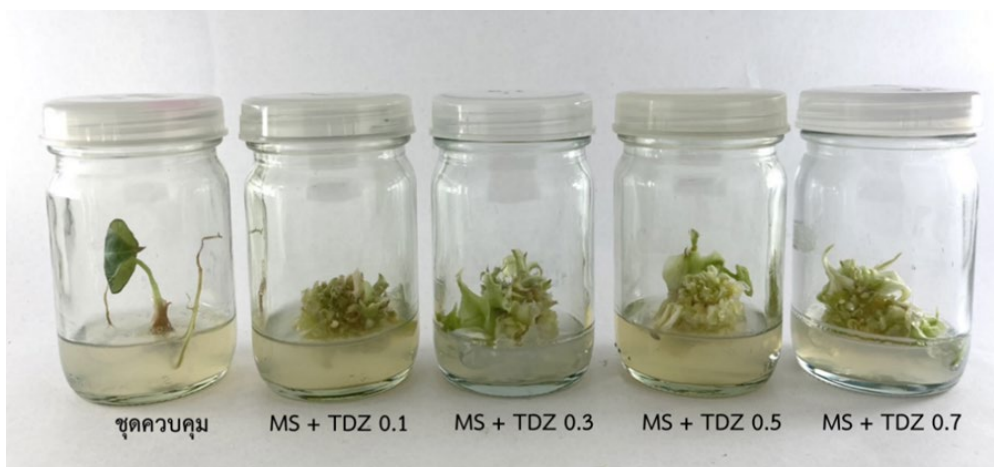
ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Science for Windows (SPSS) (version 26 for windows) วิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยตาราง ANOVA และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละการทดลองโดยใช้วิธี Duncan's Multiple Range test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัย

จากการทดลองเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นอ่อนของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวท โดยนำมาเพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งสูตร MS ที่เติม TDZ ที่มีความเข้มข้น 0, 0.1, 0.3, 0.5 และ 0.7 มก./ล. เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ทำการศึกษาจำนวนยอดของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวท พบว่า ต้นอ่อนของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวทที่เพาะเลี้ยงบนอาหารสูตร MS มีการเกิดของยอด และอาหารสูตรที่เติม TDZ ที่ความเข้มข้น 0.3 มก./ล. มีลักษณะของการแตกยอดออกเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีจำนวนยอดเฉลี่ย 11.28 ยอด โดยมีความแตกต่างจากชุดการทดลองอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับความเชื่อมั่น 95% (ตารางที่ 1, ภาพที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลของความเข้มข้น TDZ ที่มีผลต่อจำนวนยอดของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวท

ความเข้มข้นของฮอร์โมน (มิลลิกรัม/ลิตร)	ค่าเฉลี่ยของจำนวนยอด (ยอด)
ชุดควบคุม	1.57±0.78 ^c
MS + TDZ 0.1	7.57±2.06 ^b
MS + TDZ 0.3	11.28±2.05 ^a
MS + TDZ 0.5	8.71±1.80 ^b
MS + TDZ 0.7	6.85±1.67 ^b

ภาพที่ 1 ผลของความเข้มข้น TDZ ที่มีผลต่อจำนวนยอดของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวท

สรุปผลการวิจัย

จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจากต้นอ่อนอโศคาเซียแบล็คเวลเวท ทำการศึกษาโดยนำต้นอ่อน ของอโศคาเซียแบล็คเวลเวทมาทำการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พบว่า ต้นอ่อนอโศคาเซียแบล็คเวลเวทที่เพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งสูตร MS ที่เติม TDZ มีการแตกยอดเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับชุดควบคุม และอาหารที่เติม TDZ ความเข้มข้น 0.3 มก./ล. เป็นความเข้มข้นที่สามารถชักนำให้เกิดจำนวนยอดมากที่สุดเฉลี่ย 11.28 ยอด

อภิปรายผลการทดลอง

การศึกษาผลของ TDZ ต่อการชักนำการเกิดยอดของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวท โดยการนำต้นอ่อนของอโศคาเซียแบล็คเวลเวทมาเพาะเลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม TDZ ในความเข้มข้นต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า ชุดการทดลองที่เติม TDZ ทุกความเข้มข้น มีจำนวนยอดมากกว่าชุดควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก TDZ เป็นฮอร์โมนสังเคราะห์ที่ออกฤทธิ์คล้ายกับฮอร์โมนกลุ่มไซโตไคนินที่มีผลต่อการกระตุ้นการแบ่งเซลล์ของพืช การกระตุ้นให้เกิดยอดและการแตกตาข้าง และ TDZ ยังมีผลต่อเมแทบอลิซึมของไซโตไคนินในเซลล์พืช โดยพบว่า TDZ สามารถเปลี่ยนสภาพของเนื้อเยื่อที่ต้องการไซโตไคนินมาเป็นสภาพที่สร้างไซโตไคนินได้ด้วยตนเอง (วรารภรณ์ ฉุยฉาย, 2552) จึงส่งผลให้ชุดการทดลองที่เติม TDZ สามารถเกิดยอดได้จำนวนมาก

จากผลการทดลองยังพบว่า ต้นอ่อนอโศคาเซียแบล็คเวลเวทที่เพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งที่เติมฮอร์โมน TDZ ความเข้มข้น 0.3 มก./ล. มีจำนวนยอดเฉลี่ยสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยให้จำนวนยอดเฉลี่ย 11.28 ยอด อย่างไรก็ตาม ความเข้มข้นที่เหมาะสมของ TDZ ในการกระตุ้นการเกิดยอดของพืชแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน ดังเช่นการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้นหน้าวัว (*Anthurium andraeanum* Lind.) ที่พบว่า อาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสูตร MS ที่เติม TDZ 0.50 มก./ล. สามารถชักนำยอดได้สูงสุด (มิ่งขวัญ ทรัพย์ทวี, 2549) ต้นกุหลาบหิน (*Caladium bicolor* Vent.) พบว่าการใช้อาหารสูตร MS ที่เติม TDZ เข้มข้น 1.0 มก./ล. ร่วมกับ NAA เข้มข้น 0.1 มก./ล. สามารถชักนำให้เกิดการสร้างยอดเฉลี่ยมากที่สุด 241 ยอดต่อชิ้นพืชเริ่มต้น (ภพแก้ว พุทธิรักษ์ และคณะ, 2555) และต้นหญ้าหวาน (*Stevia rebaudiana* Bertoni.) พบว่าอาหารสูตร MS ที่เติม TDZ 0.1 มก./ล. สามารถชักนำให้เกิดจำนวนยอดเฉลี่ยได้มากที่สุดคือ 2.89 ± 2.20 ยอดต่อชิ้นเนื้อเยื่อ (ทิพย์สุนนท์ ทั้งสุนันท์ และคณะ, 2558) ทั้งนี้ Huetteman and Preece (1993) ได้รายงานว่าการใช้ TDZ ในความเข้มข้นต่ำจะสามารถกระตุ้นให้พืชเจริญเติบโตได้ดีกว่าการใช้ในความเข้มข้นสูง เนื่องจากการเติม TDZ ความเข้มข้นสูงจะยับยั้งการเพิ่มจำนวนยอด แต่จะเกิดการส่งเสริมการสร้างแคลลัสแทน

นอกจากนี้นักวิทยาศาสตร์ได้มีการเปรียบเทียบผลของ TDZ กับฮอร์โมนในกลุ่มไซโตไคนินชนิดอื่น ๆ ดังเช่น การศึกษาผลของ TDZ, BAP และ Kinetin ที่มีต่อการเกิดยอดของต้นกระเจียวขาว (*Curcuma parviflora* Wall.) โดยพบว่า ชิ้นส่วนที่เลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม TDZ ความเข้มข้น 0.5 มก./ล. สามารถชักนำให้เกิดการสร้างยอดได้มากที่สุดคือ 2.7 ยอดต่อชิ้นส่วน (อนุพันธ์ กงบังเกิด และพันธิตรา กมล, 2549) และยังมีการเปรียบเทียบฮอร์โมนกลุ่มไซโตไคนินที่ใช้เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชต้นว่านเข้าพรรษา (*Globba annamensis* Gagnep.) โดยใช้ BA, TDZ และ Kinetin ความเข้มข้น 0, 0.5, 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 มก./ล. พบว่า ต้นอ่อนว่านเข้าพรรษาที่เพาะเลี้ยงบนอาหารสูตร MS ที่เติม TDZ ความเข้มข้น 3 มก./ล. สามารถชักนำให้เกิดยอดเฉลี่ยมากที่สุด 5.33 ยอด/ชิ้นส่วนพืช (สุกัญญา นนทะลี และคณะ, 2560) โดยผลจากการเปรียบเทียบพบว่า TDZ มีผลต่อการเจริญของพืชในความเข้มข้นต่ำ เมื่อเทียบกับไซโตไคนินชนิดอื่น (วรารภรณ์ ฉุยฉาย, 2552) ดังนั้น การใช้ TDZ เพื่อกระตุ้นให้เกิดยอดของต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวท จึงอาจเป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อเพิ่มจำนวนต้นอโศคาเซียแบล็คเวลเวทให้เพียงพอกับความต้องการในปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาผลของฮอร์โมนชนิดต่าง ๆ ที่สามารถกระตุ้นการเกิดรากของต้นโศคาเซียแบล็คเวลเวท
2. ควรศึกษาอัตราการรอดชีวิตของต้นโศคาเซียแบล็คเวลเวทเมื่อนำมาเพาะเลี้ยงในสภาพธรรมชาติ

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์สุคนธ์ ทั้งสุนันท์ กิตติศักดิ์ โชติกเดชาณรงค์ และ กัลทิมา พิชัย. (2558). การขยายพันธุ์หญ้าหวาน (*Stevia rebaudiana* Bertoni.) ในสภาพปลอดเชื้อ. วารสารวิจัยสหวิทยาการไทย, 10(1), 8-16.
- ธนากร วงษา พิทักษ์ อินธิมา และ อนุพันธ์ กงบังเกิด. (2564). ผลของไซโตไคนินและการเตรียมชิ้นส่วนต่อการทวีจำนวนต้นกล้วยไซสายพันธุ์กำแพงเพชร ในสภาพปลอดเชื้อ. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 6(2), 171-180.
- ภพเก้า พุทธิรักษ์ รัฐพร จันทร์เดช และวารุต อยู่คง. (2555). การขยายพันธุ์บอนสี กุหลาบหิน และควาตายหางเป็นโดยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง, 21(2), 1-15.
- มิ่งขวัญ ทรัพย์ทวี. (2549). ผลของสารไรโคอะซอรอนต่อการเกิดยอดของหน้าวัว (*Anthurium andraeanum* Lind.). (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วรารณณ์ ฉวยฉาย. (2552). บทบาทของ Thidiazuron ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 4(2), 123-135.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2559). การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช. สืบค้น 16 มีนาคม 2564, จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2020/20200604-plant-tissue-culture.pdf>.
- สุกัญญา นนทะลี สุรพล แสนสุข และปิยะพร แสนสุข. (2560). การขยายพันธุ์ว่านเข้าพรรษา (*Globba annamensis* Gagnep.) ในหลอดทดลองเพื่อการอนุรักษ์พืชหายากในประเทศไทย. วารสารวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 45(4), 858-872.
- อนุพันธ์ กงบังเกิด และพันธิตรา กมล. (2549). ผลของไซโตไคนินและออกซินต่อการพัฒนาของเนื้อเยื่อเพาะเลี้ยงกระเจียวขาว. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร: วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2(2), 183-201.
- Huetteman, A. and Preece, E.J. (1993). Thidiazuron: a potent cytokinin for woody plant tissue culture. *Plant Cell, Tissue and Organ Culture*, 33, 105-119.

การพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

The Development a System for Booking Repairs and Selling Car Parts Online

ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์^{1*} และ ศุภกร กิจธรรม²

^{1,2}สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, piyawadeepho@mcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาคุณภาพระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เข้าใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ 2) แบบประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์สามารถนำไปใช้ได้ 2) คุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 และ 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81

คำสำคัญ : ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ การจองคิวซ่อมขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop a system for booking repairs and selling car parts online, 2) to study the quality of the system for booking repairs and selling car parts online, and 3) to study the satisfaction of the users towards a system for booking repairs and selling car parts online. The sample group used in this research was 30 participants using the system for booking repairs and selling car parts online, obtained by purposive sampling. The tools used in this research consisted of 1) The system for booking repairs and selling car parts online, 2) The quality assessment form of the system for booking repairs and selling car parts online, and 3) satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation.

The results of the research showed that 1) The system for booking repairs and selling car parts online can be used, 2) The overall quality of the system for booking repairs and selling car parts online is at a good level. The mean was 4.44 and the standard deviation was 0.20, and 3) The overall

satisfaction of the users of the system for booking repairs and selling car parts online was at a high level. The mean is 3.90 and the standard deviation is 0.81.

Keywords : System for booking repairs and selling car parts, Booking a queue for repairing and selling car parts online.

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง ความมั่นคงของเศรษฐกิจและการศึกษารวมถึงการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในประเทศไทยนั้นให้ความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ (พัชรา คะประสิทธิ์, 2546)

โดยอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารที่ได้รับความนิยมเพราะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ กว้างขวางและรวดเร็ว โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และยังใช้ต้นทุนต่ำในการลงทุน จึงมีบทบาทเป็นอย่างมากในระบบการสื่อสารในปัจจุบันรวมถึงปัจจัยอีกหลายอย่างที่เอื้ออำนวยในการใช้อินเทอร์เน็ต ทั้งในภาคการศึกษา ธุรกิจ ร้านค้า และบันเทิง ด้วยความเร็วของการสื่อสารจากการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงตลอดจนการเพิ่มจุดให้บริการอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย เป็นการขยายขอบเขตให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น (ชาญณรงค์ แก้วกระจ่าง, 2555)

ในโลกยุคไร้พรมแดนการติดต่อสื่อสารมีความสะดวกสบายมากขึ้นโดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก คือ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เริ่มเข้ามามีบทบาทและกลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของหลายๆ คน อินเทอร์เน็ตเปรียบเหมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลมากมายในโลกไว้ด้วยกัน ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านต่าง ๆ ในส่วนของการค้าปลีก อินเทอร์เน็ตมีบทบาทอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่อง พาณิชยกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) คือ การที่มีเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สามารถดำเนินการได้ตลอด โดยไม่ว่าคุณจะอยู่ที่ไหน ก็สามารถซื้อสินค้าเหล่านั้น ได้ จึงสามารถลดข้อจำกัดของระยะทางและเวลาลงได้ (ศิริณภา บุญฟู และ ปัทมา เมืองชัย, 2555)

จากการที่ธุรกิจการซื้อขายสินค้า และบริการทางออนไลน์ขยายเติบโตเป็นอย่างมากในยุคเทคโนโลยีก้าวหน้า ประกอบกับธุรกิจบริการร้านซ่อมรถในประเทศไทยมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง โดยเฉพาะรถยนต์ที่มีอายุเกิน 5 ปีขึ้นไป ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของร้านซ่อมรถยนต์นอกจากนี้ยังมีกลุ่มรถยนต์ที่ได้รับความเสียหายจากทางอุบัติเหตุที่ยังมีจำนวนที่สูงขึ้น (คงชัช เทศะแพทย์, 2557)

ผู้ศักดิ์ชัยบริการ ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 32 หมู่. 6 อําเภอ วัดเพลง ตำบล วัดเพลง จังหวัด ราชบุรี ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการซ่อมรถยนต์รถบรรทุก เชื้อช่วงล่าง เบรก ครัช ถ้ายน้ำมันเครื่อง น้ำมันเกียร์ และมีผลิตภัณฑ์ น้ำมันเครื่องจำหน่าย ซึ่งทางผู้มีช่างซ่อม โดยการจอบคิวนำรถเข้ามาซ่อม ลูกค้าจะต้องโทรติดต่อกับช่างซ่อมเพื่อที่ช่างซ่อมจะเป็นคนจับบันทึกรายละเอียดต่างๆ ลงบนกระดาษ ซึ่งบางครั้งลูกค้าที่ไม่ได้จอบคิวนำรถเข้ามาเดินทางมาสอบถามบางครั้งจึงไม่พบช่าง จึงทำให้เสียเวลาในการเดินทาง เนื่องจากไม่มีข้อมูลการติดต่อกับช่างซ่อมรถ ทางช่างจึงมีความต้องการระบบจอบคิวนำรถเข้ามาเพื่อให้ลูกค้าสามารถเช็คตารางคิวนำรถและจอบคิวนำรถล่วงหน้าได้ และสามารถติดต่อสื่อสารกับช่างซ่อมได้ก่อนนำรถมาที่ช่างซ่อมรถยนต์ และสามารถเช็คราคาและตรวจสอบรายการสินค้าที่ต้องการสั่งซื้อได้ด้วย

ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่ออนไลน์ พัฒนาขึ้นมาเพื่อจัดการระบบซ่อมรถบนอินเทอร์เน็ตเพื่อแก้ไขปัญหาในการจองคิวการจัดการระบบต่าง ๆ ภายในซ่อมรถ และขายอะไหล่รถยนต์ เป็นการเพิ่มความสะดวกให้กับลูกค้าที่ต้องการจองคิวและซื้ออะไหล่รถยนต์กับทางซ่อมรถและสำหรับตัวช่างเองที่เป็นคนจัดการการจดบันทึกในการจองคิวและจดรายละเอียดต่าง ๆ เพียงแค่มีอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ก็สามารถใช้งานระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่ออนไลน์ได้

จากเหตุผลข้างต้นทางผู้วิจัยได้พบปัญหาของซ่อมรถดังกล่าว จึงมีแนวคิดจะให้ซ่อมรถสามารถจองคิวซ่อมและขายอะไหล่ได้บนอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการจดบันทึกลงกระดาษและสามารถโฆษณาซ่อมรถและทำให้ผู้ใช้เข้าถึงการซื้ออะไหล่ได้ง่ายและสามารถจองคิวได้สะดวกขึ้น ช่วยประหยัดเวลาและลดต้นทุนในการใช้กระดาษลงด้วย โดยพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla ซึ่งเป็นระบบบริหารจัดการเว็บไซต์ (content management system: cms) ที่ช่วยให้การ พัฒนาเว็บไซต์เป็นเรื่องง่ายและรวดเร็ว สามารถติดตั้งใช้งานและอัปเดตข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลาตามต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เข้าใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้เข้าใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตเนื้อหา

ความสามารถของระบบแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ส่วนของผู้ดูแลระบบ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
 - 2.1.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลสินค้าอะไหล่รถยนต์ได้
 - 2.1.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลการจองคิวซ่อมรถยนต์ได้
 - 2.1.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลสมาชิกได้
 - 2.1.4 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข การตั้งค่าเว็บไซต์ได้
 - 2.1.5 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลการสั่งซื้อได้
- 2.2 ส่วนของผู้ใช้งานระบบ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
 - 2.2.1 สามารถค้นหาข้อมูลสินค้าได้
 - 2.2.2 สามารถซื้อสินค้าได้
 - 2.2.3 สามารถสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งานได้
 - 2.2.4 สามารถแก้ไขข้อมูลสมาชิกได้
 - 2.2.5 สามารถเรียกดูข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้
 - 2.2.6 สามารถจองคิวซ่อมรถยนต์ได้
 - 2.2.7 สามารถเรียกดูข้อมูลการจองคิวซ่อมรถยนต์ได้

ขอบเขตพื้นที่

สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

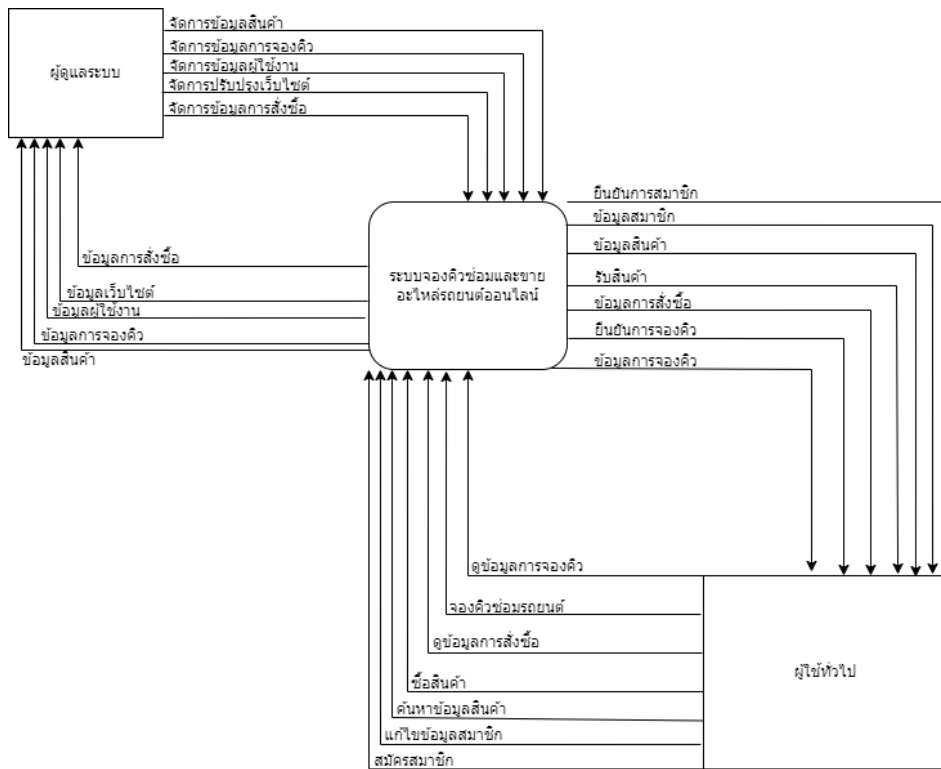
วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

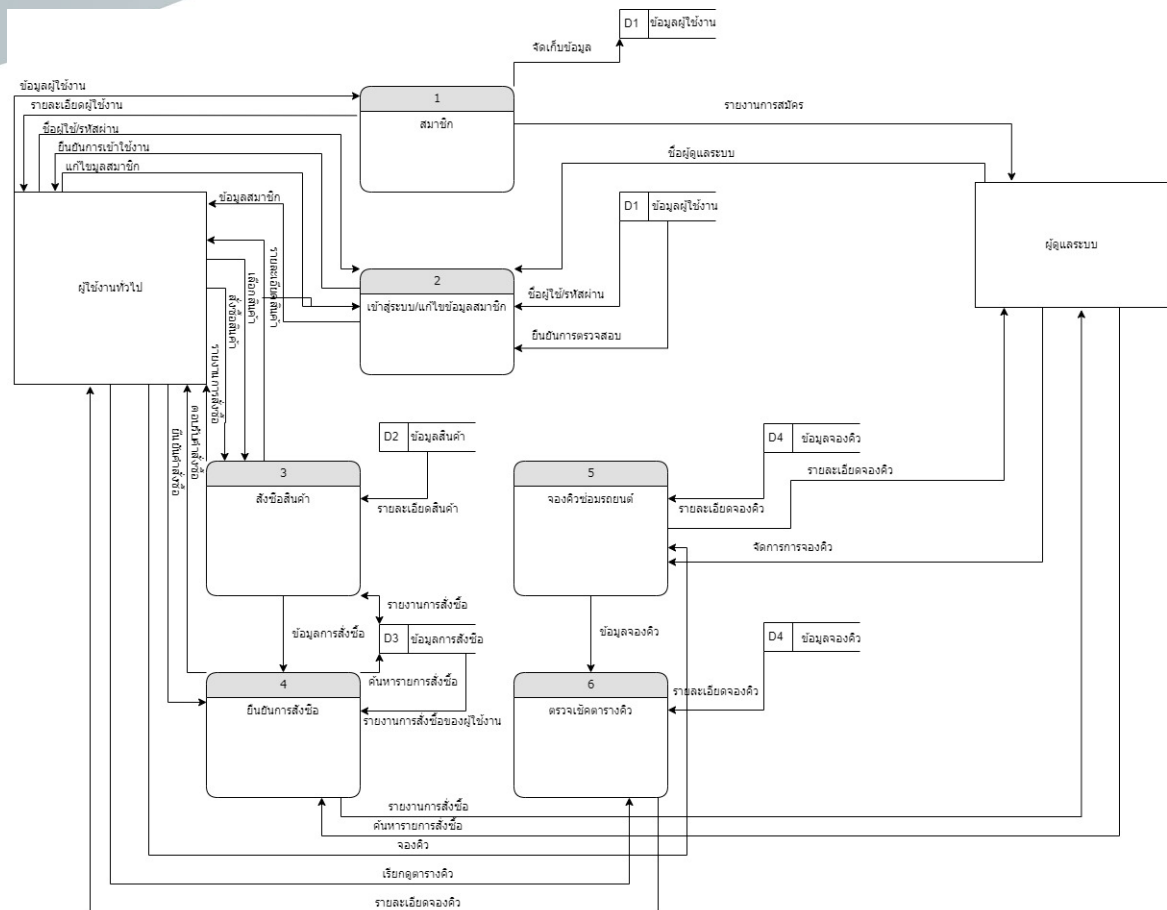
- 1.1 ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์
- 1.2 แบบประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์
- 1.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 1. ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาปัญหาของการพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์และวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ
 - 1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์
 - 1.3 ออกแบบและสร้างต้นแบบร่างระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ภาพที่ 1 context diagram ของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ภาพที่ 2 data flow diagram ของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

1.4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ออกแบบ ต้นแบบร่างระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.5 พัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

1.6 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.7 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จริง

2. แบบประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

2.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ เป็นมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณภาพระดับ ดีมาก
- 4 หมายถึง มีคุณภาพระดับ ดี
- 3 หมายถึง มีคุณภาพระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณภาพระดับ พอใช้
- 1 หมายถึง มีคุณภาพระดับ ปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบประเมินที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC Index of Consistency) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบประเมินคุณภาพไปเก็บข้อมูลคุณภาพระบบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.5 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล และ ผลการประเมินดังนี้ โดยเทียบกับเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 - 5.00 หมายถึง ดีมาก

3.51 - 4.50 หมายถึง ดี

2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้

1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC Index of Consistency) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

3.5 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล และ ผลการประเมินดังนี้ โดยเทียบกับเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 นำระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ที่พัฒนา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

2.2 ปรับปรุงแก้ไขระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 นำระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

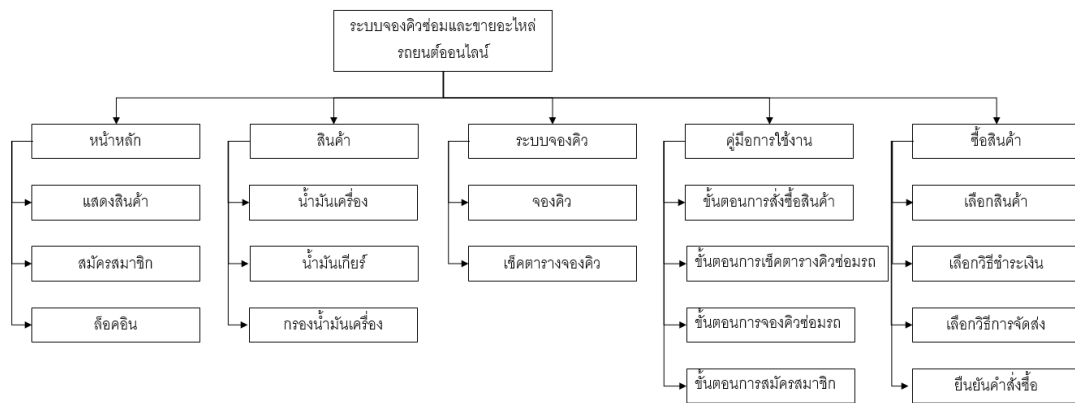
2.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ซึ่งการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ และสรุปผลการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

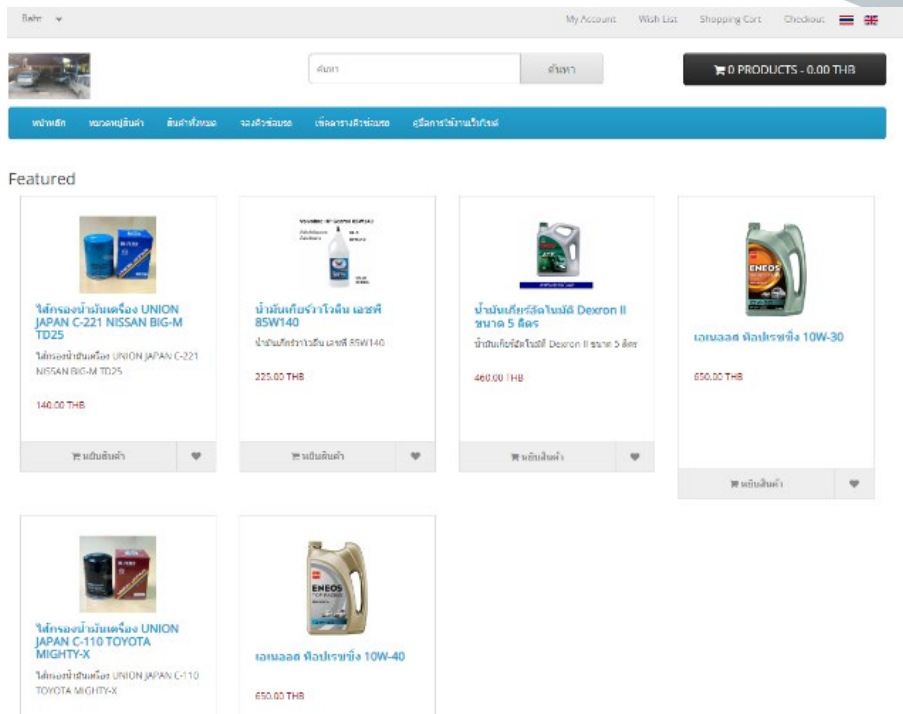
การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเชิงปริมาณจากแบบประเมินคุณภาพของระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

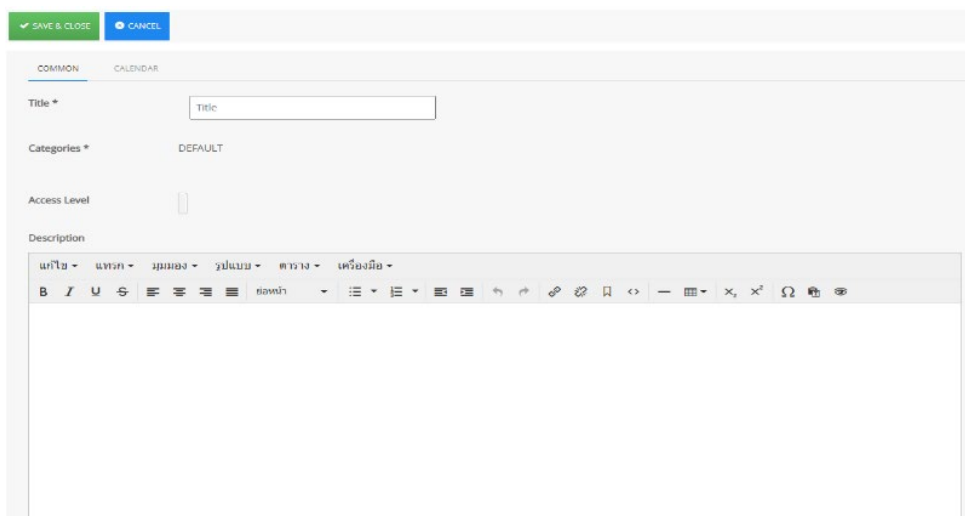
1. ผลการพัฒนาาระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ภาพที่ 3 site map ของระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ภาพที่ 4 หน้าต่างระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ภาพที่ 5 การกรอกข้อมูลการจองคิวซ่อมรถยนต์

SAVE SAVE & CLOSE CANCEL

COMMON CALENDAR

Start, End, Duration

All day Event or Unspecified time 12 Hour

Start date: 2022-02-11 Start Time: 8:00 AM PM

End date: 2022-02-11 End Time: 5:00 AM PM No specific end time

ภาพที่ 6 หน้าสำหรับการเลือกวันที่ต้องการจอง

หน้าหลัก หน้าเมนูสินค้า สินค้าทั้งหมด จองคิวซ่อมรถ เช็ครางคิวซ่อมรถ คู่มือการใช้งานเว็บไซต์

Events Calendar

February, 2022

By Year By Month By Week Today Jump to month

January 11 February 2022 March

Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun
31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	1	2	3	4	5	6

DEFAULT All Categories ...

Add an event

Show unpublished events? No Only show my events? No

Select Category Reset

DEFAULT

ภาพที่ 7 หน้าสำหรับเช็คข้อมูลการจองคิวซ่อมรถ

ภาพสินค้า	รายการ	ราคา/หน่วย	จำนวน	รวม
	เมจเจอร์ ท็อบเท็กซ์ 10W-30	650.00 THB	1	650.00 THB

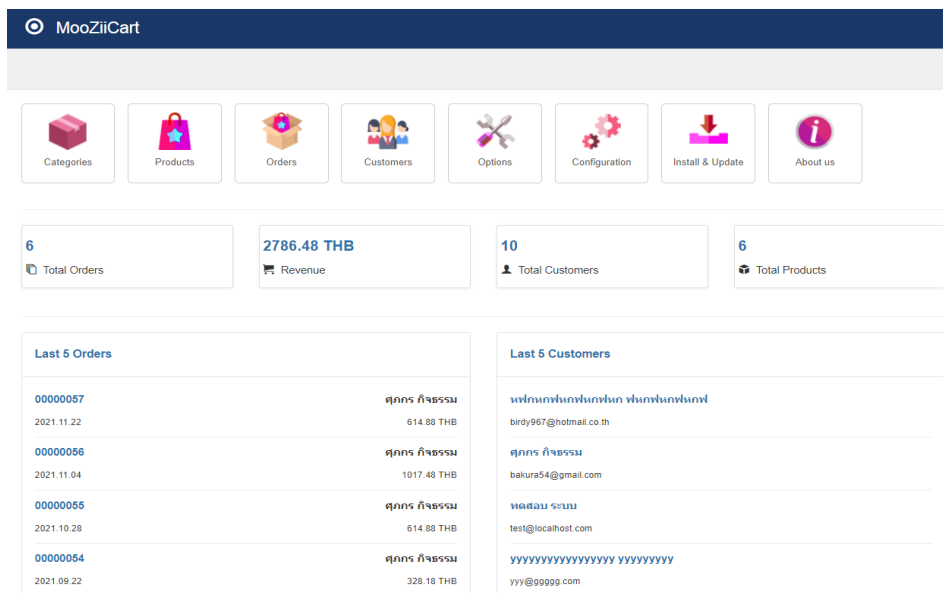
รหัสส่วนลด

รหัสส่วนลด:

รวมทั้งหมด	650.00 THB
บวกภาษี	143.00 THB
รวม	793.00 THB

กลับไปร้านค้า

ภาพที่ 8 การสั่งซื้อสินค้าในระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่ออนไลน์

ภาพที่ 9 ระบบการจัดการหลังบ้าน

2. ผลการศึกษาคุณภาพของระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ผู้วิจัยได้นำระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์พัฒนาเสร็จสมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

คุณภาพของระบบบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในภาพรวมรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.20) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านความสามารถของระบบ			
1.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าอะไหล่รถยนต์ได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลการจองคิวช่อมรถยนต์ได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลการสั่งซื้อได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.4 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสมาชิกได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.5 สามารถจองคิวช่อมรถยนต์ได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.6 สามารถซื้อ-ขายอะไหล่รถยนต์ได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.7 ผู้ใช้งานสามารถเช็คตารางคิวช่อมรถยนต์	5.00	0.00	ดีมาก
1.8 สามารถแสดงข้อมูลการสั่งซื้อได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.9 ผู้ใช้งานสามารถสมัครสมาชิกได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.10 ผู้ใช้งานสามารถชำระเงินได้	4.66	0.57	ดีมาก
1.11 ผู้ใช้งานสามารถเลือกการจัดส่งสินค้าได้	5.00	0.00	ดีมาก
ภาพรวมด้านความสามารถของระบบจองคิวช่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์	4.96	0.05	ดีมาก
2. ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ			

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพ
2.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลสินค้าอะไหล่รถยนต์ได้อย่างถูกต้อง	4.67	0.57	ดีมาก
2.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลการจองคิวซ่อมรถยนต์ได้อย่างถูกต้อง	4.67	0.57	ดีมาก
2.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลการสั่งซื้อได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.4 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลสมาชิกได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.5 สามารถจองคิวซ่อมรถยนต์ได้	5.00	0.00	ดีมาก
2.6 สามารถซื้อ-ขายอะไหล่รถยนต์ได้	5.00	0.00	ดีมาก
2.7 ผู้ใช้งานสามารถเช็คตารางคิวซ่อมรถยนต์	5.00	0.00	ดีมาก
2.8 สามารถแสดงข้อมูลการสั่งซื้อได้	5.00	0.00	ดีมาก
2.9 ผู้ใช้งานสามารถสมัครสมาชิกได้	5.00	0.00	ดีมาก
2.10 ผู้ใช้งานสามารถชำระเงินได้	5.00	0.00	ดีมาก
2.11 ผู้ใช้งานสามารถเลือกการจัดส่งสินค้าได้	5.00	0.00	ดีมาก
ภาพรวมด้านความถูกต้องของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์	4.94	0.10	ดีมาก
3. ด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบ			
3.1 เว็บไซต์สามารถใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อน	4.66	0.57	ดีมาก
3.2 เว็บไซต์มีการจัดรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน	4.00	0.00	ดี
3.3 เว็บไซต์มีความเหมาะสมต่อการสื่อความหมาย	3.66	0.57	ดี
3.4 เว็บไซต์มีความเหมาะสมของชนิดและขนาดของตัวอักษร	3.66	0.57	ดี
3.5 เว็บไซต์มีความเหมาะสมในการจัดวางองค์ประกอบบนจอภาพ	4.00	0.00	ดี
3.6 เว็บไซต์สามารถเข้าถึงได้หลายช่องทาง เช่น คอมพิวเตอร์, สมาร์ทโฟน, แท็บเล็ต เป็นต้น	4.00	0.00	ดี
ภาพรวมด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์	4.00	0.29	ดี
4. ด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ			
4.1 ความเสถียรในการใช้งาน	4.00	0.00	ดี
4.2 สามารถแสดงผลได้ทันทีที่เรียกใช้งาน	4.00	0.00	ดี
4.3 สามารถตอบสนองได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม	4.00	0.00	ดี
ภาพรวมด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์	4.00	0.00	ดี
5. ด้านรักษาความปลอดภัย			
5.1 เว็บไซต์มีการตรวจสอบสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูล	4.33	0.57	ดี
ภาพรวมด้านความปลอดภัยของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์	4.33	0.57	ดี
ภาพรวมทุกด้าน	4.44	0.20	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.44 , S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถของระบบ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.96, S.D. = 0.05) ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.94 , S.D. = 0.10) ด้านรักษาความปลอดภัย มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.57) ด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.29)และด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

ผู้วิจัยได้นำระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ที่พัฒนาเสร็จสมบูรณ์ไปให้ผู้ใช้งานประเมินความพึงพอใจ ผลการประเมินความพึงพอใจ ในภาพรวมรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก (\bar{X} = 3.90, S.D. = 0.81) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ความถูกต้องในการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์	4.00	0.83	มาก
1.2 ความเหมาะสมของข้อมูลภายในเว็บไซต์	3.90	0.84	มาก
1.3 ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลและทันสมัย	3.83	0.83	มาก
ภาพรวมด้านเนื้อหา	3.91	0.83	มาก
2. ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์			
2.1 การออกแบบเว็บไซต์มีความสวยงามเหมาะสม	4.13	0.77	มาก
2.2 การจัดวางองค์ประกอบเหมาะสม	3.76	0.85	มาก
2.3 เว็บไซต์ใช้งานได้ง่าย	3.66	0.80	มาก
ภาพรวมด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์	3.85	0.80	มาก
3. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้			
3.1 สามารถดูข้อมูลการสั่งซื้อได้	3.96	0.80	มาก
3.2 เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ใช้บริการกับช่างได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	4.13	0.77	มาก
3.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหา ข้อมูลสินค้าอะไหล่รถยนต์ก่อนการสั่งซื้อได้	4.10	0.84	มาก
3.4 สามารถเรียกดู เพิ่ม ค้นหา ข้อมูลการจองคิวซ่อมรถยนต์ได้	3.66	0.80	มาก
ภาพรวมด้านประโยชน์และการนำไปใช้	3.96	0.80	มาก
ภาพรวมทุกด้าน	3.90	0.81	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลของการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.90, S.D. = 0.81)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์และการนำไปใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.96, S.D. = 0.80) ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.83) ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ โดยการนำเทคโนโลยีเว็บมาประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์โดยระบบพัฒนาขึ้นในลักษณะเว็บไซต์สำเร็จรูป (Web Site Builder) ซึ่งวิเคราะห์และออกแบบระบบโดยจoomla) และใช้ PHPMyAdmin เป็นระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL เป็นตัวสร้างฐานข้อมูล

2. คุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่เลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง การประเมินคุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ คุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถของระบบ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.05) ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.10) ด้านรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.57) ด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.29) และด้านความเร็วในการทำงานของระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

3. ความพึงพอใจของผู้ที่ใช้ที่มีต่อระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์และการนำไปใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.80) ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.83) ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ โดยการนำเทคโนโลยีเว็บมาประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้ระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์โดยระบบพัฒนาขึ้นในลักษณะเว็บไซต์สำเร็จรูป (Web Site Builder) ซึ่งวิเคราะห์และออกแบบระบบโดยจoomla) และใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL เป็นตัวสร้างฐานข้อมูล โดยเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นมีความสะดวกรวดเร็วในการเข้าใช้บริการและตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยพัฒนาระบบโดยอาศัยหลักการพัฒนาระบบของวงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) (เกียรติพงษ์ อุดมธนธีระ, 2562)

2. คุณภาพของระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่เลือกด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง พบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันสามารถนำไปใช้งานได้ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.20) ทั้งหมดมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ระบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง มีความสะดวกไม่ยุ่งยากซับซ้อน ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถโกวิท สิงห์ทอง และ ศิวกร อนันตริยกุล (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับธุรกิจบริการร้านซ่อมรถยนต์ด้วยระบบร้านค้าออนไลน์และระบบจองคิวซ่อมรถยนต์ออนไลน์ ผลการวิจัยของการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับธุรกิจบริการร้านซ่อมรถยนต์ด้วยระบบร้านค้าออนไลน์และระบบจองคิวซ่อมรถยนต์ออนไลน์มีประสิทธิภาพในภาพรวม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51)

3. ความพึงพอใจในภาพรวมของผู้ใช้บริการระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่รถยนต์ออนไลน์อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.81) อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล สอบถามความต้องการของผู้ใช้

วิเคราะห์และออกแบบระบบตามความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งระบบจองคิวซ่อมและขายอะไหล่ออนไลน์สามารถเพิ่มช่องทางในการเยี่ยมชมสินค้า และระบบจองคิว ช่วยอำนวยความสะดวกในการที่ลูกค้าไม่ต้องมาถึงอู่ซ่อม รวมถึงมีการเก็บข้อมูลการสั่งซื้อ และข้อมูลสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญาพล เกตราพูนสินไชย และคณะ (2019) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระบบงานบริการอู่ซ่อมรถยนต์ออนไลน์กรณีศึกษาอู่ซ่อมรถฉัตรวิไลเซอร์วิส โดยอู่ซ่อมรถฉัตรวิไลเซอร์วิส ได้เกิดปัญหาเรื่องของการเก็บข้อมูลของลูกค้าไม่ได้ถูกอัปเดต หรือเกิดข้อผิดพลาดจากเอกสารเสียหาย จึงทำให้ข้อมูลผิดพลาดและเกิดปัญหาในเรื่องของข้อมูลไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาจากสถานที่จริงเพื่อรวบรวมข้อมูลของ อู่ซ่อมรถ ฉัตรวิไลเซอร์วิส ทำให้ได้ข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างครบถ้วน และจัดทำการพัฒนาเว็บไซต์ที่มุ่งเน้นในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจ และการบูรณาการความรู้ที่เหมาะสม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและทำการทดสอบระบบพบว่า ระบบงานบริการอู่ซ่อมรถยนต์ออนไลน์ กรณีศึกษาอู่ซ่อมรถฉัตรวิไลเซอร์วิสที่พัฒนาขึ้นสามารถทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจในประสิทธิภาพการทำงานของระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และผู้ใช้งานซึ่งเป็นบุคลากรของระบบงานบริการอู่ซ่อมรถยนต์ที่มีประสบการณ์จำนวน 10 ท่าน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ที่ 4.47 ซึ่งอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครั้งต่อไป

1. เพิ่มเมนูภาษาไทยสำหรับผู้ใช้งานในระบบจองคิว
2. ขนาดตัวอักษรเล็กไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ศึกษาการใช้งาน Joomla วิธีการติดตั้ง และ Add on ต่าง ๆ
2. ศึกษาการใช้งานฐานข้อมูล และ เลือกใช้ฐานข้อมูลเหมาะสมกับการใช้งาน Joomla

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติพงษ์ อดมธนะธีระ. (2562). วงจรการพัฒนาารระบบ (System Development Life Cycle : SDLC). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม, 2564, จาก <https://dol.dip.go.th/th/category/2019-02-08-08-57-30/2019-03-15-11-06-29>.
- คงชัช เทศะแพทย์. (2557). การศึกษาแนวโน้มและแนวทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดธุรกิจอู่ซ่อมรถยนต์ใหม่. สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีอาคาร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ชาญณรงค์ แก้วกระจ่าง. (2555). การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาสน.
- ปัญญาพล เกตราพูนสินไชย, สุปัญญา สุนคำ, ทรงพล นครศรีเรืองศักดิ์ และสุทธิลักษณ์ ชุนประวัตติ. (2019). ระบบงานบริการอู่ซ่อมรถยนต์ออนไลน์กรณีศึกษาอู่ซ่อมรถฉัตรวิไลเซอร์วิส. *Journal of Energy and Environment Technology*, 6(1), 62-73.
- พัชรา คะประสิทธิ์. (2546). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริณา บุญฟู และ ปัทมา เมื่องชัย. (2555). ระบบร้านขายสมุนไพรออนไลน์: กรณีศึกษาร้าน เจียบสมุนไพร. ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสมเด็จพระเจ้าพระยา.

อรรถโกวิท สิงห์ทอง และ ศิวกร อนันตริยกุล. (2560). การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับธุรกิจบริการร้านซ่อมรถด้วยระบบร้านค้าออนไลน์และระบบจองคิวซ่อมรถออนไลน์. สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

การพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ The Development of Website Online Soccer Shoe Store

ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์^{1*} และ ศุภฤกษ์ เอื้อวิเศษวัฒนา²

^{1,2}สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, piyawadeepho@mcruc.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ 2) ศึกษาคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ที่พัฒนาด้วยระบบการจัดการเนื้อหา Joomla โดยใช้ภาษา HTML, PHP และ MySQL 2) แบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ที่สามารถนำไปใช้ได้ 2) คุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 และ 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.71

คำสำคัญ: เว็บไซต์ ขายสินค้าออนไลน์ รองเท้าฟุตบอล

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop a website for an online soccer shoe store, 2) to study the quality of an online soccer shoe store website, and 3) to study user satisfaction towards an online soccer shoe store website. Computer Science student faculty of Science and Technology Muban Chombueng Rajabhat University, 30 people were obtained by purposive sampling. The tools used in this research consisted of 1) online soccer shoe store websites developed with Joomla content management system using HTML, PHP and MySQL languages and 2) a form to evaluate the effectiveness of soccer shoe store websites. online and 3) satisfaction questionnaires. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation.

The results of the research showed that 1) online soccer shoe store websites can be used 2) overall quality of online soccer shoe store websites in a very good level. The mean was 4.46 and the standard deviation was 0.38 and 3) the overall satisfaction of the users of the online soccer shoe store website was at a high level, the mean was 4.30 and the standard deviation was 0.71

Keywords: Website, Sell products online, Soccer shoe

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาประเทศและนับเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจและการศึกษาตลอดจนพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้ดีขึ้น ในประเทศไทยนั้นได้ให้ความสนใจในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเนื่องจากเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือจะเพิ่มศักยภาพให้ประเทศเป็นผู้นำในด้านการค้า การผลิตการเงิน การขนส่ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทางการศึกษาให้ดีขึ้น (พัชรา คะประสิทธิ์, 2546)

ปัจจุบันเว็บไซต์มีความสำคัญในชีวิตประจำวันอย่างมากมาย ทั้งให้ข้อมูลข่าวสาร ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการใช้เขียนสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการเขียนหรือสิ่งที่ต้องการบอกเล่าลงไปในสื่อที่คือ ไดอารี่ในรูปแบบออนไลน์ รวมทั้งการเล่าถึงความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองลงในเว็บไซต์ ซึ่งจะเป็นลักษณะของการให้ข้อมูลของตนเองฝ่ายเดียว ปัจจุบันเว็บไซต์ก็มีรูปแบบมากมายแตกต่างกันไป ซึ่งจะเห็นได้จากการพัฒนาของรูปแบบเว็บไซต์ต่าง ๆ ดังนั้นเว็บจึงมีการพัฒนารูปแบบการใช้งานที่ต่างจากเดิม เช่น มีการโต้ตอบ มีการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เป็นต้น (นักชัตภาส เรื่องเพิ่มพูน, 2556)

ปัจจุบันการค้าขายสินค้ามีปัจจัยอยู่หลายอย่างแต่มีอยู่ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ทำเลหรือ สถานที่ในการค้าขายสินค้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญมากในการแข่งขันกับผู้ค้ารายอื่น แต่ทำเลที่คั้น ถ้าผู้ค้าไม่ได้เป็นเจ้าของที่เองก็ต้องไปเช่าที่ ซึ่งมีราคาที่สูง ทำให้ผู้ค้าที่ไม่มีงบลงทุนมาก นักต้องคำนึงถึงปัจจัยนี้เป็นอย่างมาก และผู้ค้ายังต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการทำการตลาด เพื่อให้ทันต่อความต้องการของผู้บริโภค และยังต้องคำนึงถึงความสำคัญในการพัฒนากระบวนการ ให้แตกต่างจากคู่แข่งรายอื่น (เอกลักษณ์ รังสิกรรพุม, 2556)

ร้านขายรองเท้าฟุตบอลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ไม่มีหน้าร้าน และเป็นร้านขายรองเท้าฟุตบอลที่ขายในลักษณะของแผงลอยทั่วไป ไม่มีการประชาสัมพันธ์ตัวสินค้าในช่องทางอื่น ๆ ส่งผลต่อยอดขายสินค้าที่ลดลง แต่ต้นทุนเพิ่มขึ้นได้แก่ ต้นทุนรองเท้า, ต้นทุนค่าเช่าแผงลอย, ต้นทุนค่าเดินทาง และอื่น ๆ ทำให้การค้าขายสินค้าในรูปแบบเดิมไม่ตอบโจทย์อีกต่อไป การพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลในรูปแบบออนไลน์ บน Joomla ซึ่งเป็นโปรแกรมเว็บประยุกต์ เพื่อที่นำมาปฏิบัติการเป็นหน้าร้านบนอินเทอร์เน็ตที่จะเพิ่มช่องทางในการขายและโฆษณา สินค้า เป็นการเพิ่มทางเลือกให้สำหรับลูกค้าที่ต้องการซื้อสินค้าในร้าน เพียงแค่มีอุปกรณ์ที่สามารถ เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ก็สามารถเข้ามาใช้บริการระบบนี้ได้ และเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับ ผู้ประกอบการที่จะขยายกิจการ และมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างต่ำไม่จำเป็นต้องซ่อมบำรุงเซิร์ฟเวอร์เอง เพราะมีผู้ให้บริการเซิร์ฟเวอร์รวมถึงการบำรุงรักษาทั้งหมด ซึ่งการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลในรูปแบบออนไลน์ บน Joomla มีข้อได้เปรียบมากกว่าระบบขายของออนไลน์ขายของออนไลน์ในปัจจุบัน ได้แก่ shopee หรือ Lazada เนื่องจากระบบขายของออนไลน์ขายของออนไลน์ดังกล่าวมีข้อจำกัด ได้แก่ คู่แข่งมีปริมาณมากทำให้ต้องขายสินค้าในราคาถูกลง, ต้องเสียค่าธรรมเนียมการขายสินค้า, ลูกค้าอาจจำชื่อร้านไม่ได้เนื่องจากจดจำแต่ระบบขายของออนไลน์ดังกล่าว (seopackhai, 2021)

จากเหตุผลข้างต้นทางผู้จัดทำได้พบปัญหาของร้านขายรองเท้าดังกล่าวมา จึงมีแนวคิดที่จะให้ร้านขายรองเท้าสามารถขายได้บนอินเทอร์เน็ตเพื่อลดต้นทุนในการเช่าที่ร้านขายของ และใน ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว คนทั่วไปใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันมีเป็นจำนวนมาก และการค้าขายบนโลกออนไลน์จึงเป็นช่องทางที่ดีในการทำการตลาด ทำให้ผู้ซื้อสามารถเข้าถึงการเลือกซื้อได้ง่าย ซึ่งพัฒนาระบบขึ้นโดยใช้ โปรแกรม

Joomla เนื่องจากเป็นระบบบริหารจัดการเว็บไซต์ (content management system: cms) ที่ช่วยให้การพัฒนาเว็บไซต์เป็นเรื่องง่ายและรวดเร็ว และสนับสนุนการทำงานหลายแพลตฟอร์มในรูปแบบ Responsive

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ คือ นักศึกษาศาสาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

ความสามารถของระบบแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ส่วนของผู้ดูแลระบบ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
 - 2.2.1 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลสินค้าได้
 - 2.2.2 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้
 - 2.2.3 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลสมาชิกได้
 - 2.2.4 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข การตั้งค่าเว็บไซต์ได้
- 2.2 ส่วนของผู้ใช้งานระบบ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
 - 2.2.1 สามารถค้นหาข้อมูลสินค้าได้
 - 2.2.2 สามารถซื้อสินค้าได้
 - 2.2.3 สามารถสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งานได้
 - 2.2.4 สามารถแก้ไขข้อมูลสมาชิกได้
 - 2.2.5 สามารถเรียกดูข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้

3. ขอบเขตพื้นที่

สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์
- 1.2 แบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์
- 1.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

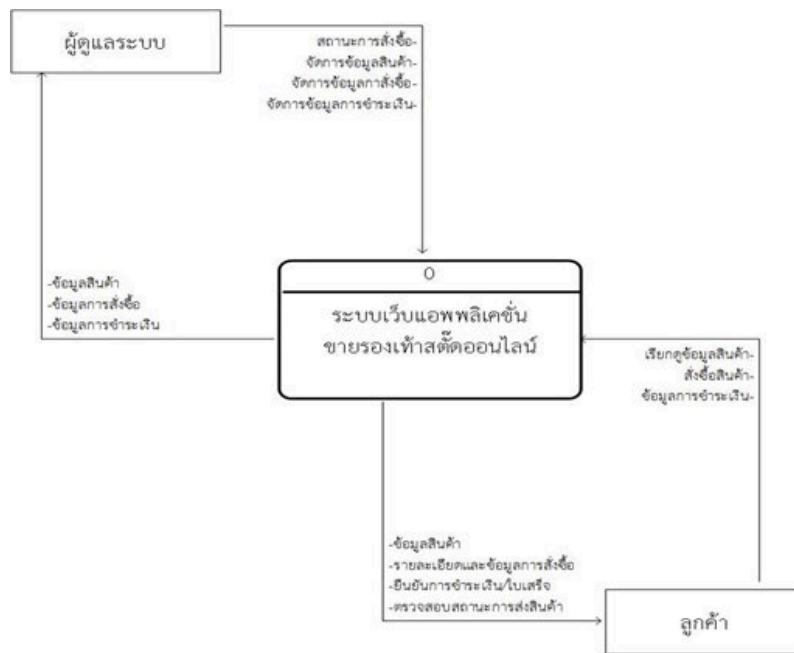
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

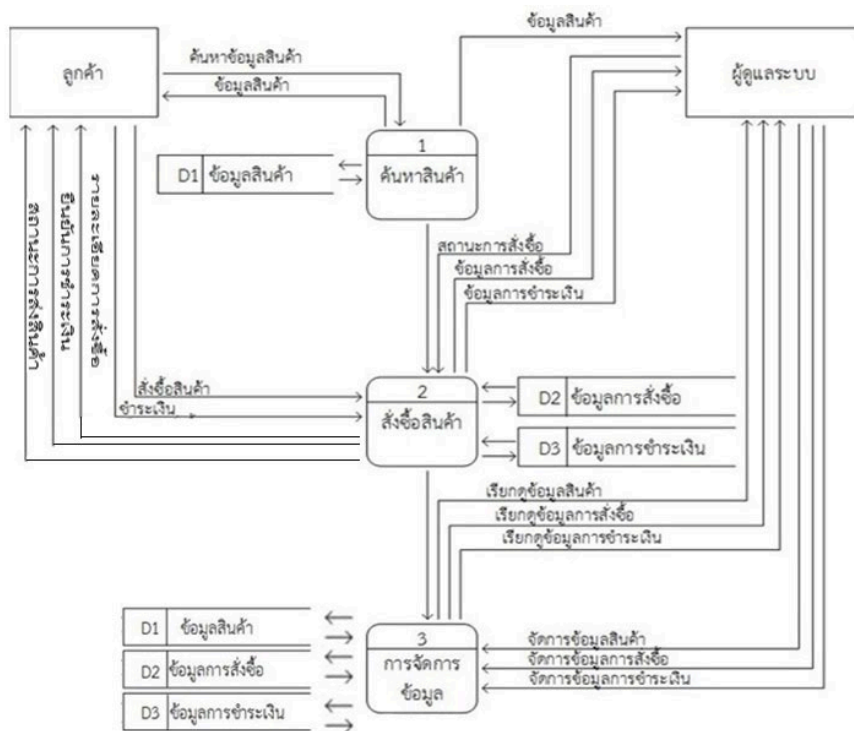
1.1 ศึกษาปัญหาการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์และวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ

1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

1.3 ออกแบบและสร้างต้นแบบร่างเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ดังนี้

ภาพที่ 1 context diagram ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

ภาพที่ 2 data flow diagram ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

1.4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ออกแบบ ต้นแบบร่างเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.5 พัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

1.6 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.7 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จริง

2. แบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

2.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ เป็นมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีคุณภาพระดับดีมาก

4 หมายถึง มีคุณภาพระดับดี

3 หมายถึง มีคุณภาพระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีคุณภาพระดับพอใช้

1 หมายถึง มีคุณภาพระดับปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบประเมินที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC Index of Consistency) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือ ข้อ

คำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบประเมินคุณภาพไปเก็บข้อมูลคุณภาพระบบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.5 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล และ ผลการประเมินดังนี้ โดยเทียบกับเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

- 4.51 - 5.00 หมายถึง ดีมาก
- 3.51 - 4.50 หมายถึง ดี
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้
- 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดย ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC Index of Consistency) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าใช้เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

3.5 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล และ ผลการประเมินดังนี้ โดยเทียบกับเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมิน คุณภาพของเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

2.2 ปรับปรุงแก้ไขเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

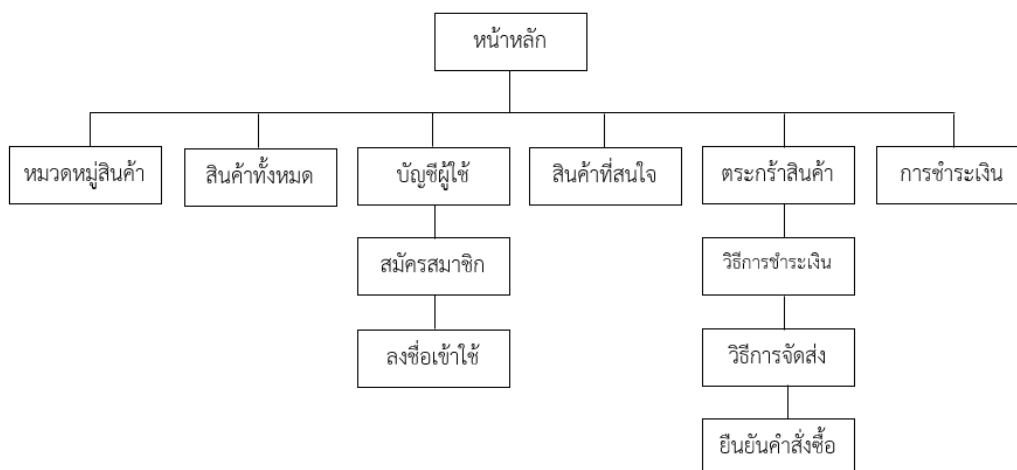
2.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ซึ่งการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์และสรุปผลการนำไปใช้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

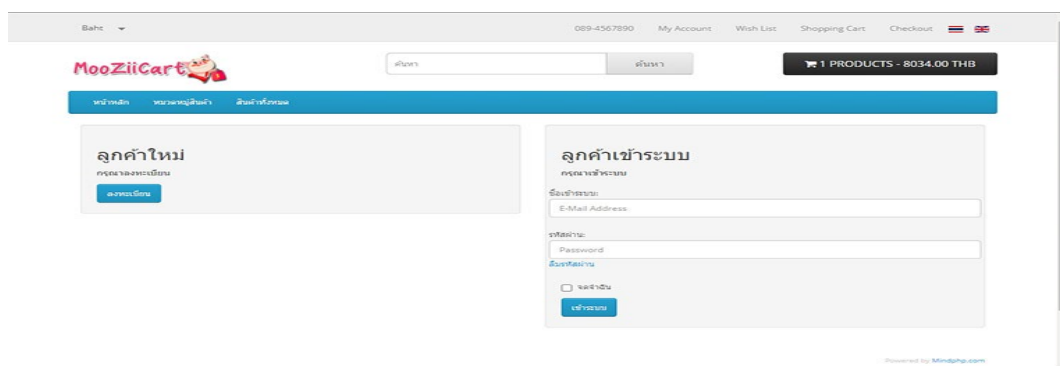
การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเชิงปริมาณจากแบบประเมิน คุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

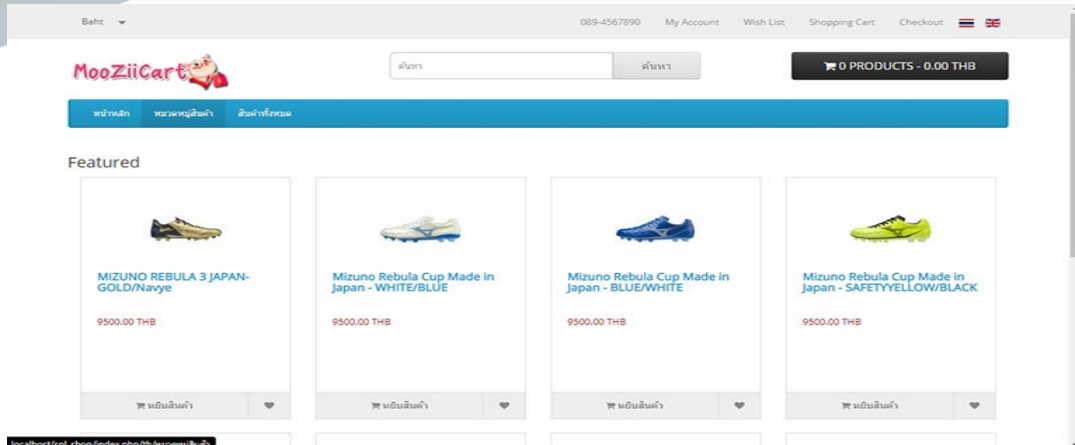
1. ผลการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ดังนี้

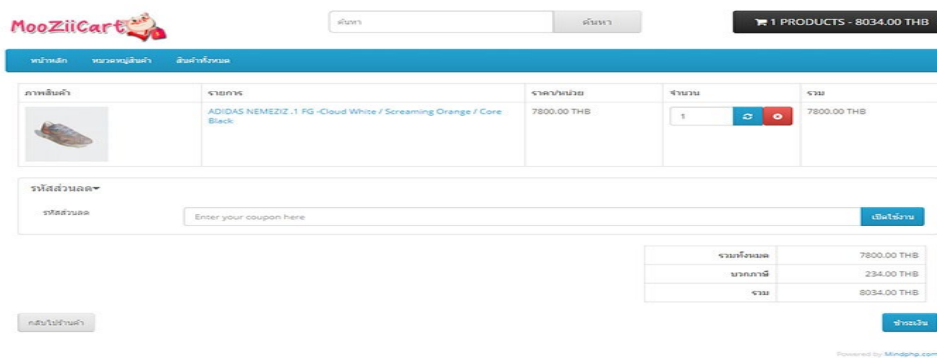
ภาพที่ 3 site map ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

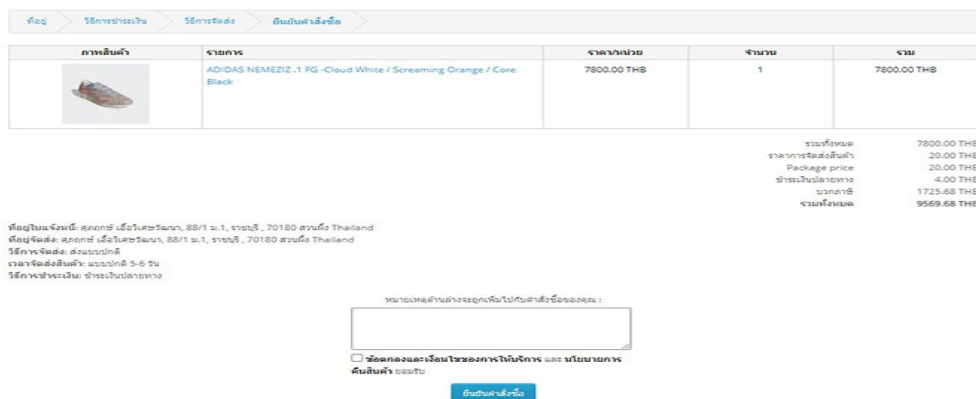
ภาพที่ 4 หน้า my account สำหรับการสมัครสมาชิก

ภาพที่ 5 หน้าหมวดหมู่สินค้า จะแสดงรายการสินค้าจำแนกตามหมวดหมู่ของสินค้าหรือ สามารถกรอกซื้อรายการสินค้าที่ท่านต้องการได้ที่ช่องค้นหา

ภาพที่ 6 หน้าตะกร้าสินค้า แสดงรายการสินค้า จำนวนสินค้า และราคารวมของสินค้าที่สั่งซื้อทั้งหมด

ภาพที่ 7 หน้ายืนยันการสั่งซื้อสินค้า จะแสดงรายการสินค้าทั้งหมดเพื่อให้ลูกค้ายืนยันการสั่งซื้อ

2. ผลการศึกษาคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำระบบเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ที่พัฒนาเสร็จสมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน คุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ในภาพรวมรวม อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านความสามารถของระบบ			
1.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลการสั่งซื้อได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสมาชิกได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.4 สามารถซื้อ-ขายสินค้าได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.5 มีระบบสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งาน	5.00	0.00	ดีมาก
1.6 มีระบบที่แสดงข้อมูลการสั่งซื้อสินค้า	5.00	0.00	ดีมาก
1.7 มีระบบการชำระเงิน	4.60	0.50	ดีมาก
1.8 มีระบบการจัดส่งสินค้า	5.00	0.00	ดีมาก
ภาพรวมด้านความสามารถของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์	4.95	0.06	ดีมาก
2. ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ			
2.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.4 สามารถซื้อ-ขายสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.5 มีระบบสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งานได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.6 มีระบบที่แสดงข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.7 มีระบบการชำระเงินได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.8 มีระบบการจัดส่งสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
ภาพรวมด้านความถูกต้องของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์	5.00	0.00	ดีมาก
3.ด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบ			
3.1 เว็บไซต์สามารถใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อน	5.00	0.00	ดีมาก
3.2 เว็บไซต์มีการจัดรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน	4.00	0.00	ดี
3.3 เว็บไซต์มีความเหมาะสมต่อการสื่อความหมาย	4.00	0.00	ดี
3.4 เว็บไซต์มีความเหมาะสมของชนิดและขนาดของตัวอักษร	3.33	0.50	ปานกลาง
3.5 เว็บไซต์มีความเหมาะสมในการจัดวางองค์ประกอบบนจอภาพ	4.00	0.00	ดี
3.6 เว็บไซต์สามารถเข้าถึงได้หลายช่องทาง เช่น คอมพิวเตอร์, สมาร์ทโฟน, แท็บเล็ต เป็นต้น	4.00	0.00	ดี
ภาพรวมด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์	4.05	0.08	ดี
4. ด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ			
4.1 ความเสถียรในการใช้งาน	4.00	0.00	ดี
4.2 สามารถแสดงผลได้ทันทีที่เรียกใช้งาน	4.00	0.00	ดี
4.3 สามารถตอบสนองได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม	4.00	0.00	ดี

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
ภาพรวมด้านความรวดเร็วในการทำงานของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์	4.00	0.00	ดี
5. ด้านรักษาความปลอดภัย			
5.1 เว็บไซต์มีการตรวจสอบสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูล	4.33	0.50	ดี
ภาพรวมด้านความปลอดภัยของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์	4.33	0.50	ดี
ภาพรวมทุกด้าน	4.46	0.38	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ คุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 5.00, S.D. = 0.00) ด้านด้านความสามารถระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.95, S.D. = 0.06) ด้านความปลอดภัย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.50) ด้านความสะดวกสบาย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.08) ด้านความรวดเร็วในการทำงาน มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

ผู้วิจัยได้นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ที่พัฒนาเสร็จสมบูรณ์ไปให้ผู้ใช้งานประเมินความพึงพอใจ ผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.72) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ความถูกต้องในการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์	4.50	0.68	มากที่สุด
1.2 ความรวดเร็วในการเข้าถึงเว็บไซต์	4.30	0.65	มาก
1.3 ความเหมาะสมของข้อมูลภายในเว็บไซต์	4.30	0.65	มาก
1.4 ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล	4.30	0.91	มาก
ภาพรวมด้านเนื้อหา	4.35	0.72	มาก
2. ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์			
2.1 ความสวยงาม ความทันสมัย ของหน้าเว็บไซต์	4.10	0.54	มาก
2.2 การจัดรูปแบบในเว็บไซต์ง่ายต่อการใช้งาน	4.10	0.84	มาก
2.3 เมนูต่างๆในเว็บไซต์ใช้งานได้ง่าย	4.50	0.68	มากที่สุด
2.4 สีสีนในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสม	4.30	0.65	มาก
2.5 มีความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษร	4.30	0.65	มาก
ภาพรวมด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์	4.26	0.67	มาก
3. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้			
3.1 เนื้อหาสาระมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานเว็บไซต์	4.20	0.76	มาก
3.2 มีความทันสมัยของเนื้อหา	4.30	0.65	มาก
3.3 เว็บไซต์มีความสวยงามง่ายต่อการใช้งาน	4.40	0.81	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ภาพรวมด้านประโยชน์และการนำไปใช้	4.30	0.74	มาก
ภาพรวมทุกด้าน	4.30	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลของการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.72) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.74) ด้านการออกแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ พัฒนาขึ้นเพื่อความสะดวกในการซื้อรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ให้ลูกค้าทั่วไปที่สนใจสินค้าสามารถสั่งซื้อผ่านเว็บไซต์โดยไม่ต้องเดินทางมาซื้อถึงร้านค้า สินค้ามีให้เลือกบนเว็บไซต์ สามารถดูและสั่งซื้อได้ผ่านเว็บไซต์ได้ทันที โดยมีส่วนประกอบในการใช้งาน 2 ส่วน คือ ส่วนของลูกค้าทั่วไป และส่วนของผู้แ่ระบบ
2. ผลการประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ คุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 5.00, S.D. = 0.00) ด้านด้านความสามารถระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.95, S.D. = 0.06) ด้านความปลอดภัย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.50) ด้านความสะดวกสบาย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.08) และด้านความรวดเร็วในการทำงาน มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.00) ตามลำดับ
3. ผลของการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.72) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.74) ด้านการออกแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ได้เว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ โดยมีเนื้อหาบนเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ มีดังนี้ - สินค้า - My account - เข้าสู่ระบบ - สมัครสมาชิก - ตะกร้าสินค้า - สั่งซื้อและชำระเงิน และมีส่วนประกอบในการใช้งาน 2 ส่วน คือ ส่วนของลูกค้าทั่วไป และส่วนของผู้แ่ระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าในการซื้อขายรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ โดยลูกค้าทั่วไปที่สนใจสินค้าสามารถสั่งซื้อผ่านเว็บไซต์โดยไม่ต้องเดินทางมาซื้อถึงร้านค้า สินค้ามีให้เลือกบนเว็บไซต์ สามารถดูและสั่งซื้อได้ผ่านเว็บไซต์ได้ทันที ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการออกแบบและพัฒนาระบบโดยอาศัยวงจรการพัฒนาระบบ (SDLC) (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ซึ่งได้มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาระบบให้ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้
2. ผลการศึกษาคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านพบว่า คุณภาพโดยรวมอยู่ใน ระดับดีมาก (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐภูมิ นະตึบ และ แก้วใจ อาภรณ์พิศาล (2561) เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการร้าน: กรณีศึกษาร้านฮิวสสปอร์ต. พบว่า การพัฒนาระบบการจัดการร้าน: กรณีศึกษาร้านฮิวสสปอร์ต มี ส่วนประกอบในการใช้งาน 2 ส่วนคือ ส่วนของผู้แ่ระบบสามารถจัดการข้อมูลต่าง ๆ ได้คือ การกำหนดสิทธิ์ผู้ใช้งาน การจัดการข้อมูลสมาชิก ข้อมูลพนักงาน ข้อมูลสินค้า ข้อมูลการสั่งซื้อ ข้อมูล

การรับสินค้า และการเรียกรายงานขายสินค้าและการสั่งซื้อ และส่วนของ ผู้ใช้งานสามารถจัดการข้อมูลลูกค้า การขาย และการคืนสินค้าเท่านั้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าฟุตบอลออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.71) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตยา ทามี่ และณัฐวุฒิ นามบุตดา (2562) เรื่อง การพัฒนาระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กรณีศึกษาร้านอีดีแพชั่น โดยมีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ และเพื่อประเมินความพึงพอใจการใช้งานระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่กลุ่มลูกค้าและบุคคลทั่วไป จำนวน 100 คน ผลจากงานวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กรณีศึกษาร้านอีดีแพชั่น มี ส่วนประกอบในการใช้งาน 3 ส่วน คือ ส่วนของลูกค้าทั่วไป สมาชิก และส่วนของผู้ดูแลระบบ 2) ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กรณีศึกษาร้านอีดีแพชั่น ด้านการออกแบบและการรูปแบบ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.56) ด้านคุณภาพของเนื้อหา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63) ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กรณีศึกษาร้านอีดีแพชั่น โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การนำวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - ควรปฏิบัติตามข้อแนะนำคู่มือการใช้งาน
 - ผู้ดูแลเว็บไซต์ควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยตลอดเวลา
2. การทำวิจัยครั้งต่อไป
 - ควรจัดรูปแบบเว็บไซต์ให้มีลูกเล่นดึงดูดความสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวุฒิ นະดีบ และแก้วใจ อาภรณ์พิศาล. (2561). การพัฒนาระบบการจัดการร้าน: กรณีศึกษาร้านยิวสปอร์ต. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นักชัชภาส เรื่องเพิ่มพูล. (2556). ระบบร้านขายรองเท้าออนไลน์. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พัชรา คะประสิทธิ์. (2546). การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาทิตยา ทามี่ และณัฐวุฒิ นามบุตดา. (2562). การพัฒนาระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กรณีศึกษาร้านอีดีแพชั่น. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เอกลักษณ์ รั้งสิกรรพุม. (2556). ระบบร้านขายรองเท้าออนไลน์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าธนบุรี.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2560). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Seopackhai. (2021). ขายของ Lazada กับ Shopee. ค้นเมื่อ มีนาคม 15, 2564, จาก <https://packhai.com/which-better-lazada-shopee/>

การพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ The Development of Website Basketball Shoe Store Online

ปิยะวดี พงษ์สวัสดิ์^{1*} และ ธนาคม จงถาวร²

^{1,2}สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, piyawadeepho@mcruc.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ 2) ศึกษาคุณภาพ ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เข้าใช้เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ที่พัฒนาด้วยระบบการจัดการเนื้อหา Joomla โดยใช้ภาษา HTML, PHP และ MySQL 2) แบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ที่สามารถนำไปใช้ได้ 2) คุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 และ 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์จำนวน 30 คน มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43

คำสำคัญ : เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

ABSTRACT

This research aimed 1) to develop of website basketball shoe store online, 2) to study the quality of the website basketball shoe store online, and 3) study the satisfaction of the users with website basketball shoe store online. The sample group used in this research was 30 visitors to the website basketball shoe store online, obtained by purposive sampling. The tools used in the research consisted of 1) website basketball shoe store online with joomla content management system using HTML, PHP and MySQL languages, 2) The quality assessment form for website basketball shoe store online, and 3) the satisfaction questionnaire survey of the users. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research found that 1) website basketball shoe store online that can be used, 2) The overall quality of website basketball shoe store online by 3 experts, the overall quality is good. The mean is 4.46 and the standard deviation is 0.38, and 3) the satisfaction of 30 online basketball shoe website users was at the highest level. The mean is 4.61 and the standard deviation is 0.43

Keywords : Website basketball shoe store online

บทนำ

ในโลกยุคไร้พรมแดนการติดต่อสื่อสารมีความสะดวกสบายมากขึ้นโดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก คือ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เริ่มเข้ามามีบทบาทและกลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของหลายๆ คน อินเทอร์เน็ตเปรียบเหมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลมากมายในโลกไว้ด้วยกัน ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านต่าง ๆ ในส่วนของการค้าปลีก อินเทอร์เน็ตมีบทบาทอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่อง พาณิชยกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) คือการที่มีเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ สามารถดำเนินการได้ตลอด โดยไม่ว่าคุณจะอยู่ที่ไหน ก็สามารถซื้อสินค้านั้น ๆ ได้ จึงสามารถลดข้อจำกัดของระยะทางและเวลาลงได้ (ศิรินภา บุญฟู และปัทมา เมืองชัย, 2555)

ปัจจุบันความเจริญทุกด้านของมนุษยชาติในปัจจุบัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ที่สามารถเชื่อมโลกให้เป็นหนึ่งเดียว และ คอมพิวเตอร์ก็ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกสังคมโลก ซึ่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทั้งหลายทั้งปวงทุกวันนี้สามารถทำได้ง่ายตายด้วยการคลิกเมาส์หรือกดแป้นคีย์บอร์ดของคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการพัฒนาเว็บอินเทอร์เน็ตนับได้ว่าเป็นระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่รวดเร็วมาก จนอาจจะเรียกได้ว่าอินเทอร์เน็ตสามารถปฏิวัติระบบการค้าปลีกและระบบการค้าตรง ได้อย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้บริโภคทั่วโลกสามารถที่จะเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ ได้ที่บ้านของตนเอง โดยการติดต่อซื้อขายกันทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้บริโภคมีโอกาสที่จะเลือกซื้อสินค้าจากโรงงานผู้ผลิตและผู้ค้าปลีกได้จากทั่วโลก ขณะเดียวกันผู้ซื้อสามารถเลือกดูสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือขอรายละเอียดของสินค้าได้ โดยสามารถเปรียบเทียบความเหมาะสมระหว่างสินค้าที่ต้องการจะใช้กับราคาที่เหมาะสมได้ด้วย (สุพรรณษา มากชิต และนิเวศ จิระวิชิตชัย, 2560)

ปัจจุบันการค้าขายสินค้ามีปัจจัยอยู่หลายอย่างแต่มีอยู่ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง คือ ทำเลหรือ สถานที่ในการค้าขายสินค้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญมากในการแข่งขันกับผู้ค้าขายรายอื่น แต่ทำเลที่ดีนั้น ถ้าผู้ค้าไม่ได้เป็นเจ้าของที่เองก็ต้องไปเช่าที่ ซึ่งมีราคาที่สูง ทำให้ผู้ค้าที่ไม่มีงบประมาณมาก มักต้องคำนึงถึงปัจจัยนี้เป็นอย่างมาก และผู้ค้ายังต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการทำการตลาด เพื่อให้ทันต่อความต้องการของผู้บริโภค และยังคงคำนึงถึงความสำคัญในการพัฒนากระบวนการ ให้แตกต่างจากคู่แข่งรายอื่น (เอกลักษณ์ รังสิกรรพุม, 2560)

เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเกตบอลออนไลน์ พัฒนาขึ้นเพื่อที่นำมาใช้เป็นหน้าร้านบนอินเทอร์เน็ตที่จะเพิ่มช่องทางในการขายและโฆษณา สินค้า เป็นการเพิ่มทางเลือกให้สำหรับลูกค้าที่ต้องการซื้อสินค้าในร้าน เพียงแค่มีอุปกรณ์ที่สามารถ เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ก็สามารถเข้ามาใช้บริการระบบนี้ได้ ช่วยประหยัดเวลาเดินทางไปหน้าร้านของผู้ซื้อ และเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ประกอบการที่จะขยายกิจการ และมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างต่ำไม่จำเป็นต้องซ่อมบำรุงเซิร์ฟเวอร์เอง เพราะมีผู้ให้บริการเซิร์ฟเวอร์รวมถึงการบำรุงรักษาทั้งหมด

จากเหตุผลข้างต้นทางผู้วิจัยได้พบปัญหาของร้านขายรองเท้าดังที่กล่าวมา จึงมีแนวคิดที่จะให้ร้านขายรองเท้าสามารถขายได้บนอินเทอร์เน็ตเพื่อลดต้นทุนในการเช่าสถานที่ขายของ และในปัจจุบันคนทั่วไปทุกเพศทุกวัย สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ และการค้าขายบนโลกออนไลน์จึงเป็นช่องทางที่ดีในการทำการตลาด ทำให้ผู้ซื้อสามารถเข้าถึงการเลือกซื้อได้ง่าย ช่วยประหยัดเวลา ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปหน้าร้าน โดยพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Joomla ซึ่งเป็นโปรแกรมพัฒนาเว็บไซต์สำเร็จรูป และใช้ฐานข้อมูล MySQL เพราะมีความสะดวกในการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเกตบอลออนไลน์และใช้งานได้ง่าย ซึ่งการพัฒนาเว็บไซต์ในรูปแบบออนไลน์ บน Joomla มีข้อดีมากกว่าระบบขายของออนไลน์ทั่วไป ได้แก่ Shopee หรือ Lazada คือระบบขายของดังกล่าวมีคู่แข่งที่มีจำนวนมากทำให้ต้องแข่งขันเพื่อขาย

สินค้าในราคาถูกทำให้กำไรน้อยลง, ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการขายสินค้า, ลูกค้าไม่สามารถจดจำชื่อร้านค้าได้เนื่องจากขายผ่านระบบขายของออนไลน์ดังกล่าว (seopackhai, 2021) โดยเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยพัฒนาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของผู้ดูแลระบบ ที่มีระบบบริหารจัดการร้านค้า และ ส่วนของผู้ใช้งานระบบ ที่มีระบบตะกร้าสินค้าที่ผู้ใช้สามารถเลือกซื้อสินค้าและดูรายละเอียดสินค้าได้ตามต้องการ โดยเว็บไซต์สามารถสนับสนุนการทำงานในรูปแบบ Responsive ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

ความสามารถของระบบแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ส่วนของผู้ดูแลระบบ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
 - 2.2.1 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลสินค้าได้
 - 2.2.2 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้
 - 2.2.3 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลสมาชิกได้
 - 2.2.4 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข การตั้งค่าเว็บไซต์ได้
- 2.2 ส่วนของผู้ใช้งานระบบ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้
 - 2.2.1 สามารถค้นหาข้อมูลสินค้าได้
 - 2.2.2 สามารถซื้อสินค้าได้
 - 2.2.3 สามารถสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งานได้
 - 2.2.4 สามารถแก้ไขข้อมูลสมาชิกได้
 - 2.2.5 สามารถเรียกดูข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้

3. ขอบเขตพื้นที่

สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

1.2 แบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์

1.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์

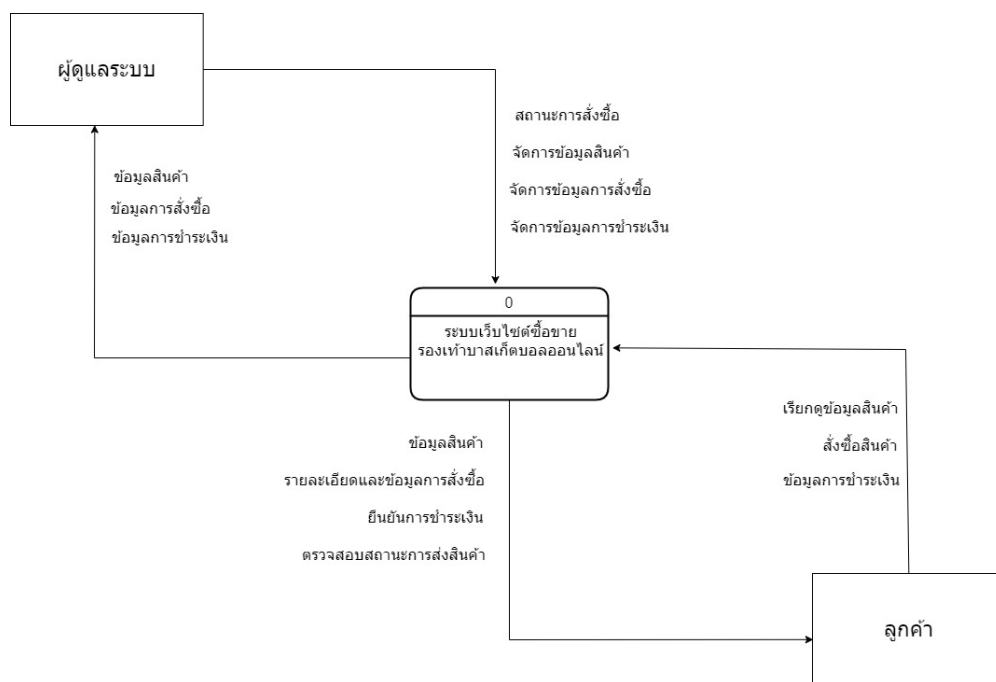
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

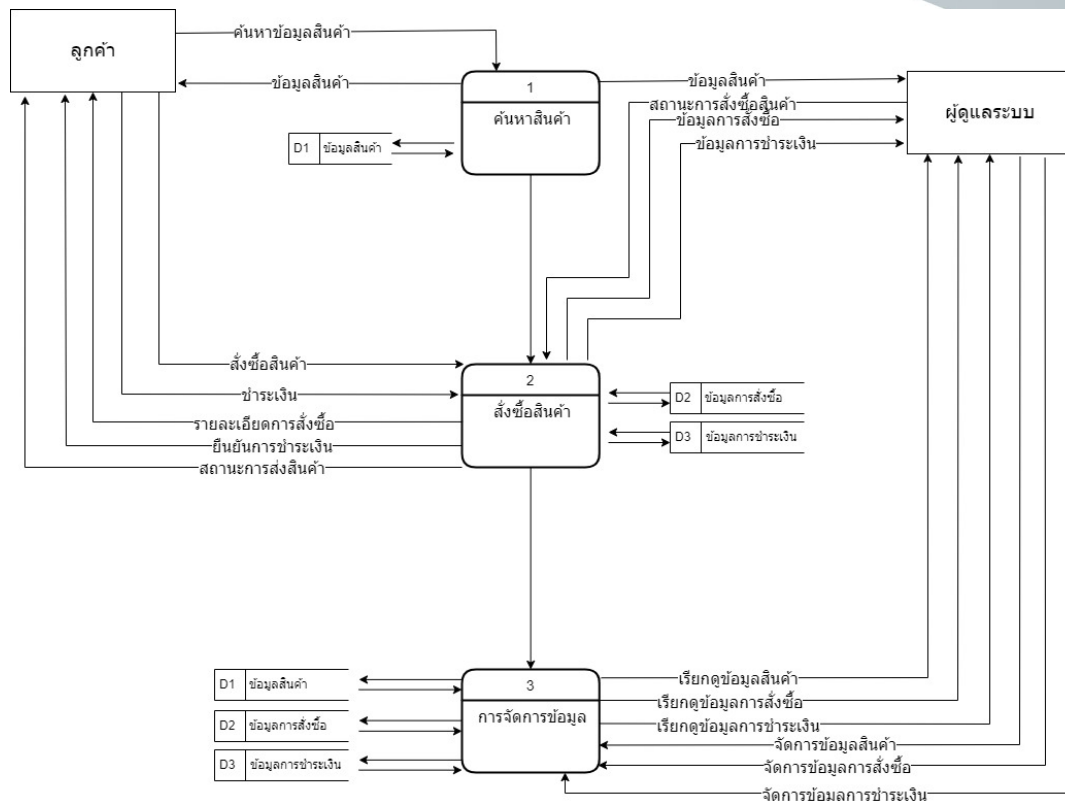
1.1 ศึกษาปัญหาการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์และวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ

1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์

1.3 ออกแบบและสร้างต้นแบบร่างเว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์

ภาพที่ 1 context diagram ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบอลลอนไลน์

ภาพที่ 2 data flow diagram ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

1.4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบต้นแบบร่างเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.5 พัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

1.6 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.7 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จริง

2. แบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพ ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

2.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ เป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีประสิทธิภาพระดับ ดีมาก

4 หมายถึง มีประสิทธิภาพระดับ ดี

3 หมายถึง มีประสิทธิภาพระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีประสิทธิภาพระดับ พอใช้

1 หมายถึง มีประสิทธิภาพระดับ ปรับปรุง

2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

2.4 นำแบบประเมินที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC Index of Consistency) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบประเมินคุณภาพไปเก็บข้อมูลคุณภาพระบบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

2.5 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล และผลการประเมินดังนี้ โดยเทียบกับเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 - 5.00 หมายถึง ดีมาก

3.51 - 4.50 หมายถึง ดี

2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้

1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์มีขั้นตอนการ สร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

3.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำแบบประเมินที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC Index of Consistency) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าใช้เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

3.5 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล และผลการประเมินดังนี้ โดยเทียบกับเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ที่พัฒนา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

2.2 ปรับปรุงแก้ไขเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

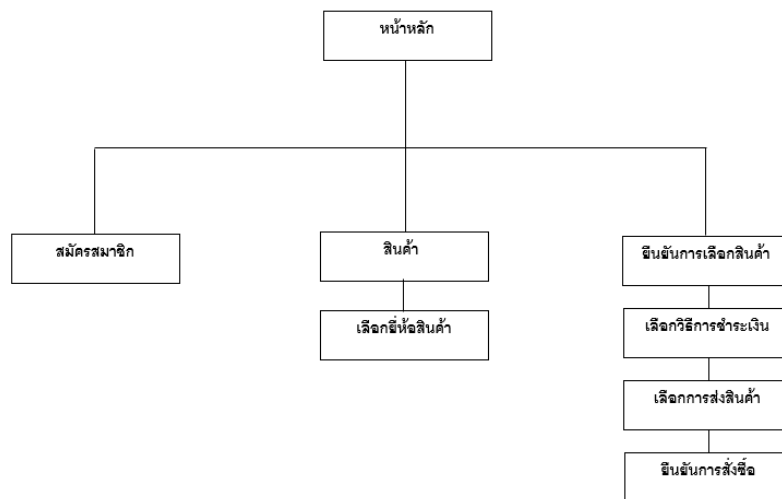
2.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ซึ่งการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์และสรุปผลการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเชิงปริมาณจากแบบประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

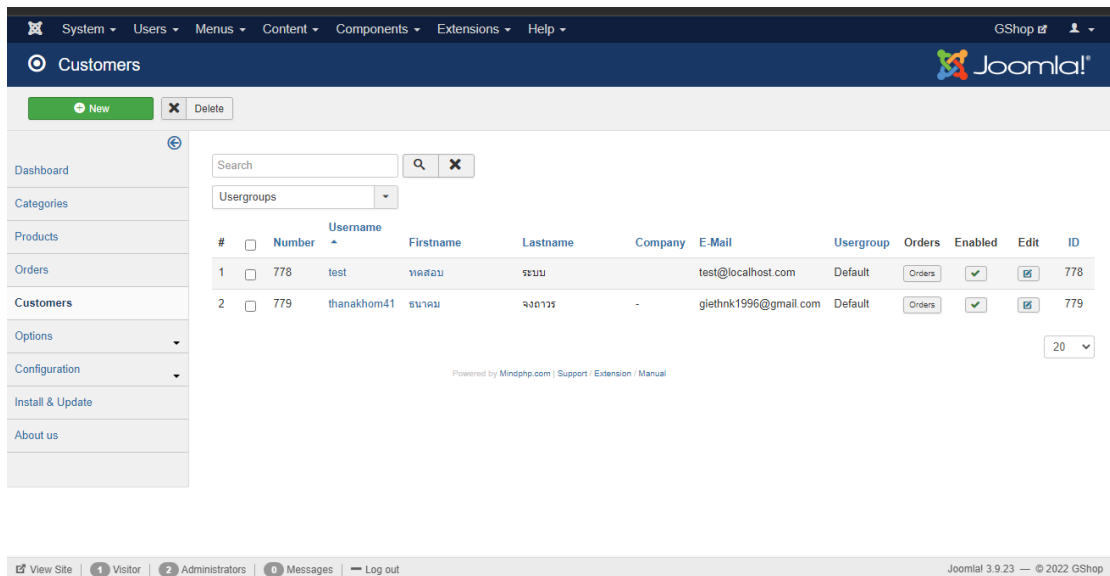
1. ผลการพัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

ภาพที่ 3 site map ของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนของผู้ดูแลระบบ

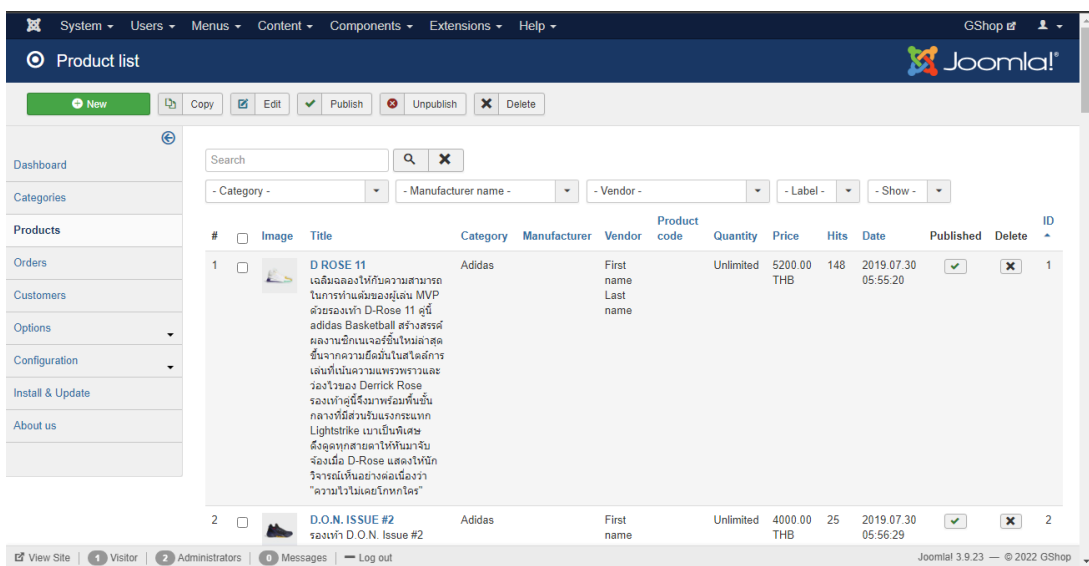

The screenshot shows the Joomla! administration interface for the 'Customers' section. The top navigation bar includes 'System', 'Users', 'Menus', 'Content', 'Components', 'Extensions', and 'Help'. The main header displays 'Customers' and the Joomla! logo. Below the header, there are buttons for 'New' and 'Delete'. A search bar and a 'Usergroups' dropdown menu are present. The main content area features a table with columns: '#', 'Number', 'Username', 'Firstname', 'Lastname', 'Company', 'E-Mail', 'Usergroup', 'Orders', 'Enabled', 'Edit', and 'ID'. Two customer records are listed:

#	Number	Username	Firstname	Lastname	Company	E-Mail	Usergroup	Orders	Enabled	Edit	ID
1	778	test	ทดสอบ	ระบบ		test@localhost.com	Default	Orders	☒	☐	778
2	779	thanakhom41	ชานคม	จงถาวร	-	gliethnk1996@gmail.com	Default	Orders	☒	☐	779

At the bottom of the page, there is a status bar showing 'View Site', '1 Visitor', '2 Administrators', '0 Messages', and 'Log out'. The footer indicates 'Joomla! 3.9.23 © 2022 GShop'.

ภาพที่ 4 หน้าจัดการข้อมูลลูกค้า

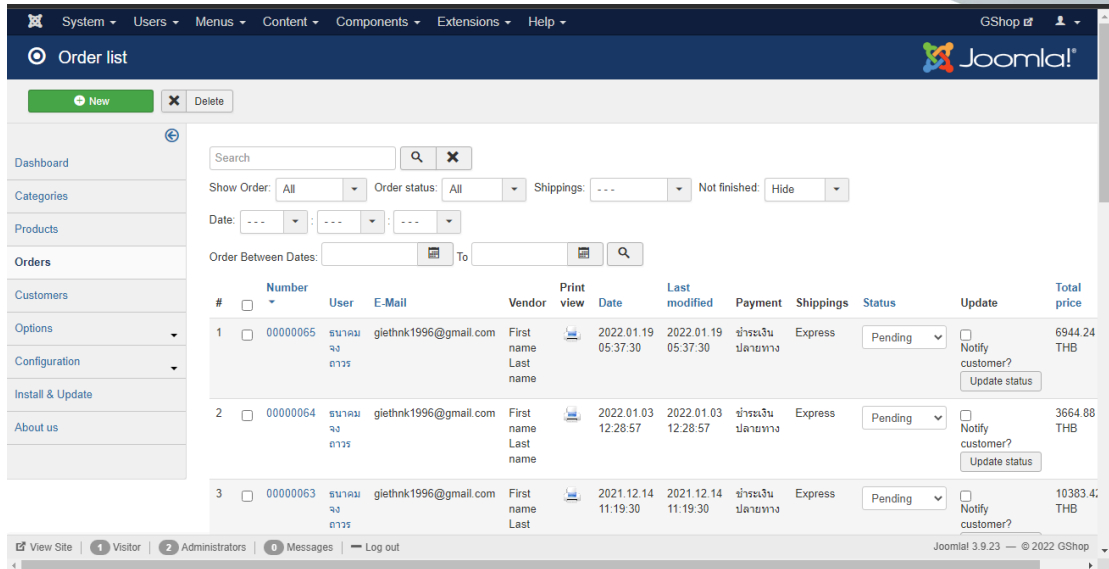

The screenshot shows the Joomla! administration interface for the 'Product list' section. The top navigation bar is identical to the previous screenshot. The main header displays 'Product list' and the Joomla! logo. Below the header, there are buttons for 'New', 'Copy', 'Edit', 'Publish', 'Unpublish', and 'Delete'. A search bar and several dropdown menus for filtering (Category, Manufacturer name, Vendor, Label, Show) are present. The main content area features a table with columns: '#', 'Image', 'Title', 'Category', 'Manufacturer', 'Vendor', 'Product code', 'Quantity', 'Price', 'Hits', 'Date', 'Published', 'Delete', and 'ID'. Two product records are listed:

#	Image	Title	Category	Manufacturer	Vendor	Product code	Quantity	Price	Hits	Date	Published	Delete	ID
1		D ROSE 11 เฉลิมฉลองให้กับความสามารถ ในการทำแต้มของผู้เล่น MVP ด้วยรองเท้า D-Rose 11 คู่นี้ adidas Basketball สร้างสรรค์ ผลงานที่เกินจินตนาการในไฮไลต์สุด ซึ่งจากความเฮอร์คิวลีสในการ เล่นที่เน้นความแข็งแรงและ วงรีของ Derrick Rose รองเท้าคู่นี้มาพร้อมกันชั้น กลางที่มีส่วนเสริมแรงเกราะ Lightstrike เบ้าเป็นพิเศษ ด้วยคอกสายตาที่เข้ามาจับ จึงเมื่อ D-Rose แสดงให้เห็น ใจจริงที่เห็นอย่างชัดเจนว่า "ความไวไม่แลกกับทอร์"	Adidas	First name Last name		Unlimited	5200.00 THB	148	2019.07.30 05:55:20	☒	☐	1	
2		D.O.N. ISSUE #2 รองเท้า D.O.N. Issue #2	Adidas	First name		Unlimited	4000.00 THB	25	2019.07.30 05:56:29	☒	☐	2	

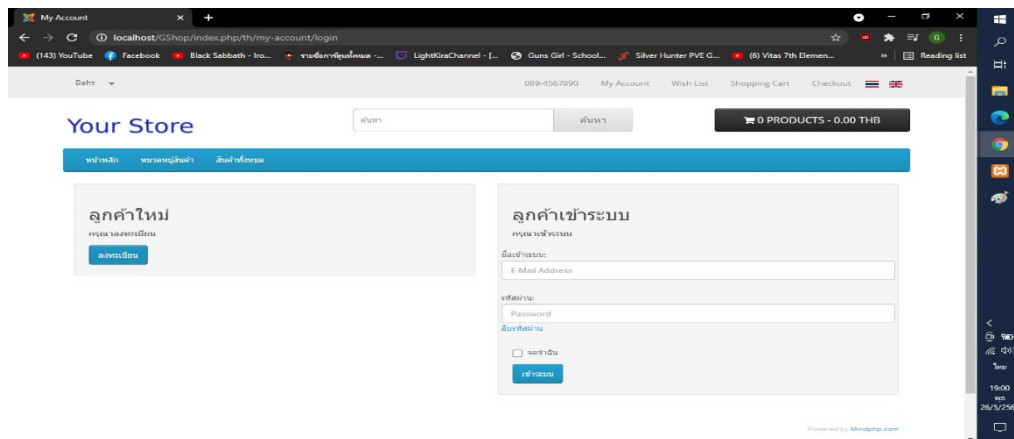
At the bottom of the page, there is a status bar showing 'View Site', '1 Visitor', '2 Administrators', '0 Messages', and 'Log out'. The footer indicates 'Joomla! 3.9.23 © 2022 GShop'.

ภาพที่ 5 หน้าจัดการข้อมูลสินค้า

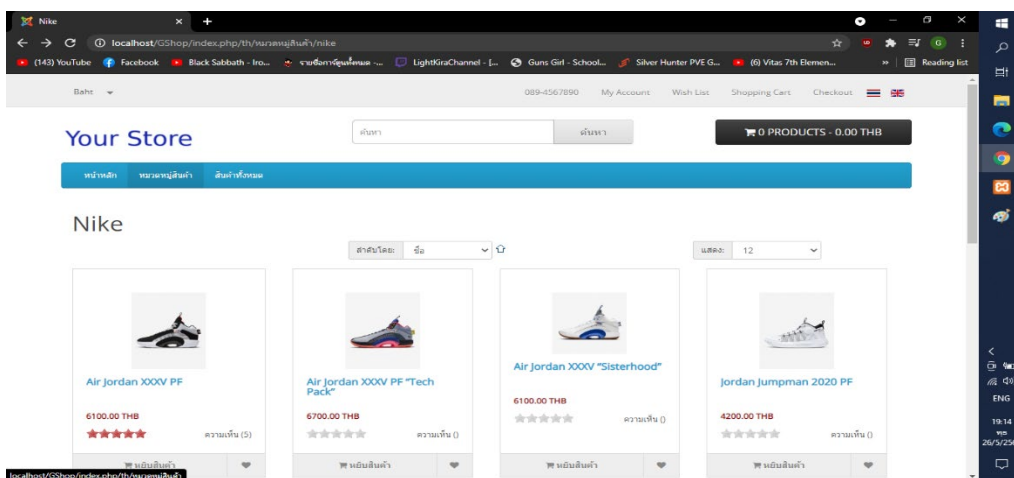

ภาพที่ 6 หน้าจัดการข้อมูลการสั่งซื้อสินค้า

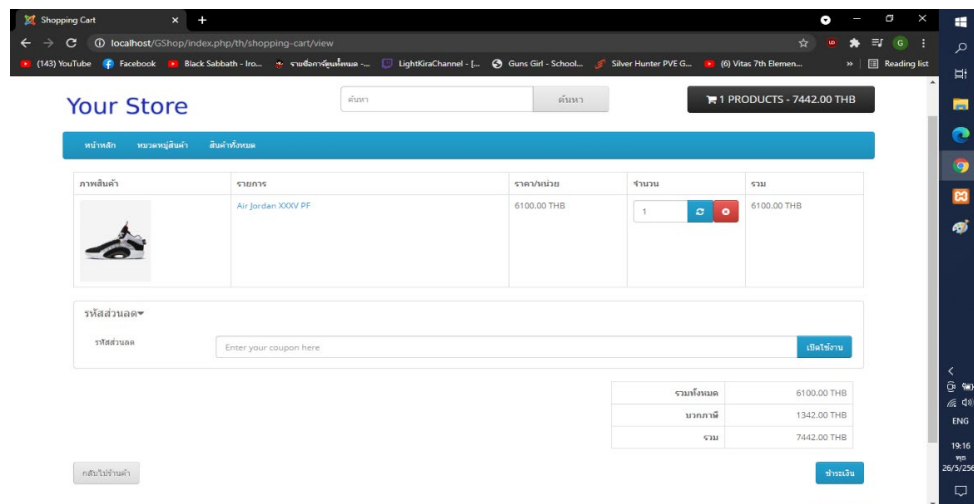
2. ส่วนของผู้ใช้งาน

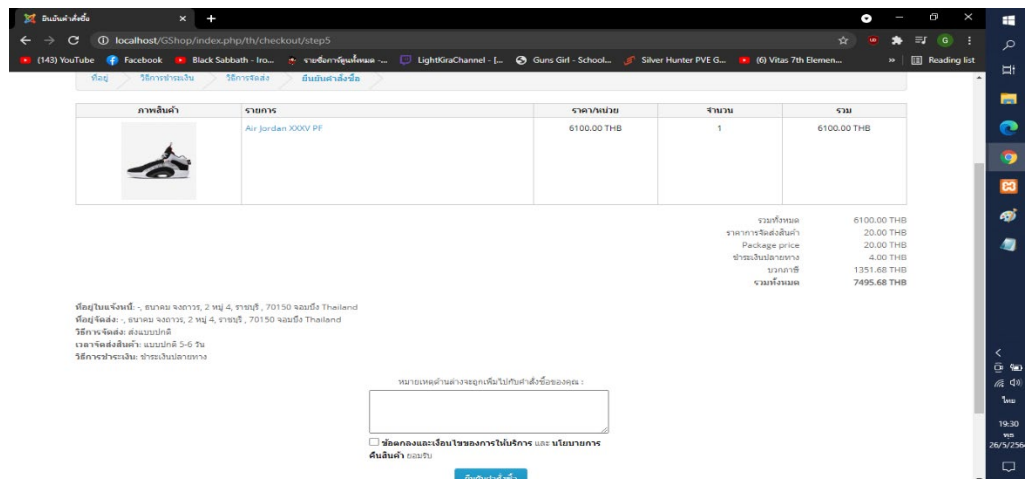
ภาพที่ 7 กดที่ my account เพื่อสมัครสมาชิก แล้วกดลงทะเบียน

ภาพที่ 8 เลือกหาสินค้าที่ท่านต้องการซื้อได้ที่ "หมวดหมู่สินค้า" หรือ กรอกรายการสินค้าที่ท่านต้องการได้ที่ช่องค้นหา

ภาพที่ 9 สินค้าที่ท่านเลือกจะอยู่ในตะกร้าสินค้า ท่านสามารถกลับไปเลือกสินค้าใส่ตะกร้าเพิ่มเติมได้ หรือ ท่านสามารถชำระสินค้าได้เลยโดยคลิกที่ "ชำระเงิน"

ภาพที่ 10 ยืนยันการสั่งซื้อ

2. ผลการศึกษาคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

ผู้วิจัยได้นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ที่พัฒนาเสร็จสมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ในภาพรวมรวม อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านความสามารถของระบบ			
1.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลการสั่งซื้อได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสมาชิกได้	5.00	0.00	ดีมาก

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.4 สามารถซื้อ-ขายสินค้าได้	5.00	0.00	ดีมาก
1.5 มีระบบสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งาน	5.00	0.00	ดีมาก
1.6 มีระบบที่แสดงข้อมูลการสั่งซื้อสินค้า	5.00	0.00	ดีมาก
1.7 มีระบบการชำระเงิน	4.60	0.50	ดีมาก
1.8 มีระบบการจัดส่งสินค้า	5.00	0.00	ดีมาก
ภาพรวมด้านความสามารถของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์	4.95	0.06	ดีมาก
2. ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ			
2.1 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.2 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.3 สามารถเรียกดู เพิ่ม, ลบ, แก้ไข, ค้นหา ข้อมูลสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.4 สามารถซื้อ-ขายสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.5 มีระบบสมัครสมาชิกสำหรับผู้ใช้งานได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.6 มีระบบที่แสดงข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.7 มีระบบการชำระเงินได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
2.8 มีระบบการจัดส่งสินค้าได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	ดีมาก
ภาพรวมด้านความถูกต้องของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์	5.00	0.00	ดีมาก
3.ด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบ			
3.1 เว็บไซต์สามารถใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อน	5.00	0.00	ดีมาก
3.2 เว็บไซต์มีการจัดรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน	4.00	0.00	ดี
3.3 เว็บไซต์มีความเหมาะสมต่อการสื่อความหมาย	4.00	0.00	ดี
3.4 เว็บไซต์มีความเหมาะสมของชนิดและขนาดของตัวอักษร	3.33	0.50	ปานกลาง
3.5 เว็บไซต์มีความเหมาะสมในการจัดวางองค์ประกอบบนจอภาพ	4.00	0.00	ดี
3.6 เว็บไซต์สามารถเข้าถึงได้หลายช่องทาง เช่น คอมพิวเตอร์, สมาร์ทโฟน, แท็บเล็ต เป็นต้น	4.00	0.00	ดี
ภาพรวมด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์	4.05	0.08	ดี
4. ด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ			
4.1 ความเสถียรในการใช้งาน	4.00	0.00	ดี
4.2 สามารถแสดงผลได้ทันทีที่เรียกใช้งาน	4.00	0.00	ดี
4.3 สามารถตอบสนองได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม	4.00	0.00	ดี

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
ภาพรวมด้านความรวดเร็วในการทำงานของเว็บไซต์ร้าน รองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์	4.00	0.00	ดี
5. ด้านรักษาความปลอดภัย			
5.1 เว็บไซต์มีการตรวจสอบสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูล	4.33	0.50	ดี
ภาพรวมด้านความปลอดภัยของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ต บอลออนไลน์	4.33	0.50	ดี
ภาพรวมทุกด้าน	4.46	0.38	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ คุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 5.00, S.D. = 0.00) ด้านความสามารถระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.95, S.D. = 0.06) ด้านความปลอดภัย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.50) ด้านความสะดวกสบาย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.08) ด้านความรวดเร็วในการทำงาน มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

ผู้วิจัยได้นำเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ที่พัฒนาเสร็จสมบูรณ์ไปให้ผู้ประเมินความพึงพอใจผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.43) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ความถูกต้องในการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์	4.60	0.47	มากที่สุด
1.2 ความรวดเร็วในการเข้าถึงเว็บไซต์	4.60	0.47	มากที่สุด
1.3 ความเหมาะสมของข้อมูลภายในเว็บไซต์	4.60	0.47	มากที่สุด
1.4 ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวมด้านเนื้อหา	4.70	0.35	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์			
2.1 ความสวยงาม ความทันสมัย ของหน้าเว็บไซต์	4.30	0.71	มาก
2.2 การจัดรูปแบบในเว็บไซต์ง่ายต่อการใช้งาน	4.50	0.62	มาก
2.3 เมนูต่างๆในเว็บไซต์ใช้งานได้ง่าย	4.40	0.67	มาก
2.4 สีสีนในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสม	4.50	0.68	มาก
2.5 มีความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษร	4.40	0.56	มาก
ภาพรวมด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบเว็บไซต์	4.42	0.64	มาก
3. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้			
3.1 เนื้อหาสาระมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานเว็บไซต์	4.60	0.47	มากที่สุด

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3.2 มีความทันสมัยของเนื้อหา	4.60	0.47	มากที่สุด
3.3 เว็บไซต์มีความสวยงามง่ายต่อการใช้งาน	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวมด้านประโยชน์และการนำไปใช้	4.73	0.31	มากที่สุด
ภาพรวมทุกด้าน	4.61	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลของการศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่ใช้ที่มีต่อเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์ และการนำไปใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.31) ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.35) ด้านการออกแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. พัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ได้ระบบที่สามารถเข้าถึงหน้าเว็บได้ทั้งในคอมพิวเตอร์ และ โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน โดยระบบพัฒนาขึ้นในลักษณะเว็บไซต์สำเร็จรูป (Web Site Builder) ซึ่งวิเคราะห์และ ออกแบบระบบโดยจoomla (Joomla) และใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL เป็นตัวสร้างฐานข้อมูล โดยเว็บไซต์ร้าน รองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์มีคุณสมบัติแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ส่วนของผู้ดูแลระบบสามารถดำเนินการได้ ดังนี้ 1.1 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลสินค้าได้ 1.2 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้ 1.3 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข ค้นหาข้อมูลสมาชิกได้ 1.4 สามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไข การตั้งค่าเว็บไซต์ได้ และ 2) ส่วนของ ผู้ใช้งานสามารถดำเนินการได้ ดังนี้ 2.1 สามารถค้นหาข้อมูลสินค้าได้ 2.2 สามารถซื้อสินค้าได้ 2.3 สามารถสมัครสมาชิก สำหรับผู้ใช้งานได้ 2.4 สามารถแก้ไขข้อมูลสมาชิกได้ 2.5 สามารถเรียกดูข้อมูลการสั่งซื้อสินค้าได้

2. คุณภาพของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง มีคุณภาพ อยู่ใน ระดับดีมาก (\bar{X} = 5.00, S.D. = 0.00) ด้านด้านความสามารถระบบ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.95, S.D. = 0.06) ด้านความปลอดภัย มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.50) ด้านความสะดวกสบาย มีคุณภาพ อยู่ใน ระดับดี (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.08) ด้านความรวดเร็วในการทำงาน มีคุณภาพ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

3. ความพึงพอใจของเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ จากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานเว็บไซต์ร้านรองเท้า บาสเก็ตบอลออนไลน์ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ซึ่งได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึงที่ได้มาใช้เว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านประโยชน์และการนำไปใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.31) ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.35) ด้านการออกแบบมีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. พัฒนาเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ได้ระบบที่สามารถเข้าถึงหน้าเว็บได้ทั้งในคอมพิวเตอร์ และ โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน โดยระบบพัฒนาขึ้นในลักษณะเว็บไซต์สำเร็จรูป (Web Site Builder) ซึ่งวิเคราะห์และ

ออกแบบระบบโดย Joomla) และใช้ระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL เป็นตัวสร้างฐานข้อมูล โดยเว็บไซต์ร้านรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์มีคุณสมบัติแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของผู้ดูแลระบบ และส่วนของผู้ใช้งาน อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ที่เกี่ยวกับเว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์แล้วนำข้อมูลที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ให้ตรงตามความต้องการและพัฒนาตามแนวคิดวงจรการพัฒนาแบบ (SDLC) (อรรษา ปรีชาพานิช, 2557)

2. คุณภาพของระบบเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดี $\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.38) โดยพบว่าด้านความรวดเร็วในการทำงานของระบบ, ด้านความสะดวกสบายและง่ายต่อการใช้งานระบบ และด้านรักษาความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมน้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะระบบยังขาดโมดูลที่ช่วยตรวจสอบความถูกต้องในการกรอกข้อมูลของผู้ใช้เพื่อเพิ่มสะดวกและรวดเร็วในการใช้งานระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาวดี รัฐเมือง และทิพวิมล ชมภูคำ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์ 2) ประเมินคุณภาพระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์ และ 3) สอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลจากงานวิจัย พบว่า 1) ระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์ มีส่วนประกอบในการใช้งาน 3 ส่วน คือ ส่วนของผู้ซื้อส่วนของผู้ขาย และส่วนของผู้ดูแลระบบ 2) ผลการประเมินคุณภาพระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในส่วนของการประเมินคุณภาพด้านรักษาความปลอดภัย มีผลการประเมินน้อยที่สุด และ 3) ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

3. ความพึงพอใจของระบบเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ จากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานระบบเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ซึ่งได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ได้มาใช้ระบบเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.43) ซึ่งด้านประโยชน์และการนำไปใช้ผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.31) อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการพัฒนาระบบเว็บไซต์ซื้อขายรองเท้าบาสเก็ตบอลออนไลน์โดยวิเคราะห์จากความต้องการของผู้ใช้ระบบโดยตรงจึงสามารถใช้งานได้ง่ายและมีประโยชน์ในการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐภูมิ นະดีบ และแก้วใจ อภรณ์พิศาล (2018) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ระบบการจัดการร้าน: กรณีศึกษาร้านยิวสปอร์ต การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการร้าน : กรณีศึกษาร้านยิวสปอร์ต ผลการวิจัยพบว่า ระบบงานนี้สามารถจัดการข้อมูลสินค้า ข้อมูลพนักงาน ข้อมูลลูกค้า ข้อมูลการขายสินค้า และออกรายงานการสั่งซื้อหรือรายงานการขายรองเท้ากีฬาได้และความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบการจัดการร้าน: กรณีศึกษาร้านยิวสปอร์ต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสามารถลดปัญหาของการทำงานได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาครั้งต่อไป

1. ควรปฏิบัติตามข้อแนะนำคู่มือการใช้งาน
2. ผู้ดูแลเว็บไซต์ควรมีการปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัย ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการออกแบบให้น่าสนใจมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวุฒิ นະดีบ และแก้วใจ อารณพิศาล. (2018). ระบบการจัดการร้าน: กรณีศึกษาร้านยิวสपोर्ट. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTTC Academic Day. ครั้งที่ 2. วันที่ 8 มิถุนายน 2018. (หน้า 1783-1795). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.ประภาวดี รัฐเมือง และ ทิพวิมล ชมภูคำ. (2560). **การพัฒนาระบบซื้อ-ขายสินค้ามือสองออนไลน์.** สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริรณภา บุญฟู และปัทมา เมืองชัย. (2555). **ระบบร้านขายสมุนไพรออนไลน์ : กรณีศึกษาร้านเจียบสมุนไพร.** วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุพรรณษา มากชิต และนิเวศ จิระวิชิตชัย. (2560). **การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับขายน้ำหอมออนไลน์.** วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรยา ปรีชาพานิช. (2560). **คู่มือเรียน การวิเคราะห์และออกแบบระบบ : System Analysis and Design.** (ฉบับสมบูรณ์.). กรุงเทพฯ : ไอทีซี พรีเมียร์, บจก.
- อาทิตยา ทามี่ และณัฐวุฒิ นามบุตดา. (2562). **การพัฒนาระบบซื้อขายเสื้อผ้าออนไลน์ กรณีศึกษาร้านอิตแพชั่น.** สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เอกลักษณ์ รังสิกรรพุม. (2556). **ระบบร้านขายรองเท้าออนไลน์.** ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าธนบุรี.
- Seopackhai. (2021). **ขายของ Lazada กับ Shopee.** ค้นเมื่อ มีนาคม 15, 2564, จาก <https://packhai.com/which-better-lazada-shopee>

พันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลาย *Ptyas mucosa* (Linnaeus, 1758)
Cytogenetics of the oriental ratsnake, *Ptyas mucosa* (Linnaeus, 1758)

ธเนศ เบญจวรรณ¹ สุภาวิณี บุญภิรมย์² และ นันทพร เกตุเลขา^{3*}

^{1,2,3}สาขาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author: nanthaphonket@mcr.u.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาพันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*) จากจังหวัดเชียงราย โดยเตรียมโครโมโซมจากไขกระดูก เก็บเกี่ยวเซลล์ด้วยเทคนิคโคลชิซิน-ไฮโปโทนิก-ฟิกเซชัน-แอร์ดรายอิง (colchicines-hypotonic-fixation-air drying method) ย้อมสีโครโมโซมแบบธรรมดาด้วยสีจิมซ่าความเข้มข้น 20% ผลการศึกษาพบว่างูสิงหางลายมีจำนวนโครโมโซมดิพลอยด์ (2n) เท่ากับ 34 แท่ง มีจำนวนโครโมโซมพื้นฐานเท่ากับ 32 ทั้งในเพศเมียและเพศผู้ แคริโอไทป์ประกอบด้วยโครโมโซมชุดใหญ่ 16 แท่ง มีโครโมโซมชนิดเมทาเซนทริกขนาดใหญ่ 6 แท่ง เมทาเซนทริกขนาดเล็ก 6 แท่ง และซับเมทาเซนทริกขนาดเล็ก 4 แท่ง นอกจากนี้ยังพบโครโมโซมชุดเล็ก 18 แท่ง มีลักษณะเป็นจุด จากการศึกษาแคริโอไทป์ในงูทั้ง 2 เพศ ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของโครโมโซมเพศในงูชนิดนี้ได้

สูตรแคริโอไทป์งูสิงหางลาย คือ $2n (34) = L^m_6 + S^m_6 + S^{sm}_4 + 18 \text{ microchromosomes}$

คำสำคัญ : งูสิงหางลาย แคริโอไทป์ อิดิโอแกรม พันธุศาสตร์เซลล์

ABSTRACT

Cytogenetics of the oriental ratsnake, *Ptyas mucosa* (Linnaeus, 1758) from Chiang Rai province was studied. Chromosome preparations were made from bone marrow cells. The mitotic chromosomes was harvested by colchicines-hypotonic-fixation-air drying method. Conventional staining method were applied to stain the chromosome by 20% Giemsa's solution. The results showed that the number of diploid chromosome (2n) of the oriental ratsnake is 34. The fundamental number (NF) is 32 in both males and females. The karyotype is comprising of 16 macrochromosomes as 6 large metacentric, 6 small metacentric and 4 small submetacentric chromosome, respectively. In addition, 18 microchromosomes were found with dot-like. There was no significant difference in sex chromosome.

The karyotype formula for the oriental ratsnake is : $2n (34) = L^m_6 + S^m_6 + S^{sm}_4 + 18 \text{ microchromosomes}$

Keywords: *Ptyas mucosa*, Karyotype, Idiogram, Cytogenetics

บทนำ

ปัจจุบันสิ่งมีชีวิตมีความหลากหลายมาก ซึ่งอาจเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันแต่มีความหลากหลายทางด้านสายพันธุ์ หรือเป็นสิ่งมีชีวิตคนละชนิดกันแต่มีลักษณะรูปร่างทางสัณฐานวิทยาคล้ายคลึงกัน ดังนั้นทำให้ยากที่จะระบุและจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตที่มีความหลากหลายดังกล่าว การศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานนอกจากจะอาศัยความแตกต่างทางลักษณะรูปร่างทางสัณฐานวิทยาแล้ว ยังสามารถนำความรู้ทางการศึกษาพันธุศาสตร์เซลล์ มาใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตได้ (Harada and Yi, 2006)

การศึกษาด้านพันธุศาสตร์เซลล์เป็นการศึกษาส่วนประกอบของเซลล์ที่อยู่ภายในนิวเคลียส โดยทำการศึกษาทั้งจำนวน รูปร่างและขนาดของโครโมโซม ซึ่งมักจะเลือกใช้โครโมโซมระยะเมทาเฟส เพื่อให้เห็นรูปร่างลักษณะของโครโมโซมที่ชัดเจน (กันยารัตน์ ไชยสุด, 2532) เนื่องจากโครโมโซมเป็นลักษณะสำคัญประจำสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิด ซึ่งการศึกษาด้านพันธุศาสตร์เซลล์มีความสำคัญในการนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดจำแนก การปรับปรุงพันธุ์ และการอนุรักษ์พันธุกรรม เป็นต้น

งูจัดอยู่ในอันดับสัตว์เลื้อยคลานที่มีความหลากหลายชนิดมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง โดยวงศ์งูพิษเขี้ยวหลัง (Family Colubridae) เป็นวงศ์ที่ใหญ่ที่สุด มากกว่า 1700 ชนิดที่ถูกระบุชนิดแล้ว ทั่วโลกมีประมาณ 304 สกุล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70 ของงูที่ถูกจัดจำแนกแล้ว (Das, 2001) หนึ่งในนั้นคือสกุลงูสิงห์ (*Ptyas*) แบ่งออกได้ทั้งหมด 13 ชนิด โดยพบในประเทศไทย 5 ชนิด ได้แก่ งูสิงหางดำ หรือ งูสิงดง (*P. carinata* (Günther, 1858)) งูสิงใต้ หรือ งูสิงทอง (*P. fusca* (Günther, 1858)) งูสิงธรรมดา (*P. korros* (Schlegel, 1837)) งูสิงหางลาย (*P. mucosa* (Linnaeus, 1758)) และ งูสิงเขียว (*P. nigromarginata* (Blyth, 1854))

ปัจจุบันจะเห็นข่าวบ่อยครั้งที่งูได้เข้ามาบุกรุกบ้านเรือนหรือที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ซึ่งงูส่วนใหญ่ที่พบเป็นงูไม่มีพิษหรือมีพิษอ่อน เช่น กลุ่มงูสิง โดยงูสิงที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง ได้แก่ งูสิงหางลาย ในชนบทนิยมนำงูสิงหางลายมาประกอบอาหารเพราะเป็นแหล่งโปรตีนที่สำคัญ นอกจากนี้งูสิงหางลายยังเป็นตัวควบคุมทางชีววิทยา โดยช่วยควบคุมประชากรหนูที่เข้ามาทำลายพืชผลทางการเกษตร ปัจจุบันงูสิงหางลายมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากมนุษย์สูงขึ้น เนื่องจากถูกทำร้ายโดยตรงจากมนุษย์ เพราะเข้าใจผิดคิดว่าเป็นงูพิษอันตราย นอกจากนี้ งูสิงหางลายยังถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องหนัง ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากงูชนิดนี้เป็นงูที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศและมีข้อมูลทางพันธุกรรมน้อย งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลาย ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูลทางด้านโครโมโซม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประยุกต์ใช้ด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมและใช้ประโยชน์ทางด้านเซลล์อนุกรมวิธาน ตลอดจนช่วยในการศึกษาความสัมพันธ์ทางวิวัฒนาการของงูได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจำนวน ชนิดและขนาดของโครโมโซมของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*) ด้วยเทคนิคการย้อมสีแบบธรรมดา
2. เพื่อจัดทำแคโรไทป์และอิดิโอแกรมมาตรฐานของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*)
3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถเก็บไว้สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานทางพันธุกรรมและข้อมูลเพิ่มเติมในงานอนุกรมวิธาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาพันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลายโดยใช้ตัวอย่างงูเพศผู้ 1 ตัว และ เพศเมีย 1 ตัว ที่ได้รับความอนุเคราะห์มาจากศูนย์การเรียนรู้เพาะพันธุ์บ้านงูสิงหางลายประเทศไทย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. เตรียมโครโมโซมระยะเมทาเฟสของงูสิงหางลายจากไขกระดูกโดยใช้เทคนิคโคลชิซิน-ไฮโปโทนิก-ฟิกเซชัน-แอร์ดาร์ยอิง และทำการย้อมสีโครโมโซมแบบธรรมดาด้วยสีจิมซ่า
3. จัดทำแคโรไทป์ และอิดิโอแกรมมาตรฐานของงูสิงหางลายในระยะเมทาเฟส จำนวน 20 เซลล์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บตัวอย่าง

ได้รับความอนุเคราะห์ตัวอย่างงูสิงหางลายเพศผู้ 1 ตัว และ เพศเมีย 1 ตัว มาจากศูนย์การเรียนรู้เพาะพันธุ์บ้านงูสิงหางลายประเทศไทย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 สัตว์ฐานวิทยาภายนอกของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*, (Linnaeus, 1758))

2. การเตรียมโครโมโซม

เตรียมโครโมโซมด้วยวิธีตรง ดัดแปลงจากวิธีการของ Sumner (1990) โดยนำตัวอย่างงูสิงหางลายมาฉีดสารละลายโคลชิซินความเข้มข้น 0.02% (1 มิลลิลิตร/100 กรัม น้ำหนักตัว) เข้าบริเวณช่องท้องของงู ทิ้งไว้ 12 ชั่วโมง ทำการผ่าตัดเอาไขกระดูกบริเวณกระดูกซี่โครงแช่ในสารละลายไฮโปโทนิก (0.075 KCl M) ใช้กรรไกรสับให้ละเอียด ย้ายตะกอนเซลล์ที่สับละเอียดแล้ว บ่มในหลอดปั่นเหวี่ยง (centrifuge tube) ขนาด 15 มิลลิลิตร ที่มีสารละลายไฮโปโทนิกเป็นเวลา 45 นาที จากนั้นนำมาผ่านการตรึงเซลล์ขั้นแรก (prefixation) โดยค่อย ๆ หยดน้ำยาตรึงเซลล์ (fixative) เมทานอล : กรดอะซิติกเข้มข้น อัตราส่วน 3 : 1 ที่เย็นจัด ลงในหลอดปั่นเหวี่ยงช้า ๆ พร้อมกับเขย่าหลอด จนได้ปริมาตรในหลอด 7 มิลลิลิตร นำไปปั่นเหวี่ยงที่ 1,600 รอบ/นาที เป็นเวลา 8 นาที ดูดส่วนใสด้านบนทิ้ง (supernatance) ทำการตรึงเซลล์อีกครั้ง โดยค่อย ๆ หยดน้ำยาตรึงเซลล์ ที่เย็นลงในหลอดปั่นเหวี่ยงช้า ๆ เขย่าให้ตะกอนเซลล์และน้ำยาตรึงเซลล์ให้ผสมกัน เติมน้ำยาตรึงเซลล์จนได้ปริมาตร ในหลอดเป็น 7 มิลลิลิตร นำไปปั่นเหวี่ยงที่ 1,600 รอบ/นาที เป็นเวลา 8 นาที ดูดส่วนใสด้านบนทิ้ง ทำซ้ำจนได้ตะกอนเซลล์สีขาวขุ่น ดูดน้ำยาตรึงเซลล์ทิ้งให้เหลือไว้ประมาณ 3-4 มิลลิลิตร เขย่าตะกอนเซลล์กับสารละลายที่เหลือให้เข้ากัน ดูดตะกอนเซลล์ประมาณ 0.2 มิลลิลิตร หยดลงบนแผ่นสไลด์ที่แห้งและสะอาด ซึ่งวางอยู่บนเครื่องให้ความร้อนอุณหภูมิ 80 °C จำนวน 2 หยดต่อสไลด์ 1 แผ่น ทิ้งสไลด์ให้แห้ง แล้วนำไปย้อม

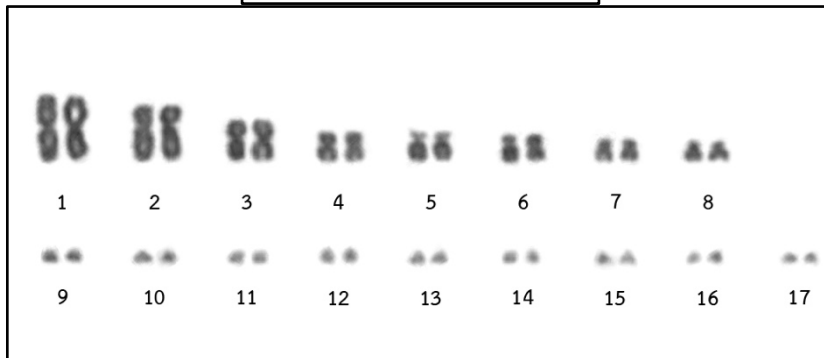
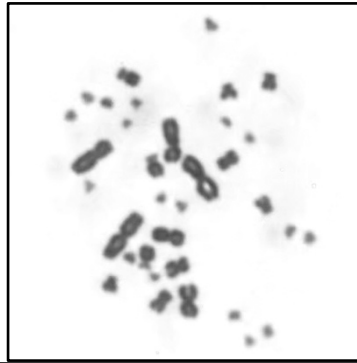
ด้วยสารละลายสีจิมซ่า 20% จากนั้นตรวจสอบสไลด์และถ่ายภาพ ด้วยกล้องจุลทรรศน์แบบใช้แสงที่ติดตั้งอุปกรณ์ถ่ายภาพ ที่กำลังขยาย 1,000 เท่า

3. จัดทำแคโรไทป์และอิดิโอแกรม

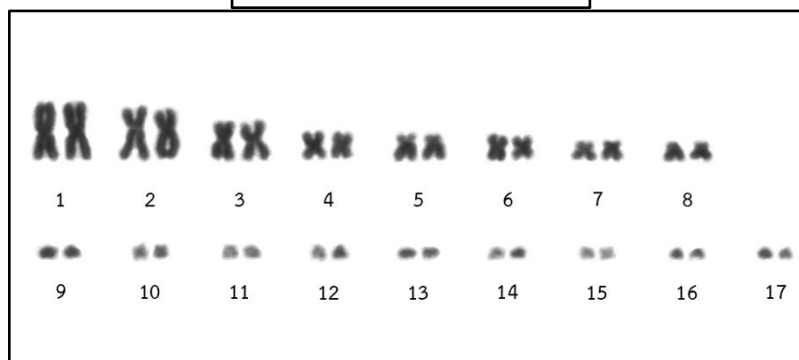
การจัดทำแคโรไทป์และอิดิโอแกรมดัดแปลงจากวิธีการของ กันยาร์ตัน ไชยสุต (2532) โดยเลือกภาพถ่ายโครโมโซมระยะเมทาเฟสที่กระจายตัวดีไม่หดรัดเกินไป มีจำนวนโครโมโซมครบ และสังเกตรูปร่างได้ชัดเจน วัดความยาวของโครโมโซม จำนวน 20 เซลล์ วัดความยาวของแขนโครโมโซมข้างสั้น (short arm; Ls) ความยาวของแขนโครโมโซมข้างยาว (long arm; Ll) นำค่า Ls และ Ll มาคำนวณหาความยาวของโครโมโซมแต่ละแท่ง (total length; LT = Ls+Ll) คำนวณหาค่า relative length (RL) โดยคำนวณจากสูตร $LT/\Sigma LT$ เพื่อใช้ในการจับคู่โครโมโซม และ คำนวณหาค่า centromeric index (CI) จากสูตร Ll/LT จากนั้นนำค่า CI มาใช้กำหนดชนิดของโครโมโซม ดังนี้ โครโมโซมที่มีค่า CI อยู่ระหว่าง 0.500-0.599 จัดเป็นโครโมโซมชนิดเมทาเซนทริก ค่า CI อยู่ระหว่าง 0.600-0.699 จัดเป็นโครโมโซมชนิดซับเมทาเซนทริก ค่า CI อยู่ระหว่าง 0.700-0.899 จัดเป็นโครโมโซมชนิดอะโครเซนทริก และ ค่า CI อยู่ระหว่าง 0.900-1.00 จัดเป็นโครโมโซมชนิด เทโลเซนทริก แล้วจัดขนาดของโครโมโซม โดยกำหนดให้โครโมโซมคู่ที่ใหญ่ที่สุดเป็นโครโมโซมคู่ที่ 1 และโครโมโซมคู่ที่เล็กที่สุดเป็นคู่สุดท้าย แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ โครโมโซมขนาดใหญ่ (Large) ได้แก่ โครโมโซมคู่ที่มีขนาดความยาวมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลบวกความยาวเฉลี่ยของโครโมโซมคู่ใหญ่ที่สุดรวมกับโครโมโซมคู่เล็กที่สุด $L > 1/2(LT \text{ เฉลี่ยคู่ที่ } 1 + LT \text{ เฉลี่ยคู่สุดท้าย})$ โครโมโซมขนาดกลาง (Medium) ได้แก่ โครโมโซมคู่ที่มีขนาดความยาวน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผลบวกความยาวเฉลี่ยของโครโมโซมคู่ใหญ่ที่สุดรวมกับโครโมโซมคู่เล็กที่สุด $M < 1/2(LT \text{ เฉลี่ยคู่ที่ } 1 + LT \text{ เฉลี่ยคู่สุดท้าย})$ โครโมโซมขนาดเล็ก (Small) ได้แก่ โครโมโซมคู่ที่มีความยาวน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของความยาวเฉลี่ยของโครโมโซมคู่ใหญ่ที่สุด $S < 1/2(LT \text{ เฉลี่ยคู่ที่ } 1)$ แล้วสรุปสูตรแคโรไทป์ของงู จากนั้นนำค่าความยาวเฉลี่ยที่วัดได้มาใช้ในการจัดทำอิดิโอแกรมมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อจำแนกรูปร่างและขนาดของโครโมโซม

ผลการวิจัย

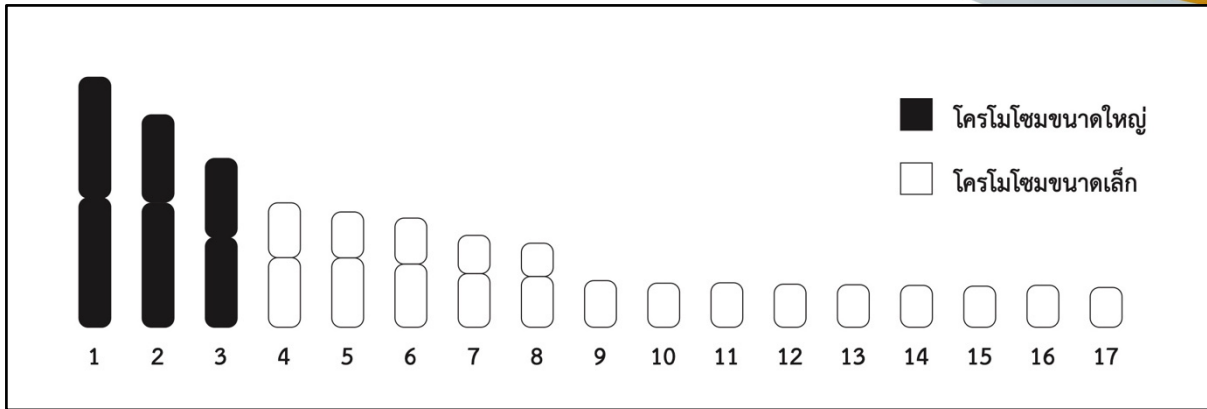
งานวิจัยนี้เป็นรายงานครั้งแรกของการศึกษาแคโรไทป์ของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*) ในประเทศไทย พบว่างูสิงหางลายมีโครโมโซมดิพลอยด์ (2n) เท่ากับ 34 แท่ง จำนวนโครโมโซมพื้นฐาน (NF) เท่ากับ 32 โดยโครโมโซมแบ่งออกเป็น 2 ชุด ประกอบด้วยโครโมโซมชุดใหญ่ (macrochromosome) จำนวน 16 แท่ง และ โครโมโซมชุดเล็ก (microchromosome) จำนวน 18 แท่ง (ภาพที่ 2 และ 3) ผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์โครโมโซมระยะเมทาเฟส เพื่อนำมาจัดทำแคโรไทป์และอิดิโอแกรมมาตรฐาน โดยทำการวัดขนาดของโครโมโซมโดยวัดแขนข้างสั้น (Length of short arm, Ls) แขนข้างยาว (Length of long arm, Ll) ความยาวทั้งหมด (Length of total, LT) ค่า centromeric index (CI) ค่า relative length (RL) เพื่อนำมาระบุชนิดและขนาดของโครโมโซม (ตารางที่ 1) ทำให้สามารถจำแนกโครโมโซมได้ 2 ขนาด ประกอบด้วยโครโมโซมขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของความยาวทั้งหมดมากกว่า 1.457 ไมโครเมตร พบทั้งหมด 6 แท่ง ได้แก่ โครโมโซมคู่ที่ 1-3 และโครโมโซมขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยของความยาวทั้งหมดน้อยกว่า 1.257 ไมโครเมตร ซึ่งพบทั้งหมด 10 แท่ง ได้แก่ โครโมโซมคู่ที่ 4-8 (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 2 โครโมโซมระยะเมทาเฟสและแคริโอไทป์ของงูสิงทางลาย (*Ptyas mucosa*, $2n=34$) เพศผู้ ด้วยวิธีการย้อมสีแบบธรรมดา สเกลบาร์ 2 ไมโครเมตร

ภาพที่ 3 โครโมโซมระยะเมทาเฟสและแคริโอไทป์ของงูสิงทางลาย (*Ptyas mucosa*, $2n=34$) เพศเมีย ด้วยวิธีการย้อมสีแบบธรรมดา สเกลบาร์ 2 ไมโครเมตร

ภาพที่ 4 อิติโอแกรมมาตรฐานของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*, $2n=34$) ด้วยวิธีการย้อมสีแบบธรรมดา

โดยพบว่าโครโมโซมชุดใหญ่ของงูสิงหางลายประกอบด้วยโครโมโซมชนิดเมทาเซนทริกขนาดใหญ่ 6 แห่ง เมทาเซนทริกขนาดเล็ก 6 แห่ง และซับเมทาเซนทริกขนาดเล็ก 4 แห่ง นอกจากนี้ยังพบว่าโครโมโซมชุดเล็กทั้งหมด 18 แห่ง มีลักษณะคล้ายจุด (ภาพที่ 2 และ 3) ทั้งนี้จากการศึกษาไม่พบความแตกต่างของแคริโอไทป์ในงูสิงหางลายเพศผู้และเพศเมีย

สามารถเขียนสูตรแคริโอไทป์ของงูสิงหางลาย ได้ดังนี้ $2n (34) = L^m_6 + S^m_6 + S^{sm}_4 + 18 \text{ microchromosomes}$

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในอันดับสัตว์เลื้อยคลาน งูมีลักษณะแคริโอไทป์ที่แปรผันในช่วงแคบ การวิเคราะห์แคริโอไทป์สามารถใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสกุลและชนิดของงูได้ โดยการวิเคราะห์แคริโอไทป์มีประโยชน์ในการกำหนดและพิจารณาการจัดจำแนกหมวดหมู่ (Primack 1987) ความแปรผันของแคริโอไทป์ที่เกิดขึ้นภายในสปีชีส์นั้น ๆ สามารถพบได้ทั่วไปในงูตัวผู้และตัวเมีย โดยพบทั้งในโซมาติกเซลล์และเซลล์สืบพันธุ์ โดยเฉพาะในประชากรตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างของแคริโอไทป์ในงูสิงหางลายเพศผู้และเพศเมีย ทำให้ไม่สามารถระบุโครโมโซมเพศของงูได้ (การระบุเพศของงูนั้นต้องอาศัยโครงสร้างทางสัณฐานวิทยาภายนอกหรือโครงสร้างภายในของอวัยวะสืบพันธุ์ในการระบุเพศ) แต่สามารถใช้ข้อมูลจำนวนและชนิดของโครโมโซมที่พบเป็นข้อมูลพื้นฐานทางพันธุศาสตร์เซลล์ของงูสิงหางลายในพื้นที่ได้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยความยาวของโครโมโซมข้างสั้น (Ls) แขนโครโมโซมข้างยาว (LL) ความยาวของโครโมโซมทั้งแท่ง (LT) ในหน่วยไมโครเมตร ค่า relative length (RL) ค่า centromeric index (CI) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation, SD) ของค่า RL และ CI ของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*, $2n=34$)

คู่ที่	Ls	LL	LT	CI±SD	RL±SD	ชนิด	ขนาด
1	1.214	1.300	2.514	0.519±0.020	0.163±0.011	เมทาเซนทริก	ใหญ่
2	0.878	1.248	2.126	0.585±0.024	0.138±0.010	เมทาเซนทริก	ใหญ่
3	0.795	0.902	1.697	0.533±0.022	0.110±0.006	เมทาเซนทริก	ใหญ่
4	0.551	0.700	1.251	0.556±0.040	0.081±0.004	เมทาเซนทริก	เล็ก
5	0.462	0.697	1.159	0.601±0.062	0.074±0.008	ซับเมทาเซนทริก	เล็ก
6	0.463	0.635	1.099	0.583±0.046	0.071±0.005	เมทาเซนทริก	เล็ก
7	0.385	0.539	0.923	0.581±0.040	0.060±0.005	เมทาเซนทริก	เล็ก

คู่ที่	Ls	Ll	LT	CI±SD	RL±SD	ชนิด	ขนาด
8	0.335	0.510	0.844	0.604±0.039	0.055±0.004	ซัพเมทาเซนทริก	เล็ก
9	-	-	0.469	-	0.030±0.005	microchromosome	
10	-	-	0.443	-	0.028±0.004	microchromosome	
11	-	-	0.447	-	0.029±0.004	microchromosome	
12	-	-	0.433	-	0.028±0.005	microchromosome	
13	-	-	0.427	-	0.028±0.004	microchromosome	
14	-	-	0.421	-	0.027±0.004	microchromosome	
15	-	-	0.413	-	0.026±0.005	microchromosome	
16	-	-	0.422	-	0.027±0.006	microchromosome	
17	-	-	0.400	-	0.026±0.004	microchromosome	

งูในวงศ์งูพิษเขี้ยวหลัง (family Colubridae) มีจำนวนโครโมโซมดิพลอยด์อยู่ระหว่าง 34 ถึง 40 แห่ง โดยพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนโครโมโซมดิพลอยด์เท่ากับ 36 แห่ง ($2n=36$) ได้แก่ งู *Philodryas chamissonis* งู *Amphiesma pryeri* งู *A. conelarum* งู *A. ishigakiense* งู *Arizona elegans* งู *Coluber constrictor* งู *Elaphe guttata* งู *E. obsoleta* งู *Heterodon nasicus* งู *Lampropeltis calligaster* งู *L. gelulus* งู *L. mexicana* งู *Masticophis flagellum* งู *M. laeniatus* งู *Natrix erythrogaster* งู *N. harteri* งู *N. rhombifera* งู *Phyllorhynchus decurtatus* งู *Pituophis metanoleucus* งู *Salvadora grahamine* งู *S. lineate* งู *Sloreria dekayi* งู *Thamnophis radix* งู *T. couchi* งู *T. cyropsis* งู *T. elegans* งู *T. marcianus* งู *T. proximas* งู *T. rufipunctatus* งู *T. sirlalis* งู *Coluber fasciolatus* งู *Natrix stolata* งู *Lycodon anulicus* งู *Cerberus rhynchops* งู *Boiga forsteni* และ งู *B. trigonata* (Moreno et al., 1987; Ota and Iwanaga, 1996; Baker et al., 1972; Singh, 1972) ส่วนงูที่มีจำนวนโครโมโซมดิพลอยด์มากที่สุดในวงศ์ Colubridae ได้แก่ งู *Elaphe subocularis* มีจำนวนโครโมโซม $2n=40$ (Baker et al., 1972) นอกจากนี้ยังพบว่าวงศ์ Colubridae ที่มีจำนวนโครโมโซมดิพลอยด์น้อยที่สุด คือ $2n=34$ โดยพบในงู *Ptyas mucosus* (Bhatnagar, 1960; Singh, 1972; Sharma and Gurpreet, 2005; Qurniawan et al., 2014)

งูสิงหางลายที่ศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวนโครโมโซม $2n=34$ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ Bhatnagar (1960), Singh (1972), Sharma and Gurpreet (2005) และ Qurniawan et al., (2014) ที่ทำการศึกษโครโมโซมของงูสิงหางลายในประเทศอินเดียและประเทศอินโดนีเซีย โดยพบว่างูสิงหางลายมีโครโมโซมเท่ากันคือ $2n=34$ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบแคริโอไทป์ของงูสิงหางลาย (*Ptyas mucosa*)

ชนิด	2n	NF	ชนิดโครโมโซม				แหล่งที่มา
			m	sm	a	t	
<i>Ptyas mucosa</i>	34	-	-	8	8	18	Bhatnagar (1960)
<i>P. mucosa</i>	34	-	-	8	8	18	Sharma and Gurpreet (2005)
<i>P. mucosa maximus</i>	34	-	4	3	6	9	Singh (1972)
<i>P. mucosa</i>	34	32	-	8	8	18	Qurniawan et al., (2014)

ชนิด	2n	NF	ชนิดโครโมโซม				แหล่งที่มา
			m	sm	a	t	
<i>P. mucosa</i>	34	32	12	4	-	18 (like-dot)	งานวิจัยครั้งนี้

แคโรไทป์ของงูสิงหางลายที่พบในครั้งนี้ ประกอบด้วยโครโมโซมชนิดเมทาเซนทริก 12 แท่ง และซับเมทาเซนทริก 4 แท่ง และโครโมโซมชุดเล็กมีลักษณะคล้ายจุดอีก 18 แท่ง แตกต่างจากรายงานการศึกษาก่อนหน้านี้ ซึ่งไม่มีการแยกชุดโครโมโซมเป็นโครโมโซมชุดใหญ่และโครโมโซมชุดเล็ก และบางรายงานก็ไม่ได้ศึกษาขนาดของโครโมโซมไว้ โดยในประชากรงูสิงหางลายจากอินเดียพบชนิดของโครโมโซม ดังนี้ $8sm+8a+18t$ (Bhatnagar, 1960; Sharma and Gurpreet, 2005) ส่วนประชากรงูสิงหางลายจากอินโดนีเซีย ตรวจพบชนิดของโครโมโซม ได้แก่ $8sm+8a+18t$ (Qurniawan et al., 2014) (ตารางที่ 2) ซึ่งเห็นได้ชัดว่าประชากรจากอินเดียและอินโดนีเซีย มีแคโรไทป์ที่คล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นว่าประชากรงูสิงหางลายจากอินโดนีเซียและอินเดียนั้นมีแนวโน้มว่าจะมีความคล้ายคลึงกันทางพันธุกรรม นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างของแคโรไทป์ในรายงานของ (Singh, 1972) ที่ศึกษางูสิงหางลายในศรีลังกา ($2n=34, 4m+3sm+6a+9t$)

สาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างแปรผันของแคโรไทป์ในงูสิงหางลายแต่ละประเทศ เนื่องจากการมีสิ่งขวางกั้นทางภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทำให้สิ่งมีชีวิตมีความแตกต่างกันในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจำนวนและรูปร่างของโครโมโซม (Lande, 1979) โดยจะพบความแปรผันทางพันธุกรรมมากในกลุ่มสิ่งมีชีวิตที่มีสิ่งขวางกั้นทางภูมิศาสตร์ ที่จะส่งผลให้สิ่งมีชีวิตมีการโยกย้ายถ่ายเทยีนในระดับที่ต่ำ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับพันธุกรรมเกิดขึ้น แตกต่างจากกลุ่มสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่แทบไม่มีสิ่งกีดขวางทางภูมิศาสตร์ขวางกั้น ที่จะส่งผลให้สิ่งมีชีวิตมีการโยกย้ายถ่ายเทยีนในระดับที่สูงอยู่เป็นปกติ จึงไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางพันธุกรรม

นอกจากนี้ ความแตกต่างของชนิดโครโมโซมที่เกิดขึ้นในรายงานของ Bhatnagar (1960), Sharma and Gurpreet (2005) และ Singh (1972) ที่ศึกษางูสิงหางลายในประเทศอินเดียเหมือนกัน อาจเป็นไปได้ว่างูสิงหางลายที่ Singh (1972) ศึกษา เป็นสายพันธุ์ที่เป็นชนิดย่อย (*Ptyas mucosa maximus*) ที่เป็นชนิดประจำถิ่นในศรีลังกา การปรากฏของ *Ptyas mucosa maximus* ซึ่งเป็นงูประจำถิ่นในศรีลังกาต้องได้รับการตรวจสอบระดับโมเลกุลต่อไป เพื่อให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความซับซ้อนของสายพันธุ์ย่อยต่อไป

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การศึกษาแคโรไทป์สามารถใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมในงานด้านการศึกษาอนุกรมวิธานของสิ่งมีชีวิต ซึ่งสามารถใช้จำนวนโครโมโซมเป็นลักษณะประจำสกุล หรือสปีชีส์ได้ โดยรายละเอียดของโครโมโซมยังช่วยบ่งบอกข้อมูลทางวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตได้ นอกจากนี้ การเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรมในประเทศไทยทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา เช่น การลดลงของประชากรสัตว์ป่า การทำลายป่า ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้พื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าลดลง และความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ซึ่งอาจส่งผลต่อพันธุกรรมของสัตว์ในพื้นที่ โดยเฉพาะงูที่พบความหลากหลายชนิดมากในป่า ถ้าหากมีการบุกรุกทำลายที่อยู่อาศัยมากขึ้น อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางพันธุกรรมได้ ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการอนุรักษ์พันธุกรรมของงูสิงหางลายในพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาด้วยเทคนิคอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การย้อมแถบสีแบบบอร์ การย้อมแถบสีแบบซี รวมถึงการศึกษาด้วยเทคนิค FISH (Fluorescence in situ hybridization) เพื่อช่วยในการสนับสนุนและยืนยันงานด้านอนุกรมวิธานของ

งต่อไป รวมถึงการศึกษาในระดับโมเลกุล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ศึกษาสายสัมพันธ์ทางวิวัฒนาการ และการศึกษาเพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ ไชยสุด. (2532). **เซลล์พันธุศาสตร์และเซลล์อนุกรมวิธานของพืชสกุล *Zephyranthes***. ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Baker, R., Mengden, G. and Bull, J. (1972). Karyotypic Studies of thirty-eight Species of north American snakes. **Copeia** 2: 257–265.
- Bhatnagar, A. N. (1960). Studies on the Structure and Behaviour of Chromosomes of Two Species of Colubrid Snakes (Colubridae: Ophidia). **Caryologia** 12, 349–361.
- Das, I. (2001). Biodiversity and Biogeography of herpetofauna of Southern Asia. In Bambaradeniya, C. N. B. & Samarasekara, V. N (editors) **An overview of the Threatened Herpetofauna of South Asia**. The World Conservation Union Sri Lanka Country Office. 1–38.
- Harada, M and Yosida, T. H. (1978). Karyological study of four Japanese Myotis bats (Chiroptera, Mammalia). **Chromosoma** 5: 283–291.
- Lande, R. (1979). Effective deme sizes during long-term evolution estimated from rates of chromosomal rearrangement. **Evolution**, 33(1): 234–251.
- Moreno, R., Navarro, J., Iturra, P. and Veloso, A. (1987). The karyotype of *Philodryas chamissonis* (Colubridae) identification of Nucleolar organizer region (NOR) and sex chromosome by banding methods. **Brazilian Journal of Genetics** 3: 497–506.
- Ota, H. and Iwanaga, S. (1996). A systematic review of the snakes allied to *Amphiesma pryeri* (Boulenger) (Squamata: Colubridae) in the Ryukyu Archipelago, Japan. **Zoological Journal of the Linnean Society** 121: 339–360.
- Primack, K. (1987). **Genetic**. The MacMillan Company. New York.
- Qurniawan, T. F., Addien, F. U. and Farich, M. (2014). Chromosomal studies of two colubrid snakes *Xenochrophis melanzostus* (Gravenhorst, 1807) and *Ptyas mucosa* (Linnaeus, 1758) from Java. **Zoo Indonesia** 23: 9-12.
- Sharma, O. P. and Kour, G. (2005). On the Chromosomes of Four Indian Snakes. **Cytologia**,70, 65-70.
- Singh, L. (1972). Evolution of Karyotypes in Snakes. **Chromosoma (Berl)**, 38, 185-236.
- Singh, L. (1980). Sex Chromosome Associated Satellite DNA: Evolution and Conservation. **Chromosoma**,79, 137-157.
- Sumner, A.T. (1990). **Chromosome Banding**. Unwin Hyman, London.

แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด
ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Application for Palliative Care via QR-Code System for Community in Muang District
Buriram Province

พิชิต วันดี^{1*} และ เสกสิทธิ์ ดวงคำ²

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

* Corresponding email, pichit.wd@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ดของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาคุณภาพของแอปพลิเคชัน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งาน โดยใช้กระบวนการทำงานตามขั้นตอนหลักการพัฒนาระบบ (SDLC) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ดูแลผู้ป่วยสูงอายุ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด แบบประเมินคุณภาพแอปพลิเคชัน และแบบประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา จัดการข้อมูลระบบด้วย MySQL ออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันด้วยภาษา Laravel ร่วมกับ HTML5 และจาวาสคริปต์

ผลการวิจัยพบว่า แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด มีคุณภาพโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และความพึงพอใจของผู้ใช้งานโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 การนำใช้งานแอปพลิเคชันมาปรับใช้จัดการข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ก่อให้เกิดแนวทางการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ด้านการสาธารณสุข เพื่อการทำงานภายใต้ข้อจำกัดในสถานการณ์ปัจจุบัน (New normal)

คำสำคัญ : แอปพลิเคชัน ระบบคิวอาร์โค้ด ข้อมูล

ABSTRACT

The objective of this research was to develop an application palliative care via QR-Code system of community in Mueang District Buriram Province to 1) study the quality of the application and 2) study users' satisfaction by using the system development life cycle (SDLC). The sample group in this research was 35 people who were elderly care workers of sub-district health promoting hospitals in the area of Mueang District Buriram Province. The tools were used in the study that were the application palliative care via QR-Code system, an application quality assessment form and a users' satisfaction assessment form. This research was a research and development (R&D), it managed information system by MySQL, designed and developed the application by the language of Laravel with HTML 5 and JavaScript.

The results showed that application palliative care via QR-Code system had overall quality in all aspects in high level. The mean was 4.47 and the overall users' satisfaction in all aspects at a very good level, its value was 4.67. The application was applied to manage bedridden patient data via QR code system, it caused an adaptation approach for public health officials for working under the limitations in the current situation (New normal).

Keywords : Application, QR-Code system, Data

บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่ยุคดิจิทัล หรือไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศโดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม ด้วยนวัตกรรม ทำให้ภาครัฐ เอกชนรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ มีการปรับตัวเพื่อเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แอปพลิเคชันมีส่วนสำคัญในการประยุกต์ใช้ทั้งในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเกษตร การสื่อสาร การศึกษาเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูล ด้านความบันเทิง รวมทั้งในเรื่องของสุขภาพสาธารณสุข ทำให้ชีวิตสะดวกสบายมากขึ้น อีกทั้งยังมีการผนวกการใช้งานเข้ากับเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทคโนโลยีเอไอ เทคโนโลยีควาร์โค้ด เป็นต้น (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2563)

ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์มีการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยติดเตียงทั้งในโรงพยาบาลหลัก หรือในระดับโรงพยาบาลส่งเสริมส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งมีการติดตามข้อมูลของผู้ป่วย โดยการซักประวัติ อาการนำ และอาการแสดงทางการแพทย์ เพื่อใช้ในการคาดการณ์ภาวะหรือโรคของผู้ป่วยในเบื้องต้น และใช้เป็นข้อมูลในการในการวิเคราะห์คาดการณ์ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้กับผู้ป่วย (กรมการแพทย์, 2561) แต่ในปัจจุบันมีจำนวนผู้ป่วยจำนวนมากขึ้น การส่งต่อผู้ป่วยเพื่อทำการดูแลรักษาพบปัญหา หลายระบบมีความยุ่งยากซับซ้อน ในขณะเดียวกันผู้รับบริการมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งทำให้การให้บริการตั้งแต่กระบวนการคัดแยกผู้ป่วย การตรวจสอบสิทธิ์เพื่อคัดกรองผู้ป่วย และลงทะเบียนในการตรวจรักษา และให้การพยาบาลต่อผู้สูงอายุล่าช้า อีกทั้งเจ้าหน้าที่ไม่มีระบบการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างมีระบบชัดเจน และไม่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ให้ทันสมัย ไม่มีการประสานงานที่ดีกับผู้รับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานทำให้ล่าช้า ประชาชนเสียผลประโยชน์และผู้ป่วย ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่แย่งลง เปิดปัญหาสังคมอย่างต่อเนื่อง (อมรรัตน์ ทุ่มพุ่ม และธัตติมา จิตรนิยม, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อสร้างเป็นต้นแบบในการคัดกรองผู้ป่วยโดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จัดการข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องผ่านเว็บไซต์ เช่น ข้อมูลประวัติผู้ป่วย จัดการระบบคิวอาร์โค้ด ข้อมูลพิกัดของผู้ป่วย พร้อมทำการรวบรวมจัดทำฐานข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ ติดตาม และเฝ้าระวังในการดูแลผู้ป่วยติดเตียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ดของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ดของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันจัดการข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ดของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (Care giver) ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานในการติดตาม ฝ้าระวังดูแลผู้ป่วยติดเตียงในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพปัญหาเกี่ยวกับจัดการข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ได้แก่ การบันทึกข้อมูล การจำแนกประเภทของกลุ่มผู้ป่วย ยังใช้วิธีการในการกรอกข้อมูลในแบบฟอร์ม โดยเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ (Care giver) พร้อมทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในการประเมินผู้ป่วย

2.2 ความต้องการในด้านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการทำงาน ให้มีความสะดวก สามารถบันทึกข้อมูลของผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็ว ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อวางแผนในการติดตาม รักษาผู้ป่วยในระยะต่อไป

3. ขอบเขตพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลวิธีการบันทึกตามแบบฟอร์มติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ หน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรม คือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตอำเภอเมือง ประกอบด้วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองโพรง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแก่นเจริญ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะแกชำ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหัววัว

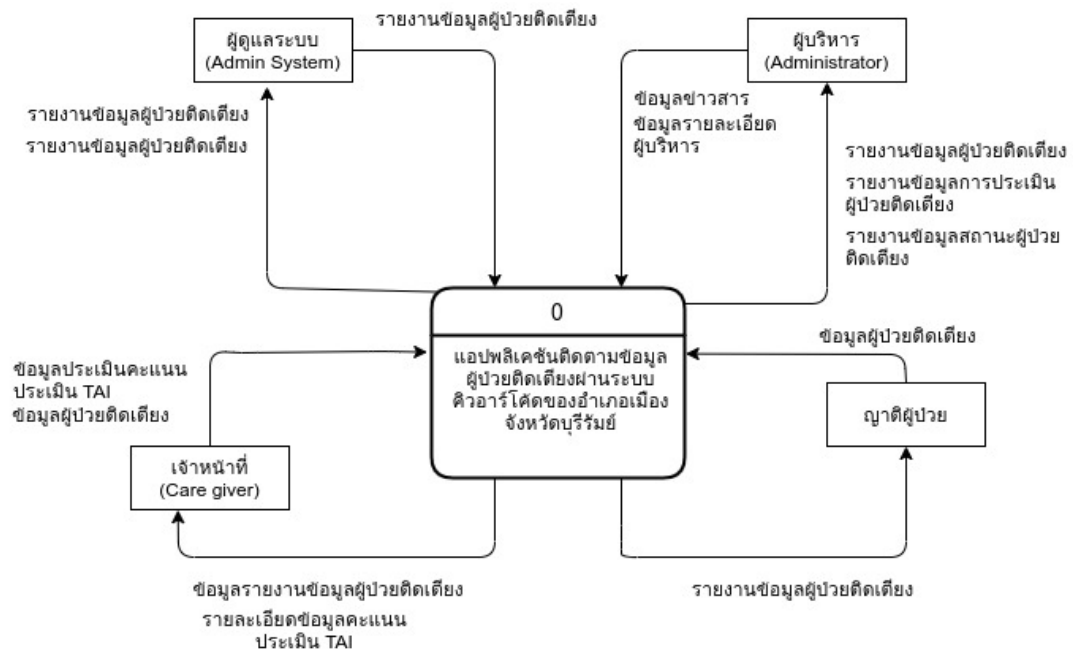
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ดของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้หลักดำเนินงานตามวงจรการออกแบบและพัฒนา (System Development Life Cycle : SDLC) ดังนี้ (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2559)

1. การศึกษาและกำหนดปัญหา คณะผู้วิจัยดำเนินการจัดเวทีสาธารณะศึกษา วิเคราะห์ ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง และความต้องการในการใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อให้สอดคล้องในการทำงานจากกลุ่มเจ้าหน้าที่ดูแลผู้ป่วยติดเตียง

2. การวิเคราะห์ ดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบในการบันทึกข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ตามแบบฟอร์มการประเมินสถานะผู้สูงอายุ (Typology of Aged with Illustration : TAI) แบบประเมินกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) และแบบรายงานผลการปฏิบัติงานของการดูแลผู้ป่วยติดเตียง (CG :Care giver) ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ จึงนำมาเป็นข้อมูล

เพื่อวิเคราะห์และออกแบบแผนภาพบริบทระบบ (Context Diagram) แสดงภาพรวมทั้งหมดของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด แสดงดังรูปที่ 1

ภาพ 1 แผนภาพบริบทระบบ (Context Diagram) แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3. การออกแบบแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง คณะผู้วิจัยทำการออกแบบระบบการทำงาน และการใช้งานให้สอดคล้องกับการทำงานของผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง โดยอาศัยการทำงานภายใต้ระบบคิวอาร์โค้ดเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการจัดการข้อมูล

4. การพัฒนาแอปพลิเคชัน การพัฒนาแอปพลิเคชัน ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการพัฒนาโดยใช้เฟรมเวิร์ค Laravel , Bootstrap และจัดการรายละเอียดตกแต่งด้วยภาษา HTML JavaScript และ CSS พร้อมทั้งจัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลและตารางมูลด้วย MySQL

5. การทดสอบ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ของแอปพลิเคชัน ทั้งในด้านความปลอดภัยของข้อมูล และการทำงานของแอปพลิเคชัน เมื่อไม่พบข้อผิดพลาดของระบบที่ใช้งานจึงได้นำแอปพลิเคชันไปเตรียมปรับใช้จริง

6. การซ่อมบำรุงรักษาระบบ หลังจากทดลองใช้งานแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ทำการปรับปรุงข้อผิดพลาดของแอปพลิเคชัน และพร้อมนำไปใช้งานจริง โดยดำเนินการจัดเวทีย่อยทอดเทคโนโลยีแก่ผู้ใช้งาน พร้อมจัดทำคู่มือการใช้งานแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1.2 แบบประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพของระบบเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณภาพด้วยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข

1.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด แบบประเมินความพึงพอใจเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทำการรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้งาน พร้อมทั้งวิเคราะห์และสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวทีสาธารณะและการรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก โดยการใช้อุปกรณ์การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลในแบบฟอร์มการประเมินผลประเมินสภาวะผู้สูงอายุ (Typology of Aged with Illustration : TAI) แบบฟอร์มการบันทึกข้อมูลประเมินกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) และแบบรายงานผลการปฏิบัติงานผู้ดูแลผู้สูงอายุ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชัน และผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งนำผลที่ได้แปลความหมายของข้อมูลประมาณค่า 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การพิจารณาของขอบเขตคะแนน เพื่อใช้ในการแปลความหมาย โดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2550)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับคุณภาพ / ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพ / ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพ / ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

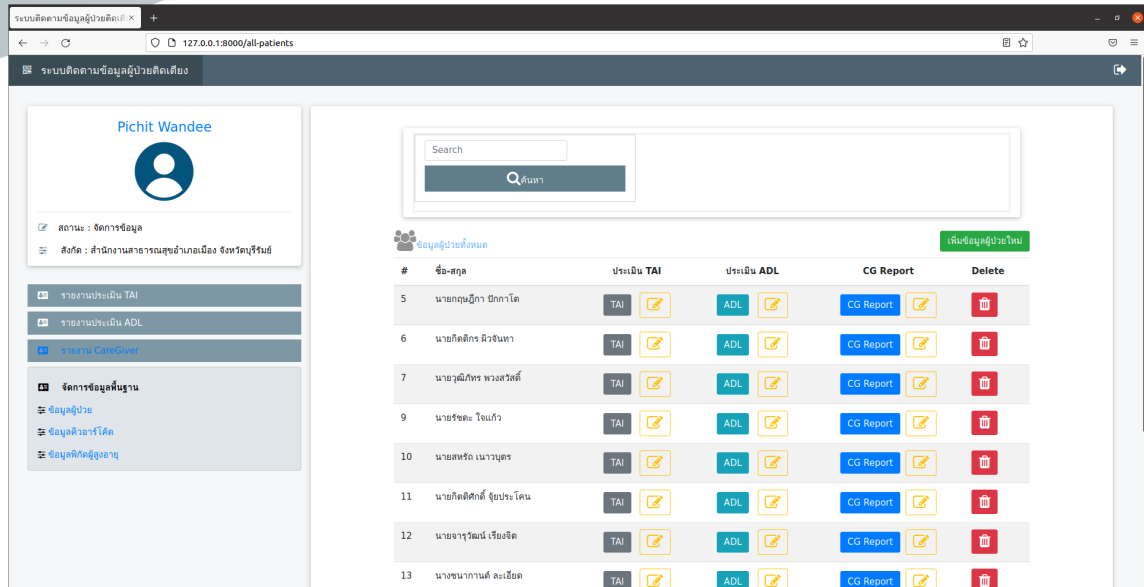
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพ / ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพ / ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

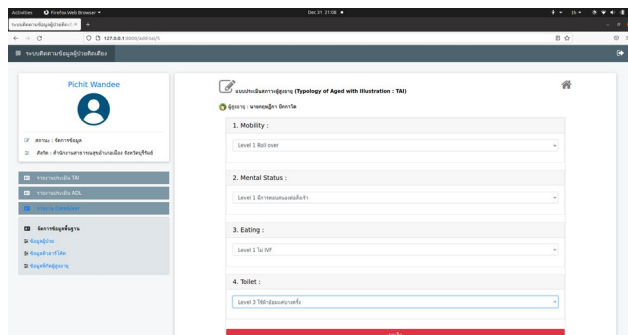
1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าแอปพลิเคชันสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีภาพรวมการทำงานดังนี้

1.1 หน้าหลักของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีภาพรวมการทำงานหลัก ประกอบด้วย ส่วนของแบบฟอร์มการประเมินสภาวะผู้สูงอายุ (Typology of Aged with Illustration : TAI) แบบประเมินกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) และแบบรายงานผลการปฏิบัติงานผู้ดูแลผู้สูงอายุ Care Giver ดังภาพที่ 2

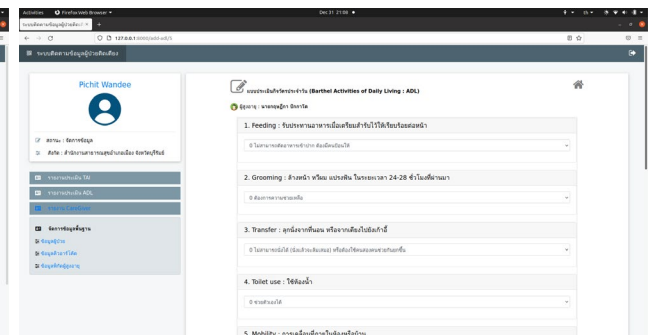

ภาพที่ 2 หน้าหลักแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

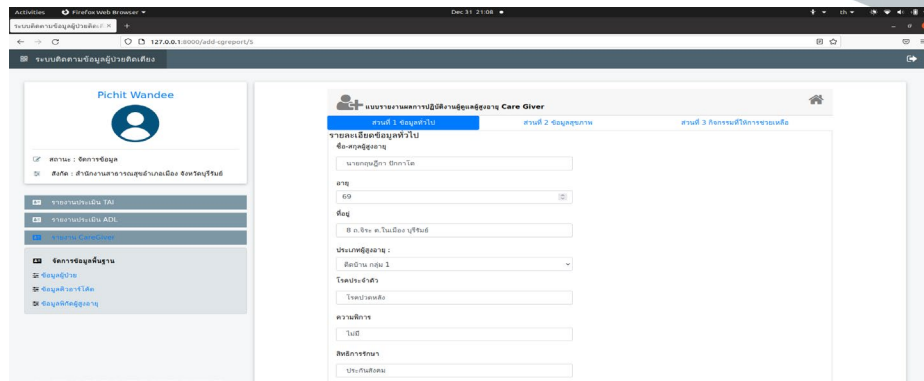
1.2 หน้าหลักของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ใช้งานสามารถบันทึกข้อมูลการประเมินผลประเมินสภาวะผู้สูงอายุ (Typology of Aged with Illustration : TAI) บันทึกข้อมูลประเมินกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) และแบบรายงานผลการปฏิบัติงานผู้ดูแลผู้สูงอายุ Care Giver ดังรูปที่ 3-5

ภาพที่ 3 ประเมินผลประเมินสภาวะผู้สูงอายุ

ภาพที่ 4 แบบประเมินข้อมูลกิจวัตรประจำวัน

ภาพที่ 5 แบบรายงานผลการปฏิบัติงานผู้ดูแลผู้สูงอายุ Care giver

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม พบว่า แอปพลิเคชันมีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 โดยแบ่งออกเป็นคุณภาพด้านตรงความต้องการของผู้ใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ด้านการทำงานของแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 ด้านความง่ายต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 และด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพของแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความความต้องการของผู้ใช้	4.45	0.64	มากที่สุด
2. ด้านการทำงานของแอปพลิเคชัน	4.35	0.25	มากที่สุด
3. ด้านความง่ายต่อการใช้งาน	4.50	0.37	มากที่สุด
4. ด้านความปลอดภัย	4.64	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.53	0.44	มากที่สุด

2. ผลการประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งานแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้วิจัยได้นำแอปพลิเคชันที่พัฒนา ให้ผู้ใช้งานทำการประเมินความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชัน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 โดยรายการประเมินความพึงพอใจที่มีระดับคะแนนมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลของแอปพลิเคชัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 แอปพลิเคชันใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลของแอปพลิเคชัน	4.86	0.90	มากที่สุด
2. ความเป็นปัจจุบันของแอปพลิเคชัน	4.49	0.68	มากที่สุด
3. แอปพลิเคชันอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลติดตามผู้ป่วยติดเตียง	4.09	0.31	มากที่สุด
4. ความน่าเชื่อถือของข้อมูลในแอปพลิเคชัน	4.26	0.69	มากที่สุด
5. ความสะดวกในการใช้งานแอปพลิเคชัน	4.43	0.36	มากที่สุด
6. ความน่าสนใจของข้อมูล	4.35	0.52	มากที่สุด
7. แอปพลิเคชันใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน	4.80	0.89	มากที่สุด
8. สามารถนำเสนอผลลัพธ์สารสนเทศในรูปแบบตัวหนังสือตัวเลข และกราฟิกได้	4.46	0.67	มากที่สุด
9. มีปุ่มคำสั่งต่าง ๆ สื่อความหมายชัดเจน จัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสมกับการใช้งาน	4.55	0.52	มากที่สุด
10. สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลา	4.69	0.64	มากที่สุด
11. ความรวดเร็วในการตอบสนองของแอปพลิเคชัน	4.56	0.56	มากที่สุด
12. ข้อมูลมีความถูกต้องและครบถ้วน	4.68	0.65	มากที่สุด
13. ข้อมูลมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน	4.63	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.53	0.62	มากที่สุด

3. ผลผลิตจากการดำเนินงานโครงการวิจัย ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของกลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยติดเตียง (Care giver) และเกิดการปรับตัวในการทำงานภายใต้สถานการณ์ในปัจจุบัน (New normal) พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานขององค์กร

นอกจากนั้นกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัย ทำให้เกิดการบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาการออกแบบ และการเขียนโปรแกรมบนเว็บ (รหัสวิชา 4133305) ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ 2/2564 ทำให้นักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้และเกิดทักษะในการแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ทำงานจริง

อภิปรายผลการวิจัย

แอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการประยุกต์ใช้คิวอาร์โค้ดเพื่อช่วยสำหรับการใช้งานระบบ เพื่อให้สามารถจัดการข้อมูลซึ่งจากเดิมใช้การบันทึกข้อมูลโดยการบันทึกข้อมูลในรูปแบบฟอร์มเอกสาร สามารถบันทึกข้อมูลการประเมินผลประเมินสภาวะผู้สูงอายุ (Typology of Aged with Illustration : TAI) บันทึกข้อมูลประเมินกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) และแบบรายงานผลการปฏิบัติงานผู้ดูแลผู้สูงอายุ Care Giver โดยทำการจัดเก็บเป็นไฟล์ดิจิทัลในระบบฐานข้อมูล สามารถ

แสดงรายงานข้อมูลรายละเอียดการประเมินผล จำแนกกลุ่มของผู้ป่วยติดเตียง ทำให้สามารถตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ดูแลผู้ป่วยติดเตียง (Care giver) สามารถทำงานได้อย่างสะดวก ตอบสนองในการทำงานในยุคสถานการณ์ปัจจุบัน (New normal) นอกจากนี้การออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงผ่านระบบคิวอาร์โค้ด ของชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้สามารถทำงานทั้งในส่วนของผู้ใช้งานได้ทำงานบนอุปกรณ์สมาร์ตดีไวซ์ได้อย่างสะดวก และระบบการจัดการข้อมูลของส่วนผู้ดูแลระบบให้สามารถจัดการข้อมูลและแสดงรายงานข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สอดคล้องกับ พัชราภรณ์ หงษ์สิบสอง และศิรินทรา ก้ออสิระ (2563) ซึ่งได้พัฒนาการใช้เทคโนโลยี QR-Code เพื่อการประชาสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอมือโบราณพาดิผ้าทอ ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ซึ่งผลการออกแบบและพัฒนาระบบ ทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ในด้านความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชันซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ รุติมา ช่วงชัย และคณะ (2563) ได้ทำการพัฒนาแอปพลิเคชันจัดการคลังอะไหล่และตรวจสอบสถานะการซ่อมบำรุงกังหันลมผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยคิวอาร์โค้ด กรณีศึกษา บริษัท ทรีแอนด์ทรีเปิลที จำกัด ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44

ข้อเสนอแนะ

ควรนำผลการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้จัดทำเป็นฐานข้อมูลกลางในการจัดการข้อมูลติดเตียงในระดับจังหวัด พร้อมขยายผลการใช้งานแอปพลิเคชันในเขตพื้นที่อำเภอใกล้เคียงต่อไป พร้อมจัดทำเป็นข้อมูลภาพรวมของการติดตามข้อมูลผู้ป่วยติดเตียงระดับจังหวัด (Big data) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนในการบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้ป่วยติดเตียงในระยะยาวต่อไป

กิจกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2561). รายงานประจำปี 2561. กลุ่มงานติดตามและประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์การแพทย์.
- รุติมา ช่วงชัย พัชรี ชูชาติ กุลกร บัวรุ่ง และ กฤติน ชัยมงคล. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันจัดการคลังอะไหล่และตรวจสอบสถานะการซ่อมบำรุงกังหันลมผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยคิวอาร์โค้ด กรณีศึกษา บริษัท ทรีแอนด์ทรีเปิลที จำกัด. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 14 (2), 10-23.
- พรรณณี ลีกิจวัฒน์. (2550). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พัชราภรณ์ หงษ์สิบสอง และศิรินทรา ก้ออสิระ. (2563). การใช้เทคโนโลยี QR-Code เพื่อการประชาสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอมือโบราณพาดิผ้าทอ ตำบลบ่อสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วารสารวิจัย, ปีที่ 13 (2), 34-41.

- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2563). Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563, ปี, จาก: <https://spm.thaigov.go.th/FILEROOM/spm-thaigov/DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000368.PDF>
- อมรรัตน์ ทุมพุ่ม และธัตติมา จิตรนิยม. (2563). การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Login term) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านศาลาแม่ปราง ตำบลเขาป่า อำเภอสรีบรรพต จังหวัดพัทลุง. การประกวดผลงานวิชาการ มหกรรมวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง ประเภท Oral presentation.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2559). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ, บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

การศึกษาทดสอบหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ Experimental study of fiber-cement solar roof chimney

อาคม บุญปัญญา¹ ปรีดา จันทวงษ์²

¹ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² สาขาวิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมพลังงาน คณะวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

*Corresponding author, boonpunya.ak@gmail.com1 cpreeda@yahoo.com²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบทดสอบระหว่างหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ (Fiber-cement Solar Roof Chimney: FSRC) กับหลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไป (Simple Fiber-cement Roof: SFR) โดยติดตั้งอยู่บนหลังคาทางด้านทิศใต้ของบ้านจำลองทั้งสองหลังที่มีขนาดเท่ากัน บ้านจำลองมีขนาดปริมาตรเท่ากับ 2.016 m³ และหลังคามีสีน้ำเงินประกายมุก เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของบ้านระหว่างบ้านที่ติดตั้งปล่องหลังคา FSRC กับบ้านที่ติดตั้งหลังคา SFR ที่มีผลต่อการลดการสะสมความร้อนภายในห้องใต้หลังคาของบ้านจำลอง ผลการศึกษาทดลอง พบว่าบ้านที่ติดตั้งปล่องหลังคา FSRC มีอุณหภูมิภายในห้องต่ำกว่าอุณหภูมิของบ้านที่ติดตั้งหลังคา SFR ประมาณ 0.2-1.2 °C การเหนี่ยวนำอากาศของปล่องหลังคา FSRC ช่วยลดอัตราการถ่ายเทความร้อนผ่านหลังคาเข้าสู่ภายในห้องได้ประมาณร้อยละ 40.66 ก่อให้เกิดการไหลเวียนของอากาศภายในบ้านดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบหลังคา SFR ดังนั้นปล่องหลังคา FSRC ช่วยประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม ได้ดีกว่าหลังคา SFR

คำสำคัญ : หลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ (FSRC) หลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไป (SFR) การถ่ายเทความร้อนผ่านหลังคา, การระบายอากาศแบบธรรมชาติ สภาวะอากาศแบบร้อนชื้น

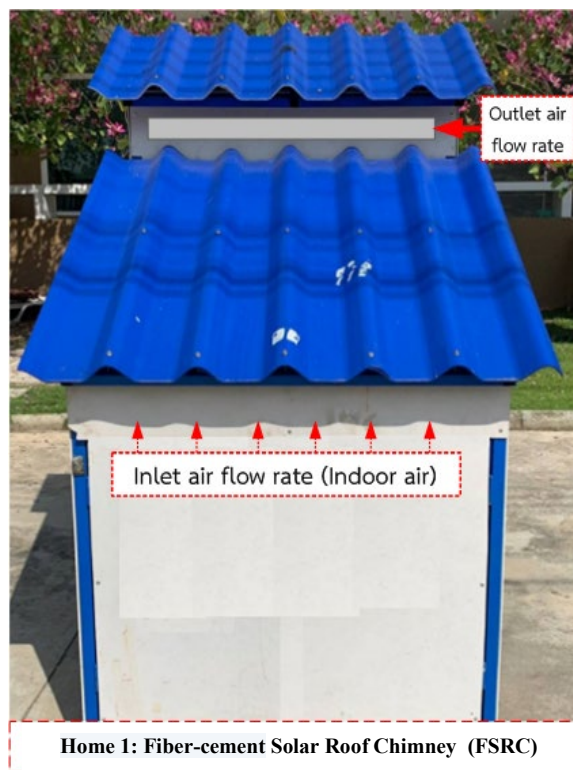
ABSTRACT

This paper reports experimental comparative study between a Fiber-cement Solar Roof Chimney (FSRC) and a Simple Fiber-cement Roof (SFR). FSRC and SFR were installed in the south facing roof of two small houses with the same dimensions of 2.016m³ volume. The color of roof adopted in this study is pearlescent blue. Field tests conducted focused on performance comparison between FSRC and SFR ability to reduce heat gain in the attic. The experimental results revealed that the indoor temperature of FSRC room was 0.2-1.2°C lower than that of the SFR room. The induced ventilation by the FSRC reduced heat gain considerably by 40.66% compared to the SFR. Therefore, FSRC, when integrated in roof, can save cooling energy and reduce its impact on the environment, better than the SFR roof.

Keywords : Fiber-cement Solar Roof Chimney (FSRC), Simple Fiber-cement Roof (SFR), Roof Heat flux, Natural Ventilation, Hot Humid Climate

บทนำ

การออกแบบหลังคาของบ้านที่พุกองค้าย ปัจจุบันนี้จะเน้นรูปแบบทันสมัย และมีความสวยงาม ทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อ ผู้พบเห็นและบรรยากาศที่น่าวอยู่อาศัย รูปทรงของหลังคาบ้านที่สร้างขึ้นโดยทั่วไปตามหมู่บ้านจัดสรรมี สามแบบ คือ แบบแรกเป็นหลังคาทรงปั้นหยา แบบที่สองเป็นหลังคาทรงจั่วสามเหลี่ยม แบบที่สามเป็นหลังคาทรงสี่เหลี่ยมหรือหลังคาโค้ง หลังคาทำหน้าที่ป้องกันฝนและช่วยป้องกันแสงแดดส่องเข้าสู่ภายใน หรือความร้อนโดยตรงจากความเข้มแสงรังสีอาทิตย์ รังสีคลื่นสั้น ช่วงเวลากลางวันเข้าสู่ภายใน บ้านข้อด้อยของหลังคา คือ ไม่สามารถป้องกันรังสีคลื่นยาว ที่เกิดจากความเข้มของรังสีอาทิตย์ที่มากตกกระทบบนผิวกระเบื้องหลังคา ทำให้เกิดการสะสมความร้อน และถ่ายเทความร้อนผ่านโครงสร้างหลังคาเข้าสู่ภายในบ้าน โดยการนำความร้อน การพา การแผ่ความร้อนให้กับวัสดุและอากาศ เกิดการสะสมความร้อน จึงทำให้อุณหภูมิภายในบ้านสูงกว่าสิ่งแวดล้อม ((Michels, C.,2008), (Chantawong, P., 2012)) และสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้นมีสภาพอากาศร้อนสลับฝนตลอดปี (Chirarattananon, S., 2002) ก่อให้เกิดปัญหาความร้อนและความชื้นที่เกิดการสะสมภายใน จึงได้มีการศึกษาปัญหาเรื่องการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ภายในบ้านหรืออาคารที่พุกองค้าย เพื่อศึกษาหาวิธีการลดค่าความร้อนที่เข้าสู่ภายในบ้านและการประหยัดพลังงานจากการใช้เครื่องปรับอากาศกันอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ ได้มีการทำการศึกษามลกระทบของสภาวะเบื้องหลังคาที่มีผลต่อการดูดกลืนความร้อนโดย Levinson และคณะ (Levinson, R.,2007) และเปรียบเทียบวิธีการติดตั้งฉนวนกันความร้อนจากห้องใต้หลังคาโดย Ogoli (Ogoli D M. et. al., 2003) จากการศึกษาทดลองพบว่า สภาวะเบื้องหลังคาและฉนวนช่วยลดอุณหภูมิภายในบ้าน ต่อมา Chantawong และคณะ ((Chantawong, P. et. al., 2012), (Chantawong, P. et. al., 2011), (Chantawong, P. et. al., 2012), (Chantawong, P., 2011), (Chantawong, P. et. al., 2012)) Khedari และคณะ ((Khedari, J. et. al., 1997), (Khedari, J. et. al., 2000) Waewsak และคณะ (Waewsak, J., 2003) และ Hendron และคณะ (Hendron R., 2004) ได้ทำการศึกษาสมรรถนะทางความร้อนหลังคาระบายอากาศแบบธรรมชาติและหลังคากั้นหนาระบายอากาศแบบธรรมชาติ ช่วยลดอุณหภูมิภายในบ้านได้

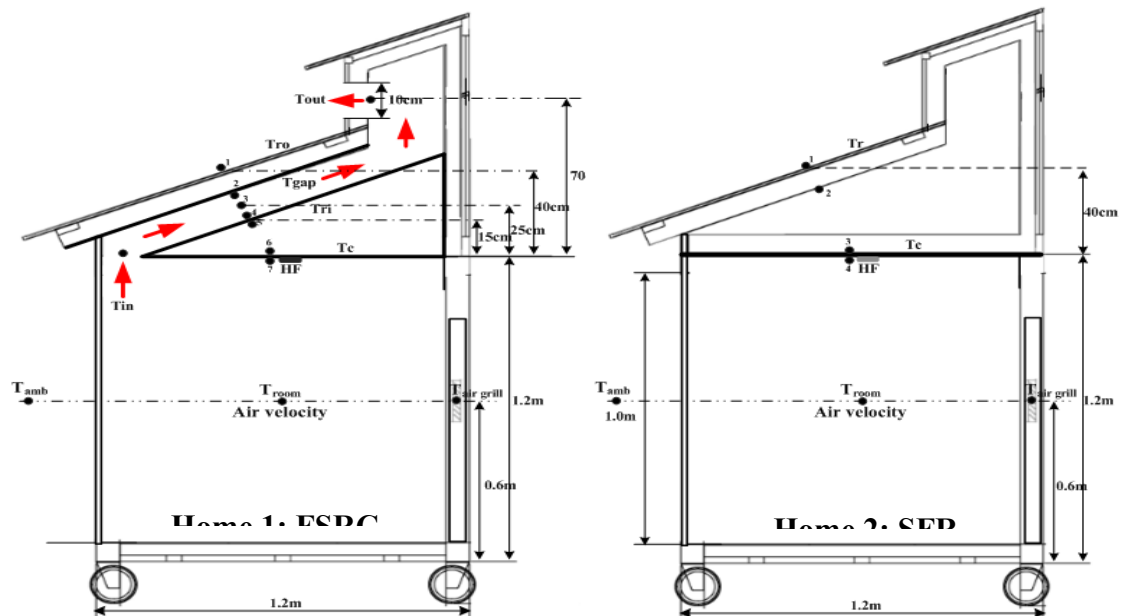
ภาพที่ 1 หลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ (FSRC)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลได้ทดสอบระหว่างหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ (Fiber-cement Solar Roof Chimney :FSRC) กับหลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไป (Simple Fiber-cement Roof :SFR) โดยติดตั้งอยู่บนหลังคาทางด้านทิศใต้ของบ้านจำลองทั้งสองหลังที่มีขนาดเท่ากันและหลังคามีสีน้ำเงินประกายมุก การทดสอบหลังคาหันทางด้านทิศใต้เนื่องจากหลังคาสามารถรับความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์ได้ตลอดช่วงเวลากลางวันและทำการทดสอบตามมาตรฐานของงานวิจัยของต่างประเทศและภายในประเทศ สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษา พัฒนาต่อเนื่องจากงานวิจัยของ Chantawong และคณะ [6]-[10] Khedari และคณะ ((Chantawong, P. et. al., 2012), (Chantawong, P. et. al., 2011), (Chantawong, P. et. al., 2012), (Chantawong, P., 2011), (Chantawong, P. et. al., 2012)) Khedari และคณะ ((Khedari, J. et. al., 1997), (Khedari, J. et. al., 2000) Waewsak และคณะ (Waewsak, J., 2003) และ Hendron และคณะ (Hendron R., 2004) บ้านจำลองมีขนาดปริมาตรเท่ากับ 2.016m^3 (ดังแสดงในภาพที่ 1) โดยทำการศึกษาและทดสอบภายใต้สภาวะอากาศแบบร้อนชื้นของประเทศไทย จากผลการทดลองภายใน 27/04/2021 (กรณีปิดเครื่องปรับอากาศ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม ความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์ (solar radiation) อุณหภูมิภายในและอุณหภูมิบนฝ้าเพดานของหลังคาของบ้านจำลองทั้งสองหลัง อุณหภูมิบนหลังคาของ Home 1: หลังคาปล่อง FSRC และอุณหภูมิบนหลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไป Home 2: SFR อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงภายในหลังคาปล่อง FSRC ความเร็วลมภายในและภายนอกของบ้าน และค่าความร้อนที่ไหลหลังคาของบ้านจำลองทั้งสองหลัง (เฉพาะหันหลังคาของบ้านจำลองไปทางด้านทิศใต้)

วิธีดำเนินการวิจัย

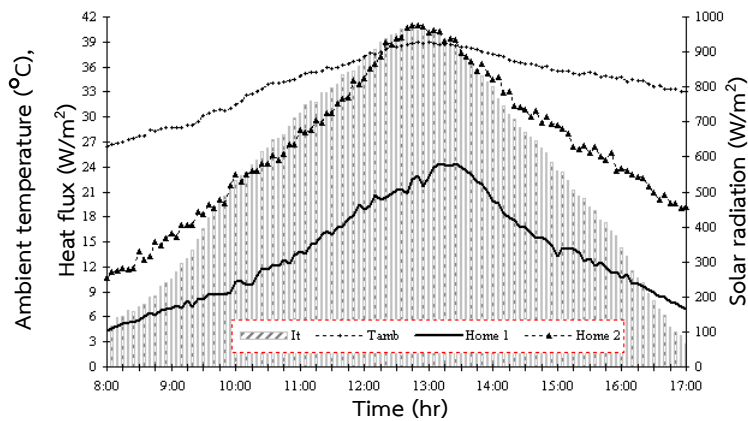
บ้านจำลองสองหลังมีขนาดเท่ากันสร้างขึ้นด้วยวัสดุที่เหมือนกันทั้งหมดและทดสอบอยู่ในพื้นที่ของบริเวณหมู่บ้าน ดิ เอ็กเทนโซ 2 เลี้ยวบวรี 333 ถนนเลี้ยวบวรี แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530 ประเทศไทย (ดังแสดงในภาพที่ 1 - ภาพที่ 2) ทำการศึกษาทดสอบและเปรียบเทียบสมรรถนะการป้องกันความร้อนของหลังคาบ้านทั้งสองหลังถ่ายเทเข้าสู่ภายในจากหลังคาเฉพาะหันหลังคาของบ้านจำลองไปทางด้านทิศใต้ที่มีขนาดพื้นที่หลังคารับรังสีอาทิตย์ประมาณ 2.04 m^2 ทดสอบภายใต้สภาวะอากาศปกติ

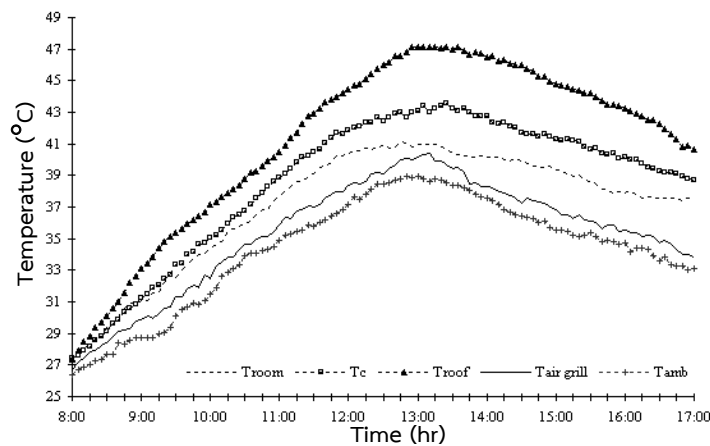
ภาพที่ 2 แสดงตำแหน่งการติดตั้งเครื่องมือวัดของบ้านจำลองทั้งสองหลัง

สำหรับหลังคาปล่อง FSRC มีลักษณะโครงสร้างประกอบด้วยหลังคาสองชั้น หลังคาชั้นบนเป็นกระเบื้องลอนคู่ ไฟเบอร์ซีเมนต์สีน้ำเงินประกายมุกด้านบนช่วยทำให้เกิดการระบายอากาศแบบธรรมชาติเพิ่มขึ้น มีความหนาประมาณ 6 mm. หลังคาชั้นในเป็นกระเบื้องแผ่นเรียบมีความหนาประมาณ 8 mm. หลังคาปล่อง FSRC มีช่องว่างระหว่างหลังคาประมาณ 0.01 m มีช่องเปิดด้านล่างและด้านบนมีขนาดพื้นที่เท่ากันประมาณ $0.10 \times 0.8 \text{ m}^2$ โดยช่องเปิดด้านล่างอยู่บนฝ้าเพดานภายในบ้านและช่องเปิดด้านบนอยู่ภายนอกบนหลังคาของบ้านจำลองเพื่อระบายอากาศออกสู่ภายนอกบ้านที่หลังคาหันไปทางด้านทิศใต้ของบ้านจำลองมีขนาดปริมาตรเท่ากับ 2.016 m^3 สร้างด้วยผนังยิปซัมแผ่นเรียบมีความหนาประมาณ 8 mm. บ้านมีขนาดพื้นที่หลังคาประมาณ 2.04 m^2 ทำมุม 30 องศา มีโครงสร้างประกอบด้วยหลังคาชั้นนอกหลังคาเป็นกระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์มีความหนา 6 mm. มีฝ้าเพดานเป็นแผ่นฝ้ายิปซัมหนาประมาณ 6 mm. มีคุณสมบัติเป็นฉนวนป้องกันความร้อนจากห้องใต้หลังคาเข้าสู่ภายในห้องและผนังของบ้านจำลองทั้งสองหลังเป็นกระเบื้องแผ่นเรียบมีความหนาประมาณ 8 mm. ผนังทั้งสี่ด้านทาสีขาวเหมือนกัน ประตูขนาด $0.45 \text{ m} \times 1.05 \text{ m}$. มีความหนา 0.075 m เป็นวัสดุทำจากพลาสติกแข็งและติดตั้งบนผนังด้านทิศเหนือและช่องบาลเกล็ดขนาด $0.30 \text{ m} \times 0.30 \text{ m}$ หลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไปมีสีน้ำเงินประกายมุก (Home 2: SFR) มีโครงสร้างของบ้านเหมือนกันกับบ้านจำลองที่ติดตั้งหลังคาปล่อง FSRC งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาพัฒนางานวิจัยต่อเนื่องมาจาก Chantawong และคณะ ((Chantawong, P. et. al., 2012), (Chantawong, P. et. al., 2011), (Chantawong, P. et. al., 2012), (Chantawong, P., 2011), (Chantawong, P. et. al., 2012)) Khedari และคณะ ((Khedari, J. et. al., 1997), (Khedari, J. et. al., 2000)) Waewsak และคณะ Waewsak และคณะ(Waewsak, J., 2003) และ Hendron และคณะ (Hendron R., 2004) โดยทำการศึกษาและทดสอบภายใต้สภาวะอากาศแบบร้อนชื้นของประเทศไทย จากผลการทดลองภายใน 27/04/2021 (กรณีปิดเครื่องปรับอากาศ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม ความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์ (solar radiation) ด้วย MS 402 EKO pyranometer (Accuracy 0 - 1000 W/m²) อุณหภูมิภายในและอุณหภูมิบนฝ้าเพดานของบ้านจำลองทั้งสองหลัง อุณหภูมิบนหลังคาของ Home 1: หลังคาปล่อง FSRC และอุณหภูมิบนหลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไป Home 2: SFR อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงภายในหลังคาปล่อง FSRC วัดอุณหภูมิต่าง ๆ ด้วย Type K thermocouples (range: 0-1250 °C, accuracy $\pm 0.5^\circ\text{C}$) ความเร็วลมภายในและภายนอกของบ้านด้วย TSI Model 8380, range: 0-50 m/s, Error $\pm 5\%$ และค่าความร้อนที่ไหลหลังคา heat flux (EKO Heat flow meter, MF-140, range: -20°C to 120°C, Error $\pm 5\%$) ของบ้านจำลองทั้งสองหลัง (เฉพาะหันหลังคาของบ้านจำลองไปทางด้านทิศใต้) ทำการบันทึกข้อมูลด้วย data logger (Hioki, Model: 8422-52, accuracy $\pm 0.8\%$) ทำการเก็บบันทึกทุก 5 นาที ตั้งแต่เวลา 8.00-17.00น.

ผลการวิจัย

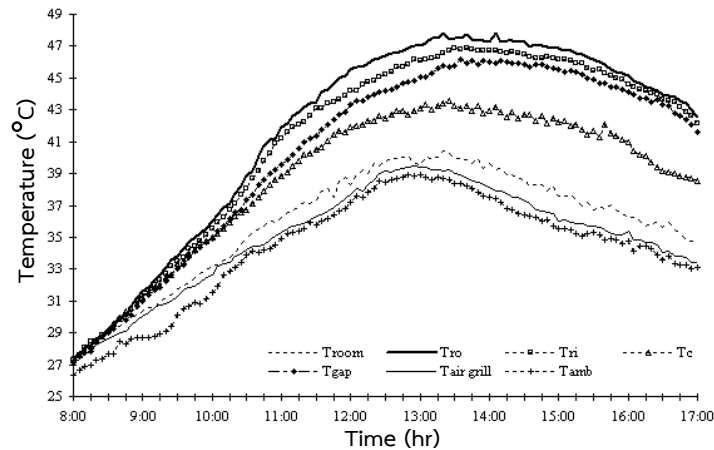

ภาพที่ 3 ผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม การเปรียบเทียบค่าความร้อนถ่ายเทไหลผ่านหลังคาระหว่างบ้านจำลองทั้งสอง และความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์

ภาพที่ 4 ผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิภายในบ้านทดสอบที่ติดตั้งหลังคา (SFR: Home 2)

จากรูปที่ 3 แสดงผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม (Tamb) การเปรียบเทียบค่าความร้อนถ่ายเทไหลผ่านหลังคา (Heat flux) ระหว่างบ้านจำลองทั้งสองและความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์ (It) ณ บริเวณในที่ทำการทดสอบบ้านจำลองทั้งสองหลัง พบว่ามีค่าเฉลี่ยอุณหภูมิสิ่งแวดล้อมประมาณ 26.5-38.5°C และความเข้มแสงรังสีอาทิตย์ประมาณ 0.15 – 980 W/m² ค่าความเข้มแสงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสูงสุด ณ เวลา 12:45 พบว่า บ้านจำลองติดตั้งหลังคาปล่อง FSRC (Home 1) มีค่าการนำความร้อนผ่านหลังคาต่ำกว่าหลังคา SFR ประมาณร้อยละ 40.66 ของค่าความร้อนที่ถ่ายเทผ่านหลังคาของบ้านด้านทิศใต้เข้าภายในบ้าน ตลอดช่วงเวลากลางวัน เนื่องจากบ้านที่ติดตั้งหลังคา SFR มีโครงสร้างเหมือนหลังคาทั่วไปเป็นระบบปิดความร้อนภายในบ้านไม่สามารถระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมได้ และถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ภายในบ้าน ทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกอึดอัดเพราะอากาศภายในบ้านไม่มีการถ่ายเทของอากาศเสียออกสู่ภายนอกหรือไม่มีการการไหลเวียนแบบธรรมชาติ ส่งผลทำให้สิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าจากการใช้เครื่องปรับอากาศเพื่อระบายอากาศ

รูปที่ 5. ผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิภายในบ้านทดสอบที่ติดตั้งหลังคาปล่อง (FSRC: Home 1)

ผลการเปรียบเทียบอุณหภูมิภายในบ้านจำลองทั้งสองพบว่า บ้านที่ติดตั้งหลังคาปล่อง FSRC ตลอดช่วงเวลากลางวันจะมีอุณหภูมิภายในบ้านต่ำกว่าบ้านที่ติดตั้งหลังคา SFR ประมาณ $0.2-1.2^{\circ}\text{C}$ (จากภาพที่4-ภาพที่5) โดยอุณหภูมิของหลังคาบ้านทั้งสองมีอุณหภูมิไม่แตกต่างกันเนื่องจากใช้วัสดุและสีหลังคาเหมือนกัน อุณหภูมิภายในปล่องรังสีอาทิตย์ FSRC สูงกว่าอุณหภูมิภายในบ้านและอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดแรงลอยตัวของอากาศภายในหลังคาปล่อง FSRC ช่วยเหี่ยวนำอากาศจากภายในห้องระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม ส่งผลทำให้อุณหภูมิภายในบ้านลดลง และในที่วันทดลองจะพบว่า บ้านที่ติดตั้งหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ FSRC จะมีการไหลเวียนของอากาศภายในที่ความเร็วประมาณ $0.012-0.75\text{ m/s}$ จะสูงกว่าบ้านที่ติดตั้งหลังคา SFR ซึ่งจะมีการระบายอากาศภายในที่ความเร็วประมาณ $0.01-0.015\text{ m/s}$ มีความเร็วลมภายนอกประมาณ $1.0-2.2\text{ m/s}$ และหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ FSRC มีการระบายอากาศที่ทางออกที่ความเร็วประมาณ $0.91-1.12\text{ m/s}$ ซึ่งจะแสดงให้เห็นได้ว่าระบบหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ FSRC สามารถระบายอากาศได้ ทำให้เกิดการไหลเวียนของอากาศภายในห้อง จะช่วยลดการสะสมความร้อนภายในบ้านพักอาศัยและการระบายอากาศภายในบ้านได้มากขึ้น

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการป้องกันความร้อนผ่านหลังคาเข้าสู่ภายในบ้านจำลองระหว่างหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ (FSRC) กับหลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์ทั่วไป (SFR) ที่มีผลต่อการลดการสะสมความร้อนภายใน บ้านพบว่า อุณหภูมิภายในมีค่าความร้อนไหลผ่านหลังคาของบ้านที่ติดตั้ง SFR จะมีค่าสูงกว่าบ้านที่ติดตั้งหลังคาปล่อง FSRC และทำให้เกิดการไหลเวียนของอากาศภายในห้องช่วยระบายอากาศจากภายในบ้านสู่สิ่งแวดล้อม ลดการสะสมความร้อนภายในบ้านพักอาศัยและการระบายอากาศภายในบ้านได้มากขึ้นโดยตรงเป็นแนวทางประหยัดพลังงานไฟฟ้า สำหรับหลังคาปล่องรังสีอาทิตย์ไฟเบอร์ซีเมนต์ (FSRC) เป็นหลังคาดัดแปลงอย่างง่ายจากหลังคาเดิมและระบบเปิดช่วยระบายแบบธรรมชาติแตกต่างกับปล่องหลังคาโซลาร์เซลล์ระบายอากาศ[9]เป็นระบบระบายอากาศแบบบังคับด้วยพัดลมไฟฟ้ากระแสตรง การศึกษาพัฒนาหลังคาปล่องระบายอากาศทั้งสองนี้ช่วยส่งเสริมและพัฒนาพลังงานแสงอาทิตย์ที่เป็นพลังงานได้เปล่าจากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์มากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Michels, C. Lamberts, R. Güths S. 2008, Evaluation of heat flux reduction provided by the use of radiant barriers in clay tile roofs. J Energy and Buildings, 40:4:445-451.

- Chantawong, P. Israngkura, N A B. Ungkoon, Y. 2012, Natural ventilation of houses by a Roof Autoclaved Aerated Concrete Solar Chimney Under Hot Humid Climate of Bangkok. *KKU Sci J*, 40:1:83-94. (In Thai).
- Chirattananon, S. Chaiwiwatworakul, P. Pattanasethanon, S. 2002, Daylight availability and models for global and diffuse horizontal illuminance and irradiance for Bangkok. *J Renewable Energy*, 26:1:69-89.
- Levinson, R. Akbari, H. Reilly, J. C. 2007, Cool tile-roofed buildings with near-infrared-reflective non-white coatings. *J Building and Environment*, 42:7:2591-2605.
- Ogoli D M. 2003, Predicting indoor temperatures in closed building with high thermal mass. *J Energy and Buildings*, 35:7:851-862.
- Chantawong, P. Israngkura, N. A. B. Ungkoon, Y. 2012, Natural ventilation of houses by a Roof Autoclaved Aerated Concrete Solar Chimney Under Hot Humid Climate of Bangkok. *KKU Sci J*, 40:1:83-94. (In Thai).
- Chantawong, P. Hirunlabh, J. Khedari, J. Namprakai, P. Vimanjan, V. Promdong, J. Prapan, Y. Pitivattanakul, V. Senkaew, K. Katakul, T. Thairaj, W. Pratan, N. Pedmai, W. Kraiyong, S. Prathumwan, A. Supan, D. Phienkaew, A. 2011, A Study of Thermal Performance of Roof Solar Cells Chimney in Hot and Humid Climate. *J KMUTNB*, 21:3:599-568.
- Chantawong, P. Ungkoon, Y. Muenram, W. Suraparp, K. Pattranon I. 2012, Field study measurement of performance of roof turbine ventilator under climate of Bangkok, *J Science & Technology Ubon Ratchathani University*, 14:1:66- 75, (In Thai).
- Chantawong, P. 2011, Investigation of Thermal Performance of Roof Solar Cells Chimney assisted with DC fan Under the Climate of Bangkok. *Ladkrabang Engineering Journal*, 28:1:19-24, (In Thai).
- Chantawong, P. Khedari, J. Hirunlabh, J. 2012, Study of cooling load reduction by solar cells attic ventilation of house model under climate of Bangkok. *Ladkrabang Engineering Journal*, 29:2:66-71, (In Thai).
- Khedari, J. Hirunlabh, J. Bunnag, T. 1997, Experimental study of a roof solar collector towards the natural ventilation of new houses. *J Energy and Buildings*, 26:159-164.
- Khedari, J. Mansirisub, W. Chaima, S. Pratinthong, N. Hirunlabh, J. 2000, Field measurements of performance of roof solar collector, *J Energy and Buildings*, 31:171-178.
- Waewsak, J. Hirunlabh, J. Khedari, J. Shin, U.C. 2003, Performance evaluation of the BSRC multi- purpose bio-climatic roof. *J Building and Environment*, 31:171-178.
- Hendron R. Farrar-Nagy S. Reeves P. Hancock E. 2004, Thermal performance of unvented attic in hot-dry climates: Results from building America. *J Transactions of the ASME*, 126:732-737.

การศึกษาทดสอบสมรรถนะเชิงความร้อนของผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา Experimental Study on the Thermal Performance of Light weight Solar Wall Chimney

อาคม บุญปัญญา^{1*} และ ปรีดา จันทวงษ์²

¹ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² สาขาวิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมพลังงาน คณะวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

*Corresponding author, boonpunya.ak@gmail.com1 cpreeda@yahoo.com²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ได้ศึกษาทดสอบสมรรถนะทางความร้อนของผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา (LSWC) กับผนังกระเบื้องแผ่นเรียบชั้นเดียว (SCW) ผนังปล่อง LSWC มีลักษณะโครงสร้างประกอบด้วยผนังสองชั้นเป็นยิบซัมแผ่นเรียบมีความหนาประมาณ 8 mm. มีช่องว่างกับ 0.01 m ผนังชั้นนอกทาสีดำด้านนอกช่วยทำให้เกิดการระบายอากาศแบบธรรมชาติเพิ่มขึ้น มี 2 ช่องเปิดขนาด 0.10 x 0.8 m² ช่องเปิดด้านล่างอยู่ภายในบ้าน ช่องเปิดด้านบนอยู่ภายนอกผนังปล่อง LSWC ผนังปล่อง LSWC ติดตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของบ้านจำลองมีขนาดปริมาตรเท่ากับ 2.016m³ มีขนาดความสูง 1.20 m ความกว้าง 0.80 m บ้านจำลองที่ใช้ทดสอบมีขนาดเท่ากันเหมือนกันกับบ้านผนัง SCW ใช้สำหรับศึกษาเปรียบเทียบ ผลการศึกษาทดลองจะพบว่าบ้านที่ติดตั้งผนังปล่อง LSWC จะมีอุณหภูมิอากาศภายในห้องต่ำกว่าและอัตราการถ่ายเทความร้อนผ่านผนังด้านทิศใต้ต่ำกว่าบ้านที่ติดตั้งผนังกระเบื้อง SCW ประมาณ 0.12 – 2.5°C และประมาณร้อยละ 31% ผนังปล่อง LSWC จะช่วยระบายอากาศภายในห้องทำให้มีการไหลเวียนของอากาศภายในบ้านดีขึ้นเมื่อมีรังสีอาทิตย์ ประหยัดพลังงาน

คำสำคัญ : ผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา (LSWC) ผนังกระเบื้องแผ่นเรียบชั้นเดียว (SCW) พลังงานแสงอาทิตย์ การระบายอากาศแบบธรรมชาติ สมรรถนะเชิงความร้อน

ABSTRACT

This paper reports an experimental study on the Thermal Performance of Lightweight Solar Wall Chimney (LSWC) compared to a Simple Cement board Wall (SCW). The LSWC consisted of double wall panes made from cement 8 mm. thick with a 0.01 m air gap. The external wall was painted black to induce higher natural ventilation rate. Two openings 0.10 x 0.80m² were located at the bottom (room side wall) and at the top (ambient side glass pane). The LSWC was integrated into the south facade of a model house 2.016m³ (1.20 m height and 0.80 m wide). Another house model of the same dimensions that integrated the CSW was used for comparison. The experimental results revealed that indoor temperature of LSCW was significantly lower than that of the CSW room by about 0.12 – 2.5°C. The heat transferred through of the south wall of LSCW was reduced by about 31%. LSWC induced ventilation varied following the intensity of solar radiation that could save cooling energy.

Keywords: Lightweight Solar Wall Chimney (LSWC), Simple Cement board Wall (SCW) Solar Energy, Natural Ventilation, Thermal Performance

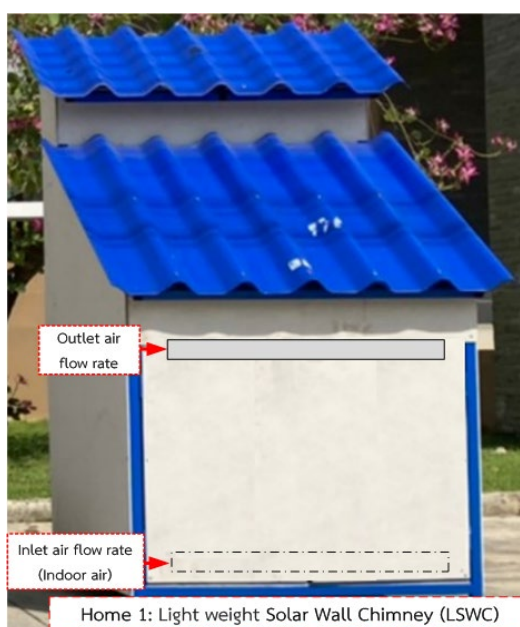
บทนำ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้นมีสภาพอากาศร้อนสลับฝนตลอดปีมีอุณหภูมิสิ่งแวดล้อมเฉลี่ยประมาณ $20^{\circ}\text{C} - 30^{\circ}\text{C}$ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 59 – 100 (Khedari, J. et. al., 2001) ความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์เฉลี่ยประมาณ $17 \text{ MJ/m}^2\cdot\text{day}$ (Suksongyat, K. et. al, 2007) ปัญหาการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ภายในบ้านหรืออาคารที่พอกอาศัยที่เกิดจากรังสีอาทิตย์มาตกกระทบบนผนังอาคารที่พอกอาศัยโดยตรงก่อให้เกิดการสะสมความร้อนและถ่ายเทความร้อนโดยการนำความร้อนผ่านผนังส่งผลทำให้อุณหภูมิภายในที่สูงขึ้น (Chirarattananon, S. et. al., 2002) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อความรู้สึกสบายของผู้อยู่อาศัย ทำให้มีการใช้พลังงานไฟฟ้าภายในบ้านเพิ่มขึ้น จากเครื่องปรับอากาศ ร้อยละ 60 แสงสว่างและอุปกรณ์อื่น ๆ ร้อยละ 40 จึงได้มีการทำการศึกษาเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ภายในอาคารหรือบ้านพอกอาศัยกันอย่างแพร่หลายทั้งภายในและต่างประเทศ การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการติดตั้งฉนวนป้องกัน Chantawong และคณะ ((Puban, S. et. al.,2011), (Chantawong, P., 2009), (Chantawong, P. et. al., 2009)) ได้มีการทำการศึกษาปล่องผนังระบายอากาศพลังงานแสงอาทิตย์แบบธรรมชาติ และแบบบังคับภายใต้สภาวะอากาศของประเทศไทยโดยทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการป้องกันความร้อนเข้าสู่ภายในระหว่างของห้องที่ติดตั้งปล่องผนังคอนกรีตมวลเบาระบายอากาศแบบธรรมชาติกับผนังคอนกรีตทั่วไปชั้นเดียว ทำการสอบและติดตั้งกับบ้านจำลองที่มีขนาดเท่ากัน ผลการทดลองพบว่า บ้านที่ติดตั้งปล่องผนังระบายอากาศทั้งสองแบบ มีอุณหภูมิภายในห้องต่ำกว่าอุณหภูมิของบ้านผนังทั่วไป ปล่องผนังระบายอากาศทั้งสองแบบยังช่วยระบายอากาศภายในห้องเกิดการไหลเวียนของอากาศได้ดีขึ้น และการศึกษาทดลองสร้างหลังคาระบายอากาศด้วยธรรมชาติโดย Khedari และ Waewsak และคณะ ((Khedari, J., et al. 1997), (Khedari, J., et al. 2000), (Waewsak, J., et al. 2003)) หลังคาที่มีลักษณะเป็นหลังคา 2 ชั้นประกอบด้วย หลังคาด้านบนช่องว่างอากาศและแผ่นปิดด้านล่าง โดยหลังคาด้านบนจะใช้วัสดุ 3 ชนิดคือ แผ่นกระเบื้องลอนคู่แอสเบสทอส (Asbestos Undulationong Sheet) กระเบื้องซีแพคโมเนีย (CPAC Monier) และสังกะสี (Small Undulationong Zinc Sheet) ส่วนแผ่นปิดด้านล่างใช้วัสดุ 2 ชนิด คือ แผ่นยิบซั่ม (Gypsum Board) และไม้ (Plywood) โดยบางแผ่นจะติดตั้งอลูมิเนียมฟอยล์ ที่ด้านสัมผัสกับช่องว่างอากาศ จากการศึกษาทดลองพบว่าวัสดุที่เหมาะสมสำหรับหลังคาที่ใช้เป็นตัวรับรังสีอาทิตย์ประกอบด้วยหลังคาด้านบนเป็นกระเบื้องซีแพคโมเนียสีเข้ม ส่วนแผ่นปิดด้านล่าง เป็นแผ่นยิบซั่ม

สำหรับผนังปล่องรังสีอาทิตย์นี้หน้านักเบา LSWC มีหลักการทำงานในลักษณะเดียวกับงานวิจัยของ Chantawong ((Puban, S. et. al.,2011), (Chantawong, P., 2009), (Chantawong, P. et. al., 2009)) (ดังแสดงในภาพที่ 1- ภาพที่ 2) เมื่อรังสีอาทิตย์ตกกระทบบนผนังชั้นนอกเกิดการสะสมความร้อนที่ผิวและถ่ายเทความร้อนโดยการนำผ่านความหนาของผนังชั้นนอกเข้าสู่ภายในช่องว่างระหว่างผนังปล่อง เกิดการถ่ายเทความร้อนโดยการพาให้อากาศภายในผนังปล่อง LSWC ทำให้อุณหภูมิอากาศภายในช่องว่างสูงกว่าอุณหภูมิอากาศภายในบ้านพอกอาศัย เมื่ออากาศภายในช่องว่างได้รับความร้อนทำให้ความหนาแน่นลดลงก่อให้เกิดแรงลอยของอากาศในช่องว่างผนังปล่อง อากาศลอยขึ้นด้านบนผนังปล่องทางช่องเปิดระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมและเหนี่ยวนำอากาศภายในห้องของบ้านจำลองเข้าทางเปิดด้านล่างของผนังปล่อง เข้ามาแทนที่เกิดการไหลเวียนของอากาศภายในบ้านดีขึ้น เนื่องจากมีการระบายแบบธรรมชาติทำให้อุณหภูมิภายในบ้านลดลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

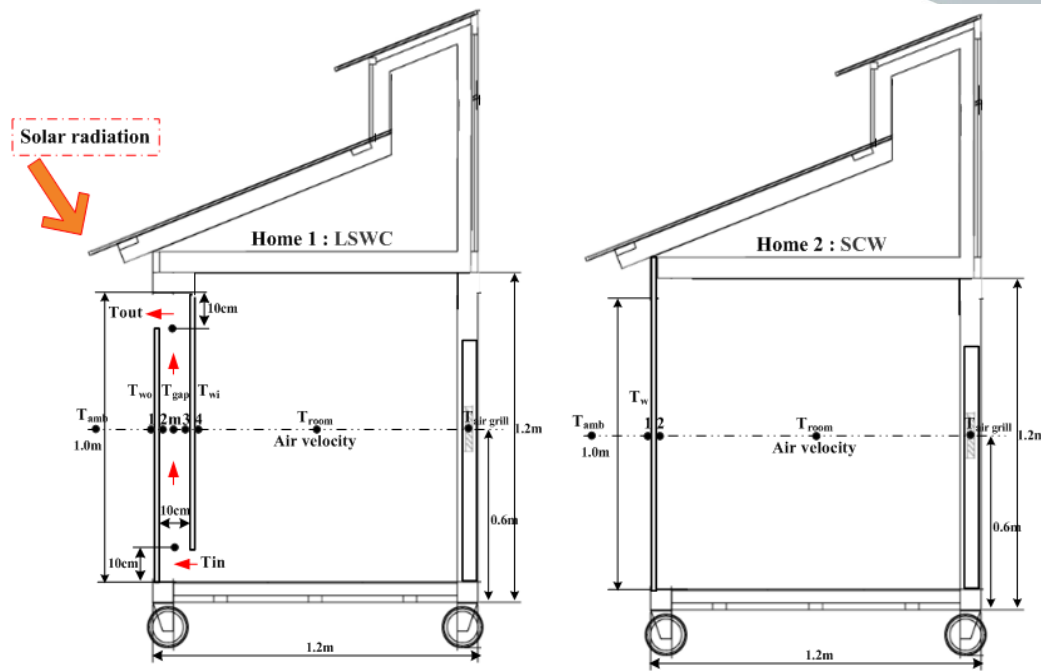
บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทดสอบสมรรถนะทางความร้อนของผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา (Light weight Solar Wall Chimney: LSWC: Home 1) กับผนังกระเบื้องแผ่นเรียบชั้นเดียว (Simple Cement board Wall: SCW; Home 2) ติดตั้งกับบ้านจำลองที่มีขนาดเท่ากัน บ้านจำลองทั้งสองหลังมีขนาดปริมาตรเท่ากับ 2.016m^3 (ดังรูปที่ 1-2) โดยศึกษาสมรรถนะการป้องกันร้อนถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ภายในระหว่างบ้านจำลองภายใต้สภาวะอากาศปกติ สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาพัฒนางานวิจัยต่อเนื่องมาจาก Chantawong [5] - [7] และผนังปล่องรังสี LSWC เป็นผนังสองชั้นที่ดัดแปลงขึ้นมีน้ำหนักเบา มีราคาถูกต้นทุนต่ำและผนังกระเบื้องแผ่นเรียบ SCW เป็นผนังชั้นเดียว โดยทำการศึกษาและทดสอบภายใต้สภาวะอากาศแบบร้อนชื้นของประเทศไทย จากผลการทดลองภายใน 27/05/2021 (กรณีปิดเครื่องปรับอากาศ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม ความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์ (solar radiation) และอุณหภูมิภายในบ้านจำลองทั้งสองหลัง อุณหภูมิบนผนังของ Home 1: LSWC และอุณหภูมิบนผนัง Home 2: SCW อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงภายในปล่อง LSWC ความเร็วลมภายในและภายนอกของบ้าน และค่าความร้อนที่ไหลผ่านของบ้านจำลองทั้งสองหลัง (เฉพาะผนังด้านทิศใต้)

ภาพที่ 1. ผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา (Light weight Solar Wall Chimney: LSWC)

วิธีดำเนินการวิจัย

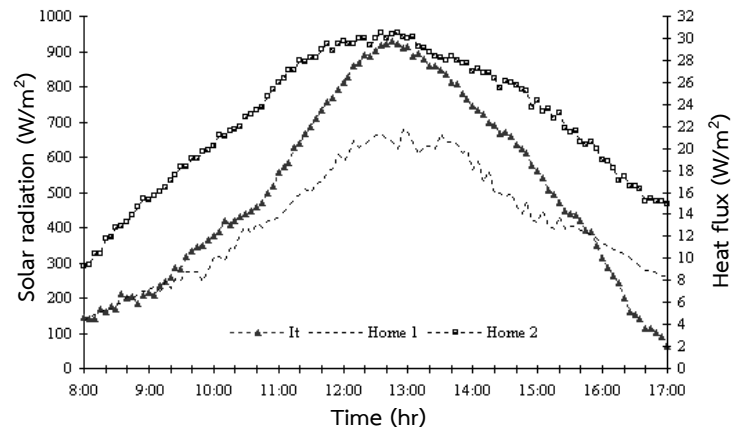
บ้านจำลองสองหลังมีขนาดเท่ากัน (จากภาพที่ 1 - ภาพที่ 2) สร้างขึ้นและทดสอบอยู่ในพื้นที่ของบริเวณหมู่บ้าน ดิ เอ็กเทนโซ 2 เลียบวารี 333 ถนนเลียบวารี แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530 ทำการศึกษาทดสอบและเปรียบเทียบสมรรถนะการป้องกันความร้อนเข้าสู่ภายในเฉพาะผนังด้านทิศใต้ ที่มีขนาดพื้นที่รับรังสีอาทิตย์ประมาณ 1.44m^2 ทดสอบภายใต้สภาวะอากาศปกติ

ภาพที่ 2. แสดงตำแหน่งการติดตั้งเครื่องมือวัดของบ้านจำลองทั้งสองหลัง

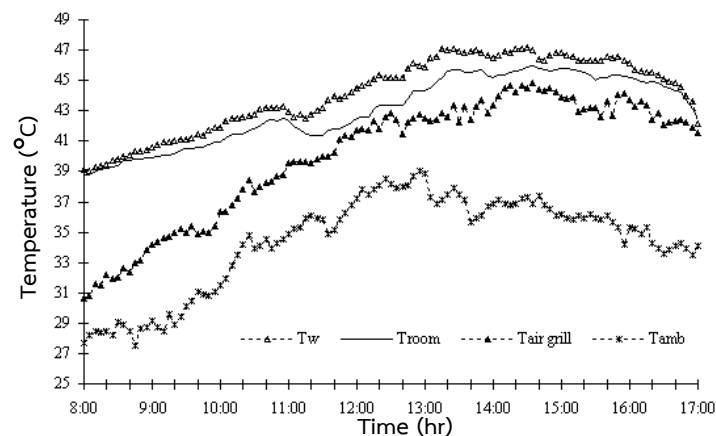
สำหรับผนังปล่อง LSWC มีลักษณะโครงสร้างประกอบด้วยผนังสองชั้นเป็นยิบซัมแผ่นเรียบจะมีความสูง 1.20 m ความกว้าง 0.80 m ผนังชั้นในมีความหนาประมาณ 8 mm. และผนังชั้นนอกทาสีครีมเทาด้านนอกช่วยให้เกิดการระบายอากาศแบบธรรมชาติเพิ่มขึ้นมีความหนาประมาณ 8 mm. ผนังปล่อง LSWC มีช่องว่างกับ 0.01 m และช่องเปิด ขนาด $0.10 \times 0.8 \text{ m}^2$ ช่องเปิดด้านล่างอยู่ภายในบ้าน ช่องเปิดด้านบนอยู่นอกผนังปล่อง LSWC ติดตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของบ้านจำลองมีขนาดปริมาตรเท่ากับ 2.016 m^3 ที่สร้างด้วยผนังยิบซัมแผ่นเรียบมีความหนาประมาณ 8 mm. บ้านมีขนาดพื้นที่หลังคาประมาณ 1.92 m^2 ทำมุม 30 องศา มีโครงสร้างประกอบด้วยหลังคาชั้นนอกหลังคาเป็นหลังคากระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์มีความหนา 6mm. มีฝ้าเพดานเป็นแผ่นฝ้ายิบซัมหนาประมาณ 6mm. มีคุณสมบัติเป็นฉนวนป้องกันความร้อนจากห้องใต้หลังคาเข้าสู่ภายในห้อง และผนังของบ้านจำลองทั้งสองหลังเป็นกระเบื้องแผ่นเรียบมีความหนาประมาณ 8mm. ผนังทั้งสี่ด้านทาสีทาสีครีมเทาเหมือนกัน มีประตูขนาด $0.45 \text{ m} \times 1.05 \text{ m}$. มีความหนา 0.075 m เป็นวัสดุทำจากพลาสติกแข็งและติดตั้งบนผนังด้านทิศเหนือและมช่องบาลเกล็ดขนาด $0.30 \text{ m} \times 0.30 \text{ m}$. สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาพัฒนางานวิจัยต่อเนื่องมาจาก Chantawong [5]-[7] โดยทำการศึกษาและทดสอบภายใต้สภาวะอากาศแบบร้อนชื้นของประเทศไทย จากผลการทดลองภายใน 27/05/2021 (กรณีปิดเครื่องปรับอากาศ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม ความเข้มแสงของรังสีอาทิตย์ด้วย MS 402 EKO pyranometer (Accuracy $0 - 1000 \text{ W/m}^2$) และอุณหภูมิภายในบ้านจำลองทั้งสองหลัง อุณหภูมิบนผนังของ Home 1: LSWC และอุณหภูมิบนผนัง Home 2: SCW อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงภายในปล่อง LSWC วัดอุณหภูมิต่างๆด้วย Type K thermocouples (range: $0-1250 \text{ }^\circ\text{C}$, accuracy $\pm 0.5^\circ\text{C}$) ความเร็วลมภายในและภายนอกของบ้านด้วย TSI Model 8380, range: $0-50 \text{ m/s}$, Error $\pm 5\%$ และค่าความร้อนที่ไหลผนัง heat flux (EKO Heat flow meter, MF-140, range: -20°C to 120°C , Error $\pm 5\%$) ของบ้านจำลองทั้งสองหลัง (เฉพาะผนังด้านทิศใต้) ทำการบันทึกข้อมูลด้วย data logger (Hioki, Model: 8422-52, accuracy $\pm 0.8\%$) ทำการเก็บบันทึกทุก 5 นาที ตั้งแต่เวลา 8.00 - 17.00น.

ผลการวิจัยอภิปรายผลการวิจัย

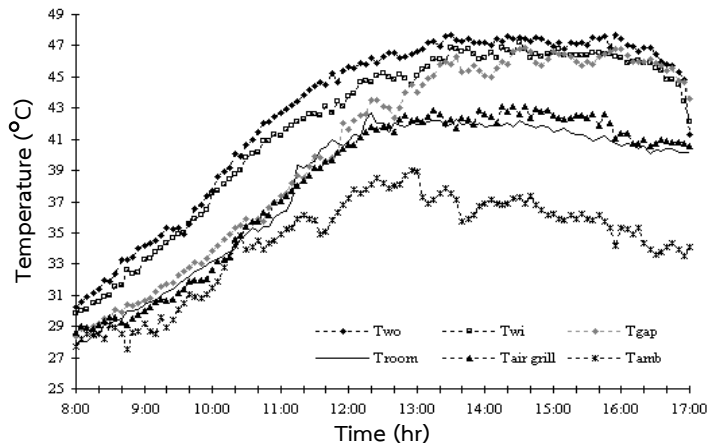

ภาพที่ 3. ผลการเปลี่ยนแปลงเข้มแสงของรังสีอาทิตย์และเปรียบเทียบค่าความร้อนถ่ายเทไหลผ่านผนังระหว่างบ้านจำลองทั้งสอง

จากภาพที่ 3 ผลการเปลี่ยนแปลงรายวันของความเข้มแสงรังสีอาทิตย์ (Solar radiation: It) และเปรียบเทียบค่าความร้อนไหลผ่านผนัง (Heat flux) ของบ้านจำลองทั้งสอง ณ บริเวณที่ทำการทดสอบบ้าน จะพบว่ามีความเข้มแสงรังสีอาทิตย์ประมาณ 920 W/m^2 ค่าความเข้มแสงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสูงสุด ณ เวลา 12:45น และบ้านติดตั้งผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา มีค่าการนำความร้อนไหลผ่านผนังต่ำกว่าผนังกระเบื้องแผ่นเรียบ (SCW) ประมาณร้อยละ 31 และจากภาพที่ 4 - ภาพที่ 5 แสดงผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิภายในบ้านทดสอบทั้งสองและอุณหภูมิสิ่งแวดล้อม (Tamb) เฉลี่ยตลอดทั้งวันประมาณ $27\text{-}38^\circ\text{C}$ และพบว่าบ้านที่ติดตั้งผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบาจะมีค่าอุณหภูมิอากาศภายในห้องต่ำกว่าภายในห้องของผนัง SCW ประมาณ $0.12 - 2.5^\circ\text{C}$

ภาพที่ 4. ผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิภายในบ้านทดสอบที่ติดตั้งผนังกระเบื้องแผ่นเรียบชั้นเดียว (Simple Cement board Wall: SCW; Home 2)

ภาพที่ 5. ผลการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิภายในบ้านทดสอบที่ติดตั้งผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา (Light weight Solar Wall Chimney: LSWC: Home 1)

ตลอดช่วงเวลากลางวันที่ทำการทดสอบพบว่าบ้านที่ติดตั้งผนังปล่องรังสีอาทิตย์ LSWC จะมีการไหลเวียนของอากาศภายในที่ความเร็วประมาณ 0.01-0.55 m/s จะสูงกว่าบ้านที่ติดตั้ง SCW ซึ่งจะมีการระบายอากาศภายในที่ความเร็วประมาณ 0.01-0.015 m/s มีความเร็วลมภายนอก ประมาณ 1.2 – 2.4 m/s และผนังปล่องรังสีอาทิตย์ LSWC มีการระบายอากาศที่ทางออกที่ความเร็วประมาณ 0.8-1.02 m/s ซึ่งจะแสดงให้เห็นได้ว่าระบบผนังปล่องรังสีอาทิตย์ LSWC สามารถระบายอากาศได้ ทำให้เกิดการไหลเวียนของอากาศภายในห้อง จะช่วยลดการสะสมความร้อนภายในบ้านพักอาศัยและการระบายอากาศภายในบ้านได้มากขึ้น ผลการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะทางความร้อนระหว่างบ้านบ้านทั้งสอง พบว่าผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา LSWC จะมีคุณสมบัติเป็นฉนวนสามารถป้องกันความร้อนเข้าสู่ภายในบ้านหรืออาคารที่พักอาศัยได้ดีกว่าผนังกระเบื้องแผ่นเรียบชั้นเดียว [5]-[7] อีกทั้งข้อดีของผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา LSWC เป็นผนังสองชั้นดัดแปลงอย่างง่ายใช้วัสดุตามท้องตลาดทั่วไปราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับผนังชั้นเดียวทั่วไป ระบบผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา LSWC นี้สามารถดัดแปลงได้กับผนังของบ้านหรืออาคารได้

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสมรรถนะการเก็บสะสมความร้อนและการป้องกันร้อนถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ภายในระหว่างบ้านจำลองที่ติดตั้งผนังปล่องรังสีอาทิตย์น้ำหนักเบา LSWC กับบ้านจำลองที่ติดตั้งผนังกระเบื้องแผ่นเรียบชั้นเดียว SCW จะมีอุณหภูมิสูงกว่าบ้านที่ติดตั้งผนังปล่องรังสี LSWC และบ้านที่ติดตั้งปล่องรังสี LSWC ทำให้เกิดการไหลเวียนของอากาศภายในได้ก่วลการสะสมความร้อนภายในบ้านพักอาศัย และการระบายอากาศภายในบ้านได้มากขึ้นโดยตรง อีกทั้งยังช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้าจากการใช้เครื่องปรับอากาศ อนุรักษ์พลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นการส่งเสริมและพัฒนาพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์มากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Khedari, J. Sangprajak, A. Hirunlabh, J. 2001, Thailand climatic zones. J Renewable Energy, 25:267-280.
- Suksongyat, K. Chaisayun, I. Chankrapoe, A. Chantawong, P. Vimanjan, V. Namprakai, P. 2007, Economical Comparative Analysis between House Built Using Red Clay Bricks Wall and Aerated Concrete Wall for Heat Transfers and Thermal Properties. J KMITNB,17:2 :34-42 (In Thai).

- Freitas de, V, P. Abrantes, V. Crausse, P. 1996, Moisture migration in building walls – analysis of the interface phenomena. *J Building and Environment*, 31:2:99-108.
- Chirattananon, S. Chaiwiwatworakul, P. Pattanasethanon, S. 2002, Daylight availability and models for global and diffuse horizontal illuminance and irradiance for Bangkok. *J Renewable Energy*,26:69-89.
- Puban, S. Chantawong, P. 2011, Study of effect of Trombe walls on Indoor Conditions of a House Model Under Hot Humid Climate of Thailand., *J Science Ladkrabang*,20:1:35-44, (In Thai).
- Chantawong, P. 2009, Investigation on the Thermal Performance of Aerated Concrete Wall Solar Chimney Under Hot Humid Climate of Bangkok. *Engineering Journal of Siam University*,10:1:18:1-14,(In Thai).
- Chantawong, P. Vimanjan, V. Khedari, J. Hirunlabh, J. 2009, Study of Aerated Concrete Wall Solar Chimneys under the Climate of Thailand, *The J Applied Science*,8:2:43-52, (In Thai).
- Khedari, J., et al. 1997, Experimental study of a roof solar collector towards the natural ventilation of new houses. *J Energy and Buildings*,26:159-164.
- Khedari, J., et al. 2000, Field measurements of performance of roof solar collector. *J Energy and Buildings*,31:171-178.
- Waewsak, J., et al. 2003, Performance evaluation of the BSRC multi-purpose bio-climatic roof. *Journal of Building and Environment*,31: 171-178.

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและความคุ้มค่าของระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งติดตั้งแบบ
 ออนกริดบนหลังคาอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
 The Analysis of The Return of Investment And Cost-Effectiveness of The
 on-Grid Connected Rooftop Solar Photovoltaic Systems For Large-Scaled
 Industrial Plant Buildings

ธีระเศรษฐ์ ศรีประภัสสร^{1*} บุญรัตน์ โขรัมย์² พุทธิพงษ์ พิพัฒน์วุฒดิกร³

พงษ์ศักดิ์ รัตนพันธ์⁴ สมภพ คูประเสริฐ⁵ สุกัญญา หมูเย็น⁶ ทศวัลย์ คัมภีระพันธุ์⁶ และ จงจิตร หิรัญลาภ⁷

¹อาจารย์ สาขาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

^{2,3,4}อาจารย์ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

⁵ดร. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

⁶ผศ.ดร. ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

⁷ศ.ดร. ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

*Corresponding author e-mail, theerasest.s@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และความคุ้มค่า เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่เจ้าของกิจการใช้ในการพิจารณาในการบริหารค่า
 ดำเนินงานที่ต้องเกิดตามมา จากการนำนวัตกรรมใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้เข้าร่วมกับระบบเดิม งานวิจัยนี้กล่าวถึงการ
 วิเคราะห์ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคาของอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง เพื่อ
 การลดค่าไฟฟ้าต่อเดือน โดยโรงงานที่ใช้วิจัย ถูกติดตั้งระบบแผงโซลาร์บนหลังคาชนิดประสิทธิภาพสูง และมีการเชื่อม
 สลายจากแสงต่ำ (LID) และเทคโนโลยีแบบตัดครึ่งเซลล์ ที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ระหว่างเวลา 08.00 - 16.00 นาฬิกา
 หลังคามีลักษณะแบบปริซึมสามเหลี่ยม มีพื้นที่ 1,200 ตารางเมตร ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์จำนวน 358 แผง แผงโซลาร์เซลล์
 สามารถผลิตไฟฟ้าได้ประมาณ 420 วัตต์ต่อหน่วย โรงงานมีลักษณะการใช้ไฟฟ้าแบบสม่ำเสมอเฉลี่ยที่ 120 kW/hour
 หรือ 960 kW ต่อ 8 ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาได้รับแสงอาทิตย์เฉลี่ย 5 ชั่วโมงต่อวัน ค่าไฟฟ้าสำหรับกิจการขนาดใหญ่ที่ค่า
 แรงแดันระหว่าง 12 - 24 กิโลวัตต์ในช่วง on peak กำหนดราคาที่ 4.1839 บาทต่อหน่วย อ้างอิงอัตราตามการไฟฟ้า
 นครหลวงแห่งประเทศไทยตามประกาศเดือน พฤศจิกายน 2561 เมื่อคำนวณค่าไฟฟ้า จะได้ประมาณ 120,496 บาทต่อ
 เดือน ในขณะที่ solar roof top ที่ติดตั้งมีกำลังการผลิตไฟฟ้าขนาด 150 kW ต่อวัน มี efficiency 80% ได้กำลังไฟ
 เพียงพอเพื่อรองรับการใช้งาน 28,800 หน่วยต่อเดือน จากการสลับใช้ไฟฟ้าจากระบบ solar roof top ร่วมด้วย เมื่อ
 คำนวณค่าไฟฟ้า จะได้ประมาณ 108,400 บาทต่อเดือน จากการลงทุนติดตั้งระบบ solar roof top นี้ ในราคา
 8,250,000 บาท สำหรับแผงโซลาร์เซลล์จำนวน 358 แผง ดังนั้นจึงมีจุดคุ้มทุนประมาณ 6 ปี 3 เดือน

คำสำคัญ: จุดคุ้มทุน ความคุ้มค่า ระยะเวลาคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์

ABSTRACT

The analysis of the return of investment and the cost-effectiveness is a key condition for entrepreneur to be determined in a management of an operational cost in the following after introducing the new innovation to implement with the conventional system. This research mentions about the analysis of a solar energy system mounted on the rooftop of one large-scaled plant building for reducing electricity cost per month, the plant used for research was equipped with the solar roof top system; high efficiency low light induced degradation (LID) with half cut cell technology type, which converting solar energy during the time of 08:00 – 16:00. The rooftop has triangular prism shape, 1200 square metre, equipped with solar cell panels for 358 modules. The solar cell panel has the potential for electric regenerating for 420 watts per unit approximately. The plant has a characteristic of electricity consumption consistently at 120 kW/hour or 960 kW per 8 hour per day. An average timing of daylight exposure was 5 hour per day. The electricity fee for a large scaled business which applied for voltage between 12 – 24 kilovolts during on peak time will be charged at 4.1839 Baht per unit as refer from the rate from Metropolitan Electricity Authority announced in November, 2018. When calculated, the calculated electricity cost was 120,496 Baht per month, while the implemented solar roof top has the potential for electric regenerating for 150 kW per day with 80% of the efficiency, which obtained the electric power enough for advocate the consumption of 28,800 unit per month from swapping electric consumption with solar roof top system in conjugation. When calculated, the calculated electricity cost was 108,400 Baht per month, from investing by implemented with solar roof top system in the cost of 8,250,000 Baht for solar cell panels for 358 modules, therefore the payback period or return of investment is 6 years and 3 months.

Keywords: Cost effectiveness, Break-even point, Payback period, Operational cost, Return of investment, Solar photovoltaic system

บทนำ

ปัจจุบันจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทิศทางความต้องการพลังงานของโลกมีแนวโน้มการใช้พลังงานจากไฟฟ้าในอุตสาหกรรมการผลิตเพิ่มขึ้น และมีโอกาสความต้องการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ในปี ค.ศ. 2040 (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2562) และในด้านเจ้าของกิจการมีความต้องการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นอีกกลยุทธ์ที่ต้องนำมาปรับทบทวนกับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก อีกทั้งทางภาครัฐของประเทศไทยและประชาคมโลก ในปัจจุบันให้ความสำคัญตระหนักในการใช้พลังงานสะอาดสูงขึ้น ผ่านทางการสนับสนุนทางนโยบายของภาครัฐของประเทศและข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ มากขึ้น

ซึ่งในประเทศไทย ตามที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ได้มีโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (กองส่งเสริมพลังงานทดแทนและผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็ก, 2562) มีนโยบายการสนับสนุนการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดติดตั้งบนหลังคาในระดับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดเล็กลงมาและระดับครัวเรือน ในปี 2562 มีการรับซื้อไฟฟ้าที่เหลือใช้จากระบบที่ผลิตได้ ด้วยอัตรารับซื้อไฟฟ้าคงที่ (feed in tariff, FIT) (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2558)

จึงทำให้ระดับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดเล็กและระดับครัวเรือนมีทางเลือกของพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานน้ำ ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการผลิตกำลังไฟฟ้า ในระดับภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดเล็กที่พยายามเตรียมพร้อมล่วงหน้า โดยเฉพาะการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการลดต้นทุนได้จริงในทางปฏิบัติแผนระยะยาว และยังมีคุณค่าในการลงทุนด้านสถานที่ติดตั้ง เนื่องจากแทบไม่ต้องลงทุนด้านพื้นที่ในการติดตั้งสูงมาก สำหรับการไ้ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดติดตั้งบนหลังคา (rooftop solar photovoltaic (PV) systems) (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, ม.ป.ป.)

นั่นคือการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และความคุ้มค่า เป็นข้อพิจารณาที่สำคัญที่นำไปใช้ตัดสินใจในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้น จากการนำนวัตกรรมใหม่ใด ๆ เข้าใช้ร่วมการดำเนินงานแบบเดิมที่ต้องนำมาพิจารณาทั้งก่อนตัดสินใจเลือกใช้ และหลังติดตั้งใช้ระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่า และจุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาของอาคาร

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

หลังคาอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง

2. ขอบเขตเนื้อหา

ใช้แนวคิดการ จุดคุ้มทุน ความคุ้มค่า ระยะเวลาคุ้มทุน และระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์

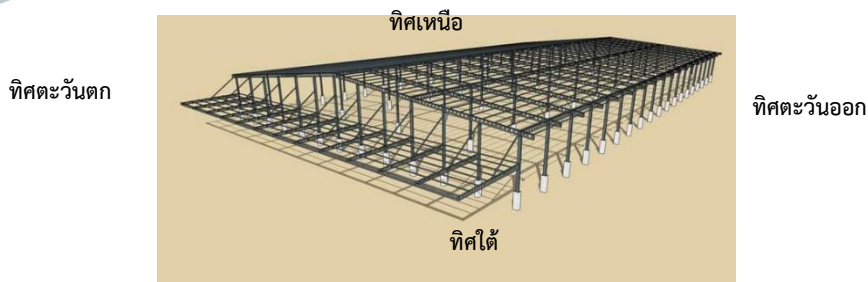
3. ขอบเขตพื้นที่

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

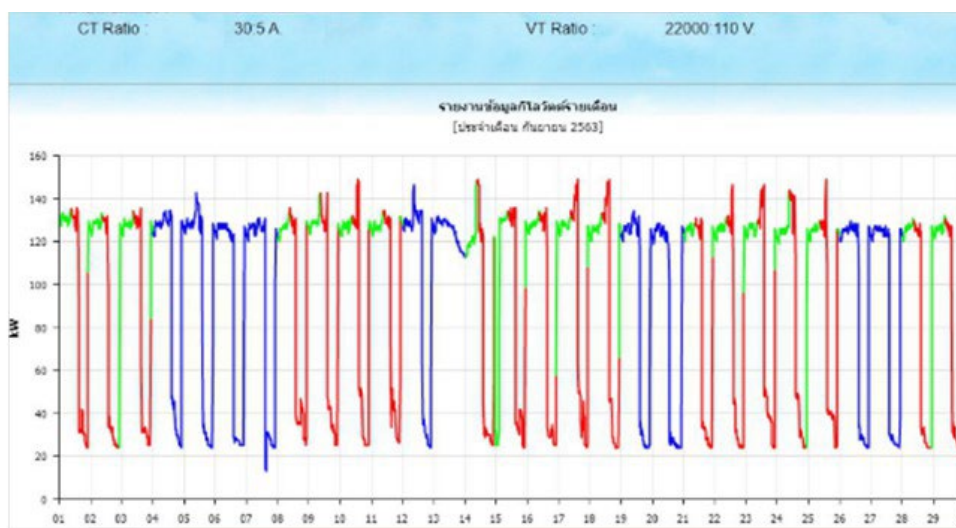
1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาอย่างเสรี และมาตรการหักลบกลบหน่วยในต่างประเทศ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ไฟฟ้าของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาจากมิเตอร์ไฟฟ้า (TOU) ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในปีพ.ศ. 2559 และขอรับความยินยอมในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์การวิจัยอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ชนิดติดตั้งบนหลังคาที่เชื่อมต่อกับระบบจำหน่ายไฟฟ้ากับอาคาร ซึ่งมีลักษณะพื้นที่เป็น 1 อาคาร ด้านหน้าและด้านหลังวางตัวตามแนวทิศใต้ และทิศเหนือ ดังภาพที่ 1

รูปที่ 1 ภาพจำลองอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม

แนวทิศเหนือ และด้านหน้าอาคารวางตัวในแนวทิศใต้ หลังคาที่ใช้ติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ด้านซ้ายของอาคาร ดังภาพวางตัวในแนวทิศตะวันออก และด้านขวาของอาคาร ดังภาพวางตัวในแนวทิศตะวันตก

รูปที่ 2 กราฟรายงานข้อมูลมิเตอร์ไฟฟ้า เดือนกันยายน พ.ศ.2563

การวิเคราะห์ระบบการผลิตไฟฟ้าด้วยแผงเซลล์แสงอาทิตย์ของอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม การติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ในงานวิจัยนี้ เป็นระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดติดตั้งบนหลังคาที่เชื่อมต่อกับระบบจำหน่ายไฟฟ้า (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2557) ซึ่งมีแผงผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (solar photovoltaic cell) เปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานไฟฟ้าที่แสงซึ่งเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีพลังงานตกกระทบลงบนสารกึ่งตัวนำของแผงผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนในสารกึ่งตัวนำ และเกิดกระแสไฟฟ้า กระแสไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจะนำไปยังอินเวอร์เตอร์แบบเชื่อมต่อกับระบบจำหน่าย (grid tie inverter) แบบไฟฟ้า 3 เฟส แล้วถูกแปลงจากไฟฟ้ากระแสตรงที่ได้จากระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ให้เป็นไฟฟ้ากระแสสลับ จากนั้นไฟฟ้ากระแสสลับที่ได้จะถูกนำส่งไปยังตู้อุปกรณ์ควบคุมหลัก (main distribution board) ที่ทำหน้าที่ควบคุมระบบไฟฟ้าที่อินเวอร์เตอร์แบบเชื่อมต่อกับระบบจำหน่ายส่งมาทั้งหมด โดยตู้อุปกรณ์ควบคุมหลักจะควบคุมระบบไฟฟ้าที่จ่ายไปยัง load ซึ่งประกอบด้วยกระแสไฟฟ้า 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 กระแสไฟฟ้าจากระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่มาจากอุปกรณ์ควบคุมหลัก และส่วนที่ 2 กระแสไฟฟ้าจากระบบจำหน่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) โดยตู้อุปกรณ์ควบคุมหลักประกอบไปด้วยอุปกรณ์ควบคุมการตัด-

ต่อระบบไฟฟ้า และมีเตอร์ดิจิตอลสำหรับวัดกำลังไฟฟ้าจากระบบจำหน่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ภายในอาคารจะนำไฟฟ้าจากตู้อุปกรณ์ควบคุมหลักมาใช้ก่อน หากกระแสไฟฟ้าที่ได้จากระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ไม่เพียงพอ ตู้อุปกรณ์ควบคุมหลักจะนำไฟฟ้าจากระบบจำหน่ายไฟฟ้า กฟภ. มาชดเชยกระแสไฟฟ้าที่จ่ายไปยัง load อัตโนมัติ

การวิเคราะห์ปริมาณพลังงานรังสีอาทิตย์ที่ตกกระทบ (incident solar energy irradiance) พื้นที่อาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กแห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม การวิเคราะห์ปริมาณพลังงานของรังสีอาทิตย์ที่ตกกระทบ (incident solar energy irradiance) พื้นที่เลือกใช้ภาคกลางตอนบน ภูมิศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยใช้ฐานข้อมูลปริมาณพลังงานของรังสีอาทิตย์ที่ตกกระทบ ที่มาจากเว็บไซต์ Global Solar Atlas (World Bank and International Finance, 2020) ซึ่งการวิเคราะห์สามารถกำหนดพื้นที่ได้ สามารถระบุพิกัดทางภูมิศาสตร์ด้วยเลขละติจูด (latitude) และเลขลองจิจูด (longitude) ได้

3. เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่า และจุดคุ้มทุน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ และวิเคราะห์ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาของอาคาร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ งานวิจัยนี้กล่าวถึงการวิเคราะห์ระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคาของอาคารโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง เพื่อการประหยัดการใช้ไฟฟ้าใน ซึ่งได้ติดตั้งระบบ solar roof top เป็นการนำพลังงานที่ได้มาใช้ในช่วงระยะเวลา 8.00 น. ถึงเวลา 16.00 น. โดยใช้แผงโซลาร์เซลล์ ชนิด high efficiency low LID with half cut technology ที่สามารถให้พลังงานไฟฟ้าได้ โรงงานที่ทำการวิจัยนี้มีลักษณะการใช้ไฟฟ้าของโรงงานที่มีความสม่ำเสมอเฉลี่ยที่ 120 KW/hour (ประมาณ 960 kw ต่อวัน) ระยะเวลาการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ เฉลี่ย 5 ชั่วโมงต่อวัน สำหรับหลังคาโรงงานผลิตมีลักษณะเป็นแบบพีรามิดที่มีพื้นที่ 1,200 ตารางเมตร มีการติดตั้งแผง solar จำนวน 358 แผง โดยแผง solar สามารถผลิตไฟฟ้าได้ประมาณ 420 วัตต์ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางกำหนดค่าแรงดันที่ 12-24 กิโลโวลต์ ค่าพลังงานการใช้ไฟฟ้าในช่วง on peak ที่ 4.1839 บาทต่อหน่วย (อ้างอิงอัตราตามการไฟฟ้านครหลวง) ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ทำการติดตั้งระบบ solar roof top ที่กำลังการผลิตไฟฟ้าขนาด 150 kw ต่อวัน โดยมี efficiency 80% จะได้กำลังไฟเพียงพอเพื่อรองรับการใช้งาน 28,800 ยูนิต์ต่อเดือน ค่ารวมค่าไฟฟ้าประมาณ 120,496 บาทต่อเดือน แต่เมื่อคำนวณค่าไฟฟ้าจากการสลับใช้ไฟฟ้าจากระบบ solar roof top จะคำนวณค่าไฟฟ้าประมาณ 108,400 บาทต่อเดือน จากการลงทุนติดตั้งระบบ solar roof top จำนวน 8,250,000 บาท จึงมีจุดคุ้มทุนประมาณ 6 ปี 3 เดือน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ มีการใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เรื่องจุดคุ้มทุน และความคุ้มค่าในการลงทุน เพื่อคำนวณการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของการลงทุน และระยะเวลาการคืนทุนจากการติดตั้งการผลิตไฟฟ้าด้วยระบบไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ ซึ่งจะเห็นได้ผลที่ได้จากการคำนวณจะทราบระยะเวลาในการคืนทุนที่ 6 ปี 3 เดือน ที่การลงทุน 8,250,000 บาท โดยมีการคำนวณค่าตลาดเคลื่อนกำลังการผลิตไฟฟ้าจำนวน 19.7 % โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการผลิตไฟฟ้าด้วยระบบเซลล์แสงอาทิตย์ เช่น อุณหภูมิ ค่าการสูญเสียจากแผง ความเข้มของแสงอาทิตย์ในแต่ละพื้นที่เซลล์แสงอาทิตย์ รวมถึงการสูญเสียระบบกริดอินเวอร์เตอร์ และอื่น ๆ ผลการวิจัยในด้านทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ชี้ให้เห็นว่าการลงทุนติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคานั้น มีอัตราการคืนทุนที่เหมาะสมกับการลงทุน ซึ่งในการวิจัยได้ออกแบบจำลองการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนหลังคาอาคาร และเชื่อมต่อกับระบบจำหน่ายขนาดกำลัง 22 kv อีกทั้งรูปแบบมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการสนับสนุนระบบผลิตไฟฟ้าพลังงาน

แสงอาทิตย์บนหลังคาโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีรูปแบบการใช้ไฟฟ้าสองแบบ แสดงให้เห็นว่าการใช้มาตรการทั้ง 2 รูปแบบ ทั้งมาตรการระบบ solar root อย่างเสรี (Pilot Project) และมาตรการหักลบกลบหน่วย (Net Metering) นั้นสามารถสนับสนุนโครงการผลิตไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์บนหลังคาในอนาคตได้ โดยจะให้ความคุ้มค่าที่สูงกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีรูปแบบการใช้ไฟฟ้าที่ใช้ระบบ solar cell มาใช้เชื่อมต่อกับระบบกริดของการไฟฟ้า โดยไม่มีการชดเชยมูลค่าของไฟฟ้าส่วนเกิน

ข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันที่ราคาแผงเซลล์แสงอาทิตย์กำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมาตรการส่งเสริมการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ในอนาคตยังคงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์พร้อมกับพิจารณาเงื่อนไขที่เหมาะสมให้ผู้ติดตั้งให้มีแรงจูงใจในการลงทุนระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งมาตรการที่งานวิจัยนี้ได้เสนอแนะว่าจุดคุ้มทุนระยะเวลากการคืนทุนมีโอกาที่จะสั้นลง และสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายด้านไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้น การสร้างแรงจูงใจจากทางภาครัฐด้วยการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการตอบรับที่ดีของเจ้าของกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในการลงทุนระบบ solar root ซึ่งจะเป็นการลดความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดของระบบ ลดภาระของภาครัฐต่อการสร้างโรงไฟฟ้า และเป็นการกระจายความเสี่ยงด้านพลังงานของประเทศได้

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน. คู่มือการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์.

[ออนไลน์]. ได้จาก: คู่มือ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ BLN_0.pdf (dede.go.th) [สืบค้นเมื่อ วันที่ 27 มกราคม 2564].

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (2556). ความรู้เกี่ยวกับไฟฟ้า: กำลังไฟฟ้าคืออะไร. [ออนไลน์]. ได้จาก:

<http://www.pea.co.th/ความรู้เกี่ยวกับไฟฟ้า/ArtMID/606fArticleID/852/กำลังไฟฟ้าคืออะไร> [สืบค้นเมื่อ วันที่ 27 มกราคม 2564].

กองอัตราและธุรกิจไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (2560). อัตราค่าไฟฟ้า-การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. [ออนไลน์]. ได้จาก:

https://www.pea.co.th/Portals/0/demand_response/Rate2015Update.pdf?ver=2018-10- [สืบค้นเมื่อ วันที่ 27 มกราคม 2564].

World Bank and International Finance. 2020. Global solar atlas info. [Online]. Available from:

<https://globalsolaratlas.info/map?c=11.609193,84375,3> [accessed February 27, 2021].

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของนโยบายพลังงานประเทศไทย Environmental Performance Analysis of Thailand Energy Policy

บุญรัตน์ โชมัย¹ โจเซฟ เคดาร์² อีระเศรษฐ์ ศรีประภัสสร³ ฉัตรชัย หิรัญลาภ⁴ อรุณยุพา บัวทรัพย์⁵
ชัยพร สุภาหิตานุกุล⁶ ชัตติยะ สามิ⁷ และ จงจิตร หิรัญลาภ^{8*}

¹อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

²ศ.ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{3,5}อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

⁴อาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{6,7}ดร. วิศวกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

⁸ศ.ดร. วิศวกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยปทุมธานี

*Corresponding author e-mail, jongjit.h@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของนโยบายพลังงานของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ จึงมีการเลือกตัวชี้วัดสองตัว ได้แก่ ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อระบุระดับและทิศทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน ข้อมูลสองกลุ่ม จะถูกเลือกจากสถิติข้อมูลพลังงานของกระทรวงพลังงานในประเทศไทย ได้แก่ การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อการใช้พลังงานหลัก และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ข้อมูลตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อมจากรายงาน EPI 2020 สำหรับ 180 ประเทศทั่วโลกใช้ เพื่อประเมินประสิทธิผลของการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม

จากปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อการใช้พลังงานหลักที่ลดลงจาก 2.13 พันตันต่อ KTOE เป็น 2.02 พันตันต่อ KTOE และปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมที่ลดลงจาก 29.05 ตันต่อล้านบาท เป็น 23.85 ตันต่อล้านบาท แสดงถึงแนวทางนโยบายพลังงานของประเทศเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จไปด้วยดี ผลกระทบของพลังงานต่อสิ่งแวดล้อมลดลง ซึ่งสะท้อนภาพสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศข้อเสนอแนะนโยบายของประเทศ ภาครัฐควรมุ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามประเภทของปัญหา นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลประกอบข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติเพื่อสนับสนุนประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ในการกำหนดนโยบายพลังงานในอนาคตของประเทศไทย

คำสำคัญ: นโยบายพลังงาน, วิเคราะห์นโยบายพลังงาน, สิ่งแวดล้อม, ตัวชี้วัดความยั่งยืน ตัวชี้วัดพลังงาน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and analyze the environmental performance of Thailand's energy policy. To this end, two indicators were selected, namely the Energy Index for Sustainable Development and the Environmental Performance Index. To indicate the level and direction of sustainable development, two groups are selected from energy data statistics of the

Ministry of Energy in Thailand, namely the carbon dioxide emissions per main energy consumption and carbon dioxide emissions per gross product. The Environmental Performance Indicators data from the EPI 2020 report for 180 countries around the world is used to assess the effectiveness of environmental performance.

The reduction of CO₂ emission per primary energy consumption from 2.13 thousand tons / KTOE to 2.02 thousand tons / KTOE and the reduction of CO₂ emission per GDP from 29.05 tons/million Baht to 23.85 tons / million Baht suggest that guidelines of the country's energy policy with respect to environmental was a success that went well. The impact of energy on the environment is declining that reflect the environmental image that corresponds to the situation of the country policy recommendations. Government sectors should focus on the participation of all stakeholders in the analysis of operational efficiency by type of problem. It will also be used as supporting information for practical recommendations to support the country towards sustainable development. in determining the future energy policy of Thailand.

Keywords: Energy policy, Analysis energy policy, Environmental, Environmental Performance Index, Energy Indicators

บทนำ

ในปัจจุบันการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจและภาคสังคม บนความต้องการของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มขึ้น เป็นสาเหตุหลักที่สำคัญของความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติ ประกอบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่มีความทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น ปัญหาจากมลพิษอากาศในเมือง ที่มาจากปริมาณการใช้รถยนต์บนท้องถนนที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น ที่ผ่านมานโยบายและมาตรการด้านพลังงานของประเทศไทยได้ถูกจัดทำขึ้น โดยอาศัยสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันความต้องการและบริบททางการเมือง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทย ประสบกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของรัฐบาล ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวมีการใช้มาตรการ แผนงานและการเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างมีนัยสำคัญ บางครั้งได้ทบทวนนโยบายและมาตรการอย่างสิ้นเชิง และบางครั้งถูกนำมาใช้ใหม่ โดยส่วนใหญ่เกิดจากผลในระยะสั้น และความสนใจทางการเมือง นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนนั้น มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายใต้ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และรวมไปถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ประชาคมโลกได้กำหนดใช้ร่วมกัน ในการพัฒนาประเทศให้ตอบสนองต่อความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดในปัจจุบัน เน้นการสร้างสมดุลในมิติของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน

จากการที่ประเทศไทยได้แสดงเจตจำนงไว้ผ่านการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ หรือ Nationally Appropriate Mitigation Actions (NAMAs) ระบุว่า ภายในปี พ.ศ. 2563 จะสามารถลดก๊าซเรือนกระจกลงได้ 7-20% เมื่อเทียบเคียงกับกรณีปกติ (BAU) ล่าสุดในการติดตามผลการลดก๊าซเรือนกระจก ภายในปี พ.ศ. 2563 (NAMA Tracking) โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ของกระทรวงพลังงาน

พบว่าไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกลงไปได้แล้วไม่น้อยกว่า 14% ของค่าเป้าหมาย หรือลดได้ทั้งสิ้น 51.72 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO₂eq) [1]

ผลการดำเนินงานเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการทบทวนนโยบายพลังงานด้านสิ่งแวดล้อมของงานวิจัยนี้ โดยใช้เครื่องมือ 2 ชุด กล่าวคือ เครื่องมือตัวที่ 1 ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเครื่องมือตัวที่ 2 ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ในการชี้วัดผลกระทบของการดำเนินงานของนโยบายพลังงานในด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญในการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานตามประเภทของปัญหา และจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์นโยบายพลังงานของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของนโยบายพลังงานของประเทศไทย นำไปสู่การพัฒนาพลังงานของประเทศไทยให้ก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถิติข้อมูลพลังงานในประเทศไทย จะใช้ 2 กลุ่ม คือ การปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อการใช้พลังงานหลัก และการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม จากกระทรวงพลังงาน และสำหรับสถิติพลังงานในต่างประเทศ จะใช้ข้อมูลดัชนีชี้วัดผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2563 จากรายงาน EPI ปี ค.ศ. 2020

2. ขอบเขตเนื้อหา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตเนื้อหาวิเคราะห์นโยบายพลังงานไทยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม

3. ขอบเขตพื้นที่

งานวิจัยนี้ใช้สถิติข้อมูลพลังงานของประเทศไทยและต่างประเทศในการวิเคราะห์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Energy Indicators for Sustainable Development (EISD)

“ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” มาจากหนังสือชื่อ “Energy Indicators for Sustainable Development: Guidelines and Methodologies” [2] ที่ กลุ่มองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ International Atomic Energy Agency (IAEA) United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA) International Energy Agency (IEA) และ European Environment Agency (EEA) ได้จัดทำขึ้น และตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2548 โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการนำสถิติ และดัชนีชี้วัดด้านพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ มาบ่งชี้ถึงระดับและทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยดัชนีต่าง ๆ เหล่านี้จะสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ United Nations Commission on Sustainable Development (CSD) ในการพิจารณาดัชนีชี้วัดด้านนโยบายพลังงานนั้นมี 3 มิติใหญ่ที่ใช้ในการพิจารณา กล่าวคือ มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐศาสตร์ และมิติทางสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ดัชนีชี้วัดให้สามารถ

สะท้อนภาพสภาวะทางพลังงานบ่งชี้ความแตกต่างจากแต่ละประเทศ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงค่าดัชนีในแต่ละช่วงเวลา จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงได้เด่นชัด ซึ่งดัชนีเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ใช้ชี้แจงการวางนโยบาย และการตัดสินใจลงทุนในกิจการพลังงาน การวางแผนควบคุมมลพิษ และนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศได้

ตารางแสดงดัชนีชี้วัดด้านพลังงาน มิติทางสิ่งแวดล้อม [3]

มิติทางสิ่งแวดล้อม				
หัวเรื่องหลัก	หัวเรื่องรอง	ดัชนีชี้วัดด้านพลังงาน		องค์ประกอบ
บรรยากาศ	การเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศ	ENV1	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตพลังงานต่อหัวประชากรและต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP)	-การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตและการใช้พลังงาน -ปริมาณประชากร หรือผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP)
	คุณภาพอากาศ	ENV2	ความเข้มข้นของมลพิษในอากาศในเขตพื้นที่เมือง	-ความเข้มข้นของมลพิษในอากาศ -ระดับจุดวิกฤติของคุณภาพอากาศ
		ENV3	มลพิษทางอากาศที่เกิดจากกิจกรรมพลังงานทั้งระบบ	-การปล่อยมลพิษทางอากาศ -ระดับจุดวิกฤติของคุณภาพอากาศ
แหล่งน้ำ	คุณภาพน้ำ	ENV4	การปนเปื้อนของเสียที่ปล่อยจากกิจการพลังงานลงสู่แหล่งน้ำ	-ปริมาณสิ่งที่ย่อยสลายในรูปของเหลว -ระดับจุดวิกฤติของแหล่งน้ำ
ดิน	คุณภาพดิน	ENV5	ขนาดที่ดินที่มีสภาวะเป็นกรดเกินกว่าจุดวิกฤติ	-พื้นที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากกิจการพลังงาน -ระดับของจุดวิกฤติความเป็นกรด
	ป่าไม้	ENV6	อัตราการทำลายป่าไม้ อันเนื่องมาจากความต้องการด้านพลังงาน	-พื้นที่ป่าไม้โดยเปรียบเทียบจากสองช่วงเวลาที่แตกต่างกัน -ปริมาณการใช้พลังงานชีวมวล (Biomass) ทั้งหมด
	การเกิดขยะในรูปของแข็งและการจัดการขยะ	ENV7	อัตราส่วนของการเกิดขยะต่อหน่วยของการผลิตพลังงาน	-ปริมาณของขยะในรูปของแข็ง
		ENV8	อัตราส่วนของขยะที่ได้รับการกำจัดที่เหมาะสมต่อปริมาณการเกิดขยะทั้งหมด	-ปริมาณของขยะในรูปของแข็งที่ได้รับการกำจัดอย่างเหมาะสม -ปริมาณรวมของการเกิดขยะในรูปของแข็ง

		ENV9	อัตราส่วนของขยะ กัมมันตภาพรังสีต่อ หน่วยการผลิต พลังงาน	-ปริมาณขยะกัมมันตรังสี (ที่เกิดสะสมใน ช่วงเวลาที่เลือกพิจารณา) -ปริมาณการผลิตพลังงานทั้งหมด
		ENV10	อัตราส่วนของขยะ กัมมันตภาพรังสีใน ระหว่างที่รอกการกำจัด ต่อปริมาณของขยะ กัมมันตภาพรังสี ทั้งหมด	-ปริมาณขยะกัมมันตรังสีที่รอกการกำจัด -ปริมาณรวมของขยะกัมมันตภาพรังสี

1.2 ดัชนีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (ENVIRONMENTAL PERFORMANCE INDEX: EPI)

ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2563 [4] (Environmental Performance Index: EPI) หรือ ‘ตัวชี้วัดความยั่งยืน’ โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยเยล และมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เป็นการจัดเก็บข้อมูล และข้อเท็จจริง พร้อมพัฒนาตัวชี้วัดผสม (composition index) สำหรับการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ใน 180 ประเทศทั่วโลก 8 ภูมิภาค ซึ่งจะมีการปรับปรุงผลลัพธ์ EPI ทุก 2 ปี ชี้แจง 2 ด้านความมุ่งหมาย (policy objectives) อันประกอบไปด้วย 32 ตัวชี้วัดและ 11 ประเด็นปัญหา (categories) แสดงให้เห็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในหลากหลายมิติที่ส่งเสริม และบ่งชี้ว่าประเทศใดบ้างในโลก ณ ปัจจุบันที่มุ่งหน้าสู่ ‘ความยั่งยืน’ โดยเฉพาะที่สะท้อน ‘นโยบายของประเทศที่มีเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม’ ได้อย่างก้าวหน้ามากที่สุด สุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Health – EH) 4 ประเด็นปัญหา ได้แก่ คุณภาพอากาศ (PM 2.5 เชื้อเพลิงที่ใช้ในบ้าน โอโซน) สุขภาพและน้ำดื่ม ตะกั่วในสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะของเสีย (ขยะมูลฝอย) ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ (Ecosystem Vitality – EV) 7 ประเด็นปัญหา ได้แก่ ความหลากหลายทางชีวภาพและถิ่นที่อยู่ (บนบกและมหาสมุทร) ระบบนิเวศ (ต้นไม้ พืชหญ้า พื้นที่ชุ่มน้ำ) การประมง (น้ำจืดและน้ำเค็ม) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปล่อยมลพิษ การเกษตร และแหล่งน้ำ

รูปที่ 1 ตัวชี้วัดของ EPI ทั้งด้านสุขภาพด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental health-EH) และความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ (Ecosystem vitality-EV) [5]

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยได้ทำการค้นหาข้อมูลสถิติพลังงานมาจากเว็บไซต์สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน [6] ในส่วนของข้อมูลพลังงานที่ได้เผยแพร่สถิติพลังงานต่าง ๆ

2.2 ผู้วิจัยได้ทำการค้นหาข้อมูลจากรายงาน EPI [7] Environmental Performance Index 2020 ซึ่งเป็นการจัดลำดับตัวชี้วัดทั่วโลกสำหรับสิ่งแวดล้อมในประเด็นความยั่งยืน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 งานวิจัยนี้ใช้ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (EISD) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ด้านพลังงานในด้านสิ่งแวดล้อมตามตัวชี้วัด ENV1 ที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

- 3.1.1 การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อการใช้พลังงานหลัก
(CO₂ Emission per Primary Energy Consumption)
- 3.1.2 การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม
(CO₂ Emission per GDP)

ซึ่ง EISD สามารถให้ความกระจ่างเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านพลังงาน และบอกความแตกต่างระหว่างประเทศ เมื่อค่าดัชนีมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา EISD แสดงให้เห็นถึงความคืบหน้า และการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน จึงใช้ในการวางแผนทางในการพัฒนานโยบายและการตัดสินใจสำหรับธุรกิจพลังงานการวางแผนควบคุมมลพิษและนโยบาย การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศได้

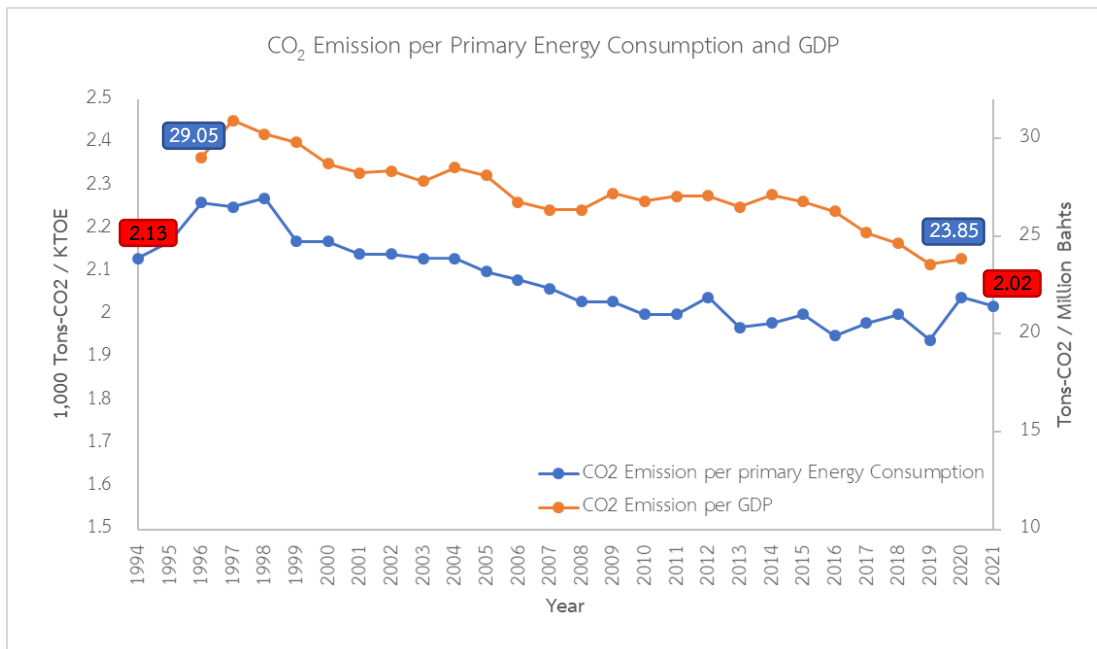
3.2 งานวิจัยนี้ใช้ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index – EPI) เป็นการพัฒนาวีธีการและตัวชี้วัด เพื่อประเมินว่าประเทศหนึ่ง ๆ มีการดำเนินการต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับใด โดยใช้ ข้อมูลจากการจัดลำดับประเทศทั่วโลก แบ่งเป็น

3.2.1 จัดลำดับ 10 อันดับแรกของโลก

3.2.2 จัดลำดับ 10 ประเทศในอาเซียน

ผลการวิจัย

4.1 ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (EISD)

รูปที่ 2 การปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อการใช้พลังงานหลัก และ GDP

รูปที่ 2 แสดงปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ เทียบกับปริมาณการใช้พลังงาน และ GDP ของประเทศไทย จากรูปแสดงให้เห็นว่าการปล่อย CO₂ ต่อการใช้พลังงานหลักตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 – 1998 (พ.ศ. 2537-2541) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 2.13 พันตันต่อ KTOE ในปี ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) เป็น 2.27 พันตันต่อ KTOE ใน ค.ศ. 1994 – 1998 (พ.ศ. 2541) นับแต่นั้นการปล่อยก๊าซ CO₂ ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึง 2.02 พันตันต่อ KTOE ในปี ค.ศ. 2021 (พ.ศ. 2564) อันแสดงให้เห็นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ และนโยบายที่มุ่งเน้นวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น จะส่งผลให้เกิดผลดียิ่งขึ้นในอนาคต

ในขณะเดียวกัน ปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ในช่วงปี ค.ศ. 2000 – 2020 (พ.ศ. 2543 -2563) ของประเทศไทย สถิติในรอบ 20 ปี ระบุว่าระดับการปล่อยมลพิษได้ลดลงอย่างต่อเนื่องจนเป็น 23.85 กิโลกรัมต่อล้านบาท ในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ.2563) ดังแสดงในรูปที่ 2

4.2 ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Index – EPI) 10 อันดับแรกของโลก ปี พ.ศ. 2563 ดังต่อไปนี้

1. เดนมาร์ก 82.5
2. ลักเซมเบิร์ก 82.3
3. สวิสเซอร์แลนด์ 81.5
4. สหราชอาณาจักร 81.3
5. ฝรั่งเศส 80.0
6. ออสเตรเลีย 79.6
7. ฟินแลนด์ 78.9
8. สวีเดน 78.7
9. นอร์เวย์ 77.7
10. เยอรมัน 77.2

เดนมาร์กอยู่ในอันดับ 1 ด้วย คะแนนรวม 82.5 % มีความโดดเด่นในทุกตัวชี้วัด โดยเฉพาะเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องด้วยเป็นผู้นำการพัฒนากังหันลมรายใหญ่ที่สุดของโลก มีพลังงานลมมาใช้สูงถึง 47 % ของความต้องการใช้ไฟฟ้าทั้งประเทศ รวมทั้งมีแผนจะลงทุนในด้านพลังงานหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดก๊าซเรือนกระจกให้ได้ถึง 70 % ก่อนปี พ.ศ. 2573 และลดให้เป็นศูนย์ ภายในปี พ.ศ. 2593 ฉะนั้น เดนมาร์ก จึงมีบทบาทนำในทุกตัวชี้วัด

ประเทศในอาเซียน 10 ประเทศกับอันดับโลกและคะแนน

1. สิงคโปร์ (39, 58.1)
2. บรูไนฯ (46, 54.8)
3. มาเลเซีย (47, 47.9)
4. ไทย (78, 45.4)
5. ฟิลิปปินส์ (111, 38.4)
6. อินโดนีเซีย (116, 37.8)
7. ลาว (130, 34.8)
8. กัมพูชา (139, 33.6)
9. เวียดนาม (141, 33.4)
10. เมียนมาร์ (179, 25.1)

สำหรับประเทศไทยนั้นอยู่ในอันดับที่ 78 จากทั้งหมด 180 ประเทศทั่วโลก ขึ้นจากอันดับที่ 121 ในปี พ.ศ. 2561 และอยู่ในอันดับที่ 7 ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจากทั้งหมด 25 ประเทศ นั้นแสดงให้เห็นถึงแนวทางนโยบายพลังงานของไทยได้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

ตัวชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (EISD) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายด้านพลังงานในด้านสิ่งแวดล้อม จากสถิติปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อปริมาณการใช้พลังงานหลักที่ลดลงจาก 2.13 พันตันต่อ KTOE ในปี ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) เป็น 2.02 พันตันต่อ KTOE ในปี ค.ศ. 2021 (พ.ศ. 2564) และปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อ GDP ที่ลดลงจาก 29.05 ตันต่อล้านบาท ในปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) เป็น 23.85 ตันต่อล้านบาท

ในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) (รูปที่ 2) ซึ่งให้เห็นว่านโยบายพลังงานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีแนวโน้มความก้าวหน้า ผลกระทบต่อพลังงานมีแนวทางที่ลดลง ทั้งนี้เกิดจากการที่รัฐบาล มีการใช้มาตรการประหยัดพลังงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนโยบายและมาตรการที่ผ่านมามีความเพียงพอและได้ผล ประกอบกับรัฐบาลปัจจุบันพยายามเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน [8] ถึงแม้จะมีปัญหา เช่น ราคาวัตถุดิบ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และการประท้วงขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงด้านพลังงานก็ตาม

และจากการศึกษาผลการดำเนินงาน โดยใช้ดัชนีชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม (EPI) ซึ่งประเทศไทยได้รับการเลื่อนลำดับขึ้นจากลำดับที่ 121 ในปี พ.ศ. 2561 เป็นอันดับที่ 78 ในปี พ.ศ. 2563 จะเห็นได้ว่าผลข้อมูลในด้านสุขภาพด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental health-EH) และความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ (Ecosystem vitality-EV) ของไทย แสดงให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัตินโยบายพลังงานของประเทศ ด้านสิ่งแวดล้อม มีความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และสะท้อนภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ตรงกับสถานการณ์ของประเทศ เมื่อเทียบกับการใช้ตัวชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (EISD)

สุดท้ายนี้ การมีนโยบายพลังงานที่ดีได้นั้น ยังควรต้องทำควบคู่ไปกับนโยบายความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (GDP per capita) ด้วย เพราะจะสามารถช่วยให้ลงทุนกับนโยบายและโครงการตามเป้าหมายสุขภาพด้านสิ่งแวดล้อม ไปจนถึงสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ในการสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น มีน้ำดื่มที่สะอาด และมีสุขภาพที่ดี มีการลดมลพิษทางอากาศ มีการควบคุมขยะอันตราย เป็นต้น ตรงกันข้าม หากเร่งพัฒนานโยบายทางด้านเศรษฐกิจที่มากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม อาจเกิดผลเสียต่อความก้าวหน้าด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ดังนั้นหัวใจที่สำคัญจึงขึ้นอยู่กับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ หลักนิติรัฐ และการบังคับใช้กฎหมาย หรือกฎระเบียบ ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์นโยบายพลังงานของประเทศไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานนโยบายพลังงานไทยในด้านสิ่งแวดล้อม จากเครื่องมือวิจัยข้อที่ 1 ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน(EISD) และเครื่องมือวิจัยข้อที่ 2 ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (EPI)

2. ผลการวิจัยจากเครื่องมือวิจัยข้อที่ 1 ดัชนีชี้วัดด้านพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (EISD) พบว่า เมื่อใช้ตัวชี้วัด ENV1 ในหัวข้อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ บนมิติทางด้านสิ่งแวดล้อม ในการพิจารณานโยบายพลังงานนั้น สะท้อนให้เห็นภาพแนวโน้มของประเทศไทยของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ในปี 2563 พบว่าไทยปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ อยู่ที่ 23.85 ล้านตัน CO₂ ลดลงร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับ 10 ปีที่แล้ว จะเห็นได้ว่าการใช้พลังงานทดแทนที่เพิ่มมากขึ้น ตามนโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทนของรัฐบาล มีแนวโน้มที่ก้าวหน้าและผลกระทบต่อพลังงานมีแนวทางที่ลดลง

3. ผลการวิจัยจากเครื่องมือข้อที่ 2 ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (EPI) เพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ใน 180 ประเทศทั่วโลก 8 ภูมิภาค เทียบกับประเทศไทยเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายพลังงานของประเทศที่มีเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า แนวโน้มการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมต่อประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากการจัดอันดับของ Sustainable Development Report ในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 78 จาก 180 ประเทศทั่วโลก ขึ้นจากอันดับที่ 121 ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลกภายในปี 2565 แล้ว สะท้อนให้เห็น ถึงการพัฒนาการวางแผน ของนโยบาย

พลังงานของประเทศไทยที่ทำให้คนไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และเป็นรากฐาน ในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ในระยะยาวต่อไป

ข้อเสนอแนะ

นโยบายพลังงานของประเทศไทยด้านสิ่งแวดล้อมบนความยั่งยืน เป็นความท้าทายอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่แสดงถึงอันดับตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้วนั้น แต่ช่วยบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล แสดงถึงประเด็นปัญหาเร่งด่วนด้านสิ่งแวดล้อม ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ รวมถึงการได้วิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานตามประเภทต่าง ๆ ของปัญหา ซึ่งจะเป็นโยบายต่อการกำหนดนโยบาย ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนประเทศให้ก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ผ่านเส้นปี 2563 ไทยมุ่งหน้าลดก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมาย,2563,
<https://datacenter.deqp.go.th/knowledge/articlecop/16/>
- IAEA, Energy Indicators for Sustainable Development: Guidelines and Methodologies, Int At Energy Agency, 2005, https://www-pub.iaea.org/MTCD/publications/PDF/Pub1222_web.pdf
- Boonyarat, 2017, Critical analysis of Thailand's past energy policies towards the development of a new energy policy, Energy Efficiency, (2018)11:713–732,
- SDG Move, SDG Updates, 2021, <https://www.sdgmovement.com/2021/02/27/environment-performance-index-2020-sdgs/>
- EPI, Policymakers' Summary, 2020, <https://epi.yale.edu/downloads>
- EPPO, CO₂ Emission by Energy Type and Sector, 2021, <http://www.eppo.go.th/index.php/th/energy-information/static-energy/static-co2>
- EPI, Score, 2020, <https://epi.yale.edu/downloads/epipolicymakerssummaryr11.pdf>
- EPPO, Government Policy Statement, [http://www.eppo.go.th/index.php/th/plan-policy/policy?orders\[publishUp\]=publishUp&isearch=1](http://www.eppo.go.th/index.php/th/plan-policy/policy?orders[publishUp]=publishUp&isearch=1)

แนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการแบบพหุวิทยาการ ในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน

Design guidelines for learning management with integration with Multi-science in industrial services with Chinese language

ณภัทร ญาโนภาส¹

¹สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, Aj.napat@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนบูรณาการด้วยพหุวิทยาการ เพื่อประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาจีนและวิชาอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติตามบริบทต่าง ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ การบริการ การท่องเที่ยว การโรงแรม การบริการ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดเนื้อหาที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนในวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนมีดังนี้ อุตสาหกรรมบริการภายในประเทศไทยที่ชาวจีนนิยมใช้บริการ รูปแบบ แนวคิด พฤติกรรม วัฒนธรรมในการท่องเที่ยวของชาวจีน นวัตกรรมในงานบริการ ซึ่งสอดคล้องกับผู้เรียนเห็นว่าเนื้อหาของรายวิชาที่มีความหลากหลายมีความสำคัญและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน มีการเรียงลำดับความง่ายของเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทันสมัยและทันกับเหตุการณ์ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เนื้อหาของวิชาที่เรียนมายังมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

แนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการแบบพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน มีดังนี้ 1. มีการบรรยายเนื้อหาอุตสาหกรรมบริการเป็นภาษาไทย การอธิบายโดยการยกตัวอย่าง 2. การสอนภาษาจีน คำศัพท์ ตัวอักษรลำดับขีดจีน ผีออกเสียง แต่งประโยค บทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับงานบริการต่าง ๆ 3. การทำงานเป็นกลุ่ม 4. เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียน 5. การทำกิจกรรม การลงมือปฏิบัติ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ บูรณาการด้วยพหุวิทยา อุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน

ABSTRACT

This research article is intended to present the form of learning, according to the integration concept with a multi-radio, for the benefit of the Chinese and other subjects, used in Chinese as a medium for students. Learn natural languages such as geography, tourism services, hotels, services, and factors that cause content that is necessary for student learning in modern times.

The results showed that factors affecting content, teaching, and learning in the community of the service industry with the Chinese language are as follows: The interior of the Thai service industry

that the Chinese people prefer service, conceptual style, cultural behavior in the Chinese tourism, innovation in service, which following the learner, seeing that the content of the course is diverse, is important and suitable for the current condition, there is an easy difficulty sort of content by the objectives, modern and up with the event, causing creativity, in addition. The content of the study is also beneficial to occupation.

Guidelines for learning management, multi-duty integration in industrial services with Chinese services are as follows: 1. There is a lecture on the content industry in Thai. Explanation by for example 2. Chinese teaching, vocabulary, literal, Chinese sequence practice pronunciation, pronunciation, sentences, conversations related to various service work. 3. Group work 4. Information technology for study 5. Acting activities.

Keywords : Integrated learning content management, Integration with multiple sciences, Service industry with Chinese language

บทนำ

การท่องเที่ยวไทยมีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามากขึ้น ทั้งการท่องเที่ยวภายในประเทศและต่างประเทศ หรือการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติที่นิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ในด้านการบริการต่างต้องใช้ภาษาในการสื่อสาร ต้อนรับ แนะนำ กลุ่มคน ชาวจีนก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีศักยภาพในการซื้อ และในปี พ.ศ. 2564 นี้ เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้สถานการณ์ การท่องเที่ยวได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รูปแบบการท่องเที่ยวก็เปลี่ยนไปด้วย แต่หากสถานการณ์ดีขึ้น รูปแบบ การท่องเที่ยวอาจมีการเปลี่ยนแปลงไป แต่การบริการ การใช้ภาษาเพื่อการบริการ หรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน บทบาทการเรียนรู้การใช้ภาษาจีนนั้น ยังคงมีความสำคัญต่อไป

อย่างที่ทราบกันดีภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาต่างมีความสำคัญและ จำเป็นต่อการนำมาประยุกต์ใช้ให้ดียิ่งขึ้นต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ไม่ว่าจะทางด้านที่มีความสอดคล้องกันของ วัฒนธรรม ภาษา จิตวิทยาการบริการ หากการจัดการเรียนการสอน การเข้าถึงในความรู้ในด้านอุตสาหกรรมการบริการ การเข้าใจเหตุการณ์ การประยุกต์ใช้ที่สอดคล้องในยุคนวัตกรรมชีวิตใหม่ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในด้านศักยภาพในด้าน นี้ ตามที่ วันเฉลิม พวงธรรมรงค์ (2561) ศึกษาในเรื่องมีความต้องการบุคลากรที่สามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร ด้าน การพูด การฟัง การเขียน และด้านการอ่านในงานบริการภายในโรงแรม เพราะฉะนั้นการเรียนรู้อุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยว การบริการด้วยการประยุกต์ใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมจีน แนวคิดคนจีนต่าง ๆ ต่อ การเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการหรือการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ ตรงกันของผู้ให้บริการและรับบริการ ด้วยการรู้ภาษาจีนในการสื่อสาร มีความจำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาทรัพยากร บุคคลในด้านอุตสาหกรรมการบริการในประเทศไทย ตามที่ เพียรพิทย์ โรจนปยุตยา (2561: 792) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาอิสลามในสังคมไทย ด้านเนื้อหาทฤษฎี เพื่อให้องค์ประกอบด้านเนื้อหาทฤษฎี เหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงควรปรับรายวิชาให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาและ บูรณาการรายวิชาอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์ (2562: 33) กล่าวว่า การ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา(CLIL)เป็นวิธีการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหาและ ภาษา กระบวนการเรียนการสอนไม่เพียงแต่จะมุ่งเน้นการเรียนรู้เนื้อหาเท่านั้นแต่ยังมุ่งเน้นการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

อีกด้วย ทั้งส่วนเนื้อหาและภาษาจะถูกผสมผสานเข้าด้วยกัน และการบูรณาการ (ทิสนา แชมมณี, 2556) การบูรณาการแบบสอดแทรกหรือพหุวิทยา ลักษณะการจัดการองค์ความรู้นำเอาเรื่องหรือสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปสอดแทรกในสาระการเรียนรู้หรือวิชาที่ตนเองสอน จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเนื้อหาในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงแนวทางการออกแบบเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาในรูปแบบการบูรณาการด้วยพหุวิทยา ด้วยการนำหลักการระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนในการเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1.ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาสำนักวิชาศิลปศาสตร์ เอกภาษาจีน ระดับชั้นปีการศึกษาที่ 1 ที่ลงเรียนวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน จำนวน 34 คน

2.ขอบเขตเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมด้วยวิธีวิจัยเอกสาร ตำรา เว็บไซต์ไทย-จีน การสนทนา รายบุคคล การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

วิธีดำเนินการวิจัย

1.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation form) โดยการสังเกตพฤติกรรมหัวข้อในแบบสังเกตที่สร้างขึ้นภายในชั้นเรียนขณะทำการเรียนการสอน ทำกิจกรรม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรม

หลักการระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์ (Glaser) (Glaser, 1965: 711-809 อ้างถึงใน ทิสนา แชมมณี, 2556) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยที่มีองค์ประกอบตามทฤษฎีของเกลเซอร์ แบ่งเป็นขอบเขตเนื้อหาและลำดับเนื้อหา หลักการระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์ (Glaser) (ทิสนา แชมมณี, 2556)

2.การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร สื่อและข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต งานอุตสาหกรรมบริการที่มีบริการในประเทศไทยและเป็นถิ่นนิยมของชาวจีน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดเนื้อหาการเรียนการสอนในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ข้อมูลปฐมภูมิ (PrimaryData) ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลในชั้นเรียนจากการสังเกตและการสอบถาม

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) การตรวจสอบจากข้อมูลเอกสาร การตรวจสอบจากแหล่งเวลาในช่วงเวลาต่างกัน การตรวจสอบข้อมูลต่างสถานที่ การตรวจสอบบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันไป นักวิชาการภาษาจีน ผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวจีน ผู้ใช้บริการนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยการเรียบเรียงข้อมูล แยกประเภทข้อมูล จัดเรียงเนื้อหาข้อมูล วิเคราะห์เรียบเรียงรูปแบบการเรียนรู้อุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในปัจจุบัน วิเคราะห์แนวทางการเรียนรู้ภาษาจีนให้มีความสอดคล้องกับการนำไปใช้ในงานอุตสาหกรรมบริการ ตรวจสอบความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูล ผสานข้อมูลที่ผลิตขึ้นใหม่ตามบริบทที่ศึกษา การสังเกตการเรียนรู้ในชั้นเรียนของนักศึกษา การตอบคำถาม การทำกิจกรรม ผลการประเมิน การสอบถาม สัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดเนื้อหาการเรียนการสอนในการเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในปัจจุบัน

ปัจจัยที่ 1 คือ อุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย ปัจจัยที่ 2 คือ อุตสาหกรรมบริการที่เป็นที่นิยมต่อคนจีนในประเทศไทย ปัจจัยที่ 3 คือ รูปแบบการเรียนการสอนอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในประเทศไทยในปัจจุบัน ปัจจัยที่ 4 คือ การสื่อสารและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ปัจจัยที่ 5 คือ แนวทางการเรียนรู้อุตสาหกรรมบริการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ จะเห็นได้ว่าตลาดนักท่องเที่ยวชาวจีนในด้านงานบริการการนวด การสปาของประเทศไทยยังมีความโดดเด่นในผลิตภัณฑ์ การบริการ การเข้ามาของเทคโนโลยีที่เป็นเลิศต่อการให้บริการต่อนักท่องเที่ยว ธุรกิจบริการด้านการขนส่ง การแพทย์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพหรืออื่น ๆ ต่างมีนายทุนประเทศจีนหรือนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาลงทุน เข้ามาใช้บริการในประเทศไทย ทรรศนารบุคคลในงานด้านการใช้ภาษาจีนในการบริการกับลูกค้า นักท่องเที่ยว การแพทย์ การพยาบาล การติดต่องาน การสื่อสารโดยตรงต่อผู้บังคับบัญชาชาวจีน ยังมีความต้องการบุคลากรในสายวิชาชีพดังกล่าวมานี้ จากรูปแบบการเรียนการสอนอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงแนวทางการเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรมบริการเป็นภาษาจีนและที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหัวข้อวิชานั้น ๆ สรุปได้ว่าเนื้อหาการเรียนการสอนส่วนใหญ่เกี่ยวกับภาษาจีนเพื่อธุรกิจการบิน การท่องเที่ยว การโรงแรม และภาษาจีนเพื่อใช้สื่อสารในร้านอาหาร โดยเริ่มต้นสอนจากคำศัพท์ วลี สำนวน ประโยค และบทสนทนาภาษาจีนของเนื้อที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีการฝึกและพัฒนาทั้งทักษะการฟังการพูดด้วย และรายวิชาที่เปิดสอนโดยส่วนมากของไทยในปัจจุบัน คือ อุตสาหกรรมธุรกิจการบิน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมโรงแรมที่อยู่ในรายวิชาสาขาการท่องเที่ยวที่ไม่มีการสอนภาษาจีนมีเพียงแต่การใช้ภาษาไทยในการบรรยายเนื้อหา หากแต่วิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนนี้ในเรื่องการใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยในการบรรยายเนื้อหาและภาษาจีนในการเรียนการสอนการสื่อสารสนทนาบริการต่าง ๆ เป็นภาษาจีน จะเห็นได้ว่าก่อเกิดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น การปฏิบัติงานราบรื่น สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เนื่องจากมีความเข้าใจในรูปแบบงานบริการพร้อมกับการใช้ภาษาในการสื่อสารที่ถูกต้อง

ในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า คำว่าอุตสาหกรรมบริการนั้นรวมถึงภาคการบริการที่เกิดขึ้นทุกอย่างที่มีในประเทศไทยและมีการใช้ภาษาจีนเข้ามาสื่อสารนั้นคือการเจาะจงกลุ่มเป้าหมายในการบริการต่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ทำให้ความเจาะจงในการบริการ เพราะฉะนั้นในตลาดธุรกิจบริการของกลุ่มนั้นจึงควรมีการเรียนรู้การใช้ภาษาจีนให้มีความซึ้งชัดในงานบริการในตัวเนื้อหาที่ทำการสอน การเรียนรู้คำศัพท์ การเลือกใช้คำ วลี รูปแบบการสนทนา การสื่อสารที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ ต่างมีความสำคัญไปพร้อมกับความรู้ในงานบริการ แนวความคิด วัฒนธรรมจีน การพูดเพื่อการประชาสัมพันธ์ความเป็นไทย การทราบถึงความต้องการของลูกค้า และความ

เข้าใจตลาดความนิยมชมชอบต่อการท่องเที่ยวในไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีน เพราะบางตัวผลิตภัณฑ์ได้เป็นที่นิยมมาก นักในหมู่คนไทย แต่กลับเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน

จะเห็นได้ว่าในโลกการบริการรูปแบบใหม่เพื่อความปลอดภัยของทั้งผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และผู้ประกอบการ นั้น ต้องมีทิศทางและการสื่อสารที่เป็นไปในทางเดียวกัน ทั้งสามด้านต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่มีผลกระทบต่อรูปแบบการบริการที่เปลี่ยนไปนั้น ทางด้านการศึกษาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ แนวทางการเรียนรู้อุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานบริการก็จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างเนื้อหาการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มขึ้น ทั้งทางด้านการสื่อสารต่อผู้รับบริการอย่างถูกต้อง ชัดเจน สั้น กระชับ เรียนรู้ประโยคคำศัพท์รูปแบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ภาษาจีนในการอธิบายขั้นตอน วิธีการ รูปแบบการบริการของทางองค์กรที่มีการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์มาตรฐานการบริการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่นั้น เป็นความรู้ที่ต้องเพิ่มเติมขึ้นและนำมาปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้

2. แนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน

เนื้อหาองค์ความรู้และเรียนรู้ที่เรียนสนทนาภาษาจีนเพื่อสร้างความรู้ใหม่พร้อมนำมาใช้จริง การจัดเนื้อหาการเรียนการสอนในวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในงานวิจัยนี้ ผู้เรียนคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี เอกภาษาจีน ปี 1 ภาคการศึกษาที่ 3 ผู้เรียนได้ทำการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานมาแล้วทั้งหมด 3 รายวิชา ทางผู้วิจัยมีความเห็นว่ารายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนนั้น มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่เรียนภาษาจีนมาแล้วอย่างน้อย 2 ปีการศึกษา หรือประมาณ 2 ปี แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสอนและวิจัยกับนักศึกษาในช่วงชั้นปีที่ 1 ในการออกแบบการจัดเนื้อหาในวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วยภาษาจีนที่จะยกตัวอย่างในต่อไปนี้จะเป็นการจัดเนื้อหาสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 3 ที่เรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐานมาแล้วทั้งหมด 3 รายวิชา อาจารย์ผู้สอน คือ อาจารย์ด้านการสอนภาษาจีน พร้อมกับด้านการจัดการด้านการท่องเที่ยวเพียงคนเดียว

การจัดเนื้อหาในวิชาอุตสาหกรรมด้วยภาษาจีน โดยที่ในวิชาที่ผู้เขียนได้ทำการสอนในวิชานี้ ผู้เขียนนำหลักการระบบการเรียนการสอนของเกลเซอร์ (Glaser) (Glaser, 1965: 711-809 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2556) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยที่มีองค์ประกอบตามทฤษฎีของเกลเซอร์และทางผู้เขียนมีเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนของการจัดกระบวนการเรียน แบ่งเป็นขอบเขตเนื้อหาและลำดับเนื้อหา โดยองค์ประกอบทั้งหมดมีดังนี้

จุดประสงค์ของการสอน

จุดประสงค์ของการเรียนวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน ทั้งนี้คือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการภายในประเทศไทยที่เป็นที่นิยมต่อชาวจีน ความหมาย วิธีการ ผลิตภัณฑ์การบริการ ความสำคัญประโยชน์ต่าง ๆ ต่องานบริการด้วยการเรียนรู้จากเนื้อหาภาษาไทยและภาษาจีนควบคู่กัน เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาตัวงานบริการและการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารต่อทางด้านบริการในแขนงงานต่าง ๆ กับชาวจีนหรือประเทศที่ใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร

การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน

ผู้วิจัยต้องทำการประเมินผู้เรียนในเนื้อหาความรู้พื้นฐานภาษาจีนก่อนการสอน โดยการสอบถามจากอาจารย์ท่านอื่นที่เคยสอนผู้เรียน จากการดูผลคะแนนการศึกษาในตัววิชาภาษาจีน การสอบถามนักศึกษาจำนวนหนึ่งเข้าพูดคุยสอบถามเป็นการประเมินสถานะความรู้ผู้เรียนก่อนดำเนินการสอนและจากการสังเกตในห้องเรียนขณะทำการสอน เป็นการประเมินระหว่างการสอน

การจัดกระบวนการเรียนการสอน

เมื่อมีการประเมินสถานะความรู้ของผู้เรียน ผู้สอนจะทราบว่าในชั้นเรียนสมควรทำการจัดการเรียนการสอนเช่นไร ในบริบทนี้ผู้เขียนหลังทำการประเมินสถานะผู้เรียนก่อนการจัดกระบวนการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียน

การสอนในวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนของผู้เขียน มีวิธีการจัดแบบบูรณาการเชิงพหุวิทยาสาสนกับการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารดังนี้

1. มิติด้านขอบเขตของเนื้อหา (scope)

1.1 ในสัดส่วนของเวลาที่จัดไว้ เนื้อหาที่นักศึกษาควรรู้ คือ เนื้อหาในด้านอุตสาหกรรมบริการด้วยการบรรยายเป็นภาษาไทยและเนื้อหาการสอนบทสนทนาในการสื่อสารงานบริการในแขนงงานบริการเป็นภาษาจีน

1.2 ในเรื่องที่ได้ให้เรียน ในหัวข้อการบรรยายไทยมีดังนี้ ความหมายอุตสาหกรรมบริการ การบริการในยุคปัจจุบัน พฤติกรรมความต้องการของลูกค้า การพัฒนาการสร้างความแตกต่างในงานบริการ การบริการความสัมพันธ์กับลูกค้า การบริการในพหุวัฒนธรรมแนวคิดพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ในบริการ และในหัวข้อการจัดการเรียนการสอนในวิชานี้ด้วยภาษาจีน คือนักศึกษาต้องเรียนรู้ คำศัพท์ประโยค วิธีการพูดโต้ตอบเป็นภาษาจีน โดยเนื้อหาที่มีดังนี้ การธนาคารการเปิดบัญชี การรับ-ส่งพัสดุ ศูนย์การให้บริการ การรับแปลเอกสาร การบริการการแนะแนวทางการศึกษาในต่างประเทศ บริษัทจัดหางาน บริการทางการแพทย์ สปา

1.3 วิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมอื่น ๆ วัฒนธรรมไทยที่เป็นภาษาจีน ภาษาจีนเพื่อการโรงแรม อบรมการบริการยุคฐานวิถีใหม่

2. มิติด้านลำดับของเนื้อหา (sequence)

การกำหนดลำดับของเนื้อหาจากง่ายไปยาก (simple to complex) โดยเริ่มจากการจัดเนื้อหาการบรรยายไทยให้นักศึกษาได้เข้าใจความหมาย ความรู้ เนื้อหาตัวงานบริการเสียก่อน การอธิบายโดยการยกตัวอย่าง เมื่อนักศึกษาเข้าใจความหมายในเนื้อหาที่จะเรียน ทราบถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงค่อยจัดเนื้อหาการสอนภาษาจีนตามหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้นด้านบน โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง รูปแบบการบริการในเนื้อหานั้น ๆ ด้วยภาษาไทยเสียก่อน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คลิปวิดีโอไทยและจีน หลังจากนั้นเริ่มการฝึกอ่าน คำศัพท์จากสัทอักษรจีน การแปลคำศัพท์ การจดจำคำศัพท์ การเรียนรู้ประโยคสนทนา การอ่านประโยคสนทนาในเนื้อหาที่เรียน การฝึกฝนความจำในเนื้อหา และการนำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ

การประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลการเรียนการสอนของนักศึกษา ผู้เขียนทำการประเมินจากการสังเกต การทำแบบฝึกหัด การเล่นเกมในชั้นเรียนและบนแอปพลิเคชัน การสอบวัดความรู้ การนำเสนอ การพูดโต้ตอบ การสร้างสถานการณ์จำลอง การทำกิจกรรมกลุ่ม

ข้อมูลป้อนกลับ

การให้ข้อมูลป้อนกลับโดยการใช้แอปพลิเคชันในการเรียนรู้ โดยใช้แอปพลิเคชันโดโจในการให้คะแนน นักศึกษาที่ทำการตอบคำถามได้ถูกต้อง โดยกดปุ่มเรียกรายชื่อภายในแอปพลิเคชันและให้คะแนนผ่านแอปพลิเคชันที่แสดงบนจอหน้าสอนภายในห้องเรียน หากตอบถูกผู้ที่ตอบถูกจะได้หนึ่งคะแนน เมื่อตอบผิดจะไม่ได้คะแนน เป็นวิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับในเชิงบวกและลบในเวลาเดียวกัน และใช้แอปพลิเคชัน Kahootในการเล่นเกม

การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ คือ การที่ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ได้ (ทีศนา แชมมณี, 2556)

ตัวอย่างกิจกรรมการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง

1. การเลือกเนื้อหาการเรียนการสอน

ในงานวิจัยนี้ผู้เขียนทำการเลือกบทเรียนสาระความรู้การบริการในงานธนาคาร

2. ขั้นตอนการสอน

2.1 การบรรยายโดยใช้ภาษาไทยในการบรรยายเนื้อหาทางอุตสาหกรรมบริการในอุตสาหกรรมการธนาคาร การเงิน ภายในประเทศ ระหว่างประเทศ ลักษณะการบริการที่ดี ผลกระทบการบริการของงานธนาคาร หลังจากนั้นให้นักศึกษาระดมสมองสรุปองค์ความรู้

2.2 นำเข้าเนื้อหาคำศัพท์ภาษาจีนในงานที่เกี่ยวข้องกับการธนาคาร การเงิน การบริการฝาก ถอน บท สันทนา การเปิดบัญชี

2.3 การฝึกฝนภาษาจีน การสะกดคำศัพท์อักษรจีน การเขียนอักษรจีน การอ่าน การสนทนาโต้ตอบ จากเนื้อหาบทสนทนา และแบบฝึกหัด

3. การดึงเนื้อหาภาษาจีนมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จำลองที่กำหนดโดยการสร้างบทสนทนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ โดยผู้เขียนกำหนดเนื้อหาเป็น 2 หัวข้อให้ผู้เรียนเลือก 1) การฝากเงิน 2) การถอนเงินผู้เรียนเป็นผู้เลือกหัวข้อโดยจับคู่กับเพื่อน และทำการสร้างบทสนทนาเป็นภาษาจีน และทำการจำลองสถานการณ์สมมุติ แสดงบทบาทสนทนาด้วยภาษาจีน

4. การนำเนื้อหามาใช้ในสถานการณ์จำลอง โดยการแสดงบทบาทสมมุติ จากการกำหนดบทบาทที่จะแสดงจากบทสนทนาที่นักศึกษาเรียบเรียงแต่งขึ้นเป็นภาษาจีน

5. การเปรียบเทียบประเมินผลการประยุกต์ใช้ภาษาจีนและการบริการที่ดี จากลักษณะการใช้โทนเสียงท่าทางกิริยาในระหว่างการสนทนาจากบทสนทนา การออกเสียงภาษาจีน ความถูกต้องของคำที่ใช้ในการบริการด้วยภาษาจีน ระหว่างนักศึกษากลุ่มอื่นภายในชั้นเรียนด้วยกัน

สรุปผลการวิจัย

1.ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ

นักศึกษาสามารถนำความรู้ในงานบริการ คำศัพท์ การสนทนากับชาวจีน มาประยุกต์ใช้ในงานบริการ งานธนาคาร การทักทาย การต้อนรับ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การให้การช่วยเหลือแก่ลูกค้าด้วยภาษาจีน

2.การจัดการการเรียนการสอนแบบเน้นการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน โดยใช้ทฤษฎีในการผสมผสานกันดังนี้

การสอนโดยผู้สอนคนเดียว ลักษณะการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระเนื้อหาการเรียนรู้กับเรื่องที่สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาที่กำหนดหรือสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน (จิระพรรณ ขาญช่าง, 2563) การบูรณาการแบบสอดแทรกหรือพหุวิทยา ลักษณะการจัดการองค์ความรู้นำเอาเรื่องหรือสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปสอดแทรกในสาระการเรียนรู้หรือวิชาที่ตนเองสอน (ทีศนา แฉมณี, 2556) การสอนในชั่วโมงภาษาโดยบูรณาการเนื้อหาสาระ (Language classes based on thematic units) (Ball, P., 2018)

3.แนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน โดยสรุปมีดังนี้

3.1 มีการบรรยายเนื้อหาอุตสาหกรรมบริการเป็นภาษาไทย การอธิบายโดยการยกตัวอย่าง

3.2 การสอนภาษาจีน ฝึกการอ่านออกเสียงคำศัพท์ วลี ประโยค และบทสนทนา ฝึกการเขียนตัวอักษรจีนตามลำดับขีดอักษรจีน รวมทั้งฝึกแต่งประโยคและบทสนทนาภาษาจีนเพื่องานบริการต่างๆ

3.3 การทำงานเป็นกลุ่ม

3.4 เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียน

3.5 การทำกิจกรรม การลงมือปฏิบัติ

4.ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมโดยสรุป มีดังนี้

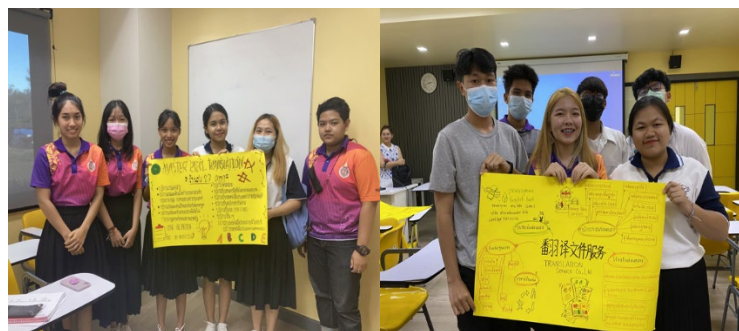
4.1 ขึ้นชอบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน การนำเสนอพาวเวอร์พอยต์ การใช้แอปพลิเคชัน Kahoot การทำคลิปวิดีโอ

4.2 ขึ้นชอบการเล่นเกมส์ในแอปพลิเคชันและในห้องเรียน

4.3 การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม

4.4 การบรรยายโดยใช้ภาษาไทยและการยกตัวอย่างประกอบ เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาอุตสาหกรรมบริการก่อนการเริ่มเรียนในส่วนของเนื้อหาภาษาจีน

4.5 การนำเสนองาน การแสดงบทบาทสมมติโดยใช้ภาษาจีนในการสนทนา

ภาพที่ 1 กิจกรรมการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยการจัดการเรียนการสอนในการเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนในปัจจุบัน จากเนื้อหาการเรียนการสอน นักศึกษาให้ความเห็นว่าสามารถนำความรู้ในงานบริการ คำศัพท์ การสนทนากับชาวจีน มาประยุกต์ใช้ในงานบริการ งานธนาคาร การทักทาย การต้อนรับ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การให้การช่วยเหลือแก่ลูกค้าด้วยภาษาจีน เนื้อหาการเรียนการสอนมีความทันสมัย สามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ได้จริง

การออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการด้วยพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีน นักศึกษามีความพึงพอใจการบรรยายโดยใช้ภาษาไทยและการยกตัวอย่างประกอบ เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาอุตสาหกรรมบริการ ก่อนการเริ่มเรียนในส่วนของเนื้อหาภาษาจีน มีความสอดคล้องกับสัจจินดา คำเงินและคณะ (2020, หน้า 249-260) กล่าวว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) ได้แก่ เนื้อหา (Content) การสื่อสารด้านภาษา (Communication) การรู้คิด (Cognitive) และวัฒนธรรม (Culture) สนับสนุนให้ผู้สอนใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการทำการเรียนการสอนโดยนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการเรียนภาษาเข้าด้วยกัน ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนความคิดในรูปแบบของภาษา จากการนำเนื้อหาสาระวิชาอื่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป้าหมายการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ตามที่ณัฐภัทร ดอนไชยสีหา และคณะ (2016, หน้า 71-80) กล่าวว่า การพัฒนาบทเรียนบนเว็บแบบบูรณาการเชิงพหุวิทยา เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน เน้นทักษะการแก้ปัญหาโดยบูรณาการ 5 วิชา ที่มีการจัดการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ 5 ขั้นตอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ตามที่อาทิศย์ ศรีจันทร์ และคณะ (2017, หน้า 174-185) เปรียบเทียบความสามารถในการฟังและพูด ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษากับการสอนแบบเดิม พบว่าผู้เรียนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและ

ภาษามีความสามารถในการฟังและพูด มีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เนื้อหาในการออกแบบการเรียนการสอนต่างมีความสำคัญต่อการมาประยุกต์ใช้ในการงานอาชีพชีวิตประจำวัน พร้อมกับความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารในสายงานอาชีพ การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระมีความจำเป็นต่อความเข้าใจในตัวบริบทการบริการ ผสานกับการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารในงานบริการด้วยภาษาจีน การเรียนรู้ในรูปแบบการบูรณาการแบบพหุวิทยาการการบูรณาการเชิงเนื้อหาและภาษาเป็นแนวการสอนที่น่าสนใจ สามารถพิจารณานำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

สามารถนำแนวทางการออกแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเน้นการบูรณาการแบบพหุวิทยาการในรายวิชาอุตสาหกรรมบริการด้วยภาษาจีนนำไปปรับใช้กับรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาในการทำการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- จิรชพรรณ ชาญช่วง. (2563). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง. ครุศาสตร์, 48(3), 78-89.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียรพิทย์ โรจนบุญยา. (2561). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษา รายวิชาอิสลามในสังคมไทย. Veridian E-Journal Silpakorn University, 11(1), 785-795.
- วันเฉลิม พ่วงธรรมรงค์. (2561). ความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวของพนักงานแผนกบริการ ส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. นวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 6(2), 74-79.
- สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์. (2562). แนวคิดและหลักการของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL). ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17(2), 33-48.
- สุจินดา คำเงิน ลำไย สีหามาตย์ เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุคงเจริญ (2020). การสังเคราะห์ความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวคิดบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL).วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(1), 249-260.
- อาทิตย์ ศรีจันทร์ ดร, อัญชลี จันทร์ เสม, & เสาวลักษณ์ รัตนวิซซ์. (2560). ผลของการสอนตาม แนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา(CLIL)ที่มีต่อความสามารถในการฟัง-พูดและความสนใจใน การเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, 1(2), 174-185.
- Ball, P. (2018). Innovations and Challenges in CLIL Materials Design. Theory Into Practice, 57(3), 222-231.

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ Legal Issues on Electronic Trading of Personal Accounts

สุदारตน์ เอาสูงเนิน¹ พศิน สัตยพัฒน์² บุญชัย เงินโรจน์ประดิษฐ์³ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา⁴ จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง⁵
ทัตตนันท์ คงลำธาร⁶ และ ชันทอง ใจดี⁷

^{1,2,3,4,5,6,7}สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*Corresponding author e-mail, s62123440057@ssru.ac.th¹, s64123440013@ssru.ac.th²,
s61123440021@ssru.ac.th³, tanawat.pi@ssru.ac.th⁴, jaturong.po@ssru.ac.th⁵, tattanan.kh@ssru.ac.th⁶,
khanthong.ja@ssru.ac.th⁷

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา 3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขกฎหมายซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลที่มียอดผู้ติดตามสูงจะตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิดที่หวังจะนำบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์มาหลอกขายให้กับผู้ที่ต้องการซื้อเพราะบัญชีส่วนบุคคลดังกล่าวมีมูลค่าทางทรัพย์สิน

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าสัญญาซื้อขายทางแฟงและพาณิชย์ของประเทศไทยนั้นมีความหมายนำมาใช้บังคับคือประมวลกฎหมายแฟงและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขายมาตรา 453 เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักกฎหมาย ucc ของสหรัฐอเมริกานั้นได้แยกการซื้อขายแฟงและสัญญาซื้อขายพาณิชย์โดยแยกนิติสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับบุคคลที่ไม่ใช่พ่อค้าและผู้บริโภคไว้แตกต่างกันจึงมีความยืดหยุ่นในการใช้เกี่ยวกับการซื้อขาย

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลนั้นเป็นที่นิยมเพราะสามารถสร้างรายได้และมีมูลค่าทางทรัพย์สินหรือการค้าขายในเชิงพาณิชย์แต่ยังไม่มีการบัญญัติรับรองประเพณีการค้าไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งหลักดังกล่าวสำคัญในการยืดหยุ่นทางการค้า

ในสังคมไทยปัจจุบันมีการค้าขายสินค้า ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์มากกว่าการไปดูสินค้าหน้าร้าน ปัจจัยที่ลูกค้าจะใช้บริการจะเน้นดูความน่าเชื่อถือของร้านค้าออนไลน์ จึงทำให้มีการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงการซื้อขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการซื้อขายบัญชีดังกล่าวยังไม่เป็นการผิดกฎหมายและซื้อขายกันได้อย่างเสรี แต่ทั้งนี้เมื่อมีมูลค่าทางทรัพย์สินที่สูงและยังไม่ถูกรับรองตามกฎหมาย จึงให้ย่นสิทธิ์ต่อผู้คดีไม่ได้เท่าที่ควรเมื่อเกิดกรณีข้อพิพาทขึ้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กำลังเล็งเห็นว่าข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีมูลค่าและอาจถือเป็นทรัพย์สินได้เพราะแฟนเพจหรือไอจีร้านค้าต่าง ๆ มักมีการรวบรวม ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ รูปภาพ หรือข้อมูลอื่นใดที่สามารถบ่งถึงตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อลดความเสี่ยงในข้อพิพาทด้านกฎหมายในอนาคตควรมีกฎหมายลูกเพื่อควบคุม

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน บัญชีส่วนบุคคล อิเล็กทรอนิกส์ ซื้อขาย

ABSTRACT

Research on legal issues related to electronic trading of personal account has objective: 1. To study the state of legal problems related to electronic trading of personal accounts; 2. to study, analyze and compare the trading laws of Thailand and the United States; and 3. to obtain recommendations on amendments to the laws on electronic trading of personal account. The research tool used is qualitative research for analysis of contents and writing a descriptive description.

The results showed that:

1. The research according to the 1st objective found that the personal account with high number of follows will be the victims of the offenders targeting to use electronic personal account for fraud and sale to any person wishing to buy because such accounts have asset value.

2. The research according to the 2nd objective found that the purchase agreements under the Civil and Commercial Code of Thailand have the applicable law which is Section 453 of the Civil and Commercial Code of Thailand. In analysis and comparison with the UCC law of the United States, it divides the civil trade and commercial purchase agreement by legal relationship between seller and person who is not the seller and the consumer differently. It is then flexible to apply with trading.

3. The research according to the 3rd objective found that the trading of personal account is popular because it can generate income and has asset value or commercial trade. However, there is no written provision to support the trading tradition, which such principle is important for the trading flexibility.

In today's Thai society, there is a trade in products through online applications rather than looking at the products in the store. Factors for customers to use the service will focus on the credibility of the online store. As a result, more personal accounts are traded electronically. Thailand has a law on the Electronic Transactions Act and the Electronic Commerce Law but they have not covered electronic trading of personal accounts. Trading on such accounts is still not illegal and is free to trade. However, while the property value is high and has not been legally recognized, the right to defend the case is not confirmed as it should be when a dispute arises. According to the Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019) can foresee that personal information is valuable and may be considered as property because fan pages or IG stores often collect names, surnames, addresses, pictures or other information that can identify any person. To reduce the risk of future legal disputes, the organic law to regulate should be provided.

Keywords: Application, Transactions, Electronic

บทนำ

ในอดีตการซื้อขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นการซื้อขายกันเองโดยตรง เพราะเทคโนโลยียังไม่เข้าถึงบุคคลทุกคนได้อย่างเท่าที่ควร ซึ่งภายหลังเทคโนโลยีได้พัฒนาและเข้าถึงบุคคลทุกคนมากยิ่งขึ้น จึงนิยมใช้บริการทางออนไลน์เป็นจำนวนมาก เพราะสะดวกและรวดเร็วในการจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าและบริการ ทำให้มีร้านค้าออนไลน์เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ต้องการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ร้านของตน เพราะหากมียอดผู้ติดตามสูงและยอดไลค์สูงย่อมทำให้บุคคลภายนอกเข้าใจได้ว่าสินค้าน่าสนใจและน่าเชื่อถือ จึงก่อให้เกิดการฉ้อโกงกันทางออนไลน์เกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการซื้อขาย บัญชีส่วนบุคคลที่มียอดผู้ติดตามสูง ถือเป็น การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับร้านค้าของตน ซึ่งผู้ซื้อมิได้รู้ถึงข้อเท็จจริงได้ว่ายอดดังกล่าว มาจากการเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างผิดกฎหมาย และมาจากการเพิ่มยอดผู้ติดตามเอง โดยผู้ขายใช้กลอุบายว่าเป็นการขายจากพ่อแม่ค้า ที่เคยดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ได้เลิกกิจการค้าขายหรือกลอุบายอื่น ได้ทำการขายให้กับผู้ที่ต้องการซื้อ ถือได้ว่าผู้ซื้อมิได้รู้ข้อเท็จจริงเป็นอันซื่อโดยสุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมสินค้าของตน แต่เมื่อข้อเท็จจริง เป็นการเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างผิดกฎหมาย หรือ จากการเพิ่มยอดผู้ติดตามเอง ล้วนเป็นอันสร้างความเสียหายให้กับผู้ซื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อมั่นของร้านค้า เช่น กรณีเปิดปมธุรกิจซื้อขายไอจีบีเอ็ม แยก ยึดยอดผู้ติดตามขายแม่ค้าพ่อค้าออนไลน์เป็นหลัก โดยแสมเกอร์นิรนามใช้กลอุบายที่น่าสนใจ การซื้อขายบัญชีผู้ใช้อิเล็กทรอนิกส์ประกาศตามอินเทอร์เน็ต อัตราราคาขึ้นอยู่กับยอดผู้ติดตาม เหตุที่ถูกเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่จะมีผู้ติดตามจำนวนมาก กลุ่มเป้าหมายคือ ดารา คนดัง นักร้อง สังเกตได้จากเคสตัวอย่างเช่น เอ็มมีแม็กซิม หรือ เอ็มมี อมลวรรณ ศิริกิตติรัตน์ ได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อเรื่องโดนแสมเกอร์ไอจีบีเอ็มว่าตนไม่สามารถเข้าบัญชีไอจีบีเอ็มของตนได้หากถ้าทำการกู้คืนไม่ได้ก็จำต้องสมัครบัญชีใหม่ พร้อมทั้งกล่าวอีกว่าเสียตายยอดผู้ติดตามและช่องทางทำมาหากินที่ได้จากการจ้ำจรีวิ (ข่าวสด, 2564) จะเห็นได้ว่าบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีมูลค่าทางทรัพย์สินเป็นอย่างมากในปัจจุบันเพราะหากมียอดผู้ติดตามสูงไม่ว่าจะไปบัญชีไปขายหรือรับงานจ้ำจรีวิก็มีมูลค่าทางทรัพย์สินทั้งสิ้น แต่เนื่องจากการติดตามตัวผู้กระทำผิดนั้นเป็นไปได้ยากจึงทำให้เจ้าของบัญชีตัวจริงถอดใจเพราะเมื่อผู้กระทำผิด ทำการเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จ จะใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลและปลอมเป็นชาวต่างชาติ พร้อมทั้งปิดการแสดงความคิดเห็น ป้องกันการโดนแฉ และอำพรางตัวรวมถึงหลีกเลี่ยงการติดตามตัว เพื่อให้เจ้าของบัญชีตัวจริงเข้าใจว่าโดนเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากการกระทำของชาวต่างชาติทำให้ยากต่อการดำเนินคดีและติดตามเอาคืน (สิทธิชัย จิระสันติมน, 2557 : 27; MGRONLINE, 2561) และชาวดังกล่าวเห็นได้ว่า เมื่อผู้กระทำผิดความผิดนำบัญชีดังกล่าว ออกขายให้กับพ่อแม่ค้าที่ดำเนินการซื้อขายสินค้า และ บริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น ได้ตกลงทำการซื้อสำเร็จพบว่าเปิดใช้งานได้ไม่นาน อาจได้รับการติดต่อจากเจ้าของบัญชีตัวจริง ทำให้เข้าใจว่าร้านค้าของพ่อแม่ค้าที่ดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทำการซื้อบัญชีดังกล่าวมา เป็นผู้กระทำการเจาะเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างผิดกฎหมายอีกทั้งยังมีผู้เสียหายอีกจำนวนไม่น้อยที่ตกเป็นเหยื่อ ของการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในครั้งนี้นี้ ดังนั้นเมื่อมีข้อพิพาทจึงเป็นการยากที่จะทราบได้ว่าใครเป็นเจ้าของบัญชีตัวจริงเนื่องจากการซื้อขายดังกล่าวยังไม่ถูกรองรับตามกฎหมายและใช้ยันสิทธิได้ จึงควรมีการบังคับให้ทำสัญญาการโอนลิขสิทธิ์ซึ่งจะยืนยันตัวตนของผู้ซื้อและผู้ขายได้หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้น แม้ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงการซื้อขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างใด อีกทั้งการบังคับใช้ต้องอาศัยกฎหมายหลักที่ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการกับปัญหา คือ มาตรา 341 มาตรา 342 ประมวลกฎหมายอาญา ที่มีผลต่อการจัดการผู้กระทำความผิดที่แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวง มาตรา 7 มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีผลใช้บังคับเป็น

กฎหมายจัดการปัญหาการใช้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แสดงเป็นหลักฐาน รวมทั้งกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลผู้อื่นโดยที่ตนไม่มีสิทธิ (อัครเดช มณีภาค, 2553)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการค้าขายในยุคใหม่ ระหว่างผู้ขายกับลูกค้าโดยยึดบัญชีส่วนบุคคลที่มียอดโลก ผู้ติดตาม ในการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ร้านค้า บัญชีส่วนบุคคลดังกล่าวคืออะไรสามารถขายได้จริงหรือไม่ การควบคุมดูแลตามกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันการใช้บัญชีผู้อื่นที่ถูกฉ้อโกงได้รับการคุ้มครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขกฎหมายซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาดังนี้ บททความวิจัย บททความวิชาการ แนวคิดและทฤษฎี ตำรา หนังสือ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

ทบทวนวรรณกรรม

อธิบายความหมายของบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

“บัญชีผู้ใช้” หมายถึง รายชื่อผู้ใช้ในเครือข่ายงาน (network) รวมถึงรหัสผ่าน (password) ซึ่งผู้ใช้สามารถเข้าไปใช้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ บางอย่างอาจต้องมีการจ่ายค่าบริการ โดยปกติจะกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบ (Longdo dict, ม.ป.ป)

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562 เนื่องจากปัจจุบันมีการล่วงละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากและสร้างความเดือนร้อนให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการกำกับดูแลควบคุมการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2020)

ความหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

“ธุรกรรม” หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือเกี่ยวกับทรัพย์สิน แต่ในความหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ ธุรกรรม หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์หรือในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด 4

“หลอกลวง” หมายถึง การใช้กลอุบายทุจริต ลวงให้เข้าใจผิด (กฎ) แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้ง เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายถึง วิทยาศาสตร์กายภาพแขนงหนึ่ง ประยุกต์ใช้กับวงจรไฟฟ้าใช้สารกึ่งตัวนำ และอุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งควบคุมการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน แต่ในความหมายของ อิเล็กทรอนิกส์ ตามกฎหมายคือ

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 มาตรา 7 ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้กฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

อธิบายความหมายแอปพลิเคชัน

โปรแกรมคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการติดต่อสื่อสารทางออนไลน์ เช่น ไลน์ ดิจิตอล เฟซบุ๊ก มีความสะดวก รวดเร็ว สามารถใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การแชท การติดต่อสื่อสารส่งรูปภาพ นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในสังคมปัจจุบัน (ขวัญฤดี ฮวดหุ่น, 2560 : 4; Longdo dict, ม.ป.ป)

อธิบายความหมาย E-Commerce

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ ร้านค้าออนไลน์ คือ การซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น การแสดงสินค้าทางออนไลน์ เป็นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ในการเลือกซื้อสินค้าดังกล่าว (MAKE WEB RESPONSIVE, 2017; วิชา ศิริอนุสรณ์ศักดิ์, 2562 : 3)

ความหมายของคำว่าซื้อขาย

“ซื้อขาย” หมายถึง ชื่อสัญญาบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์ ทรัพย์สิน ให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ซื้อ และตกลงจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย (พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัยและสมบูรณ์ ฉบับพจนานุกรม, 2553) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 453 ได้บัญญัติไว้ว่าการซื้อขาย คือสัญญา ที่ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย (ฉันทวัฒน์ วรทัต, 2563) การซื้อขายของมาตราบนี้จะเป็นการที่ผู้ขายมีจุดประสงค์แห่งสัญญามุ่งเน้นเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองไปยังผู้ซื้อโดยผู้ซื้อจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ขายเพื่อก่อให้เกิดการโอนสว่นเปลี่ยนแปลงหรือระงับซึ่งสิทธิ การโอนกรรมสิทธิ์ หมายถึง การโอนความเป็นเจ้าของในทรัพย์สิน ที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อ เมื่อผู้ซื้อได้ความเป็นเจ้าของย่อมสามารถใช้ประโยชน์โดยการโอน ส่งมอบ หรือจะขายให้แก่บุคคลใดก็ได้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2559)

ความหมายของการซื้อขายออนไลน์

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ทำธุรกรรมการซื้อขายระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยทั้งสองฝ่ายไม่ต้องมาอยู่ร่วมกันขณะทำสัญญา แต่ใช้วิธีการติดต่อซื้อขายทางอินเทอร์เน็ตสามารถซื้อขายสินค้าได้ทุกรูปแบบ (สิริวรรณ สุทธิบุญกรรณ, 2559; สุมาพร ศรีสุนทร มานะสันต์, 2563)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล

Arthur Miller ได้ให้คำนิยามโดยสรุปสาระสำคัญของสิทธิส่วนบุคคลว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตน (จาริณี มณีรอด, 2559 : 41)

แนวคิดและทฤษฎีการตลาดดิจิทัล

ณัฐพล ไพบโรจน์ กล่าวถึง อิทธิพลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีทั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ตลอดเวลา ส่งผลให้การตลาดแบบดิจิทัลมีความสำคัญซึ่งหมายถึงความอยู่รอดของธุรกิจนั้น ๆ การตลาดดิจิทัลมีเครื่องมือหลากหลายให้กับการตลาดเลือกนำไปใช้วางกลยุทธ์ทางการตลาดหากเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมก็จะทำให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น (พรพรรณ ตาลประเสริฐ, 2559 : 7)

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์

ซึ่งช่องทางการจัดจำหน่าย (Place or Distribution) ถือเป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือตลาดเป้าหมาย ซึ่งปัจจัยในการพิจารณาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีเว็บไซต์เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล, 2559 : 8)

อธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันมีการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นจำนวนมาก และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต ถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ในปัจจุบัน ทำให้ประเทศไทยมีกฎหมายเข้ามาบังคับใช้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นเรื่องของกรเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร คือตามมาตรา 6 ข้อมูลส่วนบุคคล หมายความว่า ข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงผู้ถึงแก่กรรม อันเป็นการเล็งเห็นได้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้ใดจะเปิดเผย ใช้ หรือรวบรวมโดยมิได้รับอนุญาตหาได้ไม่

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นเรื่องของการรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้ในการทำธุรกรรมหรือสัญญา ให้มีผลเช่นเดียวกับการทำสัญญาตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายปัจจุบัน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ ได้แก่ การทำเป็นหนังสือ หลักฐานเป็นหนังสือ การลงลายมือชื่อ กล่าวคือถ้ามีการทำสัญญาระหว่างบุคคล ที่ใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามความหมายของกฎหมายแล้ว ถือได้ว่าการทำสัญญาดังกล่าวได้ทำตามหลักเกณฑ์ข้างต้นของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นผลให้สัญญาสมบูรณ์หรือใช้บังคับตามกฎหมาย ทั้งนี้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนด คือ หมวด 1 ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 7 การรองรับการส่งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้อื่นเป็นหนังสือหรือหลักฐานเป็นหนังสือ มาตรา 8 การยอมรับผลทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์) ให้ถือว่าเป็นการลงลายมือชื่อตามกฎหมายใช้วิธีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (RATTANAPORN, 2015)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นเรื่องของการเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ ล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้น รวมถึงการกระทำด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญา ดังนั้นหากผู้ใดเจาะเข้าระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตหรือล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยที่ผู้อื่นนั้นไม่ยินยอมย่อมได้รับโทษตามกฎหมาย

มาตรา 3 ระบบคอมพิวเตอร์ หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ ทำงานเข้าด้วยกัน โดยมีคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด ที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึง ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และหลอกลวงว่าได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 342 ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(1) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(2) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิต ของผู้ถูกหลอกลวง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ถูกหลอกลวงต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้ทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้หลอกลวง ถ้าหากผู้หลอกลวงกระทำโดยทุจริต หลอกลวงผู้ถูกหลอกลวง และได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงด้วยการหลอกลวงนั้นก็มีความผิดฐานฉ้อโกง คำพิพากษาฎีกา 2062/2558 (ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, 2561 : 211) แต่อย่างไรก็ตามตรา 342 เป็นเหตุฉกรรจ์มีผลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะกระทำผิดด้วยการแสดงตนเป็น

คนอื่นหรืออาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็กหรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตนั้นแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (กองปราบปราม, 2018) การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หมายถึง การกล่าวข้อเท็จจริงหรือยืนยันข้อเท็จจริง อันบิดเบือนไปจากที่เป็นอยู่ในขณะที่แสดง (ชยกมล เกษมสันต์ ณ อยุธยา, 2563 : 43-45)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสารในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์” “เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา” และ “เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขกฎหมายซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย

1.2 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ตีความ และให้ความหมายข้อมูลในรูปแบบของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็นจัดกลุ่มข้อมูล

2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยงหาความหมาย หาข้อสรุป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการจำแนกข้อมูลในข้อ 2. จึงทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

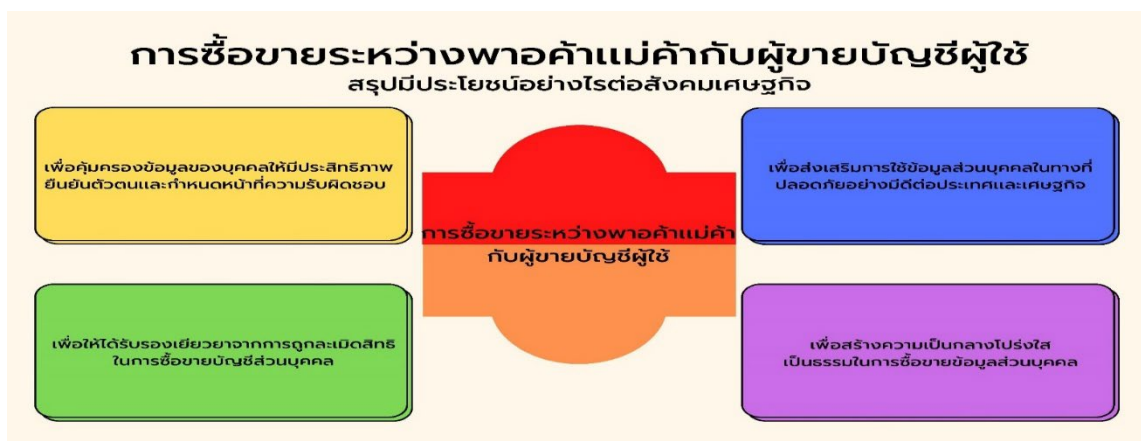
1. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันมีการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในตลาดโลกออนไลน์ในราคาสูงซึ่งบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้แก่ อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และแอปพลิเคชันอื่น ๆ เน้นเฉพาะบัญชีที่มียอดผู้ติดตามและยอดไลค์ที่สูงดังเคสตัวอย่างเช่น เอ็มมีแม็กซิม หรือ เอ็มมี อมลวรรณ ศิริกิตติรัตน์ ซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะที่มีชื่อเสียง โดยมีผู้ติดตามและยอดไลค์ในบัญชีส่วนบุคคลเป็นจำนวนมาก จึงตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิด ที่หวังจะนำบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว มาหลอกลวงให้กับผู้ที่ต้องการซื้อบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อผู้ที่ต้องการจะซื้อนั้นจะได้นำ

บัญชีส่วนบุคคล ไปใช้เปิดเป็นร้านขายสินค้าทางออนไลน์ อันเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับร้านค้าของผู้ซื้อ แต่การซื้อขายกันดังกล่าวยังไม่ถูกรับรองตามกฎหมายโดยตรงและใช้ยืนยันสิทธิได้เมื่อเกิดข้อพิพาทอันเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นกลางและปลอดภัยในการซื้อขาย ทำให้ผู้ซื้อตกเป็นเหยื่อเสียทรัพย์สินจากการถูกหลอกขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวนมากโดยการฉ้อโกง หรือ หลอกหลวงอีกชั้นหนึ่ง สัญญาซื้อขายทางแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยนั้นมีกฎหมายที่นำมาใช้บังคับคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขายมาตรา 453

2. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายซื้อขายของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา ประเทศสหรัฐอเมริกาได้แยกประเภทซื้อขายแพ่งและสัญญาซื้อขายพาณิชย์ โดยมีการแยกนิติสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับบุคคลที่ไม่ใช่พ่อค้าและผู้บริโภคไว้แตกต่างกัน การแยกความแตกต่างนี้ให้ความคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ ของผู้ซื้อและผู้ขายได้เหมาะสมกว่าแต่สำหรับกฎหมายไทย บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ไม่แตกต่างกัน ในทางปฏิบัติต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์ อีกทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ร่างขึ้นสำหรับสัญญาซื้อขายในทางแพ่งเท่านั้นซึ่งสัญญาซื้อขายในปัจจุบัน มีความเหมาะสมกับสังคมในช่วงที่ผ่านมา ในยุคนั้นการค้าขายของไทยยังมีไม่มาก แต่ในปัจจุบันการซื้อขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ทางสังคมเปลี่ยนไปการใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาปรับใช้ในสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์ จึงอาจไม่เหมาะสมเนื่องจากยังขาดความชัดเจน นอกจากนี้ยังไม่มีการบัญญัติรับรองประเพณีการค้าไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งหลักดังกล่าวเป็นหลักสำคัญในการยึดหยุ่นทางการค้า ทำให้คู่สัญญาไม่ได้รับคุ้มครองสิทธิและหน้าที่อย่างเพียงพอ (ธัญพร ชินรักษา, 2551 : 4)

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขกฎหมายซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ การซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลนั้นเป็นที่นิยมเพราะสามารถสร้างรายได้และมีมูลค่าทางทรัพย์สินหรือการค้าขายในเชิงพาณิชย์แต่ยังไม่มีการบัญญัติรับรองประเพณีการค้าไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งหลักดังกล่าวสำคัญในการยึดหยุ่นทางการค้าหากมีการรับรองหน้าที่และความรับผิดชอบโดยใช้นิติสัมพันธ์ได้เมื่อเกิดข้อพิพาทการซื้อขายดังกล่าวย่อมมีความน่าเชื่อถือและปลอดภัยลดปัญหาการฉ้อโกงกันทางออนไลน์และทำให้สังคมมีความเชื่อมั่นในการซื้อขายและนิยมจับจ่ายใช้สอยมากยิ่งขึ้นตั้งแต่เศรษฐกิจและเทคโนโลยีทางการค้าก็ย่อมพัฒนาตามไปด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. การซื้อขายข้อมูลส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบันเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย เพราะมีมูลค่าทางทรัพย์สินและใช้ประกอบธุรกิจการค้าขายสินค้า หรือรับงานรีวิวสินค้า ล้วนเป็นมูลค่าทางทรัพย์สินทั้งสิ้น ทำให้มีอาชีพ

อาศัยความนิยมในการกระทำความผิด นำบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลของบุคคลอื่น มาหลอกขายเพราะบัญชีส่วนบุคคลดังกล่าว มีราคาสูง ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ติดตาม ทำให้มีบุคคลจำนวนมากตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว

2. ในสัญญาซื้อขายของไทย มีการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับในมาตรา 453 ว่าด้วยซื้อขายและปรับใช้ในการซื้อขายเชิงพาณิชย์ ปัจจุบันเทคโนโลยีและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รวมทั้งการซื้อขายทางออนไลน์ ที่เป็นลักษณะการทำธุรกรรมเชิงพาณิชย์ จึงมีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับหลักกฎหมาย ucc ของสหรัฐอเมริกา นั้น ได้มีการแยกสัญญาซื้อขายทางแพ่งและสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์ โดยแยกนิติสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับบุคคลที่ไม่ใช่พ่อค้า และผู้บริโภคไว้แตกต่างกันการแยกความแตกต่าง จึงแยกความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขายได้เหมาะสมและยืดหยุ่นกว่ากับปัจจุบัน

3. ปัจจุบันการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ยังเป็นเรื่องใหม่ที่กฎหมายรับรองและใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในอนาคตการซื้อขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลดังกล่าว อาจมีมูลค่าทางทรัพย์สินเพิ่มขึ้น แต่หากยังไม่มีการรับรองโดยกฎหมายและสามารถยื่นสิทธิได้ เมื่อเกิดข้อพิพาทดังกล่าวย่อมสังเกตเห็นได้ว่า ผู้เสียหายจะได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบเป็นจำนวนเงินที่มากยิ่งขึ้น หากไม่มีการรองรับย่อมทำให้บุคคลไม่กล้าซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การพัฒนาทางเทคโนโลยีและการซื้อขายกันในตลาดออนไลน์ ที่ทันสมัยในปัจจุบันอาจลดลงและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หากมีกฎหมายรับรองการซื้อขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคล ที่โปร่งใสปลอดภัยและยืนยันตัวผู้ซื้อและผู้ขายได้ ทำให้การทุจริตลดลง ทำให้การซื้อขายทางออนไลน์ ระหว่างบุคคลภายนอกที่มีความประสงค์ซื้อสินค้าทางออนไลน์มีจำนวนมากขึ้น ย่อมทำให้เศรษฐกิจทางการเงินมีการหมุนเวียนในประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่าประเทศไทยพบการซื้อขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมากอันมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นการซื้อเพื่อสร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการค้าขาย เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเกี่ยวกับสังคมทางออนไลน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงได้มีธุรกิจการขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นที่ยอมรับส่งผลให้ประชาชนจำนวนมาก ซึ่งตรงกับแนวคิดช่องทางการจัดจำหน่าย (Place or Distribution) ถือเป็นกระบวนการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือตลาดเป้าหมาย ซึ่งปัจจัยในการพิจารณาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านระบบออนไลน์ โดเมนเว็บไซต์เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล, 2559 : 8) ทำให้ในปัจจุบันการค้าทางออนไลน์มีความสำคัญมากต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมจึงเป็นช่องทางให้มิจฉาชีพแสวงหาประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมายจึงทำให้ผู้คนจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิด โดยการหลอกขายให้กับผู้ที่ต้องการซื้อ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบัญชีส่วนบุคคลมีราคาสูงขึ้นอยู่กับยอดผู้ติดตามซึ่งราคาตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักหมื่นถือว่าเป็นมูลค่าทางทรัพย์สินที่สูง อีกทั้งการซื้อขายดังกล่าวยังไม่มีความปลอดภัย ชัดเจน โปร่งใส หรือ ตรวจสอบได้ว่าบัญชีที่ได้นำมาขายนั้นเป็นบัญชีที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือไม่ รวมถึงการติดตามตัวผู้กระทำความผิดย่อมทำได้ยาก จึงเป็นช่องทางให้มิจฉาชีพใช้กลอุบายต่าง ๆ ในการหลอกขายให้กับผู้ซื้อได้ง่าย ดังนั้นจากการที่ได้ศึกษาค้นคว้าพบว่า ตัวบทกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในปัจจุบัน ยังไม่ครอบคลุมและไม่มีประสิทธิภาพทั้งความยืดหยุ่นในทางการค้าเท่าที่ควรเพราะเป็นเพียงการนำกฎหมายในเรื่องใกล้เคียงมาปรับใช้ เนื่องจากการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่ถูกรองรับตามกฎหมายโดยตรงและใช้ยืนยันสิทธิ์ต่อผู้ซื้อได้หากเกิดข้อพิพาท แต่ของสหรัฐอเมริกา นั้นแบ่งแยกนิติสัมพันธ์สัญญาซื้อขายทางแพ่งและสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์ต่างหากกันทำให้การคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรโดยการคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ผู้ซื้อและผู้ขายไว้อย่างชัดเจน แต่ของไทยนั้นยังส่งผลให้มีช่องว่างของกฎหมายหรือปัญหาที่ตามมา จึงส่งผลกระทบต่อการซื้อขายบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะอันเป็นผลการวิเคราะห์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้

การซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถหารายได้ให้แก่ผู้ซื้อ ในการประกอบอาชีพค้าขายออนไลน์ที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า แต่อย่างไรก็ดีแม้การซื้อขายบัญชีดังกล่าว ผู้ซื้ออาจถูกหลอกลวงจากผู้ขายได้ แต่หากออกกฎหมาย ให้มีการควบคุมถึงขนาดไม่ให้มีการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจถือได้ว่าการกระทำดังกล่าว ย่อมเป็นการปิดกั้นโอกาสผู้ขายที่กระทำการสุจริต รวมถึงผลกระทบต่อผู้ซื้อจะได้รับในอนาคต ดังนั้นควรมีการออกกฎหมายควบคุมดูแลเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพราะบัญชีส่วนบุคคลมีมูลค่าและอาจถือเป็นทรัพย์สินหากมีการทำสัญญาซื้อขายแฟนเพจหรือไอจี ยูทูบ จะสามารถยืนยันตัวตนผู้ซื้อและผู้ขายได้เพื่อปรับใช้กับวัตถุประสงค์ หรือตรวจสอบเงื่อนไขการทำสัญญา จึงสามารถลดความเสี่ยงในข้อพิพาทด้านกฎหมายได้ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกทั้งยังช่วยลดปัญหาการฉ้อโกง หรือติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากในอนาคตบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจมีราคาที่สูงขึ้นมากกว่าปัจจุบัน ทำให้ผู้ที่ต้องการจะซื้อบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเงินที่มากยิ่งขึ้น จึงตรงกับวัตถุประสงค์ข้อ 3 ของผู้วิจัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการซื้อขายบัญชีส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งยังไม่มีความสมบูรณ์ทั้งฉบับใช้ เพื่อให้การวิจัยพัฒนาต่อไป ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับบัญชีผู้ใช้ส่วนบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นทรัพย์สินในอนาคต จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2020). **ข้อมูลส่วนบุคคลคืออะไร สำคัญแค่ไหน**. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์, 2565, จาก :
[:https://dip360.dip.go.th/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%B9%E0%B8%A5%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%84%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/](https://dip360.dip.go.th/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%B9%E0%B8%A5%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%84%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/)
- กองปราบปราม. (2018). **ความหมาย “โดยทุจริต”**. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์, 2565, จาก :
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=467853297038318&set=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%89%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B9%82%E0%B8%81%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%AA%E0%B8%94%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%84%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%AD%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%82%E0%B8%97%E0%B8%A9%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%82%E0%B8%B6%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%89%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B9%82%E0%B8%81%E0%B8%87%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%9C%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99-%E0%B8%89%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B9%82%E0%B8%81%E0%B8%87-%E0%B8%95>

- ขวัญฤดี ฮวดหุ่น. (2560). อิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน. วารสารศิลปการจัดการ, 1(2), 4.
- ชาวสด. (2564). เอ็มมี เสียตาย ไอจีถูกแฮก หากกู้ไม่ได้จะสร้างใหม่ ไร่รูปครอบครัวเป็นรูปแรก. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์, 2565, จาก : https://www.khaosod.co.th/entertainment/news_6468260
- ฉันทวัฒน์ วรทัต. (2563). คำอธิบาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. (ม.ป.ท.): สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ชยกมล เกษมสันต์ ณ ออยุธยา. (2563). เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการกฎหมายอาญา. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม, 2564, จาก : https://www.thethaibar.or.th/thaibarweb/files/Data_web/downloads_doc/term1/chayakamol/c2.pdf
- ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา. (2561). ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปฏิภาณกรม. กรุงเทพฯ: ฝ่ายธุรกิจมิลติมีเดียเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ฉันทพร ชินรักษา. (2551). ปัญหาทางกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายทางแพ่งและสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. หน้า 4
- ธาริณี มณีรอด. (2559). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 41
- พจนานุกรมไทย ฉบับทันสมัยและสมบูรณ์ ฉบับพกพา. (2553). ซื้อขาย. สมุทรสาคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- พรพรรณ ตาลประเสริฐ. (2559). อิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคกลุ่มธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. หน้า 7
- วิสา ศิริอนุสรณ์ศักดิ์. (2562). รูปแบบการพัฒนาการขนส่งสินค้าแฟชั่นที่มีประสิทธิภาพของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (อีคอมเมิร์ซ) และประสิทธิผลในยุคไทยแลนด์ 4.0 กรณีศึกษา : ไปรษณีย์ไทย. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2(1), 3.
- สิทธิชัย จิระสันติมน. (2557). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : ศึกษากรณีการซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 27.
- สิริวรรณ สุทธิบุญกรรณ. (2559). การขายออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม, 2564, จาก : <http://siriwan40.blogspot.com/>
- สุมาพร ศรีสุนทร มานะสันต์. (2563). กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ปรับใช้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม, 2564, จาก : https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/910134?fbclid=IwAR2Ch4Bivik9vf_NHvjcGF5PZuv76eHvmHH_INr3KQfZDJeX-70MlxRb5fs
- เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล. (2559). ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดนนทบุรี. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. หน้า 8
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2559). การซื้อขาย. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม, 2564, จาก : <https://cpao.go.th/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/72-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%8B%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%82%E0%B8%B2%E0%B8%A2.html>

อัครเดช มณีภาค. (2553). ปัญหาทางกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม, 2564, จาก : <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/crujournal/article/view/30762>

Longdo dict. (ม.ป.ป.). แอปพลิเคชัน. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม, 2564, จาก :

<https://dict.longdo.com/search/application>

Longdo dict. (ม.ป.ป.). บัญชีผู้ใช้. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม, 2564, จาก :

https://dict.longdo.com/search/*%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%83%E0%B8%8A%E0%B9%89*

MAKE WEB RESPONSIVE. (2017). ร้านค้าออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน, 2564, จาก :

<https://www.makewebresponsive.com/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1/89-%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C.html>

MGRONLINE. (2561). เปิดปมธุรกิจซื้อ-ขายไอจี ปีม-แฮก ยึดยอดฟอลโลว์ขายแม่ค้าออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5

กรกฎาคม, 2564, จาก : <https://mgronline.com/specialscoop/detail/961000081087>

NATTAPAT YODNIN. (2564). ซื้อขายแฟนเพจ ไอจี ผิดกฎหมายหรือไม่? ต้องทำอะไร มีคำตอบ. สืบค้น เมื่อ 5

กุมภาพันธ์, 2565, จาก : <https://nattapatfirm.com/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%9F%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%88/?amp=1&fbclid=IwAR1D0ovntAvkD5P9BoqZMBBvXBlD7VcNyo0EK1rupvcq2fWMVrvLcoDAM40>

RATTANAPORN. (2015). กฎหมายอิเล็กทรอนิกส์. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม, 2564, จาก :

https://sites.google.com/site/rattanaporn55224090103/wi-cha-thurkrrm-xi-lek-thrx-nik/kdhmay-xilekthrxniks?fbclid=IwAR06iqYLQ8ynoczwPUxc9ufWj9s6G8i7T1vFxe_2vtfWq0SV8dH0yccOmgQ

ปัญหากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา : ศึกษากรณีให้ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบ คำรับสารภาพ

Legal Problems of Criminal Procedure: To Study the case of the
defendant pointing out the scene of the incident as part of the
confession

นภสร วัตเยี่ยม¹ แพรวพลอย หัวใจเพชร² ปณิตดา เทพสงวน³ และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา⁴ จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง⁵
ทัตตนันท์ คงลำธาร⁶และ ดร.ชันทอง ใจดี⁷ และ ณัฐธิดา วุ่นศิริ⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8}สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*Corresponding author e-mail, s62123440058@ssru.ac.th¹, s64123440040@ssru.ac.th²,
s61123440037@ssru.ac.th³, tanawat.pi@ssru.ac.th⁴, jaturong.po@ssru.ac.th⁵, tattanan.kh@ssru.ac.th⁶,
khanthong.ja@ssru.ac.th⁷, nuttathida.voon@gmail.com⁸

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา : ศึกษากรณีให้ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการศึกษากรณีให้ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ 2. เพื่อให้ได้แนวทางข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้นำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกระทำความผิดกันมากขึ้น โดยเฉพาะในคดีอาญาที่มีความร้ายแรง จนมีการนำไปสู่การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ได้รับสารภาพแล้ว และเนื่องจากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้นมักพบว่ามีผลเสียหายของพยานหลักฐานมากมายเกิดขึ้นและมีการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหา จึงเกิดปัญหาว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิในการได้รับความคุ้มครองในการนำชี้ที่เกิดเหตุ และเจ้าพนักงานมีอำนาจควบคุมบุคคลภายนอกในการทำแผนที่เกิดเหตุหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศไทยไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เรื่องสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความคุ้มครองในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และเรื่องอำนาจในการควบคุมบุคคลภายนอกในการทำแผนที่เกิดเหตุ

คำสำคัญ: พยานหลักฐาน ผู้ต้องหา สิทธิของผู้ต้องหา

Abstract

Research on problems of criminal procedural law: to study the case where the accused was to point out the scene of the incident as part of the confession has the objectives: 1. To Study the legal condition and problems relating to the case where the accused was to point out the scene of the incident as part of the confession; 2. To obtain guidelines and recommendations for improving the law relating to pointing at the scene of the incident as part of the confession. At present, more crimes

have been committed in Thailand, especially the serious criminal cases which have led to point out the crime scene as part of the confession by the accused who had already confessed. Since from pointing out of the scene, a lot of damage of evidence and lynching of the accused are often found, there was a problem that the accused had the right to be protected when pointing out the crime scene, and whether the officer has the authority to control outsiders in mapping the scene of an incident or not.

The results showed that Thailand has no law to specifically stipulate in the matter of pointing out the scene of incident a part of a confession, the right of the accused to be protected in pointing out the scene for the confession, and the power to control outsiders in mapping the incident.

Keyword: Evidence, Offender, Rights of the offender

บทนำ

ปัจจุบันมีข่าวเกี่ยวกับการฆาตกรรม ทำร้ายร่างกายต่าง ๆ มากมายให้ประชาชนทั่วไปได้รับชมทางสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ หากเป็นข่าวที่ร้ายแรงจนถึงขั้นเสียชีวิตจะเห็นได้ว่าการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับการนำชี้ที่เกิดเหตุของตัวผู้ต้องหาที่ได้รับสารภาพแล้วเพื่อใช้สำหรับรูปคดี การที่นำชี้ที่เกิดเหตุมักมีการนำผู้ต้องหามาดำเนินการโดยมีการนำตัวผู้ต้องหาจะมาชี้จุดเกิดเหตุด้วยตนเอง ว่าตนลงมือกระทำเช่นไรกับผู้เสียหาย หรือผู้เสียชีวิตในกรณีที่เกิดการตายขึ้น ในส่วนพนักงานสอบสวนต้องทำการตรวจหาร่องรอยที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุขึ้น ๆ แต่ส่วนใหญ่มักมีกลุ่มชาวบ้านมายืนดูผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเพื่อความสนใจจนอาจเป็นเหตุทำให้ร่องรอยที่ตรวจพบหรือพยานหลักฐานที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุเกิดการถูกทำลาย หรือสูญหายไป จนทำให้คดีนั้นอาจขาดหลักฐานสำคัญบางอย่าง และบางกรณีได้มีการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหาอีกด้วย เป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 35 มาตรา 39 และมาตรา 40 ตามกฎหมายแล้วเจ้าพนักงานจะมีมาตรการในการควบคุมบุคคลภายนอก อย่างไรก็ตามให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับป้องกันการทำลายพยานหลักฐานที่อยู่ในที่เกิดเหตุ ทำให้พยานหลักฐานถูกทำลาย หรือสูญหาย และเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาถูกรายจากกลุ่มบุคคลภายนอก ดังนั้นผู้ต้องหามีสิทธิที่จะได้รับความปกป้องคุ้มครองจากเจ้าพนักงานหรือไม่ และเจ้าพนักงานมีอำนาจในการควบคุมบุคคลภายนอกในการทำแผนที่เกิดเหตุหรือไม่ จึงนำมาสู่ปัญหานี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการศึกษากรณีให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ
2. เพื่อให้ได้แนวทางข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับ

สารภาพ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เรื่องสิทธิผู้ต้องหาในการทำแผนที่เกิดเหตุ และอำนาจของเจ้าพนักงานในการทำแผนที่เกิดเหตุ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา และงานวิจัยทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เรื่องสิทธิของผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และอำนาจของเจ้าพนักงานในการทำหน้าที่เกิดเหตุ

3. ขอบเขตด้านวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหา

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง เป็นแหล่งที่รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ไว้มากมาย รวมถึงข้อมูล และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงในการหาตัวผู้กระทำความผิดได้ โดยพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ถูกค้นพบในสถานที่เกิดเหตุหากได้ทำอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและหลักวิชาการจะทำให้ใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุได้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งถือว่าสถานที่เกิดเหตุเป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการสืบสวนสอบสวน (กนกพร แสนแก้ว, 2562)

นำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

นำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกิดขึ้นภายหลังผู้ต้องหาได้รับสารภาพต่อพนักงานสอบสวนโดยสมัครใจแล้ว ซึ่งโดยปกติพนักงานสอบสวนจะทำแผนที่เกิดเหตุในทุกครั้งทุกคดี เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานที่จะนำขึ้นสู่ชั้นศาลต่อไป โดยนำตัวผู้ต้องหาไปชี้สถานที่เกิดเหตุรวมถึงให้แสดงท่าทางต่าง ๆ ที่ตนได้กระทำกับเหยื่อว่าตนกระทำเช่นไร และพนักงานสอบสวนจะทำการบันทึกข้อมูลเหล่านี้ไว้ (อมรเทพ เมืองแสน, 2562)

สถานที่เกิดเหตุเป็นหลักฐานให้กับตัวผู้เสียหายหรือตัวผู้ต้องหาได้ เนื่องจากหากมีการให้การเท็จของผู้เสียหายซึ่งไม่ตรงกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุที่ได้ทำแผนที่เกิดเหตุ หากในชั้นศาลปรากฏว่า เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง ซึ่งก็คือศาลอาจยกผลประโยชน์นั้นให้แก่จำเลย ในทางกลับกันหากตัวผู้ต้องหาที่อยู่ในฐานะจำเลยแล้วนั้น ได้ให้การเท็จไม่ตรงกับพยานหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ฝั่งโจทก์อาจนำพยานหลักฐานที่ถูกค้นพบในสถานที่เกิดเหตุขึ้นมาอ้างเพื่อนำสืบคดีต่อไปได้ ดังเช่นในตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกานี้

ตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13673/2555

โจทก์เห็นจำเลยอยู่ที่ศาลาในระยะห่าง 20 เมตร เพราะขณะที่จำเลยลุกขึ้นยืนไฟฟ้าส่องหน้าจำเลยนั้น จึงไม่น่าจะเป็นไปได้ เนื่องจากมีบ้านบังอยู่ และได้ความจากพยานโจทก์ว่า วันเกิดเหตุไม่ได้ขับรถจักรยานยนต์ผ่านศาลาดังกล่าว

ในหลายคดีที่ได้มีการทำแผนที่เกิดเหตุขึ้น มักจะสังเกตเห็นได้ว่าศาลจะนำแผนที่เกิดเหตุเหล่านี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาและนำมาแยกเป็นเหตุและผลในการวินิจฉัยด้วย เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานชั้นดีในการที่จะพิจารณาว่าควรยกประโยชน์ให้กับฝ่ายใด

ความหมายของพยานหลักฐานในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เรื่องพยานหลักฐานนั้นจัดอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 5

พยานหลักฐาน หมายความว่า เป็นสิ่งที่สามารถให้ข้อเท็จจริงได้ภายในชั้นศาล เป็นหลักฐานที่คู่ความได้นำสืบ และเป็นสิ่งที่ศาลนั้นยอมรับให้เป็นพยานหลักฐานเพื่อนำมาให้ข้อเท็จจริงในคดีนั้น ๆ ได้ หากพยานหลักฐานใดที่ศาลไม่

ยอมรับให้เป็นพยานหลักฐานในการนำสืบคดี ย่อมไม่ถือว่าเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ก็ย่อมเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งสิ้น (เฉลิมวุฒิ สารกิจ, 2562)

พยานหลักฐานในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาคที่ 5 มีทั้งหมด 5 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 หลักทั่วไป มาตรา 226-231

หมวดที่ 2 พยานบุคคล มาตรา 232-237

หมวดที่ 3 พยานเอกสาร มาตรา 238-240

หมวดที่ 4 พยานวัตถุ มาตรา 241-242

หมวดที่ 5 พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ มาตรา 243-244

แผนที่เกิดเหตุเป็นหนึ่งในพยานหลักฐาน แม้จะเป็นเพียงพยานเอกสารจำลองตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 270/2542 แต่แผนที่เกิดเหตุที่จัดทำขึ้นก็สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งเป็นพยานเอกสารตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 5 หมวดที่ 3 ดังเช่นในตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกานี้

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 270/2542

แผนที่เกิดเหตุเป็นเพียงการจำลองถึงที่เกิดเหตุตามที่พนักงานสอบสวนได้จัดทำขึ้นแม้จะมีระเบียบให้พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นเพื่อประกอบคดีแต่ถ้าพนักงานสอบสวนมิได้จัดทำ ก็ทำให้พยานหลักฐานอื่นที่โจทก์นำสืบเสียไปแต่อย่างใดไม่

ความหมายของผู้ต้องหา

ผู้ต้องหา หมายความว่า บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2)

ความหมายของประชาชน

การที่ฝูงชนกลุ่มรวมทำร้าย เป็นการลงโทษบุคคลที่ตนเข้าใจหรือนึกว่ามีความผิด โดยไม่ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม (Longdo dict, ม.ป.ป.)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 วรรคแรก บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน (OCSC Wiki, 2561)

สิทธิของผู้ต้องหาในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา โดยในประเทศไทยได้มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องหาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยกตัวอย่างเช่น

สิทธิที่จะให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 (2) และ ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 (1) (Thanu Law Office, ม.ป.ป.)

ความหมายของเจ้าพนักงาน

เจ้าพนักงาน หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16)

อำนาจของเจ้าพนักงาน

อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่ในการที่จะต้องดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ พนักงานสอบสวน จะมี

อำนาจในการสอบสวน สืบสวน ตรวจสอบ จับกุม และควบคุมตัวผู้ถูกจับด้วยเช่นกัน แต่จะทำการเกินกว่าอำนาจหน้าที่ของตนนั้นมิได้เด็ดขาด (ข้อเสอะอด, 2562)

การป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

เมื่อพนักงานสอบสวนชุดแรกที่ได้ทราบว่ามีหน้าที่ต้องลงพื้นที่ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุหรือสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้น ๆ และรวมถึงพฤติการณ์แห่งคดี โดยการรักษาสถานที่เกิดเหตุนั้นให้เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งรับผิดชอบสถานที่เกิดเหตุใช้สายแถบสีเหลืองกั้นเพื่อให้บุคคลอื่นทราบว่าสถานที่นี้คือสถานที่เกิดเหตุ ห้ามบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่นี้ ผู้ที่จะเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้นเพื่อป้องกันการเกิดความเสียหายต่อพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ แม้ผู้ที่ได้รับอนุญาตจะเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุดังกล่าวได้ ก็จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ป้องกันและต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างสูงเพื่อมิให้สถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย (สมศักดิ์ แก้วเกตุ, พันตำรวจโท, ม.ป.ป. : 12, 13)

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ กล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการเริ่มต้นในการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ โดยการป้องกันรักษาสามารถเริ่มได้ตั้งแต่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานชุดแรกๆ เข้าไปในสถานที่นั้น ป้องกันมิให้พยานหลักฐานเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นจากการกระทำของบุคคลต่าง ๆ หรือการกระทำของธรรมชาติ รวมถึงการกระทำของสัตว์ด้วย (คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, ม.ป.ป.)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยส่วนนี้เพื่อตอบสนองจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับการให้ผู้ต้องหาหน้าชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและวิเคราะห์ ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องหาหน้าชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ สิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความคุ้มครองในการนำชี้ที่เกิดเหตุ และอำนาจของเจ้าพนักงานในการควบคุมบุคคลอื่นมิให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำแผนที่เกิดเหตุ โดยใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการและคดีความ ได้แก่ บทบัญญัติกฎหมาย งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนที่เกิดเหตุ โดยมี รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ผู้ต้องหาหน้าชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ สิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความคุ้มครองในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และอำนาจเจ้าพนักงานในการทำแผนที่เกิดเหตุ ได้แก่

1.1.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.2 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ผู้ต้องหาหน้าชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ สิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับ ความคุ้มครองในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและอำนาจเจ้าพนักงานในการทำแผนที่เกิดเหตุ งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับการให้ผู้ต้องหาหน้าชี้ที่เกิดเหตุ สิทธิของผู้ต้องหาในการได้รับความคุ้มครองในการทำแผนที่เกิดเหตุ และอำนาจเจ้าพนักงานในการทำแผนที่เกิดเหตุ

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย

2.2 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ ตีความ และให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย และหาข้อสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันเมื่อมีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพของผู้ต้องหาที่มีกลุ่มบุคคลภายนอกที่สนใจเข้ามาใกล้สถานที่เกิดเหตุ หรืออาจมีการเข้ามาภายในสถานที่เกิดเหตุจนทำให้พยานหลักฐานต่าง ๆ นั้นเกิดความเสียหายขึ้น และยังมีการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหาในกรณีที่เป็นคดีร้ายแรง เป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 35 มาตรา 39 และมาตรา 40 แต่การที่นำตัวผู้ต้องหาลงมาชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพนั้น ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพ การคุ้มครองผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพ และอำนาจของเจ้าพนักงานในการควบคุมบุคคลภายนอกในการทำแผนที่เกิดเหตุ

สรุปผลการวิจัย

ประเทศไทยยังมิได้มีกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องการทำแผนที่เกิดเหตุ เรื่องของสิทธิในการได้รับความคุ้มครองของผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพและเรื่องอำนาจของเจ้าพนักงานในการควบคุมบุคคลภายนอกในการทำแผนที่เกิดเหตุแต่อย่างใด โดยในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิในการได้รับความคุ้มครองของผู้ต้องหานั้น พบเพียงสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น และถึงแม้จะนำบทบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งมาตรานี้มุ่งคุ้มครองสิทธิของมนุษย์ทุกคนให้มีความเท่าเทียมกันแม้จะเป็นผู้ต้องหาก็ตามมาใช้แทนได้ แต่ยังไม่มีความหมายโดยตรงที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากการทำแผนที่เกิดเหตุในปัจจุบันที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้า พบว่าการทำแผนที่เกิดเหตุในยุคสมัยนี้ มีประชาชนทั่วไปให้ความสนใจในการทำแผนที่เกิดเหตุกันเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีความรุนแรงน้อยไปจนถึงคดีที่มีความรุนแรงมาก ซึ่งในบางกรณีจะมีกลุ่มประชาชนผู้ที่เป็นชาวบ้านบริเวณนั้นมาชมเหตุการณ์เป็นจำนวนมาก จนอาจทำให้ความวุ่นวายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานต่าง ๆ เสียหาย สูญหาย หรือแม้กระทั่งการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหา จากการศึกษาปัญหากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา : ศึกษากรณีให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพ จึงสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบรับคำสารภาพหรือไม่

หากกล่าวถึงผู้ต้องหา ย่อมเป็นเพียงบุคคลธรรมดาบุคคลหนึ่งที่ได้กระทำความผิดทางอาญาจนต้องมีการนำชี้ที่เกิดเหตุเพื่อใช้เป็นพยานเอกสารในชั้นศาล และในการนำชี้ที่เกิดเหตุ หากมีการรุมประชาทัณฑ์จากกลุ่มบุคคลภายนอก ผู้ต้องหาย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากเจ้าพนักงานที่นำตัวผู้ต้องหามาทำแผนที่เกิดเหตุ เนื่องจากผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่กฎหมายได้คุ้มครองรองรับในเรื่องของสิทธิเหมือนบุคคลทั่วไป ถึงแม้จะมีการกำหนดถึงสิทธิของผู้ต้องหาเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่สิทธิดังกล่าวนี้มิได้กล่าวถึงการได้รับความคุ้มครองในฐานะมนุษย์ผู้หนึ่งในการไม่ให้ผู้อื่นมารุมประชาทัณฑ์ในการทำแผนที่เกิดเหตุ ดังนั้น ในเรื่องของสิทธิที่จะได้รับ

ความคุ้มครองจากการถูกทำร้ายในการทำแผนที่เกิดเหตุ นั้น จึงสามารถนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 มาใช้กับผู้ต้องหาแทนได้ แต่ยังไม่มีความหมายโดยตรงที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการทำแผนที่เกิดเหตุ

2. การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เจ้าพนักงานมีอำนาจในการควบคุมมิให้บุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องได้หรือไม่

การทำแผนที่เกิดเหตุมักมีบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำแผนที่เกิดเหตุมาชมเหตุการณ์อยู่เสมอ ยิ่งเป็นคดีที่น่าสนใจบุคคลภายนอกที่ให้ความสนใจย่อมเยอะขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องปกติไปเสียแล้วที่บุคคลภายนอกมักจะเข้ามาชมเหตุการณ์จนอาจส่งผลให้การทำแผนที่เกิดเหตุนั้นเป็นไปอย่างยากลำบาก และยิ่งกว่านั้นอาจมีการทำให้พยานหลักฐานต่าง ๆ เกิดความเสียหาย บุกสลาย หรือสูญหาย ซึ่งอำนาจในการควบคุมบุคคลภายนอก เจ้าพนักงานย่อมมีอำนาจในการควบคุม ถึงแม้จะไม่ได้มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะถึงอำนาจของเจ้าพนักงานในการควบคุมมิให้บุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำแผนที่เกิดเหตุ แต่เนื่องจากแผนที่เกิดเหตุมีพยานหลักฐานอยู่เสมอ เจ้าพนักงานจึงต้องมีหน้าที่ในการปกป้องรักษาพยานหลักฐานเหล่านั้นอย่างเต็มที่ เมื่อมีการปกป้องรักษาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ย่อมหมายความว่าถึง เจ้าพนักงานมีอำนาจในการควบคุมมิให้บุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ในปัจจุบันมีผู้กระทำความผิดในคดีอาญามากขึ้นในทุกวัน และส่วนใหญ่เป็นคดีที่ร้ายแรง ซึ่งหากมีการรับสารภาพแล้วขั้นตอนต่อไปคือการทำแผนที่เกิดเหตุ โดยการทำแผนที่เกิดเหตุส่วนใหญ่จะมีบุคคลภายนอกหรือชาวบ้านบริเวณนั้นมาชมเหตุการณ์อยู่บ่อยครั้ง อาจมีการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องหาไม่ยอมทำแผนที่เกิดเหตุ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีมาตรการทางกฎหมายเป็นการเฉพาะในเรื่องของการทำแผนที่เกิดเหตุ สิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความคุ้มครองในการทำแผนที่เกิดเหตุ และรวมถึงอำนาจของเจ้าพนักงานในการทำแผนที่เกิดเหตุ ซึ่งในเรื่องของอำนาจควรกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าหากมีสถานการณ์ที่แย่ง มีการชุมนุมจนทำให้ทุกอย่างเกิดความเสียหายหรือมีการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหา เจ้าพนักงานมีอำนาจเช่นไรในการรับมือ อาจมีการอนุญาตให้ใช้ความรุนแรงได้ในระดับน้อยถึงปานกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมสถานการณ์

2. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้ผู้ต้องหาทำแผนที่เกิดเหตุ เรื่องของสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความคุ้มครองในการทำแผนที่เกิดเหตุ และอำนาจของเจ้าพนักงานในการทำแผนที่เกิดเหตุเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ในการทำแผนที่เกิดเหตุ

เอกสารอ้างอิง

กนกพร แสนแก้ว. (2562). การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 14(2), 123.

คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. (ม.ป.ป.). การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม

2564, จาก

:<https://thamaaya.files.wordpress.com/2015/08/e0b881e0b8b2e0b8a3e0b89be0b989e0b8ade0b887e0b881e0b8b1e0b899e0b8a3e0b8b1e0b881e0b8a9e0b8b2e0b8aae0b896e0b8b2e0b899e0b897e0b8b5e0b988.pdf>

ข้อสะอาด. (2562). เขตอำนาจศาลกับการใช้อำนาจของตำรวจ. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม, 2563, จาก

:<https://www.chorsaard.or.th/content/27600/>

เฉลิมวุฒ สารกิจ. (2562.). ความหมายและประเภทของพยานหลักฐาน. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน, 2563, จาก :

<https://sites.google.com/view/chalermwut/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B8%B0%E0%B8%9E%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%99>

สมศักดิ์ แก้วเกตุ, พันตำรวจโท. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนวิชาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ. สืบค้น

เมื่อ 10 ธันวาคม, 2564, จาก : <http://scdc2.forensic.police.go.th/old/Book-8%20set.pdf>

อมรเทพ เมืองแสน. (2562). มาตรการแทนที่การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ศึกษาจากความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมจังหวัดมหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครอง, 8(1), 358

Thanu Law Office. (ม.ป.ป.). สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลย. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม, 2564, จาก :

<http://www.thanulaw.com/index.php/peopleguide1/rightofsuspectandaccused>

OCSC Wiki. (2561). องค์ความรู้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : มาตรา 27. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2564, จาก :

http://wiki.ocsc.go.th/%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2/%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B9%E0%B8%8D%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%93%E0%B8%B2%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2_%E0%B8%9E%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A_2560/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2_27

Longdo dict. (ม.ป.ป.). ประชาทัณฑ์. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2564, จาก :

<https://dict.longdo.com/search/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C>

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเช่าห้องพักอาศัย Legal issues related to rent of apartments

วรรณดี จันชื่น¹ ญาณิศา วัฒนสุข² อรกช มีเมฆ³ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา⁴ จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง⁵

ทัตตนันท์ คงลำธาร⁶ ดร.ชนทอง ใจดี⁷ และ ณัฐธิดา วุ้นศิริ⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8}สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*Corresponding author e-mail, s62123440032@ssru.ac.th¹, s64123440070@ssru.ac.th²,
s61123440045@ssru.ac.th³, tanawat.pi@ssru.ac.th⁴, jaturong.po@ssru.ac.th⁵, tattanan.kh@ssru.ac.th⁶,
khanthong.ja@ssru.ac.th⁷, nuttathida.voon@gmail.com⁸

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการเช่าห้องพักอาศัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา กฎหมายกรณีผู้เช่าตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า 2. เพื่อให้ได้แนวทางข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายกรณีผู้เช่า ตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า การฆ่าตัวตายหรือถูกผู้อื่นทำให้ตายในสถานที่เช่าต่าง ๆ ย่อมทำให้เกิดความหวาดกลัว ด้านความเชื่อและความปลอดภัยจึงเกิดการย้ายหรือออกจากสถานที่เช่า บางสถานที่ไม่มีบุคคลใดเข้ามาเช่าอาศัยอยู่ต่อ ทำให้เจ้าของสถานที่เสียหายได้หรือประโยชน์ของตนไป จึงมีปัญหาคำคัญว่าเมื่อผู้เช่าฆ่าตัวตายเป็นการทำละเมิดต่อผู้ให้ เช่าหรือไม่ และผู้ที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายในสถานที่เช่าเป็นการทำละเมิดต่อผู้ให้เช่าหรือไม่ อันเป็นปัญหาสำคัญมาสู่ การวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องของละเมิดไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองผู้ให้เช่าเมื่อผู้เช่าฆ่า ตัวตายภายในสถานที่เช่าหรือถูกผู้อื่นทำให้ตายในสถานที่เช่าไว้โดยตรงและไม่มีกำหนดประเภทค่าสินไหมทดแทน กรณีดังกล่าวไว้

คำสำคัญ: กฎหมาย ผู้เช่า ตาย

Abstract

The research of the legal issues related to rent of apartments has the objectives to: 1. Study and analyze the state of legal problem in case of the tenant's death in the place of the landlord; and 2 to find the guideline and recommendation to revise the law in this case. Any suicide or being killed in the rental places would cause fear in different beliefs and security and then moving out or leaving from the rental places. Some places have no one to rent which the landlords have loosen their income or benefits. Therefore, there is a significant problem of whether it is the violation against the landlord or not when there is any suicide of the tenant, and whether the person causing others to death in the rental place is the violation against the landlord or not, which comes to the important issues of this research.

The result found that none of provision in the Civil and Commercial Code regarding the tort directly provides the protection of the landlord when there is any suicide of the tenant in the rental place or being killed in the rental place and there is no provision on the compensation in such case.

Keywords: Law, Tenant, Dead

บทนำ

ปัจจุบันสังคมได้มีการตายที่ผิดธรรมชาติสูงขึ้น เช่น การถูกผู้อื่นทำให้ตายหรือการฆ่าตัวตาย เป็นต้น และจะแตกต่างกันไป แต่แนวโน้มที่เกิดขึ้นมักเกิดในสถานที่เช่าที่มีผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกันจำนวนมาก ซึ่งได้มีข่าวออกมามากมาย ตัวอย่างเช่น ในเหตุการณ์สะเทือนขวัญที่มีการฆ่าตายกันเกิดขึ้นการมีคนผูกคอตายอยู่บริเวณเหล็กคัตหน้าประตูห้องของตนเอง (www.sanook.com,2561:1)

ในกรณีที่ได้กล่าวมา เกิดขึ้นในสถานที่ที่เป็นหอพักหรือสถานที่ของผู้ให้เช่าจึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นเช่น มีข่าวเรื่องลี้ลับต่าง ๆ หรือการวิตกกังวลเรื่องความปลอดภัย อาจทำให้ผู้ที่เช่าย้ายออกจากสถานที่เช่าแห่งนั้น และไม่มีคนอยากมาเช่าต่อจึงทำให้ผู้ให้เช่าต้องเสียรายได้ หรือผลประโยชน์ที่จะได้จากทรัพย์สินของตนเองไปด้วย บางครั้งผู้ให้เช่าต้องเสียรายได้โดยการปิดสถานที่เช่า หรือเสียรายได้โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใหม่ และกฎหมายในประเทศไทยไม่ได้มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ค่าเสียหายของผู้ให้เช่า หรือการทำละเมิดของบุคคลอื่นต่อผู้ให้เช่านั้นจึงเป็นปัญหาสำคัญมาสู่งานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหากฎหมายกรณีผู้เช่าตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า
2. เพื่อให้ได้แนวทางข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกรณีผู้เช่าตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเช่าที่พักอาศัย เรื่องสิทธิของผู้เช่า และผู้ให้เช่าและการตายในรูปแบบต่าง ๆ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา และงานวิจัยทางกฎหมายเกี่ยวกับการเช่าที่พักอาศัย เรื่องสิทธิของผู้เช่าและผู้ให้เช่า

3. ขอบเขตด้านวิจัย

การทบทวนและการวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

การตายในทางกฎหมายสารบัญญัติ หมายถึง การตายที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 15 วรรคแรกได้บัญญัติไว้ว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย”

การตายของมาตราบนี้จะเป็นการตายโดยที่บุคคลนั้นได้พ้นสภาพของบุคคลไปแล้วและในมาตรา 62 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ ให้ถือว่าถึงแก่ความตายเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาที่กำหนดซึ่งระบุไว้ในมาตรา 61” ในกรณีนี้เป็นการตายโดยที่กฎหมายกำหนด ในเรื่องของบุคคลสาบสูญ

การตายในทางกฎหมายวิธีสบัญญัติ หมายถึง ความหมายของการตายที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 ได้บัญญัติไว้ว่า “เมื่อปรากฏแน่ชัด หรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่การตายโดยประหารชีวิตตามกฎหมายการตายโดยผิดธรรมชาติ นั้น คือ

- (1) ฆ่าตัวตาย
- (2) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (3) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (4) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (5) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ ”

การตายโดยธรรมชาติ คือ การที่ตายไปด้วยความชรา หรือ ตายจากการมีโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ หรือเป็นโรคระบาดตายก็ถือว่าเป็นการตายโดยธรรมชาติ (รชฎ เจริญจำ, 2561:464)

การตายโดยผิดธรรมชาติ คือ การตายที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 148 ตามที่กล่าวมาข้างต้น และจะยกตัวอย่างมาเพียงแค่ 2 กรณี คือ

การฆ่าตัวตาย คือ การที่ผู้ตายได้กระทำหรือ จบชีวิตตนเอง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ตนเองถึงแก่ความตาย (คะเนิง ฎไชย ,2561:400) (คณิต ณ นคร, 2561:557)

ถูกผู้อื่นทำให้ตาย คือ การตายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะการกระทำนั้น จะเกิดโดยเจตนา หรือไม่มีเจตนา หรืออาจจะเป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ (คะเนิง ฎไชย, 2561:401)

การตายในทางการแพทย์ (ข้อบังคับแพทย์เกี่ยวกับการตาย) คือ การที่ได้มีประกาศแพทยสภาในเรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการวินิจฉัยสมองตาย ที่ 7/2554 และได้กำหนดหลักเกณฑ์การวินิจฉัยสมองตายไว้ ดังนี้

1. คือ ผู้ป่วยนั้นต้องไม่รู้สึกรู้สีกตัวและไม่หายใจโดยมีข้อวินิจฉัยถึงสาเหตุ ให้รู้แน่ชัดว่าสภาวะของผู้ป่วยนั้น ได้เกิดขึ้นจากการที่สมองนั้นได้เสียหายโดยไม่มีหนทางเยียวยาได้ และ

2. การไม่รู้สึกรู้สีกตัว และไม่หายใจไม่ได้เกิดจากพิษของยา และไม่ได้เกิดจากภาวะช็อกและได้มีการกล่าวไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4200/2559 ในเรื่องของภาวะสมองตายไว้ว่า “บุคคลที่ได้รับการวินิจฉัยว่า สมองตาย ถือว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย” (อวิการ์ตัน นิยมไทย, 2556:104)

การเช่าทรัพย์สิน หมายถึง ตามความหมายในพจนานุกรม คือการใช้ทรัพย์สินของผู้อื่นในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยใช้ค่าตอบแทน เช่น การเช่ารถยนต์ หรือการเช่าที่ดินหรือบ้าน (จรัล เล็งวิทยา, 2530:1) เป็นต้น แต่ในความหมายของการเช่าทรัพย์สินตามกฎหมายนั้น คือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 537 ได้บัญญัติไว้ว่า “คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง ในช่วงระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น” และการเช่าทรัพย์สินนี้มีสองประเภทคือ การเช่าอสังหาริมทรัพย์และการเช่าสังหาริมทรัพย์

การเช่าสังหาริมทรัพย์ หมายถึง คือการที่มีบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือให้ผู้เช่า และนำทรัพย์สินของตนนั้นออกให้อีกบุคคลหนึ่งหรือผู้เช่านั้นได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยผู้เช่านั้นตกลงว่าจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 537

การเช่าอสังหาริมทรัพย์ หมายถึง คือการเช่าอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้มีบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 537

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทำละเมิด

การทำละเมิดตามกฎหมาย คือ การกระทำบางอย่างอาจทำให้เกิดความรับผิดทางละเมิดทางเดียวหรืออาจเป็นความรับผิดทางอาญา หรืออาจมีการกระทำที่ทำให้เกิดความรับผิดได้ทั้งสองทางเช่นกัน ดังที่ได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี หรือทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ซึ่งการกระทำบางอย่างนั้นก็ยังมี บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาด้วย เช่น เรื่องความผิดต่อชีวิต ร่างกายเสรีภาพและทรัพย์สิน เป็นต้น

ผู้กระทำ คือ ผู้ใดหรือบุคคลใดก็ได้ หรือผู้กระทำความผิดและจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

การกระทำ คือ อริยาบถของผู้ที่กระทำความผิด ที่ได้มีการเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น หรือนิติบุคคล องค์กรต่าง ๆ (เพ็ง เพ็งนิต, 2561:10)

ผลแห่งการกระทำ คือ ผู้กระทำนั้นต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งการใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นมี คือ คิน, ใช้ราคา และใช้ค่าเสียหาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการตายของผู้เช่าภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า เพื่อให้ได้แนวทางข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกรณีผู้เช่าตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่าโดยรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนั้นจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความและส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา

3. ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ ตีความ และให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็นจัดกลุ่มข้อมูลเชื่อมโยงแนวคิดขยายความเชื่อมโยงหาความหมาย หาข้อสรุป

4. สถานที่เก็บข้อมูลตำราหนังสือบทความงานวิจัยวิทยานิพนธ์บทบัญญัติกฎหมายของไทย และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้องสมุดประชาชนและหอสมุดแห่งชาติ

ผลการวิจัย

หากการที่ผู้เช่านั้นได้ฆ่าตัวตาย หรือมีผู้อื่นมาทำให้ผู้เช่าตายในสถานที่ที่เช่าเป็นการทำละเมิดต่อผู้ให้เช่าเพราะเนื่องจากการกระทำดังกล่าว เป็นการทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้เช่า คือ การที่ทำให้คนอื่นหรือคนในละแวกใกล้เคียงเกิดความหวาดกลัว และไม่กล้าที่จะเข้ามาอยู่อาศัย หรือประกาศมีข่าวลือจนทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้เช่าหรือเจ้าของที่เช่า และไม่ได้มีกฎหมายหรือข้อบังคับไว้โดยตรง

สรุปผลการวิจัย

ประเทศไทยในปัจจุบันไม่มีกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องในกรณีผู้เช่าฆ่าตัวตายหรือถูกผู้อื่นทำให้ตายในสถานที่ของผู้ให้เช่า ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายการเช่าและการทำละเมิดอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 537 บัญญัติไว้ว่า “คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น” และการ

เช่าทรัพย์สินนั้นมีสองประเภท คือ การเช่าสังหาริมทรัพย์และการเช่าอสังหาริมทรัพย์ และ มาตรา 420 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี หรือทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ซึ่งการกระทำบางอย่างนั้นก็ได้มี บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาด้วย เช่น เรื่องความผิดต่อชีวิต ร่างกายเสรีภาพและทรัพย์สิน เป็นต้น แต่ยังไม่มีการกำหนดโดยตรงที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ให้เช่าในกรณีดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

ในปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีจึงทำให้มีคนไทยหลายคนเครียดจนมีการฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น บางคนอาจจะฆ่าตัวตายในบ้าน หรือในสถานที่ของตน บางคนอาจจะเป็นในที่สาธารณะ และบางคนได้ฆ่าตัวตายในห้องเช่า หรือบ้านเช่าของผู้เช่าที่อาจจะจะเป็นสถานที่มีคนพลุกพล่านหรือแออัด และในอีกกรณี คือ การที่มีผู้อื่นนั้นทำให้ผู้เช่าตายในสถานที่เช่า ดังกล่าว เมื่อมีการตายเกิดขึ้นในสถานที่เช่า ซึ่งหลายคนมีความเชื่อที่แตกต่างกันไป บางคนอาจเชื่อเรื่องวิญญาณหรืออาจจะมีการกระจายข่าวเป็นวงกว้าง หรืออาจจะหวาดกลัวหวาดระแวงเกี่ยวเรื่องความปลอดภัยต่าง ๆ จึงทำให้บางคนนั้นได้ย้าย หรือออกจากที่เช่าดังกล่าวไปจนทำให้เจ้าของหรือผู้ให้เช่านั้นเสียหายจากการกระทำดังกล่าว และบางครั้งก็ไม่สามารถที่จะทำรายได้จากที่เช่าของตนเองหรือรายได้ลดน้อยลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก และเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของหรือผู้ให้เช่าไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากใครได้เลย เนื่องจากไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องดังกล่าวนี้เอาไว้ และมีช่องว่างในทางกฎหมายในเรื่องของการทำละเมิดด้วยว่า เมื่อผู้เช่าทำให้ผู้เช่านั้นตายในสถานที่เช่าผู้เช่าทำให้ผู้เช่าตายนั้นต้องรับผิดชอบกับผู้ให้เช่า หรือไม่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีกฎหมายที่สามารถช่วยให้ผู้ให้เช่าหรือเจ้าของสถานที่เช่าดังกล่าวนั้น ได้รับชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าวอาจทำให้เจ้าของหรือผู้ให้เช่านั้นได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือได้รับความเป็นธรรมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ในปัจจุบันเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่ประสบภาวะเศรษฐกิจในช่วงนี้เกิดความเครียด และมีการฆ่าตัวตาย และมีการฆ่าหรือถูกทำให้ตายมากขึ้นและในบางสถานที่อาจจะจะเป็นบ้าน, หอพักหรือสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่ ที่เช่าต่าง ๆ ด้วยและเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น ทำให้ผู้ให้เช่าได้รับความเสียหายเนื่องจากความหวาดกลัวและข่าวลือต่าง ๆ ที่แพร่กระจายไปโดยไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นเลย ซึ่งไม่ได้มีกฎหมายที่บัญญัติไว้ในเรื่องดังกล่าวนี้โดยตรง จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการตายของผู้เช่าในสถานที่ผู้ให้เช่านั้น จึงสรุปได้ ดังนี้

การที่ผู้เช่านั้นได้ฆ่าตัวตายในสถานที่ของผู้ให้เช่า เป็นการทำให้ผู้ให้เช่าเสียหาย ซึ่งเกิดจากผลโดยตรงที่มาจากการกระทำของผู้เช่า ทำให้เกิดความหวาดกลัวต่อบุคคลอื่นที่อยู่บริเวณใกล้เคียงด้วยจึงควรมีกฎหมายที่สามารถที่จะเรียกค่าเสียหายให้แก่ผู้ให้เช่านั้นได้รับความเป็นธรรมได้ จากทายาท หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เช่าหรือผู้ตาย

การที่ผู้เช่าถูกผู้อื่นทำให้ตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า การกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ให้เช่าด้วย เนื่องจากได้มากระทำในสถานที่ของผู้ให้เช่า และทำให้ผู้เช่าตายนั้นอาจทำให้เกิดความหวาดกลัวต่อบุคคลที่อยู่รอบ ๆ บริเวณดังกล่าวจนบางคนต้องย้ายออกไป หรือกระจายข่าวลือของสถานที่เช่าดังกล่าว จึงทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้เช่าไม่สามารถได้รับรายได้จากทรัพย์สินของตนที่ได้ให้ผู้เช่าเช่า ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นได้ชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวให้แก่ผู้ให้เช่าด้วย

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเช่าห้องพักอาศัยกรณีผู้เช่าฆ่าตัวตายหรือผู้เช่าถูกผู้อื่นทำให้ตายภายในสถานที่ของผู้ให้เช่า เพื่อให้การวิจัยพัฒนาต่อไป จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดราคาในการเช่าทรัพย์สินที่เคยมีผู้เช่าตายในสถานที่ของผู้ให้เช่าจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร,2561. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- คณิง ภาไชย,2561. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม1 (พิมพ์ครั้งที่ 11).กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- จรัล เล็งวิทยา,2530. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำ
ของและรับขน (พิมพ์ครั้งที่ 3).กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เพ็ง เพ็งนิต,2561. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด พระราชบัญญัติความรับผิดทาง
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.(พิมพ์ครั้งที่ 11).กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยาม พับ
ลิชชิง
- รชฎ เจริญจำ,2561. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุมาลี วงษ์วิฑิต,2561. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง และลามิควรได้.(พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อวิการัตน์ นิยมไทย,2556.การปฏิรูปกฎหมาย:LAW REFORM การตายทางการแพทย์หรือสมองตาย(BRAIN
DEATH) กับ ข้อควรพิจารณาทางกฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563. จาก
[https://www.senate.go.th/assets/
portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/10reform/reform31.pdf](https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/10reform/reform31.pdf)
- สนุกตอทคอม,2561. แขนงคอยหน้าห้อง คนเช่าหอแผ่นหนี แต่เมียเมิน ฆ่าตัวเองถือว่าฆาตกรรม. สืบค้นเมื่อ 20
พฤษภาคม 2563. จาก <https://www.sanook.com/news/7555022/>
- ทีเอ็มซีดอทซีไอดอททีไอเอช,2554.ประกาศแพทยสภาที่ 7/2554 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการวินิจฉัยสมองตาย. สืบค้น
เมื่อ 3 มิถุนายน 2563. จาก https://www.tmc.or.th/download/7_54.pdf

ปัญหาจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน ซึ่งกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม The Problems of amendment of the Factory Act having impact on the community and the environment

วินัส งามเจริญ¹ ทัตตนันท์ คงลำธาร² ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³ จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง⁴ สุรศักดิ์ มีบัว⁵
และ ณัฐพล สิทธิพรหมณ์⁶

^{1,2,3,4,5}สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

⁶คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*Corresponding author e-mail, s61123440085@ssru.ac.th¹, tattanan.kh@ssru.ac.th²,
tanawat.pi@ssru.ac.th³, jaturong.po@ssru.ac.th⁴, surasak.mee@ssru.ac.th⁵, natthaphon@vru.ac.th⁶

บทคัดย่อ

เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2562 ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ผลการวิจัยพบว่า การแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 กำหนดบทนิยามใหม่ว่า โรงงาน หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือ ยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 50 แรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้นโรงงานดังกล่าวจึงไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน อันเป็นเหตุให้โรงงานขนาดเล็กเกิดการขยายตัวและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: โรงงาน อุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อม

Abstract

Since the Factory Act B.E. 2535 (1992) was amended in 2019, resulting in the expansion of many industrial factories, the objectives of this study are 1) to study the background of the Factory Act B.E. 2535 (1992), and 2) to study the condition of problems arising from the amendment of the Factory Act B.E. 2535(1992).

The results of the research found that the amendment of the Factory Act B.E. 2535 (1992) specify the new definition that the Factory means building, place or vehicle using machine upto 50 house power or equal power from 50 house power upwards, or using labor upto 50 people or more, regardless of whether using machine or not for carrying on factory business. According to type or kind of factory prescribed in the Ministerial Regulation, such factories do not need to apply for a factory business license. This causes the expansion of small factories and the environmental impact.

Keyword: Factory, Industry, Environment

บทนำ

พระราชบัญญัติโรงงานเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2535 โดยมีจุดประสงค์เพื่อควบคุมดูแลให้สอดคล้องกับการประกอบกิจการโรงงานภายในประเทศและกำหนดขอบเขตการประกอบกิจการ อีกทั้งการจัดตั้งโรงงานให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดการดำเนินการของโรงงาน รวมไปถึงการกำกับดูแลโรงงาน (พงษ์พิลัยวรรณราช, 2547) ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ได้มีการแก้ไขเรื่อยมาจนกระทั่งในปี 2562 ได้แก้ไขโดยให้เหตุผลว่า พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันโดยเฉพาะเรื่องการควบคุมในบางประการซึ่งทำให้ล่าช้า จึงต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ให้มีการทันสมัยและง่ายต่อการควบคุม รวมไปถึงการลดภาระของผู้ประกอบการโรงงานขนาดเล็กโดยปรับเปลี่ยนขั้นตอนและระยะให้ผู้อนุญาตหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างชัดเจนตามกฎหมายและรวดเร็ว และลดการใช้ดุลยพินิจยกเลิกการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานรวมถึงอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2562, Website)

แต่อย่างไรก็ดีแม้การแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงานจะให้เหตุผลที่เป็นประโยชน์ในหลาย ๆ กรณี ทั้งนี้เมื่อคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมก็มีด้วยกันหลายกรณี เช่น การปรับเปลี่ยนขั้นตอนต่าง ๆ รวมไปถึงระยะเวลาการพิจารณาของผู้อนุญาตในการจัดตั้งโรงงานเพื่อให้มีความรวดเร็วและง่ายต่อการควบคุมและชัดเจนตามกฎหมายและลดภาระแก่ผู้ประกอบการโรงงานโดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงงานขนาดเล็กทำให้การจัดตั้งโรงงานที่เป็นไปได้ง่ายจึงส่งผลให้โรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงทางมลพิษทางอากาศ เช่น การควบคุมมลพิษทางอากาศ ฝุ่น PM2.5 ที่กำลังเป็นปัญหาภายในประเทศไทยอย่างหนัก เป็นต้น (BBC NEWS, 2562, Website) และอีกกรณีที่มีการแก้ไขในส่วนการนิยามการตั้งโรงงานใหม่ โดยทำให้เกิดการขยายตัวของโรงงานอีก 60,000 แห่งในประเทศ ไม่ถูกจัดเป็นโรงงานตามกฎหมายโรงงาน เนื่องจากสามารถประกอบกิจการโรงงานได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานและมีผลทำให้โรงงานดังกล่าวไม่อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติโรงงานแต่ก็อยู่ภายใต้ข้อบัญญัติของหน่วยงานท้องถิ่น และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (ไทยรัฐ, 2562, Website) เมื่อไม่อยู่ในการควบคุมของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ทำให้โรงงานขนาดเล็กดังกล่าวประกอบกิจการโดยที่ไม่ได้รับการควบคุมอย่างทั่วถึงซึ่งจะนำไปสู่ผลเสียต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ดังนั้นจะต้องมีการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในส่วนของคำนิยามโรงงานขึ้นใหม่ นำไปสู่การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กขึ้นจำนวนมากที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมในส่วนของความเป็นมาของพระราชบัญญัติโรงงาน ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. 2535 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารที่เป็นบทความทางวิชาการและวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรม และปัญหาทางสิ่งแวดล้อม

3. ขอบเขตด้านวิธีการวิจัย

วิเคราะห์เนื้อหา

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและค้นคว้าวรรณกรรมที่มีความเกี่ยวข้อง โดยแยกออกเป็นหัวข้อซึ่งจะอธิบายดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

1.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 และ พ.ศ. 2535 เป็นพระราชบัญญัติโรงงานที่เป็นกฎหมายใช้ในการควบคุมกำกับ ดูแลการตั้งโรงงาน และประกอบกิจการโรงงาน เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งจะช่วยนำไปสู่ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ รวมไปถึงช่วยการป้องกันเหตุเดือดร้อน รำคาญ และการป้องกันความเสียหาย ป้องกันอันตรายที่อาจเกิดแก่ประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตโรงงาน พระราชบัญญัติโรงงานได้รับการประกาศใช้ เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2482 แก้ไขและเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2503 ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2512 และได้ใช้พระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. 2512 แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. 2518 และ 2522 จนถึงต้นปี พ.ศ. 2535 จึงได้ถูกประกาศยกเลิกและเริ่มใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 (ฉบับที่1) แทน และต่อมามีการแก้ไข พระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. 2535 เพิ่มเติมในปี 2562 (ฉบับที่2) และ (ฉบับที่3) (พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535, 2562, Website)

1.2 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

โรงงาน หมายถึง อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงาน 50 ขึ้นไป สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ล้างเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ

การตั้งโรงงาน หมายถึง การก่อสร้างอาคารเพื่อติดตั้งเครื่องจักรสำหรับประกอบกิจการโรงงาน หรือนำเครื่องจักรสำหรับประกอบกิจการโรงงานมาติดตั้งในอาคารสถานที่หรือยานพาหนะที่จะประกอบกิจการ

ประกอบกิจการโรงงาน หมายความว่า การทำ ผลิต ประกอบบรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ล้างเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ ตามลักษณะกิจการของโรงงาน แต่ไม่รวมถึงการทดลองเดินเครื่องจักร

คนงาน หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานในโรงงาน ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้ซึ่งทำงานฝ่ายธุรการ (พระราชบัญญัติจัดตั้งโรงงาน พ.ศ. 2535)

1.3 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม

สถิติการเพิ่มหรือลดของโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนกับกระทรวงอุตสาหกรรมและรับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการขึ้นใหม่ ก่อนและหลังการแก้ไขคำนิยามโรงงานใหม่ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 แก้ไขปี พ.ศ. 2562 ฉบับที่ 2 ระยะเวลา 5 ปี ของพื้นที่ภาคกลาง เริ่มตั้งแต่ปี 2559-2563 ดังต่อไปนี้

	รายการ	2559	2560	2561	2562	2563
ภาคกลาง	จำนวนโรงงาน (โรงงาน)	2,342	2,317	2,296	1,892	1,532
	เงินทุน (ล้านบาท)	203,911	236,427	152,019	240,747	117,785
	คนงานรวม (คน)	72,731	80,407	70,602	72,697	63,493

(ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม)

1.4 จำพวกของโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 โรงงานถูกจัดออกเป็น 3 จำพวกตามขนาดและความจำเป็นในการควบคุมความเสียหายที่อาจจะสร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนและสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้ (สมาคมสถาปนิกสยาม, 2563, Website)

1.4.1 โรงงานจำพวกที่ 1 ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาด ที่สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันที นิยามของโรงงานจำพวกที่ 1 คือ โรงงานที่ใช้เครื่องจักรไม่ถึง 50 แรงม้า และไม่ก่อปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมหรือเหตุเดือดร้อนอันตราย เช่น โรงงานทำขนมจีน โรงงานฟักไข่ เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการไม่ต้องขออนุญาตแต่ต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงรวมถึงห้ามรับเหมาก่อสร้างโรงงานในบางพื้นที่ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2562, Website)

1.4.2 โรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาด ที่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงาน ต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบ นิยามของโรงงานจำพวกที่ 2 คือ โรงงานที่ใช้กำลังเครื่องจักรไม่เกิน 75 แรงม้า และใช้กำลังคนงานไม่เกิน 75 คน เช่น โรงงานลำเลียงหิน ดิน ทรายกรวด เป็นต้น ซึ่งเป็นโรงงานที่ไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการแต่ต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบก่อน รวมไปถึงต้องปฏิบัติและดำเนินการต่าง ๆ ตามประกาศและกฎกระทรวง และหากเป็นกรณีที่โรงงานดังกล่าวแม้กำลังเครื่องจักรและคนงานไม่เกินตามที่กำหนดแต่การสร้างโรงงานประเภทนี้ก่อนมลพิษอย่างรุนแรง จะต้องถูกจัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2562, Website)

1.4.3 โรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่ โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการ นิยามของโรงงานจำพวกที่ 3 คือ โรงงานที่ใช้กำลังเครื่องจักร 75 แรงม้าขึ้นไป และใช้คนงาน 75 คนขึ้นไป เป็นโรงงานที่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมกรณีที่มีการประกอบกิจการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2562, Website)

2. เจ็อนไขการควบคุม หลักเกณฑ์ตั้งโรงงาน และการขอใบอนุญาตประกอบกิจการ

2.1 เจ็อนไขการควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน มีดังต่อไปนี้

ประการแรก กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้งโรงงาน สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคารหรือลักษณะภายในของโรงงาน รวมไปถึงกำหนดลักษณะ ประเภทหรือชนิดของเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์หรือคำสั่งที่ต้องนำมาใช้ในการประกอบกิจการโรงงาน **ประการที่สอง** กำหนดให้มีคนงานซึ่งมีความรู้เฉพาะตามประเภท ชนิดหรือขนาดของโรงงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งประจำโรงงาน **ประการที่สาม** กำหนดหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติ วิธีการผลิตและจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือเพื่อป้องกันอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อน อันอาจเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือบริเวณใกล้เคียง **ประการที่สี่** กำหนดมาตรฐานและวิธีการในการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษต่าง ๆ ที่อาจส่งผล

กระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการประกอบกิจการโรงงาน **ประการที่ห้า** กำหนดการจัดให้มีเอกสารที่จำเป็นประจำโรงงานเพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายรวมถึงข้อมูลที่จะเป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ประกอบการต้องแจ้งให้ทราบเป็นครั้งคราวหรือตามระยะเวลาที่กำหนด **ประการสุดท้าย** กำหนดการอื่นใดเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

หมายเหตุ : กฎกระทรวงอาจกำหนดให้ยกเว้นโรงงานบางประเภท ชนิดหรือขนาดใดจากการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งก็ได้ และอาจกำหนดให้ปฏิบัติตามสมควรในเรื่องที่เป็นรายละเอียดพิเศษที่เป็นเรื่องที่ต้องเปลี่ยนแปลงเร่งด่วนตามสภาพสังคมในขณะนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้ (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 : มาตรา 8)

2.2 หลักเกณฑ์ตั้งโรงงาน และการขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแต่ละจำพวกมีลักษณะดังนี้

1) โรงงานจำพวกที่ 1 ผู้ประกอบจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานและปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535: มาตรา 10) และทั้งนี้โรงงานจำพวกที่ 1 เป็นโรงงานที่ไม่ต้องยื่นขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานสามารถประกอบกิจการได้ทันทีหากปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงและปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงครบถ้วนแล้ว

2) โรงงานจำพวกที่ 2 ผู้ประกอบจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการควบคุมการประกอบกิจการโรงงานข้างต้น รวมถึงปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวง ทั้งนี้โรงงานจำพวกที่ 2 สามารถประกอบกิจการโรงงานได้โดยไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน เพียงแต่เมื่อจะเริ่มประกอบกิจการโรงงานจะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งแบบและรายละเอียดที่ต้องแจ้งและแบบใบรับแจ้งให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจะออกใบรับแจ้งแก่ผู้ประกอบการโรงงาน ผู้ประกอบกิจการโรงงานก็จะสามารถประกอบกิจการได้ทันที (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 : มาตรา 11)

3) โรงงานจำพวกที่ 3 ผู้ประกอบจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน รวมไปถึงปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีตามที่ออกในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และทั้งนี้การตั้งโรงงานจำพวกที่ 3 ต้องได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อน จึงจะดำเนินการได้ (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535: มาตรา 12)

หมายเหตุ : พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ได้แบ่งโรงงานตามประเภทหรือชนิดที่ระบุในบัญชีท้ายกฎกระทรวงไว้ทั้งหมด 104 โรงงาน ยกตัวอย่างโรงงานที่เกี่ยวกับสารเคมีหรือวัสดุอันตราย เช่น โรงงานที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สารเคมี โรงงานผลิตก๊าซที่ไม่ใช่ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น (นางสาวสุณีย์ วัชรสิริกุล, 2558 : 2)

3. การแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ประเด็นที่สำคัญของการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในปี พ.ศ. 2562 (ฉบับที่2) ที่ทำการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีการแก้ไขคำนิยาม คำว่า “โรงงาน” จากเดิมมาตรา 5 ที่บัญญัติว่า “โรงงาน หมายถึง สถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง” ซึ่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำนิยามโรงงานใหม่โดยบัญญัติในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในปี 2562 ฉบับที่ 2 ประกาศยกเลิก ความในมาตรา 5 ฉบับเดิมเปลี่ยนเป็น “โรงงาน หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรใหม่กำลังรวมตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าสิบแรงม้าขึ้นไป หรือ

ใช้คนงานตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อประกอบกิจการโรงงาน ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง”

จะเห็นได้ชัดเจนว่าเมื่อมีการแก้ไขจากเดิม อาคารสถานที่ที่ใช้เครื่องจักรต้องมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป เปลี่ยนเป็นต้องมีกำลังรวมตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จึงจะถูกจัดตั้งเป็นโรงงานตามคำนิยามโรงงานแห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 (iLaw, 2562, Website)

4. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล ควบคุมโรงงานนอกเหนือจากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

4.1 กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง เป็นกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรุงเทพมหานคร ให้เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงทำให้เป็นเมืองแห่งการรักษาสิ่งแวดล้อม และทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองได้ตราขึ้นบังคับใช้ในรูปแบบของพระราชบัญญัติ การผังเมือง พ.ศ. 2518 สาระสำคัญกล่าวถึงการวางและจัดทำผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ

4.1.1 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

“การใช้ประโยชน์ที่ดิน” หมายความว่า การใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจการใด ๆ ไม่ว่ากิจการนั้นจะกระทำบนพื้นดินเหนือพื้นดิน หรือใต้พื้นดิน และไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารหรือนอกอาคาร

“พื้นที่ประกอบการ” หมายความว่า พื้นที่ที่ใช้ประกอบการบนพื้นดิน เหนือพื้นดิน หรือใต้พื้นดิน และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ต่อเนื่องของกิจการไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารหรือนอกอาคาร (กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556)

4.1.2 ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

มาตรา 27 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 สามารถแยกออกเป็น 2 กรณี คือ

1. การดำเนินการที่ไม่มีกฎหมายห้ามกำหนดหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะ จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีไปว่าได้ใช้ประโยชน์ที่ดินตามความเป็นจริงได้หรือไม่

2. การดำเนินการที่มีกฎหมายห้ามหรือกำหนดหลักเกณฑ์ไว้โดยเฉพาะ ไม่อาจถือเอาการใช้ประโยชน์ที่ดินตามความเป็นจริงเป็นหลักในการพิจารณาได้ แต่ต้องพิจารณาจากการได้รับอนุญาตหรือได้รับอนุมัติหรือได้ปฏิบัติการตามขั้นตอนของกฎหมายเป็นสำคัญ (นายชาตินัย โมรราย, 2563 : 3)

4.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลป้องกันเกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ในตัวพระราชบัญญัตินี้ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ และมาตรการในการควบคุมดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ รวมไปถึงกำหนดมาตรฐานสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมนุษย์และวิธีการดำเนินการเพื่อการตรวจสอบควบคุมดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ

4.2.1 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีการบัญญัติคำนิยามที่เกี่ยวข้องดังนี้

“สิ่งปฏิกูล” หมายความว่า อุจจาระหรือปัสสาวะ และหมายความรวมถึงสิ่งอื่นใด ๆ ซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

“มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า กุ้งพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง ถ่าน มูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

“ราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เมืองพัทยาหรือองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

“ข้อกำหนดของท้องถิ่น” หมายความว่า ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติหรือข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยราชการ ส่วนท้องถิ่น

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล ประธานกรรมการสุขาภิบาล สำหรับในเขตสุขาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

“เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข ซึ่งผู้มีอำนาจแต่งตั้งคือ รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุข

4.2.2 การพิจารณาการประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การพิจารณาการประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมายถึง การประกอบ กิจการที่ต้องได้รับการออกใบอนุญาตหรือต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อขอหนังสือรับรองการแจ้งก่อนดำเนินการซึ่ง กิจการที่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้แก่ กิจการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยโดยคิด ค่าบริการ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กิจการตลาด กิจการจำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสวยอาหารที่มีพื้นที่เกินสอง ร้อยตารางเมตร และกิจการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ส่วนกิจการที่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อการ ขอหนังสือรับรองการแจ้ง ได้แก่ กิจการจำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสวยอาหารที่มีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตร ตาม มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (วรรคนี้ เหล่าบ้านคือและแก้วกัญญา เสวกสุริยวงศ์, 2563 : 9-10)

4.2.3 บทลงโทษ กรณีที่ฝ่าฝืนเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงงานบางส่วนตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีดังนี้

1) กรณีผู้ประกอบการฝ่าฝืนคำสั่ง เกิดเหตุสร้างความเสียหายและเจ้าพนักงานออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ ผู้ประกอบการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่ผู้ประกอบการฝ่าฝืนและไม่เร่งดำเนินการปฏิบัติตามให้ทันเวลาที่มี การกำหนดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 เดือนหรือปรับไม่เกิน 5 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 8 ประกอบ มาตรา 69)

2) กรณีฝ่าฝืนกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กรณีที่ผู้ประกอบการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีการกำหนด อีกทั้งยังไม่มีขอใบอนุญาตตามการพิจารณาการประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่กำหนดในข้างต้น ซึ่งบางกิจการอาจมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น กิจการฟอกหนังสัตว์ เป็นต้น จะต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 71)

5. โรงงานคัดแยกขยะหรือโรงงานกำจัดขยะพิษ

โรงงานคัดแยกขยะ เป็นโรงงานประเภท 105 คือ โรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการคัดแยก ทำลายวัสดุที่ไม่ใช่แล้วโดยทั่วไปตามที่กำหนดในบัญชีสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วตามประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรมรวมถึง หลักเกณฑ์ และวิธีการทำลาย หรือแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ที่สามารถขึ้นทะเบียนตามใบอนุญาตชนิดโรงงาน ประเภท 105 ได้ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (KI-ECOTECH, 2562, Website) ทั้งนี้ เมื่อมีการแก้ไข พระราชบัญญัติโรงงานเมื่อปี พ.ศ.2562 ทำให้เมื่อผู้ประกอบการต้องการตั้งโรงงานคัดแยกขยะขนาดเล็กที่ใช้กำลังคนไม่ ถึงและกำลังเครื่องจักรน้อยกว่ากำหนดไม่สามารถที่จะขึ้นทะเบียนตามใบอนุญาตชนิดโรงงาน ประเภท 105 ได้จึงไม่อยู่ ในการควบคุมของพระราชบัญญัติโรงงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

กระบวนการในการศึกษาวิจัยเล่มนี้เป็นวิธีการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ ดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่แรก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “การศึกษาความเป็นมาของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535” และศึกษาเกี่ยวกับ “สภาพปัญหาที่เกิดจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535” พร้อมทั้ง “วิเคราะห์รวบรวมข้อเสนอแนะหาแนวทางแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการขอลดปัญหาจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงานที่ส่งกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

1.1 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งมีการจำแนกประเภทของโรงงาน เจือปนและองค์ประกอบการจัดตั้งโรงงาน รวมไปถึงการควบคุมภายในโรงงาน และแนวความคิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งโรงงานภายในประเทศไทยตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

1.2 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร และบทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งโรงงานและประเภทของโรงงานภายในประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 1.2 ส่วนที่เป็นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร และบทความที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 ส่วนที่เป็นข่าวสารและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์

2. ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

- 2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็นจัดกลุ่มข้อมูล
- 2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเทศไทยเกิดโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่ทั้งขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นจำนวนมากในทุก ๆ ปี
2. เมื่อมีการลงทุนเกิดขึ้นย่อมทำให้เกิดการจ้างแรงงานเพื่อเข้าไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่เพิ่มมากขึ้น
3. การเกิดโรงงานอุตสาหกรรมย่อมส่งผลตามมา คือ ขยะพิษจากโรงงานคัดแยกขยะขนาดเล็ก
4. เกิดการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กมากขึ้นและเกิดขึ้นอย่างง่ายโดยไม่ต้องทำการขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงงานเพราะไม่ถูกจัดว่าเป็นโรงงานตามคำนิยามในพระราชบัญญัติโรงงาน

5. การตั้งโรงงานไม่ต้องจัดตั้งตามรูปแบบกฎหมายผังเมือง จึงมีโรงงานขนาดเล็กแห่งใหม่ตั้งขึ้นในบริเวณชุมชนจำนวนมาก

สรุปผลการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยเกิดโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่ทั้งขนาดเล็กจนไปถึงขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นจำนวนมากในทุก ๆ ปี เนื่องมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมไปถึงการเข้ามาลงทุนจากนายทุน เพราะเมื่อมีการลงทุนเกิดขึ้นย่อมทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัว เกิดการจ้างแรงงานเพื่อเข้าไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่เพิ่มมากขึ้น ลดปัญหาในเรื่องการตกงานของประชากรและทำให้คุณภาพชีวิตของผู้คนดีขึ้น แต่การเกิดโรงงานอุตสาหกรรมย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพระยะยาวจากโรงงานคัดแยกขยะขนาดเล็ก เมื่อปี พ.ศ.2562 แก๊ซค่านิยามโรงงานขึ้นมาใหม่ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 (ฉบับที่ 2) จากเดิมที่ใช้เครื่องจักรต้องมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป เปลี่ยนเป็นต้องมีกำลังรวมตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จึงจะถูกจัดตั้งเป็นโรงงานตามค่านิยามโรงงานแห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ทำให้การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กเกิดขึ้นง่ายโดยไม่ต้องทำการขอใบอนุญาตจัดตั้งโรงงานเพราะไม่ถูกจัดว่าเป็นโรงงานตามค่านิยามในพระราชบัญญัติโรงงานและไม่ถูกจัดเป็นโรงงานที่อยู่ความควบคุมและกำกับดูแลโดยพระราชบัญญัติโรงงาน แต่จะถูกควบคุมและกำกับดูแลโดยพระราชบัญญัติสาธารณสุขแทนจึงทำให้การตั้งโรงงานไม่ต้องจัดตั้งตามรูปแบบกฎหมายผังเมืองซึ่งโรงงานขนาดเล็กแห่งใหม่มักตั้งขึ้นในบริเวณชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทางกฎหมายประกอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พบว่าการแก้ไขค่านิยาม คำว่าโรงงานในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ส่งผลให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ 1 ขึ้นจำนวนมาก โดยพิจารณาจากสถิติการเกิดขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ 2 และประเภทที่ 3 ที่มีจำนวนลดลง เนื่องจากการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ 1 จัดตั้งได้ง่ายมากขึ้นและมีการกำหนดเพิ่มจำนวนแรงม้าที่จากเดิมกำหนดเครื่องจักรต้องมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป กำหนดใหม่ให้เครื่องจักรไม่ถึง 50 แรงม้า และมีคนงานไม่ถึง 50 คน จึงจะถูกจัดเป็นโรงงานประเภทที่ 1 และทำได้โดยที่ไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเพราะไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติโรงงานอุตสาหกรรม แต่จะถูกควบคุมและอยู่ในบังคับโดยพระราชบัญญัติสาธารณสุขและข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อโรงงานขนาดเล็กดังกล่าวไม่ได้อยู่ในบังคับพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 จึงทำให้ไม่ต้องคำนึงถึงเขตพื้นที่ในการตั้งโรงงานตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองและเกิดโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรกำลังน้อย คนงานจำนวนน้อย เช่น โรงงานคัดแยกขยะหรือโรงงานรีไซเคิลของเสีย โดยโรงงานขนาดเล็กดังกล่าวมีการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายเนื่องจากมีขยะ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยจากสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ในโรงงานคัดแยกขยะ อีกทั้งขยะที่เป็นพิษซึ่งจะต้องใช้กระบวนการเฉพาะในการจัดการ หรืออาจเป็นขยะที่อิเล็กทรอนิกส์ จำพวกแบตเตอรี่โทรศัพท์ ตะกั่ว สารอันตรายจำพวกสังกะสี ปอท และทองแดง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณชุมชนและสุขภาพของประชาชน เมื่ออยู่ในบังคับโดยพระราชบัญญัติสาธารณสุขและข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เข้มงวดเท่าพระราชบัญญัติโรงงานและกฎหมายผังเมือง ทำให้ไม่อาจดูแลได้ทั่วถึงเนื่องจากอาจเป็นการเพิ่มภาระให้กับหน่วยงานท้องถิ่นที่จะต้องจัดหาบุคลากรเข้ามาดูแลได้ไม่เพียงพอหรือเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการแก้ไขปัญหาหรือจ้างบุคลากรดังกล่าวเพิ่ม เพราะมีโรงงานขนาดเล็กที่ประกอบกิจการประเภทดังกล่าวจำนวนมาก

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการเข้มงวดในตรวจตราการประกอบกิจการโรงงานที่เป็นอันตรายในลักษณะเดียวกันมากขึ้น และแม้ว่าจะเป็นการดูแลโดยท้องถิ่นก็ตาม ควรมีการตั้งให้ผู้นำชุมชนในบริเวณดังกล่าวเร่งตรวจสอบชุมชนของตนเอง ทำรายงานทุกๆ 1 เดือนแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข ที่มีหน้าที่กำกับดูแลเฉพาะ พร้อมทั้งควรมีการกำหนดแบบแผนว่าถ้าพบโรงงานประเภทดังกล่าวควรมีวิธีการจัดการอย่างไรให้ปลอดภัยต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมในบริเวณนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ทำการสรุปและหาแนวทางในการกำหนดข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ข้อ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

ประการแรก ควรมีการเสนอแก้ไขกฎหมายโดยออกมาเป็นกฎกระทรวงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ 2) ให้ออกเป็นกฎกระทรวงบังคับเกี่ยวกับวิธีการในเพื่อดำเนินการหรือจัดการภายในโรงงานที่มีลักษณะตามประเภทดังกล่าวหรือมีลักษณะคล้ายกันที่อาจเป็นอันตรายต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมในบริเวณเดียวกัน เช่น กำหนดเป็นกฎกระทรวงว่าถ้ามีโรงงานคัดแยกขยะและมีขยะที่มีพิษ ควรมีวิธีจัดการกับขยะเป็นพิษอย่างไรบ้าง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและคนในบริเวณพื้นที่นั้น ๆ รวมไปถึงการเพิ่มบทลงโทษในกฎกระทรวงข้างต้นเป็นการเฉพาะด้วย นอกเหนือจากโทษที่มีการปรับและจำคุกเพียงไม่กี่เดือนในพระราชบัญญัติสาธารณสุขแล้ว ให้มีการบทลงโทษเพิ่มขึ้นหากไม่ดำเนินการตามกฎกระทรวงเฉพาะดังกล่าวด้วย และแบ่งอัตราโทษตามความรุนแรงที่จะก่อให้เกิดอันตรายจากโรงงานขนาดเล็กดังกล่าว

ประการที่สอง ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งการให้บุคคลที่เป็นผู้นำชุมชนมีหน้าที่ตรวจตราและทำรายงานแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจนว่าควรดำเนินการตรวจตราทุก ๆ 30 วันและส่งรายงานการตรวจตราต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน 3 วันนับแต่วันที่มีการตรวจตรา ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและงบประมาณรวมถึงจำนวนบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่จะเข้ามาตรวจสอบเอง ซึ่งอาจทำให้ตรวจตราได้ไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีโรงงานขนาดเล็กจำนวนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านสังคม

ควรสร้างความเข้มงวดในบริเวณชุมชนเมื่อผู้ประกอบการเข้ามาประกอบกิจการโรงงานขนาดเล็กภายในชุมชน แม้จะมีกำลังเครื่องจักรน้อย ใช้คนงานน้อยแต่ควรปลูกจิตสำนึกหรือตักเตือนผู้ประกอบการก่อนมีการจัดตั้งโรงงานขึ้นในบริเวณดังกล่าว และบุคคลในชุมชนเองแม้ไม่ใช่ผู้นำชุมชนก็สามารถตรวจตราหรือแจ้งต่อผู้นำชุมชนเองได้ ถ้าหากพบเห็นปัญหาดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมรวมถึงสุขภาพของคนในชุมชนก่อนที่จะเกิดปัญหาบานปลายหรือก่อนที่จะเกิดการพิพาทระหว่างผู้ประกอบการโรงงานกับคนในบริเวณชุมชนขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่ออื่น ๆ ที่ตามมาอย่างร้ายแรง เช่น การฟ้องร้อง การประท้วงให้ย้ายออก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. สถิติโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนกับกระทรวงอุตสาหกรรม.

เอกสาร สถิติอุตสาหกรรม สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2564 จาก

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/12.aspx>

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2562). พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ฉบับที่ 2. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564

จาก http://bioie.oie.go.th/oieqrqcode/uploadFile/oie130851220_1923888171.pdf

- ชาตินัย โมรราราย. (2563). การใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนผังเมืองรวมใช้บังคับ. บทความ หน้า: 3 สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2564 จาก <https://www.krisdika.go.th/data/activity/act13436.pdf>
- ไทยรัฐ. (2562). การแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2134495>
- พงษ์พิลัย วรรณราช. (2547). สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 จาก http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/lawdetail_054.htm
- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535. (2562). พระราชบัญญัติโรงงานฉบับแก้ไขล่าสุดปี พ.ศ. 2562. ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2562 จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/056/T_0213.PDF
- วรวิมล เหล่าบ้านค้อและแก้วกัญญา เสวกสุริยวงศ์. (2563). การควบคุมกิจการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่กระทบต่อชุมชนท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. บทความวิชาการ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีที่ 6 : ฉบับที่ 1.
- สมาคมสถาปนิกสยาม. (2563). ปรับปรุงการจัดจำพวกของโรงงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2564 จาก <https://asa.or.th/laws/news20200807-2/>
- สุณีย์ วัชรสิริกุล. (2558). สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535. บทความ หน้า : 2 ตำแหน่ง : นิติกรชำนาญพิเศษ หน่วยรับผิดชอบ : กรมโรงงานอุตสาหกรรม.
- BBC NEWS. (2562). สนช. : พ.ร.บ.โรงงานฉบับใหม่ ช่วยลดทุจริต หรือ เพิ่มมลพิษให้คนไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-47315901>
- iLaw. (2562). ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนจากการแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2564 จาก <https://ilaw.or.th/node/5359>
- KI-ECOTECH. (2562). โรงงานรีไซเคิล. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2564 จาก <http://ki-ecotech.co.th/th/>

เอกสารอื่น ๆ

- กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

คราฟต์เบียร์กับกฎหมายในประเทศไทย Craft Beer and Thai Law

กัญญา ทองพิทักษ์กิจ¹ ทัตตันันท์ คงลำธาร² ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³ จตุรงค์ เพิ่มรุ่งเรือง⁴ และ ณ์ัฐพล สิทธิพรหมณ์⁵

^{1,2,3,4}สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

⁵คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*Corresponding author e-mail, s61123440093@ssru.ac.th¹, tattanan.kh@ssru.ac.th², tanawat.pi@ssru.ac.th³,
jaturong.po@ssru.ac.th⁴, natthaphon@vru.ac.th⁵

บทคัดย่อ

ปัจจุบันตลาดคราฟต์เบียร์ไทยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าความนิยมจะเพิ่มมากขึ้น แต่ในประเทศไทยก็ยังไม่มีความหมายที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มผู้ผลิตรายใหม่สามารถตั้งโรงงานภายในประเทศได้ โดยเฉพาะสำหรับโรงงานเบียร์ขนาดเล็กประเภทผลิตเพื่อขาย ณ สถานที่ผลิต (Brewpub) เนื่องจากเกณฑ์สำหรับผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตผลิตเบียร์นั้นจัดอยู่ในเกณฑ์ที่สูงจนเป็นการเอื้อประโยชน์สำหรับกลุ่มนายทุนหรือผู้ประกอบการที่ดำเนินการมาก่อนแล้ว และได้มีการปรับปรุงให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประวัติความเป็นมาของคราฟต์เบียร์ ทั้งขั้นตอนการผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย 2) ศึกษาขั้นตอน วิธีการขออนุญาตผลิต กฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศและประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเชิงวิชาการ คือ 1) กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 2) งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร และบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลแล้วจึงวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทิศทางของคราฟต์เบียร์ในสังคมไทยมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น แต่คราฟต์เบียร์ที่จำหน่ายในประเทศไทยส่วนใหญ่นำเข้ามาจากต่างประเทศ รวมถึงคราฟต์เบียร์ที่ผู้ผลิตเป็นคนไทยไปผลิตที่ต่างประเทศแล้วนำกลับเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยแบบถูกกฎหมาย เนื่องจากมีการจำกัดปริมาณการผลิตขั้นต่ำและทุนจดทะเบียนในอัตราที่สูงด้วยเงื่อนไขเหล่านี้จึงเป็นไปได้ยากที่ผู้ผลิตรายเล็กจะสามารถผลิตเบียร์ภายในประเทศได้อย่างถูกกฎหมาย

2. ประเทศที่มีการผลิตคราฟต์เบียร์และส่งออกมากที่สุดเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ประเทศเหล่านี้ได้แยกการผลิตเป็น 2 แบบคือ ผลิตเพื่อบริโภคเอง และมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องขออนุญาตแต่จะกำหนดอายุของผู้ที่สามารถผลิตหรือจำกัดปริมาณการผลิตร่วมด้วย ส่วนอีกรูปแบบคือ ผลิตในเชิงค้าขาย ถึงแม้จะต้องขออนุญาตแต่ก็ไม่ได้กำหนดทุนจดทะเบียน และปริมาณขั้นต่ำเหมือนประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีนักคราฟต์เบียร์ที่มีฝีมือที่อยู่จำนวนมาก แต่กลับไม่ได้รับการสนับสนุนภายในประเทศ หากประเทศไทยสามารถเป็นฐานผลิตได้ จะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจที่สำคัญอีกทางหนึ่ง และอาจจะไม่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 คราฟต์เบียร์ ใบอนุญาตผลิตเบียร์ ทุนจดทะเบียน

Abstract

Currently, the Thai craft beer market continues to grow. Although the popularity is increasing Thailand has no law allowing new manufacturers to set up factories in the country, especially small breweries that produce for sale at the brewery (brewpub). This is for the reason that the high criteria for applying for a brewing license are set in favor of the capitalists or entrepreneurs which have already operated and have not been updated to match the current society. The objectives of this study were to study: (1) the history of craft beer for the production process duly in compliance with laws of other countries and Thailand; and (2) process, application process, the applicable law of other countries and Thailand by using a qualitative research method by collecting data from academic documents, namely (1) Ministerial Regulations for Liquor Production License B.E. 2560 (2017), Consumer Protection Act B.E. 2522 (1979) and Liquor Act B.E. 2493 (1950); and (2) Research papers, thesis, journals and other related articles. After collecting the data, the contents were analyzed and a descriptive description was written

The results showed that:-

1. The direction of craft beer in Thai society tends to further expand. However, most of the craft beers sold in Thailand are imported from abroad, including craft beer produced by Thai brewers from abroad and imported to legally distribute in Thailand. Due to the limitation of minimum production volume and high registered capital, with these conditions, it is unlikely that small brewers will be able to legally produce domestic beer.

2. Countries with the highest production and export of craft beer in the world, such as the United States and Japan, have divided production into 2 types, which are production for their own consumption, and there are different conditions in each country, most of which do not require any permission, but will also determine the age of those who can produce or limit the quantity of production altogether. The other model is the commercial production. Even if permission is required, it is not specified the registered capital and the minimum quantity as Thailand requires.

Nowadays, Thailand has a large number of skilled craft beers but they are not supported within the country. If Thailand can be a production hub, It will be another important economic promotion and it may not have to import from abroad.

Keyword: Liquor Act B.E. 1950, Ministerial Regulations for Liquor Production B.E. 2560, Craft Beer, Beer Production License, Registered Capital

บทนำ

ในปัจจุบันคราฟต์เบียร์เป็นเบียร์ทางเลือกอีกประเภทหนึ่งที่มีความสนใจจากนักดื่มทั่วโลก เนื่องจากมีความหลากหลายทางด้านรสชาติ สี สัน และความแรงของแอลกอฮอล์ จุดเด่นของคราฟต์เบียร์อยู่ที่วิธีการผลิต ค่อนข้างใช้ฝีมือ และความประณีตสูง เพื่อให้เบียร์ที่ออกมานั้นมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมาผู้บริโภค

ชาวไทยได้เริ่มมีโอกาสลิ้มลองคราฟต์เบียร์ และได้รับความนิยมในกลุ่มนักดื่มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการนำเข้าคราฟต์เบียร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในประเทศไทยนั้นได้เริ่มมีการนำเข้าจากประเทศสหรัฐตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา และในปี พ.ศ. 2559 ได้เกิดกระแสความต้องการที่จะผลิต “คราฟต์เบียร์สัญชาติไทย” ที่มีการเติมแต่งวัตถุดิบอื่น ๆ มาเป็นส่วนประกอบ เช่น สมุนไพรผลไม้ กาแฟ ช็อกโกแลต เป็นต้น เพื่อให้ได้รสชาติที่แปลกใหม่และหลากหลายมากยิ่งขึ้น (อรนิช ปัญสุวรรณ , 2564)

สำหรับประเทศไทย ณ ตอนนี้มีค่านิยมคราฟต์เบียร์มากขึ้น ซึ่งอาจมากถึง 100 รายทั่วประเทศ ทิศทางของคราฟต์เบียร์ไทยปี พ.ศ. 2559 – 2560 ผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์มากยิ่งขึ้นทั้งผู้ผลิตเอง และผู้บริโภค (กนิษฐา ไทยกล้า และสุโข เสมมหาศักดิ์ , 2560) ดังจะเห็นได้จากการคว่ำรางวัลเงินประกวด World Beer Award 2020 ของคราฟต์เบียร์สัญชาติไทยยี่ห้อหนึ่งในเครือมหานคร แต่กลับได้รางวัลในฐานะเบียร์เวียดนาม (Warittha Saejia , 2563) เนื่องด้วยข้อจำกัดทางกฎหมาย ปัจจุบันรัฐบาลไทยมีนโยบายเปิดเสรีทางการค้าโดยการออกใบอนุญาตให้กับทั้งโรงงานเบียร์ของคนไทยและโรงงานเบียร์จากต่างประเทศ เข้ามาลงทุนเปิดโรงงานผลิตภายในประเทศไทย แต่การออกใบอนุญาตสำหรับผลิตเบียร์ภายในประเทศนั้นยังคงเป็นไปได้ยาก มีการตั้งข้อกำหนดสำหรับผู้ที่สามารถยื่นขอใบอนุญาตได้ไว้สูง ทำให้มีเฉพาะกลุ่มนายทุนขนาดใหญ่ที่สามารถผลิตเบียร์ภายในประเทศได้ ผู้ที่ประกอบธุรกิจคราฟต์เบียร์ไทยทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กมากกว่า 60 ราย ไม่สามารถผลิตและจำหน่ายคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยได้ จึงต้องไปผลิตที่ต่างประเทศ อาทิ ลาว เวียดนาม กัมพูชา ออสเตรเลีย แล้วจึงนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย แต่ในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ประเทศเหล่านี้จะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องขออนุญาตแต่จะมีการกำหนดมาตรฐานการผลิตเอาไว้ และถึงแม้ว่าบางประเทศจะต้องขออนุญาตแต่ก็ไม่ได้กำหนดทุนจดทะเบียน และปริมาณขั้นต่ำเหมือนประเทศไทยแต่อย่างใด ทั้งนี้หากมีการเปิดตลาดให้สำหรับผู้ผลิตเบียร์ขนาดเล็กก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย เพราะเป็นการยกธุรกิจที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ถูกกฎหมายขึ้นมาทำให้ถูกกฎหมายและควบคุมเรื่องคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ดังนั้นจึงมีปัญหว่าผู้ผลิตคราฟต์เบียร์รายย่อยจะผลิตเบียร์ในประเทศไทยควรมีกฎหมายสนับสนุนในการผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของคราฟต์เบียร์ ทั้งขั้นตอนการผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายต่างประเทศและประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาขั้นตอน และวิธีการขออนุญาตผลิต และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศและประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมในส่วนของประวัติความเป็นมาของคราฟต์เบียร์ ทั้งขั้นตอนการผลิต การขออนุญาตที่ถูกต้องตามกฎหมายทั้งของไทยและต่างประเทศ

ทบทวนวรรณกรรม

ประวัติความเป็นมาของคราฟต์เบียร์

ในทวีปยุโรป เบียร์ถือเป็นเครื่องดื่มที่นิยมกันมากที่สุดในเยอรมัน อาจกล่าวได้ว่าชาวเยอรมันเป็นชนชาติแรกที่ผลิตคราฟต์เบียร์ขึ้นมา และเรียกชื่อว่า “บิเออร์” (Bior) ซึ่งมีรสเปรี้ยวอมหวาน ในยุคแรกผลิตคราฟต์เบียร์เพื่อดื่มกัน

ภายในครอบครัวเท่านั้น โดยผู้หญิงจะมีหน้าที่ผลิตคราฟต์เบียร์ด้วยวิธีง่าย ๆ หลังจากนั้นต่อมาการผลิตคราฟต์เบียร์ได้เข้ามามีบทบาทในคริสตจักร เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมและจ่ายให้กับผู้คนที่เข้ามาร่วมงานทางศาสนา และนักโบราณคดียังพบว่า เมื่อนำกากแห้งที่ติดอยู่ในภาชนะดินเผา ที่ขุดพบจากซากเมืองโบราณ มาวิเคราะห์ดูพบว่า กากแห้งนั้นคือ คราฟต์เบียร์ที่มีตีสีสูง ผลิตจากข้าวสาลีผสมน้ำผึ้ง เรียกกันว่า “อโล” (Ale) ปัจจุบันเรียกเพี้ยนมาเป็น “เอล” (Ale)

ในช่วงศตวรรษที่ 15 พบว่า วัตถุประสงค์สำคัญที่ใช้ผลิตคราฟต์เบียร์ เริ่มมีปริมาณน้อยลง เนื่องจากผลกระทบจากสภาพธรรมชาติทำให้การเก็บเกี่ยวข้าวบาร์เลย์ และดอกฮ็อปป์ได้น้อย จึงเริ่มมีการใช้ธัญพืชชนิดอื่นมาแทน จนมาในปี ค.ศ. 1516 จึงมีการเริ่มตั้งกฎแห่งความบริสุทธิ์ (Purity Law) ขึ้นมาในประเทศเยอรมัน เพื่อกำหนดให้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ต้องใช้เฉพาะข้าวมอลต์ ดอกฮ็อปป์ และน้ำเท่านั้น เพื่อรักษามาตรฐานและคุณภาพของการผลิตคราฟต์เบียร์ และมีการควบคุมราคาด้วย และหลักการนี้ยังใช้จนถึงทุกวันนี้ กฎดังกล่าวมีได้กำหนดบังคับใช้ในประเทศอื่น ดังนั้นจึงพบว่ามีมีการนำเอาข้าวเจ้า ข้าวโพด มันหรือน้ำตาลมาใช้เป็นส่วนผสมปนกับข้าวมอลต์ด้วยในการผลิตคราฟต์เบียร์

สำหรับคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยนั้นการตลาดและการผลิตคราฟต์เบียร์เริ่มต้นขึ้นมาหลายปีแล้ว โดยเฉพาะช่วง 2 - 3 ปีหลังเริ่มมีคนสนใจเป็นจำนวนมาก ความนิยมคราฟต์เบียร์เริ่มจากการเข้ามาของเบียร์นำเข้าต่าง ๆ และความหลากหลายของเบียร์ที่ร้านเบียร์ต่าง ๆ ได้แก่ ร้านคราฟต์เบียร์ย่านอโศก ร้าน Mikkeller Bar ย่านเอกมัย ร้าน Wishbeer ย่านสุขุมวิท ร้านเบียร์ย่านถนนนิมมานเหมินท์เชียงใหม่หรือแม้แต่การนำถังเบียร์ใส่รถเข็น หรือรถกระบะ มาเปิดให้บริการตามท้องต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งนำมาเป็นตัวเลือกให้แก่กลุ่มผู้บริโภคไทยนำไปสู่กระแสการดื่มเบียร์ดื่มเองจนไปถึงการดื่มเบียร์เพื่อแบ่งปันกันในกลุ่มเพื่อน และนำไปสู่การนำไปบรรจุขวดขายในที่สุด คราฟต์เบียร์ที่คนไทยเป็นผู้ผลิตและจำหน่าย ได้แก่ ชิตเบียร์ ชาลวันเบียร์ เบียร์หมี เบียร์มหานคร เป็นต้น (กนิษฐา ไทยกล้า และสุโข เสมมหาศักดิ์ , 2560 : 6 - 11)

ความหมายของคราฟต์เบียร์

“คราฟต์” (Craft) หมายถึง ความเชี่ยวชาญ การช่าง งานฝีมือ (พจนานุกรม)

“เบียร์” (Beer) หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกิดจากน้ำที่ผลิตจากมอลต์ ฮ็อปป์ และหมักด้วยยีสต์ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ เอล (Ale) และลาเกอร์ (Lager) (นิธิวุฒิ จีระเรืองรัตน, 2561 : 6)

“เอล” (Ale) เป็นเบียร์ที่เกิดจากการใช้ยีสต์ประเภทหมักลอยผิว (top-fermenting yeast) เอลเป็นเบียร์ที่มีสีเข้ม รสขมกว่าและตีสีสูงกว่าลาเกอร์ โดยทั่วไปมีตีสีประมาณ 5.5 - 6.5 % เป็นเบียร์ที่นิยมสำหรับทำไวต์ดื่มเองที่บ้าน หรือสำหรับโรงเบียร์ขนาดเล็ก ที่ไม่มีกำลังการผลิตสูง

“ลาเกอร์” (Lager) เป็นเบียร์ที่ผลิตโดยการใช้ยีสต์ประเภทหมักนอนก้น (bottom-fermentation yeast) ลาเกอร์จะมีทั้งสีอ่อนจนถึงสีเข้ม ระดับแอลกอฮอล์อยู่ที่ประมาณ 3-5 % เบียร์ในท้องตลาดส่วนใหญ่จะเป็นเบียร์ลาเกอร์ (Craftnroll , 2558)

“คราฟต์เบียร์” (Craft Beer) หมายถึง เบียร์ที่ผลิตจากโรงงานผลิตเบียร์ขนาดเล็ก ซึ่งมีหลักอยู่ 3 ประการ คือ ขนาดเล็ก เป็นอิสระ และใช้ส่วนผสมดั้งเดิมของการทำเบียร์ (มอลต์ ฮ็อปป์ ยีสต์ และน้ำ) ซึ่งเป็นจุดสำคัญของคราฟต์เบียร์ คือ การที่ผู้ผลิตมีความใส่ใจในการผลิตเบียร์ ทั้งวัตถุดิบและวิธีการต้ม และบางครั้งเบียร์แบบเดียวกันอาจได้ผลผลิตที่ออกมาไม่เหมือนเดิม เพราะทั้งหมดขึ้นอยู่กับวัตถุดิบซึ่งผู้ผลิตไม่สามารถควบคุมได้ (นิธิวุฒิ จีระเรืองรัตน, 2561 : 7)

“ผู้ผลิต” หมายถึง ผู้ที่นำปัจจัยการผลิตซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ มาผ่านกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลิตเป็นสินค้าและบริการประเภทเศรษฐกิจพิเศษ

“ผู้บริโภค” หมายถึง ผู้ซื้อ ผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบการธุรกิจ เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เสียค่าตอบแทนก็ตาม (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

ซึ่งมีการศึกษาโดยแยกออกเป็นหัวข้อซึ่งจะอธิบายดังต่อไปนี้

1 แนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับ คุณสมบัติและการขออนุญาตสำหรับผู้ที่จะผลิตสุรา

1.1 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ทำการแทน

“สุรา” หมายความว่า วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับสุรา

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรง แอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย เช่น เบียร์ ไวน์ สปาร์กลิงไวน์และสุราแช่พื้นเมือง เป็นต้น

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้ (พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ฉบับที่ 7)

1.2 คุณสมบัติของผู้ที่จะผลิต

กรณีสุราแช่ชนิดเบียร์ ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยมีเงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่า 51 ล้านบาท (กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 : ข้อ 2)

1.3 การขออนุญาตผลิต

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติถึงการห้ามมีอุปกรณ์ในการผลิตเบียร์ไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต เป็นการตั้งกฎเกณฑ์ให้ประชาชนที่จะลักลอบทำสุรา โดยประสงค์ให้ประชาชนทำให้ถูกต้องตามเกณฑ์และเข้ามาอยู่ในระบบจัดเก็บภาษีและสุขอนามัยให้มีมาตรฐาน

กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560

ตามที่กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 โดยอาศัยอำนาจความตามในมาตรา 153 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 บัญญัติถึงผู้ที่จะผลิตสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุราไว้ในครอบครองให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดไว้

ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโรงงานอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุราดังต่อไปนี้

1. โรงงานเบียร์ขนาดเล็กประเภทผลิตเพื่อขาย ณ สถานที่ผลิต (Brewpub) ต้องมีปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 100,000 ลิตรต่อปี แต่ไม่เกิน 1 ล้านลิตรต่อปี

2. โรงงานผลิตเบียร์ขนาดใหญ่ หรือโรงงานเบียร์ทำและขายส่งสุราแช่ชนิดเบียร์ (Macrobrewery) ต้องมีกำลังการผลิตเบียร์ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี (กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560: ข้อ 4)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

นโยบายของภาครัฐในแต่ละประเทศมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการและการเติบโตของอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์เป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการใช้นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคราฟต์เบียร์ในประเทศที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาการผลิตเบียร์ทั้งในครัวเรือนและระดับอุตสาหกรรมขนาดย่อมนั้น เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายเพราะรัฐบาลกลางได้กำหนดมาตรฐานการผลิตเบียร์ไว้อย่างชัดเจน และแต่ละรัฐสามารถที่จะกำหนดเกณฑ์การผลิตเบียร์ภายในครัวเรือนและการการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กไว้ในกฎหมายของแต่ละรัฐเองได้

แยกศึกษาเป็นกรณีกฎหมายกลางและกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียดังต่อไปนี้

1.1 กฎหมายรัฐบาลกลาง

กฎหมายรัฐบาลกลางจะเป็นเกณฑ์กลางให้กับทุก ๆ รัฐ รวมถึงมีหน่วยงานกลางที่ควบคุมเรื่องคุณภาพการผลิตเพื่อใช้เป็นหน่วยงานหลักในการตรวจสอบ แต่ทุกรัฐสามารถกำหนดได้เองไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง

ข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตเบียร์คุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต และหลักเกณฑ์ในการผลิต ดังต่อไปนี้

1.1.1 มาตรฐานสำหรับการผลิตเบียร์

วัตถุดิบสำหรับผลิตเบียร์

1) เบียร์จะต้องต้มจากมอลต์หรือสิ่งที่ทดแทนมอลต์ (เฉพาะข้าว น้ำตาล รำข้าว กลูโคสที่นำมาทดแทนมอลต์ได้ รวมถึงวัตถุดิบจำพวกน้ำผึ้ง ผลไม้ น้ำผลไม้ สมุนไพร หรือวัตถุดิบอาหารอื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นส่วนประกอบในการหมักเบียร์ได้)

2) สามารถใช้ส่วนผสมที่ไม่ใช่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวัตถุดิบในการผลิตเบียร์ได้โดยส่วนผสมดังกล่าวจะต้องให้แอลกอฮอล์ไม่เกินร้อยละ 49 ของปริมาณแอลกอฮอล์ในเบียร์ แต่ในกรณีเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์มากกว่า 6 เปอร์เซ็นต์ ส่วนผสมดังกล่าวจะต้องให้แอลกอฮอล์ในเบียร์ไม่เกิน 1.5 เปอร์เซ็นต์

1.1.2 คุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต และหลักเกณฑ์ในการผลิต

เบียร์สำหรับบริโภคภายในครัวเรือน

1) บุคคลผู้บรรลุนิติภาวะสามารถทำเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนได้ โดยไม่ต้องชำระภาษี บทบัญญัตินี้ไม่อนุญาตให้ผลิตเบียร์ในกรณีที่เป็นการผลิตต่อกฎหมายของรัฐหรือท้องถิ่น

2) การผลิตเบียร์ต่อครัวเรือนเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนโดยไม่ต้องชำระภาษี จะต้องผลิตไม่เกินกว่า

(1) ประมาณ 750 ลิตรต่อปี ถ้าภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

(2) ประมาณ 375 ลิตรต่อปี ถ้าภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะคนเดียว

3) บริษัท หรือสมาคม ไม่สามารถผลิตเบียร์เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน โดยไม่ต้องชำระภาษีได้ ยกเว้นห้างหุ้นส่วนที่ได้รับการยกเว้น (นิธิวุฒิจีระเรื่องรัตนนา, 2561: 27)

1.2 รัฐแคลิฟอร์เนีย

รัฐแคลิฟอร์เนียเป็นรัฐที่มีโรงงานผลิตเบียร์ขนาดย่อมมากที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Professions Code - BPC) มีการกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต การขออนุญาตการผลิต ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต

ผลิตเบียร์สำหรับบริโภคภายในครัวเรือน และช้อยกเว้น

1) ไม่ต้องมีใบอนุญาตหรือการขออนุญาตสำหรับการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น ไม่ใช่การผลิตไว้เพื่อขาย โดยจะต้องกระทำโดยผู้บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น (21 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ปริมาณเบียร์ที่สามารถผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนต้องไม่เกินกว่า

(1) ประมาณ 380 ลิตร กรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะหนึ่งคน

(2) ประมาณ 760 ลิตร กรณีภายในครัวเรือนมีผู้บรรลุนิติภาวะตั้งแต่สองคนขึ้นไป

2) เบียร์ที่ถูกผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนภายใต้มาตรานี้ จะนำออกสถานที่ผลิตได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) สำหรับการประกวดหรือจัดการทดสอบเบียร์เท่านั้น

(2) สำหรับการเพื่อบริโภคภายในครอบครัว

(3) สำหรับการบริจาคให้องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในกิจกรรมภายใต้ สถานที่ตามข้อ 3) และข้อ 4)

- 3) ผู้ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเบียร์สำหรับการบริโภคภายในร้านหรือในคลับ (ใบอนุญาตผู้ได้รับสิทธิ) ได้แก่
- (1) เบียร์ที่ผลิตขึ้นเพื่อบริโภคในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อขายหาเงินเข้าองค์กร โดยเบียร์จะต้องถูกจำหน่ายเพื่อการบริโภคในบริเวณงานระดมทุนที่เป็นไปตามที่หน่วยงานที่ดูแลองค์กรนี้กำหนด และเบียร์ต้องถูกจำหน่ายโดยองค์กรนั้นเท่านั้น
 - (2) เบียร์ที่ถูกริจาคและจำหน่ายตามกรณีข้างต้นนี้ จะต้องทำฉลากที่แสดงถึงรายละเอียดของผู้ผลิตและสถานะของเบียร์ว่าเป็นเบียร์ที่ทำขึ้นภายในครัวเรือน และห้ามจำหน่ายหรือบริโภคนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ฉลากของเบียร์ตามข้อนี้ไม่ต้องเป็นไปตามระเบียบการจัดทำฉลากที่บังคับใช้ภายใต้มาตรฐานนี้ แต่ก็ไม่อนุญาตให้มีการใช้ข้อมูลที่ทำให้เข้าใจผิดบนฉลาก
 - (3) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนหรือสนับสนุนเฉพาะสมาชิกในองค์กร ไม่ถือว่าเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
 - 4) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนสามารถดำเนินการเสรีเบียร์ในงานระดมทุนที่จัดโดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรได้ ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - (1) เบียร์ที่เสรีได้รับการบริจจาคจากผู้ผลิตเบียร์ภายในครัวเรือน
 - (2) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรจะต้องตั้งผู้ได้รับอนุญาตไม่เกินสองรายต่อปีปฏิทินสำหรับการเสรีเบียร์ดังกล่าวนี้
 - (3) จะต้องทำป้ายแจ้งเตือนในกิจกรรมว่าเบียร์ที่ผลิต เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนนี้ ไม่ได้รับการควบคุมตามมาตรฐานสาธารณสุขและความปลอดภัย
 - (4) กิจกรรมจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับเบียร์ แต่ไม่รวมถึงประวัติ ลักษณะของเบียร์ชนิดนั้น การนำเสนอหรือการเสรีเบียร์
 - (5) เฉพาะสมาชิกขององค์กรเท่านั้นที่เข้าร่วมกิจกรรมได้
 - (6) องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรจะต้องไม่เปิดการรับลงทะเบียนสมาชิกใหม่เพิ่มในงานกิจกรรม
 - 5) การผลิตเบียร์สำหรับบริโภคภายในครัวเรือน จะมีได้เฉพาะกรณีตามข้อ 3) เท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายหรือเสนอขายเบียร์ (นิธิวุฒิ จีระเรืองรัตนนา, 2561: 29)
- และสำหรับการขอใบอนุญาตสำหรับโรงงานผลิตเบียร์ขนาดย่อมรัฐแคลิฟอร์เนีย มีการควบคุมการออกใบอนุญาตสำหรับผลิตเบียร์โดยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (California Department of Alcohol Beverage Control : ABC) ซึ่งประเภทของการออกใบอนุญาตจะถูกกำหนดอยู่ในหนังสือใบอนุญาตปกติของกรมควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิทธิขั้นพื้นฐานของใบอนุญาต โรงงานผลิตเบียร์แต่ละประเภทจะมีการกำหนดขอบเขตการขายไว้ในหนังสือใบอนุญาตปกติของกรมควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิทธิขั้นพื้นฐานของใบอนุญาต (นิธิวุฒิ จีระเรืองรัตนนา , 2561 : 31) ประเภทใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมรายปี มีดังนี้

ชื่อและประเภทของใบอนุญาต	ค่าธรรมเนียม
(1) โรงงานผลิตเบียร์	161 ดอลลาร์สหรัฐ
(a) โรงงานผลิตเบียร์ขนาดเล็ก ที่ผลิตเบียร์ ไม่เกินกว่า 60,000 บาร์เรลต่อปี (Type 23)	1,334 ดอลลาร์สหรัฐ
(b) โรงงานผลิตเบียร์ขนาดใหญ่ (Type 1)	85 ดอลลาร์สหรัฐ
(c) สาขาของโรงงานผลิตเบียร์	85 ดอลลาร์สหรัฐ
- สาขาของโรงงานผลิตเบียร์ขนาดเล็ก (Type 23D)	85 ดอลลาร์สหรัฐ
- สาขาของโรงงานผลิตเบียร์ขนาดใหญ่ (Type 1D)	

ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยภาษีอากรในปี 2537 โดยอนุญาตให้ผู้ผลิตเบียร์ขนาดเล็กที่มีกำลังการผลิตตั้งแต่ 60,000 ลิตรขึ้นไปสามารถผลิตคราฟต์เบียร์ได้จากเดิมจะต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่น้อยกว่า 2 ล้านลิตร ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จึงสามารถขอใบอนุญาตการผลิตสุราได้ ทำให้คราฟต์เบียร์เริ่มได้รับความนิยมในญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (อรนิช ปัญสุวรรณ ,2564)

พระราชบัญญัติภาษีสุรา

1. คุณสมบัติผู้ที่จะประสงค์จะผลิต

ผู้ที่จะประสงค์จะผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่กำหนดปริมาณการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ โรงงานผลิตแต่ละแห่งต้องได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานภาษีที่มีอำนาจตามสถานที่ตั้งโรงงาน ยกเว้นบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตผลิตวัตถุดิบสำหรับการผลิตสุรา

2. หลักเกณฑ์การขอใบอนุญาต

ใบอนุญาตผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดปริมาณการผลิตขั้นต่ำในแต่ละปี หากผลิตไม่ถึงจะไม่ได้รับอนุญาต โดยเกณฑ์ขั้นต่ำคือ ต้องไม่ต่ำกว่า 60,000 ลิตร (นิจิอุมิ จิระเรื่องรัตน, 2561 : 43)

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการในการศึกษาวิจัยเล่มนี้เป็นวิธีการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่แรก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “การศึกษาประวัติความเป็นมาของคราฟต์เบียร์ การขอใบอนุญาตผลิต” และศึกษา “กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์ภายในครัวเรือนและการผลิตเบียร์ในระดับโรงงานขนาดย่อมทั้งในและต่างประเทศ” พร้อมทั้ง “วิเคราะห์รวบรวมข้อเสนอแนะหาแนวทางแก้ไขข้อกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยลดปัญหาจากข้อจำกัดทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตรายเล็ก” โดยรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

1.1 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2549 ได้มีการบัญญัติถึงการห้ามมีอุปกรณ์ในการผลิตเบียร์ไว้ในครอบครอง และกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่จะประสงค์จะผลิตเบียร์

1.2 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการผลิตและการขอใบอนุญาตผลิตเบียร์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย

1.2 ส่วนที่เป็นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร และบทความที่เกี่ยวข้อง

1.3 ส่วนที่เป็นข่าวสารและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์

2. ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็นกลุ่มข้อมูล

2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจุบันภายในประเทศไทยคราฟต์เบียร์ได้รับความสนใจจากกลุ่มนักดื่มและเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากคราฟต์เบียร์เป็นเบียร์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว กรรมวิธีการผลิตที่ผู้ผลิตรายเล็กสามารถผลิตกันได้ในระดับครัวเรือน รัฐบาลไทยจึงต้องมีการกำหนดนโยบายมาตรการควบคุมการผลิตเบียร์ โดยการออกใบอนุญาตให้กับทั้งโรงงานเบียร์ของคนไทยและโรงงานเบียร์จากต่างประเทศ ซึ่งตามกฎหมายไทย พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ได้มีการห้ามมิให้มีเครื่องทำหรือผลิตโดยมิได้รับอนุญาต ซึ่งการผลิตที่จะได้รับอนุญาตต้องเข้าเกณฑ์ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560

2. การขออนุญาตผลิตตามกฎหมายกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ระบุว่าต้องมีเงินทุนในการประกอบกิจการ 10 ล้านบาท ปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 1 แสนลิตรต่อปี สำหรับโรงงานเบียร์ขนาดเล็ก (Brewpub) และสำหรับโรงงานเบียร์ขนาดใหญ่ (Macrobrewery) ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี

ส่วนกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีกฎหมายรัฐบาลกลางหรือข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation) ที่กำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตเบียร์ คุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต และหลักเกณฑ์ในการผลิต แต่ทุกรัฐสามารถกำหนดได้เองไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง และในรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งเป็นรัฐที่มีโรงงานผลิตเบียร์ขนาดย่อมมากที่สุดในประเทศ ใช้ประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Professions Code - BPC) และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (California Department of Alcohol Beverage Control : ABC) แบ่งการผลิตสำหรับผู้ผลิตรายเล็กออกเป็น 2 แบบ คือ 1) การผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ระบุว่าไม่ต้องมีใบอนุญาต แต่จะต้องกระทำโดยผู้บรรลุนิติภาวะเท่านั้น (21 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) และมีการกำหนดปริมาณการผลิตขั้นต่ำ 2) การผลิตไว้เพื่อขาย ต้องมีใบอนุญาต การขอใบอนุญาตสำหรับโรงงานผลิตเบียร์ขนาดย่อม รัฐแคลิฟอร์เนียมีการควบคุมการออกใบอนุญาตโดยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (California Department of Alcohol Beverage Control : ABC) รวมถึงมีการกำหนดประเภทใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมรายปีไว้

ในประเทศญี่ปุ่นได้ใช้พระราชบัญญัติภาษีสุราเป็นหลักเกณฑ์ ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต และเงื่อนไขการขอใบอนุญาตเอาไว้ สำหรับหลักเกณฑ์การขอใบอนุญาตนั้น ได้กำหนดปริมาณการผลิตขั้นต่ำในแต่ละปี หากผลิตไม่ถึงจะมิได้รับอนุญาต โดยเกณฑ์ขั้นต่ำคือ ต้องไม่ต่ำกว่า 60,000 ลิตร

ประเทศ	กฎหมายที่ใช้	หลักเกณฑ์
ไทย	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493	บัญญัติถึงการห้ามมีอุปกรณ์ในการผลิตเบียร์ไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต ซึ่งการผลิตที่จะได้รับอนุญาตต้องเข้าเกณฑ์ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560
	กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560	การขออนุญาตแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ 1. สำหรับโรงงานเบียร์ขนาดเล็ก (Brewpub) เงินทุนในการประกอบกิจการ 10 ล้านบาท และปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 1 แสนลิตรต่อปี แต่ไม่เกิน 1 ล้านลิตรต่อปี 2. สำหรับโรงงานเบียร์ขนาดใหญ่ (Macrobrewery) เงินทุนในการประกอบกิจการ 10 ล้านบาท และต้องมีกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี
สหรัฐอเมริกา	กฎหมายรัฐบาลกลาง / ข้อบัญญัติแห่งรัฐบาลกลาง (Code of Federal Regulation)	กำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตเบียร์ คุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต และหลักเกณฑ์ในการผลิต แต่ทุกรัฐสามารถกำหนดได้เองไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง
	ประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Professions Code - BPC) และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (California Department of Alcohol Beverage Control : ABC)	แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. การผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ตามประมวลกฎหมายธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Professions Code - BPC) ไม่ต้องมีใบอนุญาต แต่จะกระทำได้โดยผู้บรรลุนิติภาวะเท่านั้น (21 ปีบริบูรณ์) 2. โรงงานผลิตเบียร์ขนาดย่อม ต้องมีการขออนุญาตการควบคุมการออกใบอนุญาตโดยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (California Department of Alcohol Beverage Control: ABC)
ญี่ปุ่น	พระราชบัญญัติภาษีสุรา	มีการกำหนดปริมาณการผลิตขั้นต่ำในแต่ละปี หากผลิตไม่ถึงจะไม่ได้รับอนุญาต โดยเกณฑ์ขั้นต่ำคือ ต้องไม่ต่ำกว่า 60,000 ลิตร

ในปัจจุบันผู้ที่มีความประสงค์จะผลิตคราฟต์เบียร์ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม เช่น ผลิตเพื่อดื่มเองที่บ้าน หรือเพื่อการทดลองสูตร รวมถึงการผลิตเพื่อขาย จะต้องมีการขออนุญาตต่อกรมสรรพสามิตและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 กำหนด อย่างไรก็ตาม คราฟต์เบียร์เป็นเบียร์ที่ผลิตได้ในระดับครัวเรือน หากจะจำหน่ายก็ต้องการลองผลิตดูหลายครั้งเพื่อที่จะได้สูตรที่มีรสชาติที่ผู้ซื้อชื่นชอบ จึงไม่คุ้มค่าหากจะต้องจัดตั้งบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท และปริมาณการผลิตขั้นต่ำ 10 ล้านลิตรต่อปี ซึ่งเป็นการใช้เงินทุนจำนวนมากเพื่อขออนุญาตผลิต ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายเหล่านี้ทำให้ผู้ผลิตรายย่อยหลายรายต้องผลิตสินค้าอย่างผิดกฎหมายแล้วจำหน่าย ยอมเสี่ยงเสียค่าปรับหากถูกจับ หรือหนีข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวแล้วไปผลิตที่ต่างประเทศ แล้วนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย การลดข้อจำกัดทางกฎหมายนอกจากจะทำให้ตลาดเบียร์ในประเทศไทยมีการ

แข่งขันมากขึ้น ยังส่งผลให้คนไทยมีโอกาสพัฒนาเป็นผู้ผลิตเบียร์ในระดับภูมิภาคได้ และไม่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมการประยุกต์ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ แต่หากการดำเนินการในการแก้ไขกฎหมายล่าช้า ประเทศไทยก็จะเสียโอกาสที่จะพัฒนาผู้ผลิตเบียร์ในประเทศให้แก่ประเทศอื่น

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวกับการผลิตคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติมาเป็นเวลานาน โดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ในช่วงแรกรัฐบาลต้องการที่จะให้เบียร์เป็นธุรกิจที่ถูกควบคุมมีการออกใบอนุญาตให้เพียงไม่กี่โรงงาน ซึ่งมีการตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อกีดกันผู้ผลิตรายย่อยให้ไม่สามารถเข้าสู่ตลาดเพิ่มได้

2. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้บัญญัติถึงการห้ามมีอุปกรณ์ในการผลิตเบียร์ไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต ซึ่งการผลิตที่จะได้รับอนุญาตต้องเข้าเกณฑ์ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ระบุถึงคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต ว่าต้องมีเงินทุนในการประกอบกิจการ 10 ล้านบาท ปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 1 แสนลิตรต่อปี แต่ไม่เกิน 1 ล้านลิตรต่อปี สำหรับโรงงานเบียร์ขนาดเล็ก (Brewpub) และสำหรับโรงงานเบียร์ขนาดใหญ่ (Macrobrewery) ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี

3. ในต่างประเทศบุคคลธรรมดาสามารถเข้าถึงการผลิตเบียร์ได้ง่ายกว่าในประเทศไทย ทั้งการผลิตเบียร์เองภายในครัวเรือน หรือการขอใบอนุญาตตั้งโรงงานเบียร์ขนาดย่อม

4. แต่ละประเทศจะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องขออนุญาตแต่จะกำหนดอายุของผู้ที่สามารถผลิตหรือจำกัดปริมาณการผลิตร่วมด้วย ส่วนอีกแบบคือ ผลิตในเชิงค้าขาย ถึงแม้จะต้องขออนุญาตแต่ก็ได้กำหนดทุนจดทะเบียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการขออนุญาตผลิตและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเบียร์ในระดับครัวเรือน และการผลิตเบียร์ในโรงงานเบียร์ขนาดเล็ก พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้บัญญัติถึงการห้ามมีอุปกรณ์ในการผลิตเบียร์ไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต ซึ่งการผลิตที่จะได้รับอนุญาตต้องเข้าเกณฑ์ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ระบุถึงคุณสมบัติของผู้ที่ประสงค์จะผลิต ว่าต้องมีเงินทุนในการประกอบกิจการ 10 ล้านบาท ปริมาณการผลิตไม่ต่ำกว่า 1 แสนลิตรต่อปี แต่ไม่เกิน 1 ล้านลิตรต่อปี สำหรับโรงงานเบียร์ขนาดเล็ก (Brewpub) และสำหรับโรงงานเบียร์ขนาดใหญ่ (Macrobrewery) ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี เนื่องจากคราฟต์เบียร์เป็นสินค้าที่รัฐจัดอยู่ในสินค้าควบคุม จึงต้องใช้การควบคุมผ่านใบอนุญาต อย่างไรก็ตาม การที่รัฐกำหนดทุนจดทะเบียนโรงงานเบียร์ขนาดเล็กและโรงงานเบียร์ขนาดใหญ่ในอัตราเท่ากันนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตเบียร์ขนาดเล็ก เพราะความเป็นไปได้ในการแข่งขันทางธุรกิจนั้นเป็นไปได้ยาก และในความเป็นจริงหากประชาชนต้องการจะผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนก็ยังสามารถแอบผลิตได้อยู่ เนื่องจากในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ก็ยังไม่มีการกวาดล้างจับกุมผู้ผลิตเบียร์เพื่อบริโภคอย่างเคร่งครัด ดังนี้ ถือได้ว่าการกำหนดเกณฑ์สำหรับผู้ยื่นขอรับใบอนุญาตผลิตเบียร์นั้นจัดอยู่ในเกณฑ์ที่สูงจนเป็นการเอื้อประโยชน์สำหรับกลุ่มนายทุนหรือผู้ประกอบการที่ดำเนินการมาก่อนแล้ว และไม่ได้มีการปรับปรุงข้อกำหนดให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

ส่วนประเทศที่มีมูลค่าการตลาดของคราฟต์เบียร์สูงที่สุดในโลก อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ามีโรงเบียร์ขนาดเล็กเกิดขึ้นมากมาย การจัดเก็บภาษีและการควบคุมคุณภาพที่ดี ส่วนประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการส่งเสริม

ตลาดของเบียร์ระดับเล็ก มีการประยุกต์วัตถุดิบท้องถิ่นให้เข้ากับการผลิตเบียร์ จะเห็นได้ชัดว่าประเทศเหล่านี้ได้แยกการผลิตเป็น 2 รูปแบบคือ ผลิตเพื่อบริโภคเอง จะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องขออนุญาตแต่จะกำหนดอายุของผู้ที่สามารถผลิตหรือจำกัดปริมาณการผลิตรวมด้วย ส่วนอีกรูปแบบคือ ผลิตในเชิงค้าขาย ถึงแม้จะต้องขออนุญาตแต่ก็ไม่ได้กำหนดทุนจดทะเบียน และปริมาณขั้นต่ำเหมือนประเทศไทยแต่อย่างใด จากการวิเคราะห์ทางด้านสังคมและกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าในภายหลังรัฐจะมีนโยบายการเปิดเสรีเริ่มให้ผู้ผลิตรายใหม่ทั้งในไทยและจากต่างประเทศเข้ามาผลิตภายในประเทศไทยได้ แต่ก็ยังไม่ทัดเทียมกับกฎหมายของต่างประเทศ เพราะในต่างประเทศบุคคลธรรมดาสามารถเข้าถึงการผลิตเบียร์ได้ง่ายกว่าในประเทศไทย กรรมวิธีการผลิตคราฟต์เบียร์สิ่งที่สำคัญคือความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล และความพิถีพิถันในรายละเอียดที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทุนจำนวนมาก ถ้าหากมีการแก้ไขข้อกำหนด ให้สามารถผลิตเบียร์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและลดข้อจำกัดให้ผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเปิดโรงงานผลิตเบียร์ขนาดเล็กได้ จะเป็นการเพิ่มการแข่งขันทางการตลาด ซึ่งอาจเป็นอีกแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐ เพิ่มช่องทางที่จะคิดค้นสูตรใหม่ ๆ ที่อาจจะใช้วัตถุดิบภายในประเทศ และเป็นการเพิ่มโอกาสพัฒนาฝีมือผู้ผลิตคราฟต์เบียร์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยจึงกำหนดข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ข้อ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการยกเลิกการขออนุญาตตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ในกรณีการผลิตเพื่อบริโภคเอง และเสนอให้มีการแก้ไขกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ในเรื่องของใบอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อจำหน่าย ณ สถานที่ผลิต โดยปรับแก้ไขเงื่อนไขให้ผู้ที่มีสิทธิ์ขอยื่นจดทะเบียนบริษัทที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทยและผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 และเปลี่ยนทุนจดทะเบียนจากเดิมไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท เป็น 1 ล้านบาท รวมถึงปรับลดปริมาณการผลิตเบียร์ขั้นต่ำลงเหลือ 10,000 ลิตรต่อปี แต่ไม่เกิน 1,000,000 ลิตร

2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาขั้นตอน วิธีการขออนุญาตผลิตและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในการวิจัยครั้งถัดไป ควรศึกษาปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด เนื่องจากข้อกำหนดทางกฎหมายที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา 2560. (2560, 16 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 95 ก. หน้า 59.

กนิษฐา ไทยกล้า และสุโข เสम्महाศักดิ์. (2560). **คราฟต์เบียร์ในสังคมไทย**. บทความวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2564 จาก <http://cas.or.th/cas/wp-content/uploads/2019/07/43.-60-AC-0005-Craft-Beer-final-.pdf>

นิริฎุมิ จีระเรืองรัตน์. (2561). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและจำหน่ายเบียร์ในประเทศไทย**.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. สืบค้นเมื่อวันที่ 25

พฤศจิกายน 2564 จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Nitivut.Jer.pdf>

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522. (2522, 4 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 96 ตอนที่ 72 . หน้า 20.

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ฉบับที่ 7. (2556, 3 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนที่ 76 ก. หน้า 1.

อรณิช ปัญสุวรรณ. (2564). คราฟต์เบียร์ จากเบียร์เถื่อนสู่การผลิตที่ถูกกฎหมายและแหล่งรายได้ใหม่ของประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2564 จาก <http://www.fpojourn.com/thai-craft-beer-international-taxation/>

Craftnroll. (2558). BEER BASIC 101 – Ale or Lager what? มารู้จักเบียร์กันดีกว่า ตอน: เอลกับลาเกอร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2564 จาก <https://craftnroll.net/uncategorized/beer-101-ale-lager-เอล-กับ-ลา-เกอร์/>

Warittha Saejia. (2563). เป็นเบียร์ไทย แต่ไปได้รางวัลในฐานะเบียร์เวียดนาม คุยเรื่องวงการเบียร์กับ “ศิริไลซ์”. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564 จาก <https://thematter.co/social/beer-sivilai-interview/123512>

เอกสารอื่น ๆ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพในรายวิชา วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

Evaluation of learning achievement by diagrams aid teaching in Science subject of 2nd grade students

ปนัดดา ทวีมา¹ ไพจิตรดา เจียรระเนีย² พรพิรุณ บุญทะสอน³ และ เสาวณีย์ ชูจิต^{4*}

^{1,2,3,4}สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, saovaneecho@mcruc.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพประกอบการจัดการเรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เพื่อประเมินพฤติกรรมรายบุคคลในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต และเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวนนักเรียน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 4 อย่าง คือ 1) แบบฝึกทักษะเรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต 2) สื่อ Power Point ประกอบการสอนเรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต 3) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนเรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต 4) สื่อทำมือเรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ผลการวิจัยพบว่าผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนมีเฉลี่ย 16.20 ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน (81 เปอร์เซ็นต์) มีผลคะแนนที่เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 55 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก การประเมินพฤติกรรมรายบุคคลพบว่านักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 ขึ้นไปจากนักเรียนจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 73.80 และการประเมินความพึงพอใจ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.40±0.25) โดยมีระดับความพึงพอใจแต่ละด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านการเรียนการสอน (4.58±0.27) ด้านผู้สอน (4.42±0.24) ด้านการประเมินผล (4.33±0.24) และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (4.31±0.23)

คำสำคัญ : การประเมินผลสัมฤทธิ์ การประเมินพฤติกรรม สื่อการสอนแบบแผนภาพ

ABSTRACT

This study aims to evaluate the Science learning achievement in Science subject by diagrams aid teaching, to evaluate the individual behavior and to evaluate the students satisfaction in living and non-living things lesson. The sample used in this study was one class of 20 students who were studying on the 2nd grade in the first semester, academic year 2020, at Wat Nong Pho Community School, Ratchaburi Province. The instruments used in this research were 4 things; 1) the exercises in classification of living and non-living things 2) Power Point media on classification of living and non-living things 3) pre-test and post-test in living and non-living things lesson, and 4) handmade media in classification of living and non-living things. The results of learning achievement in living and non-living things, the post-

test score was about 16.20/20 points (81 percent) which was over 55 percent, a high level of achievement in learning. While the individual leaning behaviors in Science showed the passing scores over 80 percent by 20 students (73.80 percent). The last, result of student's satisfaction showed the highest level (4.40±0.25) rating by student's satisfaction of teaching (4.58±0.27), teacher (4.42±0.24), evaluation (4.33±0.24) and (4.31±0.23).

Keywords : Learning achievement, Behavioral assessment, Diagrams aid teaching

บทนำ

ในปัจจุบันการเรียนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนได้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้ากับบริบทของการดำรงชีวิตจริง ทำให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ วิธีการนี้ถือว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ผู้สอนจัดสถานการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวทางของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การจำแนก การคิดแก้ปัญหาและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น (วันเพ็ญ พิเสฏฐศลาศัย และคณะ, 2557) การจัดการศึกษาจึงเปรียบเสมือนการสร้างเวทีแห่งการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเอาทักษะการคิดแก้ปัญหาติดตัวไปใช้ในสถานการณ์จริงของชีวิต และส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงเพราะเมื่อผู้เรียนประสบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่เคยได้จากการศึกษาไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (ประสาธ นื่องเฉลิม, 2558)

ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ต่ำ จากสภาพปัญหานี้เกิดจากการที่นักเรียนขาดการเรียนรู้ด้วยวิธีการลงมือปฏิบัติจริงเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนขาดการฝึกทักษะการคิดการเผชิญสถานการณ์และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคือสิ่งที่ต้องมีการแก้ไขด่วนคือพื้นฐานการเรียนรู้ในโลกปัจจุบันและอนาคตกระบวนการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาของนักเรียนทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ยังยึดครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอนเน้นการบอกความรู้ด้วยการท่องจำและจำไปสอบมากกว่าให้คิดแก้ไขด้วยตนเอง อุดมลักษณ์ นกพิงพุ่ม (2554) โดยโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดกลางที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ในประเด็นของ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวนักเรียนพบว่ายังคงมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ อย่างแท้จริง ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและสัมผัสได้ในชีวิตประจำวัน สะท้อนให้เห็นได้ถึง ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ผ่านมาซึ่งสอดคล้องกับ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2544) กล่าวว่าวิธีการสอนหรือกระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยยังมีปัญหาและยังไม่ประสบ ความสำเร็จเท่าที่ควรจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ประกอบกับกระบวนการ เรียนการสอนแบบเดิมไม่ได้เน้นวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน ครูส่วนใหญ่ยังสอนให้นักเรียนอ่านจากตำราจึงทำให้นักเรียนไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากการสังเกตการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพพบว่านักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ใช้สื่อที่เป็นเอกสารใบความรู้ประกอบเท่านั้น ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ในปัจจุบันสื่อการสอนด้านเทคโนโลยีต่างๆสามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนได้ ปัจจุบันสื่อการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ อย่างเช่น การใช้ภาพ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้เกิดความสนใจและมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ผู้วิจัยตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการพัฒนาการเรียนการสอนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายสำคัญทางการศึกษา ให้นำหน้าที่หลักทางด้านจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ การสอนในปัจจุบันที่คำนึงถึงนักเรียนต้องมีความรู้และความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และส่งผลดีต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ โดยการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ เรื่องการจำแนกสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมรายบุคคลในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ เรื่องจำแนกสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง จำแนกสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ ผู้เรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน ผู้เรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาประสิทธิภาพการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพประกอบการจัดการเรื่อง การจำแนกสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ การประเมินพฤติกรรมรายบุคคล และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง การจำแนกสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวนนักเรียน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม 2563

3. ขอบเขตพื้นที่

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Classroom Research) แบบหนึ่งกลุ่ม สอบวัดความรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองสอนแบบมีส่วนร่วม (One Group Pretest-Posttest Design)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบฝึกทักษะการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
- สื่อ Power Point เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
- แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
- สื่อทำมือ เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการจำแนกกลุ่มสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สื่อ Power Point เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สื่อทำมือ เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตไปใช้กับประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ ตำบลหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 20 คน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน
2. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เก็บคะแนนไว้
3. นักเรียนได้รับการสอนโดยใช้ สื่อ Power Point เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สื่อทำมือ เรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต และแบบฝึกทักษะการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
4. นักเรียนร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้
5. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เก็บคะแนนไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต โดยการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 4 อย่าง คือ 1) แผนการสอนแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต 2) แบบบันทึกพฤติกรรมทางการเรียน 3) แบบสอบวัดความรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ และวางแผนการประเมินผู้เรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความสามารถการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ 2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เป็นรายบุคคล และ 3) ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งมีผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงคะแนน/ร้อยละ ความสามารถการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คนที่	กิจกรรมที่		รวมคะแนน 90	ร้อยละ	คะแนนผ่านเกณฑ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
	1	2			
1	34	45	79	87.77	ผ่าน
2	33	30	75	83.33	ผ่าน
3	33	42	75	83.33	ผ่าน
4	34	43	77	85.55	ผ่าน
5	33	43	76	84.44	ผ่าน
6	33	45	78	86.66	ผ่าน
7	31	42	73	81.11	ผ่าน
8	35	43	78	86.66	ผ่าน
9	33	43	76	84.44	ผ่าน
10	34	45	79	87.77	ผ่าน
11	32	44	76	84.44	ผ่าน
12	32	42	74	82.22	ผ่าน
13	33	46	79	87.77	ผ่าน
14	33	44	77	85.55	ผ่าน
15	31	44	75	83.33	ผ่าน
16	34	45	79	87.77	ผ่าน
17	34	45	79	87.77	ผ่าน
18	33	45	78	86.66	ผ่าน
19	33	47	80	88.88	ผ่าน
20	36	42	78	86.66	ผ่าน

ตารางที่ 2 แสดงคะแนน/ร้อยละ แบบสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นรายบุคคล จำนวน 20 คน

คนที่	แผนที่		รวมคะแนน 70	ร้อยละ	คะแนนผ่านเกณฑ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
	1	2			
1	27	35	62	88.57	ผ่าน
2	25	33	58	82.85	ผ่าน
3	21	34	55	78.57	ไม่ผ่าน
4	25	38	63	90	ผ่าน
5	20	31	51	72.85	ไม่ผ่าน
6	19	32	51	72.85	ไม่ผ่าน
7	18	33	51	72.85	ไม่ผ่าน

คนที่	แผนที่		รวมคะแนน 70	ร้อยละ	คะแนนผ่านเกณฑ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
	1	2			
8	22	36	58	82.85	ผ่าน
9	15	29	44	62.85	ไม่ผ่าน
10	19	30	49	70	ไม่ผ่าน
11	26	36	62	88.57	ผ่าน
12	25	35	60	85.71	ผ่าน
13	20	35	55	78.57	ไม่ผ่าน
14	29	30	59	84.28	ผ่าน
15	23	35	58	82.85	ผ่าน
16	28	38	66	94.28	ผ่าน
17	24	34	58	82.85	ผ่าน
18	21	32	53	75.71	ไม่ผ่าน
19	28	37	65	92.85	ผ่าน
20	29	37	66	92.28	ผ่าน

สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยตารางที่ 1 แสดงคะแนน/ร้อยละ ความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นรายบุคคล จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 พบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D.=0.27$)

2. ผลการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จากตารางที่ 2 แสดงคะแนน/ร้อยละ การสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคล การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นรายบุคคล จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 73.80 จำนวน 12 คน มีไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.19

3. ผลการพัฒนาความสามารถการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

จากตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบคะแนน/ร้อยละ ความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ และคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่านักเรียนมีคะแนน/ร้อยละความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ และคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 มีไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

4. ผลระดับความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงคะแนน/ร้อยละ ความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ และคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คนที่	คะแนนความสามารถการเรียนรู้	ร้อยละ	คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรม	ร้อยละ	คะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
1	79	87.77	62	88.57	ผ่าน/ผ่าน
2	75	83.33	58	82.85	ผ่าน/ผ่าน
3	75	83.33	55	78.57	ผ่าน/ไม่ผ่าน
4	77	85.55	63	90.00	ผ่าน/ผ่าน
5	76	84.44	51	72.85	ผ่าน/ไม่ผ่าน
6	78	86.66	51	72.85	ผ่าน/ไม่ผ่าน
7	73	81.11	51	72.85	ผ่าน/ไม่ผ่าน
8	78	86.66	58	82.85	ผ่าน/ผ่าน
9	76	84.44	44	62.85	ผ่าน/ไม่ผ่าน
10	79	87.77	49	70.00	ผ่าน/ไม่ผ่าน
11	76	84.44	62	88.57	ผ่าน/ผ่าน
12	74	82.22	60	85.71	ผ่าน/ผ่าน
13	79	87.77	55	78.57	ผ่าน/ไม่ผ่าน
14	77	85.55	59	84.28	ผ่าน/ผ่าน
15	75	83.33	58	82.85	ผ่าน/ผ่าน
16	79	87.77	66	94.28	ผ่าน/ผ่าน
17	79	87.77	58	82.85	ผ่าน/ผ่าน
18	78	86.66	53	75.71	ผ่าน/ไม่ผ่าน
19	80	88.88	65	92.85	ผ่าน/ผ่าน
20	78	86.66	66	92.28	ผ่าน/ผ่าน

จากตารางที่ 4 ผลของระดับความพึงพอใจ โดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.27)

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีระดับความพึงพอใจเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.27) ด้านผู้สอน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.24) ด้านการประเมินผล($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.24)) และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงตามรายชื่อจากมากไปหาน้อยแสดงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถรู้จักวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นทางการ ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.35) ลำดับที่ 2 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.29) ลำดับที่ 3 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.28) ลำดับที่ 4 การเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถรู้จักวิธีการจัดจำแนกที่ถูกต้อง($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.27) ลำดับที่ 5 ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.18)

2. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงตามรายชื่อจากมากไปหาน้อย แสดงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 กระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้มาแก้ปัญหา ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.28) ลำดับที่ 2 ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์ และให้แก้ปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.24) ลำดับที่ 3 สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.24) ลำดับที่ 4 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.21) ลำดับที่ 5 มีหนังสือ ตำรา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียนสืบค้น ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.20)

ตารางที่ 4 ผลของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยการพัฒนาทักษะในการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดเรียนการสอน	4.52	0.27	มากที่สุด
1. การจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.63	0.29	มากที่สุด
2. นักเรียนมีโอกาสดูที่ที่จะศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียน	4.50	0.27	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.60	0.28	มากที่สุด
4. การเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถรู้จักวิธีการจัดจำแนกที่ถูกต้อง	4.80	0.35	มากที่สุด
5. ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม	4.08	0.18	มาก
ด้านการเรียนการสอน	4.31	0.23	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์ และให้แก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.38	0.24	มากที่สุด
7. มีหนังสือ ตำรา อินเทอร์เน็ต ให้สำหรับสืบค้น	4.10	0.20	มาก
8. กระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้มาจัดจำแนกกลุ่มสัตว์มีกระดูกสันหลัง	4.43	0.28	มากที่สุด
9. ฝึกการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดระหว่างเรียน	4.30	0.21	มากที่สุด
10. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.35	0.24	มากที่สุด
ด้านการประเมินผล	4.33	0.24	มากที่สุด
11. เนื้อหาที่เรียนมีความสอดคล้องกับแบบทดสอบ	4.55	0.29	มากที่สุด
12. มีการเฉลยและอธิบายคำตอบ	4.43	0.25	มากที่สุด
13. เปิดเผยคะแนนที่ได้จากการวัดผล	4.33	0.23	มากที่สุด
14. ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง	4.05	0.22	มาก
15. การวัดและประเมินผลการเรียนมีความชัดเจนและยุติธรรม	4.28	0.21	มากที่สุด
ด้านผู้สอน	4.42	0.24	มากที่สุด
16. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม	4.43	0.24	มากที่สุด
17. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	4.28	0.21	มากที่สุด
18. มีการใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสม	4.50	0.26	มากที่สุด

การจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
19. ครูผู้สอนตอบคำถามได้ชัดเจนตามข้อสงสัยของนักเรียน	4.35	0.23	มากที่สุด
20. ครูผู้สอนให้ความรู้เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน	4.53	0.29	มากที่สุด
รวม	4.40	0.25	มากที่สุด

3. ด้านการประเมิน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงตามรายชื่อจากมากไปหาน้อย แสดงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 เนื้อหาที่เรียนมีความสอดคล้องกับแบบทดสอบ ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.29) ลำดับที่ 2 มีการเฉลยหรือชี้แนะแนวทางของคำตอบ ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.25) ลำดับที่ 3 เปิดเผยคะแนนที่ได้จากการวัดผล ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.23) ลำดับที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนมีความชัดเจนและยุติธรรม ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.21) ลำดับที่ 5 ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.22)

4. ด้านผู้สอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงตามรายชื่อจากมากไปหาน้อย แสดงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ครูผู้สอนให้ความรู้เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.29) ลำดับที่ 2 มีการใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.26) ลำดับที่ 3 ให้โอกาสนักเรียนได้ซักถาม ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.24) ลำดับที่ 4 ตอบคำถามได้ชัดเจนตามข้อสงสัยของนักเรียน ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.23) ลำดับที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.21)

ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงตามคะแนนได้มากที่สุด คือ การเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถรู้จักวิธีแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=4.80$, S.D.=0.35) ส่วนผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับมีน้อยที่สุด คือ ให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.22)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้ จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์เรื่อง ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2. พฤติกรรมรายบุคคลในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ในการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 73.80 จำนวน 12 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจโดยการพัฒนาทักษะการจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้ พบว่าความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.27) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีระดับความพึงพอใจเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.24) ด้านผู้สอน ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.20) ด้านการประเมิน ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.20) และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.23)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางวิทยาศาสตร์ โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการ

สอนแบบแผนภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การจำแนกกลุ่มของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการศึกษาความสามารถในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าได้คะแนนผ่านเกณฑ์ทุกด้านที่ประเมิน คือนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 70 และผลการศึกษาความพึงพอใจโดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้สื่อการสอนแบบแผนภาพในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ พบว่านักเรียนความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการนำสื่อการเรียนการสอนหลาย ๆ อย่างมาผสมผสานกันอย่างเป็นระบบในรูปแบบสื่อประสมภายในชุดการสอนนี้ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระในลักษณะที่สื่อแต่ละอย่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น เกม แผนภาพ รูปภาพ แดบประโยค เป็นต้น การนำ สื่อดังกล่าวมาใช้ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจเรียน ตามที่ ประหยัด จิระวรพงศ์ (2527) กล่าวว่า การนำเอาสื่อการเรียนการสอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน ซึ่งมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันได้พบวิธีที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น การจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาทิ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของลักขณา อันทะปัญญา และ ละมัย วงศ์แก้ว (2555) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน การศึกษาการพัฒนาทักษะการจำแนกโดยใช้ชุดฝึกทักษะของ อรัญญา อินทรชัย (2558) ชุดฝึกทักษะการจำแนกของเล่น ของใช้ ตามสมบัติของวัสดุ วิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการจำแนกประเภท เรื่อง การจำแนกของเล่นของใช้ตามสมบัติของวัสดุ ในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลสรุปว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทำแบบทดสอบแตกต่างกัน โดยคะแนนก่อนเรียนคิดเป็น 3.08 คะแนนและคะแนนทดสอบหลังเรียน คิดเป็น 8.60 คะแนนนักเรียนจะมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 4.785 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 407.50 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรี พุทธิกานนท์ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.60/80.22 ฐิตติยา ดวงจิต (2555) ได้ศึกษาผล การใช้กิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพิบูลย์ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพิบูลย์ มีประสิทธิภาพ 80.14/80.56 ชัชพิชฌา วรวงศ์ (2557) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.33/83.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และจากการศึกษาของ ว่าที่ร้อยตรีภวดีวิรัช ธีธวัณนิง (2559) เรื่องการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการจำแนกประเภทโดยใช้ชุดฝึกทักษะการคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทักษะการจำแนกประเภทก่อนและหลังการทดลอง พบว่าชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการจำแนกประเภทที่ผู้รายงานสวดขึ้น ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีค่าของประสิทธิภาพของผลลัพธ์สูงกว่า 80 จึงสามารถกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการจำแนกประเภทที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

ครูควรตรวจสอบแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ตั้งไว้เป็นปัญหา สำหรับการหาคำตอบ เช่น จัดมุมค้นคว้าในห้องเรียน หรือให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด หรืออินเทอร์เน็ต โดยครูผู้สอนต้องประสานงานเป็นผู้รับผิดชอบห้องแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาศึกษาการใช้ชุดฝึกทักษะวิชาวิทยาศาสตร์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2560** สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- ชุตินา ทองสุข. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สารนิพนธ์ กศ.ม. การศึกษามัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยพิชมา วรวงศ์. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ฐิตินา ดวงจิต. (2555). ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง จังหวัดพัทลุง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2549). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. (2551). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- ประหยัด จิระวรพงศ์. (2527). **เทคโนโลยีสื่อประสม**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดแอดดูเคชั่น.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2558). **การเรียนวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. (วิทยาศาสตร์การศึกษาและการสอน)**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงพิศ ศิริพรหม. (2551). **ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์**. หน้า 104-113.
- พัชรี พุทธิกานนท์. (2554). **การพัฒนาชุดกิจกรรมตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ลักขณา อันทะปัญญา. (2556). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้ วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Cycle) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก (Graphic organizer Technique)**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ละมัย วงศ์แก้ว. (2555). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการวิเคราะห์และความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการสอบแบบสืบเสาะ (5E) ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ว่าที่ร้อยตรี ภาวทวีรัชฐ์ ธัญวัฒน์ยิ่ง. (2559). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการจำแนกประเภท โดยใช้ชุดฝึกทักษะการคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ). เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
- วันเพ็ญ พิเสฏฐศลาศัย (2557). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมเสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- อรรัญญา อินทรชัย.(2558). ชุดฝึกทักษะการจำแนกของเล่น ของใช้ ตามสมบัติของวัสดุวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- อุดมลักษณ์ นกพิ่งพุ่ม. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการคิดกับการสอนโดยใช้ผังมโนติ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบาง
ด้านสวัสดิการสังคม บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัด
สระบุรี

Project for Readiness to Support the Social Change of Vulnerable Groups
who Need Social Welfare in the Area around Saraburi Government
Complex, Takut Subdistrict, Mueang District, Saraburi Province

อำนวยการ ปิ่นพิลา

สาขารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, dr.amnuay_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน 2) เพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาแกนนำภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก 2) การสนทนากลุ่มและ 3) จัดเวทีสาธารณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างแกนนำเครือข่าย เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกในพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่า 1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ จิตอาสา สุขภาพ ความรู้ และเวลา 2) เพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาแกนนำภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน พบว่าผู้ปฏิบัติงานมีความรู้เฉพาะในสิ่งที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันและความพร้อมในการดำเนินกิจกรรม

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงทางสังคม กลุ่มคนเปราะบาง สวัสดิการสังคม

Abstract

The objectives of this research were 1) to enhance the learning potential of the leaders of the public sector engaged in caring for various vulnerable groups who need social welfare, and 2) to enhance the skills of the leaders of the public sector for solving the problems of various vulnerable groups who need social welfare. The research was based on a qualitative research method, and conducted by 1) in-depth interviews, 2) group discussions, and 3) public forums to exchange knowledge among the leaders in the network. In order to solve the problems of various vulnerable groups who need social welfare, a public forum was organized for expressing comments and suggestions with the

sample group comprising the local members and the relevant government officials from the Office of Social Development and Human Security of Saraburi Province.

The research revealed that 1) as for enhancing the learning potential of the leaders of the public sector engaged in caring for various vulnerable groups who need social welfare, the exchange of knowledge was enhanced by connecting the network to the leaders in order to transfer knowledge, i.e., leadership, volunteerism, health, knowledge, and time, to the local members, and 2) as for strengthening the skills of the leaders of the public sector for solving the problems of various vulnerable groups who need social welfare in Takut Subdistrict, Mueang District, Saraburi Province, it was found that the project operators had knowledge only in the part they were responsible for, and still did not have clear understanding about and lacked integration in working together, readiness to carry out activities, knowledge and time. Also, they had insufficient budget for activities and lacked support from the policy for career promotion at the local level for corrective guidelines. The project operators should improve and develop their roles and responsibilities in their operations so that they will be ready to operate the project in terms of clear knowledge and understanding.

Keywords: Social change, Vulnerable groups, Social welfare

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมิใช่เป็นการเปลี่ยนด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการเมืองการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก็เป็นการเปลี่ยนแปลงในการผลิตการแจกจ่ายในบรรดาสมาชิกของสังคมเหล่านี้ซึ่งเราอาจจะมองเห็นได้ในรูปของวัฏธรมส่วนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้นเป็นไปในระบบของการครอบครองอำนาจและการใช้อำนาจของสมาชิกสังคมนั้นซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมแต่ก็อาจมองเห็นได้ในรูปของแบบอย่างหรือระบบของการมีอำนาจ เช่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย สังคมนิยมหรือเผด็จการ เป็นต้น

ถ้าเปรียบสังคมว่าเป็นเหมือนครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกคือคนทั้งประเทศ สังคมที่เข้มแข็งก็อาจจะเปรียบได้กับครอบครัวที่อบอุ่น สังคมที่คนทุกกลุ่มก้าวเดินไปด้วยกัน โดยไม่มีคนกลุ่มใดถูกทิ้งอยู่เบื้องหลัง แต่ที่แล้วมาจนถึงวันนี้ การพัฒนาภายใต้ระบบทุนนิยมที่ขับเคลื่อนด้วยกลไกตลาด บนฐานของการแข่งขันเสรีซึ่งเอื้อต่อกลุ่มที่แข็งแรงมากกว่า ทำให้คนหลายกลุ่มในสังคมไม่สามารถก้าวตามกลุ่มอื่น ๆ ได้ทันบนเส้นทางแห่งการพัฒนา กลายเป็นกลุ่มที่ถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง กลุ่มคนเหล่านี้คือผู้ที่อ่อนแอกว่า ไม่เฉพาะในด้านร่างกายและ สุขภาพ แต่ในด้านความรู้ความสามารถทุนทางเศรษฐกิจและทางสังคม สิทธิ โอกาส อำนาจและศักดิ์ศรี การถูกทิ้ง จะด้วยเหตุที่ไม่สามารถ ก้าวตามกลุ่มอื่นได้ทันหรือเพราะไม่ได้รับการใส่ใจจากคนที่แข็งแรงกว่าก็ตาม ทำให้คนเหล่านี้ตกอยู่ในสภาพที่เปราะบาง เสี่ยงต่อความยากลำบากและประสบกับสภาพอันไม่พึงปรารถนาในการดำรงชีวิตหลายด้านการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่และผลสรุปก็คือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในเมื่อเรารู้ว่าสังคมก็คือพฤติกรรมของคนในสังคมนั้นได้ปฏิบัติต่อกัน การเปลี่ยนแปลงจากเวลาหนึ่งถึงอีกเวลาหนึ่งซึ่งเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการควบคุมเร่งรัดและมีได้มีเป้าหมายแต่อย่างใด เราเรียกว่า “วิวัฒนาการ” การวิวัฒนาการทางสังคมจึงอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการหรือไม่ต้องการก็ได้ แต่การเปลี่ยนแปลงที่สังคมของเรากำลังต้องการก็คือ การเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่า “การพัฒนา” (Development) ทั้งนี้ก็เพราะว่าการพัฒนาเป็น

การเปลี่ยนแปลงที่ได้กำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมายรวมทั้งการควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงไว้ตามระยะเวลาที่สามารถกำหนดได้ด้วย นอกจากนี้ในบางครั้งพ่อแม่ที่เป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอนผู้เยาว์โดยตรงออกไปทำงานนอกบ้านและคงทิ้งให้บุตรหลานของตนต้องอยู่กับคนแก่ที่เป็น ปู่ ย่า ตา ยาย หรือคนรับใช้จะทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น และอาจเลียนแบบนิสัยของ ปู่ ย่า ตา ยาย อันเป็นการเรียนแบบพฤติกรรมข้ามรุ่น กล่าวคือเกิดการปลูกฝังลักษณะคนรุ่นใหม่จากวัฒนธรรมของคนรุ่นเก่าทำให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมไม่ถูกต้อง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับสังคมที่เขาจะมีชีวิตอยู่ต่อไปในอนาคตได้ เพราะฉะนั้นเราจะสังเกตได้ แม้ว่าสังคมนั้น ๆ จะไม่มีการประดิษฐ์คิดค้นอะไรเลย แต่สังคมก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ดี เพราะสาเหตุอันเนื่องมาจากการอบรมสั่งสอนที่ไม่สมบูรณ์นั่นเอง

จากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาในชุมชนของพื้นที่ตำบลตะกุด บริเวณรอบ ๆ ศูนย์ราชการแห่งใหม่ของจังหวัดสระบุรี และอีกทั้งกำลังมีการก่อสร้างสถานีรถไฟความเร็วสูงซึ่งห่างจากศูนย์ราชการแห่งใหม่ของจังหวัดสระบุรี ประมาณ 1 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลตะกุดอีกเช่นกัน หรืออาจพูดได้ว่าเป็นเมืองใหม่ของจังหวัดสระบุรี ในอนาคตอันใกล้นี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่บริเวณรอบ ๆ ศูนย์ราชการแห่งใหม่ของจังหวัดสระบุรีโดยเฉพาะการก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง มีการจ่ายค่าเสียหาย มีการรื้อถอนที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนดังกล่าว ซึ่งทำให้เกิดปัญหา ต้องหาที่อยู่อาศัยใหม่ อีกทั้งเงินจ่ายค่าเสียหายในการรื้อถอนก็ไม่พอสำหรับการก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ กลุ่มคนดังกล่าวจึงเกิดปัญหาและทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ได้ ไม่สามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อด้านสังคม จิตใจและร่างกาย รวมทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เป็นต้น

ปัจจุบันตำบลตะกุด ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตะกุด เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลเมื่อ วันที่ 29 สิงหาคม 2550 พื้นที่เทศบาลตำบลตะกุด มีเนื้อที่ทั้งหมด 8,268 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 2,167 ไร่) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบมีความลาดชันน้อย มีหมู่บ้านจำนวน 6 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 3,680 คน เขตพื้นที่ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลฝั่งระวง, ตำบลบ้านแก้ง ทิศใต้ ติดต่อกับ เทศบาลเมืองสระบุรี, ตำบลปากข้าวสาร ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลลิ่งชั้น ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลฝั่งระวง, เทศบาลเมืองสระบุรี

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มต่าง ๆ จึงได้จัดทำโครงการโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบาง บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ขึ้น เพื่อเสริมงานและเติมเต็มช่วยเหลือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระบุรี ในการให้ความรู้ ความสามารถ ด้านสวัสดิการสังคมในระดับชุมชน หมู่บ้านและตำบลขึ้นมาอีกเครือข่ายหนึ่ง เพื่อการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุม อีกทั้งช่วยเหลือสังคมที่กำลังประสบกับปัญหาที่หลากหลายอยู่ในขณะนี้ ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระทางสังคม และเสริมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาแกนนำภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบาง บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ จิตอาสา ความรู้ สุขภาพ และเวลา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ได้แก่ ประชาชนกลุ่มเปราะบาง ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง และสถานีรถไฟความเร็วสูง ในพื้นที่ ตำบลตะกุด ทั้ง 6 หมู่บ้าน ทั้งที่ได้รับเงินค่าชดเชยและไม่ได้รับค่าชดเชย ซึ่งเป็นผู้ที่ไร้ที่อยู่อาศัย ซึ่งปกติอยู่กันมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งหมด 150 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 50 คน ประกอบด้วย

1.1 เป็นประชาชนในเขตพื้นที่บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 18 คน ได้มาตามความสมัครใจ โดยคิดตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ดังนี้ หมู่ละ 3 คนรวมทั้งสิ้น 18 คน (6 หมู่)

1.2. คัดเลือกมาจากผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้ง 6 หมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน จำนวน 12 คน

1.3. คัดเลือกมาจากผู้นำหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 10 คนที่มีลักษณะพิเศษ (Key Informants)

1.4. คัดเลือกมาจากผู้นำที่เป็นทางการได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับผลกระทบ ในพื้นที่ตำบลตะกุดจำนวน 8 คน

1.5. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือรับผิดชอบดูแล จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระบุรี จำนวน 2 คนรวมจำนวนตัวอย่างที่สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 50 คน

2. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 42 คนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้ง 6 หมู่บ้าน ๆ ละ 7 คน

3. กลุ่มตัวอย่างสำหรับการจัดเวทีสาธารณะ ได้แก่ ประชากรทั้ง 6 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 คนจำนวน 60 คนเลือกผู้ที่มีสมัครใจหมู่บ้านละ 10 คน โดยเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำจิตอาสา มีความรู้ สุขภาพแข็งแรง และมีเวลาในการร่วมทำกิจกรรมพร้อมที่จะถ่ายทอดได้ โดยการสืบค้นจากทะเบียนประวัติทั้งภาครัฐและเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีสาธารณะ

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบการสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่มและการจัดเวทีสาธารณะ โดยเนื้อหาของการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และรูปแบบของเวทีสาธารณะ มีความตรง (Validity Content) มีความเหมาะสมสอดคล้อง และมีความครอบคลุมในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบาง บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานภาคสนามในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 50 คนโดยคณะนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย จัดเตรียมประเด็นและสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมประเด็น และเนื้อหาต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยและเพื่อให้ได้คำตอบที่สามารถนำไปต่อบัณฑิตของโครงการวิจัยได้ จากนั้นได้นำไปสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มเป้าหมายที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 การสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้ทำการนัดหมายตัวแทนแต่ละหมู่บ้านพร้อมทั้งสถานที่ที่จะทำการสนทนากลุ่ม โดยมีการจัดเตรียมประเด็นต่างๆเช่นข้อกฎหมายที่ กลุ่มคนเปราะบาง บริเวณรอบศูนย์ราชการ สระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ และมีการใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นตัวช่วยในการเก็บข้อมูล

1.3การจัดเวทีสาธารณะ เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะ และเป็นการเติมเต็มข้อมูลอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับประเด็นที่วิจัย โดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้กำหนดสถานที่และนัดหมายล่วงหน้ากับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 2 วัน 1 คืน และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องและมีความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น ผู้แทนจากฝ่ายกฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันการศึกษากระทรวงสาธารณสุข ประชาชนชาวบ้านที่มีความชำนาญเฉพาะด้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนเปราะบางและผู้แทนจากกลุ่มคนเปราะบาง

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เชิงข้อมูลพรรณนา (Descriptive) ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มและการจัดเวทีสาธารณะโดยสรุปพบว่า

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้และข้อค้นพบให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์ในหลากหลายอาชีพและเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่น แต่ไม่มีอำนาจในการสั่งการ ทำงานเพื่อส่วนรวม มีความพร้อมและอาสาที่จะทำงานเพื่อหมู่บ้านของตนเองโดยเฉพาะกลุ่มคนเปราะบางในพื้นที่ตำบลตะกุด แยกตามประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือในสาขาต่างๆ ที่ตนเองมีความชำนาญซึ่ง เป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาสังคมโดยรวมและมีส่วนช่วยในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนเปราะบาง ด้านสวัสดิการสังคม บริเวณรอบศูนย์ราชการสระบุรี ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและ วิเคราะห์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำจิตอาสา ความรู้ สุขภาพและเวลาซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่

1.1ด้านภาวะผู้นำ แนวทางที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำของการเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยต้องทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหาที่มีการกำหนดนโยบายจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนตลอดทั้งการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานการมีภาวะผู้นำในการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านจิตอาสาแกนนำภาคประชาชนในพื้นที่จะต้องเป็นผู้ให้ มีพรหมวิหาร 4 มีจิตอาสาที่แท้จริงเพราะแกนนำในพื้นที่จะต้องเข้าร่วมงานหรือเป็นสมาชิกไม่มีค่าตอบแทน มาด้วยใจ มีความเสียสละส่วนตัว

1.3 ด้านสุขภาพ แกนนำในพื้นที่ต้องมีสุขภาพแข็งแรงรับผิดชอบต่อตัวเอง ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญอยู่ในตัว

1.4 ด้านความรู้ แกนนำในพื้นที่จะต้องมีองค์ความรู้ในตัวเอง และมีความสามารถในตัวเอง พร้อมจะอุทิศให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมและ

1.5 ด้านเวลา เวลาเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะแกนนำในพื้นที่จะต้องมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน การบริหารเวลาของตัวเอง ในการลงพื้นที่ให้ความรู้กับหน่วยงานต่างๆที่ร้องขอความช่วยเหลือมา

2. เพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาแกนนำภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรีการเสริมสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่มีอยู่ในพื้นที่สู่ชุมชนแบบมีส่วนร่วม และเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาตนเองของแกนนำในพื้นที่พบว่าการสร้างเครือข่าย แกนนำทางภูมิปัญญาเป็นการสร้างความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานร่วมกันตลอดจนการฝึกกำลังร่วมกันที่จะสร้างองค์ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาช่วยกันพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง โดยประสานและเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆเพื่อที่จะได้ทำงานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมกับหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งยังพบว่าการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มและการจัดเวทีสาธารณะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมีความสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มและการจัดเวทีสาธารณะโดยสรุปพบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แกนนำเครือข่ายมีความเข้าใจร่วมกันในแนวทางการดำเนินงานซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์หลากหลายอาชีพและเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาโดยแยกตามประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ สำหรับด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีค่าของประเทศไทยแต่กลับถูกมองข้าม ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่ามีโอกาสหายสาบสูญไปในอนาคต ด้านภาวะผู้นำ จะต้องเป็นผู้นำตนเองพัฒนาตนเองก่อนซึ่งเป็นต้นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกด้วยกันโดยยึดหลักการบริหาร4มิติคือกายจิตใจสังคม และเวลา และอาศัยหลัก3อ.คืออาหารออกกำลังกายและอารมณ์ด้านจิตอาสาจะต้องเป็นผู้ให้ มีพรหมวิหาร 4 มีจิตอาสาที่แท้จริงเพราะที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นสมาชิกไม่มีค่าตอบแทน มีความเสียสละส่วนตัว ด้านสุขภาพ ต้องมีสุขภาพแข็งแรง รับผิดชอบต่อตัวเอง ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญอยู่ในตัวสำหรับด้านความรู้ จะต้องม้องค์ความรู้ในตัวเอง และมีความสามารถในตัวเอง พร้อมจะอุทิศให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมและสำหรับด้านเวลา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะจะต้องมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ต้องบริหารเวลาของตัวเองในการลงพื้นที่ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่และชุมชนต่างๆที่ร้องขอความช่วยเหลือได้เสริมสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในพื้นที่สู่ชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการนำมาใช้เพื่อดูแลภายในพื้นที่ขั้นพื้นฐาน มีการสร้างเครือข่าย เพื่อการพัฒนาตนเอง สร้างแกนนำและมีแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อช่วยกันพัฒนาพื้นที่ในชุมชนโดยประสานและเชื่อมโยงเครือข่ายให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอมือง จังหวัดสระบุรีเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แกนนำเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์ในหลากหลายอาชีพและเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งพรทิพย์ อุดมสิน (2557, หน้า 14) ได้เสนอไว้ว่าเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการจัดประชุมหรือดำเนินกิจกรรมเป็นการจัดการประชุมหรือดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นทางการจะลักษณะ สม่่าเสมอ เพื่อเป็นเวทีให้บุคลากรในองค์การมีโอกาสพบปะพูดคุยกัน สามารถกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ ทำได้หลายลักษณะ ทั้งที่เป็นทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น การสัมมนาการประชุมทางวิชาการที่จัดอย่างสม่าเสมอ

วิเคราะห์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ จิตอาสา ความรู้ สุขภาพและเวลา มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของแกนนำในการปฏิบัติงานด้านภาวะผู้นำ ซึ่งตัวผู้นำเองจะต้องมีพฤติกรรมผู้นำ มีความรู้ มีแรงจูงใจ เป็นตัวอย่างให้กับผู้ร่วมงานได้เป็นไปตามแนวคิดของจิราพร สามัญ (2558 หน้า 16) ซึ่งกล่าวไว้ว่าภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้อิทธิพลของผู้นำต่อบุคคลอื่นหรือกลุ่มคน ในการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน กระตุ้น ชักนำ ผลักดันและการจูงใจให้บุคคลอื่นหรือกลุ่ม ปฏิบัติงานด้วยความยินดี เต็มใจ ความศรัทธาและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มหรือองค์กร และสุภาวดี จิตศิริตันกุล (2557) สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (Leadership) หมายถึง ศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะกระตุ้นจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการสื่อความหมายการติดต่อซึ่งกันและกันให้เกิดมีใจร่วมกับตน ดำเนินการจนกระทั่งบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการปฏิบัติงานด้านภาวะผู้นำ ซึ่งตัวผู้นำเองจะต้องมีพฤติกรรมผู้นำ มีความรู้ มีแรงจูงใจและมีจิตอาสาเป็นตัวอย่างให้กับผู้ร่วมงานได้เป็นไปตาม ที่ณัฐนิชกร ศรีบริบูรณ์ (2559) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าความสำคัญของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวมโดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้านความรู้ มีการคิดอย่างเป็นระบบ องค์ความรู้แห่งตนเอง แบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันและการเรียนรู้เป็นทีมสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ หรือภูมิปัญญา(Wisdom)ของปีเตอร์ แซง (Peter Senge,2017) ซึ่งกล่าวไว้ว่าความรู้ที่อยู่ในตัวคน/ความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคล การดำรงชีพโดยผู้ที่มีจิตอาสาจะต้องมีเวลาในการทำกิจกรรมรวมกลุ่ม การดูแลตนเองเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นความจำเป็นในชีวิตของบุคคลเพื่อดำรงรักษาสุขภาพชีวิต และความเป็นปกติสุขของชีวิต (Well bing)ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญอยู่ในตัวเอง เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีสุขภาพทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem,2018)ได้อธิบายว่าการรักษาสุขภาพที่เน้นการดำรงชีวิตให้มีความสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ และมีความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างราบรื่น การดำรงชีพโดยผู้ที่มีจิตอาสาจะต้องมีเวลาในการทำกิจกรรมรวมกลุ่ม มีการบริหารเวลาอย่างชัดเจนเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเวลาของ คิม ฮิลล์(Kim Hill,2019) ได้กล่าวไว้ว่า เวลาเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดและมีลักษณะพิเศษ ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายชีวิตและการทำงานของตนเองอย่างชัดเจน ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามแผน ทำงานอย่างฉลาดกำหนดตารางเวลาทำงานอย่างเหมาะสม

2. เพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาแกนนำภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอมือง จังหวัดสระบุรีการสร้างเครือข่าย เป็นการสร้างความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานร่วมกันตลอดจนการผนึกกำลังร่วมกันที่จะสร้างความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยกันพัฒนาในพื้นที่โดยประสานและเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆหน่วยงานในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับงานของ สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ (2559)ได้อธิบายไว้ว่าการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือเอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 การเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ให้กับแกนนำภาคประชาชนเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ควรให้ความสำคัญกับหน่วยงานของท้องถิ่นตั้งแต่เริ่มแรกของการดำเนินงานและในส่วนของการเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้ตัวบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ตัวบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนเองรับผิดชอบและสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่ จะได้เกิดความเข้าใจ ความชำนาญ ให้ผลของการดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

1.2 ควรมีการกำหนดหน้าที่ภารกิจและบทบาทหน่วยงานของภาครัฐในการดำเนินงาน ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนในการดำเนินงานเกี่ยวกับ กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 เพื่อเสริมสร้างทักษะพัฒนาแกนนำภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนเปราะบางด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลตะกุด อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ควรศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาพื้นที่ไปปฏิบัติ ทั้งต่างพื้นที่และหน่วยงานในการศึกษาเพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจและบทบาทของภาคประชาชนที่มีต่อสังคมในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านการพัฒนาต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนแบบมีส่วนร่วม และเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาตนเองของแกนนำภาคประชาชน

2.2 การประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานควรมีการประเมิน ติดตามกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการพัฒนาในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร นิยมพลี. (2557). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน:กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา.(ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม , คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- จิราพร สามัญ. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ณัฐฉากร ศรีบริบูรณ์.(2559). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ อุดมสิน. (2557). รูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 2 ในการจัดการความรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ.(2559).ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำชาวบ้าน“คู่มือและทิศทางการพัฒนาผู้นำชาวบ้าน เพื่อแก้ปัญหาชนบท” เจริญวิทย์การพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559).คู่มืออาสาสมัครชมอง “บทบาทผู้สูงอายุที่นำจับตามอง” จุลสารธนาคารสมอง. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรุงเทพฯ:ปีที่ 4 ฉบับที่ 11 หน้า2-8.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระบุรี.(2561). รายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระบุรี.

สุภาวดี จิตตรีตันกุล. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของนายกเทศมนตรีกรณีสึกษาเทศบาลเมืองพังงา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา. (รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

Kim Hill.(2019). "Moving beyond Stereotypes of Men's Foraging Goals."

Current Anthropology 51.2: 265-267.

Orem, D. E. (2018). Nursing: Concepts and Practice (6th ed.). St. Louis, MO: Mosby.

Peter M. Senge (2017). The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning New York: McMillan.

ระบบการจัดการเรียนการสอน วิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

Teaching Management System Active Learning (AL) Law Course in the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) Epidemic

ชดาทิพ ศุภสุวรรณ¹ สมชาติ เกตุพันธ์²

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, chadatip.su@Gmail.com, Dr.somchart2021@gmail.com

สารสังเขป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่กระจายไปทั่วโลก และแพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทยของเรานั้น ส่งผลกระทบให้คนไทยทั้งประเทศต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตแบบใหม่ (New normal) เพื่อความปลอดภัย โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายโดยเปลี่ยนจากการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นการเรียนในระบบออนไลน์ (online) เพื่อลดปัญหาการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ประกอบกับทางมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงได้ประกาศแนวปฏิบัติในการเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning (AL) ทั้งมหาวิทยาลัยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ความรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการเป็นผู้รับฟังเพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้โดยการอ่าน การวิเคราะห์ ภายใต้สถานการณ์การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ดังกล่าว ผู้สอนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมาย แบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในระบบออนไลน์ (online) เพื่อให้ผู้เรียนปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนสถานที่ ที่ปลอดภัย (safe zone) ตามสถานภาพ ไม่มีการรวมตัวในสถานที่จำกัด โดยผ่านระบบออนไลน์ (online) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในวิชากฎหมายเท่าเทียมกับการเรียนในห้องเรียน (on side) โดยผ่านการคิด วิเคราะห์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนในวิชากฎหมายได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายแรงงาน กฎหมายภาษีอากรและกฎหมายอื่น ๆ ได้ อีกทั้งสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนวิชากฎหมายใน รายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) (GE) เพื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมาย การเรียนรู้เชิงรุก เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

SUMMARY

From the situation of the corona virus 2019 (Covid-19) spreading around the world. and spread into our country as well Affects Thai people in the whole country to change their way of living (New normal) for safety. especially in the matter of teaching in law courses by changing from teaching in the

classroom to learning in an online system (online) to reduce the spread of the virus In addition, Village Chom Bueng Rajabhat University has announced guidelines for becoming a university that provides Active Learning (AL) teaching methods. The whole university has started operating since 2017, which is a learning management process that students have taken action. The knowledge that arises is therefore the knowledge gained from experience. A learning management process where learners have more opportunities to act than just being a listener Organizing activities for learners to learn by reading, analyzing under the situation of the spread of the corona virus 2019 (Covid-19), the teacher has conducted teaching in law courses. Active learning (AL) in an online system (online) to keep learners safe from the Coronavirus 2019 (Covid-19), learners and teachers can study in a safe place (save zone) According to the status, there is no gathering in a restricted place. Through an online system (online) for students to receive knowledge in law subjects equal to studying in the classroom (on side) through analytical thinking and interaction between learners themselves. and between learners and teachers which such teaching can be applied to teaching in a variety of law subjects. Whether it is teaching civil and commercial law, criminal law, labor law, tax law and other laws, it can also be applied to teaching law courses in General Education (GE) courses for students to get the most benefit.

Keywords: Legal teaching and learning management, Proactive learning, Coronavirus 2019 (COVID-19)

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ความรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้โดยการอ่าน การวิเคราะห์ และการประเมินค่า กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่กล่าวนี้ คือการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ซึ่งทางมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้ประกาศแนวปฏิบัติในการเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning (AL) ทั้งมหาวิทยาลัย โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 เป็นการสอนแบบ Active Learning ในส่วนของสาขาวิชานิติศาสตร์ ได้ดำเนินการตามนโยบายของมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนทุกท่านได้จัดการเรียนการสอนวิชากฎหมาย แบบ Active Learning (AL) จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษาตลอดมา

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จากทั่วโลก ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเชื้อไวรัสดังกล่าว ได้แพร่ระบาดเข้ามาในประเทศไทย ส่งผลกระทบให้คนไทยทั้งประเทศต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตแบบใหม่ (New normal) ภายใต้สถานการณ์ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด -19) แม้ในเวลาต่อมาเชื้อไวรัสเช่นว่านั้นได้มีการกลายพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็น อัลฟา เบต้า แกมมา เดลตา ตลอดถึง โอมิครอน (Omikron) มาตรการทั้งหลายที่รัฐบาลได้นำเพื่อเป็นแนวทางหยุดยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยนากฎหมายที่เกี่ยวข้องและมาตรการต่างๆ มาบังคับใช้ ตลอดจนขอความร่วมมือ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติ โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และจากประกาศของคณะรัฐมนตรี พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 คือ ห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง ห้ามการรวมกลุ่ม ห้ามเดินทางข้ามจังหวัด หรือการปิดสถานที่เสี่ยง ส่วนมาตรการขอความร่วมมือ เช่น การเว้นระยะห่าง การล้างมือ การสวมหน้ากากอนามัย การงดเว้นการเข้าที่ชุมชน ซึ่งเป็นการลดปัจจัยที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคอุบัติใหม่เช่นว่านี้ เพื่อหยุดยั้งการแพร่กระจายของเชื้อโรค

ให้กับคนทั้งประเทศ จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลต่อการดำรงชีวิตส่วนตัว การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว การอยู่ร่วมกันของสังคมคนทำงาน รวมถึงผลกระทบต่อตรงในด้านการศึกษานักเรียน นิสิต นักศึกษาหรือผู้เรียนในทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา กฎหมายของมหาวิทยาลัยต่อนักศึกษาทุกชั้นปี ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจัดวิธีการสอน รูปแบบการสอน สื่อการสอน และการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา อุปกรณ์ที่ต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสอน ในส่วนของผู้สอนต้องเรียนรู้และเตรียมตัวเพื่อออกแบบการเรียน และสร้างระบบการเรียนการสอนในรายวิชา กฎหมายเพื่อให้สอดคล้องตามสถานการณ์และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด

เนื้อความ

1. บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอถึงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา กฎหมาย แบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning (AL) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของ ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

โดยการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาได้ผ่านกระบวนการใช้ความคิด สร้างความรู้อย่างเป็นฝ่ายกระทำ และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีวิธีการที่หลากหลายผสมผสานกัน ตัวอย่าง เช่น การตั้งคำถาม การตั้งโจทย์ปัญหา การมอบหมายหัวข้อให้ไปค้นคว้าหาความรู้ การอภิปรายในกลุ่มย่อยการนำเสนอในกลุ่มใหญ่ การทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น โดยใช้รูปแบบของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (online) ของนักศึกษานิติศาสตร์ นิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

1. การจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning (AL)

ตามแนวนโยบายการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning (AL) ของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ MCRU: Active Learning และ เพื่อจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ทั้งในระดับสาขาวิชา ระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายคือ ภายในปีการศึกษา 2561 จะมีอาจารย์ที่จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คิดเป็นร้อยละ 70 ของอาจารย์ทั้งหมด และ ภายในปีการศึกษา 2562 จะมีอาจารย์ที่จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คิดเป็นร้อยละ 95 ความหมาย MCRU: Active Learning (MCRU: AL) หมายถึง การที่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงนำเนื้อหาที่มีสาระสำคัญของบทเรียนมาออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาได้ผ่านกระบวนการใช้ความคิด สร้างความรู้อย่างเป็นฝ่ายกระทำและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีวิธีการที่หลากหลายผสมผสานกัน ตัวอย่าง เช่น การตั้งคำถาม การตั้งโจทย์ปัญหา การมอบหมายหัวข้อให้ไปค้นคว้าหาความรู้ การอภิปรายในกลุ่มย่อยการนำเสนอในกลุ่มใหญ่การทำกิจกรรมร่วมกันการทำโครงการบริการชุมชนการปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง หรือการปฏิบัติในหน่วยงานจริง เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้แบบ MCRU: AL ใช้ Meta Analysis ของ Active Learning ด้วยวิธีการต่างๆ จนได้กระบวนการที่ยืดหยุ่นและปรับได้ตามบริบทที่ต่างกันคือในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งต้องให้นักศึกษารรลู่การเรียนรู้สูงสุดโดยการออกแบบกลุ่มให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมมากที่สุดและออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาได้ปฏิบัติได้พบกับประสบการณ์ด้วยตัวเองได้แสดงความคิดเห็นอภิปรายเกิดความคิดรวบยอดและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตได้ โดยมีกรอบความคิดเพื่อให้ บรรลุการเรียนรู้สูงสุด = การออกแบบกลุ่ม (ให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด) การออกแบบกิจกรรม (ให้นักศึกษาได้ 1. ปฏิบัติพบกับประสบการณ์ด้วยตัวเอง 2. แสดงความคิดเห็น อภิปราย 3. เกิดความคิดรวบยอด 4. นำความรู้ไปประยุกต์ใช้)

การใช้ Meta Analysis Active Learning มีข้อดีคือ 1. จัดกระบวนการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบไม่ยึดติดกับสำนักใดสำนักหนึ่ง เช่น Problem Base Learning, Project Base Learning Service Base Learning เป็นต้น 2.

สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้ 3. มีเวลาน้อยหรือเวลามากก็สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 4. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำได้ทุกวัยทั้งวัยเด็กวัยรุ่นวัยกลางคนและวัยผู้สูงอายุ 5. มีเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยหรือไม่ก็สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ของ MCRU: AL ขั้นที่ 1. เลือกเนื้อหาที่มีสาระสำคัญของบทเรียนเพื่อนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ทางสังคมที่เป็นจริงหรืออาจจะใช้สถานการณ์จำลองหรือใช้กรณีศึกษา ขั้นที่ 2. กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทักษะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ขั้นที่ 3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาผลลัพธ์ที่ต้องการและศักยภาพของผู้เรียน ขั้นที่ 4. ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศน่าเรียนรู้และเป็นไปตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้ ขั้นที่ 5. สะท้อนกลับผลที่นักศึกษาได้เรียนรู้หรือความรู้ที่นักศึกษาได้สร้างร่วมกันเลือกเนื้อหาที่มีสาระสำคัญกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้สะท้อนกลับ (ประกาศนียบัตรวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2560, หน้า 2-4) การเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ในห้องเรียน การอยู่ร่วมกันพูดคุยแบบเห็นหน้า ต้องปรับเปลี่ยน โดยเริ่มต้นด้วยการปรับระบบเพื่อหาช่องทางที่ทุกคนสามารถเข้าถึงกันได้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ควบคุม อุปกรณ์จำเป็นโดยหลักคือ โทรศัพท์มือถือ (Mobile Phone) ไอแพด (iPad) คอมพิวเตอร์ (Computer) โน้ตบุ๊ก (note book, labtop) ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วและแรงเพื่อให้การเรียนการสอนไม่สะดุดหยุดลง โดยมีความต่อเนื่องไปจนครบกำหนดเวลาในแต่ละรายวิชา เพื่อให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

การเรียนรู้ในรายวิชากฎหมายผู้สอนต้องมีการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในเนื้อหาของวิชา โดยการออกแบบได้ดังนี้

การอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงอย่างถูกต้อง สะกดคำในภาษากฎหมายได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การอ่านแบบจับใจความเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ หากไม่เข้าใจสามารถ ค้นคว้าในหนังสือ ในอินเทอร์เน็ต สื่อโซเชียล (social) รูปแบบต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักในการอ่าน สนใจสืบค้นในประเด็นปัญหาสำคัญของกฎหมาย

การฟัง อย่างมีสติ ทำให้ผู้เรียน สามารถมองเห็นภาพตามเจตนาในเนื้อหาของกฎหมายที่เรียนได้อย่างชัดเจน หากมีปัญหามีการสอบถาม พูดคุยจากผู้สอน ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้ถามและเพื่อนในชั้นเรียน

การจับคู่ผู้เรียน แบ่งเป็นฝ่ายหนึ่งพูด กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ฟังที่ดี ให้ความสนใจในข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายหนึ่งได้ชี้แจงในประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ขณะที่ผู้พูดๆ ด้วยความตั้งใจ ผู้ฟังในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องทางกฎหมาย การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างมีเหตุผล การยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง การสรุปประเด็นนำเสนอที่เป็นแนวทางเดียวกัน

การแบ่งกลุ่ม ย่อยกลุ่มละไม่เกิน 3-4 คน กลุ่มใหญ่ 5-7 คน เพื่อค้นคว้า พิจารณาคำพิพากษาของศาลฎีกาที่เคยวินิจฉัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมาตราของกฎหมายที่ศึกษา วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ เป็นข้อควรศึกษาของการนำกฎหมายมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในระหว่างกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาภาวะผู้นำ ผู้ตาม เพื่อสรุป และนำเสนอ

การสรุปประเด็นปัญหา ในสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนต้องมีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เรียนเป็นอย่างดี การยกตัวอย่างตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องตรงกับมาตราในบทเรียน การนำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันมาปรับใช้กับกฎหมายที่มีอยู่ให้เกิดผลในการบังคับกฎหมายและเกิดความยุติธรรมต่อสังคมโดยการใช้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีในทางกฎหมายให้กับผู้เรียน

2.สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

ในช่วงเริ่มแรกของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มจาก ต้นปี พ.ศ. 2561 และจนถึงขณะปัจจุบัน ค.ศ. 2021 (พ.ศ. 2564) ยังคงมีการแพร่กระจายของโรคดังกล่าว

แม้ว่าในช่วงปลายปี 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีแนวโน้มลดลงและอยู่ในสถานการณ์ที่สามารถควบคุมได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือกับภาครัฐเป็นอย่างดี โดยรัฐบาลได้รณรงค์ให้ประชาชนทั่วประเทศฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดหนึ่งร้อยล้านโดส (Dosage) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ประเทศไทย โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 1. นโยบายการเริ่มเปิดโรงเรียน (Reopening) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายช่วง COVID-19 “โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” เปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล แบ่งเป็น 4 ระยะ โดยระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (7 เมษายน – 17 พฤษภาคม 2563) สสำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกล (18 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2563) ทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านช่องรายการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลและระบบออนไลน์ด้วยเครื่องมือการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษาระยะที่ 3 การจัดการเรียนการสอน (1 กรกฎาคม 2563 – 30 เมษายน 2564) สถานการณ์ที่ 1 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย จัดการเรียน การสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และระบบออนไลน์ สถานการณ์ที่ 2 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลาย กำหนดเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 จัดการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน โดยให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และมีแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ระยะที่ 4 การทดสอบและการศึกษาต่อ (1 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2564) (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563, ออนไลน์) ในส่วนของการศึกษาวิชากฎหมายในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ผ่านมาและอาจจะยังคงต้องดำเนินต่อไป จึงต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การเรียนการสอนในระบบออนไลน์ (online) โดยผู้เรียนและผู้สอนต่างอยู่ในที่ปลอดภัยนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินได้ต่อไปตามที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละภาคการศึกษา และให้เกิดผลสำเร็จครบถ้วนตลอดปี การศึกษา เพื่อเป็นการลดปัญหา การอยู่ร่วมกันในห้องเรียน การเว้นระยะห่างทั้งในขณะเรียนและนอกเวลาเรียนภายในสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัย สำหรับการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ (online) หากผู้สอนมุ่งเน้นในเนื้อหา โดยใช้การบรรยายตลอดช่วงเวลาสอน อาจทำให้ผู้เรียนขาดความตื่นตัว เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นเท่าที่ควร สนใจในสิ่งอื่น ซึ่งอาจเป็นการยากต่อการควบคุมของผู้สอน ดังนั้น แม้ว่าผู้สอนจะต้องดำเนินการสอนที่เป็นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ (online) การออกแบบการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีประสิทธิสัมพันธได้ตอบกับผู้สอน มีการแข่งขันกันเอง ปรึกษาร่วมมือกันในระหว่างกลุ่มของผู้เรียน มีการวิเคราะห์ จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนได้ความรู้จากการถ่ายทอดทางทฤษฎี จากนั้นได้จัดช่วงเวลาการตั้งโจทย์คำถาม ให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การค้นคว้าในเวลาที่กำหนดอย่างเท่าเทียมกัน และผู้สอนได้มีการสรุปเนื้อหาสาระที่ได้ศึกษาในแต่ละช่วง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สอบถามข้อข้องใจ ทั้งในข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ระบบการเรียนการสอนที่ว่านี้ ในการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้มีการนำหลักการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning (AL) มาใช้กับผู้เรียนที่อยู่ต่างพื้นที่กันทั้งห้องเรียนและต่างพื้นที่กับผู้สอน เป็นการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ (online) วิชากฎหมาย ในสถานการณ์แพร่ระบาดของ ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

3.การจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมาย

ในการเรียนการสอนวิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

โดยการออกแบบผสมผสานในเนื้อหาของกฎหมายและเพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากรูปแบบของการบรรยายแนวคิด (Concept= C) ทฤษฎีทางกฎหมาย วัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว ยังประกอบด้วย การอภิปราย (Experience=E) โดยยกตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Reflect= R) โดยให้ผู้เรียนจับคู่ 2 คน

การอภิปรายผล (Discussion= D) โดยพูดคุยในกลุ่มย่อย 3-4 กลุ่มใหญ่ 5-7 คน หาข้อสรุป ในระหว่างสนทนา (PLC) และการประยุกต์ใช้ (Application= A) โดยนำกฎหมายมาปรับใช้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน ในรูปแบบของ Active Learning	
Concept= C : แนวคิด	การเรียนรู้ทฤษฎีทางกฎหมาย วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองรัฐ เอกชนหรือสาธารณะในเรื่องที่กำลังศึกษา
Experience= E : การบอก -อธิบาย	การยกตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยตัดสินมาก่อนแล้ว คดีความที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของผู้สอน
Reflect= R : สะท้อนกลับ-แลกเปลี่ยนเรียนรู้	การจัดคู่ 2 คนหรือกลุ่มย่อย 3-4 คน กลุ่มใหญ่ 3-5 คน ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประเด็นที่ผู้สอนสร้างขึ้น และการแบ่งตำแหน่งหน้าที่ นำเสนอ
Discussion= D : อภิปรายผล	การพูดคุย วิเคราะห์ หาข้อสรุป ในระหว่างสนทนา (PLC)
Application= A : ประยุกต์ปฏิบัติ	การนำเสนอกรณี หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสามารถ มาปรับใช้กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 แผนการจัดการเรียนการสอน วิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า 2019 (โควิด-19) ด้วยระบบออนไลน์ (online) ในแต่ละคาบการเรียน

เนื้อหาที่สำคัญ	กำหนดผลลัพธ์ผู้เรียน	สื่อ	ออกแบบกิจการ	สะท้อนคิด	ประเมิน
บรรยายประวัติ/ความเป็นมา	C,E	เกมวงล้อ (PiliApp) Power point	ชมตัวอย่างผู้เรียนเปรียบเทียบแต่ละครุสมัย	ผู้เรียนเข้าใจประวัติความและวิวัฒนาการของกฎหมายจนถึงปัจจุบัน	สังเกตจากการมีส่วนร่วม
บรรยายความหมายและลักษณะสำคัญ	C, E, A, R/D	Power point You tube ไฟล์เอกสาร	ผู้เรียนจับคู่ สรุปความหมายตามความเข้าใจภายใต้บังคับของกฎหมาย	ผู้เรียนมีความเข้าใจกฎหมายที่แตกต่างของวิญญูชนกับนักกฎหมาย	สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้รับฟังและผู้พูดที่ดี, ใบบงานเขียนตอบกฎหมาย
มาตรา, บทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ	C, E	ประมวลกฎหมาย, Power point internetไฟล์เอกสาร	ผู้เรียนอ่านทำความเข้าใจจดจำถ้อยคำในตัวบทบัญญัติของกฎหมายอย่างแม่นยำ	ผู้เรียนสามารถปรับข้อเท็จจริงให้เข้ากับข้อกฎหมาย ให้มีผลใช้บังคับได้	สังเกตจากการมีส่วนร่วมตอบคำถาม การซักถาม ปฏิกริยาโต้ตอบ การยกมือเห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย

เนื้อหาที่สำคัญ	กำหนดผลลัพธ์ผู้เรียน	สื่อ	ออกแบบกิจกรรม	สะท้อนคิด	ประเมิน
ยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา, ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน	C, E, A	Power point internet ไฟล์เอกสาร เกมแผ่นป้าย หมายเลขคดีคำพิพากษาศาลฎีกา	ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย สรุบข้อกฎหมาย กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและผลของคำพิพากษา, ยกตัวอย่างคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ตัดสินตรงข้ามกัน	ผู้เรียนศึกษาการปรับใช้กฎหมายตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในเรื่องเดียวกันนั้น อาจมีข้อเท็จจริงต่างกันทำให้คำพิพากษาเดิมถูกกลับหลักใหม่โดยคำพิพากษาฉบับหลัง	สังเกตจากการมีส่วนร่วม, ใบบางของของกลุ่ม

4. การจัดการเรียนการสอน วิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ด้วยระบบออนไลน์ (online) ในแต่ละคาบการเรียน

4.1 ขั้นตอนการเข้าสู่การเรียนการสอน

ในภาคการศึกษาที่ 1/2564 โดยผู้สอนได้ดำเนินการเรียนการสอนโดยระบบออนไลน์ (online) ตามแนวนโยบายของรัฐบาล ที่ใช้มาตรการเข้มงวดในภาวะฉุกเฉินภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) การห้ามรวมตัวกัน การอยู่ในที่จำกัด ห้ามการเดินทางข้ามจังหวัด เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ในส่วนของการเรียนวิชากฎหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน ผู้สอนจึงต้องมีความพร้อมในการเตรียมข้อมูลของนักศึกษาในแต่ละชั้นปีเพื่อความสะดวกในการติดต่อโดยผู้สอนติดต่อผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาหรือหัวหน้าห้องหรือตัวแทน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และให้ผู้เรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ เริ่มจากการสร้างกลุ่มไลน์ (line) ของแต่ละชั้นเรียนในแต่ละรายวิชา การเลือกใช้ระบบช่องทางที่ผู้เรียนกับผู้สอนการตกลงร่วมกันใช้ กูเกิ้ล มีท (google meet) ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดและไม่จำกัดในเรื่องเวลา ในส่วนของการเริ่มต้นเข้าเนื้อหา บางครั้งมีการนำเกมวงล้อ (PiliApp), คาสูท (Kahoot) โดยมีค่านิยมศัพท์ทางกฎหมายที่ใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละบทเรียนเพื่อให้เกิดการแข่งขัน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม สามารถวัดได้จากการเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียนของผู้เรียน โดยมีการศึกษาจากเอกสารที่ผู้สอนได้ส่งให้ก่อนล่วงหน้า มีผลคะแนนของผู้ตอบถูกเรียงตามลำดับของผู้ร่วมเกม ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ ในการศึกษาด้วยตัวเอง ได้รับการยอมรับจากผู้สอนและเพื่อร่วมชั้นเรียน และอาจมีรางวัลสำหรับผู้ชนะสามลำดับแรก เป็นเครื่องหมายบวก เครื่องหมายดาว หรือคะแนนเก็บ สาม สอง หนึ่ง ตามลำดับ เพื่อเกิดแรงจูงใจให้กับผู้ตอบคำถามรวมถึงผู้เรียนอื่นในวาระต่อ ๆ ไป

4.2 การจัดการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลาของการเรียนการสอน

ผู้สอนเรียนรู้การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (online) โดยใช้โปรแกรมกูเกิ้ล มีท (google meet) เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในระบบ ไม่ยุ่งยาก ใช้ได้กับโทรศัพท์มือถือได้ทุกรุ่น ทุกเครือข่าย มีความชัดเจนต่อเนื่องโดยไม่จำกัดในเรื่องของเวลา ผู้สอนออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในเนื้อหาของวิชากฎหมาย ผู้สอนจัดส่งเอกสารเป็นไฟล์เวิร์ด (fine word) ไปยังกลุ่มไลน์ (Line) ของผู้เรียน โดยมีเนื้อหาที่ใช้ใน

การเรียนรู้ ก่อนมีการเรียนการสอนจริงในรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา พร้อมแนะนำ หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่าน สร้างองค์ความรู้ก่อนด้วยการศึกษาด้วยตนเอง

4.2.1 รูปแบบการเรียนการสอนกฎหมายแบบเดิมจะเป็นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้เรียนทั้งหมดเป็นผู้ฟัง เมื่อเข้าสู่เนื้อหาของวิชา ประวัติ ความเป็นมา เพื่อบอก อธิบาย (C,E) ในเบื้องต้นของเนื้อหาวิชากฎหมายที่เรียน เทียบเคียงยุคแรกจนถึงยุคปัจจุบัน การสร้างคำถามย้อนกลับตามหลักกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้น ของผู้สอนแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดกระบวนการคิด สื่อที่ใช้ในการนำเสนอต่อผู้เรียน เป็นเพาเวอร์พอยท์ (Power point) คลิปวิดีโอจาก ยูทูบ (you tube) ที่ผู้สอนได้จัดทำ มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมีประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนควรรู้ในรายวิชา การใช้เกมแผ่นป้ายมีชื่อผู้เรียน เพื่อสุ่มตัวอย่างตอบคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมตัวตอบคำถามไว้หากเจอป้ายชื่อ สร้างการตื่นตัว ปฏิภาณไหวพริบ การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

การวัดและประเมินผลในช่วงเวลาของการเรียน โดยการสังเกตจากการมีส่วนร่วม ในการตอบปัญหา การสอบถามเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางไปสู่วิธีปฏิบัติ ตามหลักของกฎหมายอย่างถูกต้อง

4.2.2 การบรรยาย ให้กับผู้เรียนทั้งหมด ได้ทราบความหมายและลักษณะสำคัญในเนื้อหาของกฎหมายในบทเรียน ความหมายตามความเข้าใจของคนทั่วไป กับความหมายของนักกฎหมาย จัดกิจกรรมแบ่งคู่สนทนา ในระหว่างผู้เรียน (PLC) เพื่อให้คู่สนทนาได้พูดคุยโต้ตอบ ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สอบถาม โดยยกตัวอย่างคดีความ หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นการ ยกตัวอย่างปัญหาตุ๊กตาหรือปัญหาอุทธรณ์ ให้ผู้เรียนสรุปความหมายตามความเข้าใจจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามา (C, E, A, R/D) สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน Power point, You tube, ไฟล์เอกสาร, ภาพข่าวจากอินเทอร์เน็ต (internet)

การวัดและประเมินผลในช่วงเวลาของการเรียน โดยการสังเกตจากการมีส่วนร่วม การสอบถาม และใบงานที่มอบหมายให้

4.2.3 การศึกษามาตราของกฎหมาย ตลอดจนบทบัญญัติของกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ให้ผู้เรียนอ่านออกเสียง ทำความเข้าใจจดจำถ้อยคำในตัวบทบัญญัติของกฎหมายในเบื้องต้น ผู้สอนอธิบายถึงประเด็นหลักกฎหมาย ตลอดจนข้อห้าม ข้อยกเว้นและความเชื่อมโยงของการบัญญัติกฎหมาย ยกตัวอย่างข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยตัดสินมาแล้ว หรือจากคดีความที่ปรากฏจากสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงให้เข้ากับข้อกฎหมายอย่างมีเหตุผลใช้บังคับ (C,E, R/D) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสอบถาม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบในเรื่องที่มีประเด็นคำถาม ผู้สอนสรุปข้อสงสัยตามประเด็นปัญหา สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ประมวลกฎหมาย, เพาเวอร์พอยท์ (Power point), ยูทูบ(You tube), ไฟล์เอกสาร, ภาพข่าวจากอินเทอร์เน็ต (internet)

การวัดและการประเมินผลสังเกตจากการโดยสังเกตจากการอ่านอย่างจับใจความ เสียชัดเจน เว้นวรรคตอน ถูกต้อง ทำให้เข้าใจความหมายของเนื้อหาสารของกฎหมายในระดับหนึ่ง การมีส่วนร่วม ใบงานให้เขียนตอบปัญหากฎหมาย

4.2.4 การยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา หรือการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจากข่าวที่เกิดขึ้นตามสื่อต่างๆ ถือเป็นหลักในการปฏิบัติของนักกฎหมายที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการนำข้อกฎหมายที่บัญญัติไว้มาปรับใช้กับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ในคดีที่เกิดขึ้นอาจเกี่ยวข้องกับตัวกฎหมายหลายมาตรา หลายฉบับ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกัน การนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงตามเจตนาของกฎหมายมาตัดสินกับเรื่องที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม กรณียกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินตรงข้ามกันให้ผู้เรียนได้ศึกษา

ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย 3-4 คน โดยมีโจทย์คำถาม เพื่อให้กลุ่มผู้เรียนได้ศึกษา แสดงความคิดเห็นโต้ตอบ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ (R/D,C) การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างมีเหตุผล การยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง การสรุปประเด็นนำเสนอที่เป็นแนวทางเดียวกันสรุปข้อกฎหมาย กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและผลของคำพิพากษา เป็นการนำกฎหมายมาปรับใช้ (C, E, A) ผู้เรียนศึกษาการปรับใช้กฎหมายตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในเรื่องเดียวกันนั้นอาจมี

ข้อเท็จจริงต่างกัน ทำให้คำพิพากษาเดิมถูกกลับหลักใหม่ โดยคำพิพากษาลบคำผิด ผู้สอนแนะนำช่องทางการค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็มจากเว็บไซต์ (website) ของศาลฎีกา (deka.supremecourt.or.th)

ผู้เรียนแบ่งกลุ่มใหญ่ 5-7 คน โดยมีโจทย์คำถามให้กลุ่มผู้เรียน ได้ศึกษา แสดงความคิดเห็น ได้ตอบ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ (R/ D,C) การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างมีเหตุผล การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนภายในกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ ผู้นำ ผู้ตาม การเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง การสรุปประเด็นเพื่อนำเสนอที่เป็นแนวทางเดียวกัน

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน เพาเวอร์ พ้อยท์ (Power point), อินเทอร์เน็ต (internet), ไฟล์เอกสาร, เกม แผ่นป้ายชื่อหมายเลขของคำพิพากษาศาลฎีกาเพื่อให้กลุ่มได้ศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบและนำเสนอ

การวัดและการประเมินผลสังเกตจากการมีส่วนร่วม การให้เหตุผลสนับสนุนกลุ่มไปในแนวทางเดียวกันในการนำเสนอ ไปงานจากการสรุปของกลุ่ม

บทสรุป

เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับกฎหมาย ประกาศและแนวปฏิบัติในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) อันประกอบด้วยพระราชบัญญัติ โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และประกาศของคณะรัฐมนตรี พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 เรื่องการเว้นระยะห่าง การล้างมือ การสวมหน้ากากอนามัย การงดเว้นการเข้าที่ชุมชน ซึ่งเป็นการลดปัจจัยที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) จากประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เรื่องมหาวิทยาลัยแห่งการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2560 ตลอดจน แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ประเทศไทยของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563 ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายของผู้สอน จึงได้ดำเนินการในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกหรือ Active Learning (AL) ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) ผู้สอนจึงได้ ยึดหลักกฎหมาย ประกาศ และแนวปฏิบัติดังกล่าว เพื่อความปลอดภัย ของผู้เรียน ลดปัจจัยเสี่ยงของการอยู่ร่วมกัน โดยวิธีการสอนในระบบออนไลน์ (online) โดยใช้ กูเกิล มีท (Google Meet) โดยผู้สอนได้ดำเนินการวางแผน ในเนื้อหาที่เรียน การออกแบบกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา การตั้งประเด็นคำถามที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประเด็นหลักในเรื่องที่เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง การตอบคำถามจากเกมวงล้อ (Pili App) เกมเปิดแผ่นป้าย เกม คาสูท (Kahoot) การตั้งคำถามที่มีคำตอบให้เลือก ซึ่งผู้เรียนสามารถตอบได้ทันทีหรือคำถามที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบ การมอบหมายงานกลุ่ม การแข่งขันทางวิชาการภายในห้องเรียน สลายพฤติกรรม เปิดเผยตัวตนมากขึ้น การแบ่งกลุ่ม ไม่ว่าจะกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ในช่องทางออนไลน์ (online) เพื่อให้ผู้เรียนได้พูดคุย เสนอความคิดเห็น ร่วมกันวิเคราะห์ แบ่งหน้าที่ ผู้นำผู้ตามเคารพในเหตุผล ของเสียงส่วนใหญ่ และการนำเสนอ ยอมรับในคำติชมของเพื่อน ๆ ในห้องเรียนและผู้สอน ถึงแม้จะถูกจำกัดพื้นที่และระยะเวลาการสอนในระบบออนไลน์ (online ไม่ดีเท่ากับออนไซด์ (on side) ในรูปแบบเดิม แต่การเรียนการสอนในแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ได้มีโอการลงมือกระทำ ความรู้ในทางกฎหมายที่ได้จึงเกิดจากการปฏิบัติจริงเพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน และการสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เพื่อลดปัญหาไม่เข้าเรียน ลดช่องว่างระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน แม้จะพบกันเพียงผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ (computer) โทรศัพท์มือถือ (mobile Phone) สามารถสื่อสารดำเนินติดต่อระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ในส่วนของผู้เรียน จากรูปแบบการเรียนการสอนในแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ ได้มีโอกาสมือกระทำ ความรู้ในทางกฎหมายที่ได้จึงเกิดจากการปฏิบัติจริง ด้วยข้อจำกัดระยะเวลาในการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน เนื่องจากผู้สอนต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีกระบวนการขั้นตอนการตอบคำถาม การสอบถามประเด็นปัญหา การเตรียมตัวจับคู่ แบ่งกลุ่ม การแยกกลุ่มย่อยกลุ่มใหญ่ ส่วนหนึ่งต้องใช้เวลาให้เป็นไปตามรูปแบบที่ได้เตรียมไว้ ทำให้เหลือเวลาน้อยลง จึงเป็นเหตุให้นำเสนอเนื้อหาวิชาที่เรียนถูกจำกัดลง เหลือเพียงประเด็นหลัก ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ในส่วนของประเด็นย่อย ซอยกวัน ตลอดจนความเกี่ยวเนื่องกับบทบัญญัติอื่นทำให้ถูกยกเว้นไป ผู้สอนได้ดำเนินการมอบหมายงานให้เป็นหน้าที่ของผู้เรียนที่จะต้องไปทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยแนะนำช่องทางแหล่งข้อมูล เว็บไซต์ หนังสือตำรา ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักเกณฑ์และได้รับทราบเกร็ดความรู้ ของกฎหมายอย่างครบถ้วนในเรื่องที่ศึกษา

การเรียนกฎหมายส่วนหนึ่งต้องมีการท่องจำด้วยบทของมาตราที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อทำความเข้าใจ ถือเป็นองค์ความรู้ที่ติดอยู่ในตัวของผู้เรียนวิชากฎหมายและสามารถนำไปใช้ได้ทันทีในแต่ละเหตุการณ์ การทบทวนการท่องจำ การฝึกเขียนตอบกฎหมาย ภายใต้อาณัติของเวลาของการเรียนในระบบออนไลน์อาจยังไม่เพียงพอ เมื่อครบระยะเวลา ได้แบ่งจำนวนผู้เรียนส่วนหนึ่งในแต่ละสัปดาห์ในการท่องจำปากเปล่านอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องออนไลน์ (online) ทำให้การเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายสามารถครอบคลุมและผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

จากการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ดังกล่าว ผู้สอนได้ดำเนินการตามภายใต้หลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2528 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการระบาดของไวรัสโควิด -19 แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ วิกฤตการณ์ ประเทศไทย พ.ศ. 2563 โดยการการจัดการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมาย แบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ตามประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เรื่องมหาวิทยาลัยแห่งการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พ.ศ. 2560 ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในวิชากฎหมายเพื่อผู้เรียนและผู้สอนปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เพื่อผู้เรียนได้รับความรู้ในวิชากฎหมายเท่าเทียมกับการเรียนในห้องเรียน (on side) โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้มีปฏิริยาโต้ตอบ พบปะพูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผ่านการคิดรวบยอด วิเคราะห์ประเด็นปัญหาสำคัญ นำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการเรียนการสอนดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนในวิชากฎหมายได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา กฎหมายแรงงาน กฎหมายภาษีอากร และกฎหมายอื่นๆ ได้ อีกทั้งสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนวิชากฎหมายในรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) (GE) ในอนาคตถึงแม้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จะยังคงมีอยู่หรือไม่ ระบบการจัดการเรียนการสอน วิชากฎหมายแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning (AL) ในรูปแบบออนไลน์ (online) เพื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุดยังคงดำเนินต่อไปได้ในทุกสถานการณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด- 19) ประเทศไทย. ค้นเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์, 2565, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER17/DRAWER002/GENERAL/DATA0002/00002647.PDF>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). สรุปรูปข้อดีข้อเสียการ 'เรียนออนไลน์' ดีหรือไม่ อย่างไร. ค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม, 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/tech/1848004>.

ปราณ สุวรรณทัต. (2563). โครระบาดทำให้เห็นความไม่เท่าเทียม เรียนออนไลน์อาจไม่ตอบโจทย์ เพราะเด็กบางคนขาดอุปกรณ์. ค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม , 2564, จาก <https://brandinside.asia/%E0%B9%89-how-covid19-transform-education-system/>.

ภูษิมา ภูญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). ค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม, 2564, จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2560). ประกาศมหาวิทยาลัยแห่งการจัดการเรียนรู้ Active Learning. ราชบุรี : ผู้แต่ง.

พัฒนาการในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาจากพระไอยการลักษณะฝัวเมียไปสู่กฎหมาย แพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว

The development of property between husband and wife from Ayakaran monks as husband and wife to Civil and Commercial Law, No. 5 on Family

จณิสตา จินดาคุลย์^{1*} สุพรรณษา แสงสว่าง² และ ชดาทิพย์ ศุภสุวรรณ³

^{1,2,3}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author E-mail, bamnoijnst1502@gmail.com

สาระสังเขป

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงพัฒนาการในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาจากพระไอยการลักษณะฝัวเมียไปสู่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ว่ามีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างไร ทั้งอำนาจในการจัดการทรัพย์สินและการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอ 1) บทนำ 2) วิวัฒนาการทางกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินของคู่สมรส 3) การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามพระไอยการลักษณะฝัวเมีย 4) การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว 5) บทวิเคราะห์ 6) บทสรุป โดยองค์ความรู้ที่มุ่งศึกษาพัฒนาการในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาหลังจากการหย่า เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการจัดการทรัพย์สิน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเรื่องการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาและการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากพระไอยการลักษณะฝัวเมียมาจนถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในช่วง พ.ศ.2477 จนถึงในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา การแบ่งทรัพย์สิน พระไอยการลักษณะฝัวเมีย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว

SUMMARY

This academic article aims to present the development of property between husband and wife from Ayakaran monks as husband and wife to Civil and Commercial Law, Book 5 concerning family. that has been developed and changed both the power of property management and the division of property between husband and wife this academic article The authors will present 1) an introduction 2) legal evolution of property of spouses 3) division of property between husband and wife according to the Ayakam style of husband and wife 4) division of property between husband and wife according to the Civil and Commercial Code No. 5 on family 5) Analysis 6) Conclusion This body of knowledge focuses on the development of property division between husband and wife after divorce. to achieve equality in asset management which can be applied in the study of property management between

husband and wife and the distribution of property between husband and wife to see how it changes in accordance with the changing social and economic conditions from the Ayakaran monks to the Civil and Commercial Laws from 1934 to the present

Keywords: Property between husband and wife, property division, Phra Aiyakarn characteristics of husband and wife, Civil and Commercial Law No. 5 on family

เนื้อความ

พระไอยการลักษณะหัวเมียเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครอบครัวซึ่งมีบัญญัติไว้แต่โบราณพบในสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยใช้ชื่อกฎหมายว่าพระไอยการลักษณะหัวเมียตราขึ้นเมื่อพ.ศ. 1904 จุลศักราช 722 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพ.ศ. 1905 เป็นพระราชบัญญัติเพิ่มเติมว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินระหว่างหัวเมียซึ่งความสัมพันธ์นั้นอยู่ในรูปแบบประเพณีนิยมเป็นส่วนใหญ่ ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกและสถาบันพื้นฐานของสังคม โดยแนวโน้มของกฎหมายนานาประเทศในการใช้หลักความเสมอภาคในเรื่องระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา โดยคำนึงถึงเอกภาพของครอบครัว จึงได้กำหนดมาตรการจำกัดอำนาจของคู่สมรสฝ่ายที่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินและ ระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาตามกฎหมายไทยปัจจุบันคล้ายคลึงกับระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาที่เป็นระบบตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสหลังการแก้ไขปี ค.ศ.1965 (นรินทร์ จอมบดินทร์, อมร จันทรสมบุรณ์, 2520,ระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา,หน้า 3)

จากการศึกษาในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา เมื่อชายหญิงสมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายได้จัดระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา โดยได้กำหนดเป็นสินสมรส หมายถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันของคู่สมรส สามีภรรยาเป็นเจ้าของร่วมกันในเงินสินสมรสทั้งหมดและจะแบ่งแยกกันในระหว่างเป็นสามีภรรยาไม่ได้เว้นแต่มีเหตุหรือเข้าตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดจึงจะแบ่งแยกสินสมรสได้

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาว่ามีการพัฒนาอย่างไร ในกฎหมายตราสามดวงจนถึงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาวิวัฒนาการทางกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา โดยองค์ความรู้ที่ได้สามารถทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของการแบ่งทรัพย์สินของสามีภรรยา และสามารถนำมาศึกษาถึงวิวัฒนาการทางกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา และเพื่อมุ่งให้เกิดองค์ความรู้ด้านนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยา ด้านประวัติศาสตร์กฎหมายไทยในประเด็นของพัฒนาการของกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วิวัฒนาการทางกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินของสามีภรรยา

ชายหญิงสมรสกันแล้ว ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น มีทั้งความสัมพันธ์ทั้งทางส่วนตัว และทรัพย์สิน การอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรณานั้นจำเป็นที่จะต้องมีการทรัพย์สินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นมาในภายหลัง (โชค จารุจินดา ,2516) แต่ในสมัยก่อนเมื่อปี พ.ศ. 1905 เรื่องทรัพย์สินของคู่สมรส ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นบังคับใช้ ได้แก่ พระราชบัญญัติเพิ่มเติมว่าด้วยการแบ่งปันสินทรัพย์ระหว่างหัวเมีย ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ได้นำมาใช้ในกฎหมายตราสามดวง(แลงการ์ด โรแบร์ต, 2526) กฎหมายดังกล่าวได้จัดระบบทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาเป็นระบบสินบริคณห์ โดยการเอาทรัพย์สินของสามีภรณารวมกันในระหว่างสมรสและมีการแบ่งทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดการสมรส(วิระดา สมสวัสดิ์, 2546) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สินส่วนตัวและสินสมรส โดยตามพระไอยการลักษณะหัวเมียมีได้อธิบายว่าทรัพย์สินใดที่เป็นสินเดิม สินส่วนตัวและสินสมรส (ดวงจิตต์ กำประเสริฐ, 2542)

ในส่วนการแบ่งทรัพย์สินตามพระโอัยการลักษณะผัวเมียนั้น ฝ่ายชายจะได้เปรียบฝ่ายหญิง ดังกำหนดไว้ในบทที่ 68 บัญญัติว่า “*ผัวเมียอยู่ด้วยกัน ต่างคนต่างผิดใจกัน จะหย่ากันใช้ ให้หญิงส่งสินสอดชั้นหมากแก่ชาย ถ้ามีลูกด้วยกันใช้ ท่านมิให้ส่งสินสอดชั้นหมากแก่ชายเลย ให้เรียกสินเดิมทั้งสองข้าง สินสมรสใช้ ให้แหวกปันเปนสามส่วนให้ชายสองส่วน ให้แก่หญิงส่วนหนึ่ง ถ้าหญิงนั้นเขามีทุนเดิมซื้อชายจ่ายได้กำไร แลชายหาทุนเดิมมิได้ใช้ ท่านให้ปันสินสมรสนั้นสามส่วน ได้แก่หญิงสองส่วน ได้แก่ชายส่วนหนึ่งเพราะชายหาทุนมิได้ ชายได้ไปหารักษาจึงได้”* (จตุรนต์ ชุ่มชุมภู, 2557)

จึงเห็นได้ว่า อำนาจในการจัดการทรัพย์สินในสมัยก่อนเมื่อปี พ.ศ. 1905 ตามพระโอัยการลักษณะผัวเมีย มิได้บัญญัติไว้ให้ใครเป็นผู้จัดการทรัพย์สินและมีได้อธิบายว่าทรัพย์สินใดที่เป็นสินเดิม สินส่วนตัวและสินสมรสกฎหมายบัญญัติเพียงความสัมพันธ์ระหว่างสินเดิม และสินสมรสเท่านั้น และได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยพระโอัยการลักษณะผัวเมียเกี่ยวกับอำนาจในการจัดการทรัพย์สิน โดยแก้ไขให้มีความเท่าเทียมกัน ในอำนาจการจัดการสินสมรสคือมีอำนาจทั้งสามีและภรรยา และมีการยกเลิกสินเดิมและสินบริคณห์ และกำหนดทรัพย์สินระหว่างสามีภริยามิ 2 ประเภทคือสินส่วนตัวและสินสมรส ในการแบ่งทรัพย์สินตามพระโอัยการลักษณะผัวเมียฝ่ายชายจะได้เปรียบฝ่ายหญิง

ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายครอบครัวบรรพ 5 ซึ่งได้กำหนดประเภททรัพย์สินระหว่างสามีภริยา มีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) สินเดิม 2) สินบริคณห์ 3) สินส่วนตัว และ 4) สินสมรส ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงมาเหลือเพียง 2 ประเภทคือสินส่วนตัวและสินสมรส ซึ่งได้มีการยกเลิกสินเดิมและสินบริคณห์ (พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่, 2519) ในเรื่องการจัดการทรัพย์สิน ได้มีการแก้ไขโดยสามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามลำพัง เว้นแต่ว่าการจัดการทรัพย์สินที่สำคัญบางประเภทที่สามีภริยาต้องจัดการร่วมกัน (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 10, 2533)

ในปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ลักษณะ 1 หมวด 4 ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้ตั้งแต่ มาตรา 1465 ถึงมาตรา 1493 (ประเสริฐ ถิมประเสริฐ, 2545) โดยสินสมรส คือ ทรัพย์สินใดๆ ก็ตามที่สามีภริยาทำมาหาได้ระหว่างสมรส ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นฝ่ายใดจะเป็นผู้หามาได้ก็ตามต้องถือว่าเป็นสินสมรสที่ทั้งสามีและภริยาต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1474 และสินส่วนตัว คือ ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส ทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่สามีหรือภริยามีอยู่ก่อนสมรส ย่อมถือว่าเป็นสินส่วนตัว และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีราคาหรือไม่ จะปรากฏหลักฐานทางทะเบียนหรือไม่ก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นสินส่วนตัวทั้งสิ้น(สมรักษ์ พรหมมา, 2545)

ในการจัดการสินส่วนตัวนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1473 ได้บัญญัติไว้ดังนี้ “*สินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ*” ทั้งนี้เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวกฎหมายได้แยกออกจากหากจากทรัพย์สินที่เป็นสินสมรส(ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1470) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอำนาจในการจัดการสินส่วนตัวหากเป็นของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายนั้นย่อมมีหน้าที่ในการจัดการในฐานะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ในการจัดการสินสมรสนั้น สินสมรสถือเป็นทรัพย์สินที่สามีภริยามิกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ซึ่งโดยปกติแล้วการจัดการเกี่ยวกับสินสมรสนั้น สามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมมีอำนาจในการจัดการได้โดยลำพัง แต่เนื่องจากการจัดการสินสมรสบางอย่างอาจก่อให้เกิดภาวะผูกพันขึ้นมาได้จึงต้องจัดการร่วมกันหรือต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476) จึงเห็นได้ว่า การจัดการสินสมรสนั้นทั้งสองฝ่ายมีอำนาจจัดการได้ แต่การจัดการนั้นจะต้องร่วมกันเพื่อเป็นการคุ้มครองทรัพย์สินระหว่างเป็นสามีภริยา ป้องกันมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำหน่าย จ่าย โอน ไปโดยปราศจากความยินยอมหรือ ความเห็นชอบจากอีกฝ่ายหนึ่ง และเมื่อสมรสกันแล้วชายและหญิงจำเป็นจะต้องนำเรื่องในการจัดการทรัพย์สินเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อลดปัญหา ที่จะเกิดขึ้นในภายหลังหย่าร้างกัน และไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งและความยุ่งยาก ในการจัดการทรัพย์สินระหว่างชายและหญิง กฎหมายจึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเอาไว้ ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากเป็นสินสมรส สามีภริยามีอำนาจจัดการทรัพย์สินร่วมกัน กรณีที่เป็นการจัดการกรรมสิทธิ์นอกเหนือจากมาตรา 1476 เว้นให้เช่าสังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 3 ปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถทำได้ สินส่วนตัวเป็นของฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการเอง และอีกกรณีให้จัดการเอง

ได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งเว้นแต่ว่าเป็นทรัพย์สินที่สำคัญ สามมีและภริยาจึงต้องจัดการร่วมกัน เพื่อให้มีความเท่าเทียมกันในการจัดการทรัพย์สิน

วิวัฒนาการของทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา		
พระไอยการลักษณะฝ่าฝืนพ.ศ. 1905	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2477	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในปัจจุบัน
มิได้บัญญัติไว้ให้ใครเป็นผู้จัดการทรัพย์สินและมีได้อธิบายว่าทรัพย์สินใดที่เป็นสินเดิม สินส่วนตัวและสินสมรสกฎหมายบัญญัติเพียงความสัมพันธ์ระหว่างสินเดิม และสินสมรสเท่านั้น	ได้กำหนดประเภททรัพย์สินระหว่างสามีภริยา มีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) สินเดิม 2) สินบริคณห์ 3) สินส่วนตัว และ 4) สินสมรส ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงมาเหลือเพียง 2 ประเภท คือสินส่วนตัวและสินสมรส ซึ่งได้มีการยกเลิกสินเดิมและสินบริคณห์	ในปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ลักษณะ 1 หมวด 4 ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้ตั้งแต่ มาตรา 1465 ถึง มาตรา 1493
ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยแก้ไขให้มีความเท่าเทียมกัน ในอำนาจการจัดการสินสมรสคือมีอำนาจทั้งสามีและภริยา และมีการยกเลิกสินเดิมและสินบริคณห์ ในการแบ่งทรัพย์สินตามพระไอยการลักษณะฝ่าฝืนฝ่ายชายจะได้เปรียบฝ่ายหญิง	ในเรื่องการจัดการทรัพย์สิน ได้มีการแก้ไขโดยสามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามลำพัง เว้นแต่ว่าการจัดการทรัพย์สินที่สำคัญบางประเภทที่สามีภริยาต้องจัดการร่วมกัน	-โดยสินสมรส คือ ทรัพย์สินใดๆ ก็ตามที่สามีภริยาทำมาหาได้ระหว่างสมรส ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นฝ่ายใดจะเป็นผู้หามาได้ก็ตามต้องถือว่าเป็นสินสมรสที่ทั้งสามีและภริยาต่างเป็นเจ้าของร่วมกัน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1474 -ส่วนสินส่วนตัวนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1473 ได้บัญญัติไว้ดังนี้ “สินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ

จึงสรุปได้ว่าทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ตั้งแต่พระไอยการลักษณะฝ่าฝืนจนถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยได้กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้เพื่อเป็นการจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ทั้งสินส่วนตัวและสินสมรส ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิงที่มีมากขึ้น เพราะในพระไอยการลักษณะฝ่าฝืน ฝ่ายชายจะได้เปรียบฝ่ายหญิง และมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินมากกว่าซึ่งในปัจจุบัน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ได้มีการแก้ไข ให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย

การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามพระไอยการลักษณะฝ่าฝืน

การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามพระไอยการลักษณะฝ่าฝืน เมื่อฝ่าฝืนมีทรัพย์สินบริคณห์กันอยู่ ทรัพย์สินนั้นเป็นของเขารวมกัน เปรียบเหมือนทรัพย์สินของคนคนเดียวกัน แต่อาจต้องแบ่งปันทรัพย์สินกันขึ้นในระหว่างฝ่าฝืนด้วยเหตุหย่ากันหรือตายจากกัน (จิตติ ดิงศภัทย์, 2524) เมื่อชายและหญิง หย่าขาดจากการเป็นฝ่าฝืนกันแล้ว ทรัพย์สินบริคณห์ระหว่างเขาทั้งสองนั้นย่อมต้องแบ่งกัน โดยสินเดิมทั้งสองฝ่ายต่างเรียกคืนเอาไป ซึ่งบัญญัติไว้ในบทที่ 67 “ภริยาสามีมี

ชอบเนื้อพิงใจกัน เขาจะหย่ากันใช้ตามน้ำใจเขาเหตุว่าเขาทั้งสองนั้นสิ้นบุญกันแล้ว จะจำใจอยู่ด้วยกันมิได้” (ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166, มาตรา 67)

ส่วนสินสมรสนั้น ถ้าชายมีสินเดิมแต่หญิงไม่มีสินเดิม ชายได้สินสมรสทั้งหมด แต่ต่างฝ่ายต่างมีสินเดิมให้แบ่งสินสมรสเป็นสามส่วนชายได้สองส่วนหญิงได้หนึ่งส่วนหรือเรียกว่า ชายหาบหญิงคอน ดังบัญญัติไว้ในบทที่ 68 (วิชัย ศรีหาปัญญา, 2547)

ในการแบ่งทรัพย์สินกรณีสามีภริยาตายจากกันนั้น เมื่อสามีหรือภริยาฝ่ายหนึ่งตายจากกัน ตามพระโอัยการลักษณะผัวเมียกล่าวว่า ต้องขาดกันด้วยอาศัยลักษณะสัญญา สัญญาเกี่ยวแก่ความสามารถเฉพาะผู้คู่สัญญานั้น เมื่อฝ่ายหนึ่งตายสัญญานั้นก็สิ้นสุด การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเมื่อตายจากกันนั้น ไม่มีบทกฎหมายโดยตรง แต่ศาลยุติธรรมได้วินิจฉัยมาเช่นนั้น (จิตติ ติงศกัทธิ, 2524) และในมาตรา 72 พระโอัยการลักษณะผัวเมียตอนท้ายมีข้อความกล่าวโดยรวมว่า “ถ้าจะหย่ากันก็ดี ตายจากกันก็ดี ท่านให้ทำอย่างนั้น ๆ” (ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166, มาตรา 72)

หากเป็นการหย่าด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่ายตามพระโอัยการลักษณะผัวเมียนั้น เมื่อต่างฝ่ายต่างผิดใจและหย่ากันให้หญิงส่งสินสอด ซันหมากคั้นแก่ชาย แต่ถ้ามีลูกด้วยกันไม่ต้องส่งสินสอดซันหมากแก่ชายเลย และให้แบ่งทรัพย์สินระหว่างกันและถือว่าการสมรสนั้นสิ้นสุดลง วิธีแบ่งทรัพย์สินดังกล่าว เป็นวิธีที่แบ่งตามเกณฑ์ในพระโอัยการลักษณะผัวเมีย ซึ่งบางกรณีในคดีสามีภริยาหย่าและแบ่งทรัพย์สินกันเอง ก็ไม่เป็นไปตามส่วนที่กฎหมายกำหนดไว้ การแบ่งนั้นก็อาจเป็นการชอบและพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายและไม่จำเป็นต้องยึดถือตามเกณฑ์เสมอไป และในกรณีที่ตายจากกันไม่มีบทกฎหมายโดยตรง จึงต้องอาศัยการวินิจฉัยจาก คำพิพากษา เพื่อเป็นการจัดการทรัพย์สินต่างๆ ซึ่งพระโอัยการลักษณะผัวเมียนั้น ก็กล่าวเพียงว่าในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีหรือภริยาตายจากกัน มีข้อวินิจฉัยเป็น 2 ตอน คือ แบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยากรณีหนึ่งและแบ่งมรดกของสามีหรือภริยาที่ตายอีกกรณีหนึ่ง

ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น ไม่ว่าจะเป็นการหย่าก็ดีหรือตายจากก็ดี ส่วนของสินสมรสนั้นก็ยังคงต้องแบ่งให้เท่า ๆ กันอยู่ดี แม้ไม่มีบทกฎหมายที่กำหนดไว้โดยตรง แต่เมื่อได้สิ้นสุดการสมรสแล้ว ก็จำเป็นต้องตกลงแบ่งทรัพย์สินกัน โดยแบ่งให้เท่า ๆ กันเป็นสัดส่วน โดยแยกสินเดิมและสินสมรสออกจากกันอย่างชัดเจน และแบ่งกันตามกฎหมายกำหนดเกณฑ์เอาไว้ ซึ่งในพระโอัยการลักษณะผัวเมียนี้มีได้มีเกณฑ์ที่แน่ชัด แต่อาศัยการวินิจฉัยของศาลยุติธรรมและคำพิพากษาในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

การแบ่งทรัพย์สินตามพระโอัยการลักษณะผัวเมีย	
การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ด้วยเหตุตายจากกัน	การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ด้วยเหตุหย่ากัน
-กรณีที่ตายจากกัน ไม่มีบทกฎหมายโดยตรงจึงต้องอาศัยการวินิจฉัยจากคำพิพากษา เพื่อเป็นการจัดการทรัพย์สินต่างๆ	-เมื่อชายและหญิง หย่าขาดจากการเป็นผัวเมียกันแล้ว ทรัพย์สินบริคณฑ์ระหว่างเขาทั้งสองนั้นย่อมต้องแบ่งกัน โดยสินเดิมทั้งสองฝ่ายต่างเรียกคืนเอาไป
-ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีหรือภริยาตายจากกัน มีข้อวินิจฉัยเป็น 2 ตอน คือ แบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยากรณีหนึ่งและแบ่งมรดกของสามีหรือภริยาที่ตายอีกกรณีหนึ่ง	-เมื่อต่างฝ่ายต่างผิดใจและหย่ากันให้หญิงส่งสินสอดซันหมากคั้นแก่ชาย แต่ถ้ามีลูกด้วยกันไม่ต้องส่งสินสอดซันหมากแก่ชายเลย และให้แบ่งทรัพย์สินระหว่างกัน และถือว่าการสมรสนั้นสิ้นสุดลง

จึงสรุปได้ว่า การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาด้วยเหตุหย่ากันหรือตายจากกัน เมื่อสิ้นสุดการสมรสด้วยเหตุทั้งสองนี้แล้ว จะต้องแบ่งทรัพย์สินโดยแยกสินเดิมและสินสมรส โดยแบ่งให้เท่ากันตามสัดส่วน และควรพิจารณาจากหลาย ๆ ปัจจัย ในกรณีการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเมื่อหย่ากันหรือตายจากกัน ให้พิจารณาจากสินบริคณห์ระหว่างสามีภริยามีเท่าใดและฝ่ายใดมีสินเดิมเท่าใด ทรัพย์สินที่เหลือก็คือสินสมรส ให้แบ่งสินสมรสให้เท่า ๆ กัน ในพระโอัยการลักษณะฝ่าฝืนนี้ สามีจะได้เปรียบภริยา และจะได้ส่วนแบ่งมากกว่า ดังปรากฏในพระโอัยการลักษณะฝ่าฝืน มาตราที่ 68

4. การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว

การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ ได้มีการบัญญัติขึ้นถึงการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเมื่อปีพ.ศ. 2477 โดยได้กล่าวถึงการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้ 2 กรณีคือ การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล และการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1512 พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช 2477 ความว่า “เมื่อหย่ากันแล้ว ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยา แต่ในระหว่างสามีภริยา ถ้าเป็นการหย่ากันโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษานั้นที่บังคับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้นมีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า” (ขุนานู ยังอยู่สุข, 2554)

ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. 2519 แต่ในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา มีการเปลี่ยนแปลงตัวเลขมาตราเท่านั้น บทบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้นก็ยังคงเหมือนเดิมและได้มีการใช้มาจนถึงปัจจุบัน (พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่, 2519) โดยเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง จะต้องมีการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยานั้น ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า จะต้องแบ่งกันอย่างไร ดังนั้นเมื่อได้หย่ากันหรือเรียกว่า การสมรสสิ้นสุดลง การแบ่งทรัพย์สินนั้นมีหลักคือ สินส่วนตัวฝ่ายใดก็คงเป็นของฝ่ายนั้น ส่วนสินสมรสให้แบ่งเท่ากัน ดังบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 กล่าวว่า “เมื่อหย่ากันแล้วให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน” (พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่, 2519)

เมื่อสามีภริยาได้หย่าขาดจากกันแล้ว ความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สินย่อมสิ้นสุดลงด้วย ทรัพย์สินที่มาระหว่างเป็นสามีภริยากันอันเป็นสินสมรส จึงต้องมีการแบ่งแยก ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1532 ได้บัญญัติถึงผลของการแบ่งทรัพย์สินไว้ 2 กรณีคือ การหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายและการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล (สมพร พรหมหิตาร, 2544) ทั้งนี้การแบ่งทรัพย์สินนั้น ถ้าหากเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ก็ให้แบ่งทรัพย์สินที่มีอยู่ในเวลาที่จดทะเบียนการหย่ากัน ถ้าตกลงกันเองได้ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละฝ่ายที่จะตกลงยอมกัน แต่ถ้าจะตกลงแบ่งกันอย่างเป็นทางการตามกฎหมายแล้ว สินสมรสที่จะแบ่งกันเมื่อมีการหย่าจะต้องแบ่งกันคนละครึ่งกับคู่สมรสของตน ในเบื้องต้นจึงต้องแยกสินส่วนตัวกับสินสมรสออกจากกันอย่างชัดเจน (ชนินานู ลีตส์, 2544)

ส่วนการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ถึงแม้ผลของการหย่าจะถือว่าขาดจากการเป็นสามีภริยานับแต่เวลาที่คำพิพากษาถึงที่สุด ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของสามีภริยาให้ถือว่ามียผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า โดยให้จัดการแบ่งทรัพย์สินตามที่มีอยู่ในวันที่ฟ้องหย่า ซึ่งคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 3961/2535, 6388/2550, 6080/2540, 4561/2544 ได้ตัดสินไว้ในทำนองเดียวกัน สำหรับทรัพย์สินที่เกิดขึ้นระหว่างการพิจารณาคดีฟ้องหย่านั้น สามารถฟ้องร้องขอแบ่งกันในภายหลังได้อีก และการที่แบ่งทรัพย์สินจะต้องมีการหย่ากันจริง ๆ ถ้าไม่มีการหย่า ก็ยังไม่อาจแบ่งทรัพย์สินได้ และในส่วนของกรณีการแบ่งทรัพย์สินนี้ มาตรา 1533 กำหนดให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน ถ้าสินสมรสที่มีอยู่ไม่พอใช้หนี้ก็ไม่ต้องแบ่ง ส่วนวิธีการแบ่งก็โดยการแบ่งกันเองหรือการขายแล้วเอาเงินที่ได้มาแบ่งกัน หรือการประมูลราคาตนเองระหว่างชายและหญิง หรือขายทอดตลาดก็ได้ ซึ่งคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 3786/2546, 3819/2547,

960/2552 ได้ตัดสินไว้ในทำนองเดียวกัน สำหรับทรัพย์สินใด ๆ ที่มีอยู่ระหว่างที่อยู่กันฉันสามีภริยา ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกัน ไม่ว่าจะได้มาโดยทุนทรัพย์หรือแรงงานของฝ่ายใด ย่อมถือว่าสามีภริยาต่างมีสิทธิเป็นเจ้าของคนละครึ่ง เมื่อหย่าขาดจากกันจำต้องแบ่งให้ได้ส่วนเท่า ๆ กัน

ผู้เขียนวิเคราะห์ได้ว่า จากการศึกษาการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้บรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พ.ศ. 2477จนถึงปัจจุบัน หลักในการใช้แบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้นมิได้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เลย มีการใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการจะแบ่งทรัพย์สินได้ต้องมีการหย่ากันเท่านั้น โดยถือว่าสามีภริยาต่างมีสิทธิเป็นเจ้าของคนละครึ่ง และให้แบ่งแต่ละฝ่ายได้รับคนละครึ่งส่วนเท่า ๆ กัน โดยตกลงแบ่งกันเอง หากตกลงกันไม่ได้ก็ต้องนำทรัพย์สินที่เป็นสินสมรสออกขายทอดตลาดและนำเงินมาแบ่งครึ่งกัน หรือถ้าตามสภาพไม่อาจทำเช่นนั้นได้ก็ให้แบ่งกันด้วยวิธีอื่นอันสมควร เพื่อจะไม่ให้คู่สมรสฝ่ายใดได้รับความเสียหายและในกรณีการหย่าตามคำพิพากษาของศาล การแบ่งสินสมรสจะมีผลย้อนหลังไปจนถึงวันที่ฟ้องหย่า และต้องแบ่งกันให้เท่ากันตามส่วน ดังประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533

ในการเริ่มใช้พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช 2477 ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนที่กล่าวถึงการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ในการใช้ส่วนการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น มิได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาใด ๆ เลย นับแต่วันที่เริ่มใช้ตั้งแต่พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบัน การที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในบทบัญญัตินั้น มิได้ทำให้เกิดผลเสียหรือผลกระทบแต่อย่างใดเพราะกฎหมายดังกล่าวมีสาระที่ชัดเจน ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาได้ง่าย จึงไม่มีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น จึงไม่มีเหตุเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

จึงสรุปได้ว่า การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยากรณีหย่าจากกันนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการใช้พระราชบัญญัติให้ใช้บรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์พ.ศ. 2477 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้ 2 กรณี โดยทั้งสองกรณีต้องแบ่งทรัพย์สินในส่วนเท่า ๆ กัน โดยตกลงแบ่งกันเอง หากตกลงกันไม่ได้ก็ต้องใช้กฎหมายเข้ามาช่วยในการจัดการทรัพย์สิน

1. ด้วยเหตุมาจากการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ในกรณีการแบ่งทรัพย์สินโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้แบ่งทรัพย์สินตามที่มีอยู่ในเวลาที่จดทะเบียนหย่า โดยแบ่งทรัพย์สินในส่วนเท่า ๆ กัน โดยตกลงแบ่งกันเอง และต้องแยกสินส่วนตัวและสินสมรสออกจากกันก่อนการแบ่งสินสมรส

2. กรณีการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น ให้มีผลย้อนหลังไปจนถึงวันที่ฟ้องหย่า แต่หากไม่มีการหย่ากันจริง ๆ กฎหมายก็ไม่อาจแบ่งทรัพย์สินได้เป็นเรื่องที่คู่สามีภริยาจัดการกันเอง และแม้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตั้งแต่พ.ศ. 2477 จนถึงปัจจุบันก็ไม่มีผลกระทบหรือผลเสียใด ๆ ที่เกี่ยวกับการนำมาใช้ในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

5. บทวิเคราะห์

เมื่อได้ศึกษาในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินและอำนาจการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาแล้ว สามารถวิเคราะห์ถึงพัฒนาการได้ว่า ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตั้งแต่กฎหมายพระไอยการลักษณะผัวเมียจนถึงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว การแบ่งทรัพย์สินและอำนาจการจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยในพระไอยการลักษณะผัวเมียนั้น อำนาจการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา สามีจะมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินมากกว่าภริยาและสามีได้เปรียบในเรื่องการแบ่งทรัพย์สิน ซึ่งด้วยเหตุดังกล่าว ถ้าชายมีสินเดิมแต่หญิงไม่มีสินเดิม ชายได้สินสมรสทั้งหมด ถ้าต่างฝ่ายต่างมีสินเดิมให้แบ่งสินสมรสเป็นสามส่วนชายได้สองส่วนหญิงได้หนึ่งส่วนหรือเรียกว่า ชายหาบหญิงคอน ดังที่บัญญัติไว้ในบทที่ 68

จึงเห็นได้ว่า ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามบทบัญญัติที่ 68 ในพระโอัยลักษณะผัวเมียเมื่อนั้น สามีจะได้เปรียบภริยาในการแบ่งสินสมรสเมื่อเทียบกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งในพระโอัยการลักษณะผัวเมีย หากสามีเป็นผู้มีสินเดิมแต่เพียงผู้เดียว สามีจะได้สินสมรสทั้งหมด แต่ในกรณีที่สามีและภริยามีสินเดิมมาทั้งคู่ ให้แบ่งสินสมรสเป็นสามส่วน สามีได้สองส่วน ภริยาได้เพียงหนึ่งส่วน ดังนั้นจึงเกิดความไม่เท่าเทียมในการแบ่งสินสมรสอย่างชัดเจน เพราะในการจัดการทรัพย์สินนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของสามีซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ทำให้การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเกิดความไม่เท่าเทียมและเสียเปรียบกันดังที่บัญญัติไว้ในพระโอัยการลักษณะผัวเมีย

ต่อมาเมื่อกฎหมายได้มีการพัฒนาตามยุคสมัย บทบัญญัติที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช 2477 โดยมีการแก้ไขให้มีความเท่าเทียมกัน ในเรื่องอำนาจการจัดการทรัพย์สินและการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมระหว่างสามีและภริยาที่มีมากขึ้น เพราะในพระโอัยการลักษณะผัวเมีย สามีจะได้เปรียบภริยา และมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินมากกว่า ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ได้มีการแก้ไข ให้สามีและภริยามีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ดังที่บัญญัติขึ้นใหม่ตามมาตรา 1533 กล่าวคือ “เมื่อหย่ากันแล้วให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน”

จึงเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับพระโอัยการลักษณะผัวเมีย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา แสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันที่มีมากขึ้นในการจัดการสินสมรส เพราะในพระโอัยการลักษณะผัวเมีย สามีจะได้เปรียบภริยาดังที่บัญญัติไว้ในบทที่ 68 แต่ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นสินเดิมของใครก็เป็นของผู้นั้น และในสินสมรส ให้สิทธิกันคนละครึ่ง โดยแบ่งสินสมรสให้ได้ส่วนเท่ากัน ตามมาตรา 1533 และได้มีการแก้ไขโดยสามีภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสได้โดยลำพังเว้นแต่การจัดการทรัพย์สินที่สำคัญบางอย่างที่อาจจะต้องจัดการร่วมกัน

ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามพระโอัยการลักษณะผัวเมีย เมื่อผัวเมียมีทรัพย์สินบริคณห์กันอยู่ ทรัพย์สินนั้นเป็นของเขารวมกัน เปรียบเหมือนทรัพย์สินของคนคนเดียวกัน แต่อาจต้องแบ่งปันทรัพย์สินกันขึ้นในระหว่างสามีภริยาด้วยเหตุหย่ากันหรือตายจากกัน และในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ ได้มีการบัญญัติขึ้นถึงการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเมื่อปี พ.ศ. 2477 โดยได้กล่าวถึงการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้ 2 กรณีคือ การหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายและการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1512 พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477

จึงเห็นได้ว่าแท้จริงแล้ว ในการแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่แก้ไขมาจากพระโอัยการลักษณะผัวเมียนั้น มุ่งที่จะให้ความเท่าเทียมแก่สามีและภริยา ทั้งในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินและอำนาจการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเอาไว้ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดภายหลังการสิ้นสุดการสมรส ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามพระโอัยการลักษณะผัวเมียนั้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดการสินสมรส การหย่าหรือตายจาก แม้ไม่มีบทกฎหมายที่กำหนดไว้โดยตรง แต่เมื่อได้สิ้นสุดการสมรสลงแล้ว ก็จำเป็นต้องตกลงแบ่งทรัพย์สินกัน

พัฒนาการในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาดังแต่พระโอัยการลักษณะผัวเมียจนถึงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากพระโอัยการลักษณะผัวเมียบทที่ 68 ความว่า ให้แบ่งสินสมรสเป็นสามส่วนชายได้สองส่วนหญิงได้หนึ่งส่วน โดยสามีจะได้เปรียบภริยาในการแบ่งสินสมรส ซึ่งในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ได้มีการแก้ไข โดยให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน ตามมาตรา 1533 จึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งที่จะให้ความเท่าเทียมระหว่างสามีและภริยาและแสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหาการเอาเปรียบกันในอดีต โดยให้สิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมายในปัจจุบัน

พัฒนาการในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา	
พระไอยการลักษณะฝ่าฝืน	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว
-สามีมีอำนาจจัดการทรัพย์สินมากกว่าภริยา	-สามีและภริยามีอำนาจจัดการทรัพย์สินร่วมกัน
-สามีจะได้เปรียบในการแบ่งทรัพย์สิน	-สามีและภริยามีสิทธิเท่าเทียมกันในการแบ่งทรัพย์สิน
-ในการแบ่งทรัพย์สินสามีจะได้สองส่วน ภริยาได้เพียงหนึ่งส่วน	-ในการแบ่งทรัพย์สินสามีและภริยามีสิทธิในทรัพย์สินคนละครึ่ง และต้องแบ่งทรัพย์สินให้ได้ส่วนเท่าๆกัน
-แบ่งทรัพย์สินเมื่อตายจากกันหรือเหตุหย่ากัน	-แบ่งทรัพย์สินเมื่อเป็นการหย่าด้วยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายและการหย่าโดยคำพิพากษา

จึงสรุปได้ว่า ในเรื่องทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา ตั้งแต่พระไอยการลักษณะฝ่าฝืนจนถึงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว มีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สินและอำนาจการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสามีภริยาตามพระไอยการลักษณะฝ่าฝืน โดยให้ความเท่าเทียมกันระหว่างสามีภริยาตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยปรับเปลี่ยนตามบทบัญญัติกฎหมายที่ได้มีการแก้ไขจากพระไอยการลักษณะฝ่าฝืนมาเป็นกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว

บทสรุป

ความสำคัญของพัฒนาการของทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาจากพระไอยการลักษณะฝ่าฝืนไปสู่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว บทความวิชาการนี้ได้ข้อค้นพบ คือ ในส่วนของการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยในพระไอยการลักษณะฝ่าฝืนนั้น จะแบ่งสินสมรสออกเป็นห้าส่วน ซึ่งแบ่งให้สามีสามส่วน ภริยาสองส่วน ดังบัญญัติไว้ในบทที่ 68 แต่เมื่อได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้ว ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ได้เปลี่ยนแปลงโดยให้สามีและภริยาได้ส่วนเท่า ๆ กันในการแบ่งสินสมรส ตามมาตรา 1533 ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการแบ่งทรัพย์สินที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป องค์กรความรู้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องของการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาและรวมไปถึงเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัยทางประวัติศาสตร์กฎหมายไทยในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โชค จารุจินดา. (2516). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยครอบครัว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แลงกัต โรแบร์ต. (2526). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วิระดา สมสวัสดิ์. (2546). กฎหมายครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 2). โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ดวงจิตต์ กำประเสริฐ. (2542). ประวัติศาสตร์กฎหมาย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเสริฐ ลิมประเสริฐและสมรักษ์ พรหมมา. (2545). กฎหมายครอบครัว. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.
- วิชัย ศรีหาปัญญา.(2547). การแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาในกรณีการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล : ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายครอบครัวของประเทศไทย และ ส.ป.ป. ลาว. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จิตติ ดิงศภัทย์. (2524). ลักษณะผิวเมียบ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร พรหมหิตาธร. (2544). กฎหมายครอบครัว. กรุงเทพฯ : นิติธรรม
- เซียง เนติบัณฑิต. (2456). กฎหมายผิวเมียบ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์พาณิชย์สุภผล สามเพ็ง.
- หลวงพิศลยสารเนติบัณฑิต ชั้นที่ 1. (2457). ลักษณะผิวเมียบกับลักษณะมรฎก. โรงพิมพ์เจริญผล.
- ชวินาฏ ลีตส์. (2544). สิ้นสมรส. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2564, จาก<http://www.lawfirm.in.th>
- จตุรนต์ ชุ่มชมพู.(2557). ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาและการตกทอดทรัพย์สินของพระภิกษุ. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2564, จาก <http://libdcms.nida.ac.th>
- นุชนาฏ ย้อยอยู่สุข.(2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่า: กรณีศึกษา ประชาชนในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2564, จาก <http://uc.thailis.or.th>
- ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1. (จุลศักราช 1166). สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2564, จาก<http://digital.library.tu.ac.th>
- พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. 2519. (2519, ตุลาคม 15). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 93 ตอนที่ 129.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2533. (2533, กันยายน 26). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม107 ตอนที่ 187.
- พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2477. (2478, พฤษภาคม 29). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 52.

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอนongแข่ จังหวัดสระบุรี**
**Factors Affecting the Management of Thai Women Empowerment Funds
in Khokyaе Subdistrict Administrative Organization, Nongkhaе District,
Saraburi Province**

นิตยา เจริญรักษ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, nittayac@sau.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอนongแข่ จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอนongแข่ จังหวัดสระบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอนongแข่ จังหวัดสระบุรีเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 370 คน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-45 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีอาชีพ เกษตรกรรม 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอนongแข่ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 ด้านงบประมาณ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความคิดเห็นระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.77 ด้านบริหารจัดการ มีความคิดเห็นระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39

คำสำคัญ : ปัจจัย การบริหาร กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ABSTRACT

This research was conducted on the factors affecting the management of the women empowerment fund of Khok Yae Subdistrict Administrative Organization, Nong Khae District, Saraburi Province. The objective of this research was to study the factors affecting the management of the women empowerment fund in Khok Yae Subdistrict Administrative Organization. This research was quantitative research and the research instrument was a questionnaire on a five-point rating scale. The sample group used in this research consisted of 370 residents in the territory of Khok Yae

Subdistrict Administrative Organization, who answered the questionnaire. Data analysis was performed using packaged software to identify percentage (%), mean (\bar{x}), and standard deviation (S.D.)

The results of the research revealed that 1) according to the study on the personal data of the residents who answered the questionnaire, the respondents in the sample group were females aged 31-45 years who had the educational background of secondary school/vocational school and had a career in agriculture, and 2) as for the factors affecting the management of the women empowerment fund of Khok Yae Subdistrict Administrative Organization, the overall responses of the residents indicated an average of 4.56, which is at the highest level, and it turned out that the ranking of the factors in order of importance was as follows: “personnel”, which is a factor responded at the highest level with an average of 4.56; “budget”, which is a factor responded at the highest level with an average of 4.54; “materials and equipment”, which is a factor responded at a high level with an average of 4.77; and “management”, which is a factor responded at a high level with an average of 4.39.

Keywords: Factors, Management, Women empower fund

บทนำ

“กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล โดยกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนที่จะดำเนินการในปี 2555 สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแบบดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อการพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพและสวัสดิการให้แก่สตรี รวมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี การพัฒนาบทบาทสตรีการสร้างภาวะผู้นำ และการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ทั้งนี้รัฐบาลมุ่งเน้นที่จะทำงานร่วมกับองค์กรสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำร่วมพัฒนาเพื่อสตรีทุกคน โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนและองค์กรสตรีต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อให้สตรีไทยได้ใช้ประโยชน์จาก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ. 2561, หน้า 10)

แม้หลักการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาบทบาทสตรีจะเป็นแนวคิดที่ดี เพื่อสร้างโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกลุ่มผู้หญิง แต่เมื่อได้พิจารณาถึงการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามหลักการที่วางไว้จะเห็นว่ามามีวิธีการปฏิบัติที่อาจทำให้กลายเป็นข้อจำกัดหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้บางประการข้อจำกัดประการแรกคือ การกำหนดให้สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยเฉพาะที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมีภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นไม่น้อยกว่าหกเดือน แม้เงื่อนไขนี้มีขึ้นด้วยเจตนาดี ต้องการให้สมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่จะได้รับการสนับสนุนทางการเงิน เป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่นั้นจริง ๆ ก็ตามแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในความเป็นจริงแล้วตัวตนของผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่โดยเฉพาะในต่างจังหวัด อาจไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่เป็นภูมิลำเนาหรือตามทะเบียนบ้าน เนื่องจากต้องไปทำงานหรืออยู่อาศัยในพื้นที่อื่น เช่น ตามเมืองใหญ่หรือกรุงเทพฯ ความเป็นจริงดังกล่าวทำให้ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะรวมกลุ่มเข้าเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อรับการสนับสนุนการเงินในพื้นที่ที่อยู่จริง เจตนาดีดังกล่าวจึงกลายเป็นข้อจำกัด หรือการปิดกั้นการเข้าถึงแหล่งทุนหากรัฐบาลสามารถกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหา เช่น ผ่อนคลายข้อกำหนด โดยยอมให้มีการรวมตัวกันในพื้นที่อื่นได้ ก็จะทำให้กลุ่มเป้าหมายของโครงการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้กว้างขวางขึ้น ปัญหาประการต่อมาคือ การจัดสรรเงินกองทุนไปในพื้นที่จังหวัดละ 100 ล้านบาท

คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ที่กล่าวว่าอาจเป็นปัญหา เนื่องจากการกำหนดจำนวนเงินลักษณะตายตัวไม่สอดคล้องกับขนาดของพื้นที่ที่มีขนาดเล็กใหญ่และจำนวนประชากรมากน้อยแตกต่างกันในทางปฏิบัติ คณะกรรมการกองทุน ฯ ควรกำหนดจำนวนเงินให้เหมาะสมตามขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร เช่น จังหวัดขนาดเล็กอย่างระนอง สิงห์บุรี พังงา มีจำนวนหมู่บ้านตั้งแต่ 300 ถึง 1,000 หมู่บ้าน อาจได้รับการจัดสรรไม่ถึง 100 ล้านบาท จังหวัดขนาดกลางอย่างกำแพงเพชร พะเยา ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีจำนวนหมู่บ้านตั้งแต่ 1,000 แต่ไม่เกิน 2,000 หมู่บ้าน อาจจัดสรรอยู่ที่ 100 ล้าน ส่วนจังหวัดขนาดใหญ่อย่างนครราชสีมาหรือนครศรีธรรมราชมีตั้งแต่ 2,000 หมู่บ้านขึ้นไป อาจได้รับการจัดสรรเกินกว่า 100 ล้านบาทได้ นอกจากการจัดสรรให้เหมาะกับขนาดของพื้นที่และประชากรแล้ว สิ่งที่น่าจะเป็นวิธีการที่ทำให้เม็ดเงินลงถึงกลุ่มผู้หญิงในท้องถิ่นอย่างแท้จริงก็คือ การมีคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับหมู่บ้านเพื่อให้เม็ดเงินลงไปสู่กลุ่มเป้าหมายโดยตรงและควรเปิดกว้างให้ผู้หญิงทุกกลุ่มอาชีพสามารถเข้าถึงกองทุนดังกล่าวได้ เพื่อนำไปประกอบอาชีพและขยายกิจการของตนเองได้อย่างเท่าเทียมกันให้มากที่สุด โดยอาจจะเลือกพิจารณาสนับสนุนกลุ่มผู้หญิงที่ด้อยโอกาส หรือที่ยากจนที่สุดเป็นอันดับแรก (รุจิระ บุนนาค. 2560, หน้า 6)

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2538 ตามพรบ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ มีทั้งหมด 16 คน จำนวนหมู่บ้าน 16 หมู่ ๆ ละ 1 คน

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง อบต.โคกแย้เป็น 1 ใน 15 อบต. ในเขตอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับ อบต.ต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ	ติดกับอบต.ห้วยทราย	อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
ทิศใต้	ติดกับอบต.หนองจรเข้	อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับอบต.บ้านลำ	อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันตก	ติดกับอบต.หนองไช้	อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

เนื้อที่ พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 29.960 ตารางกิโลเมตร หรือ 18,725 ไร่

ภูมิประเทศ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

แบบลูกคลื่นลอนลาดชัน ถึงลอนลาดเล็กน้อยถึงที่ราบลุ่มลำน้ำ โดยมีเนินเขาทอดตัวอยู่ทางด้านเหนือของตำบล ความสูงจากน้ำทะเล 200 เมตร ,150 เมตร และ109 เมตร แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ คลองหนองจอกใหญ่, คลองหนองพันอ้อม , และคลองธรรมชาติต่าง ๆ และคุณภาพน้ำ เป็นต้นสภาพโดยทั่วไปเหมาะสำหรับการเกษตร ทำนา ปลูกพืชผักและพืชสวนครัว เป็นต้น และมี ประชากรทั้งสิ้น 9,582 คน แยกเป็นชาย 4,567 คน แยกเป็นหญิง 5,015 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 319 คน/ตารางกิโลเมตร ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจากรัฐบาล เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพสตรี สร้างโอกาสให้สตรี เข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับตำบล และระดับจังหวัด การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรียึดแนวทางตามระเบียบและคู่มือการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เนื่องจากการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีความคิดเห็นแตกต่างหลากหลาย เมื่อได้มีการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 1 ปีกว่า ปัญหาต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นไปแบบไม่ทั่วถึง บางอำเภอได้มาก บางอำเภอได้น้อย บางอำเภอไม่ได้เลยโครงการที่สมาชิกเสนอคณะกรรมการใช้หลักเกณฑ์อย่างไรในการพิจารณา ที่ไม่อนุมัติเพราะเหตุผลอะไร เพื่อเป็นศึกษาการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในระดับตำบลอีกทั้ง ศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินงานบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

จากข้อมูลประชากรในประเทศไทย ซึ่งทำการสำรวจโดยสำนักงานวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2561) จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น พบว่า จำนวนประชากรสตรีมีมากกว่าบุรุษถึง คิดเป็นร้อยละ

2.27 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่สตรีน่าจะมีบทบาทในการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ในสังคมไทยที่เท่าเทียมหรือไม่ด้อยไปกว่าบุรุษ และในสังคมปัจจุบันปัญหาของสตรีที่ขาดโอกาสในสังคม ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ และที่สำคัญโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของสตรีมีน้อย จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาอีกมาก ประกอบกับรัฐบาลได้จัดตั้ง “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2555 เพื่อยกระดับและเสริมศักยภาพสตรีในทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างเพศหญิงเพศชาย รวมทั้งเพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็งสามารถช่วยนำพาและร่วมสร้างสังคมไปสู่ความเสมอภาคอย่างสร้างสรรค์ และมีสันติสุข สำหรับการดำเนินงานดังกล่าว รัฐบาลจะทำงานร่วมกับองค์กรสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนสำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

จากนโยบายรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้สตรีและสามารถเข้าไปมีบทบาทสำคัญในงานพัฒนาชุมชนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค สระบุรี ซึ่งโดยเฉพาะปัญหาด้านบุคคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ความต้องการแนวทางการพัฒนากลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดสระบุรี ซึ่งถือว่าอยู่ในระยะเริ่มแรกเพื่อพัฒนาสตรีให้เป็นกำลังสำคัญในงานพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ทั้งตำบลมีจำนวน รวมประชากรทั้งสิ้น 9,582 คน แยกเป็นชาย 4,567 คน แยกเป็นหญิง 5,015 คน (ข้อมูลฝ่ายทะเบียน องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ ณ เดือนเมษายน 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หญิงจำนวน 5,015 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบแบ่งชั้น กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

1.2 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาปัจจัยด้านบุคคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีองค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยมีตัวแปรตามประกอบด้วย ด้านบุคคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบริหารจัดการ และตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

1.3 ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ ทั้ง 16 หมู่บ้าน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เมษายน 2563 ถึง เมษายน 2564 (1 ปี)

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี คำตอบให้เลือก

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นมาตรฐานของการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านความคิดเห็น

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูล ปี 2560 เก็บข้อมูลด้วยตนเอง นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้ได้ แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามแล้วเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ชุดโดย หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.97 จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมาจำนวน 370 ฉบับ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปมาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive) โดยการใช้ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีองค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 370 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด ประชาชนส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.46 อายุ 31-40 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51 อายุ 51-60 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.46 อายุ 21-30 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.97 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.97 ไม่เกินอายุ 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.81 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 40.54 ประถมศึกษา 100 คน คิดเป็นร้อยละ 27.03 ระดับอนุปริญญา/ปวส./ปวท. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.97 ระดับ ปริญญาตรี 35 คิดเป็นร้อยละ 9.46 อาชีพส่วนใหญ่ เกษตรกรรม จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 54.59 รองลงมา รับจ้างทั่วไป จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51 ค้าขาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.49 พนักงานเอกชน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.33 อื่น ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.08

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีองค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบริหารจัดการ โดยสรุป ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร พบว่าโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มากที่สุด($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.99$) คือ ควรคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ด้วยความโปร่งใสเป็นที่ยอมรับของสมาชิกหรือชุมชน และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ควรเสียสละ ทุ่มเท และศึกษาหาความรู้ แนวทางในการดำเนินงานจากกองทุนฯ อื่น ๆ ($\bar{X} = 4.44$)

2.2 ด้านงบประมาณ พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) คือ ควรฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำระบบบัญชี ตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 4.56$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ควรโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ ดูแลอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.42$)

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) คือ ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน ($\bar{X} = 4.50$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การดำเนินงาน เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.40$)

2.4 ด้านบริหารจัดการ พบว่าโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ต้องมีความซื่อสัตย์ เสียสละ ยุติธรรม ในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.34$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ควรชี้แจง หรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ($\bar{X} = 3.96$)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-45 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีอาชีพ เกษตรกรรม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ประชาชนมีส่วนร่วมความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 ด้านงบประมาณ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 ด้านบริหารจัดการ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีองค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบริหารจัดการ อาจเป็นเพราะว่าเรื่องทุกอย่างจะสำเร็จได้ ต้องอาศัยบุคคลเป็นสำคัญเรื่องอื่นเป็นสิ่งที่สำคัญรองลงมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ อินทร์มณี (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพหุภาคีที่ส่งผลต่อการเกิดองค์กรชุมชนเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาตลอดจน ประชาชนผู้ใช้แรงงาน เนื่องมาจากมีการนำยาเสพติดจากภายนอกสถานศึกษาเข้ามาเสพและมีการค้ายาเสพติดในชุมชน ดังนั้น พหุภาคีจึงควรมีบทบาทที่สำคัญ ในการกระตุ้นเตือนให้นักเรียนครอบครัว และชุมชน ร่วมมือกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ

ยาเสพติด ตั้งแต่ระดับครอบครัวเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันโทษและพิษภัยของยาเสพติดปิดช่องทางและวิธีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในท้องถิ่น

2. ด้านบุคลากร พบว่าโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี บัวทอง (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของสตรีในกิจกรรม การพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล กระแสน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ได้สรุปไว้ว่า บทบาทของสตรีในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีบทบาทในบางกิจกรรม เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า บทบาทในการประชุมประชาคมท้องถิ่นสตรีส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมประชุมประชาคมท้องถิ่นมีการออกเสียงลงคะแนนและเสนอความคิดเห็นของตนเอง ที่ประชุมมากขึ้น บทบาทในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นสตรีเข้าร่วมกิจกรรมเป็นคณะกรรมการ ในการจัดงาน และร่วมประชาสัมพันธ์งานของชุมชนมากขึ้นบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น สตรีมักจะ เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ มีการนำเสนอโครงการหรือโครงการการพัฒนาท้องถิ่นให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการ และคอยติดตามผลประโยชน์ของกิจกรรมที่ท้องถิ่นควรจะได้รับ บทบาทในการเลือกตั้งของท้องถิ่นสตรีไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งของท้องถิ่น คอยติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และติดตามตรวจสอบการหาเสียงของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น

3. ด้านงบประมาณ พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.77 สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา ชัชวาล (2559) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำสตรีในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำสตรีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยเป็นผู้ริเริ่มโครงการ ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ ให้การศึกษาแก่ชาวบ้าน ประสานงานกับภาครัฐและเอกชน แสดงความเห็น และเสนอข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในที่ประชุม รวมทั้งเสียสละ และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.77 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ รสใจ (2560) ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง ศึกษากรณี ตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้ผู้นำสตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น เกิดจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ การตัดสินใจด้วยตนเอง การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน ส่วนปัจจัยภายนอก คือ ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์บ้านเมือง 2) บทบาททางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นของผู้นำสตรีที่สำคัญที่สุด ได้แก่การร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้น เกิดจากปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้านและเกิดจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ คือ สถานการณ์บ้านเมือง และการยึดติดเรื่องค่านิยมด้านเพศในอดีต โดยพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองการปกครองที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากสถานการณ์บ้านเมืองเพราะเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ยากที่สุด และ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค หลักสำคัญที่ผู้นำสตรีส่วนใหญ่ยึดถือในการดำเนินบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่น คือ ใช้หลักความรู้ความสามารถประสบการณ์และแก้ไข ปัญหาตามกระบวนการภายใต้หลักของเหตุผล ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรี คือ ให้เป็นสิ่งที่เฝ้าหาความรู้ใส่ตนอยู่เสมอ และมีใจมุ่งมั่นต่อบทบาทที่กำลังทำ

5. ด้านบริหารจัดการ พบว่าโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภชดา ทัดภากร (2560) ศึกษาเรื่อง การยอมรับบทบาทของผู้นำสตรีในองค์กรภาครัฐ ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรในองค์กรภาครัฐส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุไม่เกิน 30 ปี และอายุ ระหว่าง 31-40 ปี ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุราชการไม่เกิน 5 ปีระดับตำแหน่งอยู่ในช่วงซี 3-5 และมีสถานภาพโสด 2) บุคลากรในองค์กรเห็นว่าการบริหารงานของผู้นำสตรีในองค์กรภาครัฐด้านการ วางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการหรือการนำ และด้านการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง 3) การสนับสนุนทางสังคมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้านข้อมูล ข่าวสาร

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ความสามารถ และด้านอารมณ์และจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง

4) บุคลากรในองค์กรภาครัฐยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในการบริหารงานในองค์กร ภาครัฐ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการหรือการนำ และด้านการควบคุม อยู่ในระดับปานกลาง 5) บุคลากรในองค์กรภาครัฐที่มีอายุแตกต่างกันยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในการ บริหารงานในองค์กรภาครัฐด้านการวางแผน และด้านการสั่งการหรือการนำแตกต่างกัน 6) บุคลากรในองค์กรภาครัฐที่มีอายุราชการแตกต่างกันยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในการบริหารงานในองค์กร ภาครัฐในด้านการควบคุม แตกต่างกัน บุคลากรที่สังกัดกระทรวงแตกต่างกันยอมรับบทบาทของผู้นำสตรีในการบริหารงานด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการหรือการนำ และด้านการควบคุมแตกต่างกัน 7) การบริหารงานของผู้นำสตรีในองค์กรภาครัฐด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการหรือการนำ และด้านการควบคุม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในการบริหารงานในองค์กรภาค รัฐ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการหรือการนำ และด้านการควบคุม และ 8) การสนับสนุนทางสังคมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านข้อมูล ข่าวสาร ด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ความสามารถ และด้านอารมณ์และจิตใจ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีในการบริหารงานในองค์กร ภาครัฐ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการสั่งการหรือการนำ และด้านการควบคุม

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ
 1. ด้านบุคลากร ควรเสียสละ ทุ่มเท และศึกษาหาความรู้ แนวทางในการดำเนินงานจากกองทุนฯ อื่น ๆ
 2. ด้านงบประมาณ ควรโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ ดูแลอย่างเท่าเทียมกัน
 3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ การดำเนินงาน เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการให้บริการ
 4. ด้านบริหารจัดการ ควรชี้แจง หรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับให้สมาชิกเข้าใจในทิศทางเดียวกัน
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล
 2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการที่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีขอรับการสนับสนุน ว่าได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงและเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

- พยุง รสใจ. (2560). บทบาทผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง: ศึกษากรณีตำบลหนองมะคำโอง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี.
- ไพฑูริย์ อินทร์มณี (2561) บทบาทของพหุภาคีที่ส่งผลต่อการเกิดองค์กรชุมชนเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด (ยาบ้า) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก
- ภขดา ทัดภากร. (2560). การยอมรับบทบาทของผู้นำสตรีในองค์กรภาครัฐ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาผู้นำทางสังคมธุรกิจและการเมือง, วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- รุจิระ บุณนาค. (2560, 2 สิงหาคม). การเมือง : ปัญหาในกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. แนวหน้า, หน้า 6.

ลัดดา ชัชวาล. (2559). บทบาทของผู้นำสตรีในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี บ้านหนองตะโก ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมศรี บัวทอง. (2560). บทบาทของสตรีในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสนบน อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ. (2561). คู่มือการดำเนินงานกองทุน พัฒนาบทบาทสตรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกแย้. <https://th-th.facebook.com/kokyae.webmaster>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่
สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Performance of Assistant City Law Enforcement Officers
under New Management: A Case Study of Bang khae District Office,
Bangkok

ธนยศ เกตุเลขา^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, tanayotphoto@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.12, S.D=0.69) คือ ด้านการสนับสนุน การพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.26, S.D=0.61) ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.25, S.D=0.59) ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและ วิธีการทำงานอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.23 S.D=0.64) ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.95, S.D=0.81) และด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.91, S.D=0.79) 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

ผลการสัมภาษณ์ ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าการสนับสนุน การพัฒนาบุคลากรเป็นข้อสำคัญที่สุด และด้านที่ควรปรับปรุงคือ ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 395 คน ประชาชนของเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เนื่องจากหน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงานมีการแก้ปัญหา การแยกส่วนในการ ปฏิบัติงานและ ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่เทศกิจมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งภารกิจหลักและภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับ มอบหมาย โดยเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร การควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การส่งเสริมดูแลความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การส่งเสริมสนับสนุนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานนิติการทั่วไป งานเกี่ยวกับคดี และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดี ในลักษณะการปฏิบัติงานจึงไม่ได้เป็นลักษณะงานที่ต้องนั่งประจำสำนักงาน

คำสำคัญ: เจ้าหน้าที่เทศกิจ การบริหารจัดการแนวใหม่ ปัจจัยที่มีอิทธิพล

ABSTRACT

This study was a quantitative and qualitative research and aimed 1) to investigate factors affecting performance of assistant city law enforcement officers under new management of Bang khae District Office, Bangkok 2) to explore personal factors affecting performance of assistant city law enforcement officers under new management of Bang khae District Office, Bangkok 3) to recommend proper solutions to any determinants of performance of assistant city law enforcement officers under new management of Bang khae District Office, Bangkok. A sample was selected from 395 males and females in the area of Bang khae District Office, Bangkok. The instruments used were a questionnaire and an interview form. The data was analyzed using statistical tools; percentage, mean and standard deviation. Independent Sample t-test was used as a hypothesis testing tool, and One-Way ANOVA was used to make a comparison among more than two sample groups.

The study revealed that factors affecting performance of assistant city law enforcement officers under new management of Bang khae District Office, Bangkok was overall at the high level (\bar{X} = 4.12, S.D=0.69) as follows: development support in personnel (\bar{X} =4.26, S.D=0.61), service quality into customer satisfaction (\bar{X} = 4.25, S.D=0.59), job performance and adjustment (\bar{X} = 4.23 S.D=0.64), budgeting and financial discipline (\bar{X} =3.95, S.D=0.81) and emphasis on job performance (\bar{X} =3.91, S.D=0.79). The result of hypothesis testing showed that personal factors, such as gender, age, education, the role of occupation and income to factors affecting performance of assistant city law enforcement officers under new management of Bang khae District Office, Bangkok were not significantly different at 0.05 level.

The result of interview responses introduced that the opinions of development support in personnel was the first priority and emphasis on job performance should be reformed. It is relevant to 395 responses of the questionnaire of Bang khae District Office, Bangkok. Since the organization objected the appropriation budget to development support in personnel and solved problems; performance management and collaborative section are divided.

Keywords: Assistant city law enforcement officer; New management; Factors affecting

บทนำ

งานเทศกิจเป็นงานที่มีหน้าที่ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เช่น พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ฯลฯ เป็นต้น ส่งเสริมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสนับสนุนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตลอดจนการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตามนโยบายของผู้บริหารมอบหมายให้ดำเนินการด้านต่าง ๆ เช่น งานอาสาจราจร งานดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ตู้เขียว) งานสายตรวจเพื่อชุมชน ฯลฯ เป็นต้น การปฏิบัติงานด้านเทศกิจที่ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารและต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของกฎหมายที่มีอยู่นั้น เป็นปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามผู้บริหารในแต่ละยุคสมัย ทำให้การสนองนโยบายไม่มีความต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบกับความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ที่มีปริมาณผู้ค้าจำนวนมากทำให้เจ้าหน้าที่ดูแลไม่เพียงพอทั่วถึง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงทำให้ผู้ค้าไม่เกรงกลัวกฎหมายจึงทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง บางครั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความยากลำบาก เพราะต้องเกรงกลัวผู้มีอิทธิพลที่คอยหนุนหลังผู้ค้า ด้านวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยกันบริหารจัดการพื้นที่ยังขาดการสนับสนุนร่วมมือกับทางราชการ (อุดมพร ตรีภักดิ์. 2551)

เจ้าหน้าที่เทศกิจ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร โดยได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ดูแล และการบังคับใช้ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร แต่ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายปกครองในการบังคับใช้ตามกฎหมายดังกล่าว ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการกระทำทางปกครองในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ได้บัญญัติงานทางด้านการบริหาร การให้บริการ หรือกรณีที่มีบัญญัติไว้แต่ยังไม่ชัดเจน ดังนั้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่เทศกิจสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบและครบถ้วน จึงต้องมีกระบวนการในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ในการสอนงาน การตรวจสอบการทำงาน การควบคุมงาน การติดตามงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและเป็นเมืองแห่งโอกาส ที่ประชาชนต่างอพยพเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อทามาหาเลี้ยงครอบครัว ต้องต่อสู้แข่งขันกันในการประกอบอาชีพ มีการแข่งขันสูงต้องตื่นแต่เช้าและกลับถึงที่พักในเวลาดึก ตามถนนหรือซอยระหว่างเดินทางกลับบ้านในหลายพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร ยังมีความปลอดภัยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพสตรีที่ต้องกลับที่พักอาศัยในช่วงค่ำคืน ต้องอาศัยรถรับจ้าง หรือบางครั้งรถรับจ้างไม่มี ต้องเดินตามซอยเปลี่ยวซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินได้ และในช่วงฤดูฝนการเดินทางยิ่งลำบากและเป็นอันตรายมากขึ้น ดังนั้นกรุงเทพมหานครในฐานะผู้ดูแลรับผิดชอบและปกครองท้องที่ มีหน้าที่ดูแลในด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนประกอบกับนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ใน 10 มาตรการเร่งด่วนและ 6 นโยบายร่วมสร้างกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งความปลอดภัย จึงได้มอบภารกิจให้เจ้าหน้าที่เทศกิจสายตรวจปฏิบัติการลาดตระเวนดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นการป้องกันปราบปรามและลดการสูญเสียชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือเหตุฉุกเฉินได้ จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (โครงการกลับบ้านปลอดภัยกับเทศกิจ, 2556)

หลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นการนำเอาแนวคิดแบบใหม่ของภาคเอกชน มาปรับ ใช้ในการบริหารระบบราชการไทย ซึ่งหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้น มีสาระสำคัญคือ การให้ ความสำคัญกับผู้ให้บริการและการมุ่งเน้นเรื่องการลดขั้นตอน การลดภารกิจและขั้นตอนในการ ปฏิบัติงาน ให้มีความสั้นและกระชับ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานมากขึ้น ได้ มาตรฐาน อย่างไรก็ตามในการนำเอาความคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาปรับใช้ในการบริหาร ราชการไทยให้ประสบความสำเร็จนั้น สิ่งที่สำคัญคือ การได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย กล่าวคือทั้ง ภาครัฐซึ่งเป็นผู้ให้บริการนี้และประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการ (จรัสศรี ทีปวิษ, 2545)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยได้มีการนำเอาหลักการบริหารที่เรียกว่าการจัดการภาครัฐ แนวใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจสำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ว่ามีผลต่อการปฏิบัติงานมากหรือน้อยเพียงใด จึงได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ประชาชน ชาย-หญิง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 39,373 คน

กลุ่มตัวอย่าง

- การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชน ชาย-หญิง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 395 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane 1967) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 %

- การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประชาชน ชาย-หญิง เขตบางแค กรุงเทพมหานครใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 10 คน

1.2 ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน
- 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

2) ด้านการสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร 3) ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน 4) ด้านการปรับเปลี่ยน กระบวนการและ วิธีการทำงาน และ 5) ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ

1.3 ขอบเขตพื้นที่

สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างประชาชน ชาย-หญิง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนว ใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ ประชาชน ด้านการสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน ด้านการปรับเปลี่ยน กระบวนการและ วิธีการทำงาน และ ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้านี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย -หญิง โดยเก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน และสัมภาษณ์ประชาชน ชาย-หญิง เขตบางแค กรุงเทพมหานครจำนวน 10 คน

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้ การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics)โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย(Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครได้นำมาเรียบเรียงตามความถี่ของเนื้อหาและสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วนำเสนอในรูปแบบของการ พรรณาเป็นความเรียง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดย อ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบ พรรณา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 395 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นหญิงจำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.40

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.12, S.D=0.69$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครเรียงลำดับความสำคัญ ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร รองลงมา ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและ วิธีการทำงาน ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงานโดยสรุป ดังนี้

2.1 ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}= 4.25, S.D=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือข้อ 3. หน่วยงานมีการสร้างค่านิยมให้พนักงานมีจิตใจที่เอื้อต่อการบริการที่ดี ($\bar{X}=4.73, S.D=0.54$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2. หน่วยงานมีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ และการ สื่อสาร มาใช้ในการบริการประชาชน ($\bar{X}=3.98, S.D=0.65$)

2.2 ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.26, S.D=0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 6. หน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=4.51, S.D=0.51$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5. หน่วยงานมีการวางแผนการปรับปรุงหน่วยงานเพื่อพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}= 4.00, S.D=0.43$)

2.3 ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงานพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=3.91, S.D=0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด 10 หน่วยงานมีการแก้ปัญหาการแยกส่วนในการ ปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ($\bar{X}= 4.09, S.D=0.90$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 12. หน่วยงานมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ ปฏิบัติงาน ($\bar{X}= 3.71, S.D=0.79$)

2.4 ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.23, S.D=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 14. หน่วยงานมีการสนับสนุนกลไกการดำเนินการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนด้วยความชัดเจน โปร่งใส ($\bar{X}= 4.91, S.D=0.81$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 15. หน่วยงานมีการแปรเปลี่ยนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X}= 3.68, S.D=0.70$)

2.5 ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=3.95, S.D=0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 18.หน่วยงานมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบ การทุจริต คอร์รัปชัน ($\bar{X}=4.25, S.D=0.79$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 20.หน่วยงานมีการบริหารงานโดยตรวจสอบวินัยการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ($\bar{X}=3.75, S.D=0.79$)

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบายในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศกิจของสำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการประชาชนโดยมีช่องทางให้ประชาชนได้เข้าถึงเจ้าหน้าที่เทศกิจได้อย่างรวดเร็วเพื่อให้เจ้าหน้าที่เทศกิจได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมแก้ไขปัญหาคิดค้นท่วงที่ เพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครควรมีนโยบายในการให้ความรู้เรื่องการบริการอย่างมืออาชีพให้กับเจ้าหน้าที่เทศกิจของสำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ควรมีโครงการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่เทศกิจเพื่อเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เจ้าหน้าที่เทศกิจที่เข้ามาปฏิบัติงานนั้น มีการเข้าออกบ่อยเนื่องจากการทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราวจำนวนมากที่ยังขาดความมั่นคงในการทำงาน ดังนั้นส่วนมากจะไม่ค่อยมุ่งมั่นทำงานเท่าที่ควร เป็นการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น โดยไม่ได้ทุ่มเทอย่างต่อเนื่อง การเข้าออกบ่อยทำให้การเรียนรู้และการเข้าใจระบบงานโดยรวมยังมีข้อจำกัด จึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาวิจัยที่ยังมีความเข้าใจที่ต่างกันทำให้มีการระบุข้อมูลและข้อเท็จจริงในงานวิจัยแตกต่างกันออกไป อีกทั้งการที่ผู้บังคับบัญชามีจำนวนมากจึงยังไม่ค่อยมอบหมายงานที่ยากและต้องมีการตัดสินใจ เพราะไม่แน่ใจในระยะเวลาว่าจะอยู่ทำงานนานเพียงใด ปัญหาด้านการมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ อาจเกิดความล่าช้า

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ t-test พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.005 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุ กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.005 ซึ่งเท่ากับ 0.730 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษา กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.005 ซึ่งเท่ากับ 0.382 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพ กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.005 ซึ่งเท่ากับ 0.328 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.005 ซึ่งเท่ากับ 0.386 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับที่แตกต่างกันสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครเรียงลำดับความสำคัญ ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร รongลงมา ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและ วิธีการทำงาน ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณและด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน มีประเด็นสำคัญที่นำมา อภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญที่สุดอาจเป็น เพราะ ว่า หน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงานมีการแก้ปัญหา การแยกส่วนในการ ปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่เทศกิจมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งภารกิจหลักและภารกิจอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของว่าที่ร้อยตรีอัครวัฒน์ นิธิจิรวงศ์ (2559).ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดแบ่งการปฏิบัติหน้าที่จัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงานอย่างถูกต้องส่งผลต่อประสิทธิภาพ ด้านทักษะด้านทักษะความรู้ความเข้าใจระบบงานและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน พบว่าการมีความรู้ด้านกฎหมายและใช้กฎหมายตามขั้นตอนทำให้การปฏิบัติงานมีความถูกต้องและรวดเร็ว ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา พบว่าการอบรมการใช้ทักษะเจรจาและทักษะเฉพาะตัว เพื่อปรับใช้ในการทำงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา พบว่าการที่ผู้บังคับบัญชากำหนดแผนการปฏิบัติงานหรือวิถีทางปฏิบัติงานเอาไว้ เป็นแนวทางของการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน พบว่าการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ หรือการได้เปลี่ยนแปลงงาน (Innovation) โดยเน้นการเปลี่ยนสภาพบรรยากาศในการทำงานรูปแบบ และวิธีการทำงานใหม่ๆ ในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน พบว่าการที่หัวหน้างานมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ และการวินิจฉัยสั่งการ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการได้รวดเร็ว และด้านกฎหมาย ระเบียบ และวิธีปฏิบัติ พบว่าเจ้าหน้าที่เทศกิจสามารถปฏิบัติงานด้านกฎหมาย ระเบียบและวิธีปฏิบัติชัดเจน ทันท่วงเวลาที่กำหนดตามแผน

2. ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือหน่วยงานมีการสร้างค่านิยมให้พนักงานมีจิตใจที่เอื้อต่อการบริการที่ดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยพรทิพย์ เพ็ชรนพรัตน์ (2559) ได้

ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาที่ใช้ในการบรรจุเข้ารับราชการ ระดับตำแหน่งระยะเวลาในการปฏิบัติงานส่วนปัจจัย จูงใจในการปฏิบัติงานได้แก่ลักษณะงานที่รับผิดชอบ โอกาสก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานได้รับการยอมรับนับถือ และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงาน 3) ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคล โดยกำหนดขีดความสามารถของแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อเป็นมาตรฐานในการมอบหมายงาน การติดตามและประเมินผลงาน จะทำให้ข้าราชการได้รับมอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ควบคู่กับแบบสอบถาม

3. ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด หน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ เอี่ยมสะอาด.(2559). การจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์. ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับของการจัดการสูงสุด ได้แก่ การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร รองลงมา การให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน การสร้างบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน และ การเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ 2. การเปรียบเทียบการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครสวรรค์ จำแนกตามคุณลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่แตกต่างกัน และ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ จำนวนครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่ แตกต่างกันมีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ไม่ แตกต่างกัน

4. ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงานพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ หน่วยงานมีการแก้ปัญหา การแยกส่วนในการ ปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสภาวูธ ขวัญเมือง และ กมลสุปรียสุนทร.(2558). ศึกษาเรื่อง ความเชื่อมั่นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อโครงการ “กลับบ้านปลอดภัยกับเทศกิจ” กรณี ศึกษา: เขตกรุงธนบุรีเหนือ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความเชื่อมั่นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อโครงการ “กลับบ้านปลอดภัยกับเทศกิจ” พบว่า ในภาพรวมประชาชนมระดับความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรผู้ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านเครื่องอำนวยความสะดวก/เทคโนโลยี ประชาชนมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

5. ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมากข้อที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือหน่วยงานมีการสนับสนุนกลไกการดำเนินการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนด้วยความชัดเจน โปร่งใสสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนภฤต บวกขุนทด (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการ ภาครัฐแนวใหม่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด ร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก และหลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจใน บทบาท หน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีความสัมพันธ์กับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุ ระดับ การศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบล และระยะเวลาก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของนายก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด

6. ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมากข้อที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือหน่วยงานมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเฝ้า ระวัง ติดตาม และตรวจสอบ การทุจริต คอร์รัปชั่น สอดคล้องกับงานวิจัยของชินวัฒน์ สุพัฒน์จันทร์ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการ จัดการการจัดการเทศบาลตามการจัดการภาครัฐแนวใหม่: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการการ จัดการ เทศบาลตำบลบ้านฉาง ตาม การจัดการภาครัฐแนวใหม่เทศบาล มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน การ สร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การปรับเปลี่ยน กระบวนการและวิธีการทำ งาน มีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีความเห็นที่แตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพันธ์ ทิพย์เจริญ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดการ จัดการภาครัฐแนวใหม่ ในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นไทย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการจัดการ ภาครัฐแนวใหม่ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างการบริการที่มี คุณภาพแก่ประชาชน การ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน การปรับเปลี่ยน กระบวนการ และวิธีการทำงาน การเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ส่วนการจัดการ ภาครัฐแนว

ใหม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการนำแนวคิดการจัดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไป ประยุกต์ใช้ในองค์การจัดการส่วนจังหวัด และข้อเสนอแนะควรยึดหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ในการจัดการงานตามที่กฎหมายกำหนดโดยเน้นที่การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการ จัดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจภายใต้การบริหารจัดการแนวใหม่ สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเป็นข้อสำคัญที่สุด และด้านที่ควรปรับปรุงคือ ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 395 คน ประชาชนของเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เนื่องจากหน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงานมีการแก้ปัญหา การแยกส่วนในการ ปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่เทศกิจมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งภารกิจหลักและภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร การควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การส่งเสริมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การส่งเสริมสนับสนุนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานนิติการทั่วไป งานเกี่ยวกับคดี และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดี ในลักษณะการปฏิบัติงานจึงไม่ได้เป็นลักษณะงานที่ต้องนั่งประจำสำนักงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านการสร้างการบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน หน่วยงานมีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ และการ สื่อสาร มาใช้ในการบริการประชาชน
- 2) ด้านการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร หน่วยงานมีการวางแผนการปรับปรุงหน่วยงานเพื่อพัฒนาบุคลากร
- 3) ด้านการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงาน หน่วยงานมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน
- 4) ด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน หน่วยงานมีการแปรเปลี่ยนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 5) ด้านการเสริมสร้างวินัยการใช้จ่ายงบประมาณ หน่วยงานมีการบริหารงานโดยตรวจสอบวินัยการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในส่วนของระดับผู้บริหารงาน เพื่อให้ทราบปัจจัยในการบริหาร และนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคของบุคลากรเฉพาะแต่ละหน่วยงาน
- 3) ควรศึกษาเป็นกรณีศึกษาสำหรับสำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานครที่มีความสำเร็จอย่างสูงในการนำ แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการบริหารงาน
- 4) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของหน่วยงานอื่น

เอกสารอ้างอิง

โครงการกลับบ้านปลอดภัยกับเทศกาล. (2556) สำนักงานเขตบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

จรัสศรี ทีปรัช. (2545). ทฤษฎีบริหาร. กรุงเทพฯ: ทิซซิงเจ็ท.

ชินวัฒน์ สุพัฒน์จันทร์. (2555). การรับรู้ ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการจัดการเทศบาลตาม การจัดการภาครัฐ

แนวใหม่: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ธนกฤต บวกขุนทด. (2555). การรับรู้ ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของนายก องค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดร้อย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.

พรทิพย์ เพ็ชรนพรัตน์ (2559). การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ

สำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.” ใน รายงาน การประชุมสนทนันทาวิชาการระดับชาติด้าน

“การวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” , ครั้งที่4.

เพชรรัตน์ เอี่ยมสะอาด.(2559).การจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดนครสวรรค์. การ

ค้นคว้า

อิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ จัดการภาครัฐแนวใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ว่าที่ร้อยตรีอัครวัฒน์ นิธิจรวงศ์ (2559).ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ตามแผนปฏิบัติงานฝ่าย

เทศกิจกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิรินันท์ ทิพย์เจริญ. (2554). การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ใน องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นไทย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุพรรณิ ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของ

พนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิถี จังหวัดพิษณุโลกและ

จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อุดมพร ตรีภักดี.(2551). “ปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจในการจัดการ ด้านระเบียบหาบเร่งแผลย

กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and

Row.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Achievement of Mediation in Legal Execution: A Case study of The Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok

วรรณภรณ์ บัวเพชร^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, wannaporn82295@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นคือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.19, S.D = 0.62) 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลการสัมภาษณ์พบว่า การวางแผนกลยุทธ์มีความสำคัญที่สุดและด้านที่ต้องปรับปรุงคือ การประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ประชาชนของแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: การไกล่เกลี่ย บังคับคดี ปัจจัย ข้อพิพาท

ABSTRACT

This study was a quantitative and qualitative research and aimed 1) to investigate levels of factors affecting achievement of mediation in legal execution of the Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok 2) to examine personal factors affecting achievement of mediation in legal execution of the Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok 3) to recommend proper solution to any determinants of achievement of mediation in legal execution of the Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok. A sample was selected from 200 males and females of the Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok. The data was analyzed using statistical tools; percentage, mean and standard deviation. Independent Sample t-test was used as a hypothesis testing tool, and One-Way ANOVA was used to make a comparison among more than two sample groups.

The result showed that factors affecting achievement of mediation in legal execution of the Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok was overall at the high level ($\bar{X}=4.19, S.D=0.62$) The result of interview responses showed that strategic planning was the first priority and public relations should be reformed. It is relevant to 200 responses of the questionnaire of the Mediation Center Khwaeng Nuanchan, Khet Bueng Kum, Bangkok. Since development of mediation process should be announced and educated in general.

Keywords: Mediation; Legal execution; Factor

บทนำ

กระบวนการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอนตามบทบัญญัติของกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งภาค 4 ลักษณะ 2 ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล การบังคับคดีมีทั้งการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วยการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และการบังคับคดีให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาส่งมอบทรัพย์สิน กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ขับไล่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งศาลจะกำหนดให้บังคับคดีเพียงเท่าที่สภาพแห่งการบังคับคดีจะเปิดช่องให้ทำได้โดยทางศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับ กรมบังคับคดีจึงได้นำเอาขั้นตอนและวิธีดำเนินการของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามแบบที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เข้ากับลักษณะของการบังคับคดีอาศัยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 มาเป็นแนวทางในการดำเนินการโดยจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรมบังคับคดี ตั้งอยู่ในสำนักงานวางทรัพย์สินกลาง จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา และต่อมามีคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 220/2550 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2550 ให้จัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่กองยึดทรัพย์สิน มีหน้าที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษา ทั้งก่อนการบังคับคดีและหลังจากที่มีการบังคับคดีแล้ว ปัจจุบันศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้ตัดโอนงานและอัตรากำลังออกจากกองยึดทรัพย์สิน และจัดตั้งเป็นหน่วยงานขึ้นตรงโดยใช้ชื่อว่า ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วทั้งก่อนและระหว่างการบังคับคดี ติดตามและประเมินผลการไกล่เกลี่ยจัดเก็บสถิติจัดอบรมผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดอบรมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดี

ให้แก่ประชาชน ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

เดิมศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกรมบังคับคดี ตั้งอยู่ในสำนักงานวางทรัพย์กลาง โดยจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา และต่อมามีคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 220/2550 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2550 ให้จัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่กองยึดทรัพย์สิน มีหน้าที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษา ทั้งก่อนการบังคับคดีและหลังจากที่มีการบังคับคดีแล้วปัจจุบันกรมบังคับคดีได้มีคำสั่งที่ 60/2554 ยกเลิกคำสั่งที่ 220/2550 ดังกล่าว ให้ปรับปรุงโครงสร้างและจัดตั้งหน่วยงานภายในใหม่ โดยให้ตัดโอนงานและอัตรากำลังของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทออกจากกองยึดทรัพย์สิน และจัดตั้งเป็นหน่วยงานขึ้นตรงโดยใช้ชื่อว่า “ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรมบังคับคดี” มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วทั้งก่อนและระหว่างการบังคับคดีติดตามและประเมินผลการไกล่เกลี่ยจัดเก็บสถิติจัดอบรมผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดอบรมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดีให้แก่ประชาชน ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายปัจจุบัน กรมบังคับคดีได้จัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำสำนักงานบังคับคดีทั่วประเทศ เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของกรมบังคับคดีสามารถอำนวยความสะดวกสูงสุดให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกจังหวัด การไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง (Mediation) คือ การเข้าไปแทรกในการไกล่เกลี่ยโดย ผู้ที่เป็นบุคคลที่สามที่เป็นคนกลาง และเป็นที่ยอมรับ คนกลางไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับข้อพิพาท เพื่อที่จะช่วยให้คู่กรณีที่มีข้อถกเถียงหรือข้อขัดแย้งกันอยู่ให้บรรลุ ในข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันโดยความสมัครใจ (วันชัย วัฒนศัพท์, ถวิลวดี บุรีกุล และศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2550)

ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรมบังคับคดี มีหน้าที่ประสานงานในการไกล่เกลี่ย รวมทั้งติดต่อกับคู่กรณี ผู้ประนีประนอมและผู้ที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบประชาสัมพันธ์ งานสารบบคดีไกล่เกลี่ย ตลอดจนจัดเก็บสถิติและประเมินผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ภายหลังจากการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรมบังคับคดี แม้ว่าปัจจุบันจะมีปริมาณคดีที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดีสูงขึ้นก็ตาม แต่ปรากฏว่าก็ยังมีความคืบหน้าการไกล่เกลี่ยแล้วทำการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จอีกเป็นจำนวนมาก (ทรงพร วิไลลักษณ์, 2555ก) ซึ่งการปรับปรุง แก้ไขระเบียบ วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินการการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชั้นบังคับคดีให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังไม่บรรลุผลสำเร็จ อาจเนื่องมาจากความไม่เข้าใจของเจ้าหน้าที่ หรือประชาชนยังไม่เข้าใจการไกล่เกลี่ย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี เพื่อนำผลของการศึกษาในครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขระเบียบ วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินการการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชั้นบังคับคดีให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้บรรลุผลสำเร็จมากขึ้นซึ่งจะส่งผลทำให้ปริมาณคดีที่อยู่ในระหว่าง การบังคับคดียุติลงด้วยความรวดเร็ว โดยไม่ต้อง

ดำเนินการบังคับคดีตามกฎหมายตั้งแต่การยึดทรัพย์ไปจนถึงการขายทอดตลาดทำให้ลดการสิ้นเปลืองทรัพยากรทั้งทางด้านบุคลากรและงบประมาณของภาครัฐทำให้รัฐสามารถนำทรัพยากรเหล่านั้นไปพัฒนาระบบงาน ยุติธรรมในด้านอื่นๆทำให้ระบบการบริหารงานยุติธรรมของประเทศไทยมีประสิทธิภาพสูงมากขึ้นสามารถทำให้คู่ความและประชาชนทั่วไปได้รับความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ชายหรือหญิงเป็นประชาชนที่มาติดต่อศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ประจำวัน ในช่วงเดือนกันยายน 2564 ถึง เดือนธันวาคม 2564

กลุ่มตัวอย่าง

- การวิจัยเชิงปริมาณ ประชาชนผู้มาติดต่อและผู้ให้บริการ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครในเขตรับผิดชอบ โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ของพื้นที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครรับผิดชอบ

- การวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ ประชาชนที่มีอาชีพต่าง ๆ 5 อาชีพอาชีพละ 2 คนที่มาติดต่อศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร (1) ภาวะผู้นำ (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) คุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ย (4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (5) การบริหารทรัพยากรในการไกล่เกลี่ย (6) การประชาสัมพันธ์

3. ขอบเขตพื้นที่

ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ คุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ย การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารทรัพยากรในการไกล่เกลี่ย การประชาสัมพันธ์

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ ผู้มาติดต่อเป็นข้าราชการ ค้าขาย รัฐวิสาหกิจ ทำงานบริษัท ทำงานอิสระ อาชีพละ 2 คน รวม 10 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย –หญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน และสัมภาษณ์อาชีพละ 2 คนจำนวน 10 คน ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย บทความวิจัย บทความวิชาการ ตำรา หนังสือ นามวิเคราะห์ร่วมกันด้วย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลายรอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19, S.D=62$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร เรียงลำดับความสำคัญ การวางแผนกลยุทธ์ รองลงมา การบริหารทรัพยากรในการไกล่เกลี่ย ภาวะผู้นำคุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ย การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การประชาสัมพันธ์โดยสรุป ดังนี้

1. ภาวะผู้นำพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.23, S.D=0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจะต้องมีความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}=4.64, S.D=0.62$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สถานที่ให้บริการของเทศบาลมีความสะอาดและเป็นระเบียบ ($\bar{X}= 4.02, S.D=0.65$)

2. การวางแผนกลยุทธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.33, S.D=0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานหรือการแผนยุทธศาสตร์ให้

เหมาะสม ($\bar{X}=4.50, S.D=0.50$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีรูปแบบในด้านการวางแผนและประเมินผลการดำเนินการเพื่อการเตรียมการและพัฒนาการใกล้เคียงข้อพิพาทอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.00, S.D=0.45$)

3. คุณลักษณะของผู้ใกล้เคียงพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.19, S.D=0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีความรู้ที่จำเป็นแก่การใกล้เคียง ($\bar{X}=4.72, S.D=0.45$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีจรรยาบรรณในการใกล้เคียงข้อพิพาท ($\bar{X}=3.85, S.D=0.66$)

4. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.15, S.D=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เหมาะสมต่อการทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของการใกล้เคียง ($\bar{X}=4.62, S.D=0.32$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เจ้าหน้าที่เทศบาลเต็มใจที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ($\bar{X}=3.69, S.D=0.68$)

5. การบริหารทรัพยากรในการใกล้เคียง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.04, S.D=0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เทศบาลมีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ หลายช่องทาง ($\bar{X}=4.89, S.D=0.58$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีความรู้ที่จำเป็น เช่น กฎหมาย หรือการพิมพ์ เป็นต้น ($\bar{X}=3.66, S.D=0.67$)

6. การประชาสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=3.95, S.D=0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดำเนินการสื่อสารไปยังประชาชนไม่ว่าด้วยช่องทางใด ๆ เช่น ป้ายไวนิล วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ ($\bar{X}=4.11, S.D=0.59$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การเข้าถึงชาวบ้านหรือการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งต้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.57, S.D=0.69$)

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ถูกสัมภาษณ์ของแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าการวางแผนกลยุทธ์ และข้อควรปรับปรุงคือ การประชาสัมพันธ์ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ประชาชนของแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร เนื่องจากพัฒนากระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท ชั้นบังคับคดีควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ด้านการใกล้เคียงระงับข้อพิพาทในชั้นบังคับคดีให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป รวมทั้งประชาสัมพันธ์และประสานงานในระดับนโยบายกับเจ้าหน้าที่ทั้งที่เป็นบุคลากรธรรมดาและที่เป็นสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุน ฯลฯ ให้เห็นความสำคัญของกระบวนการใกล้เคียงในชั้นบังคับคดี

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

พบว่า การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศหญิงจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50

โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.153 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษา กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพ กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.164 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.247 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีความชำนาญในการไกล่เกลี่ยกล่าวคือ ต้องมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยมาพอสมควร เพื่อที่จะสามารถนำประสบการณ์มาวิเคราะห์ประเด็นข้อพิพาทและเสนอแนะทางออกให้คู่ความได้ ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดีในการกระตุ้น แนะนำ โน้มน้าว แคลความ หรือชี้แนะหนทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทให้กับคู่กรณีการให้ความรู้โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คู่ความ รวมทั้งปรับทัศนคติให้แก่คู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ว่าการไกล่เกลี่ยชั้นบังคับคดีมีความสำคัญสามารถดำเนินการเป็นผลสำเร็จได้ และเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย แม้ผ่านการไกล่เกลี่ยในชั้นศาลมาแล้ว หรือมีคำพิพากษาแล้วก็ตาม การให้ความรู้โดยชี้ให้เห็นว่าการไกล่เกลี่ยและการบังคับคดี มีข้อแตกต่าง ข้อดี ข้อเสียต่างกันอย่างใด ลูกหนี้ และเจ้าหนี้จะได้ประโยชน์อย่างไรจากการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า การวางแผนกลยุทธ์ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ศูนย์ไกล่เกลี่ยต้องวางแผนในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการติดต่อประสานงานด้านการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การยื่นคำขอ หรือการติดต่อนัดหมายเข้าสู่การไกล่เกลี่ยโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือผ่านแอปพลิเคชันของโทรศัพท์มือถือ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ท่วมใจดี

(2558) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภครกรณศึกษา ศาลแขวงพิษณุโลก” จากการศึกษาพบว่า ประสพการณ์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และในการเข้าอบรมเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยของผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภครกรณ แต่ความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการไกล่เกลี่ยจะต้องมีความรวดเร็ว เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ตลอดจนการให้ความสนใจดูแลและอัธยาศัยอันดีของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยจะมีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภครกรณ

2. ภาวะผู้นำพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือ..จะต้องมีความน่าเชื่อถือในทุกด้านไม่ว่าเจ้าหน้าที่ ทนายความหรือผู้มาให้ความช่วยเหลือสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชลาภรณ์ เจริญรัตน์.(2558).ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี : กรณศึกษา ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกรมบังคับคดี” ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดี ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคู่ความ ได้แก่ การเตรียมตัว จัดเตรียมข้อเสนอ ตั้งเป้าหมายในการมาไกล่เกลี่ยของคู่ความ ข้อเสนอในการชำระหนี้ของลูกหนี้ และข้อเสนอในการรับชำระหนี้ของโจทก์ ตลอดจนความสามารถในการชำระหนี้ของจำเลยหรือลูกหนี้ ปัจจัยด้านผู้ไกล่เกลี่ย ได้แก่ ประสพการณ์และความชำนาญในการไกล่เกลี่ย และความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทที่เข้าสู่การไกล่เกลี่ย ปัจจัยด้านกระบวนการในการไกล่เกลี่ย ประกอบไปด้วย การติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของศูนย์ไกล่เกลี่ยกับผู้ไกล่เกลี่ย ระยะเวลาในการไกล่เกลี่ย และการนัดหมาย ในการเข้ามาเจรจาไกล่เกลี่ย และขั้นตอนในการเจรจาไกล่เกลี่ย ปัจจัยด้านอื่น ๆ คือ จำนวนทุนทรัพย์ ในกรณีที่คดีมีจำนวนทุนทรัพย์สูงการไกล่เกลี่ย มีข้อตกลงและรายละเอียดที่ต้องเจรจามากขึ้น ต้องใช้ระยะเวลาานกว่ากรณีที่เป็นการไกล่เกลี่ยที่มีทุนทรัพย์น้อย ๆ และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับคู่ความในการเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น ทนายความ หรือญาติ มีผลทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยไม่ประสบความสำเร็จได้ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี ได้แก่ การไม่สามารถติดต่อประสานงานกับคู่ความได้ การไม่เตรียมตัวในการมาไกล่เกลี่ยของคู่ความ และปัญหาการรับรู้ของคู่ความเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดี โดยยังมีคู่ความหรือประชาชนอีกมากที่ยังไม่รู้ว่าจะ แม้ศาลจะมีคำพิพากษา หรือมีการบังคับคดีแล้ว คู่ความก็ยังสามารเข้ามาสู่กระบวนการ ไกล่เกลี่ยได้

3. การวางแผนกลยุทธ์ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นเห็นว่าสำคัญที่สุดต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานหรือการแผนยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมเป็นการประเมินตนเองขององค์กร เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในศูนย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกริณีย์ ทอดสูงเนิน และ อรนนท์ กลั่นทปุระ (2557) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนกรณศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร” จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนแห่งนี้ประกอบด้วย บทบาทของอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งมีความรู้และความชำนาญ ในเรื่องที่ทำเนิการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และคำแนะนำแก่คนในท้องถิ่น นอกจากนั้น ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลโคกขามยังมีสถานที่ตั้งในระยะทางที่เหมาะสม การเดินทางสะดวกหาง่าย เพราะเป็นศูนย์กลางของประชาชน และมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ และผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีความรู้เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเป็นกลาง และไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นบุคคลที่มีข้อพิพาทให้ความเคารพนับถือหรือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น ๆ จะยุติลงได้อย่างรวดเร็ว

4. คุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ มีความรู้ที่จำเป็นแก่การไกล่เกลี่ย เช่น กฎหมาย การประกัน การยอมความ ทนายความอาสา ผู้มาช่วยไกล่เกลี่ยจะเป็นผู้พิพากษาสมทบเป็นต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของป้อมฤดี กุมพันธ์.(2557).ศึกษาเรื่อง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องในศาลส่วนคดีนักท่องเที่ยง ซึ่งการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องเป็นวิธีการบริหารงานคดีเพื่อระงับข้อพิพาทภายใต้หลักสากล มุ่งระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีและนำไมตรีกลับสู่คู่กรณีอย่างแท้จริงและทำให้ข้อพิพาทระงับลงอย่างรวดเร็ว ต่างกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักหรือวิธีการแบบปฏิบัติที่มีการดำเนินกระบวนการหลายขั้นตอน จำต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร บางคดีอาจใช้เวลานานหลายเดือนหรือหลายปี การดำเนินกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักจึงเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะแก่การระงับข้อพิพาทในคดีนักท่องเที่ยง ดังนั้นการนำวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องมาใช้เพื่อระงับข้อพิพาทในคดีนักท่องเที่ยวจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในปัจจุบัน แต่เนื่องจากข้อกำหนดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังมีได้กำหนดครอบคลุมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องในคดีนักท่องเที่ยง จึงทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องในศาลส่วนคดีนักท่องเที่ยวยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย ปัญหาเรื่องกระบวนการไกล่เกลี่ย และปัญหาเรื่องสภาพบังคับทางกฎหมาย เป็นต้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงทำการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องการดำเนินกระบวนการคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย ตลอดจน ข้อตกลงที่ได้จากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องในศาลส่วนคดีนักท่องเที่ยง จนเกิดเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยการเพิ่มเติมข้อกำหนดซึ่งใช้บังคับกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในปัจจุบัน เพื่อให้ข้อกำหนดดังกล่าวเหมาะสมกับรูปคดีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อันจะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องในศาลส่วนคดีนักท่องเที่ยงประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

5. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือเหมาะสมต่อการทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของการไกล่เกลี่ย โดยต้องมีการชี้แจงว่าผู้รับการไกล่เกลี่ยจะได้รับผลประโยชน์อะไรบ้าง เสียผลประโยชน์อะไรสอดคล้องกับผลงานวิจัยของป้อมฤดี กุมพันธ์ (2557) ได้ศึกษา “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องในศาลส่วนคดีนักท่องเที่ยง” จากการศึกษา พบว่าคดีนักท่องเที่ยงเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษอันเกิดจากลักษณะของคู่ความ ที่จะต้องมีคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นนักท่องเที่ยง เพราะลักษณะพิเศษของคดีนักท่องเที่ยวจึงทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินคดีหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านการสื่อสาร ข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยง เป็นต้น ดังนั้นวิธีการระงับข้อพิพาทในคดีนักท่องเที่ยงโดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลยุติธรรมจึงไม่ใช่วิธีที่สามารถแก้ไขปัญหาข้อจำกัดของนักท่องเที่ยงได้ ดังนั้นการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องมาใช้ น่าจะเป็นวิธีที่สามารถตอบโจทย์เรื่องข้อจำกัดของนักท่องเที่ยงได้ดีกว่า เพราะหากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องประสบความสำเร็จ ข้อพิพาทจะระงับลงก่อนที่นักท่องเที่ยงเดินทางกลับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนักท่องเที่ยงเป็นผู้เสียหาย นักท่องเที่ยงจะได้รับการเยียวยาอย่างทันท่วงทีโดยไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินคดีในชั้นศาล ในทางปฏิบัติเมื่อนักท่องเที่ยงมีความประสงค์จะฟ้องคดี ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการจัดทำคำฟ้องให้แก่ักท่องเที่ยวนั้น ศาลได้วางแนวทางปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ต้องจัดการอย่างใด ๆ เพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเสียก่อน เมื่อผู้ร้องประสงค์จะทำการไกล่เกลี่ยเจ้าหน้าที่จะต้องติดต่อผู้ร้องโดยเร็วที่สุด เพื่อนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในวันรุ่งขึ้นที่ศาลเปิดทำการหรือโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

6. การบริหารทรัพยากรในการไกล่เกลี่ย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่

เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ มีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ หลายช่องทาง ช่องทาง เช่น แผ่นพับ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ทีวี อินเทอร์เน็ต ป้ายนิเทศสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญาพงศ์ เจริญกุล กนก (2556) ได้ศึกษา “บทบาทในการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทคดีของผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัด เชียงราย” จากการศึกษา พบว่า ผู้ประนีประนอมส่วนใหญ่มีการอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจถึงข้อดีหรือประโยชน์ของการไกล่เกลี่ย การกระตุ้นให้คู่กรณีพูดเสนอข้อเท็จจริง การค้นหาประเด็นความต้องการ (ความพึงพอใจ) การทำให้คู่กรณีทุกฝ่าย ทราบถึงประเด็นปัญหาข้อพิพาท มีการสื่อสารที่ดี มีวาทีศิลป์ รู้จักเลือกใช้ รูปแบบ วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับรูปคดีมา ช่วยในการเจรจา ผู้ประนีประนอมตระหนักถึงหลักการสำคัญในการไกล่เกลี่ย 4 ประการ คือ 1) การทำให้ทุกฝ่ายสมัครใจ เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย 2) การค้นหาความพอใจของคู่ความ 3) การสร้างบรรยากาศในการเจรจาต่อรองของคู่ความ 4) การ แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์สุจริต เป็นกลางปราศจากอคติ ประพฤติตนถูกต้องตามกฎหมายและทำนองคลองธรรม อยู่ใน กรอบจริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจในปรัชญาการไกล่เกลี่ย

7 การประชาสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ดำเนินการสื่อสารไปยังประชาชนไม่ว่าด้วยช่องทางใด ๆ เช่นป้ายไวเนล วิทยุ ชุมชน หนังสือพิมพ์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของศูนย์ไกล่เกลี่ยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องเพ็ญ อาษาเทวัญ (2556) ได้ ศึกษา “กระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทคดีครอบครัว กรณีศึกษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว” จาก การศึกษาพบว่า กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวนั้นเป็นการระงับข้อพิพาทโดยมีบุคคลที่มีองค์ความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง เป็นผู้ที่สามารถทำให้คู่พิพาทได้มองเห็นปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของตนเอง นำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้ง การพัฒนาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัว จำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีประสบการณ์การ จัดการความขัดแย้งผนวกกับการนำชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้งของ แกรี ที. เฟอร์ลอง (Gary T. Furlong) และ เทคนิค แนวคิดด้านการสื่อสาร และจิตวิทยาการไกล่เกลี่ย นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับ คดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่าง กันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดีของ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแขวงนวลจันทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของวิรัตน์ ท่วมใจดี (2558) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภค กรณีศึกษา ศาลแขวงพิษณุโลก” จากการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และในการเข้าอบรม เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยของผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภค แต่ความพร้อมในการ ปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการไกล่เกลี่ยจะต้องมีความรวดเร็ว เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ภาวะผู้นำ สถานที่ให้บริการของเทศบาลมีความสะอาดและเป็นระเบียบ

2) การวางแผนกลยุทธ์ มีรูปแบบในด้านการวางแผนและประเมินผลการดำเนินการเพื่อการเตรียมการและพัฒนาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอย่างมีประสิทธิภาพ

3) คุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ย .มีจรรยาบรรณในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีเจ้าหน้าที่เต็มใจที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

5) การบริหารทรัพยากรในการไกล่เกลี่ย ควรมีความรู้ที่จำเป็น เช่น กฎหมาย หรือการพิมพ์ เป็นต้น

6) การประชาสัมพันธ์ การเข้าถึงชาวบ้านหรือการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งต้องอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่า ผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีภาวะผู้นำ มีคุณลักษณะ และศูนย์ไกล่เกลี่ยต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงการบริการของศูนย์ บริการฟรี

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของคู่ความเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นบังคับคดี เพื่อหาแนวทางในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชั้นบังคับคดี

2) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการเตรียมความพร้อมของคู่ความในการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดี เพื่อศึกษาแนวทางในการเตรียมความพร้อมของประชาชนในการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยในชั้นบังคับคดี

3) ควรจะมีการศึกษาประเมินผล หรือศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีอยู่ทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

จักรกริญณ์ ทอดสูงเนิน และ อรนนท์ กลั่นทพฺุระ. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนกรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร.** วารสารสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, 40 (1).

ชลภรณ์ เจริญรัตน์. (2558). **ปัจจัยการไกล่เกลี่ยชั้นบังคับคดี.** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ป้อมฤดี กุมพันธ์. (2557).**การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลส่วนคดีนี้ท่งเที่ยว.** วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.

วันชัย วัฒนศัพท์,ถวิลวดี บุรีกุลและศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2550). **คู่มือการเพิ่มพลังความสามารถกระบวนการจัดการข้อพิพาท.** พิมพ์ครั้งที่ 2.ขอนแก่น: ศิริภรณ์ออฟเซต.

วิรัตน์ ท่วมใจดี. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภค: กรณีศึกษาศาลแขวงพิษณุโลก.** ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการ ภาครัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของ กระทรวงพาณิชย์

Effectiveness in Professional Administration and Coordination as Administrative Officers of Ministry of Commerce

ปทุมมาศ ชื่นโชติกิตติ* และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Chuenchothitti@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชนชาย หญิง กระทรวงพาณิชย์จำนวน 329 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.32, S.D=0.65) คือ ด้านการจัดระบบ/กลไกการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (\bar{X} =4.38, S.D=0.62) ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม (\bar{X} =4.36, S.D=0.61) ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจ (\bar{X} =4.32, S.D=0.76) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (\bar{X} = 4.23, S.D=0.59) 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา การศึกษา ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ ประสานงาน กระทรวงพาณิชย์

Abstract

This study was a quantitative and qualitative research and aimed 1) to find out quality levels of effectiveness in professional administration and coordination as administrative officers of the Ministry of Commerce 2) to investigate effectiveness in professional administration and coordination as administrative officers of the Ministry of Commerce. The samples were selected by gender, age, educational level, period of employment and salary rate of 329 male and female officers of the Ministry of Commerce. The instruments used in this study were a questionnaire and an interview form. The data was analyzed using statistical tools; percentage, mean and standard deviation. Independent Sample t-

test was used as a hypothesis testing tool, and One-Way ANOVA was used to make a comparison among more than two sample groups.

It was found that effectiveness in professional administration and coordination as administrative officers of the Ministry of Commerce was overall at the high level (\bar{X} = 4.32, S.D=0.65) as follows: system and mechanism of organization management (\bar{X} =4.38, S.D=0.62); ethical duties of controllers (\bar{X} =4.36, S.D=0.61); communication and enhancement proficiency (\bar{X} =4.32, S.D=0.76); and human relations (\bar{X} = 4.23, S.D=0.59). The result of hypothesis testing revealed that personal factors, such as gender, age, educational level, period of employment and salary rate of the effectiveness in professional administration and coordination as administrative officers of the Ministry of Commerce were not significantly different at 0.05 level.

Keywords: Effectiveness; Coordination; Ministry of Commerce

บทนำ

การประสานงาน (Co-ordination) เป็นองค์ประกอบหนึ่งทางการบริหาร ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ ตามแนวคิดของ Henri Fayol (อ้างใน ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์, 2543 : 29-30) อันได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Co-ordination) การควบคุม (Controlling) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการ โดยการประสานงานทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงให้การบริหารจัดการทั้งหลายมีความเหมาะสม กลมกลืน ไม่ซ้ำซ้อน ไม่ขัดแย้งมีการดำเนินงานอย่างราบรื่น เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ เพราะความร่วมมือร่วมใจของทุกคนในองค์การ จะทำให้คนในองค์การรับทราบ หน้าที่ของตนเอง ละเอียตรอบคอบรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้ประสบความสำเร็จ การประสานงานที่ดี ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคน ทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุ และสิ่งของต่างๆ ในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น และยังสร้างความกลมเกลียว ความเข้าใจอันดีและความสามัคคี อีกทั้งช่วยขจัดข้อขัดแย้งในการทำงาน ป้องกันการก้าวร้าวหน้าที่ ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมล้ำกัน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงเข้าใจข้อเท็จจริง

การประสานงานระหว่างคนต้องคำนึงถึงความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน ในเบื้องต้นจะต้องมีการยอมรับระหว่างกันเพื่อจะได้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน ความร่วมมือก็จะเกิดตามมา เจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบในงานที่ต้องร่วมกันทำเป็นทีมก็ต้องให้ความร่วมมือกันโดยลักษณะของการทำงานอยู่แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ต่างหน่วยงานกันมักจะเข้าใจว่าอยู่ต่างทีมงานกัน แท้ที่จริงผู้ซึ่งอยู่ต่างหน่วยงานกันแต่ต้องติดต่อประสานงานกันก็คือ เป็นทีมงานเดียวกันได้ ทั้งนี้จะต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ตรงกันและรับทราบหน้าที่ของตนในงานที่จะประสานกัน มีความร่วมมือให้แก่กัน การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะให้งานที่จะทำเกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้องในจังหวะ เวลาเดียวกันได้ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไปตามข้อกำหนด ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน โดยก่อนการประสานงาน ควรกำหนดความต้องการให้แน่ชัดว่า จะประสานงานให้เกิดอะไรหรือเป็นอย่างไร หรือจะทำให้ได้ผลรับอย่างไร เพราะหากไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

ก็อาจจะประสานงานไปผิดจากที่ควรจะเป็น ซึ่งโดยทั่วไปจะประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานมีความสะดวกราบรื่นไม่เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง ในการประสานงานในแต่ละครั้งหรือในแต่ละกรณีประสานงานโดยวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1. เพื่อแจ้งให้ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องทราบ 2. เพื่อขอความช่วยเหลือ และเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี 3. เพื่อขอคำยินยอมหรือความเห็นชอบ 4. เพื่อขจัดข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงาน 5. เพื่อใช้เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร 6. เพื่อช่วยให้การดำเนินการเป็นไปตามแผน และทำให้มีการวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบ 7. เพื่อตรวจสอบอุปสรรคและสภาพปัญหา

จากการที่ผู้ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบงานประสานงานของงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งการดำเนินงานที่มุ่งเน้นดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายและคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานอันเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการทำงานของนักจัดการงานทั่วไปต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 - การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ ประกอบด้วย ข้าราชการ และพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น 329 คน เพื่อป้องกันการสูญเสียของแบบสอบถาม จึงทำการเก็บตัวอย่างสำรองเพิ่มอีก
 - การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) ได้แก่ ข้าราชการและพนักงานราชการ กระทรวงพาณิชย์ จังหวัดนนทบุรี ที่ปฏิบัติงานอยู่ปัจจุบัน โดยคัดเลือก ผู้อำนวยการในหน่วยงานต่างของกระทรวงพาณิชย์ จำนวน 9 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้นวัตกรรมและทฤษฎี ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ ประกอบด้วย ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจ และด้านการจัดระบบ/กลไก การบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขอบเขตพื้นที่

กระทรวงพาณิชย์ นนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำแนกเป็นดังนี้

1.1. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ จำนวน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจ ด้านการจัดระบบ/กลไก การบริหารองค์รอย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์

โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.32, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ เรียงลำดับความสำคัญ ด้านการจัดระบบ/กลไก การบริหารองค์รอย่างมีประสิทธิภาพรองลงมา ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยสรุป ดังนี้

1 ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรมพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก (\bar{X} = 4.36, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ ข้อ 1.การมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (\bar{X} =4.62, S.D.=0.56) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2. การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าเทียมกัน (\bar{X} = 4.16, S.D.=0.83)

2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, $S.D=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 8.การยอมรับความคิดเห็นของบุคลากร ($\bar{X}=4.59$, $S.D=0.77$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 9.การเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับปรึกษาหารือได้ ($\bar{X}= 4.18$, $S.D=0.39$)

3 ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}= 4.32$, $S.D=0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 10.การใช้วิธีการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}= 4.50$, $S.D=0.50$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 11.การมีความสามารถในการจูงใจ ($\bar{X}=4.14$, $S.D=0.94$)

4 ด้านการจัดระบบ/กลไก การบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, $S.D=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 13.การมอบหมายงานได้ตรงกับความสามารถของบุคลากร ($\bar{X}= 4.57$, $S.D=0.74$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 17.การนำผลการประเมินมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.20$, $S.D=0.77$)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์

พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา /ปวส/ปวท.. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 25.80 มีมีระยะเวลาทำงาน 11-16 ปีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 มีอัตราเงินเดือน 40,001-50,000 บาท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80

วัตถุประสงค์ข้อ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

การประสานงาน เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ความจริงใจ ความอดทนอดกลั้น ความยิ้มแย้มแจ่มใส ในการติดต่อกับบุคคลอื่น เพื่อขอรับการสนับสนุน ขอความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การประสานงานที่ดี ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคน ทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุ และสิ่งของต่าง ๆ ในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น และยังสร้างความกลมเกลียว ความเข้าใจอันดีและความสามัคคี อีกทั้งช่วยจัดข้อขัดแย้งในการทำงาน ป้องกันการก้าวร้าวหน้าที่ ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมล้ำกัน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงเข้าใจข้อเท็จจริงและปัญหาของหน่วยงานอื่นนำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และรู้หนทางการปรับปรุงงานต่อไป เทคนิควิธีในการประสานงาน การใช้เครื่องมือสื่อสาร การประสานด้วยหนังสือ การพบปะด้วยตนเอง เป็นการประสานงานที่ดีที่สุดเพราะได้พบหน้า ได้เห็นบุคลิกลักษณะ สีหน้าท่าทาง ของผู้ติดต่อทั้งสองฝ่ายมีเวลาในการซักถามทำความเข้าใจกันอย่างพอเพียง เพราะทั้งสองฝ่ายต้องวางมือจากงานอื่น ๆ ทั้งหมดการพบปะด้วยตนเอง เป็นการประสานงานที่ดีที่สุดเพราะได้พบหน้า ได้เห็นบุคลิกลักษณะ สีหน้าท่าทาง ของผู้ติดต่อทั้งสองฝ่ายมีเวลาในการซักถามทำความเข้าใจกันอย่างพอเพียง เพราะทั้งสองฝ่ายต้องวางมือจากงานอื่น ๆ ทั้งหมด

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ ที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง เพศกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง อายุกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระยะเวลาการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.153 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. อัตราเงินเดือน ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอัตราเงินเดือน กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้อำนวยการในหน่วยงานต่างของกระทรวงพาณิชย์ จำนวน 9 คน ได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของกระทรวงพาณิชย์ มีความคิดเห็นว่าการจัดระบบ/กลไกการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญที่สุดและต้องปรับปรุงด้านมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 329 คน เนื่องจากการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปกระทรวงพาณิชย์ ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อส่วนรวม มีอัธยาศัยไมตรีต่อกัน การใช้ภาษาในการสื่อสาร ด้วยความชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีเหตุมีผล ใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ถูกกาลเทศะ บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นคนใจกว้าง ละเว้นการทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวเหมาะสม ละเว้นการมีอคติในการลำเอียงเพราะรักใคร่กัน ไม่ชอบกัน และละเว้นอบายมุขที่ขบถ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ เรียงลำดับความสำคัญ ด้านการจัดระบบ/กลไกการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพรองลงมา ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ด้านการจัดระบบ/กลไกการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า การประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปกระทรวงพาณิชย์ ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อส่วนรวม มีอัธยาศัยไมตรีต่อกัน การใช้ภาษาในการสื่อสารด้วยความชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรวาล สุขไมตรี (2561) ศึกษาเรื่องเทคนิคการประสานงานในองค์การ ผลการวิจัยพบว่า การประสานงาน เป็นการร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์การโดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการทำงานร่วมกัน ซึ่งองค์ประกอบของการประสานงานนั้นประกอบด้วย คน การสื่อสาร เวลา สถานที่ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เพื่อให้เป้าหมายขององค์การบรรลุตามที่กำหนดไว้ ประหยัดเงิน เวลาลดความขัดแย้ง สำหรับปัญหาในการประสานงานมาจากคนในองค์การ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการคือ 1) ขาดการเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) ขาดการพูดด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน 3) ขาดการทำประโยชน์แก่เพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ 4) ขาดความเสมอต้นเสมอปลาย โดยมีการปฏิบัติต่อกันน้อย และมีอคติต่อกัน ดังนั้น เทคนิคการประสานงานในองค์การ สามารถกระทำได้ ดังนี้ 1) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อส่วนรวม มีอัธยาศัยไมตรีต่อกัน 2) ใช้ภาษาในการสื่อสาร ด้วยความชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีเหตุผล ใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนโยน มีสัมมาคารวะ ถูกกาลเทศะ 3) บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นคนใจกว้าง ละเว้นการทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน 4) มีความเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวเหมาะสม ละเว้นการมีอคติในการลำเอียงเพราะรักใคร่กัน ไม่ชอบกัน และละเว้นอบายมุขทั้งปวง

1.2 ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรมพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด การมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ เพราะว่าถ้าผู้ให้บริการมีความรับผิดชอบมาทำงานแต่เข้าใจให้บริการด้วยใจ จะช่วยให้เกิดความประทับใจจากผู้มาใช้บริการสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระประยุทธ ชุมโส.(2559). ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วัน อาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร จัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการรับนโยบายการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการ บริหารจัดการ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาที่เข้าศึกษาของนักเรียน

1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก. ที่กลุ่มตัวอย่างลงความคิดเห็นว่าสำคัญที่สุด.การยอมรับความคิดเห็นของบุคลากร ผู้บริหารต้องเป็นนักประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและประชาชนที่มาใช้บริการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมชนก ศรีทิพย์รัตน์.(2557).ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ กระบวนการในการวางแผน การประสานงานและการดำเนินงาน ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตใน การทำงานในองค์กร กรณีศึกษา: พนักงานบริษัท เทเลคอม ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 บาท ขึ้นไป ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาวะผู้นำด้านลักษณะผู้นำและภาวะผู้นำ ด้านการเป็นผู้ กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม และด้านการจัดระบบกลไกการบริหารองค์กรอย่าง มีประสิทธิภาพ กระบวนการในการวางแผนด้านการจัดโครงสร้างองค์กร และด้านการน า การ

ประสานงานและการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานในองค์กร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4 ด้านความสามารถในการสื่อสารและจงใจพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าคุณค่าที่สำคัญที่สุดคือ การใช้วิธีการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เว็บไซต์ ป้ายประชาสัมพันธ์ นักประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธย์รตี โจอาษา(2555) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่สังกัด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดถูกจ้างประจำและพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสัดส่วนของบุคคลด้วย สถิติ Compare Mean ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่สังกัดต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรีไม่แตกต่างกัน

1.5 ด้านการจัดระบบ/กลไก การบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมากที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าคุณค่าที่สำคัญที่สุดคือการมอบหมายงานได้ตรงกับความสามารถของบุคลากร ด้วยมีการประชุมเพื่อแบ่งงานหรือสอบถามความคิดเห็น และการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากรในสำนักงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิติภัส เฟิงศรี(2554) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ระดับของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชน อุปสรรคในการปฏิบัติงานและเสนอแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรวิจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ได้แก่ เพศ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน อัตราเงินเดือน ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกัน พบว่าเพศอายุ การศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน อัตราเงินเดือน มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรพงษ์ เยาหะรี(2552) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของพนักงานที่มีผล

ต่อความจงรักภักดีของบริษัท ที.เค.เอส.เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดระดับกลุ่ม ได้แก่ ทักษะคิดต่อ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน, ทักษะคิดระดับองค์กร ได้แก่ ทักษะคิดของพนักงานต่องาน ทักษะคิดของพนักงานต่อตัวองค์กร ทักษะคิดของ พนักงานต่อผลตอบแทน ทักษะคิดของพนักงานต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับ ความจงรักภักดีต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านการเป็นผู้กำกับดูแลที่ดีภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณธรรม นักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ต้องเพิ่มการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้า ข้าราชการ ลูกจ้างหรือบุคคลทั่วไป
- 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ประสิทธิภาพ นักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับปรึกษาหารือได้ ตั้งแต่ระดับหัวหน้าไปจนถึงคนงานหรือลูกจ้างในสำนักงาน
- 3) ด้านความสามารถในการสื่อสารและจูงใจพบว่า นักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ต้องสามารถในการจูงใจ ให้ผู้มาติดต่องานมีความประทับใจในด้านการบริการและให้คำแนะนำที่ดีด้วย
- 4) ด้านการจัดระบบ/กลไก นักจัดการงานทั่วไปของกระทรวงพาณิชย์ต้องมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งด้วยเจ้าหน้าที่และประชาชนที่มาติดต่อใช้บริการเป็นประจำเสมอเพื่อจะได้นำผลมาพัฒนางานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ผู้วิจัยควรศึกษาการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของอื่นๆในการทำงานเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา รูปแบบองค์กรเพื่อสามารถเข้าถึงและตอบสนองความต้องการของพนักงาน รวมถึงเป็นการประสานงานในการทำงานในองค์กรได้อีกทางหนึ่ง
- 2) ผู้วิจัยควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับการประสานงานที่ดีของนักจัดการงานทั่วไปของอื่นๆในการทำงานเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา และความต้องการในการ ทำงาน ระบบการทำงานกับองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ชัดเจน และข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนากระบวนการทำงานขององค์กรต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กิติภัส เฟ็งศรี.(2545). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาสระบุรี.วิทยานิพนธ์**
 ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต.สาขารัฐประศาสนศาสตร์.มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จักรวาล สุข.(2561). **เทคนิคการประสานงานในองค์กร. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.**
- ธรรณชนก ศรีทิพย์รัตน์.(2557). **ภาวะผู้นำกระบวนการในการวางแผน การประสานงาน และการดำเนินงานมีผลต่อ**
คุณภาพชีวิตในการทำงานในองค์กร กรณีศึกษา: พนักงานบริษัท เทคอม ในเขตกรุงเทพมหานคร
 (แหล่งที่มา: <http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/1295/1/Thanchanok.Srit.pdf>
 (20กรกฎาคม 2560)
- นิตยรัตน์ ใจอาษา.(2555). **ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อกระบวนการบริหารจัดการในองค์กรบริหาร ส่วนจังหวัด**
นนทบุรี วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระประยูทธ ชุมโส.(2559).**ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขต**
ภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

วรพงษ์ เยาะห์รี. (2556). ทศนคติของพนักงานที่มีผลต่อความจงรักภักดีของ บริษัท ที.เค.เอส. เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุพรรณณี ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

**การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของ
โรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
Employee Development Based on Conceptual Framework of Happy
Workplace at Sawang Boriboon Wittaya School, Nong Prue, Banglamung,
Chonburi Province**

กฤติมาพร วงศ์อินทร์^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Teacherbeer.w@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 240 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.24, S.D=0.58) คือ ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) (\bar{X} =4.51, S.D=0.51) ด้านสุขภาพดี (Happy Body) (\bar{X} =4.33, S.D=0.58) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) (\bar{X} =4.27, S.D=0.51) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) (\bar{X} =4.23, S.D=0.61) ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) (\bar{X} =4.22, S.D=0.66) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) (\bar{X} =4.19, S.D=0.59) ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society) (\bar{X} =4.17, S.D=0.65) ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) (\bar{X} =3.92, S.D=0.56) 2) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง รายได้ ประสบการณ์ทำงาน ต่างกันมีผลต่อการจัดองค์กรแห่งความสุขไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: องค์กรแห่งความสุข การพัฒนา บุคลากร

ABSTRACT

The objectives of this quality and quantitative research were to 1) study the levels of employee development based on the conceptual framework of Happy Workplace, 2) study individual factors affecting the employee development based on the conceptual framework of Happy Workplace, and 3) propose guidelines for choosing appropriate recommendations for the successful improvement at Sawang Boriboon Wittaya School, Nong Prue, Banglamung, Chonburi Province. Samples used in this research for questionnaire responses were 240 administrators and employees by purposive sampling. Research tools were a questionnaire, and an interview questionnaire. Data analysis was carried out by statistical packages to determine percentage (%), mean(\bar{X}), standard deviation (S.D.), and a hypothetical test by Independent Sample t-test and one-way ANOVA.

The results of the research revealed that the employee development based on the conceptual framework of Happy Workplace at Sawang Boriboon Wittaya School exhibited an overall high-level at $\bar{X}=4.24$, S.D=0.58. On separate domains, it showed the levels of Happy Brain at $\bar{X}=4.51$, S.D=0.51, Happy Body at $\bar{X}=4.33$, S.D=0.58, Happy Soul at $\bar{X}=4.27$, S.D=0.51, Happy Money at $\bar{X}=4.23$, S.D=0.61, Happy Relax at $\bar{X}=4.22$, S.D=0.66, Happy Heart at $\bar{X}=4.19$, S.D=0.59, Happy Society at $\bar{X}=4.17$, S.D=0.65, and Happy Family at $\bar{X}=3.92$, S.D=0.56. By hypothetical tests, it was found that individual factors, such as sex, age, education, work position, income, and work experience, affected indifferently the employee development based on the conceptual framework of Happy Workplace with statistical significance at a level of 0.05.

Key words: Happy Workplace, Development, Employees

บทนำ

สังคมในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านสภาพแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวองค์กรทั้งภาครัฐกิจและองค์กรภาครัฐจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ การกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ในการบริหารงานล้วนเป็นปัจจัยสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรมนุษย์ จัดเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างผลผลิตภาพแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่นอกจากจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของบุคลากรแล้ว ยังมุ่งส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมีความสุขด้วย โดยใช้เครื่องมือการบริหารจัดการในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเป็นพนักงานที่มีความสุขในการทำงาน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ได้นำแนวคิด “Happy Workplace” หรือองค์กรสุขภาวะมาใช้ในการดำเนินงาน โดยแนวคิดองค์กรสุขภาวะ คือ กระบวนการพัฒนาด้านในองค์กรอย่างมีเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กรซึ่งเรียกว่า กระบวนการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในองค์กร โดยการปรับทัศนคติ เปลี่ยนมุมมองคนในองค์กร ให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ในการอยู่ร่วมกัน และการพัฒนาองค์กร ให้มีความสุขจากการทำงาน เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการ

เปลี่ยนแปลง และนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนการดำเนินการเพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์กรสุขภาวนั้น มีแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างหลากหลายตามแต่ลักษณะและบริบทของแต่ละองค์กรโดยมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร หลายองค์กรยังได้ต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จสามารถเป็นตัวอย่งที่ดีให้กับองค์กรอื่น ๆ ได้เรียนรู้ และนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนมีภาระหนักมากขึ้นเวลาในการพักผ่อนน้อยลง เกิดความเครียดได้ง่าย เวลาพักผ่อนในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ก็ลดน้อยลงภาระงานของครูผู้สอนที่มีมากมาย ทำให้กระทบต่อการสอน และเป็นแหล่งสะสมความเครียดจนทำให้เกิดความทุกข์ในที่สุด ครูส่วนใหญ่สอนไม่ต่ำกว่า 1 รายวิชา บางโรงเรียนที่มีขนาดเล็กอาจสอนถึง 5-6 รายวิชา ยิ่งนับรวมกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไปด้วยแล้วนั้น ซึ่งทุกโรงเรียนต้องจัดตามหลักสูตรทั้งชุมนุม จิตอาสา ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ครูแต่ละคนอาจสอนถึง 8-9 รายวิชา สำหรับชั่วโมงสอนแต่ละสัปดาห์ โรงเรียนที่มีครูมากหรือเกินเกณฑ์ ซึ่งในปัจจุบันน่าจะหายาก เพราะอัตรากำลังครูตกอยู่ในภาวะขาดแคลนอย่างหนัก แม้แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ ถึงอย่างไรก็ตามโรงเรียนที่มีครูเกินชั่วโมงสอนอาจจะน้อยมาก แต่โดยเฉลี่ยก็น่าจะเริ่มกันตั้งแต่ 10 ชั่วโมง/สัปดาห์ขึ้นไป

ดังนั้นการสร้างความสุขในองค์กร ทำให้บุคลากรเกิดความสุขในการทำงาน ส่งผลให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะทุ่มเทกำลังและความสามารถ พัฒนาศักยภาพของตนรวมทั้งการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน เกิดการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพื่อทราบถึงองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีโดยผลการศึกษาที่ได้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานสูงสุด เสริมสร้างความสุขในการทำงานยิ่งขึ้น และรักษาบุคลากรที่มีคุณค่าให้อยู่กับองค์กรต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัย ปัญหา และสาเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลกระทบต่อความสุขของบุคลากร ซึ่งบุคลากรเป็นกำลังหลักของโรงเรียนในองค์กรที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข ส่งผลให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 240 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ หัวหน้างานในโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากร สังกัดโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา โดยนำองค์กรแห่งความสุขมาบริหารจัดการ จนได้ผลผลิตความสุข 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพดี (Happy Body) 2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) 3) ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) 4) ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) 5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) 6) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) 7) ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) 8) ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society)

3 ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหารและบุคลากร สังกัดโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา โดยนำองค์กรแห่งความสุขมาบริหารจัดการ จนได้ผลผลิตความสุข 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพดี (Happy Body) 2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) 3) ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) 4) ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) 5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) 6) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) 7) ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) 8) ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่(Frequency)และค่าร้อยละ(Percentage)

2) ข้อมูลการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที(t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1.เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.24, S.D=0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี เรียงลำดับความสำคัญ ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) รองลงมา ด้านสุขภาพดี (Happy Body) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society) ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) โดยสรุป ดังนี้

1 ด้านสุขภาพดี (Happy Body)พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก (\bar{X} = 4.33, S.D=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือข้อ 2.มีการตรวจสุขภาพประจำปี(\bar{X} =4.43, S.D=0.59) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3.มีห้องพยาบาลที่พร้อมบริการและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ (\bar{X} = 4.18, S.D=0.39)

2. ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.19, S.D=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 5.มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือ การทำงานเป็นทีม เพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ (\bar{X} =4.48, S.D=0.50) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4.มีน้ำใจงามสังเกตจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชอบแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ (\bar{X} = 4.00, S.D=0.43)

3. ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.22, S.D=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 9.เมื่อประสบปัญหาในชีวิตโดยทั่วไปท่านสามารถจัดการกับปัญหาได้ (\bar{X} =4.65, S.D=0.45) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ8.โดยรวมใน 1 สัปดาห์ท่านทำกิจกรรมเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ (\bar{X} =3.75, S.D=0.66)

4. ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.51, S.D=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 11.มีความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าในชีวิต (\bar{X} = 4.82, S.D=0.57) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 12.มีโอกาที่จะได้รับการอบรม / ศึกษาต่อ /ดูงาน เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง (\bar{X} =4.17, S.D=0.37)

5. ด้านคุณธรรม (Happy Soul) พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} = 4.27, S.D=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 15.มีการยอมรับและขอโทษในความผิดที่ทำหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบ (\bar{X} =4.65, S.D=0.76) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 13.มีการทนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม / ศาสนา / การให้ทาน (\bar{X} =4.00, S.D=0.47)

6. ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D=0.61)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 22.ดำเนินการสื่อสารไปยังประชาชนไม่ว่าด้วยช่องทางใด ๆ เช่น ป้ายไวนิล วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ ($\bar{X}=4.68$, S.D=0.47) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ19.ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับทั้งหมดในแต่ละเดือนเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับรายจ่ายทั้งหมดในแต่ละเดือน ($\bar{X}=3.78$, S.D=0.88)

7. ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=3.92$, S.D=0.56)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ20.มีเวลาอยู่กับครอบครัว มีกิจกรรม (ออกกำลังกาย ทำบุญ ซื้อของ ฯลฯ) ร่วมกับคนในครอบครัว ($\bar{X}=4.08$, S.D=0.68) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 21.มีเวลาให้ กับครอบครัวสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ($\bar{X}=3.68$, S.D=0.71)

8 ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society) พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 23.ความสุขต่อภาพแวดล้อมโดยรวมขององค์กร ($\bar{X}=4.78$, S.D=0.42) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ26.สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในข้อเสนอแนะกับผู้บริหารหรือหัวหน้างาน ($\bar{X}=3.65$, S.D=0.71)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2.เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

การศึกษาการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศหญิงจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 75.70 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 มีอาชีพ ตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 5,001-10,000บาท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 54.60 มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง รายได้ ประสบการณ์ทำงาน มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรภายใต้ แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศ กับการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุ กับการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ0.148 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษา กับการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ0.072จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ตำแหน่ง ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างตำแหน่ง กับการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ0.305 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ประสิทธิภาพทำงาน ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างประสิทธิภาพ กับการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากร ภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ดังนี้ จากคำถามปลายเปิดชี้ให้เห็นว่า แนวทางที่ควรจะนำมาใช้ในการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สามารถทำได้หลายแนวทางและหลายกรณี เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกายในสถานศึกษาเป็นประจำทุกวัน กิจกรรมนันทนาการในยามว่าง การรับประทานอาหารร่วมกัน การพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงาน การส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้แก่บุคลากร เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการ สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาควบคุมกันในทุกด้าน เพื่อให้ครูทุกคนเกิดประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่ในองค์กรแห่งความสุขและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ .จัดสวัสดิการแก่บุคลากรด้วยความเสมอภาคโดยไม่เลือกประเภทไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง และไม่แตกต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ เช่น บ้านพัก เป็นต้น ควรส่งเสริมด้วยการเสริมศักยภาพการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาองค์กรแห่งความสุข มีทักษะในด้านการตรวจสอบและการออกแบบกระบวนการสร้างสุขให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร และเกิดโอกาสในการพัฒนาการดำเนินงานสร้างสุขด้านอื่น ๆ อีกมากมาย อีกทั้งสามารถเป็นผู้นำขับเคลื่อนทำให้เกิดองค์กรแห่งความสุข **สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ**

ผู้ถูกสัมภาษณ์ของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรี มีความคิดเห็นที่สำคัญที่สุด ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) และข้อควรปรับปรุงคือ ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 240 คน ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีเนื่องจากบุคลากรมีการใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรม: บุคลากรมีคุณธรรม รู้จักให้อภัย นำคำสอนทางศาสนามาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการใช้เงินเป็น: บุคลากรมีรายได้ที่เพียงพอ ไม่มีภาระหนี้สิน รู้จักการวางแผนการใช้เงินด้านครอบครัวที่ดี: บุคลากรให้ความสำคัญกับครอบครัว มีเวลาให้กับครอบครัว โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ด้านความสุขขององค์กรและสังคม: บุคลากรมีความสุขที่ได้ทำงานในองค์กร เพราะมีส่วนร่วม และสังคมในการทำงานได้รับการยอมรับและรักองค์กร

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1. การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเห็นว่า ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ศูนย์ใกล้ใกล้ต้องวางแผนในการนำระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการติดต่อบุคลากรมีการใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณษา จำอินทร์ (2560) การศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของสำนักงานเขต บางพลัด ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมที่ทำให้บุคลากรของสำนักงานเขตบางพลัด กล้าคิด กล้าทำมากขึ้น ลดความขัดแย้งภายในองค์กร ผู้บริหารมีความเข้าใจในการทำกิจกรรม และตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศในการทำงาน บุคลากรภายในองค์กรเกิดความรัก ความสามัคคี เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความผูกพันต่อองค์กร บุคลากรมีความสุขในการทำงานมากขึ้น เพราะองค์กรให้ความสำคัญต่อบุคลากรและครอบครัว ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบุคลากร

1.2 ด้านสุขภาพดี (Happy Body)พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก.กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามี การตรวจสุขภาพประจำปี บุคลากรส่วนใหญ่มีความสุข เพราะรับประทานอาหารเช้า อย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีห้องพยาบาลที่พร้อมบริการ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลถึงจิตใจที่ดี และมีประสิทธิภาพในการทำงานสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวีณา ไชยแสนย์ และ คณะ(2559) ศึกษาเรื่อง องค์กรแห่งความสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1. องค์กรแห่งความสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับคือ ความสุขของครอบครัว (happy family) มีสุขภาพดี (happy body) และการหาความรู้ (happy brain) 2. ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งความสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความรักในงาน และค่านิยมร่วมขององค์กร

1.3 ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart)พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือ การทำงานเป็นทีม เพื่อให้งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภร ฤกษ์ชนะ(2559) ศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างความสุขในการทำงานในองค์กร กรณีศึกษา: บริษัทแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสำคัญต่อปัจจัยความสุขในการทำงานในองค์กรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องทฤษฎีจิตวิทยาของ อริสโตเติล (Gavin & Mason, 2004, pp.378-389) ที่ว่า มนุษย์ทุกคนล้วนอยากมีความสุขและแสวงหาหนทางที่จะนำพาชีวิตไปสู่ความสุข และปัจจัยความสุขในการทำงานด้านจิตวิญญาณอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด.เมื่อประสบปัญหาในชีวิตโดยทั่วไปท่านสามารถจัดการกับปัญหาได้ บุคลากรในโรงเรียนได้พักผ่อนคลายความเครียดเป็นอย่างดีเพราะเข้าใจสภาพปัญหา และปรับใจรับกับสิ่งนั้น ด้วยความเข้าใจและช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลาย รวมทั้งใช้เวลาว่างในการเดินทางสรรพสินค้า และออกกำลังกาย ควรส่งเสริมกิจกรรมให้ครูในโรงเรียน เช่น มีสโมสรครู พบปะพูดคุย ห้องคาราโอเกะ มีมุมหรือกิจกรรมสันทนาการ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของว่าที่ร้อยตรีเด่นชัย อาทิตย์เจริญชัย (2558) ศึกษาเรื่อง องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนศรีบุญยานนท์. ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนศรีบุญยานนท์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ด้านคุณธรรม ด้านน้ำใจงาม ด้านการหาความรู้ ด้านครอบครัวที่ดี และด้านความสุขขององค์กรและสังคม ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการผ่อนคลาย ด้านใช้เงินเป็น และด้านสุขภาพดี 2. ทักษะของบุคลากรในโรงเรียนศรีบุญยานนท์ต่อองค์กรแห่งความสุข พบว่า ด้านสุขภาพดี: บุคลากรมีการออกกำลังกายอย่าง

สม่ำเสมอ และมีการตรวจสอบสุขภาพประจำปี ด้านน้ำใจงาม: บุคลากรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ให้กัน และมีการทำงานเป็นทีม ด้านการผ่อนคลาย:บุคลากรมีการผ่อนคลายความเครียดด้วยการปรับใจรับสิ่งที่เกิดขึ้น สภาพปัญหา สถานการณ์ และใช้เวลาว่างกับครอบครัว ด้านการหาความรู้

1.5 ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือบุคลากรมีการใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้เรียนและองค์กร เกิดจากสภาพ แวดล้อม การสร้างสรรค์งาน ให้มีประสิทธิภาพ การศึกษาตลอดชีวิตทำให้มีความสุขการทำงาน ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงานตลอดเวลา และเพื่อสนองนโยบายรัฐบาล ซึ่งให้อบรมครูเสาร์-อาทิตย์ บางครั้งอาจต้องแลกกับเวลาในครอบครัวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จันทร ปานกล้า(2557) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัด ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณต่อสังคม 2) องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การมีคุณธรรมจริยธรรม การหาความรู้ การผ่อนคลาย สังคมดี และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ น้ำใจงาม สุขภาพดี ใช้เงินเป็น และครอบครัวดี 3) การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0138

1.6 ด้านคุณธรรม (Happy Soul) พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ บุคลากรโรงเรียนมีความหลากหลาย การมีคุณธรรมที่ดี รู้จักให้อภัยและไม่ทำให้ใครเดือดร้อน รักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีไทยและทั้งนำคำสอนทางศาสนามาใช้ได้อย่างเหมาะสม มีระบบที่น้องเคารพผู้อาวุโส ทำให้บุคลากรมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองและส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระพัฒน์ ผิวชม (2555) ได้ทำการศึกษา การสร้างองค์กรแห่งความสุขด้วยกระบวนการหาประสบการณ์ชีวิตศึกษา โรงเรียนน้ำสวยพิทยาสรรพ์ มี ผลการศึกษาทำให้ได้แนวทางการสร้างองค์กรแห่งความสุข โรงเรียนน้ำสวยพิทยาสรรพ์ และได้จัดทำโครงการขึ้นจำนวน 5 โครงการ คือ(1) โครงการปฏิบัติร่วมรับรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง (2) โครงการชวนพี่ชวนน้อง มาเรียน (3) โครงการติดพัดลมคลายร้อน (4) โครงการดูหนังฟังเสียงภาษา (5) โครงการเพลงเพราะช่วงพักเที่ยง ผลจากการจัดทำโครงการ ทำให้ผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน มีความสุขในการจัดการเรียนการสอนการเสริมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น และทำการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เพื่อจัดการความซ่อนเร้น (Tack Knowledge) ที่ค้นพบจากประสบการณ์ด้านบวกในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนา การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมของคณะครูต่อไป

1.7 ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบุรีนวมวิทย์ฯ ตำบลหนองปรือ อำเภอบาง ละมุง จังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ดำเนินการสื่อสารไปยังประชาชนไม่ว่าด้วยช่องทางใด ๆ เช่นป้ายไวเนล วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์บุคลากรส่วนใหญ่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง ทำให้หน้าที่การงานและมีเงินเดือนที่ปรับสูงขึ้น ทำให้มีรายได้ที่เพียงพอ ไม่มีภาระหนี้สินที่เป็นปัญหา รู้จักการวางแผนการใช้เงินและใช้จ่ายพอเหมาะกับตนเอง ทำให้ชีวิตมีความสุขและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยรวมสถานภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรในองค์กรอยู่ในขั้นพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ โคกแดง (2560). การศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการ

องค์กรแห่งความสุขของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายมีรูปแบบและกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ในรูปแบบของการจัดสัมมนาในสถานที่ต่าง ๆ การฝึกอบรม การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการสอนงานจากผู้บังคับบัญชาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อให้บุคลากรเกิดความรักความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ปัญหาของการพัฒนาบุคลากร พบว่า งบประมาณมีไม่เพียงพอในการดำเนินงาน มีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน มีผู้บังคับบัญชา หลายระดับ

1.8 ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ มีเวลาอยู่กับครอบครัว มีกิจกรรม (ออกกำลังกาย ทำบุญ ชื้อของ ฯลฯ) ร่วมกับคนในครอบครัว บุคลากรให้ความสำคัญและมีครอบครัวที่ดี ทุกคนรักกันและเข้าใจกัน มีเวลาให้ กับครอบครัว สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้มีจิตใจดี สังคมดี และชีวิตมีความสุขสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีสริย์ ทองคำ (2554) ได้ศึกษาถึง แนวทางการสร้างองค์กรแห่งความสุข เทศบาลตำบลดอนขมิ้น อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์ พนักงานเทศบาลตำบลดอนขมิ้น มีความสุขในการปฏิบัติงานในด้านภารกิจหรือลักษณะงานที่ทำ ด้านเพื่อนร่วมงาน / ความสัมพันธ์ในที่ทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสถานที่ทำงาน / สิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับต่ำ การศึกษาองค์ประกอบในการสร้างองค์กรแห่งความสุข ในเทศบาลตำบลดอนขมิ้น อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านที่มีการดำเนินการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ กิจกรรมการช่วยเหลือชุมชน สังคมรอบข้าง กิจกรรมการส่งเสริมทักษะ เพิ่มพูนความรู้ให้กับพนักงาน กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ กิจกรรมการส่งเสริมความมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันและกันในที่ทำงาน

1.9 ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society) พบว่า การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ความสุขต่อภาพแวดล้อมโดยรวมขององค์กร บุคลากรมีความสุขที่ได้มีส่วนร่วมในการทำงานในองค์กร เพราะได้รับการยอมรับและรักในองค์กร ความสุขเกิดขึ้นได้ของตนเอง โดยการไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ รู้จักการให้อภัยการทำงานเป็นระบบ และช่วยกันแก้ปัญหาทำให้เกิดความสุขขึ้นในสังคมและองค์กรบุคลากรมีความสุขของกลุ่มย่อย ๆ บางโอกาส เพราะเกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีบุคลากรจำนวนมากควรส่งเสริมการสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้แก่บุคลากรในโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ โคกแดง(2560). การศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่ายมีรูปแบบและกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ในรูปแบบของการจัดสัมมนาในสถานที่ต่าง ๆ การฝึกอบรม การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการสอนงานจากผู้บังคับบัญชาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อให้บุคลากรเกิดความรักความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ ประสบการณ์ทำงาน ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการพัฒนาที่แตกต่างกัน มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีมีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของของสุพรรณษา จำอินทร์ (2560) การศึกษาเรื่องการพัฒนา

บุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขของสำนักงานเขต บางพลัด ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมที่ทำให้บุคลากรของสำนักงานเขตบางพลัด กล้าคิด กล้าทำมากขึ้น ลดความขัดแย้งภายในองค์กร ผู้บริหารมีความเข้าใจในการทำกิจกรรม และตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศในการทำงาน บุคลากรภายในองค์กรเกิดความรัก ความสามัคคี เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความผูกพันต่อองค์กร บุคลากรมีความสุขในการทำงานมากขึ้น เพราะองค์กรให้ความสำคัญต่อบุคลากรและครอบครัว ตลอดจนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านสุขภาพดี (Happy Body)ควรมีห้องพยาบาลที่พร้อมบริการและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
 - 2) ด้านน้ำใจงาม (Happy Heart) มีน้ำใจงามสังเกตจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซอบบ่งปันสิ่งต่าง ๆ
 - 3) ด้านการผ่อนคลาย (Happy Relax) โดยรวมใน 1 สัปดาห์ท่านทำกิจกรรมเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ
 - 4) ด้านการหาความรู้ (Happy Brain) มีโอกาสที่จะได้รับการอบรม / ศึกษาคู่ / ดูงาน เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง
 - 5) ด้านคุณธรรม (Happy Soul) ควรมีการทบทวน บำรุง ศิลปวัฒนธรรม / ศาสนา / การให้ทาน
 - 6) ด้านใช้เงินเป็น (Happy Money) ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับทั้งหมดในแต่ละเดือนเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับรายจ่ายทั้งหมดในแต่ละเดือน
 - 7) ด้านครอบครัวที่ดี (Happy Family) มีเวลาให้ กับครอบครัวสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน
 - 8) ด้านความสุขขององค์กรและสังคม (Happy Society) สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมใน
- ข้อเสนอแนะกับผู้บริหารหรือหัวหน้างาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนจำแนกตามสังกัดและภูมิภาค
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุข เพื่อจะได้นำข้อมูลมาพัฒนาให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานและเกิดความสุขในองค์กรขึ้น
3. ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุข ของส่วนราชการอื่น ๆ ในสังกัด สพฐ.
4. ควรศึกษาแบบเจาะลึกในแต่ละด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ได้รายละเอียดที่เจาะจงและครอบคลุมในการศึกษาครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ ปานคล้า.(2557). การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรากร ฤกษ์ชนะ(2559). แนวทางการสร้างความสุขในการทำงานในองค์กร กรณีศึกษา : บริษัทแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง.มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เด่นชัย อาทิตย์เจริญชัย.(2558).องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนศรีบุญยานนท์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พิระพัฒน์ ผิวขม.(2555). พิระพัฒน์ ผิวขม, “การสร้างองค์กรแห่งความสุขด้วยกระบวนการสุนทรสาธก : กรณีศึกษา โรงเรียน น้ำสวยพิทยาสรรพ์” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัย บัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุพรรณษา จำอินทร์ (2560) การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุขกรณีศึกษาสำนักงาน เขต

บางพลัด. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สุพรรณิ ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิถี จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุภาภรณ์ โคกแดง(2560). การพัฒนาบุคลากรภายใต้แนวคิดการจัดการองค์กรแห่งความสุข กรณีศึกษาสำนักงาน เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุวีณา ไชยแสนย์ และ คณะ(2559).องค์กรแห่งความสุขขององค์ การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแกดำ จังหวัด มหาสารคาม.มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อิสริย์ ทองคำ(2554).แนวทางการสร้างองค์กรแห่งความสุข เทศบาลตำบลดอนขมิ้น อำเภอท่ามะกาจังหวัด กาญจนบุรี”

รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครอง ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คุณภาพการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

Management of Sand Sales Area Affecting Household Environment at Hod Subdistrict Administration Organization, Hod District, Chiang Mai Province

วิชญวิสิฐ พิรัชสิทธิ์^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Vitrisit2525@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.14, S.D=0.77) คือ รูปแบบการบริหารจัดการ (\bar{X} =4.28, S.D=0.53) พัฒนาการบริหารจัดการ (\bar{X} =4.24, S.D=0.66) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ (\bar{X} =4.16, S.D=0.87) การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ (\bar{X} =3.86, S.D=0.77) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการ มีความสำคัญที่สุด และ ด้านต้องปรับปรุงคือ การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 364 คน ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการทำงานไม่ใช่อุปสรรคแต่เป็นโอกาสในการแสดงความสามารถ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรที่จะมีการ จัดการปลูกฝังหรือมีการจัดอบรมให้ชัดเจน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นลงทุนและให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของตน สู้จุดมุ่งหมายและความสำเร็จที่กำหนดไว้ และถ้าในชุมชนมีทรายเคลื่อนถนนจะมีผลต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชน ปริมาณของทรายที่เพิ่มขึ้นทุกวัน เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ปัญหาทำทรายเป็นปัญหาของทุกคนในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการกำจัดทำทรายโดยตรงในหน่วยงานมีการจัดระบบฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

คำสำคัญ: ทำทราย การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม

ABSTRACT

The objectives of this quality and quantitative research were to 1) study the levels of management quality of a sand sales area affecting the household environment, 2) study individual factors affecting the management quality of a sand sales area, and 3) propose guidelines for improving the management of the sand sales area affecting the household environment at Hod Subdistrict Administration Organization (HSAO), Hod District, Chiang Mai Province. Samples used in this research were 364 male and female residents in HSAO. Research tools were a questionnaire, and an interview questionnaire. Data analysis was carried out by statistical packages to determine percentage (%), mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), and a hypothetical test by Independent Sample t-test and one-way ANOVA.

The results of the research revealed that the management of the sand sales area affecting the household environment at the HSAO exhibited an overall high-level at $\bar{x}=4.14$, S.D=0.77. On separate domains, it showed the levels of the model of organization management at $\bar{x}=4.28$, S.D=0.53, management development at $\bar{x}=4.24$, S.D=0.66, behaviors of management participation at $\bar{x}=4.16$, S.D=0.87, and awareness building in management participation at $\bar{x}=3.86$, S.D=0.77. By hypothetical tests, it was found that individual factors, such as sex, age, education, career, and income, affected indifferently the management of the sand sales area affecting the household environment at the HSAO, Hod District, Chiang Mai Province with statistical significance at a level of 0.05.

The interview respondents at the HSAO agreed that the model of organization management had the most importance while the awareness building in management participation needed improvement, which were in accordance with 364 samples at the HSAO. In addition, it also exhibited that the work was not an obstacle, but it was a chance to show their abilities.

Key words: Sand sales area, Management, Environment

บทนำ

“ทราย” เป็นทรัพยากรที่สามารถพบได้ทั่วไปทั้งบนบกและในน้ำ การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจและสังคม การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีของคนภายในประเทศส่งผลให้ความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทรายเพิ่มมากขึ้น โดยนำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างอาคาร ที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ การถมและปรับพื้นที่ให้ได้ระดับที่ต้องการ รวมทั้งใช้ในอุตสาหกรรม การประกอบกิจการดูดทรายในแม่น้ำ เป็นการเข้าไปใช้สอยทรัพยากรในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา 9 (2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีเอกชนขออนุญาตดูดทรายในแม่น้ำ ผู้ขอต้องเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติไทย โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะออกใบอนุญาตให้ดูดทรายภายในจังหวัด ในการอนุญาตได้เนื้อที่ไม่เกิน 5 ไร่ มีกำหนดระยะเวลา 1 ปี และเสียค่าตอบแทนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 9/1 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่ไม่เกินบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดินกำหนด หากเป็นการดำเนินการในแม่น้ำระหว่างประเทศ เช่น แม่น้ำโขง จะต้องนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย (กพด.) พิจารณาก่อน ซึ่งต้องดำเนินการขออนุญาตดูดทรายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ. 2546

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตประกอบกิจการดูดทรายในแม่น้ำตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เห็นได้ว่า จะต้องดำเนินการขออนุญาตจากหลายหน่วยงาน กล่าวคือ ผู้ประกอบกิจการจะต้องยื่นขออนุญาตดูดทรายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ. 2546 เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย (กพด.) หรือคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทรายประจำจังหวัด พิจารณาว่าจะมีมติอนุญาตหรือไม่ และในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการจะต้องยื่นขออนุญาตขุดลอกร่องน้ำทางเรือเดินจากกรมเจ้าท่า ขอประกอบกิจการโรงงานจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม และขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าจากกรมป่าไม้ ไว้พร้อมกันด้วย ซึ่งในการออกใบอนุญาตให้ดูดทราย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ. 2546 ผู้ออกใบอนุญาตจะต้องตรวจสอบให้ครบถ้วนเสียก่อนว่า ผู้ขออนุญาตได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้ว จึงจะออกใบอนุญาตให้ดูดทรายได้

ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการดังกล่าว จึงทำให้เกิดประเด็นในการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการทำทราย เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ ในการลดปริมาณของชุมชนที่ไม่ทำ ให้ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลฮอดได้ดำเนินการสนองนโยบายเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นน่าอยู่ ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ และมุ่งสร้างสังคมน่าอยู่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การขยาย ได้ดำเนินการสนองนโยบายเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นน่าอยู่ ภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ และมุ่งสร้างสังคมน่าอยู่ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ของรัฐบาล โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการสามัมพันธ์เป็นคู่มือสำหรับให้ความรู้และเชิญชวนให้มีการป้องกันและช่วยกันดูแลชุมชนในครัวเรือนต่อไป

จากสภาพปัญหาข้างต้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของ ปัญหาดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของการบริการสิ่งแวดล้อม และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ ผู้วิจัยโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากทำทรายและเพื่อตอบสนองนโยบายการบริหารจัดการและ การบริการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มการบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน มี 5 หมู่บ้านครอบคลุมพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,170 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลฮอด) 2. กลุ่มตัวอย่าง

- การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนชายหรือหญิง องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 364 คน

- การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประชาชนชายหรือหญิง องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

2) การบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ

3. ขอบเขตพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลฮอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วย 4 ด้าน รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของ
ครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย -หญิง โดยเก็บรวบรวม
ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน และสัมภาษณ์จากประชาชนชายหรือหญิง องค์การบริหารส่วนตำบลหอด
อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน

3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ
(Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของ
ครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดย
ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการทำ
ทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ ตามความ
คิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาความถี่ (Frequency)
แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดย
อ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับกรังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบ
พรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์
และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบล
หอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1.การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง การบริหารจัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบ
แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศหญิงจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 66.80 มีอายุ
31-45 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 112 คน คิดเป็น
ร้อยละ 30.80 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาท
ขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด
อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.14), S.D = 0.77 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหาร
จัดการทำทนายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่

เรียงลำดับความสำคัญ รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยสรุป ดังนี้

2.1 รูปแบบการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.28, S.D=0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 2.หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นลงทุนและให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X}=4.51, S.D=0.76$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 4.หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นและเอกชนร่วมลงทุนและบริหารกิจการโดยการจัดตั้งบริษัทจำกัด ($\bar{X}=3.94, S.D=0.54$)

2.2 พัฒนาการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.24, S.D=0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 9.ควรมีการเชิญชวนให้บุคลากรในชุมชนเข้ามามีความรู้และเรียนรู้วิธีการสิ่งแวดล้อมทุกเดือน ($\bar{X}=4.87, S.D=0.34$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 10.ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น และเสนอวิธีการในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน ($\bar{X}=3.64, S.D=0.68$)

2.3 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.16, S.D=0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 14.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X}=4.87, S.D=0.34$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 15.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของ เทศบาลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน ($\bar{X}=3.64, S.D=0.68$)

2.4 การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=3.86, S.D=0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 17.ปริมาณของทรายที่เพิ่มขึ้นทุกวัน เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{X}=4.06, S.D=0.85$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 20.รู้สึกดีใจและภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมในการรักษาความสะอาดของชุมชน ($\bar{X}=3.49, S.D=0.58$)

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในการบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดเชียงใหม่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ท่านขอใช้ เวลาว่างในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนางานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นผู้ประกอบการ ด้วยรถบรรทุก ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของตน สู้จุดมุ่งหมายและความสำเร็จที่กำหนดไว้ สนับสนุนให้บุคลากรให้สนใจและใฝ่ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ส่งเสริมบุคลากรให้สามารถใช้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดผลบวก โดยอาจผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอบรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อร่วมงานซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการกระตุ้นให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปัญหาใน การทำงานไม่ใช่อุปสรรคแต่เป็นโอกาสในการแสดงความสามารถ ดังนั้นผู้ประกอบการควรที่จะมีการ จัดการปลูกฝังหรือมีการจัดอบรมให้ท่านสามารถนำ วิสัยทัศน์ของหน่วยงานไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้ประกอบการควรที่จะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงานที่มีความชัดเจนและนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ซึ่งการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ในการดำเนินงานจะ

ทำให้สามารถจัดการความเสี่ยงในการดำเนินงาน โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันของคนในองค์กร เพื่อให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานและเพิ่มทักษะในการทำงานร่วมกัน ให้เป็นแนวทาง ระบบเพื่อไป กำหนดเป้าหมายทิศทางการดำเนินงานขององค์กร หน่วยงาน มีลักษณะที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้ประกอบการ ควรที่เปิดโอกาสในหน่วยงานที่มีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อการทำงานเป็นทีมหรือการสร้างกระบวนการในการ เรียนรู้และสร้างความเข้าใจ ยอมรับกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อลดความ ผิดพลาดในการ ทำงาน และเป็นการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของหน่วยงานให้มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้าง นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการทำงานที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ในหน่วยงานมีการจัดระบบฐานข้อมูลอย่าง เป็นระเบียบเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นผู้ประกอบการควร จัดระบบฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบเพื่อใช้ในการ ประกอบการตัดสินใจและส่งเสริมการใช้วิธีการคิด และการอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เริ่มจากการทำความเข้าใจ ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในภาพรวมและในส่วนตัว โดยต้องมองเห็นถึงความซับซ้อนสัมพันธ์ กันและกัน สามารถเชื่อมโยงความคิดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เมื่อเห็นภาพรวมทั้งหมดแล้วสามารถคิดและต่อ ยอดต่อได้และถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับระบบที่มีความซับซ้อนออกมาเป็นภาพอย่างละเอียดและง่าย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อ การบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัด เชียงใหม่ที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณิ ปันผสม (2554) ที่กล่าวว่า “ปัจจัยส่วนบุคคลเป็น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ชอบหรือ พ้อใจงานที่ทำในด้านต่างๆซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันจะสะท้อนถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน” โดยมีผลการศึกษา ในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่าการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ที่แตกต่างกัน เป็นการยอมรับ HO หรือปัจจัย ลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่ต่างกันมีผลต่อการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ

3. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการท่าทรายที่ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันระดับ นัยสำคัญที่ 0.05 ความเป็นรูปธรรมของบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ

4. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ

5. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ประชาชนจำนวน 10 คน ขององค์การ บริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการมีความสำคัญที่สุด และ ด้านต้องปรับปรุงคือ การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 364 คน ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการทำงานไม่ใช่อุปสรรคแต่เป็นโอกาสในการแสดงความสามารถ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรที่จะมีการ จัดการปลูกฝังหรือมีการจัดอบรมให้ชัดเจน หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นลงทุนและให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของตน สู้จุดมุ่งหมายและความสำเร็จที่กำหนดไว้ และถ้าในชุมชนมีทรายเกลื่อนถนนจะมีผลต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชน ปริมาณของทรายที่เพิ่มขึ้นทุกวัน เป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ปัญหาทำทรายเป็นปัญหาของทุกคนในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการกำจัดทำทรายโดยตรงในหน่วยงานมีการจัดระบบฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1.การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับที่แตกต่างกันสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่เรียงลำดับความสำคัญ รูปแบบการบริหารจัดการ พัฒนาการบริหารจัดการ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ถ้ามีวิธีการบริหารจัดการที่ดีการจัดการทำทรายก็จะไม่มีปัญหาต่อชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวัฒน์ สุขศรีสวัสดิ์(2559).ศึกษาเรื่อง การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับธุรกิจขนส่ง หิน ดิน ทรายด้วย รถบรรทุก ในจังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ เพศชาย อยู่ใน อายุช่วงอายุ 41 - 50 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วน ส่วน ใหญ่เป็นเจ้าของคนเดียว และมีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 15 ปีขึ้นไป ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การจัดการความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และด้านการควบคุม ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบไป ในทิศทางเดียวกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การจัดการความเสี่ยงด้านการดำเนินงานส่งผลต่อการเรียนรู้แบบทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการจัดการความเสี่ยง ด้านการเงินส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจขนส่ง รถบรรทุก หิน ทราย สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการความเสี่ยงที่ป้องกันหรือลดความเสี่ยงต่าง ๆ และสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่องค์กรแห่ง การเรียนรู้ได้ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีการ เปลี่ยนแปลงไปและสามารถแข่งขันได้อย่างแข่งขัน

1.2 รูปแบบการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นลงทุนและให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ การบริหารจัดการทำทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัลยา งามพร้อมสกุลและคณะ (2559). ศึกษาเรื่องการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการจัดการที่สำคัญคือ

เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือประชาชน รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เศรษฐกิจ (2) เทคโนโลยี (3) สังคมหรือคุณภาพชีวิต (4) ความสมดุล และ (5) เครือข่าย นอกจากนี้ การทดสอบทางสถิติที่ระดับการมีนัยสำคัญ 0.05 พบว่าการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ มนุษย์ (Man) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material) การให้บริการประชาชน (Market) การบริหารจัดการข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร (Message) การประสานงานหรือการประนีประนอม (Mediation) และการวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) ทั้งนี้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพยังสนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการของเทศบาลว่า ควรนำตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านไปประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบการบริหารจัดการหรือเป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.3 พัฒนาการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) พัฒนาการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 9.ควรมีการเชิญชวนให้บุคลากรในชุมชนเข้ามารู้และเรียนรู้วิธีการสิ่งแวดล้อมทุกเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา จินดามงคล (2559).ศึกษาเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษา พบว่า ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอมืองจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ ด้านการใช้อย่างยั่งยืน และด้านการจัดของเสีย/มลพิษตามลำดับ ผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงานการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลเหมืองง่า จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านการใช้อย่างยั่งยืน ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ และด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนา ด้านการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงานการพัฒนา และด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา สำหรับข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนา มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้เรื่องการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

1.4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ พบว่า การบริหารจัดการทำทราายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดคือ.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรรณี สุนทรวิริโชติ.(2556). ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามบัณฑิต

: กรณีศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ผลการศึกษาปรากฏว่า การมีส่วนร่วม การบำรุงรักษา มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวัดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแม่น้ำลาดลอง การชักชวนให้สมาชิกในครอบครัว เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องในวันสำคัญ และการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ และวิธีการในการพัฒนาแหล่งน้ำ และเมื่อวัดการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกิจกรรมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปลูกพืชแบบขั้นบันได การใช้ปุ๋ยหมักที่ผสมเอง การกำจัดวัชพืชโดยวิธีธรรมชาติ การกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมี การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกหญ้าแฝก การปลูกพืชตระกูลถั่ว พบว่าการบำรุงรักษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน สำหรับปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพล ต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเลย คือ การมีจิตสำนึก จากการวัดการมีจิตสำนึกของประชาชนในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำจัดขยะ การกำจัดฟางข้าว การสร้างส้วม การจับสัตว์น้ำ พบว่าการมีจิตสำนึกไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.5 การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ พบว่า การบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด. ปริมาณของทรายที่เพิ่มขึ้นทุกวันเป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิราพร แพรออัตต์ (2554) ศึกษาเรื่องพลวัตการ ดำเนินธุรกิจ ปัญหาและอุปสรรคพร้อมแนวทางการแก้ไขของผู้ประกอบการธุรกิจการขนส่งด้วย รถบรรทุก ดิน หิน ทรายในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า พลวัตของการดำเนินธุรกิจการขนส่งด้วยรถบรรทุกดิน หิน ทราย เปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจภาคการก่อสร้าง การพัฒนาเทคโนโลยีด้านยานยนต์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจฟองสบู่ในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ธุรกิจการขนส่งด้วยรถบรรทุกได้รับผลกระทบอย่างมากด้านราคาน้ำมันที่แพงขึ้น ผู้ประกอบการจึงมีแนวทางการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจของตนที่หลากหลายในด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านเครื่องมือเครื่องจักรและด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อให้ธุรกิจสามารถ ดำรงอยู่ได้ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในธุรกิจดังกล่าวคือการแข่งขันของราคาค่าขนส่ง ส่งผลทำให้ ผู้ประกอบการต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินธุรกิจด้วยวิธีการควบธุรกิจตั้งแต่ 2 ธุรกิจขึ้นไป

สมมติฐานที่ 2 การบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการให้บริการที่แตกต่างกัน

การบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากการบริหารจัดการท่าทรายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลหอด อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัครงค์ เรืองโสภณและคณะ. (2553) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย มีการเก็บและขนขยะทุก 2 วัน การสร้างเครือข่ายคัดแยกขยะ ด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรมี การประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน รณรงค์ให้คนในชุมชนแยกขยะจนเป็นนิสัย เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอย รับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทางบวก คือ การ

แยกขยะ ขวดน้ำพลาสติก และกระดาษ ทุกชนิด ส่วนทางลบ คือ มีการทิ้งขยะทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำและที่สาธารณะ และมีการเทน้ำมันที่ใช้แล้วทิ้งลงในถังขยะและบนดิน ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ที่ต้องมีการแยกประเภทขยะมูลฝอย และการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย มีการใช้เครื่องสับย่อยสลายขยะเปียกและขยะแห้ง 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เขตต่างกัน มีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน สถานภาพการเป็นสมาชิกเครือข่ายคัดแยกขยะต่างกัน มีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน และอายุต่างกัน มีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) มีความพึงพอใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยระดับมากกว่าร้อยละ 80 ในภาพรวม คือ การมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย 4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย และมีความสัมพันธ์กับการมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) รูปแบบการบริหารจัดการ หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นและเอกชนร่วมลงทุนและบริหารกิจการโดยการจัดตั้งบริษัทจำกัด
- 2) พัฒนาการบริหารจัดการ ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น และเสนอวิธีการในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- 3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของ เทศบาลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน
- 4) การปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการจัดการ รู้สึกดีใจและภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมในการรักษาความสะอาดของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการเป็นองค์กรแห่งเพื่อการเรียนรู้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และวิธีการแก้ไข ที่จะทำให้องค์กรนั้น ๆ เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ดี
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อทราบสาเหตุ ของปัญหาและหาวิธีการแก้ไขและพัฒนาได้อย่างแท้จริง
- 3) ควรมีจัดอบรมเรื่องการจัดการในการดำเนินธุรกิจ กับผู้ประกอบการและ พนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญ เพิ่มความรู้ความสามารถและทักษะ การจัดการความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา งามพร้อมสกุลและวิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2559). การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของ เทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสมาคมนักวิจัย ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2559 : 215-229.

- กานดา จินตามงคล. (2559). การจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- จิราพร แพรอด้. (2554). พลวัตและการดำเนินธุรกิจการขนส่งด้วยรถบรรทุกดินหินทรายของผู้ประกอบการในจังหวัดนครปฐม. สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐวรรณ สุนทรวิริโชติ. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามบัณฑิต : กรณีศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จํารงค์ เรืองโสภณและคณะ. (2553). การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา อบต.ไร่ส้ม จ.เพชรบุรี. โครงการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือเครือข่ายนักวิจัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- สิริวัฒน์ สุขศรีสวัสดิ์ (2559). การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้สำหรับธุรกิจขนส่ง หิน ดิน ทราย ด้วย รถบรรทุก ในจังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพรรณิ ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง

Factors Affecting Decision Making to Mobile Phone Company Service Selection: A Case Study of Amphoe Ratsada, Trang Province.

จิราภรณ์ พงษ์นิสกุล^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, lily2520lin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง 2) เพื่อศึกษาการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัษฎา จังหวัดตรังโดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัษฎา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.35, S.D=0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง เรียงลำดับความสำคัญ ปัจจัยด้านจิตวิทยามาก (\bar{X} = 4.38, S.D=0.66) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มาก (\bar{X} = 4.37, S.D=0.60) ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการมาก (\bar{X} = 4.36, S.D=0.62) ปัจจัยด้านราคามาก (\bar{X} = 4.35, S.D=0.59) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ มาก (\bar{X} = 4.34, S.D=0.61) ปัจจัยด้านสังคมมาก (\bar{X} = 4.32, S.D=0.55) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อการตัดสินใจที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือจำกัด อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการสัมภาษณ์ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง มีความสำคัญที่สุด คือปัจจัยด้านจิตวิทยา สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 395 คน และด้านปรับปรุงคือปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ เพราะด้านข้อมูลความจริงของผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นนามธรรมธรรมที่เป็นเรื่องของจิตใจไม่มีตัวตนให้จับต้องได้ ความมั่นคงปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินในอาชีพและหน้าที่การทำงานความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือจากคนอื่นหรือกลุ่มคนที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ด้วย การได้รับนับถือยกย่องให้เกียรติยศชื่อเสียงมากขึ้น ๆ จากสาธารณชนจนกระทั่งได้ประสบความสำเร็จและความสมหวังในชีวิตความต้องการทางจิตใจเป็นนามธรรมธรรมซึ่งจับต้องไม่ได้กล่าวมาแล้ว

คำสำคัญ: การตัดสินใจ บริษัทมือถือ เลือกใช้บริการ

ABSTRACT

This study was a quantitative and qualitative research and aimed 1) to investigate levels of factors affecting decision making to mobile phone company service selection in Amphoe Rastsada, Trang Province 2) to study factors affecting decision making to mobile phone company service selection in Amphoe Rastsada, Trang Province. This study was categorized by gender, age, educational level, the role of occupation, and income. The samples of this study were 395 male and female citizens in Amphoe Rastsada, Trang Province. The instruments used in this study were a questionnaire and an interview form. The data analytics was conducted by statistical tools; percentage, mean and standard deviation. Independent Sample t-test was used as a hypothesis testing tool, and One-Way ANOVA was used to make a comparison among more than two sample groups.

The result of the study showed that factors affecting decision making to mobile phone company service selection in Amphoe Rastsada, Trang Province was significantly at the high level (\bar{X} = 4.35, S.D=0.61). Considering each aspect found that factors affecting decision making to mobile phone company service selection in Amphoe Rastsada, Trang Province; psychological factor sorted according to priority was at the high level (\bar{X} = 4.38, S.D=0.66), production was at the high level (\bar{X} = 4.37, S.D=0.60), service area was at the high level (\bar{X} = 4.36, S.D=0.62), price was at the high level (\bar{X} = 4.35, S.D=0.59), sales promotion and public relations was at the high level (\bar{X} = 4.34, S.D=0.61) and social factor was at the high level (\bar{X} = 4.32, S.D=0.55). The result of hypothesis testing revealed that factors of gender, age, educational level, the role of occupation and income affected factors affecting decision making to mobile phone company service selection in Amphoe Rastsada, Trang Province were not significantly different at 0.05 level.

The result of interview showed that the significance of factors affecting decision making to mobile phone company service selection in Amphoe Rastsada, Trang Province was psychological factors, it is relevant to questionnaire responses of 395 samples. However, sales promotion and public relations factors should be reformed in order to provide real and not imaginary information because it is an abstract and psychological concept, security aspects in life and property of occupation, career, and reputation are also useful.

Keyword: Decision; Mobile phone company; Service selection

บทนำ

ปัจจุบันในโลกของยุคโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการใช้ชีวิต การดำรงชีวิต และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดในปัจจุบันได้ ซึ่งเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารอย่างโทรศัพท์เคลื่อนที่จึงเรียกได้ว่าเป็นปัจจัยที่ 5 ในการดำรงชีวิต ทั้งในส่วนประชาชนทั่วไปหรือในภาคส่วนของธุรกิจ (ธนกร โอภาพพงษ์, 2555) โดยสามารถสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมของมนุษย์ในขณะนี้ส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงส่งผล

ให้ในขณะนี้เทคโนโลยีและระบบโทรคมนาคมในปัจจุบันมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีเพิ่มมากขึ้นและเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ และด้วยจำนวนผู้ใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีการขยายตัวเป็นจำนวนมากหากเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา

ในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ต (Internet) ได้ก้าวรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จากเมื่อก่อนจะใช้ได้เฉพาะภายในสำนักงานและองค์กรของรัฐเท่านั้น แต่ขณะนี้ อินเทอร์เน็ตทำได้ทั่ว ๆ ไป เพียงแค่มี เครื่องคอมพิวเตอร์ พีซี โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ที่พอจะมีประสิทธิภาพในการรองรับการเชื่อมต่อ ก็สามารถเข้าสู่โลกไซเบอร์ได้อย่างง่ายดาย ชีวิตในโลกไซเบอร์ ทุกคนล้วนมีสถานะอิสระ ได้เป็นเท่าที่ตัวเองต้องการ และอยู่บนพื้นฐานที่มีทั้งความเป็นจริง และความหลอกลวงปะปนอยู่ในนั้น และ ณ เวลานี้ เหมือนชีวิตประจำวันได้เชื่อมโยงกับไซเบอร์จนแทบจะแยกกันไม่ออก เว็บบล็อกก้าวเข้ามาสู่ชีวิต เปรียบเสมือนเส้นสายใยระหว่างผู้คน เพื่อนสนิท และเพื่อนร่วมโลก เพียงแค่สร้างบล็อกก็เท่ากับได้เข้าไปยังโลกของผู้คนนับล้านๆอย่างรวดเร็ว (Kittidhaj Dhanasiwawong, Online, 2012) ในปัจจุบัน โทรศัพท์มือถือเอง ก็สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก และ ง่ายดายโดยผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตไร้สายอย่าง 3G หรือ Wi-Fi (ซึ่งในบางพื้นที่ในประเทศไทยตอนนี้มีเปิดให้ใช้สัญญาณ 3.5 G และ 4G แล้ว) และถึงแม้ว่าจะมีค่าบริการเพิ่มขึ้น แต่ก็ทำให้เรื่องที่ต้องให้คิดหนัก เพราะการจ่ายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตนั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่อีกต่อไปโดยเฉพาะวัยรุ่น ถึงแม้วัยรุ่นจะไม่สามารถหารายได้ด้วยตัวเอง หากมีผู้ปกครองสนับสนุนและพร้อมที่จะจ่ายให้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตามแต่ อาจเพราะวิถีชีวิตในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปการทำมาหากินรีบเร่ง และไม่มีเวลาจะดูแล ครอบครัวยุติด้วยตัวเองจึงทำให้ต้องพึ่งพาอุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเพื่อนทดแทน (Kittidhaj Dhanasiwawong, Online, 2012)

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันระบบติดต่อสื่อสารมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมากและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองผู้บริโภคที่มีอยู่ ไม่ จำกัดโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือโทรศัพท์มือถือในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากโทรศัพท์มือถือที่มีความสามารถในการช่วยทำให้ติดต่อสื่อสารถึงกันได้ ง่ายสะดวกในทุกที่มีสัญญาณโทรศัพท์มือถือ ซึ่งในปัจจุบันเองสัญญาณนั้นเข้าถึงเกือบทุกพื้นที่ในประเทศจึงทำให้โทรศัพท์มือถือมีการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้เรียนทางด้านอาชีวศึกษาเนื่องจากเป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มวัยทำงานเพราะในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารเพียงอย่างเดียว ซึ่งโทรศัพท์มือถือยังสามารถทำอะไรได้หลาย ๆ อย่าง อาทิเช่น ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์ หรือหาความรู้ทางอินเทอร์เน็ต จนกระทั่งสามารถทำงานบนมือถือ (พิเชษ เมฆขาว, 2552)

ดังนั้นการที่คนนิยมใช้โทรศัพท์มือถือมากขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการระบบเครือข่ายสื่อสารที่จะรองรับผู้ที่ต้องการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยในปัจจุบันเองการแข่งขันกันระหว่างผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นมีการแข่งขันกันสูงซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการของระบบเคลื่อนที่ ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงอยากทราบถึงความต้องการของผู้บริโภค และทำให้บริษัทผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่ต่าง ๆ จะต้องมียุทธวิธีการตลาดที่เจาะตลาดแต่ละกลุ่มต่างกันไป ซึ่งถือว่าเป็นความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงปัจจัยที่อิทธิพลต่อการเลือกใช้เครือข่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลุ่มผู้ใช้บริการ เพื่อที่จะทำให้ผู้ใช้บริการได้แนวทางไปปรับปรุงและพัฒนาเครือข่ายพร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงโปรโมชั่นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการต่อกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอรัญญา จังหวัดตรังจำนวน 50 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่เขตอำเภอรัญญา จังหวัดตรัง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 25,896 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลอำเภอรัญญา จังหวัดตรัง (ตุลาคม 2562))

2. กลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนชาย หญิงที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอรัญญา จังหวัดตรัง จำนวน 395 คน

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ หัวหน้างานฝ่ายขายชาย-หญิง ของบริษัท จำนวน 10 ร้าน จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) ของอำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

2. ขอบเขตเนื้อหา

1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

2) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง จำนวน 6 ด้านประกอบด้วย ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคม

1.3 ขอบเขตพื้นที่

อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือจำกัด อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย-หญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน และสัมภาษณ์จากหัวหน้างานฝ่ายขายชาย-หญิง ของบริษัท จำนวน 10 ร้าน จำนวน 10 คน บริษัทมือถือจำกัด อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถืออำเภอรัญญา จังหวัดตรัง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง ตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็นนำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับบทสัมภาษณ์ข้อหาหลายๆรอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1.การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 395 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 66.10 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา /ปวส/ปวท. จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษาจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.35, S.D=0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง เรียงลำดับความสำคัญ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านสังคม โดยสรุป ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านราคา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรังโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก (\bar{X} =4.35, S.D=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อ ด้านอัตราค่าบริการคุ้มค่างับบริการที่ให้ (\bar{X} =4.45, S.D=0.50) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2. ด้านอัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ต (\bar{X} =4.26, S.D=0.61)

2.2 ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรังโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.36, S.D=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ย

สูงที่สุด ข้อ ด้านความครอบคลุมในพื้นที่การให้บริการในการโทร (Voice) (\bar{X} =4.47, S.D=0.59) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 6. ด้านความครอบคลุมในพื้นที่การให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านระบบ 3G (\bar{X} =4.23, S.D=0.86)

2.3 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.37, S.D=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 14.ด้านสัญญาณในการรับส่งข้อมูลผ่านระบบ 3G, 4G มีความรวดเร็ว (\bar{X} =4.37, S.D=0.66) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 11.ด้านความชัดของคลื่นโทรศัพท์ความเร็วของการให้บริการของศูนย์เครือข่าย (\bar{X} =4.01, S.D=0.81)

2.4 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.34, S.D=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 20.ด้านการโฆษณาของผู้ให้บริการ (\bar{X} =4.48, S.D=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 16.ด้านโปรโมชั่นในการให้บริการการโทร (\bar{X} =4.26, S.D=0.83)

2.5 ปัจจัยด้านจิตวิทยาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.38, S.D=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 21.ด้านข้อมูลความจริงของผู้ให้บริการ (\bar{X} =4.42, S.D=0.68) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 22.ด้านอื่น ๆ เช่น ราคาหุ้น ด้านข่าวลือด้านต่างๆ ของผู้ให้บริการ (\bar{X} =4.30, S.D=0.64)

2.6 ปัจจัยด้านสังคมพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.32, S.D=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 25.ด้านอิทธิพลจากครอบครัว (\bar{X} =4.45, S.D=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 24.ด้านอิทธิพลจากคนรัก (\bar{X} =4.21, S.D=0.41)

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ด้านของผลิตภัณฑ์ จะต้องเป็นตามคุณสมบัติที่หน่วยงานราชการของภาครัฐ กำหนดไว้ จึงสามารถเข้ามาเสนอราคาเพื่อทำการแข่งขันกับคู่แข่งได้อีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับด้านราคา เพื่อจะได้สามารถแข่งขันได้ เพราะว่างค์กรของภาครัฐต่าง ๆ ต่างมีวิธีสรรหาโดยการจัดซื้อ จัดจ้างแบบ EAUCTION โดยระบบจะเน้น ผู้ให้บริการโทรศัพท์รายที่เสนอราคาต่ำสุดจะได้อำนาจเป็นส่วนใหญ่ และเป็นกฎระเบียบขององค์กรของภาครัฐ นักการตลาด หรือผู้ประกอบการของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโทรศัพท์ สามารถนำไปพัฒนางานด้านส่วนประสมการตลาดข้อสัญญาต่าง ๆ การบริการหลังการขาย ตลอดจนการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลูกค้าซึ่งเป็นองค์กรของภาครัฐ สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วยสินค้าบริการ ความคิด สถานที่ องค์กรธุรกิจหรือบุคคลปรัชญาในการขายสินค้าและบริการคือการพยายามแสวงหาความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภคกลุ่มที่เป็นเป้าหมาย เป็นราคาที่เหมาะสมกับคุณสมบัติและคุณประโยชน์ของสินค้านั้นๆ แต่ก็มีบางกรณีที่ราคาน้อยอยู่ในมิติที่เป็นนามธรรม ดังเช่นกรณีของสินค้าที่มีตราผลิตภัณฑ์/ยี่ห้อโด่งดังจากต่างประเทศ หรือนิยมเรียกกันว่าสินค้า (BrandName) ที่อยู่บนพื้นฐานของความนิยม

การที่บริการต่างมักจะต้องการนำส่งไปยังลูกค้าที่เป็นผู้รับซึ่งในการนี้การนำส่งก็ต้องอาศัยกระบวนการที่ลูกค้าต่างๆต้องจ่ายค่าบริการให้ เช่น การใช้บริการบัตรเอทีเอ็มเพื่อถอนเงิน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง ที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของสุพรรณิ ปันผสม (2554) ที่กล่าวว่า “ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ชอบหรือพอใจงานที่ทำในด้านต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันจะสะท้อนถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน” โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง ที่แตกต่างกัน เป็นการยอมรับ HO หรือปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือจำกัด อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง ไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังแตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย/ประชาสัมพันธ์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคม

3. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านสังคม

4. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังแตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา

5. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังแตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสังคม

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ประชาชนจำนวน 10 คน ของอำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง ได้ดังนี้

ผู้ถูกสัมภาษณ์ของอำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง มีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านจิตวิทยา มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 395 คนและด้านปรับปรุงคือปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ เพราะด้านข้อมูลความจริงของผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นนามธรรมธรรมที่เป็นเรื่องของจิตใจไม่มีตัวตนให้จับต้องได้ ความมั่นคงปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินในอาชีพและหน้าที่การงานความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือจากคนอื่นหรือกลุ่มคนที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ด้วย การได้รับนับถือยกย่องให้เกียรติยศชื่อเสียงมากขึ้น จากสาธารณชนจนกระทั่งได้ประสบความสำเร็จและความสมหวังในชีวิต ความต้องการทางจิตใจเป็นนามธรรมธรรมซึ่งจับต้องไม่ได้กล่าวมาแล้ว

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือจำกัด อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังอยู่ในระดับที่แตกต่างกันสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการปัจจัยด้านจิตวิทยา มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ด้านข้อมูลความจริงของผู้ให้บริการ ด้านอื่น ๆ เช่น ราคาหุ้น ด้านข่าวลือด้านต่าง ๆ ของผู้ให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย ไบประเสริฐ (2557).การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกซื้อบริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดนนทบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกซื้อบริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนนทบุรีโดยมีประชากรครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่เรียนในระดับอาชีวศึกษาเอกชน สำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรีเขต 1 จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7,731 คนและมีเนื้อในการศึกษา 7 ด้านคือ 1.ปัจจัยด้านราคา 2.ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ 3.ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ 4.ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ 5.ปัจจัยด้านจิตวิทยา 6.ปัจจัยด้านสังคมและ 7.ปัจจัยด้านอื่น ๆ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 15-20 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001- 15,000 บาท ใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ True รองลงมาเป็นระบบ Dtacและระบบ AIS ตามลำดับ มีการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และมีการใช้บริการรูปแบบของรายเดือน โดยอัตราค่าบริการของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่ 501-700 บาทส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญถึงปัจจัยด้านด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.04) ด้านสถานที่ให้บริการอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.91) ด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.78) ด้านราคาอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.51) ด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.49) ด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.47) และด้านจิตวิทยาอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.34) ตามลำดับ

2) ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถืออำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถืออำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือ ด้านอัตราค่าบริการคุ่มค่ากับบริการที่ให้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรกรต มธูรพจน์ (2559).ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย ดีแทค ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย ดีแทค โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และความเหมาะสมของราคา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและกระบวนการ ปัจจัยด้านบริการ ปัจจัยด้านความเร็วของสัญญาณและปัจจัยด้านบุคคลและสภาพแวดล้อมของศูนย์บริการในส่วนของกรวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บริการ ที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย ดีแทค ที่แตกต่าง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความพึงพอใจในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย ดีแทค มากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย 30,000-40,000 บาทต่อเดือน จะมีระดับความพึงพอใจโดยรวมในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย ดีแทค ต่ำที่สุด

3) ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรังโดยรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ ด้านความครอบคลุมในพื้นที่การให้บริการในการโทร (Voice) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ พนาเวชกิจกุล (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์บริการข้อมูลทางโทรศัพท์ (Call Center) ของธนาคารพาณิชย์ใน

ประเทศไทยของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการข้อมูลทางโทรศัพท์ (Call Center) ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะไม่ว่าจะเป็นเพศใดต่างมีปัญหาคือต้องการบริการบริการจากศูนย์บริการข้อมูลทางโทรศัพท์ (Call Center) ไม่แตกต่างกัน

4) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถืออำเภออำเภอรัญญา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสัญญาในการรับส่งข้อมูลผ่านระบบ 3G,4G มีความรวดเร็วสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ เจียรประดิษฐ์.(2558) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเครือข่าย 4G ของผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปัจจัยคุณภาพการบริการ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ความเชื่อมั่นไว้วางใจ และคุณค่าตราสินค้า ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเครือข่าย 4G ของผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดสอบความตรงของเนื้อหา และความน่าเชื่อถือด้วยวิธีของครอนบาร์ค กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 236 คน ได้ระดับความเชื่อมั่น 0.929 ส่วนวิธีการทางสถิติแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 – 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ 15,001 – 25,000 บาทต่อเดือน และประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ความเชื่อมั่นไว้วางใจ และคุณค่าตราสินค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเครือข่าย 4G ของผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยรวมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการใช้บริการเครือข่าย 4G ของผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 49.2

5) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภออำเภอรัญญา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการโฆษณาของผู้ให้บริการสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤษกร จิตเลิศรวงศ์ และนิตนา ฐานิตธนกร (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 3G จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ True Move-H ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการ 3Gจากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ TrueMove-H ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีการ ศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001- 20,000 บาทส่วนผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ด้านเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 3G จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ TrueMove-H ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริโภคที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 3G จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ True Move-H ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครนอกจากนี้ ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรด้านกลยุทธ์การโฆษณา และปัจจัยการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน และการส่งเสริมการศึกษาส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 3G จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ True Move-H ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจรด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการขายด้านกลยุทธ์การขายโดยบุคคล ด้านกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ ด้านกลยุทธ์การตลาดทางตรง และปัจจัยการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการกำกับดูแลกิจการของข้อปฏิบัติด้านจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ 3G จากผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ True Move-H ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

6) ปัจจัยด้านจิตวิทยาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในไม่มีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดด้านข้อมูลความจริงของผู้ให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสินี สุขเกษม (2557) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของลูกค้าในการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3G ตามแบบจำลอง American Customer Satisfaction Index(ASCI) พบว่า คุณภาพของสินค้าและบริการที่ลูกค้าได้รับมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจลูกค้าในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3G ในระดับปานกลาง

7) ปัจจัยด้านสังคมพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรังโดยรวมอยู่ในไม่มีความคิดเห็นระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดด้านอิทธิพลจากครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เก็จวลี ศรีจันทร์ (2557) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการศูนย์บริการ ทูชอัป ที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สี่จี แอลทีอี เครือข่ายทรูมูฟ เอช จังหวัดเชียงใหม่ ท การศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการมีผลต่อ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สี่จี แอลทีอี เครือข่ายทรูมูฟ เอช จังหวัดเชียงใหม่ และปัจจัยด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สี่จี แอลทีอี เครือข่ายทรูมูฟ เอช จังหวัดเชียงใหม่ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ อาชีพ รายได้และเหตุผลหลักที่เข้าใช้บริการที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สี่จี แอลทีอี เครือข่ายทรูมูฟ เอช จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรา ภูตะกุล (2554) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งจะประกอบด้วย I-PHONE ,Black Berry และอื่น ๆ โดยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Multinomial Logit ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้ทำการวิเคราะห์ออกมาโดยได้ตัวแปร 4 ตัวแปร คือ 1. Quality คือคุณภาพของยี่ห้อหน้าเชื่อถือ 2. Service คือ มีบริการหลังการขายที่ดี 3. Modern คือ ทันสมัย 4. Diversity of application คือ มีคุณสมบัติมากมายและมี application ที่หลากหลายซึ่งได้ผลการสรุป คือในการเลือกใช้โทรศัพท์และยี่ห้อต่าง ๆ นั้นจะไม่ได้ขึ้นที่ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งต้องมีปัจจัยหลายด้านเข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจซื้อ ซึ่งโดยการซื้อโทรศัพท์ I-PHONE นั้นการที่มีสินค้ามีคุณภาพและมีบริการหลังการขายที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกซื้อโทรศัพท์ IPHONE และส่วนการที่ผู้บริโภคเลือกใช้โทรศัพท์ Black Berry นั้นปัจจัยที่จะส่งผลต่อการเลือกซื้อนั้นคือการที่มีคุณภาพ ความทันสมัยและการมีบริการหลังการขายรวมทั้งการมี application ที่หลากหลาย

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรังเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการให้บริการที่แตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือ อำเภอรัญญา จังหวัดตรังเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับบริษัทมือถือจำกัด อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุญา เรืองศรีชัย (2556) ได้ศึกษา ความพึงพอใจในการใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยเก็บตัวอย่างจากบุคคลทั่วไปที่มีประสบการณ์ในการใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยจำนวน 407 คน และวิเคราะห์ผลด้วยแบบจำลอง TCSI และ ACISI ซึ่งผลจากงานวิจัยพบว่า ความคาดหวังของลูกค้าก่อนการให้บริการ ซึ่งเป็นผลจากการโฆษณา หรือการให้ข้อมูลของผู้ให้บริการ จะทำให้ลูกค้ารู้สึกคาดหวังว่าจะได้รับบริการที่ดี แต่เมื่อได้รับบริการแล้วและไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จึงทำให้ความพึงพอใจของลูกค้าต่ำลง แต่หากลูกค้าไม่ได้คาดหวังกับการบริการ ไม่หาข้อมูล หรือไม่ได้ตัดสินใจจากโฆษณา ความพึงพอใจจะสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านราคา ควรมีการปรับปรุงด้านอัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ต
- 2) ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ ควรปรับปรุงด้านความครอบคลุมในพื้นที่การให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านระบบ 3G
- 3) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ควรปรับปรุงด้านความชัดของคลื่นโทรศัพท์ความเร็วของการให้บริการของศูนย์เครือข่าย
- 4) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ ควรปรับปรุงด้านโปรโมชั่นในการให้บริการโทร
- 5) ปัจจัยด้านจิตวิทยาพบว่า ควรปรับปรุง ด้านอื่นๆ เช่น ราคาหุ้น ด้านข่าวลือด้านต่างๆ ของผู้ให้บริการ
- 6) ปัจจัยด้านสังคมพบว่า ปรับปรุง ด้านอิทธิพลจากคนรัก คนเกลียดเป็นของธรรมดาโลกเรา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรได้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการ ในเขตอำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง ดังนั้น ผู้ที่จะศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาโดยเน้นกลุ่มตัวอย่างของทั้ง ประเทศ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดในอนาคต
- 2) ควรจะศึกษาถึงพฤติกรรมทางเลือกซื้อซ้ำของผู้ใช้บริการเพื่อองค์กรจะได้ทราบถึงเหตุผลของการเลือกใช้บริการของ ประชากร และนำผลมาพัฒนาปรับปรุง ให้สามารถบริการลูกค้าได้อย่างเป็นมืออาชีพ
- 3) ควรให้ความสนใจการตลาดบริการด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ให้มากขึ้น โดยมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ แผ่นพับ วิทยุ อินเทอร์เน็ต อย่างสม่ำเสมอ กำหนดราคาให้มีความคุ้มค่ากับคุณภาพเครื่องสูงสุด มีราคาให้เลือกหลายระดับ
- 4) ควรศึกษาถึงทัศนคติและการรับรู้ต่อองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ ของบริษัทมือถือในลักษณะการทำเปรียบเทียบกับรถยนต์ยี่ห้ออื่นที่เป็นคู่แข่ง เพื่อ นำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับกัน
- 5) ควรศึกษาถึงความพึงพอใจ ความคาดหวัง ปัญหาและความต้องการของ ลูกค้าเพื่อให้การตอบสนองต่อความต้องการด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านวัตถุดิบและขั้นตอนการผลิตที่มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกรต มธูรพจน์ (2559) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย ดีแทคของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กฤษกร จิตเลิศวรวงศ์ และนิตนา ฐานิตรนกร (2557). การศึกษาอิทธิพลของคุณค่าตราสินค้าการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ และคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ บริการสถานเสริมความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน การประชุมวิชาการ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- แก้วจลี ศรีจันทร์. (2557). คุณภาพการให้บริการศูนย์บริการ ทูรซ้อป ที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สี่จี แอลทีอี เครือข่ายทรูมูฟ เอช จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาเฉพาะบุคคล ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกตุสินี สุขเกษม. (2557). ความพึงพอใจในการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3G ตามแบบจำลอง American Customer Satisfaction Index (ACSI). (การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

- ณัฐวัฒน์ เจียรประดิษฐ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเครือข่าย 4G ของ
ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธนกร โอภางพันธ์. (2555). การศึกษาพฤติกรรมในการเลือกใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่และ ปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการเลือกใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะ เศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- ปิยะ พนาเวชกิจกุล (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์บริการข้อมูลทาง
โทรศัพท์ (Call center) ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยของผู้ใช้บริการในเขต
กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะ
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- สุพรรณิ ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของ
พนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและ
จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อภิชัย ไบประเสริฐ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนักศึกษา
ระดับอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Kittidhaj Dhanasiwawong, Online, 2012)

การออกแบบและพัฒนาเตาอบรมควันสำหรับกระถางจากฟางข้าวโดยการมีส่วนร่วมของ
กลุ่มผู้ผลิตกระถางฟางข้าวบ้านดอกซาก ตำบลห้วยงู จังหวัดชัยนาท

Design and development of smoked ovens for pots from rice straw. By
participating in the rice straw group, Ban Donsak Tumbol Huai
Ngu, Chai Nat Province

เกวรินทร์ พันทวี¹ และ วีรณูช สระแก้ว^{2*}

¹สาขาวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

²สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

*Corresponding author e-mail, veeranuch.s@chandra.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบ พัฒนา เตาอบและรมควันกระถางฟางข้าวเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและป้องกันมอดและเชื้อรา 2) เปรียบเทียบกำลังการผลิตของกระบวนการที่มีการใช้เตาอบกับไม่ใช้เตาอบ 3) เปรียบเทียบอายุการเก็บรักษากระถางจากฟางข้าวที่มีการใช้เตาอบที่รมควันด้วยฟางข้าวกับกระถางที่ไม่ผ่านการรมควัน และ 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตกระถางต่อเตาอบกระถางฟางข้าวที่สร้างขึ้น

คณะวิจัยได้สำรวจความต้องการหรือปัญหาของงานวิจัยกระถางฟางข้าวที่ผ่านมา โดยใช้การสนทนากลุ่ม โดยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านผู้ผลิตกระถาง จำนวน 11 คน ผู้ให้สัมภาษณ์มีความต้องการเตาอบ เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและลดเวลาในการผลิต และจากผลประเมินความคิดเห็นรูปแบบเตาอบรมควัน พบว่า 1) มีความต้องการเตาที่ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ต้นทุนต่ำ หลักการทำงานง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้พื้นที่เป็นเชื้อเพลิง กำลังการผลิตมาก สามารถวางในที่ร่มสามารถเคลื่อนย้ายได้ อบอุ่นรมควันได้ ซึ่งทางคณะวิจัยได้ร่างแบบเตาอบ 3 รูปแบบ และได้สอบถามความคิดเห็นร่างแบบเตาทั้ง 3 แบบ จากผู้ผลิตกระถาง พบว่า ผู้ผลิต เลือกแบบที่ 3 เนื่องจากสามารถอบกระถางได้จำนวนมาก เคลื่อนย้ายสะดวก และมีพลังงานความร้อนทั่วถึง ซึ่งมี ขนาด 100x150x150 ซม.³. ประกอบด้วย 3 ชั้น ชั้นบนและกลาง ใส่กระถางฟางข้าว ชั้นล่างใส่ฟางข้าวไว้ออบรมควัน ด้านข้างมีถาดสองข้างโดยด้านล่างเป็นที่ใส่เชื้อเพลิง 2) เตาสามารถอบกระถางได้ จำนวน 50 กระถาง และใช้เวลาในการอบ 15 ชั่วโมง แต่ถ้าตากแดดใช้เวลา 72 ชั่วโมงต่อ 50 กระถาง การใช้เตาอบจะช่วยประหยัดเวลาได้มากกว่าวิธีการตากแดด และในส่วนของกำลังการผลิตการใช้เตาอบจะมีกำลังการผลิตมากกว่า 5 เท่า เมื่อเทียบเวลาที่ใช้ในการผลิตเท่ากัน 3) ในส่วนของปริมาณมอดและเชื้อรา พบว่า กระถางที่ใช้เตาอบรมควันและกระถางที่ตากแดด ไม่พบมอด แต่เมื่อเปรียบเทียบปริมาณเชื้อราของกระถางที่อบและรมควันกับกระถางที่ตากแดด ที่อายุการเก็บรักษา 1 เดือน จะมีปริมาณเชื้อรา 1.12×10^5 cfu/ml และ 9.70×10^8 cfu/ml ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า กลิ่นจากการรมควันด้วยฟางข้าวจะแก้ปัญหาเรื่องมอด ส่วนความร้อนจากเตาอบรมควันจะช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์แห้งลดปริมาณเชื้อราได้ดีกว่าการตากแดด 4) ในส่วนของความพึงพอใจ พบว่า ผู้ใช้งานเตาอบมีความพึงพอใจเตาอบรมควันในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : เตาอบรมควัน วัสดุอุปกรณ์ท้องถิ่น กระถางฟางข้าว

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to design and develop rice straw ovens and smoke pots to increase production volume and prevent weevils and mold. 2) to compare the production capacity of oven-using and non-oven processes. 3) to compared shelf life of rice straw pots using a rice straw smoked oven with those that had not been smoked, and 4) to assess the satisfaction of oven users and pot manufacturers to built in rice straw pot oven.

The research team has explored the needs or problems of past rice straw research using group chat by interviewing the community leaders and 11 villagers, it was found that the interviewees needed an oven to increase production capacity and reduce production time. From the evaluation of the opinions of the smoke training stove model, it was found that there was a need for a stove that used locally available materials, low cost, simple working principle, uncomplicated, using firewood as fuel, large capacity, placed in the shade, move and smoked. The research team has drafted 3 types of oven designs and asked for opinions on the 3 types of oven designs from the pot manufacturers. It was found that the manufacturer chose the 3rd model because it can bake a large number of pots, easy to move and equable heat energy, which has dimensions of 100x150x150 cm³. It consists 3 part, the upper and middle put in a rice straw pot, the ground floor put rice straw for smoked. There are two trays on each side, with the bottom being the fuel holder. This oven can bake 50 pots and takes 15 hours to bake, but in the sun it takes 72 hours per 50 pots. Using the oven saves more time than the sun drying method. And in terms of production capacity, the use of the oven will be more than 5 times the production time compared to the same production time. In terms of moth and fungi, it was found that the pots used in the smoked oven and sun drying showed no moth but the fungi were found was 1.12x10⁵ cfu/ml and 9.70x10⁸ cfu/ml, respectively, It showed that the odor from rice straw smoked solved the problem of moth. The heat from the fume hood will do dry the product and reduce the amount fungi than being exposed to the sun. In terms of satisfaction, it was found that the users of the oven had the highest level of satisfaction with the smoked oven.

Keywords : Smoke oven, Local materials, Pot straw

บทนำ

จังหวัดชัยนาทเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำน้อย (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดชัยนาท, 2551) จึงเหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมรองลงมา ได้แก่ ด้านการพาณิชย์ ประมาณร้อยละ 6 ด้านการอุตสาหกรรมและการหัตถกรรมประมาณร้อยละ 3 (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท, 2562) ในส่วนของการเกษตรนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของจังหวัด และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยนาท มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากอาชีพทางการเกษตรเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาการผลิตอื่น ๆ พืชเศรษฐกิจในจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ แต่ปัญหาใน

การทำการเกษตร จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ได้แก่ ภาวะฝนแล้ง ภาวะน้ำท่วม ทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย (นิตยา บุญจันทร์. สัมภาษณ์ 2563) นอกจากนี้ยังมีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัด ถ้าปีใดที่ผลผลิตทางการเกษตรดี เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดก็จะดีขึ้นด้วย ในทางกลับกันหากปีใดผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ราคาผลผลิตตกต่ำก็จะส่งผลให้สถานะเศรษฐกิจของจังหวัดซบเซาตามไปด้วย จะส่งผลให้เกษตรกรในจังหวัดขาดรายได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการกำจัดวัสดุเหลือทิ้งจากการทำนาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

บ้านดอกซาก ตำบลห้วยยูง ประชาชนร้อยละ 22.53 หรือคิดเป็นประชากรประมาณ 127 คน จากประชากรทั้งหมด 563 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ซึ่งถือเป็นรายได้หลักของตำบลห้วยยูง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท กรมการพัฒนชุมชน กระทรวงมหาดไทย. ออนไลน์. 2562) ผลิตภัณฑ์ชุมชน จะเป็นเครื่องดนตรีไทย เฟอร์นิเจอร์จากไม้พาลุส ผักปลอดสารพิษ ส้มโอขาวแตงกวา ข้าวสารปลอดภัยจากสารพิษ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหันคาจังหวัดชัยนาท กรมการพัฒนชุมชน กระทรวงมหาดไทย. ออนไลน์. 2562) ซึ่งปีที่ผ่านมาคณะวิจัยและชาวบ้านดอกซากได้มีโอกาสทำงานวิจัยร่วมกัน เนื่องจากชาวบ้านมีความต้องการที่จะนำวัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการทำนามาพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์รักษ์โลก และนำมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชน ซึ่งในงานวิจัยที่ผ่านมาได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ปี 62 จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เรื่อง "การพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการทำนา บ้านดอนซาก ตำบลห้วยยูง จังหวัดชัยนาท" ทีมวิจัยประสบผลสำเร็จในการคิดค้นกระบวนการขึ้นรูปบรรจุภัณฑ์จากฟางข้าวจากความต้องการของชุมชน และการขึ้นรูปกระถางจากฟางข้าว โดยจำนวนกระถางที่ผลิตได้แต่ละครั้งเท่ากับ 55 กระถาง มีต้นทุนรวมสินค้าต่อหน่วย เท่ากับ 2.48 บาทต่อกระถาง ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับกระถางพลาสติกที่ขนาดเท่ากัน กระถางพลาสติก มีต้นทุนใบละ 10 บาท และชาวบ้านได้มีการต่อยอด พัฒนาระบบการต่อเพื่อให้ง่ายต่อการผลิตมากขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนเครื่องมือปั้นฟางจากทางตำบล และชาวบ้านมีการทำการตลาดโดยการออกงาน ตั้งบูธ เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าทำให้ยอดจำหน่ายกระถางจากฟางข้าวเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อกำลังการผลิตที่ต้องเร่งทำให้ทันตามยอดสั่งซื้อ แต่สิ่งที่ส่งผลต่อกำลังการผลิต คือ ในกระบวนการผลิตเมื่อขึ้นรูปกระถางเสร็จ จะต้องนำไปตากแดด เป็นเวลา 2-3 ชั่วโมง ถ้าแดดแรง แต่ถ้าไม่มีแดด ใช้เวลา 2-3 วัน ซึ่งชาวบ้านมีความกังวลว่าถ้าถึงฤดูฝนจะทำให้ผลิตไม่ทันจัดจำหน่าย จึงมีแนวคิดที่จะให้ทางทีมวิจัยร่วมกับชาวบ้านพัฒนาเตาอบ (ซึ่งเป็นความต้องการของชาวบ้านในชุมชน) จากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสภาพอากาศและเพิ่มกำลังการผลิตให้ทันตามยอดการสั่งซื้อ

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะมีการออกแบบและพัฒนาเตาอบกระถางฟางข้าวจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นท้องถิ่น เพื่อลดเวลาในการผลิตและเพิ่มกำลังการผลิตโดยมีการออกแบบร่วมกับชาวบ้านในชุมชน และจะเพิ่มส่วนของการรมควันในเตาอบด้วยโดยการใช้ฟางข้าวเป็นเชื้อเพลิงเพื่อกันมอดและเชื้อราที่จะเกิดกับกระถางฟางข้าวเป็นการเพิ่มอายุการเก็บรักษากระถางฟางข้าวก่อนจัดจำหน่าย ดังงานวิจัยของศักดิ์ชาย ลีक्षा และคณะ (2554) ได้ออกแบบและพัฒนาเตาอบไม้ไผ่และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนางานหัตถกรรมไม้ไผ่ภาคอีสาน ซึ่งในงานวิจัยพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นตั้งแต่อดีตป้องกันมอดกับเชื้อราด้วยการใช้ฟางข้าวเป็นเชื้อเพลิงโดยการรมควัน กลิ่นจากการรมควันจะแก้ปัญหาเรื่องมอด ส่วนความร้อนจะช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์แห้งป้องกันเชื้อราได้ดี ดังนั้นในงานวิจัยนี้จำเป็นต้องเพิ่มส่วนของการรมควันในเตาอบด้วย เพราะงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้คำนึงถึงประเด็นนี้ เนื่องจากจะผลิตกระถางฟางข้าวตามคำสั่งซื้อและจำหน่ายทันทีไม่มีการเก็บสต็อกไว้ แต่ถ้าต้องการให้ผลิตได้จำนวนมากและเก็บผลิตภัณฑ์ไว้ในคลังสินค้าได้นานก่อนจัดจำหน่ายจึงจำเป็นต้องมีเตาอบรมควัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบ พัฒนา และเตาอบและรมควันกระถางฟางข้าว
2. เพื่อเปรียบเทียบกำลังการผลิตของกระบวนการที่มีการใช้เตาอบกับไม่ใช้เตาอบ
3. เพื่อเปรียบเทียบอายุการเก็บรักษากระถางจากฟางข้าวที่มีการใช้เตาอบที่รมควันด้วยฟางข้าวเพื่อกันมอด และเชื้อราที่กระถางที่ไม่ผ่านการรมควัน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กระถางต่อเตาอบกระถางฟางข้าวที่สร้างขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ นักวิชาการ โดยการเจาะจงเลือกและแบบบังเอิญ ผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กระถาง จำนวน 11 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นออกแบบ พัฒนา และเตาอบที่ใช้อบกระถางต้นไม้จากฟางข้าวเพื่อแก้ปัญหาสภาพอากาศช่วงฤดูฝนและเพิ่มปริมาณการผลิตโดยเทียบกับการตากแดด อีกทั้งเพิ่มการอบรมควันด้วยฟางข้าวเพื่อกันมอด และเชื้อราในเตา จะทำให้เก็บกระถางไว้ในสต็อกได้นานขึ้น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากชาวบ้าน ในชุมชน

3. ขอบเขตพื้นที่

บ้านดอนซาก ตำบลห้วยงู จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบบันทึกสัมภาษณ์ความต้องการต่อยอดเกี่ยวกับงานวิจัยกระถางฟางข้าว
- แบบประเมินความคิดเห็นลักษณะเตาอบกระถางฟางข้าว
- ต้นแบบเตาอบกระถางฟางข้าวที่ได้พัฒนาขึ้นจากความต้องการของผู้ผลิตกระถางจากฟางข้าว
- วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้ในสร้างเตาอบกระถางฟางข้าว
- เครื่องชั่งน้ำหนัก KAH500S ยี่ห้อ ไทยโกบอล ใช้ในการชั่งน้ำหนักกระถาง
- กล้องจุลทรรศน์ เพื่อตรวจนับจำนวนเชื้อราและหาค่าเฉลี่ย และการตรวจประเมินมอดด้วยตาเปล่า
- แบบสอบถามความพึงพอใจเตาอบรมควัน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การสัมภาษณ์
- การตอบแบบสอบถาม
- การนับและการวัด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- โดยวิธีการบรรยาย พรรณนา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลตามขั้นตอนของการศึกษาเอกสารหลักฐานตามขั้นตอนและกระบวนการออกแบบ (Design Process)

- วิเคราะห์ ประเมินและรวบรวมประเด็นความคิดเห็นและความต้องการคุณลักษณะเตาอบกระถางฟางข้าว โดยใช้คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อสังเคราะห์สรุปเป็นข้อมูลประกอบการสร้าง

ผลการวิจัย

1. ผลสำรวจความต้องการหรือปัญหาของงานวิจัยกระถางฟางข้าวที่ผ่านมาโดยใช้แบบสัมภาษณ์

คณะทีมวิจัยลงพื้นที่หมู่บ้านดอกซาก ตำบลห้วยยู อำเภอนาคู จังหวัดชัยนาท เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2563 และ 4 ธันวาคม 2563 เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการต่อยอดโครงการวิจัยกระถางฟางข้าวที่ผ่านมา โดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) และแบบบันทึก-สัมภาษณ์เกี่ยวกับสำรวจปัญหาและความต้องการต่อยอดและพัฒนาโครงการกระถางฟางข้าวที่ผ่านมาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ผลิตกระถางฟางข้าว จำนวน 11 คน (นิตยา บุญจันทร์. สัมภาษณ์ 2563) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านหมู่บ้านดอกซาก ตำบลห้วยยู อำเภอนาคู จังหวัดชัยนาท เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2563 เพื่อรับฟังปัญหาของงานวิจัยกระถางฟางข้าวที่ผ่านมา

ตารางที่ 1 สรุปแบบบันทึกการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทชุมชนบ้านดอกซาก ตำบลห้วยยู จังหวัดชัยนาท

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทชุมชน	รายละเอียด
ชื่อชุมชน	บ้านดอนซาก
ตำบล	ห้วยยู
อำเภอ	นาคู
จังหวัด	ชัยนาท
ชื่อผู้นำชุมชน	อบต เลิศฤทธิ์
จำนวนสมาชิกในชุมชน	500
สมาชิกในชุมชนมีอาชีพหลัก	ทำนา ทำไร่ เกษตรกรรม
สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเสริม	ขายต้นไม้ ทำกระถาง ผลิตภัณฑ์ชุมชน คำขาย จับ
ผลิตภัณฑ์ของชุมชน	หนุ ขายเป็นเค็ม กระถางฟางข้าว

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริบทชุมชน	รายละเอียด
ความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์	อยากทำกระถางให้ได้เยอะๆ อยากเพิ่มกำลังการผลิต ทำกระถางได้เยอะๆ อยากให้พัฒนากระถางผลิตได้จำนวนมากๆ ผลิตได้เยอะๆ อยากได้เตาอบทำกระถางได้เยอะๆ อยากทำกระถางได้ตามจำนวนที่เขาสั่ง ทำให้ทันออเดอร์ที่เขาสั่งมา
ความต้องการจากมหาวิทยาลัยในการร่วมแก้ปัญหา	อยากได้เตาอบเพื่ออบให้แห้งเร็วขึ้น อยากได้ผลิตภัณฑ์ช่วยอบกระถาง เพื่อให้ทันต่อยอดสั่งซื้อ อยากได้เตาอบเพื่ออบกระถางเพื่อเพิ่มกำลังการผลิต อยากให้ออกแบบเตาเพื่อการช่วยเหลือพัฒนาผลิตภัณฑ์ สิ่งสนับสนุนผลิตภัณฑ์ อยากให้มหาวิทยาลัยสร้างเตาอบสำหรับเวลาฝนตกไม่มีที่ตาก
ผลที่คาดว่าจะได้รับการแก้ปัญหา	ถ้ามีเตาอบกระถางจะทำให้สามารถเพิ่มกำลังการผลิตได้มากขึ้น มีเตาอบที่สามารถเพิ่มกำลังการผลิต ได้เตาอบ ทำให้ผลิตที่ได้เยอะขึ้น อยากได้เตาอบกระถางยามหน้าฝน มีเตาอบไว้อบกระถาง มีเตาอบ

จากตารางที่ 1 สรุปผลความต้องการหรือปัญหาของงานวิจัยกระถางฟางข้าวที่ผ่านมา พบว่า ผู้ผลิตกระถางฟางข้าวอยากได้เตาอบที่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตทำให้ผลิตที่ได้มากขึ้น จากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ทราบว่าชาวบ้านมีความต้องการเตาอบในการลดเวลาในการผลิตกระถางฟางข้าว เพราะในขั้นตอนการผลิตกระถางต้องนำกระถางไปตากแดด ซึ่งถ้ามีแดดจัด จะใช้เวลาในการตาก 2-3 ชั่วโมง แต่ถ้าไม่มีแดด ทำให้ต้องเสียเวลาในขั้นตอนนี้ มีผลต่อการส่งสินค้าให้ลูกค้าช้า โดยเฉพาะฤดูฝน

2. ผลประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบเตาอบรมควันเพื่อใช้ในขั้นตอนการผลิตกระถางฟางข้าว
ตารางที่ 2 สรุปผลแบบประเมินความคิดเห็นรูปแบบเตาอบรมควันเพื่อใช้ในขั้นตอนการผลิตกระถางฟางข้าว

ความต้องการแบบ	ค่าระดับความต้องการ
สวยงาม แบบทันสมัย	1.18±0.41
ขนาดกะทัดรัด	0.00±0.00
วัสดุหาได้ในท้องถิ่นต้นทุนต่ำ	3.55±0.32
หลักการทำงานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.00±0.00
ใช้ฟันเป็นเชื้อเพลิง	4.00±0.00

ความต้องการแบบ	ค่าระดับความต้องการ
กำลังการผลิตน้อย	0.73±0.00
วางในที่แจ้ง	3.55±0.32
สามารถเคลื่อนย้ายได้	3.91±0.30
อบได้ รมควันได้	3.91±0.30
สวยงาม แบบดั้งเดิม	1.55±0.53
ขนาดใหญ่	2.36±0.50
วัสดุมาตรฐานต้นทุนสูง	0.00±0.00
หลักการทำงานซับซ้อน	0.00±0.00
ใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิง	0.00±0.00
กำลังการผลิตมาก	3.36±0.50
วางในที่ร่ม	3.73±0.47
ตั้งวางอยู่กับที่	0.00±0.00
อบได้ รมควันไม่ได้	0.00±0.00

หมายเหตุ

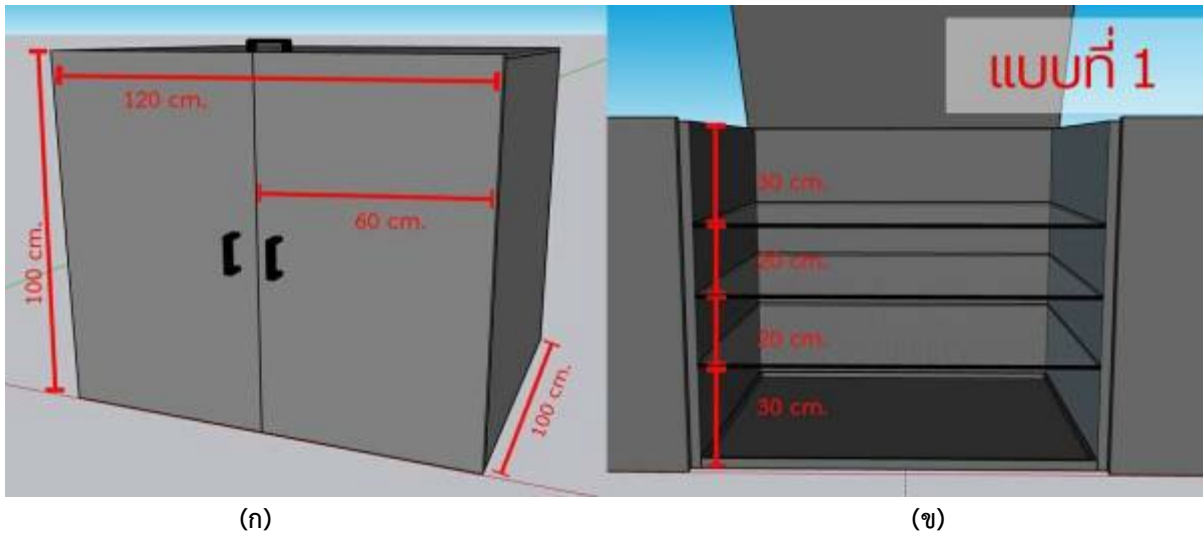
- ระดับ 4 หมายถึง ผลการประเมินความต้องการระดับมากที่สุด
- ระดับ 3-3.99 หมายถึง ผลการประเมินความต้องการระดับมาก
- ระดับ 2-2.99 หมายถึง ผลการประเมินความต้องการระดับปานกลาง
- ระดับ 1-1.99 หมายถึง ผลการประเมินความต้องการระดับน้อย
- ระดับ 0-0.99 หมายถึง ผลการประเมินความต้องการระดับไม่ต้องการ

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปผลประเมินความต้องการรูปแบบเตาอบรมควันเพื่อใช้ในขั้นตอนการผลิตกระถางฟางข้าว ในของชาวบ้านดอกซาก จำนวน 11 คน พบว่า ผู้ประเมินมีความต้องการให้บรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม มีแบบดั้งเดิม ขนาดใหญ่ ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ต้นทุนต่ำ หลักการทำงานง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิง กำลังการผลิตมาก สามารถวางในที่ร่ม สามารถเคลื่อนย้ายได้ อบได้รมควันได้ ซึ่งทางคณะวิจัยจะนำข้อมูลข้างต้นนี้มาใช้เป็นแนวทางในการหากระบวนการผลิตและรูปแบบของเตาอบรมควันที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนต่อไป

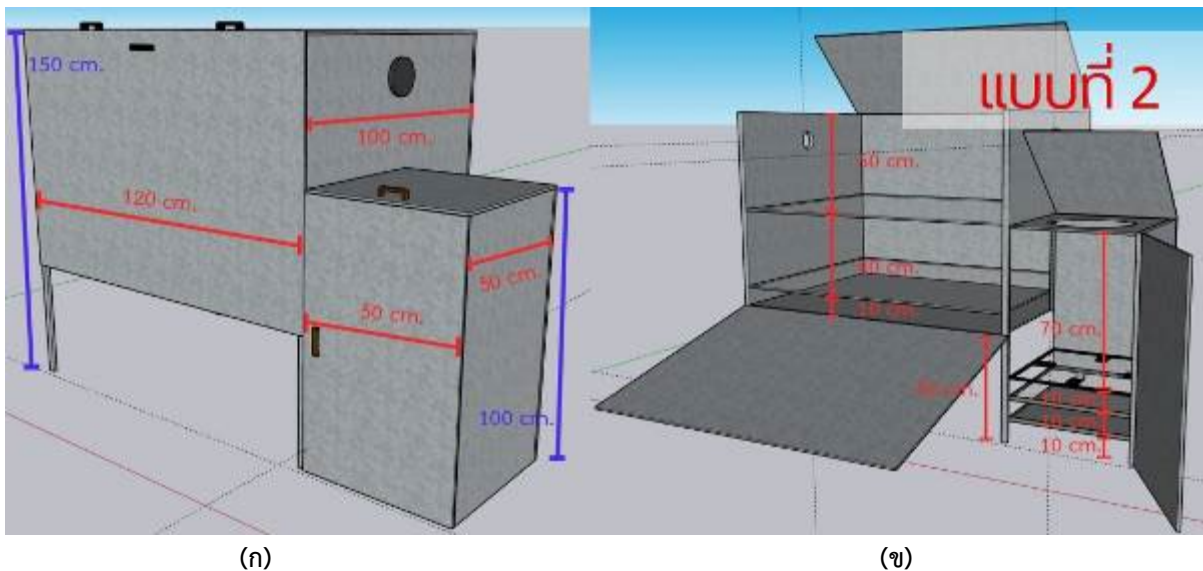

3. แบบเตาอบกระถางฟางข้าว

จากผลประเมินความคิดเห็นรูปแบบเตาอบรมควันเพื่อใช้ในขั้นตอนการผลิตกระถางฟางข้าว คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเตาอบรมควันมา 3 แบบ แบบที่ 1 เตาอบรมควัน ขนาด 100x180x100 ซม.³ ดังแสดงในภาพที่ 2 (ก) มี 3 ชั้น คือ ชั้นบนเป็นช่องสำหรับอบรมควันเพื่อกันมอดและเชื้อราด้วยเชื้อเพลิงจากฟางข้าว ชั้นกลางเป็นช่องอบกระถางจากฟางข้าว และชั้นล่างเป็นช่องใส่เชื้อเพลิง ระยะห่างระหว่างชั้น 30 ซม. ดังแสดงในภาพที่ 2 (ข) สามารถใส่กระถางฟางข้าวเพื่ออบได้จำนวน 50 กระถาง ดังแสดงในภาพที่ 2 คุณสมบัติของเตานี้ คือ ขนาดไม่ใหญ่มาก ใช้เชื้อเพลิงไม่เยอะและวางติดตั้งที่พื้นได้

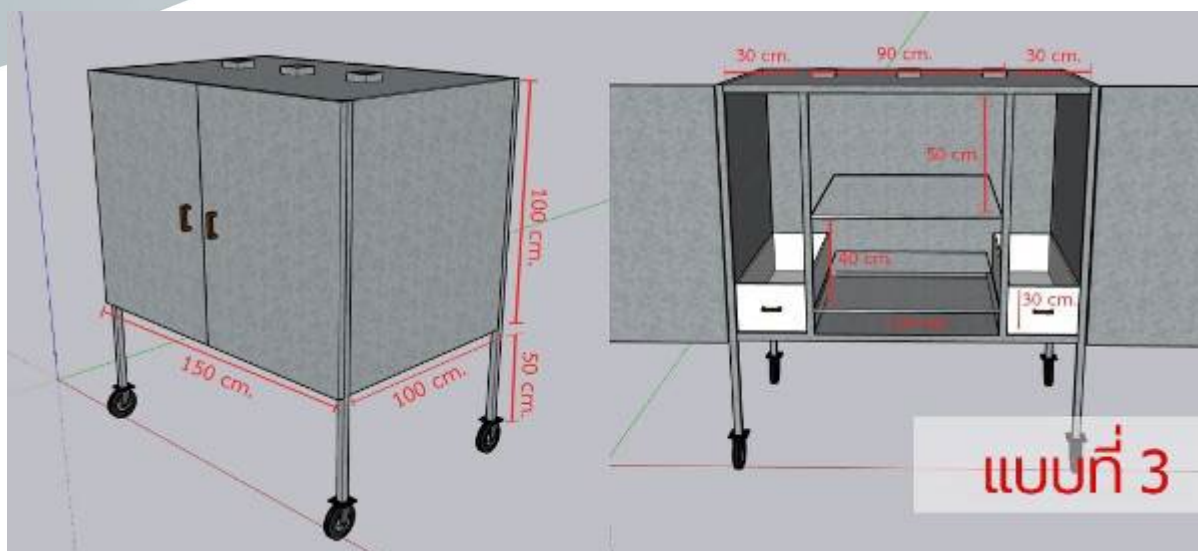

ภาพที่ 2 แบบเตาอบรมควัน แบบที่ 1 (ก) ภายนอก (ข) ภายใน

ภาพที่ 3 แบบเตาอบรมควัน แบบที่ 2 (ก) ภายนอก (ข) ภายใน

แบบที่ 2 ขนาด 100x170x150 ซม.³ ดังแสดงในภาพที่ 3 (ก) จะมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 มี 2 ชั้น ช่องอบกระถางจากฟางข้าวและช่องใส่เชื้อเพลิง ส่วนที่ 2 มี 2 ชั้น ชั้นบนเป็นช่องสำหรับใส่หม้อต้มฟางข้าวเพื่ออบรมควันเพื่อกันมอดและเชื้อราและชั้นล่างเป็นช่องใส่เชื้อเพลิง ดังแสดงในภาพที่ 3 (ข) สามารถใส่กระถางฟางข้าวเพื่ออบได้จำนวน 30 กระถาง คุณสมบัติของเตานี้ คือ สามารถต้มฟางข้าวไปพร้อมกับการอบกระถางฟางข้าวได้

(ก)

(ข)

ภาพที่ 4 แบบเตาอบรมควัน แบบที่ 3 (ก) ภายนอก (ข) ภายใน

แบบที่ 3 ขนาด $100 \times 150 \times 150$ ซม.³. ดังแสดงในภาพที่ 4 (ก) ประกอบด้วย 3 ชั้น ชั้นบนและชั้นกลาง ใส่กระดาษฟางข้าว ชั้นล่างจะใส่สมุนไพรอบรมควัน ด้านข้างมีถาดสองข้างโดยด้านล่างเป็นที่ใส่เชื้อเพลิง ดังแสดงในภาพที่ 4 (ข) ด้านบนสามารถวางกระดาษเพื่ออบได้ จำนวน 60 กระดาษ คุณสมบัติของเตานี้ คือ สามารถอบกระดาษฟางข้าวได้จำนวนมาก ความร้อนทั่วถึง เคลื่อนย้ายสะดวก

จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ประเมินความคิดเห็นรูปแบบเตาอบรมควันทั้ง 3 แบบ โดยสอบถามความคิดเห็นผู้ใช้งานเตาเพื่อผลิตกระดาษ จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นผู้ผลิตกระดาษฟางข้าว ได้ข้อคิดเห็นดังนี้ ผู้ตอบแบบประเมินมีความต้องการเตาอบแบบที่ 3 เนื่องจากสามารถอบกระดาษฟางได้จำนวนมาก ซึ่งตรงกับความต้องการของทีมนักวิจัยชาวบ้าน การให้เชื้อเพลิงทั้งสองด้านทำให้ความร้อนทั่วถึง อีกทั้งมีล้อเลื่อนซึ่งจำทำให้การเคลื่อนย้ายเตาอบสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งในส่วนของผู้ตอบแบบที่ 1 มีความคิดเห็นว่าความสูงไม่เหมาะสมในการอบกระดาษฟางข้าวและเตาอบ แบบที่ 2 มีความคิดเห็นว่าเนื่องจากหม้อต้มฟางข้าวค่อนข้างหนักจึงไม่สะดวกที่จะทำทั้งสองอย่างพร้อมกัน ผู้วิจัยจึงเลือกแบบที่ 3 ในการสร้างเตาอบกระดาษฟางข้าว

4. เตาอบกระดาษฟางข้าว

จากผลการประเมินความคิดเห็นในข้อ 3 คณะผู้วิจัยได้สร้างเตาอบรมควัน แบบที่ 3 มีขนาด $100 \times 150 \times 150$ ซม.³. ประกอบด้วย 3 ชั้น ดังแสดงในภาพที่ 5 และ 6 ชั้นบนและชั้นกลาง ใส่กระดาษฟางข้าว ชั้นล่างจะใส่ฟางข้าวไว้อบรมควัน ด้านข้างมีถาดสองข้างโดยด้านล่างเป็นที่ใส่เชื้อเพลิง ด้านบนสามารถวางกระดาษเพื่ออบได้ จำนวน 50 กระดาษ วัสดุตัวโครงทำมาจากเหล็กฉาก ขนาด 25×3 มม.². ผนังเตาทั้ง 6 ด้านด้วยเหล็กแผ่นชุบซิงค์ ความหนา 8 มม. ตะแกรงทำมาจากเหล็ก ขนาด 25×61 มม.². ประกอบด้วยล้อ 4 ล้อ เพื่อให้เคลื่อนที่ได้สะดวก

ภาพที่ 5 ลักษณะโครงสร้างภายในของกระถางฟางข้าวที่ถูกสร้างขึ้น

ภาพที่ 6 ลักษณะโครงสร้างภายนอกของกระถางฟางข้าวที่ถูกสร้างขึ้น

5. ผลการเปรียบเทียบกำลังการผลิตกระถางฟางข้าวของกระบวนการที่ใช้เตาอบกับไม่ใช้เตาอบ

ในงานวิจัยนี้จะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำให้กระถางฟางข้าวแห้งโดยจากเดิมจะใช้วิธีการตากแดดแบบใหม่เป็นการใช้เตาอบรมคว้นในการทำให้กระถางฟางข้าวแห้ง โดยจะเปรียบเทียบกำลังการผลิตต่อครั้งของการอบแห้ง เวลา

ที่ใช้ในการผลิตต่อครั้ง ต้นทุนในการผลิตต่อครั้ง น้ำหนักแห้งของกระถางของทั้งสองวิธีการ จากตารางที่ 3 พบว่า ถ้าใช้วิธีการตากแดด จะใช้เวลาในการผลิตกระถางต่อครั้ง เท่ากับ 72 ชั่วโมง ซึ่งจะได้จำนวนกระถางที่ผลิตได้ต่อครั้ง เท่ากับ 50 ใบ ต้นทุนการผลิตต่อครั้ง เท่ากับ 200 บาท น้ำหนักแห้งของกระถาง เฉลี่ยเท่ากับ 105 กรัม ซึ่งเมื่อเทียบกับการทำให้กระถางแห้งโดยใช้เตาอบรมควัน พบว่า การใช้เตาอบรมควัน จะใช้เวลาในการผลิตกระถาง 15 ชั่วโมง ซึ่งจะได้จำนวนกระถางที่ผลิตได้ต่อครั้ง เท่ากับ 50 ใบ เท่ากัน ต้นทุนการผลิตต่อครั้ง เท่ากับ 240 บาท น้ำหนักแห้งของกระถาง เฉลี่ยเท่ากับ 62 กรัม

ตารางที่ 3 สรุปผลการเปรียบเทียบกำลังการผลิตของกระบวนการที่ใช้เตาอบกับไม่ใช้เตาอบของกระถางขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 10 เซนติเมตร

รายการ	วิธีการทำให้กระถางฟางข้าวแห้ง	
	ตากแดด	เตาอบรมควัน
เวลาของการผลิตกระถางต่อครั้ง (ชั่วโมง)	72	15
จำนวนกระถางที่ผลิตกระถางต่อครั้ง (ใบ)	50	50
ต้นทุนการผลิตต่อครั้ง (บาท)	200	240
น้ำหนักแห้งของกระถาง (กรัม)	105	62

จากตารางสรุปได้ว่า การทำให้กระถางแห้งโดยวิธีการใช้เตาอบรมควัน จะใช้เวลาในการผลิตกระถางน้อยกว่าวิธีการตากแดด อยู่ 57 ชั่วโมง และต้นทุนการผลิตโดยวิธีการใช้เตาอบรมควัน สูงกว่าวิธีการตากแดด อยู่เพียง 40 บาท ส่วนน้ำหนักแห้งของกระถางที่ใช้การอบกระถางด้วยเตาอบจะมีน้ำหนักน้อยกว่าวิธีการตากแดดอยู่ 43 กรัม ดังนั้นการใช้เตาอบรมควันจะเป็นการช่วยประหยัดเวลาได้มากกว่าวิธีการตากแดด อีกทั้งวิธีการใช้เตาอบรมควัน ทำให้กระถางฟางข้าวมีน้ำหนักที่เบากว่าวิธีการเดิมส่งผลดีต่อค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพื่อจัดจำหน่าย นอกจากนี้ถ้าเปรียบเทียบในด้านกำลังการผลิต การผลิตกระถางฟางข้าวโดยวิธีการทำให้กระถางแห้งด้วยเตาอบรมควันจะมีกำลังการผลิตมากกว่าวิธีการตากแดด 4.8 เท่า หรือประมาณ 5 เท่า (คิดจากอัตราส่วนเวลาของการผลิตกระถางต่อครั้งของวิธีใช้เตาอบต่อวิธีการตากแดด) แต่ถ้าเทียบเวลาเท่ากัน คือ 72 ชั่วโมง การผลิตกระถางด้วยวิธีการทำให้แห้งโดยการตากแดด จะได้ปริมาณกระถาง 50 ใบ ส่วนวิธีการทำให้แห้งโดยการใช้เตาอบ จะได้ปริมาณกระถาง 240 ใบ จะเห็นได้ว่าการใช้เตาอบจะทำให้ได้กำลังการผลิตมากกว่าการตากแดด

6. ผลการเปรียบเทียบอายุการเก็บรักษากระถางจากฟางข้าวที่มีการใช้เตาอบที่รมควันด้วยฟางข้าวเพื่อกันมอดและเชื้อราที่กระถางที่ไม่ผ่านการรมควัน

การเปรียบเทียบอายุการเก็บรักษากระถางฟางข้าวจะเปรียบเทียบระหว่างวิธีการอบกระถางโดยใช้เตาอบแต่ไม่รมควัน กับการใช้เตาอบและรมควันด้วยฟางข้าว รวมถึงการตากแดด จากการสังเกตลักษณะภายนอก พบว่า กระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีการตากแดดและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน มีลักษณะแห้งสนิท ไม่มีมอด มีสีน้ำตาลอ่อนๆ น้ำหนักกระถาง 103 กรัม ดังแสดงในภาพที่ 7 (ก) และ กระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีการตากแดดและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 3 เดือน มีลักษณะแห้งสนิท ไม่มีมอด มีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น และมีน้ำหนักกระถาง 100 กรัม ดังแสดงในภาพที่ 7 (ข) ส่วนกระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาแต่ไม่รมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลกลางๆ ไม่มีมอด ผิวกระถางมีความมันวาวกว่าวิธีการตากแดด มีน้ำหนักกระถาง 69 กรัม ดังแสดงในภาพที่ 7 (ค) และ กระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาแต่ไม่รมควันและเก็บรักษา

ไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 3 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น ไม่มีมอด ผิวกระดาษยังมีความมันวาว มีน้ำหนักกระดาษ 65 กรัม ดังแสดงในภาพที่ 7 (ง) และกระดาษฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาและรมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น ไม่มีมอด ผิวกระดาษมีความมันวาว มีน้ำหนักกระดาษ 60 กรัม ดังแสดงในภาพที่ 7 (จ) และ กระดาษฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาและรมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 3 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น ไม่มีมอด ผิวกระดาษยังมีความมันวาว มีน้ำหนักกระดาษ 59 กรัม ดังแสดงในภาพที่ 4.14 (ฉ)

ภาพที่ 7 เปรียบเทียบกระดาษที่ทำให้แห้งโดยวิธีการ (ก) ตากแดดและเก็บรักษาที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน (ข) 3 เดือน (ค) ใช้เตาอบแต่ไม่รมควันและเก็บรักษาที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน 3 เดือน (จ) ใช้เตาอบรมควันและเก็บรักษาที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน (ฉ) 3 เดือน

ตารางที่ 4 สรุปผลการเปรียบเทียบอายุการเก็บรักษากระถางจากฟางข้าวที่มีการใช้เตาอบที่รมควันด้วยฟางข้าวเพื่อกันมอดและเชื้อราที่กระถางที่ไม่ผ่านการรมควัน

วิธีการในการทำให้กระถางแห้ง	ระยะเวลาการเก็บ	ลักษณะภายนอกและตรวจปริมาณมอด	รายการ		ปริมาณความชื้น	จำนวนเชื้อรา Cfu/ml
			น้ำหนักเฉลี่ยกระถาง			
			ก่อนแห้ง	หลังแห้ง		
ตากแดด	1 เดือน	แห้งสนิท/ไม่พบ	666	103	563	9.70×10^8
	3 เดือน	แห้งสนิท/ไม่พบ	666	100	566	-
เตาอบ	1 เดือน	แห้งสนิท/ไม่พบ	666	69	597	-
	3 เดือน	แห้งสนิท/ไม่พบ	666	65	601	-
เตาอบรมควัน	1 เดือน	แห้งสนิท/ไม่พบ	666	60	606	1.12×10^5
	3 เดือน	แห้งสนิท/ไม่พบ	666	59	607	1.47×10^5

จากตารางที่ 4 ในส่วนของน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง พบว่า กระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีการตากแดดและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง เท่ากับ 103 กรัม 3 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง เท่ากับ 100 กรัม ส่วนกระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาแต่ไม่รมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง เท่ากับ 69 กรัม 3 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง เท่ากับ 65 กรัม และกระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตารมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง เท่ากับ 60 กรัม 3 เดือน น้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง เท่ากับ 59 กรัม ซึ่งน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้ง บ่งบอกถึงปริมาณความชื้นที่เหลืออยู่ในกระถาง จะเห็นได้ว่ากระถางฟางข้าวที่ผ่านการอบด้วยวิธีการอบด้วยเตารมควันจะมีน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้งน้อยที่สุด รองลงมาคือ วิธีการอบด้วยเตาแต่ไม่รมควันรมควันส่วนการทำให้แห้งด้วยความร้อนด้วยการตากแดดจะมีน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้งมากที่สุด ซึ่งน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้งจะสอดคล้องกับปริมาณความชื้นที่เหลืออยู่ในกระถาง แสดงว่า การทำให้แห้งด้วยวิธีการอบด้วยเตารมควันจะมีความชื้นเหลืออยู่ในกระถางน้อยที่สุด ซึ่งก่อนเริ่มทดลองด้วยวิธีการต่าง ๆ คณะผู้วิจัยใช้น้ำหนักเยื่อฟางข้าวในการทำกระถางในปริมาณที่เท่ากันคือ 666 กรัม นอกจากนี้ปริมาณความชื้นจะสัมพันธ์ต่อจำนวนเชื้อราที่พบในกระถาง ซึ่งในส่วนของจำนวนเชื้อราเมื่อเปรียบเทียบปริมาณเชื้อราของกระถางที่อบและรมควัน จะมีปริมาณเชื้อรา 1.12×10^5 cfu/ml กับกระถางที่ตากแดด ที่อายุการเก็บรักษา 1 เดือน จะมีปริมาณเชื้อรา ส่วนกระถางที่ทำให้แห้งด้วยการตากแดด จะมีปริมาณเชื้อรา 9.70×10^8 cfu/ml ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าความร้อนที่ได้จากเตาอบรมควันจะช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์แห้ง มีความชื้นน้อยกว่า และลดปริมาณเชื้อราได้ดีกว่าการทำให้กระถางแห้งด้วยการตากแดด ส่งผลให้อายุการเก็บรักษาในคลังสินค้ายาวนานกว่า เพราะถ้านำกระถางที่ทำให้แห้งด้วยเตาอบรมควัน อายุการเก็บรักษา 3 เดือน ไปทดสอบพบปริมาณเชื้อราใกล้เคียงกับกระถางที่มีอายุการเก็บรักษา 1 เดือน คือ 1.47×10^5 cfu/ml ดังแสดงในตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการอบกระถางด้วยเตาอบรมควันช่วยยืดอายุการเก็บรักษากระถางได้นานกว่าวิธีการตากแดด นอกจากนี้ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะราโดยนำไปบ่มใน moist chamber 5-7 วัน จะพบราบนเส้นใย มีสปอร์สีดำเข้ม น้ำตาล น้ำตาลเข้ม และได้มีการวิเคราะห์ลำดับเบสของเชื้อราโดยเพื่อจำแนกสายพันธุ์ พบว่า เชื้อราบนกระถางฟางข้าวจะเป็นพันธุ์ *Aspergillus niger* WA-TKA และ *Aspergillus assiutensis* IMBC-FP2.05 หรือ *Aspergillus japonicas* MEPB002 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่พบได้ทั่วไปในเส้นใยฟางข้าว

7. การมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานเตาอบและการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตภัณฑ์ กระถางต่อเตาอบกระถางฟางข้าวที่สร้างขึ้น

จากตารางที่ 5 สรุปแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตภัณฑ์กระถางต่อเตาอบ
กระถางฟางข้าวที่สร้างขึ้น สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจว่าเตามีรูปแบบเหมาะสมง่ายต่อการใช้งาน, เตา
ที่ได้ช่วยเพิ่มกำลังการผลิตกระถางได้มากกว่าวิธีการเดิม, วัสดุที่ใช้ผลิตเตาหาได้ง่ายในท้องถิ่น, เตาช่วยลดระยะเวลาใน
กระบวนการผลิตกระถางจากฟางข้าว, เตาสามารถรมควันได้, เตาอบรมควันสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผลิตภัณฑ์ได้,
เตาสามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาลที่มีการผลิตกระถางฟางข้าว ความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์จากฟางข้าวในภาพรวม ในระดับ
มากที่สุด แต่ความพึงพอใจในส่วนของเตามีน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้สะดวก อยู่ระดับ มาก เนื่องจากเตามีขนาดใหญ่ มี
น้ำหนัก ถึงแม้จะมีล้อก็ตาม

ตารางที่ 5 สรุปความพึงพอใจของผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตภัณฑ์กระถางต่อเตาอบกระถางฟางข้าวที่สร้างขึ้น (ผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำนวน 11 คน)

รายการคำถามประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย±ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เตามีรูปแบบเหมาะสมง่ายต่อการใช้งาน	5.±0.00
เตาที่ได้ช่วยเพิ่มกำลังการผลิตกระถางได้มากกว่าวิธีการเดิม	5.±0.00
วัสดุที่ใช้ผลิตเตาหาได้ง่ายในท้องถิ่น	5.±0.00
เตาช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการผลิตกระถางจากฟางข้าว	5.±0.00
เตามีน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้สะดวก	4.36±0.5
เตาสามารถรมควันได้	5.±0.00
เตาอบรมควันสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผลิตภัณฑ์ได้	5.±0.00
เตาสามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาลที่มีการผลิตกระถางฟางข้าว	5.±0.00
ความพึงพอใจต่อเตาอบรมควันในภาพรวม	5.±0.00

สรุปผลการวิจัย

1. จากผลสำรวจความต้องการหรือปัญหาของงานวิจัยกระถางฟางข้าวที่ผ่านมาเพื่อรับฟังปัญหาและความ
ต้องการต่อยอดโครงการวิจัย โดยใช้การสนทนากลุ่ม และแบบบันทึก-สัมภาษณ์ ณ หมู่บ้านดอกซาก ตำบลห้วยงู อำเภ
หันคา จังหวัดชัยนาท โดยคณะที่วิจัยลงพื้นที่เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2563 และ 4 ธันวาคม 2563 ซึ่งสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน
และชาวบ้าน จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นผู้ผลิตกระถางฟางข้าวจำหน่าย สรุปได้ว่า ชาวบ้านอยากเพิ่มกำลังการผลิตกระถาง
ฟางข้าวให้ได้ปริมาณมากให้ทันตามจำนวนที่ลูกค้าสั่ง และอยากได้เตาอบที่สามารถเพิ่มกำลังการผลิต

2. จากผลประเมินความคิดเห็นรูปแบบเตาอบรมควันเพื่อใช้ในขั้นตอนการผลิตกระถางฟางข้าว ของชาวบ้าน
ดอกซาก จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นผู้ผลิตกระถางฟางข้าวจำหน่าย พบว่า ชาวบ้านมีความต้องการให้บรรจุภัณฑ์มีความ
สวยงาม มีแบบดั้งเดิม ขนาดใหญ่ ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ต้นทุนต่ำ หลักการทำงานง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้พื้นที่เป็นเชื้อเพลิง
กำลังการผลิตมาก สามารถวางในที่ร่ม สามารถเคลื่อนย้ายได้ อบได้รมควันได้ ซึ่งทางคณะวิจัยจะนำข้อมูลข้างต้นนี้มาใช้
เป็นแนวทางในการหากระบวนการผลิตและรูปแบบของเตาอบรมควันที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยได้

ออกแบบเตาอบรมควันมา 3 แบบ และคณะวิจัยได้ประเมินความคิดเห็นรูปแบบเตาอบรมควันทั้ง 3 แบบ โดยสอบถามความคิดเห็นผู้ใช้งานเตาเพื่อผลิตกระถาง จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นผู้ผลิตกระถางฟางข้าว สรุปได้ว่า ชาวบ้านมีความต้องการเตาอบแบบที่ 3 เนื่องจากสามารถอบกระถางฟางได้จำนวนมาก ซึ่งตรงกับความต้องการของทีมนักวิจัยชาวบ้าน การให้เชื้อเพลิงทั้งสองด้านทำให้ความร้อนทั่วถึง อีกทั้งมีล้อเลื่อนซึ่งจำทำให้การเคลื่อนย้ายเตาอบสะดวกมากยิ่งขึ้น

3. เตาอบรมควัน แบบที่ 3 ที่สร้างขึ้น มีขนาด $100 \times 150 \times 150$ ซม.³. ประกอบด้วย 3 ชั้น ชั้นบนและชั้นกลางใส่กระถางฟางข้าว ชั้นล่างจะใส่สมุนไพรไว้ออบรมควัน ด้านข้างมีภาคสองข้างโดยด้านล่างเป็นที่ใส่เชื้อเพลิง ด้านบนสามารถวางกระถางเพื่ออบได้ จำนวน 50 กระถาง วัสดุตัวโครงทำมาจากเหล็กฉาก ขนาด 25×3 mm. ผนังเตาทั้ง 6 ด้านด้วยเหล็กแผ่นชุบซิงค์ ความหนา 8 mm. ตะแกรงทำมาจากเหล็ก ขนาด 25×61 mm. ประกอบด้วยล้อ 4 ล้อ เพื่อให้เคลื่อนที่ได้สะดวก

4. เมื่อทำการเปรียบเทียบกำลังการผลิตกระถางฟางข้าวของกระบวนการที่ใช้เตาอบกับไม่ใช้เตาอบ สรุปได้ว่า การผลิตกระถางฟางข้าวโดยวิธีการทำให้กระถางแห้งด้วยเตาอบรมควันจะมีกำลังการผลิตมากกว่าวิธีการตากแดด 4.8 เท่า หรือประมาณ 5 แต่ถ้าเทียบเวลาเท่ากัน คือ 72 ชั่วโมง การผลิตกระถางด้วยวิธีการทำให้แห้งโดยการตากแดด จะได้ปริมาณกระถาง 50 ใบ ส่วนวิธีการทำให้แห้งโดยการใช้เตาอบ จะได้ปริมาณกระถาง 240 ใบ จะเห็นได้ว่าการใช้เตาอบจะทำให้ได้กำลังการผลิตมากกว่าการตากแดด

5. ลักษณะภายนอกของกระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีการตากแดดและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน มีลักษณะแห้งสนิท ไม่มีมอด มีสีน้ำตาลอ่อน ๆ น้ำหนักกระถาง 103 กรัม และ 3 เดือน มีลักษณะแห้งสนิท ไม่มีมอด มีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น และมีน้ำหนักกระถาง 100 กรัม ส่วนกระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาแต่ไม่รมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลกลาง ๆ ไม่มีมอด ผิวกระถางมีความมันวาวกว่าวิธีการตากแดด มีน้ำหนักกระถาง 69 กรัม และ 3 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น ไม่มีมอด ผิวกระถางยังมีความมันวาว มีน้ำหนักกระถาง 65 กรัม และกระถางฟางข้าวที่ทำให้แห้งโดยวิธีอบด้วยเตาและรมควันและเก็บรักษาไว้ในห้องที่อากาศถ่ายเท 1 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น ไม่มีมอด ผิวกระถางมีความมันวาว มีน้ำหนักกระถาง 60 กรัม และ 3 เดือน มีลักษณะมีสีน้ำตาลที่เข้มขึ้น ไม่มีมอด ผิวกระถางยังมีความมันวาว มีน้ำหนักกระถาง 59 กรัม แสดงให้เห็นว่าการทำให้กระถางแห้งด้วยการอบด้วยเตาอบรมควันและการตากแดด ไม่พบมอด แต่น้ำหนักกระถางแห้งของการใช้เตาอบรมควันจะมีน้ำหนักเบากว่าการตากแดด จะเห็นได้ว่ากระถางฟางข้าวที่ผ่านการอบด้วยวิธีการอบด้วยเตาอบรมควันจะมีน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้งน้อยที่สุด รองลงมาคือ วิธีการอบด้วยเตาแต่ไม่รมควันรมควันส่วนการทำให้แห้งด้วยความร้อนด้วยการตากแดดจะมีน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้งมากที่สุด ซึ่งน้ำหนักเฉลี่ยของกระถางหลังทำให้แห้งจะสอดคล้องกับปริมาณความชื้นที่เหลืออยู่ในกระถาง แสดงว่า การทำให้แห้งด้วยวิธีการอบด้วยเตาอบรมควันจะมีความชื้นเหลืออยู่ในกระถางน้อยที่สุด นอกจากนี้การรมควันด้วยฟางข้าวจะทำให้ผิวกระถางมีสีน้ำตาลเข้มกว่าการตากแดดเมื่อเทียบอายุการเก็บรักษาเท่ากันเนื่องจากฟางข้าวเป็นสารอินทรีย์เมื่อโดนเผาไหม้ ควันไฟจะประกอบด้วยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์และกาบคาร์บอนเคลือบที่ผิวของกระถาง

6. ในส่วนอายุการเก็บรักษา การอบกระถางด้วยเตาอบรมควันช่วยยืดอายุการเก็บรักษากระถางได้นานกว่าวิธีการตากแดด เนื่องจากถ้านำกระถางที่ ทำให้แห้งด้วยเตาอบรมควัน อายุการเก็บรักษา 3 เดือน ไปทดสอบพบปริมาณเชื้อราใกล้เคียงกับกระถางที่มีอายุการเก็บรักษา 1 เดือน คือ 1.47×10^5 cfu/ml แสดงว่าการทำให้กระถางแห้งด้วยเตาอบรมควัน มีผลต่อปริมาณเชื้อรา แต่ปริมาณเชื้อราของกระถางที่ทำให้แห้งด้วยการตากแดดที่มีอายุเก็บรักษา 1 เดือน มีมากถึง 9.70×10^8 cfu/ml ซึ่งสอดคล้องกับผลของความชื้น เพราะในทางทฤษฎีปริมาณความชื้นจะสัมพันธ์กับปริมาณเชื้อรา ดังนั้นการทำให้กระถางแห้งด้วยการใช้เตาอบรมควันจะยืดอายุการเก็บรักษากระถางไว้ในคลังสินค้าได้ยาวนานกว่าการตากแดดเพราะความร้อนจากเตาส่งผลให้กระถางแห้งกว่าความร้อนจะแสงแดด

7. การวิเคราะห์ลักษณะราโดยนำไปปมใน moist chamber 5-7 วัน จะพบราบนเส้นใย มีสปอร์สีดำเข้ม น้ำตาล น้ำตาลเข้ม และได้มีการวิเคราะห์ลำดับเบสของเชื้อราโดยเพื่อจำแนกสายพันธุ์ พบว่า เชื้อราบนกระดาษฟางข้าว จะเป็นพันธุ์ *Aspergillus niger* WA-TKA และ *Aspergillus assiutensis* IMBC-FP2.05 หรือ *Aspergillus japonicas* MEPB002 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่พบได้ทั่วไปในเส้นใยฟางข้าว

8. ความพึงพอใจของผู้ใช้งานเตาอบและผู้ผลิตกระดาษต่อเตาอบกระดาษฟางข้าวที่สร้างขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 11 คน สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจเตาที่มีรูปแบบเหมาะสมต่อการใช้งาน, เตาที่ได้ช่วยเพิ่มกำลังการผลิตกระดาษได้มากกว่าวิธีการเดิม, วัสดุที่ใช้ผลิตเตาหาได้ง่ายในท้องถิ่น, เตาช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการผลิตกระดาษจากฟางข้าว, เตาสามารถรมควันได้, เตาอบรมควันสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผลิตภัณฑ์ได้, เตาสามารถใช้งานได้ทุกฤดูกาลที่มีการผลิตกระดาษฟางข้าว ความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์จากฟางข้าวในภาพรวม ในระดับมากที่สุด แต่ความพึงพอใจในส่วนของเตามีน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้สะดวก อยู่ระดับ มาก เนื่องจากเตามีขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลกระทบของงานวิจัยต่อชุมชนและมหาวิทยาลัย

1.1 ผลกระทบของงานวิจัยต่อชุมชน

1.1.1 เตาอบรมควันจากงานวิจัยทำให้ชาวบ้านสามารถผลิตกระดาษจากฟางข้าวในช่วงฤดูฝนได้ ทำให้ลดเวลาในการขั้นตอนการผลิต ทำให้กำลังการผลิตเพิ่มขึ้น

1.1.2 เมื่อกำลังการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถผลิตกระดาษตามคำสั่งซื้อได้ทันเวลา และกระดาษที่อบรมควันด้วยเตามีอายุการเก็บกระดาษได้นานขึ้นเนื่องจากกระดาษแห้งกว่าการตากแดด ทำให้สามารถผลิตเพื่อเก็บสต็อกไว้รอการจัดจำหน่ายได้ ซึ่งเมื่อมีคำสั่งซื้อ ผู้ผลิตกระดาษสามารถส่งสินค้าให้ผู้บริโภคได้เลย ส่งผลทำให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง

1.1.3 ชาวบ้านสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้โดยช่วยกันคิดกระบวนการผลิตเตาอบรมควัน และช่วยระดมความคิดเห็นถึงรูปแบบเตาที่มีหลักการไม่ยุ่งยากซับซ้อน ใช้งานง่าย และใช้วัสดุในการสร้างเตาที่หาได้ง่ายทั่วไป ทำให้เมื่อเกิดปัญหาชาวบ้านสามารถแก้ปัญหาได้เอง

1.2 ผลกระทบของงานวิจัยต่อมหาวิทยาลัย

1.2.1 งานวิจัยนี้ได้นำบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชา การออกแบบวัสดุเหลือใช้, การออกแบบผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม รหัสวิชา ARTD3203, ARTD2207 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 นักศึกษาได้เรียนรู้การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือทิ้งจากการทำนา ซึ่งจะสามารถทำให้กลุ่มชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้หลัก และลดการเผาฟางซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1.1 นักวิจัยท้องถิ่นและชาวบ้านในชุมชนอยากได้กระดาษที่มีความแข็งแรงเพิ่มขึ้น

1.2 นักวิจัยท้องถิ่นและชาวบ้านในชุมชนอยากได้ผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ปรับปรุงสูตรกาวอินทรีย์เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับกระดาษฟางข้าว

2.2 ค้นคว้าผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติอื่นๆ เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดชัยนาท. (2551). **สภาพภูมิประเทศทั่วไปของจังหวัด**. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน, 2562, จาก http://www.chainat.go.th/POC/data_45/3.htm
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท. (28 พฤษภาคม 2562). **ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร จังหวัดชัยนาท**. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน, 2562, จาก www.chainat.doae.go.th
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหันคาจังหวัดชัยนาท กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). **หมู่บ้านสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน, 2562, จาก <https://district.cdd.go.th/hankha> : URL <https://district.cdd.go.th/hankha/services/ถอดบทเรียนตำบลสารสนเทศ/>
- นิตยา บุญจันทร์ และชาวบ้านหมู่บ้านดอกซาก. (4 ธันวาคม 2563). สัมภาษณ์โดย เกวรินทร์ พันทวี. ศูนย์เรียนรู้บ้านดอกซาก ตำบลห้วยสูง จังหวัดชัยนาท
- ศักดิ์ชาย สึกษา. (2554). **การออกแบบและการพัฒนาเตาอบไม้ไฟที่เหมาะสมกับงานหัตถกรรม**. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน, 2562, จาก <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/> : URL <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search//SearchDetail/246718>

ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อรา สาเหตุโรคแอนแทรคโนสในพริก

Efficacy of *Mycorrhiza* biofertilizer in inhibiting of anthracnose caused by *Colletotrichum* sp. in chili

วิชญ จำปาทอง¹ นัฐพงศ์ ชลรัตน์มฤต¹ และ เสาวณีย์ ชูจิต^{1,2*}

¹สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²ศูนย์ตรวจสอบสินค้าเกษตรจังหวัดราชบุรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, saovaneecho@mcrub.ac.th

บทคัดย่อ

พริก *Capsicum* sp. เป็นพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจไทย แต่พบว่าปัญหาที่สำคัญในการเพาะปลูกพริก คือ โรคแอนแทรคโนสซึ่งเกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum* sp. ส่งผลให้ผลผลิตและคุณภาพลดลง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการก่อโรคของเชื้อราก่อโรคแอนแทรคโนสในต้นพริกและประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพในการต่อต้านเชื้อก่อโรค โดยได้ทำการทดลองปลูกพริกด้วยแปลงที่จำลองการติดเชื้อแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ แปลงติดเชื้อแบบแช่ราก แปลงติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน และแปลงควบคุมปลอดเชื้อ และทดลองประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซา ในการยับยั้งเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรคโนสในพริกจากแปลงติดเชื้อข้างต้น โดยออกแบบสูตรน้ำหมักจากเศษผักเป็นส่วนประกอบหลักผสมกับเชื้อราไมคอร์ไรซาในอัตราส่วนต่าง ๆ จำนวน 5 สูตร โดยมีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซาตั้งแต่ 0 ถึง 45 มิลลิกรัมต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิกรัม และสูตรที่ไม่มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา จากผลการศึกษาก่อโรคของเชื้อราก่อโรคแอนแทรคโนสในพริก คือพริกในแปลงติดเชื้อแบบแช่ราก (แปลง A) จะแสดงลักษณะการติดเชื้อเร็วกว่าพริกในแปลงติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน (แปลง B) แสดงลักษณะสีใบสีเหลืองซีดและมีผลเป็นจุดกว้าง และผลการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคในสภาพแปลงทดลอง คือ น้ำหมักสูตรที่ 4 ที่มีความเข้มข้นของสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา 45 มิลลิกรัม คือ สูตรที่เหมาะสมที่สุด สามารถควบคุมโรคได้ดีที่สุดในแปลง A และ B โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.00 ± 0.51 และ 1.07 ± 0.53 โดยมีดัชนีการยับยั้งโรค 59 เปอร์เซ็นต์ และ 54 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: เชื้อราคอลเลทโทริคัม โรคแอนแทรคโนส เชื้อราไมคอร์ไรซา น้ำหมักชีวภาพ

ABSTRACT

Chili (*Capsicum* sp.) is an important crop in Thailand. However, the important problem in chili cultivation is anthracnose caused by *Colletotrichum* sp. which resulted in decreased yield and quality. The objectives of this research were to study the pathogenicity of anthracnose fungi in chili and the efficacy of mycorrhiza sp.-biofertilizer on anti-anthracnose disease. The experimental planting of chilis plots by simulated infection was divided into 3 types, namely; infected plots by root soaking, the infected plots by inoculation into the soil and aseptic control plots. While, the efficacy of mycorrhiza

biofertilizer was investigated, the biofertilizer from vegetable wastes was mixed with five concentrations of *Mycorrhiza* sp. from 0 ml to 45 ml per 1000 mL and control experiment. Result, the study of the pathogenesis of anthracnose fungi in chili; in root inoculated plot (plot A) showed faster infection characteristics than chilis in soil inoculated plot (plot B) and showed pale yellow leaf color and wide speckled lesions. While the resulted of the efficacy of *mycorrhiza* sp.-biofertilizer on inhibiting pathogenic fungi in experimental conditions which formula 4 with a concentration of 45 mL of mycorrhiza solution is the most suitable formulation. The disease control was the best in plot A and B with a disease incidence score of 1.00 ± 0.51 and 1.07 ± 0.53 with an inhibitory index of 59 and 54 percent disease suppression, respectively.

Keywords: *Colletotrichum* sp., Anthracnose, *Mycorrhiza* sp., Biofertilizer

บทนำ

“พริก” เป็นเครื่องเทศชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปรุงแต่งอาหารของคนไทยและยังสามารถใช้ประโยชน์ทางยาได้ด้วย และยังเป็นพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจที่นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลายในประเทศไทยและทั่วโลก ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเพาะปลูกพริกซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ผลผลิตพริกคือโรครดพริก เกษตรกรรู้จักเป็นอย่างดีคือโรคแอนแทรกโนส (anthracnose) หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า โรคกุ้งแห้ง ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อราจัดเป็นหนึ่งในข้อจำกัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญของการผลิตพริกทั่วโลกโดยเฉพาะในเขตร้อนและภูมิภาคกึ่งเขตร้อนส่งผลทำให้ผลผลิตพริกลดลงถึง 80 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรต้องเพิ่มต้นทุนค่าใช้จ่ายในการซื้อยา และสารกำจัดโรคที่เกิดจากเชื้อรา ยาและสารกำจัดโรคเหล่านี้ประกอบไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดย ศาสตราจารย์เดวิด พิเมนเทิล แห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนล ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า 0.1 เปอร์เซ็นต์ ของสารเคมีที่ใช้จะไปถึงศัตรูพืชเป้าหมาย (targeted pests) ซึ่งหมายถึงอีก 99.9 เปอร์เซ็นต์ปนอยู่ในสิ่งแวดล้อมจนกว่าสารสลายตัวไปในธรรมชาติ (ภูติศ นอนุนทด และคณะ, 2561) ปัจจุบันพบว่ามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมโรคพริกโดยวิธีการทางชีวภาพซึ่งหมายถึงการลดปริมาณประชากรเชื้อราสาเหตุโรคพริก หรือลดกิจกรรมของเชื้อราสาเหตุโรคพริก โดยอาศัยสิ่งมีชีวิต เช่น จุลินทรีย์บางชนิดที่เป็นปฏิปักษ์ต่อเชื้อร่าก่อโรคในพืชที่ไม่เป็นอันตรายต่อพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งเชื้อรา (ปีลินธนา ฐานพงษ์วรกุล และคณะ, 2564) จากการศึกษาเชื้อราที่เป็นปฏิปักษ์ต่อโรคพริก พบว่าเชื้อราเหล่านี้มีกลไกในควบคุมการเจริญเติบโตของเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคพริก เช่น การแข่งขัน (Competition) การทำลายชีวิตหรือปฏิชีวนะ (Antibiosis) การชักนำให้เกิดความต้านทานโรค (Induced host resistance) การเป็นปรสิต (Parasitism) (ปีลินธนา ฐานพงษ์วรกุล และคณะ, 2564) จากการศึกษาข้อมูลของเชื้อราไมคอร์ไรซาพบว่า เชื้อราไมคอร์ไรซาเป็นเชื้อราไมคอร์ไรซาเป็นเชื้อราที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัย (Symbiosis) ระหว่างรากกับรากพืชชั้นสูง โดยรากจะมีหน้าที่ในการดูดซับสารอาหาร แร่ธาตุที่อยู่ในดิน ลำเลียงสู่รากพืช ในขณะที่เดียวกันรากพืชจะปลดปล่อยสารบางชนิด (Root exudates) ที่เป็นประโยชน์ของเชื้อรา (ภริญา ชมภูผิว, 2559) สอดคล้องกับ (ธีราพร จันท์ศรี และคณะ, 2563) ซึ่งได้กล่าวว่า ไมคอร์ไรซาคือความสัมพันธ์ระหว่างรา (Fungi) กับระบบรากของอาหาร (Feeder roots) ของพืชชั้นสูง (Higher plant) การอาศัยร่วมกันนี้เป็นแบบเอื้ออำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกัน ไม่เป็นพืชเป็นภัยต่อกัน จากการศึกษาผลของเชื้อราไมคอร์ไรซาในการช่วยป้องกันการเข้าทำลายของเชื้อราสาเหตุโรคพริกที่เกิดกับระบบรากต้นไม้ พบว่ากล้าสน *Pinus ciauza* ที่รากมีเชื้อรา *Pinus inctorius* จะป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา *Phytophthora cinnamomic* ได้ ในขณะที่กล้าสนชนิดเดียวกันนี้ไม่มีรากที่ไม่มีรา *Phytophthora tinotorius* มีอัตราการตายสูง (ธีราพร จันท์ศรี และคณะ, 2563) และยังมี

รายงานพบว่า เชื้อราไมคอร์ไรซาที่อยู่ร่วมกันกับกล้าสนสามารถป้องกันโรคของระบบรากที่เกิดจากเชื้อรา *Fusarium* และ *Phytophthora* ได้ (ปาริชาติ แสงงาม และคณะ, 2564) เชื้อราไมคอร์ไรซามีกลไกในการยับยั้งเชื้อราโดยการสร้างสารปฏิชีวนะที่มีชื่อ diatretyne nitrile, diatretyne และ polyacetylene สารเหล่านี้มีคุณสมบัติในการต่อต้านเชื้อรา *P. cinnamomic* ได้ ที่เป็นพิษต่อเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคพืช (ปิลันธนา ฐาปนพงษ์วรกุล และคณะ, 2564) โดยเชื้อราไมคอร์ไรซาจะสร้างสารแอนติไบโอติก ซึ่งมีประสิทธิภาพในการยับยั้งการงอกของสปอร์และเส้นใยของเชื้อราที่ก่อโรคในพืช (ปิลันธนา ฐาปนพงษ์วรกุล และคณะ, 2564) ได้กล่าวถึงความสามารถของเชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซา ในการช่วยลดผลกระทบจากการเข้าทำลายของเชื้อสาเหตุโรคพืช แสดงให้เห็นว่า *Glomus intraradices*, *Glomus hoi*, *Gigaspora margarita*, และ *Scutellospora gigantea* สามารถลดระดับความรุนแรงในการเกิดโรคและการติดเชื้อสาเหตุโรคพืช *Fusarium solani* ในถั่ว (*Phaseolus vulgaris* L.) ได้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อมีการเข้าอยู่อาศัยของเชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซาในรากพืช ในประเทศไทยได้มีการศึกษาการใช้เชื้อราในควบคุมโรคจำนวนหลายสายพันธุ์และมีการวิจัยสูตรสำเร็จชนิดต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่นิยมใช้เชื้อราร่วมกับหมักชีวภาพ เนื่องจากปัจจุบัน เกษตรกรใช้สารเคมีปริมาณสูงในการปลูกพืชผัก นอกจากจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ผลิตและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ปลูกผักแล้ว ยังมีผลต่อเนืองมาจากสารเคมีที่ตกค้างอยู่ในพืชผักต่างๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคอีกด้วย เกษตรกรจำนวนมากที่คำนึงถึงความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและสุขภาพจึงได้หันกลับมาทำการเกษตรแบบเกษตรธรรมชาติ ซึ่งมักนิยมใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพ โดยน้ำหมักชีวภาพเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่เกษตรกรสามารถนำมาใช้ในเพาะปลูก เพื่อช่วยเพิ่มคุณภาพผลผลิตของพืช และยังเป็นการนำวัสดุที่เหลือใช้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาทำให้เกิดประโยชน์และสามารถลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ด้วยน้ำหมักชีวภาพ (Bioextract หรือ Biofertilizer) คือสารละลายเข้มข้นที่ได้จากการหมักเศษพืชหรือสัตว์ที่ถูกย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์ (ไชยวัฒน์, 2553) เช่นงานของ (จิตมนัส นิกากิจ, 2559) ที่ได้ทำการทดลองใช้น้ำหมักชีวภาพร่วมกับเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus subtilis* เพื่อควบคุมโรคเน่าของผักกาดเขียวปลี โดยได้ผลการทดลองคือ วิธีที่ดีที่สุด คือการคลุกเมล็ด แช่รากและฉีดพ่น 3 ครั้ง หลังย้ายปลูก 10, 20 และ 30 วัน สามารถควบคุมการเกิดโรคเน่าและของผักกาดเขียวปลีได้ดีที่สุด ดังนั้นการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรคโนสในพริก จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง เพื่อให้ได้น้ำหมักชีวภาพที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชผัก ช่วยลดปัญหาการใช้เคมีของเกษตรกร ลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาขยะจากสิ่งเหลือใช้ทางการเกษตรอีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะการก่อโรคแอนแทรคโนสของเชื้อราก่อโรคคอลลีทริคัม (*Colletotrichum* sp.) ในพริก
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซา (*Mycorrhiza* sp.) ในการยับยั้งเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรคโนสในพริก

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาลักษณะการก่อโรคแอนแทรคโนสของเชื้อราคอลลีทริคัมและการยับยั้งการก่อโรคของเชื้อในต้นพริก โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 1) การจำลองการติดเชื้อราก่อโรคแอนแทรคโนสในต้นพริก 3 แบบ คือ แปลงติดเชื้อแบบแช่ราก แปลงติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน และแปลงควบคุมปลอดเชื้อ 2) การทดลองประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซา ในการยับยั้งเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรคโนสในพริกจากแปลงติดเชื้อข้างต้น โดยออกแบบสูตรน้ำหมักจากเศษผักเป็นส่วนประกอบหลักผสมกับเชื้อราไมคอร์ไรซาในอัตราส่วนต่าง ๆ จำนวน 5 สูตร โดยมี

สารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซาตั้งแต่ 15 มิลลิลิตรต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิลิตร ถึง 45 มิลลิลิตรต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิลิตร และสูตรที่ไม่มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซาในแปลงทดลอง เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการทดลอง

1. วัสดุ

1.1 วัสดุในการเตรียมเชื้อ ไมคอร์ไรซา เพื่อทำน้ำหมักชีวภาพ

หัวเชื้อราไมคอร์ไรซา ได้รับการอนุเคราะห์จากศูนย์ตรวจสอบสินค้าเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1.2 วัสดุในการเตรียมเชื้อราก่อโรคคอลลีโทริคัม

หัวเชื้อราคอลลีโทริคัม ได้รับการอนุเคราะห์จากศูนย์ตรวจสอบสินค้าเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1.3 วัสดุการพัฒนาสูตรน้ำหมักชีวภาพจากเชื้อ ไมคอร์ไรซา

ถังพลาสติกขนาด 4 ลิตร กากน้ำตาล เศษผัก สารเร่งซูเปอร์ พด.2 เชื้อราไมคอร์ไรซา (*mycorrhiza* sp.) และน้ำสะอาด

2. วิธีการทดลอง

2.1 การเตรียมเชื้อไมคอร์ไรซา (*mycorrhizal*) เพื่อทำน้ำหมักชีวภาพ

ซึ่งอาหารสำเร็จรูป (Potato dextrose agar, PDA) 19.5 กรัม นำมาละลายกับน้ำกลั่นในปริมาตร 500 มิลลิลิตร คนให้อาหารละลาย แล้วนำมาเทใส่ขวดเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อ ขนาด 1,000 มิลลิลิตร นำอาหารที่เตรียมไว้ไปนึ่งฆ่าเชื้อ (autoclave) ที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส ความดัน 15 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว เป็นเวลา 15-20 นาที เทใส่จานเพาะเชื้อ (ทำในตู้ปลอดเชื้อ) แล้วรอให้อาหารแข็งตัว นำเชื้อราไมคอร์ไรซา (*mycorrhiza* sp.) มา streak บนอาหาร PDA ที่เตรียมไว้ หลังจากนั้น นำมาใส่ถุงในลักษณะคว่ำจานเพาะเชื้อลง แล้วมัดด้วยยางให้แน่นเก็บไว้ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 7 วัน เมื่อครบ 7 วัน ก็ทำการถ่ายเชื้อไมคอร์ไรซา (*mycorrhiza* sp.) ที่ได้ ลงในน้ำกลั่นฆ่าเชื้อเพื่อนำไปใช้ในการทำน้ำหมักชีวภาพ (อมรรัตน์ ชุมทอง และคณะ, 2554)

2.2 การเตรียมเชื้อราคอลลีโทริคัม เพื่อทำน้ำหมักชีวภาพ

ซึ่งอาหารสำเร็จรูป (PDA) 19.5 กรัม นำมาละลายกับน้ำกลั่นในปริมาตร 500 มิลลิลิตร คนให้อาหารละลาย แล้วนำมาเทใส่ขวด Duran ขนาด 1,000 มิลลิลิตร นำอาหารที่เตรียมไว้ไปนึ่งฆ่าเชื้อ (autoclave) ที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส ความดัน 15 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว เป็นเวลา 15-20 นาที เมื่ออาหารอุ่น เทใส่จานเพาะเชื้อ (ทำในตู้ปลอดเชื้อ) แล้วรอให้อาหารแข็งตัว นำเชื้อราคอลลีโทริคัม (*Colletotrichum* sp.) มา streak บนอาหาร PDA ที่เตรียมไว้ หลังจากนั้น นำมาใส่ถุงในลักษณะคว่ำจานเพาะเชื้อลง แล้วมัดด้วยยางให้แน่นเก็บไว้ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 7 วัน เมื่อครบ 7 วัน ก็ทำการถ่ายเชื้อก่อโรค Fusarium (*Fusarium* sp.) ที่ได้ลงในน้ำกลั่นฆ่าเชื้อ เพื่อนำไปใช้ในการทำแปลงจำลองติดเชื้อ (อมรรัตน์ ชุมทอง และคณะ, 2554)

2.3 การพัฒนาสูตรน้ำหมักชีวภาพจากเชื้อไมคอร์ไรซา

การพัฒนาสูตรน้ำหมักชีวภาพจากเชื้อไมคอร์ไรซา เพื่อหาอัตราส่วนที่เหมาะสมในการนำเชื้อไมคอร์ไรซาไปใช้กับน้ำหมักชีวภาพสูตรมาตรฐานที่เกษตรกรนิยมใช้ และเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพสูตรน้ำหมักเชื้อไมคอร์ไรซาที่เหมาะสมที่สุดในการยับยั้งโรคแอนแทรกคโนสในพริกแปลงจำลองการติดเชื้อโดย ออกแบบสูตรน้ำหมักเป็น 5 สูตร คือ

(สูตรที่ 1 มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา 15 มิลลิตรต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิตร) (สูตรที่ 2 มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา 25 มิลลิตรต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิตร) (สูตรที่ 3 มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา 35 มิลลิตรต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิตร) (สูตรที่ 4 มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา 45 มิลลิตรต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิตร) (สูตรที่ 5 ไม่มีสารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซาต่อน้ำหมัก 1,000 มิลลิตร) ซึ่งมีวิธีขั้นตอนการเตรียมน้ำหมัก ดังนี้

นำเปลือกเศษผักมาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาดประมาณลูกเต๋าจำนวน 1,500 กรัม เติมน้ำหมักชีวภาพโดยผสมเชื้อไมคอร์ไรซา (*mycorrhiza* sp.) และส่วนประกอบต่าง ๆ ได้แก่ เศษผัก กากน้ำตาล สารเร่งซูเปอร์ พด.2 และน้ำสะอาด ดังสูตรใน (ตารางที่ 1) ผสมส่วนประกอบต่าง ๆ ให้เข้ากันในถังหมัก ปิดฝาไม่ต้องสนิท และตั้งไว้ในที่ร่ม ในระหว่างการหมัก คนหรือกวน 1-2 ครั้ง/วัน เพื่อระบายก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และทำให้ส่วนผสมคลุกเคล้าได้ดียิ่งขึ้น ทำการหมักเป็นระยะเวลา 15 วัน (อมรรัตน์ ชุมทอง และคณะ, 2554)

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบของน้ำหมักชีวภาพจากเชื้อไมคอร์ไรซา (*mycorrhiza* sp.)

ส่วนประกอบ	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4	สูตรที่ 5
เศษผัก (กรัม)	300	300	300	300	300
สารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา (มล.)	15	25	35	45	0
น้ำสะอาด (มล.)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
กากน้ำตาล (มล.)	5	5	5	5	5
สารเร่งซูเปอร์ พด.2 (กรัม)	3	3	3	3	3

2.4 กระบวนการเตรียมแปลงติดเชื้อจำลอง

การเตรียมแปลงติดเชื้อจำลองเพื่อใช้ในการศึกษาการก่อโรคของเชื้อราคอลลีโทริคัม (*Colletotrichum* sp.) เชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรกโนสในพริก และใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซา ซึ่งมีวิธีการเตรียมแปลงดังนี้

2.4.1 เตรียมสารละลายก่อโรค ถ่ายเชื้อราคอลลีโทริคัม (*Colletotrichum* sp.) ลงในน้ำกลั่น โดยใส่เชื้อก่อโรค 2 จารเพาะเชื้อ ต่อน้ำ 2,000 มิลลิตร จากนั้นแบ่งสารละลายก่อโรคเป็น 2 ส่วนคือ 1) ส่วนของภาคปลูก A 1,000 มิลลิตร 2) ส่วนของภาคปลูก B 1,000 มิลลิตร (อมรรัตน์ ชุมทอง และคณะ, 2554)

2.4.2 เตรียมดินปลูก นำดินทั่วไปในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผสมกับดินปลูกเจดีย์หัก ที่มีส่วนผสมของขุยมะพร้าว ดินขุยไผ่ ขี้วัว ขี้ค่างควา โดยการผสมในปริมาณ ดินทั่วไป 65 กิโลกรัม : ดินปลูก 5 กิโลกรัม

2.4.3 ขั้นตอนลงภาคปลูก การเตรียมแปลงจำลองจะใช้ภาคเพาะหลุม 60 หลุม ขนาดของภาค (กว้าง x ยาว x ลึก) 35 x 54.5 x 4 ซม. รูปทรงของหลุม : ทรงกลมขนาดปากหลุม ทรงกลม (เส้นผ่านศูนย์กลาง) 5 ซม. ขนาดก้นหลุมทรงกลม (เส้นผ่านศูนย์กลาง) 3 ซม. ความลึกของหลุม 4.2 ซม. โดยจะใช้ทั้งหมด 11 ภาค แบ่งเป็นประเภทภาค A จำนวน 5 ภาค และประเภทภาค B จำนวน 5 ภาคและประเภทภาค C จำนวน 1 ภาค โดยทำการปลูกพริกลงภาคดังต่อไปนี้

ภาคปลูก A นำต้นพริกอ่อนที่มีอายุ 15 วัน 150 ต้น นำรากไปแช่กับสารละลายเชื้อก่อโรค 1000 มิลลิตร เป็นเวลา 15 นาที จากนั้น นำพริกแช่รากเสร็จนำไปปลูกด้วยดินที่ผสมไว้ส่วนของภาคปลูก A ภาคละ 6 กิโลกรัม จำนวน 5 ภาค (วงศ์บุญ สืบสกุล และคณะ, 2550)

ภาคปลูก B นำดินส่วนของภาคปลูก B นำมาผสมกับสารละลายก่อโรคส่วนในปริมาณ ดิน 35 กิโลกรัมต่อสารละลายก่อโรค 1000 มิลลิตร จากนั้นนำต้นพริกอ่อนที่มีอายุ 15 วัน 150 ต้น ปลูกด้วยดินที่ผสมสารละลายก่อโรค เป็นจำนวน 5 ภาค ภาคละ 30 ต้น (ขนิษฐา สมตระกูล และคณะ, 2562)

ถาดปลูก C นำต้นพริกอ่อนที่มีอายุ 15 วัน 150 ต้น ไปปลูกด้วยดินส่วนของถาดปลูก C เป็นจำนวน 1 ถาด ถาดละ 30 ต้น

2.5 การศึกษาลักษณะการติดเชื้อของต้นพริกจากเชื้อราคอลลีโททริคัม ในสภาพแปลงทดลองโดยประกอบด้วยกรทดลอง ดังนี้

ศึกษาลักษณะการก่อโรคของเชื้อราคอลลีโททริคัม เชื้อราก่อโรคแอนแทรกโนสในพริกและทดสอบประสิทธิภาพน้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซาในการยับยั้งการเกิดโรคแอนแทรกโนสในพริก โดยออกแบบแปลงติดเชื้อจำลองเป็น 3 ประเภท คือ แปลง A โดยให้ติดเชื้อแบบแช่รากพริกในสารแขวนลอยก่อโรค แปลง B โดยให้ติดเชื้อโดยปลูกเชื้อลงในดิน และแปลง C ไม่มีการติดเชื้อ โดยมีแปลงติดเชื้อจำลอง จำนวน 11 การทดลอง แต่ละกรรมวิธีวิธีการ ใช้พริก 30 ต้น หลังจากย้ายพริกลงถาดปลูกให้รดน้ำวันละ 1 ครั้ง เมื่อครบ 7 วัน ให้ สุ่มเก็บตัวอย่างพริกแปลงละ 1 ต้น เพื่อบันทึกการลักษณะการติดเชื้อของต้นพริก โดยบันทึกลักษณะของสีใบและแผลที่เกิดบนใบของต้นพริกโดยบันทึกสัปดาห์ที่ 0 ถึงสัปดาห์ที่ 4 ของการทดลอง (อมรรัตน์ ชุมทอง และคณะ, 2554)

2.6 การทดสอบประสิทธิภาพของ น้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซา ในการยับยั้งเชื้อราก่อโรค ในสภาพแปลงทดลองโดยประกอบด้วยกรทดลองดังนี้

การทดสอบประสิทธิภาพน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาเพื่อหาอัตราส่วนที่เหมาะสมที่สุดในการ ใช้เชื้อราไมคอร์ไรซาร่วมกับน้ำหมักชีวภาพสูตรเกษตรกรในการยับยั้งเชื้อราก่อโรค ในสภาพแปลงทดลองโดยใช้น้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซา มาเจือจางกับน้ำกลั่น 0.5 มิลลิลิตร ต่อ 250 มิลลิลิตร โดยออกแบบการทดสอบประสิทธิภาพของหมักชีวภาพ การทดลอง แต่ละวิธีการ ใช้พริก 30 ต้น การรดน้ำหมักและการดูแลรักษา มีดังนี้ หลังจากย้ายพริกลงถาดปลูกต้องปล่อยให้เชื้อก่อโรค แพร่เข้าสู่ต้นพริกเป็นเวลา 7 วัน ถึงจะเริ่มรดน้ำหมักวันแรก รดน้ำวันละ 1 ครั้ง 3 วัน ต่อ 1 สุ่มเก็บตัวอย่างพริกแปลงละ 1 ต้น บันทึกลักษณะของสีใบและแผลที่เกิดบนใบของต้นพริกโดยบันทึกสัปดาห์ที่ 0 ถึงสัปดาห์ที่ 4 และทำการประเมินความรุนแรงโรค (disease severity) โดยระดับการประเมินความรุนแรงโรคให้ระดับคะแนน 0-4 คือ 0 = ใบพืชไม่แสดงอาการ, 1 = เกิดแผลน้อยกว่า 25% ของพื้นที่ใบ, 2 = เกิดแผล 25-50% ของพื้นที่ใบ, 3 = เกิดแผล 50-75% ของพื้นที่ใบ, 4 = เกิดแผล 5 = มากกว่า 75% ของของพื้นที่ใบ แล้วทำการคำนวณการดัชนีการยับยั้งโรค (ชานนท์ แสงจันทร์, 2557) ดังสมการนี้

$$\text{ดัชนีการยับยั้งโรค (\%)} = [(A-B)/A] \times 100$$

A = พื้นที่แสดงอาการของโรคบนต้นพริกในชุดควบคุม

B = พื้นที่แสดงอาการของโรคบนต้นพริกในชุดทดลอง

2.7 การวิเคราะห์ผลการทดลองทางสถิติ

นำผลการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ SPSS for windows v.14.0 ตามแผนการทดลองโดย เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกรรมวิธีโดยวิธีการของ Duncan's multiple range test (DMRT)

ผลการทดลอง

1. การพัฒนาสูตรน้ำหมักชีวภาพจากเชื้อไมคอร์ไรซา

จากการศึกษานี้ได้ทดลองผลิตน้ำหมักชีวภาพ 5 สูตร โดยทุกสูตรจะใช้ส่วนผสมที่เป็น เศษผัก กากน้ำตาล สารเร่งซูเปอร์ พด.2 เชื้อไมคอร์ไรซา และน้ำในอัตราส่วนต่าง ๆ ใช้ระยะเวลาหมัก 15 วัน โดยได้น้ำหมักชีวภาพจากเชื้อไมคอร์ไรซา พบว่าจากการประเมินลักษณะของสี กลิ่น และการย่อยสลายของเศษผักในน้ำหมักชีวภาพทั้ง 5 สูตร ที่เวลา 0, 7 และ 15 วัน พบว่าน้ำหมักชีวภาพทุกสูตรมีลักษณะของสี กลิ่น และการย่อยสลายของเศษผักที่เหมือนกัน คือ วันที่ 0 มีสีน้ำตาลเข้มอมดำ มีกลิ่นหอมอมเปรี้ยว ยังไม่ย่อยสลาย วันที่ 7 มีสีน้ำตาลเข้มอมดำ มีกลิ่นหอมอมเปรี้ยว มีคราบสีเหลืองลอยอยู่ด้านบน เศษผักนิ่มลง วันที่ 15 มีสีน้ำตาลเข้มอมเหลือง มีกลิ่นเหม็นเล็กน้อย ด้านบนมีเมือกสีน้ำตาลอมเหลืองเป็นมันและมีสปอร์เชื้อราลอยอยู่และเศษผักเปื่อยยุ่ยบางส่วน

2. กระบวนการเตรียมแปลงดินเชื้อจำลอง

จากการเตรียมแปลงดินเชื้อจำลองจะใช้ถาดเพาะหลุม 60 หลุม โดยจะได้แปลงดินเชื้อจำลองประเภทแปลง A ซึ่งจะจำลองการติดเชื้อโดยการแช่รากพริกบนสารแขวนลอยเชื้อราก่อโรค ซึ่งจะมีทั้งหมด 5 แปลง ประกอบไปด้วย แปลง 1A 2A 3A 4A 5A และแปลงดินเชื้อจำลองประเภทแปลง B ซึ่งจะจำลองการติดเชื้อโดยการปลูกเชื้อลงในดิน ซึ่งจะมีทั้งหมด 5 แปลง ประกอบไปด้วย แปลง 1B 2B 3B 4B 5B และแปลงประเภทแปลง C คือ แปลงที่ปลอดเชื้อ ซึ่งมีทั้งหมด 1 แปลง ประกอบไปด้วยแปลง C รวมทั้งหมดได้แปลงจำลองการติดเชื้อ 11 แปลง

3. การศึกษาลักษณะการติดเชื้อของต้นพริกจากเชื้อราโคลเลทโททริคัม (*Colletotrichum sp.*) ในสภาพแปลงทดลองโดยประกอบด้วยการทดลองดังนี้

3.1 แปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก

จากการทดสอบนำต้นพริก อายุ 15 วันนำรากไปแช่ด้วยสารแขวนลอยเชื้อราก่อโรคเป็นเวลา 15 นาที และนำไปปลูกลงถาดปลูกด้วยดินปลอดเชื้อ พบว่าการทดลองที่ 1A 2A 3A 4A พริกมีใบสีเหลืองซีดมีแผลเป็นจุดเล็กและการทดลองที่ 5A พริกมีใบสีเหลืองซีดและมีแผลเป็นจุดกว้าง ซึ่งการทดลองที่ 5A เป็นการทดลองที่พริกแสดงลักษณะการติดเชื้อที่รุนแรงที่สุดในสัปดาห์ที่ 4 และแปลงควบคุม c พริกไม่มีลักษณะแสดงอาการติดเชื้อ คือพริกมีใบสีเขียวและไม่มีแผล ดังแสดงในตารางที่ 2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 2 ลักษณะของสีใบและการเกิดแผลบนใบของต้นพริกในแปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก (แปลง A)

การทดลอง	ลักษณะของสีใบและการเกิดแผลบนใบ									
	สัปดาห์ที่ 0		สัปดาห์ที่ 1		สัปดาห์ที่ 2		สัปดาห์ที่ 3		สัปดาห์ที่ 4	
	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ
1A	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลืองซีด	แผลจุดเล็ก
2A	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลืองซีด	แผลจุดเล็ก
3A	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลืองซีด	แผลจุดเล็ก
4A	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลืองซีด	แผลจุดเล็ก
5A	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลืองซีด	แผลจุดกว้าง

หมายเหตุ : การทดลองที่ 1A น้ำหมักสูตรที่ 1 + แปลง 1A; การทดลองที่ 2A น้ำหมักสูตรที่ 2 + แปลง 2A; การทดลองที่ 3A น้ำหมักสูตรที่ 3 + แปลง 3A; กรรมวิธีการทดลองที่ 4A น้ำหมักสูตรที่ 4 + แปลง 4A; การทดลองที่ 5A น้ำหมักสูตรที่ 5 + แปลง 5A

3.2 แปลงทดลองการติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน

จากการทดสอบนำต้นพริก อายุ 15 วันนำไปปลูกลงถาดปลูกด้วยดินที่ผ่านการปลูกเชื้อ โดยในการปลูก สัปดาห์ที่ 1 จะไม่มีการรดน้ำหมัก ซึ่งลักษณะที่ต้นพริกแสดงลักษณะการติดเชื้อที่พริกแสดงออกมานั้น พบว่าการทดลอง ที่ 1B 2B 3B 4B พริกมีสีเขียวเหลืองมีแผลเป็นจุดเล็กและการทดลองที่ 5B พริกมีสีเขียวเหลืองซีดและมีแผลเป็นจุดกว้าง ซึ่ง การทดลองที่ 5B เป็นการทดลองที่พริกแสดงลักษณะการติดเชื้อที่รุนแรงที่สุดในสัปดาห์ที่ 4 และแปลงควบคุม c พริกไม่มีลักษณะแสดงอาการติดเชื้อ คือพริกมีสีเขียวและไม่มีแผล ดังแสดงในตารางที่ 3 และภาพที่ 2

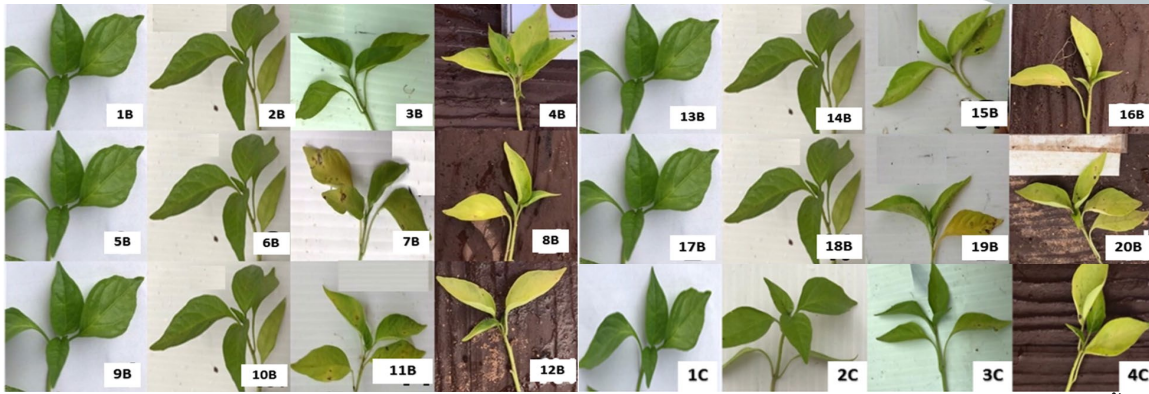
ตารางที่ 3 ลักษณะของสีใบและการเกิดแผลบนใบของต้นพริกในการทดลอง

การทดลอง	ลักษณะของสีใบและการเกิดแผลบนใบ									
	สัปดาห์ที่ 0		สัปดาห์ที่ 1		สัปดาห์ที่ 2		สัปดาห์ที่ 3		สัปดาห์ที่ 4	
	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ	สีใบ	แผลใบ
1B	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก
2B	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก
3B	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก
4B	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก
5B	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เขียว	ไม่มีแผล	เหลือง	มีแผลจุดเล็ก	เหลือง	มีแผลจุดกว้าง

หมายเหตุ : การทดลองที่ 1B น้ำหมักสูตรที่ 1 + แปลง 1B; การทดลองที่ 2B น้ำหมักสูตรที่ 2 + แปลง 2B; การทดลองที่ 3B น้ำหมักสูตรที่ 3+ แปลง 3B; การทดลองที่ 4B น้ำหมักสูตรที่ 4 + แปลง 4B; การทดลองที่ 5B น้ำหมักสูตรที่ 5+ แปลง 5B

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะอาการของโรคแอนแทรกโนสในพริก หลังจากการทดสอบเพื่อหาอัตราส่วนที่เหมาะสมของเชื้อรา ไมคอร์ไรซากับหมักชีวภาพ ต่อการควบคุมโรคหลังตั้งแต่วันที่แรกจนถึงวันที่ 31 ของการทดลอง

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะอาการของโรคแอนแทรกโนสในพริก หลังจากการทดสอบเพื่อ หาอัตราส่วนที่เหมาะสมของเชื้อราไมคอร์ไรซากับหมักชีวภาพ ต่อการควบคุมโรคหลังวันที่ 1-31 ของการทดลอง

3.3 การทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคในสภาพแปลงทดลองโดยประกอบด้วยการทดลอง ดังนี้

แปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก จากการทดสอบประสิทธิภาพน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคในสภาพแปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก พบว่าการทดลองที่ 4A รดด้วยน้ำหมักสูตรที่ 4 สามารถควบคุมโรคแอนแทรกโนสได้ดีที่สุด โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.00 ± 0.51 และมีดัชนีการยับยั้งโรค 59 เปอร์เซ็นต์ และจากการทดสอบประสิทธิภาพน้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคในสภาพแปลงทดลองการติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน พบว่าการทดลองที่ 4B รดด้วยน้ำหมักสูตรที่ 4 สามารถควบคุมโรคแอนแทรกโนสได้ดีที่สุด โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.07 ± 0.53 และมีดัชนีการยับยั้งโรค 54 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเปรียบเทียบกับแปลงควบคุมทดลองที่ C ไม่มีการเกิดโรค โดยมีคะแนนการเกิดโรคเป็น 0 ดังแสดงใน ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คะแนนการเกิดโรคและดัชนีการยับยั้งโรคแอนแทรกโนสในของพริกด้วยเชื้อราไมคอร์ไรซาด้วยวิธีและอัตราต่างกันในแปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก (แปลงA)

การทดลอง	คะแนนการเกิดโรค \pm SD	ดัชนีการยับยั้งโรค (%)	การทดลอง	คะแนนการเกิดโรค \pm SD	ดัชนีการยับยั้งโรค (%)
1A	1.44 ± 0.82^c	41	1B	1.11 ± 0.69^b	52
2A	1.96 ± 0.79^b	20	2B	1.21 ± 0.49^b	48
3A	2.07 ± 0.56^{bc}	16	3B	1.81 ± 0.83^b	22
4A	1.00 ± 0.51^d	59	4B	1.07 ± 0.53^a	54
5A	2.46 ± 0.64^a	0.0	5B	2.31 ± 0.66^b	0.0
			C	0	

หมายเหตุ : ระดับการประเมินการเกิดโรคโดยให้ระดับคะแนน 0 - 5 คือ 0 = ใบพืชไม่แสดงอาการ, 1= เกิดแผลน้อยกว่า 25% ของจำนวนใบทั้งหมด, 2 = เกิดแผล 25 - 50% ของจำนวนใบทั้งหมด, 3= เกิดแผล 50 - 75% ของจำนวนใบทั้งหมด, 4= เกิดแผลมากกว่า 75% ของจำนวนใบทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาการวิธีการควบคุมโรคแอนแทรกโนสในพริกโดยการใช้เชื้อราไมคอร์ไรซา ซึ่งเป็นเชื้อราปฏิสัมพันธ์กับเชื้อคอลเลทโททริคัม เชื้อราก่อโรคแอนแทรกโนสในพริก ซึ่งการทดลองแรก คือ การศึกษาลักษณะการติดเชื้อของต้นพริกจากเชื้อราคอลเลทโททริคัม ในสภาพแปลงทดลอง และการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซาในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคในสภาพแปลงทดลองโดยประกอบด้วยการทดลอง โดยจากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะการติดเชื้อของต้นพริกจากเชื้อราคอลเลทโททริคัม ในสภาพแปลงทดลอง พบว่าต้นพริกในแปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก (แปลง A) จะแสดงลักษณะอาการติดเชื้อเร็วกว่าพริกในแปลงทดลองการติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน (แปลง B) โดยพริกในแปลง A จะแสดงลักษณะอาการติดเชื้อในสัปดาห์ที่ 2 คือ มีใบสีเหลือง ยังไม่มีแผล ซึ่งแตกต่างจาก พริกในแปลง B ที่มีลักษณะคือ ใบสีเขียว ไม่มีแผล และหากเปรียบเทียบการทดลองที่แสดงลักษณะอาการที่ติดเชื้อรุนแรงที่สุดในแปลงทั้ง 2 ประเภท และยังใช้น้ำหมักสูตรเดียวกัน คือ การทดลองที่ 5A และการทดลองที่ 5B จะเห็นได้ว่าผลการทดลองที่ 5A พริกจะแสดงอาการรุนแรงกว่าพริกในการทดลองที่ 5B ในสัปดาห์ที่ 4 คือมีใบสีเหลืองซีด ซึ่งแตกต่างจากพริกในการทดลองที่ 5B ที่มีใบสีเหลือง นั้นเป็นเพราะการแช่รากทำให้สปอร์เชื้อราก่อโรคร่วมสัมผัสกับรากพืชโดยตรงจึงทำให้โอกาสการติดเชื้อแบบแช่รากมีโอกาสสูงกว่าการปลูกเชื้อในดิน

2. การทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพไมคอร์ไรซา ในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคในสภาพแปลงทดลอง ผลการทดลอง คือ น้ำหมักชีวภาพเชื้อราไมคอร์ไรซา น้ำหมักสูตรที่ 4 คือ สูตรที่เหมาะสมที่สุด สามารถควบคุมโรคแอนแทรกโนสได้ดีที่สุดในแปลงทดลองการติดเชื้อแบบแช่ราก (แปลงA) โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.00 ± 0.51 และมีดัชนีการยับยั้งโรค 59 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับวิธีการทดลองที่ 1A โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.44 ± 0.82 และมีดัชนีการยับยั้งโรค 41 เปอร์เซ็นต์ และสามารถควบคุมโรคแอนแทรกโนสได้ดีที่สุดในแปลงทดลองการติดเชื้อแบบปลูกเชื้อลงในดิน (แปลงB) โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.07 ± 0.53 และมีดัชนีการยับยั้งโรค 54 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับวิธีการทดลองที่ 1B โดยมีคะแนนการเกิดโรคเท่ากับ 1.11 ± 0.69 และมีดัชนีการยับยั้งโรค 52 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งทั้ง 2 การทดลองใช้วิธีในการรดน้ำหมักเดียวกันคือ เจือจางหมักชีวภาพไมคอร์ไรซากับน้ำกลั่น 0.5 มิลลิลิตร ต่อ 250 มิลลิลิตร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดลองการติดเชื้อของต้นพริกจากเชื้อราคอลเลทโททริคัม ในต้นพริก พบว่าลักษณะอาการติดเชื้อเกิดใบสีเหลือง มีบาดแผลเป็นจุดเล็ก-กว้าง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาลักษณะการติดเชื้อราชนิดนี้ ในพืชชนิดต่าง ๆ มีรายงานว่ากระบวนการก่อให้เกิดโรคของเชื้อรา *Colletotrichum capsici* บนถั่ว พบว่าภายหลังจากสปอร์ของเชื้อรางอกและสร้าง appressoria บนผิวพืชเชื้อราจะแทงผ่านชั้น cuticle ที่ 24 ชั่วโมงหลังการปลูกเชื้อ โดยพบการสลายของ cuticle และเอนไซม์ที่ใช้ในการสลาย (สวิตา สุวรรณรัตน์ และคณะ, 2560) หลังจากนั้นเส้นใยของเชื้อจะขยายไปตามชั้นผนังเซลล์ซึ่งในขั้นตอนนี้พืชยังไม่แสดงอาการของโรค และในช่วงท้ายของการเข้าทำลาย เส้นใยของเชื้อราจะแทงผ่านเข้าไปยังส่วน epidermal cell และ mesophyll cell ส่งผลให้เกิดเซลล์ตายและเชื้อแสดงอาการของโรคบนพืชนั้น (สวิตา สุวรรณรัตน์ และคณะ, 2560) เช่นเดียวกับผลการทดลองของ ปิรันธนา ฐาปนพงษ์วรกุล และคณะ (2564) ที่ได้นำตัวอย่างผลพริกหนุ่มที่ไม่แสดงอาการของโรค มาล้างทำความสะอาดและฆ่าเชื้อที่ผิวด้วยเอทานอล 70 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้เข็มเย็บที่ฆ่าเชื้อแล้ว ปลูกเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรกโนสที่แยกได้จากการทดลอง เป็นเวลา 7 วัน โดยลักษณะอาการและความรุนแรงของโรคคือ มีแผลสีน้ำตาลอ่อนจนถึงเข้ม เนื้อเยื่อยุบตัว แผลแห้งและมีตุ่มสีดำ (acervulli) จำนวนมากกระจายอยู่ทั่วบริเวณกลางแผล โดยระยะเริ่มเข้าทำลายจนแสดงอาการชัดเจนพบเนื้อเยื่อของผลพริกยุบตัว น้ำน้ำและขยายบริเวณกว้างอย่างรวดเร็ว ขนาดแผลไม่แน่นอน พบกลุ่มสปอร์ (spore mass) สีส้มเกิดบนแผลเห็นได้ชัดเจน

สำหรับการศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักเชื้อราไมคอร์ไรซา จำนวน 5 สูตร โดยมีความเข้มข้นของเชื้อราที่ 15-45 มิลลิกรัม พบว่าการใช้สารละลายเชื้อราไมคอร์ไรซา 45 มิลลิกรัม ให้ประสิทธิภาพในการยับยั้งเชื้อราก่อโรคได้ดีที่สุด ซึ่งอัตราการรอดชีวิตของเชื้อไมคอร์ไรซาในน้ำหมักก็มีผลต่อประสิทธิภาพของน้ำหมัก ซึ่งอัตราการรอดชีวิตของเชื้อราไมคอร์ไรซาก็ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ถ้าในน้ำหมักมีปัจจัยที่เป็นต่อการเจริญของเชื้อเพียงพอ มักทำให้เกิดเซลล์หรือสปอร์ที่ต้านทานความร้อนได้ดี ในกรณีที่มีน้ำตาลกลูโคสในน้ำหมักถ้ามีในปริมาณที่ต่ำอาจช่วยเพิ่มความต้านทานต่อความร้อน แต่ในทางตรงข้ามถ้ามีในปริมาณที่สูง น้ำตาลกลูโคสอาจเปลี่ยนไปเป็นกรดซึ่งจะกลับไปลดความต้านทานต่อความร้อนลงมา (จรรย์รัตน์ สีสมิทธิ์, 2559) ซึ่งการทดลองของ จิตมนัส นิกากิจ (2559) ที่ได้ทำการทดลองหาอัตราการใช้เชื้อ *B. subtilis* ที่เหมาะสมต่อการควบคุมโรคเน่าและของผักกาดเขียวปลีในระยะกล้า โดยการคลุกเมล็ดและแช่รากด้วยเชื้อขยายอัตราส่วน 1:50 สามารถควบคุมการเกิดโรคเน่าและของผักกาดเขียวปลีได้ดีที่สุด โดยมีคะแนนการเกิดโรคและการลดโรคเท่ากับ 1.26 ± 0.23 และ 65 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ซึ่งมีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราส่วน 1:100 โดยมีคะแนนการเกิดโรคและการลดโรคเท่ากับ 1.30 ± 0.21 และ 64 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ เช่นเดียวกับการทดลองของ ปารีชาติ แสงงาม และคณะ (2564) ที่ทำการทดสอบการเพิ่มความทนแล้งของกล้าไม้พะยอมและรังที่มีเห็ดเผาะหนึ่งอยู่ร่วมที่รากแบบเอกโตไมคอร์ไรซา พบว่าการปลูกเชื้อเห็ดเผาะหนึ่งให้กับกล้าไม้พะยอมและรังสามารถช่วยเพิ่มความทนแล้งให้กับกล้าไม้ได้ เช่นเดียวกับผลการทดลองของ สุธามาต ฦ น่าน (2560) ที่ได้ทดลองนารราไตรโคเดอร์มาในการยับยั้งการเจริญของเชื้อราสาเหตุโรคจุดสีน้ำตาลของส้มโอ ผลการทดลองคือ เชื้อรา *T. harzianum* ไอโซเลต T35 ให้ผลในการยับยั้งการเจริญของเส้นใยรา *P. citriasiana* สาเหตุโรคจุดสีน้ำตาลของส้มโอในห้องปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเปอร์เซ็นต์ยับยั้งการเจริญของเส้นใยรา *P. citriasiana* สูง 52.1 เปอร์เซ็นต์ ผลการทดสอบควบคุมโรคจุดสีน้ำตาลในสวนส้มโอของเกษตรกร

ดังนั้นการใช้เชื้อราไมคอร์ไรซาร่วมกับน้ำหมักชีวภาพสูตรเกษตรกร จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะนำไปใช้ในการควบคุมโรคแอนแทรกโนสในพริกและใช้ในการผลิตที่ดี (GAP) ได้อาหารที่ปลอดภัยในการบริโภค ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระบบการพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากลไกของเชื้อราก่อโรคแอนแทรกโนสต่อต้านพริกและกลไกการยับยั้งเชื้อราก่อโรคแอนแทรกโนสของเชื้อราไมคอร์ไรซา รวมถึงการศึกษาประสิทธิภาพการใช้วิธีทางชีวภาพที่มีต่อผลผลิตพริกในควรมีการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีราพร จันทรศรี และ เรืองวุฒิ ชูติมา. (2563). การสำรวจและการแยกเชื้อราไมคอร์ไรซาจากกล้วยไม้ดินสกุล *Spathoglottis* ที่ปลูกในกระถาง. *PSRU Journal of Science and Technology*, 5(3), 127-138.
- จิตมนัส นิกากิจ. (2559). การพัฒนาสูตรและวิธีใช้ชีวภัณฑ์เชื้อแบคทีเรีย *Bacillus subtilis* เพื่อควบคุมโรคเน่าและของผักกาดเขียวปลี. *วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*, 32(5), 1-76.
- ปิลันธนา ฐาปนพงษ์วรกุล และ สมบัติ ศรีชูวงศ์. (2564). ศักยภาพการเป็นปฏิปักษ์ของ *Streptomyces* spp. และ *Bacillus subtilis* ต่อเชื้อราสาเหตุโรคแอนแทรกโนสของพริก. *วารสารวิชาการเกษตร*, 49 (3), 656-667.
- ภิญญา ชมภูณิว. (2559). ผลของเชื้อราอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซาต่อการเจริญเติบโต ของยางพารา 4 พันธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 6(1), 79-88.
- ภูติส นอขุนทด. (2561). การพัฒนาศักยภาพและเครือข่ายของเกษตรกรของผู้ปลูกพริกในอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา. *อาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 12(1), 1-142.

- สุธามาศ ณ น่าน ปฏิพัทธ์ ใจปิ่น สนอง จรินทร์ และ บุญปิยธิดา คล่องแคล่ว. (2560). ผลของราไตรโคเดอร์มาในการยับยั้งการเจริญของเชื้อราสาเหตุโรคจุดสีน้ำตาลของส้มโอ. วารสารวิชาการเกษตร, 35(3), 321-333.
- อมรรัตน์ ชุมทอง. (2558). การพัฒนาน้ำหมักชีวภาพจากเปลือกจำปาตะด้วยเชื้อ *Bacillus* sp. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 30(1), 47-54.
- ชนิษฐา สมตระกูล และ และ วราภรณ์ อูยฉาย. (2562). บทบาทของแบคทีเรียกลุ่มสนับสนุนการเจริญของพืชต่อการเจริญของต้นกล้าไม้ประดับที่ปลูกในดินปนเปื้อนแอนทราซีน. วารสารวิชาการเกษตร, 36(2), 11-21.

ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการ เจริญเติบโตของผักเคลใบหยิก

Efficiency of bioextract fermented from vegetable residues combined photosynthetic bacteria on growth of Kale (*Brassica Oleracea* var. *sabellica*)

แก้วกัญญา อิศระเสนีย์¹ จิรนนท์ บุญมาตุ่น¹ หทัยา หงษ์ทอง¹ และ เสาวณีย์ ชูจิต^{1,2*}

¹สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²ศูนย์ตรวจสอบสินค้าเกษตรจังหวัดราชบุรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, saovaneecho@mcrub.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงที่ส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตของผักเคลใบหยิก (*Brassica Oleracea* var. *sabellica*) โดยการเตรียมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากแหล่งน้ำ จำนวน 2 แหล่ง คือ น้ำประปาและน้ำบ่อปลา ส่วนน้ำหมักชีวภาพเตรียมจากเศษผักสับเหลือทิ้งกากน้ำตาล และหมักกล้วยสับ จำนวน 3 สูตร จากนั้นทำการเตรียมน้ำหมักชีวภาพร่วมกับแบคทีเรียสังเคราะห์แสงจะใช้อัตราส่วนของแบคทีเรียสังเคราะห์แสง : น้ำหมักชีวภาพ อัตราส่วน 20 มล. : 50 มล. เปรียบเทียบกับการใช้น้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้งและแบคทีเรียสังเคราะห์แสงเพียงอย่างเดียว รวมทั้งสิ้น 8 กรรมวิธี จากนั้นนำมาทดสอบประสิทธิภาพในการเจริญของผักเคลสูตรละ 30 ต้น เป็นระยะเวลาการปลูก 63 วัน จากผลการทดลองพบว่า การใช้น้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงส่งผลให้ผักเคลมีการเจริญเติบโต และมีผลผลิตดีกว่าการใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสง หรือน้ำหมักชีวภาพเพียงอย่างเดียว โดยกรรมวิธีที่ 2 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1) ให้ความยาวใบมากที่สุด คือ 9.89 เซนติเมตร กรรมวิธีที่ 3 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2) ให้ความยาวรากมากที่สุด คือ 31.33 เซนติเมตร กรรมวิธีที่ 4 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) ให้ความสูงต้น ความยาวเส้นรอบวงของต้น และน้ำหนักต้นมากที่สุด คือ 9.30 เซนติเมตร 2.14 เซนติเมตร และ 10.80 กรัม ตามลำดับ ในการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของน้ำชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้งร่วมกับเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสง สูตรที่ 3 มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเจริญของผักเคลใบหยิกดีที่สุดเมื่อพิจารณาจากความยาวรากและความยาวเส้นรอบวงของผักเคลที่อายุ 63 วัน

คำสำคัญ: น้ำหมักชีวภาพ แบคทีเรียสังเคราะห์แสง ผักเคลใบหยิก

ABSTRACT

This research aims to study the effect of bioextract from vegetable residues combined plant growth promoting photosynthetic bacteria for Kale (*Brassica Oleracea* var. *sabellica*). The selection of photosynthetic bacteria from two water sources were tap water and fishpond water. While the bio-

extracts composed of vegetable residues molasses and chopped banana shoots with 3 formula numbers. The formula ratio of vegetable residues bioextract combined photosynthetic bacteria were 20 mL: 50 mL, comparing with pure vegetable residues bioextract and photosynthetic bacteria in total of 8 treatments. Then applying of 8 treatments on kale growth the experiments with 30 plants per treatments for in 63 days. From the results, the vegetable residues bioextract combined photosynthetic bacteria exhibited the better kale growth than pure vegetable residues bioextract and photosynthetic bacteria experiments. Moreover, the treatment 2 showed the most leaf length of 9.89 cm. while the treatment 3 showed the most root length of 31.33 cm. and treatment 4 showed the most stem length, stem round length and weight of 9.30 cm, 2.14 cm, and 10.80 g, respectively. In this study indicated that the vegetable residues bioextract combined photosynthetic bacteria of formula 3 showed the best on kale growth promoting with considering about root length and stem round length in 63 days.

Keywords: Bioextract fermented, Photosynthetic bacteria, Kale

บทนำ

ผักเคลหรือคะน้าใบหยัก เป็นผักตระกูลเดียวกับคะน้า กะหล่ำปลี บรอกโคลี ได้รับการยอมรับว่าเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและหลากหลายเมื่อเทียบกับผักประเภทอื่น ๆ ในปริมาณที่เท่ากัน (วัชรินทร์ จันทวรรณ, 2564) การปลูกผักเคลแบบปลอดสารเคมีเป็นที่นิยมมากที่สุดเนื่องจากการใช้สารเคมีส่งผลให้เกิดสารพิษตกค้างในผัก และเกิดการสะสมของสารเคมีในร่างกาย (รัชฎาภรณ์ จันทสุวรรณ และอุไร จรประพาฬ, 2561) ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความสนใจในการผลิตพืชผักแบบปลอดสารเคมีและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ อาทิ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพ แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรทราบดีว่าการใช้วิธีทางอินทรีย์ให้ผลผลิตได้ไม่เทียบเท่าการใช้สารเคมี จากการศึกษาพบว่าวิธีการอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมให้ผลผลิตของพืชผักร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์คือ การใช้ น้ำหมักชีวภาพ (อมรรัตน์ ชุมทอง และศรีษัฐสพล หนูพรหม, 2558) ซึ่งน้ำหมักชีวภาพ คือการหมักซากพืช ซากสัตว์ ในลักษณะน้ำโดยใช้จุลินทรีย์ในการย่อยสลายที่ได้รับความนิยมมาก คือ จุลินทรีย์ที่กรมพัฒนาที่ดินพัฒนา “พด.2” โดยจุลินทรีย์สามารถดำเนินกิจกรรมทั้งในสภาพที่ไม่มีออกซิเจนและมีออกซิเจน ทำให้มีฮอร์โมนหรือสารเสริมการเจริญเติบโตของพืช เช่น ธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง จุลธาตุ ฮอร์โมน เป็นต้น (Office of technology transfer, 2007) นอกจากนี้ มีการศึกษาของกลุ่มของเชื้อจุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช โดยเฉพาะกลุ่มแบคทีเรียสังเคราะห์แสงซึ่งเป็นแบคทีเรียที่พบได้ตามธรรมชาติ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ แบคทีเรียสังเคราะห์แสงสีเขียวและสีม่วง สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายด้านทั้งพืช สัตว์ และการบำบัดน้ำ สามารถช่วยตรึง/เพิ่มไนโตรเจนให้กับพืช กำจัดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ในดิน ย่อยสลายอินทรีย์วัตถุที่เป็นพิษต่อรากพืชทำให้เจริญเติบโตเร็วขึ้น และยังเพิ่มแร่ธาตุในดินโดยการย่อยสลายแร่ธาตุในดินให้พืชนำมาใช้เป็นตัวช่วยกระบวนการรีไซเคิลให้กับคาร์บอน ไนโตรเจน และสารประกอบจำพวกซัลเฟอร์ ทำให้ใบพืชมีสีเขียวมันวาว และไม่เหี่ยวง่าย เป็นแหล่งรวมแร่ธาตุต่างๆที่มีประโยชน์ เช่นกรดอะมิโน กรดนิวคลีอิก สารประกอบที่ออกฤทธิ์ทางสรีรวิทยา และโพลีแซคคาไรด์ ทำให้พืชมีรสชาติ ผลสมบูรณ์ เจริญเติบโตเร็ว และแข็งแรง (Kaenjampa and Tengjaroenkul, 2017)

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของผักเคลใบหยัก เพื่อให้ได้วิธีการใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสงร่วมกับน้ำหมัก

ชีวภาพในการปลูกผักเคล ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากวิธีการเหล่านี้ ในการเลือกใช้วิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้บริโภคได้บริโภคผักที่มีประโยชน์และปลอดภัยต่อร่างกาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อผลการเจริญเติบโตของผักเคล

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ตำบลด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
2. ระยะเวลาในการทดลอง ตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2564 - วันที่ 5 ธันวาคม 2564

วิธีการดำเนินงาน

1. การเตรียมน้ำหมักชีวภาพ

ใช้เศษวัสดุเหลือทิ้งทางเกษตรประกอบไปด้วยผักกาดหอม ผักกาดหอมหรือผักสลัด และผักคะน้า กากน้ำตาล และหน่อกล้วยสับ มาเป็นองค์ประกอบในการทำน้ำหมักชีวภาพจำนวน 3 สูตร ดังนี้

สูตรที่ 1 เศษผักสับ : กากน้ำตาล : หน่อกล้วยสับ : น้ำสะอาด 3 : 1 : 0.5 : 10

สูตรที่ 2 เศษผักสับ : กากน้ำตาล : หน่อกล้วยสับ : น้ำสะอาด 5 : 1 : 0.5 : 10

สูตรที่ 3 เศษผักสับ : กากน้ำตาล : หน่อกล้วยสับ : น้ำสะอาด 5 : 2 : 0.5 : 10

1.1 ขั้นตอนการทำน้ำหมักชีวภาพ

นำเศษผัก และหน่อกล้วยมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วผสมส่วนประกอบต่าง ๆ คือ กากน้ำตาล และสารเร่งซูเปอร์ พด. 2 ตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ คนเข้ากันใส่ในภาชนะที่เตรียมไว้แล้วปิดฝาให้สนิทตั้งไว้ในที่ร่ม เปิดฝาถึงและคนทุกๆ 5 วัน เพื่อให้ก๊าซระบายนอก หมักทิ้งไว้ 15 วัน โดยในระหว่างการหมักให้ทำการประเมินสมบัติทางกายภาพของน้ำหมักชีวภาพ ที่ระยะ 5, 10, 15 วันตามลำดับ เพื่อสังเกตดู สี กลิ่น และการย่อยสลายของเศษผัก เมื่อครบระยะเวลาที่กำหนดให้ตรวจดูน้ำหมักภายในถึงว่าพร้อมใช้งานหรือไม่ ถ้ามีสีเหลืองอมน้ำตาลหรือมีฝ้าลอยบนผิวน้ำ และมีกลิ่นเหม็น หรือกลิ่นสาบให้ใช้ผ้าขาวบางกรองเศษผักออกให้หมดแล้วนำไปตรวจค่า pH ให้อยู่ในระหว่าง 3.0-4.0 จึงนำไปใช้ได้ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2550)

2. การเตรียมแบคทีเรียสังเคราะห์แสง

การเตรียมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงโดยใช้แหล่งน้ำ 2 แหล่ง คือ น้ำประปาและน้ำบ่อปลา โดยให้กรอกน้ำจากแต่ละแหล่งใส่ขวดน้ำดื่มขนาด 1.5 ลิตร เหลือพื้นที่ไว้เล็กน้อยเพื่อใส่อาหาร ตอกไข่ใส่ภาชนะแล้วตีให้เป็นเนื้อเดียวกัน ใส่ผงชูรสและน้ำตาลลงไปตามอัตราส่วนไข่ 1 ฟอง : ผงชูรส 1 ช้อนโต๊ะ : น้ำปลา 1 ช้อนโต๊ะ ผสมให้เป็นเนื้อเดียวกัน แล้วตักลงในขวดน้ำที่เตรียมขวดละ 1 ช้อนโต๊ะ เขย่าส่วนผสมให้เข้ากับน้ำ ปิดฝาขวดแล้วนำขวดไปวางเรียงในที่ที่มีแสงแดดส่องทั่วถึง ในระหว่างการเตรียมให้เขย่าขวดทุกๆ วันอย่างน้อยวันละครั้ง หากมีแก๊สเกิดขึ้นในขวดให้เปิดฝาระบายออก รอจนกว่าจะเป็นสีแดงเข้มทั้งขวด (สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ, 2562)

3. การเตรียมน้ำหมักชีวภาพร่วมกับแบคทีเรียสังเคราะห์แสง

ในการเตรียมน้ำหมักชีวภาพร่วมกับแบคทีเรียสังเคราะห์แสงจะใช้ในอัตราส่วนของแบคทีเรียสังเคราะห์แสง : น้ำหมัก : น้ำ คือ 20 mL : 50 mL : 20 L. ตามลำดับ ใช้ทุกๆ 7 วัน โดยใช้ 30 mL ต่อผักเคล 1 ต้น รดทั้งทางรากและฉีดพ่นทางใบ (ประพันธ์ แก่นจำปา และบัณฑิตย เต็งเจริญกุล, 2563)

4. การเพาะเมล็ด การลงแปลงและการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสง

4.1 การเพาะเมล็ด

หยอดเมล็ดลงในถาดเพาะที่มีวัสดุปลูกคือพีทมอส จำนวน 1-2 เมล็ดต่อหลุม รดน้ำทุกวัน เข้า-เย็น เมื่อมีใบจริง 1-3 ใบ ให้ถอนต้นกล้าออกให้เหลือหลุมละ 1 ต้น แล้วย้ายลงกระถางที่เตรียมไว้ (วัชรินทร์ จันทวรรณ, 2564)

4.2 การลงแปลงปลูก

ใช้ดินร่วมผสมกันขี้วัวในอัตราส่วน 1 : 4 เป็นวัสดุปลูก ผสมให้เข้ากันแล้วตากทิ้งไว้ 7 วัน จากนั้นนำต้นกล้าผักเคลลงปลูกในถุงดำขนาด 3 x 5 นิ้ว ทั้ง 8 กรรมวิธี โดยวางแปลงวิธีการละ 3 แถว ๆ ละ 7 ต้น เป็น 21 ต้นต่อแปลง จำนวน 8 แปลง รวมทั้งสิ้น 168 ต้น โดยวางถุงดำให้มีระยะห่าง 20 x 25 เซนติเมตร จากนั้นล้อมแปลงด้วยสแลนดำเพื่อป้องกันแสงแดดที่แรงมากเกินไป

4.3 การทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคล

ในการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคลได้ใช้น้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้ง 3 สูตร แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากแหล่งน้ำ 2 แหล่ง ในอัตราส่วนของแบคทีเรียสังเคราะห์แสง : น้ำหมัก : น้ำ คือ 20 มล. : 50 มล. : 20 ล. ตามลำดับ จากนั้นนำมาวางแผนการทดลองแบบ CRD (Completely Randomized Design) ทั้งหมด 8 กรรมวิธี ๆ ละ 30 ต้น รวม 240 ต้น ดังนี้

กรรมวิธีที่ 1 น้ำหมักสูตร 3 (ควบคุม)

กรรมวิธีที่ 2 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1

กรรมวิธีที่ 3 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2

กรรมวิธีที่ 4 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3

กรรมวิธีที่ 5 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา (ควบคุม)

กรรมวิธีที่ 6 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1

กรรมวิธีที่ 7 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2

กรรมวิธีที่ 8 แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3

โดยระหว่างการทดสอบให้วัดการเจริญเติบโตของผักเคล ได้แก่ ความสูงต้น ความยาวเส้นรอบวงของต้น ความกว้าง และความยาวของใบทุกๆ 7 วันหลังย้ายปลูก และชั่งน้ำหนักของต้นหลังเก็บเกี่ยวต่อต้น ความยาวราก น้ำหนักรากเมื่อครบ 2 เดือน

ผลการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้งเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคลใบหยิก มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การเตรียมน้ำหมักชีวภาพ

จากการเตรียมน้ำหมักชีวภาพทั้ง 3 สูตร โดยทุกสูตรมีส่วนประกอบคือ เศษผักสับ กากน้ำตาล หน่อกล้วยสับ สารเร่งซูเปอร์ พด.2 และน้ำในอัตราส่วนต่างๆ โดยใช้ระยะเวลาในการหมัก 15 วัน หลังจากนั้นทำการบันทึกสมบัติทางกายภาพและการทดสอบค่าพีเอช ของน้ำหมักชีวภาพทั้ง 3 สูตร

1.1 ผลการบันทึกลักษณะสี กลิ่น การย่อยสลาย และการทดสอบค่าพีเอช ของน้ำหมักชีวภาพ

จากการศึกษานี้ลักษณะสี กลิ่น และการย่อยสลายของเศษผักเหลือทิ้งในน้ำหมักชีวภาพทั้ง 3 สูตร ที่ 0 5 10 15 วัน พบว่าน้ำหมักชีวภาพแต่ละสูตรมีลักษณะสี กลิ่น และการย่อยสลายของเศษผักเหลือทิ้งของสูตรที่ 1 และ สูตรที่ 2 มีลักษณะที่เหมือนกันคือมีสีน้ำตาลอมเหลือง หอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว เศษผักตกลงด้านล่างน้ำหมักลอยอยู่ ด้านบน และมีคราบสีขาวลอยอยู่ด้านบน และสูตรที่ 3 มีลักษณะที่เหมือนสูตรที่ 1 และ 2 แต่มีสีน้ำตาลเข้มใส และค่าพีเอช สูตร 1 และ 3 มีค่าอยู่ที่ 4.20 และสูตรที่ 2 มีค่าพีเอช เท่ากับ 3.97 ดังแสดงในรูปที่ 1 และตารางที่ 1

ภาพที่ 1 ลักษณะน้ำหมักชีวภาพ ทั้ง 3 สูตร ที่ผ่านการหมัก 15 วัน

ตารางที่ 1 ลักษณะสี กลิ่น การย่อยสลายของเศษผัก และค่าพีเอชของน้ำหมักชีวภาพ

สูตรที่	สี กลิ่น และการย่อยสลายของเศษผัก				ค่า pH
	0 วัน	5 วัน	10 วัน	15 วัน	
1	สีน้ำตาลอมดำ/กลิ่นหอมกาน้ำตาล/เศษผักยังไม่ย่อยสลาย	สีน้ำตาลเข้ม/กลิ่นหอมกาน้ำตาล/เศษผักยังไม่มีการย่อยสลาย/มีคราบสีขาวขุ่นลอยด้านบน	สีน้ำตาลอมเหลือง/กลิ่นหอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว/เศษผักเริ่มเปื่อยยุ่ย/มีคราบสีขาวลอยอยู่ด้านบน	สีน้ำตาลอมเหลือง/หอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว/เศษผักตกลงด้านล่างน้ำหมักลอยอยู่ด้านบน/มีคราบสีขาวลอยอยู่ด้านบน	4.20
2	มีสีน้ำตาลอมดำ/กลิ่นหอมกาน้ำตาล/เศษผักยังไม่ย่อยสลาย	มีสีน้ำตาลเข้ม/กลิ่นหอมเหมือนกาน้ำตาล/เศษผักยังไม่ย่อยสลาย/เศษผักเริ่มมีมด	มีสีน้ำตาลอมเหลือง/กลิ่นหอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว/เศษผักเริ่มเปื่อยยุ่ยบางส่วน	มีสีน้ำตาลอมเหลือง/มีกลิ่นหอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว/เศษผักจะตกลงด้านล่างน้ำหมักลอยอยู่ด้านบน	3.97
3	มีสีน้ำตาลอมดำ/กลิ่นหอมกาน้ำตาล/เศษผักยังไม่ย่อยสลาย	มีสีน้ำตาลเข้ม/กลิ่นหอมเหมือนกาน้ำตาล/เศษผักเริ่มมีมด	มีสีน้ำตาลอมเหลือง/กลิ่นหอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว/เศษผักเริ่มเปื่อยยุ่ยบางส่วน	สีน้ำตาลเข้มใสไม่ขุ่นดำ/มีกลิ่นหอมกาน้ำตาลอมเปรี้ยว/เศษผักจะตกลงด้านล่างน้ำหมักลอยอยู่ด้านบน	4.20

2. การเตรียมแบคทีเรียสังเคราะห์แสง

สำหรับการเตรียมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากแหล่งน้ำธรรมชาติทั้ง 2 แหล่ง คือน้ำประปา และบ่อเลี้ยงปลา โดยมีอาหารสำหรับแบคทีเรียดังนี้ ไข่ไก่ ผงชูรสและน้ำปลา ใช้ระยะเวลาในการหมัก 14 วัน ทำให้ได้แบคทีเรียสังเคราะห์แสงทั้ง 2 แหล่ง โดยลักษณะที่ได้คือ ทุกแหล่งน้ำมีการเปลี่ยนสีทั้งหมดในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน ดังรูปที่ 2

ภาพที่ 2 แยกที่เรียสั้งเคราะห์แสงหลังใส่อาหาร 14 วัน จากแหล่งน้ำทั้ง 2 แหล่ง 1) น้ำหมักแบคทีเรียสั้งเคราะห์แสงจากน้ำประปา 2) น้ำหมักแบคทีเรียสั้งเคราะห์แสงจากบ่อเลี้ยงปลา

3. การทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสั้งเคราะห์แสง

จากการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสั้งเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคลย้ายปลูกลงแปลง พบว่า ผักเคลที่ปลูกโดยใช้แบคทีเรียสั้งเคราะห์แสงเสริมน้ำหมักชีวภาพมีการเจริญเติบโตด้านความสูง เส้นรอบวงต้น ความกว้างใบ ความยาวใบมากที่สุด รวมถึงผลผลิตของผักเคล คือ น้ำหนักต้น น้ำหนักราก และความยาวรากมากที่สุด ดังแสดงวิธีการวัดดังรูปที่ 3

ภาพที่ 3 การวัดความสูง ความยาวเส้นรอบวงของลำต้น ความกว้าง และความยาวของใบ ในการเจริญเติบโตของผักเคล

3.1 ความสูงของต้นผักเคล

ความสูงของต้นผักเคล จากการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสั้งเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคล แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสูงของต้นผักเคลที่ อายุ 7-63 วันหลังย้ายลงแปลงปลูก

กรรมวิธี	ความสูงต้นเฉลี่ย (เซนติเมตร) \pm SD								
	7 วัน	14 วัน	21 วัน	28 วัน	35 วัน	42 วัน	49 วัน	56 วัน	63 วัน
1	1.72 \pm 0.82	2.06 \pm 0.93	2.32 \pm 1.07	2.92 \pm 1.16	3.76 \pm 1.17	5.16 \pm 0.83	5.22 \pm 0.79	6.04 \pm 0.84	6.82 \pm 1.06
2	1.46 \pm 0.40	1.96 \pm 0.62	2.56 \pm 0.72	3.44 \pm 0.83	4.50 \pm 1.54	6.22 \pm 1.00	6.40 \pm 1.98	7.40 \pm 1.64	7.50 \pm 2.00
3	1.48 \pm 0.51	1.88 \pm 0.54	2.90 \pm 1.14	3.80 \pm 1.57	5.84 \pm 1.82	6.72 \pm 2.04	7.10 \pm 1.98	8.16 \pm 2.44	8.40 \pm 0.66
4	1.64 \pm 0.44	2.26 \pm 0.53	2.90 \pm 0.74	3.20 \pm 0.97	4.70 \pm 1.52	6.54 \pm 2.47	8.72 \pm 2.30	8.84 \pm 1.59	9.30 \pm 2.49
5	1.42 \pm 0.49	1.90 \pm 0.69	2.28 \pm 0.94	2.92 \pm 1.07	4.00 \pm 1.05	4.42 \pm 1.45	4.52 \pm 1.26	4.74 \pm 0.69	5.20 \pm 1.10
6	1.46 \pm 0.55	2.04 \pm 0.92	2.12 \pm 0.90	3.56 \pm 1.50	4.30 \pm 1.10	5.40 \pm 1.34	5.78 \pm 1.64	5.82 \pm 1.11	6.30 \pm 1.35
7	1.54 \pm 0.29	2.46 \pm 0.75	2.63 \pm 1.14	3.66 \pm 1.48	4.80 \pm 2.36	6.92 \pm 2.37	7.14 \pm 2.05	7.28 \pm 2.50	7.40 \pm 2.07
8	1.40 \pm 0.32	1.96 \pm 0.58	2.00 \pm 0.79	2.94 \pm 0.74	4.20 \pm 0.91	5.90 \pm 0.89	6.20 \pm 1.30	6.86 \pm 1.62	7.90 \pm 1.02

จากการวัดความสูงของต้นผักเคล พบว่าการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรีย สั้งเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของ ผักเคลใบหยิก มีความสูงเฉลี่ยมากที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 4 (แบคทีเรียสั้งเคราะห์แสง จากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) รองลงมา คือ กรรมวิธีที่ 3 (แบคทีเรียสั้งเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับ น้ำหมักสูตร

ที่ 2) และมีความสูงเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กรรมวิธีที่ 6 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9.30 เซนติเมตร, 8.40 เซนติเมตร และ 6.30 เซนติเมตร ตามลำดับ

3.2 ความยาวเส้นรอบวงของต้นผักเคล

ความยาวเส้นรอบวงของต้นผักเคล จากการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคล แสดงดังตารางที่ 3 จากการวัดความยาวเส้นรอบวงของต้นผักเคล พบว่าการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของ ผักเคลใบหยิก มีความยาวเส้นรอบวงเฉลี่ยมากที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 4 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาพร้อมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) รองลงมาคือ กรรมวิธีที่ 3 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาพร้อมกับน้ำหมักสูตรที่ 2) และความยาวเส้นรอบวงเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กรรมวิธีที่ 6 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.14 เซนติเมตร, 2.02 เซนติเมตร และ 1.42 เซนติเมตร ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความยาวเส้นรอบวงของผักเคลที่อายุ 14-63 วัน หลังย้ายลงแปลงปลูก

กรรมวิธี	ความยาวเส้นรอบวงเฉลี่ย (เซนติเมตร) \pm SD							
	14 วัน	21 วัน	28 วัน	35 วัน	42 วัน	49 วัน	56 วัน	63 วัน
1	0.70 \pm 0.10	0.86 \pm 0.15	1.12 \pm 0.23	1.22 \pm 0.13	1.38 \pm 0.22	1.56 \pm 0.17	1.58 \pm 0.22	1.63 \pm 0.28
2	0.82 \pm 0.13	0.94 \pm 0.09	1.20 \pm 0.07	1.24 \pm 0.25	1.56 \pm 0.15	1.62 \pm 0.27	1.66 \pm 0.21	1.70 \pm 0.25
3	0.90 \pm 0.14	1.14 \pm 0.22	1.56 \pm 0.19	1.63 \pm 0.22	1.72 \pm 0.16	1.86 \pm 0.47	1.92 \pm 0.23	2.02 \pm 0.29
4	0.86 \pm 0.18	1.14 \pm 0.09	1.44 \pm 0.09	1.56 \pm 0.19	1.62 \pm 0.13	1.78 \pm 0.19	1.84 \pm 0.11	2.14 \pm 0.19
5	0.88 \pm 0.19	1.00 \pm 0.16	1.06 \pm 0.30	1.22 \pm 0.11	1.28 \pm 0.20	1.30 \pm 0.16	1.32 \pm 0.18	1.46 \pm 0.22
6	0.78 \pm 0.18	0.84 \pm 0.11	1.00 \pm 0.19	1.10 \pm 1.16	1.26 \pm 0.23	1.28 \pm 0.18	1.32 \pm 0.19	1.42 \pm 0.23
7	0.78 \pm 0.16	0.86 \pm 0.11	1.10 \pm 0.16	1.16 \pm 0.15	1.30 \pm 0.21	1.32 \pm 0.16	1.56 \pm 1.18	1.66 \pm 0.23
8	1.02 \pm 0.13	1.10 \pm 0.22	1.36 \pm 0.55	1.44 \pm 0.36	1.52 \pm 0.28	1.54 \pm 0.24	1.70 \pm 0.27	1.88 \pm 1.16

3.3 ความกว้างใบ

ความกว้างใบ จากการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคล แสดงดังตารางที่ 4 จากการวัดความกว้างใบของต้นผักเคล พบว่าการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของ ผักเคลใบหยิกมีความกว้างใบเฉลี่ยมากที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 8 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) รองลงมาคือ กรรมวิธีที่ 3 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาพร้อมกับน้ำหมักสูตรที่ 2) และความกว้างใบเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กรรมวิธีที่ 6 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.97 เซนติเมตร, 6.63 เซนติเมตร และ 5.91 เซนติเมตร ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความกว้างใบของผักเคลที่อายุ 7-63 วันหลังย้ายลงแปลงปลูก

กรรมวิธี	ความกว้างใบเฉลี่ย (เซนติเมตร) \pm SD								
	7 วัน	14 วัน	21 วัน	28 วัน	35 วัน	42 วัน	49 วัน	56 วัน	63 วัน
1	2.36 \pm 0.44	3.41 \pm 0.11	4.31 \pm 0.28	4.87 \pm 0.81	5.54 \pm 0.83	5.62 \pm 0.72	6.03 \pm 0.63	6.09 \pm 0.87	6.14 \pm 0.76
2	2.69 \pm 0.40	4.08 \pm 0.46	4.58 \pm 0.39	5.61 \pm 0.62	5.99 \pm 0.27	6.06 \pm 0.34	6.15 \pm 0.26	6.20 \pm 0.26	6.38 \pm 0.53
3	2.85 \pm 0.19	3.91 \pm 0.89	4.97 \pm 0.34	5.90 \pm 0.52	6.39 \pm 0.50	6.45 \pm 0.47	6.53 \pm 0.32	6.56 \pm 0.40	6.63 \pm 0.40
4	2.72 \pm 0.63	3.56 \pm 0.33	4.63 \pm 0.43	5.07 \pm 0.81	5.43 \pm 0.19	5.38 \pm 0.43	6.08 \pm 0.51	6.17 \pm 0.69	6.53 \pm 0.62
5	2.81 \pm 0.36	3.49 \pm 0.23	4.03 \pm 0.77	4.79 \pm 0.65	5.65 \pm 1.18	5.86 \pm 0.70	5.89 \pm 1.19	5.92 \pm 1.26	6.01 \pm 0.59

6	2.75±0.29	3.51±0.30	3.97±0.54	4.85±0.50	5.44±0.37	5.74±0.42	5.83±0.38	5.88±0.29	5.91±0.33
7	2.75±0.26	3.75±0.40	4.27±0.34	4.76±0.52	5.35±0.80	5.57±0.62	5.61±0.83	5.71±0.42	6.37±1.63
8	2.98±0.58	3.55±0.70	3.63±0.89	5.08±0.39	5.35±0.85	6.39±0.21	6.44±0.24	6.69±0.50	6.97±1.04

3.4 ความยาวใบ

ความยาวของใบ จากการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคล แสดงดังตารางที่ 5 จากการวัดความยาวใบของต้นผักเคล พบว่าการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของ ผักเคลใบหยิก มีความยาวใบเฉลี่ยมากที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 2 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปราร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1) รองลงมา คือ กรรมวิธีที่ 1 (น้ำหมักสูตร 3) และความยาวใบเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กรรมวิธีที่ 5 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9.89 เซนติเมตร, 9.73 เซนติเมตร และ 8.28 เซนติเมตร ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ความยาวใบของผักเคลที่อายุ 7-63 วันหลังย้ายลงแปลงปลูก

กรรมวิธี	ความยาวใบเฉลี่ย (เซนติเมตร) ± SD								
	7 วัน	14 วัน	21 วัน	28 วัน	35 วัน	42 วัน	49 วัน	56 วัน	63 วัน
1	2.77±0.25	3.94±0.46	4.78±0.42	6.13±1.04	7.70±1.42	8.26±0.89	8.86±1.48	8.91±1.82	9.73±1.59
2	2.86±0.47	4.57±0.85	5.27±0.61	7.85±1.29	8.98±0.72	9.21±0.79	9.27±0.86	9.59±1.35	9.89±1.16
3	2.95±0.22	4.71±0.66	5.99±0.43	6.90±0.57	7.75±0.56	8.59±0.45	9.07±0.30	9.29±0.67	9.33±0.74
4	3.14±0.43	4.63±0.52	5.83±0.33	6.59±1.02	7.49±0.50	8.47±0.43	8.48±1.20	9.24±0.89	9.59±1.12
5	3.27±0.48	4.42±1.14	4.83±1.46	6.38±1.21	6.98±2.26	7.05±1.19	7.49±0.54	7.65±0.86	8.28±1.75
6	3.03±0.32	3.85±0.31	5.23±0.87	6.43±1.13	7.47±1.19	7.82±1.14	7.91±0.97	8.23±1.16	8.81±0.51
7	3.21±0.38	4.24±0.36	4.91±0.64	5.93±0.71	6.97±0.40	7.85±0.52	8.03±1.36	8.33±0.85	8.93±1.80
8	3.15±0.76	4.19±0.49	5.07±0.84	5.87±0.80	6.99±1.29	7.25±0.73	7.57±1.82	8.80±0.97	9.11±0.93

3.5 ผลผลิตของผักเคล

ความยาวของใบ จากการทดสอบประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงต่อการเจริญเติบโตของผักเคล แสดงดังตารางที่ 6 จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตของผักเคล 63 วันหลังลงแปลงปลูก พบว่า กรรมวิธีที่ 4 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปราร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักต้นมากที่สุด 10.80 กรัม กรรมวิธีที่ 3 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปราร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2) มีค่าเฉลี่ยความยาวรากมากที่สุด 31.33 เซนติเมตร และกรรมวิธีที่ 8 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักรากมากที่สุด 4.08 กรัม

ภาพที่ 4 ผลผลิตของผักเคล 63 วันหลังย้ายลงแปลงปลูก 1) น้ำหมักสูตร 3, 2) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1, 3) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2, 4) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3, 5) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา, 6) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1, 7) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2, 8) แบคที่เรียสังเคราะห์แสงจากน้ำบ่อปลา ร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3

ตารางที่ 6 น้ำหนักต้น ความยาวราก และน้ำหนักรากของผักเคลที่อายุ 63 วัน

กรรมวิธี	น้ำหนักต้นเฉลี่ย (กรัม)	ความยาวรากเฉลี่ย (เซนติเมตร)	น้ำหนักรากเฉลี่ย (กรัม)
1	6.30±0.26	24.67±1.53	0.68±0.06
2	6.20±0.61	26.17±1.04	1.45±1.08
3	9.77±1.14	31.33±1.44	2.63±0.10
4	10.80±2.05	29.00±2.65	2.10±0.21
5	8.23±1.10	18.33±2.08	1.73±0.21
6	7.63±1.15	28.00±2.00	2.93±0.46
7	5.73±1.30	23.33±1.53	3.30±0.50
8	9.53±1.30	28.00±1.00	4.08±0.15

ภาพที่ 5 ต้น และรากของผักเคลอายุ 63 วัน ในการเจริญเติบโตโดยการใช้ น้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าของน้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้งร่วมกับเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของผักเคลใบหยิก โดยการคัดเลือกแบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากแหล่งธรรมชาติ จำนวน 2 แหล่ง คือ น้ำประปา และน้ำบ่อปลา ส่วนน้ำหมักชีวภาพเตรียมจากจากเศษผักสับเหลือทิ้ง กากน้ำตาล และหน่อกล้วยสับ จำนวน 3 สูตร จากนั้นนำการเตรียมน้ำหมักชีวภาพร่วมกับแบคทีเรียสังเคราะห์แสงจะใช้ในอัตราส่วนของแบคทีเรียสังเคราะห์แสง : น้ำหมักชีวภาพ อัตราส่วน 20 มล. : 50 มล. ตามลำดับ เปรียบเทียบกับการใช้น้ำหมักชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้ง และแบคทีเรียสังเคราะห์แสงเพียงอย่างเดียว รวมทั้งสิ้น 8 กรรมวิธี จากนั้นนำมาทดสอบประสิทธิภาพในการเจริญของผักเคลใบหยิกสูตรละ 30 ต้น เป็นระยะเวลาการปลูก 63 วัน จากผลการทดลองพบว่า การใช้น้ำหมักชีวภาพเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงส่งผลให้ผักเคลมีการเจริญเติบโต และมีผลผลิตดีกว่าการใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสง หรือน้ำหมักชีวภาพเพียงอย่างเดียว โดยกรรมวิธีที่ 2 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 1) ให้ความยาวใบมากที่สุด คือ 9.89 เซนติเมตร กรรมวิธีที่ 3 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 2) ให้ความยาวรากมากที่สุด คือ 31.33 เซนติเมตร กรรมวิธีที่ 4 (แบคทีเรียสังเคราะห์แสงจากน้ำประปาร่วมกับน้ำหมักสูตรที่ 3) ให้ความสูงต้น ความยาวเส้นรอบวงของต้น และน้ำหนักต้นมากที่สุด คือ 9.30 เซนติเมตร 2.14 เซนติเมตร และ 10.80 กรัม ตามลำดับ ในการทดลองนี้ถือว่าประสิทธิภาพของน้ำชีวภาพจากเศษผักเหลือทิ้งร่วมกับเสริมแบคทีเรียสังเคราะห์แสงสูตรที่ 3 มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเจริญของผักเคลใบหยิกดีที่สุดเมื่อพิจารณาจากความยาวรากและความยาวเส้นรอบวงของผักเคลที่อายุ 63 วัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการเตรียมน้ำหมักชีวภาพเตรียมจากจากเศษผักสับเหลือทิ้ง กากน้ำตาล และหน่อกล้วยสับ จำนวน 3 สูตร พบว่าน้ำหมักชีวภาพมีสีน้ำตาลอมเหลือง หอมกากน้ำตาลอมเปรี้ยวและมีค่าพีเอช อยู่ระหว่าง 3.97-4.20 ซึ่งเป็นไปตามกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2550) กล่าวว่าค่าพีเอช ของน้ำหมักจะมีความเป็นกรดสูง ประมาณ 3.0-4.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ชุมทอง และศิษฐ์สุพล หนูพรหม (2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพจากเปลือกจำปาต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของผักกวางตุ้ง พบว่าน้ำหมักชีวภาพแต่ละสูตรมีสมบัติทางกายภาพและทางเคมีไม่แตกต่างกัน โดยน้ำหมักชีวภาพมีสภาพความเป็นกรด มีค่าพีเอช อยู่ระหว่าง 3.3-3.8 ซึ่งการใช้น้ำหมักชีวภาพมีผลต่อการเจริญเติบโตของผักเคลเนื่องจากในน้ำหมักชีวภาพมีจุลินทรีย์หลายกลุ่ม เช่น กรดแลคติก กรดอะซิติก กรดอะมิโน และกรดฮิวมิก มีฮอโมนพืช และปริมาณธาตุอาหารในน้ำหมักที่พบคือไนโตรเจน 0.33-1.66 เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัส 0-0.4 เปอร์เซ็นต์ และโพแทสเซียมที่ละลายน้ำ 0.05-3.53 เปอร์เซ็นต์ (วิริยะ แก้วทอง, 2554)

การใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสงร่วมกับน้ำหมักชีวภาพปลูกผักเคลให้ผลดีที่สุดทั้งด้านการเจริญเติบโตและผลผลิต เนื่องจากแบคทีเรียสังเคราะห์แสงสามารถตรึงไนโตรเจนได้ และเมื่อเซลล์ตายจะเกิดการปลดปล่อยธาตุอาหาร N/P/K ออกมาอย่างช้าๆ ที่ปริมาณ 8.5/2.4/0.5% ตามลำดับของน้ำหนักแห้ง และยังช่วยกระตุ้นการงอกของรากช่วยหาอาหารได้ง่ายยิ่งขึ้น กนกพร สินมา และขวัญชัย คูเจริญไพศาล (2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Koh และ Song (2007) พบว่าผลของการใส่เชื้อแบคทีเรียสังเคราะห์แสง 2 ไอโซเลท *Rhodospseudomonas* KL9 และ BL6 ช่วยส่งเสริมการงอกเมล็ด และการเจริญเติบโตของมะเขือเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เก่ง และคณะ (2562) ที่พบว่าแบคทีเรียสังเคราะห์แสง 2 ไอโซเลท คือ UBU1 และUBU2 สามารถส่งเสริมการงอกของเมล็ดแตงกวาไม่แตกต่างกัน มีค่าเท่ากับ 86.33 และ 87.00 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ แต่มีความแตกต่างจาก UBU3 (82.00) และการแช่ในน้ำกลั่น (76.00) อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง นอกจากนี้ยังนำเชื้อแบคทีเรียสังเคราะห์แสงที่มีความเข้มข้น 109 cfu/ml ให้ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 ในอัตราที่แตกต่างกันต่อผลผลิตของแตงกวาพันธุ์แบรนต์เนอร์ พบว่า การใส่เชื้ออัตรา 75 เปอร์เซ็นต์

ร่วมกับปุ๋ยเคมีอัตรา 25 เปอร์เซ็นต์ มีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความสูงของลำต้น ความกว้าง ความยาวของผล จำนวนผลต่อต้น และน้ำหนักต่อผล ไม่แตกต่างจากการให้ปุ๋ยเคมี 16-16-16 เพียงอย่างเดียว ซึ่งแบคทีเรียสังเคราะห์แสงเมื่อใช้เสริมกับน้ำหมักหรือปุ๋ยสูตรต่างๆ ทำให้ผลผลิตยิ่งเพิ่ม และคุณภาพผลดีขึ้น (ประพันธ์ แก่นจำปา และบัณฑิตย เต็งเจริญกุล 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมากร และคณะ (2562) ที่พบว่าแบคทีเรียสังเคราะห์แสงร่วมกับน้ำหมักชีวภาพ พด.2 สามารถทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตข้าวพันธุ์ กข43 แบบอินทรีย์ได้ ซึ่งการใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสงเพียงอย่างเดียวไม่สามารถให้ผลการเจริญเติบโตและ ผลผลิตที่ดีที่สุดได้เนื่องจากยังไม่สามารถแทนปุ๋ยหรือน้ำหมักได้ การใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสงนั้นจะให้ผลในระยะที่ยาวต้องใช้ต่อเนื่องจึงจะทดแทนได้ (สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ, 2562)

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาระดับที่สูงขึ้น ผู้วิจัยควรมีการวิเคราะห์ธาตุอาหารของแบคทีเรียสังเคราะห์แสงและน้ำหมักชีวภาพ อาจมีการใช้วัตถุอื่น ๆ และควรมีการวิเคราะห์คุณภาพของดินทั้งทางกายภาพและเคมีก่อนและหลังปลูกผักเคล และศึกษาชนิดและคุณลักษณะของแบคทีเรียสังเคราะห์แสงที่เตรียมได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร สินมา และขวัญชัย คูเจริญไพศาล. (2563). ประโยชน์ทางการเกษตรของจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง. เกษตรสร้างสรรค์, 6(30), 16-19.
- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2550). มีอะไรในปุ๋ยอินทรีย์น้ำ. เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี ชุดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาดิน (สนท.010008-2550). (Online Available). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564.
- แก่ง อินทสังवार บุญส่ง เอกพงษ์ ยุวดี ซูประภาวรณ และบุปผา ใจเที่ยง. (2562). ผลของแบคทีเรียสังเคราะห์แสงสีม่วงกลุ่มไม่สะสมกัมมาธันต่อการงอกเมล็ดและการเจริญเติบโตของต้นกล้าแตงกวา. วารสารการเกษตรราชภัฏ, 18(1), 1-7.
- ขจรยศ ศิรินิล และอรประภา เทพศิลป์วิสุทธิ์. (2563). การพัฒนาวัสดุดินผสมเพื่อการเพาะปลูกผักสลัดกรีนโอ๊ค. วารสารแก่นเกษตร, 48(5), 990-1001.
- คงเอก ศิริงาม ประณีต จิระสุทัศน์ และวิภาภรณ์ แสงงาม. (2558). ผลของวิธีการปลูกต่อการเจริญเติบโตและปริมาณรงควัตถุของผักกาดหอมใบพริกกรีนโอ๊ค. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 10(1), 82-95.
- ครองใจ ไสมรักษ์. (2559). ผลของปุ๋ยหมักกากครามต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของคะน้า. วารสารเกษตรพระวรุณ, 14(2), 165-172.
- ชัยรัตน์ บุรณะ. (2563). ผักเคล Kale. มิตรชาโวไร่, 7(2), 30-31.
- ธนพร ขจรผล วิมลนันทน์ กันเขตต์ เบญจมาพร สิมมา และชลธิรา แสงศิริ. (2557). ผลของปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพที่มีต่อการเติบโตและผลผลิตของมะลิลา. วารสารวิชาการเกษตร, 32(2), 130-138.
- ประพันธ์ แก่นจำปา และ บัณฑิตย เต็งเจริญกุล. (2563). จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง. วารสาร มข แก้วจัน, 2 (4), 14-18.
- รัชฎาภรณ์ จันทสุวรรณ และ อุไร จเรประพาฬ. (2561). พฤติกรรมการป้องกันสารเคมีในผักและผลไม้เข้าสู่ร่างกายและระดับโคลีนเอสเตอเรสในเลือดในผู้บริโภค ตำบลเขาพระบาท จังหวัดนครศรีธรรมราช. สำนักวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 43(6), 119

- วัชรินทร์ จันทวรรณ. (2564). ราชีนีแห่งผักใบเขียว The queen of green : สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (Online Available). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564.
- วิณนากร ธีรภัค วนิดา สำราญรัมย์ และ ทศนัศว์ รัตนแก้ว. (2563). ผลของการใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์ด้วยแสงร่วมกับน้ำหมักชีวภาพต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของข้าวพันธุ์ กข43 ที่ปลูกในระบบอินทรีย์. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร, 37(2), 25-35.
- วิริยะ แก้วทอง. (2554). น้ำหมักชีวภาพ. (Online Available). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564.
- สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. (2562) คู่มือเกษตรกร “รู้ไว้ ใช้จริง” ชุด การเพาะปลูกพืช-ผัก. (Online Available). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564.
- สุคิตา ภัยพิทักษ์ จินตนาถ วงศ์ชวลิต และมาลี ศรีสดสุข. (2556). การกระตุ้นการเจริญของรากพืชโดยใช้แบคทีเรียสังเคราะห์แสงสีม่วงกลุ่มไม่สะสมก้ำมะถัน. วิทยาศาสตร์เกษตร, 44(2), 147-157.
- สุมิตรา สุป็นราช และ อิศร์ สุป็นราช. (2018). ผลของวัสดุปลูกต่อการเจริญเติบโตของผักกาดหอมกระถาง. วิทยาศาสตร์เกษตร, 49 (1), 47-52.
- อมรรัตน์ ชุมทอง และ ศิริษฐ์สพล หนูพรหม. (2559). ผลของน้ำหมักชีวภาพจากเปลือกจำปาตะด้วยเชื้อ *Bacillus* sp. ต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของผักกวางตุ้ง. วารสารพืชศาสตร์สงขลานครินทร์, 3 (ฉบับพิเศษ), 8-14.
- อัญชุลี ชินสุข. (2557). ความรู้เรื่องน้ำหมักชีวภาพ :เอกสารประกอบการฝึกอบรมหมอดินอาสาประจำตำบล. (Online Available). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564.
- อานัฐ ตันโซ. (2551). เกษตรกรรมชาติประยุกต์ หลักการ แนวคิด เทคนิคปฏิบัติในประเทศไทย. ปทุมธานี : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (Online Available). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564.
- เอกรินทร์ สารีพั่ว และคณะ. (2561). ผลของพันธ์และวัสดุเพาะต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตในการผลิตต้นอ่อนผักบุ้ง. วารสารแก่นเกษตร, 46 (3), 543-548.
- Kaenjampa and Tengjaroenkul. (2017). Photosynthetic bacteria. Khon Kaen University Journal 2(4): 1-15.
- Office of Technology Transfer. (2007). The production of bio extraction using super LDD 2. Bangkok: Land Development Department. (Online Available) (26 November 2021).
- Rae-Hyun Koh and Hong-Gyu Song. (2007). Effects of application of *Rhodopseudomonas* sp. on seed germination and growth of tomato under axenic conditions. Journal of microbiology and biotechnology. 17(11), 1805-1810.
- Soo Yeon Kim and faculty. (2008). Kale Juice Improves Coronary Artery Disease Risk Factors in Hypercholesterolemic Men. Biomedical and environmental science. 21 : 91-97.

การเปรียบเทียบองค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งของโรงงาน อุตสาหกรรม

Comparison Of Compost Chemical Composition Made from Industrial Waste Materials

ธีรภัทร์ สังข์แก้ว*¹ ละอองศรี ศิริเกษร² สุชาติดา บุญเลิศนิรันดร์³ และ อรุณี คงสอน⁴

¹สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 กรมพัฒนาที่ดิน

^{2,3,4}สาขาวิชาพืชศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

*Corresponding author e-mail, pm_mini@hotmail.com

บทคัดย่อ

องค์ประกอบทางเคมีของวัสดุทำปุ๋ยหมักเป็นแหล่งธาตุอาหารและมีบทบาทสำคัญต่อคุณสมบัติของปุ๋ย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมัก ที่ได้จากการหมักวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงาน อุตสาหกรรมต่างชนิดกัน และเพื่อศึกษาคุณภาพของปุ๋ยหมักชนิดต่าง ๆ ต่อการปรับปรุงสมบัติของดิน วางแผนการ ทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ ทำ 3 ซ้ำ 4 สิ่งทดลอง ประกอบด้วยวัสดุทำปุ๋ยหมักที่แตกต่างกันคือ 1) กากกาแฟ 2) ถังลอย จากโรงไฟฟ้า 3) กากชา และ 4) กากตะกอนกระดาษ โดยนำมาหมักร่วมกับมูลวัว และสารเร่ง พด. 1 เป็นเวลา 120 วัน ผลการทดลองพบว่า วัสดุที่แตกต่างกันทำให้ปุ๋ยหมักมีองค์ประกอบทางเคมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้าน ค่าความเป็นกรด-ด่าง ค่าการนำไฟฟ้า ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ปริมาณไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม อัตราส่วน คาร์บอนต่อไนโตรเจน และการย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ โดยปุ๋ยหมักจากกากชา มีปริมาณอินทรีย์วัตถุและปริมาณ ไนโตรเจนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.1 และ 2.42% ตามลำดับ ในขณะที่ปุ๋ยหมักจากกากกาแฟมีปริมาณฟอสฟอรัส สูงสุด (3.91%) ส่วนปริมาณโพแทสเซียมและอัตราส่วนคาร์บอนต่อไนโตรเจน ปุ๋ยหมักจากถังลอยจากโรงไฟฟ้ามี ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.83 % และ 33.76 ตามลำดับ ในส่วนของการย่อยสลายที่สมบูรณ์ ปุ๋ยหมักจากกากกาแฟ ถังลอยจาก โรงไฟฟ้า และกากตะกอนกระดาษ มีค่าดัชนีการวัดการย่อยสลายที่สมบูรณ์ 100% จากผลการทดลองสรุปได้ว่า ปุ๋ยหมัก จากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชมากที่สุดคือ กากชา รองลงมาเป็นกาก กาแฟ

คำสำคัญ : ปุ๋ยหมัก วัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม องค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมัก

ABSTRACT

The chemical composition of compost is a source element that plays an important role in compost property. The objective of this research was to compare the chemical composition and quality of compost from various organic industrial residues on soil property improvement. The experimental design was CRD with 4 treatments and 3 replications. The treatments consisted of 4 industrial waste materials as follows: 1) spent coffee grounds 2) fly ash, 3) tea waste and 4) paper sludge cake. Co-

composting of industrial waste material, cow manure, and utilizing soil microorganisms (Super LDD1) for 120 days was applied. The results showed that the compost of various materials had a significant difference in potential of hydrogen ion (pH), electrical conductivity (EC), organic matter (OM), nitrogen (N), phosphorus (P), potassium (K) content, C/N ratio, and Germination index (GI). The compost of Tea waste gave the highest OM and N content with 39.1, and 2.42 % respectively while compost of spent coffee grounds, paper sludge cake, and fly ash had 100 % GI. The highest value of pH, C/N ratio, and K content were also obtained from fly ash compost. These results were concluded that compost from tea waste was most suitable for plant growth follow by spent coffee grounds compost.

Keywords : Compost, Industrial waste material, Compost chemical composition

บทนำ

ปัจจุบันวัสดุอินทรีย์เหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมจำนวนมาก จึงทำให้อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นถ้านำวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม มาผลิตเป็นปุ๋ยหมักจะช่วยลดปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมได้ ประกอบกับในปัจจุบันการใช้ที่ดินด้านการเกษตรในประเทศไทยส่วนใหญ่มีการจัดการที่ไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้ทรัพยากรดินจำนวนมากอยู่ในสภาวะเสื่อมโทรม มีการสูญเสียธาตุอาหารไปจากดิน และปริมาณอินทรีย์วัตถุลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบการเพาะปลูกทำให้คุณภาพและปริมาณของผลผลิตลดลง ฉะนั้นจึงควรมีการจัดการให้ดินมีการเก็บกักธาตุอาหารไว้ใช้ในรูปต่างๆ ให้พอเพียงกับความต้องการของพืช โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน เป็นทางเลือกที่ดีในการรักษาทรัพยากรดินให้คงอยู่ตลอดไป จากการทดลองของ Garau *et al.* (1986) ได้นำเอาปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใส่ในดินในอัตราต่างๆ พบว่ามีการปลดปล่อยไนโตรเจนสูงตามอัตราที่เพิ่มขึ้นของปุ๋ยหมัก นอกจากนี้ Epstein *et al.* (1978) ได้ทดลองแบบเดียวกันพบว่าอัตราการย่อยสลายเพื่อปลดปล่อยธาตุอาหารขึ้นกับชนิดของวัตถุดิบ และชนิดของดินเป็นหลัก การนำเอาปุ๋ยหมักไปใช้นั้นต้องตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบแต่ละชนิด ปุ๋ยมูลไก่และปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมจะมีอัตราการย่อยสลายสูงกว่าปุ๋ยมูลสุกร คุณภาพของปุ๋ยหมักจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกระบวนการหมัก และชนิดของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต (สุดใจ, 2531) ปุ๋ยหมักจากตะกอนน้ำเสียจากโรงงานเยื่อกระดาษเป็นตะกอนที่เกิดจากกระบวนการกำจัดน้ำเสียของโรงงานผลิตกระดาษ จากการวิเคราะห์ทางเคมีพบว่า มีปริมาณไนโตรเจนทั้งหมดอยู่ระหว่าง 2.3-5.9 % ปริมาณฟอสฟอรัสมีตั้งแต่ระดับต่ำไปจนถึงค่อนข้างสูง (0.6-4.5 %) ขึ้นอยู่กับกรรมวิธีการผลิตของแต่ละโรงงาน ปริมาณโพแทสเซียมอยู่ในระดับต่ำมีค่าอยู่ระหว่าง 0.03-0.6 % กากตะกอนมีค่าพีเอชเป็นกรดอ่อนจนถึงปานกลางนอกจากนี้ยังมีค่า C/N ratio ต่ำกว่า 10 กากตะกอนน้ำเสียจึงน่าจะมีแนวโน้มนำมาใช้เป็นปุ๋ยหมักสำหรับการผลิตพืชได้ดี ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของปุ๋ยหมักที่ผลิตจากวัสดุต่างๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงสมบัติของดิน การย่อยสลายปลดปล่อยธาตุอาหาร หรือประสิทธิภาพการดูดซับธาตุอาหารจากปุ๋ยเคมียังมีน้อยมาก การทำการทดลองครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติดังกล่าวของปุ๋ยหมักที่ผลิตจากวัตถุดิบเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ กากตะกอนจากโรงงานเยื่อกระดาษ กากกาแฟ และถ่านลอยโรงไฟฟ้า ที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งนอกจากจะเป็นการนำวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง สำหรับเกษตรกรที่ปลูกพืชในบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งวัตถุดิบเหลือทิ้ง อีกทั้งยังช่วยลดมลภาวะที่อาจเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมได้ในระยะยาวอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมัก ที่ได้จากการหมักวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างชนิดกัน
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของปุ๋ยหมักชนิดต่าง ๆ ต่อการปรับปรุงสมบัติของดิน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ กากตะกอนจากโรงงานเยื่อกระดาษ กากชา กากกาแฟ และเถ้าลอยโรงไฟฟ้า

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมักที่ใช้วัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม 4 ชนิด โดยหมักร่วมกับมูลโค และจุลินทรีย์ พด.1 เพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช

3. ขอบเขตพื้นที่

แปลงทดลองคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์หันตรา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

a. วิเคราะห์สมบัติทางเคมีบางประการ และปริมาณโลหะหนักของวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม 4 ชนิด ในการทดลอง ได้แก่ กากใบชา กากกาแฟ เถ้าลอยโรงไฟฟ้า และกากตะกอนจากโรงงานเยื่อกระดาษ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมบัติทางเคมีบางประการ และปริมาณโลหะหนักของวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม 4 ชนิดที่ใช้ในการทดลอง

รายการที่วิเคราะห์	กากใบชา	กากกาแฟ	เถ้าลอยโรงไฟฟ้า	ตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษ
ค่าความเป็นกรด-ด่าง	5.23	6.37	8.15	7.33
ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	4.02	3.64	0.72	0.52
ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (เปอร์เซ็นต์)	51.77	20.03	2.40	17.03
ไนโตรเจนทั้งหมด (เปอร์เซ็นต์)	3.89	2.03	0.01	0.37
ฟอสเฟตทั้งหมด (เปอร์เซ็นต์)	2.67	7.97	1.44	0.91
โพแทสเซียมทั้งหมด (เปอร์เซ็นต์)	0.85	0.48	0.60	0.06
ปริมาณอินทรีย์คาร์บอน (เปอร์เซ็นต์)	30.03	11.62	1.39	9.88
อัตราส่วนคาร์บอนต่อไนโตรเจน	7.72	5.71	102.15	26.58

รายการที่วิเคราะห์	กากใบชา	กากกาแฟ	เถ้าลอย โรงไฟฟ้า	ตะกอนโรงงาน เยื่อกระดาษ
ความชื้นโดยน้ำหนัก (เปอร์เซ็นต์)	47.60	79.60	43.20	21.60
สารหนู (เปอร์เซ็นต์)	ND	ND	ND	ND
แคดเมียม (เปอร์เซ็นต์)	0.00002	ND	0.00007	0.00020
โครเมียม (เปอร์เซ็นต์)	0.041	0.008	ND	0.004
ทองแดง (เปอร์เซ็นต์)	0.20	0.04	0.01	0.15
ตะกั่ว (เปอร์เซ็นต์)	0.102	0.005	ND	0.004
ปรอท (เปอร์เซ็นต์)	ND	ND	ND	ND

1.2 ทำปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม 4 ชนิด ตามวิธีที่กรมพัฒนาที่ดินแนะนำ โดยใช้สัดส่วนของวัสดุในการหมัก ดังนี้ วัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม 200 กก. มูลวัว 50 กก. และสารเร่ง พด.1 จำนวน 1 ชอง วางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด ทำ 3 ซ้ำ สิ่งทดลองประกอบด้วย 1. กากกาแฟ 2. เถ้าลอยจากโรงไฟฟ้า 3. กากชา และ 4. กากตะกอนกระดาษ กองปุ๋ยหมักในพื้นที่ร่ม กลับกองปุ๋ยหมักทุก 15 วัน เพื่อเป็นการระบายอากาศ เพิ่มออกซิเจน และช่วยให้วัสดุคลุกเคล้ากัน ส่วนการให้น้ำขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ใช้เวลาในการหมักและย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ 120 วัน โดยเนื้อปุ๋ยที่ได้มีลักษณะ ร่วน ยุ่ย นุ่มมือ มีสีน้ำตาลเข้มและไม่เหม็น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อมูลลักษณะทางกายภาพและทางเคมีของปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ของกรมวิชาการเกษตร (2551) และกรมพัฒนาที่ดิน (2553) ได้แก่

- วัดค่าความเป็นกรด - ด่าง (pH) ด้วยเครื่องวัดค่าพีเอช (pH meter)
- วัดค่าการนำไฟฟ้า (EC) ด้วยเครื่องวัดสภาพการนำไฟฟ้า (Conductivity meter)
- ปริมาณอินทรีย์คาร์บอน อินทรีย์วัตถุ วิเคราะห์ด้วย วิธี Walkey & Black method (1947)
- อัตราส่วนคาร์บอนต่อไนโตรเจน (C/N ratio) ได้จาก ค่าอินทรีย์คาร์บอนหารด้วยค่าไนโตรเจนทั้งหมด
- ปริมาณไนโตรเจน วิเคราะห์ด้วย Kjeldahl method (1987)
- วิเคราะห์ฟอสฟอรัส ด้วย Bray II method (2005) ใช้เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง (UV-Spectrophotometer)
- โพแทสเซียม วิเคราะห์ ด้วย เครื่องวัดการเปล่งแสงโดยเปลวไฟ Flame Photometer method (1965)
- การทดสอบการย่อยสลายที่สมบูรณ์ของปุ๋ยอินทรีย์ วัดได้โดยวิธีการทดสอบดัชนีการงอกของเมล็ด Germination Index (2553)

$$\text{ดัชนีการงอกของเมล็ด} = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์ความงอก} \times \text{ความยาวรากของต้นกล้าที่เพาะกับน้ำสกัดปุ๋ยหมัก} \times 100}{\text{เปอร์เซ็นต์ความงอก} \times \text{ความยาวรากของต้นกล้าที่เพาะกับน้ำกลั่น}}$$

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Star version 2.0.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดย Least Significant Difference (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 คุณสมบัติทางเคมีบางประการของปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม 4 ชนิด

ปุ๋ยหมัก	pH	EC (dS/m)	OM (%)	C/N ratio	N (%)	P (%)	K (%)	GI (%)
กากชา	5.58 ^d	2.43 ^b	39.1 ^a	9.37 ^c	2.42 ^a	1.89 ^b	0.75 ^b	87.82 ^b
กากกาแฟ	6.66 ^c	3.84 ^a	21.76 ^c	8.63 ^d	1.46 ^b	3.91 ^a	0.67 ^c	100 ^a
เถ้าลอยโรงไฟฟ้า	8.9 ^a	1.4 ^c	3.93 ^d	33.76 ^a	0.07 ^c	1.81 ^c	0.83 ^a	100 ^a
ตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษ	7.54 ^b	0.67 ^d	26.13 ^b	21.53 ^b	0.7 ^c	0.98 ^d	0.54 ^d	100 ^a
F-test	*	*	*	*	*	*	*	*
CV(%)	1.75	2.63	22.73	18.32	3.66	1.29	0.6967	96.95

องค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ตามมาตรฐานของกรมวิชาการเกษตรมีดังนี้

ค่าความเป็นกรด - ด่าง (pH) ผลการทดลอง พบว่าค่า pH ของปุ๋ยหมักในแต่ละสิ่งทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยปุ๋ยหมักจาก กากชา กากกาแฟ และตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษมีค่าเฉลี่ย pH 5.58, 6.66 และ 7.54 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในช่วงที่กำหนดในมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ส่วนปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยโรงไฟฟ้ามีค่า pH เฉลี่ย 8.9 (ตารางที่ 2) ซึ่งสูงเกินที่มาตรฐานกำหนด

ค่าการนำไฟฟ้า (EC) ของปุ๋ยหมักในแต่ละสิ่งทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยปุ๋ยหมักจากกากกาแฟมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 dS/m ปุ๋ยหมักจากกากชามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 dS/m ปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยโรงไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 dS/m และ ปุ๋ยหมักจากกากตะกอนกระดาษมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.67 dS/m (ตารางที่ 2) ซึ่งเป็นค่าที่เป็นไปตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร

ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ผลการทดลองพบว่าค่าอินทรีย์วัตถุโดยรวมของปุ๋ยหมักในแต่ละสิ่งทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยปุ๋ยหมักจากกากชามีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 39.1% รองลงมาคือ ปุ๋ยหมักจากกากตะกอนกระดาษ 26.13% ปุ๋ยหมักจากกากกาแฟ 21.76% และปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยจากโรงไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.93% (ตารางที่ 2)

อัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของปุ๋ยหมักในแต่ละ สิ่งทดลอง โดยปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยโรงไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 33.76/1 รองลงมาคือกากตะกอนกระดาษ กากชา และกากกาแฟ เท่ากับ 21.53/1, 9.37/1 และ 8.63/1 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) ปุ๋ยหมักที่มีอัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจน เป็นไปตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยหมักที่ได้จาก กากชา และกากกาแฟ

ปริมาณไนโตรเจน ปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยโรงไฟฟ้า และตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษมีปริมาณไนโตรเจนไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่แตกต่างจากปุ๋ยหมักจากกากชาและกากกาแฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปุ๋ยหมักจากกากชามีปริมาณไนโตรเจนเฉลี่ยเท่ากับ 2.42% รองลงมาคือปุ๋ยหมักจากกากกาแฟ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.46% ปุ๋ยหมักจากกากตะกอนกระดาษมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.7% และปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยโรงไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.07% (ตารางที่ 2)

ปริมาณฟอสฟอรัส จากผลการทดลองพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของปุ๋ยหมัก ในแต่ละสิ่งทดลอง โดยปริมาณฟอสฟอรัสของปุ๋ยหมักจากกากกาแฟ กากชา ถั่วลันเตา และกากตะกอนกระดาศมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91, 1.89, 1.81 และ 0.98% ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ปริมาณโพแทสเซียม พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของปุ๋ยหมักในแต่ละสิ่งทดลอง โดยปุ๋ยหมักจากถั่วลันเตามีค่าเฉลี่ย 0.83% ปุ๋ยหมักจากกากชา มีค่าเฉลี่ย 0.75% ปุ๋ยหมักจากกากกาแฟมีค่าเฉลี่ย 0.67% และปุ๋ยหมักจากกากตะกอนกระดาศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 0.54% (ตารางที่ 2)

การย่อยสลายที่สมบูรณ์ โดยใช้วิธีทดสอบ ความงอก (Germination Index) จากผลการทดลองพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระหว่างปุ๋ยหมักจากกากชาและปุ๋ยหมักจากวัสดุอื่น โดยปุ๋ยหมักจากกากกาแฟ ถั่วลันเตา และกากตะกอนกระดาศมีค่าเฉลี่ย 100% ในขณะที่การหมักด้วยกากชามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 87.82% ซึ่งเป็นค่าที่สอดคล้องตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ ของกรมวิชาการเกษตร (ตารางที่ 2)

อภิปรายผลการวิจัย

วัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมที่นำมาทดลองทำปุ๋ยหมัก ได้แก่ กากชา กากกาแฟ ถั่วลันเตา และกากตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษ มีคุณสมบัติทางเคมีที่แตกต่างกันก่อนหมัก และเมื่อทำเป็นปุ๋ยหมักแล้วบางค่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน ขณะที่บางค่าเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย สมบัติทางเคมีของปุ๋ยหมักที่มีผลต่อคุณสมบัติของดินและการเจริญเติบโตของพืช ได้แก่ ค่า pH และ EC ปุ๋ยหมักที่ได้จากกากชา กากกาแฟมีความเป็นกรดอ่อน ส่วนถั่วลันเตาและกากตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษมีความเป็นเบสอ่อน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรณวิภา และคณะ (2562) ซึ่งใช้กากกาแฟเป็นวัตถุดิบในการทำปุ๋ยหมักในถังโม่ ได้ปุ๋ยหมักที่มีค่าความเป็นกรดอ่อนเนื่องจากกากกาแฟก่อนหมักเป็นกรดอ่อน ส่วนค่า EC ซึ่งบ่งชี้ปริมาณเกลือหรือความเค็มเป็นความเค็มปานกลาง (ภาควิชา ปฐพีวิทยา, 2541) ค่า pH และ EC ดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ที่กำหนดให้มีค่าความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วง 5.5-8.5 ดังนั้นจึงสามารถนำปุ๋ยหมักไปใช้ประโยชน์ได้

ปริมาณอินทรีย์วัตถุในปุ๋ยหมักจากกากชามีค่ามากกว่าปุ๋ยหมักที่ได้จากวัสดุอื่น ซึ่งปริมาณอินทรีย์วัตถุในปุ๋ยหมักจากกากชาลดลงจากก่อนหมัก แต่ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ขณะที่ปุ๋ยหมักจากวัสดุชนิดอื่นมีปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำกว่าที่มาตรฐานกำหนด อินทรีย์วัตถุมีบทบาทและความสำคัญต่อการเพาะปลูกเป็นอย่างมาก เช่น เป็นแหล่งธาตุอาหารพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งธาตุไนโตรเจน และส่วนมากแล้วพืชได้รับฟอสฟอรัสและกำมะถันส่วนใหญ่จากการสลายตัวของอินทรีย์วัตถุ ดังนั้นการทราบปริมาณอินทรีย์วัตถุจึงทำให้สามารถประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินได้อย่างคร่าว ๆ และจากผลการทดลองจะเห็นได้ว่าปุ๋ยหมักจากกากชามีปริมาณของอินทรีย์วัตถุสูงที่สุดคือ 39.1% ซึ่งหมายถึงสามารถส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืชที่ปลูกได้ เป็นอย่างดี ส่งผลให้คุณภาพการเพาะปลูกและผลผลิตของเกษตรกรมีคุณภาพสูงด้วยเช่นกัน

อัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนของปุ๋ยหมัก จากการทดลองพบว่า ปุ๋ยหมักจากกากชาและกากกาแฟ มีค่า 9.37/1 และ 8.63/1 ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตรที่กำหนดให้มีค่าไม่เกิน 20/1 ซึ่งปุ๋ยหมักจากวัสดุทั้งสองนี้จัดเป็นฮิวมัส เป็นสารที่มีประจุที่ผิวที่เป็นทั้งประจุบวกและลบ มีบทบาทในเรื่องการดูดซับธาตุอาหารต่างๆ และเพิ่มความคงทนของก้อนดิน ทำให้โครงสร้างดินพัฒนาเป็นแบบเม็ดกลมเล็ก ซึ่งลดช่องว่างขนาดใหญ่ และช่วยชะลอการไหลชะล้างธาตุอาหารโดยน้ำในหน้าตัดดิน (อาณัฐ, 2558) ส่วนปุ๋ยหมักที่ได้จากถั่วลันเตาและกากตะกอนโรงงานเยื่อกระดาษ ซึ่งมีอัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อ ไนโตรเจน 33.76 และ 21.53 สูงกว่าที่กำหนดในมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร และปุ๋ยหมักจากถั่วลันเตาไม่เหมาะต่อการนำไปคลุกลงในดิน เนื่องจากเนื้อปุ๋ยยังมีวัสดุอินทรีย์ส่วนที่ย่อยสลายไม่สมบูรณ์หลงเหลืออยู่ จะทำให้จุลินทรีย์ใช้ธาตุไนโตรเจน

ในดินไปในการย่อยสลายปุ๋ยหมักต่อ อันจะส่งผลให้พืชปลูกขาดธาตุไนโตรเจนในดินช่วงแรกได้ แต่ปุ๋ยหมักที่มีอัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อ ไนโตรเจนสูงนั้น เหมาะสมสำหรับใช้คลุมดินในแปลงปลูก ซึ่งสามารถรักษาความชื้นในแปลงได้ดี และธาตุอาหารในปุ๋ยหมักจะค่อยๆปลดปล่อยออกมาให้พืชได้ใช้ในลำดับถัดไป (อาณัฐ, 2558) สำหรับเถ้าลอยโรงไฟฟ้าเป็นอินทรีย์วัตถุที่มีอัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อ ไนโตรเจนสูงมาก (102.15/1) แต่เมื่อผ่านกระบวนการหมักทำให้มีสัดส่วนลดลง การเลือกวัตถุดิบที่มี อัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนเหมาะสมมีผลต่อคุณภาพของปุ๋ยหมัก กองบรรณาธิการการเกษตร (2559) รายงานว่าอัตราส่วนของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนของวัสดุที่ใช้ทำปุ๋ยหมักเป็นค่าที่ใช้บ่งบอก ความยากหรือง่ายต่อการย่อยสลายและใช้ เป็น ตัวกำหนดระดับการเป็นปุ๋ยหมักที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ถ้าวัสดุที่ใช้ทำปุ๋ยหมักมีค่าอัตราส่วนของคาร์บอนต่อ ไนโตรเจนสูงมาก ๆ อัตราการย่อยสลายจะเกิดช้า เนื่องจากความไม่สมดุลของสารประกอบคาร์บอนกับ ไนโตรเจน ในสภาพเช่นนี้เชื้อจุลินทรีย์จะใช้สารประกอบคาร์บอนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นพลังงาน และการเจริญ ในขณะที่เดียวกันเชื้อจุลินทรีย์ก็ต้อง ใช้สารประกอบไนโตรเจนด้วย (Poincelot, 1975) แต่สารประกอบไนโตรเจนมีปริมาณน้อยจึงเป็นปัจจัยที่ จำกัดการเจริญของเชื้อจุลินทรีย์ ทำให้กิจกรรมในการย่อยสลายเกิดช้า ความสมดุลของสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนของเซลล์จุลินทรีย์อยู่ในช่วง ประมาณ 10 ต่อ 1 ถ้าอัตราส่วนของสารประกอบ คาร์บอนต่อไนโตรเจนต่ำเกินไปจะทำให้ไนโตรเจนที่มีอยู่ปริมาณมากเกิดการสูญเสียไนโตรเจน เนื่องจาก กระบวนการระเหย (ammonia volatilization) การใช้วัสดุที่มีค่าอัตราส่วนคาร์บอนต่อไนโตรเจนประมาณ 25 ต่อ 1 ค่อนข้างเหมาะสมต่อการย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ แต่โดยลักษณะทั่วไปแล้วค่าอัตราส่วนของคาร์บอนต่อไนโตรเจนเริ่มต้น ที่มีแนวโน้มเหมาะสมต่อ กระบวนการย่อยสลายวัสดุจะอยู่ในช่วงระหว่าง 20-40 ดังนั้นในกรณีที่ใช้วัสดุที่มีค่าอัตราส่วนของ สารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนสูงมาก ๆ อาจจะต้องมีการเติมสารประกอบไนโตรเจนในรูปของปุ๋ยเคมี หรือสารอินทรีย์ที่มีไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบอยู่มาก เช่น มูลสัตว์ กากเลือดปน เศษซากพืชตระกูลถั่ว วัสดุเหลือใช้บางชนิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ขยะเทศบาล เป็นต้น การยกระดับปริมาณไนโตรเจน ให้สูงขึ้นจะทำให้อัตราส่วนสารประกอบคาร์บอนต่อไนโตรเจนต่ำลง กระบวนการย่อยสลายภายในกองปุ๋ยหมักจะเกิดได้เร็วขึ้น

ปริมาณไนโตรเจนในปุ๋ยหมัก ตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตรกำหนดให้มีปริมาณไนโตรเจนไม่น้อยกว่า 1 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ดังนั้นปุ๋ยหมักที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานคือ ปุ๋ยหมักจากกากชาและกากกาแฟ สอดคล้องกับอัตราส่วนของคาร์บอนต่อไนโตรเจนของวัตถุดิบทั้งสองชนิด ส่วนปริมาณฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมมาตรฐานกำหนดให้มีไม่น้อยกว่า 0.5 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ทั้ง 4 ชนิด มีปริมาณธาตุทั้งสองตามมาตรฐาน ทั้งนี้ภาควิชาปฐพีวิทยา (2541) ระบุว่าในดินมีฟอสฟอรัสต่ำมากเมื่อเทียบกับปริมาณไนโตรเจนและโพแทสเซียม โดยเฉลี่ยแล้ว ในดินมีค่าฟอสฟอรัสทั้งหมดเพียง 0.06% ในขณะที่ มีค่าเฉลี่ยของไนโตรเจนเป็น 0.14% โพแทสเซียมเป็น 0.83% ซึ่งฟอสฟอรัสเป็นธาตุอาหารที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของรากพืช โดยช่วยให้รากพืช แข็งแรงและแผ่กระจายได้รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้ลำต้น แข็งแรงตามไปด้วย นอกจากนั้นหน้าที่ของฟอสฟอรัสต่อการเจริญเติบโตของพืชคือเกี่ยวข้องกับการออกดอกและ สร้างเมล็ด เสริมสร้างการเจริญของรากพืช รากแขนง รากฝอยและเร่งให้พืชแก่เร็วขึ้น ช่วยในการแบ่งเซลล์ ช่วยแก้ปัญหาที่พืชได้รับไนโตรเจนมากเกินไป และ เพิ่มความทนทานต่อโรคและแมลงมากขึ้น ปกติแล้วธาตุฟอสฟอรัสจะมีอยู่ในดินหรือละลายน้ำได้ยาก ซึ่งจะทำให้พืชดูดเอาไป ใช้ได้ยาก แม้แต่ปุ๋ยที่ใส่ลงไปในดินโดยตรงก็ประมาณกันว่า 80-90% ของธาตุฟอสฟอรัสทั้งหมด จะถูกดินยึดไว้โดยการทำปฏิกิริยากับแร่ธาตุต่าง ๆ ในดิน (จักรชัยวัฒน์, 2550) ปริมาณธาตุโพแทสเซียมในปุ๋ยหมัก ภาควิชาปฐพีวิทยา (2541) ระบุว่าโพแทสเซียมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในรูปเกลืออินทรีย์ หรืออนินทรีย์ซึ่งละลายน้ำได้ โพแทสเซียมจำเป็นต่อกิจกรรมหรือกระบวนการสร้างส่วนต่าง ๆ ในเซลล์ที่มีชีวิต มีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างรวมทั้งการเคลื่อนย้ายแป้งและน้ำตาล กระบวนการสังเคราะห์แสง และการหายใจในพืช เพิ่มความต้านทานโรคและคุณภาพของผักผลไม้ สี ขนาดความเป็นกรดและคุณภาพใน การเก็บรักษา

ปริมาณธาตุอาหารในวัตถุดิบเปลี่ยนแปลงไปเมื่อผ่านการหมัก การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ในปุ๋ยหมัก อาจเป็นผลมาจากอัตราการเกิดกระบวนการ immobilization และ mineralization ของธาตุอาหาร (การเปลี่ยนรูปของธาตุอาหารจากอินทรีย์เป็นอนินทรีย์โดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ ที่พืชสามารถดูดไปใช้ได้) ปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ในปุ๋ยหมักที่ลดลง เนื่องจากอัตราการเกิด immobilization สูงกว่า mineralization ซึ่งปัจจัยการสร้างเอนไซม์ของจุลินทรีย์ในกระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย ปริมาณแหล่งคาร์บอน พีเอช อุณหภูมิ การมีตัวชักนำ และอากาศ (ประไพพรรณ, 2559)

การทดสอบดัชนีการงอกของเมล็ดใช้เป็นตัวชี้วัดการย่อยสลายที่สมบูรณ์ของปุ๋ยหมัก ซึ่งบ่งบอกถึงความพร้อมของปุ๋ยที่สามารถใช้เป็นสารปรับปรุงดินในการปลูกพืช โดยไม่เป็นอันตรายต่อพืช ในผลการทดลอง ปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสี่ชนิด มีค่า 87.82-100 เปอร์เซ็นต์ บ่งบอกว่ามีการย่อยสลายสารอินทรีย์เกิดขึ้น และเกิดการย่อยสลายสมบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อทดสอบการงอกของเมล็ดแล้ว สามารถทำให้เมล็ดงอก มีรากยาว พร้อมเจริญเติบโตต่อไปได้

ปุ๋ยหมักจากกากชาและกากกาแฟ มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีแนวโน้มส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ปริมาณของผลผลิตและคุณภาพของผลผลิตมากที่สุดและช่วยปรับปรุงดินในทางกายภาพ และเคมี ในกากกาแฟประกอบไปด้วยแร่ธาตุหลายชนิด โดยที่ K จะพบมากที่สุด 3,549 mg/kg นอกจากนี้ในกากกาแฟยังมีปริมาณเถ้าโดยเฉลี่ยประมาณ 0.4-1.6 % การที่ปริมาณเถ้ามีน้อยนั้นก็หมายความว่าในกากกาแฟนั้นอุดมไปด้วยคาร์บอน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในประโยชน์ในด้านพลังงานและการเกษตรได้ (รพีพรรณ, 2560)

ปริมาณกากชา และกากกาแฟ ซึ่งเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมจำนวนมาก จึงทำให้อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพราะฉะนั้นการทำปุ๋ยหมักโดยใช้วัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมเป็นทางเลือกที่ดีในการรักษาทรัพยากรดินให้คงอยู่ตลอดไป อีกทั้งยังช่วยในเรื่องของการประหยัดต้นทุนในการผลิตปุ๋ยเพื่อใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินทั้งทางกายภาพและเคมีได้อีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

ปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมที่หมักจากกากชา และกากกาแฟ มีสมบัติทางกายภาพและเคมีที่มีความเหมาะสมและมีธาตุอาหาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืชมากกว่าปุ๋ยหมักจากเถ้าลอยโรงงานไฟฟ้า และปุ๋ยหมักจากตะกอนกระดาษ เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ ของกรมวิชาการเกษตร ปุ๋ยหมักจากกากชา มีปริมาณไนโตรเจนสูงกว่าสิ่งทดลองอื่น เนื่องจากกากชามีธาตุไนโตรเจนเป็นส่วนประกอบสำคัญโดยมีปริมาณร้อยละ 3.89 ของน้ำหนัก ส่วนปุ๋ยหมักจากกากกาแฟมีปริมาณร้อยละฟอสฟอรัส สูงกว่าสิ่งทดลองอื่น โดยมีปริมาณฟอสฟอรัสร้อยละ 3.91 ของน้ำหนัก และมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์พ.ศ. 2548 ของกรมวิชาการเกษตร (ปริมาณไนโตรเจนไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ปริมาณฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 โดยน้ำหนัก)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางเคมีของปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ทราบว่าปุ๋ยหมักจากวัสดุชนิดใดที่ให้ปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชมากที่สุด และมีคุณสมบัติทางเคมีอื่น ๆ เป็นไปตามมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งในพื้นที่การเพาะปลูกของเกษตรกรอาจมีวัสดุเหลือทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม และทางการเกษตรชนิดอื่น ๆ อีกที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อพืชปลูกหลายชนิด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษา และทดลองเปรียบเทียบการทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ชนิดอื่น ๆ ใน

พื้นที่ทำการเกษตรที่นอกเหนือจากวัสดุเหลือทิ้งทั้ง 4 ชนิดที่กล่าวมา โดยอาจหมักร่วมกับอินทรีย์วัตถุอื่น เพื่อหาชนิดของวัสดุเหลือทิ้งจากธรรมชาติที่เหมาะสมต่อพืชปลูกมากที่สุด และเป็นแนวทางในการเพิ่มข้อมูลให้กับผู้ใช้ประโยชน์มากขึ้น และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยหมักกับพืชเศรษฐกิจ เช่น พืชผัก พืชไร่ และไม้ผลชนิดอื่น ๆ เพื่อศึกษาถึงอัตราและผลของการใช้ปุ๋ยหมักจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อการเจริญเติบโตของพืช

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2553. **คู่มือการปฏิบัติงาน กระบวนการวิเคราะห์ตรวจสอบดินทางเคมี**. กรมพัฒนาที่ดิน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร .น .51.
- กรมวิชาการเกษตร. 2548. **มาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ พ.ศ. 2548**. แหล่งข้อมูล :<http://www.agriinfo.doae.go.th/year52/knowledge/km>. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564.
- กองบรรณาธิการการเกษตร. 2559. **การย่อยสลายและการแปรสภาพวัสดุ**. สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- คณาจารย์ภาควิชาปฐพีวิทยา. 2548. **ปฐพีวิทยาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- จักรชัยวัฒน์ กาวีวงศ์. 2550. **เอกสารประกอบการสอนความอุดมสมบูรณ์ของดิน**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. พิษณุโลก.
- ธันวดี ศรีชาวีรัตน์. 2549. **การศึกษากระบวนการทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารร่วมกับเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร** รายงานผลงานวิจัยประจำปี 2549. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ปัญญาภา ส่งเสริม. 2559. **การศึกษาการเปลี่ยนแปลงโพแทสเซียมระหว่างกระบวนการหมัก : การเปรียบเทียบระหว่างปุ๋ยหมักมูลหมูและปุ๋ยหมักมูลไก่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ ศรีมงคล, ภาควงศ์มิต, ดันเตชสาธิต, และระวีวรรณ บุญเผย. 2557. **ผลของอัตราปุ๋ยคอกและวันปลูกต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งมีชีวิตหน้าดินและในดินและคุณสมบัติดินในระบบการปลูกข้าวโพดแซมด้วยถั่วเขียวภายใต้สภาพดินลูกรัง**. แก่นเกษตร ฉบับพิเศษ. 42: 407-413
- ภาควิชาปฐพีวิทยา. 2541. **ปฐพีวิทยาเบื้องต้น**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร
- รพีพรรณ กองตุม. 2560. **กากกาแฟ: มูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์**. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๕ ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2560.
- วรรณวิภา ไชยชาญ ฌานิกา แซ่แง ชุกลิ้น กัตตินาภู สกุล สวัสดิ์พันธ์ เจ๊ะอูยี เปาะเลาะและ ทัพพสาร ตัมประสิทธิ์. 2562. **การผลิตและคุณสมบัติของปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ในถังโฟม**. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 11(3) : 540-555.
- สุดใจ สุขช่วย. 2531. **การใช้อินทรีย์วัสดุเหลือใช้เป็นปุ๋ยพืชไร่ในดินเปรี้ยวชุดรังสิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อานัฐ ต้นโซ. 2558. **หลักการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงระดับอุตสาหกรรม**. วารสารดินและปุ๋ย 37(1): 30-39.
- Epstein, E., et al. **Mineralization of nitrogen from sewage sludge and sludge compost**. Vol. 7. No. 2. American Society of Agronomy, Crop Science Society of America, and Soil Science Society of America, 1978.
- Garau, MaA, M. T. Felipo, and MC Ruiz De Villa. **Nitrogen mineralization of sewage sludges in soils**. Vol. 15. No. 3. American Society of Agronomy, Crop Science Society of America, and Soil Science Society of America, 1986.

Poincelot, R.P. 1975. *The biochemistry and methodology of composting*. The Connecticut Agricultural Experiment Station. New Haven Bulletin. 754:1

การสำรวจอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวาน ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี

Survey of the Marketing Mix Influencing to Online Dessert Purchasing Behavior of Consumer in Ratchaburi

สุนิสา นิ่มนวล¹ อารียา อินทะแพทย์² ณิชพัทธ์ บ้านใหม่³ และ อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ^{4*}

^{1,2,3}นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁴สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, apiluckt.mns@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อขนมหวานออนไลน์ และศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 413 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 – 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพนักเรียนหรือนักศึกษา รายได้ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน ความถี่ในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ต่อครั้งคือน้อยกว่า 50 บาท ประเภทของขนมหวานที่เลือกซื้อมากที่สุดคือ เค้ก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ด้านราคาสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ขณะที่ด้านด้านผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์น้อยที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมการซื้อ ขนมหวาน ช่องทางออนไลน์ ส่วนประสมทางการตลาด

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the online dessert purchasing behavior and to study the marketing mix influencing to online dessert purchasing behavior of Consumer in Ratchaburi. This research used quantitative research methodology to surveyed 413 samples of online dessert consumers in Ratchaburi. The questionnaires were used to collect the data which analyzed by descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results showed the main respondents were 20 – 30 years old woman, educated in bachelor degree, earned less than 15,000 bahts per month, purchased online dessert 1 – 2 times per week, spent less than 50

bahts per purchasing, and most often selected cake. The respondents answered the highest influences of marketing mix toward online dessert purchasing on price followed by place, while product and promotion had lowest score of the influences.

Keywords: Purchase behavior, Dessert, Online, Marketing Mix

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจขนมอยู่ท่ามกลางการแข่งขันที่สูงและกำลังซื้อผู้บริโภคที่มีจำกัด กลยุทธ์การตลาด โดยเฉพาะด้านราคาจึงมีความสำคัญที่ใช้กระตุ้นยอดขาย ขณะเดียวกันพฤติกรรมผู้บริโภคที่หันมาเลือกรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น ตลอดจนความผันผวนของราคาวัตถุดิบที่ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต จึงเป็นโจทย์สำคัญต่อการบริหารต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ในความผันผวนสถานการณ์โควิดในประเทศที่ยืดเยื้อจนภาครัฐจำเป็นต้องยกระดับความเข้มงวดผ่านมาตรการล็อกดาวน์-เคอร์ฟิวในหลายพื้นที่เสี่ยง ส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อการปรับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคที่ต้องประหยัดและใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ด้วยลักษณะสินค้ากลุ่มขนมมีความจำเป็นต่อการบริโภคน้อยกว่ากลุ่มอาหารหลักอื่น ๆ (ศุภย์วิชัยกสิกรไทย, 2564)

ขนมหวานมีอยู่หลายชนิดหลายประเภท ทั้งเป็นขนมสดขนมแห้ง โดยสถานการณ์ปัจจุบันผู้บริโภคขนมหวานให้ความสำคัญกับของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุขนม ดังนั้นผู้ผลิตจึงจะต้องเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ขนมหวานซึ่งมีอยู่หลายลักษณะ ดังนั้นการเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะต้องใช้ในการเลือกบรรจุภัณฑ์จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของตัวขนม พิจารณาถึงอายุการเก็บและพิจารณาถึงต้นทุนการผลิต บรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์อาหาร (อุสิธรา จันตาเวียง, 2563) พฤติกรรมผู้บริโภคปัจจุบันนิยมเลือกซื้อสินค้าจากแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ สูงขึ้นมากจากอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก อีกทั้งผู้บริโภคทุกเพศทุกวันนิยมการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างรุนแรงในระยะสั้น และหลายพฤติกรรมจะอยู่ถาวร กลายเป็น New Normal หรือวิถีความปกติใหม่ ทั้งในด้านการทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินกลยุทธ์ให้แตกต่างจากเดิม (รวีสรา ศรีบรรจง และนันทวัน เหลี่ยมปรีชา, 2564)

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการ ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายขนมหวาน เข้าใจถึงพฤติกรรมผู้บริโภคและสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมกับผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

พฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การศึกษากระบวนการที่กลุ่มบุคคลหรือบุคคลหนึ่งทำการ เลือกซื้อบริโภค และ การใช้สอยที่เกี่ยวข้องกับสินค้า บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการให้ได้รับ ความพึงพอใจสูงสุด (วันดี รัตนกายแก้ว, 2554) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การแสดงออกแต่ละคน ปัจเจกบุคคลในการใช้สินค้าและบริการทางใดทางหนึ่ง รวมไปถึงการตัดสินใจ มีผลต่อการแสดงออกของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป บ่งบอกถึงความชอบและไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถสังเกตได้ หรือวัดได้ เช่น การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางการเคลื่อนไหวต่าง ความคิด เป็นต้น ในปัจจุบันการ พฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าออนไลน์ โดยเฉพาะพฤติกรรมรูปแบบใหม่ของผู้บริโภคที่เรียกว่า New Normal ส่งผลต่อการ ซื้อสินค้าและบริการออนไลน์มากขึ้น หน้าร้านในศูนย์การค้าขนาดใหญ่เริ่มสำคัญน้อยลง นอกจากนี้พบว่าผู้บริโภคซื้อ สินค้าอุปโภคบริโภคผ่านทางช่องทางออนไลน์เป็นจำนวนและปริมาณต่อชิ้นที่มากขึ้น ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์ ของใช้ในบ้าน สินค้าสำหรับสุขภาพและความงาม (จิตติภาพ รุ่งสถาพร, 2562) โดยกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าทาง อิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) กระบวนการก่อนตัดสินใจ ลูกค้าต้องหาข้อมูลเปรียบเทียบความคุ้มค่าตามที่ต้องการมากที่สุด จึงจะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจซื้อ 2) กระบวนการตัดสินใจซื้อ หลังจากได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจแล้ว นำ ข้อมูลมาวิเคราะห์ ตรวจสอบราคา เงื่อนไขการขาย การส่งสินค้า บริการหลังการขาย ก่อนตัดสินใจสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ 3) กระบวนการหลังการขาย หลังจากตัดสินใจสั่งซื้อสินค้า รับสินค้าและบริการจากผู้ขายแล้ว ลูกค้าที่นำสินค้าไปใช้อาจเกิด ปัญหาขึ้นภายหลัง หากเกิดปัญหาขึ้นผู้ประกอบการต้องพร้อมที่จะแก้ปัญหา พร้อมทั้งจะอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า อยู่ตลอดเวลา (อิทธิวัฒน์ รัตนพองปู่, 2555)

ส่วนประสมทางการตลาด

ชมพูนุท นรินทรางกุล ณ อยุธยา และศศิณีภา ศรีกัลยานิวาท (2563) ได้กล่าวถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทขนมหวาน ประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วยสิ่งที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ ประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ ตราสินค้า รวมถึงบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ต้องมีรรถประโยชน์ มีคุณค่าในสายตาของลูกค้า

2. ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต้องจ่ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ เช่น ราคาสินค้า ส่วนลด เป็นต้น หรือหมายถึงคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าของผลิตภัณฑ์กับราคา ดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคา ควรให้ความสำคัญกับความรับรู้ในสายตาผู้บริโภค

3. การจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง โครงสร้างช่องทาง ประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมที่ใช้เคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากองค์กรไปยังตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย การเก็บรักษาสินค้าคงคลัง สถานที่จัดจำหน่าย การขนส่ง

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง เครื่องมือการสื่อสาร เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าและบริการ การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อสร้างทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อ ประกอบด้วย การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงาน การส่งเสริมการขาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภริษา กรพัฒน์นันทน์ และ ชุตติมาวดี ทองจีน (2559) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคขนมไทยของคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ศึกษาปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ทัศนคติ และส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อ

พฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมไทยจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า มีค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อขนมไทยมากที่สุด 151 – 200 บาท นิยมขนมแบบสุกด้วยการทอด ปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิต ปัจจัยทัศนคติ และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่ารูปแบบการดำเนินชีวิต ทัศนคติต่อขนมไทย และปัจจัยส่วนประสมการตลาด มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมไทย

จาริณี อิศรางกูร ณ อยุธยา (2560) ศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมไทยของลูกค้าชาวไทย ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่บริโภคขนมไทยและอาศัย อยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 40 ปี ศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ประกอบธุรกิจส่วนตัว รายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในด้านการบริการของร้านขนมไทยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านสภาพแวดล้อมของการบริการ ด้านกระบวนการบริการ และภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างการบริโภคขนมไทย มีระดับความพึงพอใจด้านต่างของส่วนประสมทางการตลาด ต่างกันทุกด้าน

บรรณีย์ ทาสอน (2563) ศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเบเกอรี่แบบ Take Away ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเบเกอรี่แบบ Take Away เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่าปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาและด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร และด้านลักษณะทางกายภาพ ในส่วนพฤติกรรมในการเลือกซื้อประเภทของเบเกอรี่ คือ ขนมปัง เหตุผลในการซื้อ คือ รสชาติอร่อย ความถี่ในการซื้อ คือ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ สถานที่ในการซื้อ คือ ร้านเบเกอรี่ ข้างทาง ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย คือ 101-150 บาท ช่วงเวลาในการซื้อ คือ ช่วงบ่าย และ โอกาสในการซื้อ คือ โดย ซื้อเป็นประจำ เช่น บริโภคเอง บริโภคในครอบครัว และ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้นปีที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อเบเกอรี่แบบ Take Away ไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อเบเกอรี่แบบ Take Away

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่เคยซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ในจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรจากจำนวนประชากรของจังหวัดราชบุรี จำนวน 869,140 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างของการวิจัยจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) ซึ่งผู้วิจัยให้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ได้ขนาดตัวอย่างคือ ผู้บริโภคขนมหวานในจังหวัดราชบุรี จำนวน 400 คน และได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 400 คน มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการสำรวจปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้บริโภคในจังหวัดราชบุรี โดยขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยสำหรับส่วนประสมทางการตลาด

ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด พฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ประกอบด้วย ความถี่ในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ เหตุผลในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ประเภทของขนมหวานที่เลือกซื้อ และข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

3. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ของการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมผู้บริโภคที่ซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ในจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม เป็นข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นข้อความเกี่ยวกับเหตุผลของการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ กลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อ ประเภทของขนมหวานที่เลือกซื้อ ความถี่ของการซื้อ และค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการซื้อ ส่วนที่ 3 อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนที่ 4 เป็นข้อความปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะขั้นตอนในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขนมหวานของผู้ผ่านช่องทางออนไลน์ รวมทั้งอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์

2. สร้างและพัฒนาแบบสอบถามและข้อรายการ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ส่วนที่ 3 อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ค่า IOC ของแบบสอบถามทุกข้อความมีค่าเกิน 0.5 ถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูล

4. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละข้อความมีค่ามากกว่า 0.7 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการทำแบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตามระยะเวลาที่เก็บข้อมูลเป็นช่วงการระบาดของเชื้อ COVID-19 ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้โดยตรง จึงใช้การเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ จากการรวบรวมข้อมูลมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 413 คน โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงและการกระจายของข้อมูล
2. ระดับคะแนนของค่าเฉลี่ย จากการตอบแบบสอบถามสามารถแปลความได้ดังต่อไปนี้
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า มาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า ปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า น้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความว่า น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

หลังจากคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 413 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 และ รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	212	51.33
หญิง	201	48.67
รวม	413	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	129	31.24
20 – 30 ปี	163	39.46
31 – 40 ปี	50	12.11
41 – 50 ปี	32	7.76
51 – 60 ปี	22	5.32
60 ปีขึ้นไป	17	4.11
รวม	413	100.00

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนปลาย	88	21.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	87	21.06
ปวช/ปวส	86	20.82
ปริญญาตรี	132	31.97
สูงกว่าปริญญาตรี	20	4.85
รวม	413	100.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	201	48.67
ธุรกิจส่วนตัว	112	27.12
ข้าราชการ	55	13.32
พนักงานบริษัท	35	8.47
อื่น ๆ	10	2.42
รวม	413	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 15,000 บาท	232	56.17
15,001 - 25,000 บาท	84	20.34
25,001 - 35,000 บาท	52	12.60
35,001 - 45,000 บาท	33	7.99
45,001 - 55,000 บาท	7	1.69
55,001 บาทขึ้นไป	5	1.21
รวม	413	100.00

2. พฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ ด้วยความถี่ 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 32.44 ค่าใช้จ่ายในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ส่วนใหญ่น้อยกว่า 50 บาท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 32.44 ค่าใช้จ่ายในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ต่อครั้งส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ต่ำกว่า 50 บาท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 เหตุผลในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ส่วนใหญ่ซื้อรับประทานเอง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 52.05 ผู้ตอบแบบสอบถามซื้อขนมประเภทเค้กมากที่สุด รายละเอียดของพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของพฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์

พฤติกรรมการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์	ความถี่	ร้อยละ
ความถี่ในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์		
1 - 2 ครั้งต่อเดือน	59	14.29
1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์	134	32.44
3 - 4 ครั้งต่อเดือน	29	7.02
3 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์	82	19.87
ซื้อทุกวัน	78	18.88
ซื้อตามโอกาสพิเศษ	29	7.02
อื่น ๆ	2	0.48
	413	100.00

พฤติกรรมการซื้อขายขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์	ความถี่	ร้อยละ
รวม		
ค่าใช้จ่ายในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์		
น้อยกว่า 50 บาท	132	31.96
51 – 100 บาท	106	25.67
101 – 150 บาท	80	19.37
151 – 200 บาท	57	13.80
201 – 250 บาท	22	5.32
มากกว่า 250 บาท	16	3.88
รวม	413	100.00
เหตุผลในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์		
ซื้อให้ครอบครัว	64	15.50
ซื้อรับประทานเอง	215	52.05
ซื้อรับประทานกับเพื่อนในกลุ่ม	134	32.45
รวม	413	100.00
ประเภทของขนมหวานที่เลือกซื้อ		
	ลำดับ	
เค้ก	1	
ขนมปัง	2	
คุกกี้	3	
เยลลี่	4	
บราวนี่	5	

3. ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ แบ่งเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยด้านที่มีความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.81) รองลงมาได้แก่ด้าน ตามด้วยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ขณะที่ด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ด้านผลิตภัณฑ์ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีรสชาติอร่อย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.75) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีรสชาติหวานน้อย ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.93)

ด้านราคา ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระบุราคาชัดเจน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.73) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ระดับราคาเหมาะสมกับความสวยงาม ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.92)

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สามารถค้นหาสินค้าได้ง่าย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.75) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ช่องทางจัดจำหน่ายออนไลน์ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89)

ด้านการส่งเสริมการตลาด ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการลดราคาเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.80) และมีของแถมเมื่อซื้อครบจำนวน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.83) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีบัตรสมาชิกสะสมแต้ม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.89) รายละเอียดของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์			
มีรสชาติอร่อย	4.55	0.75	มากที่สุด
มีความสะอาดสดใหม่	4.41	0.90	มาก
มีส่วนผสมของแป้งน้อย	4.44	0.82	มาก
มีรสชาติหวานน้อย	4.32	0.93	มาก
มีขนมให้เลือกหลากหลายชนิด	4.53	0.73	มากที่สุด
รวม	4.45	0.83	มาก
ด้านราคา			
ระดับราคาเหมาะสมกับวัตถุดิบที่ใช้	4.53	0.74	มากที่สุด
ระดับราคาเหมาะสมกับความสวยงาม	4.38	0.92	มาก
มีระดับราคาให้เลือกหลากหลายระดับ	4.50	0.77	มากที่สุด
ระดับราคาเหมาะสมกับขนาดราคาต่อชิ้น	4.43	0.88	มาก
ระบุราคาชัดเจน	4.54	0.73	มากที่สุด
รวม	4.48	0.81	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
สามารถค้นหาสินค้าได้ง่าย	4.54	0.75	มากที่สุด
ส่งสินค้าได้อย่างรวดเร็ว	4.43	0.88	มาก
สินค้ามีพร้อมขายอยู่เสมอ	4.49	0.79	มาก
ช่องทางจัดจำหน่ายออนไลน์ที่หลากหลาย	4.40	0.89	มาก
รวม	4.47	0.82	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด			
มีการลดราคาเป็นประจำ	4.50	0.80	มากที่สุด
มีบัตรสมาชิกสะสมแต้ม	4.37	0.95	มาก
มีการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ	4.48	0.80	มาก
มีการรีวิวสินค้า	4.39	0.94	มาก
มีของแถมเมื่อซื้อครบจำนวน	4.50	0.83	มากที่สุด
รวม	4.45	0.87	มาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ในจังหวัดราชบุรี จากการเก็บแบบสอบถามจำนวน 413 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 – 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพนักเรียนหรือนักศึกษา รายได้ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน ความถี่ในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ค่าใช้จ่ายในการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ต่อครั้งคือ น้อยกว่า 50 บาท ประเภทของขนมหวานที่เลือกซื้อมากที่สุดคือ เค้ก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ด้านราคาสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ขณะที่ด้านผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์น้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ชี้อายุระหว่าง 151 – 200 บาท สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐริชา กรพุดินันท์ และ ชุตติมาวดี ทองจีน (2559) ที่ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคขนมของผู้คน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามีค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อขนมต่อครั้งมากที่สุด 151 – 200 บาท อายุของผู้บริโภคส่วนใหญ่ 20 – 30 ปี และส่วนใหญ่ซื้อเพื่อรับประทานเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ จาริณี อิศรางกูร ณ อยุธยา (2559) พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างอายุ 21- 25 ปี และ 26 – 30 ปี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด และตัดสินใจซื้อขนมหวานด้วยตัวเอง อย่างไรก็ตามความถี่ในการบริโภคแตกต่างจากการศึกษารั้งนี้ โดยความถี่ของการบริโภคขนมไทยมากที่สุด 3 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์มากที่สุดคือ ด้านราคา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐริชา กรพุดินันท์ และ ชุตติมาวดี ทองจีน (2559) ที่ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคขนมหวานของผู้คนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมหวาน โดยด้านราคามีอิทธิพลสูงสุดต่อการเลือกซื้อขนมหวานของผู้บริโภค เช่นเดียวกับการศึกษาของ บรรณณ์ ทาสอน (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อขนมประเภทเบเกอรี่ของกลุ่มนักศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคามีผลต่อการซื้อขนมประเภทเบเกอรี่มากที่สุด

ขณะที่ด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์น้อยที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธาทิพย์ ท้วจบ (2562) ที่ศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ จังหวัดนครปฐม พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์น้อยที่สุดคือด้านผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยแตกต่างจากการศึกษาของ ชมพูนุท นรินทรางกุล ณ อยุธยา และ ศศิณิภา ศรีภักษานิวาต (2563) ที่ศึกษาพฤติกรรมการซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ไรซ์เบอร์รี่บราวน์อบกรอบผสมอัลมอนด์ ของผู้บริโภคในจังหวัดพิษณุโลก ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมการซื้อ ดังนั้นผลการศึกษานี้ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่อาจมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อขนมหวานของผู้บริโภค

ด้านส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐริชา กรพุดินันท์ และ ชุตติมาวดี ทองจีน (2559) ที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดและการบริโภคขนมไทยไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ โดยการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมการตลาดและพฤติกรรมการบริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์อาจเป็นประเด็นที่สามารถดำเนินการวิจัยได้ในอนาคต

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ บรรณณ์ ทาสอน (2563) ซึ่งพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นประเด็นการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ที่ผู้บริโภคต้องการได้รับสินค้าที่มีการจัดส่งอย่างรวดเร็ว ค้นหาสินค้าได้ง่ายชัดเจน มีสินค้าหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากพฤติกรรมผู้บริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนปลายซึ่งประกอบด้วยนักเรียนและนักศึกษาและวัยเริ่มทำงาน ผู้ผลิตและจำหน่ายขนมหวานจึงควรสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และส่วนประสมทางการตลาดอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และวัยทำงานตอนต้น

2. ด้านผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีรสชาติอร่อย ถูกปากผู้บริโภคทุกวัย มีความหลากหลาย รวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม โดดเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคชนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนมหวานประเภทเค้ก ที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากการตอบแบบสอบถาม

3. ด้านราคา ควรคำนึงถึงการตั้งราคาให้เหมาะสมกับวัตถุดิบ เหมาะสมกับขนาดของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาที่เหมาะสมกับนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งกลุ่มคนวัยทำงานช่วงต้น ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าหลักของการบริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์

4. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรสร้างความหลากหลายของช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ ให้ครอบคลุมโปรแกรม และแอปพลิเคชันที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้เพื่อการค้นหาสินค้าขนมหวานได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงกระบวนการการจัดส่งสินค้าไม่ให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากขนมหวานเป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงต่อการชำรุด เสียหายระหว่างขนส่งได้สูง

5. ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรพิจารณาการลดราคาให้เหมาะสมกับสินค้า รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุม รวมถึงการรีวิวลินค้าโดยใช้ผู้มีอิทธิพล (Influencer) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีอิทธิพลที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภควัยเรียนและวัยทำงาน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในกลุ่มประชากรที่กว้างขึ้น เช่นการวิจัยในระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด และการจัดจำหน่ายสินค้าให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกสำหรับพฤติกรรมการซื้อและการบริโภคขนมหวานผ่านช่องทางออนไลน์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผู้บริโภคขนมหวานได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จาริณี อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2559). ความพึงพอใจและพฤติกรรมการบริโภคขนมไทยของลูกค้ายาวไทย ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชมพูทนต์ นรินทรานกุล ณ อยุธยา. และ ศศิณีภา ศรีกัลยานิวัต. (2563). พฤติกรรมการซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ไรซ์เบอร์รี่บราวนีอบกรอบผสมอัลมอนด์ของผู้บริโภคในจังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2 (1), 38-50.
- ทิตาพร รุ่งสถาพร. (2562). พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมาณ และพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บรรณรัตน์ ทาสอน. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อแบบ Take Away ของกลุ่มนักศึกษาในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารร่วมพฤษ มหวิทยาลัยเอกริก, 38 (2), 127-138.
- ภริษา กรพุดินันท์. และ ชุตติมาวดี ทองจิ้น. (2559). พฤติกรรมการบริโภคขนมไทยของคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 8 (2), 81-95.

- รวีสรา ศรีบรรจง. และ นันทวัน เหลี่ยมปรีชา. (2564). พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคภายใต้วิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีผลต่อส่วนประสมการตลาดออนไลน์. โครงการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. 2564, วันที่ 1 เมษายน 2564.
- วันดี รัตนกายแก้ว. (2554). พฤติกรรมการซื้อสินค้าในเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุค กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). กสิกร คาดมูลค่าตลาดขนมขบเคี้ยวปี 64 หดตัว 4% ผลจากภาวะศก.กระทบกำลังซื้อ. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม, 2564, <https://www.efinancethai.com/LastestNews/latestNewsMain.aspx?release=y&ref=M&id=VIQyd0pNcistrODQ9>.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี. (2564). จำนวนประชากรจังหวัดราชบุรี. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน, 2564. <https://rbpho.moph.go.th/upload-file/doc/files/20082021-030246-6427.xlsx>.
- สุรชาติพย์ ท้วจบ. (2562). พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 8 (2), 195-205.
- อุสิธรา จันตาเวียง. (2563). การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทย. วารสารเทคโนโลยีนวัตกรรม, 4 (2), 60-69.
- อิทธิวัฒน์ รัตนพองปู่. (2555). E-marketing การตลาดอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: วิตตี้กรุ๊ป.
- Yamane, T. (1967). Taro Statistics: An Introductory Analysis. New York: Harper & Row.

The Role of Actor Network Theory in the Organization of a Sport Tourism Event

Ronald Portanier^{1*} Sathcha Kaisornrat^{2*}

²Faculty of Management Science. Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

*Corresponding author e-mail, ronaldportanier@hotmail.com, sathcah@yahoo.com

ABSTRACT

Sport tourism has become a world-wide phenomenon whose continual success required its own particular analysis. The use of Actor Network Theory as a methodology suitable for analyzing different models permitted this analysis. However, its application to sport tourism was quite novel. This paper discusses the relevance of applying Actor Network Theory to understand better the motor that drove a sport tourism activity to make it a successful event. The concept of Actor Network Theory was first described, and its role was then discussed within the parameters of a sport tourism event that was hybrid in character. This showed that Actor Network Theory lent itself well to accommodate this hybridity and was a viable method to create a three-dimensional model that could be interrogated as needed to organize a sport tourism event and make it successful. This three-dimensional model took on the aspect of a network diagram composed of those persons that formed the activity, the concept that branded the event, and those objects that grounded the event as an ephemeral activity.

Key words: Sport tourism. Actor Network Theory. Network diagram

Introduction

It was logical to associate the organization of a sport tourism event with that of sport and tourism. This raised the question if a sporting event was organized for the vacationing tourist, or was it more organized as a touristic event for the sporting tourist? This question can be answered by finding how a sport tourism activity was organized by investigating its best practices. This was analogous in approach to that of investigating those best practices applied to organize a sporting event such as a soccer league, a tennis match or a bicycle competition.

Therefore, one might ask, what can be borrowed from these best practices to organize a sport tourism event to make it a successful sport activity? Conversely, which best practices can be borrowed from organizing a traditional touristic vacation to make the sport tourism activity a successful touristic one? Most important of all, how does one know which best practices to use from both?

Prior to answering this question, the term best practice needed qualifying.

Best practice can be described as a preconceived method or manner of behavior for carrying out a specific discipline, skill or trade. This behavior is directed towards the use of an expertise,

combined with an intuitive manner that rendered the outcome by means of a series of actions that drew upon previous knowledge.

These actions followed a set sequence of first obtaining information on the topic; next synthesizing the theme; and then carrying out a series of activities to obtain the outcome. The outcome was then assessed to confirm the manner and method how this was obtained and adjustments were made to the best practice for the next activity [Verbrugge 2016]. To know which best practices to borrow from other sporting and touristic activities to organize a unique sport tourism event required recognizing those best practices that were applicable and adapting and adjusting them accordingly.

However, this cannot be done solely by intuition. A carefully thought out approach was needed. This required understanding why sport tourism events became ongoing successes by first deconstructing their organization and then applying a systematic methodology to interrogate how they were organized. Considering the complexity involved to organize a sport tourism event that was successful, how did one choose an appropriate methodology? Actor Network Theory was a methodology that could be specifically applied for this purpose [Law 1992].

Objective

The objective of this paper was to apply the methodology of Actor Network Theory to interrogate a sport tourism activity and find out what made it a successful event. There were no publications as such on the applicability of Actor Network Theory concerning the outcome of a sporting touristic event. It was the intent of this paper to show how to apply this methodology to any organized sporting event that was also a touristic activity and determine its success factors.

Methodology

The methodology used to achieve the stated objective of this paper consisted of a straightforward application of the Actor Network Theory process based on empirical investigations that correlated similarities based on knowledge of production, best practices and social order. Specifically, the application of the Actor Network Theory as a methodology was used to deconstruct and interrogate the role played by those persons that shaped the outcome, the concept that drove the event, and those objects that served as enablers but were also constraints. Here, the applicability of Actor Network Theory as a methodology for organizing a successful sport tourism event relied on current best practices that were validated by making reference to a recent sport tourism event that was successful.

Findings in the use of Actor Network Theory

Actor Network Theory was a suitable method because it addressed the interactions that occurred within an organizational network together with the occurrence of the event itself [Latour 2007]. It could be made to interrogate the nodes in the network that bound together the process followed by the different roles and their relationships in their many diverse forms. It helped expose for

analysis the organizational structure that was needed to stage the event and permitted knowing the different relationships that converged into an actual and successful activity. Its use served as the motor to develop an appropriate model that drove the organizational setup of a sport tourism activity.

Any discourse on sport tourism required understanding the challenges that needed to be overcome to formulate a suitable organizational model. Such a model had to provide an appropriate mechanism to allow the sport tourism event to be defined in terms of its destination as a territorial activity. The discourse that Actor Network Theory provided permitted one to focus on three areas of investigation: the social networks that caused the event to occur, the realization of the event as an idea, and the location of the event as a geographically bounded destination [Law, Hassard 1999].

The emphasis of scholars studying sport tourism was focused on the social networks that were essential and their inter-organizational cooperation, without considering any hybrid aspects [Johannesson 2005]. This view was based on observing the interaction between those working to organize the event, including the logistical supporters on one hand, and the sporting tourists and going as far as the travel companies that the sporting tourists use. To the casual observer, the organization of a sporting touristic event such as the Bangkok marathon may simply be the outcome of the organizers of the race coming together with the sport participants, and that included runners who were also tourists [Portanier, Kaisornrat 2021].

Discussion

The Non-Bilinear Aspect of Sport Tourism

Tourism in the traditional sense is not an activity that is linear in concept, but is rather a practice that invoked a multiple mobility that occurred in different networks [Johannesson 2005]. This situation can be read across to sport tourism because it went beyond the bilateral interaction of the tourist sport participant as the guest and the organizers and their support functions as the host. The use of Actor Network Theory as an analytical method can be useful to provide the required insight into a sport tourism project. The application of Actor Network Theory can also serves to research and create novel sport tourism themes that have so far been untapped.

The analysis of a novel or emerging sport activity and how it can be used to attract the sporting tourist as a participant required creating the various networks and identifying the many nodes that served to drive the event. Here is where the use of Actor Network Theory became useful because it allowed one to deal with the different relationships in the network and their hybridity within a social world [Johannesson 2005]. Acknowledging this hybridity allowed one to by-pass what at first seemed to be a form of binary dualism between the tourist-sport person and the host organizer.

This meant that it was fundamental to uncover those characteristics that inhabited the network to better explore the processes that required attention by the host organizer. This would help generate a discourse that was independent of the pure logistical strategy that was deemed to be the primary contender by the host organizer for the success of the sport tourism event.

Hence, the popularity of sport tourism, both in policy and in practice, required an analytical study that went beyond the idea of a sporting activity as an attraction with sporting facilities in a tourist destination.

The primary purpose of Actor Network Theory—that of defining and investigating a multiplicity of networks—is directly applicable within the context of communication studies (Bencherki 2017), (Czarniawska 2005), (Plesner 2009). As a consequence, it has appeared in research that investigated tourism development [van der Duim 2012]. These discussed how Actor Network Theory was a plausible approach for investigating the development of tourism because of its amenability to deal with a network of different actors that were not necessarily persons, but could also be concepts and objects.

The application of the Actor Network Theory as a methodology had not been previously used within a sport-tourism context. Its use to equally treat concepts and objects as if they were persons provided an opportunity to formulate an organizational model of communication that was specific to sport tourism.

Here, the general understanding of the model with its networks was not limited to persons, but also viewed with the supposition of economics and innovation and within the context of its physical destination.

The host organizers used the uniqueness of the sport event to attract the participants and justify the event on the economic benefit that was generated. There was a natural strong bond between the local economy and the geographical territory of the event that strove to reinforce the weaker ties of the non-local, the sporting tourist, and the very short duration of the event, and that came to an abrupt stop when the last participant crossed the finish line and the medals were given out.

Yet, the host organizers remained the principal actors in the network because they institutionalize the event and created learning activities that resulted in the use of best practices for the support activities, and which were also projected onto the participants of the event [Portanier, Kaisornrat 2021].

A review of other networks based on other disciplines showed that sport tourism appeared weak in networking, when compared for example with networks for finance, banking, business and commerce [Latour 1987].

However, rather than categorically state that sport tourism as an industry was weak in its organizational model, it may well be stated that sport tourism can be framed as a development project that had as its destination a geographical location. This also fitted into the traditional model of the typically organized guided tourist tour and could be compared to a typical business or commercial model.

Tourism was usually associated with the tourist gaze. Tourism was also associated with the more normative account of tourism business. Both were based on a clear distinction between the tourist and the host; the place where the tourist initiated entry into the network, the visual consumption

of signs and symbols, and the completion of the touristic event as the exit out of the network [Johannesson 2005].

The Hybridity of the Sport Tourism Model

Sport tourism events were more ephemeral than actual tourist destinations that were themselves subject to trends and changes of taste among the tourist population. The sport tourism organizers can overcome this by attaching their network not only to the tourism industry but also to other well-being health industries. When the business industry decided to hold a congress or commercial exhibition, they had as a primary interest the sharing of knowledge about their best practices or the promotion of their own commercial products. How they applied these events can teach the sport tourism organizers what to do. Admittedly, a congress or commercial exhibition was also very ephemeral. Yet, they were attached to the more stable industry of business and commerce.

Sport tourism can be categorized as being heterogeneous and mobile. It consists of people—the organizers, their supporters and the sporting tourist; the product—the event, its organization and financing; and the concept—its branding. As such, a sporting tourism event became stabilized the moment that it occurred. Yet, because the event itself was a sport activity and was more of an ephemeral performance, it was the material quality and solidity of the geographical location that became critical to its success [Cloke, Jones 2001].

When the event engaged with the location, which on its own may qualify as a tourist destination, the touristic consumption of the event became part of the network that intertwined with the natural, social and cultural aspects of the location. Actor Network Theory with its prominence towards the social, provided the required framework to research and help create a model to understand and mitigate the complexities of the sport tourism network and ensure best practices were applied appropriately.

However, because Actor Network Theory is not a theoretical tool, but a method, there is, as such, no standard hand-book how to apply it [Michael 2017]. It is a “how to” do something, based on the results of empirical investigations that can correlate similarities based on knowledge of production, best practices and the social order.

Here, the organizers have to apply the notion that instead of focusing on pre-set boundaries of actions, they should pay attention to the process of what happened in between.

One singular sporting event that can be a valuable model to reduce the ephemeral content of a sport tourism event is that for the Olympic Games. The site is ephemeral and so is the participation, but the event is consistent in date and organization. The organizers, the sport participants, the geographical location, and the logistical preparation culminating into the event can be seen as forming a network bounded by space and time. They are ephemeral, but they are equally bonded by the solidity of their materiality. This follows the concept of Actor Network Theory, where materiality occupies an equally important place in the network as do the organizers and the participants.

Materiality becomes the mode of creating links in the network [Hennion *et al.*1989]. Hence, the network did not solely consist of those persons that created the network nodes, but also included non-human elements. We do not necessarily know if the sporting activity itself was the most important in shaping the event or if it was the organizers promoting the event itself, and what role the natural attraction of the event played in shaping it.

To describe this, one can conjure a triangular relationship where the base of the triangle is the medium that inscribes the concept of the event, one side of the triangle is the organizer that creates the concept and the other side of the triangle is the participant that enacts the concept, and where the overall beneficiary is the event.

This is illustrated diagrammatically in figure 1.

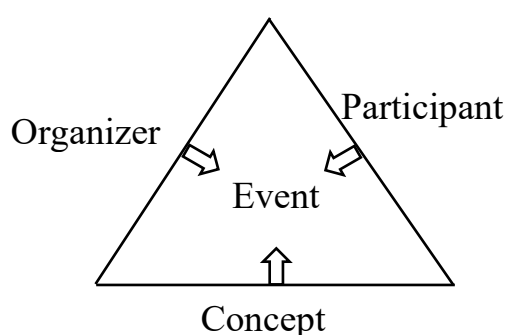

Figure 1. Triangular relationship leading to the event.

The communication that took place, whether it was relaying the concept into an event, or relaying the event into an actual activity, or relaying the activity into a successful outcome, was all translational [Law 1986]. None of it had its own original source of reference.

Sport tourism can be described as a practice that involved a network order that comprised a concept, its diffusion, and its actual realization. These are similar endowments for any touristic activity and signify their production and consumption from two points of view:

First, the sport event is a series of ordered relationships that occurred through space and time. They acquired a certain significance that caused the event to occur. The traditional concept that sport tourism happens in a one-dimensional time-space map at a particular geographical location as a unique marketing strategy needed to be replaced with one that acknowledged its hybridity, and in particular its marketing aspect.

The event organizers may have or may not have strong global ties, and they may even be very weak, but if the marketing strategy was successful, then the promoters would attract the sportsperson to behave as a sport tourist and participate in the event. The sportsperson, coming in from the outside, consumed the event in a similar manner as a cultural tourist did with the tourist gaze [Urry 2001].

However, the newness of sport tourism occurring as a random but ordered event required a better understanding of the nodes in the network in order to be successful, not only as a sport event, but also as a commercial benefactor to the organizers, the host community, and the host entities.

Actor Network Theory is concerned with two types of space [Callon, Latour 1981]. These are regional space and network space. Regional space can be considered to be also regionally mobile due to changes in its topography. Network space, although understood to be mobile, can also be consistent and fixed when the working relationship between the parts are constant.

The fluidity for organizing a sport tourism event made it possible to think of it in different ways. There was a specific ordering of commerce and culture, but also the successful movement of the event as a project through the space it occupied.

The momentum for organizing the sport tourist event could take the form of a drill that addresses accommodating the event, correlating it to other international and national sport and cultural activities occurring around the same time, and treating it as a passage with a time line that shifted according to its governing parameters. Not all of these ingredients are readily tangible, especially the more ephemeral ones.

Considering that organizing a successful sport tourism event is a complex endeavor, the use of Actor Network Theory became more paramount as an appropriate methodology to investigate past events, especially for those events that failed so that one can draw lessons from what caused their failure [Latour 1987]. Here, the creation of a network diagram, or rather a matrix diagram that combined all possible parameters, real and virtual, would permit a better understanding of the phenomenology that served as the motor for creating a successful event.

This matrix network will end up being three-dimensional and have the following facets:

- The “concept” the event embraces. This would identify what makes it an attraction.
- The “persons” that make up the organization. This would be the organizers, their supporters and the participants.
- The “objects” that the concept addresses. This would be the geographical location and other physical attributes that make it unique.

Figure 2 illustrates the composition of the matrix relationship.

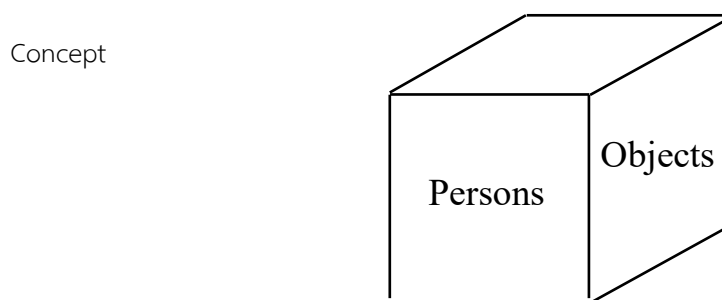

Figure 2. Three-dimensional matrix relationship applicable to a sport tourism event.

Some sport tourism events use prize money to attract top performers of international and national acclaim. The purpose of this was to bolster the image—the branding—of the event. Other sport tourism events did not offer prize money for the simple reason of affordability. Instead, they copied from other types of events by giving significant attention to the branding of the event itself and emphasized other attractions such as entertainment and *cameradie* [Allen 2002].

Understanding why a sport tourism event is successful required knowing:

- How best practices fitted into the concept of the event as a theme.
- How the organizers applied these best practices.
- How they were followed by the supporting resources, including the sponsors.
- How they were embraced by the sporting tourist.
- Their applicability to the geographical location of the event and any local community implications.

What are the attributes that can make the location of a sport tourism event enticing?

- The location must be branded for its uniqueness.
- The terrain must be well chosen, making it inviting to participate.
- The location must be welcoming and colorful, adding to the euphoria generated during the actual activity.

Whenever people congregated, commercial activity followed [Gehl 2012]. Sport tourism events were no exception, regardless of whether the event was for the masses or if it was a niche event for an elitist activity. The role of commercial sponsors, in particular, needed to be included in the network and the position they occupied becomes part of the analysis to ensure they came back for the next event.

Figure 3 shows how the Actor Network Theory method can serve to compose the network of a sport tourism event as a matrix diagram.

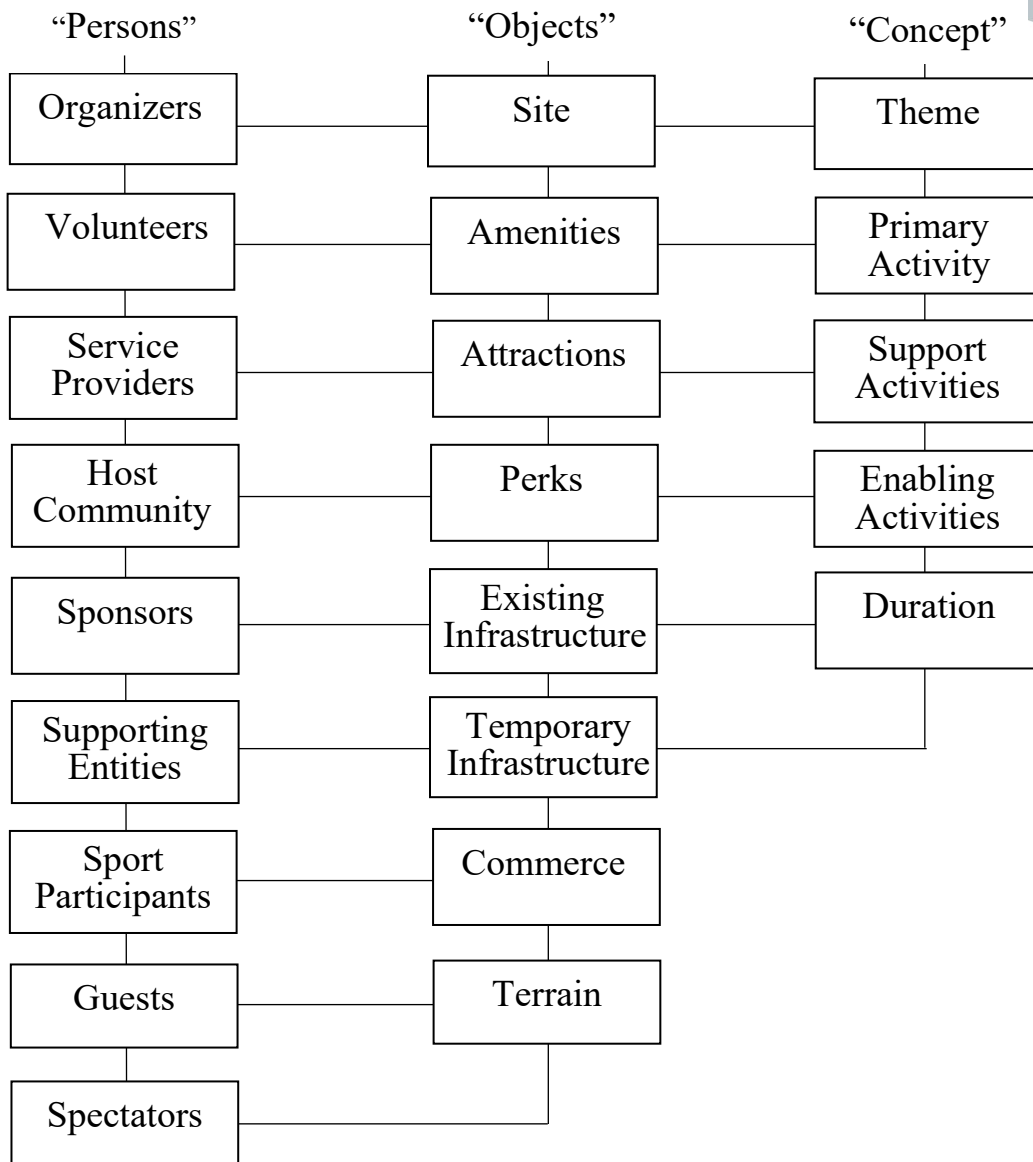

Figure 3. Sport Tourism Network Diagram

This diagram addresses two aspects in the implementation of the Actor Network Theory method. First, it implicated all the possible contributors to the occurrence of the sport event, whether they were persons, objects or the concept. Second, the objects that the persons used and the concept they applied to organize, stage and support the event were given the same importance in the network, equal to the persons themselves.

This approach permitted a proper analysis of a sport tourism event during the planning and implementation phases. It also served to investigate past sport tourism events and compared those that were, and still are successful, and those that have been discontinued.

The Value Added Benefit of Each Node in the Network

The value added contribution of each nodal activity to the network process in figure 3 is defined below in a generic manner by “Persons”, “Objects” and “Concept” in line with the Actor Network Theory method.

“Persons”

The Organizers institutionalize the event and brand it. They launch and manage the various activities needed for a successful outcome.

The Volunteers provide the required services defined by the organizers as needed to stage the event. Without their contribution, the event becomes difficult, if not impossible, to manage.

The Service Providers provide the soft infrastructure needed to run the event and its various activities. This includes providing amenities, attractions and perks.

The Host Community welcomes the event to take place and supports the organizers and all those involved in staging the event by giving access to the community infrastructure and by acting as a service provider within the capabilities of its resources.

The Sponsors provide funding, goods and services to the organizers and bear the full costs of what they provide.

The Supporting Entities are those agencies that provide direct funding to the Organizers. These are usually government agencies involved in sport, tourism and health services.

The Sport Participants are the actual persons that take part in the event. This includes those from outside the locality. Their participation takes on the form of a tourist presence and they are the primary source of the economic benefit to the community where the event is taking place.

The Guests are those that accompany the sport participants and likewise are a source of any economic benefit to the community.

The Spectators are those that come to see the event and are also a source of economic benefit to the community.

“Objects”

The Site gives the event a location and as a result, provides solidity.

The Amenities provide a comfortable experience to the site. They would consist of services such as car parking and changing rooms, and would also include the refreshments and nourishment provided to the participants and the volunteers.

The Perks usually consist of prize money, medals, trophies and gift vouchers, and pre-and post-activities for the sport participants.

The Existing Infrastructure provides those permanent facilities that the event organizers use to their advantage to stage the event. This consists of an existing site or route to carry out the activity as well as the use of existing buildings and sport venues.

The Temporary Infrastructure is temporary by nature and is meant to be a one-time installation, installed prior to the event and removed after the event. Its use enhances the existing infrastructure and permits the event to be customized by the organizers.

The Commerce is the market activity that takes place because of the event and that generates the economic benefit to the host community.

The Terrain provides the unique place where the activity occurs. This can be a public road for running a marathon or a bicycle race, a mountain trail for trekking, or a white water river for kayaking.

“Concept”

The Theme is the result of the organizers creativity. Its originality permits for a unique branding that is meant to attract sport participants, guests and spectators with the intent of generating an enjoyable experience coupled with an economic benefit to the host community.

The Primary Activity is the central theme of the activity. It solidifies the Concept put forward by the organizers.

The Support Activities complement the Concept of the primary activity to enrich the sport participant experience. This can be in the form of providing peripheral activities, including any themed musical activity that the guests and spectators can enjoy.

The Enabling Activities permit the primary and support activities to realize the Concept. This usually consists in providing physical equipment and logistics support.

The Duration as a Concept defines the start and end time of the event. The length of the event directly affects all the governing parameters of the event.

This list of definitions is not necessarily complete, but it can serve as the start for investigating those best practices that are deemed applicable for organizing a sport tourism event.

Validating the Outcome

Use of the Actor Network Theory method to create a hybrid sport tourism model required validating because of its novelty. This was done by verifying the stability of the sport tourism network diagram of Figure 3 by using as a check list the value added benefit of each node in the network. This required a risk analysis that postulated the likelihood of a shortfall for the definition of each node as described in the previous section.

This verification also needed to quantify those key success factors that would make the event a success if achieved. Defining these key success factors went hand in hand with the risk analysis [Kaisornrat *et al.* 2021].

Table 1 provides a sample of this for “Person”, “Concept” and “Object” by taking as an example the first definition for each top node of the network diagram in Figure 3.

Table 1. Defining the Risks and Key Success Factors.

Definition	Risk	Success Factor
“Persons” Do the organizers institutionalize the event and brand it?	The event is not sufficiently institutionalized resulting in a lackluster organization.	The event is suitably launched and all activities are well managed for a satisfying outcome.
“Concept” Is the theme created by the organizers unique?	The theme is not suitably branded, resulting in a shortfall of participants.	The originality of the theme attracts participants and generates an enjoyable experience.
“Objects” Does the site give the event a location and as a result, provides solidity?	The temporality of the event overcomes the stability offered by the site, resulting in a loss of motivation.	Although the site is temporary for the event its permanence projects a sense of solidity.

One manner to validate the suitability of the network diagram was to consider a recent sport-tourism event that was deemed as successful and apply a score against the definition of each nodal activity in the network diagram. A primary candidate for this was the Chombueng Marathon. This event celebrated its 35th year and its uniqueness as the oldest organized race in Thailand together with its ongoing success gave it its high national ranking (Portanier, Kaisornrat 2021).

The results showed that the Chombueng Marathon scored high in all aspects. Hence, if this event had to maintain its success, it needed to continue adhering to the requirements specified in the network diagram.

Conclusion

This paper discussed the organization of a sport tourism event that was hybrid in character. The use of Actor Network Theory was shown to lend itself well as a method to create a model that could accommodate this hybridity.

The model that was created took on the form of a three-dimensional network that encompassed those parameters that were needed to organize the sport tourism event as a successful activity.

This included those best practices that were needed within the network to motivate and provide a feeling of accomplishment to the organizers, the support groups, the sponsors and the participants and show the importance of branding the event as a unique activity in terms of theme, location and participation. These were considered as key success factors and referenced the Chombueng Marathon as a success story.

Recommendations

The following are recommendations for the further study of Actor Network Theory as a methodology that interrogated how a sport-tourism event was to be successfully organized.

To verify if the method could be applied to other types of popular sport-tourism activities such as bicycle racing and mountain trail foot races.

To investigate how the method could accommodate the occurrence of a *force-majeure* so as to prevent cancellation of the event. This came to the forefront with the Covid19 virus that became a pandemic in 2020 and appears to be lingering on.

To read-across from other uses of the method, in particular from the social sciences, so as to expand its applicability to unique types of sport-tourism activities that were niche activities. These attracted elitist participation, such as white water kayaking, skate-boarding and sailing boat races.

References

- Allen, Judy. (2002). *The Business of Event Planning: Behind-the-Scenes Secrets of Successful Special Events*. Etobicoke, Ontario: Wiley.
- Bencherki, N. (2017). *Actor Network Theory*. Craig Scott & Laurie Lewis (eds.). The International Encyclopedia of Organizational Communication. New York, NY: Wiley.
<http://doi.org/10.1002/9781118955567.wbieoc002>.
- Callon, Michel and Bruno Latour. (1981). *Unscrewing the big Leviathan: How actors macrostructure reality and how sociologists help them to do so*. K. Knorr and A. Cicourel (editors.). *Advances in Social Theory and Methodology*. London: Routledge and Kegan Paul. Pages 277-303.
<http://www.bruno-latour.fr/node/388>.
- Cloke, Paul and Owain Jones. (2001). *Dwelling, Place, and Landscape: An Orchard in Somerset*. School of Geographical Sciences. University of Bristol. Vol. 33. No. 4. (April, 2001). Pages 649-666.
- Czarniawska, B., T. Hernes (Eds.) (2005). *Actor Network Theory and Organizing*. Malmö, Sweden: Liber and Copenhagen Business School Press.
- Gehl Jan. (2012). *Life between Buildings: Using Public Space*. Island Press. <https://islandpress.org/>.
- Hennion, Antoine. Cecile Meadel and Geoffrey Bowker. (1989). *The artisans of desire: the mediation of advertising between product and consumer*. American Sociological Association. Vol. 7 No. 2. (Autumn, 1989). Pages 191-209. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/201895>
- Johannesson, Gunnar Thor. (2005). *Tourism Translations: Actor Network Theory and Tourism Research*. Roskilde University Denmark. Sage. Vol. 5 No. 2, (August, 2005) Pages 133-150.
- Latour, Bruno (2007). *Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory*. New York: Oxford University Press.
- Latour, Bruno. (1987). *Science in Action: How to Follow Scientists & Engineers through Society*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

- Law, John and John Hassard. (1999). *Actor Network Theory & After*. Oxford, UK: Blackwell.
- Law, John. (1992). *Notes on the Theory of the Actor-Network: Ordering, Strategy, and Heterogeneity*. *Sociology Systems Practice*. August, 1992. Vol. 5. Pages 379-393. Accessed 29-12-2021: <https://doi.org/10.1007/BF01059830>
- Law, John. (1986). *On Power and its Tactics: A View from the Sociology of Science*. *The Sociological Review*. 1986. Vol. 34. No. 1. Accessed 29-12-2021: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1467-954X.1986.tb02693.x>
- Michael, Mike. (2017). *Actor Network Theory. Trials, Trials & Translation*. London: Sage.
- Plesner, U. (2009). An actor-network perspective on changing work practices: *Communication Technologies as Actants*. *Newswork. Journalism*, 10(5), 604–626. doi:10.1177/1464884909106535
- Portanier, Ronald and Sathcha Kaisornrat. (2021). *Thailand. A Paradise for Runners*. Bangkok: PMUC.
- The Logistical Organization of a Sport Tourism Event: Delivered Efficiently, on Time and at Cost.
- Kaisornrat, Sathcha. Chayada Ardsanasuwan. Ronald Portanier. (2021). *The Logistical Organization of a Sport Tourism Event: Delivered Efficiently, on Time and at Cost*. E-Proceeding of the I-SEEC2021. 11th International Science, Social Science, Engineering and Energy Conference. Thailand. ISBN (e-book): 978-616-586-967-6.
- Urry, John. (2001). *Globalising the Tourist Gaze*. Lancaster University: Lancaster. UK. Accessed 29-12-2021. <http://www.comp.lancs.ac.uk/sociology/papers/Urry-Globalising-the-Tourist-Gaze>.
- van der Duim, René. Carina Ren. Gunnar Thor Johannessen. (2012). *Actor-Network Theory and Tourism. Ordering, Materiality and Multiplicity*. *Contemporary Geographies of Leisure, Tourism and Mobility*. New York: Routledge.
- Verbrugge, Bart (2016). *Best Practice, Model, Framework, Method, Guidance, Standard: Towards a Consistent Use of Terminology*. Amsterdam: Van Haren.

The Push-Pull Factor of Sport Tourism: Is it in reality a Sport Event, or is it more Tourism?

Ronald Portanier^{1*} Sathcha Kaisornrat^{2*}

²Faculty of Management Science. Muban Chombueng Rajabhat University, Ratchaburi, Thailand

*Corresponding author e-mail, ronaldportanier@hotmail.com, sathcah@yahoo.com

ABSTRACT

Sport tourism has taken on specific significance in tourism economy. It has become a means to tap into an otherwise new type of tourist activity as a source of revenue. This was done by the organizers calling upon those that led a sporting life and practiced a certain type of sport at their home locality to come and participate in the same type of sport in the locality hosting the sporting event. The purpose of the host locality of the sporting activity had as its aim a successfully organized event that rendered sufficient revenue to become economically viable and worthwhile.

The successful outcome of such an event was dependent on specific external and internal factors, so called pull and push factors that had to converge for the event to be successful. To illustrate this phenomena, two types of sport activities were presented; one of mass participation–marathon racing, and one that was elitist–whitewater kayaking. These were used as case studies to establish how their push and pull factors defined their relevance to sport and tourism.

The overall outcome showed that if the primary purpose was the setting of sport records, it was more of a sporting event where setting sport records became a pull factor for the participants. Conversely, if the primary purpose was generating an economic benefit, it was more of a touristic activity, where the economic benefit became a push factor by the organizers.

Keywords: Sport tourism discourse; Sport tourism destination; Sport tourism image; Destination pull push factor; Mass sport participant; Elitist sport participant.

Introduction

Is sport tourism really a sporting event, or is it more a tourism activity? Those who organize the event will most probably say it is primarily a sporting event, while those who travel to take part will emphasize the tourism aspect of the activity. To address this phenomenon requires understanding the interaction between the organizers and the participants.

Every gesture we make and every action we take has an intrinsic meaning. In places where men wear hats, particularly in the west, it is custom that when a man enters the space of another person, he would raise his hat as a manner of greeting and a gesture of respect. A similar manner of greeting exists

in Asian society, where it is customary to bow one's head. There is recognition by someone entering another person's space to ask permission to do so [Little 2016].

You may ask what has this to do with sport tourism. An explanation is due. The event organizers of a sport tourism activity acknowledge that when they advertise their event, they are pushing themselves into the space occupied by the sport person, even if this person is a continent away. They are tipping their hat, or bowing their head, to greet the would-be participants to engage in a dialogue about the sporting event to be organized. Conversely, when the would-be participants allows the organizers to enter their space, they are allowing themselves to be pulled into the organizer's space.

This push-pull interaction between the organizers and the participants is fundamental to ensure the sporting event is successful. It determines how the organizers are to target their audience and the type of logistical organization they need, from the launch of the event at the planning stage to its conclusion. This requires the organizers for an upcoming sport event knowing who the sporting participant will be. This can be relatively straightforward to find out. One simply needs to go on line and look up recent sport events similar to the one the organizers are planning and carry out some data mining.

This data mining takes on many forms. Here, the data that is collected needs to consider the following:

- The type of event and, the region where it was held.
- The date of the event and if it was dependent on the season.
- The number of participants, their age breakdown, gender, and personal time.
- The awards given, and if there was prize money.
- The popularity of the event and its ranking.

The easiest ones to do are mass sport events such as long distance foot races, with the marathon being the one that offers the most information because of its world-wide exposure. One of the important sources of data, if not the most important, is the age breakdown of the participants. Whenever there is a marathon, most of the runners are in the thirty five to fifty five age bracket, and in the most part male [Meteor Run 2021]. This age group repeats itself in many marathons. Hence, when the organizers collect data to determine the target audience of the advertising campaign this will help find the most likely age profile for their marathon event.

Using the age groupings of those that historically did marathon races, say, over the past few years, can provide two relevant parameters that can be used for advertising the marathon race as a sport touristic event. Social media such as Facebook, Twitter and their equivalents in a more general sense provide a broad sweep for general participation by those that seek a setting that is different from their locality. Conversely, specific media dedicated to running as a sport such as *Runner's World* [2021] and *Canadian Running Magazine* [2021] challenge their readership to achieve their personal best. No matter what media is used to target would be participants, the message should be one of emphasizing the purpose of the event as one that is worth doing and at the same time, fun to do [Stainton 2020].

This brings us to the next consideration. That of ensuring that the sport event is a successful sporting and touristic activity [Weed 2006]. Marathon racing, in particular, provides a certain sense of fulfilment and pride of accomplishment to the runner's family members and co-workers. Hence, the runner is already motivated to participate in a race since this motivation is inherently present [Waśkiewicz 2019].

The most prolific of these runners in terms of providing revenue for the locality where the event is to take place are those that are in the over-fifty years. These are usually males, but females are not excluded. When a person who is successful in their career reaches this age bracket, if they have a family, their children have on the most part grown up and the parents can take on physical activity in a more determined manner because personal time is now more available [Pantelis 2019].

This age bracket also marks that point for a person that has had a successful career, that they have reached their potential in their earnings, especially if they are professionals and have kept the advancement of their career as a priority. Those in this category usually earn an annual salary of six figures. They are the type of person who is ready to enjoy a good vacation with a purpose. Combining a vacation in a different country with a sport activity such as a marathon is in line with their need to have a worthwhile experience that is worth recounting to their family and co-workers when they return home [Portanier and Kaisornrat 2021].

What matters for these participants is to get pulled into the excitement preparing for the race, feeling the camaraderie at the starting line shared with hundreds, if not thousands, of other runners, enjoying the accolades of the bystanders along the route and at the finish line, and collecting the finisher's medal. The runners know that winning a trophy is for the very few and they do not need to be a world champion to take part, but rather they want to enjoy the entire event as a personal well-being experience [MacIntos 2019].

This is in line with what tourism plans to accomplish as well. To give the tourist a personal well-being experience that cannot be had when at home [Portanier and Kaisornrat 2021], [Prayag and Ryan 2011].

The same can be said for other mass sport events such as cycling and triathlons, except that the physical requirements for doing these sports are more demanding—even highly technical—and as a result, the participation is less. Here, there is also the drawback of having to transport one's bicycle, usually by airplane, which although readily done, may deter the not-so-keen sportsperson. On the other hand, a foot race only requires in the least a good pair of running shoes and gym clothes that can be easily stuffed into a travel bag.

Research Objective

The objective of this paper was to analyze those factors that push and pull a sport tourism activity in the host country to ensure a viable activity that combines both sport and tourism. However, there was no publication as such on the pull and push factors that determined the successful

organization of this type of event. The purpose of this paper was to synthesize a model that defined these pull and push factors that can be applied to any organized sporting event that was also a touristic activity and how these were channeled into forces to ascertain its success and created and fostered a well-being experience to the participants.

Methodology

To achieve the stated objectives of this paper, a qualitatively explorative approach was taken based on event organizer participation and participant experience. This information was compiled from the authors' involvement in sporting events in North America and Thailand. This was supplemented by actual event observations and site interviews of the organizers and the participants. This approach permitted synthesizing and establishing the relationship between the push-pull concept and its outcome. Here, the overall content of this study was quantified and substantiated by making correlations with actual events. The information obtained used as reference actual marathon races and kayaking events.

Findings

The Pull and Push Factors of a Mass Sport Tourism Event.

What are the forces at play for a sport tourism event to occur? Consider as an example a long distance foot race such as the marathon. The purpose to have this type of race as a sport tourism event in the locality is motivated at several levels, each with its pull or push factor [Minculete 2016]. Let us review these briefly one at a time.

The organizers of the race event can tap into a population of millions of marathon runners world-wide that are dedicated to practicing the sport, and that are already taking part in a mass sporting event. Every major capital city organizes once a year a marathon race in its city center that attracts thousands of runners. Hence, the race organizers can use advertising of the race as a pull factor to entice marathon runners to participate. Offering trophies and prize money add to the pull on the participants [Worapinijet al. 2017].

The organizers enjoy setting up this type of event and are passionate about long distance running as a sport. Although they dedicate considerable effort for a successful outcome, they do not personally make any monetary gain from the event, yet they are a very strong push factor to ensure the event takes place.

The population of the local community where the race is to be held is keen to support the organizers and readily comes forward to offer its services, mostly as volunteers that are unpaid. They do this as a means of contributing for the well-being of their community, that is, by having the event advertise their community in the sporting world, as well as to acquire a personal sense of accomplishment for an event that turns out to be well organized because of their contribution [Erichsen 2014]. The civic duty they bring forward becomes a pull factor for the event organizers.

The participation of the local community through its many volunteers also serves to integrate the sporting participants with the locality and the event itself. For example, the runners in a marathon make personal interaction with the volunteers when they receive their race numbers and tee-shirts at the induction phase of the event. This interaction continues throughout the race route by the cheering and encouragement of the volunteers and by those at the water stations. The interaction between the volunteers and the race participants is present right up to the finish line and ventures into the post-race zone where finisher medals and refreshments are also handed out by volunteers. The involvement of the volunteers in this aspect can be considered to be a pull factor for the event.

The local business community is also keen for the event to take place [Ntloko 2008]. The businesses offer their services to the organizers in a two-fold manner: by making their products available to the event organizers, and by using the event to advertise and market their products. That is, they use the event itself as a platform to increase their business. The business community are fully aware of this benefit and in exchange for being given preferential exposure, offer sponsorship in terms of cash grants to the organizers. The economic benefit to the business community makes this a pull factor to ensure the event takes place.

The local and central governments also want the event to take place and count on its success as a source of revenue to the local community, thus increasing their taxation base. They also see it as an opportunity to invest in the local infrastructure, especially that which concerns tourism economy, on the premise that the nature of the sport event, because of its mass participation, will generate further tourism business, in particular if the community is successful in placing itself on the tourist map. It is the local community that benefits the most by widening its tourist base. This benefit, although similar to that enjoyed by the business community, is indirect to the event itself, and can be considered to be a pull factor.

Diagram 1 that follows shows how these pull and push factors align themselves to realize a successful sport tourism event [Johan Cruyff Institute 2016].

Diagram 1. Summary of the Pull and Push Factors for a Mass Sport Tourism Event

“Pull Factors”

- Mass advertising of the Event
- Amenities offered by the Event
- Trophies and Prize Money
- Local Community
- Business Community

“Push Factors”

- Event Organizers
- Event Volunteers
- Sport Participants
- Local Government
- Central Government

The Pull and Push Factors for an Elitist Niche Sporting Event as a Touristic Activity

What are the forces at play for a niche sport tourism event? Consider the example of whitewater kayaking as a niche sport activity. Whitewater kayaking requires a different kind of attention by the event organizers because they are subject to a different set of needs than for a mass sport event such as a marathon race. Let us review these briefly with their pull and push factors.

To begin with, whitewater kayaking as a tourist activity is an event that like all other niche activities has as its purpose to make money for the organizers. Hence, this type of event becomes one that is ongoing and is motivated at levels that are different than those of mass participation.

The name of this sport activity projects a sense of adventure because its practice entails an element of danger [American Canoe Association 2021]. By comparison, there is nothing really adventurous about running a marathon race. The connotation of adventure associated with whitewater kayaking serves as a pull factor and attracts those participants who seek this type of excitement.

Whitewater kayaking rarely makes it into the sports page unless there is a national or international championship taking place, as opposed to marathon races that always attracts thousands of runners. Whitewater kayaking as a sport tourism event can only tap into a limited segment of the sporting population even if world-wide since its practice requires participants that are in top physical shape. The event organizers address the limited number of potential participants by networking with tour operators for tapping into the market. The tour operators becomes a push factor because they use their resources for advertising whitewater kayaking to entice would be participants [Wilderness Tours 2021].

Organizing whitewater kayaking requires considerable effort for a successful outcome. However, once the logistics are organized, these become repetitive for follow-on events. The organizers are personally motivated because they can make a monetary gain from the event. They become a very strong push factor to ensure the event takes place in an efficient and organized manner to make sure of many repeats.

In the hope of having new participants and maintaining their customer base, the organizers want the participants to be challenged and successful at the same time so that they can speak well of the event with their colleagues when they go back home. Hence, the sporting participants become a strong pull factor for the event to occur.

Similar to any other sport activity, the event organizers enjoy setting up this type of event and are highly motivated for its success. Due to the small number of participants, they are the ones that oversee the full activity from welcoming the participants to seeing them off safely at the end. The event organizers also have in their employment those who enjoy the sport and usually act as supervisors to ensure the well-being and safety of the participants. For these, it is also a very enjoyable activity that they share with the participants and thus exercise a strong pull factor on the participants.

The population of the local community where the whitewater kayaking event is taking place has limited visibility of the event for two reasons. The number of participants is low, and the event takes place away from the community, where a wild river rages. However, the hoteliers that offer

lodgings and provisions, and those providing equipment benefit. If this is a year-long activity, then the economic benefit to them is noticeable and they become a push factor for the event to take place.

Although there may be some local sense of pride in the event taking place, the exposure of the event is limited to the organizers, the participants, and those that offer their services. Hence, the sense of accomplishment is contained, with scarce media coverage, if any at all, unless some well-known sporting celebrity is invited to take part, who in turn becomes a pull factor.

The local and central governments will want the event to take place and count on its success as one of several other activities as a source of revenue at the local, regional and national level [Alberta Whitewater Association 2018]. Here, any investment in the local infrastructure is coincidental to the event and is meant to benefit the local community itself. Although there is some benefit to the local community by improving the infrastructure, similar to that enjoyed by mass sport tourism, this is indirect to the event itself. Yet, it can be considered to be a pull factor.

Diagram 2 below lists in a summary form the pull and push factors for an elite sport tourism event.

Diagram 2. Summary of the Pull Push Factors for an Elite Sport Tourism Event

“Pull Factors”

- Niche advertising of the event
- Elite amenities offered by the event
- Niche activity
- Local community

“Push Factors”

- Event organizers
- Event volunteers
- Elite sport participants
- Local government

Discussion

Mass Participation or Elitist Niche Event?

A look at sport tourism events will show that these best address mass participation because the cost of the event is shared by many [Lord 2014]. This may lead one to argue that sport tourism events that target participants of a small elite category are not viable. This is not necessarily correct. The viability of a sport tourism event is largely dependent on the business acumen of the organizers. Rather, one can state that the high costs of a sport event that requires mass participation is because of the heavy logistics that are needed to cater for the high number of participants.

Hence, a small group of participants will require a light logistical set-up. Organizing a 100 meters to 1 kilometer race around a track is definitely a zero-cost undertaking if done by volunteers. However, this does not meet the criteria of sport tourism. Although the event may enjoy media exposure, the business community is not a major beneficiary of the event and as a consequence has a weak pull.

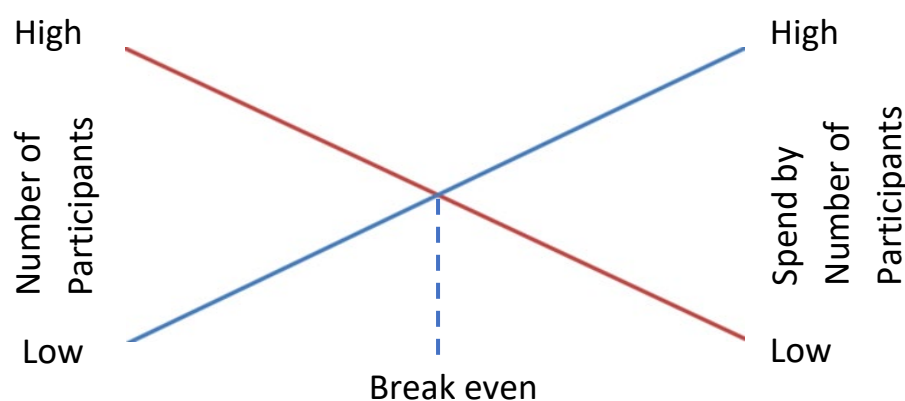
On the other hand, a niche activity such as whitewater kayaking and mountain climbing, if offered several times a year by the same organizer and possibly in the same locality can become a tourist activity for the simple reason that it is continuously reoccurring, as opposed to a single one time

yearly or seasonal event. Here, the economic benefit to the business community may not be substantial, but it can be viable because of the cost of lodging and the rental of specialized equipment to the participants.

The justification of a sport tourism event that can be categorized as having either mass or niche participation will show that although both events can be organized with a common purpose, that of generating an economic benefit, their respective analysis will have to be done accordingly so as not to dilute the quality of the benefit.

Diagram 3 that follows illustrates in a generic and simplified manner the relationship between the number of participants and the total spend generated for every participant, with a hypothetical break-even point where these cross over.

Diagram 3. Generic Number of Participants and Spend by Participant

Compiling this diagram with actual data will enable the event organizers to determine the break-even point and thus establish the minimum number of participants to make the event economically viable [Online Learning for Sports Management 2021]. Here, the spend by the number of participants needs to be the net amount that results after business sponsorships and government grants are considered. The same data can be represented as a monograph, where the data can be tabulated as a two-dimensional diagram that allows the graphical computation of the optimum. The use of M.S. Excel is ideal for this.

There are other manners how to determine the tolerance of a sporting event in terms of participants. A word of caution to look out for hidden costs that unless known beforehand, will appear later as a surprise. Typical ones are a higher bill for additional unforeseen security and medical ambulance services. Hence, building in contingency is the prudent thing to do.

Creation of an Organizational Model for a Sport Tourism Event

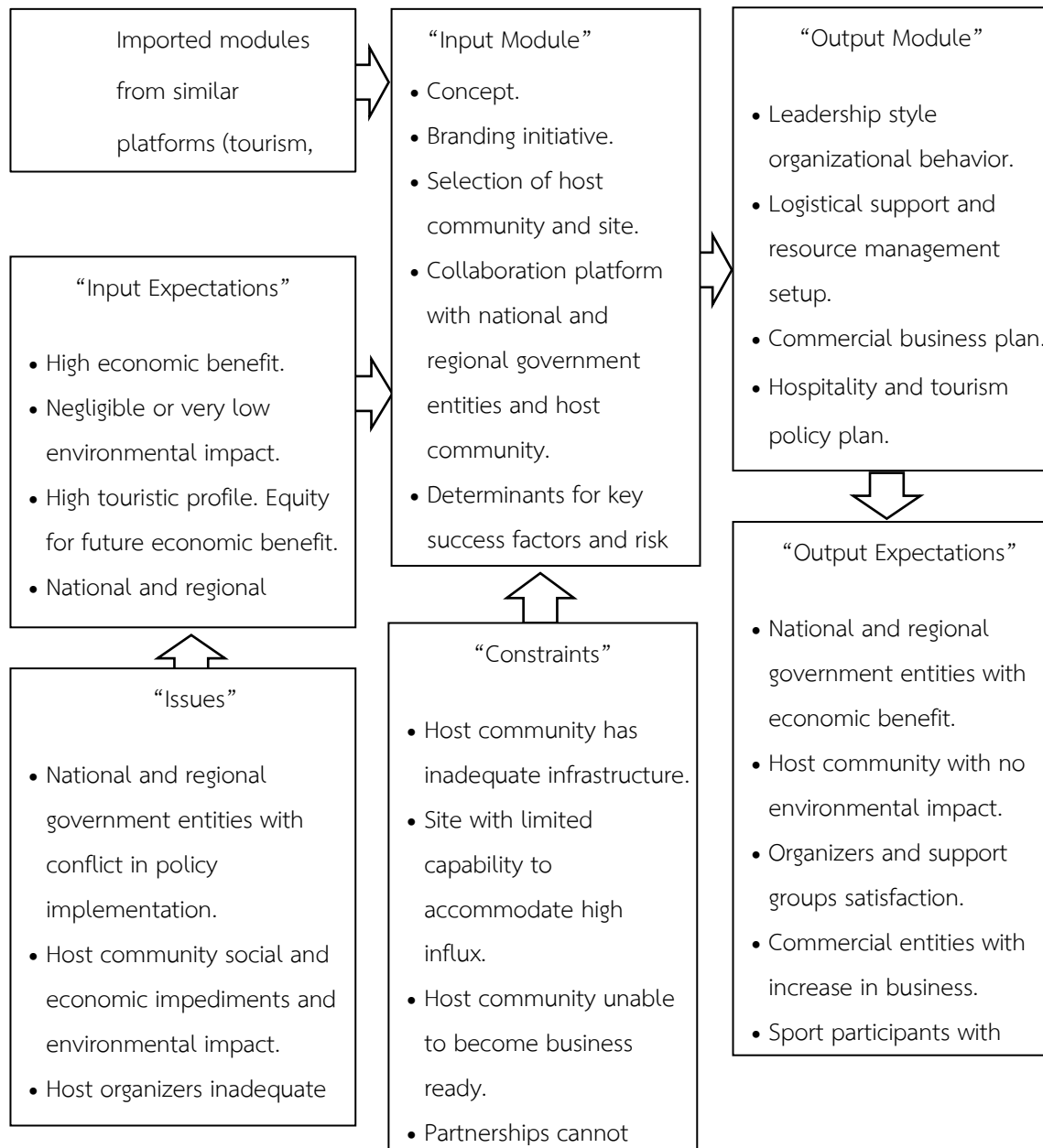
The many fixed and variable parameters that constitute the formulation of the organizational model for a sport tourism event make it difficult to devise a model that can fit the activity of every

event, whether it is a mass-sport activity or a niche activity or an activity in between. Nevertheless, a generic organizational model is presented in Diagram 4 on the next page.

This diagram attempts to quantify the inputs and outputs for such a model. There is no attempt to devise an absolute model. Rather, the intent is to provide a model that can be interrogated and modified to suit the particular activity of the sport event.

Diagram 4. Generic Organizational Model for a Sport Tourism Event

Here, the organizational model has as its starting point imported modules from other disciplines. The interactions in the model can be categorized as follows:

The “Input Expectations” are tempered with “Issues” the expectations may face and that will require mitigation.

The “Input Module” faces “Constraints” that require overcoming to have a successful “Output Module.”

The “Output Expectations” can be considered as the success factors that measure the outcome of the event.

The requirements that delineate a sport tourism event and the pull and push factors that affect them determine if the event is to be a success both as a sporting activity and as a touristic one. The economic benefit generated by a mass activity such as a marathon race is significantly more than the economic benefit generated by a niche activity such as whitewater kayaking.

Yet, both types of events play their role in promoting sport tourism for the benefit of the locality where they are held. The points covered in this paper are not absolute, but can be read across to any other type of sport tourism event for the organizers to understand better what they need to take into consideration when preparing for their particular event.

Here, the organizational abilities of the event organizers need to be in tune with the type of participants joining the event. The organization of a mass sport event such as a marathon race has as its focus large scale logistics. On the other hand, the organization of a niche sport event such as whitewater kayaking requires a level of quality that in the least matches the elitist qualities of the participants and their expectation in terms of competence and caliber. However, no matter what the sport activity, there is always a risk of accident and injury, and safety must be paramount in terms of organization.

The viability of a sport tourism event, as determined by its economic throughput, also requires the participants to feel good about doing the sporting activity. Hence, a good relationship between the organizers and the participants becomes paramount since this will also contribute to the event being repeated on an ongoing basis. The volunteers assisting the organizers play an important role in promoting this relationship. Continuity also plays its role in the event being repeated as a means of self-promoting itself.

Conclusion

This paper synthesized and analyzed those pull and push factors that determined a sport tourism activity in the host country. The intent was to provide in a generic manner a model that could be applied to formulate a successful and viable event for the organizers as well as create and foster a unique experience to the participants. Here, the pull and push factors that determined the successful organization of a sport tourism event were singularly formulated for both a mass and niche event in such a manner that they could be applied by any sport event organizer. The mass event of marathon racing and the niche event of white-water kayaking were used as case studies for their pull-push factors as sport-touristic activities.

The basic question of whether a sport tourism event was more of a sport event or more of a touristic event was answered by considering the primary benefit that could be generated. If the primary benefit sought was the setting of sport records, it could be considered more of a sporting event, with the economic benefit being a secondary result of the event. Here, the setting of sport records became the pull factor for the sport participant. If the primary benefit sought was the generation of a profitable economic result and setting sport records became secondary, or even inconsequential, it tended to be more of a touristic event and acted as a push factor by those benefitting from the event. These would be the local communities in conjunction with the business groups, and the government entities whose function required the generation of economic wealth through these type of events.

Recommendations

The following are recommendations for using the push-pull method for organizing and assessing a sport-tourism event based on the findings of this study. The intent is to propose how the results of this study can be applied to further develop the sports tourism industry in Thailand.

At the planning stage of a sport-tourism event, create a list of success factors that can be used by any sport-tourism organizing entity, using as reference Diagram 4 *Generic Organizational Model for a Sport Tourism Event*.

Complementary to these success factors, define the push-pull factors that need to be managed by the organizers, based on what was provided by Diagram 1 *Summary of the Pull and Push Factors for a Mass Sport Tourism Event* and Diagram 2 *Summary of the Pull Push Factors for an Elite Sport Tourism Event*.

Generate an Excel spread-sheet that quantifies the budget needed to do the event, together with income and expenditures. Ascertain the break-even point as shown in Diagram 3 *Generic Number of Participants and Spend by Participant*.

Using the above information, set up a dash board to monitor progress and shortfall alerts. Create a bulls-eye chart to score achievements and a risk register to mitigate shortfalls. Have this dashboard available for viewing to all those involved in the planning of the event.

References

- Alberta Whitewater Association. (2018). *Alberta Whitewater Association Review of 3 Year Strategic Plan 2018-2021*. Accessed 29-12-2021. <https://www.albertawhitewater.ca/>.
- American Canoe Association. (2021). *Whitewater Kayaking*. Accessed 29-12-2021. <https://www.americancanoe.org>.
- Canadian Running Magazine*. (2021). Toronto. Ontario: Grippled. Accessed 29-12-2021. <https://runningmagazine.ca/>.

- Erichsen, Kristen. Erin Moore. (2014). *College Students' Volunteering: Factors Related to Current Volunteering, Volunteer Settings, and Motives for Volunteering*. College Student Journal. Fall 2014. Vol. 48. No. 3. Pages 386-396.
- Johan Cruyff Institute. (2016). *Factors that Influence the Organization of a Major Sporting Event*. Johan Cruyff Institute. The Magazine. Accessed 29-12-2021.
<https://johancruyffinstitute.com/en/blog-en/>.
- Little, William. (2016). *Introduction to Sociology*. 2nd Canadian Edition. Victoria. B.C.: BCcampus. Pages 82-99. <https://opentextbc.ca/introductiontosociology2ndedition/>.
- Lord, Alexander. (2014). *A Game Changer: Mega-Sporting Events*. Master's Thesis. New York: City College of New York.
- MacIntos, Erich. Gonzalo Bravo. Ming Li. (2019). *International Sport Management*. Human Kinetics. 2nd edition. Pages 1-18. <https://us.humankinetics.com/products/international-sport-management-2nd-edition>.
- Meteor Run. (2021). *Overview of Marathon Statistics*. Accessed 29-12-2021.
<https://www.meteor.run/running-event/summary/Marathon>.
- Minculete, Gheorghe. Polixenia Olar. (2016). *Push and Pull Systems in Supply Chain Management. Correlative Approaches in the Military Field*. Journal of Defense Resources Management. October 2016. Vol. 7. No. 2.
- Ntloko, Ncedo Jonathan. Kamilla Swart. (2008). *Sport Tourism Event Impacts on the Host Community: A Case Study of Red Bull Big Wave Africa*. Cape Town, Republic of South Africa: Cape Peninsula University of
- Runner's World*. (2021). Los Angeles. California: Hearst. Accessed 29-12-2021.
<https://www.runnersworld.com/>.
- Online Learning for Sports Management. (2002). *Break-Even Analysis*. Accessed 29-12-2021.
<http://www.leoisaac.com/evt/evt012.htm>
- Pantelis, Nikolaidis. Aina Chalabaev. Thomas Rosemann. Beat Knechtle. (2019). *Motivation in the Athens Classic Marathon: The Role of Sex, Age, and Performance Level in Greek Recreational Marathon Runners*. International Journal Environ Res Public Health. July 2019. Vol.16. Issue 14. DOI 10.3390/ijerph16142549.
- Portanier, Ronald. Sathcha Kaisornrat. (2021). *Thailand: A Paradise for Runners! Running as Wellbeing*. Program Management Unit Competitiveness (PMUC). Bangkok. Thailand.
- Prayag, Girish. Chris Ryan. (2011). *The Relationship Between the Push and Pull Factors of a Tourist Destination: The Role of Nationality – An Analytical Qualitative Research Approach*. Current Issues in Tourism. Vol. 14. Issue 2. Pages 121-143. DOI: 10.1080/13683501003623802.
- Stainton, Hayley. (2020). *Sports Tourism Explained: What, why and where?* Tourism Teacher.
<https://tourismteacher.com/sports-tourism/>.
- Technology. South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation. 2008. Vol. 30. No. 2. Pages 79-93.

- Weed, Mike. (2006). *Sports Tourism and the Development of Sports Events*. Department of Sport Science, Tourism and Leisure. Canterbury Christ Church University. UK. www.idrottsforum.org.
- Wilderness Tours. (2021). *Whitewater Kayaking*. Accessed 29-12-2021. <https://wildernesstours.com/whitewater-kayaking/>.
- Worapinij, Phakahnun. Korbkul Jantarakolica. Nutworadee Kanittinsuttitong. (2017). *Sports Tourism Management Model and the Development of Sport Tourism in Thailand*. 22nd International Society for Business Innovation and Technology Management Conference. 31 August – 2 September 2017. Bangkok, Thailand.
- Zbigniew Waśkiewicz. Pantelis Nikolaidis. Dagmara Gerasimuk. Zbigniew Borysiuk. Thomas Rosemann. Beat Knechtle. (2019). *What Motivates Successful Marathon Runners? The Role of Sex, Age, Education, and Training Experience in Polish Runners*. *Frontiers in Psychology*. Vol.10. July 2019. DOI 10.3389/fpsyg.2019.01671.

นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน

Innovative platform technology to develop a sharing economy in organizing the Chom Bueng Marathon event

ทัศนีย์ นาคเสนีย์¹ วสันต์ นาคเสนีย์² และ สัจจา ไกรศรีรัตน์³

¹สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมการผลิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมงานวิ่งตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน 2) เพื่อสร้างและประเมินผลการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงทดลอง ดังนั้นการเก็บรวบรวมครั้งนี้ จึงประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ความต้องการ การออกแบบ การติดตั้ง การทดลอง และการประเมินผล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการจัดกิจกรรมงานวิ่ง มี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักวิ่งในฐานะนักท่องเที่ยว 2) กลุ่มผู้จัดการกิจกรรมงานวิ่ง และ 3) กลุ่มผู้ประกอบการให้บริการสิ่งสนับสนุนในการจัดกิจกรรมงานวิ่ง ผลการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มในกลุ่มกิจกรรมงานวิ่ง การทดลองและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์ม พบว่า กลุ่มผู้จัดการกิจกรรมงานวิ่ง และ กลุ่มผู้ประกอบการให้บริการสิ่งสนับสนุนในการจัดกิจกรรมงานวิ่ง ต่างให้ความสำคัญ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบ และ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของชุมชนผ่านแพลตฟอร์มในระดับมาก ผลการสร้างและประเมินผลแพลตฟอร์ม พบว่าสามารถใช้งานได้จริงผ่านการประมวลผลด้วยระบบคลาวด์ และสร้างความพึงพอใจเกินความคาดหวังในระดับมาก

คำสำคัญ : นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์ม เศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน จอมบึงมาราธอน

ABSTRACT

This research aimed 1) to study related components of a running activity based on a concept of sharing economy 2) to construct and evaluating of an innovation platform technology for sharing economic development in Chombueng Marathon Activity. The research was conducted with Qualitative and experimental methods, and data were in-depth interview including need analysis, design, installation, experiment and evaluation. The study was performed with 30 samples.

The study of components related to the running activity was found that there were 3 groups: 1) runners as tourists, 2) the running activity organizer, and 3) entrepreneurs who provided services and

supports for the running activity. The innovation of platform technology in the running activity was trialed with the runners as tourists, the running activity organizer and the entrepreneurs providing services and supports for the running activity. They are concern about Efficiency Design and Value Added Community Products and Services at a high level. The construct and evaluating of an innovation platform technology It can be used through cloud processing system and they have satisfaction above expectations at a high level.

Keywords: Technology Innovation Platform, Sharing Economy, Chombueng Marathon

บทนำ

การแบ่งปันเป็นรากฐานในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ที่มีการแบ่งปันทรัพยากร สินค้า บริการ ประสิทธิภาพ และความรู้ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ที่เป็นหนึ่งในแนวปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ติดตัวอยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ อย่างกว้างขวาง อาทิ การแบ่งปันอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ฯลฯ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของเชิงพาณิชย์ และไม่เชิงพาณิชย์ ดังเช่นในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน ที่มีการรวมพลคนหมู่มากเข้ามาในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวของผู้ใช้บริการ ทั้งที่พัก อาหาร ที่จอดรถ และการเดินทาง ดังนั้น เมื่อปริมาณความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการมีมากกว่าศักยภาพในการรองรับของชุมชนในพื้นที่ (Over Carrying Capacity) ทำให้เกิดปัญหาความไม่พร้อมในการรองรับ เมื่อเกิดปัญหาซ้ำ ๆ เดิม จึงเกิดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง อาทิ เจ้าของสถานที่อนุญาตให้ใช้พื้นที่ว่าง ให้เป็นที่จอดรถของนักวิ่งฟรี เจ้าของบ้านอนุญาตให้นักวิ่งมากางเต็นท์ในลานบ้านฟรี ชุมชนในหมู่บ้านนำอาหารมาเลี้ยงนักวิ่งตามเส้นทางงานวิ่งฟรี หรือ ผู้ประกอบการหอพักนำห้องพักมาเปิดให้บริการนักวิ่ง โดยคิดอัตราค่าเช่ารายวัน ผู้ประกอบการในชุมชนให้เช่าอุปกรณ์ เครื่องเสียง เครื่องไฟ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน แต่เมื่อ พลวัต (Dynamic) ของความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาท และได้นำไปสู่การแบ่งปันเชิงพาณิชย์มากขึ้น อาทิ Airbnb Grap ส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันเกิดการเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (Otsuki, K., & de Castro, F. , 2020) ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ที่มีแนวคิดของการนำทรัพย์สินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ออกมาใช้ประโยชน์ สร้างรายได้เสริมให้กับเจ้าของทรัพย์สิน ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) โดยผ่านการทำธุรกิจบนโลกออนไลน์ ดังเช่น การเติบโตของโลกโซเชียลมีเดียรายใหญ่ของโลก พบว่า มีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ Facebook Google Youtube สำหรับประเทศไทยแล้ว มีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินมากมายที่ยังไม่สามารถสร้างรายได้เสริมมากนักเนื่องจากยังขาดการนำมาซื้อขายหรือแบ่งปันกันบนโลกออนไลน์ ดังเช่น การจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน ที่ผู้ซื้อและผู้ขายเป็นที่รู้จักในชุมชน บุคคลภายนอกยังไม่รู้จัก ไม่มีช่องทางติดต่อ ต้องอาศัยการบอกต่อปากต่อปากถึงจะทราบแหล่งให้เช่าให้บริการ

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการกระจุกตัวของนักวิ่งในฐานะนักท่องเที่ยวให้กระจายไปใช้บริการที่พักร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง และ ผู้ให้บริการในชุมชนได้พบกัน ทำธุรกิจ ติดต่อซื้อขายระหว่างกันผ่านธุรกรรมบนก้อนเมฆ ประยุกต์ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มใหม่ ซึ่งการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี แพลตฟอร์มใหม่ มุ่งหวังให้ใช้เป็นเครื่องมือของ 1) กลุ่มนักวิ่งในฐานะนักท่องเที่ยว 2) กลุ่มผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง และ 3) กลุ่มผู้ประกอบการให้บริการสิ่งสนับสนุนในการจัดกิจกรรมงานวิ่ง ทั้งมีอาชีพและรุ่นใหม่ ให้สามารถค้นหาข้อมูลธุรกิจบริการ ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และทำธุรกิจเชิงพาณิชย์บนโลกออนไลน์ได้ ตลอดจนเป็นช่องทางในการได้พบกับลูกค้าบนออนไลน์ได้อย่างกว้างขวาง เกิดการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้แก่เจ้าของทรัพย์สิน แรงงาน เวลา ความเชี่ยวชาญ ที่เจ้าของ

ทรัพย์สินถือครองและไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ มาสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านกระบวนการทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี (Technology Paradigm) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมงานวิ่งตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy)
2. เพื่อสร้างและประเมินผลการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ ผู้แทนผู้จัดการกิจกรรมงานวิ่ง ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร การบริการขนส่งในชุมชน ตัวแทนนักวิ่งและผู้ติดตามนักวิ่ง ตัวแทนชุมชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน จำนวน 30 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ประกอบการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) และ องค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน (มิลตรา สมบัติ และปวีณา คำพุกกะ, 2561)

3. ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ที่ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ชุมชนในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน การออกแบบแพลตฟอร์มร่วมกับเครือข่ายภาคเอกชนผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนโปรแกรม ทดลองใช้และประเมินผล เป็นรายบุคคลและกลุ่มบุคคล การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) การสนทนากลุ่มย่อย (Small Group Discussion) และการบันทึกภาคสนาม (Field note) ของนักวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงทดลอง ดังนั้นการเก็บรวบรวมครั้งนี้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ คือ

ส่วนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมงานวิ่งตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 30 คน

ส่วนที่ 2 คือ เพื่อสร้างและประเมินผลการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน มี 5 ขั้นตอน ในการรวบรวมข้อมูล คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการเชิงลึกของนักวิ่ง ผู้ติดตามนักวิ่ง และผู้จัดการมรณงานวิ่ง

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบแพลตฟอร์ม ธุรกิจเชิงแบ่งปัน ตามแนวคิดองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างเว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ การออกแบบ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การติดตั้งแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY รวบรวมจัดทำฐานข้อมูล (Database) ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism Services Provider) ข้อมูลผู้นำเสนอปัจจัยการผลิตในการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Input Provider) และนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ บรรจุเข้าไปในระบบ

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปทดลองใช้กับนักวิ่ง นักวิ่ง ผู้จัดการมรณงานวิ่ง และ ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 นำผลการประเมินผลจากการทดลองใช้ของกลุ่มตัวอย่างมาปรับปรุง และเผยแพร่นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์ม

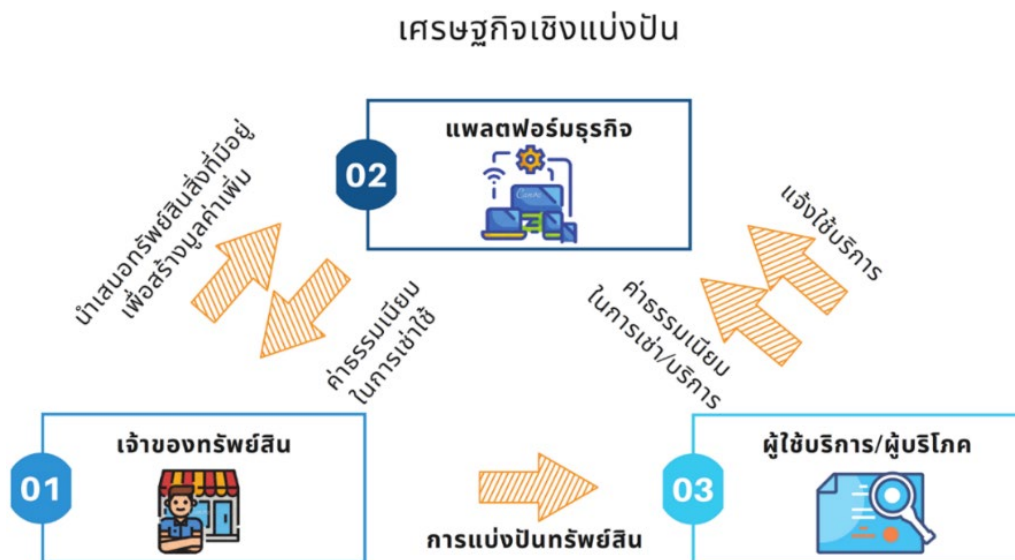
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำแนกข้อมูลเป็นรายประเด็นที่ต้องการศึกษา ตีความสร้างข้อสรุปจากสิ่งที่ได้สังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึกมาด้วยตัวนักวิจัยเอง จัดหมวดหมู่ข้อมูล (Information Grouping) และรายงานนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ประกอบในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์และช่องทางการติดต่อ เพื่อแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดงานวิ่ง ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน ที่ 3 องค์ประกอบคือ เจ้าของทรัพย์สิน ผู้ออกแบบแพลตฟอร์มธุรกิจ และผู้ใช้บริการหรือผู้บริโภค มาทำกิจกรรมร่วมกันตามระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันในกิจกรรมงานวิ่ง

ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนเชื่อมโยงธุรกิจตามระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันในกิจกรรมงานวิ่ง

จากภาพที่ 1 องค์ประกอบทั้ง 3 ต่าง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงตามระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน ดังนี้

1) ผู้จัดการมรณงานวิ่ง ไม่สามารถจัดกิจกรรมงานวิ่งได้แต่เพียงลำพัง จำเป็นต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้การจัดการมรณงานวิ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการผู้รับจ้างผลิต ออกแบบ หรือ

บริการ ผู้ประกอบการประเภทผลิต อาทิ เสื้อ เหยียด ถ้วยรางวัล ฯลฯ และกลุ่มผู้ให้บริการ อาทิ การจับเวลา เทคนิค หน้าเส้น ฯลฯ ซึ่งผู้จัดจะทำการจัดหาจากเครือข่ายเดิม หรือเครือข่ายเดิมแนะนำออกต่อทั้งที่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่และต่างพื้นที่จัดงาน ซึ่งต่างมีความสัมพันธ์ในการทำธุรกิจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ

2) นักวิ่งและผู้ติดตาม ที่เดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องพักค้าง ใช้บริการร้านอาหาร และใช้บริการของผู้ประกอบการภาคธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ การประเมินศักยภาพในการซึ่ง รูปแบบการติดต่อระหว่างนักวิ่งหรือผู้ติดตาม กับกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ที่กิจกรรมการการส่งมอบประสบการณ์ในการใช้บริการจะเกิดขึ้นหลังจากนักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกใช้บริการ

3) ผู้ออกแบบแพลตฟอร์มธุรกิจ คือ ผู้คิดค้น ออกแบบโปรแกรมที่ทำให้ผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง ได้พบกับ ผู้ขาย

ผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในการสร้างและประเมินผลการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน 5 ขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการของนักวิ่ง ผู้ติดตามนักวิ่ง และผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง พบว่า นักวิ่งที่ให้ความร่วมมือ จำนวน 30 ตัวอย่าง ต่างมีความคิดเห็นต่อการออกแบบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบ และด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจชุมชนในพื้นที่จัดกิจกรรมงานวิ่งผ่านแอปพลิเคชัน ในระดับมาก ดังนี้

ด้านประสิทธิภาพ พบว่า นักวิ่งมีระดับความคิดเห็นต่อการออกแบบแอปพลิเคชัน มาก ($\bar{X} = 4.29, S.D = 0.54$) ในประเด็นของการตอบสนอง ประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว มีการเชื่อมโยงตำแหน่งกับเส้นทางไปยัง Google Map และ ไม่ยุ่งยาก เข้าถึงได้ง่าย สะดวกต่อการค้นหา

ด้านการออกแบบ พบว่า นักวิ่งมีระดับความคิดเห็นต่อการออกแบบแอปพลิเคชัน มาก ($\bar{X} = 4.09, S.D = 0.48$) ในประเด็นของ การแสดงภาพถ่ายสินค้าและบริการที่เป็นจริง หน้าโฮมเพจ สวยงาม และทันสมัย และ โฮมเพจมีเอกลักษณ์

ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจชุมชน พบว่า นักวิ่งมีระดับความคิดเห็นต่อการออกแบบแอปพลิเคชัน มาก ($\bar{X} = 3.82, S.D = 0.51$) ในประเด็นของ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ผลิตสินค้าและบริการ มีการนำเสนอกิจกรรมที่สร้างสีสัน นันทนาการ ฯ และ มีการจำหน่ายสินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบแพลตฟอร์ม ธุรกิจเชิงแบ่งปัน ตามแนวคิดองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน จากข้อเสนอแนะในการออกแบบแพลตฟอร์ม ธุรกิจเชิงแบ่งปัน จากขั้นตอนที่ 1 คณะนักวิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน (Sharing Economy) ในการจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน โดยมีแนวคิดของการไหลของข้อมูล คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย ผู้ใช้งานทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ นักวิ่ง ผู้ประกอบการธุรกิจ และ ผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง ใช้บริการผ่านการประมวลผล (Process) ของนวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์มบนคลาวด์ และก่อให้เกิดกระบวนการให้บริการ ซื่อขาย (Output) สร้างรายได้กระจายไปยังชุมชนในพื้นที่และพื้นที่เชื่อมโยงอื่น ๆ ที่เป็นกลุ่มประชาคมออนไลน์ ดังภาพที่ 2

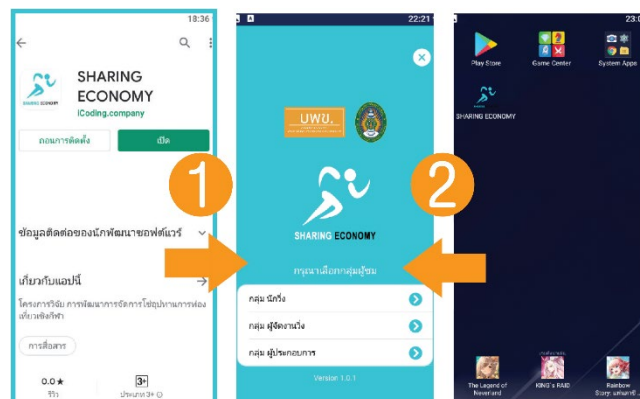

ภาพที่ 2 แนวคิดการออกแบบแพลตฟอร์มธุรกิจเชิงแบ่งปัน

ขั้นตอนที่ 3 การติดตั้งแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY รวบรวมจัดทำฐานข้อมูล (Database) ผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism Services Provider) ข้อมูลผู้นำเสนอปัจจัยการผลิตในการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Input Provider) และนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ บรรจุเข้าไปในระบบ

คณะนักวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำฐานข้อมูล ธุรกิจบริการ ที่พักผ่อน ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว จากเครือข่ายผู้ประกอบการครอบคลุมพื้นที่ 10 อำเภอในจังหวัดราชบุรี เชื่อมโยงกับแผนที่บน Google Maps และทำการอัปโหลดข้อมูลลงในระบบการเชื่อมโยงบนก้อนเมฆ ที่ได้ออกแบบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการประมวลผลด้วยระบบคลาวด์ ทดลองใช้งาน และประเมินผล ตามแนวทางการใช้งานผ่าน 4 ช่องทาง ดังนี้

1) การเข้าหน้าแรกของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY สามารถเข้าถึงได้ 2 ช่องทาง คือ 1.1) เข้าโดย Play Store ในชื่อว่า SHARING ECONOMY และ กดเข้าหน้าแรกของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY ที่ปุ่มแสดงคำว่า เปิด และ 1.2) เข้าโดยรูปไอคอน บนอุปกรณ์มือถือ หรืออุปกรณ์แท็บเล็ต ที่มีชื่อว่า SHARING ECONOMY ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 หน้าแรกของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY

2) ช่องทางกลุ่มนักวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY หน้าต่างของกลุ่มนักวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- 2.1) ส่วนการให้บริการสินค้าและบริการด้านเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน ได้แก่ร้านอาหาร โรงแรมที่พัก แหล่งท่องเที่ยว แหล่งจำหน่ายสินค้า ระบบโลจิสติกส์ สถานีตำรวจ สถานพยาบาล สถานีบริการ
- 2.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมงานวิ่ง ได้แก่ ชมรม หน่วยงานราชการ เชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดงานวิ่งในประเทศ ฐานข้อมูล SHARING ECONOMY ของคั้นหาร้านอาหาร การจองที่พัก การจองการเดินทาง สมาคม
- 2.3) งานวิ่งที่เด่น เป็นที่นิยม ตามปฏิทินงานวิ่งทั้งงานวิ่งถนน งานวิ่งเทรล และการจัดงานวิ่งแบบ Virtual Run พร้อมแสดงข้อมูลส่วนการให้บริการสินค้าและบริการด้านเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันที่ใกล้เคียงจัดงานวิ่ง
- 2.4) ข่าวสารประกาศ สำหรับนักวิ่ง ผู้จัดงานวิ่ง และผู้สนใจเข้ามาติดตามข้อมูลข่าวสาร บทความที่เกี่ยวข้องกับงานวิ่ง ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ช่องทางกลุ่มนักวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY

3) ช่องทางกลุ่มผู้จัดงานวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY หน้าต่างของกลุ่มผู้จัดงานวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- 3.1) ส่วนการให้บริการสินค้าและบริการด้านเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน ได้แก่ ผู้ผลิตเสื้อวิ่ง ผู้ผลิตเหรียญรางวัล ผู้ผลิตเสื้อสวมลวดลาย ผู้ผลิตป้ายเสื้อสัญลักษณ์ ผู้ผลิตอุปกรณ์สนับสนุนการวิ่ง ระบบฐานข้อมูลการจัดงานวิ่ง

เครื่องเสียงเครื่องไฟ เทคนิคการจัดงาน เต้นท์อุปกรณ์การจัดงาน เทคนิคการแข่งขัน มาแชล การดำเนินรายการ ผู้สนับสนุน Expo ฯลฯ

3.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมงานวิ่ง ได้แก่ ชมรม หน่วยงานราชการ เชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดงานวิ่งในประเทศ ฐานข้อมูล SHARING ECONOMY ของคั้นหาร้านอาหาร การจองที่พัก การจองการเดินทาง สมาคม

3.3) งานวิ่งที่เด่น เป็นที่นิยม ตามปฏิทินงานวิ่งทั้งงานวิ่งถนน งานวิ่งเทรล และการจัดงานวิ่งแบบ Virtual Run พร้อมแสดงข้อมูลส่วนการให้บริการสินค้าและบริการด้านเศรษฐกิจเชิงแข่งขันที่ใกล้บริเวณจัดงานวิ่ง

3.4) ข่าวสารประกาศ สำหรับนักวิ่ง ผู้จัดงานวิ่ง และผู้สนใจเข้ามาติดตามข้อมูลข่าวสาร บทความที่เกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 5

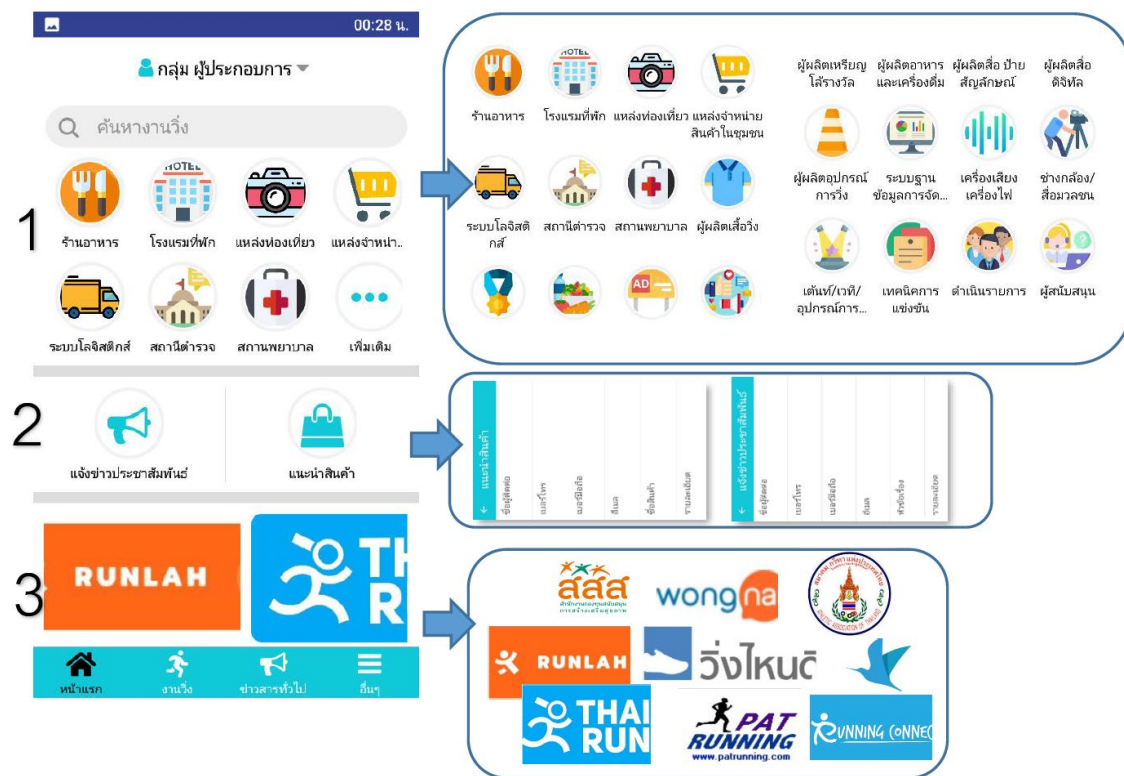

ภาพที่ 5 ช่องทางกลุ่มผู้จัดงานวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY

4) ช่องทางกลุ่มผู้ประกอบการของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY หน้าต่างของกลุ่มผู้จัดงานวิ่งของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

4.1) ส่วนการให้บริการสินค้าและบริการด้านเศรษฐกิจเชิงแข่งขัน ทั้งหมดรวมอยู่ในหมวดนี้ ได้แก่ ผู้ผลิตเสื้อวิ่ง ผู้ผลิตเหรียญรางวัล ผู้ผลิตสื่อสารมวลชน ผู้ผลิตป้ายสื่อสัญลักษณ์ ผู้ผลิตอุปกรณ์สนับสนุนการวิ่ง ระบบฐานข้อมูลการจัดงานวิ่ง เครื่องเสียงเครื่องไฟ เทคนิคการจัดงาน เต้นท์อุปกรณ์การจัดงาน เทคนิคการแข่งขัน มาแชล การดำเนินรายการ ผู้สนับสนุน Expo ร้านอาหาร โรงแรมที่พัก แหล่งท่องเที่ยว แหล่งจำหน่ายสินค้า ระบบโลจิสติกส์ สถานีตำรวจ สถานพยาบาล สถานีบริการ ฯลฯ

- 4.2) เป็นส่วนของการประชาสัมพันธ์ของผู้ประกอบการที่ต้องการแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักวิ่งและผู้จัดงานวิ่ง รวมถึงการแนะนำสินค้าและบริการ ให้นักวิ่งเข้าถึงการใช้บริการเพื่อแบ่งปันข้อมูลเพื่อเศรษฐกิจ
- 4.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมงานวิ่ง ได้แก่ ชมรม หน่วยงานราชการ เชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดงานวิ่งในประเทศ ฐานข้อมูล SHARING ECONOMY ของคั้นหาร้านอาหาร การจองที่พัก การจองการเดินทาง สมาคม ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ช่องทางกลุ่มผู้ประกอบการของแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปทดลองใช้กับนักวิ่ง ผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง และ ผู้ประกอบการ คณะนักวิจัยได้นำแพลตฟอร์ม ธุรกิจเชิงแบ่งปัน ทดลองใช้กับผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง ผู้ประกอบการในชุมชน นักวิ่ง และผู้ติดตาม จำนวน 30 ตัวอย่าง ผลการประเมินจากการทดลองใช้ของผู้ตอบแบบประเมิน พบว่า

ตารางที่ 1 การประเมินระดับความคาดหวังและความพึงพอใจจากการทดลองใช้งานแอปพลิเคชัน

รายการ	ระดับความคาดหวัง			ระดับความพึงพอใจ		
	Mean	S.D.	ความหมาย	Mean	S.D.	ความหมาย
ด้านประสิทธิภาพ	4.33	.65	มาก	4.24	.66	มาก
ด้านการออกแบบ	4.23	.63	มาก	4.51	.62	มาก
ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจชุมชนในพื้นที่จัดกิจกรรมงานวิ่งผ่านแอปพลิเคชัน	4.22	.70	มาก	4.23	.71	มาก
ภาพรวม	4.27	.62	มาก	4.39	.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักวิ่งมีระดับความคาดหวังและความพึงพอใจในแต่ละรายด้าน ดังนี้

- 1) **ด้านประสิทธิภาพ** ผู้ประเมินมีระดับระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24, S.D = 0.66$) แต่น้อยกว่า ความคาดหวัง ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33, S.D = 0.65$)
- 2) **ด้านการออกแบบ** ผู้ประเมินมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D = 0.62$) มากกว่า ระดับความคาดหวัง ($\bar{X} = 4.23, S.D = 0.63$)
- 3) **ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจชุมชนในพื้นที่จัดกิจกรรมงานวิ่งผ่านแอปพลิเคชัน** ผู้ประเมินมีระดับความพึงพอใจ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23, S.D = 0.71$) มากกว่า ระดับความคาดหวัง ($\bar{X} = 4.22, S.D = 0.70$)
- 4) ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน พบว่า นักวิ่งไม่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 17 ราย (ร้อยละ 56.70) มีผู้เสนอแนะด้วยการขอบคุณที่ได้มีการพัฒนางานวิ่งเพื่อนักวิ่ง จำนวน 5 ราย (ร้อยละ 16.70) ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงและเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 13.30) ควรมีระบบการลงทะเบียนเป็นสมาชิกในแอปพลิเคชัน และเชื่อมโยงกับการสมัครวิ่งและจ่ายเงินค่าสมัคร และสามารถเข้าไปดูข้อมูลการสมัครได้ จากในแอปพลิเคชันนี้ได้เลย จำนวน 2 ราย (ร้อยละ 3.70) และ ควรมีโปรโมชั่นเสริม สนับสนุนคนที่ใช้บริการบ่อย ๆ จำนวน 2 ราย (ร้อยละ 3.70)

ขั้นตอนที่ 5 นำผลการประเมินผลจากการทดลองใช้ของกลุ่มตัวอย่างมาปรับปรุง ในการประเมินผลจากการทดลองใช้ พบว่า ผู้ทดลองใช้งาน ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงระบบ ดังนี้ 1) เสนอแนะให้มีการติดตั้งแอปพลิเคชัน SHARING ECONOMY สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและไม่จำกัดจำนวนครั้งในการติดตั้งบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) แต่มีข้อจำกัดในการใช้บนระบบ iOS ที่การติดตั้งจะไม่สมบูรณ์ 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงและเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น และ 3) ควรมีระบบการลงทะเบียนเป็นสมาชิกในแอปพลิเคชัน และเชื่อมโยงกับการสมัครวิ่งและจ่ายเงินค่าสมัคร และสามารถเข้าไปดูข้อมูลการสมัครได้ จากในแอปพลิเคชันนี้ได้เลย

สรุปผลการวิจัย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและใช้งานแพลตฟอร์ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักวิ่งในฐานะนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว 2) กลุ่มผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง และ 3) กลุ่มผู้ประกอบการให้บริการสิ่งสนับสนุนในการจัดกิจกรรมงานวิ่ง ในการสร้างและประเมินผลการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีแพลตฟอร์ม พบว่า นักวิ่งมีความคิดเห็นต่อการออกแบบแอปพลิเคชันในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบ และด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจชุมชน โดย เห็นควรให้ระบบมีการตอบสนอง ประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว มีการเชื่อมโยงตำแหน่งกับเส้นทางไปยัง Google Map และ ไม่ยุ่งยากเข้าถึงได้ง่าย สะดวกต่อการค้นหา มีการแสดงภาพถ่ายสินค้าและบริการที่เป็นจริง หน้าโฮมเพจ สวยงาม ทันสมัย มีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ผลิตสินค้าและบริการ มีการนำเสนอกิจกรรมที่สร้างสีสัน นันทนาการ ฯ และ มีการจำหน่ายสินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์

ผลการทดลองและประเมินการใช้นวัตกรรมฯ พบว่า ผู้ประเมินมีความพึงพอใจในด้านประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบ และ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจชุมชนในพื้นที่จัดกิจกรรมงานวิ่งผ่านแอปพลิเคชัน มากกว่า ความคาดหวัง ระดับความคาดหวัง แนวทางการนำนวัตกรรมฯ ไปใช้ประโยชน์หรือขยายผลในการจ้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน ในฐานะเจ้าของพื้นที่ ได้โดย (1) นักวิ่ง สามารถใช้ประโยชน์จากโปรแกรม ด้วยการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันค้นหากิจกรรมงานวิ่งเพื่อพิจารณาเข้าร่วมแล้ว ค้นหาที่พักแรม ร้านอาหาร เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อนในสถานที่ต่าง ๆ ของจังหวัดราชบุรีได้ (2) ผู้จัดกิจกรรมงานวิ่ง สามารถใช้ประโยชน์ ด้วยการคัดเลือกผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนที่ให้บริการให้เช่าอุปกรณ์สำหรับใช้จัดกิจกรรมงานวิ่ง หรือผู้รับเหมาจ้างทำงานประเภทอาหารหรือเครื่องดื่ม รวมไปถึงระบบขนส่ง เพื่อคัดเลือกและว่าจ้างการใช้บริการของธุรกิจในพื้นที่อื่นได้ และ (3) สถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ อาทิ ที่พักแรม

ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว คาเฟ่ ร้านขายของที่ระลึก สินค้าเกษตรและสินค้าแปรรูป แหล่งเรียนรู้ ฯลฯ สามารถเข้าไปเพิ่มข้อมูลร้านค้าของตนเอง เพื่อให้เกิดการซื้อขายออนไลน์ได้

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการวิ่งเป็นกีฬาที่รวมพลคนหมู่มากเข้ามาในพื้นที่ (Mass Participation Sports) ส่งผลให้อุตสาหกรรมด้านการกีฬาเติบโตขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การที่คนหมู่มากมารวมตัวกันในระหว่างที่มีการจัดกิจกรรมส่งผลดีคือ ทำให้เกิดรายได้กระจายในพื้นที่ที่การจัดกิจกรรมงานวิ่ง แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลเชิงลบคือ เมื่อปริมาณความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการมีมากกว่าศักยภาพในการรองรับของชุมชนในพื้นที่ (Over Carrying Capacity) ทำให้เกิดปัญหาความไม่พร้อมในการรองรับ ผู้จัดการกิจกรรมงานวิ่ง ผู้ประกอบการในชุมชน รวมทั้งชุมชนในพื้นที่การจัดกิจกรรม ได้แก่ ไข้ปัญหาโดยการนำทรัพย์สินที่มีอยู่ และไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ออกมาแลกเปลี่ยนความเป็นเจ้าของในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อให้บริการและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเองในช่วงที่มีการจัดกิจกรรม ปრაภฏการณการนำทรัพย์สินออกมาแบ่งปันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนี้ เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปัน ซึ่งนอกจากแลกเปลี่ยนความเป็นเจ้าของในสิ่งของแล้ว แรงงานก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้ (Stephany, A., 2015) ดังเช่น การจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอน เจ้าของหอพักได้แปลงหอพักนักศึกษาให้เป็นที่พักนักกีฬา แพลงรถซาเล้งขนส่งสินค้าเกษตรหรือรถรับส่งนักเรียนให้เป็นรถรับส่งนักวิ่ง ฯลฯ หรือในพื้นที่การจัดกิจกรรมงานวิ่งในสนามอื่น ๆ ที่มีรูปแบบการใช้บริการว่าจ้างทรัพย์สินของชุมชน ระดมออกมาช่วยกันบริการ ทั้งด้านการขนส่ง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของรถสองแถวในและต่างพื้นที่มาขนส่งนักวิ่ง ผู้มีรถมอเตอร์ไซด์ออกมารวมกลุ่มวิ่งรับ-ส่ง นักวิ่งให้สามารถเดินทางเข้าใกล้สนามที่จัดงานมากที่สุด รวมไปถึงที่พัก ที่ให้ชาวบ้านที่ตนไม่ได้อาศัยให้ผู้อื่นเช่า รวมไปถึงผู้ประกอบการร้านอาหารมาออกร้านให้บริการนักวิ่งร่วมกับผู้จัดการกิจกรรมงานวิ่ง และในขณะเดียวกัน พบว่า พฤติกรรมนักวิ่งจะนิยมเดินทางท่องเที่ยวหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมวิ่ง แต่ในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ยังคงจำกัดเฉพาะสถานที่คุ้นเคย เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ในขณะที่มีแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ ที่ยังไม่ได้อยู่ในฐานะข้อมูลออนไลน์ ดังนั้น นวัตกรรมเทคโนโลยีที่สร้างขึ้นจึงเป็นสิ่งใหม่ ในการรวบรวมข้อมูลธุรกิจท่องเที่ยวและการบริการผสมผสานกับการจัดกิจกรรมกีฬาระดับประเทศ ตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) จึงเป็นโอกาสและความท้าทายของการเกิดขึ้นของระบบเศรษฐกิจเชิงแบ่งปันในกลุ่มกิจกรรมงานวิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลที่กำลังจะถูกนำมาใช้เพื่อส่งต่อทรัพย์สินแทนแนวปฏิบัติเดิม ๆ ในชุมชน จะต้องมีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการให้บริการ (Otsuki, K., & de Castro, F., 2020)

ข้อเสนอแนะ

การออกแบบและทดลองนวัตกรรมครั้งนี้ได้ทำการทดลอง ประเมินผล พบว่า เป็นระบบที่ใช้ได้จริงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้การจัดกิจกรรมงานวิ่งจอมบึงมาราธอนครั้งที่ 36 เลื่อนออกไป จึงไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แพลตฟอร์มตลอดการเชื่อมโยง ซึ่งควรมีการศึกษาต่อ และประชาสัมพันธ์ขยายฐานผู้ใช้งานในวงกว้าง อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์ได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยกิจกรรมการวิ่งบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ปีงบประมาณ 2563

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism)**. รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยวฉบับที่ 6 ตุลาคม – ธันวาคม 2559.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา** รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการพัฒนารูปแบบทางธุรกิจของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของไทย (Sports Tourism) ประจำปี 2560. หน้า 23-24
- จอมบึงมาราธอน. (2564). **สสส. จอมบึงมาราธอน ครั้งที่ 36**, สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2564. จาก.
<https://www.facebook.com/chombuengmarathon>
- มิลตรา สมบัติ, & ป วิณา คำพุกกะ. (2561). **อิทธิพลขององค์ประกอบเว็บไซต์ (7C's) ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต**. Panyapiwat Journal, 10(3), 61-72.
- Marinesi, S., Girotra, K., & Netessine, S. (2018). **The operational advantages of threshold discounting offers**. Management Science, 64(6), 2690-2708.
- Otsuki, K., & de Castro, F. (2020). **Solidarity Economy in Brazil: Towards Institutionalization of Sharing and Agro ecological Practices**. In Sharing Ecosystem Services (pp. 159-178). Springer, Singapore.
- Stephany, A. (2015). **The business of sharing: Making it in the new sharing economy**. Springer

การศึกษาความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามแบบวิถีชีวิตใหม่
ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Health Literacy Education and Health care behaviors accordance with the
new lifestyle of students College of Muay Thai Studies and Thai
Traditional Medicine Muban Chom Bueng Rajabhat University

ชาลิษา ยูชีระ¹ นูรฮาฟีกะห์ ดอเลาะ^{2*} ฟาติฮะห์ มือลี³ และ รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์⁴

^{1,2,3}นักศึกษาศาสาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁴อาจารย์สาสาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, feekah.15@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามวิถีชีวิตใหม่
ใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 2) เพื่อเปรียบเทียบ
ความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวย
ไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทาง
สุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 153 คน
โดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความ
ฉลาดทางสุขภาพ โดยใช้แบบสอบถามของกองสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดมีลักษณะเป็นแบบปรมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการ
วิเคราะห์ค่าประสิทธิสัมพันธของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 77.78
รองลงมา คือ มีความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 22.22 และมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามวิถีชีวิตใหม่
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.= 0.76) 2) นักศึกษาที่เรียนอยู่ระดับชั้นปีต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน
ความฉลาดทางสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = .013$, $P = .998$) และนักศึกษาที่เรียน
อยู่ระดับชั้นปีต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามวิถีชีวิตใหม่ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = .553$, $P = .647$) 3) ความฉลาดทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ
ตามวิถีชีวิตใหม่ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=0.380$, $p=0.000$)

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ นักศึกษา

ABSTRACT

This study aims 1) to study health literacy and health care behaviors accordance with the new lifestyle of students of the College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine Muban Chom Bueng Rajabhat University 2) to comparison of health literacy and health care behaviors accordance with the new lifestyle of different years in the College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine Muban Chom Bueng Rajabhat University 3) to study the relationship between health literacy and health care behaviors accordance with the new lifestyle of students of the College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine Muban Chom Bueng Rajabhat University. The sample consisted of 153 students in the first year - the fourth year of the academic year 2021 using Taro Yamane's formula. The research tool was the Health literacy Questionnaire. by taking the questionnaire of the Division of Health Education and health care behaviors questionnaire created by the researcher, both questionnaires were rating scale. The confidence values were 0.89 and 0.75. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. and one-way analysis of variance. and Pearson's correlation analysis.

The results showed that 1) score was 77.78%, which was very good and their health literacy score was 22.22%, which was average and the overall health care behaviors accordance with the new lifestyle were at a moderate level (\bar{X} =3.28, S.D. = 0.76) 2) students in different years of study had no statistically significant difference in average health literacy scores at level .05, (F = .013, P = .998) and no statistically significant of students in different years of study in health care behavior scores accordance with the new lifestyle at level .05, (F = .553, P = .647) 3) Health literacy was statistically significantly positive at the 0.01 level (r=0.380, p=0.000)

Keywords: Health Literacy, Health Behaviors, Students

บทนำ

ความรอบรู้ หรือความฉลาดทางสุขภาพ หรือ Health Literacy องค์การอนามัยโลก (WHO, 1998) นิยามว่า หมายถึง ทักษะต่าง ๆ ทางการรับรู้ และทางสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนดแรงจูงใจ และความสามารถของปัจเจกบุคคลในการที่จะเข้าถึงเข้าใจ และใช้ข้อมูลในวิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม และบำรุงรักษาสุขภาพของตนเองให้ดี อยู่เสมอ ความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางสังคมที่กำหนด แรงจูงใจและความสามารถเฉพาะบุคคลในการเข้าถึงทำความเข้าใจ และใช้ข้อมูลเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี รวมทั้งการพัฒนาความรู้ และทำความเข้าใจในบริบทด้านสุขภาพการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมด้วยตนเองแนวความคิดเกี่ยวกับ Health literacy มีความชัดเจนมากขึ้นจากการจำแนกระดับของดอนนัทบีม (Nutbeam, 2000) คณะสาธารณสุขศาสตร์ และเวชศาสตร์ชุมชน มหาวิทยาลัยชิตนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเขียนบทความวิจัยเรื่อง Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into health 21st century จำแนกความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็น 3 ระดับ คือระดับ 1. ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน หรือ functional health literacy เช่น ทักษะ พื้นฐานด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนที่จำเป็นต่อความเข้าใจ และการ

ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ระดับ 2. ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นการมีปฏิสัมพันธ์ หรือ communicative/ interactive health literacy ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน และการมีพหุปัญญา (cognitive) รวมทั้งทักษะทางสังคม (social skill) ที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมรู้จักเลือกใช้อินเทอร์เน็ตข่าวสารเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ระดับ 3. ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นวิจารณ์ญาณ หรือ critical health literacy ได้แก่ ทักษะทางปัญญา และสังคมที่สูงขึ้น ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์สุขภาพ ได้แก่ สถานะ สุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ดีนั้นจะเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนมีสุขภาพดีทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ ซึ่งจะนำไปสู่ความปกติสุขในชีวิตโดยทุกคนสามารถกระทำบทบาทของตนได้เหมาะสมสำหรับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในความคิดของเพนเดอร์ (Pender, 1996) นั้นครอบคลุม 6 ด้านคือ ความรับผิดชอบต่อสุขภาพ การทำกิจกรรม และการออกกำลังกาย การบริโภคนิสัย การพัฒนาทางจิตวิญญาณ การมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และการจัดการกับความเครียด

จากศึกษาความรอบรู้ และความฉลาดทางสุขภาพของกมลรัตน์ เทอร์เนอร์, สมพร รักความสุข, อรรพรรณ ดวงใจ (2561) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรีและเปรียบเทียบความฉลาดทางด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีชลบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ปี การศึกษา 2559 จำนวน 460 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความฉลาดทางด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลจำนวน 47 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Kruskal-Wallis test ผลการวิจัย พบว่านักศึกษาพยาบาล มีความฉลาดทางสุขภาพ ทั้ง 3 ด้าน คือ การดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=4.02$, $SD=0.51$) ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{X}=4.09$, $SD=0.54$) ต่ำสุด คือ ด้านการดูแลสุขภาพ ($\bar{X}=3.92$, $SD=0.48$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในภาพรวมทั้ง 3 ด้านของแต่ละ ชั้นปีพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสุขภาพสูงสุด รองลงมาคือชั้นปีที่ 3, 2 และ 1 ($\bar{X}=4.14$, $SD=0.45$; ($\bar{X}=4.03$, $SD=0.56$, ($\bar{X}=4.01$, $SD=0.38$; ($\bar{X}=3.97$, $SD=0.44$ ตามลำดับ) ผลการทดสอบความแตกต่างความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาในแต่ละชั้นปีไม่มีความแตกต่างกัน ถึงแม้ความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาแต่ละชั้นปีไม่มีความแตกต่างกัน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสอดคล้องกัน ทุกชั้นปี คือ ด้านการดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ผู้ให้บริการทางสุขภาพควรมี ดังนั้น สถาบันควรพัฒนากลวิธีในการเพิ่มความฉลาดทางสุขภาพ โดยเฉพาะด้านการดูแลสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลต่อไป นอกจากนี้ วรรณรัตน์ รัตนวรางค์, วิทยา จันทร์ทา (2561) การรักษาผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ได้ผล ต้องอาศัยการรักษาที่ต่อเนื่องและมีการดูแลสุขภาพที่ดีควบคู่กัน หากผู้ป่วยมีความฉลาดทางสุขภาพจะช่วยให้การรักษาได้ผลดีขึ้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความฉลาดทางสุขภาพ และอิทธิพลขององค์ประกอบของความฉลาดทางสุขภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จังหวัดชัยนาท จำนวน 366 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความฉลาดทางสุขภาพระดับเพียงพอ มีร้อยละ 6.0 ในขณะที่ระดับก้ำกึ่ง (ร้อยละ 64.2) และระดับไม่เพียงพอ (ร้อยละ 29.8) รวมกันร้อยละ 94.0 ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษาการประกอบอาชีพรายได้และระยะเวลาที่เป็นเบาหวานมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสุขภาพ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความฉลาดทางสุขภาพ ซึ่งได้แก่ความรู้ ความเข้าใจ และการแปล ความหมายการจัดการเงื่อนไขทางสุขภาพ และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการดูแลตนเองได้ร้อยละ 17.9 ($R^2=.179$, $p<.001$) โดยตัวแปรการจัดการเงื่อนไขทางสุขภาพสามารถทำนายพฤติกรรมการดูแลตนเองได้ดีที่สุด ($\beta=.170$, $p<.001$)

จะเห็นได้ว่าความรอบรู้ หรือความฉลาดทางด้านสุขภาพ มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางสุขภาพ

และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาด และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาด และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีความฉลาดทางสุขภาพ และมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพแตกต่างกัน
2. ความฉลาดทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยขั้นตอนของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ หาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากร ได้เท่ากับ 153 กลุ่มตัวอย่าง และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน

ชั้นปี	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
นักศึกษาชั้นปีที่ 1	71	43
นักศึกษาชั้นปีที่ 2	64	40
นักศึกษาชั้นปีที่ 3	61	38
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	51	32
รวม	247	153

สูตรในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

- ถ้าระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ .05

- ถ้าระดับความเชื่อมั่น 99% หรือระดับนัยสำคัญ .01

ในทางปฏิบัติเรานิยมใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 % (นราศรี ไหววานิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี, 2549) เพราะฉะนั้นได้ขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{247}{1+247(0.05)^2}$$

$$n = 153 \text{ ตัวอย่าง}$$

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ระดับชั้นปีของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ

3. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษากำหนดไว้ที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับชั้นปี ศาสนา และสาขา ซึ่งเป็นลักษณะเป็น Check list ที่เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close – End questions) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยได้ใช้แบบสอบถามของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2564) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การเข้าถึงข้อมูล และบริการสุขภาพ ความเข้าใจข้อมูล และบริการสุขภาพที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ การโต้ตอบซักถาม เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ การตัดสินใจด้านสุขภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง และการบอกต่อข้อมูลด้านสุขภาพ จำนวน 24 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามความถี่ที่ปฏิบัติเมื่อต้องการข้อมูลสุขภาพ คือ

5	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก หรือเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง หรือเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย หรือเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด หรือเหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนนตามค่าคะแนนรวม คือ

0-57 คะแนน (0-59%)	หมายถึง	มีระดับความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับไม่ดี
58-76 คะแนน (60-79%)	หมายถึง	มีระดับความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้
77 ขึ้นไป คะแนน (80-100%)	หมายถึง	มีระดับความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก

การแปลผลคะแนนตามค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ คือ

3.50 – 5.00	หมายถึง	มีความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับสูง
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 – 2.49	หมายถึง	มีความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ

คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2564) ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มคล้ายตัวอย่าง 30 คน ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (แอลฟาครอนบาค) ของแบบประเมินทุกข้อ เท่ากับ 0.89

ส่วนที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 11 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามระดับความถี่ในการปฏิบัติ โดยเฉลี่ย/สัปดาห์ คือ

4	หมายถึง	ปฏิบัติโดยเฉลี่ย 6 - 7 วัน/สัปดาห์
3	หมายถึง	ปฏิบัติโดยเฉลี่ย 4 - 5 วัน/สัปดาห์
2	หมายถึง	ปฏิบัติโดยเฉลี่ย 3 วัน/สัปดาห์
1	หมายถึง	ปฏิบัติโดยเฉลี่ย 1 - 2 วัน/สัปดาห์
0	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติเลย

การแปลผลคะแนนตามค่าคะแนนเฉลี่ย คือ

3.50 – 5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูง
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 – 2.49	หมายถึง	มีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับต่ำ

ได้ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (แอลฟาครอนบาค) ของแบบประเมิน เท่ากับ 0.75

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือถึงกลุ่มตัวอย่างขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย
2. ติดต่อขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลออนไลน์
3. ตรวจสอบข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ถ้าไม่สมบูรณ์กลับไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามใหม่จนครบ 153 คน
4. วิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับความฉลาดทางสุขภาพ โดยรวมเป็นรายด้าน 6 ด้าน คือ 1) การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ 2) ความเข้าใจข้อมูลและบริการสุขภาพที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ 3) การโต้ตอบซักถามเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ 4) การตัดสินใจด้านสุขภาพ 5) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง และ 6) การบอกต่อข้อมูลด้านสุขภาพ โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การเปรียบเทียบความฉลาดทางสุขภาพของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยใช้การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

5. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยใช้การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment -correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง 124 คน คิดเป็นร้อยละ 81.05 และเพศชาย 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95 อายุ 20-22 ปี มากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 63.39 รองลงมาอายุต่ำกว่า 19 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 และอายุ 23 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ระดับชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 24.83 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 20.91 ศาสนา พุทธ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 90.85 รองลงมาอิสลาม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.54 และคริสต์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.61 สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 56.86 มวยไทยศึกษาและพลศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และการแพทย์แผนไทย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9

2. ศึกษาระดับความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของความฉลาดทางสุขภาพโดยรวม (n= 153)

ระดับความฉลาด	จำนวน	ร้อยละ
ความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับไม่ดี	0	0
ความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้	34	22.22
ความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก	119	77.78
\bar{X} = 88.45 S.D. = 13.12 Max = 120 Min = 62	153	100

จากตารางที่ 2 การประเมินความฉลาดทางสุขภาพโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 153 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความฉลาดทางสุขภาพ อยู่ระหว่าง 62-120 คะแนน จากคะแนนเต็ม 96 คะแนน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 77.78 รองลงมา คือ มีความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 22.22

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความฉลาดทางสุขภาพรายด้าน (n= 153)

ความฉลาดทางสุขภาพ	N	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การเข้าถึงข้อมูล และบริการสุขภาพ	153	3.77	0.62	สูง
ความเข้าใจข้อมูล และบริการสุขภาพ	153	3.84	0.61	สูง

ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ

การโต้ตอบซักถามเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ	153	3.68	0.67	สูง
การตัดสินใจด้านสุขภาพ	153	3.72	0.68	สูง
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง	153	3.56	0.68	สูง
การบอกต่อข้อมูลด้านสุขภาพ	153	3.55	0.64	สูง
รวม	153	3.68	0.65	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า ความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงโดยรวมอยู่ในระดับสูงทุกระดับ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.65) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความเข้าใจข้อมูลและบริการสุขภาพที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ การตัดสินใจด้านสุขภาพ การโต้ตอบซักถามเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง การบอกต่อข้อมูลด้านสุขภาพ

3. ศึกษาระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

พฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเอง	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ก่อนและหลังสัมผัสสิ่งต่างๆ	3.45	0.67	ปานกลาง
2. สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน หรืออยู่ในที่สาธารณะ	3.63	0.61	สูง
3. พยายามอยู่ห่างจากผู้อื่น อย่างน้อย 2 เมตร	3.34	0.67	ปานกลาง
4. ใช้ช้อนกลางในการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น	3.35	0.78	ปานกลาง
5. หลีกเลี่ยงการสัมผัสตา จมูก หากยังไม่ได้ล้างมือให้สะอาด	3.27	0.71	ปานกลาง
6. ทำนรับประทานอาหารที่บ้านเป็นประจำ	3.37	0.72	ปานกลาง
7. คุณออกกำลังกายสม่ำเสมอเพื่อให้สุขภาพดี	2.80	0.92	ปานกลาง
8. พกเจลแอลกอฮอล์ หรือสเปรย์แอลกอฮอล์ทุกครั้ง เมื่อออกจากบ้านหรือเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ	3.32	0.74	ปานกลาง
9. ทิ้งหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้วทุกครั้งในถุงขยะแยกเฉพาะ	3.37	0.75	ปานกลาง
10. เมื่อกลับจากนอกบ้าน คุณอาบน้ำทุกครั้ง	3.25	0.72	ปานกลาง
11. สวมถุงมือเมื่อสัมผัสสิ่งของ หรือเวลาออกไปซื้อของในห้างหรือตลาดนัด	2.90	1.03	ปานกลาง
รวม	3.28	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.28, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน หรืออยู่ในที่สาธารณะ อยู่ในระดับสูง \bar{X} = 3.63, S.D. = 0.61 ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

4. การเปรียบเทียบความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ของคะแนนความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำแนกตามระดับชั้นปี (N=153 คน)

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.878	3	2.293	.013	.998
ภายในกลุ่ม	26165.005	149	175.604		
รวม	26171.882	152			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษา พบว่าความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = .013, P = .998)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ของคะแนนความพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำแนกตามระดับชั้นปี (N=153 คน)

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	59.148	3	19.716	.553	.647
ภายในกลุ่ม	5316.433	149	35.681		
รวม	5375.582	152			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1–ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F = .553, P = .647)

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตาม
ชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่
ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (N=153คน)

ตัวแปร	พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่	
ความฉลาดทางสุขภาพ	R	.380**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	ต่ำมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่าความฉลาดทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ในเชิง
บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง 124 คน คิดเป็น
ร้อยละ 81.05 และเพศชาย 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 43 คน คิดเป็น
ร้อยละ 28.10 สาขาวิชาที่ศึกษาส่วนใหญ่คือ สาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 56.86 กลุ่มตัวอย่างมี
คะแนนความฉลาดทางสุขภาพ อยู่ระหว่าง 62-120 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 88.45 (SD = 13.12) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมี
ความฉลาดทางสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 77.78 รองลงมา คือ มีความฉลาดทางสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้
ร้อยละ 22.22

ความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึงโดยรวมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายด้านค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ
ความเข้าใจข้อมูลและบริการสุขภาพที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ การตัดสินใจด้านสุขภาพ การโต้ตอบซักถามเพื่อเพิ่มความรู้อื่น
ความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง การบอกต่อข้อมูลด้านสุขภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีความฉลาดทางสุขภาพในระดับสูงทุกข้อ 3 อันดับแรก คือ คุณเข้าใจเกี่ยวกับ
ข้อมูลเรื่องโรคระบาดโควิด-19 อาการ หรือการดูแลสุขภาพ และการบริการของผู้บริการสุขภาพได้ (\bar{X} =3.87, S.D.
=0.73) คุณเข้าใจวิธีการปฏิบัติตามคำแนะนำในสื่อสุขภาพเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ (\bar{X} =3.86, S.D. =0.71) หากคุณ
อยากรู้เรื่องข้อมูลสุขภาพและการบริการสุขภาพคุณจะเลือกดูข้อมูลโดยการถามผู้รู้จากสื่อและค้นอินเทอร์เน็ต (\bar{X} =3.85,
S.D. =0.77) ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ ถึงแม้จะมีงานเยอะ ท่านสามารถแบ่งเวลาเพื่อดูสุขภาพ
ตนเองได้ (\bar{X} =3.44, S.D. =0.75) คุณเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญที่จะดูแลสุขภาพตนเองให้ได้อยู่เสมอ
(\bar{X} =3.55, S.D. =0.73) คุณเสนอทางเลือกเพื่อสุขภาพที่ดีให้กับผู้อื่น เช่น เพิ่มผักผลไม้ลดโรคเล็กลีบหรือลดความเสี่ยง
ป่วยโรคโควิด เป็นต้น (\bar{X} =3.51, S.D. =0.77) และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวย
ไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตาม
ชีวิตวิถีใหม่โดยรวมอยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 3.28, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสวมหน้ากากอนามัยทุก
ครั้งเมื่อออกจากบ้าน หรืออยู่ในที่สาธารณะ อยู่ในระดับสูง (\bar{X} = 3.63, S.D.= 0.61) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงไม่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงไม่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความฉลาดทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามแบบวิถีชีวิตใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษานักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงพบว่า นักศึกษามีระดับความฉลาดทางสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.65) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความสามารถและทักษะในการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ ความรู้ความเข้าใจเพื่อวิเคราะห์ประเมินและจัดการตนเอง รวมทั้งสามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนได้

ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางสุขภาพ จำแนกตามรายด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านความเข้าใจและบริการสุขภาพที่เพียงพอต่อการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.84$, S.D.= 0.61) ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.62) ด้านการตัดสินใจด้านสุขภาพความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพ ($\bar{X}= 3.72$, S.D.= 0.68) ด้านการโต้ตอบคำถามเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=3.68$, S.D.= 0.67) ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.68)และด้านการบอกต่อข้อมูลด้านสุขภาพ ($\bar{X}= 3.55$, S.D.=0.64) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลรัตน์ เทอร์เนอร์, สมพร รักความสุข, อรวรรณ ดวงใจ. (2561) ที่ศึกษาความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรีโดยพบว่านักศึกษามีความฉลาดทางสุขภาพทั้ง 3 ด้านคือ การดูแลสุขภาพ การป้องกัน และการส่งเสริมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูง และพบว่า ด้านการส่งเสริมสุขภาพมีคะแนนสูงสุด ส่วนด้านการดูแลสุขภาพมีคะแนนต่ำสุดในทำนองเดียวกันกับผลการวิจัยของ จิระภา ขำพิสุทธิ์ (2564) ซึ่งศึกษาความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนิสิต คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ที่พบว่า นิสิตมีความฉลาดทางสุขภาพในระดับสูง ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกันคือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับสูงอาจเนื่องมาจากลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพและศึกษาอยู่ในหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ตลอดจนมีระบบการส่งเสริมความรู้ ทักษะ เจตคติ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านกระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่คล้ายคลึงกัน ส่วนผลการศึกษานักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ โดยรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่าพฤติกรรมที่อยู่ในระดับสูง คือ สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกจากบ้านหรืออยู่ในที่สาธารณะ จะสอดคล้องกับการศึกษาของ รัชดา คำมณี (2556) ที่พบว่าบุคลากรด้านสุขภาพมีการดูแลตนเอง ระดับมากในด้าน การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การจัดการความเครียดและการจัดการ สิ่งแวดล้อมและการศึกษาของ Kiecha Prem and others (2020) ที่พบว่า การเว้นระยะห่างทางกายภาพ (physical distancing) เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการลด การติดเชื้อโควิด-19 โดยลดได้มากถึงร้อยละ 92

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่

ของระดับชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับสุขภาพที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลรัตน์ เทอร์เนอร์, สมพร รักความสุข, อรวรรณ ดวงใจ. (2561) พบว่า ความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาในแต่ละชั้นปีไม่มีความแตกต่างกัน ถึงแม้ความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาแต่ละชั้นปีไม่มีความแตกต่างกันแต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสอดคล้องกันทุกชั้นปี คือด้านการดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ผู้ให้บริการทางสุขภาพควรมี ส่วนผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ความฉลาดทางสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของระดับชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 4 ไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะนักศึกษาในแต่ละชั้นปีมีลักษณะพฤติกรรมที่คล้าย ๆ กันอาจอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ยังอยากจะทำอะไรก็ทำไปเสียหมดกับกลุ่มเพื่อน เป็นนักศึกษาที่ยังจะต้องไปศึกษาออกนอกสถานที่ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังอยู่ในการดูแลตัวเองได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของเพียว พงษ์ศักดิ์ชาติ (2562) พบว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 มีระดับคะแนนพฤติกรรมสุขภาพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่เรียนอยู่ระดับชั้นปีต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนพฤติกรรมสุขภาพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ($F_{(3, 268)}=0.34, p=0.796$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ความฉลาดทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตามชีวิตวิถีใหม่ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของอารีย์ แร่ทอง (2562) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอรัตนบุรี จังหวัดนครราชสีมา พบว่าความฉลาดด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอสม.มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมสุขภาพ 30 28 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($r=.539$) จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยทั้ง 2 ชิ้น เป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะ ทางด้านการดูแลสุขภาพเป็นอย่างดี แต่ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางสุขภาพกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ อยู่ในระดับต่ำและปานกลาง อาจเนื่องมาจากกระแสนิยม เจตคติส่วนตัว ความชอบส่วนบุคคล วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนการดำเนินชีวิตของครอบครัว ที่ทำให้พฤติกรรมการดูแลสุขภาพไม่สอดคล้องกับความรู้ที่มีอยู่ คือ มีความรู้แต่พฤติกรรมไม่ปฏิบัติตามความรู้ที่ตนมีอยู่ ตัวอย่างเช่น ศาสนาอิสลามมีประเพณีถือศีลอด ใ้รงค้ำน้ำและอาหารในช่วงพระอาทิตย์ขึ้นตลอดจนถึงช่วงพระอาทิตย์ตก สามารถรับประทานอาหารตั้งแต่หลังพระอาทิตย์ตกเท่านั้น ซึ่งโดยปกติอาหารเช้า และกลางวันเป็นมื้อที่สำคัญในการสร้างพลังงาน สำหรับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่วนช่วงกลางวัน ร่างกายไม่ได้ใช้พลังงาน ทำให้อาหารที่รับประทานเข้าไปจึงสะสมเป็นไขมัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางสุขภาพทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเองของหน่วยงานด้านสุขภาพ ได้แก่ กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการวางแผนงานส่งเสริมความฉลาดทางสุขภาพ
2. ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมดูแลสุขภาพ ที่เหมาะสมแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แลสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของนักศึกษาในระดับอื่นๆ รวมไปถึงอาจารย์ และบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. ควรศึกษาปัญหาของความฉลาดทางสุขภาพในรายด้าน เพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรคในรายด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ เทอร์เนอร์, สมพร รักความสุข, อรวรรณ ดวงใจ. (2561). ความฉลาดทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสลบุรี. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 12 (1). ค้นเมื่อ ตุลาคม 12, 2564, จาก file:///C:/Users/hp/Downloads/131774-Article%20Text-347542-1-10-20180630.pdf
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2564). *แบบประเมินความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนวัยทำงานในหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ*. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 26, 2564, จาก file:///C:/Users/WIN10/Downloads/%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%992.pdf
- จิระภา ขำพิสุทธิ์. (2564). *ความฉลาดทางสุขภาพ และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. ค้นเมื่อ ตุลาคม 1, 2564, จาก file:///C:/Users/WIN10/Downloads/146442-Article%20Text-391895-1-10-20180920.pdf
- นราศรี ไววนิชกุลและชูศักดิ์ อุดมศรี. (2549). *ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 17)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียว พงษ์ศักดิ์ชาติ และคณะ. (2562). *ความรอบรู้ทางสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์วชิระ*. *วารสารวิชาการสาธารณสุข (28)* ฉบับพิเศษ พฤษภาคม – มิถุนายน. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 26, 2564, จาก : file:///C:/Users/hp/Downloads/6787-Article%20Text-9451-1-10-20190528%20(1).pdf
- รัชดา คำมณี. (2556). *พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของบุคลากรสาธารณสุข อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส*. สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรรณรัตน์ รัตนวรงค์, วิทยา จันทร์ทา. (2561). *ความฉลาดทางสุขภาพด้านพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จังหวัดชัยนาท*. ค้นเมื่อ ตุลาคม 12, 2564, จาก <http://journal.knc.ac.th/pdf/24-2-2561-3.pdf>
- อารีย์ แร่ทอง. (2562). *ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ 3อ.2ส. ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกรณีศึกษาตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารวิชาการ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ*, 15(3), 62-70.
- Kiecha Prem and others. (2020). *The effect of control strategies to reduce social mixing on outcomes of the COVID-19 epidemic in Wuhan, China: a modelling study*. Retrieved July 21, 2021, from [https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667\(20\)30073](https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667(20)30073)
- Nutbeam, D. (2000). Health Literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies in to health 21 st century. *Health Promotion International*.15 (8) printed in Great Britain.
- Pender, N. J. (1996). *Health promotion innursing practice (3rd ed.)*. Stamford, Conn: Appleton and Lange.

WHO. (1998). Health Promotion Glossary. Division of Health Promotion, Education and Communications, Health Education and Health Promotion Unit, World Health Organization. Geneva, 1-10.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Factors Related to Obesogenic Behaviors Among Junior High School Students in Demonstration School of Chom Bueng Rajabhat University

เกตุวรินทร์ หลวงเพชร¹ นภาพร ถ้ำกลาง² วิสสุตา ฉลวยศรี³ นันฎกร สุขเสริม^{4*} และ ชาญชัย ยมดิษฐ์⁵

^{1,2,3}นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ การแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁴อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁵อาจารย์ประจำสาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, nattakon.s@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 128 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) แผนความเชื่อด้านสุขภาพ 2) แรงสนับสนุนทางสังคม 3) พฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ แจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Chi-square

ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 (S.D.= 0.50) การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 (S.D.= 0.61) พฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 (S.D.= 0.32) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน พบว่า เพศและลักษณะของครอบครัวมีความสัมพันธ์พฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ($\chi^2=5.395$, P-value= 0.020 และ $\chi^2=4.754$, P-value= 0.029) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ($\chi^2=3.584$, P - value= 0.167 และ $\chi^2=2.831$, P - value= 0.243) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คำสำคัญ ภาวะโรคอ้วน พฤติกรรม แรงสนับสนุนทางสังคม แผนความเชื่อ

ABSTRACT

The objectives of this study were to study obesity incidence behavior and to study factors related to obesity incidence behavior. In junior high school students, The Demonstration School of Muban Chom Bueng Rajabhat University consisted of 128 students in grades 1st to 3rd grade by random sampling. The questionnaire consisted of 3 parts: 1) Health Belief Plan 2) Social Support 3) Obesity

Behavior Descriptive statistics were analyzed, i.e., distribution, frequency, percentage, mean, standard deviation. They were finding Relationships Using Chi-square Statistics.

The results showed that Health beliefs are at a good level. The mean was 2.62 (SD= 0.50), Social support was at a good level. The mean was 2.56 (SD = 0.61). The behavior of obesity was moderate. The mean was 2.73 (SD = 0.32). The relationship between personal factors and obesity behavior was found that gender and family characteristics were related to obesity behavior ($X^2=5.395$, $P\text{-value}=0.020$ and $X^2= 4.754$, $P\text{-value}=0.029$) were statistically significant at the 0.05 level. Health beliefs and social support were not associated with obesity behaviors ($X^2=3.584$, $P\text{-value}=0.167$ and $X^2=2.831$, $P\text{-value}= 0.243$) was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Obesity, Behavior, Social support, Belief plan

บทนำ

ปัจจุบันการเกิด “โรคอ้วน” มาจากหลายปัจจัยรวมถึงพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่า ขาดการออกกำลังกาย สะสมความเครียดและมลพิษจากมลภาวะโดยโรคอ้วนและน้ำหนักเกินพบมากในทุกประเทศทั่วโลกและมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละวัน จากการสำรวจข้อมูลในระดับนานาชาติ พบว่าประเทศไทยมีความชุกของภาวะโรคอ้วนโดยมีดัชนีมวลกาย หรือ BMI สูงมากกว่า ร้อยละ 25 โดยสูงเป็นอันดับ 2 ในกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากมาเลเซียซึ่งคิดเป็นร้อยละ 48.28 จากภาวะคนไทยที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้คนไทยมีผู้ป่วยโรคเบาหวานถึง 4.8 ล้านคน และเสียชีวิตจากการโรคดังกล่าวไปมากกว่า 200 คน/วัน โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาน้ำหนักเกินเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 13.1 ซึ่งผลพวงการเกิดโรคมามากจากวิถีชีวิตที่เร่งรีบ ทำให้บริโภคอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ ขาดการออกกำลังกาย ความเครียดสะสม และมลพิษจากมลภาวะรอบตัว (พิทักษ์ วัฒนศิริ, 2563)

การปฏิบัติตนการป้องกันโรคอ้วนในวัยเรียนที่มีโภชนาการเกินสามารถทำได้หากมีความเชื่อสุขภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์ของโรค การรับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆที่ขัดขวางว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและแรงจูงใจด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันโรคซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อด้านสุขภาพจะส่งผลให้บุคคลเกิดการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพที่เหมาะสมและสามารถป้องกันโรคได้ (พรทิพย์ เจริญสิทธิชัย, 2560) อีกประการของแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพได้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสุขภาพ การตอบคำถามว่าทำไมพฤติกรรมเหล่านี้จึงเกิดขึ้นและจะปรับเปลี่ยนได้อย่างไร แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพยังเป็นกรอบที่ใช้สร้างข่าวสารทางสุขภาพเพื่อจูงใจให้บุคคล ตัดสินใจที่จะมีสุขภาพที่ดี นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการจัดการภาวะสุขภาพเป็นธรรมชาติของการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลต้องมีการให้การช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านอารมณ์ (อุษณีย์ วรรณาลัย, 2562)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้กำหนดเป้าหมายของภาวะอ้วนในเด็กวัยเรียนไม่เกินร้อยละ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2554) สถานการณ์ภาวะโภชนาการของเด็กไทยในฐานะข้อมูลกระทรวงสาธารณสุข พบเด็กอ้วนสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดตั้งแต่ปี 2561 - 2563 จากร้อยละ 11.8, 13.6 และ 12.78 ตามลำดับ และสถานการณ์ภาวะโภชนาการของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของจังหวัดราชบุรี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี พบว่านักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกินร้อยละ 10 ตามกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในปี พ.ศ.2562 ได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรีร้อยละ 18, อำเภอ

จอมบึงร้อยละ 13.93, อำเภอสวนผึ้งร้อยละ 15.52, อำเภอดำเนินสะดวกร้อยละ 15.23, อำเภอบ้านโป่งร้อยละ 12.07, อำเภอบางแพร้อยละ 10.19, อำเภอโพธารามร้อยละ 13.98, อำเภอปากท่อร้อยละ 16.26, อำเภอวัดเพลงร้อยละ 19.01, อำเภอบ้านคาร้อยละ 15.74, รวมร้อยละ 14.91 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นหนึ่งโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่มีภาวะโภชนาการเกินร้อยละ 10 ตามกระทรวงสาธารณสุขกำหนด ซึ่งอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี เสี่ยงเป็นโรคอ้วนถึงร้อยละ 18

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีการศึกษาพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ยังศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ในการจัดบริการเชิงรุก วางแผนการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับครอบครัวและโรงเรียน เพื่อให้เด็กวัยเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ป้องกันการเกิดภาวะอ้วนในเด็กวัยเรียนที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าพร้อมทั้งลดการเกิดโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาสาธารณสุขอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นเด็กวัยเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในปีการศึกษา 2564 มีจำนวน 188 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ดังนั้นจึงคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยแทนค่าสูตร Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95% และมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 128 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ได้ศึกษาคือ

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา ดัชนีมวลกาย (BMI) ลักษณะที่อยู่อาศัย รายได้ผู้ปกครองต่อเดือน
2. พฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคอาหารและพฤติกรรมออกกำลังกาย
3. ความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอ้วน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะอ้วน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคอ้วน การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคอ้วน
4. การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ผู้ปกครอง เพื่อน โรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน

3. ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากแบบสอบถาม และศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เพิ่มเติม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ดัชนีมวลกาย ลักษณะครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 การรับรู้ด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอ้วน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะอ้วน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคอ้วน การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันโรคอ้วน โดยแบบสอบถามประยุกต์มาจากกรณี อนุสนธิ์ (2561) แต่ละด้านมีจำนวน 5 ข้อ ซึ่งหาคุณภาพเครื่องมือจาก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 โดยลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ซึ่งมีความหมายดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่

ไม่แน่ใจ หมายถึง ท่านไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเลย

คำถามที่มีความหมายเชิงบวก ให้คะแนน

เห็นด้วย	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1	คะแนน

คำถามที่มีความหมายเชิงลบ ให้คะแนน

เห็นด้วย	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	3	คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยระหว่างระหว่าง 1.00 - 1.66 มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับไม่ดี

ค่าเฉลี่ยระหว่างระหว่าง 1.67 - 2.33 มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่างระหว่าง 2.34 - 3.00 มีความเชื่อด้านสุขภาพระดับดี

ส่วนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ผู้ปกครอง เพื่อน โรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน โดยแบบสอบถามประยุกต์มาจากวาริวรรณ เอมแหยม, 2545 แต่ละด้านมีจำนวน 4 ข้อ ซึ่งหาคุณภาพเครื่องมือจาก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับคือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ซึ่งมีความหมายดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นตรงกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่

ไม่แน่ใจ หมายถึง ท่านไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเลย

คำถามที่มีความหมายเชิงบวก ให้คะแนน

เห็นด้วย	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	1	คะแนน

คำถามที่มีความหมายเชิงลบ ให้คะแนน

เห็นด้วย	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	3	คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยระหว่างระหว่าง 1.00 - 1.66 มีแรงสนับสนุนทางสังคมระดับไม่ดี

ค่าเฉลี่ยระหว่างระหว่าง 1.67 - 2.33 มีแรงสนับสนุนทางสังคมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่างระหว่าง 2.34 - 3.00 มีแรงสนับสนุนทางสังคมระดับดี

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วน ด้านการรับประทานอาหารและการออกกำลังกาย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งหาคุณภาพเครื่องมือจาก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ ไม่เคย บางครั้ง ป่อยครั้ง ประจำทุกวัน โดยให้เลือกคำตอบเพียงคำตอบเดียวซึ่งมีความหมายในการปฏิบัติ คือ

ไม่เคย หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

บางครั้ง หมายถึง มีการปฏิบัติ 1 - 2 วัน ต่อสัปดาห์

ป่อยครั้ง หมายถึง มีการปฏิบัติ 3 - 4 วัน ต่อสัปดาห์

ประจำทุกวัน หมายถึง มีการปฏิบัติ 5 - 7 วัน ต่อสัปดาห์

เกณฑ์การให้คะแนนขึ้นอยู่กับคำถามมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนี้

การปฏิบัติ	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
ไม่เคย	ให้ 1 คะแนน	ให้ 4 คะแนน
บางครั้ง	ให้ 2 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ป่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ประจำทุกวัน	ให้ 4 คะแนน	ให้ 1 คะแนน

ผลรวมของคะแนนทุกข้อจะเป็นระดับพฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ระหว่าง 1 - 4 คะแนน ตามเกณฑ์การแปลความหมายตามระดับพฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วน ด้านการรับประทานอาหาร ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 3.00 - 4.00 หมายถึง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.00 - 2.99 หมายถึง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 1.00 - 1.99 หมายถึง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อลงไปเก็บรวบรวมข้อมูลและชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือ แก่ทีมผู้วิจัยให้เป็นไปในทางเดียวกัน พร้อมทั้งให้ทีมผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3. ผู้วิจัยดำเนินการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และวิเคราะห์ค่าดัชนีมวลกายการลงในแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคัดเลือกแบบสอบถามที่มีข้อคำตอบสมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่คัดไว้ทั้งหมดมา วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมใช้สถิติเชิงพรรณนาซึ่งประกอบด้วยค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง วิเคราะห์สถิติโดยใช้ค่าไค - สแควร์ (chi - square test) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n= 128)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	64	50
หญิง	64	50
อายุ		
น้อยกว่า 13 ปี	12	9.4
13 ปี	32	25.0
14 ปี	66	51.6
15 ปี	16	12.5
มากกว่า 15 ปี	2	1.6
ค่าดัชนีมวลกาย		
ต่ำกว่าเกณฑ์	44	34.4
อยู่ในเกณฑ์	52	40.6
เกินเกณฑ์	16	12.5
โรคอ้วน	16	12.5
ระดับชั้นปีการศึกษา		
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1	18	14.1
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2	67	52.3
มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3	43	33.6
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	58	45.3
ครอบครัวขยาย	70	54.7
ลักษณะที่อยู่อาศัย		
บ้านเดี่ยว	113	88.3
ทาวน์เฮ้าส์	6	4.7
คอนโด, อพาร์ทเมนท์	2	1.6
บ้านเช่า/ห้องเช่า	4	3.1
อื่นๆ	3	2.3
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน		
ระดับน้อยมาก ต่ำกว่า 10,000 บาท	3	2.3
	18	14.1

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย	10,000 - 20,000 บาท	36	28.1
ระดับปานกลาง	20,000 - 35,000 บาท	32	25.0
ระดับมาก	36,000 - 50,000 บาท	39	30.5
ระดับมากที่สุดมากกว่า	50,000 บาท		

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า เป็นเพศชายและเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุ 14 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ค่าดัชนีมวลกาย (BMI) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ส่วนใหญ่ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยว จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 ส่วนใหญ่แล้วรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนพบว่าระดับมากที่สุด(มากกว่า 50,000 บาท) จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5

2. พฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

	พฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1.	ทำนออกกำลังกายวันละ 30 นาที	2.28	0.70	ปานกลาง
2.	ทำนรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast food) เช่น แฮนวิชต์ แซมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด พิซซ่า สัปดาห์ละ 3 วัน	3.05	0.60	สูง
3.	ทำนกินอาหารเพื่อให้อิ่มท้องโดยไม่ได้นึกถึง ประโยชน์ที่ได้รับ	2.69	0.89	ปานกลาง
4.	ทำนรับประทานอาหารก่อนนอน หรือรับประทานอาหารเมื่อเย็น ใกล้กับเวลาเข้านอน อย่างน้อย 2 ชั่วโมง	3.07	0.76	สูง
5.	ทำนรับประทานอาหารประเภทแป้ง ย่าง รมควัน สัปดาห์ละ 3 วัน	3.14	0.68	สูง
6.	ทำนดื่มน้ำอัดลม สัปดาห์ละ 3 วัน	3.12	0.84	สูง
7.	ทำนรับประทานอาหารเย็นหลังเวลา 20.00 น.	3.14	0.87	สูง
8.	ทำนรับประทานอาหารสำเร็จรูป เช่น โจ๊กหรือบะหมี่สำเร็จรูป สัปดาห์ละ 3 วัน	3.09	0.84	สูง
9.	ทำนเข้ารับการตรวจสุขภาพอยู่ประจำอย่างน้อยปีละครั้ง	1.84	0.76	ต่ำ
10.	ทำนรับประทานของหวานหลังมื้ออาหารเสมอ เช่น ขนมหวาน ไอศกรีม	2.96	0.80	ปานกลาง
11.	ทำนรับประทานอาหารที่ไขมันสูง เช่น ข้าวขาหมู ข้าวกระเพราหมูกรอบ เป็นต้น สัปดาห์ละ 3 วัน	2.86	0.79	ปานกลาง
12.	ทำนมักจะเดินขึ้นลงอาคารเพียง1ชั้นแทนการใช้ลิฟท์โดยสาร	2.29	0.99	ปานกลาง
13.	ทำนมักวิ่งเล่นกับเพื่อนหรือเล่นกีฬาหลังเลิกเรียน หรือในวันหยุด สัปดาห์ 3 วัน	2.32	0.92	ปานกลาง
14.	ทำนใช้เวลาในการรับประทานอาหารเช้าภายใน 10 นาทีทุกมื้อ	2.70	0.87	ปานกลาง
15.	ทำนควบคุมการกินโดยคำนึงถึงพลังงานอาหาร ที่ได้รับพอดีกับร่างกายตนเอง	2.32	0.86	ปานกลาง
	รวม	2.73	0.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเกิดภาวะโรคอ้วน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.73 (S.D.=0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รับประทานอาหารประเภทแป้ง อย่าง รมควัน สัปดาห์ละ 3 วัน อยู่ในระดับสูง และท่านรับประทานอาหารเย็นหลังเวลา 20.00 น.อยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.14 (S.D.=0.68) รองลงมาคือ ท่านดื่มน้ำอัดลม สัปดาห์ละ 3 วัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.12 (S.D.=0.84) ตามลำดับ

3. ความเชื่อด้านสุขภาพ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อด้านสุขภาพสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอ้วน	2.67	0.62	ดี
การรับรู้ความรุนแรงของเกิดภาวะอ้วน	2.62	0.62	ดี
การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะอ้วน	2.46	0.50	ดี
การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะอ้วน	2.35	0.59	ดี
รวม	2.62	0.50	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพ ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.62 (S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอ้วนมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.67 (S.D.= 0.62) รองลงมาคือด้านการรับรู้ความรุนแรงของเกิดภาวะอ้วนอยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.62 (S.D.= 0.62) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะอ้วนอยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.46 (S.D.= 0.50) และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะอ้วนอยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.35 (S.D.= 0.59) ตามลำดับ

4. สนับสนุนทางสังคม

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ผู้ปกครอง	2.58	0.63	ดี
เพื่อน	2.42	0.52	ดี
โรงเรียน	2.27	0.62	ปานกลาง
สิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน	2.56	0.61	ดี
รวม	2.52	0.61	ดี

สนับสนุนทางสังคมภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.56 (S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงสนับสนุนสังคมผู้ปกครองมีค่าคะแนนมากที่สุด อยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.58 (S.D.= 0.63) ด้านแรงสนับสนุนสังคมเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.42 (S.D.= 0.52) ด้านแรงสนับสนุนสังคมโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.27 (S.D.= 0.62) ด้านแรงสนับสนุนทางสังคมสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนอยู่ระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.56 (S.D.= 0.61)

5. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปัจจัย	χ^2	P - valve
เพศ	5.395	0.020*
อายุ	3.122	0.538
ค่าดัชนีมวลกาย	3.375	0.337
ระดับชั้นปีการศึกษา	1.636	0.441
ลักษณะครอบครัว	4.754	0.029*
ลักษณะที่อยู่อาศัย	2.629	0.622
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	0.216	0.995

หมายเหตุ ใช้สถิติ Chi-Square *P – valve<0.05

จากตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน พบว่า เพศและลักษณะของครอบครัวมีความสัมพันธ์พฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ($\chi^2=5.395$, P–valve= 0.020 และ $\chi^2=4.754$, P–valve= 0.029) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปัจจัย	χ^2	P - valve
แผนความเชื่อด้านสุขภาพ	3.584	0.167
การสนับสนุนทางสังคม	2.831	0.243

หมายเหตุ ใช้สถิติ Chi-Square *P – valve<0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ($\chi^2=3.584$, P – valve= 0.167 และ $\chi^2=2.831$, P – valve= 0.243) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยใช้สถิติ Chi-square test

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และลักษณะของครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา ค่าดัชนีมวลกาย ลักษณะที่อยู่อาศัย รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอ้วน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะอ้วน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะอ้วน การรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะอ้วนนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับดี และแผนความเชื่อด้านสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ผู้ปกครอง เพื่อน โรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับดี และการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน ในกลุ่มเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

เพศ มีความสัมพันธ์จากพฤติกรรมการรับประทานอาหารและการออกกำลังกายทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนชายมีภาวะโภชนาการเกินในสัดส่วนที่สูงกว่าเพศอีก อีกครั้งในเด็กในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นศึกษาซึ่งกำลังเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้เด็กหญิงเริ่มมีการสนใจบทบาททางเพศ ทำให้เห็นถึงความสำคัญของ รูปร่างและลดหรือจำกัดอาหารเพื่อรักษา รูปร่าง สอดคล้องกับการศึกษา กัลยาวีร์ อนนท์จรรย์ (2564) ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอ้วนของเด็กวัยรุ่นตอนต้นพบว่าความแตกต่างของเพศ มีผลทำให้ระดับความรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอ้วนต่างกัน โดยพบว่าเพศหญิงมีความสนใจ มีทักษะในการฟังดูพูดอ่านเขียนแปลตรวจสอบข้อมูลอาหาร ส่งผลทำให้มีวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพได้ดีกว่าเพศชาย สอดคล้องกับการศึกษา อรพรรณ อุดมพร (2564) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับอาหารพฤติกรรมบริโภคอาหาร และพฤติกรรมการออกกำลังกายกับภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนที่พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการรับประทานอาหารและพฤติกรรมการออกกำลังกายทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนชายมีภาวะโภชนาการเกิน นายส่วนสัดส่วนที่สูงกว่าเพศหญิง อีกครั้งในเด็กประถมศึกษา ฝ่ายกำลังเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้เด็กผู้หญิงเริ่มมีการสนใจในบทบาทตามที่ทำให้มีความสนใจกับรูปร่าง ร่างกาย

อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน เนื่องจากนักเรียนทุกกลุ่มอายุควรได้รับการส่งเสริมการออกกำลังกายและส่งเสริมอาหารให้เหมาะสมกับช่วงวัย แต่จะต้องพิจารณาเลือกชนิดของการออกกำลังกายที่เหมาะสม และอาหารตามวัยที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กนักเรียนได้นักินอาหารที่เหมาะสมกับวัย มีสัดส่วนและปริมาณเพียงพอต่อการเจริญเติบโต สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยปาริยา อายะนันท์ (2563) ซึ่งพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์พงศ์ ปันตะ (2562) พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญใจ ศรีสถิต นรากร (2560) ซึ่งพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน เนื่องจากทุกกลุ่มอายุควรได้รับการส่งเสริมให้ออกกำลังกาย ในสุขบัญญัติแห่งชาติข้อที่ 8 (กระทรวงสาธารณสุข กองสุขศึกษา, 2560) ระดับชั้นปีการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมบริโภคและการออกกำลังกายจะแตกต่างกันตามระดับการศึกษาของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก เนื้อหาในหนังสือเรียน อาจจะแตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีการศึกษาดี จะมีความรู้ในเรื่องอาหารที่มีประโยชน์และการออกกำลังกายที่ถูกต้อง โดยรู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์ สิ่งใดมีอันตรายในสอดคล้องกับงานวิจัย ลลิตา แจ่มจรัส (2560) ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของเด็ก อภิปรายได้ว่าระดับการศึกษาอาจไม่มีความเฉพาะเจาะจงเพียงพอที่จะ สะท้อนความรู้ด้านโภชนาการของผู้เลี้ยงดู เพราะปัจจุบัน ความเจริญทางเทคโนโลยี สอดคล้องกับการศึกษาของ Peungposop (2018) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่มี อิทธิพลต่อภาวะโภชนาการเด็ก นอกจากนี้ การศึกษาของ Smith et al. (2018) พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูง แต่หากมีภารกิจมาก ก็ไม่มีเวลาใน การเตรียมอาหารที่เหมาะสมกับบุตร และส่งผลให้เด็กมีน้ำหนักเกินได้

ลักษณะครอบครัว พบว่าลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์ภาวะโภชนาการ อภิปรายได้ว่าในครอบครัวเดี่ยวที่อยู่ พ่อและ แม่ ต่างก็ทำงานจึงไม่มีเวลามากพอที่จะใส่ใจ บอภาวะโภชนาการของเด็กอีกทางบางครอบครัวอาจเข้าถึงแหล่งอาหารได้ง่ายเช่น ร้านฟาสต์ฟู้ด ห้างสรรพสินค้า ตลาด ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น จากวิถีชีวิตประจำวัน ที่เร่งรีบต้องการความสะดวกอาจทำให้ภาวะโภชนาการเด็ก มีความแตกต่างกัน ลักษณะของครอบครัวใหญ่ อภิปรายด้วยว่าครอบครัวที่อยู่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย มีเวลาในการดูแล สามารถแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูหรือจัดเตรียมอาหาร มีเวลาในการดูแลภาวะโภชนาการมากกว่าครอบครัวเด็กที่อาศัยกับพ่อแม่ทั้งสองคน สอดคล้องกับการศึกษาของ Suomalainen (2017)

รายได้เฉลี่ยครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่อโภชนาการเนื่องจากรายได้ของประชาชนมีความแตกต่างกันแต่ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ เท่าเทียมกัน รายได้จึงไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงทิพย์ บินไทยสงค์ (2560)

ความเชื่อด้านสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน การรับรู้เรื่องภาวะอ้วนโดยภาพรวม การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะอ้วน เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่า มีน้ำหนักตัวที่เกินเกณฑ์มาตรฐาน จึงทำให้เด็กนั้นอาจไม่มีความเชื่อว่าเขามีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะโภชนาการเกินเป็นผลทำให้เด็กนั้นไม่ตระหนักถึงการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันกับพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการเกิน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรณภา เล็กอุทัย การรับรู้ความรุนแรงของภาวะอ้วนไม่ว่าเด็กเรียนจะมีการรับรู้ความรุนแรงของภาวะโภชนาการเกินในระดับมากน้อยเพียงใด ก็ไม่ส่งผลต่อการสร้างแรงผลักดันในการแสดงพฤติกรรมภาวะโภชนาการเกิน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันภาวะอ้วนเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงประโยชน์ในการออกกำลังกาย สามารถช่วยป้องกันภาวะโภชนาการเกิน แต่ในทางปฏิบัตินั้นพบว่า ส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมีการออกกำลังกายแค่บางครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมินทร์ เมธากาญจนศักดิ์ (2560) และการรับรู้อุปสรรคของการป้องกันภาวะอ้วน นักเรียนจะมีการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันภาวะโภชนาการเกินในระดับมากน้อยเพียงใด ก็ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ทั้งนี้เนื่องจากว่านักเรียนมีการรับรู้อยู่แล้วว่าการขายขนมกรุบกรอบในโรงเรียน เป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน แต่นักเรียนก็ยังเลือกที่จะซื้อกินโดยไม่คำนึงถึงปัญหาภาวะโภชนาการที่จะตามมา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธรรมบุญ ครอบบุญเรือง (2561) มีภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน การบริโภคอาหารและการออกกำลังกายพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันเนื่องจากผลเสียที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดทันทีและไม่รุนแรงถึงชีวิต โดยทั่วไปข้อมูลทำให้เกิดมีความกลัวสูงจะส่งผลให้คนเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมได้มากกว่าข้อมูลที่ทำให้เกิดความกลัวเพียงเล็กน้อย (กองสุขศึกษา, 2562)

แรงสนับสนุนสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเกิดภาวะอ้วน เนื่องจากแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ผู้ปกครอง เพื่อน โรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การรับประทานขนมหวาน อาหารทอด น้ำอัดลม และการชักชวนให้ออกกำลังกาย สอดคล้องกับ งานวิจัยของอัญชลี ตรีลพ (2561) อาจเป็นเพราะพฤติกรรม ผู้ปกครอง เพื่อน โรงเรียน สิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีกับกลุ่มตัวอย่างโดยพบว่าใน 4 ของคนในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างไม่ออกกำลังกายเลยและพฤติกรรมบางอย่างของคนในครอบครัวเอื้อ ให้เด็กเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยพบว่ามากกว่า 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างข้างชื่อขนม หวานจะจัดผลไม้วานของแฉิม และมักจะตุนอาหารสำเร็จรูปไว้ในบ้านและมีการกินอาหารทอดผัดเป็นประจำเกือบทุกวันแล้วบางครอบครัวไม่เคยใช้ กลุ่มตัวอย่างให้ช่วยทำงานบ้านเลย

ข้อเสนอแนะ

- 1.ควรมีการศึกษา พัฒนารูปแบบ โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อควบคุมน้ำหนักและ ป้องกันโรคอ้วนที่มีประสิทธิผลและเป็นที่ต้องการของเด็กนักเรียน
- 2.ควรเลือกพื้นที่ทำ การศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และมีภาวะโภชนาการเกินใน เด็กจำนวนมากๆ จะทำให้่ง่ายต่อการเก็บข้อมูลและมีสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ใกล้เคียงกัน ทำให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพที่ชัดเจนขึ้น
- 3.ควรกำหนดนโยบายหรือกิจกรรมเสริม หลักสูตรให้วัยรุ่นมีความรู้ด้านโภชนาการเพื่อเลือกซื้อ อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการมาบริโภค และให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการคิดเมนูขนมเพื่อสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

- World Health Organization. (2018). ปัญหาสุขภาพที่เพิ่มความเสี่ยงในการป่วยเป็นโรค NCD. ค้นเมื่อ มีนาคม, 20, 2564, แหล่งที่มา : ThaiJO<https://he01.tci-thaijo.org>.
- ถวิล สกุลวรรธวงศ์ และภูเบศร์ แสงสว่าง. (2561). การดูแลการบริโภคอาหารโดยผู้ปกครองกับภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียนในอำเภองาว จังหวัดลำปาง. ค้นเมื่อ มีนาคม, 23, 2564, แหล่งที่มา : <file:///C:/Users/UNS001/Downloads/240278>
- อดิชา สังขะทิพย์ และสุวลี โลวีรกรณ. (2560). ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในตำบลกุดปลาตุก อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดมหาสารคาม. ค้นเมื่อ มีนาคม, 23, 2564, แหล่งที่มา : <https://li01.tci-thaijo.org/>
- จิราภรณ์ เรืองยิ่ง และคณะ. (2559). ศึกษาวิจัยเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่น. ค้นเมื่อ มีนาคม, 23, 2564, แหล่งที่มา : <http://fs.libarts.psu.ac.th/>
- ยุพา หนูพอง และคณะ. (2559). ศึกษาผลของโปรแกรมการกำกับตนเองด้านอาหารและการออกกำลังกายต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหาร. ค้นเมื่อ มีนาคม, 23, 2564, แหล่งที่มา : <http://203.157.108.3/pathum/Fileupload/research>
- อภิชัย คุณมีพงษ์. (2560). ศึกษาทัศนคติ การรับรู้ความสามารถของตนเอง พฤติกรรมการป้องกันภาวะน้ำหนักเกินและปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันภาวะน้ำหนักเกินของนักศึกษาปริญญาตรี. ค้นเมื่อ มีนาคม, 23, 2564, แหล่งที่มา : <http://203.157.108.3/pathum/Fileupload/research>
- กัลยาณี โนนินทร์. (2560). สถานการณ์ภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในวัยรุ่นและวัยรุ่นไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น. ค้นเมื่อ มีนาคม, 23, 2564, แหล่งที่มา : <https://med.mahidol.ac.th/>
- Dusanee Suwankhong. (2562). เด็กนักเรียนน้ำหนักตัวเกินและอ้วนเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญในภาคใต้สาเหตุจากพฤติกรรมสุขภาพไม่เหมาะสม ส่งผลให้เด็กนักเรียนมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังในอนาคตสูง. ค้นเมื่อ มีนาคม, 24, 2564, แหล่งที่มา : <file:///C:/Users/UNS001/Downloads/101572>
- Agossou et al. (2020). ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในเมืองพาราเก ประเทศเบนิน. ค้นเมื่อ มีนาคม, 24, 2564, แหล่งที่มา : <https://he01.tci-thaijo.org>
- Thike et al. (2020). ศึกษาเชิงภาคตัดขวางโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในนครเนปยีดอ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา. ค้นเมื่อ มีนาคม, 24, 2564, แหล่งที่มา : <http://203.157.108.3/pathum/Fileupload/research>

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019

The Factors Related to Stress of Online Learning Among Students in College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine, Muban Chombueng Rajabhat University Under the Epidemic Situation of Coronavirus 2019

ทรรศิกา ชันสมาน¹ พิมพ์พิชมา ศรีบุญเพ็ง² เสาวลักษณ์ ไทรสังข์ฉัตรธิตี³ รุ่งนภา สิงห์สถิตย์⁴ บารมี ชูชัย^{5*} และ
ชาญชัย ยมดิษฐ์⁶

^{1,2,3}นักศึกษาศาสาธาณสุขศาสตร์ วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁴อาจารย์สาธาณสุขศาสตร์ วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁵อาจารย์สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁶อาจารย์สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, baramee.mauythai@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนานานาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ปีการศึกษา 2564 ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 157 คน โดยใช้สูตรคำนวณการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแบบประเมินความเครียด (ST5) ของกรมสุขภาพจิต มีข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 34 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Chi-square

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยใช้สถิติ Chi-square test เมื่อแยกวิเคราะห์ตามตัวแปรของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ พบว่า เพศ และความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การศึกษาตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ สาขาวิชา ระดับชั้นปี ผลการเรียน ที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ และปัจจัยด้านการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความเครียด การเรียนออนไลน์

ABSTRACT

This descriptive study was to study factors related to stress from online learning among students in College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine in the academic year 2021 under the Coronavirus 2019 (COVID-19) epidemic situation. The samples were 157 students in bachelor's degree in College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine, Muban Chom Bueng Rajabhat University in the academic year 2021 by using Taro Yamane and stratified random sampling method. The instruments used were a questionnaire and the stress assessment form (ST5) of the Department of Mental Health consisted of 34 questions. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), and Chi-square correlation.

The results of the study were found as follows:

The analysis results of factors related to stress in online learning among students in College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine, Muban Chom Bueng Rajabhat University by using Chi-square test statistic was found that gender and an anxiety the Coronavirus 2019 (COVID-19) epidemic situation were related. with stress from online learning with statistical significance level of 0.05. In the other hands, the other variables; field of study, class level, academic results, residence, environmental surrounded, online devices and learning factors were not related with stress in online learning with statistical significance level of 0.05

Keywords: Stress, Online learning

บทนำ

ในปัจจุบันเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 ซึ่งมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย การว่างงาน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างตลาดแรงงาน และการเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกหลังโควิด-19 จนก่อให้เกิดวิถีชีวิตใหม่ (new normal) หลากหลายรูปแบบ เช่น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้งานออนไลน์ (Online Platform) ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 ทำให้การเรียนการสอนในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้น และเป็นไปตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ซึ่งการเรียนออนไลน์เป็นรูปแบบการเรียนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในระบบอินเทอร์เน็ตมาออกแบบและจัดระบบเพื่อสร้างระบบการเรียนการสอน เนื้อหาของบทเรียนมาประกอบด้วยข้อความ รูป เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่านเว็บเบราว์เซอร์จากผู้สอนไปยังผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้น เบราวเซอร์สามารถติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นผู้คิดตัดสินใจเรียนโดยสร้างความรู้และความเข้าใจใหม่ๆด้วยตนเองเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ให้เข้ากับชีวิตจริงและครอบคลุมการเรียนรู้ทุกรูปแบบ การเรียนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 เป็นเรื่องใหม่ที่ผู้เรียนต้องมีการ

ปรับตัวจนอาจทำให้เกิดความเครียดขึ้นได้ ความเครียดในการเรียนออนไลน์อาจมีมากหรือน้อย ซึ่งอาจเกิดมาจากปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น สถานที่ในการเรียน สัญญาณอินเทอร์เน็ต เสี่ยงรบกวนจากรอบข้าง เป็นต้น

งานวิจัยในประเทศจีน สำรวจนักเรียนในมณฑลหูเป่ย์ที่อยู่ภายใต้มาตรการล็อกดาวน์ตั้งแต่ต้นปี 2563 โดยเก็บข้อมูลนักเรียนเกรด 2 ถึง 6 จำนวน 2,330 คน ระหว่าง 28 ก.พ.-5 มี.ค. 2563 พบว่ามีนักเรียนมากถึงร้อยละ 40 ที่ต้องเผชิญความเครียดและวิตกกังวลจากการเรียนออนไลน์ (กรมสุขภาพจิต 2564 : ออนไลน์)

จากการสำรวจของสถาบันวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอยูโพล) ร้อยละ 75.1 รู้สึกเครียดจากการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์ Covid-19 โดยสาเหตุที่ทำให้เครียด 3 อันดับแรก ได้แก่ ร้อยละ 52.8 การเรียนออนไลน์ทำให้ความตั้งใจและสมาธิต่อการเรียนลดน้อยลง รองลงมาร้อยละ 45.7 ความไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน และร้อยละ 31.4 วิชาบางวิชามีเนื้อหาที่ไม่เหมาะกับการเรียนการสอนออนไลน์ (เอยูโพล 2563 : ออนไลน์)

จากงานวิจัยในประเทศจีนและการสำรวจของเอยูโพล จะเห็นได้ว่านักเรียนหรือนักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเครียดจากการเรียนออนไลน์ ซึ่งความเครียดจากการเรียนออนไลน์มีปัญหามาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพส่วนตัวของนักศึกษา ดังนั้น ทางคณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนและความเครียดที่อาจเกิดจากการเรียนรูปแบบออนไลน์ จึงได้จัดทำวิจัยเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อลดความเครียดที่เกิดจากการเรียนรูปแบบออนไลน์ของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ปีการศึกษา 2564 ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2564 โดยขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทราบจำนวนประชากร ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 157 คน และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายและแบบแบ่งชั้นภูมิ

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

1) ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี สาขาวิชา ผลการเรียนที่פקอาศัย

2) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านอุปกรณ์การสื่อสารออนไลน์ ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019

- ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความเครียดจากการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

3. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่การศึกษา คือ ศูนย์การเรียนรู้ในเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและดัดแปลงจากแบบสอบถามที่มีผู้สร้างขึ้นมาแล้ว แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) ซึ่ง ประกอบด้วย เพศ สาขาวิชา ชั้นปี ผลการเรียน และที่พักอาศัย จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คณะผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของชฎาภา ประเสริฐทรง และคณะ จำนวน 8 ข้อ

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อคำถามที่คำนวณค่าเฉลี่ย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้นำมาแปลความหมายได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2533) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายความว่า มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายความว่า มาก

2.51 – 3.50 หมายความว่า ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายความว่า น้อย

1.00 – 1.50 หมายความว่า น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ คณะผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของชฎาภา ประเสริฐทรง และคณะ จำนวน 7 ข้อ

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อคำถามที่คำนวณค่าเฉลี่ย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้นำมาแปลความหมายได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2533) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายความว่า มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายความว่า มาก

2.51 – 3.50 หมายความว่า ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายความว่า น้อย

1.00 – 1.50 หมายความว่า น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้คิดขึ้น ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 4 ข้อ

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อคำถามที่คำนวณค่าเฉลี่ย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้นำมาแปลความหมายได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2533) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายความว่า มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายความว่า มาก

2.51 – 3.50 หมายความว่า ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายความว่า น้อย

1.00 – 1.50 หมายความว่า น้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโคโรนาไวรัส 2019 คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาจากกรมสุขภาพจิต จำนวน 5 ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 0 หมายถึง แทบไม่มี

คะแนน 1 หมายถึง เป็นบางครั้ง

คะแนน 2 หมายถึง บ่อยครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง เป็นประจำ

ค่าเฉลี่ยแปลผลคะแนนด้านความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโคโรนาไวรัส 2019

0.00 – 1.00 หมายความว่า เครียดน้อย

1.01 – 2.00 หมายความว่า เครียดปานกลาง

2.01 – 3.00 หมายความว่า เครียดมาก

3.01 – 4.00 หมายความว่า เครียดมากที่สุด

ส่วนที่ 6 แบบประเมินความเครียด (ST-5) เป็นแบบประเมินที่คณะผู้วิจัยได้นำมาจาก แบบประเมินของกรมสุขภาพจิต จำนวน 5 ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 0 หมายถึง แทบไม่มี

คะแนน 1 หมายถึง เป็นบางครั้ง

คะแนน 2 หมายถึง บ่อยครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง เป็นประจำ

ค่าเฉลี่ยแปลผลคะแนนการประเมินความเครียด (ST-5) กรมสุขภาพจิต

0.00 – 1.00 หมายความว่า เครียดน้อย

1.01 – 2.00 หมายความว่า เครียดปานกลาง

2.01 – 3.00 หมายความว่า เครียดมาก

3.01 – 4.00 หมายความว่า เครียดมากที่สุด

จากการคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์กับความเครียด พบว่า ค่า Expected น้อยกว่า 5 เกิน 20% ทุกตัวแปร ทำให้ต้องยุบ Cell เพื่อกำหนดค่าเฉลี่ยการแปลผลคะแนนตัวแปรใหม่ ดังนี้

- แบบสอบถามปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ และปัจจัยด้านการเรียน

กำหนดการแปลผลคะแนนค่าเฉลี่ยใหม่ได้ ดังนี้

1.00 – 2.33 หมายความว่า น้อย

2.34 – 3.66 หมายความว่า ปานกลาง

3.67 – 5.00 หมายความว่า มาก

- แบบสอบถามความกังวลของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 กำหนดการแปลผลคะแนนค่าเฉลี่ยใหม่ได้ ดังนี้

0.00– 1.50 มีความหมายว่า ไม่มีความกังวล

1.51 – 3.00 มีความหมายว่า มีความกังวล

- แบบประเมินความเครียด (ST-5) กรมสุขภาพจิต กำหนดการแปลผลคะแนนค่าเฉลี่ยใหม่ได้ ดังนี้

0.00– 1.50 มีความหมายว่า ไม่มีความเครียด

1.51 – 3.00 มีความหมายว่า มีความเครียด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาของแบบสอบถาม เมื่อผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข ให้สมบูรณ์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Alpha – Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำเอกสารชี้แจงโครงการวิจัย ให้กับตัวแทนนักศึกษาแต่ละชั้นปี ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (line)
2. จัดส่งลิงค์ (ink) แบบสอบถามออนไลน์ ให้กับตัวแทนนักศึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (line)
3. นำแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับกลับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามออนไลน์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นจัดทำคู่มือการลงรหัส แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยการใช้สถิติพื้นฐานในการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ ด้านการเรียน และความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 โดยใช้สถิติพื้นฐานในการหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความเครียด โดยใช้สถิติพื้นฐานในการหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ ด้านการเรียน และความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ Chi-square

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	40	25.5
หญิง	117	74.5
สาขาวิชา		
สาธารณสุขศาสตร์	82	52.2
การแพทย์แผนไทย	24	15.3
มวยไทยศึกษาและพลศึกษา	51	32.5
ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	44	28.0
ชั้นปีที่ 2	35	22.3
ชั้นปีที่ 3	37	23.6
ชั้นปีที่ 4	30	19.1
ชั้นปีที่ 5	11	7.0
ผลการเรียน		
น้อยกว่า 2.00	4	2.5
2.00-2.50	42	26.8
2.51-3.00	52	33.1
3.00 ขึ้นไป	59	37.6
ที่พักอาศัย		
บ้าน	63	40.1
หอพัก	94	59.9

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และเป็นนักศึกษาเพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ศึกษาอยู่สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 82 คน คิดเป็น

ร้อยละ 52.2 สาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 และสาขาวิชาการแพทย์แผนไทย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ระดับชั้นปีที่ 5 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ส่วนใหญ่มีผลการเรียน 3.00 ขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมาเป็น 2.51-3.00 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 2.00-2.50 จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และน้อยกว่า 2.00 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และนักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ที่หอพัก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 59.9 และอาศัยอยู่ที่บ้าน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อความ	\bar{x}	SD	แปลผล
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	4.04	0.79	มาก
1. แสงสว่างจากอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ เมื่อต้องใช้งาน เป็นเวลานาน ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเมื่อยล้าสายตา	4.08	0.82	มาก
2. การจ้องมองแสงจากอุปกรณ์สื่อสารเป็นเวลานาน ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเหนื่อยล้าในการเรียน	4.01	0.84	มาก
3. การถูกรบกวนจากเสียงของคนรอบข้าง เช่น เสียงการพูดคุยของคนในครอบครัว ทำให้ข้าพเจ้าเสียสมาธิในการเรียนออนไลน์	3.90	0.97	มาก
4. การถูกรบกวนจากเสียงโดยรอบ เช่น เสียงเปิด-ปิดประตู เสียงคนเดินหรือวิ่ง ขณะเรียนออนไลน์ ทำให้ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน	3.81	0.99	มาก
5. เสียงรบกวนขณะเรียนออนไลน์ ทำให้ผลการเรียนของข้าพเจ้าแย่ลง	3.85	0.99	มาก
6. อากาศร้อนทำให้ข้าพเจ้าไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์	3.73	0.98	มาก
7. อากาศร้อนทำให้ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน	3.50	1.00	มาก
8. สภาพอากาศร้อน ส่งผลให้อุปกรณ์ในการสื่อสารเกิดความร้อนเร็วขึ้น และอาจเกิดความเสียหาย ทำให้อุปกรณ์ในการสื่อสารเกิดการติดขัดได้	4.01	1.00	มาก
ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์	4.19	0.76	มาก
1. ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย เมื่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตขาดหายไปขณะส่งงาน	4.31	0.84	มาก
2. ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย เมื่ออินเทอร์เน็ตล่าช้าขณะส่งงาน	4.29	0.82	มาก
3. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ เมื่อภาพหรือสไลด์ไม่ตรงกับเสียงของผู้สอน	4.04	0.86	มาก
4. ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน เมื่อการสื่อสารของอาจารย์ไม่ต่อเนื่องชัดเจน	4.03	0.81	มาก
5. ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน เมื่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรขณะเรียนออนไลน์	4.13	0.81	มาก
6. อุปกรณ์การสื่อสารที่ล้าสมัยทำให้อุปกรณ์ไม่รองรับในบางแอปพลิเคชันที่ใช้เป็นสื่อในการเรียน	4.03	0.85	มาก
7. เมื่ออุปกรณ์ในการสื่อสารติดขัด ทำให้ข้าพเจ้าเรียนไม่ทันเพื่อน	4.08	0.85	มาก
ปัจจัยด้านการเรียน	3.86	0.90	มาก

ข้อความถาม	\bar{x}	SD	แปลผล
1.ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มีความสุข เมื่อต้องเรียนผ่านหน้าจอโทรศัพท์ โน้ตบุ๊ก หรืออุปกรณ์สื่อสารอื่นๆเป็นเวลานาน	3.83	0.95	มาก
2.ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลกับผลการเรียน เมื่อต้องเรียนออนไลน์ จะทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร	3.98	0.93	มาก
3.ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อต้องเรียนอยู่หน้าจอคนเดียว	3.87	0.89	มาก
4.การเรียนออนไลน์ที่บ้านหรือหอพัก ซึ่งเป็นที่พักผ่อน ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ตื่นตัวที่จะเรียนและไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน	3.90	0.97	มาก
ความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019	1.68	0.75	มีความกังวล
1.รู้สึกกังวลไม่สบายใจกับการที่ต้องออกไปนอกบ้าน	1.36	0.80	ไม่มีความกังวล
2.รู้สึกกังวลกับการเตรียมตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น กักตุนอาหาร, หน้ากาก เป็นต้น	1.45	0.87	ไม่มีความกังวล
3.นอนไม่หลับ / หรือมีปัญหาการนอนเพราะวิตกกังวลเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	1.24	0.92	ไม่มีความกังวล
4.คิดว่าเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	1.65	0.97	มีความกังวล
5.คิดว่ามีโอกาสดูดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)	1.34	0.93	ไม่มีความกังวล

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ทุกด้าน มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 รองลงมาเป็นด้านสภาพแวดล้อม และด้านการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และ 3.86 ตามลำดับ และนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มีความกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.35

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความเครียด

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อความถาม	\bar{x}	SD	แปลผล
1.มีปัญหาการนอนไม่หลับหรือนอนหลับยาก	1.03	0.74	ไม่มีความเครียด
2.มีสมาธิในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆน้อยลง	1.25	0.72	ไม่มีความเครียด
3.รู้สึกหงุดหงิด กระวนกระวาย ว้าวุ่นใจ	1.17	0.74	ไม่มีความเครียด
4.รู้สึกเบื่อหน่ายในชีวิต	1.14	0.85	ไม่มีความเครียด
5.ไม่อยากพบปะผู้คน	1.07	0.83	ไม่มีความเครียด
ความเครียดโดยรวม	1.45	0.82	ไม่มีความเครียด

ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ส่วนใหญ่ไม่มีความเครียด มีค่าเฉลี่ย โดยรวม เท่ากับ 1.45 เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า นักศึกษามีสมาธิในการทำงานหรือกิจกรรมต่างๆน้อยลงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.25 รองลงมาคือ นักศึกษารู้สึกหงุดหงิด กระวนกระวาย ว้าวุ่นใจ นักศึกษารู้สึกเบื่อหน่ายในชีวิต

นักศึกษาไม่ยากพบปะผู้คน และนักศึกษามีปัญหาการนอนไม่หลับหรือนอนหลับยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.17, 1.14, 1.07 และ 1.03 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์กับความเครียด

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

เพศ	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
ชาย	40	11(7.0%)	29(18.5%)	5.053	0.025
หญิง	117	56(35.7%)	61(38.9%)		

ผลการศึกษา พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่านักศึกษาเพศหญิงมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์สูงกว่านักศึกษาเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.9 และ 27.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง สาขาวิชาที่กำลังศึกษากับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

สาขาวิชา	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
สาธารณสุขศาสตร์	82	36(22.9%)	46(29.3%)	5.289	0.507
การแพทย์แผนไทย	24	12(7.6%)	12(7.6%)		
มวยไทยศึกษาและพลศึกษา	51	19(12.1%)	32(20.4%)		

ผลการศึกษา พบว่า สาขาวิชาที่กำลังศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ชั้นปีที่กำลังศึกษากับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ชั้นปี	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
ชั้นปีที่ 1	44	19(12.1%)	25(15.9%)	6.088	0.193
ชั้นปีที่ 2	35	9(5.7%)	26(16.6%)		
ชั้นปีที่ 3	37	19(12.1%)	18(11.5%)		
ชั้นปีที่ 4	30	14(8.9%)	16(10.2%)		
ชั้นปีที่ 5	11	6(3.8%)	5(3.2%)		

ผลการศึกษา พบว่า ชั้นปีที่กำลังศึกษามีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ผลการเรียนรู้กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ผลการเรียน	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
ต่ำกว่า 2.00	4	2(1.3%)	2(1.3%)	2.073	0.557
2.00 – 2.50	42	14(8.9%)	28(17.8%)		
2.51 – 3.00	52	24(15.3%)	28(17.8%)		
3.00 ขึ้นไป	59	27(17.2%)	32(20.4%)		

ผลการศึกษา พบว่า ผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ที่พักอาศัยกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ที่พักอาศัย	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
บ้าน	63	25(15.9%)	38(24.2%)	0.385	0.535
หอพัก	94	42(26.8%)	52(33.1%)		

ผลการศึกษา พบว่า ที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ระดับความเห็น	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
น้อย	1	0(0.0%)	1(0.6%)	1.228	0.541
ปานกลาง	56	22(14.0%)	34(21.7%)		
มาก	100	45(28.7%)	55(35.0%)		

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ระดับความเห็น	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
น้อย	2	1(0.6%)	1(0.6%)	0.107	0.948
ปานกลาง	32	13(8.3%)	19(12.1%)		
มาก	132	53(33.8%)	70(44.6%)		

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านการเรียนกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ระดับความเห็น	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
น้อย	7	4(2.5%)	3(1.9%)		
ปานกลาง	59	22(14.0%)	37(23.6%)	1.509	0.470
มาก	91	67(26.1%)	90(31.8%)		

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง (n=157)

ระดับความเห็น	N	ไม่มีความเครียด	มีความเครียด	X ²	p-Value
ไม่มีความกังวล	53	31(19.7%)	22(14.0%)		
มีความกังวล	104	36(22.9%)	68(43.3%)	8.187	0.004

ผลการศึกษา พบว่า ความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์สูงกว่าไม่มีความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 คิดเป็นร้อยละ 43.3 และ 14.0 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยใช้สถิติ Chi-square test เมื่อแยกวิเคราะห์ตามตัวแปรของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ พบว่า เพศ และความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ สาขาวิชา ระดับชั้นปี ผลการเรียน ที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ และปัจจัยด้านการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 ประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

เพศมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์สูงกว่านักศึกษาเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.9 และ 27.5 ตามลำดับ เนื่องจากเพศหญิง ไม่สามารถแสดงออกทางด้านความรู้สึกหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับเพศชาย สังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ จึงอาจส่งผลให้เมื่อผู้หญิงเกิดความเครียด ความกดดัน อาจทำใจยอมรับผลที่เกิดขึ้นได้ยากกว่าเพศชาย โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความคาดหวังสูง มักจะเกิดความเครียดความกังวลอยู่ในจิตใจ สับสน ท้อแท้ สิ้นหวัง

แต่สำหรับเพศชายอาจเป็นเพราะเป็นเพศที่ถูกสังคมกำหนดให้เป็นเพศที่ต้องเข้มแข็งอดทนไม่อ่อนแอ ดังนั้นเมื่อเกิดความเครียดจึงอาจมีช่องทางการระบายความเครียดได้หลากหลายกว่าผู้หญิง มักไม่เก็บความรู้สึกเครียดกดดันไว้ภายในจิตใจของตนเอง สามารถทำใจยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นได้เร็ว บางคนอาจแสดงออกด้วยการระบายอารมณ์ความรู้สึกที่ผ่านพฤติกรรม เช่น เล่นกีฬา ท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ร้องเพลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ สมประสงค์ (2552)

ความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์สูงกว่าไม่มีความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 คิดเป็นร้อยละ 43.3 และ 14.0 ตามลำดับ เนื่องจากความวิตกกังวลเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อความเครียด ความวิตกกังวลเป็นภาวะความไม่สบายใจ หวาดหวั่นและตึงเครียด เมื่อได้รับรู้หรือคาดการณ์ความเลวร้ายรวมถึงความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองในอนาคต จนก่อให้เกิดเป็นความเครียดได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทความออนไลน์ของศูนย์สุขภาพจิต โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนออนไลน์โดยให้อาจารย์จัดปฐมนิเทศ ให้การแนะนำแก่นักศึกษาเพื่อลดความกังวลในการเรียนออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนออนไลน์ต่อความเครียดของนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

เอกสารอ้างอิง

- ชฎาภา ประเสริฐทรง. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ จากสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาล. วารสารสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระยา ปี 2564 ปีที่ 15 ฉบับที่ 1
- ธนพรรณ ททรัพย์ธนาดล. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุวรรณ สมประสงค์. (2552). การศึกษาความเครียดของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รศ. ระวีวรรณ แสงฉาย. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- หงส์ศิริ ภัยโยดิลกชัย. (2558). ความเครียด และการแก้ไขปัญหาความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข.

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มในนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
The Relationship Between Knowledge and Food Consumption Behavior of
Sweet Fatty and Salty in Primary School Students at Wat Pratandongrang
School, Tha Maka District, Kanchanaburi Province

ธณัฐฉาน สว่างเมฆ^{1*} กัญยรัตน์ ทองดี² จริญญาภรณ์ แก้วกัลยา³ มนต์มนัส แท่งหิน⁴ และ รัชดาพร ฐานมัน⁵

^{1,2,3,4}นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

⁵อาจารย์ประจำสาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, tanatnan5311@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน เป็นนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรังประจำปี การศึกษา 2564 ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิง เนื้อหาและค่าความเที่ยง คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.78 เพื่อวัดความรู้การบริโภคอาหารหวานมันเค็ม หาค่าความเที่ยงแบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มของกองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุขโดย สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.72, 0.74 และ 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ด้วยการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม อยู่ในระดับปานกลางและ ความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวานมันเค็มมีความสัมพันธ์กันน้อยในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.158, p\text{-value} = .050$) ส่วนพฤติกรรมการบริโภคอาหารมัน และเค็ม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกบริโภค อาหารให้เหมาะสมตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอาหารที่เหมาะสมภายในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกบริโภคอาหารให้เหมาะสมกับสุขภาพร่างกาย และค่านิยมที่เหมาะสม

คำสำคัญ: ความรู้ พฤติกรรม การบริโภคอาหาร นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

The objectives of this descriptive research study were 1) To study the knowledge and behavior of sweet fatty and salty food consumption of elementary school children at Wat Prathan Dongrang

School. Kanchanaburi Province. 2) To study the relationship between knowledge and consumption behavior of sweet fatty and salty food of elementary school children at Wat Pratan Dongrang School. The sample group consisted of 155 people who were elementary school students of Wat Pratan Dong Rang School for 2021. The data were collected during October 2021. The research instruments were content validity and reliability. The Reliability (KR-20) was calculated equal to 0.78 to measure the food consumption of sweet fatty and salty food. To determine the reliability of the sweet fatty and salty of food consumption behavior questionnaire of The Department of Health of Ministry of Public Health, Cronbach's alpha coefficients are 0.72, 0.74, and 0.78. The Data were analyzed using descriptive statistics. Pearson's product-moment correlation coefficient test was used to determine the relationship between knowledge and food consumption behavior of sweet fatty and salty food.

The results showed that, the sample group had a moderate level of knowledge score on sweet fatty and salty food consumption. And The knowledge and sweet food consumption behavior had weak correlated in negative correlation with statistically significant ($r = -.158, p\text{-value} = .050$), But the consumption behavior of fatty and salty food was not correlated.

Recommendations : There should be appropriate knowledge and understanding of the choice and provision of food consumption proper food environment at school. This study will help students change their eating habits' healthy and appropriate values.

Keywords: Knowledge, Behavior, Food Consumption, High School Student

บทนำ

หนึ่งในปัจจัยสำคัญของการเพิ่มขึ้นของภาวะโรคอ้วน คือ พฤติกรรมการกินที่ไม่ดีต่อสุขภาพ และการเจริญเติบโตของวัฒนธรรมการกินอาหารสไตล์ประเทศตะวันตก ซึ่งมีพลังงานสูงและมักเป็นอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ไขมัน และเกลือสูงส่งผลให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อสุขภาพและพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตด้วยโรกระบบหัวใจและหลอดเลือด โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน และการเสียชีวิตด้วยโรคเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร การที่คนไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังโดยเฉพาะโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สาเหตุสำคัญมาจากประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพไม่เหมาะสม ตามหลัก 3อ. 2ส. คือ ออกกำลังกาย อาหาร อารมณ์ สุขบุหรี และสุรา

จากการรายงานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปี 2562 ในการดำเนินงานเฝ้าระวังด้านโภชนาการในระดับประชาคมอาเซียน โดยแก้ไขปัญหาทุโภชนาการตามเป้าหมายโภชนาการระดับโลก (Global Nutrition Targets) รวมทั้งลดปัญหาโภชนาการในทุกกลุ่มวัยทุกรูปแบบ พบว่าสถานการณ์ปัญหาทุโภชนาการในประเทศไทยพบในเด็กที่เติบโตเข้าสู่วัยเรียนในช่วงอายุ 6 - 14 ปี มีภาวะเตี้ยร้อยละ 8.30 และผอมร้อยละ 4.30 นอกจากนี้ยังพบว่ามีภาวะอ้วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.10 และการสำรวจสถานการณ์ภาวะโภชนาการของเด็กอายุ 6-14 ในปี 2560-2563 พบว่าแนวโน้มสถานการณ์เด็กอายุ 6-14 ปี ที่อยู่ในเกณฑ์สูงตีสมส่วน เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยลดลงจำนวนในปี 2562 และเพิ่มขึ้นในปี 2563 เด็กเริ่มอ้วนและอ้วนมีแนวโน้มสูงขึ้น เด็กผอมมีแนวโน้มลดลง เด็กเตี้ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2560 - 2562 และจากผลการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของกรมอนามัยในปี 2560 พบว่าเด็กอายุ 10 ปี มีพฤติกรรม

สุขภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริโภคเพียงร้อยละ 6.10 และอายุ 12 ปี มีเพียงร้อยละ 3.30 โดยกินอาหารเข้าทุกวันเพียงร้อยละ 54.70 ส่วนเด็กอายุ 10 ปี กินอาหารเข้าทุกวัน ร้อยละ 66.90 ส่วนใหญ่กินอาหารไม่ได้ตามสัดส่วนและปริมาณที่แนะนำใน 1 วัน เช่น นม ไข่ ผัก โดยรับประทานผักมื้อกลางวัน 4 ซ้อนกินข้าวขึ้นไป และเนื้อสัตว์ 2 - 3 ซ้อนกินข้าวเพียงร้อยละ 43.70 และ 51.40 ตามลำดับ ส่วนเด็กอายุ 12 ปี กินอาหารไม่ได้ตามสัดส่วนและปริมาณที่แนะนำใน 1 วัน โดยรับประทานผักมื้อกลางวัน 4 ซ้อนกินข้าวขึ้นไป และเนื้อสัตว์ 2 - 3 ซ้อนกินข้าว ร้อยละ 47.90 และ 42.90 ตามลำดับ (สำนักโภชนาการกระทรวงสาธารณสุข, 2563)

โดยสถานการณ์สุขภาพเด็กวัยเรียนในเขตสุขภาพที่ 5 ด้านภาวะโภชนาการ ปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 พบว่า เด็กวัยเรียนมีภาวะโภชนาการสูงตีสมส่วน ร้อยละ 63.16 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายของเขตสุขภาพที่ 5 ซึ่งกำหนดไว้ในปีงบประมาณ 2564 คือ ร้อยละ 64.00 และระดับประเทศร้อยละ 66.00 เมื่อพิจารณาข้อมูลรายจังหวัด พบว่าร้อยละของเด็กวัยเรียนสูงตีสมส่วนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 7 จังหวัด และมีพื้นที่ที่บรรลุค่าเป้าหมายระดับเขต ได้แก่ จังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี สำหรับภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน พบร้อยละ 15.78 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ 2561-2563 ในภาคเรียนที่ 1 พบว่าเด็กวัยเรียนมีแนวโน้มของภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนลดลง แต่ยังคงสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 10.00 เมื่อพิจารณาข้อมูลรายจังหวัด พบว่าภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนลดลง 4 จังหวัด เพิ่มขึ้น 4 จังหวัด และพบภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร นครปฐม และเพชรบุรี ภาวะผอมและภาวะเตี้ยพบว่าเด็กวัยเรียนมีภาวะผอม ร้อยละ 4.45 ภาวะเตี้ย ร้อยละ 4.08 ซึ่งเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 5.00 เมื่อพิจารณาข้อมูลรายจังหวัด พบว่าภาวะผอมและภาวะเตี้ยมีแนวโน้มลดลงทุกจังหวัด และพบว่าด้านความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนรวมความรู้สุขภาพสูงสุดในระดับไม่ตึงร้อยละ 44.20 นั้นหมายถึง นักเรียนมีการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพที่ดีทั้ง 5 ด้านไม่ผ่าน ควรได้รับคำแนะนำการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพที่ดีรองลงมา คือระดับพอใช้ ร้อยละ 42.50 ส่วนระดับดีมากเพียงร้อยละ 13.30 (ข้อมูลการรายงานจากเขตสุขภาพที่ 5, 2563)

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มในนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการในโรงเรียนสำหรับหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อที่จะสามารถจัดรูปแบบกิจกรรมหรือดำเนินการจัดโครงการเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาภาวะโภชนาการ รวมทั้งผลกระทบด้านอื่น ๆ ของนักเรียนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี

ประชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ป.4 – 6 โรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี รวมทั้งสิ้น 254 คน ข้อมูล ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2564 โดยใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างวิจัยแบบสำรวจที่ทราบจำนวนประชากร โดยที่ระดับความเชื่อมั่น 95% มีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ตามสูตรการคำนวณตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 155 คน แล้วนำมาแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เป็นสัดส่วน

2. ขอบเขตเนื้อหา

ตัวแปรต้น (Independent variables) ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี

ตัวแปรตาม (Dependent variables) พฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง จังหวัดกาญจนบุรี

3. ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง ตำบลพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและอ้างอิงจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และขอบเขตของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.78 มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้คะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน คะแนนเต็ม 20 ข้อ (0 – 20 คะแนน) นำค่าคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยรายข้อและค่าเฉลี่ยรวมและจัดระดับ 3 คือ ระดับต่ำปานกลาง และดี โดยค่าคะแนนความรู้ระดับต่ำ คือ ค่าคะแนน 0 – 11 คะแนน (ต่ำกว่าร้อยละ 60) ระดับปานกลางคือ ค่าคะแนน 12-16 คะแนน (ร้อยละ 60-79) และระดับดีคือ ค่าคะแนน 17 – 20 คะแนน (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามของกองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ตนเตือนตน “ท่านติดหวานมากน้อยแค่ไหน” โดยมี 10 ข้อคำถาม หากปฏิบัติทุกครั้ง 3 คะแนน ปฏิบัติส่วนใหญ่ 2 คะแนน ปฏิบัติส่วนน้อย 1 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติ 0 คะแนน หาค่าความเที่ยงโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.72 มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

21 – 30 คะแนน มีโอกาสเป็นโรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่มีน้ำตาลกินผลไม้ที่มีรสหวานน้อยและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

11 – 20 มีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารและหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสหวาน จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการป่วยได้

1 – 10 คะแนน มีพฤติกรรมสุขภาพส่วนใหญ่ถูกต้อง ขอให้กำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในข้อที่ยังทำไม่ได้ เพื่อจะได้มีสุขภาพดี และเป็นตัวอย่างที่ดีของการดูแลสุขภาพ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามของกองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ตนเตือนตน “ท่านติดอาหารมันมากน้อยแค่ไหน” โดยมี 10 ข้อคำถาม หากปฏิบัติทุกครั้ง 3 คะแนน ปฏิบัติส่วนใหญ่ 2 คะแนน ปฏิบัติส่วนน้อย 1 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติ 0 คะแนน หาค่าความเที่ยงโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.74 มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

21 – 30 คะแนน มีโอกาสเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคหัวใจ และหลอดเลือด จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารโดยหลีกเลี่ยงอาหารประเภทมัน อาหารประเภทกะทิ อาหารประเภททอด เพิ่มการกินผัก ผลไม้ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

11 – 20 คะแนน มีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคความดันโลหิตสูง คอเลสเตอรอลในเลือดสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคหัวใจและหลอดเลือด จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกินอาหาร โดยหลีกเลี่ยงอาหารประเภทมัน อาหารประเภทกะทิ อาหารประเภททอด เพิ่มการกินผัก ผลไม้ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ จะทำให้ลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคดังกล่าว

1 – 10 คะแนน มีพฤติกรรมสุขภาพส่วนใหญ่ถูกต้อง ขอให้กำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในข้อที่ยังทำไม่ได้ เพื่อจะได้มีสุขภาพดีและเป็นตัวอย่างที่ดีของคนรอบข้างและคนในชุมชนผู้ชายไม่ควรจะรับไขมันอิ่มตัวเกิน 30 กรัมต่อวัน สำหรับผู้หญิงไม่ควรจะรับไขมันอิ่มตัวเกิน 20 กรัมต่อวัน

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามของกองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุขเรื่อง ตนเตือนตน “ท่านติดเค็มมาน้อยแค่ไหน” โดยสำรวจการปฏิบัติตัวในช่วงระยะเวลา 7 วันที่ผ่านมา ว่ามีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเค็มและติตรสเค็มมาน้อยแค่ไหน ซึ่งมีจำนวน 10 ข้อ หากมีการปฏิบัติเป็นประจำ (5วันขึ้นไป) ให้ทำเครื่องหมายในข้อที่ปฏิบัติหาค่าความเที่ยงโดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.78 มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

- 0 ข้อ เป็นบุคคลต้นแบบด้านพฤติกรรมสุขภาพ
- 1 – 3 ข้อ ติตรสเค็มน้อย
- 4 – 7 ข้อ ติตรสเค็มปานกลาง มีโอกาสป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง
- 8 – 10 ข้อ ติตรสเค็มมาก มีโอกาสป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคไตอย่างมาก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการช่วงเดือนตุลาคม 2564 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ติดต่อประสานงานกับโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ กระบวนการ และนัดหมายในวันและเวลาที่โรงเรียนสะดวก

2.2 ไปพบกลุ่มตัวอย่างตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยจะเก็บรักษาข้อมูลรายบุคคลไว้เป็นความลับ และกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะยกเลิกการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา ขอความยินยอมในการตอบแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจดีและให้ความยินยอมแล้วจึงดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาวิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลจากนั้นจัดทำคู่มือการลงรหัส แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.1 วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่ำสุด – สูงสุด

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม โดยใช้การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson's product moment correlation coefficient) โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2561) การแปลความหมายของขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ใช้สัญลักษณ์ r) ซึ่งมีค่าระหว่าง - 1ถึง+1 ดังนี้

ค่า r มีค่าเท่ากับ 0.00 แปลว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน
 ค่า r มีค่าต่ำกว่า 0.40 แปลว่า มีความสัมพันธ์น้อย
 ค่า r มีค่า 0.40 ถึง 0.60 แปลว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง
 ค่า r มีค่า 0.60 ขึ้นไป แปลว่า มีความสัมพันธ์มาก

ส่วนการแปลทิศทางของความสัมพันธ์หากค่าคำนวณ มีเครื่องหมายลบ หมายถึง ตัวแปรสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าไม่มีเครื่องหมายลบ หมายถึงตัวแปรสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ส่วนใหญ่อายุ 10 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 มีน้ำหนักเฉลี่ยอยู่ที่ 42.70 กิโลกรัม SD = 13.60 ต่ำสุด 22 กิโลกรัม สูงสุด 96 ส่วนสูงเฉลี่ย 148.08 เซนติเมตร SD = 10.16 ต่ำสุด 121 เซนติเมตร สูงสุด 170 เซนติเมตร ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 90.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละของความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม

ความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับดี 17 – 20 คะแนน (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	39	25.20
ระดับปานกลาง 12 – 16 คะแนน (ร้อยละ 60-79)	97	62.60
ระดับต่ำ 0 – 11 คะแนน (ต่ำกว่าร้อยละ 60)	19	12.30
ภาพรวมความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม Mean = 14.64 คะแนน SD = 2.59 Min = 7 Max = 19		

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง Mean = 14.64 คะแนน SD = 2.59 หากพิจารณาเป็นระดับ ดังนี้ พบมากที่สุดคือระดับปานกลาง คะแนน 12-16 คะแนน จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 62.60 รองลงมาคืออยู่ในระดับดีคือ ค่าคะแนน 17 – 20 คะแนน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 และความรู้ระดับต่ำ คือ ค่าคะแนน 0 – 11 คะแนน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

เมื่อพิจารณาความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม เป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุดในเรื่องนี้ การบริโภคอาหารหวานมันเค็มเป็นสาเหตุการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs: Non-communicable diseases) ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ โรคกระเพาะ โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วน จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 85.20 รองลงมาอาหารที่มีไขมันสูง จะมีรสชาติเค็ม จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 84.50 และเนื้อสัตว์ที่นำมาปรุงอาหารควรเลือกใช้ที่ไม่ติดมันหรือติดมันน้อย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 ตามลำดับ ส่วนข้อคำถามที่ตอบผิดมากที่สุด คือ โยโย่อาหารมีส่วนช่วยให้ระบบต่างๆในร่างกายทำงานได้ตามปกติ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 88.40 รองลงมาโรคอ้วนเกิดจากการรับประทานอาหารที่มีพลังงานสูง คือ ไขมันถ้ามีการสะสมอยู่ตามร่างกาย จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 85.80 และอาหารหวานมันเค็ม เสี่ยงต่อการเกิดโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวาน

ระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวาน	จำนวน	ร้อยละ
มีโอกาสเป็นโรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่มีน้ำตาลกินผลไม้ที่มีรสหวานน้อยและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	14	9.00
มีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสหวาน	120	77.40
พฤติกรรมสุขภาพส่วนใหญ่ถูกต้อง	21	13.50
ภาพรวมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวาน Mean = 14.59 SD = 4.03 Min = 5 Max = 24		

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบริโภคอาหารหวานที่มีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสหวาน จะทำให้ลดความเสี่ยงต่อการป่วยได้ Mean = 14.59 SD = 4.03 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน

ระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน	จำนวน	ร้อยละ
มีโอกาสเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคหัวใจและหลอดเลือด จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร โดยหลีกเลี่ยงอาหารประเภทมัน อาหารประเภทกะทิ อาหารประเภททอด เพิ่มการกินผัก ผลไม้ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ	14	9.00
มีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคความดันโลหิตสูง คอเลสเตอรอลในเลือดสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคหัวใจและหลอดเลือด จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการกินอาหาร โดยหลีกเลี่ยงอาหารประเภทมัน อาหารประเภทกะทิ อาหารประเภททอด เพิ่มการกินผัก ผลไม้ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ จะทำให้ลดความเสี่ยงต่อการเป็นโรคดังกล่าว	121	78.10
พฤติกรรมสุขภาพส่วนใหญ่ถูกต้อง	20	12.90
ภาพรวมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน Mean = 14.81 SD = 4.13 Min = 4 Max = 27		

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมันอยู่ในระดับมีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคความดันโลหิตสูง คอเลสเตอรอลในเลือดสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคหัวใจและหลอดเลือด จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการกินอาหาร โดยหลีกเลี่ยงอาหารประเภทมัน อาหารประเภทกะทิ อาหารประเภททอด เพิ่มการกินผัก ผลไม้ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ Mean = 14.81 SD = 4.13 (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็ม

ระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็ม	จำนวน	ร้อยละ
เป็นบุคคลต้นแบบด้านพฤติกรรมสุขภาพ	1	0.60
ดีดรสเค็มน้อย	34	21.90

ระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็ม	จำนวน	ร้อยละ
ดีตรสเค็มปานกลาง มีโอกาสป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง	107	69.00
ดีตรสเค็มมาก มีโอกาสป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงและโรคไตอย่างมาก	13	8.40
ภาพรวมพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็ม Mean = 4.45 SD = 1.87 Min = 0 Max = 12		

จากตารางกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็มดีตรสเค็มปานกลาง มีโอกาสป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง Mean = 4.45 SD = 1.87 (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม

ความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม	r	p-value
พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวาน	-.158*	.050
พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน	-.027	.739
พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็ม	-.045	.577

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่าความรู้กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวานมีความสัมพันธ์กันน้อยในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.158$, $p\text{-value} = .050$) ส่วนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน และเค็ม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน (ดังตารางที่ 5)

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารหวานมันเค็มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรังอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความรู้การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม เป็นรายชื่อพบว่าตอบถูกมากที่สุดในเรื่องของการบริโภคอาหารหวานมันเค็มเป็นสาเหตุการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs: Non-communicable diseases) ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วน ตอบผิดมากที่สุดคือ โยอาหารมีส่วนช่วยให้ระบบต่างๆในร่างกายทำงานได้ตามปกติ

2. พฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบริโภคอาหารหวานที่มีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคเบาหวาน โรคอ้วน โรคหัวใจ ส่วนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมันอยู่ในระดับมีโอกาสเสี่ยงเป็นโรคความดันโลหิตสูง คอเลสเตอรอลในเลือดสูง โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคหลอดเลือดสมองตีบ โรคหัวใจและหลอดเลือด สำหรับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเค็มดีตรสเค็มปานกลาง มีโอกาสป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม พบว่าความรู้กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารหวานมีความสัมพันธ์กันน้อยในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารมัน และเค็ม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรังส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารใน

นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 โรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ของชิราวุธ ปุณณวิชและคณะ (2560) พบว่าระดับความรู้ของนักเรียนประถม 4-6 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย สำหรับเรื่องของพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังจากการบริโภคอาหารที่มีรสหวาน อาหารจำพวกของทอดหรืออาหารที่มีไขมันสูง และมีรสเค็ม ซึ่งแตกต่างกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของนักเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ของณัฐธัญญา วรรณมณี และนันทน์ภัส เพ็ชรสุวรรณ (2561) ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 ส่วนใหญ่มีการรับรู้ดี และการรับรู้ความสามารถตนเองของพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีภาวะน้ำหนักเกินและอ้วน ส่วนใหญ่มีการรับรู้ไม่ดี และการรับรู้ประโยชน์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพแต่การรับรู้ความสามารถตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ และ พฤติกรรมสุขภาพมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มพบว่า ความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวานมีความสัมพันธ์กันน้อยในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการบริโภคอาหารมัน และเค็ม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารต่อภาวะโภชนาการในเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองรังกา จังหวัดนครราชสีมา ของกัมปนาท คำสุขและคณะ (2562) ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการในเด็กนักเรียน ซึ่งแตกต่างกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการเกินของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ของสารภี จันทร์มณีและสุชาดา นวนทอง (2560) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการเกินของเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการศึกษาวิจัยนี้แตกต่างกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ของมโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ (2559) โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการบริโภคพบว่า เพศ และพื้นที่อาศัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่อายุ การศึกษา และรายได้ไม่มีความสำคัญ และพบว่าพฤติกรรมการบริโภคและสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญ ซึ่งข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังกล่าว คือการให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการอาหารผ่านสื่อ เพื่อให้เลือกอาหารที่เหมาะสมกับร่างกายและลดการบริโภคอาหารที่จะเกิดโทษแก่ร่างกาย

ดังนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มในเด็กประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดพระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีมีความรู้การบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้มากที่สุดในเรื่องของการบริโภคอาหารหวานมันเค็มเป็นสาเหตุการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs: Non-communicable diseases) ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วน แต่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของการบริโภคอาหารที่มีใยอาหารจะมีส่วนช่วยให้ระบบต่างๆในร่างกายทำงานได้ตามปกติ จึงทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มที่จัดได้ว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและทันที่

ข้อเสนอแนะ

1. เพิ่มช่องทางการให้ความรู้ในโรงเรียน เช่น อบรมแกนนำนักเรียน หรือเสียงตามสายในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัย
2. ควรมีแนวทางการจัดกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ในโรงเรียนเพื่อป้องกันการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs: Non-communicable diseases) โดยเน้นกิจกรรมทางกาย

3. ควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานสุขภาพที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และนักเรียน ในเรื่องภาวะโภชนาการในเด็กและสร้างความตระหนักในการส่งเสริมให้บุตรหลานเลือกบริโภคอาหารที่ดี และมีประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- กรแก้ว ธิรพงษ์สวัสดิ์, จันทร์ธรา สมตัวและพรพรรณ นามตะ. (2561). สถานการณ์การบริโภคอาหารในเด็กวัยเรียน ในเขตสุขภาพที่ 7. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กัมปนาท คำสุขและคณะ. (2562). พฤติกรรมการบริโภคอาหารต่อภาวะโภชนาการในเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านหนอง รังกา จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”, 908-914.
- ชมนาด สิงห์หัตต์ และคณะ. (2563). คุณค่าโภชนาการของอาหารที่บริโภคและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของเด็ก วัยเรียนชาวเขา จังหวัดพะเยา. คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ชिरารัฐ ปญญวิช. (2560). พฤติกรรมการบริโภคอาหารในนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่4-6โรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตทวี วัฒนากรุงเทพมหานคร. สาขาสาธารณสุขศาสตร์: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ณัฐธัญญา วรณมณี และนันทน์ภัส เพ็ชรสุวรรณ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพและภาวะ โภชนาการของนักเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. รายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10, 764-778.
- นัตยา เกรียงชัยพุกษ์ และคณะ. (2556). พฤติกรรมการบริโภคหวาน มัน เค็มศูนย์เฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพของ สุขศึกษา. กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์. (2559). พฤติกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ, ปีที่ 3 (1).
- วัลลภ ไทยเหนือ. (2562). กรมอนามัยจับมืออาเซียน แก้ไขปัญหาทุพโภชนาการ. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2564, จาก: <https://www.thaihealth.or.th>.
- สายสุนีย์ อ้ายโน และสมสมัย รัตนกรिताกุล. (2561). ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่ออัตราภาวะโภชนาการเกิน ของเด็กนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน: มหาวิทยาลัยบูรพา
- สารภี จันทร์มณี และสุชาดา นวนทอง. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการเกิน ของเด็กนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอป่าบอน.
- สำนักโภชนาการ. (2564). รายงานผลการวิเคราะห์ตามตัวชี้วัด 1.11 ร้อยละของเด็กอายุ 6-14 ปี สูงดีสมส่วน รอบ 5 เดือนหลัง ปี 2564. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม, 2565, จาก: <https://nutrition2.anamai.moph.go.th>.

การพัฒนาแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกาย สำหรับผู้สูงอายุ

The development of the exercise model incorporating Muay Thai Mae Mai Luk mai on health related fitness for the elderly

สำราญ สุขแสวง

สาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Corresponding author e-mail, samransuksawang2526@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ 2. ศึกษาผลของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ และ 3. ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อพัฒนาแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าและการวิจัยและพัฒนา จนได้รูปแบบและโปรแกรมการออกกำลังกายที่มีคุณภาพ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ทำการทดสอบสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ 2) แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ ประกอบด้วย 4 รายการทดสอบ ได้แก่ (1) รายการทดสอบด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ (2) รายการทดสอบด้านความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ (3) รายการทดสอบด้านความอ่อนตัว และ (4) ค่าดัชนีมวลกาย และ 3) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระ กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีโครงสร้าง ประกอบด้วย ช่วงกิจกรรม 3 ช่วง คือ 1) ช่วงการรำรำแม่ไม้มวยไทย-อบอุ่นร่างกาย 2) ช่วงการออกกำลังกายแสดงท่าแม่ไม้มวยไทย-ออกกำลังกาย และ 3) ช่วงการรำรำแม่ไม้มวยไทย-คลายอุ่น 2. สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของผู้สูงอายุ หลังเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมทุกรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าดัชนีมวลกายมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับปกติ และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: การออกกำลังกาย แม่ไม้มวยไทย สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. to develop an exercise pattern with Muay Thai Mae Mai Luk Mai on physical fitness for the elderly. 2. to study the result of an exercise pattern with Muay Thai Mae Mai Luk Mai on physical fitness for the elderly and 3. to assess the appropriateness of the exercise pattern with Muay Thai Mae Mai Luk Mai that affects the physical performance of the elderly. The sample groups used in this research consisted of 1) a group of 5 qualified persons for the purpose of developing a model and assessing the suitability of the model and 2) the 30 people from an elderly group of members of the elderly club living in Don Tako Subdistrict, Mueang District, Ratchaburi Province to use as an experimental group. The sample was obtained using a simple random sampling method. The methodology through study, research and development effected a quality exercise program and pattern. After that use the trail program for 8 weeks to experiment. Physical fitness was tested in relation to the health of the experimental group before and after the trial. The research instruments consisted of 1) an exercise pattern with Muay Thai Mae Mai Luk Mai on physical fitness for the elderly. 2) Physical fitness test that is related to health consists of 4 test items as follows: (1) Physical fitness test item (2) the circulatory and respiratory endurance test, (3) the stamina test, and (4) the BMI, and 3) the exercise style fitness assessment form with Mae Mai Luk Mai Muay Thai that affects physical fitness for the elderly. The data were brought to statistical analysis, find the mean, standard deviation and test the value. The group is not independent. The level of statistical significance was set at .05.

The results of the research showed that 1. The exercise pattern with Mae Mai Lak Muay Thai that affects physical fitness for the elderly has a structure consisting of 3 activity periods: 1) the Mae Mai Luk Mai Muay Thai dance session. -Warm-up 2) exercise session showing Mae Mai Lak Muay Thai -exercise and 3) Mae Mai Luk Mai Muay Thai dance session -Cool down. 2. Physical fitness related to the health of the elderly found that after participating in an exercise program with Mae Mai Luk Mai Muay Thai that affects the physical fitness of the elderly. After entering the program is higher than before joining the program with statistical significance at the .05 level and the BMI including males and females were at normal levels; and the evaluation results of the appropriateness of the model developed by the researcher at a very good level.

Keywords: Elderly people, Exercise, Mae Mai Luk Mai, Health related fitness

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์นับว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ความมั่นคงและมี ประสิทธิภาพ และถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดของสังคม ทุกประเทศจึงมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศของตนให้มีคุณภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงให้ความสำคัญกับการดูแลป้องกันและรักษาสุขภาพของตนเองมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์ จึงทำให้มนุษย์ที่อาศัยอยู่ใน

โลกนี้มีอายุยืนยาวขึ้น โดยผู้สูงอายุของประเทศไทยนั้นก็มียุยืนขึ้นเช่นกัน โดยกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง และวัยปลายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี นอกจากนี้ยังมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นเมื่อก้าวถึงผู้สูงอายุจึงเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญและความจำเป็นต่อการพัฒนาและการจัดการบริการในด้านต่าง ๆ ที่เอื้อให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ และสามารถดูแลตนเองได้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ยืนยาว (มูลนิธิสถาบันและพัฒนา ผู้สูงอายุไทย, 2555)

ประเทศไทยจากการคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระหว่างปี พ.ศ. 2553-2583 สัดส่วนของประชากรวัยเด็ก และวัยแรงงาน มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 13.2 ใน พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 32.1 ใน พ.ศ. 2583 จากผลการคาดประมาณ ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 พบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุวัยปลายผู้ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 12.7 ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุวัยปลายนี้ จะสะท้อนถึงการนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เมื่อพิจารณาสัดส่วนเพศของประชากรผู้สูงอายุ พบว่า ประชากรสูงอายุเพศหญิงมีสัดส่วน ร้อยละ 55.1 ในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 56.8 ในปี 2583 โดยเฉพาะประชากรสูงอายุวัยปลายเพศ หญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 13.9 ในปี 2553 เป็นร้อยละ 21.3 ในปี 2543 เนื่องจากเพศหญิงจะมีอายุยืนยาวกว่าเพศชาย การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

จากรายงานของสำนักงานพัฒนาโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข สำหรับประชากรไทย กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป พบว่าโรคที่ทำให้ผู้สูงอายุสูญเสียสุขภาพ 5 อันดับแรกในผู้ชาย ได้แก่ โรคหลอดเลือดสมอง โรคหลอดเลือดหัวใจ ภาวะปอดอุดกั้นเรื้อรัง เบาหวานและโรคกระดูกข้อต่อ ส่วนเพศหญิง ได้แก่ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจ สมองเสื่อมและโรคซึมเศร้า และสำหรับอุบัติการณ์โรคหรืออาการเรื้อรังที่พบบ่อยในผู้สูงอายุไทย โดยการตรวจร่างกาย 5 อันดับแรก ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง กลุ่มอาการเมตาบอลิก โรคอ้วนลงพุง ภาวะอ้วน และโรคข้อเสื่อม ตามลำดับ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

ดังนั้นการที่จะทำให้ผู้สูงอายุในประเทศมีสุขภาพที่ดีเพื่อช่วยลดภาระทางสังคมและ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพให้กับภาครัฐควรช่วยกันหาวิธีการป้องกันและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมการออกกำลังกายอยู่ตลอดเวลาเพราะจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามการส่งเสริมสุขภาพถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความสำคัญและช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรงขึ้นได้

การออกกำลังกายจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีขึ้นได้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ปกติตามวัย และไม่เป็นภาระต่อสังคม ฮาร์เปอร์ (Harper, 1996 อ้างจาก ทิชา สังวรกาญจน์, 2551) กล่าวว่า การออกกำลังกายที่เหมาะสมจะทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีขึ้นมีความกระฉับกระเฉงเพิ่มความแข็งแรงความหนาแน่นของกระดูก เพิ่มความสามารถในการทำงานของข้อต่อได้มากขึ้น การทรงตัวดีขึ้นประสาทสัมผัสทำงานได้ดีมีความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เจริญ กระบวนรัตน์ (2550) กล่าวว่า การออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสมพอเหมาะพอดี และพอเพียงกับสภาพร่างกายและความต้องการของบุคคลแต่ละเพศวัย จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรวมทั้งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เซลล์ ตลอดจนอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย อาทิ เช่น ปอด หัวใจ กล้ามเนื้อ กระดูกข้อต่อ เอ็นกล้ามเนื้อ และเอ็นข้อต่อ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังช่วยป้องกันและชะลอการเสื่อมสภาพของร่างกายก่อนวัยอันควร

หลักการออกกำลังกายที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจะต้องให้ความหนัก ความเหนื่อยที่เพียงพอ ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง การออกกำลังกายไม่ควรหักโหม หรือทำด้วยความรุนแรง ควรมีระยะเวลาของการอบอุ่นร่างกาย ระยะเวลาออกกำลังกาย และระยะเวลาผ่อนคลาย (ชฎาพร คงเพชร, 2562)

การออกกำลังกายที่มีระบบและเหมาะสมสำหรับผู้ออกกำลังกายจะช่วยให้การสูดปอดเลือดของหัวใจดี และยังช่วยเพิ่มให้กล้ามเนื้อ และมวลกระดูกมีความหนาแน่นและแข็งแรง ข้อต่อต่าง ๆ ยืดหยุ่นดีขึ้น ทำให้เกิดการทรงตัว และช่วยให้ภูมิคุ้มกันในร่างกายต้านทานโรคได้ดียิ่งขึ้น (วีรศักดิ์ เมืองไพศาล, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรี ถนอมสุข (2549) กล่าวว่า สำหรับผู้สูงอายุ การออกกำลังกายควรจะออกกำลังกายตามความเหมาะสมกับความต้องการสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับความหนัก - เบา ในการออกกำลังกายควรออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบแผน แต่ควรค่อย ๆ เริ่มทำและทำอย่างต่อเนื่อง ถ้ารู้สึกเหนื่อยมีเหงื่อออกถือว่าเป็นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยเน้นความปลอดภัยให้ทำตามความสามารถเลือกรูปแบบให้เหมาะสม ทำอย่างช้า ๆ มีช่วงอบอุ่นร่างกาย ช่วงออกกำลังกาย ช่วงผ่อนคลาย และต้องทำสม่ำเสมอ อย่างน้อย 3 - 5 ครั้ง/สัปดาห์ ใช้เวลาอย่างน้อย 20 - 30 นาที ดังนั้น การออกกำลังกายจะให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด ต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงจะช่วยให้สมรรถภาพทางกายส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทั้งภายนอกและภายในมีความสมบูรณ์ อดทน แข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว และสามารถเคลื่อนไหวร่างกายในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

กิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุมีอยู่หลากหลายรูปแบบและสามารถเลือกรูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสม เพื่อที่จะช่วยพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้แข็งแรงขึ้นได้ เช่น การ เดิน การวิ่งเหยาะ การเต้นแอโรบิก การปั่นจักรยาน การรำไทเก๊ก การรำไทย โยคะ การรำไม้พลอง เป็นต้น (เจริญ กระบวนรัตน์, 2549) หรือที่ ทิชา สังวรกาญจน์ (2551) ได้คิดค้นการออกกำลังกายด้วยการรำไม้ตะพดรำแทนกระบี่ และ วารุณี สิงหสุรศักดิ์ (2551) ได้พัฒนารูปแบบการออกกำลังกายโดยการประยุกต์ใช้ท่ารำไทยที่สามารถช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางกายและจิตใจ พัฒนากล้ามเนื้อ เส้นเอ็น กระดูก ข้อต่อ และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยเน้นการเคลื่อนไหวแบบช้าและต่อเนื่อง และเป็นการออกกำลังกายแบบปลอดภัย (non-impact exercise) การที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าวิธีการหรือแบบการออกกำลังกายต่าง ๆ มากขึ้นนั้น เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าการออกกำลังกายด้วยกิจกรรมการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาชนิดใดชนิดหนึ่งไม่สามารถพัฒนาร่างกายให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์และมีสมรรถภาพทางกายที่ดีครบทุกด้านได้ การกำหนดโปรแกรมการออกกำลังกายที่ดี จึงควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย และสามารถจูงใจผู้ออกกำลังกายให้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ (motivates the participant to be compliant, thus achieving their goals) และควรนำเสนอกิจกรรมการออกกำลังกายแบบใหม่ ๆ ที่ไม่จำเจซ้ำซากด้วย (เจริญ กระบวนรัตน์, 2550)

มวยไทยเป็นศาสตร์และศิลป์ และเป็นแบบการออกกำลังกายที่ดีอีกแบบหนึ่ง ที่บรรพบุรุษไทยได้คิดค้นอย่างชาญฉลาด โดยการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมาผสมผสานกับพลังกายและพลังใจออกมาเป็นกระบวนท่าของการต่อสู้และการรำรำได้อย่างงดงาม และมีการถ่ายทอดการเรียนรู้ตั้งแต่การไหว้ครูมวยไทยจนจบกระบวนท่าไม้มวยและลูกไม้ ซึ่งแฝงไปด้วยคติธรรมแห่งความรู้รักสามัคคีในหมู่คณะ ความกตัญญูกตเวที ความมานะพยายาม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540)

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่ใช้อาวุธทุกส่วนของร่างกายโดยมีกระบวนท่าของการฝึกการรุก การป้องกัน ที่มีชื่อที่ครูมวยไทยในสมัยก่อนได้เรียบเรียงไว้ ทั้งเรื่องของแม่ไม้ ลูกไม้ กลมมวย และเชิงมวย เพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้และเพื่อแข่งขันหรือการป้องกันตัว ในขณะที่เดียวกันยังสามารถนำไปใช้ในการออกกำลังกายได้ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะแม่ไม้ ลูกไม้มวยไทยที่สามารถนำไปใช้ในการรำรำที่เหมาะสมการที่จะนำมาใช้ในการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพราะเป็นกระบวนท่าที่สามารถฝึกหรือแสดงออกคนเดียวได้โดยไม่ต้องปะทะกับคู่ต่อสู้ พร้อมทั้งสามารถเคลื่อนไหวกำหนดให้ช้าหรือเร็วได้เช่นเดียวกับไทเก๊กที่เป็นศิลปะการป้องกันตัวของจีน ซึ่งแต่ละท่าจะมีลักษณะการเคลื่อนไหวของร่างกายโดยใช้กล้ามเนื้อและข้อต่อส่วนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวจะใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายไปพร้อม ๆ กัน และในแต่ละท่าจะต้องอาศัยการทำงานของกล้ามเนื้อขา แขน และอวัยวะทุกส่วนของ ร่างกายไปพร้อม ๆ กัน ลักษณะการเคลื่อนที่ของการท่าแม่ไม้ลูกไม้มวยไทยจึงสามารถนำมาใช้ในการออกกำลังกายเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุได้

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้และลูกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นอีกองค์ความรู้หนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ด้วยภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและสมรรถภาพทางกายให้กับผู้สูงอายุใน ยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้ลูกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาผลของการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้ลูกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้ลูกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทยและทางวิทยาศาสตร์การกีฬา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ จำนวน 1 ท่าน ในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 2) กลุ่มผู้สูงอายุของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 60-79 ปี ที่เป็นเพศชาย 7 คน เป็นเพศหญิง 50 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 57 คน ที่เข้าโครงการการออกกำลังกาย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทยและทางวิทยาศาสตร์การกีฬา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ จำนวน 1 ท่าน ในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง 2) ผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 60-79 ปี ที่เป็นเพศชาย 3 คน เป็นเพศหญิง 27 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย การวิจัยครั้งนี้มีผู้ช่วยวิจัยคอยช่วยดูแลระหว่างดำเนินโครงการเพื่อป้องกันและดูแลไม่ให้เกิดการบาดเจ็บของผู้สูงอายุในระหว่างการทดลองได้

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 ตัวแปรต้น

ตัวแปรต้น ได้แก่ 1. หลักการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ 2. แม่ไม้ลูกไม้มวยไทย 3. การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้ลูกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ 4. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ของ Rikli and Jones (2002) ประกอบด้วย 4 รายการทดสอบ ได้แก่ 1) รายการทดสอบยืนยกเข่าเข้าท่าอยู่กับที่ 2 นาที (2-Minute Step Test) (หน่วยเป็นครั้ง) 2) รายการทดสอบแตะมือด้านหลัง (Back Scratch Test) (หน่วยวัดเป็นนิ้ว +/-) 3) รายการทดสอบลุกขึ้นยืนจากนั่งเก้าอี้ 30 วินาที (30-Second Chair Stand Test) (หน่วยเป็นครั้ง) และ 4) ค่าดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) (หน่วยเป็น กก./เมตร²)

2.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1. รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีโครงสร้างประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การร่ายรำแม่ไม้อูคูไม้มวยไทย (อบอุ่นร่างกาย) 2) การร่ายรำการออกกำลังกายแสดงท่าแม่ไม้อูคูไม้มวยไทย และ 3) การร่ายรำแม่ไม้อูคูไม้มวยไทย (คลายอุ่น) 2. สมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ราย ประกอบด้วย 1) ด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ 2) ด้านความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ และ 3) ด้านความอ่อนตัวของร่างกายส่วนบน และ 4) ค่าดัชนีมวลกาย และ 3. ความเหมาะสมของรูปแบบ

3. ขอบเขตพื้นที่

เป็นพื้นที่ชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทย ที่ประกอบไปด้วย ระยะเวลาในการออกกำลังกาย จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ซึ่งกิจกรรมในแต่ละครั้งมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ขึ้นอบอุ่นร่างกาย (5 นาที) 2) ขึ้นออกกำลังกาย (20 นาที) และ 3) ขึ้นคลายอุ่น (5 นาที)

1.2 แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ของ Rikli and Jones (2002) ประกอบด้วย 4 รายการทดสอบ ได้แก่

- 1) รายการทดสอบยืนยกเข่าเข้าท่าอยู่กับที่ 2 นาที (2-Minute Step Test) (หน่วยเป็นครั้ง)
- 2) รายการทดสอบแตะมือด้านหลัง (Back Scratch Test) (หน่วยวัดเป็นนิ้ว +/-)
- 3) รายการทดสอบลุกขึ้นยืนจากนั่งเก้าอี้ 30 วินาที (30-Second Chair Stand Test) (หน่วยเป็นครั้ง)
- 4) ค่าดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) (หน่วยเป็น กก./เมตร²)

1.3 แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

2. เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการนำโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปใช้ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

ขั้นศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลบริบทด้านการสาธารณสุขของชุมชน และชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สืบหาข้อมูลความเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในชุมชน และศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำราเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุในประเด็น

ต่าง ๆ ได้แก่ ผู้สูงอายุ การออกกำลังกาย การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย แม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทย การพัฒนารูปแบบ เพื่อนำผลที่ได้รับจากการศึกษาไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและกระบวนการในการวิจัย

ขั้นศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดการปฏิบัติกิจกรรมการออกกำลังกายที่เน้นให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการมีสมรรถภาพทางกายที่ดีด้วย โดยมีรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 แนวทางการพัฒนารูปแบบ และท่าทางปฏิบัติในการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทย ทั้งหมด 30 ท่า ประกอบด้วย แม่ไม้ 15 ท่า และลูกไม้ 15 ท่า เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ จากทั้ง เอกสาร ตำรา ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้วย

1.2 หลักการการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ความถี่ ความหนัก ความนาน และชนิด/ประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการร่างรูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยเชิงมวยเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

1.3 รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ช่วง (Periods) ได้แก่ 1)ช่วงการอบอุ่น 2)ช่วงการออกกำลังกาย และ 3)ช่วงการผ่อนคลายร่างกาย ซึ่งในแต่ละช่วงจะได้กำหนดชื่อของแต่ละช่วงให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมมวยไทย และรายละเอียดการประกอบกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจากการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้สรุปชื่อช่วงของโครงสร้างดังนี้

1.3.1 ช่วงการรำรำแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทย (อบอุ่นร่างกาย) จำนวน 5 ท่า ใช้เวลา 5 นาที

1.3.2 ช่วงการออกกำลังกายแสดงท่าแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทย จำนวน 26 ท่า ใช้เวลา 20 นาที

1.3.3 ช่วงการรำรำแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทย (คลายอุ่น) จำนวน 5 ท่า ใช้เวลา 5 นาที

1.4 ข้อเสนอแนะ แนวปฏิบัติ และข้อจำกัดในการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

2. ปรึกษาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแกนนำชุมชน อสม. และ/หรือ ผู้ช่วยวิจัยเพื่อประชุมทำความเข้าใจและให้อสม. และ/หรือ ผู้ช่วยวิจัยได้เข้าใจในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

3. รวบรวมข้อมูลทั่วไปของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุใน ตำบลดอนตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จากอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และขอความช่วยเหลือจาก อสม. ในการเตรียมการจัดหากลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ช่วยวิจัยด้วย โดยผู้วิจัยได้ทำการอบรมให้ความรู้ อสม. จำนวน 10 ท่าน ที่สมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการ ในหัวข้อการประเมินความเสี่ยงของผู้สูงอายุ และ การออกกำลังกายและการทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นร่างและพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยเชิงมวยเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นร่างและพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อร่างและพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม่ลูกไม่ม้วยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิจัยได้นำความรู้เบื้องต้นที่ได้รับจากการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำมาพิจารณาจัดทำร่างรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ

2. ร่างและพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ช่วง (Periods) ได้แก่ 1) ช่วงการอบอุ่น 2) ช่วงการออกกำลังกาย และ 3) ช่วงการผ่อนคลายร่างกาย ซึ่งในแต่ละช่วงจะได้กำหนดชื่อของแต่ละช่วงให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมมวยไทย และรายละเอียดการประกอบกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจากการประชุมปรึกษารื้อกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้สรุปชื่อช่วงของโครงสร้างดังนี้

2.1 ช่วงอบอุ่นร่างกาย ใช้เวลา 5 นาที จำนวน 5 ท่า (กำหนด จดมวย หนุมนถวายแหวน หิริญม้วนแผ่นดิน และวีรพหกกลับ)

2.2 ช่วงการออกกำลังกายแสดงท่าแม่ไม้อูฐไม้มวยไทย ใช้เวลา 20 นาที จำนวน 26 ท่า (สลัดฟันปลา ปักขาแหวกรัง ขวาซัดดอก อิเหนาแทงกริช ยอเขาพระสุเมรุ ตาเถรค้ำฟ้า มอญยันหลักปักลูกทอย หักวงไอยรา นาคาบิดหางวีรพหกกลับ ดับขวลา ขุนยักษจับลิง หักคอเอราวัณ เอราวัณ เสยงา บาทาลูปพัคตร์ ขุนยักษพานาง พระรามนำวศร กวางเหลียวหลัง หิริญม้วนแผ่นดิน หนุมนถวายแหวน ญวนทอดแห ทะแยค้ำเสา หงส์ปีกหัก สักพวงมาลัย เกรกวาดลาน และผานลูกบวบ)

2.3 ช่วงคลายอุ่น ใช้เวลา 5 นาที จำนวน 5 ท่า (กำหนด จดมวย หนุมนถวายแหวน หิริญม้วนแผ่นดิน และวีรพหกกลับ)

โดยมีโปรแกรมการออกกำลังกายจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที เพื่อนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและ/หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะ

3. ปรับปรุงแก้ไขร่างและพัฒนารูปแบบรวมทั้งโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและ/หรือผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นนำรูปแบบและโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปใช้

ขึ้นนำรูปแบบและโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปใช้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยศิลปมวยไทยเชิงมวยไทยที่พัฒนาขึ้นโดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจริง จำนวน 30 คน ตามรายละเอียดการปฏิบัติการใช้ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรมฯ แล้ว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับกำหนดนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ และการแต่งกาย พร้อมของใช้ประจำกายอื่นที่จำเป็นของผู้เข้ารับการทดลอง และอื่น ๆ ให้รับทราบและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2. ทุกวันที่มาเข้าร่วมรูปแบบและโปรแกรมฯ ผู้เข้ารับการทดลองจะต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพทั่วไป ซึ่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง (ผลจากการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง จะนำไปคำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย ซึ่งเป็นรายการทดสอบหนึ่งในรายการทดสอบสมรรถภาพทั้งหมด 4 รายการ) จากบุคลากรด้านสุขภาพประจำตำบล

3. ก่อนเริ่มรูปแบบและโปรแกรมฯ การทดลอง 1 วัน ผู้เข้ารับการทดลองจะต้องเข้ารับการทดสอบสมรรถภาพทางกายด้วยแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ (Pretest)

4. เริ่มดำเนินการตามรูปแบบและโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ พร้อมบันทึกภาพและรายละเอียดการเข้าร่วมการทดลองทั้งของผู้เข้ารับการทดลองและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในชุมชน รวมทั้งให้ผู้เข้ารับการทดลองลงรายละเอียดในแบบบันทึกรายงานปฏิบัติการการออกกำลังกายของแต่ละคนด้วย

5. เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการทดลองตามรูปแบบและโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ในสัปดาห์ที่ 8 จะนัดผู้เข้ารับการทดลองมาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) อีกครั้งหนึ่ง

6. ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำเสนอผลการทดลองและขอคำแนะนำปรึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุให้มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติ และเผยแพร่สู่วงวิชาการมวยไทยศึกษาในโอกาสต่อไป

7. คืนข้อมูลให้ชุมชนโดยทำประชาคมเรื่องรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุร่วมกับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโดยประยุกต์จากกระบวนการ AIC จำนวน 1 วัน พร้อมกับประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุและต่อการเข้าร่วมในการทดลองครั้งนี้ หลังเสร็จสิ้นการทดลอง 1 สัปดาห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับข้อมูล เพศ
2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ 4 รายการ ได้แก่
 - 2.1 แบบทดสอบด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ
 - 2.2 แบบทดสอบด้านความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ
 - 2.3 แบบทดสอบด้านความอ่อนตัว
 - 2.4 ค่าดัชนีมวลกาย (BMI)
3. ทดสอบความมีนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ด้วยการทดสอบค่า “ที” ในกรณีที่กลุ่มไม่เป็นอิสระ (Paired t-test)
4. กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. รูปแบบและการสร้างโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ช่วง (Periods) ได้แก่ 1) ช่วงการอบอุ่น 2) ช่วงการออกกำลังกาย และ 3) ช่วงการผ่อนคลายร่างกาย ซึ่งในแต่ละช่วงได้นำกระบวนการท่าของแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยมาปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องหลักการออกกำลังกาย โดยรายละเอียดการประกอบกิจกรรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูฐไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจากการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้สรุปชื่อช่วงของโครงสร้างดังนี้

1.1.1 ช่วงอบอุ่นร่างกาย ใช้เวลา 5 นาที จำนวน 5 ท่า (กำหมัด จดมวย หนุมานถวายแหวน หิรัญม้วน แผ่นดิน และวีรบุรุษกลับ)

1.1.2 ช่วงการออกกำลังกายแสดงท่าแม่ไม้มวยไทย ใช้เวลา 20 นาที จำนวน 26 ท่า (สลับฟันปลา ปักขา แหวกริ่ง ขวาชัดดอก อิเหนาแทงกริช ยอเขาพระสุเมรุ ตาเถรค้ำฟัก มอญยันหลักปักลูกทอย หักงวงไอยรา นาคาบิดหาง วิรุฬหกกลับ ดับขวาลา ขุนยักษ์จับลิ้ง หักคอเอราวัณ เอราวัณ เสยงา บาทาลูปพัคตร์ ขุนยักษ์พานาง พระรามนำวศร กวางเหลือวหลัง หิริญม้วนแผ่นดิน หนุมาน ถวายแหวน ญวนทอดแห ทะแยค้ำเสา หงส์ปีกหัก สักพวงมาลัย เกรกวาดลาน และผ่านลูกบวบ)

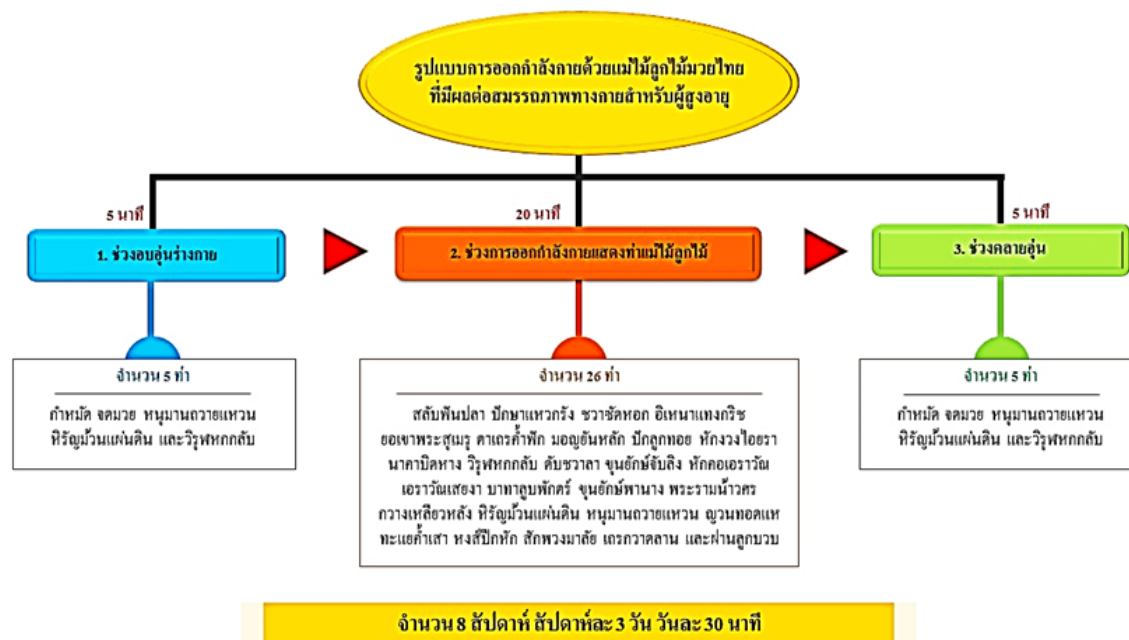
1.1.3 ช่วงคลายอุ่น ใช้เวลา 5 นาที จำนวน 5 ท่า (กำหมัด จดมวย หนุมานถวายแหวน หิริญม้วนแผ่นดิน และวิรุฬหกกลับ)

1.2 โปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ระยะเวลาในการออกกำลังกายทั้งหมด 8 สัปดาห์

1.2.2 ระยะเวลาในการออกกำลังกายต่อสัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

1.2.3 ระยะเวลาในการออกกำลังกายต่อวัน วันละ 30 นาที ตามรูปแบบของการออกกำลังกาย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

2. ผลการนำรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปใช้ในการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุที่เข้ารับการทดลอง มีรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลอง

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศชาย	3	10.00
เพศหญิง	27	90.00
รวม	30	100

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า กลุ่มทดลองทั้งหมดจำนวน 30 คน เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า “t” รายการทดสอบสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนเข้าโปรแกรมกับหลังเข้าโปรแกรม

รายการทดสอบสมรรถภาพทางกาย	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ (ครั้ง)	72.80	3.92	87.13	10.79	-7.95*	.000
ความอ่อนตัวของร่างกาย (นิ้ว)	-2.30	2.45	2.20	2.34	-9.79*	.000
ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่วนล่าง (ครั้ง)	12.37	1.77	17.13	2.54	-11.42*	.000
ดัชนีมวลกาย (กก./ม. ²)	24.50	3.49	23.98	3.71	0.57	.013

*P < .05

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ ก่อนเข้าโปรแกรม เท่ากับ 72.80 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.92 ครั้ง หลังเข้าโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 87.13 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.79 ครั้ง และจากการเปรียบเทียบระหว่างก่อนเข้าโปรแกรม กับหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจหลังเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีค่าเฉลี่ยความอ่อนตัวของร่างกายส่วนบน ก่อนเข้าโปรแกรม เท่ากับ -2.30 นิ้ว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.45 หลังเข้าโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20 นิ้ว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.34 นิ้ว และจากการเปรียบเทียบก่อนเข้าโปรแกรม และหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ความอ่อนตัวของร่างกายส่วนบนหลังเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีค่าเฉลี่ยความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่วนล่าง ก่อนเข้าโปรแกรม เท่ากับ 12.37 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77 หลังเข้าโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.13 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.54 ครั้ง และจากการเปรียบเทียบก่อนเข้าโปรแกรม และหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่วนล่างหลังเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีค่าเฉลี่ยของดัชนีมวลกาย ก่อนเข้าโปรแกรม เท่ากับ 24.50 23.98 กก./ม.² ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.49 หลังเข้าโปรแกรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.98 กก./ม.² ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.71 และจากการเปรียบเทียบก่อนเข้าโปรแกรม และหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของดัชนีมวลกายหลังเข้าโปรแกรมดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้
 ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดผลการวิจัยดังนี้

ข้อ	องค์ประกอบ	คะแนนความเหมาะสม		แปลความเหมาะสม
		\bar{X}	S.D.	
1	รูปแบบมีความเหมาะสมกับการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ	4.46	0.51	มาก
2	รูปแบบมีความเหมาะสมตามหลักการออกกำลังกาย	4.67	0.48	มากที่สุด
3	รูปแบบมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ได้จริง	4.23	0.43	มาก

ข้อ	องค์ประกอบ	คะแนนความเหมาะสม		แปลความ เหมาะสม
		\bar{x}	S.D.	
4	รูปแบบมีความเหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ทางวิชาการที่นำไปใช้ได้	4.57	0.50	มากที่สุด
5	รูปแบบมีความเหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่นำไปใช้ได้	4.60	0.49	มากที่สุด
6	รูปแบบมีโครงสร้างที่ชัดเจน	4.50	0.51	มาก
7	รูปแบบมีความเข้าใจง่ายต่อการนำไปใช้	4.33	0.50	มาก
8	รูปแบบมีการพัฒนาสู่สากลได้	4.53	0.51	มากที่สุด
9	รูปแบบมีความปลอดภัยในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม		4.51	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละประเด็น พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น สามารถนำไปให้ผู้สูงอายุใช้ในการออกกำลังกายเป็นไปตามหลักการการออกกำลังกาย นำไปใช้ได้จริง สามารถนำไปเผยแพร่เป็นวิทยาทานสำหรับสังคม และหน่วยให้บริการการออกกำลังกายทั่วไปได้นำไปใช้มีความปลอดภัย ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบและการสร้างโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยขั้นตอนการออกกำลังกาย 3 ช่วง ดังนี้

1.1.1 ช่วงอบอุ่นร่างกาย ใช้เวลา 5 นาที จำนวน 5 ท่า (ท่าหมัด จดมวย หนุมนถวายแหวน หิริญม้วนแผ่นดิน และวีรพหกกลับ)

1.1.2 ช่วงการออกกำลังกายแสดงท่าแม่ไม้อุกไม้มวยไทย ใช้เวลา 20 นาที จำนวน 26 ท่า (สลับฟันปลา ปักขาแหวกรัง ขวาชัดดอก อิเหนาแทงกริช ยอเขาพระสุเมรุ ตาเรศค้าฟัก มอญยันหลัก ปักลูกทอย หักวงไอยรา นาคาบิดหางวีรพหกกลับ ดับขวาลา ขุนยักษจับลิง หักคอเอราวัณ เอราวัณ เสี่ยงา บาทาลูปพัคตร์ ขุนยักษพานาง พระรามนำวศร กวางเหลียวหลัง หิริญม้วนแผ่นดิน หนุมน ถวายแหวน ญวนทอดแห ทะแยค้ำเสา หงส์ปีกหัก สักพวงมาลัย เกรกวาดลาน และผ่านลูกบวบ)

1.1.3 ช่วงคลายอุ่น ใช้เวลา 5 นาที จำนวน 5 ท่า (ท่าหมัด จดมวย หนุมนถวายแหวน หิริญม้วนแผ่นดิน และวีรพหกกลับ)

ส่วนโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ใช้ระยะเวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที โดยแต่ละวันมีขั้นตอนการออกกำลังกายทั้ง 3 ช่วง

2. ผลการนำรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุไปใช้ในการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุที่เข้ารับการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ที่ใช้ในการ

ทดลองครั้งนี้ เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และค่าเฉลี่ยของดัชนีมวลกาย (BMI) รวมทั้งเพศชายและเพศหญิงหลังเข้าโปรแกรมดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม

ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ ก่อนเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าหลังเข้าโปรแกรม และจากการเปรียบเทียบระหว่างก่อนเข้าโปรแกรมกับหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจหลังเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความอ่อนตัวของร่างกายส่วนบน ก่อนเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าหลังเข้าโปรแกรม และจากการเปรียบเทียบก่อนเข้าโปรแกรมและหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ความอ่อนตัวของร่างกายส่วนบนหลังเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่วนล่าง ก่อนเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าหลังเข้าโปรแกรม และจากการเปรียบเทียบก่อนเข้าโปรแกรมและหลังเข้าโปรแกรม พบว่า ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่วนล่างหลังเข้าโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยความสามารถที่ดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น สามารถนำไปให้ผู้สูงอายุใช้ในการออกกำลังกายเป็นไปตามหลักการการออกกำลังกาย สามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถนำไปเผยแพร่เป็นวิทยาทานสำหรับสังคมและหน่วยให้บริการการออกกำลังกายทั่วไปได้นำไปใช้ และมีความปลอดภัย ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบของการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 ช่วง คือ 1) ช่วงอบอุ่นร่างกาย 2) ช่วงการออกกำลังกาย และ 3) ช่วงคลายอุ่น ซึ่งรูปแบบของการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการนำทักษะการปฏิบัติทำทางของแม่ไม้อูคูไม้มวยไทยที่เป็นศิลปะประจำชาติไทยมาประยุกต์ใช้ในการเคลื่อนไหวของการออกกำลังกายที่แสดงลักษณะท่าทางเป็นการรำรำคนเดียวที่ไม่จำเป็นที่จะเข้าคูในการปฏิบัติได้ ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัยและแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และผ่านการประเมินคุณภาพของรูปโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปตามหลักของการออกกำลังกาย สอดคล้องกับ พรวิวัฒน์ แวกสินทร (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยการรำรำไหว้ครูมวยไทยไปใช้การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ และสำราญ สุขแสวง (2562) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยเชิงมวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งรูปแบบในการ ออกกำลังกายมีโครงสร้างในการออกกำลังกาย ประกอบด้วย 3 ช่วง คือ (1) การอบอุ่นร่างกาย (2) การออกกำลังกาย และ (3) การยืดเหยียดกล้ามเนื้อหรือคลายอุ่น ซึ่งผลจากการออกกำลังกายตามรูปแบบสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุได้ เพราะรูปแบบการออกกำลังกายที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีลักษณะโครงสร้างที่ดีที่สามารถพัฒนาและสัมพันธ์ในการออกกำลังกายได้ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2555) ได้กล่าวว่า ลักษณะของรูปแบบที่ดี คือ 1) รูปแบบต้องเป็นแนวทางที่นำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา (Prediction) ซึ่งสามารถพิสูจน์และทดสอบได้เชิงประจักษ์ 2) โครงสร้างของรูปแบบต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือเรื่องนั้น ๆ ได้ 3) รูปแบบต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์

(Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้ และ 4) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structure relationships) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (Associative relationships)

2. ผลการนำรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูกลู่มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดในการอภิปรายดังนี้

โดยภาพรวมจากการทดสอบสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุก่อนเข้าและหลังโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูกลู่มวยไทย พบว่า หลังเข้าโปรแกรมการออกกำลังกายผู้สูงอายุมีสมรรถภาพทางที่ดีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้สมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุมีสมรรถภาพ ทางกายที่ดี และตรงความต้องการของผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการออกกำลังกายที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พรภิณฑ (2563) เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนหมู่บ้านเลิศบุล ซึ่งผลวิจัยที่พัฒนาขึ้นในด้านการออกกำลังกายแบบ แอโรบิกแบบยืดหยุ่นสำหรับผู้สูงอายุ โปรแกรมถูกนำไปใช้กับผู้สูงอายุเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความดันโลหิตลดลงในขณะที่หัวใจผ่อนคลาย สมรรถภาพทางกายสำหรับจุดอ่อนของเอ็น ข้อต่อ และกล้ามเนื้อรอบสะบักเพิ่มขึ้น ความแข็งแรงและความทนทานของกล้ามเนื้อของกล้ามเนื้อขาและความทนทานของหัวใจและระบบไหลเวียนโลหิตได้พัฒนาขึ้นหลังการออกกำลังกาย ซึ่งความพึงพอใจของผู้สูงอายุมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สุดท้ายหลังจากออกกำลังกายด้วยโปรแกรมการออกกำลังกายแบบแอโรบิกแบบยืดหยุ่นสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกับโปรแกรมการออกกำลังกายแบบแอโรบิกแบบยืดหยุ่นสำหรับผู้สูงอายุในระดับที่น่าพอใจมากที่สุด ผลจากออกกำลังกายทำให้ผู้สูงอายุมีสมรรถภาพทางที่ดีทั้งในเรื่องความแข็งแรง ความอ่อนตัว ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ อีกทั้งยังสามารถเคลื่อนไหวร่างกายในการประกอบกิจวัตรประจำวันได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ พรวิวัฒน์ แยกสินทร (2561) และ จตุรงค์ เหมธา (2561) กล่าวไว้ว่า สมรรถภาพทางกาย คือ ความสามารถของร่างกายที่ช่วยยวดยส่วนต่าง ๆ เคลื่อนไหวในการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมี พลังเหลือเพื่อประกอบกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ เช่นเดียวกับผู้สูงอายุที่จะต้องมีความสมรรถภาพทางกายที่ดีเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการออกกำลังกายในการพัฒนาส่งเสริมสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุจะต้องมีความเหมาะสมต่อผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ เจริญ กระบวนรัตน์ (2549) กล่าวไว้ว่า การออกกำลังกายที่ดีมีคุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ผู้สูงอายุควรเลือกรูปแบบและกิจกรรมการออกกำลังกายให้ครอบคลุมองค์รวมของสุขภาพ คือ การออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ (muscular strength and endurance) เป็นการออกกำลังกายเพื่อพัฒนาโครงสร้างของร่างกายกล้ามเนื้อและ รูปร่างทรวดทรงให้แข็งแรงกระชับได้สัดส่วนสวยงาม นำไปสู่สุขภาพความมั่นใจและบุคลิกภาพที่ดีสำหรับผู้สูงอายุจะช่วยชะลอการเสื่อมสภาพของโครงสร้าง ตลอดจนความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และกระดูก ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวและการทรงตัวที่ดี ทั้งยังช่วยป้องกันและบรรเทาอาการปวดเข่า ปวดหลัง และปวดเมื่อย กล้ามเนื้อตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ป้องกันโรคกระดูกบาง โรคกระดูกพรุน โรคข้อเสื่อมและข้อติด เพราะเนื่องจากการเคลื่อนไหวของร่างกาย จำเป็นต้องอาศัยกล้ามเนื้อเป็นตัวออกแรงเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการเคลื่อนไหว ด้วย เหตุนี้การพัฒนาเพื่อสร้างเสริมความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น จึงเท่ากับเป็นการพัฒนาคุณภาพการเคลื่อนไหวของร่างกายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในบุคคลทุกเพศทุกวัย

ผลจากการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อูกลู่มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้น สามารถนำไปให้ผู้สูงอายุใช้ในการออกกำลังกายเป็นไปตามหลักการการออกกำลังกาย สามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถนำไปเผยแพร่เป็นวิทยาทานสำหรับสังคมและหน่วยให้บริการการออกกำลังกายทั่วไปได้นำไปใช้ และมีความปลอดภัย เพื่อสังคมผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถที่จะพัฒนาประเทศให้ลดภาวะด้านสุขภาพผู้สูงอายุได้

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยความสามารถหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองทุกรายการทดสอบ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการวิจัยเรื่องรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ ได้นำหลักวิทยาศาสตร์การกีฬา มาพิจารณาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายอย่างเคร่งครัด รวมทั้ง ได้ผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างดี เพื่อให้รูปแบบและโปรแกรมมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักการการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ชูพันธ์ ทาราศรี (2548) ได้กล่าวว่า การจะสร้างโปรแกรมการออกกำลังกาย ต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการออกกำลังกายในแต่ละวัน และในแต่ละสัปดาห์ รวมทั้ง พิจารณาความหนักเบาของกิจกรรม ระดับสมรรถภาพของร่างกายของผู้เข้ารับการทดลองก่อนฝึก นอกจากนี้ ผู้สร้างควรจะต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งในเรื่องหลักการและทฤษฎีการออกกำลังกาย ขั้นตอนที่สำคัญของการออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับ สำราญ สุขแสง (2559) ที่ได้กล่าวว่า การออกกำลังกายจะให้ผลประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายจะต้องคำนึงถึงหลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย ความหนักของการออกกำลังกาย ระยะเวลาของการออกกำลังกาย ระยะเวลาของการพัก และสามารถนำหลักวิทยาศาสตร์การกีฬาเป็นหลักในการปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรนำรูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งไปใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ และนำไปใช้ในการออกกำลังกายในชีวิตประจำวันจนเป็นวิถีชีวิตได้

1.2 ควรเผยแพร่ผลการวิจัยที่ได้ค้นพบให้ผู้ที่สนใจ ชมรมผู้สูงอายุ และ/หรือองค์กร เช่น ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยทั่วไปด้วย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุนระหว่างการใช้รูปแบบการออกกำลังกายด้วยแม่ไม้อุกไม้มวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุที่ได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยนี้กับการออกกำลังกายด้วยรูปแบบการออกกำลังกายอื่น เช่น การเดินแกว่งแขน การรำไทเก๊ก การรำร่ำท่าเชิงมวยไทย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

จตุรงค์ เหมรา. (2561). หลักการและการปฏิบัติการทดสอบสมรรถภาพทางกาย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
เจริญ กระบวนรัตน์. (2549). สุขภาพดี...ง่ายนิดเดียว. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
_____. (2550). ย่าง...ยึดชีวิตพิชิตโรค. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ชญาพร คงพีร์. (2562). การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาล, 68(4), 64-71

ชูพันธ์ ทาราศรี. (2548) การสร้างโปรแกรมการฝึกกีฬาฟุตซอล สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่

2 . ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิตา สัจวรกาญจน์. (2551). ผลของการฝึกโปรแกรมออกกำลังกายด้วยท่ารำกระบี่ที่มีต่อสุขสมรรถนะและการทรงตัวของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทีศนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรวัฒน์ แวกสินทร. (2561). ผลของการออกกำลังกายด้วยกายร้ายรำไหว้ครูมวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายและการเผาผลาญพลังงานในผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มยุรี ถนอมสุข. (2549). การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มูลนิธิสถาบันและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2555). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: ที คิว พี จำกัด.
- วีรศักดิ์ เมืองไพศาล. (2553). การป้องกันภาวะสมองเสื่อมระดับปฐมภูมิ เวชศาสตร์ทันยุค. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553-2583. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). ศิลปะมวยไทย. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). สถิติสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- สำราญ สุขแสง. (2559). การสร้างโปรแกรมการฝึกซ้อมมวยไทยสำหรับนักมวยอาชีพ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- _____. (2562). การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยเชิงมวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อัมพร พริกนุช. (2563). การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุชุมชนหมู่บ้านเลิศอุบลเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 7(3), 178-192.

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพใน กรุงเทพมหานคร

Motivations affecting the decision to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes in Bangkok

อัญชลี กองรักษ์¹ และ รุ่งอรุณ สุทธิพงษ์^{2*}

^{1,2}สาขาวิชามวยไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, baramee.mauythai@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักกีฬามวยไทยอาชีพที่ขึ้นทะเบียนบุคคลตามพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ.2542 จำนวน 227 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Yamane (1967) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ การทดสอบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) แรงจูงใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}= 4.24$) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=4.09$) และด้านความสนใจ และความถนัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.87$)

2) การตัดสินใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =4.19$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีโอกาสได้ไปตัดสินในเวทีมาตรฐาน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีแบบอย่างผู้ตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.28$) รองลงมาตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะ ครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่ ครู อาจารย์ และบุคลากรกีฬามวยให้การสนับสนุน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพทำให้ได้รับรางวัลเกียรติยศ ชื่อเสียง ในการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.26$) และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีทีมงานพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และบรรยากาศในการตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.08$)

3) แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร แรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในอนาคต (X_4) และด้านความคิดเห็นส่วนตัว(X_1) เป็นตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ได้ร้อยละ 32.20 ($R^2=0.322$) โดยมีสมการพยากรณ์ คือ \hat{Y} (การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ) = $44.506+0.789 (X_4) + 0.656 (X_1)$

คำสำคัญ : แรงจูงใจ การตัดสินใจ นักกีฬามวยไทยอาชีพ ผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ

ABSTRACT

This study was a qualitative research. The purpose of this research was to study the Motivations affecting the decision to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes in Bangkok. The population was the 227 professional Muay Thai athletes who register the civil registration of Boxing Act, B.E. 2542 (1999). The sample was selected using Multi-stage Sampling. The instrument used was the questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, means, standard deviation and multiple regressions

The research findings were found as follows:

1) The Motivations affecting the decision to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes in Bangkok revealed that the overall were in high level at ($\bar{X}=4.02$) when considering each of details found that the Honor and Reputation factor level at ($\bar{X}=4.24$) followed by environment at ($\bar{X}=4.09$) and Interest and aptitude was in lowest level at ($\bar{X}=3.87$)

2) The decision to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes in Bangkok revealed that the overall were in high level at ($\bar{X}=4.19$) when considering each of details found that the reason to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes because there is an opportunity to judge in the standard boxing ring factor was highest and decided to be a professional Muay Thai referee because of a good role model level at ($\bar{X}=4.28$) followed by a decision to be a professional Muay Thai referee because family, friends, seniors, teachers, teachers and Muay Thai personnel supported and decided to be a professional Muay Thai referee, resulting in an award of honor and reputation in judging at ($\bar{X}=4.26$) and Decided to be a professional Muay Thai referee because of the team ready to perform duties and good judgment atmosphere level at ($\bar{X}=4.08$)

3) The Motivations affecting the decision to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes in Bangkok. Future progress (X_4) and personal opinion (X_1) are variables that together predict the decision to be a professional Muay Thai insignificant at 0.05 It is a common variable that predicts the decision to be a professional Muay Thai referee. insignificant at 0.001 percentage 32.20 ($R^2=0.322$) with the following equation \hat{Y} (The decision to be a professional Muay Thai referee of Professional Muay Thai athletes) = = 44.506+0.789 (X_4) + 0.656 (X_1)

Keywords : Motivation, Decision Professional Muay Thai, Referee of Professional Muay Thai

บทนำ

กีฬามวยไทยเป็นกีฬาเอกลักษณ์ของชาติที่การกีฬาแห่งประเทศไทย มีเป้าหมายจะพัฒนาให้เป็นกีฬาอาชีพที่มีความเจริญเข้มแข็งตามมาตรฐานองค์ประกอบของกีฬาอาชีพ คือ เป็นกีฬายอดนิยมในประเทศ เป็นกีฬาที่มีนักกีฬาและบุคลากรที่มีความสามารถสูง เป็นกีฬาที่องค์กรจัดการแข่งขันมีมาตรฐานการบริการ เป็นกีฬาที่การบริหารจัดการแข่งขันมีมาตรฐานและเป็นกีฬาที่นักกีฬาและบุคลากรกีฬาสามารถยึดเป็นอาชีพได้อย่างมั่นคง ซึ่งในปัจจุบันกีฬามวยไทยเป็น

แหล่งสร้างงานสร้างรายได้แก่นักมวยและบุคลากรมวยแล้วยังเป็นศิลปะประจำชาติไทย อีกทั้งได้รับความนิยมแพร่หลายในต่างในประเทศและต่างประเทศ ที่สนใจกีฬามวยไทย(การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2553, 3)

การเป็นนักกีฬามวยไทยอาชีพนอกจาก ได้รับประโยชน์และเงินรางวัลจากการแข่งขันแล้ว ยังมีเป้าหมายของตนเองเพื่อไปสู่ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เช่น อาชีพ ความมั่นคงในชีวิต การเป็นอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อม เป้าหมายนั้นจะเป็นแรงจูงใจให้เราพบความสำเร็จ โดยเป็นสิ่งผลักดันจนไปสู่เป้าหมายการเปลี่ยนแปลง จากความสามารถของคนที่มียู่ เช่น ฝึกฝนมวยไทยเพื่อแข่งขันในการหาเงินเพียงอย่างเดียว ก็เปลี่ยนแปลงเป้าหมายมาเป็นครูมวย เทรนเนอร์ ผู้จัดการแข่งขัน และผู้ตัดสินได้ (สนอง คุณมี, 2549, 2) เนื่องด้วยการจัดการแข่งขันชกมวยไทยอาชีพนั้น มีการจัดแพร่หลายทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด สำหรับในกรุงเทพมหานครสนามมวยเวทีราชดำเนินและสนามมวยเวทีลุมพินี ถือว่าเป็นสนามมวยมาตรฐาน ได้จัดให้มีการแข่งขันชกมวยไทยทุกวัน และประจำสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย (เสนห์ นวลจันทร์, 2558, 4) นักกีฬามวยไทยอาชีพที่แข่งขันเป็นการใช้ร่างกายในการต่อสู้มีการปะทะและมีการบาดเจ็บอยู่เสมอ ทำให้นักกีฬามวยไทยอาชีพที่ชกเป็นเวลานานหลายปี อาจมีผลกระทบต่อร่างกายและทำให้นักกีฬามวยไทยอาชีพไม่สามารถชกต่อไปได้ ฉะนั้นนักกีฬามวยไทยอาชีพสามารถหาเงินได้ช่วงหนึ่งเท่านั้น ทำให้นักกีฬามวยไทยอาชีพต้องมีอาชีพหลังจากเลิกชกไปแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ดูแลตนเองและครอบครัวต่อไป ดังที่ รัชชชาติ ครุฑธา (2559, 12) กล่าวว่า อาชีพเสริมเป็นอาชีพ ที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มในการดำรงชีวิต และเป็นแหล่งรายได้เสริม เพิ่มเติมจากงานหลัก และไม่กระทบกับงานประจำ เป็นงานที่มีความรู้ความสามารถและถนัดทำให้เราสามารถมีอาชีพเสริมได้ อาชีพผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพถือเป็นอาชีพเสริมอีกอาชีพหนึ่ง

ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนนักกีฬามวยไทยอาชีพหลังจากเลิกชกแล้ว และหันมาเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยมากขึ้น ทำให้นักกีฬาจะไข้แรงจูงใจในความพยายามไปสู่เป้าหมายในความสำเร็จนั้น จึงเป็นส่วนสำคัญในการประกอบการตัดสินใจของนักกีฬามวยไทยอาชีพ ที่สามารถเลือกประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจ และความถนัดได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงอยากศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักกีฬามวยไทยอาชีพจากทั้งหมด 25 ค่ายในกรุงเทพมหานครที่ขึ้นทะเบียนบุคคลตามพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ.2542 และมีนักมวยเข้าแข่งขันในเวทีมาตรฐาน จำนวน 519 คน ผู้วิจัยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yaman (1967) จากการกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้เท่ากับ 5% หรือ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนประชากรทั้งหมด 519 คน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ คือ 226.63 หรือ 227 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำรา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดของตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักกีฬามวยไทยอาชีพ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร ดังนี้

- 3.1.1 ด้านความคิดเห็นส่วนตัว
- 3.1.2 ด้านความสนใจ และความถนัด
- 3.1.3 ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 3.1.4 ด้านความก้าวหน้าในอนาคต
- 3.1.5 ด้านเกียรติยศชื่อเสียง
- 3.1.6 ด้านสังคม
- 3.1.7 ด้านสิ่งแวดล้อม
- 3.1.8 ด้านเศรษฐกิจและผลประโยชน์

1.2 ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ สุขแสง อาจารย์ ดร.วรยุทธ ทัพย์เที่ยงแท้ อาจารย์ ดร.แสง วิทย์พิทักษ์ อาจารย์ ดร.ยงศักดิ์ ณ สงขลา อาจารย์รวย ตั้งมูทาทภัทรกุล มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.6-1.0 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟาเท่ากับ 0.98 โดยลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถิติในการชกมวยไทย และค่าตอบแทนสูงสุดในการชกในลักษณะตรวจสอบรายการ (check-list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ด้านความคิดเห็นส่วนตัว 2) ด้านความสนใจ และความถนัด 3) ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4) ด้านความก้าวหน้าในอนาคต 5) ด้านเกียรติยศชื่อเสียง 6) ด้านสังคม 7) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 8) ด้านเศรษฐกิจและผลประโยชน์ ซึ่ง ข้อคำถามในส่วนนี้มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (five-point Likert scales) คือ 5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตรหารความกว้างอันตราภาคชั้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2549, 129)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อคำถามในส่วนนี้มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีเกณฑ์ในการกำหนด ค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (five-point Likert scales) คือ 5 มากที่สุด 4

มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตรหาความกว้างอันตรรกาคชั้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2549, 129)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยยื่นคำร้องขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อจัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงหัวหน้าค่ายมวย จำนวน 25 ค่ายมวย เพื่อความอนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2) ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้าค่ายมวยหรือผู้จัดการค่ายมวยที่ดูแลค่ายมวยเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3) นำแบบสอบถาม เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยดำเนินการส่ง Link แบบสอบถาม และคิวอาร์โค้ดไปเก็บแบบสอบถามยังนักกีฬามวยไทยอาชีพในค่ายมวยเป้าหมายผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย เนื่องจากปัจจุบันกำลังอยู่ในสถานการณ์ควบคุมโรคระบาด Covid-19 รัฐบาลจึงมีมาตรฐานการ social distancing คือ การเว้นระยะกายภาพกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เพื่อไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อโรคมมากขึ้น ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติตามเทคนิคนี้ปลอดภัยมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ทั้งหมดเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย

4) เมื่อเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างครบ ตรวจสอบข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปและความเป็นจริงของนักกีฬามวยไทยอาชีพ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยสมการถดถอยพหุคูณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=227)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	182	80.20
หญิง	45	19.80
2. อายุ		
15-20 ปี	113	49.80
21-25 ปี	78	34.40
26-30 ปี	23	10.10
30 ปี ขึ้นไป	13	5.70
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	2	0.90
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	6.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	68	30.00
ปวช.	36	15.90

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=227)	ร้อยละ
ปวส.	41	18.10
ปริญญาตรี	62	27.30
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.80
4. สถิติการแข่งขัน		
1-20 ครั้ง	29	12.80
21-40 ครั้ง	15	6.60
41-60 ครั้ง	55	24.20
61-80 ครั้ง	43	18.90
81-100 ครั้ง	52	22.90
100 ครั้งขึ้นไป	33	14.50
4. ค่าตอบแทนสูงสุด (ต่อ)		
500-5,000 บาท	40	17.60
5,000-10,000 บาท	44	19.40
10,000-15,000 บาท	81	35.70
15,000-20,000 บาท	21	9.30
20,000 ขึ้นไป	41	18.10

2. แรงจูงใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาแรงจูงใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความคิดเห็นส่วนตัว	3.89	0.91	มาก
2. ด้านความสนใจ และความถนัด	3.87	0.90	มาก
3. ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง	4.08	0.73	มาก
4. ด้านความก้าวหน้าในอนาคต	3.94	0.85	มาก
5. ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง	4.24	0.65	มากที่สุด
6. ด้านสังคม	3.95	0.84	มาก
7. ด้านสภาพแวดล้อม	4.09	0.80	มาก
8. ด้านเศรษฐกิจและผลประโยชน์	4.06	0.83	มาก
รวม	4.02	0.81	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.24$) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม($\bar{X}=4.09$) และด้านความสนใจ และความถนัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.87$)

3. การตัดสินใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาคัดสินใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะทำให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตัดสิน	4.20	0.66	มาก
2. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะทำให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและความเชื่อมั่นของตนเองได้	4.18	0.69	มาก
3. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะทำให้ตนเองสามารถถ่ายทอดความรู้ และทักษะแก่ผู้อื่นได้	4.17	0.69	มาก
4. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่ผู้อื่นได้	4.15	0.73	มาก
5. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะ ครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่ ครู อาจารย์ และบุคลากรกีฬามวยให้การสนับสนุน	4.26	0.64	มากที่สุด
6. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีแบบอย่างผู้ตัดสินที่ดี	4.28	0.65	มากที่สุด
7. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีโอกาสศึกษาต่อและเข้าทำงานในหน่วยงานอื่น ๆ	4.10	0.68	มาก
8. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีโอกาสได้ไปตัดสินในเวทีมาตรฐาน	4.28	0.66	มากที่สุด
9. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพทำให้ได้รับการยกย่องและการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน ชุมชน และสังคม	4.22	0.67	มากที่สุด
10. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพทำให้ได้รับรางวัลเกียรติยศ ชื่อเสียงในการตัดสิน	4.26	0.65	มากที่สุด
11. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะทำให้มีเครือข่ายในการทำงานและมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและบุคคลในวงการกีฬามวย	4.19	0.67	มาก
12. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม และบุคคลในวงการกีฬามวย	4.20	0.66	มาก
13. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะสถานที่อุปกรณ์ เวทีมวยมีความพร้อมและปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ตัดสิน	4.10	0.69	มาก
14. ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีทีมงานพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และบรรยากาศในการตัดสินที่ดี	4.08	0.69	มาก
15. การเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ สามารถสร้างรายได้และเลี้ยงดูครอบครัว ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น	4.17	0.67	มาก
16. การเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ ทำให้ท่านได้รับโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ	4.23	0.69	มากที่สุด
รวม	4.19	0.67	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีโอกาสได้ไปตัดสินในเวทีมาตรฐาน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีแบบอย่างผู้ตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะ ครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่ ครู อาจารย์ และบุคลากรกีฬามวยให้การสนับสนุน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพทำให้ได้รับรางวัลเกียรติยศ ชื่อเสียง ในการตัดสิน ($\bar{X} = 4.26$) และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีทีมงานพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และบรรยากาศในการตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.08$)

4. แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	การตัดสินใจเข้ามาเรียนมวยไทย				
	B	S.E	Beta	T	P-value
ค่าคงที่ (constant)	44.506	2.248		19.797	0.000*
1. ความก้าวหน้าในอนาคต	0.789	0.217	0.317	3.631	0.003*
2. ความคิดเห็นส่วนตัว	0.656	0.201	0.285	3.269	0.000**
R = 0.567 , R ² = 0.322 , F = 53.143					

* p<0.05, ** p<0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า แรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในอนาคต (X_4) และด้านความคิดเห็นส่วนตัว (X_1) เป็นตัวแปร ที่ร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ได้ร้อยละ 32.20 ($R^2 = 0.322$) โดยมีสมการพยากรณ์ คือ \hat{Y} (การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ) = 44.506 + 0.789 (X_4) + 0.656 (X_1)

สรุปผลการวิจัย

1. แรงจูงใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.09$) และด้านความสนใจ และความถนัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.87$)

2. การตัดสินใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า เมื่อพิจารณาพบว่า ตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีโอกาสได้ไปตัดสินในเวทีมาตรฐาน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีแบบอย่างผู้ตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะ ครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่ ครู อาจารย์ และบุคลากรกีฬามวยให้การสนับสนุน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพทำให้ได้รับรางวัลเกียรติยศ ชื่อเสียง ในการตัดสิน ($\bar{X} = 4.26$) และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีทีมงานพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และบรรยากาศในการตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.08$)

3. แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานคร แรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในอนาคต (X_4) และด้านความคิดเห็นส่วนตัว (X_1) เป็นตัวแปร ที่รวมกันพยากรณ์การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ได้ร้อยละ 32.20 ($R^2=0.322$) โดยมีสมการพยากรณ์ คือ \hat{Y} (การตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ) (\hat{Y}) = $44.506 + 0.789 (X_4) + 0.656 (X_1)$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพในกรุงเทพมหานครในครั้งนี้มีข้อค้นพบจากการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

แรงจูงใจในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ พบว่า ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.24$) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=4.09$) สอดคล้องกับ ธรรมวุฒิ บุญช่วยเหลือ (2556, 79) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกเล่นสโมสรรีวิชั่น 1 ของนักกีฬาฟุตบอล สอดคล้องกับจาตุรนต์ ลิ้มทัน และ ภาคภูมิ รัตนโรจนากุล (2562, 11) ศึกษาแรงจูงใจในการตัดสินใจเล่นกีฬาฟุตซอลอาชีพ พบว่า ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง ของนักกีฬาส่วนใหญ่ต้องการความสำเร็จ ต้องการเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักกีฬาฟุตซอลทั่วไป และต้องการให้ครอบครัวและคนใกล้ชิดภาคภูมิใจในชื่อเสียงตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ เกี่ยวกับ ความต้องการสูงสุดของนักกีฬาคือความต้องการความสำเร็จ ที่มีความต้องการระดับสูง คือต้องการการยกย่องและต้องการความสำเร็จในชีวิต Maslow (1970) ดังนั้นนักกีฬามวยไทยอาชีพส่วนใหญ่ จึงต้องการการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพที่มีเกียรติยศและมีชื่อเสียง อีกทั้งยังต้องการมีสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) ในตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ เพราะตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีโอกาสได้ไปตัดสินในเวทีมาตรฐาน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะมีแบบอย่างผู้ตัดสินที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะ ครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่ ครู อาจารย์ และบุคลากรกีฬามวยให้การสนับสนุน และตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพทำให้ได้รับรางวัลเกียรติยศ ชื่อเสียงในการตัดสิน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.26$) สอดคล้องกับวิทยา วิสูตรเรืองเดช (2545, 27) กล่าวว่า การดำเนินชีวิตของนักกีฬาแต่ละคน จะต้องผ่านกระบวนการ ต่าง ๆ อยู่มากมายโดยการตัดสินใจเลือกกระทำหรือละเว้นไม่กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของตนขึ้นอยู่กับพื้นฐานเหตุผลของความแตกต่างระหว่างบุคคลต่างกันไป ตามปัจจัยส่วนตัวและปัจจัยแวดล้อม การตัดสินใจเพื่อตนเองหรือการตัดสินใจเพื่อส่วนรวม ซึ่ง ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และแรงจูงใจต่าง ๆ ดังนั้นนักกีฬามวยไทยอาชีพส่วนใหญ่ที่ต้องการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพเพราะต้องการมีโอกาสได้ไปตัดสินในเวทีมาตรฐาน และต้องการเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ

จากผลการศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ พบว่า แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในอนาคต และด้านความคิดเห็นส่วนตัว สอดคล้องกับ วิทวัส รุ่งเรืองผล (2558, 18) กล่าวว่า ความก้าวหน้ามีโอกาสพัฒนาความสามารถได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับการเลื่อนขั้นขึ้น การมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม หรือการได้รับการฝึกอบรม เพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถของตนเองในการประกอบทักษะอาชีพรวมทั้งมีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนให้ไป ศึกษาต่อดูงาน หรือเข้าทำงาน เป็นต้น และสอดคล้องกับ พนมไพร ไชยรงค์ (2542, 138-139) กล่าวคือ การได้รับการสนับสนุน การได้รับโอกาส การได้บรรจุราชการในตำแหน่งงานต่าง ๆ ในขณะที่เป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ เพราะการมองเห็นถึงความก้าวหน้าในอนาคตเป็น

แรงจูงใจในการกระตุ้นให้กำหนดทิศทางและเป้าหมาย สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และศุภร เสรีรัตน์ (2547,107-108) กล่าวว่ากล่าวว่าการจูงใจภายใน เป็นสภาวะของบุคคลที่มีความต้องการในการเรียนรู้ และแสวงหาบางอย่างด้วยตนเอง เช่น ความต้องการ ทศนคติ และความสนใจพิเศษ ดังนั้นแรงจูงใจที่ส่งผลในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพของนักกีฬามวยไทยอาชีพ ต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านระเบียบ กติกา การแข่งขัน พัฒนาทักษะและสร้างบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในอนาคตของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางให้นักกีฬามวยไทยอาชีพเลือกประกอบอาชีพในการเป็นผู้ตัดสินกีฬามวยไทยและพัฒนาตนเองต่อไปได้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ ให้ตอบสนองความต้องการของนักกีฬามวยไทยอาชีพให้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

การกีฬาแห่งประเทศไทย.(2553). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬามวยไทยอาชีพระยะ 4 ปี พ.ศ.2554- 2557.

กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

จาดุรนต์ ลิ้มหัน และ ภาคภูมิ รัตน์โรจนากุล (2562). ศึกษาแรงจูงใจในการตัดสินใจเล่นกีฬาฟุตบอลอาชีพ. วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ, 45,1 ,10-11.

ธราวุฒิ บุญช่วยเหลือ. (2556). แรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกเล่นสโมสรวีชีวัน 1 ของนักกีฬาฟุตบอล. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก.

พนมไพร ไชยรงค์. (2542). เอกสารประกอบวิชาการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวสุพรรณบุรี, วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.

ภัชชาวดี ครุฑธา. (2559). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโดยการประกอบอาชีพเสริมของพนักงานโรงพยาบาลราชบุรี. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

วิทยา วิสูตรเรืองเดช. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัณฑิตวิทยา ปีการศึกษา 2544. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทวัส รุ่งเรืองผล. (2558). หลักการตลาด (พิมพ์ครั้งที่9) ปทุมธานี : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และศุภร เสรีรัตน์. (2547). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสารจำกัด.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2549). การวิจัยการตลาด. กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

สนอง คุณมี. (2549). แรงจูงใจในการเป็นนักมวยไทยอาชีพของนักมวยไทยในเวทีมวยมาตรฐาน ปีพ.ศ. 2549. ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต (พลศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เสน่ห์ นวลจันทิก. (2558). การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ตัดสินกีฬามวยไทยอาชีพ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

Yamane, Taro. (1976). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Guidelines for Developing the Curriculum Development: A Case Study Faculty of
Humanities and Social Science, Muban Chombueng Rajabhat University

ศิริรัตน์ บุรีรัตน์¹ ยุพยงค์ วิงวอร์² และ บารมี ชูชัย^{3*}

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³สาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, baramee.mauythai@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และ (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ อาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 436 คน ผ่านการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 20-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพ นักศึกษาและส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร ด้านเนื้อหารายวิชา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการประเมินหลักสูตร ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และด้านพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ ร.10 อยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่าควรมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ทิศทางในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรครุศาสตร์ควร มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฉบับใหม่ 3) หลักสูตรควรมีการปรับปรุง พัฒนาเนื้อหารายวิชา ให้มีความทันสมัย ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงาน 4) หลักสูตรที่นำไปใช้ควรมีความเหมาะสม 5) หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม 6) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของการบูรณาการศาสตร์ หรือสหวิทยาควบคู่ไปด้วยกัน หรือเป็นรูปแบบสองปริญญา พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: หลักสูตร แนวทาง การพัฒนา

ABSTRACT

The purpose of this study were to (1) to study opinions and suggestions related to curriculum development of faculty and humanities and social science, Muban Chombueng Rajabhat University and (2) to study guidelines for developing the curriculum: A case study of the faculty of humanities and social science, Muban Chombueng Ratjabhat University. The samples were 436 people (lecturers, officers, students, and alumni) by using simple random sampling method. The instruments were questionnaires and interview form. The statistic used were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results were found as follow

Most of the respondents were females, at least 20-35 years old, Bachelor's degree educational level. They were mostly students earning salaries below 10,000 baht per month. An overview of respondents' opinions towards guidelines for curriculum development: A case study of faculty of the humanities and social science at Muban Chombueng Ratjabhat University was in high level consisted of displaying curriculum objectives, curriculum content, implementing the curriculum, curriculum assessment, 21st century skills, and education policy of King Rama 10 when considering each aspect of the strong evidence obtained. Guideline for developing the curriculum: A case study of the faculty of humanities and social science, Muban Chombueng Ratjabhat University found that; 1) Produce high quality curriculum 2) Developing the curriculum to meet the goal of the basic education core curriculum 3) The curriculum should develop to be modern meet the needs of students and society 4) The curriculum should be appropriate. 5) The curriculum needs to meet labor market demand 6) The curriculum should integrate sciences or interdisciplinary concurrently or a double degree

Keywords: Curriculum, Guideline, Development

บทนำ

การจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็นการจัดการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของรัฐสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และอยู่ใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อีกทั้งเป็นผู้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร พัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นองค์กรที่ผลิตแรงงานกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในด้านวิชาชีพต่าง ๆ ให้แก่ประเทศ ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อน พัฒนาคนเข้าสู่สังคมและเศรษฐกิจ การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป เหตุนี้หลักสูตรในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงมีทั้งหมด 4 หลักสูตร 9 สาขาวิชา ประกอบไปด้วย หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 1) สาขาวิชาภาษาไทย 2) สาขาวิชาภาษาจีน 3) สาขาวิชาดนตรีศึกษา 4) สาขาวิชาสังคมศึกษา และ 5) สาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 1) สาขาวิชาการจัดการชุมชน 2) สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจสมัยใหม่ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต 1) สาขาวิชานิติศาสตร์ และหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต 1) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีวัตถุประสงค์มุ่งผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีคุณภาพ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ สร้างงานวิจัยและการดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์ชาติที่ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่นบนฐานนวัตกรรมและภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม สืบสานโครงการพระราชดำริ พัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายเน้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning และดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยยึดถือนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยเป็นหลักที่มุ่งเน้นคุณลักษณะบัณฑิต ใฝ่ดี ใฝ่รู้ สู้งานมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ มีจิตวิญญาณในวิชาชีพ ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดำรงรักษาความเป็นไทย ห่วงใยสิ่งแวดล้อม ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศบนฐานของนวัตกรรมและภูมิปัญญาไทย ในปี พ.ศ. 2564 นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงยังมุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่นที่มีคุณภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งวิชาชีพครู และสืบสานโครงการพระราชดำริ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศมีการแข่งขันสูง มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มากมายที่นักเรียนนักศึกษา สามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ทั้งมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ ดังนั้นการขยายตัวของสถาบันอุดมศึกษา จึงส่งผลให้ส่วนแบ่งทางการตลาดที่มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันอัตราจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาลดน้อยลง ทั้งความหลากหลายทางเทคโนโลยี ความต้องการของตลาดแรงงาน เศรษฐกิจสังคม และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต้องตระหนักและตื่นตัวปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนสอน รวมไปถึงพยายามสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมต่อการผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันด้วยผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านงานวิชาการ หน่วยงานหลักสูตรและแผนการเรียน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้คณะได้มีแนวทางการบริหารหลักสูตรที่เหมาะสมพัฒนาหลักสูตรในอนาคตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและบริบทของการพัฒนาในท้องถิ่น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพความหลากหลาย ด้วยจุดประสงค์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรในการศึกษาวิจัย คือ อาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 436 คน ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตพื้นที่

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร 2) ด้านเนื้อหารายวิชา 3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ด้านการประเมินหลักสูตร 5) ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 6) ด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10) โดยใช้เกณฑ์ในการวัดตัวแปรของข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผู้วิจัยใช้มาตรวัดระดับความถี่แบบ Likert Scales ประเมินค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้นำแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยผ่านการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ผู้วิจัยประสานงานกับประธานสาขาวิชา หัวหน้าสำนักงานเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำแบบสอบถาม ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง รายงานผลการวิจัยตามประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่าของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.50 และรองมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 38.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.10 รองลงมาคืออายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.93 และมีอายุ 46 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่สำเร็จ

การศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.42 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 15.20 และมีการศึกษานอกระบบหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 7.80 และมีการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 2.60 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมารับราชการ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 12.20 และประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 10.00 บุคลากรสายวิชาการจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 อื่น ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานในมหาวิทยาลัยฯ สายสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 1.90 และว่างงานน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.70 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.90 รองลงมาได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.90 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.40 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.10 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร (2) ด้านเนื้อหาวิชา (3) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ (4) ด้านการประเมินหลักสูตร (5) ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ (6) ด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10) โดยมีผลการวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในภาพรวม

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร	3.98	.877	มาก	2
2. ด้านเนื้อหาวิชา	3.95	.889	มาก	3
3. ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	3.99	.880	มาก	1
4. ด้านการประเมินหลักสูตร	3.95	.924	มาก	4
5. ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	3.91	.892	มาก	5
6. ด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10)	3.87	.941	มาก	6
ภาพรวม	3.94	.901	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94, SD = 0.901$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.99, SD = 0.880$) และด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร ($\bar{X} = 3.98, SD = 0.877$) ด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 3.95, SD = 0.889$) ด้านการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.95, SD = 0.924$) ด้านทักษะการ

เรียนรู้อันตรายที่ 21 ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.892$) และด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10) ($\bar{X} = 3.87, SD = 0.941$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาที่ศึกษา	4.00	.900	มาก	2
2. เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะได้อย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร	4.00	.845	มาก	1
3. เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพในชีวิตประจำวันได้	3.94	.896	มาก	5
4. เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.97	.883	มาก	4
5. หลักสูตรมีความทันสมัย ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง พร้อมทั้งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ และนำไปใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพได้	3.98	.918	มาก	3
ภาพรวม	3.98	.888	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98, SD = .888$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ คือ เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะได้อย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.005, SD = 0.845$) เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาที่ศึกษา ($\bar{X} = 4.00, SD = 0.900$) หลักสูตรมีความทันสมัย ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง พร้อมทั้งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ และนำไปใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพได้ ($\bar{X} = 3.98, SD = 0.918$) เป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.97, SD = 0.883$) และเป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 3.94, SD = 0.896$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านเนื้อหารายวิชา

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านเนื้อหารายวิชา	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. เนื้อหาของรายวิชาบังคับ (วิชาเอก) ในหลักสูตรมีความครอบคลุม หลากหลาย ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	4.01	.873	มาก	1
2. เนื้อหาของวิชาเลือกในหลักสูตรมีความหลากหลายและตรงตามความสนใจของผู้เรียน	3.91	.922	มาก	5
3. เนื้อหาของวิชาศึกษาทั่วไปมีความทันสมัย หลากหลาย และตรงตามความสนใจของผู้เรียน	3.90	.899	มาก	7
4. เนื้อหาในรายวิชามีความต่อเนื่องและเหมาะสม	3.96	.912	มาก	4
5. เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์	3.96	.905	มาก	3
6. มีคำอธิบายรายวิชาที่ชัดเจน	4.00	.884	มาก	2
7. จำนวนรายวิชามีความเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน	3.90	.830	มาก	6
ภาพรวม	3.95	.889	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อด้านเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95, SD = 0.889$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ คือ เนื้อหาของรายวิชาบังคับ (วิชาเอก) ในหลักสูตรมีความครอบคลุม หลากหลาย ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{X} = 4.01, SD = 0.873$) มีคำอธิบายรายวิชาที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.00, SD = 0.884$) เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{X} = 3.96, SD = 0.905$) เนื้อหาในรายวิชามีความต่อเนื่องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.96, SD = 0.912$) เนื้อหาของวิชาเลือกในหลักสูตรมีความหลากหลายและตรงตามความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.922$) จำนวนรายวิชาเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.90, SD = 0.830$) และเนื้อหาของวิชาศึกษาทั่วไปมีความทันสมัย หลากหลาย และตรงตามความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.90, SD = 0.899$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการนำหลักสูตรไปใช้

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่นำไปใช้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน	4.00	.879	มาก	4
2. องค์กรความรู้ของหลักสูตรมีความทันสมัย	3.91	.902	มาก	7
3. วิธีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.05	.884	มาก	1

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
4. เอกสาร ตำรา ที่ใช้ประกอบการสอนมีความเหมาะสม เนื้อหา ทันสมัย และสอดคล้องกับหลักสูตร	3.99	.923	มาก	5
5. มีการปรับปรุงเอกสาร ตำรา ที่ใช้ประกอบการสอนอย่าง สม่ำเสมอ	3.97	.864	มาก	6
6. หลักสูตรมีแผนกำหนดการสอน เกณฑ์การให้คะแนน ที่ชัดเจน และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการ สอนที่กำหนดไว้	4.02	.860	มาก	3
7. มีเทคนิคการประเมินตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร	4.03	.813	มาก	2
8. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความ เหมาะสมและเพียงพอ	3.91	.918	มาก	8
ภาพรวม	3.97	.880	มาก	

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97, SD = 0.880$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ คือวิธีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.05, SD = 0.884$) มีเทคนิคการประเมินตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.03, SD = 0.813$) หลักสูตรมีแผนกำหนดการสอน เกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน และดำเนินการจัดการเรียนการสอนตาม ($\bar{X} = 4.02, SD = 0.860$) หลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่นำไปใช้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.008, SD = 0.879$) เอกสาร ตำราที่ใช้ประกอบการสอนมีความเหมาะสม เนื้อหาทันสมัย และสอดคล้องกับหลักสูตร ($\bar{X} = 3.99, SD = 0.923$) มีการปรับปรุงเอกสาร ตำรา ที่ใช้ประกอบการสอนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.97, SD = 0.864$) องค์กรความรู้ของหลักสูตรมีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.902$) อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.918$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการประเมินหลักสูตร

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินหลักสูตร	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. หลักสูตรผ่านการประเมินคุณภาพหลักสูตรภายในระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย และจากผู้ใช้บัณฑิต	3.97	.881	มาก	1
2. มีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาและปรับปรุงให้ เหมาะสม	3.94	.929	มาก	4
3. มีการเผยแพร่แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ	3.95	.927	มาก	3
4. บุคลากรและนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร	3.96	.934	มาก	2

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินหลักสูตร	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
5. บัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ส่วนใหญ่มีงานทำ	3.93	.946	มาก	5
ภาพรวม	3.95	0.923	มาก	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการประเมินหลักสูตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงด้านการประเมินหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95, SD = 0.923$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ คือ หลักสูตรผ่านการประเมินคุณภาพหลักสูตรภายในระดับคณะระดับมหาวิทยาลัย และจากผู้ใช้บัณฑิต ($\bar{X} = 3.97, SD = 0.881$) บุคลากรและนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.96, SD = 0.934$) มีการเผยแพร่แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.95, SD = 0.927$) มีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.94, SD = 0.929$) บัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่มีงานทำ ($\bar{X} = 3.93, SD = 0.946$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. มีการกำหนดวิชาแกนหลักตามแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหลักสูตรอย่างครบถ้วน	3.90	.893	มาก	3
2. มีการสอดแทรกแนวคิดหลักด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ไว้ ในทุกรายวิชาของหลักสูตร	3.88	.897	มาก	4
3. มีการสอดแทรกแนวคิดหลักด้านทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม ไว้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร	3.92	.891	มาก	2
4. มีการสอดแทรกแนวคิดหลักทักษะด้านสารสนเทศ และเทคโนโลยี ไว้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร	3.92	.886	มาก	1
ภาพรวม	3.91	.892	มาก	

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.892$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ คือ มีการสอดแทรกแนวคิดหลักทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี ไว้

ในทุกรายวิชาของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.892$) มีการสอดแทรกแนวคิดหลักด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมไว้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.92, SD = 0.891$) มีการกำหนดวิชาแกนหลักตามแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหลักสูตรอย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 3.90, SD = 0.893$) มีการสอดแทรกแนวคิดหลักด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ไว้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.88, SD = 0.897$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10)

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10)	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. หลักสูตรส่งเสริมและสอดแทรก ทักษะชีวิตที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เชvronความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมืองยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อ ครอบครัวและชุมชนของตน	3.84	.936	มาก	4
2. หลักสูตรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีพื้นฐานชีวิตที่ มั่นคง รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี-ที่ถูกต้อง สิ่งชั่ว-สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่ง ที่ชอบที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีที่ชั่วเพื่อสร้างคนดีให้แกบ้านเมือง	3.88	.933	มาก	2
3. หลักสูตรเน้นและส่งเสริม ให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีความ อดสาหะในการทำงาน สามารถเลี้ยงตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้	3.85	.942	มาก	3
4. หลักสูตรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีน้ำใจ มี ความเอื้ออาทร ตามพระบรมราโชบายที่ว่า “เห็นอะไรที่จะทำ เพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ”	3.89	.952	มาก	1
ภาพรวม	3.87	.941	มาก	

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87, SD = 0.941$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด 4 ข้อ คือ หลักสูตรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ตามพระบรมราโชบายที่ว่า “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” ($\bar{X} = 3.89, SD = 0.952$) หลักสูตรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี-ที่ถูกต้อง สิ่งชั่ว-สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีที่ชั่วเพื่อสร้างคนดีให้แกบ้านเมือง ($\bar{X} = 3.88, SD = 0.933$) หลักสูตรเน้นและส่งเสริม ให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีความอดสาหะในการทำงาน สามารถเลี้ยงตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้ ($\bar{X} = 3.85, SD = 0.942$) หลักสูตรส่งเสริมและสอดแทรก ทักษะชีวิตที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เช่น ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมืองยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน ($\bar{X} = 3.84, SD = 0.936$) ตามลำดับ

3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการให้หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรในอีก 5 ปีข้างหน้า ในด้านการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่นและการสอนแบบ Active Learning รวมถึงมีการสอดแทรกในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม และการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา และควรมีการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนไปตามบริบทของสถานการณ์ในแต่ละช่วงระยะเวลา เช่น การสอนในสื่อออนไลน์และการใช้สื่อเป็นต้น ที่สำคัญควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2) ทิศทางการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรครุศาสตร์ควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฉบับใหม่ที่กำลังรอประกาศใช้อย่างเป็นทางการและให้ทันสมัยกับสถานการณ์ของสังคม ความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงาน ทันกระแสโลก เพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ให้มากยิ่งขึ้น ปรับรายวิชาให้มีความทันสมัยตามบริบทของสังคม มีห้องปฏิบัติการด้านการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ เพื่อช่วยให้นักศึกษาลงมือฝึกใช้ก่อนลงมือปฏิบัติ

3) หลักสูตรควรมีการปรับปรุง พัฒนาเนื้อหารายวิชา ทั้งด้านเนื้อหาวิชาเอก วิชาเลือก วิชาหมวดศึกษาทั่วไป เพื่อให้มีความทันสมัย ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงาน เนื้อหาที่มีความครอบคลุม หลากหลาย ต่อเนื่อง มีความเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ต้องทันสมัยและปรับให้มีเนื้อหาที่มีการบูรณาการมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับสภาวิชาชีพ ผู้เรียนในทุกศาสตร์วิชาสามารถนำไปประยุกต์ได้จริง และควรเพิ่มเติมสอดแทรกมารยาททางการสื่อสารในสื่อออนไลน์ให้กับผู้เรียน เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนขาดทักษะในการสื่อสาร โดยการใช้สื่อออนไลน์ติดต่อกับผู้สอน เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก ฯลฯ

4) หลักสูตรที่นำไปใช้มีความเหมาะสม เช่น เนื้อหารายวิชาที่นำไปใช้เกิดประโยชน์เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนในรูปแบบการบูรณาการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจารย์ผู้สอนในแต่ละสาขาวิชามีการปรับเนื้อหาพัฒนาเอกสาร ตำรา ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ทันต่อสถานการณ์ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมทางด้านภาษา อาทิ ภาษาศาสตร์สำหรับครู วรรณคดี การใช้ภาษา และการสอนภาษาไทย รวมถึงเทคนิคการประเมินผลที่ยุติธรรม ตรงตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอ ส่วนในเรื่องของระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควรโดยเฉพาะการฝึกประสบการณ์แบบเต็มรูป

5) หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความหลากหลายทางศาสตร์ในแต่ละด้าน ทั้งผลิตครู นักกฎหมาย ส่วนท้องถิ่น ส่วนปกครอง และอาชีพอื่น ๆ อีกมากมายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิต ที่จบการศึกษาส่วนใหญ่มีงานทำ ซึ่งบางคนอาจจะไม่ได้งานทำทันทีในปีแรกที่จบการศึกษา แต่ทั้งนี้จากที่สาขาได้ดำเนินการติดตามการมีงานทำของนักศึกษาเกินกว่าร้อยละ 80 นักศึกษามีอาชีพ มีงานทำตามที่คาดหวัง

6) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปในอนาคต ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของการบูรณาการศาสตร์ หรือสหวิทยาการควบคู่ไปด้วยกัน หรือเป็นรูปแบบสองปริญญา และมหาวิทยาลัยควรมีปฏิทินระยะเวลาการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนเพื่อให้สาขาวิชามีระยะเวลาเตรียมการล่วงหน้า เกี่ยวกับคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และเตรียมเนื้อหาวิชาที่จะนำมาปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ยุคปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา แนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของ บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษาและศิษย์เก่าที่ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษาและศิษย์เก่าพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพนักศึกษารวมและส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

2. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาพรวม พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษาและศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษาและศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร ด้านเนื้อหารายวิชา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการประเมินหลักสูตร ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และด้านพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ ร.10 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการให้หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรในอีก 5 ปีข้างหน้า ในด้านการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ทิศทางในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรครุศาสตร์ควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฉบับใหม่ 3) หลักสูตรควรมีการปรับปรุง พัฒนาเนื้อหาวิชา ทั้งด้านเนื้อหาวิชาเอก วิชาเลือก วิชาหมวดศึกษาทั่วไป เพื่อให้มีความทันสมัย ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน ตลาดแรงงาน 4) หลักสูตรที่นำไปใช้มีความเหมาะสม เช่น เนื้อหารายวิชาที่นำไปใช้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนในรูปแบบการบูรณาการ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจารย์ผู้สอนในแต่ละสาขาวิชามีการปรับเนื้อหาพัฒนา เอกสาร ตำรา ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 5) หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม 6) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของการบูรณาการศาสตร์ หรือสหวิทยาควบคู่ไปด้วยกัน หรือเป็นรูปแบบสองปริญญา พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ยุคปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาพรวม ซึ่งประกอบไปด้วยด้านการนำหลักสูตรไปใช้ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการประเมินหลักสูตร ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และด้านพระบรมราโชบายการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้า สอดคล้องกับ หลักการของไทเลอร์ (1949) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็น ขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กัน และมีความเป็นพลวัต ประกอบด้วย

ระบบหลัก 3 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการร่างหลักสูตร 2) ระบบการบริหารหลักสูตร และ 3) ระบบการประเมินหลักสูตร และยังคงสอดคล้องกับ วาริรัตน์ แก้วอุไร (2564) กล่าวว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การที่จะพัฒนาหลักสูตรได้ควรมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาแนวคิดทฤษฎีการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ประวัติความเป็นมาและระบบ การจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งควรเป็นผู้มีสมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถวิเคราะห์หลักสูตร สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร และสามารถจัดทำหลักสูตรได้

2) ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมายหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยการเป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะได้อย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่คาดว่าจะบังเกิดขึ้นเมื่อ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสร็จสิ้นแล้ว ได้แก่ วัตถุประสงค์การศึกษา คือ ผลการเรียนรู้ หรือ ผลสัมฤทธิ์ทางสมอง ทางทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากผ่าน กระบวนการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรแล้ว ให้เขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แสดง ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง มิใช่กระบวนการหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ของ อาจารย์หรือจุดมุ่งหมายของสาขาวิชาหรือ หน่วยงาน ต้องวัดได้ ต้องสอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตร และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของหลักสูตร

3) ด้านเนื้อหาวิชา พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อด้านเนื้อหาวิชา ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาของรายวิชาบังคับ (วิชาเอก) ในหลักสูตรมีความครอบคลุม หลากหลาย ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน มีคำอธิบายรายวิชาที่ชัดเจน เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ 4) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ด้านการประเมินหลักสูตร พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านการประเมินหลักสูตร 6) ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งประกอบไปด้วย การสอดแทรกแนวคิดหลักทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี ไว้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร มีการสอดแทรกแนวคิดหลักด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ไว้ในทุกรายวิชาของหลักสูตร มีการกำหนดวิชาแกนหลักตามแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหลักสูตรอย่างครบถ้วนมีการสอดแทรกแนวคิดหลักด้านทักษะชีวิตและการทำงานไว้ในทุกรายวิชา 7) ด้านพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ ร.10 พบว่า บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่า มีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งประกอบไปด้วยหลักสูตรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร ตามพระบรมราโชบายที่ว่า “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ทำ” หลักสูตรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษามีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี-ที่ถูก สิ่งชั่ว-สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดีเพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง หลักสูตรเน้นและส่งเสริม ให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีความอุตสาหะในการทำงาน สามารถเลี้ยงตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้ หลักสูตรส่งเสริมและสอดแทรก ทักษะชีวิตที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เช่น ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน 8) บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่าที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนา

หลักสูตร 9) บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่าที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 10) บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่าที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 11) บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่าที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร 12) บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน นักศึกษา และศิษย์เก่าที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพควบคู่กันไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการเข้าศึกษาต่อ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

เอกสารอ้างอิง

- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติ.มหาวิทยาลัยนเรศวร. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์
 มาตรฐาน หลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
 Tyler, R. W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The university of Chicago press.

การศึกษาความเป็นมา คุณค่า คุณลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย A Study of Mae Mai Muay Thai Background, Values, Characteristics, and Imparting Process

กิตติพันธ์ หงษ์ทอง^{1*} สราญ สุขแสง² และ วรยุทธ์ ทิพย์เที่ยงแท้³

^{1,2,3}สาขาวิชามวยไทย วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, anmuaythai03@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมา คุณค่า คุณลักษณะ และกระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทยที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกมวยไทย โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ผลการวิจัย พบว่า แม่ไม้มวยไทยสลับฟันปลาที่มีมาจากวิถีชีวิตของคนโบราณในการหาปลาและมีลักษณะคล้ายฟันของปลา ปักขาแหวกวัง มาจากธรรมชาติของนกที่ต้องเข้ารัง ขวาชัดดอกและอิเหนาแทงกริชมาจากบทละครเรื่องขวาชัดดอกและอิเหนาแทงกริช ตาเถรค้ำฟ้ามาจากพระผู้ใหญ่วัดปลุกฟ้าแกงแตงกวาเอาไม้ค้ำไว้ไม่ให้ผลลงสู่พื้น มอญยันหลักมาจากวิถีชีวิตของคนมอญในการค้าขายทางน้ำ ปักลูกทอยมาจากภูมิปัญญาของคนโบราณขึ้นต้นไม้และการละเล่นของคนมอญ จะเข้พาดหางมาจากบทละครเรื่องไกรทองชาละวัน นาคาบิดทางมาจากการเคลื่อนที่ของพญานาค และแม่ไม้มวยไทยที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ได้แก่ ยอเขาพระสุเมรุตอนทศกัณฐ์ยกเขาพระสุเมรุ จะเข้พาดหางตอนยักษ์บรรลัยจรรย์ต่อสู้กับพระลักษณ์ หักงวงไวยราและหักคอเอราวัณตอนยักษ์อินทรีชิตสู้กับหนุมาน วิรุฬหกกลับตอนท้าววิรุฬเฝ้าพระอิศวร ดับขวาลาตอนหนุมานเนรมิตให้ใหญ่ปิดบังพระอาทิตย์และขุนยักษ์จับลิงตอนกองทัพยักษ์ทศกัณฐ์สู้กับกองทัพลิงหนุมาน

คุณค่าของมวยไทยใช้ในการป้องกันตัว ใช้ช่วยเหลือผู้อื่นและใช้ป้องกันทรัพย์สิน คุณค่าในการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย คุณค่าในการเป็นพื้นฐานในการต่อยอดทักษะมวยไทยอื่น ๆ และคุณค่าในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

คุณลักษณะแม่ไม้มวยไทยประกอบด้วยท่าเคลื่อนไหวร่างกายที่ผสมกลมกลืนในการรุกและรับเข้ากระทำการต่อสู้และป้องกันตัวซึ่งเป็นศิลปะที่ประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพ

กระบวนการถ่ายทอดมวยไทยในสมัยโบราณจะฝึกเฉพาะพระมหากษัตริย์เชื้อพระวงศ์ ทหารและผู้ใกล้ชิดตลอดจนลูกศิษย์ของตนเอง การสอนครูมวยจะเป็นผู้สอนเองหรือครูมวยมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ฝึกโดยมีวิธีฝึกตามธรรมชาติ ตามวิถีชีวิต หรือใช้สอนตามกุศโลบาย สถานที่ใช้สอนตามลานวัด ตามธรรมชาติ และบ้านครูมวยที่เป็นผู้สอนมวยไทย ปัจจุบันมีการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามทฤษฎีและปฏิบัติตามแนวหลักการทางวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย

คำสำคัญ: คุณค่า คุณลักษณะ กระบวนการถ่ายทอด แม่ไม้มวยไทย

ABSTRACT

The purpose of this research was to study Mae Mai Muay Thai Background, Values, Characteristics and Imparting Progress. The population was 8 experts of Muay Thai who graduated from the Master degree and Doctoral Degree of Muay Thai. The sample was selected by using Purposive Sampling method. The instrument used was the Semi structure interview with the Index of Item-Objective Congruence were 1.00

The research findings were found as follow:

Salub Fun Pla is from the ancient people human life that was seem to be the fish teeth. Paksa Waek Rung is from the natural of birds that have to back to their nests. Java Sad Hok and Inao Tang Krit are form the script of drama. Ta Then Kham Fug is from the head of monk who planted the gourds and the cucumbers and find the stick to hold the fruits from soil. Mon Yan Luck is from the Mon ancestors way living on the river. Pak Luk Thoi is from the ancient traditional game of Mon people. Chorakhe Fat Hang is from the drama script of Krai Thong. Na Kha Bid Hang is from the King of Nagas' movement. There are Mae Mai Muay Thai gestures from the Ramayan literature for the example are Yor Khao Phra Sumane that from the episode of Ravana hold Khao Phra Sumen. Chorakhay Fad hang is from the episode of the fighting of Phra Lak and the giants. Hak Nguang Aiyara and Hak KhoErawan is from the episode of the fighting of Intharachit and Hanuman. Wirun Hok Klap is from the episode of Phra Phi Roon keeps the eyes on Shiva. Dub Chawala is from the episode of Hanuman makes the cloud to cover the sun. Khun Yak Chap Ling is from the episode of the fighting of Hanuman and Ravana.

Muay Thai Values is used to protect one self, help the other people and their properties. It can use for strengthening the physical capability. It is also the basic of Muay Thai reproduce and traditional preservation.

Muay Thai Characteristics consists of the physical movement that mixes between the fighters. It is the martial art that can apply to use with the efficiency.

Imparting Progress in the past is used to train only for the king and the soldier. Muay Thai teaching, the trainer will be the real trainer or the trainer assign the other people to be the trainer instead. The drill is the natural way in the human life drill and also teaching by stratagem. The place where they study is in the field of the temple or the trainer house. Nowadays there are the Muay Thai teaching in the curriculum of Sports Science by studying in theory and practice with the modern equipment.

Keywords: Value, Characteristics, Imparting Process, Mae Mai Muaythai

บทนำ

มวยไทยก่อกำเนิดขึ้นพร้อมกับความเป็นชนเชื้อชาติไทย มีการสืบทอดและพัฒนากระบวนการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลานานนับพันปี ชนชาติไทยในสมัยโบราณมีความถนัดในการต่อสู้ที่เรียกว่ามวยไทยยิ่งกว่าชนชาติใด ๆ

มวยไทยในสมัยโบราณเรียกชื่อการชกมวยแตกต่างกันออกไป เช่น หัดมวย ชกมวย ตีมวย และมีความสำคัญของมวยไทย ที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ดังนี้ ตำรวจหลวงคือ ทหารรักษาพระองค์ที่ไว้วางพระราชหฤทัยกองหนึ่งของพระมหากษัตริย์ มีมาก่อนสร้างกรุงศรีอยุธยา ข้าราชการในกรมตำรวจหลวง เป็นครูมวยหัดพระราชโอรส แม้ในรัชกาลที่ 3 นี้ เพิ่งเลิกหัดมวยแก่พระราชโอรสต่อรัชกาลที่ 4 มวยไทยเป็นมวยของชาตินักรบโดยแท้ปฏิบัติขึ้นในสมัยไทยลงมาอยู่ในแหลมทองที่เมืองสุวรรณภูมิ (อุ้มทอง) ก่อน ปรากฏในพงศาวดารเหนือว่า คนไทยแต่เดิมน่าจะเป็นมวยทุกคนเช่นเดียวกับการทหารตลอดจนขุนนาง และสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) แม้ขึ้นเสวยราชย์เป็นกษัตริย์แล้วยังเสด็จไปชกมวย กับราษฎรที่งานวัดตามชนบท จะเห็นได้ว่ามวยไทยในสมัยโบราณมีความสำคัญต่อความเป็นชาติไทย เป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540)

สุจิตรา สุนทรทรัพย์ (2540, 42) กล่าวว่า มวยไทยมีความสำคัญของมวยไทยในฐานะเป็นต้นทุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสติปัญญาของมนุษย์ ทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม และทุนทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งทุนทางด้านวัฒนธรรมนั้นเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้รักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่ฝังลึกอยู่ในสายเลือดของคนไทยทุกคน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของมวยไทยคือ วัฒนธรรมด้านกีฬาและนันทนาการบูรณาการสู่การท่องเที่ยว ซึ่งมวยไทยถือเป็นนันทนาการและกีฬาที่ใช้แข่งขันในงานเทศกาลรื่นเริงตามประเพณี เพื่อความสนุกสนานและเป็นการแสดงออกในความเป็นลูกผู้ชาย มีการส่งเสียงเชียร์นักมวยที่ตนเองชอบ ถือเป็นารวมใจเพื่อความสมัคสมานสามัคคี มีความรู้สึกเป็นพวกพ้องญาติพี่น้องร่วมเผ่าพันธุ์ เอื้ออาทร โอบอ้อมอารีและเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ดังที่ชาวยุชย ยมดิษฐ์ และคณะ (2550, 1) กล่าวว่า มวยไทยที่เคยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นศิลปะการต่อสู้ที่รวมเอาพิธีกรรมและการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมของชาวไทยในอดีต อีกทั้งเป็นทุนชีวิตของคนไทยที่ช่วยสร้างชาติรักษาเอกราชของไทยมาจนทุกวันนี้ แต่ปัจจุบันภาพพจน์ มวยไทยเป็นเพียงเพื่อการแข่งขันอันรุนแรงแฝงไว้ด้วยการพนันและผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวโดยใช้อวัยวะของร่างกายเป็นการป้องกัน มวยไทยเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยความเพียรพยายามจดจำการฝึกฝน ปัจจุบันที่ปรากฏและนำวิถึถึงอนาคตของมวยไทยมีแนวโน้มว่ามี การแข่งขันส่วนใหญ่ นักมวยจะเอาชนะกันด้วยแรงมากกว่าใช้ชั้นเชิงศิลปะที่แท้จริงและจะได้รู้จักวิชามวยไทยอย่างแท้จริงว่าในเรื่องการชกและการป้องกันตัว

สำราญ สุขแสวง (2559, 179) กล่าวว่า มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้การป้องกันตัวที่มีกระบวนการทำที่สวยงามในแต่ละไม้มวยไทยแฝงไปด้วยความอันตราย ซึ่งในแต่ละท่าที่ครูมวยในแต่ละสำนักที่คิดค้นขึ้นมานั้น เป็นการคิดค้นการผสมผสานการใช้ชีวิตของภูมิปัญญาไทยและมาบูรณาการกับทักษะมวยไทย รวมทั้งการบูรณาการในการป้องกันจากภัยอันตรายต่างๆ ที่มาจากอาวุธและไม่มีอาวุธ และทำให้มาเป็นศิลปะไม้มวยไทยที่เกิดความสวยงามที่แฝงไปด้วยความอันตรายทำให้ชาวไทยรวมไปถึงชาวต่างชาติเกิดความหลงใหลที่จะเรียนรู้ซึ่งแม่ไม้มวยไทยประกอบไปด้วย ท่าสลับฟันปลา, ท่าปักษาแหวกกรัง, ท่าชวาชัดดอก, ท่าอิเหนาแทงกริช, ท่ายอเขาพระสุเมรุ, ท่าตาเถรค้ำฟัก, ท่ามอญยืนหลัก, ท่าปักลูกทอย, ท่าจรเข้พาดหาง, ท่าหิ้งงวงไอยรา, ท่านาคาบิดหาง, ท่าวิรุณหกกลับ, ท่าดับขวาลา, ท่าขุนยักษ์จับลิง, ท่าหักคอเอราวัณ

ปัจจุบันพบว่า การเรียนรู้แม่ไม้มวยไทยยังไม่พบหลักฐานความเป็นมาของท่าต่าง ๆ ของแม่ไม้มวยไทยจึงส่งผลให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจถึงความเป็นมาของแม่ไม้มวยไทย อย่างถ่องแท้

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นมาของแม่ไม้มวยไทย 15 ท่า และหาคุณค่าและคุณลักษณะของท่าแม่ไม้มวยไทยมาประยุกต์มาใช้ในกระบวนการถ่ายทอดของท่าแม่ไม้มวยไทยเพื่อและเพื่อจัดองค์ความรู้แม่ไม้มวยไทยในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นมา คุณค่า คุณลักษณะ และกระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทย จำนวน 8 คน ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกมวยไทย โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาองค์ความรู้แม่ไม้มวยไทย ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structure interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทย ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของท่าแม่ไม้มวยไทย 15 ท่า 2) คุณค่าของท่าแม่ไม้มวยไทย 3) คุณลักษณะของท่าแม่ไม้มวยไทย 15 ท่า 4) กระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย

3. ขอบเขตพื้นที่

ศึกษาบริบทมวยไทยในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Semi structure interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ข้อได้แก่ 1) ความเป็นมาของแม่ไม้มวยไทย 2) คุณค่าของแม่ไม้มวยไทย 3) คุณลักษณะแม่ไม้มวยไทย และ 4) การศึกษาความเป็นมา คุณค่า คุณลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์การศึกษาองค์ความรู้แม่ไม้มวยไทย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยยื่นคำร้องขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อจัดทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทยเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ

วิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลส่งกลับให้กลุ่มตัวอย่างตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ในการวิจัยองค์ความรู้แม่ไม้มวยไทยผู้วิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิเคราะห์วิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิจัยขั้นตอนดังนี้

วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เสนอข้อมูลเป็นรูปแบบตารางและความเรียง

ผลการวิจัย

1. ความเป็นมาหรือแหล่งที่มาของท่าแม่ไม้มวยไทย 15 ท่า

ลำดับที่	กระบวนท่าแม่ไม้มวยไทย	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
1.	แม่ไม้มวยไทยสลัดฟันปลา	มีที่มาจากวิถีชีวิตของคนโบราณที่ออกหาปลาตามท้องไร่ท้องนาใช้มิดฟันปลาสลัดไปมาจากข้างซ้ายไปขวาและขวาไปซ้ายและมีที่มาจากลักษณะฟันที่อยู่ในปากของปลาข้างบนและข้างล่างสลัดกันไปมาเป็นชื่อท่าแม่ไม้มวยไทยสลัดฟันปลา
2.	แม่ไม้มวยไทยปีกขาแหวกรัง	มีที่มาจากธรรมชาติของนกที่เข้ารังต้องแหวกหญ้าข้างหน้ารังชื่อท่าแม่ไม้มวยไทยปีกขาแหวกรังแสดงให้เห็น ลักษณะของการใช้ปีกแหวกรัง
3.	แม่ไม้มวยไทยชวาชัตหอก	มีที่มาจากบทละครเรื่องชวาชัตหอก พระราชนิพนธ์โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ซึ่งชาวชวาใช้หอกเป็นอาวุธในการป้องกันตัวและใช้ล่าสัตว์
4.	แม่ไม้มวยไทยอิเหนา แทงกริช	มีที่มาจาก บทละครเรื่องอิเหนาแทงกริช พระราชนิพนธ์โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ซึ่งชาวชวามีกริชเป็นอาวุธประจำตัว มีเรื่องราวของแม่ไม้มวยไทยอิเหนาแทงกริชเป็นการต่อสู้ระหว่างอิเหนากับจรงกา โดยอิเหนาโดยใช้กริชแทงจรงกา
5.	แม่ไม้มวยไทยยอเขาพระสุเมรุ	มีที่มาจากวรรณคดี เรื่องรามเกียรติ์ ตอนทศกัณฐ์ยกเขาพระสุเมรุชื่อท่าแม่ไม้มวยไทยยอเขาพระสุเมรุแสดงให้เห็นลักษณะการยกตัวลงส่งแรงดันขึ้นจากข้างล่างขึ้นบนเหมือนการยกของหนักตั้งยกภูเขาขึ้น
6.	แม่ไม้มวยไทยตาเถรค้ำฟัก	มีที่มาจาก พระผู้ใหญ่มียายุมากไม่ค่อยรักษาстил พักอาศัยอยู่ที่กุฎหลังวัด ปลุกฟัก แปรง แต่งกวา และทำค้ำไม้เลื้อยให้เลื้อยขึ้นไปเวลาฟัก แปรง แต่งกวา ออกผลมาแล้วลูกห้อยลงมากก็ใช้ไม้เลื้อยค้ำไว้ไม่ให้
7.	แม่ไม้มวยไทยมอญยันหลัก	มีที่มาจาก วิถีชีวิตของคนมอญที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 คนมอญมีอาชีพปั้นอิฐและโอ่งค้าขายทางน้ำ เวลาจะออกเรือหรือเรือเทียบท่ามักใช้เท้ายันหรือถีบหลักที่ปักไว้ริมคลองหรือถีบตลิ่ง เพื่อให้เรือออกหรือเรือเทียบท่าไม่ชน
8.	แม่ไม้มวยไทยปักลูกทอย	มีที่มาจากวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนโบราณในการขึ้นต้นไม้ใหญ่หรือต้นไม้สูงโดยใช้ทอยปักเพื่อขึ้น ซึ่งทอยทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เสียมให้แหลมแล้วตอกลงบนต้นไม้ให้ติดแน่น สำหรับปีนขึ้นลงและสมัยโบราณที่มีมาจากการเล่นของขวามอญสมัยก่อนโดยมักเอามาขว้างลูกทอยลงพื้นให้ถูกลูกทอยคู่ต่อสู้หรือขว้างลูกทอยให้หมุนบนพื้นดินได้นานจะเป็นผู้ชนะ

ลำดับที่	กระบวนท่าแม่ไม้	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
9.	แม่ไม้มวยไทยจะเข้พาดหาง	มีที่มาจากบทละครเรื่องไกรทองกับชาละวันตอนไกรทองสู้กับชาละวัน ซึ่งไกรทองมีอาวุธคือ หอก ส่วนชาละวันใช้ปากกับหางเป็นอาวุธ และแม่ไม้มวยไทยมีที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอนยักษ์บรรลัยจักกรอกรบและได้แผลงศรใส่พระพต ในลักษณะครึ่งนาคครึ่งจระเข้ เข้าไปรัดพระศตรดุคน้องชายของพระพตแล้วนำไปซ่อนไว้ในก้อนเมฆ
10.	แม่ไม้มวยไทยหักงวงไอยรา	มีที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอนอินทร์ขีดแปลงร่างเป็นพระอินทร์และยักษ์การุณราชแปลงร่างเป็นช้างไอยรา (ช้างเอราวัณ) นำกองทัพยักษ์เข้าต่อสู้กับกองทัพลิงโดยมีหนุมานเป็นหัวหน้ากองทัพลิงและแม่ไม้มวยไทยหักงวงไอยราที่มีที่มาจากรามเกียรติ์ตอนพาลีปราบพญาช้างศึก
11.	แม่ไม้มวยไทยนาคาบิดหาง	มีที่มาจากการเล่นที่ไปตามตามธรรมชาติของพญานาคอาทิเช่น การว่ายน้ำการเลื้อยบิดหางและการสับตางไปมา
12.	แม่ไม้มวยไทยวิรุณหกกลับ	มีที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอนท้าววิรุฬหกเข้าเฝ้าพระอิศวรและท้าววิรุฬหกได้ใช้สังวาลย์นาคขวางตึกแก่ที่มาเหยยหยันขณะที่รอเฝ้าพระอิศวรส่งผลให้เขาพระสุเมรุเอียงท้าววิรุฬหกตกใจหันหลังกลับและท่าแม่ไม้มวยไทยวิรุฬหกกลับมาจากวรรณคดีที่นกกางปีกออกเห็นเวทอย่างรวดเร็วและสง่างาม
13.	แม่ไม้มวยไทยดับขวาลา	มีที่มาจากวรรณคดี เรื่องรามเกียรติ์ ตอนหนุมานเนรมิตร่างกายให้ใหญ่โตเพื่ออบตบั้งแสงอาทิตย์ไม่ให้มีแสงสว่างเพื่อช่วยพระลักษมณ์ไม่ให้สิ้นพระชนม์ก่อนที่จะได้ยาสังกรณีตรีชวามาช่วยชีวิตและแม่ไม้มวยไทยดับขวาลา หมายถึง การดับตะเกียง
14.	แม่ไม้มวยไทยขุนยักษ์จับลิง	มีที่มาจากบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนกองทัพยักษ์ทศกัณฐ์ต่อสู้กับกองทัพลิงและไล่จับลิงและแม่ไม้มวยไทยขุนยักษ์จับลิงมีที่มาจากยักษ์อินทร์ไล่จับลิงหนุมานที่มีความคล่องแคล่วด้วยบ่วงนาค
15.	แม่ไม้มวยไทยหักคอเอราวัณ	มีที่มาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอนยักษ์อินทร์ขีดแปลงร่างเป็นพระอินทร์และยักษ์การุณราชแปลงร่างเป็นช้างเอราวัณนำกองทัพยักษ์เข้าต่อสู้กับกองทัพลิงหนุมานและขณะต่อสู้หนุมานได้จับคอช้างเอราวัณหัก

2. คุณค่าของแม่ไม้มวยไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นคุณค่าในแม่ไม้มวยไทย พบว่า 1) แม่ไม้มวยไทยมีคุณค่าในการป้องกันตัวสามารถป้องกันตัวเองไม่ให้ถูกรังแก เอารัดเอาเปรียบจากคนอื่นจะมากกระทำร้ายร่างกาย อีกทั้ง สามารถเป็นศิลปะป้องกันตัวด้วยมือเปล่าได้เป็นอย่างดี 2) มีคุณค่าในการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายใช้นำมาในการประยุกต์ออกโปรแกรมในการออกกำลังกายนำมาเป็นกิจกรรมในการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจและสุขภาพจิต เช่น การนำชื่อท่าลักษณะท่าทางของแม่ไม้มวยไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบโปรแกรม นอกจากนี้ยังสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับมวยไทยให้มีขีดความสามารถในการประยุกต์ใช้แม่ไม้มวยไทยต่อยอดสู่ความเป็นเลิศได้ 3) มีคุณค่าในใช้แม่ไม้มวยไทยเป็นพื้นฐาน ในการนำไปต่อยอดกับทักษะ กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเคลื่อนที่ การป้องกัน และการหลบหลีกในสถานการณ์การแข่งขันกีฬามวยไทยอาชีพ รวมไปถึงการพัฒนาเป็นโปรแกรมหรือหลักสูตรในการฝึกสอนผู้ที่มาเรียนมวยไทยได้ตั้งแต่ เด็ก เยาวชน วัยทำงาน ตลอดจนผู้สูงอายุ ทั้งในระดับภาคธุรกิจและภาคการศึกษา 4) คุณค่าต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมวยไทยในฐานะที่เป็นมรดกของชาติ ศิลปะแม่ไม้มวยไทยถือเป็นองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษได้สะสม สืบทอดต่อบรรพชนรุ่นหลังมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน จึงจำเป็นที่จะต้องนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาถ่ายทอดเผยแพร่ ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ เข้าใจ ถึงวัฒนธรรมศิลปะมวยไทยนี้ ผ่านการถ่ายทอดในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมและถูกวิธี เช่น การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีมวยไทยวันนายขนมต้ม การจัดทำหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนมวยไทยระยะสั้น ในหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะ และองค์ความรู้แม่ไม้มวยไทย รวมไปถึงการจัดกิจกรรมแข่งขันในมิติต่าง ๆ เช่น การแข่งขันแอโรบิคมวยไทย การแข่งขันศิลปะมวยไทย การแข่งขันกีฬามวยไทยอาชีพ การแข่งขันกีฬามวยไทย มุ่งเน้นเพื่อการอนุรักษ์ให้เป็นที่รู้จัก และสืบสานต่อคนรุ่นหลังสืบไป

3. คุณลักษณะของของแม่ไม้มวยไทย

ลำดับที่	คุณลักษณะของของแม่ไม้มวยไทย	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
1.	แม่ไม้มวยไทยสลบพื้นปลา	การรับวงนอกเพื่อตอบโต้คู่ต่อสู้บริเวณข้อมือและหัวไหล่
2.	แม่ไม้มวยไทยปีกขาแหวกรัง	การรับวงในเพื่อตอบโต้คู่ต่อสู้บริเวณข้อมือและหัวไหล่
3.	แม่ไม้มวยไทยขาซัดดอก	การรับวงนอกเมื่อคู่ต่อสู้ชกหมัดตรงแล้วหลบ ตอบโต้เข้าบริเวณชายโครง
4.	แม่ไม้มวยไทยอิเหนาแทงกลุข	การรับวงในหรือเป็นการชิงทำได้คู่ต่อสู้ ออกหมัดตรง ตอบโต้ปิดหมัดได้ด้วยศอกหรือการชิงทำก่อน
5.	แม่ไม้มวยไทยยกเขาพระสุเมรุ	การย่อตัวลงเพื่อให้คู่ต่อสู้ชกหมัดตรง ย่อตัวหลบใช้หมัดเสยคางคู่ต่อสู้
6.	แม่ไม้มวยไทยตาเถรค้ำฟัก	การย่อตัวปิดหมัดคู่ต่อสู้แล้วโต้ตอบด้วยการใช้หมัดเสยปลายคาง
7.	แม่ไม้มวยไทยมอญยันหลัก	การชิงทำคู่ต่อสู้เมื่อคู่ต่อสู้เตะหรือชกหมัดตรงมาได้ตอบโต้ด้วยการถีบคู่ต่อสู้
8.	แม่ไม้มวยไทยปีกลูกทอย	การรับแล้วตอบโต้การเตะของคู่ต่อสู้แล้วตอบโต้โดยใช้ศอกปกป้องที่บริเวณต้นขา
9.	แม่ไม้มวยไทยจะเข้พาดหาง	การชิงทำหรือการทำจังหวะโต้ตอบ คู่ต่อสู้ออกอาวุธ ฝ่ายรับโยกหลบและตอบโต้ โดยการเบี่ยง
10.	แม่ไม้มวยไทยหังวงไอยรา	ฝ่ายรุกเตะคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับใช้ท่อนแขนรับและโต้ตอบด้วยศอกที่ต้นขา
11.	แม่ไม้มวยไทยนาคาบิดหาง	ฝ่ายรุกถีบคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยหนึ่งก้าวพร้อมจับขาฝ่ายรุกและตอบโต้โดยใช้เข้าไปที่บริเวณสวนหน่อง
12.	แม่ไม้มวยไทยวีรุณหกกลับ	การชิงทำคู่ต่อสู้ก่อน ด้วยการฝ่ายรุกเตะ เราชิงจังหวะด้วยการถีบบริเวณของคู่ต่อสู้

ลำดับที่	คุณลักษณะของของแม่ไม้มวยไทย	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
13.	แม่ไม้มวยไทยดับขวาลา	เป็นการรับและตอบโต้ โดยการปัดหมัดเมื่อคู่ต่อสู้ชกหมัดตรงบริเวณดวงตา
14.	แม่ไม้มวยไทยชุนยักซ์จับลิง	เป็นป้องกันตัว ในลักษณะการรับหมัด รับเตะ รับศอก
15.	แม่ไม้มวยไทยหักคอเอราวัณ	การรับแล้วโต้ตอบโดยใช้หมัดทั้งสองข้างจับบริเวณคอแล้วเขาคู่ต่อสู้

4. กระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทยในแต่ละยุคสมัยตั้งแต่สมัยโบราณ และสมัยปัจจุบัน มีกระบวนการถ่ายทอดดังต่อไปนี้ 1) กระบวนการถ่ายทอดแม่ไม้มวยไทยในสมัยโบราณ พบว่า กีฬามวยไทยเป็นกีฬาของพระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์หรือทหารชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น ที่จะสามารถเรียนรู้กีฬามวยไทยได้ ในสมัยโบราณจะมีครูมวยไทยที่อยู่ในสำนักหรือในวังเป็นผู้ถ่ายทอดกีฬามวยไทย ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีคุณสมบัติ เช่น เป็นทหาร บุรุษนั้น ๆ ซึ่งต้องผ่านการรับฝากตัวเป็นศิษย์ก่อนถึงจะสามารถเรียนมวยไทยได้ สมัยก่อนจะเรียนมวยไทยในวัด โดยมีวัตถุประสงค์ให้เรียนรู้ไว้เพื่อป้องกันการรุกรานของศัตรูที่จะเข้ามาทำร้าย หรือทำลายประเทศชาติ การเรียนแม่ไม้มวยไทยในสมัยโบราณส่วนใหญ่จะมีจะประยุกต์ใช้วิธีการทางธรรมชาติ เช่น การฝึกทักษะเตะต้นกล้วย การผูกผ้าขาวม้าเป็นปมใหญ่ไว้กับกิ่งไม้เพื่อไว้ใช้ในการฝึกทักษะหมัด ศอก และการฝึกทักษะการเตะ การฝึกแรงของกล้ามเนื้อขาผ่านการฝึกมวยในน้ำ และยังใช้แหวนเชือกกับลูกมะนาว เพื่อฝึกทักษะการหลบหลีก และเพิ่มความคล่องแคล่วว่องไว และใช้สถานที่ลานวัดเป็นสถานที่ในการฝึกชก ฝึกปล้ำกับคู่ต่อสู้ สมัยโบราณครูมวยจะเป็นผู้ประเมินว่า ผู้เรียนมีความสามารถมากน้อยเพียงใดผ่านการใช้สายตาหรือการทดสอบทักษะบนเวทีการต่อสู้ 2) กระบวนการสอนมวยไทยในสมัยปัจจุบัน พบว่า มีหลักสูตรมวยไทยโดยเฉพาะตั้งแต่ระดับคอร์สระยะสั้นมวยไทยในสถานศึกษา รวมทั้งมวยไทยในระดับอุดมศึกษา โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีแบบแผนที่ชัดเจนมีการวัดและประเมินผล สมรรถนะผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากการสอนในสมัยโบราณ ที่สมรรถนะผู้เรียนผ่านสายตาของผู้สอน สื่อการสอนในสมัยปัจจุบันมีความหลากหลาย เช่น ตำรา หนังสือ วีดีโอ สถานที่ สถานที่ยุทธศาสตร์ หรือสถานศึกษา เป็นต้น และมีการนำศาสตร์ที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนมวยไทย เช่น ศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์กีฬา ศาสตร์ทางด้านความเป็นครู เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเป็นมาคุณค่า คุณลักษณะ กระบวนการถ่ายทอด สรุปผลการวิจัยดังนี้

แม่ไม้มวยไทยสลับฟันปลาที่มีมาจากวิถีชีวิตของคนโบราณมีลักษณะของฟันปลา ปักษาแหวกวังมาจากธรรมชาติของนกที่ต้องเข้ารัง ชาวซัดหอกและอิเหนาทางกริขมาจากบทะเลคร ตาเถรค้ำฟ้ามาจากพระผู้ใหญ่ปลุกฝึกแพงแดงกวเอาไม้ค้ำไว้ไม่ให้ผลลงสู่พื้น มอญยันหลักมาจากวิถีชีวิตของคนมอญการค้าขายทางน้ำ ปักลูกทอยมาจากภูมิปัญญาของคนโบราณขึ้นต้นไม้หรือการละเล่นของคนมอญ จะเข้ฟาดหางมาจากบทะเลครเรื่องไกรทองชาละวัน นาคาบิดหางมาจากการเคลื่อนที่ของพญานาค และแม่ไม้มวยไทยมาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ได้แก่ ยอเขาพระสุเมรุ ตอนทศกัณฐ์ยกเขาพระสุเมรุจะเข้ฟาดหาง ตอนยักษ์บรรลัยจักรต่อสู้กับพระลักษณ์ หักงวงไอยราและหักคอเอราวัณ ตอนยักษ์อินทรีชิตสู้กับหนุมาน วิรุฬหกกลับตอนพระพิรุฬเห่าพระอิศวร ดับขวาลาตอนหนุมานเนมิตให้ใหญ่ปิดบังพระอาทิตย์ละชุนยักซ์จับลิงตอนกองทัพยักษ์ทศกัณฐ์สู้กับกองทัพลิงหนุมาน

คุณค่าของมวยไทยใช้ในการป้องกันตัว ใช้ช่วยเหลือผู้อื่นและใช้ป้องกันทรัพย์สิน คุณค่าในการเสริมสร้างสภาพทางกาย คุณค่าในการเป็นพื้นฐานในการต่อยอดทักษะมวยไทยอื่น ๆ และคุณค่าในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย

คุณลักษณะแม่ไม้มวยไทยประกอบด้วยการเล่นไหวร่างกายที่ผสมกลมกลืนในการรุกและรับเข้ากระทำคู่ต่อสู้และป้องกันตัวซึ่งเป็นศิลปะที่ประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพ

กระบวนการถ่ายทอดมวยไทยในสมัยโบราณจะฝึกเฉพาะพระมหากษัตริย์เชื้อพระวงศ์ ทหารและผู้ใกล้ชิดตลอดจนลูกศิษย์ของตนเอง การสอนครูมวยจะเป็นผู้สอนเองหรือครูมวยมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ฝึก โดยมีวิธีฝึกตามธรรมชาติ ตามวิถีชีวิต หรือใช้สอนตามกุศโลบาย สถานที่ใช้สอนตามลานวัด ตามธรรมชาติ และบ้านครูมวยที่เป็นผู้สอนมวยไทย ปัจจุบันมีการเรียนการสอนตามหลักสูตรตามทฤษฎีและปฏิบัติตามแนวหลักการทางวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แม่ไม้มวยไทย สลับฟันปลา มีที่มาจากวิถีชีวิตของคนโบราณมีลักษณะของฟันปลา ปักขาแหวกวังมาจากธรรมชาติของนกที่ต้องเข้ารัง ขวาชัดดอกและอิเหนาแทงกริชมาจากบทะเลคร เรื่องคำฟ้ากมาจากพระผู้ใหญ่วัดปลุกพักแพงแตงกวาเอาไม้ค้ำไว้ไม่ให้ผลลงสู่พื้น มอญยันหลักมาจากวิถีชีวิตของคนมอญการค้าขายทางน้ำ ปักลูกทอยมาจากมาจากภูมิปัญญาของคนโบราณขึ้นต้นไม้หรือการละเล่นของคนมอญ จระเข้ฟาดหางมาจากบทะเลครเรื่องไกรทองชาละวัน นาคาบิดหางมาจากการเคลื่อนที่ของพญานาค และแม่ไม้มวยไทยมาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ได้แก่ ยอเขาพระสุเมรุ ตอนทศกัณฐ์ยกเขาพระสุเมรุจระเข้ฟาดหางตอนยักษ์บรรลัยจักรต่อสู้กับพระลักษมณ์ หักงวงไอยลาและหักคอเอราวัณตอนยักษ์อินทรชิตสู้กับหนุมาน วิรุฬหกกลับ ตอนพระพิรุณเฝ้าพระอิศวร ดับขวาลาตอนหนุมานเนมิตให้ใหญ่ปิดบังพระอาทิตย์ละขุนยักษ์จับลิง ตอนยักษ์กองทัพยักษ์ทศกัณฐ์สู้กับกองทัพลิงหนุมาน

อรรถนิช โภคทรัพย์ (2552, 293-306) กล่าวสรุปว่า วิชาศิลปะมวยไทยควบคู่กับการบันทึกทางไสยศาสตร์ โดยนำรายละเอียดบุคลิกของตัวละครในวรรณคดีรามเกียรติ์จัดเป็น “บทท่าไม้หลักมวย” ได้แก่ บทนารายณ์ 11 ไม้มวย บทขุนยักษ์มี 18 ไม้มวย บทขุนลิงมี 29 ไม้มวย บทนางมณฑลมี 3 ไม้มวย บทนาคมี 6 ไม้มวย แยกเป็นนาคหรืองูใหญ่ และนาคคือช้างสาร บทฤๅษีมี 2 ไม้มวยและบทอื่น ๆ ที่เป็นเหตุการณ์เกร็ดประวัติศาสตร์ 3 ชนิดได้แก่ แยกขวา/มอญ/ญวน(เวียดนาม) มีความเป็นมาของแม่ไม้มวยไทย ขวาชัดดอกและอิเหนาแทงกริชมาจากบทะเลครเรื่อง ดาหลังและอิเหนาเป็นหลักฐานที่มาของเอกเทศแห่งวัฒนธรรมไทย-จาม-มลายู ในสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ภายหลังกาลล่มสลายของกรุงศรีอยุธยา 2310 ถูกเรียกเป็น อิเหนาใหญ่และอิเหนาเล็กต่อมาสมัยของพระพุทธเลิศหล้านภาลัยรัชกาลที่ 2 ทรงพระราชนิพนธ์ใหม่เป็น ขวาชัดดอกและอิเหนาแทงกริช เป็นไม้มวย วิชาศิลปะมวยไทย ส่วนไม้มวย “ญวนทอดแหและทะเลแยค้ำเสา เป็นการแสดงให้เห็นมุมมองของคนไทยที่มองญวนว่า เป็นคนที่มีมารยาเลยเหลี่ยมพริกแพง มีอาชีพเป็นช่างไม้และถนัดทางน้ำมาก สอดคล้องกับท่ามอญยันหลักและปักลูกทอยเป็นท่าสรุปเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของมอญในสมัยรัชกาลที่ 2 เกิดเป็นมอญ 3 ชุมชน ได้แก่มอญสามโคก มอญปากเกร็ดและมอญปากลัด มีความสามารถทางน้ำทางเรืองานปั้นอิฐทำโอ่ง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ชื่อท่าแม่ไม้มวยไทยมาจากบทะเลคร ได้แก่ ขวาชัดดอกและอิเหนาแทงกริช ส่วนญวนทอดแหและทะเลแยค้ำเสามาจากมุมมองของคนไทยที่มีต่อคนญวนและมอญยันหลักและปักลูกทอยมาจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของคนมอญ 3 ชุมชน

คุณค่าของมวยไทยใช้ในการป้องกันตัว ใช้ช่วยเหลือผู้อื่นและใช้ป้องกันทรัพย์สิน คุณค่าในการเสริมสร้างสรรคภาพทางกาย คุณค่าในการเป็นพื้นฐานในการต่อยอดทักษะมวยไทยอื่น ๆ และคุณค่าในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยสุเมธเมธาวิทยกุล (2534, 68) กล่าวสรุปได้ว่า คุณค่าของมวยไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ คุณค่าในตัววิชาเป็นศิลปะป้องกันตัวของมวยไทยคุณค่าในตัวผู้เรียน ได้แก่ ด้านสมรรถภาพทางกาย สมรรถภาพทางจิตและด้านจิตวิญญาณ คุณค่าในสังคมเป็นคุณค่าในการปกป้องประเทศชาติตราบเท่าทุกวันนี้และสำราญ สุขแสง (2559 ,30-32 และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540,8) ได้สรุปถึงประโยชน์และคุณค่าของมวยไทยได้ดังนี้ สรุปได้ว่า คุณค่าของมวยไทย

ประกอบด้วยคุณค่าทางด้านร่างกาย ทำให้รู้จักวิธีฝึกฝนให้ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง คงทน ทำให้มีความรวดเร็วคล่องแคล่ว ว่องไว ส่งเสริมความสัมพันธ์ของระบบประสาทและกล้ามเนื้อให้ดีขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันโรค คุณค่าทางด้านจิตใจทำให้เกิดความกล้าหาญ ทำให้มีความมานะ อดทน ในการส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความเข้มแข็งทางจิตใจ คุณค่าทางด้านอารมณ์ทำให้จิตใจร่าเริงแจ่มใส ทำให้มีสมาธิสามารถควบคุมจิตใจให้สงบ ทำให้มีความสุข เยือกเย็น รู้จักอดทน อดกลั้น คุณค่าทางสังคมเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักรักชาติวัฒนธรรมอันดีงามและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกีฬามวย สอดคล้องกับธีรพล พบลาภ (2557, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ศิลปะมวยไทยมีคุณค่าต่อการพัฒนาและสร้างเสริมความเข้มแข็ง ทางด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและศาสนา และด้านการศึกษา ทำให้ประเทศไทยดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพและมีความสุขมาจนถึงปัจจุบัน โดยคุณค่าของศิลปะมวยไทยในแต่ละด้านอาจปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและบทบาททางสังคม

คุณลักษณะแม่ไม้มวยไทยประกอบด้วยการเล่นไหวร่างกายที่ผสมกลมกลืนในการรุกและรับเข้ากระทำการต่อสู้ และป้องกันตัวซึ่งเป็นศิลปะที่ประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในรูปแบบต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพ

จรัสเดช อุลิต (2548, 164-170) กล่าวว่า แม่ไม้มวยไทย หมายถึง ท่าของการใช้ศิลปะมวยไทยที่สำคัญที่สุด อันเป็นพื้นฐานของการใช้แม่ไม้มวยไทยซึ่งผู้ฝึกมวยไทยจะต้องเรียนรู้และปฏิบัติให้ได้ก่อนที่จะฝึกลูกไม้ซึ่งถือว่าเป็นการใช้แม่ไม้มวยไทยที่ละเอียดขึ้น อาจารย์สมัยโบราณ ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดแบ่งแม่ไม้มวยไทยเป็น 15 ไม้มวยไทย ยมดิษฐ์ (2549, 42) กล่าวว่า แม่ไม้มวยไทยเป็นท่าของการใช้ศิลปะมวยไทยที่สำคัญที่สุด อันเป็นพื้นฐานของการใช้ศิลปะมวยไทย และได้จัดแบ่งแม่ไม้มวยไทยไว้ 15 ไม้มวยไทย ได้แก่ สลับฟันปลา ปักขาแหวกกรัง ขวาชัดดอก อิเหนาแทงกริช ยกเขาพระสุเมรุ ตาเถรค้ำฟ้า มอญยันหลัก ปักลูกทอย จระเข้พาดหาง หักงวงไอยรา นาคาบิดหาง วิรุณหกกลับ ดับชวลา ขุนยักษจับลิง และ หักคอเอราวัณโดยฝึกปฏิบัติได้อย่างจริง สำราญ สุขแสง (2559, 32) กล่าวว่า คุณลักษณะของมวยไทยมวยไทยใช้อวัยวะ 6 ชนิด ในการต่อสู้กับปรปักษ์ ได้แก่ หมัด ศอก แขนท่อนล่างเท้า เข้ม และเข่า เข้ากระทำการกับคู่ต่อสู้ ด้วยการเข้าชก ต่อย เขก โขกทุบ เตะ ถีบ เหน็บ อัด ยัน เหยียบ เหวี่ยง ปัก ทิ่ม ฉีดยื่น กระทบ สับ เสียบเขี่ย กัด ทุ้ม ฟาด มัด รัด หักแขน หักขา หักคอ ฯลฯ อวัยวะแต่ละชนิดดังกล่าวมีวิธีใช้ดังนี้ 1) หมัดใช้ทั้งกระทบ กระทบ ซึ่งมีทั้งกระทบขึ้นและกระทบลง เหวี่ยง ซึ่งมีทั้งเขี่ยสั้นและเขี่ยยาว เขก โขก และทุบ 2) ศอกใช้เขี่ย ปัก กัด ทิ่ม ฉีดยื่น กัด และกระทบ 3) แขนท่อนล่าง ใช้สับ เสียบ ปัด เหวี่ยง และเขี่ย 4) เท้า ใช้ถีบ เหน็บ อัด คือการเตะด้วยปลายโต่ง ยัน เหยียบ เตะ และกระทบเท้า 5) เข้มใช้เขี่ยซึ่งมีทั้งเขี่ยสั้นและเขี่ยยาว 6) เข่าใช้โขย โยน ยัด เหวี่ยง กัด และกระทบ สอดคล้องกับธีรพล พบลาภ (2557, บทคัดย่อ) กล่าวว่า คุณลักษณะไทยในศิลปะมวยไทย ประกอบด้วย ความกตัญญู กตเวทิตะ ความสามัคคี ความมานะพากเพียรความอดทนเข้มแข็งและช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคุณลักษณะที่แทรกอยู่ในเนื้อหาสาระของศิลปะมวยไทย ทุกยุคทุกสมัยเป็นคุณลักษณะไทยที่สามารถพัฒนาผู้เรียนและฝึกฝนมวยไทยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคมและสติปัญญา ทำให้ผู้เรียนและฝึกฝนมวยไทยเป็นคนดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

กระบวนการถ่ายทอดมวยไทยในสมัยโบราณจะฝึกเฉพาะพระมหากษัตริย์เชื้อพระวงศ์ ทหารและผู้ใกล้ชิดตลอดจนลูกศิษย์ของตนเอง การสอนครูมวยจะเป็นผู้สอนเองหรือครูมวยมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ฝึก โดยมีวิธีฝึกตามธรรมชาติ ตามวิถีชีวิต หรือใช้สอนตามกุศโลบาย สถานที่ใช้สอนตามลานวัด ตามธรรมชาติ และบ้านครูมวยที่เป็นผู้สอนมวยไทย ปัจจุบันมีการเรียนการสอนตามหลักสูตรทั้งทฤษฎีและปฏิบัติตามแนวหลักการทางวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย วรยุทธ์ ทิพย์เที่ยงแท้ (2553, 18) กล่าวสรุปว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ วิถีชีวิตและประเพณี แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การถ่ายทอดระหว่างหลวง 2) การถ่ายทอดจากหลวงสู่ราษฎร และ 3) การถ่ายทอดระหว่างราษฎร และกล่าวอีกว่า กระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้มวยไทยทั้งผู้ที่ถ่ายทอด ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดวิชา และผู้ที่คิดรับการถ่ายทอดต้องผ่านการขัดเกลาทางความคิดจิตใจไปด้วยกัน พร้อมกับการเล่าเรียนและฝึกวิชาด้วยหลักคุณธรรม ครูสมัยก่อนมีคุณธรรมสูงมาก คิดว่าเอาความรู้ไปสอนกับคนไม่ดีก็จะเอาไปรังแกคนอื่น บาปกรรมจะตกถึงเขา เพราะฉะนั้นถ้าไม่เจอคนดีที่มีคุณธรรมคู่ควรพอเขาก็ปล่อยให้วิชาตายตามเขาไปดีกว่านอกจากนี้ยังกล่าวถึง

กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยมีหลายวิธี เช่น การบอกเล่า การสาธิต การปฏิบัติจริง การถ่ายทอดโดยให้เรียนรู้จากสื่อด้วยตนเอง การถ่ายทอดโดยจัดในรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดโดยใช้การแสดงพื้นบ้านเป็นสื่อ การถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยบันทึกองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์ เช่น ตำราต่าง 8. การถ่ายทอดด้วยวิธีการผ่านทางกิจกรรมอย่างง่าย ๆ เช่น การละเล่น การเล่นนิทาน และการถ่ายทอดในรูปแบบของการบันเทิง เป็นการสอดแทรกในเนื้อหา คำร้องของการแสดงต่าง ๆ เช่น ลิเก โนรา สอดคล้องกับสอดคล้องกับธีรพล พบลาม (2557,บทคัดย่อ) กล่าวว่า การถ่ายทอดศิลปะมวยไทยในอดีตเป็นไปตามวิถีชีวิตในสังคม ผู้ถ่ายทอดคือ พระ ครูตามสำนัก/ค่าย ครูในวัง สถานที่ถ่ายทอดคือ วัด วัง สำนัก/ค่าย สำนักฤๅษี ในปัจจุบันมีการถ่ายทอดในสถาบันการศึกษา และตามสำนัก/ค่ายเท่านั้น ความรู้ที่ถ่ายทอดคือ ความรู้ด้านทักษะการต่อสู้ ความรู้ ด้านคุณธรรม ครูจะเป็นต้นแบบที่ถูกต้องในการถ่ายทอด และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง วัตถุประสงค์โดยพิจารณาจากความสามารถในการต่อสู้ได้จริง ส่วนในสถาบันการศึกษาจะมีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนมักจะสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ไม่เครียด มีความสนุกสนานแต่ก็มีระเบียบวินัยด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยต้องศึกษาประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงการสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความเป็นมาของท่าแม่ไม้มวยไทยและลูกไม้มวยไทย กลมมวยและเชิงมวย

เอกสารอ้างอิง

- จรัสเดช อุลิต และคณะ.(2541).ตำรามวยไทยศาสตร์และศิลปะการต่อสู้.ปทุมธานี.ศิลป์สยามบรรจุกัณฑ์ และการพิมพ์.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2549). งานวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างเสริมกิจกรรมและพัฒนาสื่อต้นแบบเพื่อพัฒนากีฬามวยไทย. ราชบุรี: วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ชาญณรงค์ สุหงษา. (2545). “อนาคตภาพมวยไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาติ.” ศิลปศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ธีรพล พบลาม. (2557). การวิเคราะห์คุณค่าศิลปะมวยไทย.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุจิตรา สุนทรทรัพย์. (2540) การวิเคราะห์คุณลักษณะไทย คุณค่าและกระบวนการถ่ายทอดลีลา การต่อสู้ป้องกันตัวแบบไทย:กระบี่กระบอง. วารสารครุศาสตร์,40.
- สุเมธ เมธาวิทยากุล. (2534). ปรัชญาเบื้องต้น (Introduction to Philosophy). กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้า.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ. (2540). “ศิลปะมวยไทย.” กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำราญ สุขแสวง. (2559). การสร้างโปรแกรมการฝึกซ้อมมวยไทยสำหรับนักมวยไทยอาชีพ.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อรรถนิช โภคทรัพย์.(2552). ภูมิศาสตร์ปรัชญาแห่งมวยไทย มหาเวทย์มวยไทย.กรุงเทพฯ : พี.วาทีน พับลิเคชั่น.

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Learning Achievement of Research Methodology in Public Health Course by Active Learning Plan of the Public Health Program's Students, Muban Chonbueng Rajabhat University

รินรำไพ พุทธิพันธ์

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Corresponding author e-mail, totty.rp@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข และ 2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาโดยใช้แผนการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข การวิจัยนี้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว วัตก่อน-หลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข ปีการศึกษา 2563 จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้เชิงรุกวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข, แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) และแบบบันทึกคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม งานที่มอบหมายและการนำเสนอโครงร่างวิจัย ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ Pre-test, Post-test จำนวน 40 ข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC), ค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราว (KR-20), ทดสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามและค่าความยาก-ง่าย (p) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ Paired t-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ประเมินประสิทธิภาพของแผนการสอนจะประเมินจากการสอบหลังเรียน (Post-test) ใช้เกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 โดยกำหนดให้ค่าเท่ากับ 70/70 และประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยเปรียบเทียบคะแนน Pre-test และ Post-test โดยกำหนดให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้มากกว่าร้อยละ 80

ผลการวิจัย พบว่า การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ค่าเที่ยงตรงของเครื่องมือ ได้ค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 0.90 ผลการทดสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีความชัดเจนในความหมายของคำถาม สามารถแปลความหมายได้ตรงกัน และผลทดสอบความยากง่ายของข้อคำถาม พบว่าข้อคำถามมีค่าคะแนนระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.80 แสดงถึงข้อคำถามอยู่ในระดับปานกลาง และค่อนข้างง่าย มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้ จากผลคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ก่อนเรียน เท่ากับ 16.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.39 เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 35.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.13 เมื่อพิจารณาจากค่า t-test แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากผลการคำนวณประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 85.47/88.50 ซึ่งมากกว่าที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ 70/70 แสดงให้เห็นว่าแผนการเรียนรู้เชิงรุกนี้มีเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีประสิทธิภาพเหมาะสมสำหรับประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย จากผลการ

คำนวณผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ พบว่านักศึกษาทำข้อสอบได้คะแนนเฉลี่ย 35.40 คะแนน (S.D. = 2.02) เมื่อคำนวณผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้เท่ากับ 80.31 % ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าแผนการเรียนนี้ทำให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการระเบียบวิธีวิจัยมากขึ้น

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงรุก ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ระเบียบวิธีวิจัย E1/E2

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop a proactive learning plan in the research methodology course in public health and 2) to assess the learning achievement of students by using the proactive learning plan in the research methodology course in public health. This research was conducted according to the One-Group Pretest-Posttest Design model. The population used in this study were 3rd year public health science students studying research methodology in public health, academic year 2020. Number of people 58 people. The research tools were an active learning plan in public health research methodology, pre-test and post-test, and an observation score record form. The quality of the instruments used in this research were 40 pre-test, post-test by determining the Index of Consistency (IOC), confidence by using Cronbrach's alpha coefficient (KR -20). Test the questionnaires' multiple choice and difficulty-easy values (p) to compare the difference in test scores before and after learning activities according to the proactive learning plan by using the t-test at 95% confidence level. The effectiveness of the lesson plan is assessed from a post-test using the standard E1/E2, with a value of 70/70. and evaluating learning achievement by comparing Pre-test and Post-test scores by requiring students to have a learning achievement of more than 80%.

The results of the research revealed that the quality inspection of research tools The accuracy of the instrument had an average IOC of 0.90. The multiple-choice test results showed that all questions were clear in the meaning of the questions. can be interpreted exactly the same and the result of the difficulty test of the question It was found that the questions had a difficulty score between 0.40 – 0.80 indicating that the questions were at a moderate level. and quite easy It is suitable for use to measure learning achievement. From the scores before and after the class It was found that the students had a mean score (\bar{x}) before the study was 16.64 points, and the standard deviation (S.D.) was 3.39 when compared to after school. The mean score was 35.28 points, and the standard deviation (S.D.) was 2.13 when considering the t-test value, indicating that the students' knowledge had a statistically significant increase. at 95% confidence level. From the calculation of the efficiency of the proactive learning plan of the research methodology course in public health, the value of E1/E2 was 85.47/88.50 which was higher than the researcher's determination of 70/70, indicating that this proactive learning plan had It meets the specified criteria and is appropriately effective for evaluating the learning achievement of students in the field of public health science both in the Buddhist range. Mental and Range Skills. From

the results of calculating the learning achievement of the research methodology course in public health with the proactive learning plan of students in the public health sciences program It was found that the students took the exam with an average score of 35.40 points (S.D. = 2.02) when calculating the learning achievement equal to 80.31%, which meets the specified criteria. It shows that this study plan provides students with a better understanding of the research methodology process.

Keywords : Active learning, Learning achievement, Research methodology, E1/E2

บทนำ

ในปัจจุบันการวิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์ในการแสวงหาความรู้และคำตอบของปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่รู้หรือสงสัย การวิจัยทำให้มนุษย์มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นชนชาติใดที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยย่อมส่งผลให้ชนชาตินั้นมีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เป็นต้น สำหรับประเทศไทยถือว่าการวิจัยมีจำนวนมากและมีการพัฒนามาอย่างยาวนาน แต่การวิจัยของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าให้เทียบเคียงกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อเป็นการส่งเสริมศักยภาพการวิจัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถพัฒนาประเทศชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยจึงมีนโยบายด้านการศึกษาภายใต้กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เน้นถึงการวิจัยและค้นหาแนวทางการพัฒนา การสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

การวิจัยชั้นเรียน เมื่อแบ่งตามประเภทตามศาสตร์ ถือว่าเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพราะมีลักษณะสำคัญในการวัดความรู้ ความรู้สึก การรับรู้และความคิดต่างๆ ในตัวผู้เรียนโดยเป็นการวัดทางอ้อมในสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ค่อยชัดเจน เครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสังเกตต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนสูง ถ้าพิจารณาตามเกณฑ์จุดมุ่งหมายแล้วถือว่าเป็นการวิจัยและพัฒนาหรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากเกือบทั้งหมดเกิดจากประสบปัญหาหรือต้องการแก้ปัญหาในระหว่างปฏิบัติการสอน เพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างรวดเร็วหรือภายใน 1 ภาคเรียน โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนปกติ ถ้าแบ่งตามเกณฑ์วิธีการเก็บข้อมูล อาจเป็นได้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับตัวแปรหรือเนื้อหาที่ศึกษา หรือวัตถุประสงค์ของผู้สอน หรือเหตุผลอื่นๆ ถ้าแบ่งตามเกณฑ์ระเบียบวิธีวิจัย ถือว่าเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพราะผู้สอนจะต้องพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมหรือแผนการเรียนรู้อื่นมาในการใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ โดยการนำไปทดลองใช้เพื่อศึกษาผลของการทดลองนวัตกรรมหรือแผนการเรียนรู้อื่น (พิสนุ, 2552)

รายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยถือว่าเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญที่จะสร้างองค์ความรู้เรื่องการวิจัยให้นักศึกษาได้เข้าใจความหมาย หลักการและวิธีเขียนโครงร่างการวิจัย สามารถออกแบบงานวิจัยได้ด้วยตนเอง การเรียนรายวิชานี้ยังช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีกระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะ การสังเกต การตั้งคำถาม การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผล สามารถอธิบายได้ในทุกขั้นตอนปฏิบัติ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีของนักวิจัยที่จะสร้างสรรค์งานวิจัยให้ดีและมีประสิทธิภาพได้ เมื่อสำเร็จการเรียนรายวิชานี้แล้ว นักศึกษาจะได้โครงร่างงานวิจัยเพื่อนำไปศึกษาต่อในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย รายงานผลและเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ในรายวิชาโครงการวิจัยในงานสาธารณสุข ในภาคการศึกษาถัดไป

การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน โดยมีกระบวนการเรียนรู้โดยการเรียนรู้จากการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการ

วิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งผู้เรียนได้ใช้ กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมิน (Bonwell & Eison, 1991) ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การเรียนรู้เชิงรุกสร้างมีแนวคิดมาจากทฤษฎี การเรียนรู้ของผู้ใหญ่คือ 1) นัยสำคัญของการเรียนรู้คือ เนื้อหาที่ผู้เรียนจะยอมรับต้องมี ความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของผู้เรียน 2) การเรียนรู้ต้องเรียนผ่านการกระทำ 3) การเรียนรู้คือ การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตนเองและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนคนอื่นๆ ทั้งด้านความรู้สึกและสติปัญญาเรียนรู้ได้ดีที่สุด คือ การได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ (Morale, 2000) ดังนั้น การเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้นำ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีกลยุทธ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติที่เป็นจุดแข็งและสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับ ผู้เรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้ แบบกลุ่มใหญ่ โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดเดียวกันคือให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกในรูปแบบที่เน้นทักษะ 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย สถาพร (2558) ได้อ้างจาก Mckinney (2008) เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี อาทิ การแลกเปลี่ยนความคิด การทำงานเป็นกลุ่ม การวิจัย เป็นต้น โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้แบบ Active learning ได้ตลอดเวลา เนื่องจากการวิจัยมีเนื้อหาสาระให้เรียนรู้ในเรื่องของระเบียบวิธีวิจัย ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องผ่านกิจกรรมที่แลกเปลี่ยนความคิด ทำงานเป็นกลุ่ม รวมถึงการวิเคราะห์หรือศึกษาการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ถึงจะทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถออกแบบงานวิจัยของตนเองได้ เมื่อเข้าสู่กระบวนการวิจัย การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยที่ออกแบบไว้ และการอ่านบทความวิจัยเพื่อนำมาอธิบายหรือสรุปงานวิจัยของตนเอง ทั้งหมดนี้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้แบบ Active learning ได้ทั้งสิ้น

แผนการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) จึงเป็นแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนำมาออกแบบแผนการสอนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยได้เป็นอย่างดี เพราะรายวิชานี้ต้องเน้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด นักศึกษาถึงจะเข้าใจได้ถ่องแท้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต จากการผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขที่เรียนรายวิชานี้ที่ผ่านมา นักศึกษาได้ทำการวิจัยในหัวข้อที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก บางหัวข้อสามารถนำไปศึกษาเชิงลึกต่อไปได้ แต่กลับพบว่านักศึกษาดำเนินการวิจัยไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลหรือการใช้สถิติไม่เหมาะสมกับข้อมูลวิจัย จึงต้องมีการแก้ไขอยู่หลายครั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะสร้างแผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรายวิชานี้ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พิสัย ซึ่งในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข สามารถเน้นทักษะผู้เรียนได้ทั้ง 3 ด้าน แต่จะเน้นด้านทักษะพิสัยมากกว่าทักษะอื่น เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของรายวิชานี้ นักศึกษาจะต้องมีทักษะในการเขียนโครงร่างการวิจัยและนำเสนอโครงร่างงานวิจัยได้ เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาในรายวิชานี้แล้ว คาดว่านักศึกษาจะเข้าใจหลักการและวิธีการเขียนงานวิจัยมากขึ้นจนสามารถดำเนินการวิจัยได้ถูกต้อง มีความเข้าใจในงานวิจัยของตนเองจนสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำพัฒนาแผนการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือเพื่อสร้างนวัตกรรมการสอนที่พัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้เชิงรุกรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ก่อนและหลังการสอนโดยใช้แผนการเรียนรู้เชิงรุก รายวิชาการเบี่ยงวิถีวิจัยในงานสาธารณสุข

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 58 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาการเบี่ยงวิถีวิจัยในงานสาธารณสุข

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย

3. ขอบเขตพื้นที่

วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดี่ยว วัดก่อน-หลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ประเมินประสิทธิภาพของแผนการสอน ใช้เกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน กับคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งสุดท้าย (Final) หลังจากเรียนจบ เครื่องมือวิจัยเพื่อใช้เก็บข้อมูล ประกอบด้วย

1) แผนการเรียนรู้เชิงรุกวิชาการเบี่ยงวิถีวิจัยในงานสาธารณสุข

2) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3) แบบบันทึกคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม งานที่มอบหมายและการนำเสนอโครงร่างวิจัย

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ Pre-test, Post-test จำนวน 40 ข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC), ค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราว (KR-20), ทดสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามและค่าความยาก-ง่าย (p) ให้ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ IOC มีค่า 0.5 ขึ้นไป, ค่า KR-20 มีค่า 0.7 ขึ้นไป และค่าความยาก-ง่าย อยู่ในช่วง 0.4-0.8 ทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ผลดังนี้ ทดสอบค่าเที่ยงตรงของเครื่องมือ ได้ค่า IOC เฉลี่ย เท่ากับ 0.90 แสดงว่ามีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ผลการทดสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีความชัดเจนในความหมายของคำถาม สามารถแปลความหมายได้ตรงกัน และผลทดสอบความยากง่ายของข้อคำถาม พบว่าข้อคำถามมีค่าคะแนนระดับความยากอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.80 แสดงถึงข้อคำถามอยู่ในระดับปานกลาง และค่อนข้างง่าย มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขึ้นก่อนการทดลอง

1) แนะนำแผนการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของการเรียน กิจกรรมในชั้นเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

2) ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

3) ดำเนินกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้เชิงรุกวิเคราะห์เบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข
ชั้นทดลอง

1) ผู้สอนกระตุ้นให้นักศึกษาวางแผนออกแบบงานวิจัยของตนเอง โดยกระตุ้นให้ทบทวนวรรณกรรม อ่านบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนักศึกษาสามารถซักถามหรือปรึกษาระหว่างปฏิบัติการ

2) ให้นักศึกษานำเสนอโครงร่างงานวิจัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้สอนและนักศึกษา
คนอื่น ๆ

3) สังเกตพฤติกรรมการเรียน การโต้ตอบ การแสดงความคิดเห็นและการซักถามของนักศึกษา

4) ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

ชั้นหลังการทดลอง

1) ประเมินผลการเรียนรู้ด้านพุทธิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย โดยหาประสิทธิภาพของแผนการสอน E1/E2
ที่กำหนดเกณฑ์ให้มีค่าเท่ากับ 70/70

2) ประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยจากคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การโต้ตอบ การ
แสดงความคิดเห็นและการซักถามของนักศึกษา

3) ประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยจากคะแนนการนำเสนอโครงร่างงานวิจัย

4) วิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนตามแผนการเรียนรู้
เชิงรุก โดยใช้ Paired t-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2) ประเมินประสิทธิภาพของแผนการสอนจะประเมินจากการสอบหลังเรียน (Post-test) ใช้เกณฑ์มาตรฐาน
E1/E2 โดยกำหนดให้ค่าเท่ากับ 70/70

3) ประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยเปรียบเทียบคะแนน Pre-test และ Post-test โดยกำหนดให้นักศึกษามี
ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้มากกว่าร้อยละ 80

ผลการวิจัย

1) แผนการเรียนรู้เชิงรุกเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการเรียนรู้เชิงรุกวิเคราะห์เบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข ซึ่งจัดการเรียนการสอนตาม มคอ.3
ทั้งหมด 45 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน Pre-test และ Post-test

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัย คือข้อสอบวัดความรู้แบบปรนัย 40 ข้อ ให้นักศึกษาทำข้อสอบก่อนดำเนินการจัดการ
เรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้เชิงรุกที่ออกแบบไว้ บันทึกคะแนนที่ได้เป็นคะแนน Post-test เมื่อดำเนินการสอน
เรียบร้อยแล้ว ให้นักศึกษาทำข้อสอบชุดเดิมอีกครั้ง บันทึกคะแนนที่ได้เป็นคะแนน Post-test ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุก

คะแนน	จำนวนนักศึกษา (คน)	คะแนนเต็ม (คะแนน)	\bar{X} (คะแนน)	S.D.	t-test	P
Pre-test	58	40	16.64	3.39	12.35*	0.006
Post-test	58	40	35.40	2.02		

จากผลคะแนนก่อนและหลังเรียนรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา จะเห็นว่ามีความแตกต่าง (x) ก่อนเรียน เท่ากับ 16.64 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.39 เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 35.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.13 เมื่อพิจารณาจากค่า t-test แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3) ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข

การหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข จะใช้เกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 โดยกำหนดให้ค่าเท่ากับ 70/70 ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$E1 = \left(\frac{x1}{A} \right) \times 100$$

$$E2 = \left(\frac{x2}{B} \right) \times 100$$

- เมื่อ
- E1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 - E2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 - $\bar{x1}$ คือ คะแนนรวมเฉลี่ยของการประเมินพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย
 - A คือ คะแนนเต็มของการประเมินพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย
 - $\bar{x2}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)
 - B คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข

เกณฑ์มาตรฐาน	จำนวนนักศึกษา (คน)	คะแนนเต็ม (คะแนน)	คะแนนเฉลี่ย (คะแนน)	E1/E2
E1	58	100 (A)	85.47 ($\bar{x1}$)	85.47/88.50
E2	58	40 (B)	35.40 ($\bar{x2}$)	

จากผลการคำนวณประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้เชิงรุกของรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 85.47/88.50 ซึ่งมากกว่าที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ 70/70 แสดงให้เห็นว่าแผนการเรียนรู้เชิงรุกนี้มีเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีประสิทธิภาพเหมาะสมสำหรับประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย

4) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยเปรียบเทียบคะแนน Pre-test และ Post-test

การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการทดลองเป็น One group pre-test post-test design เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 58 คน โดยกำหนดว่านักศึกษาอย่างน้อยร้อยละ 80 มีความรู้เพิ่มขึ้น ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

ข้อมูล	คะแนน					ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (%)
	เต็ม	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X}	S.D.	
Pre-test	40	24	10	16.64	3.39	80.31
Post-test	40	39	31	35.40	2.02	

จากผลการคำนวณผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ พบว่านักศึกษาทำข้อสอบได้คะแนนเฉลี่ย 35.40 คะแนน (S.D. = 2.02) เมื่อคำนวณผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ได้เท่ากับ 80.31 % ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าแผนการเรียนนี้ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการระเบียบวิธีวิจัยมากขึ้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของผู้สอนและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการวิจัยชั้นเรียนส่วนใหญ่ในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นที่บูรณาการแผนการเรียนรู้เชิงรุกเข้ากับการเรียนในสาขาที่หลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น เดชดนัย และคณะ (2559) ได้ศึกษา “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active learning)” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเรียน เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชานี้ โดยใช้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ เป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ แผนการสอนแบบมีส่วนร่วม แบบบันทึกพฤติกรรมทางการเรียน แบบทดสอบทักษะการคิด และแบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางการเรียนของนักศึกษาหลังการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมดีขึ้นทั้งในด้านการทำงาน เป็นกลุ่มการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกเพื่อสะท้อนความคิดเห็นร่วมกัน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ระดับมาก (\bar{X} =4.17, S.D.=0.476)

เช่นเดียวกับเพชรรัตน์ (2560) ได้ศึกษา “กลยุทธ์การเรียนรู้วิชาระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ Active learning ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม โดยให้นักศึกษาคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนบ้านปากคลอง หมู่ที่ 6 ซึ่งประสบปัญหาด้านการหาเลี้ยงชีพ มีกระบวนการ คือ การกำหนดคำถามเพื่อการเรียนรู้และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ ผลที่ได้คือ การเรียนรู้การวิจัยจากสภาพชีวิตจริงของชาวประมงบ้านปากคลอง ซึ่งผู้เรียนสามารถกำหนดโจทย์วิจัยเพื่อแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนจนแล้วเสร็จเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันคือ การคิดสร้างสรรค์โจทย์การเคารพให้เกียรติชาวบ้านและตัวแทนภาคอุตสาหกรรม การคิดสังเคราะห์ ด้วยการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กลั่นกรอง แนวคิดทฤษฎีทางการจัดการเพื่อตอบโจทย์ การจัดระบบอย่างองค์รวมและการนำเสนอใหม่ในรูปแบบงานวิจัย

จะเห็นว่าผลที่ได้จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา และชี้ให้เห็นว่าทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถปรับตัวให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกได้เป็นอย่างดีและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันที่ต้องเน้นการสอนออนไลน์ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องพัฒนาแผนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ให้มากขึ้น ในขณะที่ผู้เรียนหรือนักศึกษาในยุคปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีทักษะและความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ดังนั้นแผนการเรียนรู้เชิงรุกจึงเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยแผนการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุขสามารถนำไปปรับใช้กับรายวิชาอื่นได้ โดยเฉพาะรายวิชาที่เน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน แต่ควรกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์สาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- เดชดนัย จุ้ยชุม, เกษรา บ่าวแซมซ้อย, และศิริกัญญา แก่นทอง (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). นราธิวาส: วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- พิสนุ พงศ์ศรี (2552). วิจัยชั้นเรียน: หลักการและเทคนิคปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- เพชรรัตน์ วิริยะสีบงศ์ (2560). กลยุทธ์การเรียนรู้วิชาการระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ชลบุรี: วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- สถาพร พุทธิภูมิกุล (2558). เอกสารประกอบการฝึกอบรม “คุณภาพผู้เรียน.....เกิดจากกระบวนการเรียนรู้”. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
- Bonwell, C.C. & Eison, J.A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. ERIC Clearinghouse on Higher Education Washington DC. U.S.A.: George Washington Univ. Washington DC.
- Mckinney, S. E. (2008). Developing Teachers for High-Poverty Schools: The Role of the Internship Experience. Urban Education. 43 (1), 68-82.
- Morable, L. (2000). Using Active Learning Techniques. Department of Education. U.S.A.: The Texas Higher Education Coordinating Board and Richland College.

ความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ2ส และภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

Health Literacy 3E2S and Nutritional Status of The Elderly in Chom Bueng Subdistrict, Chom Bueng District, Ratchaburi Province

รัชดาพร ฐานมัน^{1*} และ นภัทร สุขเสริม²

^{1,2}อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาลัยมวยไทยและการแพทย์แผนไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author, Email : ratchadaporntha@mcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส ของกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อประเมินภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี จำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ 1) แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตาม3อ.2ส. ของประชาชนที่มี อายุ 15 ปีขึ้นไป ฉบับปรับปรุงปี 2561 อ้างอิงจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 2) แบบประเมินภาวะโภชนาการ Mini Nutritional Assessment (MNA®) ฉบับแปลเป็นภาษาไทย โดยสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส ของผู้สูงอายุ พบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 178 คน ร้อยละ 61.59 หากพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ในทุกด้าน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็พบว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการกินผักหลาย ๆ ชนิดที่มีสีสันท่างกัน ช่วยป้องกันโรค สำหรับด้านพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวข้องตามหลัก 3อ 2ส พบว่า มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลัก 3อ 2ส อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 257 คน ร้อยละ 88.92 ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติ 6-7 วันต่อสัปดาห์ ในเรื่องของการควบคุมปริมาณอาหารและควบคุมรสอาหารไม่ให้หวาน มัน เค็มจัดทุกมื้อ จำนวน 140 คน ร้อยละ 48.44 และไม่ได้ปฏิบัติใน 1 สัปดาห์ มากที่สุด คือ ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 102 คน ร้อยละ 35.29

2) ผลการประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 65.37 ปี S.D.=6.44 อายุต่ำสุด - สูงสุด = 53-87 ปี มีน้ำหนักเฉลี่ยอยู่ที่ 59.39 กิโลกรัม S.D. = 9.19 ต่ำสุด-สูงสุด = 39-90 กิโลกรัม มีส่วนสูงเฉลี่ย 156.73 เซนติเมตร S.D.=9.19 ต่ำสุด-สูงสุด = 140-175 เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย (BMI) ส่วนใหญ่ปกติ (18.5-24.90) จำนวน 113 ร้อยละ 39.10 น้อยที่สุดคืออยู่ในกลุ่มโรคอ้วน (มากกว่าและเท่ากับ 30) จำนวน 26 ร้อยละ 9.00 ส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการปกติ (12-14 คะแนน) จำนวน 155 คน ร้อยละ 53.63 และไม่พบว่ามีภาวะขาดสารอาหาร หลังจากนั้นให้กลุ่มเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหารประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุเพื่อให้ทราบภาวะสุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการปกติ (>23.50 คะแนน) จำนวน 81 คน ร้อยละ 60.45 และไม่พบกลุ่มตัวอย่าง ว่างมีการขาดสารอาหาร

คำสำคัญ: ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ภาวะโภชนาการ ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The objectives of this survey research were 1) To study the health literacy 3E2S principles of the elderly in Chom Bueng sub-district, Chom Bueng district, Ratchaburi province 2) To assess the nutritional status of the elderly group in Chom Bueng sub-district, Chom Bueng District, Ratchaburi Province. The sample was an elderly person aged 60 years and over who lived in Chom Bueng Sub-District, Chom Bueng District, Ratchaburi Province 289 persons. The research used questionnaire instrument consisted of 2 parts: 1) Health Knowledge and Behavior Assessment Form according to 3E2S for people aged 15 years and over (version 2018) referring to the Department of Health Ministry of Health. 2) Nutritional Assessment Form by Mini Nutritional Assessment (MNA®), Thai translation by the Nutrition Research Institute Mahidol University. Data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that

1) Health literacy 3E2S principles of the elderly found that, overall, 178 people were 61.59 percent of the moderate health literacy. If considering each aspect. The most cognition was the effect of alcohol consumption. The least cognition was Eating a variety of vegetables with different colors helps prevent disease. Regarding the correct health behaviors in relation to the 3E2S principles, it was found that 257 people had 88.92% of the correct health behaviors according to the 3E2S principles, most of whom practiced. 6-7 days a week In the matter of controlling the amount of food and controlling the taste of food not to be sweet, oily, and very salty at every meal, 48.44% of 140 people, and did not practice in 1 week, the most was drinking alcohol or alcoholic beverages of 102 people, 35.29%.

2) The nutritional status of the elderly found that : Most of the samples were female, average age 65.37 years, SD=6.44, minimum–maximum = 53–87 years, mean weight 59.39 kg, SD = 9.19, lowest – maximum = 39–90 kg, mean height 156.73 cm SD. =9.19 lowest–highest = 140–175 cm. Body mass index (BMI) was mostly normal (18.5-24.90) was 113 persons, 39.10 percent was the least. Obesity (≥ 30) was 26 persons 9.00 , most had normal nutritional status (12 - 14 points) of 155 persons, 53.63 percent and non malnutrition. After that, the group at risk of malnutrition was asked to assess the nutritional status of the elderly to determine their health status. It was found that most of the 81 people had normal nutritional status (>23.50 points) of 60.45 percent, and non malnutrition.

Keywords : Health literacy , Nutritional Status, Elderly

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544-2643 จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั้งโลก จากการรายงานของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขปี 2563 พบว่าประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 2 ของการมีร้อยละของประชากรสูงอายุใน 10 ประเทศอาเซียน จำนวน 11.6 ล้านคน ร้อยละ 17.50 จากประชากรอาเซียนทั้งหมด และจากการคาดการณ์ประชากรสูงวัยในประเทศไทย โดยเริ่มจากปี พ.ศ.2548 – 2576 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีของการสำรวจ และคาดว่าในปี 2565 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, 2563) และข้อมูลสถิติจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2563 พบว่ามีจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวน 143,876 คน ร้อยละ 20.87 จากประชากรทั้งหมด และมีแนวโน้มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น (สำนักบริการการทะเบียน กรมการปกครอง, 2563) จากการรายงานคลังข้อมูลสุขภาพจังหวัดราชบุรี ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2560 พบผู้สูงอายุป่วยด้วยโรคสำคัญที่พบบ่อย ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง จำนวน 66,339 คน หรือร้อยละ 48.90 โรคเบาหวาน จำนวน 28,500 คน ร้อยละ 21.00 โรคหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 2,897 คน ร้อยละ 2.10 โรคหลอดเลือดสมอง จำนวน 1,789 คน ร้อยละ 1.30 และร้อยละ ของผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี่ จำนวน 9,617 ร้อยละ 30.9 ภาวะโภชนาการผู้สูงอายุ ประเมินโดยใช้ดัชนีมวลกาย พบผู้สูงอายุเป็นโรคอ้วน ร้อยละ 26.40 ผอม ร้อยละ 8.60

อาหารและโภชนาการที่ดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยทางกรรมพันธุ์และปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งสภาพแวดล้อมที่พบว่ามี ความสำคัญก็คือภาวะโภชนาการและวิถีทางดำเนินชีวิต การที่ผู้สูงอายุได้รับสารอาหารไม่เพียงพอหรือได้มากเกินไปอาจส่งผลให้อวัยวะต่างๆในร่างกาย ซึ่งมีแนวโน้มจะเสื่อมสภาพอยู่แล้วจะทำให้เสื่อมสภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาทางระบบทางเดินอาหาร ปัญหาการเคี้ยว การกลืนอาหาร รวมไปถึงประสาทรับรู้รสที่เปลี่ยนไป ซึ่งเป็นผลให้ผู้สูงอายุเกิดโรคเรื้อรังจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการและความรอบรู้ทางสุขภาพทั้งในไทยและต่างประเทศ พบว่า Ghimire S., et al (2017) ทำการประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุที่อาศัยในชุมชนชนบทในประเทศไทยเนปาล จำนวน 242 คน พบว่า ผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการถึงร้อยละ 65 และมีภาวะทุพโภชนาการ ร้อยละ 243 และ Joymati O, et al (2018) มีการศึกษาภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุในชุมชนในประเทศอินเดีย จำนวน 250 คน พบว่า ผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการ ร้อยละ 49.20 และมีภาวะทุพโภชนาการ ร้อยละ 20.84 สำหรับในประเทศไทยมีการศึกษาในชุมชนหรือผู้ป่วยในโรงพยาบาลด้วยภาวะต่างๆ เช่น กิตติกร และคณะ (2556) ศึกษาผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 580 คน พบว่าผู้สูงอายุ ร้อยละ 37.80 อยู่ในเกณฑ์เสี่ยงต่อการขาดอาหาร เมื่อประเมินภาวะโภชนาการของกลุ่มเสี่ยงเพิ่มเติม จำนวน 219 คน พบว่า มีความเสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการ ร้อยละ 62.10 มีภาวะขาดสารอาหาร ร้อยละ 6.80 และกัญเกียรติ เวียงหญ่ทัย และคณะ (2558) ศึกษาภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 380 คน พบว่าผู้สูงอายุ มีความเสี่ยงต่อการขาดสารอาหาร ร้อยละ 38.4 และมีภาวะขาดสารอาหาร ร้อยละ 5.80 สำหรับด้านความรู้ทางสุขภาพ กิจปพน ศรีธานี (2560) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสุขภาพกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ระดับความรู้ทางสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแต่ความรู้ทางสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุยังอยู่ในระดับต่ำ โดยองค์ประกอบที่ควรพัฒนา ได้แก่ ทักษะการเข้าถึงข้อมูล ทักษะการสื่อสาร และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และจิราพร เกตพิชญวัฒนาและคณะ (2563) ทำการศึกษาความรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรม/ศูนย์เรียนรู้ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรม/ศูนย์เรียนรู้ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ คือ ร้อยละ 69.3 โดยผู้สูงอายุมีความรู้ทางสุขภาพรายด้านที่ดีที่สุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจและการป้องกันโรค ส่วนด้านที่ต้องปรับปรุงมากที่สุด คือ ด้านการ

รู้เท่าทันสื่อ รองลงมาคือด้านทักษะการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการตัดสินใจ นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจคือ ผู้สูงอายุมีทักษะในการจัดการตนเองที่ระดับควรปรับปรุง

หากกล่าวถึงความเสื่อมโทรมทางสุขภาพที่ปรากฏมากที่สุดในผู้สูงอายุนั้นไม่ใช่โรคติดต่อ โดยที่เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต ได้แก่ โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเรื้อรังเกี่ยวกับปอด และโรคที่เป็นสาเหตุทำให้สมรรถภาพร่างกายเสื่อมถอย แต่ก็มีปัญหาโรคที่เกี่ยวข้องกับภาวะทุพโภชนาการ โดยเฉพาะผู้สูงอายุตอนกลางอายุ 70-79 ปี และผู้สูงอายุตอนปลายอายุมากกว่า 80 ปี มักบริโภคอาหารได้น้อยลง และภาวะโภชนาการเป็นดัชนีชี้วัดภาวะสุขภาพที่สำคัญตัวหนึ่งของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในบุคคล โดยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริโภค โรคเรื้อรังและอาการเจ็บป่วย ดังนั้น การดูแลและติดตามเรื่องการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ การส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการบริโภคอาหารจึงเป็นเรื่องสำคัญ รวมทั้งการดูแลปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นความสมดุลความพอเหมาะพอดีและความหลากหลายของอาหารให้สามารถส่งเสริมวิถีการดำเนินชีวิตให้ผู้สูงมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคเรื้อรังเหล่านี้กับผู้สูงอายุ เมื่อเกิดแล้วต้องมีการปฏิบัติตัวที่ดีเพื่อลดความรุนแรงของโรค (กระทรวงสาธารณสุข, 2560) ดังนั้นเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่เหมาะสมกับตนเองได้ ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจทำการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส และภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส ของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
- 2) เพื่อประเมินภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส และประเมินภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป โดยการอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำนวน 1,040 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2563) สุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายได้ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.5 ได้จำนวน 289 คน เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิงที่มีชื่ออาศัยในพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ไม่มีปัญหาในการติดต่อสื่อสาร สามารถพูดคุยให้ข้อมูลหรือพร้อมที่จะให้ทางผู้สัมภาษณ์ทำการตรวจประเมินสภาวะร่างกายบางประการได้และยินดีเข้าร่วมการวิจัย และไม่เป็นผู้สูงอายุติดเตียง เช่น น้ำหนักส่วนสูง เป็นต้น เกณฑ์การคัดออก คือ ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลได้หรือเกิดข้อผิดพลาดในระหว่างการเก็บข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2563

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจทำการศึกษา เรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส และภาวะโภชนาการของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย ภาวะโภชนาการ ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตาม 3อ.2ส.

3. ขอบเขตพื้นที่

ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ ตาม 3อ.2ส. ของประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ฉบับปรับปรุงปี 2561 อ้างอิงจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข แบบประเมินนี้ใช้เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ อายุ 15 ปีขึ้นไป ในเรื่องการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการความเครียด การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ซึ่งประกอบ 5 ตอน จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน (5 ข้อ)

ตอนที่ 2 : ความรู้ ความเข้าใจทางสุขภาพ ตาม 3อ.2ส. (6 ข้อ) เป็นข้อคำถามแบบถูกผิดมี 4 ตัวเลือก จำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.94 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.53-0.89 และค่าความเชื่อมั่น KR20=0.516

ตอนที่ 3 : การเข้าถึงข้อมูล การสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเองและรู้เท่าทันสื่อตาม3อ.2ส.(10 ข้อ) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่วัดความถี่ของการกระทำตั้งแต่ไม่เคยเลยให้ 1 คะแนน จนถึงทำประจำให้ 5 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-Total Correlation) หรือค่า r อยู่ระหว่าง .524-.680 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha)=.671-.765

ตอนที่ 4 : การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง ตาม 3อ.2ส. (3 ข้อ) เป็นการประเมินค่า 4 ระดับตั้งแต่การตัดสินใจที่ไม่ดีต่อสุขภาพตนเองและผู้อื่นให้ 1 คะแนน จนถึงการตัดสินใจที่ดีและถูกต้องที่สุดให้ 4 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-Total Correlation) หรือค่า r อยู่ระหว่าง .415-.482 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ทั้งฉบับ =.726

ตอนที่ 5 : พฤติกรรมสุขภาพ ตาม 3อ.2ส. (6 ข้อ) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5ระดับที่วัดความถี่ของการปฏิบัติต่อสัปดาห์ตั้งแต่ไม่เคยปฏิบัติให้ 1คะแนน จนถึงปฏิบัติทุกวันให้ 5 คะแนนมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ(Item-Total Correlation) หรือค่า r อยู่ระหว่าง .353-.529 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ทั้งฉบับ=.712

ข้อมูลที่ได้จะนำมารวบรวมและวิเคราะห์ผล เพื่อให้ทราบระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ ตาม 3อ.2ส. อายุ 15 ปีขึ้นไปในภาพรวมของชุมชน

เกณฑ์ประเมินระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ

น้อยกว่า 40.80 คะแนน หรือน้อยกว่า 60% ของคะแนนเต็ม	ความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่ดี
40.80 - 54.30 คะแนน หรือ $\geq 60\%$ - $< 80\%$ ของคะแนนเต็ม	ความรอบรู้ด้านสุขภาพพอใช้
54.40 - 68.00 คะแนน หรือ $\geq 80\%$ ของคะแนนเต็ม	ความรอบรู้ด้านสุขภาพดีมาก

เกณฑ์ประเมินระดับพฤติกรรมสุขภาพ

น้อยกว่า 18 คะแนน หรือ น้อยกว่า 60% ของคะแนนเต็ม	พฤติกรรมสุขภาพไม่ดี
18 - 23 คะแนน หรือ $\geq 60\%$ - $< 80\%$ ของคะแนนเต็ม	พฤติกรรมสุขภาพพอใช้
24 - 30 คะแนน หรือ $\geq 80\%$ ของคะแนนเต็ม	พฤติกรรมสุขภาพดีมาก

ส่วนที่ 2 แบบประเมินภาวะโภชนาการ Mini Nutritional Assessment (MNA®) พัฒนาโดยศูนย์วิจัยเนสท์ เล่ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และแปลเป็นภาษาไทย โดยสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.83 มีจำนวน 18 ข้อ คำถามทุกข้อจะมีคะแนน กำกับคะแนนสูงสุด 30 คะแนน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 2.1 เป็นการคัดกรองความเสี่ยงขาดอาหาร (Mini Nutritional Assessment- Short Form; MNA® -SF) ตั้งแต่ ข้อ 1-6 (14 คะแนน)

ส่วนที่ 2.2 เป็นการประเมินภาวะโภชนาการ ตั้งแต่ข้อ 7-18 (16 คะแนน) การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ให้ผู้สูงอายุทุกคนตอบแบบประเมิน ส่วนที่ 1 จากนั้นให้คิดคะแนน หากคะแนนการคัด กรองได้ 12 คะแนนหรือมากกว่า จัดว่าเป็นกลุ่มไม่เสี่ยง และไม่จำเป็นต้องถามต่อในส่วนที่ 2 แต่หากได้ 11 คะแนนหรือน้อยกว่า หมายถึง ผู้สูงอายุมีโอกาสเสี่ยงขาดอาหาร จึงดำเนินการขั้นตอนที่ 2

ตอนที่ 2 นำคะแนนผู้สูงอายุมีโอกาสเสี่ยงขาดอาหารที่ได้ทั้งหมดมารวมกัน แล้วเปรียบเทียบกับภาวะโภชนาการตามเกณฑ์ คะแนน MNA® ที่ใช้แยกผู้สูงอายุ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ คะแนนที่ได้ > 23.5 คะแนน เป็นกลุ่มปกติมีภาวะโภชนาการเพียงพอ คะแนน 17-23.5 เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการ และผู้ที่ได้คะแนน < 17 เป็นกลุ่มขาดสารอาหาร

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลสร้างคู่มือการลงรหัสตามคู่มือการรหัส กรอกข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ ตาม 3อ.2ส.

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจตามหลัก 3 อ 2 ส รายข้อ (n = 289)

ความรู้ความเข้าใจตามหลัก 3 อ 2 ส	ตอบถูก	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อาหารที่เสี่ยงต่อการทำให้เกิดโรคเบาหวาน	125	43.25
การกินผักหลาย ๆ ชนิดที่มีสีสั่นแตกต่างกันช่วยป้องกันโรค	39	13.49
การออกกำลังกายจะลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง โรคหัวใจ และ ความดันโลหิตสูง	198	68.51
การจัดการกับอารมณ์ตนเองได้ดี	166	57.44
บุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการสูบบุหรี่	72	24.91

ความรู้ความเข้าใจตามหลัก 3 อ 2 ส	ตอบถูก	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	242	83.74

จากตารางแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจตามหลัก 3 อ 2 ส พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนคำตอบที่ตอบถูกน้อยที่สุดคือ การกินผักหลาย ๆ ชนิดที่มีสีสันแตกต่างกันช่วยป้องกันโรค

ตารางที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3 อ 2 ส รายด้าน (n = 289)

ความรู้ความเข้าใจตามหลัก 3 อ 2 ส	แบ่งเป็น 3 ระดับ จำนวน (ร้อยละ)		
	ไม่ตี	พอใช้	ดีมาก
ความรู้ความเข้าใจ	66 (22.84)	175 (60.55)	48 (16.61)
การเข้าถึงข้อมูล	45 (15.57)	221 (76.47)	23 (7.96)
การสื่อสาร	33 (11.42)	216 (74.74)	40 (13.84)
การจัดการตนเอง	84 (29.06)	174 (60.21)	31 (10.73)
การรู้เท่าทันสื่อ	68 (23.53)	209 (72.32)	12 (4.15)
การตัดสินใจ	72 (24.91)	161 (55.71)	56 (19.38)
โดยรวม	44 (15.22)	178 (61.59)	67 (23.18)

จากตารางแสดงความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3 อ 2 ส รายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 178 คน ร้อยละ 61.59 หากพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ในทุกด้าน

ตารางที่ 3 พฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลัก 3 อ 2 ส (n = 289)

พฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลัก 3 อ 2 ส	แบ่งเป็น 3 ระดับ จำนวน (ร้อยละ)		
	ไม่ตี	พอใช้	ดีมาก
ถูกต้องตามหลัก 3 อ 2 ส	10 (3.46)	257 (88.92)	22 (7.61)

ด้านพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับหลัก 3 อ 2 ส พบว่า มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลัก 3 อ 2 ส อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 257 คน ร้อยละ 88.92

ตารางที่ 4 พฤติกรรมสุขภาพตามหลักปฏิบัติ 3 อ.2ส รายข้อ (n = 289)

หัวข้อ	ความถี่ในการปฏิบัติ				
	6-7วัน/ สัปดาห์	4-5วัน/ สัปดาห์	4-5วัน/ สัปดาห์	1-2วัน/ สัปดาห์	ไม่ได้ ปฏิบัติ
	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
1. มีการควบคุมปริมาณอาหารและควบคุมรส อาหารไม่ให้อ้วน มัน เค็มจัดทุกมื้อ	140 (48.44)	65 (22.49)	60 (20.76)	0	24 (8.30)

หัวข้อ	ความถี่ในการปฏิบัติ				
	6-7วัน/ สัปดาห์	4-5วัน/ สัปดาห์	4-5วัน/ สัปดาห์	1-2วัน/ สัปดาห์	ไม่ได้ ปฏิบัติ
	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
2. กินผักและผลไม้สด สะอาดเสมอวันละ อย่างน้อยครึ่งกิโลกรัม	136 47.06	44 15.22	36 12.46	18 6.23	55 19.03
3. ออกกำลังกาย หรือเคลื่อนไหวต่อเนื่องจน รู้สึกเหนื่อยมีเหงื่อออก	126 43.60	54 18.69	36 12.46	51 (17.65)	22 (7.61)
4. มีการจัดการความเครียดของตนเองด้วย การมองโลกในแง่ดีเสมอ	114 (39.45)	24 (8.30)	66 (22.84)	31 (10.73)	54 (18.69)
5. สูบหรือสูดควันบุหรี่	90 (31.14)	60 (20.76)	54 (18.69)	24 (8.30)	61 (21.11)
6. ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	96 (33.22)	24 (8.30)	42 (14.53)	25 (8.65)	102 (35.29)

จากตารางด้านพฤติกรรมสุขภาพตาม 3อ.2ส ที่ถูกต้องพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติ 6-7วันต่อสัปดาห์ ในเรื่องของการควบคุมปริมาณอาหารและควบคุมรสอาหารไม่ให้หวาน มัน เค็มจัดทุกมื้อ จำนวน 140 คน ร้อยละ 48.44 และไม่ได้ปฏิบัติใน 1 สัปดาห์ มากที่สุด คือ ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 102 คน ร้อยละ 35.29

ส่วนที่ 2 ผลประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 65.37 ปี S.D. = 6.44 มีอายุต่ำสุด - สูงสุด = 53 - 87 ปี มีน้ำหนักเฉลี่ยอยู่ที่ 59.39 กิโลกรัม S.D. = 9.19 ต่ำสุด - สูงสุด = 39 - 90 กิโลกรัม ส่วนสูงเฉลี่ย 156.73 เซนติเมตร S.D. = 9.19 ต่ำสุด - สูงสุด = 140 - 175 เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย(BMI) ส่วนใหญ่สมส่วน (18.5-22.9) จำนวน 113 คน ร้อยละ 39.10 น้อยที่สุดคือโรคอ้วนมาก (มากกว่า 30) จำนวน 26 คน ร้อยละ 9.00

ตารางที่ 5 การคัดกรองความเสี่ยงต่อการขาดอาหารของผู้สูงอายุ จำแนกตามระดับคะแนน (n = 289)

ภาวะโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
มีภาวะโภชนาการปกติ (12 - 14 คะแนน)	155	53.63
มีความเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหาร (8 - 11 คะแนน)	134	46.37
ขาดสารอาหาร (0 - 7 คะแนน)	-	-

จากตารางแสดงถึงผลการคัดกรองความเสี่ยงต่อการขาดอาหารของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการปกติ (12 - 14 คะแนน) จำนวน 155 คน ร้อยละ 53.63 และไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีการขาดสารอาหาร หลังจากนั้นให้กลุ่มเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหารประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบภาวะสุขภาพ

ตารางที่ 6 ภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง จำแนกตามระดับคะแนน (n = 134)

ภาวะโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ
มีภาวะโภชนาการปกติ (>23.5 คะแนน)	81	60.45
มีความเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหาร (17 - 23.5 คะแนน)	53	39.55
ขาดสารอาหาร (< 17 คะแนน)	-	-

จากตารางแสดงถึงผลการประเมินกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหารประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุพบว่า ส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการปกติ (>23.5 คะแนน) จำนวน 81 คน ร้อยละ 60.45 และไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีการขาดสารอาหาร

สรุปผลการวิจัย

1) ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส ของผู้สูงอายุ พบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 178 คน ร้อยละ 61.59 หากพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ในทุกด้าน ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนคำตอบที่ตอบถูกน้อยที่สุดคือ การกินผักหลาย ๆ ชนิดที่มีสีสันท่างกันช่วยป้องกันโรค สำหรับด้านพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับหลัก 3อ 2ส พบว่า มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลัก 3อ 2ส อยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 257 คน ร้อยละ 88.92 ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติ 6-7 วันต่อสัปดาห์ ในเรื่องของมีการควบคุมปริมาณอาหารและควบคุมรสอาหารไม่ให้หวาน มัน เค็มจัดทุกมื้อ จำนวน 140 คน ร้อยละ 48.44 และไม่ปฏิบัติตามใน 1 สัปดาห์ มากที่สุด คือ ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 102 คน ร้อยละ 35.29

2) ผลการประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 65.37 ปี S.D.=6.44 อายุต่ำสุด - สูงสุด = 53-87 ปี มีน้ำหนักเฉลี่ยอยู่ที่ 59.39 กิโลกรัม S.D. = 9.19 ต่ำสุด-สูงสุด = 39-90 กิโลกรัม มีส่วนสูงเฉลี่ย 156.73 เซนติเมตร S.D.=9.19 ต่ำสุด-สูงสุด = 140-175 เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย (BMI) ส่วนใหญ่ปกติ (18.5-24.90) จำนวน 113 ร้อยละ 39.10 น้อยที่สุดคืออยู่ในกลุ่มโรคอ้วน (มากกว่าและเท่ากับ 30) จำนวน 26 ร้อยละ 9.00 ส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการปกติ (12 - 14 คะแนน) จำนวน 155 คน ร้อยละ 53.63 และไม่พบว่ามีภาวะขาดสารอาหาร หลังจากนั้นให้กลุ่มเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหารประเมินภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุเพื่อให้ทราบภาวะสุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการปกติ (>23.50 คะแนน) จำนวน 81 คน ร้อยละ 60.45 และไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีการขาดสารอาหาร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์สมส่วน และมีภาวะโภชนาการปกติ แต่ซึ่งก็พบว่า มีผู้อยู่ในเกณฑ์โรคอ้วนมาก แต่ไม่พบว่ามีภาวะขาดสารอาหาร ส่วนความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ 2ส ของผู้สูงอายุ พบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ หากพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ในทุกด้าน เรื่องที่มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็พบว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการกินผักหลาย ๆ ชนิดที่มีสีสันท่างกันช่วยป้องกันโรค จากข้อมูลดังกล่าวซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าอาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นปัจจัยแรกต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุจะมีระบบการทำงานของอวัยวะร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาทุพโภชนาการ และเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่างๆ อาทิ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไต โรคหลอดเลือด ดังนั้นผู้สูงอายุจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกรับประทานอาหาร ประกอบอาหารและการควบคุมการบริโภคอาหารให้เหมาะสมตามความต้องการของตนเอง โดยควรมีการลดอาหารประเภทโปรตีน หวานจัด เค็มจัด และควรเพิ่มปริมาณการบริโภคพืช ผัก ผลไม้ให้หลากหลาย ส่วนผู้สูงอายุที่มีโรค

เรื่องต่าง ๆ ควรทราบถึงวิธีการดูแลตนเองโดยจะต้องดูแลควบคุมอาหารหรือหลีกเลี่ยงและเลือกรับประทานอาหารที่มีแคลเซียม วิตามิน ประเภทต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษเพื่อไม่ให้มีอาการเจ็บป่วยจากโรคประจำตัวเพิ่มระดับความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาภรณ์ ลิ้มสุวรรณมณี และคณะ (2563) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะโภชนาการและความรู้ด้านโภชนาการในผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลชะมาย จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีภาวะโภชนาการปกติ รองมาคือ ภาวะอ้วนระดับ 1 ภาวะอ้วนระดับ 2 ผอมและภาวะอ้วนระดับ 3 ตามลำดับ ส่วนผลการศึกษาความรู้ด้านโภชนาการพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้ที่อยู่ในระดับต่ำซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านโภชนาการกับปัจจัยด้านสุขภาพ พบว่า ความรู้ด้านโภชนาการมีความสัมพันธ์ในเชิงลบระดับต่ำกับภาวะโภชนาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรดาว ตันตราพันธ์ (2558) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ทางโภชนาการภาวะโภชนาการและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านต้นผึ้ง ตำบลสันทราย อำเภอสาร์ภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ที่พบว่าผู้สูงอายุในชุมชนบ้านต้นผึ้ง ตำบลสันทราย อำเภอสาร์ภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่มีความรู้ทางโภชนาการในระดับมากถึงร้อยละ 80.0 ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการที่กลุ่มตัวอย่างนั้นค่อนข้างจะมีความรู้ อ่านออก เขียนได้และมีการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางหน่วยงานในพื้นที่จัดให้อยู่บ่อยครั้งทำให้สามารถหาความรู้ด้านอาหารและโภชนาการได้มากขึ้น

สำหรับด้านพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวกับตามหลักปฏิบัติตนตาม 3อ 2ส พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวกับตามหลักปฏิบัติตนตาม 3อ 2ส อยู่ในระดับพอใช้ หากพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ 6-7 วันต่อสัปดาห์ ในเรื่องของมีการควบคุมปริมาณอาหารและควบคุมรสอาหารไม่ให้หวาน มัน เค็มจัดทุกมื้อ และไม่ได้ปฏิบัติใน 1 สัปดาห์มากที่สุดคือ ดื่มน้ำหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นั้นแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริโภคอาหารทำให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ส่งผลให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศิริ พันธสี และกาญจนา ศรีสวัสดิ (2563) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ.2ส. ของผู้สูงอายุ สมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก3อ.2ส. ทั้งนี้สามารถอธิบายตามแนวคิดและทฤษฎีการดูแลตนเอง (Theory of Self - Care) ของโอเรม Orem (2001) กล่าวถึงการดูแลตนเองว่าเป็นพฤติกรรมที่จิตใจและมีเป้าหมาย เมื่อผู้สูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับโรคและการป้องกันโรค รวมทั้งวิธีการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคในด้านต่าง ๆ จากกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพก็จะให้ความสำคัญในการดูแลตนเองเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี ก็จะมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองเป็นอย่างดี และตามแนวคิดและทฤษฎีของ Pender, Murgauth, & Parsons (2011) ที่มองภาพกว้างของการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การให้ความรู้ (Health Education) การป้องกัน (Health Prevention) และการให้ภูมิคุ้มกันด้านสุขภาพ(Health Protection) ดังนั้น การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องอาจกล่าวได้ว่ามาจากแนวทางที่ดีหรือแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุเดินตามในการดูแลตนเองให้มีภาวะสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ และการรับรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของบุคคลนั้น เป็นความรู้สึกรู้จักคิด ความเข้าใจและความเชื่อของบุคคลว่าการกระทำจะมีประโยชน์ในการลดโอกาสเสี่ยงและความรุนแรง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง หรือเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับผลดีในการปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อลดภาวะคุกคามจากโรคหรือป้องกันโรคของตนเอง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรเผยแพร่ผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะโภชนาการและความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้นำในชุมชน เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ อสม. หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงภาคีเครือข่าย ให้สามารถดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้าน

โภชนาการให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลัก 3 อ 2 ส ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ผู้นำชุมชนควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนจัดทำยุทธศาสตร์ระดับตำบลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการสื่อสารข้อมูลความรู้ผ่านช่องทางหรือสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลายและครอบคลุม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่พบว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและเกิดปัญหาทางโภชนาการ รวมถึงผู้ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ระดับต่ำด้านโภชนาการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การกินผักหลายชนิดที่มีสีสันทันตต่างกันช่วยป้องกันโรค และผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้องตามหลักการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ และการปฏิบัติตามหลัก 3 อ 2 ส เพื่อที่หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องของการดูแลผู้สูงอายุสามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นการให้ความรู้ด้านการสื่อสารแลกเปลี่ยนเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญ การเข้าถึงสื่อข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประกอบการตัดสินใจปฏิบัติตนให้ถูกต้องมากขึ้น และอบรมให้ความรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ส่งเสริมการจัดการปัจจัยเสี่ยง 3 อ 2 ส ในชุมชนโดยชุมชนจัดการตนเอง อันจะนำไปสู่ชุมชน สังคมสุขภาพดีลดปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

เอกสารอ้างอิง

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **คู่มือการคัดกรอง/ประเมินผู้สูงอายุ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). **นโยบายกรมกิจการผู้สูงอายุ**. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2563, จาก:

http://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20170707092742_1.

กระทรวงสาธารณสุข. (2560). **สร.ใช้กลยุทธ์ “PIRAB” ดูแลประชาชนอายุยืนยาวและสุขภาพดี. เจาะ ลีกระบบ**

สุขภาพ. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/03/13678>.

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). **การประเมินความรู้ด้านสุขภาพของคน**

ไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป ในการปฏิบัติตามหลัก 3 อ. 2 ส. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.

กันดาวลี มาลีวงศ์และคณะ. (2561). **ความรอบรู้สุขภาพของชมรมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ “ไม่ล้ม ไม่ล้ม**

ไม่ซึมเศร้า กินข้าวอร่อย” : กรณีศึกษาเขตตอนเมือง. วารสารก่อการณย์. 2561, 25(2), 119-136.

กิจพน ศรีธานี. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาค**

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 11(1), 26-36.

กิตติกร นิลมานต์ และคณะ. (2556). **ภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**.

วารสารสภาการพยาบาล, 28(1), 75-84.

กัญเกียรติ เวียงฤทธิ์, มาริษา ภูภิณโยกุล และสุรัชย์ จิวเจริญสกุล. (2558). **ภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุในอำเภอ**

นางรองจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารคหเศรษฐศาสตร์, (1):4-14.

- คลังข้อมูลสุขภาพ. (2560). แบบรายงานการตรวจราชการ ปี 2560 จังหวัดราชบุรี เขตบริการสุขภาพที่ 5. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://hpc.go.th/inspect/web/fileupload/201811281559278T3UOBDT17FV.pdf>
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา และคณะ. (2563). ความรอบรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรม/ศูนย์เรียนรู้ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารประชากรศาสตร์, 36(2) : 37-52.
- จุฑาภรณ์ ลิ้มสุวรรณมณี และคณะ. (2563). ภาวะโภชนาการและความรู้ด้านโภชนาการในผู้สูงอายุพื้นที่เทศบาลตำบลชะมายจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 39(1), 70-83.
- ชโลบล เฉลิมศรี และวีรศักดิ์ เมืองไพศาล. (2557). การจัดการภาวะโภชนาการในผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ชนวนทอง ธนสุกาญจน์. (2560). องค์การแห่งความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy). นนทบุรี: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- ชนรัตน์ ไชยภูมิ รัตติภรณ์ บุญทัศน์และ นงษา สิงห์วีระธรรม. (2562). การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามหลัก 3 อ. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 6(2), 262-269.
- เนตรดาว ตันตรานนท์. (2558). ความรู้ทางโภชนาการ ภาวะโภชนาการและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนบ้านต้นผึ้งตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พรศิริ พันธสี และกาญจนา ศรีสวัสดิ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก3อ.2ส. ของผู้สูงอายุ สมาคมแต่ใจแห่งประเทศไทย แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพมหานคร. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ, 6(1), 45-57.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สำนักบริการการทะเบียน กรมการปกครอง. (2563). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร (รายเดือน). สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>.
- Doumit, J. (2015). Malnutrition and associated risk factors among elderly living in Labanese community homes. Nutrition and Food Science;45(3):400–411.
- Ghimire, S., Bara, B. K., Callahan, K. (2017). Nutritional assessment of community dwelling older adults in rural Nepal. PLoS ONE;12(2):1–15.
- Guigoz Y. (2006). The Mini-Nutritional Assessment (MNA®) Review of the Literature– What does it tell us?. J Nutr Health Aging; 10: 466-487.
- Joymati O., Minita Ningombam, Bishwalata Rajkumari, Agatha Gangmei. (2018). Assessment of nutritional status among elderly population in a rural area in Manipur: community-based cross-sectional study. International Journal of Community Medicine and Public Health;5(7):3125–3129.
- Orem, D. E., Taylor, S. G., & Renpenning, K. M. (2001). Nursing: Concepts of practice (6th ed.). St.Louis: Mosby.
- Pender, N.J., Murdaugh, C.L. and Parsons, M.A. (2011). Health Promotion in Nursing Practice. 6th Edition, Pearson, Boston.

- Rubenstein LZ, Harker JO, Salva A, Guigoz Y, Vellas B. (2001). Screening for Undernutrition in Geriatric Practice: Developing the Short-Form MiniNutritional Assessment (MNA-SF). *J. Geront*; 56A: M366-377.
- Vellas B, Villars H, Abellan G, et al. (2006). Overview of MNA®- Its History and Challenges. *J Nut Health Aging*; 10: 456-465.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper and Row.

การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น

The Development of Creative Writing Ability of Matthayomsueksa 2 Students Using Problem-Based Learning with Local Information

อำภา จักรวาสตใส^{1*} ชลธิชา หอมพุ่ม² และ สมพร ร่วมสุข³

¹สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*Corresponding author e-mail, amampha33@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 35 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น จำนวน 4 แผน แบบวัดความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ และ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

คำสำคัญ: การเขียนสร้างสรรค์ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare creative writing ability of Matthayomsueksa 2 students before and after the learning management using Problem-based learning with local information. 2) study the students' opinions towards the Problem-based learning with local information. The sample of this research was 35 Matthayomsueksa 2/2 students of the second semester, the

academic year 2020 at NakhonluangUdomratwittaya School, Nakhonluang District, Pranakhonsriyutthaya Province.

The research instruments were lesson plans, creative writing ability test and a questionnaire on the students' opinions towards the Problem-based learning with local information. The data were analyzed by mean, standard deviation and dependent samples t-test.

The results of this research were as follows

1. The students' Creative writing ability after using Problem-based learning with local information was significantly higher than before using Problem-based learning with local information at .05 level.

2. The students' overall opinions towards the Problem-based learning with local information were at a high agreement level.

Keywords: Creative writing, Problem-based learning with local information

บทนำ

ภาษาไทยเป็นทักษะทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ที่จะต้องฝึกฝนให้มีความเชี่ยวชาญ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2549: 1) สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2553: 9) ที่กำหนดให้ผู้เรียน เรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยใน 5 สาระคือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม

ทักษะที่จัดได้ว่ามีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนคือการเขียน เนื่องจากเป็นทักษะที่ใช้ได้ทั้งระดับพื้นฐาน และต่อยอดสู่การประกอบอาชีพ การเขียนมีหลายประเภท แต่การเขียนที่จะช่วยเสริมสร้างจินตนาการของผู้เรียนได้ดีคือการเขียนสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการเขียนที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้ มวลประสบการณ์ และการแสดงความคิดเห็น โดยเลือกใช้สำนวนภาษาได้สละสลวย ตรงความหมาย ระดับภาษาเหมาะสม เนื้อหาที่น่าสนใจมีความแปลกใหม่ และมีศิลปะในการเลือกใช้กลวิธีในการนำเสนอให้น่าสนใจ ไม่จำกัดรูปแบบในการนำเสนอ ไม่ลอกเลียนแบบใคร แต่อาจมาจากการต่อยอดทางความคิด จากเรื่องที่เคยมีมาแล้วได้ โดยงานเขียนสร้างความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และมีประโยชน์ หรือคุณค่าต่อผู้อ่าน ทั้งต่อส่วนรวม ประเทศชาติ ดังที่ เกศินี จุฑาวิจิตร (2552: 7) ที่กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์ เป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระ หรือรูปแบบที่ใหม่ แปลก แตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ อีกทั้งไม่มีลักษณะที่เป็นสูตรสำเร็จ สอดคล้องกับ บุญเสนอ ตรีวิเศษ (2554: 4) ที่กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง สารคดี และ บันเทิงคดี ที่ผู้เขียนมุ่งแสดงความคำนึง และจินตนาการของตน ด้วยสำนวนภาษาสละสลวย กลวิธีการเขียนไม่มีขอบเขตจำกัด และงานเขียนนั้นต้องมีคุณค่าทางอารมณ์ และสติปัญญา ในทำนองเดียวกัน สุทธิวรรณ อินทะกนก (2559: 25) ได้ให้ความหมายของ การเขียนสร้างสรรค์ว่า หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ตลอดจนประสบการณ์ ผ่านงานเขียนที่มีความแปลกใหม่ทั้งทางด้านรูปแบบ และเนื้อหา โดยอาศัยศิลปะทางภาษา การใช้สำนวนโวหาร ตลอดจนเทคนิควิธีการนำเสนอ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ลอกเลียนแบบผู้ใด สร้างงานเขียนที่มีคุณค่า ให้ความเพลิดเพลิน ตลอดจนให้สาระประโยชน์แก่ผู้อ่าน การเขียนสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อผู้เรียน ดังที่ ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2548: 16) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทางปัญญา วุฒิภาวะ องค์ความรู้ และมวลประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการมีชีวิตอย่างมีความหมาย เนื่องจากเป็นเครื่องหมายแห่งการมีตัวตน และเกียรติภูมิ ทำให้ผู้เขียนรู้สึกมีคุณค่า และความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งงานเขียนสร้างสรรค์นั้นมาจาก

ความคิดสร้างสรรค์มีเสน่ห์ของความแปลกใหม่ จุดประกายความคิด จิตสำนึก และแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับ กล้วย มาตรฐาน (2550: 5-6) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสร้างสรรค์ ว่ามีความสำคัญต่อชีวิตคือเป็นการพัฒนาสมองซีกขวาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ทางภาษา เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งสาระ และความบันเทิงของชีวิต อีกทั้งยังทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ จากการใช้ภาษาสร้างสรรค์ เช่น นักโฆษณา นักเขียน พิธีกร นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อสังคม คือ การจุดประกายความคิดให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในสังคมที่มาจากความคิด ความฝัน และจินตนาการผ่านการนำเสนอในรูปแบบของการเขียนสร้างสรรค์ การเขียนสร้างสรรค์จึงเป็นพลังที่ทำให้เกิดสาระทางวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนของความมีเหตุผล (การใช้สมองซีกซ้าย) และในส่วนของความสุนทรีย์ของชีวิต ซึ่งเป็นส่วนของความคิดสร้างสรรค์ (การใช้สมองซีกขวา) อย่างสมดุล

กระทรวงศึกษาธิการเห็นถึงความสำคัญของการเขียนสร้างสรรค์ จึงกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้ที่ 2 มาตรฐาน 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ เขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 2) และกำหนดให้การเขียนสร้างสรรค์ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไว้ในสาระที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 2 เขียนบรรยาย และพรรณนา ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกการเขียนสร้างสรรค์จากประสบการณ์จริง (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 27) โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” เห็นถึงความสำคัญของการเขียนสร้างสรรค์ จึงได้จัดให้มีวิชาการเขียนสร้างสรรค์เป็นรายวิชาเพิ่มเติมบรรจุอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 หน่วยกิต โดยมุ่งหวังว่า นักเรียนสามารถอธิบายความหมายประเภทงานเขียนสร้างสรรค์ หลักการเขียนร้อยแก้ว และหลักการแต่งคำประพันธ์ ประเภทกลอนสุภาพได้ โดยสามารถเลือกใช้คำ ภาพพจน์ นำเสนอแนวคิดของตนเองในรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์เกี่ยวกับท้องถิ่นจังหวัดอยุธยาได้ ในรูปแบบการเขียนบรรยาย การเขียนพรรณนา การเขียนเรียงความ การแต่งร้อยกรอง (กลอนสุภาพ) และมีมารยาทในการเขียน สามารถนำเสนอผลงานเขียน และวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม แม้โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” จะเห็นความสำคัญ และมีการส่งเสริมการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียน แต่การจัดการเรียนการสอนเรื่องการเขียนสร้างสรรค์ ก็ยังคงประสบปัญหา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเขียนสร้างสรรค์ค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” ในปีการศึกษา 2559–2562 ยังมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้คือร้อยละ 60 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้เรียนที่ เรียนวิชาการเขียนสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” จำนวน 10 คน (2561: สัมภาษณ์) และผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” (สุรีย์พร ศรพรหม และ ลำเทียน สัทศรี, 2561: สัมภาษณ์) ถึงสภาพปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนวิชาการเขียนสร้างสรรค์ ผลการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาการเขียนสร้างสรรค์มี 3 ด้านคือ 1) ด้านผู้เรียน ผู้เรียนไม่มีข้อมูลความรู้ในเรื่องที่จะเขียน ไม่ทราบว่าจะเขียนเรื่องอะไร ไม่มีประเด็นที่จะเขียน ไม่เข้าใจหลักการเขียน มีคลังคำศัพท์ไม่เพียงพอที่จะนำมาเขียน และขาดทักษะการเรียบเรียง ลำดับเนื้อเรื่อง เมื่อเขียนจึงขาดเอกภาพ ลักษณะประโยคเป็นประโยคสั้น ๆ งานเขียนววนมากจนผู้เรียนเกิดความท้อใจ ไม่มั่นใจในการสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์แปลกใหม่ และน่าสนใจ ประกอบกับขาดการฝึกฝนที่เพียงพอ 2) ด้านผู้สอน ผู้สอนขาดเทคนิค การสอนที่ดึงดูดศักยภาพ ด้านการเขียนของผู้เรียนออกมา ไม่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากวิธีการสอนไม่ดึงดูดความสนใจในการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่อยากเรียน ไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ จึงเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน 3) ด้านสื่อ นวัตกรรม และเนื้อหา พบว่าขาดความหลากหลาย และทันสมัย ตัวอย่างงานเขียนที่นำมายกตัวอย่างเป็นเรื่องที่ไกลตัว ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเขียนได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงยังไม่สูงเท่าที่ควร

ปัญหาการเขียนสร้างสรรค์ดังกล่าว สอดคล้องกับความคิดของ กานดา เดชวงศ์ญา (2553: 2-3) กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่มี ปัญหาด้านการเขียน โดยเฉพาะปัญหาการเขียนสร้างสรรค์ โดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น นักเรียนส่วนใหญ่เขียนไม่ได้ เพราะขาดพื้นฐานความรู้ ขาดความคิดสร้างสรรค์ และขาดความสามารถในการลำดับความคิดที่ต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน นอกจากนี้นักเรียนมีความเห็นว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นเรื่องยาก ปัญหาด้านครูผู้สอนพบว่า ครูขาดทักษะในการใช้วิธีการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดทักษะในการเขียนสร้างสรรค์

ทักษะการเขียนสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้เทคนิคที่น่าสนใจแปลกใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้หลักการเขียนสร้างสรรค์ มีความรู้และคลั่งคำศัพท์ในเรื่องที่จะเขียน รวมถึงระยะเวลาในการฝึกฝนที่เพียงพอจากการศึกษางานวิจัย พบว่า มีผู้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการสอนการเขียนสร้างสรรค์ไว้แล้วเช่นการจัดการเรียนรู้แบบซินเนติกส์ 4MAT CIRC และการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน เพื่อพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ซึ่งมีหลากหลาย แต่วิธีที่ผู้วิจัยสนใจคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนประมวลความรู้เดิมของตน และสืบค้นความรู้ใหม่ ผ่านคำถาม หรือสถานการณ์ที่ครูผู้สอนวางแผน และเตรียมการณ่วงหน้า โดยนำมาคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนกัน เพื่อค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหา โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งเหมาะกับการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การเขียนสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่สอดคล้องกับการเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ วิจารณ์ พานิช (2555: 72-80) ได้กล่าวว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นเพียงผู้จัดกิจกรรมกระตุ้นผู้เรียนให้เรียนรู้ผ่านการคิด และการลงมือทำ ซึ่งการตั้งคำถาม และตอบคำถามเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้โดย Problem-Based Learning หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนตื่นเต้นเร้าใจ กระตุ้นการเกิดจินตนาการ ช่วยให้เห็นคุณค่า สร้าง และเรียนรู้ ซึ่งเป็นการวางรากฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้โรงเรียนไม่เป็นสถานที่ที่น่าเบื่อหรือสร้างความทุกข์ให้แก่ศิษย์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2562: 84) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานว่าเป็นเครื่องมือกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจใคร่รู้ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหา ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ แก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน และสามารถใช้ทักษะกระบวนการที่นำไปสู่การแก้ปัญหาได้

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เหมาะกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากการสอนในระดับมัธยมศึกษาจะเน้นให้ผู้เรียนได้สืบค้นและหาคำตอบในความรู้ที่ตนเอง นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลหรือเรื่องที่ผู้เรียนจะนำมาเขียนได้ดีควรเป็นข้อมูลที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจนำข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับชุมชนวัฒนธรรมประเพณีของตนเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีคลังความรู้ และคำศัพท์มากพอที่จะนำมาเขียนขึ้นงานได้อย่าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 130 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 35 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

2. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” ในรายวิชาการเขียนสร้างสรรค์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยที่ 3

การสร้างสรรค์ผลงานเขียน ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 1) เขียนบรรยาย 2) เขียนพรรณนา 3) เขียนเรียงความ 4) บทร้อยกรอง (กลอนสุภาพ)

สำหรับข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่นำมากำหนดเป็นข้อมูลในการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่

1. ประวัติของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การเขียนบรรยาย)
2. โบราณสถานสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การเขียนพรรณนา)
3. ภูมิปัญญาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การเขียนเรียงความ)
4. อาหารท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การแต่งบทร้อยกรอง)
5. บุคคลสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ข้อสอบร้อยแก้ว)
6. ประเพณีสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ข้อสอบร้อยกรอง)

3. ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนนครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา” อำเภอนครหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นจำนวน 4 แผน
- 1.2 แบบวัดความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 1.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน มีขั้นตอนการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (pre-test) ด้วยแบบวัดความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ เป็นแบบวัดแบบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน เก็บไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นไปใช้จัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ เริ่มทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 คาบ รวม 12 คาบ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น มีขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้

1. เสนอปัญหา เป็นขั้นที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเขียนสามารถระบุปัญหาในการเขียนคือ จะเขียนเรื่องอะไร ขอบเขตเนื้อหา แนวทางการใช้ภาษาในการเขียนเป็นอย่างไร

2. ค้นคว้าข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียนศึกษาข้อมูลท้องถิ่นจากเอกสารที่ครูรวบรวมให้แล้วนักเรียนสรุปว่า ได้รับความรู้อะไร และจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้เขียนได้อย่างไร และมีข้อมูลส่วนใดที่ต้องการเพิ่มเติม ให้ผู้เรียนไปสัมภาษณ์คนในครอบครัวหรือชุมชนเพิ่มเติม

3. เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่านและการสัมภาษณ์ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยอภิปรายกลุ่ม และสรุปสาระสำคัญ พร้อมทั้งช่วยกันหาแนวทางในการเขียนสร้างสรรค์ของกลุ่มตนเอง

4. สร้างสรรค์ผลงาน เป็นขั้นที่ผู้เรียน แต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนผลงานจากแนวทางและข้อมูลท้องถิ่นที่ได้ศึกษารวบรวมมา

5. นำเสนอ และวิจารณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนโดยเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ และครูร่วมกันซักถามและวิจารณ์ชิ้นงาน

2.3 หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบวัดความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ฉบับเดียวกับก่อนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วสรุปผลการทดลอง และทดสอบสมมติฐานตามลำดับดังนี้

3.1 วิเคราะห์ความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent samples t-test.)

3.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น พบว่าความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.23 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.09 หลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.31 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.13 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลัง การจัดการเรียนรู้พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 ลำดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันสองด้านคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 และด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมที่แปลกใหม่ให้อิสระทางความคิด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้สืบค้น และหาคำตอบในความรู้ที่ตนเองผ่านการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อค้นคว้าหาคำตอบ อีกทั้งหากวิธีการเขียนที่น่าสนใจ สอดคล้องกับ Barell (1998: 7) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นการสำรวจ เพื่อตอบคำถามสิ่งที่อยากรู้ ข้อสงสัย และความไม่มั่นใจ โดยปัญหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้จะเป็นปัญหาที่คลุมเครือไม่ชัดเจน มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 1) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเริ่มจากปัญหา ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ จากกระบวนการคิดวิเคราะห์จนเกิดทักษะแก้ไขปัญหา หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันผ่านกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยใช้มีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1) เสนอปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเขียน สามารถระบุปัญหาในการเขียนของตน คือ จะเขียนเรื่องอะไร ขอบเขตเนื้อหาเป็นอย่างไรควรเลือกใช้กลวิธีการนำเสนออย่างไร ซึ่งผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนโดยใช้ปัญหา ตัวอย่างเช่น ในกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนที่ 1 เรื่องการเขียนบรรยายประวัติของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำเสนอปัญหาดังนี้ 1) ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือไม่ 2) หากผู้เรียนต้องเล่าประวัติจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เพื่อนที่อยู่ต่างจังหวัดฟัง ผู้เรียนจะนำเสนอข้อมูลอย่างไรให้น่าสนใจ 3) ผู้เรียนมีข้อมูลที่จะมานำเสนอในรูปแบบการเขียนเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอจะสามารถสืบค้น สอบถาม และสัมภาษณ์ได้อย่างไร ซึ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้ปัญหาที่ผู้สอนนำมาใช้สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนทราบถึงปัญหาของตนเองว่ามีข้อมูลเพียงพอสำหรับการเขียนหรือไม่ ผู้เรียนต้องวางแผนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม และทราบถึงปัญหาการ

เขียนของตนเอง สังเกตได้จากผู้เรียนมีการจดบันทึกหัวข้อของข้อมูลที่ต้องสืบค้น แล้วแบ่งกันไปสืบค้นตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีการซักถามผู้สอนในเรื่องกลวิธีการเขียนแบบต่าง ๆ จากขั้นการสอนนี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2562: 84) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานปัญหา เป็นเครื่องมือกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจใคร่รู้ และต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎายุทธ ไกรกลาง (2560: 84-85) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานต่อการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งนักเรียนมีคะแนนผลการเรียนที่พัฒนาขึ้น อันเนื่องมาจากการใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้น ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศรี เปี่ยมอยู่ (2561: 67) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ และได้ทำงานร่วมกับเพื่อนซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจในการทำงานมากยิ่งขึ้นจึงส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถ

ขั้นที่ 2) ค้นคว้าข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียนศึกษาข้อมูลท้องถิ่นจากเอกสารที่ผู้สอนรวบรวม โดยผู้สอนจะเตรียมใบความรู้ข้อมูลท้องถิ่นให้ผู้เรียน เช่น ประวัติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภูมิปัญญาของจังหวัดอยุธยา ตัวอย่างเช่น การตีมีด อัญมณี การสานงอบใบลาน การสานปลาตะเพียร เป็นต้น ซึ่งสำหรับภาควิชาครั้งนี้เมื่อผู้เรียนศึกษาข้อมูลแล้ว ผู้เรียนอภิปรายร่วมกัน สรุปเนื้อหาที่ได้จากใบความรู้ที่ผู้สอนแจก แล้ววิเคราะห์ว่าได้รับความรู้เรื่องใดบ้าง ขาดความรู้เรื่องใดบ้าง สังเกตได้จากผู้เรียนซักถามผู้สอนในเรื่องแหล่งเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลรวมถึงเรื่องการสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัว ผู้รู้ในชุมชนนครหลวง ซึ่งจากกิจกรรมนี้เมื่อผู้เรียนศึกษาข้อมูลมากเพียงพอ งานเขียนจึงมีความแปลกใหม่สร้างสรรค์ไม่วกวน สอดคล้องกับ เกศินี จุฑาวิจิตร (2552: 7) ที่กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่นำเสนอเนื้อหาสาระ หรือรูปแบบที่ใหม่ แปลก แตกต่าง ไปจากสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ โดยไม่มีลักษณะที่เป็นสูตรสำเร็จ ซึ่งการจะสร้างสรรค์ผลงานให้แปลกใหม่น่าสนใจนั้น ผู้เรียนจะต้องมีข้อมูลมากเพียงพอสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 225-316) กล่าวถึงการส่งเสริมการเขียนสร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยว่าควรเริ่มต้นที่ทักษะทางภาษา กลวิธีการนำเสนอ โดยผู้เรียนจะต้องมีความสนใจ อ่านและฟังข้อมูลมาก ๆ มีทักษะการเก็บข้อมูล เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ เลือกข้อมูลที่นำเสนอมาถ่ายทอดได้

ขั้นที่ 3) เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน และการสัมภาษณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยอภิปรายกลุ่มแล้วสรุปสาระสำคัญ พร้อมทั้งช่วยกันหาแนวทางในการเขียนแต่ละประเภทที่กลุ่มสนใจ เพื่อนำมาใช้ในงานเขียนของกลุ่มตนเอง ซึ่งในขั้นนี้ผู้สอนจะคอยสังเกตการอภิปรายกลุ่ม ไม่ให้ผู้เรียนหลงประเด็นส่งผลให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลจากหลากหลายแหล่งที่ร่วมกันสืบค้น ทำให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลมากขึ้น จึงสามารถร่วมกันวางแผนงานเขียนได้อย่างสร้างสรรค์เห็นได้จากการเขียนลำดับขั้นตอนก่อนลงมือเขียนจริง ทุกกลุ่มสามารถวางลำดับการเขียนได้ดี มีประเด็นชัดเจน มีการลำดับความสำคัญ และเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจเหมาะสมกับชิ้นงานซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2561: 5-8) ที่กล่าวถึงแนวทางการสอนเขียนสร้างสรรค์ว่า ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก และรับฟังความคิดของผู้เรียนอย่างเท่าเทียม โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบคำถามได้อย่างหลากหลาย มีการชมเชย ให้กำลังใจ และที่สำคัญต้องมีประชาธิปไตยในการสอน

ขั้นที่ 4) สร้างสรรค์ผลงาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสร้างผลงานจากแนวทาง และข้อมูลท้องถิ่นที่ได้ศึกษารวบรวมมา ซึ่งผู้สอนจะคอยสังเกต และให้คำปรึกษางานเขียนของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนศึกษาข้อมูลท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมีข้อมูลที่มีมากเพียงพอ และได้อภิปรายกลุ่มแล้ววางแผนร่วมกัน ทุกกลุ่มสามารถเลือกรูปแบบกลวิธีการนำเสนองานเขียนได้อย่างสร้างสรรค์สอดคล้องกับ ปราณี สุรสิทธิ์ (2541: 57) ที่กล่าวถึงความสามารถในการเขียน

สร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการเขียนที่ผู้เรียนสามารถสร้างคำ ประโยค บรรยายภาพ แสดงความรู้สึก และความต้องการ จากข้อความ รูปภาพ หรือสิ่งของที่กำหนดให้โดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่จากเดิม ซึ่งการที่ผู้เรียนจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างสร้างสรรค์นั้นผู้เรียนต้องมีข้อมูลมากเพียงพอ และเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว สอดคล้องกับ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2561: 5-8) ที่กล่าวว่าข้อมูลที่น่ามาใช้ในการสอนเขียนสร้างสรรค์ควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัว เพราะจะช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนให้อยากเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเอง เช่นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เรื่องราวในครอบครัว โรงเรียน หรือสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศิลปิน บุญจันทร์ศรี (2555: 117) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

ขั้นที่ 5) นำเสนอ และวิจารณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ และผู้สอนร่วมซักถาม และวิจารณ์ชิ้นงานซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนงานเขียนสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่จากกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ มีมารยาท และให้เกียรติผู้นำเสนอ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ เห็นได้จากการตั้งชื่อเรื่องสร้างสรรค์สอดคล้องกับเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ ดังที่ปรากฏให้เห็นได้จากผลการทดสอบความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นเท่ากับ 14.31 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 12.23

ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่ใช้ปัญหากระตุ้นผู้เรียนให้สามารถเชื่อมโยงความรู้เก่า และความรู้ใหม่มาอภิปราย วางแผนร่วมมือกันสร้างสรรค์งานเขียน ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากคะแนนความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศยามาน อินสะอาด (2561: 99) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนต้องใช้สถานการณ์ หรือปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา โดยผู้เรียนเป็นฝ่ายกำหนดทิศทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติก็จะได้รับความรู้ด้วย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดอย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่จากปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิเคราะห์ และแก้ปัญหาซึ่งผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใกล้ตัวนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานได้แปลกใหม่น่าสนใจ สอดคล้องกับ วนิดา กุลภัทร์แสงทอง (2554: 138) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและทักษะการเขียนสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกตัวเด็กได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อและให้โอกาสแก่เด็กได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องแก้ปัญหา ให้โอกาสเด็กได้คิดค้นหรือริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ คิดและเขียนผลิตผลงานออกมาจากความคิดของตนเอง ซึ่งส่งผลให้ทักษะการเขียนสร้างสรรค์ของผู้เรียนพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์เพ็ญ วิเศษสิงห์ (2563: 85) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียน โดยสามารถเขียนสะกดคำ แต่งประโยค และเขียนเรื่องสร้างสรรค์จากข้อมูลท้องถิ่น โดยนักเรียนมีทักษะการเขียนสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นในภาพรวมทั้ง 3 ด้านนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมี ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.28 และมีส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.83 ความคิดเห็นของผู้เรียนเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x}=4.31$ S.D. = 0.77) เนื่องจากผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็น และช่วยกันสร้างสรรค์งานเขียน จึงทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง ผู้เรียนมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแบบกลุ่ม ช่วยเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นภาพรวมสร้างระดับแรงจูงใจ ความมั่นใจ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนนักเรียนลำดับที่ 2 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ผู้เรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.91) และลำดับที่ 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}= 4.27$, S.D. =0.86) ซึ่งเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้เรียนแล้วพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 3 ด้านมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เห็นได้จากการแปลผลระดับความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับเดียวกันคือระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นมาก ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับช่วงวัยมัธยมศึกษาที่ขออิสระในการทำงาน ค้นคว้าหาคำตอบแล้วสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง สอดคล้องกับ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2561: 5-8) กล่าวถึงแนวทางการสอนเขียนสร้างสรรค์ว่า ผู้สอนต้องทราบแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างงานเขียนที่สร้างสรรค์ได้ดี ซึ่งแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ กระตุ้นความคิด จินตนาการรวมถึงจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงานโดยเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์เดิมร่วมกับความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ และผู้สอนควรมีการเสริมแรงด้วยการชม เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลอีกทั้งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ง่าย คือประมวลความรู้เดิมของผู้เรียน ผ่านกระบวนการกลุ่มทำให้ผู้เรียนไม่กดดันในชิ้นงาน มีเพื่อนคอยปรึกษา วางแผน ค้นคว้า จากนั้นจึงสร้างชิ้นงาน ประกอบกับข้อมูลที่จะนำมาสร้างชิ้นงานเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวอย่างข้อมูลท้องถิ่นอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น” ผู้วิจัยมีข้อค้นพบ และแนวคิดที่เป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนต้องทำความเข้าใจขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น ให้ชัดเจน โดยผู้สอนจะต้องมีทักษะการใช้คำถามกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงปัญหาการเขียน และข้อมูลที่ต้องใช้ในงานเขียนของตนเองได้
2. ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมขณะผู้เรียนอภิปรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันโดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำ

ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นกับ รูปแบบการจัดการเรียนแบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบซินเนติกส์ 4MAT CIRC และการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น
2. ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับข้อมูลท้องถิ่น กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานดา เดชวงศ์ญา. (2553). “การใช้วิธีสอนแบบเลือกสรรที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความ เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกศินี จุฑาวิจิตร.(2552). **การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์** : Idea ดี ๆ ไม่มีวันหมด.นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้งกรุป.
- เจษฎายุทธ ไกรกลาง. (2560). “การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานต่อการส่งเสริม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). **คู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และเอกลักษณ์ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ถวัลย์ มาศจรัสและคณะ. (2550). **นวัตกรรมการศึกษา ชุด แบบฝึกหัด-แบบฝึกเสริมทักษะ**.กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี่.
- บุญเสนอ ตรีวิเศษ. (2554). **การเขียนสร้างสรรค์**. บุรีรัมย์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2531). **การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์**.กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2541). **การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.ฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2556 : 98)
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2549). **การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วนิดา กุลภัทร์แสงทอง. (2554). “การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ :มูลนิธิสคคศรี-สุโขทัยวงศ์.
- ศยามนอินสอะอาด. (2561). **การสร้างเว็บมัลติมีเดียอย่างง่ายด้วยโปรแกรม SWiShmax**.นครราชสีมา:โครงการศึกษาไร้พรหมแดน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ศิลปิน บุญจันทร์ศรี. (2555). “การพัฒนาแบบการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2548). **การเขียนสร้างสรรค์ ไม่ยากอะไรเลย**.กรุงเทพฯ: ศูนย์เรียนรู้ทุ่งสักอาศรม.
- สุนันท์ สิ้นธพานนท์ .(2560). **ครุยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้ สู่การศึกษา 4.0**.กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิควรรันตั้ง.
- สุทธิวรรณ อินทะกนก. (2559). **การเขียนเชิงสร้างสรรค์**. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2550). **การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2561). **กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Barell, John. (1998). PBL An Inquiry Approach. Illinois: Skylight Training and Publishing, Inc.

ผลสัมฤทธิ์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทาง กฎหมาย

Summary Learning Using Electronic E-book for Use in Learning Management Format. Research-based Learning (RBL) to Develop Legal Case Study Problem Solving Skills

ยุพยงค์ วิจวร

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Corresponding author e-mail, Yuppayongwin@mcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และ 3) เพื่อวัดทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 3 กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย และแบบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย

ผลวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย พบว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเท่ากับ 81.11/82.78 เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายของนักศึกษาในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย

ABSTRACT

The purposes of the study were 1) Develop e-books To solve legal case studies to be effective according to 80/80 criteria 2) To compare academic achievement by using electronic books together with the learning management model Research-based Learning (RBL) pre- and post-study of 3rd 3) law students to measure legal case-solving skills. by using electronic books together with the learning management model Research-based Learning (RBL) before and after 3rd year law students. The research target group is students of the Bachelor of Laws program. 3rd year law degree, Muban Chom Bueng Rajabhat University enrolled in Civil Procedure Law 2 (LW59621), 2nd semester, academic year 2020, 35 students were obtained from Cluster Random Sampling. Used in research E-book for solving legal case studies and a legal case study problem-solving skill scale.

The results of the study were:

1. E-book development results to develop legal case-solving skills It was found that the efficiency of e-books was 81.11/82.78, was according to the 80/80 standard.

2. Student achievement in Civil Procedure Law 2 using electronic books together with the learning management model Research-based Learning (RBL) for legal case problem solving skills After school was significantly higher than before at the .05 level.

3. Problem-solving skills in legal case studies of students in the Civil Procedure Law course 2 using electronic books. together with the learning management model Research-based Learning (RBL) is good.

Keywords: (E-book), Research-based Learning (RBL), Problem-Solver

บทนำ

ในการจัดการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนควรคัดเลือกรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย หมั่นศึกษาเรียนรู้สื่อใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวางและทันสมัย รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหาและมีทักษะในเชิงปฏิบัติ มีการสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในการสร้างสรรค์ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการร่วมกิจกรรมและลงมือปฏิบัติถือเป็นวิธีการที่ดีที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ติดตัวที่คงทนและยั่งยืน และเนื่องด้วยสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างประชากร และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ก่อให้เกิดคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงในทุกมิติของสังคมโลก ส่งผลต่อการดำเนินงานในทุกภาคส่วนที่ต้องเร่งปรับตัวรวมถึงการจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยอาจไม่ตอบสนองต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคนี้อีกต่อไป แนวโน้มการศึกษามุ่งเข้าสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นแหล่งความรู้ที่ย่อยง่าย เปิดกว้างสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย ในการจัดการศึกษาจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ ให้มหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้สาธารณะ ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยนอกระบบโรงเรียน (Lifelong Education) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนองตอบต่อยุทธศาสตร์ชาติทั้งในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สร้างโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางสังคม

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ Research-Based Learning (RBL) เป็นรูปแบบ หรือวิธีการสอนหนึ่งในหลาย ๆ รูปแบบ ที่มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริง ด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งวิธีการดังกล่าว สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และใฝ่รู้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมุ่งเน้นพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

อีกทั้งในช่วงสถานการณ์ที่เกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวสู่สภาวะการเรียนรู้ที่ไม่คุ้นเคย และรับภาระที่เพิ่มมากขึ้น ผู้สอนใช้เวลามากขึ้นในการเตรียมการสอน ผู้เรียนรับภาระบ้านและต้องเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนในห้องเรียน และในการเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์นั้น ผู้เรียนเรียนจากข้อมูลทฤษฎี ทำให้ผู้เรียนอาจเกิดความไม่เข้าใจ และสับสนในการเรียน ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และส่งผลต่อผลการเรียนทำให้ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีการจัดการเรียนที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผลการเรียนและให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงนี้ โดยได้ศึกษาการจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งของการพัฒนาการเรียนรู้

ปัจจุบันหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านหนังสือได้จากหน้าจอคอมพิวเตอร์เหมือนเปิดอ่านจากหนังสือโดยตรงที่เป็นกระดาษ แต่ไม่มีการเข้าเล่ม เหมือนหนังสือที่เป็นกระดาษ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถมากมายคือ มีการเชื่อมโยง (Link) กับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มอื่น ๆ ได้ ซึ่งสื่อเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจสูงขึ้นเรื่อย (ทองสุข คำแก้ว, 2553) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-book มีส่วนช่วยสนับสนุน การศึกษาตลอดชีวิตของคนไทยได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งยังเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนตรงกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งยากที่เป็นนามธรรมได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น สามารถค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษา เข้าถึงและใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างทั่วถึง นำไปสู่การสร้างสังคมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สังคมโลกหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการปรับการ เรียนการสอน มีการวางแผนยุทธศาสตร์ห้องเรียนแห่งอนาคต ในทศวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นระบบห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ได้ทั่วโลกผ่านทาง ระบบอินเทอร์เน็ต ที่มีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย Research-based Learning (RBL) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย และเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาให้ผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับสถานการณ์โรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2

3. เพื่อวัดทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 รายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 (LW59621) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเท่านั้น

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากโดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book), การจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-Based Learning (RBL)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะการคิดการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) สำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย
2. แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย
3. แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงหลักการและเหตุผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายรับทราบ
2. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย
3. ทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
4. ทดลองใช้แบบฝึกกับกลุ่มเป้าหมาย
5. หลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post test) โดยใช้แบบฝึกแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) และการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL)

6. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้โปรแกรม SPSS และโปรแกรม Excel ในคำนวณสูตรการศึกษา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) การหาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบ หาค่าอำนาจจำแนก (r) จากแบบทดสอบ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.85 หาค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-book (E_1/E_2) และการหาค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูตร t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (E_1/E_2) โดยมีผลการวิเคราะห์ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามเกณฑ์ 80/80 (E_1/E_2)

การหา ประสิทธิภาพ	จำนวนนักศึกษา	ประสิทธิภาพของกระบวนการ		ประสิทธิภาพของประสิทธิภาพ	
		คะแนนค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
แบบรายบุคคล	3	48.00	80.00	49.00	81.67
แบบกลุ่มย่อย	9	48.11	80.19	48.89	81.48
แบบภาคสนาม	35	48.67	81.11	49.67	82.78

จากตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย นำไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/81.67 แล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.19/81.48 และนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 35 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.11/82.78 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับ คุณภาพ
เนื้อหาของบทเรียน			
โครงสร้างของเนื้อหาชัดเจน เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	3.50	0.71	ดี
มีความถูกต้องตามหลักสูตร	3.47	0.44	ดี
ความยากง่ายเหมาะสมต่อผู้เรียน	3.54	0.33	ดี
คะแนนเฉลี่ยรวมด้านเนื้อหาบทเรียน	3.50	0.49	ดี
การใช้ภาษา			

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับ คุณภาพ
ใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.78	0.87	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ยรวมด้านการใช้ภาษา	3.78	0.87	ดีมาก
การออกแบบระบบการเรียนการสอน			
มีความยืดหยุ่น ควบคุมลำดับเนื้อหา ลำดับการเรียนการสอน	3.68	0.71	ดี
ความยาวของการนำเสนอแต่ละหน่วย/ตอน เหมาะสม	3.45	0.67	ดี
การถ่ายทอดเนื้อหาที่น่าสนใจ	3.50	0.73	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ยรวมการออกแบบระบบการเรียนการสอน	3.54	0.70	ดี
ส่วนประกอบด้าน Multimedia			
ออกแบบหน้าจอเหมาะสม ง่ายต่อการใช้	3.41	0.73	ดี
ลักษณะของขนาดสี ตัวอักษร ชัดเจน เหมาะสมกับระดับผู้เรียน	3.33	0.97	ดี
ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	3.37	0.73	ดี
คะแนนเฉลี่ยรวมส่วนประกอบด้าน Multimedia	3.37	0.81	ดี

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลสรุปการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	ระดับ คุณภาพ
ด้านเนื้อหาของบทเรียน	3.50	0.49	ดี
ด้านการใช้ภาษา	3.78	0.87	ดีมาก
ด้านการออกแบบการเรียนการสอน	3.54	0.70	ดี
ด้านส่วนประกอบด้าน Multimedia	3.37	0.81	ดี
เฉลี่ยรวม	3.54	0.72	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการสรุปการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาของบทเรียน อยู่ในระดับดี 2) ด้านการใช้ภาษา อยู่ในระดับดีมาก 3) ด้านการออกแบบการเรียนการสอน อยู่ในระดับดีมาก และ 4) ด้านส่วนประกอบด้าน Multimedia อยู่ในระดับดีมาก โดยสรุปเฉลี่ยรวมผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL)

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	35	6.40	2.05	34	-14.057	.000
หลังเรียน	35	16.06	2.40			

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการวัดทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ก่อนเรียนและหลังเรียน ของ นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) มีค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ก่อนเรียน เท่ากับ 6.40 และหลังเรียนเท่ากับ 16.06 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 2.05 และหลังเรียนเท่ากับ 2.40 เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ตารางแสดงรายการทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL)

ทักษะการแก้ปัญหา	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
การระบุปัญหา	15	12.21	1.89	ดีมาก
ระบุสาเหตุของปัญหา	15	11.16	1.83	ดี
การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา	15	11.45	1.89	ดี
การบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหา	15	10.36	2.01	ค่อนข้างดี
การประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา	15	10.11	2.51	ค่อนข้างดี
รวม	15	11.06	2.00	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่าทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) อยู่ในระดับดี พบว่า 1) การระบุปัญหา อยู่ในระดับดีมาก 2) ระบุสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับดี 3) การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับดี 4) การบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหา อยู่ในระดับค่อนข้างดี และ 5) การประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา อยู่ในระดับค่อนข้างดี สรุปได้ว่าทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ อยู่ในระดับดี

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเท่ากับ 81.11/82.78 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายของนักศึกษาในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) อยู่ในระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 81.11/82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ ตรวจสอบและให้คำแนะนำในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังใช้หลักของ ADDIE Model มีการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตอบสนองความต้องการของ

ผู้เรียนสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย หน้าปก คำนำ สารบัญที่มีลักษณะเชื่อมโยง เนื้อหา บรรณานุกรม ซึ่งทำให้ง่ายต่อการใช้งาน ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย มีภาพประกอบ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บวีณา คงไชโย (2554) ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบทีมแข่งขัน (TGT) โดยใช้หนังสือการ์ตูนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพลังงานความร้อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบ่อไทย ผลการวิจัยพบว่าหนังสือการ์ตูน เรื่องพลังงานความร้อน โดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ รูปแบบทีมแข่งขัน (TGT) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.75/81.22 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ช่วยอธิบายเรื่องยากให้เห็นภาพชัดเจน เป็นการนำเสนอเนื้อเรื่องที่ น่าสนใจ ได้รับความสนใจของนักเรียนได้ดี แสดงว่าการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี

2. จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมาย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบในการเรียนการสอนนั้นช่วยพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายของนักศึกษาได้มากขึ้น เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้ทำให้นักเรียนสามารถศึกษาได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น และเข้าใจบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) ร่วมด้วย ทำให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ อีกทั้งยังได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงซึ่งเป็นความรู้ที่คงทนถาวรมากกว่าการท่องจำเพียงอย่างเดียว ได้รู้จักที่จะกำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่เรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหา รู้จักแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหา สามารถรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ตีความหมายข้อมูลและสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้มาอย่างเข้าใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร พงษ์โกคา (2557) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้เรื่องมนุษย์กับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิดมีพัฒนาการของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้นตามลำดับ

3. ทักษะการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายของนักศึกษาในรายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 2 ที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Research-based Learning (RBL) อยู่ในระดับดี เมื่อแยกรายด้าน พบว่า 1) การระบุปัญหา อยู่ในระดับดีมาก 2) ระบุสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับดี 3) การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับดี 4) การบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา อยู่ในระดับค่อนข้างดี และ 5) การประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา อยู่ในระดับค่อนข้างดี อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงทำให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ศึกษาอยู่ได้ อีกทั้งมีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ Research-based Learning (RBL) ซึ่งเป็นกระบวนการสอนในรูปแบบของงานวิจัย โดยรูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์จึงส่งผลให้นักศึกษามีทักษะในการแก้ปัญหากรณีศึกษาทางกฎหมายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภามาส เทียนทอง (2553) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการทำโครงการ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง 2) ผลการเรียนรู้เรื่อง การถนอมอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้ง 3 ด้าน ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหา เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.2 ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเข้าใช้สื่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างละเอียด

1.3 ควรกำกับติดตามผลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อเสริมประกอบการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ที่สนใจศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังสะดวกต่อการพกพาและสะดวกต่อการทบทวนเนื้อหาบทเรียนด้วยตนเองอีกด้วย

2.2 ควรใช้โปรแกรมที่ถูกต้องตามลิขสิทธิ์ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาขัดข้องระหว่างการใช้งาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 38.

ชวาล แพร่ตันกุล. (2532). เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 61.

ทองสุข คำแก้ว. (2553). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปวีณา คงไชโย .(2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบทีมแข่งขัน (TGT)โดยใช้หนังสือการ์ตูนอิเล็กทรอนิกส์เรื่อง พลังงานความร้อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 29.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ศศิธร พงษ์โกคา. (2557). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สินธะวา คามดิษฐ์ และคณะ. (2553). ระเบียบ วิธีการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์. (2552). ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน. นนทบุรี: ซี.ซี.นอลลิคส์ลิงค์, 3.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). Child Center: Storyline Method: การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ที.พี. พริน, 177.

สุภามาส เทียนทอง. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Bloom, B. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. (5th ed). New York: Kongsport Press, 139.

Havinghurst, J. R. (1967). *Society and Education*. New York: Allyn and Bacon, 358.

William, R. (1961). *The Long Revolution*. New York: Columbia University Press, 94.

Thurstone, L. (1967). *Can We Measure Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: John Wiley and Sons, 49.

การสำรวจปัญหาการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Survey of Online Study Problems of 1st year Students
Faculty of Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University

คณากร ปิยภักดิ์¹ อนุกุล ทองใบ² อภิลักษณ์ ธรรมวิมุตติ^{3*}

^{1,2} นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³ สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนแบบออนไลน์ และเพื่อสำรวจปัญหาการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ จากประชากร จำนวน 89 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สาขาวิชาการบัญชี ชอบการเรียนในชั้นเรียน ใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการเรียนออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้เรียนออนไลน์ส่วนใหญ่คือโทรศัพท์เคลื่อนที่ สถานที่เรียนที่บ้านพักของนักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์ด้านเวลาในการเรียนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสอบ ตามด้วยด้านสภาพแวดล้อม ขณะที่ด้านความรู้สึกระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด โปรแกรมแอปพลิเคชันที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากที่สุดคือ Zoom Cloud Meeting ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา คือไม่ชอบการเรียนออนไลน์ เรียนออนไลน์ไม่รู้เรื่อง อยากกลับไปเรียนที่มหาวิทยาลัย ความไม่พร้อมของระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ และต้องการเรียนแบบผสมผสาน

คำสำคัญ : ปัญหาการเรียนออนไลน์ ความคิดเห็น

ABSTRACT

The objectives of this research were to survey the opinion on the online study and to survey the problems from online study of 1st year student of Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University. This research was quantitative research which surveyed the population of 89 students. The questionnaires were used to collect the data which analyzed by descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results showed the main respondents were woman in Accounting, preferred on-site study, used smartphone and 3G 4G network to study the place of study was at home. The respondents answered highest suggestion on the time of study followed by the examination, the environment, while the least suggestion was the feeling. The

application students preferred the most was Zoom Cloud Meeting. The suggestions from online study problem of 1st year students were disliked and misunderstanding the online learning, wanted to study at the university, inconvenience from internet and equipment, boring, exhausting and requested for mixed learning.

Keywords : Online study problems, suggestion

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้เกิดการเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้จากทุกที่ ทุกเวลา กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นการใช้เครื่องมือออนไลน์ช่วยในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยใช้อุปกรณ์ที่แตกต่างกันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งในรูปแบบ Synchronous และ Asynchronous ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ โดยองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ประกอบด้วย (1) ผู้เรียน (2) ผู้สอน (3) เนื้อหา (4) กิจกรรมการเรียนการสอน (5) การมีปฏิสัมพันธ์ (6) สื่อเทคโนโลยี (7) การวัดและประเมินผล (8) ระบบการจัดการเรียนการสอน (นรินธ์ นนทมาลย์ และคณะ, 2564)

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้มีการเรียนการสอนออนไลน์ในทุกรายวิชาไปจนถึงสิ้นภาคการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้กักตัวอยู่บ้านและเว้นระยะห่างทางกายภาพ จึงส่งผลกระทบต่อเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ มาเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งปัญหาที่พบในการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ความพร้อมในตัวของผู้เรียน ที่ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนเท่าที่ควร สนใจอย่างอื่นมากกว่า ความพร้อมในด้านอุปกรณ์ ที่แต่ละคนใช้ในการเรียนแบบออนไลน์ การสร้างปฏิสัมพันธ์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การออกแบบและพัฒนาสื่อที่ใช้ในการสอนออนไลน์ อินเทอร์เน็ตของผู้เรียนที่ไม่เสถียร และการวัดผลและประเมินผลของผู้สอนในแต่ละรายวิชา (สิริพร อินทสนธิ, 2563)

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพิ่งจบการศึกษาจากชั้นมัธยมตอนปลาย และเข้าเรียนในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนในระดับมัธยมเป็นอย่างมาก ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในรูปแบบออนไลน์ทั้งหมด ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจสำรวจความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องเร่งศึกษา ผู้ที่ได้ประโยชน์จากงานวิจัยสามารถนำไปศึกษาและนำเสนอให้ผู้บริหารระดับของคณะวิทยาการจัดการ ได้รับทราบถึงความเข้าใจและความพร้อมของตัวนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบออนไลน์ และแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อสำรวจปัญหาการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 89 คน แบ่งเป็น

1. สาขาวิทยาการจัดการทั่วไป จำนวน 20 คน
2. สาขาวิทยาการจัดการธุรกิจดิจิทัล จำนวน 11 คน
3. สาขาวิชาการการตลาด หมู่ 1 จำนวน 8 คน
4. สาขาวิชาการการตลาด หมู่ 2 (ค้ำปลีก) จำนวน 8 คน
5. สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ จำนวน 8 คน
6. สาขาวิชาการการบัญชี จำนวน 22 คน
7. สาขาวิชานิติศาสตร์และนวัตกรรมสื่อ จำนวน 12 คน

การเก็บข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังเก็บข้อมูลจากประชากรให้ครบ 89 คน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างความถูกต้องและแม่นยำ เป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในอนาคต

2. ขอบเขตเนื้อหา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ด้านความรู้สึกรู้สึก 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านเวลาในการเรียน 4) ด้านการสอบ และ 5) ด้านโปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์

3. ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จึงเป็นการเรียนออนไลน์ทั้งหมดทุกชั้นปี

4. ขอบเขตด้านเวลาของการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลของการวิจัยระหว่างเดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนักศึกษา ต่อการจัดการเรียนออนไลน์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ ตอนที่ 2 ปัญหาในการจัดการเรียนออนไลน์ เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนออนไลน์ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของ การจัดการเรียนออนไลน์

2. สร้างและพัฒนาแบบสอบถามและข้อรายการ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนออนไลน์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 2 ปัญหาในการจัดการเรียนออนไลน์ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด

3. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม (IOC) (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ค่า IOC ของแบบสอบถามทุกข้อคำถามมีค่าเกิน 0.5 ถือว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูล

4. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถามของแบบสอบถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.7 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการทำแบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นช่วงการระบาดของเชื้อ COVID-19 และเป็นช่วงที่นักศึกษากลับไปอยู่บ้านและเรียนแบบออนไลน์ อย่างไรก็ตามจากผลกระทบเนื่องจากสถานการณ์ระบาดของ COVID-19 ในช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ โดยช่องทางออนไลน์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 89 คน โดยมีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรมกูเกิลฟอร์ม (Google form) ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยติดต่ออาจารย์ประจำรายวิชาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ ให้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

4. ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของคำตอบจากแบบสอบถามออนไลน์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงและการกระจายของข้อมูล

2. ระดับคะแนนของค่าเฉลี่ย จากการตอบแบบสอบถามสามารถแปลความได้ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความว่า น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

หลังจากคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 89 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 69.67 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 24.72 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	27	30.33
หญิง	61	69.67
รวม	89	100.00
สาขาวิชา		
การจัดการทั่วไป	20	22.47
การจัดการธุรกิจดิจิทัล	11	12.36
การตลาด หมู่ 1	8	8.99
การตลาด หมู่ 2 (ค้าปลีก)	8	8.99
การท่องเที่ยวและการบริการ	8	8.99
การบัญชี	22	24.72
นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร	12	13.48
รวม	89	100.00

รูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบส่วนใหญ่ชอบการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นลำดับแรก ระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้เรียนออนไลน์มากที่สุดคือ เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ โทรศัพท์เคลื่อนที่ สถานที่ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ บ้านของนักศึกษา รายละเอียดของสภาพแวดล้อมของการเรียนออนไลน์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพแวดล้อมของการเรียนออนไลน์

สภาพแวดล้อมของการเรียนออนไลน์	ความถี่	ลำดับ
รูปแบบการเรียนรู้ที่ชอบ		
เรียนในชั้นเรียน	40	1
เรียนออนไลน์แบบสอนสด	24	2
ผสมผสาน	13	3
เรียนออนไลน์แบบเปิดคลิปสอน	2	4
ระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้เรียนออนไลน์		
เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่	51	1
Wi-Fi ที่บ้าน	48	2
Wi-Fi สาธารณะ	7	3

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์		
โทรศัพท์เคลื่อนที่	45	1
แท็บเล็ต	18	2
คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก	5	3
คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	2	4
สถานที่ในการเรียนออนไลน์		
บ้าน	62	1
หอพัก	20	2
ร้านกาแฟ	3	3

2. ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนออนไลน์ แบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านความรู้สึก ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเวลาในการเรียน ด้านการสอบ และด้านโปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ โดยด้านความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเวลาในการเรียน ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 1.13) รองลงมาได้แก่ด้านการสอบ ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 1.08) ตามด้วยด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.81$, S.D. = 1.11) ขณะที่ด้านความรู้สึก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 2.57$, S.D. = 1.06) โดยด้านโปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ Zoom Cloud Meeting ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 1.26)

ด้านความรู้สึก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ รู้สึกผ่อนคลายในการเรียน ($\bar{x} = 2.91$, S.D. = 1.22) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กล้าแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 2.38$, S.D. = 1.01)

ด้านสภาพแวดล้อม ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อม/อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการเรียน ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 1.22) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ อาจารย์สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 2.70$, S.D. = 1.01)

ด้านเวลาในการเรียน ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระยะเวลาในการเรียนแต่ละวิชามีความเหมาะสมและพอดี ($\bar{x} = 2.98$, S.D. = 1.17) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ระยะเวลาในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 2.64$, S.D. = 1.12)

ด้านการสอบ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความเหมาะสมของแอปพลิเคชันที่ใช้ในการสอบออนไลน์ ($\bar{x} = 2.99$, S.D. = 0.96) ขณะที่ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในระหว่างการสอบ ($\bar{x} = 2.57$, S.D. = 1.09)

ด้านโปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ข้อคำถามโปรแกรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ZOOM Cloud Meetings ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 1.26) ขณะที่ข้อคำถามโปรแกรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ Facebook ($\bar{x} = 2.63$, S.D. = 1.28) รายละเอียดของความคิดเห็นของการเรียนออนไลน์ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่มีต่อการเรียนออนไลน์

ความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้สึก			
มีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนมากยิ่งขึ้น	2.62	0.92	ปานกลาง
มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากยิ่งขึ้น	2.56	1.14	ปานกลาง
เรียนรู้เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	2.54	1.03	ปานกลาง

ความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์	\bar{x}	S.D.	แปลผล
กล้าแสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น	2.38	1.01	น้อย
มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น	2.43	1.04	น้อย
รู้สึกผ่อนคลายในการเรียน	2.91	1.22	ปานกลาง
รู้สึกมีสมาธิในการเรียน	2.48	1.06	น้อย
รู้สึกถึงความเท่าเทียมของการเรียนออนไลน์	2.66	1.00	ปานกลาง
รวม	2.57	1.06	ปานกลาง
ด้านสภาพแวดล้อม			
ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ที่บ้าน	2.90	0.92	ปานกลาง
ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ที่มหาวิทยาลัยความเหมาะสมของ	2.73	1.14	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์ที่หอพัก/บ้านเพื่อน	2.72	1.03	ปานกลาง
อาจารย์สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี	2.70	1.01	ปานกลาง
เพื่อนร่วมชั้นเรียนสามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี	2.80	1.04	ปานกลาง
นักศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อม/อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการเรียน	3.00	1.22	ปานกลาง
รวม	2.81	1.11	ปานกลาง
ด้านเวลาในการเรียน			
ระยะเวลาในการเรียนแต่ละวิชามีความเหมาะสมและพอดี	2.98	1.17	ปานกลาง
ตารางเวลาเรียนแบบปกติ สามารถนำมาใช้ในการเรียนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.90	1.12	ปานกลาง
ระยะเวลาในการส่งงานที่อาจารย์มอบหมาย มีความเหมาะสมกับชิ้นงาน	2.89	1.12	ปานกลาง
ระยะเวลาในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความเหมาะสม	2.64	1.12	ปานกลาง
รวม	2.85	1.13	ปานกลาง
ด้านการสอบ			
ความเหมาะสมในการชี้แจงระเบียบในการเข้าสอบหรือการสอบวิธีการใช้แอปพลิเคชันก่อนสอบออนไลน์	2.94	1.04	ปานกลาง
ความเหมาะสมของข้อสอบในการสอบออนไลน์ (ความยากความง่าย)ความเหมาะสม	2.80	1.06	ปานกลาง
ระยะเวลาในการสอบออนไลน์	2.85	1.10	ปานกลาง
ความเหมาะสมของแอปพลิเคชันที่ใช้ในการสอบออนไลน์	2.99	0.96	ปานกลาง
ปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในระหว่างการสอบ	2.57	1.09	ปานกลาง
ความกังวลในการสอบออนไลน์ (เช่น กลัวเกิดปัญหาระหว่างทำข้อสอบ)	2.89	1.28	ปานกลาง
ความเหมาะสมโดยรวมของการสอบออนไลน์	2.85	0.97	ปานกลาง
รวม	2.84	1.08	ปานกลาง
ด้านโปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์			
Google Meet	3.22	1.35	ปานกลาง
ZOOM Cloud Meetings	3.31	1.26	ปานกลาง
Line	2.88	1.35	ปานกลาง
Google Classroom	2.85	1.11	ปานกลาง
Microsoft Teams	2.84	1.11	ปานกลาง
Facebook	2.63	1.28	ปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะจากข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ดังต่อไปนี้

ไม่ชอบเรียนออนไลน์ มากที่สุด จำนวน 15 คำตอบ รองลงมาคือ เรียนออนไลน์ไม่รู้เรื่อง/ไม่เข้าใจ จำนวน 10 คำตอบ อยากกลับไปเรียนที่มหาวิทยาลัย จำนวน 9 คำตอบ อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ไม่พร้อม จำนวน 3 คำตอบ เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ไม่อยากเรียน จำนวน 2 คำตอบ และอยากเรียนแบบผสมผสานระหว่างเรียนออนไลน์และเรียนที่มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คำตอบ รายละเอียดของข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ลำดับ
ไม่ชอบเรียนออนไลน์	15	1
เรียนออนไลน์ไม่รู้เรื่อง/ไม่เข้าใจ	10	2
อยากกลับไปเรียนที่มหาวิทยาลัย	9	3
อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ไม่พร้อม	3	4
เบื่อหน่าย ท้อแท้ ไม่อยากเรียน	2	5
อยากเรียนแบบผสมผสาน	1	6

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จากการเก็บแบบสอบถามจำนวน 89 คน พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สาขาวิชาการบัญชี ชอบการเรียนในชั้นเรียน ใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการเรียนออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้เรียนออนไลน์ส่วนใหญ่คือโทรศัพท์เคลื่อนที่ สถานที่เรียนที่บ้านพักของนักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ด้านเวลาในการเรียนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสอบ ตามด้วยด้านสภาพแวดล้อม ขณะที่มีความรู้สึกมีระดับความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์น้อยที่สุด ขณะที่โปรแกรมแอปพลิเคชันที่นักศึกษามีความคิดเห็นมากที่สุดคือ Zoom Cloud Meeting 2) ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา คือไม่ชอบการเรียนออนไลน์ เรียนออนไลน์ไม่รู้เรื่อง อยากกลับไปเรียนที่มหาวิทยาลัย ความไม่พร้อมของระบบอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ และต้องการเรียนแบบผสมผสาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการเรียนออนไลน์ แสดงให้เห็นถึงวิธีการเข้าถึงการเรียนออนไลน์โดยใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ที่นักศึกษานิยมใช้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วัฒนพร จตุรานนท์ (2563) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์และความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ สาขาภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภูเก็ต พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ ใช้สมาร์ตโฟน (Smart phone) ในการเรียนออนไลน์ และใช้เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ 4G 3G เป็นระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาท สืบคำ (2563) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนทางไกลในรูปแบบออนไลน์ หรือ Online Education University จะต้องมีปัจจัยที่สนับสนุนคือ เทคโนโลยี บุคคล ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้เรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อการศึกษา สื่อการสอน วิธีการสอน โครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลขนาดใหญ่ ระเบียบข้อบังคับ รวมไปถึงความพร้อมของผู้เรียนในด้านของเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ทักษะพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความพร้อมของบุคลากรก่อนการดำเนินการด้วยเช่นกัน

2. ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ด้านเวลาการเรียนมีความเห็นสูงสุด เนื่องจากเวลาในการเรียนออนไลน์ แตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียน โดย

การเรียนออนไลน์ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้จากทุกสถานที่ สอดคล้องกับการวิจัยของ วัฒนพร จตุรานนท์ และคณะ (2563) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนออนไลน์ส่วนใหญ่สามารถเรียนออนไลน์แบบเรียลไทม์ได้ตามเวลาตารางเรียน ขณะที่ด้านที่มีความคิดเห็นต่ำที่สุดคือด้านความรู้สึกรู้ โดยเฉพาอย่างยิ่งการกล้าแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับการศึกษาของ พิไลพร สุขเจริญ (2564) ที่พบว่านักศึกษาเมื่อเกิดความเครียด วิตกกังวลจากการเรียนออนไลน์ ส่งผลให้สัมพันธภาพ และการสื่อสารระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ลดลง อาจารย์ไม่สามารถกระตุ้นนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเรียน

3. นักศึกษาต้องการกลับไปเรียนในห้องตามปกติ ไม่เข้าใจจากการเรียนออนไลน์ และความไม่พร้อมในเรื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาที่คณะวิทยาการจัดการ ต้องเร่งดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธรรมรัตน์ แซ่ตัน และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาความพร้อมต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ได้สถานการณ์ COVID-19 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ต้องการเรียนออนไลน์หากอยู่ในสถานการณ์ปกติ ขาดความเข้าใจและความเชื่อมั่น ต่อการเรียนแบบออนไลน์ ขาดความคาดหวังผลลัพธ์จากการเรียนออนไลน์ นอกจากนี้ยังขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ต่อการเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะความพร้อมด้านอินเทอร์เน็ต WiFi โปรแกรมใช้งานต่าง ๆ นอกจากนี้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ต่อการเรียนออนไลน์สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิไลพร สุขเจริญ และคณะ (2564) ที่ถอดบทเรียนจากประสบการณ์เรียนออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลและความเครียดต่อการเรียนออนไลน์ เนื่องจากขาดประสบการณ์และทักษะในการเรียนออนไลน์ กลัวเรียนตามเพื่อนไม่ทัน เกิดความอยากเรียนลดลง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Saengmanee (2021) ที่พบว่าความวิตกกังวลเป็นปัญหาสำคัญในการเรียนออนไลน์ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียน ความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) ลดลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

1. คณาจารย์ ผู้บริหาร ระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ควรพิจารณาเปิดการเรียนในชั้นเรียนตามปกติให้เร็วที่สุด หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 คลี่คลาย โดยอาจพิจารณาร่วมกันกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมและมัธยมศึกษาในจังหวัดราชบุรี เนื่องจากความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง และอาจส่งผลให้ขาดแรงจูงใจของนักศึกษาต่อการเรียนยิ่งขึ้นเมื่อต้องเรียนออนไลน์เป็นเวลานาน

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ควรพิจารณาการวัดและประเมินผลจากการเรียนออนไลน์ในหลากหลายมิติ เพื่อทบทวน ปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบออนไลน์และในชั้นเรียนให้เหมาะสมสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษาได้

3. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ควรเร่งส่งเสริมพัฒนาคณาจารย์ผู้สอนในแต่ละชั้นปีในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในชั้นเรียน และแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของนักศึกษาให้อยู่ในระดับสูงขึ้น

4. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง อาจพิจารณาสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนออนไลน์ เช่น แพ็กเกจอินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ รวมถึงห้องปฏิบัติการที่คณาจารย์สามารถใช้สอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตของการศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนออนไลน์ในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อข้อมูลที่มีรายละเอียดครอบคลุมมากขึ้น
2. ควรศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาจากการเรียนออนไลน์ ทั้งในมิติของนักศึกษา คณาจารย์ และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3. ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึก เช่นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อศึกษาข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และในชั้นเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธรรมรัตน์ แซ่ตัน, โภไคย เสาบุญ, โสภณ จันทร์ทิพย์, ธงชัย สุธีร์ศักดิ์ และวัชรวิดี ลิ้มสกุล. (2564). ความพร้อมต่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาภายใต้สถานการณ์การระบาดไวรัส COVID-19 : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต. *วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา*, 3 (1), 23-37.
- นรินทร์ นนทมาลย์, นริศรา เสือคล้าย, กัลวรา ภูมิลดา, สุมิตรา อินทะ และ ญัฐพงษ์ พรมงษ์. (2564). การสำรวจปัญหาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา. *วารสารเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา*, 16 (2), 61-73.
- ประสาธ สืบคำ. (2563). นโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามมาตรการการรักษาระยะห่างทางสังคม. *วารสารเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*, 15 (8), A1-A10.
- ไพโลพร สุขเจริญ, จุฬาลักษณ์ แก้วสุก, สุนันทา ลักษิตติกุล, เสาวพฤกษ์ ช่วยยก, ศิมาภรณ์ พวงสุวรรณ และสุพัตรา ลักษณะจันทร์. (2564). ถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 38 (2), 224-231.
- วัฒนพร จตุรานนท์. โสภี ชาญเชิงยุทธชัย. ศศิขญา แก่นสาร. รัฐพร ปานมณี. ภาสกร ภักดีศรีแพง และ He Weimin. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ ของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 ตามมาตรการเฝ้าระวังการระบาดของโรคโคโรนา 2019. *วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน*, 7 (2), 291-310.
- สิริพร อินทสนธิ. (2563). โควิด - 19 : กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 22 (2). 203-213.
- Saengmanee, S. (2021). Tertiary Student's Motivation and Learning Strategies in English Language Online Learning. *Chophayom Journal*, 32 (1), 92-109.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหา การบวกและโจทย์ปัญหาการลบ Learning Management by the Storyline Approach and Bar Models on Word Problems of Addition and Subtraction

ณพัฐอร คำกาหลง^{1*} และ วราภรณ์ จาตนิล²

^{1,2}ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

*Corresponding author e-mail, gonple83@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชบุรุษรังสรรค์ จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยได้คะแนนเฉลี่ย 8.61 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 คิดเป็นร้อยละ 86.10 ของคะแนนเต็ม และพบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 เมื่อพิจารณาทุกด้านทั้งทางด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ บาร์โมเดล วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study mathematics learning achievement after using learning management by the Storyline approach and Bar Models on word problems of addition and subtraction, and 2) to study the students' satisfaction after using learning management by the Storyline approach and Bar Models on word problems of addition and subtraction. A sample was 23 students in Prathomsuksa 2 at Watratrangsana School, chosen by purposive sampling. The research instruments consisted of 10 lesson plans on word problems of addition and subtraction for Prathomsuksa 2 using the Storyline approach and Bar Models, a mathematics achievement test on word problems of addition and subtraction, and a survey of students' satisfaction with learning management by Storyline approach

and Bar Models on word problems of addition and subtraction. The research results found that the mathematics learning achievement on word problems of addition and subtraction of students after using the Storyline approach and Bar Models was higher than the 60% criteria at the .05 level of significance. There is an average score of 8.61 and a standard deviation of 1.41, representing 86.10 percent of the total score. Overall, the satisfaction of students who had learned by using the Storyline approach and Bar Models on word problems of addition and subtraction was at a high level, with an average of 4.12 and a standard deviation of 1.00. In every aspect, including content, learning activities, learning media, and measurement and evaluation, it was found that the students had a high level of satisfaction in all aspects.

Keywords: Bar Models, Mathematics Learning Achievement, Storyline Approach, Word Problems of Addition and Subtraction

บทนำ

ปัจจุบันคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test-NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราชบุรุษรังสรรค์ ปีการศึกษา 2560 , 2561 และ 2562 พบว่า ผลการทดสอบความสามารถด้านคำนวณระดับโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.44 , 49.83 และ 51.82 แม้มีผลที่ดีขึ้นตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาโครงสร้างข้อสอบพบว่ามาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต การใช้ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ หรือทักษะการคิดคำนวณเพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติหรือหาคำตอบจากสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์เรื่อง การบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับไม่เกิน ๑,๐๐๐ และ ๐ ตามขอบข่ายสิ่งเร้า ซึ่งข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 8 ข้อ และแสดงวิธีทำจำนวน 1 ข้อ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม รวมทั้งการได้สอบถามครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 1 พบปัญหาในการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหา จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 พบว่าเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านจำนวนและพีชคณิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำเพราะว่าโจทย์ปัญหาต้องอาศัยความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องอีกทั้งโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นสถานการณ์หรือข้อความที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ในการแก้โจทย์ปัญหาจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะทางคณิตศาสตร์ในการคิด เพื่อหากระบวนการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏในโจทย์ปัญหานั้นมีความซับซ้อนทางภาษา แต่การจัดการเรียนรู้เพื่อแก้โจทย์ปัญหาในรูปแบบเดิมที่ผ่านมา เริ่มด้วยการเขียนสิ่งที่กำหนดมาให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการให้หา จากนั้นเลือกตัวดำเนินการทางคณิตศาสตร์มาจัดกระทำกับข้อมูลหรือเขียนในรูปของประโยคสัญลักษณ์แล้วดำเนินการหาคำตอบ ซึ่งการแก้โจทย์ปัญหาในรูปแบบนี้ค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นวิธีการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ใช้ภาษาที่เป็นข้อความอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลในโจทย์ปัญหาที่มีลักษณะเป็นข้อความเช่นกัน ส่งผลให้นักเรียนมองไม่เห็นภาพความสัมพันธ์ของข้อมูลในโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ จึงไม่สามารถเปลี่ยน

จากประโยคภาษาเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้และเพื่อเลือกตัวดำเนินการทางคณิตศาสตร์เพื่อใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ไม่ถูกต้อง ทำยที่สุดจึงไม่สามารถดำเนินการแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง (อิมรอน ขวัญคาริน, 2559 กล่าวไว้สอดคล้องกับ ศรีนัย เปรมปรีดา, 2557) การแก้โจทย์ปัญหาโดยการวาดรูปบาร์โมเดลเป็นวิธีการแก้โจทย์ปัญหาที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเวียดนามและประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น เป็นยุทธวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถนำข้อความจากโจทย์ปัญหามาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ทำให้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่น่าเบื่อ กลายเป็นเรื่องที่สนุกสนาน และทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย นักเรียนจะสนุกกับการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่สามารถทำได้ด้วยตัวเองได้อย่างง่ายดายและถูกต้อง (กรองทอง ไครรี, 2554) เมื่อผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญทางคณิตศาสตร์น้อย จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดด้านการคิดคำนวณ เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความไม่อยากเรียนไม่มีความสนใจ บวกกับการสอนของครูเป็นการสอน ที่เน้นการอธิบายเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนขาดการลงมือปฏิบัติ และขาดการเรียนรู้จากของจริงทำให้ผู้เรียนไม่เกิดองค์ความรู้ไม่มีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างถ่องแท้ เกิด ความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้เนื่องจากไม่มีสิ่งดึงดูดใจ ซึ่ง สอดคล้องกับ (เดือน เปลี่ยนจัต, 2559) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์นั้นผู้เรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ครูสอน เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานไม่ดีด้วยเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ และในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนไม่สนใจในการเรียนจึงทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และทำให้ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ไม่เห็นความสำคัญที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในสาระจำนวนและพีชคณิตนั้น ผู้เรียนจะมีปัญหาเรื่องการเขียนประโยคสัญลักษณ์จากโจทย์ปัญหา เพราะผู้เรียนไม่เข้าใจวิธีการ และไม่สามารถ เลือกเครื่องหมายที่เหมาะสม การจัดการเรียนรู้ครูจะเน้นแต่เนื้อหา ไม่มีกิจกรรม การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม หรือจัดการเรียนรู้ที่มีเรื่องราวเนื้อหาที่นักเรียนชอบหรือสนใจ ตามช่วงวัย เช่น การสอดแทรกการ์ตูน นิทาน เรื่องเล่าที่ตื่นเต้นน่าติดตาม จะเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้สนใจที่จะเรียนรู้ เกิดความสนใจที่อยากจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน และวิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ เป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยมีการผูกเรื่องให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเหตุการณ์บนประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ใหม่ โดยใช้คำถามเป็นหลักนำไปสู่กิจกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติอย่างหลากหลาย ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่ความคงทน (นริศรา วงศ์วิจิต, 2553) กล่าวไว้สอดคล้องกับ (Thida3134 [Online], 2563) การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ ลักษณะของสตอรีไลน์เป็นการเรียนรู้จากสิ่งทีใกล้ตัวนักเรียนเชื่อมโยงออกไปสู่วิถีชีวิตจริง การค้นคว้าหาความรู้และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์แห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเวลาและกิจกรรมการสอนได้ตามความเหมาะสมการดำเนินการเช่นนี้ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามธรรมชาติ มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับความต้องการ สร้างความสนุกสนานและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ พัฒนาการของความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้สูงขึ้นตามลำดับ (อรทัย มุลค่า, 2543) ซึ่งกล่าวไว้สอดคล้องกับ (ชาติรี สำราญ, 2544) สตอรีไลน์ เป็นบทเรียนแห่งความจริงของชีวิตผู้เรียน เพราะหลักสูตรที่แท้จริงนั้นมีอยู่ในชีวิตเด็กและชีวิตครู จึงสอนให้เด็กได้เรียนรู้กับชีวิตของเด็กแล้วเด็กจะสนุกกับการเรียนรู้ หัวใจสำคัญอยู่ที่ครูจะต้องสร้างเรื่องให้ผู้เรียนเพียรหาวิธีการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนกำหนดขึ้นมา ความรู้ที่ผู้เรียนเพียรหา คือขุมทรัพย์ ที่ครูชุกซ่อนไว้ตามรายการจัดการ เป็นกุญแจสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องถือไว้เพื่อนำไปขุดหาขุมทรัพย์ทางปัญญา การผูกเรื่องสอนเป็นกลเม็ดหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนสนุก ตื่นเต้นและสงสัยใคร่รู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำบาร์โมเดลและวิธีการสอนแบบสตอรีไลน์มาใช้จัดการเรียนการสอน เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและ โจทย์ปัญหาการลบ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชภูรังสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 106 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2 จำนวน 23 คน โรงเรียนวัดราชภูรังสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นการเลือกแบบเจาะจง

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต เรื่อง การบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับไม่เกิน 1,000 และ 0 ซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 2 เรื่อง ได้แก่

1. โจทย์ปัญหาการบวก และโจทย์ปัญหาการลบ
2. โจทย์ปัญหาการบวก ลบ ระคน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก และโจทย์ปัญหาการลบ
2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัยดังต่อไปนี้

1. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล จำนวน 10 แผน โดยในแต่ละแผนประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ และบาร์โมเดล ซึ่งมี 3 ขั้นตอนคือ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามที่ครูนำเสนอเพื่อเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพูดคุยเกี่ยวกับใบงานที่ได้ทำเมื่อครั้งที่ผ่านมา เพื่อซักถามข้อสงสัยและแนะนำวิธีการแก้โจทย์ปัญหา 2) จัดกิจกรรม ครูเล่าเรื่องราวจากสตอรีไลน์ซึ่งมีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการใช้บาร์โมเดลในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบให้นักเรียนฟัง นักเรียน

ร่วมกันตอบคำถามที่ครูนำเสนอ เพื่อตรวจสอบความรู้และความเข้าใจของนักเรียน นักเรียนลงมือฝึกทักษะจากใบงานที่ได้รับมอบหมาย และ 3) ขึ้นสรุปความรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการตรวจคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 20 ข้อ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับตัวชี้วัด ความเหมาะสมด้านภาษา และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 44 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยนักเรียนกลุ่มนี้ได้เรียนเนื้อหาเรื่องโจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบมาแล้ว จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.61 ถึง 0.84 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.59 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71

3. สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบบวัดความพึงพอใจผ่านการตรวจคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจเท่ากับ 0.91 ถือว่า มีความเชื่อมั่นสูง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยแก่นักเรียนและผู้ปกครองและแนะนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล โดยแจกเอกสารใบงาน, แบบทดสอบ และแบบวัดความพึงพอใจตามบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

2. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัย ซึ่งใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 10 ชั่วโมง ผ่าน Line meeting ทำการวัดการประเมินตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการเก็บคะแนนระหว่างเรียน สังเกตและแบบพฤติกรรมในการเรียน

3. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 40 นาที

4. ให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้สถิติ t-test for one sample

2. วิเคราะห์คะแนนแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ โดยหาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนใจแล้วใช้เกณฑ์ 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. หลังจากที่ถูกวิจัยนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ไปใช้ในการดำเนินการสอนกับนักเรียน จำนวน 10 คาบแล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก และโจทย์ปัญหาการลบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน นำไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้สถิติ t-test for one sample พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเท่ากับ 8.61 คิดเป็นร้อยละ 86.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังหลังได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ กับเกณฑ์ร้อยละ 60 (ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็น 6 คะแนน)

	n	\bar{x}	ร้อยละ	S.D.	t	sig
หลังเรียน	23	8.61	86.10	1.406	8.899	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก และโจทย์ปัญหาการลบ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.0 ซึ่งความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ดังตาราง 4.2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบในแต่ละด้าน

รายการ	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.03	1.00	มาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.28	0.91	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.14	1.03	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.04	1.09	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.12	1.00	มาก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดลสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยได้คะแนนเฉลี่ย 8.61 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.41 คิดเป็นร้อยละ 86.10 ของคะแนนเต็ม

2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 เมื่อพิจารณาทุกด้านทั้งทางด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 8.61 คิดเป็นร้อยละ 86.10 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ทั้งนี้มีอาจเนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ ที่สร้างขึ้นนั้นผ่านขั้นตอนและกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีเนื้อหาต่อการเข้าใจ โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากเรื่องง่ายไปยาก มีใบงานโจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ มีการเล่าเรื่องราวจากสตอรีไลน์ที่เป็นตัวการ์ตูนที่นักเรียนรู้จักและชื่นชอบทำให้การเรียนรู้โจทย์ปัญหาเป็นเรื่องที่ไม่น่าเบื่อ โดยสอดแทรกบาร์โมเดลที่มีส่วนช่วยให้ นักเรียนสามารถวางแผนแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างมีรูปธรรมจากการวาดบาร์โมเดลประกอบการแก้โจทย์ปัญหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Steve Bell, (1998) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการโปรแกรมสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กอนุบาล โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหลังการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .01 และได้กล่าวสรุปว่าการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์เหมาะสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษามากกว่าชั้นมัธยมศึกษา และการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ได้พัฒนารูปแบบวิธีการสอนจนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทุกระดับชั้น ซึ่งเป็นการสอนโดยการดำเนินเรื่องให้เรียงร้อยต่อกันไปสอดคล้องกับ นิรมล พรหมทัศนานนท์, (2559) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ นักเรียนเกิดคำถามและได้คิดหาคำตอบด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เกิดความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ และสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ กรองทอง ไครรี, (2554) การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยการวาดรูปบาร์โมเดลเป็นยุทธวิธีอย่างหนึ่งที่ทำให้ นักเรียน คิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับความคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน แล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ให้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่น่าเบื่อ กลายเป็นเรื่องที่สนุกสนาน และทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย นักเรียนจะสนุกกับการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่สามารถทำได้ด้วยตัวเองได้อย่างง่ายดายและถูกต้อง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ใบงานที่นักเรียนได้ทำหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบ

2. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก โจทย์ปัญหาการลบ พบว่าความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และเมื่อพิจารณาทุกด้านทั้งทางด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.03, 4.28, 4.14 และ 4.04 ตามลำดับ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับที่มากที่สุด ในทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เห็นได้ชัดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์และบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก โจทย์ปัญหาการลบนั้นนักเรียนได้รับการกระตุ้นเรียนรู้ ชื่นนำเข้าสู่บทเรียนช่วยให้นักเรียนทบทวนความรู้เดิมและกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาใหม่ จัดกิจกรรม ช่วยให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีลำดับขั้น และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ขึ้นสรุปความรู้ ช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญในเนื้อหานั้นได้ และกิจกรรมการสอนแบบสตอรี่ไลน์และบาร์โมเดล ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาการบวกและโจทย์ปัญหาการลบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิรวดี รอดสุด, 2561) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาหรือสาระการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีผลการเรียนดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. สามารถประยุกต์ใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์และบาร์โมเดล กับเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์อื่นๆ เช่น การคูณ การหาร การชั่ง การตวง เวลา เศษส่วน เป็นต้น
2. ในการนำวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์และบาร์โมเดล ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ อาจมีการเปลี่ยนตัวละครให้เหมาะสม หรือ เป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจในขณะนั้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรองทอง ไครีรี (2554). **แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้บาร์โมเดล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. กรุงเทพมหานคร: เอทีมิบิสซิเนส.
- จิรวดี รอดสุด (2561). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ เรื่อง การวัดความยาว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาติรี สำราญ (2544). **วิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เริ่มต้น**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- เดือน เปลี่ยนจิต (2559). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัดความยาว และการชั่ง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อประสม**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้).มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรมล พรหมทัศนานนท์ 2559. **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์**. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นริศรา วงศ์วิชิต (2553). **การใช้รูปแบบการสอนแบบสตอรี่ไลน์ เรื่อง ย้อนรอยตำนานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป 1000 ดวง เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. ปรินญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศรันย์ เปรมปรีดา. (2559). การพัฒนาชุดฝึกทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วย ทฤษฎีบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อรรถัย มูลคำ และคณะ (2543). *Child Centered:Story Method : การบูรณาการหลักสูตรและการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- อิมรอน ขวัญคาวิณ (2559, มิ.ย.). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค KWDLร่วมกับการวาดรูปบาร์. หน้า 226 - 237. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- Thida3134 [Online] (2563). *วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ (STORY LINE METHOD)*.
<https://thida3134.wordpress.com>.
- Bell, S. & Fifield, K. (1996). *An Introduction to the Storyline Method*. Glasgow: Scotland Jordanhill College.
- _____ (1998). *An Introduction to the Storyline Method*. Glassgow : Scotland Jordanhill College.
- Bell, S. and Harkness, S. (2004). *The Storyline Approach*. Workshop in Thailand : 11-12 December.
- Butzow, Carol M. (1991). *A Comparison of a Storyline-Based Method of Instruction And a Textbook Method of Instruction on The Acquisition of Science Concepts in The Elementary School*. Ed.D. Dissertation. Indiana University of Pennsylvania.
- Creawell, J. (1997). *Creating Worlds, Constructing Meaning: The Scottish Storyline Method*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Steve, B. (1998). *Using story for environmental studies*. Chulalongkorn Educational Review, 8(1), 64-81.
- Thongsang, C. (1995). *Skills and techniques taught* (2nd ed.). Lopburi: Thephsatri Rajabhat Institute. (in thai)
- Simon, J. (1997). *Active Learning with Storyline Approach*. School Vaar Beel.
- Smith, E. & Vallerga, C. (1997). *The Scottish Storyline Method a Buckingham Elementary School*. Bend: Oregon.

การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

Assessment of the project to promote the use of learning resources and local wisdom in teaching and learning at Ban Huai Nam Chon School
Kanchanaburi Primary Educational Service Area District Office 1

นิภัทรา สังข์ขันธ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน สพป.กาญจนบุรี เขต 1

Corresponding author e-mail, snipat1969@gmail.com

สาระสังเขป

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 13-15) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ มีการปรับการเรียนเปลี่ยนบทบาทการสอน โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง และพัฒนาตนเองอย่างสูงสุด เต็มตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามมาตรา 7 กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 24 (5) ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพทั้งแหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เน้นการบูรณาการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ จนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และสังคมไทยในการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้เติบโต เป็นคนดี มีความสุข และมีขีดความสามารถเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล และจากผลรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2555, หน้า 17) ได้รับรองการประเมินคุณภาพโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน และมีข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรอง ทักษะในการแสวงหาความรู้ โดยนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสอน

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 จึงเห็นควรส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพไปพร้อมกับกิจกรรมสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้

และภูมิปัญญาท้องถิ่น การปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ภายใน/ภายนอก และทัศนศึกษา

การประเมินโครงการใช้ทฤษฎีในรูปแบบซิปป์ (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam อ้างถึงใน เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี, 2556, หน้า 61) เพื่อจะช่วยให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มี การประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น การประเมินด้านกระบวนการ และการ ประเมินด้านผลผลิต เนื่องจากมีลักษณะการให้ข้อมูลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกขั้นตอน และทำให้เข้าใจบริบทของ การตัดสินใจ และสารสนเทศที่ต้องการเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารโครงการและปรับการดำเนินงานทำให้มั่นใจ ว่าข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ มีกระบวนการกระตุ้นให้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจ

การส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้าน ห้วยน้ำโจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

1. การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน หมายถึง กระบวนการที่มีการรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้โครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Model) ในการประเมินโครงการ

1.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) หมายถึง เป็นการประเมินด้านความสอดคล้องของ โครงการกับนโยบาย หลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการเตรียมการภายในโครงการ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง

1.2 การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) หมายถึง เป็นการประเมินด้านความพร้อมของทรัพยากร ในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย บุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณ ระยะเวลา และสถานที่

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) หมายถึง เป็นการประเมินด้านความเหมาะสมของ ระดับการปฏิบัติด้านการวางแผน การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผล และนำผลไป ปรับปรุงพัฒนา ตามกระบวนการทำงานของวงจรคุณภาพ (PDCA) ได้แก่

- 1) ขั้นการวางแผน (plan-P)
- 2) ขั้นการดำเนินการ (do-D)
- 3) ขั้นการติดตามและประเมินผล (check-C)
- 4) ขั้นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา (act-A)

1.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) หมายถึง เป็นการประเมินผลการดำเนินงานด้าน บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของครูและ นักเรียน

2. แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน ได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ประสบการณ์ บุคคล สถานที่ วัสดุสิ่งของที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้

3. แหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่อยู่บริเวณโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท

3.1 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ภายในเขตพื้นที่ของโรงเรียน ได้แก่ สหกรณ์ร้านค้า สวัสดิการ ห้องวิทยาศาสตร์และปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงเลี้ยงไก่ไข่ แปลงเกษตร และโรงเพาะเห็ด

3.2 แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่อยู่นอกพื้นที่โรงเรียนโดยมีระยะทางห่างจาก โรงเรียนไม่เกิน 3 กิโลเมตร ได้แก่ เนินพอกิน วัดดอนคราม และวัดเขาขวางศรีวนาราม

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความสามารถ หรือความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมจากประสบการณ์ของชีวิตที่มีคุณค่า เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวให้เหมาะกับการเปลี่ยนแปลง เป็นความรู้ที่สร้างสรรค์เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป กับฐานเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ ได้แก่ การเพาะเห็ดภูฐาน การดูแลสุขอนามัย การทำน้ำยาล้างจาน การทำน้ำยาซักผ้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย การทำพรมเช็ดเท้า และครูพระสอนศีลธรรม

5. การส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายใน แหล่งเรียนรู้ภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ครูและนักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดหาและจัดสรรงบประมาณ การจัดเตรียมสถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การเชิญวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น การยกย่อง และการมอบรางวัล

6. การประเมินด้านโครงการจากกลุ่มประชากรทำการวิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง และกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง โดยให้เกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ น้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
มีความเหมาะสม อยู่ในระดับ น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายการประเมินใช้เกณฑ์ (พิสนุ พงศรี, 2550, หน้า 184) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความเหมาะสม อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความเหมาะสม อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความเหมาะสม อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาผ่านเกณฑ์ไว้ที่ ค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00

บทนำ

แหล่งเรียนรู้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ โรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนทุกชั้นตอน ซึ่งปัจจัยสำคัญนอกจากครูผู้สอนแล้ว การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียน และการปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด ได้ปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์อิสระ จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายต่อเนื่อง และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจของผู้เรียนสนองต่อการเรียนรู้ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถนำผลจาก

การเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 25-27) ซึ่งผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญในการติดต่อสัมพันธ์กับภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียน นอกจากการเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว บทบาทที่สำคัญยิ่งของผู้บริหาร คือ การจัดองค์การ และเสริมสร้างและสนับสนุนบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน และจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545, หน้า 60-61) และจากบทวิเคราะห์ทุนและศักยภาพในระดับหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย ของหมู่ 3 และหมู่ 7 มีภูมิปัญญาท้องถิ่น 75 คน แหล่งเรียนรู้ 9 องค์กร (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย, 2561)

จากผลรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2555, หน้า 17) ได้รับรองการประเมินคุณภาพโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน และมีข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรอง ทักษะในการแสวงหาความรู้ โดยนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสอน ครูควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับการนิเทศ และให้ทำวิจัยให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาควรพัฒนาให้มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550, หน้า 3) ได้มีข้อเสนอแนะ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยการจัดสอนซ่อมเสริม การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ควรพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสอนอย่างเป็นระบบ ชัดเจน เป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน เห็นความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนขึ้นตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน โดยใช้รูปแบบประเมินโครงการซิปป์ (CIPP Model) ที่มีการประเมินอย่างเป็นระบบ และกระบวนการดำเนินงานของโครงการด้วยระบบวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อทราบและนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุง พัฒนา และประกอบการตัดสินใจที่จะดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไป

เนื้อความ

โครงการ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบ
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วให้เกิดคุณค่าต่อการเรียนรู้อย่างแท้จริง
3. เพื่อให้นักเรียนแสวงหาความรู้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย

1. เชิงปริมาณ

1. โรงเรียนมีทะเบียนแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และคู่มืออย่างน้อย 1 เล่ม
2. ครูผู้สอนทุกคนจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจนทุกคน ได้ศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. เชิงคุณภาพ

1. โรงเรียนมีทะเบียนแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และคู่มือที่เป็นสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

3. นักเรียนได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ตารางที่ 1 การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินด้านความสอดคล้องของโครงการกับนโยบาย หลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการเตรียมการภายในโครงการ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

รูปแบบการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด	ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ด้านบริบท (Context) ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบาย หลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการเตรียมการภายในโครงการ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง	1. ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบาย	1. โครงการสอดคล้องกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545	1. กรรมการสถานศึกษา 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม
	2. หลักการเหตุผล	2. โครงการสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ/แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและกับวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	1. กรรมการสถานศึกษา 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม
	3. วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	3. หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการมีความชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกัน	1. กรรมการสถานศึกษา 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม
	4. การเตรียมการภายในโครงการ	4. โครงการเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน	1. กรรมการสถานศึกษา 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม
	5. ผู้ที่เกี่ยวข้อง	5. สภาพแวดล้อมภายในชุมชนมีส่วนสนับสนุนโครงการ	1. กรรมการสถานศึกษา 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน	- การสัมภาษณ์ - แบบสอบถาม

ตารางที่ 2 การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน
โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินด้านความ
พร้อมของทรัพยากรในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย บุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์
เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณ ระยะเวลา และสถานที่ ดังนี้

รูปแบบการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด	ผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ความพร้อมของบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่ง เรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณ ระยะเวลา และสถานที่	1. บุคลากร	1. ครูและบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ของตนและมี ทักษะความสามารถ เหมาะสมกับการจัดโครงการ ในแต่ละกิจกรรม	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
	2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ให้ ความรู้	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
	3. วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	3.1 วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการ ดำเนินโครงการ มีความ เหมาะสม เพียงพอ และมี คุณภาพ	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
		3.2 สื่ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมในแต่ ละกิจกรรม	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม

ตารางที่ 3 การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการ
สอน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน
ด้านความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย บุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่ง
เรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณ ระยะเวลา และสถานที่

รูปแบบการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด	ผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ความพร้อมของบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่ง เรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณ ระยะเวลา และสถานที่	4. งบประมาณ	4.1 งบประมาณสำหรับใช้ ในการดำเนินโครงการมี ความเหมาะสมและ เพียงพอ	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
		4.2 มีหน่วยงานอื่นให้การ สนับสนุนงบประมาณใน การจัดโครงการแต่ละ กิจกรรม	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
	5. แหล่งเรียนรู้	5. แหล่งเรียนรู้ภายใน/ ภายนอกโรงเรียนมี เพียงพอต่อการดำเนินงาน	- ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม

รูปแบบการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด	ผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
	6. ระยะเวลา	6.ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการเหมาะสม	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
	7. สถานที่	7. สถานที่แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม

ตารางที่ 4 การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินด้านความเหมาะสมของการปฏิบัติด้านการวางแผน การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผล และนำผลไปปรับปรุงพัฒนา ตามกระบวนการ (PDCA) ดังนี้

รูปแบบการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด	ผู้ให้ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ด้านกระบวนการ (Process) - ขั้นตอนการวางแผน (Plan)	1. การวางแผนการจัดกิจกรรมในโครงการ ขั้นตอนและรูปแบบการจัดที่เชื่อได้ว่าสามารถให้ผู้ทำกิจกรรมในโครงการบรรลุเป้าหมาย	1. ความเหมาะสมของแผนงานในการจัดกิจกรรม ขั้นตอน และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เชื่อได้ว่าสามารถทำให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมาย	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
- ขั้นตอนการดำเนินการ (Do)	2.1 ความพร้อมของบุคลากร ผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่าง ๆ ทะเบียนแหล่งเรียนรู้ คู่มือ สื่อ และการจัดกิจกรรม	2.1 ความเหมาะสมของการใช้บุคลากร สถานที่ ทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และคู่มือ สื่ออุปกรณ์	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
	2.2 ขั้นตอนของกิจกรรมในโครงการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่สมดุล 4 มิติ	2.2 ความเหมาะสมของขั้นตอนกิจกรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่สมดุล 4 มิติ (สังคม, เศรษฐกิจ, วัฒนธรรม, สิ่งแวดล้อม)	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
	2.3 การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	2.3 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรม	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม

ตารางที่ 5 การประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินด้านความเหมาะสมของการปฏิบัติด้านการวางแผน การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผล และนำผลไปปรับปรุงพัฒนา ตามกระบวนการ (PDCA) (ต่อ)

รูปแบบการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัด	ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ด้านกระบวนการ (Process) - ขั้นตอนการติดตาม และประเมินผล (Check)	3. การติดตามประเมินผล วิธีการ และขั้นตอนการประเมินผลของแต่ละกิจกรรม	3. มีวิธีการประเมินผลหลากหลายรูปแบบ	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม
- ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา (Act)	4. มีการนำผลไปปรับปรุงพัฒนา	4. การนำผลการประเมินไปปรับปรุง	- ครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม

บทสรุป

ผลการประเมินโครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการประเมินรายด้าน พบว่า ด้านบริบท (Context) มีผลการประเมินสูงสุด ระดับผลความสำเร็จจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลผลิต (Product) มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดคือ ด้านกระบวนการ (Process) ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสรุปผลได้ ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context) โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ด้านบริบท (Context) เป็นครู ร้อยละ 53.33 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 46.67 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.67 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60

1.2 การประเมินด้านบริบท (Context) โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน โดยรวมมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการสอดคล้องกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73$, $\sigma = 0.46$) รองลงมา คือ โครงการสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ มีความชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกัน มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.49$) ส่วนข้อที่มีระดับความสอดคล้องค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนโครงการ และสภาพแวดล้อมภายในชุมชนมีส่วนสนับสนุนโครงการ มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.49$)

ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51 แสดงว่า ผลการประเมินด้านบริบท (Context) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) และด้านกระบวนการ (Process) โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) และด้านกระบวนการ (Process) โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 100 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 87.50

2.2 การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน โดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.50$, $\sigma=0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ครูและบุคลากรมีความตั้งใจ และให้ความร่วมมือสนับสนุนโครงการ มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียน ให้ความสำคัญกับโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานชุมชน และผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการ ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถที่เอื้อต่อการดำเนินงานในโครงการ มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.63$, $\sigma=0.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมและเพียงพอ งบประมาณสำหรับใช้ในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อการดำเนินงาน แหล่งเรียนรู้ภายนอก รอบ ๆ โรงเรียนมีเพียงพอต่อการดำเนินงาน ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการเหมาะสม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.52$)

ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51 แสดงว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการ/ครูผู้สอน โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.32$, $\sigma=0.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ โรงเรียนประสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น/บุคคลเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ/แหล่งเรียนรู้ (ฐานเรียนรู้การเพาะเห็ดภูฐาน การดูแลสุขอนามัย การทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย (กล้วยทอด กล้วยกรอบ) การทำพรมเช็ดเท้า และนิมนต์พระมาสอนศีลธรรม) และดำเนินการส่งเสริมให้วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนตามแผน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.75$, $\sigma=0.46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนจัดทำแบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$, $\sigma=0.64$)

ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51 แสดงว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

เมื่อพิจารณาผลการประเมินด้านกระบวนการเป็นรายชั้น มีผลการประเมินดังนี้

3.1 ผลการประเมินกระบวนการ ขั้นการวางแผน (plan-P) โดยรวมมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และกำหนดกิจกรรมและมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$, $\sigma=0.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.25$, $\sigma=0.71$)

3.2 ผลการประเมินกระบวนการ ขั้นการดำเนินการ (do-D) โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ โรงเรียนประสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น/บุคคลเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ/แหล่งเรียนรู้ (ฐานเรียนรู้การเพาะเห็ดภูฐาน การดูแลสุขอนามัย การทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย (กล้วยทอด กล้วยกรอบ) การทำพรมเช็ดเท้า และนิมนต์พระมาสอนศีลธรรม) และดำเนินการส่งเสริมให้วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียนตามแผน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.75$, $\sigma=0.46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนจัดทำแบบบันทึกข้อมูลแหล่งเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88$, $\sigma=0.64$)

3.3 ผลการประเมินกระบวนการ ขั้นการติดตามและประเมินผล (check-C) โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู และโรงเรียนประเมินความพึงพอใจการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คณะกรรมการนิเทศการสอน และเยี่ยมชั้นเรียน ประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู คณะกรรมการตรวจสอบผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียนที่เกิดจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และคณะกรรมการสรุปและรายงานผลการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.46$)

3.4 ผลการประเมินกระบวนการ ขั้นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา (act-A) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนนำข้อมูลจากการรายงานไปใช้ ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.52$)

ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51 แสดงว่า ผลการประเมิน ด้านกระบวนการ (Process) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product) โดยนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินด้านผลผลิต (Product) ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน ผู้ตอบแบบประเมินด้านผลผลิต ร้อยละ 55.00 และผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 45.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.38

4.2 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) โดยนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีระดับผลสำเร็จจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $S.D = 0.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ นักเรียนมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีระดับผลสำเร็จจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $S.D = 0.48$) รองลงมา คือ โรงเรียนเชิญ คุณหมอ จาก รพสต.เขาน้อย มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย การป้องกันไข้เลือดออก และโควิด-19 มีระดับผลสำเร็จจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D = 0.49$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถสร้างผลงาน/ชิ้นงาน จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ และโรงเรียนพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก ได้แก่ เนินพอกิน วัดดอนคราม วัดเขาขวางศรีวราราม มีระดับผลสำเร็จจากการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $S.D = 0.49$)

ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51 แสดงว่า ผลการประเมินด้านผลผลิต ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

เมื่อพิจารณาการประเมินผลความสำเร็จเป็นรายด้าน มีผลการประเมิน ดังนี้

การประเมินระดับการปฏิบัติด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) โครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านบริบท (Context) มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลผลิต (Product) มีระดับผลสำเร็จจากการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกระบวนการ (Process) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51 แสดงว่า โครงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน ควรส่งเสริมและสนับสนุนต่อไป

สรุปผลการประเมินโครงการ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจนที่ดำเนินการประสบความสำเร็จมาก ควรจะดำเนินการต่อไป เนื่องจากส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจนได้ดำเนินการตามรูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) อย่างเป็นระบบ มีผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับมาก ผลการ

ดำเนินแต่ละกิจกรรมได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ทุกกิจกรรม ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน แต่ยังคงปรับปรุงด้านการประเมิน กระบวนการ ด้านการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, (2556). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2550). การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ ดีพรีนธ์.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 3 (พ.ศ. 2554-2558) โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน. อัด สำเนา.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2550). รายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553) โรงเรียนบ้านห้วยน้ำโจน. อัด สำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาน้อย. (2561). ทุนและศักยภาพในระดับหมู่บ้าน. อัดสำเนา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา :
กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์

The Development of Thai Local Curriculum In Educational Institutions:
Case Study of Language and Culture From Folk Songs of Ethnic Groups

ปณัยจริย์ สรสีสม^{1*} วุฒิกาล เคางาม² จันจิรา ก้านแก้ว³ จารุวรรณ ฉลุทอง⁴ ปิยธิดา มณีศรี⁵ และ อภิชยา จิตรีเนื่อง⁶

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

^{2,3,4,5,6}นักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, thaimcru.examination@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาษาระดับคำ วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระเบียบวิธีวิจัย มีกลุ่มตัวอย่าง คือ เพลงพื้นบ้านไทยอีสาน เขมร ไทยพวน และผู้ไท วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเนื้อเพลงของพ่อเพลง แม่เพลง โดยสัมภาษณ์อาจารย์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ภาษาระดับคำและลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม คือ วงล้อชนิดของคำ และสามเหลี่ยมพีระมิดแสดงลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสอบถามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาษาระดับคำที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน พบว่า เพลงพื้นบ้านหมอลำและกันตรึมปรากฏชนิดของคำครบทั้ง 7 ชนิด เพลงพื้นบ้านลำพวนไม่ปรากฏคำบุพบทและคำอุทาน และเพลงพื้นบ้านลำภูไทไม่ปรากฏคำบุพบท 2) การวิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า เพลงพื้นบ้านลำพวนปรากฏวัฒนธรรม 7 เรื่อง เพลงพื้นบ้านหมอลำปรากฏวัฒนธรรม 6 เรื่อง เพลงพื้นบ้านลำภูไทปรากฏวัฒนธรรม 3 เรื่อง และเพลงพื้นบ้านกันตรึมปรากฏวัฒนธรรม 2 เรื่อง 3) แนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มี 5 ขั้นตอน คือ 1. ชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. ชั้นกำหนดหลักการ เป้าหมาย 3. ชั้นจุดประสงค์ของหลักสูตร 4. ชั้นจัดเนื้อหารายวิชา และ 5. ชั้นกิจกรรมการเรียนการสอน

คำสำคัญ: กลุ่มชาติพันธุ์ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ภาษาและวัฒนธรรม ภาษาไทยในสถานศึกษา เพลงพื้นบ้าน

ABSTRACT

The objectives of this research aimed to analyze the language and cultural highlights appeared in Ethnic Folk Songs and suggesting guidelines for the development of folk songs of ethnic groups as a local curriculum in educational institutions. This research is mixed-method research. The samples were Isaan Thai folk songs, Khmer, Thai Phuan and Phu Tai. Data were analyzed from the documents. Related

research and the lyrics of the father's song, the mother's song by interviewing teachers, academics and experts. The tool used to analyze language and cultural features is the word wheel and a triangular pyramid showing distinctive cultural features and using the interview form as a tool to inquire about the local curriculum development guidelines. The results of the research were as follows: 1) Languages appearing in folk songs of ethnic groups which have been analyzed into the types of words as follows: nouns, pronouns, verbs, adverbs, prepositions, conjunctions and interjections were found in Mo Lam and Kantrum folk songs. All 7 types of words were found, followed by Lam Phuan folk songs. Prepositions and interjections are absent and in Lam Phu Thai folk songs there are no prepositions. 2) The analysis of cultural highlights appeared in Ethnic Folk Songs which was found that in Lam Phuan folk songs all mention 7 cultures, Mo Lam folk songs referred to all 6 cultures, Lam Phu Thai folk songs referred to all 3 cultures and Kantrum folk songs. Two cultures are discussed. 3) The Guidelines for the development of folk songs of ethnic groups as local curriculum in educational institutions; it was synthesized into a form of local curriculum development consisting of 5 steps: 1. basic information study, 2. principles and goals, 3. curriculum objectives, 4. course content arrangement, and 5. teaching and learning activities.

Keywords: Ethnic groups, Local Curriculum Development, Language and culture/ Thai language in educational institutions/ folk songs

บทนำ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเกิดจากการอพยพย้ายตั้งถิ่นฐานมาจากประเทศเพื่อนบ้านกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค และเอกลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ถูกพบในช่วงงานเทศกาล คือ พิธีการสำคัญต่าง ๆ ที่มีการร้องเล่น “เพลงประจำท้องถิ่น” หรือ “เพลงพื้นเมือง” หรือ “เพลงพื้นบ้าน” ของกลุ่มชาติพันธุ์ งานวิจัยนี้มุ่งเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งถ้าไม่มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องเพลงหรือไม่สอนภาษาถิ่นจะทำให้เยาวชนรุ่นปัจจุบันสื่อสารกันไม่ได้หรือไม่รู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

“เพลงพื้นบ้าน” คือ เพลงประจำท้องถิ่นของชาวบ้านในชนบทหรือของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับอิทธิพลมาจากแหล่งที่อยู่พหุและสืบทอดกันมา เพลงพื้นบ้านเป็นสิ่งบันเทิงในงานประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมของกลุ่มชน ลักษณะของเพลงพื้นบ้านเป็นภาษาพูดที่เรียบง่าย เข้าใจง่ายและมีลักษณะเด่นประการหนึ่งที่ ศิราพร ฐิตะฐาน (2524, หน้า 76) กล่าวว่า “พ่อเพลง แม่เพลง มีบทบาทสำคัญในการรักษาเพลงไว้ไม่ให้สูญหาย และยังมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์เพลงให้เป็นที่นิยมในหมู่ผู้ฟังที่แตกต่างกันด้วย” นอกจากนี้เพลงพื้นบ้านยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และมีเนื้อหาสะท้อนความเป็นอยู่ของคนในสังคม สะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้าน ความเชื่อ ค่านิยมของสังคมที่เป็นแนวทางปฏิบัติ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่คนในชนบท ทั้งยามว่าง ตลอดงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ให้ความรู้ ให้การศึกษาแก่คนในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม

“หมอลำ” เป็นหนึ่งใน “เพลงพื้นบ้านของคนไทยอีสาน” ที่ปัจจุบันมีศิลปินที่ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ และศิลปินมรดกไทยอีสาน สาขาศิลปะการแสดงหมอลำหลายท่าน การร้องหมอลำถือเป็นการขับร้องที่มีมานาน

และมีพัฒนาการที่ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยจังหวะ ทำนอง ท่วงทำลีลาที่สนุกสนาน เป็นสิ่งเร้าที่ตอบโจทย์สำหรับคนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งในท้องถิ่นและภูมิภาคอื่น ๆ ลักษณะของเนื้อร้องหมอลำนั้นมีลักษณะคล้ายกับรำยาว แตกต่างกันที่ ทำนองและการเอื้อนเสียง ในขณะที่เพลง “กันตรึมของชาติพันธุ์เขมร” เป็นสัญลักษณ์ของต้นแบบเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านของพี่น้องชาวไทยเขมรแถบไทยอีสานใต้ เช่น จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด เป็นต้น ลักษณะของเพลงกันตรึมคล้ายกับเพลงฉ่อยในพื้นที่ภาคกลาง ที่มีความไพเราะและความสนุกสนานของทำนองเพลงเป็นหลัก สำหรับเพลง “ลำพวนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน” เป็นการขับร้องคำกลอนประเภทหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน (กุลชนัท แสนทวี, 2552) และ “ลำภูไทของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท” มาจากชาวภูไทหรือผู้ไทที่อยู่แถบจังหวัดนครพนม มุกดาหาร สกลนคร และกาฬสินธุ์ ซึ่งใช้แคนเป่าประกอบการลำ ทำนองลำอ่อนหวาน เยือกเย็น นิยมลำเป็นกลอนฉญา (พิไลลักษณ์ สานคำ, 2555, หน้า 17) เพลงพื้นบ้านทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวล้วนมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ อีกทั้งภาษาและวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านบทร้องของเพลงพื้นบ้านควรค่าแก่การเรียนรู้และเป็นประโยชน์สำหรับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ช่องว่าง (gap) ของงานวิจัยที่ผ่านมา คือ การปรากฏผลการศึกษาด้านเพลงพื้นบ้านในบริบททางวัฒนธรรมโดยขาดการศึกษาภาษาถิ่น งานวิจัยนี้จะอุดช่องว่าง เนื่องจากมีการศึกษาภาษาถิ่นจากเนื้อเพลงพื้นบ้านร่วมด้วย เนื่องจากคณะผู้วิจัยมองว่าภาษาถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อีกทั้งแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมปรากฏน้อย ไม่เพียงพอที่จะให้เยาวชนเข้าไปเรียนรู้ นอกจากนี้เพลงพื้นบ้านในปัจจุบันยังมีลักษณะอนุรักษ์นิยมสูง คือ ปรับเปลี่ยนตามสภาวะของสังคมได้ยาก ตลอดจนจำนวนผู้ถ่ายทอดและผู้สืบทอดลดน้อยลง และสื่อบันเทิงสมัยใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยเรียนอย่างต่อเนื่อง ยิ่งเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นกำลังหลักของชาติในอนาคต การให้ความรู้ ผูกพันทักษะการขับร้อง เปลี่ยนเจตคติที่ดีต่อเพลงพื้นบ้านตั้งแต่ในวัยเรียนเป็นแนวทางที่จะลดความเสี่ยงต่อการสูญหายในอนาคตได้ ทั้งนี้จากการศึกษากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 (2552, หน้า 1-3) พบว่า “กรอบสาระระดับท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 มุ่งสนับสนุนและส่งเสริมในการวางหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 คือ เรื่อง ชาติพันธุ์ ซึ่งการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น รายละเอียดตามสภาพความพร้อม ความต้องการของสถานศึกษา และสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอนในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่น โดยสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมเนื้อหารายละเอียดต่าง ๆ ที่ตรงกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นที่ตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของชุมชน แนวคิดพื้นฐานที่เป็นหลักการในการวิเคราะห์หารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา : กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะผู้วิจัยนำมาจากแนวคิดของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ในข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า “ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย” และข้อที่ 3 ที่เสนอว่า “ควรจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ” (Tyler, 1949, หน้า 3)

ด้วยเหตุที่มำดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา โดยใช้เนื้อหาจากการวิเคราะห์ภาษาระดับคำที่สะท้อนวัฒนธรรมที่โดดเด่นของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทยอีสาน เขมร ไทยพวน และผู้ไท เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา และเกิดประโยชน์กับชุมชนในการอนุรักษ์ ส่งเสริมเพลงพื้นบ้านให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาษาระดับคำที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสาน เขมร ไทยพวน และผู้ไท

2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสาน เขมร ไทยพวน และผู้ไท
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีหลักเกณฑ์การคัดเลือกอย่างเจาะจง จำนวน 2 หลักเกณฑ์ คือ 1) คัดเลือกจากศิลปินที่มีชื่อเสียงและประกอบอาชีพเป็นศิลปินเพลงพื้นบ้านเป็นระยะเวลานาน และ 2) เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

คณะผู้วิจัยคัดเลือกเพลงพื้นบ้านด้วยหลักเกณฑ์ที่เจาะจงดังกล่าวข้างต้น จำนวน 4 บทเพลงดังนี้

- 1.1 เพลงพื้นบ้านของคนไทยอีสาน (หมอลำ) ชื่อ ป่าววัฒนธรรม โดย หมอลำบุญช่วง เด่นดวง
- 1.2 เพลงพื้นบ้านของชาติพันธุ์เขมร (กันตรึม) ชื่อ กันตรึมมาแล้ว โดย มนตรา รันดูลเชริน
- 1.3 เพลงพื้นบ้านของชาติพันธุ์ไทยพวน (ลำพวน) ชื่อ พวนบ้านผือ โดย คุณแม่บุญมี อินเสมียน
- 1.4 เพลงพื้นบ้านของชาติพันธุ์ผู้ไท (ลำภูไท) ชื่อ เกี้ยวสาวเชิญฝ้าย ที่มา พิไลลักษณ์ สานคำ

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิเคราะห์ภาษาระดับคำและลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา

3. ขอบเขตพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา ซึ่งแม้เพลงพื้นบ้านจะเป็นเพลงประเภทเดียวกัน ทว่ากลุ่มชาติพันธุ์กระจายอยู่หลายจังหวัด ทำให้เพลงพื้นบ้านมีท่วงทำนองแตกต่างกันออกไป มีเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดของตนเอง จึงกำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาและกำหนดขอบเขตจำนวนเพลงที่เจาะจงจำนวนพื้นที่ละ 1 เพลงเพื่อเป็นตัวแทนใน 4 พื้นที่ ดังนี้

- 3.1 เพลงพื้นบ้านของคนไทยอีสาน (หมอลำ) ในจังหวัด อุตรดิตถ์
- 3.2 เพลงพื้นบ้านของชาติพันธุ์เขมร (กันตรึม) ในจังหวัดบุรีรัมย์ และศรีสะเกษ
- 3.3 เพลงพื้นบ้านของชาติพันธุ์ไทยพวน (ลำพวน) อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี
- 3.4 เพลงพื้นบ้านของชาติพันธุ์ผู้ไท (ลำภูไท) ในจังหวัดสกลนคร และกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1.1 การเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ภาษาระดับคำและการวิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือประเภท วงล้อในการจัดหมวดหมู่ทางภาษา ใช้ตารางการวิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์

1.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดทำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร นอกจากศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยแล้ว ในกรณีสัมภาษณ์จากอาจารย์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ คณะผู้วิจัยเลือกใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมี

โครงสร้าง ที่มีข้อความปลายเปิด จำนวน 8 ข้อ โดยได้รับการตรวจหาคุณภาพความเที่ยงตรง (IOC) ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำเป็นแผนภูมิในลำดับสุดท้าย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ตอน คือ

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ เพลงของคนไทยอีสาน เพลงของชาติพันธุ์เขมร ไทยพวน และผู้ไท และเนื้อเพลงของพ่อเพลง แม่เพลง ภูมิปัญญาไทย ที่มีความเชี่ยวชาญหรือเป็นเจ้าของภูมิปัญญาภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มคน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนของผู้วิจัย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากชาติพันธุ์ที่พบมากที่สุด (ไทยอีสาน เขมร ไทยพวน และผู้ไท)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ภาษาระดับคำที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านที่เลือกของกลุ่มชาติพันธุ์

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการสัมภาษณ์อาจารย์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญ โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ โดยเรียกขั้นตอนนี้ว่า “ขั้นจัดทำแนวทางการพัฒนารูปแบบหลักสูตรท้องถิ่น”

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลการวิเคราะห์ภาษาระดับคำและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ มาเป็นเนื้อหาในการเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษากรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์” สามารถเสนอผลการวิจัย ได้ 3 ประการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ภาษาระดับคำที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ เพลงของคนไทยอีสาน เพลงของชาติพันธุ์เขมร ไทยพวน และผู้ไท และเนื้อเพลงของพ่อเพลง แม่เพลง ภูมิปัญญาไทย ที่มีความเชี่ยวชาญหรือเป็นเจ้าของภูมิปัญญาภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มคน ซึ่งวิเคราะห์ภาษาระดับคำออกมาในรูปแบบชนิดของคำโดยกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ชนิดของคำของ กำชัย ทองหล่อ (2537) ซึ่งแบ่งชนิดของคำไทยออกเป็น 7 ชนิด คือ 1) คำนาม 2) คำสรรพนาม 3) คำกริยา 4) คำวิเศษณ์ 5) คำบุพบท 6) คำสันธาน และ 7) คำอุทาน คำไทย 7 ชนิดตามนิยามความหมายของกำชัย ทองหล่อ (2537, หน้า 196-197) สรุปได้ดังนี้

- 1) คำนาม คือ คำที่เป็นชื่อของคน สัตว์ สถานที่ สิ่งของ และกริยาอาการ
- 2) คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนชื่อคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ เพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวค่านามนั้นซ้ำ
- 3) คำกริยา คือ คำที่แสดงอาการของค่านาม และคำสรรพนาม หรือแสดงการกระทำของประธานในประโยค
- 4) คำวิเศษณ์ คือ คำที่ประกอบค่านาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์เพื่อให้ได้ความชัดเจนยิ่งขึ้น
- 5) คำบุพบท คือ คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค เพื่อให้รู้ว่าคำหรือประโยคที่อยู่หลังบุพบทนั้นมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคำหรือประโยคที่อยู่ข้างหน้าอย่างไร

6) คำสันธาน คือ คำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำกับคำ ประโยคกับประโยค ข้อความกับข้อความให้สละสลวย

7) คำอุทาน คือ คำที่แสดงถึงเสียงที่เปล่งออกมาในเวลาดีใจ เสียใจ ประหลาดใจ หรือเป็นคำที่ใช้ต่อถ้อยเสริมบทให้บริบูรณ์ยิ่งขึ้น

รายละเอียดการวิเคราะห์ภาษาในระดับคำที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์มีดังนี้

1.1 เพลงพื้นบ้าน ของคนไทยอีสาน ชื่อ ป่าวัฒนธรรม โดย หมอลำบุญช่วง เต็นดวง (สุภาวดี พรหมสีทอง, 2559, หน้า 191) จากการวิเคราะห์สามารถจัดข้อมูลออกมาเป็นวงล้อชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านหมอลำ ดังนี้

ภาพที่ 1 วงล้อการวิเคราะห์ชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านหมอลำ

1.2 เพลงพื้นบ้าน กันตรึม ของชาติพันธุ์เขมร ชื่อ กันตรึมมาแล้ว โดย มนตรา รัตนกุลเชรีน (สัมพันธ์ ขอบคุณรัมย์, สัมภาษณ์, 2565, มกราคม 3) จัดข้อมูลออกมาเป็นวงล้อชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านกันตรึม ดังนี้

ภาพที่ 2 วงล้อการวิเคราะห์ชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านก้นตรึม

1.3 เพลงพื้นบ้าน ลำพวน ของชาติพันธุ์ไทยพวน ชื่อ พวนบ้านฝือ โดย บุญมี อินเสมียน (สัมภาษณ์, 2565, มกราคม 3) จากการวิเคราะห์สามารถจัดข้อมูลออกมาเป็นวงล้อชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านลำพวน ดังนี้

ภาพที่ 3 วงล้อการวิเคราะห์ชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านลำพวน

1.4 เพลงพื้นบ้าน ลำภูไท ของชาติพันธุ์ผู้ไท ชื่อ เกี่ยวสาวเข็ญฝ้าย โดย พิไลลักษณ์ สานคำ (2555, หน้า 56) จากการวิเคราะห์สามารถจัดข้อมูลออกมาเป็นวงล้อชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านลำภูไท ดังนี้

ภาพที่ 4 วงล้อการวิเคราะห์ชนิดของคำจากเพลงพื้นบ้านลำภูไท

2. การวิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์โดยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ คนไทยอีสาน ชาติพันธุ์ เขมร ไทยพวน และผู้ไท และเนื้อเพลงของพ่อเพลง แม่เพลง ภูมิปัญญาไทยที่มีความเชี่ยวชาญหรือเป็นเจ้าของภูมิปัญญาภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มคน สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางการวิเคราะห์ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์

ที่	ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์	ชื่อเพลงพื้นบ้าน	ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ค้นพบใน 1 บทเพลง
1	ไทยอีสาน	ลำทางสั้น ป่าววัฒนธรรม โดยหมอลำบุญช่วง เตนดวง	วิถีชีวิตของชาวไทยอีสาน, วัฒนธรรมการกิน, รายการอาหาร, พืชกินได้, สัตว์ป่า, และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ความเชื่อ
2	เขมร	เพลงกันตรึม กันตรึมมาแล้ว โดย มนตรา รันตุลเซริน	หลักความเชื่อ และการแต่งงาน
3	ไทยพวน	ลำพวนช้าและเร็ว พวนบ้านผือ โดย บุญมี อินเสมียน	วัฒนธรรมการร้องเล่น, ประเพณี, ถิ่นกำเนิด, เอกลักษณ์ทางภาษา, ความเชื่อ, และการเกี่ยวพาราฮี
4	ผู้ไท	ลำผู้ไทช้า เกี่ยวสาวเข็ญฝ้าย ที่มา พิไลลักษณ์ สานคำ	การเกี่ยวพาราฮี, ถิ่นที่อยู่, และการถามข่าว

จากตารางที่ 1 ข้างต้น พบว่าในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสาน เขมร ลำพวน และผู้ไท ปรากฏลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม ดังนี้

1) เพลงพื้นบ้าน หมอลำ ของคนไทยอีสาน ชื่อ ป่าวัฒนธรรม โดย หมอลำบุญช่วง เด่นดวง จากการวิเคราะห์ ลักษณะทางวัฒนธรรม พบว่า เนื้อเพลงกล่าวถึงวัฒนธรรม 6 เรื่อง คือ วิถีชีวิตของชาวไทยอีสาน วัฒนธรรมการกิน รายการอาหาร พืชกินได้ สัตว์ป่า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ความเชื่อ

2) เพลงพื้นบ้าน กันตรึม ของชาติพันธุ์เขมร ชื่อ กันตรึมมาแล้ว โดย มนตรา รัตนกุลเชธริน จากการวิเคราะห์ ลักษณะทางวัฒนธรรม พบว่า เนื้อเพลงกล่าวถึง วัฒนธรรม 2 เรื่อง ความเชื่อ และการแต่งงาน

3) เพลงพื้นบ้าน ลำพวน ของชาติพันธุ์ไทยพวน ชื่อ พวนบ้านผือ โดย บุญมี อินเสมียน จากการวิเคราะห์ ลักษณะทางวัฒนธรรม พบว่า เนื้อเพลงกล่าวถึงวัฒนธรรม 7 เรื่อง คือ วัฒนธรรมการร้องเล่น ประเพณี ถิ่นกำเนิด เอกลักษณ์ทางภาษา ความเชื่อ และการเกี่ยวพาราฮี

4) เพลงพื้นบ้าน ลำภูไท ของชาติพันธุ์ผู้ไท ชื่อ เกี้ยวสาวเขี้ยวฝ้าย ที่มา พิไลลักษณ์ สานคำ จากการวิเคราะห์ ลักษณะทางวัฒนธรรม พบว่า เนื้อเพลงกล่าวถึงวัฒนธรรม 3 เรื่อง การเกี่ยวพาราฮี ถิ่นที่อยู่ และการถามข่าว

3. การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา ศึกษา ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการหาคุณภาพความเที่ยงตรง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนได้ผลการประเมินคุณภาพดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าดัชนี IOC ที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสัมภาษณ์

แนวทางการสัมภาษณ์	ความสอดคล้อง			IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง		
ข้อ 1	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 2	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 3	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 4	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 5	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 6	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 7	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้
ข้อ 8	2	1	0	0.7	นำไปใช้ได้

จากตารางที่ 2 การคำนวณค่าดัชนี IOC จะเห็นว่า แนวทางการสัมภาษณ์ทั้ง 8 ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทั้งหมด แสดงว่าสอดคล้องกับประเด็นสนทนา และได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไป สัมภาษณ์อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน (วนิดา สารระติ, ภูมรินทร์ ชวนชม, เมธาวดี เคนบาล 2565, มกราคม 6) ผลการจากการรวบรวมและวิเคราะห์ร่วมกันพบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเนื้อหา มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษา จากสิ่งที่สำคัญและมีความเหมาะสมมากที่สุดคือ บริบทของโรงเรียน และคนในชุมชน นโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา นโยบายการพัฒนาของเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการของนักเรียน ข้อมูลพื้นฐานที่แฝงอยู่ในบทเพลงทั้ง ความเชื่อ วัฒนธรรม อาชีพ วิถีชีวิตที่ยังคงปรากฏอยู่ รองลงมาคือ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบทอดเพลง ควรใช้สื่อแบบไหน และ ปัญหาที่พบในชุมชนที่ส่งผลถึงทัศนคติของผู้คน ดังนั้นข้อมูลจึงต้องมาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ คือ บุคคลที่สัมผัสสิ่งที่กล่าว มาข้างต้นโดยตรง

ขั้นที่ 2 การกำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในส่วนของจุดมุ่งหมาย ให้ความชัดเจน ต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่สอดคล้อง ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และสิ่งสำคัญที่สุด คือ เจตคติที่ดีต่อเพลงพื้นบ้าน เพราะหลักสูตรท้องถิ่นนี้ ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าเป็นอันดับแรก ต่อมาคือทักษะ และความรู้เป็นลำดับสุดท้าย นอกจากนี้ประการสำคัญคือการศึกษาวิจัยทัศน ทัศนกิจ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาว่ามีกล่าวถึงการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม หรือมุ่งให้ผู้เรียนรักถิ่นฐานบ้านเกิด ควรให้ผู้บริหารในสถานศึกษามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นร่วมด้วย ซึ่งทุกการกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตร

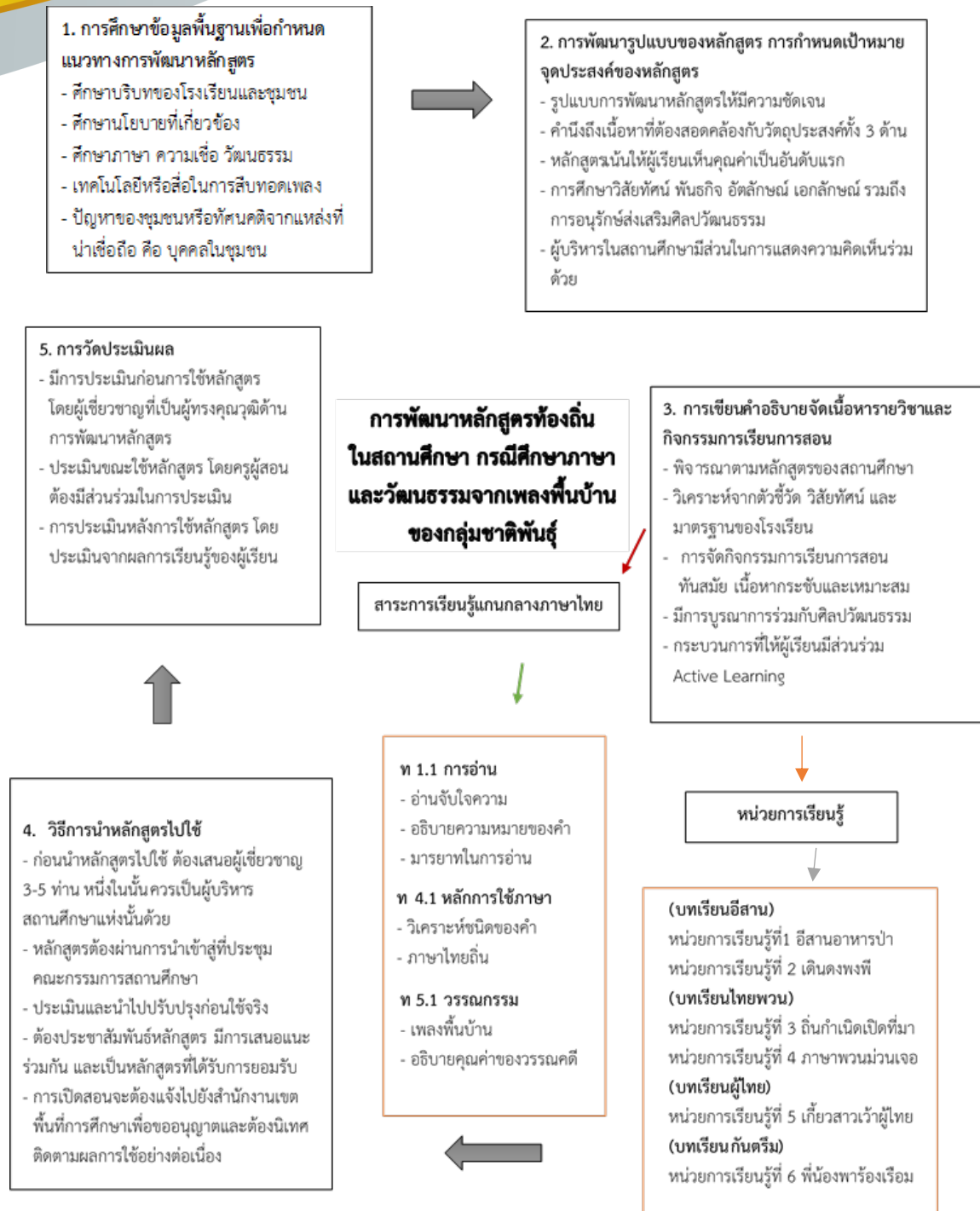
ขั้นที่ 3 การจัดเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติที่ต้องพิจารณาตามหลักสูตรของสถานศึกษา วิเคราะห์จากตัวชี้วัด ทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน การส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนจากภูมิหลัง วิสัยทัศน์ มาตรฐานของโรงเรียนมุ่งสิ่งใดเป็นสำคัญ โดยสามารถดูจากเล่มหลักสูตรสถานศึกษาได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีความทันสมัย เนื้อหาเหมาะสม กระชับ ควรจัดให้มีการบูรณาการที่สามารถปรับให้ผสมผสานร่วมกับศิลปวัฒนธรรมในชุมชนนั้นด้วย เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมที่เรียกว่า Active Learning คือ ให้ผู้เรียนได้สะท้อนในสิ่งที่หลักสูตรหรือเนื้อหาได้จัดทำ โดยมีผู้เรียนเป็นตัวแปรสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และประเมินตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ ในขั้นตอนนี้ต้องร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ต้องนำเนื้อหาหรือหลักสูตรที่ใช้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 - 5 ท่าน หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญควรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนั้นด้วย เพื่อรับการประเมินและนำไปปรับปรุงก่อนใช้จริง เนื้อหาต้องผ่านผู้บริหารสถานศึกษา นำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และลงมติลงใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ ก่อนนำใช้จริงในสถานศึกษา และต้องมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ทราบอย่างทั่วถึง มีการเสนอแนะร่วมกัน และจะต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทั้งนี้การเปิดสอนจะต้องแจ้งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุญาตด้วย และต้องต้องนิเทศติดตามผลการใช้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 5 การวัดประเมินผล ควรมีการประเมินก่อนการใช้หลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถานศึกษา การประเมินขณะใช้หลักสูตร โดยครูผู้สอนต้องมีส่วนร่วมในการประเมินในระยนี้ด้วย และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร โดยประเมินจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือการใช้หลักสูตร เช่น การประเมินความรู้จากแบบทดสอบวัดความรู้ การประเมินความพึงพอใจจากชาวบ้าน ชุมชน ที่มีต่อหลักสูตร เป็นต้น การวัดประเมินผลหลักสูตร คือ การทำแบบทดสอบ สอบถาม หรือแบบสังเกตจากการลงมือปฏิบัติ หลักสูตรที่ดีจึงต้องปฏิบัติได้ เช่น เห็นผลจริง นำไปปรับใช้หลากหลายตามสภาพจริงและครอบคลุมกลุ่มที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลหลักสูตร เป็นที่ยอมรับในชุมชนหรือพื้นที่นั้น และผู้เรียนต้องมีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมนั้นด้วย

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่จะต้องดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน กระบวนการใช้จะต้องให้ความสนใจกับผู้เรียนเป็นหลัก มีกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับปราชญ์ชาวบ้าน และฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีเป็นสำคัญ

จากข้อมูลข้างต้นสามารถเขียนเป็นแผนภูมิ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสถานศึกษา ได้ดังนี้

ภาพที่ 6 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัย “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์” สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ครบ 3 ประการ กล่าวคือ

1. ภาษาระดับคำที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้วิเคราะห์ออกมาเป็นชนิดของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน พบว่า ในเพลงพื้นบ้านหมอลำมีคำนาม 31 คำ คำสรรพนาม 1 คำ คำกริยา 13 คำ คำวิเศษณ์ 12 คำ คำบุพบท 1 คำ คำสันธาน 1 คำ และคำอุทาน 2 คำ ต่อมาในเพลง

พื้นบ้านกันตรึมมี คำนาม 27 คำ คำสรรพนาม 1 คำ คำกริยา 16 คำ คำวิเศษณ์ 15 คำ คำบุพบท 3 คำ คำสันธาน 1 คำ คำอุทาน 1 คำ ถัดมาคือเพลงพื้นบ้านลำพวนมี คำนาม 10 คำ คำสรรพนาม 2 คำ คำกริยา 11 คำ คำวิเศษณ์ 14 คำ คำสันธาน 3 คำ แต่ไม่ปรากฏคำบุพบทและคำอุทาน และในเพลงพื้นบ้านลำภูไทมี คำนาม 14 คำ คำสรรพนาม 1 คำ คำกริยา 13 คำ คำวิเศษณ์ 11 คำ คำสันธาน 1 คำ คำอุทาน 1 คำ แต่ไม่ปรากฏคำบุพบท

จำนวนชนิดของคำที่พบในเพลงพื้นบ้านของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถนำไปใช้ในชั้นการจัดเนื้อหารายวิชา สำหรับเป็นขั้นเตรียมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้ฝึกอ่าน และเข้าใจความหมายของคำ ตามสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระดับชั้น

2. ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งผลของการวิเคราะห์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า เพลงพื้นบ้านลำพวน กล่าวถึง วัฒนธรรม 7 เรื่อง เพลงพื้นบ้านหมอลำ กล่าวถึง วัฒนธรรม 6 เรื่อง เพลงพื้นบ้านลำภูไท กล่าวถึง วัฒนธรรม 3 เรื่อง และเพลงพื้นบ้านกันตรึม กล่าวถึง วัฒนธรรม 2 เรื่อง

ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมของทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์มีความน่าสนใจ และสื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของความเป็นคนในชาติพันธุ์นั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ได้แก่ วิถีชีวิต ภาษา ภูมิปัญญา ความเชื่อ เป็นต้น โดยลักษณะเด่นที่พบนี้ สามารถนำมาสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ในกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง

3. สำหรับแนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา ซึ่งรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วย

3.1 ชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1) ศึกษาจากสิ่งที่สำคัญและมีความเหมาะสมมากที่สุดคือ บริบทของโรงเรียน และคนในชุมชน นโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา นโยบายการพัฒนาของเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการของผู้เรียน หลังจากนั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่แฝงอยู่ในบทเพลงพื้นบ้านทั้ง ความเชื่อ วัฒนธรรม อาชีพ วิถีชีวิตที่ยังคงปรากฏอยู่

2) สิ่งที่สำคัญรองลงมา คือ ศึกษาการใช้สื่อเทคโนโลยีในการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน เช่น ปัจจุบันผู้เรียนใช้สื่อประเภทใดในการรับสารจากเพลงพื้นบ้าน ควรใช้สื่อแบบไหน ที่จะเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3) ศึกษาปัญหาที่พบในชุมชนที่ส่งผลถึงทัศนคติของผู้คน คือ บุคคลที่สัมผัสภูมิปัญญาโดยตรง รวมทั้งความต้องการของชุมชนด้วย เป็นการสำรวจศิลปินผู้มีความเชี่ยวชาญในแนวเพลงพื้นบ้าน สำหรับบริหารจัดการร้องประกอบทำนอง ให้นักเรียนสนุกสนาน และซาบซึ้งในความเป็นท้องถิ่นของตน

3.2 ชั้นกำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในส่วนของจุดมุ่งหมาย ให้ความชัดเจน ต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อเพลงพื้นบ้าน แต่หลักสูตรท้องถิ่นนี้ ต้องเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเพลงพื้นบ้านเป็นอันดับแรก ต่อมาคือทักษะการฝึกปฏิบัติเพลงพื้นบ้าน ทักษะทางภาษา และความรู้เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้วัตถุประสงค์ในแต่ละข้อจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) การศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาว่ามีกล่าวถึงการอนุรักษ์ ส่งเสริม ศิลปะและวัฒนธรรม หรือมุ่งให้ผู้เรียนรักถิ่นฐานบ้านเกิด จะได้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

3) ควรให้ผู้บริหารในสถานศึกษามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นร่วมด้วย ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตร

3.3 ชั้นจัดเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) ต้องพิจารณาหลักสูตรของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ มาตรฐานของโรงเรียนมุ่งสิ่งใดเป็นสำคัญ คือ ศึกษาจากเล่มหลักสูตรสถานศึกษาได้ วิเคราะห์จากตัวชีวิต ทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน ในขั้นตอนนี้สามารถนำผลการวิเคราะห์

ทางด้านภาษาและลักษณะทางวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านมาใช้เป็นเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนการสอนได้ โดยอิงตามสาระการเรียนรู้แกนกลางเป็นสำคัญ

2) ต้องจัดให้มีการบูรณาการที่สามารถปรับให้ผสมร่วมกับศิลปวัฒนธรรมในชุมชนนั้นด้วย และผู้ใช้หลักสูตรจะต้อง เป็นบุคลากรหลักในการควบคุมตลอดการเรียนรู้ให้อยู่ในความต่อเนื่อง

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องมีความทันสมัย เนื้อหาเหมาะสม กระชับ เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมที่เรียกว่า Active Learning คือ ให้ผู้เรียนได้สะท้อนในสิ่งที่หลักสูตรหรือเนื้อหาได้จัดทำ โดยมีผู้เรียนเป็นตัวแปรสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ เสริมสร้างความภาคภูมิใจ

3.4 ขั้นตอนวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ ในขั้นตอนนี้ต้องร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ต้องนำเนื้อหาหรือหลักสูตรที่ใช้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 - 5 คน หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญควรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาแห่งนั้นด้วย คือ จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและนำไปปรับปรุงก่อนใช้จริง

2) หลักสูตรต้องผ่านผู้บริหารสถานศึกษา นำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เสนอแนะร่วมกัน และจะต้องเป็นหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนรู้ปกครอง ชุมชนและควรลองทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ ก่อนนำใช้จริงในสถานศึกษา

3) การเปิดสอนจะต้องแจ้งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขออนุญาตด้วย และต้องต้องนิเทศติดตามผลการใช้อย่างต่อเนื่อง

3.5 ขั้นตอนการวัดประเมินผล สำหรับการประเมินผลหลักสูตรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) ควรมีการประเมินก่อนการใช้หลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร อาจเป็นศึกษานิเทศก์ หรือผู้มีประสบการณ์การจัดหลักสูตรท้องถิ่น และผู้บริหารสถานศึกษา

2) การประเมินขณะใช้หลักสูตร โดยครูผู้สอนต้องมีส่วนร่วมในการประเมินในระยะนี้ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียน เป็นขั้นตอนเดียวกับการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถปรับเปลี่ยน ปรับปรุงตามสภาพจริงของผู้เรียนตามความเหมาะสม

3) การประเมินหลังการใช้หลักสูตร โดยประเมินจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การประเมินความรู้ จากแบบทดสอบวัดความรู้ การประเมินความพึงพอใจจากชาวบ้าน ชุมชน ที่มีต่อหลักสูตร เป็นต้น การวัดประเมินผลหลักสูตรในระยะนี้ คือ การทำแบบทดสอบ สอบถาม หรือแบบสังเกตจากการลงมือปฏิบัติ หลักสูตรที่ดีจึงต้องปฏิบัติได้ เช่น เห็นผลจริง นำไปปรับใช้ หลากหลายตามสภาพจริงและครอบคลุมกลุ่มที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลหลักสูตร เป็นที่ยอมรับในชุมชนหรือพื้นที่นั้น ซึ่งผู้เรียนต้องมีเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

จากที่สรุปผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานที่เป็นหลักการในการวิเคราะห์หารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา : กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะผู้วิจัยนำมาจากแนวคิดของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ในข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า “ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย” และข้อที่ 3 ที่เสนอว่า “ควรจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ” (Tyler, 1949, หน้า 3)

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ มีความโดดเด่นในด้านการนำไปใช้ในอนาคตสำหรับผู้ต้องนำไปใช้ประกอบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา และเป็นงานวิจัยส่งผลดีต่อศิลปะการแสดงในชุมชนที่

ปัจจุบันมีเริ่มมีผู้ความสนใจน้อย แม้จะมีการแสดงให้ปรากฏให้เห็นเป็นการทั่วไป การเสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเป็นหลักสูตรจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดี เจตคติที่ดี ต่อเพลงพื้นบ้านให้กับเด็กและเยาวชน รวมถึงคนในพื้นที่ด้วย

สำหรับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ผลการวิจัยพบว่า จะต้องดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน ประกอบด้วย ชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ชั้นกำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร ชั้นจัดเนื้อหารายวิชา ชั้นวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ และชั้นการวัดประเมินผล ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิการ์ตนา มาลา (2558, หน้า 96) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชั้นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดหลักการและเป้าหมาย 3) การกำหนดเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ 4) การนำไปใช้และปรับปรุงหลักสูตร และ 5) การวัดและประเมินผลหลักสูตร โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวิ จำเนียร และคณะ (2564, หน้า 91) ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการแสดงพื้นบ้านรำโทนนกพิทิต ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้และประเมินหลักสูตร โดยผลการทดลองใช้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ก็จะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทด้วย

การศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ (ไทยอีสาน เขมร ไทยพวน ผู้ไท) ได้อาศัยแนวคิดของการวางกรอบหลักสูตรท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี ตามจุดเน้นข้อที่ 1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่นเพื่อปลูกฝังความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2, 2552, หน้า 1-3) รวมถึงหลักการที่สำคัญในหลักสูตรท้องถิ่นมอญในงานวิจัยของ ปุณย์จรรย์ สรสีสม (2561) ได้ศึกษา นโยบายการจัดหลักสูตรท้องถิ่น กรณีศึกษาภาษาถิ่นมอญในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่ระบุว่า 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่ออนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นควบคู่กับภาษาไทยในชุมชน 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาผู้เรียนให้อ่านออก เขียน ฟัง และพูดได้ และ 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จและนำไปใช้ในสถานศึกษาแล้ว ฉะนั้นจะเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในสถานศึกษามีความสำคัญทั้งด้านการอนุรักษ์ภาษา การมุ่งแก้ปัญหา ความต้องการ และเน้นมีส่วนร่วมของชุมชนได้เป็นอย่างดี อย่างที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีได้มีนโยบายไว้ ซึ่งแน่นอนว่า นโยบายนี้ย่อมถูกกำหนดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละแห่งเช่นกัน แต่อาจมีรายละเอียดหรือคำอธิบายที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ สกลนคร หรือจังหวัดอื่น ๆ ที่พบว่ามียุทธศาสตร์ชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ที่สามารถจะนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้ ไปใช้ในสถานศึกษาของตนได้

ทั้งนี้หากจะนำรูปแบบหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตร จะต้องสำรวจความต้องการของคนในชุมชน และจำนวนประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ด้วย หากในเขตพื้นที่บริการการศึกษาของสถานศึกษามีกลุ่มชาติพันธุ์ใดอาศัยอยู่มาก จะได้นำภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น หรือสำรวจความน่าจะเป็นเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ของนั้น ๆ ในอนาคตก็ได้

ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสถานศึกษา กรณีศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ มีประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1.1) ต้องวิเคราะห์ข้อมูล/บริบทสถานศึกษา/บริบทชุมชน และศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรม

1.2) การจัดเนื้อหาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรสำรวจว่าผู้เรียนมีความเก่ง ปานกลาง อ่อน ด้านไหนในทักษะทางภาษาไทย การอ่าน เขียน การฟัง การพูด การใช้ภาษา และวรรณกรรมเพลงพื้นบ้าน จะได้เพิ่มเติมในส่วนที่ผู้เรียนขาด ให้แข็งแรงมากขึ้น

1.3) จะต้องดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน กระบวนการใช้จะต้องให้ความสนใจกับผู้เรียนเป็นหลัก มีกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เรียนกับปราชญ์ชาวบ้าน และฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเพลงพื้นบ้าน

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนในสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา เพื่อจะนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองกับผู้เรียนในสถานการณ์จริง

2.2) ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาในกลุ่มการเรียนรู้ภาษาไทยที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ด้วย เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดนตรี นาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการประยุกต์ใช้ด้วย

2.3) ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรจากเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ระหว่างเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย เช่น ลำตัดในภาคกลาง เป็นต้น เพื่อขยายความต้องการของผู้เรียนได้กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กำชัย ท่องหล่อ. (2537). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์

กฤษณ์ ทัศนวิ. (2552). ลำพวน : การวิเคราะห์การสื่อสารกับการสืบทอดอัตลักษณ์ ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ **จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญมี อินเสมียน. (2565, มกราคม 3). คณะกรรมการฝ่ายศิลปะและวัฒนธรรม. ชมรมไทยพวน จังหวัดอุดรธานี. สัมภาษณ์.

บุญย์จรรย์ สรสีสม. (2561). นโยบายการจัดหลักสูตรท้องถิ่น กรณีศึกษาภาษาท้องถิ่นมอญในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. **วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย**.

พิไลลักษณ์ สานคำ. (2555). การศึกษาลำผู้ไท หมู่บ้านโพนสว่าง ตำบลลูกตมใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภูรินทร์ ชวนชม. (2565, มกราคม 6). อาจารย์ประจำ. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. สัมภาษณ์.

เมธาวดี เคหบาล. (2565, มกราคม 6). ข้าราชการบำนาญ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. สัมภาษณ์.

เมธาวี จำเนียร, และคณะ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการแสดงพื้นบ้านนกกพิทิต ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ **จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 38(3), 86-104.**

- วนิดา สาระติ. (2565, มกราคม 6). อาจารย์ประจำ. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. สัมภาษณ์.
- สัมพันธ์ ขอบคุณรัมย์. (2565, มกราคม 3). นักร้องกันตริม. อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- สุนทรภรณ์ ตาลกุล, สุภาภรณ์ ศรีดี, และไพบุลย์ คะเชนทรพรรค. (2559). การสื่อสารเพื่อสืบทอดภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา, 13(63), 169-180.
- สุภาวดี พรหมสีทอง. (2559). วิถีชีวิตชาวไทยอีสานจากบรื่องกลอนลำของหมอลำบุญช่วง เด่นดวง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. (2552). กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี. กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา เอกสารลำดับที่ 5/2552.
- ศิราพร รัฐะฐาน. (2524). เพลงพื้นบ้านตามแนวคิดของนักคติชนตะวันตก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอมิกา รัตน์มาลา. (2558). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Tyler, W. Ralph. (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.

การติดตามผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตาม สมรรถนะเด็กปฐมวัย

Follow-Up on Language Preparation Projects In Early Childhood Competency-Based Reading and Writing

เสาวรส ชูศรี¹ อุทัยวรรณ ดอกพรม² และ ธนกฤต สาขะจันทร์^{3*}

^{1,2,3}สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, Tanakit1479@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) โดยมีครูนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 และผู้ปกครอง เป็นผู้ให้ข้อมูล การติดตามผลการปฏิบัติงานที่ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ประเมินโครงการ กิจกรรมที่ 2 เสนอรูปแบบพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย กิจกรรมที่ 3 พัฒนาสื่อและนวัตกรรม กิจกรรมที่ 4 อบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรม กิจกรรมที่ 5 เสนอเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง กิจกรรมที่ 6 การนิเทศสถานศึกษา กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 1 กิจกรรมที่ 8 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) แบบสัมภาษณ์ครูเด็กปฐมวัย และครูในโรงเรียน 3) แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย และ 4) ประเมินคุณภาพของผู้เรียนในโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการถอดและสรุปบทเรียน

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการสร้างรูปแบบและพัฒนาสื่อในการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ได้เสริมสมรรถนะครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการ PLC ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านภาษาผ่านการบูรณาการแบบองค์รวมที่สร้างความร่วมมือในการเตรียมความพร้อม ด้านภาษาระหว่างครู ผู้ปกครอง และมหาวิทยาลัย และเป็นการบริการวิชาการแก่ท้องถิ่นโดยน้อมนำพระราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สู่การพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: สมรรถนะเด็กปฐมวัย ความพร้อมทางภาษา สื่อและนวัตกรรม

ABSTRACT

The purpose of this research was to follow up and evaluation the project of preparing language in reading and writing on the competencies of early childhood through Participatory Action Research

with teachers, the third level of early childhood and parents. The following up process of the project consisted of 8 activities as follow 1) Evaluation project 2) Activity 2 Seminar about the model of preparing language in reading and writing on the competencies of early childhood 3) Developing materials and innovation 4) Training early childhood teachers to use materials and innovation 5) Seminar to make understanding with parents 6) Supervising at the school 7) The first actively of Professional learning community (PLC) and 8) The second actively of Professional learning community (PLC). The instruments used in this research consisted of 1) group conversation recording form 2) early childhood teacher interview form and school teachers 3) a media comprehension questionnaire and innovation to prepare early childhood reading and writing skills; and 4) assess the quality of learners in the language preparation program in reading and writing. Writing according to early childhood competency. The quantitative data analysis used frequency distribution, percentage value. For qualitative data, content analysis was used for lesson transcript and conclusion.

The results of the research found that the results of the project could serve the objectives of the project those were construct and develop materials in preparing language in reading and writing of early childhood, promote competencies of early childhood teachers in managing experiences with PLC process, doing activities of language preparing through whole integrated way, creating cooperation in language preparing between teachers parents and the university, to service academic to the local communities on the education policy of His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebaya varangkun developed local communities.

Keywords: Competencies of Early Childhood, Language Preparation, Materials and Innovation

บทนำ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้รับงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โครงการการอ่านออกเขียนได้เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักเรียนโครงการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของมหาวิทยาลัยในแผนงาน ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีหลักการและเหตุผลของโครงการที่กล่าวไว้ว่า ตามนโยบายของ รัฐบาลที่วางเป้าหมายให้ประเทศไทยปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และมุ่งให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะและทักษะการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยวัดจากคะแนนผลสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในแต่ละวิชาผ่านเกณฑ์ คะแนนร้อยละ 50 ซึ่งนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2564 ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หัวข้อที่ 3.1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณสมบัติ พื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตัวชี้วัดคือ ผู้เรียนเพิ่มขึ้น และหัวข้อที่ 3.2 คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนา คุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ตัวชี้วัดคือนักเรียนมีคะแนนผลสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละ วิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 จากรายงานสรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปี การศึกษา 2560 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลการทดสอบในภาพรวม

ระดับประเทศทุกรายวิชาค่าเฉลี่ยคะแนนยังคงต่ำกว่าร้อยละ 50 ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในระดับปฐมวัยเพื่อส่งต่อ
ยังระดับประถมศึกษาจึงมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง

ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้ระบุหลักเกณฑ์การเตรียม
ความพร้อมดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมในการเรียนของเด็ก จะต้องมีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ตลอดจน
ความคิดสร้างสรรค์และทักษะเบื้องต้น สำหรับการเรียนวิชาต่างๆ ในระดับสูงต่อไป 2) แนวการสอนจะต้องมีการบูรณา
การ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและกิจกรรม มีทั้งประสบการณ์ทางด้านภาษา ดนตรี ศิลปะ ฯลฯ มากกว่าที่จะ
เรียนที่ละวิชาแยกกัน 3) แนวการสอนควรมีความต่อเนื่องและสามารถที่จะเปลี่ยนประสบการณ์อันหนึ่งไปยังอีกอันหนึ่ง
ได้สะดวก 4) เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละบุคคลและของเด็กในชั้นและตรงกับความต้องการ
ของท้องถิ่นด้วย 5) ประสบการณ์ที่จะนำมาสอนควรยึดหยุ่นได้ คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคลและอัตราการ
เจริญเติบโตของเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสที่จะเลือกแสดงความคิดเห็นให้เด็กได้เล่นกับทำงานได้สมดุลกัน 6) กิจกรรมในแนว
การสอนจะต้องให้สมดุลกัน จะต้องมีการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนการทำกิจกรรมต่างๆ ให้มีกิจกรรมทั้งในและนอกอาคาร ทั้ง
กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวมากๆ และอยู่เฉยๆตลอดจนมีเวลาพักผ่อนให้เพียงพอ 7) ควรให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสชื่นชมใน
ความสำเร็จของตนเองตามความสามารถที่แตกต่างกัน 8) สร้างความคิด ความรู้สึก หรือทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน
ให้แก่เด็กโดยหวังให้เด็กมีความสุขสบาย และร่าเริง แจ่มใส 9) ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับที่เด็กจะอยู่ร่วมกันและทำงาน
ร่วมกับเพื่อนๆ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักเสนอแนะแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 10) กิจกรรมในการ
เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กนั้น ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยการเล่นหรือการอ่านนิทานให้ฟัง ดูรูปในหนังสือ พูดคุยในเรื่อง
ง่ายๆ พาไปเที่ยวชมสถานที่ ฟังดนตรี เป็นต้น 11) การจัดกิจกรรมควรเน้นประสบการณ์ตรง เพื่อให้เด็กได้สังเกต สัมผัส
รับรู้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น 12) กิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรจัดระยะเวลาให้เหมาะสมกับเด็ก กิจกรรมที่จะต้อง
ใช้พลังงานควรสลับกับกิจกรรมที่เด็กไม่ต้องใช้พลังงาน 13) การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ควรแทรกการ
เล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างสนุกสนาน จะทำให้เด็กจำบทเรียนได้ง่าย ดังนั้นการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางภาษา
ด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการ

โครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ของ
โครงการเพื่อ 1) เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้และมีทักษะการอ่านเพิ่มขึ้นผ่านกระบวนการจัดการเรียน
การสอนและการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ 2) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนให้สูงขึ้น 3) เพื่อเสริมขีดสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบ
Professional Learning Community: PLC 4) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังระหว่างครู ผู้ปกครอง และอาจารย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้และมีทักษะการอ่านเขียนเพิ่มขึ้น โครงการมี
เป้าหมายของเชิงผลลัพธ์ของโครงการดังนี้ กลุ่มนักเรียน 1) นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนสูงขึ้น 2)
นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น 3) นักเรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อการอ่านและการเขียน กลุ่มครู 1)
ครูมีทักษะในการใช้กระบวนการ PLC ในการแก้ปัญหาให้นักเรียน 2) ครูมีทักษะในการสร้างและเลือกใช้นวัตกรรม สื่อ
เทคโนโลยี กิจกรรม และวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่านของนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองและสถานศึกษา 1)
ผู้ปกครองและสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองที่พึงมีต่อการพัฒนา 2) ร่วมพัฒนานักเรียนให้
สามารถอ่านออกเขียนได้และมีทักษะการอ่านเขียนเพิ่มขึ้น 3) กำกับดูแลนักเรียนในความปกครองให้ได้รับการพัฒนาที่
เป็นไปตามแผน/กิจกรรม กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 1) ร่วมออกแบบและกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียนให้
สามารถอ่านออกเขียนได้และมีทักษะการอ่านเขียนเพิ่มขึ้นกับครูและโรงเรียนเป้าหมาย 2) เป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการให้กับ
ครูและโรงเรียนเป้าหมาย 3) นำนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้และมีทักษะ
การอ่านเขียนเพิ่มขึ้น 4) สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้
และมีทักษะการอ่านเขียนเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อร่วมพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนโรงเรียนในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการอ่านออกเขียนได้เป็นกิจกรรมสำคัญ โดยการดำเนินงาน 2 กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มที่ 1 ดำเนินการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนพัฒนาสื่อและนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้รับผิดชอบคือสาขาวิชาภาษาไทยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มที่ 2 การเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของผู้เรียนในระดับปฐมวัย 3-5 ปี ในการดำเนินการดังกล่าวผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการติดตามผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) ที่มีโดยมีครู นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 และผู้ปกครอง เป็นผู้ให้ข้อมูลและอยู่ร่วมในกระบวนการวิจัยที่ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมการเรียนการสอนและการวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม การประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ผลการติดตามโครงการที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนี้ทำให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการนำมาปรับปรุง พัฒนาโครงการหรือโครงการที่เกี่ยวข้องต่อไป และสารสนเทศจากการติดตามยังเป็นประโยชน์กับการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาสาขาวิชาปฐมวัยได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีเขต 1 และเขต 2 สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม และสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง และครูในโรงเรียนจำนวน 12 โรงเรียน ที่ได้จากการเลือกอย่างเจาะจงจากโรงเรียนที่ผู้บริหาร และครูมีความสมัครใจ และเข้าร่วมทุกกิจกรรมที่โครงการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีเขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 5 โรงเรียน และสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 1 โรงเรียน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การติดตามและประเมินผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยประกอบไปด้วยเนื้อหา 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสมของโครงการ 2) ด้านสื่อและนวัตกรรม 3) ด้านคุณภาพนักเรียน 4) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ คือ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดอมรวดีวิทยาการ โรงเรียนบ้านร่องเจริญ โรงเรียนวัดช่องลาภ โรงเรียนอนุบาลบ้านคา โรงเรียนบ้านหนองจอก โรงเรียนวัดรางเสนห์นคร จันทร โรงเรียนอนุบาลดำเนินสะดวก โรงเรียนวัดบึงกระจับ โรงเรียนวัดชัยรัตน์ โรงเรียนบ้านหนองตาพูด โรงเรียนบ้านดอนไผ่ และโรงเรียนสาธิตอนุบาลทานตะวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย 4 เครื่องมือ ดังนี้

1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้การสนทนากลุ่มที่ได้มีการตรวจสอบความเป็นปรนัยของหัวข้อสำหรับการบันทึกการสนทนากลุ่ม

2) แบบสัมภาษณ์ครูเด็กปฐมวัย และครูในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามหลัก ได้มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง พิจารณาจากข้อคำถามหลักที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มากกว่า 0.50 ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00

3) แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและนวัตกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ ได้มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และได้ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.89

4) แบบประเมินคุณภาพของผู้เรียนในโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 คุณภาพของผู้เรียนจากการทำกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ได้มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และได้ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.87

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) ในลักษณะการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินของผู้ปกครอง และครูในโรงเรียนจำนวน 12 โรงเรียน ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2562 ผ่านกิจกรรมการติดตามโครงการทั้ง 8 กิจกรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการถอดและสรุปทเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการติดตามโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเหมาะสมของโครงการ 2) ด้านสื่อและนวัตกรรม 3) ด้านคุณภาพนักเรียน 4) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการดำเนินกิจกรรมทั้ง 8 ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ประเมินโครงการ กิจกรรมที่ 2 เสนอรูปแบบพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย กิจกรรมที่ 3 พัฒนาสื่อและนวัตกรรม กิจกรรมที่ 4 อบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรม กิจกรรมที่ 5 เสนาเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง กิจกรรมที่ 6 การนิเทศสถานศึกษามีการนิเทศ ณ สถานศึกษาจำนวน 2 ครั้ง กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 1 กิจกรรมที่ 8 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 2 สามารถสรุปผลการติดตามได้ดังนี้

1.1 ด้านความเหมาะสมของโครงการ ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 ประเมินโครงการ และกิจกรรมที่ 2 เสนอรูปแบบพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย

1.1.1 กิจกรรมที่ 1 ประเมินโครงการ พบว่าโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายที่ชัดเจนเชิงผลผลิต (Output) มีการระบุจำนวนโรงเรียน เด็กปฐมวัย ครูปฐมวัย และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ชัดเจนตรงกับสภาพความเป็นจริง และมีเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรม ของรูปแบบและพัฒนาสื่อในการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1.2 กิจกรรมที่ 2 เสนอรูปแบบพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย ผลการเสวนาจากผู้เข้าร่วมเสวนาประกอบไปด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และกลุ่มที่ 2 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ในฐานะผู้เข้าร่วมรับฟังการเสวนา ได้ข้อสรุปว่า โครงการควรจะต้องมีความชัดเจนเรื่องเวลาในการจัดกิจกรรม ในรูปแบบการพัฒนาประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 7 แนวทาง 15 รูปแบบ เน้น ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาที่ใช้ให้ตรงกัน เช่น ครู/คุณครู นักเรียนหรือเด็ก ในการจัดกิจกรรมครั้งนี้เป็นการบริการทางวิชาการมุ่งให้เห็นความแตกต่างจากของเดิมที่มีการเตรียมความพร้อมอยู่แล้ว ไม่มุ่งเน้นการอ่านเขียน แต่เป็นการเตรียมความพร้อมผ่านกระบวนการเล่น กิจกรรมบูรณาการ เช่น สภาพปัญหานักเรียนท่อง ก-ฮ ควรปรับให้ท่องอย่างมีความหมาย การเขียนลีลามือโดยการลากเส้นพื้นฐาน 13 เส้น เขียนเส้นแปลงร่าง มีตัวอย่างการเขียนโดยใช้ลูกศร ให้เด็กเขียนอย่างอิสระจะมีความสุข การอ่านให้รู้วิธีอ่านจากบนลงล่าง จากซ้ายไปขวา ชี้ให้ถูกตัวอักษร ส่วนในการเตรียมความพร้อม คือ ยึดหลักสมรรถนะโดยเชื่อมต่อระหว่างอนุบาลและประถมศึกษา โดยมีการวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ไขที่ต้นเหตุ มีการบูรณาการในแต่ละกิจกรรม

1.2 ด้านสื่อและนวัตกรรม ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 3 พัฒนาสื่อและนวัตกรรม และกิจกรรมที่ 4 อบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรม

1.2.1 กิจกรรมที่ 3 พัฒนาสื่อและนวัตกรรม ผลจากการสัมภาษณ์ครูเด็กปฐมวัย และครูในโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย พบว่า สื่อและนวัตกรรมต้องกระตุ้นให้เด็กได้คิดและมีโอกาสจัดกระทำหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสและต้องสื่อต่าง ๆ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งวิธีดังกล่าวจะช่วยให้ เด็กเกิดการเรียนรู้ทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อและนวัตกรรมที่ครูได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ภาพพลิก 2) ไลน์คำคล้องจอง 3) ไลน์เพลง 4) สมุดเขียนชื่อ 5) เกมทางภาษา 6) บัตรคำสอดคล้องกับหน่วย 7) บัตรภาพกับสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับหน่วย 8) บัตรพยัญชนะ ก-ฮ 9) ดอกไม้พยัญชนะ 10) ลูกเต๋าเรียนรู้สระ/พยัญชนะ 11) ไลน์พยัญชนะไทย 12) สื่อกระตุ้นลีลามือ 13) หนังสือนิทานและหุ่น 14) หนังสือนิทานเล่มใหญ่ และ 15) หนังสือนิทานเล่มเล็ก

1.2.2 กิจกรรมที่ 4 อบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรม ผลการติดตามและประเมินการอบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย พบว่าครูปฐมวัยจำนวน 12 คน รู้จักและเข้าใจ 5 แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยมากขึ้นหลังจากการอบรม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 รู้จักและเข้าใจ 5 แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กปฐมวัย

ข้อความ	ก่อนการอบรม						หลังการอบรม					
	น้อย		ปานกลาง		มาก		น้อย		ปานกลาง		มาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รู้จักและเข้าใจ												
1. การสร้างความสนใจในการเขียน	2	15.38	11	84.62	-	-	-	-	-	-	13	100
2. การเรียนรู้พยัญชนะเสริมทักษะทางภาษา	1	7.69	8	61.54	4	30.77	-	-	-	-	13	100
3. การเติมเต็มพัฒนาภาษาแบบสมดุล	1	7.69	12	92.31	-	-	-	-	-	-	13	100
4. การส่งเสริมกระตุ้นลีลามือ	1	7.69	10	76.93	2	15.38	-	-	-	-	13	100
5. การอ่านหนังสือโดยครูชี้แนะ	1	7.69	10	76.93	2	15.38	-	-	-	-	13	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าก่อนการอบรมครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ 5 แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กเรียนในระดับปานกลาง แต่ภายหลังการอบรม พบว่า ครูทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความรู้ความเข้าใจ 5 แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ การสร้างความสนใจในการเขียน การเรียนรู้พยัญชนะเสริมทักษะทางภาษา การเติมเต็มพัฒนาภาษาแบบสมดุล การส่งเสริมกระตุ้นลีลามือ และการอ่านหนังสือโดยครูชี้แนะ ในระดับมาก นอกจากนี้ครูปฐมวัยยังรู้จักและเข้าใจ 10 รูปแบบในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กเรียนมากยิ่งขึ้นหลังการอบรมเช่นเดียวกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รู้จักและเข้าใจ 10 รูปแบบในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กเรียน

ข้อความ	ก่อนการอบรม						หลังการอบรม					
	น้อย		ปานกลาง		มาก		น้อย		ปานกลาง		มาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รู้จักและเข้าใจ												
1. การเขียนชื่อพาเพลิน	1	7.69	11	84.62	1	7.69	-	-	-	-	13	100
2. การสอนท่อง เล่า เล่นเน้นภาษา	1	7.69	10	76.93	2	15.38	-	-	-	-	13	100
3. การสอนเปล่งคำกัจจวน	1	7.69	10	76.93	2	15.38	-	-	-	-	13	100
4. การสอนขับขานบทเพลง	-	-	11	84.62	2	15.38	-	-	-	-	13	100
5. การสอนบรรเลงบทกลอน	-	-	11	84.62	2	15.38	-	-	-	-	13	100

ข้อความถาม	ก่อนการอบรม						หลังการอบรม					
	น้อย		ปานกลาง		มาก		น้อย		ปานกลาง		มาก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. การสอนการอ่านร่วมกัน	-	-	12	92.31	1	7.69					13	100
7. การสอนชวนผินนิทาน	1	7.69	9	69.24	3	23.07					13	100
8. การสอนเส้นแปลงร่าง	1	7.69	11	84.62	1	7.69					13	100
9. การสอนร่องรอยคำ	1	7.69	11	84.62	1	7.69					13	100
10. การสอนครูแนะนำการอ่าน	-	-	12	92.31	1	7.69					13	100
11. ความมั่นใจว่าจะสามารถนำความรู้แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาไปสอนได้	-	7.69	11	84.62	1	7.69					13	100
12. ความมั่นใจว่าจะสามารถนำความรู้ 10 รูปแบบ ในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาไปสอนให้นักเรียน	1	7.69	11	84.62	1	7.69					13	100
13. รู้สึกได้เสริมความรู้ด้านการสอน	-	-	11	84.62	2	15.38					13	100
14. มั่นใจว่าจะใช้คู่มือการจัดกิจกรรมได้	-	-	11	84.62	2	15.38					13	100
15. มั่นใจว่าสามารถใช้สื่อของแต่ละกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง	2	15.38	11	84.62	-	-					13	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าก่อนการอบรมครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจใน 10 รูปแบบในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้นักเรียนในระดับปานกลาง แต่ภายหลังการอบรม พบว่า ครูทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความรู้ ความเข้าใจใน 10 รูปแบบในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้นักเรียน และมั่นใจว่าจะสามารถใช้คู่มือ สื่อต่างๆ ในการจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากิจกรรมการอบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรมมีประสิทธิภาพในการพัฒนาครู

1.3 ด้านคุณภาพนักเรียน ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 5 เสวนาเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง และกิจกรรมที่ 6 การนิเทศสถานศึกษามีการนิเทศ ณ สถานศึกษา

1.3.1 กิจกรรมที่ 5 เสวนาเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง จากการติดตามด้วยการลงพื้นที่ทั้ง 12 โรงเรียน เพื่อเสวนากับผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย พบว่า สภาพการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนที่หลากหลาย เช่น ชวนลูกท่อง ก-ฮ ชวนลูกท่องสระ ชวนลูกร้องเพลง ชวนลูกท่องบทกลอน ชวนลูกอ่านนิทาน เล่านิทานให้ลูกฟัง ชวนลูกอ่านหนังสือ พาลูกเที่ยวสถานที่ใกล้บ้าน เช่น วัด ตลาด บอกลูกให้รู้จักอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน เช่น แม่ค้า ครู ทหาร ตำรวจ พยาบาล เกษตรกร บอกลูกให้รู้จักญาติ เช่น พี่ ป้า น้า อา ลุง ทำกิจกรรมร่วมกันใน

ครอบครัว ชวนลูกคุยว่าคุณครูสอนอะไรบ้างที่ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้สะท้อนสิ่งที่อยากบอกไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย เช่น ความคาดหวังให้รู้จักการทำงานแบบมีส่วนร่วมในชั้นเรียน อยากให้ลูกมีวินัย รู้จักหน้าที่ของตนเอง เรียนรู้การอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3.2 กิจกรรมที่ 6 การนิเทศสถานศึกษา จากการติดตามด้วยการลงพื้นที่ทั้ง 12 โรงเรียน เพื่อนิเทศ ณ สถานศึกษา โดยมีการได้แบ่งอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ออกเป็น 4 สาย สายละ 2-3 คน สรุปผลการติดตามและประเมินคุณภาพของผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการประเมินคุณภาพของผู้เรียนจากการทำกิจกรรม

กิจกรรม	การประเมินผล การนิเทศครั้งที่	ระดับคุณภาพ									
		ดีมาก		ดี		ปานกลาง		พอใช้		ควรปรับปรุง	
		1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
1. เขียนชื่อพาเพลิน	1.1 นักเรียนสามารถเขียนชื่อในสมุดได้	1	1	5	10	4	1	2	-	-	-
2. ท่องเล่าเล่นเน้น ภาษา	2.1 นักเรียนท่อง ก-ฮ ได้	4	8	6	4	2	-	-	-	-	-
	2.2 นักเรียนจำสระได้	-	2	5	6	7	4	-	-	-	-
	2.3 นักเรียนจับคู่ภาพ บัตรภาพและสัญลักษณ์ได้	3	3	6	9	3	-	-	-	-	-
	2.4 นักเรียนบอกคำจากแผ่นภาพได้ เช่น อวัยวะ การแต่งกาย	1	5	8	7	2	-	1	-	-	-
3. เปล่งคำกังวาน	3.1 บอกชื่อสิ่งของได้	3	7	6	5	3	-	-	-	-	-
	3.2 เป็นคำจากบัญชีคำได้	3	5	4	7	5	-	-	-	-	-
	3.3 แต่งประโยคจากคำได้	1	4	4	7	5	1	1	-	1	-
	3.4 แสดงท่าทางจากบัตรคำได้	3	5	4	5	5	1	-	1	-	-
4. จับขานบทเพลง	4.1 นักเรียนร้องเพลง พร้อมทำประกอบได้	3	10	5	2	3	-	1	-	-	-
	4.2 นักเรียนชี้เนื้อเพลงได้ตามวรรคตอน	3	4	3	6	3	2	1	-	2	-
5. บรรเลงบทกลอน	5.1 นักเรียนท่องบทกลอนได้	3	7	4	4	2	1	2	-	1	-
	5.2 นักเรียนทำท่าทางประกอบได้	2	7	6	5	1	-	1	-	2	-
6. สอนอ่านร่วมกัน	6.1 นักเรียนเปิดหนังสืออ่านได้ถูกวิธี	1	5	7	7	2	-	2	-	-	-
	6.2 นักเรียนแสดงแบบอย่างการอ่านได้ถูกต้องโดยชี้จากซ้ายไปขวา	1	5	6	7	3	-	2	-	-	-

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน มีความสามารถในการเขียนชื่อในสมุด ท่อง ก-ฮ จำสระ จับคู่ภาพ บัตรภาพและสัญลักษณ์ได้ บอกคำจากแผ่นภาพ เช่น อวัยวะ การแต่งกายได้ ชื่อสิ่งของ คำ แต่งประโยคจากคำได้ และยังสามารถแสดงท่าทางจากบัตรคำ ร้องเพลง ชี้เนื้อเพลงได้ตามวรรคตอน ท่องบทกลอนพร้อมทั้งทำท่าประกอบได้ และมีความสามารถในการเปิดหนังสืออ่าน และแสดงการอ่านได้อย่างถูกต้อง

นอกจากความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจนแล้วยังพบว่า ครูได้พบเทคนิคใหม่ ๆ หรือองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียน เช่น การสอนขั้นนำ ครูสามารถออกแบบให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น ร้องเพลง ครูสอนจับแอล ท่องกรรไกรไขผ้าไหม เล่าป๊ายิงฉุบ หรือท่องพยัญชนะไทย หรือในขณะที่สอนเวลาซึ่งปลายไม้ควรพันด้วยสีเพื่อดึงดูดสายตา เทคนิคการคุมชั้นเรียน กิจกรรมฝึกให้นักเรียนมีสมาธิ เป็นต้น

1.4 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 1 และกิจกรรมที่ 8 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 2

1.4.1 กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 1 จากการติดตามและถอดบทเรียนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปได้ว่าในกระบวนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียนประกอบด้วย 1) ประชุมวางแผนก่อนการสอนของแต่ละระดับ 2) แต่ละระดับชั้นเขียนแผนการจัดการจัดการกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์เน้นกระบวนการซ้ำย้ำทวน 3) การสอนในลักษณะกิจกรรมบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ สังคม และ STEM ศึกษา 4) ครูเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม 5) เรียนรู้จากการลงมือทำ การทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งให้นักเรียนมีส่วนร่วม เรียนรู้อย่างสนุกมีความสุข และ 6) การใช้เพลงภาพประกอบความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียน ในประเด็นเรื่องสื่อและนวัตกรรมการสอนปฐมวัย สรุปได้ว่าจำเป็นต้องมีสื่อ สำหรับการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูต้องประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันในกรณีมี 2 ห้องเรียน กำหนดกิจกรรมประจำวันบางกิจกรรมสอนเข้าปรับมาสอนตอนบ่าย วางแผนการจัดการกิจกรรมโดยเขียนแผนการสอนครูทุกคนสามารถสอนได้ การสอนโดยทำ ซ้ำ ย้ำ ทวน และใช้คำถามกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตอบ สอนจากสิ่งใกล้ตัว สอนจากง่ายไปสู่ยาก ในแต่ละบทเรียนให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ในการใช้แผนเรียนรู้อาจเลือกใช้แผนให้ตรงกับหน่วย เลือกใช้ตามลำดับ เช่น สัปดาห์ที่ 5 สอนบ้านแสนสุข สัปดาห์ที่ 6 สอนผลไม้ แผนมีความสอดคล้องเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว เริ่มจากเรื่องง่ายไปหาเรื่องยาก

1.4.2 กิจกรรมที่ 8 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 2 จากการติดตามและถอดบทเรียนความสำเร็จของโครงการจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกิจกรรม PLC สรุปได้ดังนี้

1. ทีมงานมีความสามารถในการบริหารจัดการ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมของโครงการ

2. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การเขียน

3. ผู้บริหารมีความเข้าใจ มองไปข้างหน้ามองได้ไกลสู่จุดหมายปลายทาง โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ครูได้ลงมือทำ

4. กระบวนการ PLC และการนิเทศติดตาม การนิเทศติดตามเป็นการบวนการทำงานภายใน ส่วนกระบวนการ PLC ได้นำสิ่งที่ประสบความสำเร็จหาแนวปฏิบัติที่ดี (good practice) ของสถานศึกษา มีการบูรณาการหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นตัวตั้ง นำนวัตกรรมไปใช้ผ่านการบูรณาการแล้วได้แนวทางการทำงานแบบเชื่อมโยงและบูรณาการสิ่งหนึ่งซึ่งควรคำนึงคือจะทำอย่างไรให้โครงการนี้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับวิถีของโรงเรียน

5. การถอดบทเรียนเพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง รวมทั้งวิธีการจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัย

6. การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเตรียมความพร้อมด้านภาษา

2. การดำเนินโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยสามารถสร้างรูปแบบและพัฒนาสื่อในการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพได้ มีการเสริมสมรรถนะครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ด้วยกระบวนการ PLC มีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรม

เตรียมความพร้อมด้านภาษาผ่านการบูรณาการแบบองค์รวมที่สร้างความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาระหว่างครู ผู้ปกครอง และมหาวิทยาลัย และเป็นการบริการวิชาการแก่ท้องถิ่นโดยน้อมนำพระราชโบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สู่การพัฒนาท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

1. โครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสม ผลการดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการสร้างรูปแบบและพัฒนาสื่อในการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ

2. สภาพการใช้สื่อและนวัตกรรมของครูมีความหลากหลาย สรุปได้ดังนี้ 1) ภาพพลิก 2) ไลน์คำคล้องจอง 3) ไลน์เพลง 4) สมุดเขียนชื่อ 5) เกมทางภาษา 6) บัตรคำสอดคล้องกับหน่วย 7) บัตรภาพกับสัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับหน่วย 8) บัตรพยัญชนะ ก-ฮ 9) ดอกไม้พยัญชนะ 10) ลูกเต๋าเรียนรู้สระ/พยัญชนะ 11) ไลน์พยัญชนะไทย 12) สื่อกระตุ้นกล้ามมือ 13) หนังสือนิทานและหุ่น 14) หนังสือนิทานเล่มใหญ่ และ 15) หนังสือนิทานเล่มเล็ก และเมื่อได้รับการอบรมในการใช้สื่อและนวัตกรรม พบว่าครูได้รู้จักและเข้าใจแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยได้มากยิ่งขึ้น และสามารถเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้แก่เด็กนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และมั่นใจว่าจะสามารถใช้คู่มือ สื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

3. ผู้ปกครองได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้นักเรียนมีทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัยที่หลากหลาย เช่น ชวนลูกท่อง ก-ฮ ชวนลูกท่องสระ ชวนลูกร้องเพลง ชวนลูกท่องบทกลอน ชวนลูกอ่านนิทาน เล่านิทานให้ลูกฟัง ชวนลูกอ่านหนังสือ พาลูกเที่ยวสถานที่ใกล้บ้าน เช่น วัด ตลาด บอกลูกให้รู้จักอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน เช่น แม่ค้า ครู ทหาร ตำรวจ พยาบาล เกษตรกร บอกลูกให้รู้จักญาติ เช่น พี่ ป้า น้า อา ลุง ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ชวนลูกคุยว่าคุณครูสอนอะไรบ้างที่ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมทักษะการอ่านและเขียนตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย และจากการประเมินคุณภาพของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน มีความสามารถในการเขียนชื่อในสมุด ท่อง ก-ฮ จำสระ จับคู่ภาพ บัตรภาพและสัญลักษณ์ได้ บอกคำจากแผ่นภาพ เช่น อวัยวะ การแต่งกายได้ ชื่อสิ่งของ คำ แต่งประโยคจากคำได้ และยังสามารถแสดงท่าทางจากบัตรคำ ร้องเพลง ชี้นิ้วเพลงได้ตามวรรคตอน ท่องบทกลอนพร้อมทั้งทำท่าประกอบได้ และมีความสามารถในการเปิดหนังสืออ่าน และแสดงการอ่านได้อย่างถูกต้อง

4. ผลการใช้กิจกรรม PLC ครั้งที่ 1 และ 2 ในการติดตามและถอดบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนให้กับนักเรียน สรุปได้ว่าควรประกอบด้วย 1) ประชุมวางแผนก่อนการสอนของแต่ละระดับ 2) แต่ละระดับเขียนแผนการจัดการจัดการในแต่ละสัปดาห์ เน้นกระบวนการซ้ำย้ำทวน 3) การสอนในลักษณะกิจกรรมบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ สังคม และ STEM ศึกษา 4) ครูเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม 5) เรียนรู้จากการลงมือทำ การทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งให้นักเรียนมีส่วนร่วม เรียนรู้อย่างสนุกมีความสุข และ 6) การใช้เพลงภาพประกอบความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนสำหรับความสำเร็จของโครงการจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกิจกรรม PLC มีความเกี่ยวข้องกับ 1) ทีมงานมีความสามารถในการบริหารจัดการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมของโครงการ 2) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การเขียน 3) ผู้บริหารมีความเข้าใจ มองไปข้างหน้ามองได้ไกลสู่จุดหมายปลายทาง โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ครูได้ลงมือทำ 4) ควรพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้โครงการนี้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับวิถีของโรงเรียน 5) การถอดบทเรียนเพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง รวมทั้งวิธีการจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัย และ 6) การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเตรียมความพร้อมด้านภาษา นอกจากนี้

การใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านภาษาผ่านการบูรณาการแบบองค์รวมที่สร้างความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาระหว่างครู ผู้ปกครอง และมหาวิทยาลัย และเป็นการบริการวิชาการแก่ท้องถิ่นโดยน้อมนำพระราชโอบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สู่การพัฒนาท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการติดตามโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้ง 8 ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ประเมินโครงการ กิจกรรมที่ 2 เสวนารูปแบบพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย กิจกรรมที่ 3 พัฒนาสื่อและนวัตกรรม กิจกรรมที่ 4 อบรมครูปฐมวัยในการใช้สื่อและนวัตกรรม กิจกรรมที่ 5 เสวนาเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง กิจกรรมที่ 6 การนิเทศสถานศึกษามีการนิเทศ ณ สถานศึกษาจำนวน 2 ครั้ง กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 1 กิจกรรมที่ 8 กิจกรรม PLC ครั้งที่ 2 ทั้งนี้เพราะกระบวนการทำงานของคณะทำงานเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจให้กับทุกฝ่าย มีการประเมินโครงการในลักษณะการประเมินตนเอง (self-assessment) เน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม และภาคีเครือข่าย เริ่มต้นจากภายในคณะครุศาสตร์ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสาขาปฐมวัย กลุ่มจิตวิทยาและการแนะแนว และสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 และเขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม โรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมจำนวน 12 โรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นลักษณะทีมงานที่ดี ดังที่ ญฎฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ (2546) ได้กล่าวว่า การทำงานร่วมกันต้องมีวัตถุประสงค์เดียวกัน และเป็นการรวมตัวที่จะต้องอาศัยความเข้าใจ ความผูกพัน และความร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิก เพื่อให้แต่ละคนสามารถทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายสูงสุดของทีมได้

2. ในการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของการเตรียมความพร้อมทางภาษา คือ เริ่มจากการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร โดยสอดคล้องกับวิธีสอนแบบสมดุลภาษาในระดับปฐมวัย ทำโดยการเตรียมความพร้อมในการอ่าน สร้างนิสัยรักการอ่าน รู้หนังสือ พูดสื่อสารเรื่องราวความรู้สึก กิจกรรมที่ควรทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การเล่านิทานทุกวัน อ่านหนังสือร่วมกันกับนักเรียนสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องในหนังสือ ฟังอ่านจากเพลง คำกลอน ฟังให้รู้จักตัวพยัญชนะ สระ และคำโดยใช้เกมกิจกรรมฝึกให้เด็กพูด เล่าเรื่อง ฝึกให้เด็กคุ้นเคยกับการเขียน โดยครูเขียนจากคำพูดของเด็ก เล่นเกมภาษา และการเล่าข่าว/เหตุการณ์ประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูในระบบมอนเตสซอรี คือ ครูเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างเด็กและสิ่งแวดล้อมที่เตรียมไว้ครูเป็นผู้สังเกตและแปลความหมายสิ่งที่เด็กต้องการ ครูเป็นผู้ทำการทดลองปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็ก ครูเป็นผู้จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด ครูมีการประเมินการทำงานของตนเองและประเมินความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนทุกด้าน ครูเป็นบุคคลที่ให้ความเคารพและปกป้องดูแลเด็กได้ ครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้ความรักและดูแลเอาใจใส่เด็กแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน ครูเป็นผู้รายงานผลความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ ครูเป็นผู้ชักนำให้เด็กรู้สึกชอบหรืออยากทำอุปกรณ์ที่ครูสาธิตให้ดูโดยไม่ต้องกระตุ้น ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมให้เด็ก ครูเป็นผู้รู้จักประนีประนอมสร้างสันติให้เกิดขึ้น มีความสุภาพอ่อนโยน มีวินัย ไม่ตัดสินเด็กแต่ละคนจะความรู้สึกของตนเอง และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี และเป็นการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น

3. ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อติดตามผลโครงการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัย มีการสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในลักษณะการร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมประเมินเพื่อให้ได้การแนวทางการพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนตามสมรรถนะเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามหลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับ กมล สุดประเสริฐ (2540, อ้างถึงใน สำราญ กำจัดภัย และคณะ, 2553) ได้กล่าวว่าการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ถูกต้องจะเกิดผลสัมฤทธิ์กับกลุ่มเป้าหมายอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ การได้เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การได้กระทำมากขึ้น และมีการเผยแพร่พลังความรู้อันมากขึ้น นอกจากนี้ผลจากการติดตามยังได้เครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกันอีกด้วย

4. จากการติดตามผลโครงการจะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่องได้ เช่นงานวิจัยของ สมศักดิ์ เกร็มย์ (2552) ได้ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกัน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า มีทักษะการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับดี และส่งเสริมสร้างให้มีเจตคติที่ดีในการทำงานแบบร่วมมือในระดับมากขึ้นได้มากกว่าร้อยละ 80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ แอนดิวส์ และ เลวิส (Andrews & Lewis, 2002) ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในการพัฒนาตนเองของครูและเพื่อนครู พบว่า ครูเกิดเปลี่ยนแปลงตนเอง พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้การใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ยังสอดคล้องแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม รวมทั้งโรงเรียนสังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ได้ขับเคลื่อนกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหากต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวครูและเชื่อมโยงสู่การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนที่ยั่งยืน ควรใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในบริบทที่กว้างขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม ควรนำผลการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่มีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนนำไปทบทวน ปรับปรุง พัฒนางานด้านปฐมวัยตามความแตกต่างระหว่างโรงเรียน และควรมีส่งเสริมสนับสนุนและติดตามผลในปีต่อไปเพื่อความต่อเนื่องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่ระดับชั้นประถมศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการบูรณาการส่งเสริมความรู้ด้านอื่น ๆ ควบคู่ไปในรูปแบบและพัฒนาสื่อในการเตรียมความพร้อมทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย เช่น ด้านการวิจัยและประเมินผลแก่ครูปฐมวัย เพื่อให้สามารถประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้เป็นระยะ ๆ และประเมินผลเมื่อจบปีการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ และคณะ. (2546). **การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สมศักดิ์ เกร็มย์. (2552). **การศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ระเบียบการปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำราญ กำจัดภัย และคณะ. (2553). **การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด: กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านท่าวัด “คุรุราษฎร์บำรุงวิทย” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Andrews, D. & Lewis, M. (2002). *Creating a School for the 21st Century: Experiences of a Professional Conference*. Toowoomba: Queensland.

การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัย
มวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Web – based Learning System Development of Instruction for Professional
education undergraduate students Muaythai Studies and Physical
Education in College at Muay Thai Study and Thai Traditional Medicine,
Muban Chombueng Rajabhat University

ชาญชัย ยมดิษฐ์^{1*} เกรวี ครุทางคะ² และ ศิรินทิพย์ ห่วงทอง³

¹อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา

วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

³นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, sirinthip30_com22@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 2) หาประสิทธิภาพของบทเรียนและ ประสิทธิภาพการเรียนรู้จากบทเรียน 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากการเรียนการสอนผ่านเว็บ และ 4) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนในรายวิชา วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของบทเรียน 3) แบบประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้จากบทเรียน 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิภาพของบทเรียนและ ประสิทธิภาพผลการเรียนรู้ (E_1, E_2) และการทดสอบค่าที (Dependent t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนและประสิทธิผลการเรียนรู้ (E_1, E_2) มีค่าเท่ากับ 83.39/88.24

2) ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=18.00, S.D.=4.20

และคะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=22.26, S.D.=3.00 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาบทเรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36, S.D = 1.12$)

คำสำคัญ: การเรียนการสอนผ่านเว็บ การจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน

ABSTRACT

The research aimed to 1) to develop teaching and learning through the web Learning Management and Classroom For students of the Bachelor of Education Program (B.Ed.) in Muay Thai Studies and Physical Education College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine Muban Chom Bueng Rajabhat University, academic year 2019 2) determine the effectiveness of the lesson and the learning effectiveness of the lesson. 3) study student achievement from teaching through the web, and 4) satisfaction of students with web-based teaching and learning. The sample group is students of Muay Thai Studies and Physical 1st year enrolled in the course The subject of learning management and class arrangement acquired by purposive sampling for 30 junior students. The instruments of this research were 1) Web – based of Instruction for Professional education undergraduate students Muaythai Studies and Physical Education 2) The effectiveness of the lesson 3) Learning Effectiveness Assessment of the lesson 4) the learning achievement test 5) satisfaction assessment for student. The statistic procedures employed in the analysis included percentage, standard deviation, and dependent t-test.

The results of this research was as follows:

- 1) Lesson Efficiency and Learning Effectiveness (E_1, E_2) is effectiveness 83.89 / 88.24.
- 2) The achievement test results average pre-test scores ($\bar{X}=18.00, S.D.=4.20$) and the test scores after studying were average ($\bar{X}=22.26, S.D.=3.00$) from the results of the analysis of such data It was shown that the achievement after school was higher than before. statistically significant at the .05 level.
- 3) The results of learners' satisfaction towards lesson development was at a high level. ($\bar{X} = 4.36, S.D = 1.12$)

Keywords: Web-based instruction, Learning and Classroom Management

บทนำ

การเรียนการสอนเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะเป็นการบูรณาการองค์ประกอบของการจัดการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้เรียน หลักสูตร และสถานศึกษา เข้าด้วยกัน ซึ่งแต่เดิมการเรียนการสอนเคยเน้นมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ปัจจุบันยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป มีการเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะจุดเน้นการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ยึดให้ผู้เรียนเน้นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ปัจจุบันระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าขึ้น และได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น โดยใช้ระบบการสื่อสารออนไลน์ผ่านเว็บ ทำให้ทุกคนเข้าใจถึงโอกาสทางการศึกษา ทำให้สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาอีกด้วย การเรียนการสอนผ่านเว็บ ทำให้สถาบันทางการศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกคน เลเม (1995) การเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมและสามารถสื่อสารกับผู้สอนและยังเรียนร่วมชั้นได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้นรวมถึงการพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

การพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์อีเลิร์นนิง ไม่สามารถโต้ตอบหรือสื่อสารโดยอาศัยการพูด ต้องพึ่งพาการอ่านข้อความ เดวียานี, โรมัดฮัน, และไดเนเรยดี Dewiyani, Romadhan, and Diniardi, 2016) ได้วิจัยปรับปรุงความสามารถของนักศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซียผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ในวิชาอุตสาหกรรมเคมี โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างรูปแบบของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นักศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับนักศึกษาและศึกษา สมรรถนะของนักศึกษาผ่านการเรียนการสอนผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสร้างได้มีประสิทธิภาพ นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับซอฟต์แวร์ กับรูปแบบของโปรแกรมที่จัดให้ สามารถยกระดับสมรรถภาพของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชานี้ให้สูงขึ้นได้

นอกจากนั้นผู้เรียนยังอาจมีความสับสนในการตัดสินใจ ด้านเหตุผล รวมไปถึงความยากในการจัดระดับที่เหมาะสมสำหรับเนื้อหาออนไลน์ ดังนั้นผู้สอนจึงมีความจำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงประโยชน์และข้อจำกัดของระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ ปัจจุบันระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บจึงจำเป็นที่นิยมใช้สำหรับการจัดการศึกษาทางไกล (Distance education Learning) เพราะเป็นการสร้างโอกาส และสร้างความเสมอภาคกันทางการศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ ซึ่งต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการที่จะไปเป็นครู จึงจำเป็นต้องสามารถเข้าถึงการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาของ ญาณัญญา ศิริภักธธาดา (2553) พบว่า ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่แล้ว พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการมีพฤติกรรมเรียนที่ดี นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นไม่เตรียมการเรียนล่วงหน้ามาก่อน นักศึกษาขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์, การสืบหาข้อเท็จจริง, การสืบหาข้อค้นพบใหม่, การวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน, ขาดประสิทธิภาพในการสรุปประเด็นและการสื่อสาร นักศึกษาขาดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความมีน้ำใจ ขาดความมีวินัย ขาดความเป็นไทยขนาด การบริโภคด้วยปัญญาในสังคมไทย ขาดทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ อีกทั้งนักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) และ Co-operative Learning ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุที่เกิดจากกระบวนการสร้างแรงจูงใจของนักศึกษาต่ำ ทำให้นักศึกษาขาดความอดทน และขาดความกระตือรือร้นไม่เตรียมการเรียนล่วงหน้ามาก่อน นักศึกษาขาดความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการมีพฤติกรรมเรียนและจิตพิสัยเชิงบวกเท่าที่ควร อีกทั้งยังขาดความกระตือรือร้นไม่เตรียมการกับบทเรียนล่วงหน้ามาก่อน ประกอบกับการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในขณะที่ ผลการศึกษาพบว่าการเรียนรู้ออนไลน์ และการสอนทางไกลผ่าน Google Classroom แก้ไขปัญหาของนักศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาการเรียนการสอนในวิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน กับนักศึกษาในด้านครุศาสตร์ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาให้สูงขึ้นต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุผลสำคัญ ที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาภาษาไทยศึกษาและพลศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน สามารถศึกษาบทเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการ

สอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนและประสิทธิผลการเรียนรู้จากบทเรียนของพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากการเรียนการสอนผ่านเว็บ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 93 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนในรายวิชา วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

ใช้เนื้อหาจากรายวิชา PC58508 การจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน จำนวน 7 หน่วย ดังนี้

- 1) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้
- 2) การจัดการเรียนรู้
- 3) สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
- 4) ทฤษฎีและรูปแบบการเรียนรู้
- 5) การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา
- 6) การจัดชั้นเรียน
- 7) การสร้างบรรยากาศ การจัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. ขอบเขตพื้นที่

วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 หน่วย โดยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนแบบ IMMCIP : Interactive Multimedia Computer Instruction Package ไพโรจน์ ตรีธรรณา

กุล.(2546) ตรวจสอบคุณภาพโดยผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ด้วยแบบประเมิน มาตรฐานส่วนประมา ค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของบทเรียนอยู่ในระดับมาก (4.32)

2.แบบประเมินประสิทธิภาพของบทเรียน คำนวณได้จากสูตร $E1 / E2$ โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80/80 โดยที่ 80 ตัวแรก เป็นค่าร้อยละเฉลี่ยของประสิทธิภาพกระบวนการเรียนของบทเรียนที่ได้จากคะแนน การทดสอบเมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยเรียน 80 ตัวหลัง เป็นค่าร้อยละเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนครบทุกหน่วยเรียนหรือเรียนจบบทเรียน

3. แบบประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้จากบทเรียนของพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้ และการจัดชั้นเรียน จากการทดสอบค่าที (Dependent t-test)

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเกณฑ์การประเมิน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 โดยนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.54 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.82 ต้องระบุนการหาความเชื่อมั่น โดยนำบทเรียนไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มใด ที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพโดยผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการหาคุณภาพของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง โดยการประเมินตามแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1 นำการพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิทดลองใช้และตอบแบบประเมิน

1.2 นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2. การดำเนินการวัดประสิทธิผลของบทเรียนผ่านเว็บ

2.1 ผู้รายงานอธิบายวิธีการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บ

2.2 ให้ผู้เรียน เรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนของบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบย่อย (E_1)

2.3 เมื่อเสร็จสิ้นการเรียน ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (E_2)

2.4 นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (E_1, E_2)

3. การดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้รายงานอธิบายวิธีการทำแบบทดสอบก่อนเรียน

- 3.2 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน
- 3.3 หลังจากนั้นผู้รายงานอธิบายวิธีการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บ
- 3.4 ให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนของบทเรียนผ่านเว็บ
- 3.5 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์หลังจากเรียนจบบทเรียน และทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยก็ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแปลผลของข้อมูลจากผลการวิจัยต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพประสิทธิผลของบทเรียนการเรียนการสอนผ่านเว็บ โดยใช้สูตร E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80/80
3. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากการเรียนการสอนผ่านเว็บ โดยการทดสอบที (T-test)

ผลการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพประสิทธิผลของบทเรียนการเรียนการสอนผ่านเว็บ

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพประสิทธิผลของบทเรียนการเรียนการสอนผ่านเว็บ

หน่วยการเรียนรู้	E_1	E_2
วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	83.89	88.24

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการทดลองหาประสิทธิภาพของพัฒนาบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนระหว่างกระบวนการเรียน (E_1) มีค่าเท่ากับ 83.71 และประสิทธิภาพของบทเรียนหลังกระบวนการเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 88.24 ดังนั้น ผลการหาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนผ่านเว็บนี้มีค่า (E_1 / E_2) มีค่าเท่ากับ 83.89 / 88.24 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/ 80

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากการเรียนการสอนผ่านเว็บ

ตารางที่ 2 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จากการเรียนการสอนผ่านเว็บ

การทดสอบ	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	(\bar{X})	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	19	30	18.00	4.20	4.91*	0.0005
หลังเรียน	19	30	22.26	3.00		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 18.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.20 และคะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 22.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.00 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บ

รายการประเมิน	(\bar{X})	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.ด้านเนื้อหา	4.16	1.07	มาก
2.ด้านภาษาและเสียง	4.52	1.17	มากที่สุด
3.ด้านตัวอักษรและสี	4.53	1.17	มากที่สุด
4.ด้านแบบทดสอบ	4.20	1.08	มาก
5.ด้านการจัดการบทเรียน	4.23	1.09	มาก
6.ด้านคู่มือการใช้บทเรียน	4.49	1.16	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.36	1.12	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้ และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนของตัวอักษรและสี ได้ค่าเฉลี่ย 4.53 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนของภาษาและเสียง ได้ค่าเฉลี่ย 4.52 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนของคู่มือการใช้บทเรียน ได้ค่าเฉลี่ย 4.49 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดการบทเรียน ได้ค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านแบบทดสอบ ได้ค่าเฉลี่ย 4.20 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากข้อค้นพบข้างต้นสามารถชี้และนำเสนอข้อสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของการพัฒนาบทเรียน มีค่าเท่ากับ 83.39/88.24

2. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 31.50 และหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 91.58

3. ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 18.00, S.D. = 4.20) และคะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 22.26, S.D. = 3.00) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาบทเรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.36, S.D = 1.12)

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นการอภิปรายผลจากข้อค้นพบการวิจัย อาจแสดงให้เห็นทราบในรายละเอียดตามคำอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการทดลองหาประสิทธิภาพของพัฒนาบทเรียนนี้ พบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนนี้มีค่า (E_1/E_2) เท่ากับ 83.71 / 90.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทนงศักดิ์ เตียวศิริชัยสกุล.(2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคือ 84.67/83.22 ส่วน ยุพิน อุษะพิตัง.(2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์และระบบปฏิบัติการเบื้องต้น พบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคือ 85.92/86.83 และ สุวัฒนา ใบบุญ.(2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนคือ 82.81/89.90 จึงกล่าวได้ว่าพัฒนาบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการออกแบบบทเรียนที่ดีเป็นไปตามรูปแบบ Interactive Multi-Media Computer Instruction : IMMCI จึงมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นประสิทธิภาพของบทเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวมาสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้ตามสมมติฐานการวิจัย

2. ผลการประเมินหาประสิทธิภาพของผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้ และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 จากการทดลองครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.20 ค่า S.D. เท่ากับ 2.53 นักศึกษากลุ่มที่ควบคุมที่เรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.13 ค่า S.D. เท่ากับ 3.28 ดังนั้นค่าความคงทนของความรู้ ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน นั่นคือนักศึกษาที่เรียนโดยการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.75 ค่า S.D. เท่ากับ 2.57 นักศึกษากลุ่มที่ควบคุมที่เรียนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.00 ค่า S.D. เท่ากับ 3.25 ดังนั้นค่าความคงทนของความรู้ ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน นั่นคือนักศึกษาที่เรียนโดยบทเรียนการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ เคียวานี โรมัดชัน และโดเนียดิ (2016) ที่พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถสร้างสมรรถนะผู้เรียนสอดคล้องกับผลการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้มีความคงทนของความรู้มากกว่านักศึกษาที่เรียนโดยการเรียนปกติ ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.36 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เนื่องจากมีความน่าสนใจรูปแบบตัวอักษรมีความสวยงาม อ่านง่ายและชัดเจน เนื้อหาเข้าใจง่าย มีรูปภาพและเสียงที่เร้าความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 35) ซึ่งการใช้สื่อคอมพิวเตอร์การสอนก็เป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียน ได้ฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. อภิปรายผลของผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการ การพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดกระบวนการ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อกลางด้าน อิเล็กทรอนิกส์ โดยนักศึกษา สามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย โดยอาจารย์ไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ามาสอนในห้องเรียน สามารถที่จะพัฒนาบทเรียน ใ้บน Google Classroom เพื่อให้นักศึกษา เข้ามาเรียนรู้ ได้โดยเนื้อหาจะอยู่บน Webserver นักศึกษาสามารถเข้ามาเรียนย้อนหลัง เพื่อทบทวนบทเรียนได้ ส่วนนักศึกษา สามารถใช้เวลาหลังจากเข้าเรียนในชั้นเรียนเข้ามาทบทวนเนื้อหา ทำความเข้าใจในบทเรียน หากนักศึกษามีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพในระหว่างที่ศึกษาอยู่ ก็สามารถที่จะเข้ามาเรียนได้ เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยังส่งเสริมให้นักศึกษามีทางเลือกในการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสถานไวรัส

Covid-19 ที่กำลังระบาดทั่วโลก ทำให้ช่องทางการศึกษาผ่านบทเรียน เป็นการตอบโจทย์ทางการศึกษาในช่วงภาวะไวรัส Covid-19 ระบาด และยังเป็นทางเลือกการติดต่อ ซึ่งยังสามารถดำเนินการเรียนการสอนไปได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัย ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562

1. สามารถใช้ในการสอนเสริมสำหรับนักศึกษาที่เรียนอ่อน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสิทธิผลทางการเรียน เพิ่มขึ้น และช่วยลดภาระในการจัดการสอนเสริมของอาจารย์ผู้สอนได้ ทำให้อาจารย์มีเวลาจัดเตรียมการสอนในส่วนอื่น ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น

2. ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถที่จะเรียนด้วยตนเอง โดยอาจารย์ผู้สอนจัดสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษา มาศึกษาในช่วงที่ว่าง เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น มีอิสระในการเรียนมากยิ่งขึ้น ประหยัดเวลา และงบประมาณในการเดินทาง นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนช้าหรือขาดเรียนให้สามารถ เรียนทันตามเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอนอีกประการหนึ่งด้วย

3. สามารถนำบทเรียน การพัฒนาการเรียนการสอนผ่านเว็บ วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียน สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขามวยไทยศึกษาและพลศึกษา วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผน ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2562 ได้ และทราบผลการทดสอบทันที โดยอาจารย์ผู้สอนไม่ต้อง เสียเวลาในการตรวจสอบ และนักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นการทบทวนการเรียนย้อนหลังได้

เอกสารอ้างอิง

- ญาณัญญา ศิริภักร์ธาดา. (2553). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการ เรียนวิชาหลักการตลาดโดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ทนงศักดิ์ เตียวศิริชัยสกุล. (2550). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน วิชาคอมพิวเตอร์ เบื้องต้น สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน . มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี/กรุงเทพฯ.
- พูลทรัพย์ หารพะยอม. 2550. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี 2 สำหรับ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี.
- ยุพิน อุยะพิตัง. 2550. การพัฒนาชุดบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน รายวิชาคอมพิวเตอร์และระบบปฏิบัติการ เบื้องต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สารสนเทศ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศิริประภา อ่อนฉวยและคณะ. 2551. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนวิชาการระบบเครือข่ายเบื้องต้นสำหรับ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. การประชุมวิชาการ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมแห่งชาติครั้งที่ 2, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, หน้า 24-25.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:คุรุสภา ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊ก.
สุวัฒนา ใจบุญ. 2550. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
2, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

Dewiyani, Ramadhan, and Diniardi (2016). Development Program of Chemical Industry Based
Computer Assisted Instruction for Students of Industrial Engineering Department in
Indonesia. Journal of Applied Sciences, 2016, 6, 327-335.

LeMay, L.(1995). Teach Yourself Web Publishing with HTML in a Week. Indianapolis, Indiana: SAMS
Publishing.

Teaching English for the Media using Practice Based Communication

Ronald Portanier^{1*} Sunisa Phophrom^{2*} and Sathcha Kaisornrat^{3*}

^{2,3}Muban Chombueng Rajabhat University Chombueng, Ratchaburi, Thailand

*Corresponding author e-mail, ronaldportanier@hotmail.com sunisa_phophro@hotmail.com sathcha@yahoo.com

ABSTRACT

This paper addressed the teaching of English media communication using the practice based method, with the students that attended the course learning through the simulation of real life work situations. The method was assessed for its usefulness and how it helped to teach English according to the working environment of the media, but within a Thai context. This was done to show the practical usefulness of the communication skills needed for working for the media in English in Thailand. The assessment carried out was based on the English language media communication course given by the authors in 2021 to students in the Faculty of Management Science at Muban Chombueng Rajabhat University. As an outcome of the study, a teacher-student interactive strategy model was proposed together with a series of recommendations for giving this type of course in the classroom and on-line.

Key words: Practice based communication, English media communication, Vocational Instruction

Introduction

The English language is well established as the international language of communication. This is the result of the English-speaking world that extended itself into world commerce as a consequence of modern globalization. The use of English continued to expand as world literacy increased. When a speaker wished to address a world audience, English became the language of preference. As a consequence, institutions of higher education worldwide continually emphasized the teaching and learning of English (Galloway and Mckinley 2021).

Institutions of higher learning conduct seminars, conferences, and teacher-training programs to improve English language teaching and use native English language teachers to conduct courses. This situation particularly applied to those countries where English is taught as a second language (Shorouq 2019). The teaching of English in Thailand followed this approach (Ulla 2021).

Different methods of instructions for teaching English as a second language have been developed, according to the preferences of the educators and the facilities available. The recent expansion of digital technology has added to these methods (Robinson-Neal 2021). As a result, English teaching began to embrace on-line classrooms (Vimala 2021).

The oldest method of teaching English as a second language is the grammar-translation method that emphasized reading, writing, translation, and the memorizing of grammatical rules. Memorization

was the main learning strategy, but students studied about the language instead of studying in the language. As a consequence, the method bound the language within the rules of grammar and made the students passive listeners (Mambrol 2020).

An alternative method is the direct method in which the students learnt mostly by listening and speaking. This followed the natural way of learning a language. This method was useful in the early years of educations but did not work well in higher classes unless the students already had a basic knowledge of English (Batool 2017). The direct method was supplemented by the communicative method that taught students how to produce a complete sentence by practicing language fluency by speaking and writing (Torol 2019). Complementary to these is the so-called situational method that used situational vocabulary. Its aim was to give an understanding of the vocabulary to use for a situation in relation to its meaning. It primarily helped build a vocabulary of words and how to use them in a situation (Ying 2020).

The bilingual method attempted to integrate all of these methods by teaching English and the mother-tongue simultaneously. The aim was to help the students speak and write in both language. The use of the mother tongue made the students understand quickly but prevented them from directly thinking in English as native learners and affected acquiring a full working knowledge of English (Baker and Wright 2021).

There are other methods that were derivatives or combined the methods mentioned here (O’Grady 2019), (UKEDA 2021). The recent expansion of digital technology added to these methods (Robinson-Neal 2021). However, all emphasized as a requirement the use of good language communication (Khaled 2019).

Yet, none of these served as a complete method (Manjula 2017). A complete method, or the best method, was one that simultaneously catered for the four skills of listening, speaking, reading, and writing (Badger 2016), (Durga 2018).

This paper addresses teaching English as a second language by invoking these four skills using a practice based approach that emphasized language learning through communication (Kallio 2017). Here, the English language media communication course given by the authors together with the course contents and their delivery served as the basis of this study.

The intent of this course was to facilitate the learning of English as a native learner. This was done by having the students use solely English in their interactions with the teacher and with each other during the class discussions and in their assignments. The course assignments required the students to also express themselves orally and in writing solely in English. This was also required for the mid-term and final examinations.

This approach was deemed useful to those students who wanted to seek employment in the media where English was required because it increased their probability of being hired.

Research Objective

The objective of this paper was to carry out a study on the teaching of English communication for the media using the practice-based method. This included the types of activities that benefitted the students for acquiring media based English language communication skills. There was a lack of course teaching material using this method and the authors wrote the course text book. The contents of this book also formed part of this study. Because of the current pandemic, the course was fully done on line. The challenges and difficulties for using the practice-based method and giving the course on line formed part of this study.

Methodology

The methodology consisted in investigating and assessing the practice based type of instruction and what was needed to make it successful. This included assessing those components of instruction for teaching the media communication course on line. The authors used their teaching experience in the practice-based method to carry out the study. The class discussions and assignments submitted by the students and their scores were used to compile the data that served to do the assessment. Feedback from the students that attended the course was included in the synopsis.

Findings

The Practice Based Communication Method of Instruction

The practice based communication method used in the English language media communication course was specifically tailored to suit the syllabus requirements of the course (CA62509 2021).

The course contents invoked the four skills of listening, speaking, reading, and writing to make it meaningful and relevant to the students. This was done by having class-discussions and by giving result-oriented assignments that mirrored real-life media work situations. The course was divided into sixteen sections for a full semester course that covered the different aspects of media communication, with each section meant as a class lecture plus a section for the mid-term and final term tests.

Every class lecture explained what the media required as a form of communication. Throughout the course, different aspects of communication were explained to the students as case studies, followed by class discussions, in-class and take-home written assignments, and speaking assignments given as orals presentations by each student to the class.

The first class started with the basics of writing in English using cursive lettering. Learning how to read and write script in cursive lettering was considered as beneficial for those who wanted to work in the English media. Digital writing using the keyboard was the preferred mode today, but writing in cursive lettering was deemed useful to know because it is still the standard method of writing that is taught in Europe and America, while Asia tends to use print lettering (Moore 2019) (Portanier and Kaisornrat 2021).

The contents of the course progressed from elementary teaching with simple assignments for writing short stories and carrying out short interviews to the higher level of instructive assignments that combined scripts with voice overs for videos.

The course was intended for media communication and as a consequence there was emphasis on developing writing skills, but still giving prominence to the speaking portion of the class through student class discussions and oral presentations.

The course content is shown in Table 1. Every class used the four learning requirements of listening, speaking, reading, and writing as the method of instruction.

Table 1. Course by Section, Description and Purpose.

Section	Description	Purpose
1.	Writing a news story.	How to investigate a situation or event, and write a newspaper story about it.
2.	Analyzing a feature article.	How to analyze a feature article and write a review about it.
3.	Writing a newspaper article.	How to conduct an interview, take notes and write the newspaper article.
4.	Planning the contents of a magazine.	Explaining the contents of a magazine and the process for writing a magazine article.
5.	Writing a magazine feature.	How to write a magazine feature and organize the photo shoot.
6.	Producing a radio broadcast.	Describes the language of radio and how to prepare and broadcast the radio news.
7.	Producing a television documentary.	How to plan the production of a television documentary and the script.
8.	Mid-term test.	Produce a television documentary with a sound track for screening in class.
9.	Producing a film.	How to write a screenplay for a film and prepare a film shoot.
10.	Webpage design.	How to write the design brief for a website and prepare the webpage.
11.	Making a blog and a podcast.	How to write a blog and broadcast a podcast.
12.	Producing an advertisement.	How to create a print advertisement and a screen advertisement
13.	Market analysis.	How to do a market analysis and formulate a marketing strategy.

Section	Description	Purpose
14.	Marketing campaign	How to launch a new product and evaluate the success of the launch.
15.	Class review.	Summary review of the contents of all the previous sections.
16.	End-of-year test.	Produce a film advertisement with a sound track for screening in class.

The course contents were purposely formatted to provide to the students the means to practice English as a skill. As such, the course did not teach any grammar. This course was meant as a second year university course and the students were expected to have an understanding of English from their first year.

To help the students with their writing skills, two English language books were given to the students at the start of the course. These were Anne Seaton and Y.H. Mew. (2007). *Basic-English-Grammar - Book 1*. Saddleback; and W. Strunk Jr., and E.B. White (2000). *The Elements of Style*. Macmillan. These were meant to help the students compose better assignments by providing them with English grammar and English style references.

However, it was the language competence of the teacher as well as the teacher's knowledge of the media that played a major role in teaching this course effectively. Here, the two-way process with involvement and participation between the teacher and the students, and with the students given guidance while learning, was essential.

This was in sharp contrast to the traditional method of the teacher reading from a text book and explaining the meaning while the students listened passively.

Eight students took part in the course. Assignments were given at the end of each class together with a mid-term and final test. Additional bonus assignments were also given to motivate the students to excel. The students were solely assessed on the completion of their assignments and tests. Five students passed with a class aggregate of 61% and three students were given a deferral to complete outstanding assignments.

The class aggregate of 61% for those that completed the course reflected the level of difficulty the students found in doing their assignments, especially since the outcome of each assignment did not fit into the typical question and answer format. Rather, each assignment required a certain amount of research, as is typical of working in the media.

Each assignment had either a 5% or 10% grading of the total course grading, according to the level of difficulty, and with marks equally divided between an accurate rendition of the assignment as a media requirement, an interesting and informative composition, and good English composition. The assignments were returned to the students with any English grammar errors corrected.

By the second class, the students had difficulty in understanding what was required of them. This was because they had never been exposed to the practice-based method of teaching and where the students learnt within a real-world communicative context. To help the students, mock-up assignments were prepared and explained during class. To further help the students, a series of questions were formulated for class discussion. The students were then shown how to integrate the answers obtained in the discussion into an essay. This technique was used throughout the course to guide the students for their written assignments, and for preparing broadcast scripts and voice overs for videos.

As an outcome of this course, the authors recomposed the class lectures into a course textbook titled *Communication for the Media: Course textbook for English language students* (Portanier and Kaisornrat 2021) that was meant for giving future courses, both on-line and in the classroom.

Giving the course on line proved to be a challenge for both the teacher and the students because of the difficulty in creating a feeling of familiarity. However, physical presence was not possible because of the pandemic shutdown of the university. To add to this difficulty, sometimes the Internet connection went down during a class or a computer application from the web would not respond. Also, while the course content by the teacher was delivered using a laptop computer, the students usually took the course on their mobile phone.

After the course was completed, the students were asked the following questions:

- What did you like about the course?
- What did you not like?
- What do you want to see changed?

All students responded individually. However, they all had common answers.

They found the course content very interesting and learnt a lot. They appreciated the teacher's commitment to the class and how guidance was always provided. However, there were times when they found a lesson difficult to follow for two reasons:

- The lecture given by the teacher sometimes used words pertaining to the media that were too technical. As a result they could not understand their meaning within the context they were meant to describe.
- They were not accustomed to the fast pace of the course and had difficulty absorbing instructions, especially for doing assignments.

As an outcome of doing the course all students stated that they would have liked as a fall back having the explanations repeated in Thai.

On the basis of what has been stated, a teacher-student interactive network was formulated. Figure 1 shows how this network situated the teacher-student relationship for the course. This included the effect of those technical constraints for giving the course on-line. The diagram can be equally read across to other similar practice-based communication courses.

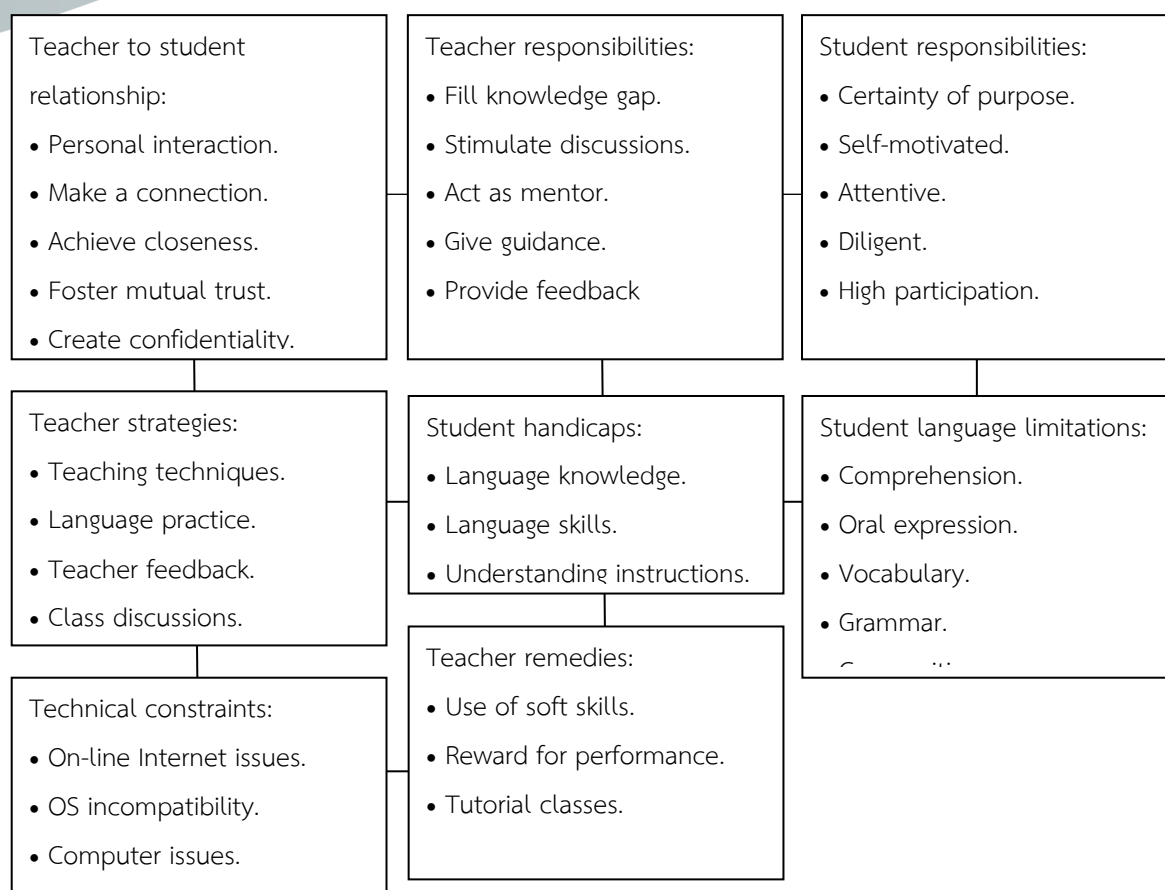

Figure 1. Teacher-Student Interactive Network

Discussion

The Teacher-Student Practice-Based Relationship

The practice-based communication method to teach the English media language skills entailed creating a problem-solving relationship between the teacher and the students that involved role-playing during class discussions. The purpose of role-playing by the students was meant to increase their confidence in speaking out and expressing themselves in English.

Half of the students came to the forefront readily in class participation, eagerly contributing to the discussions and promptly doing their assignments. The remaining half found themselves ill at ease in having to participate equally in the discussion and required additional guidance in doing their assignments.

This was the first time this course was given. To add to its novelty, it was given entirely on line using Zoom.

The course text book that was initially proposed was Nick Ceramella and Elizabeth Lee (2008). *Cambridge English for the Media*. Cambridge University Press. This was a workbook that had its exercises

situated in England. As a result it provided an additional level of difficulty to the students because they were expected to role-play in an unknown location and an unfamiliar setting.

To overcome this handicap the class lectures were redone using a Thai setting for both their geographical location and cultural context.

All of this resulted in having an almost experimental environment. Never-the-less the course was successfully completed.

Pedagogical Relevance

The current pandemic that resulted in the forced use of on-line teaching meant the use of conferencing technology as a substitute for teaching in the classroom (Robinson-Neal 2021). Microsoft Teams is the technical leader in the use of conferencing technology, followed by Zoom. However, these programs were conceived for on-line business conferences and meetings. Their appropriation by educational institutes enabled teaching on line as a substitute to classroom teaching. Yet, both Microsoft Teams and Zoom were not conceived as instructional tools and as such, they did not have all of the attributes that a classroom environment provided (Frankl 2021). This situation prevails for all on-line courses.

Regardless of this incongruence, both the teacher and the students adapted their on-line behavior to make the best of the situation.

Recent studies have shown that it was the quality of the learning outcome and not the mode of delivery that determined teaching effectiveness, and with classroom and on-line modes of teaching having their own advantages and inconveniences (Frankl 2021), (Vimala 2021). This implied that future English language media communication courses can be given on line as a viable option provided the teacher and the students wanted it to be successful.

The use of practice-based communication for teaching has begun to gain preference amongst educators. This has resulted in studies being done on its best use (Dixon and O’Hara 2016). Practice-based communication teaching has gained favor in teaching English as a second language, especially in Asia (Kumar 2015), (Shorouq 2019). Hence, the practice-based method of teaching the English language media communication at Muban Chombueng Rajabhat University was in accordance with current pedagogical methods of instruction.

Conclusion

This paper assessed the practice-based method of teaching English as an alternative method for vocational instruction. This was done using as a case study the English language media communication course given by the authors in 2021 to students in the Faculty of Management Science at Muban Chombueng Rajabhat University.

The teaching content included those type of activities that benefitted the students for acquiring media based English language communication skills. Also assessed were the benefits of having the

course contents simulate real work situations within a Thai cultural context as opposed to a British cultural context. Having a Thai content improved the student interactive relationship because it placed the students in familiar surroundings.

The challenges and difficulties for giving the course using the practice-based method on line were also discussed. These showed a number of pedagogical issues and challenges. However, preparing the teaching material specific to the course enhanced the teaching experience. The notion of localizing and personalizing the course contents helped maximize student learning. It became a pedagogical process that provided the students with activities that were relevant to learning English as a communication skill.

Recommendations

The following are recommendations for using the practice based method of teaching based on the outcome of the study of the English language media communication course given by the authors at Muban Chombueng Rajabhat University.

To emulate the English native speaker, students should be allowed to only speak in English in the classroom.

The course content must be interactive by having role-play, play-reading, and group discussion, where the students would lead the activity.

The stronger student should be paired with the weaker student to minimize class disparity. The student evaluation method should assess both the student's ability to apply newly acquired knowledge and the use of English communication skills.

The teaching of English in addition to the university prescribed English curriculum should be also approached as a vocational course, with separate English curriculum for specific vocations.

The students should be shown English plays and movies of popular classical novels through video sessions either in the classroom or during tutorial classes.

The teaching dimension of English should be done through its four components consisting of the proficiency of the teacher, the capability of the students, the class setup, and the contents of the syllabus.

For an on-line course, the teaching material needs to consider the type of communication technology that will be used for its delivery.

References

- Baker, Colin. Wayne E Wright. (2021). *Foundations of Bilingual Education and nilingualism* (7th ed.). Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- Batool, Anam. Nadia Batool. Muhammad Anosh. Nadeem Iqbal. (2017). *The Direct Method: A Good Start to Teach Oral Language*. International Journal of English Language Teaching. Vol.5. No.1. Pages 37-40. 1-3 January 2017.

- CA62509. (2021). *Communication English*. Faculty of Management Science. MCRU. Chombueng, Thailand.
- Durga, Satya Sri. C. S. Rao. (2018). *Developing Students' Writing Skills in English-A Process Approach*. Journal for English Scholars and Professionals of English Language Teaching. Vol. 2. Issue 6. 2018. <http://www.jrspelt.com>.
- Badger, Richard. Goodith White. (2016). *A Process Genre Approach to Teaching Writing*. ELT Journal. Oxford Academic. <http://eltj.oxfordjournals.org/> at Serial Record on 5 March 2016.
- Dixon, Tara and Martin O'hara. (2016). *Making Practice Based Learning Work*. Phase 4 Project Number 174/02. University of Ulster. Accessed 29-12-2021. www.practicebasedlearning.org.
- Frankl, D. Milan. (2021). *Assessing Online Programs: Virtual versus Traditional Business Schools*. *Academia Letters*, Article 411. <https://doi.org/10.20935/AL411>.
- Kallio, Katri. Tiziana Russo-Spena, Inka Lappalainen, Cristina Mele. (2017). *Practice-Based Approaches to Learning and Innovating*. Russo-Spena T. Mele C. Nuutinen M. (eds) *Innovating in Practice*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-43380-6_5.
- Khaled Al-Alawneh, Muhammad. (2019). *Communication Skills in Practice*. International Journal of Learning, Teaching and Educational Research. Vol. 18. No. 6. Pages 1-19. June 2019. <https://doi.org/10.26803/ijlter.18.6.1>.
- Kumar, Jeevan. G. Sailaja (2015). *The Best Method to Teach English Language*. Government College Anantapuramu Andhra Pradesh. ELK Asia Pacific Journals. Special Issue. DOI: 10.16962elkapj.
- Mambrol, Nasrullah. (2020). *Grammar-Translation Method*. *Literary Theory and Criticism*. <https://literariness.org/2020/11/09/grammar-translation-method/>.
- Manjula, R. (2017). *Methods of Teaching English: A Survey*. International Journal of Engineering Technology Science and Research. IJETS. Vol. 4. Issue 5. May 2017. ISSN 2394.3386. www.ijetsr.com.
- Moore Devlin, Thomas. (2019). *Where Is Cursive Used Around the World?* <https://www.babbel.com/en/magazine/cursive-in-other-languages>.
- O'Grady, William. John Archibald. Mark Aronoff. Janie Rees-Miller. (2019). *Contemporary Linguistics: An Introduction*. 9th Edition. New York: Pearson.
- Portanier, Ronald. Sathcha Kaisornrat. (2021). *Communication for the Media. Course textbook for English language students*. Faculty of Management Science. Muban Chombueng Rajabhat University. Chombueng. Thailand.
- Robinson-Neal, Andree. (2021). *Reflections on Educational Practice: COVID-19 Influences*. Grand Canyon University. *Academia Letters*. Article 176. <https://doi.org/10.20935/AL176>.
- Shorouq Ali AL-Garni and Anas Hamed Almuhammadi. (2019). *The Effect of Using Communicative Language Teaching Activities on EFL Students' Speaking Skills at the University of Jeddah*. English Language Institute, King AbdulAziz University, Jeddah, Saudi Arabia.

- Galloway, Nicola. Jim Mckinley. (2021). *Englishization of Higher Education*. Research Questions in Language Education and Applied Linguistics. Springer. Pages 705-709. DOI: 10.1007/978-3-030-79143-8_123.
- Toro, Vanessa. Gina Camacho-Minuche. Eliana Pinza-Tapia and Fabian Paredes. (2019). *The Use of the Communicative Language Teaching Approach to Improve Students' Oral Skills*. English Language Teaching; Vol. 12. No. 1. E-ISSN 1916-4750.
- UKEDA. *Teacher courses with UKEDA* (2021). London, England.
<https://www.languageeducation.eu/english/teacher-training-courses/>.
- Ulla, M.B., W.F. Perales. (2021). *Developing an English Language Teaching Textbook in a Thai University: Classroom Language Teachers as Writers*. English Teaching & Learning 45. Pages 461–476. <https://doi.org/10.1007/s42321-021-00078-2>.
- Vimala, Govindaraju. (2021). *A Review on Interpersonal Communication and Online Learning*. International Journal Documentation & Research Institute (IJDR). 7 December 2021.
- Ying, Li. (2020). *Research on the Application of Situational Teaching Method to English Language and Literature Teaching*. International Conference on Education, Management, Business and Economics. Pages 184-187. Francis Academic Press. DOI: 10.25236/icembe.2020.040.

ทักษะสุนทรียะทางดนตรีกับการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนและเยาวชน

Music Aesthetic Skill and Self-Discipline of Students and Youths

พีระชัย ลีสมบูรณ์ผล¹ และ อีระวัฒน์ วรรณเลิศ²

^{1,2}สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, Peerachai-music@hotmail.co.th

สารสังเขป

ดนตรีเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เป็นศาสตร์ที่มีความละเอียดอ่อนสามารถสร้างความสุขให้แก่ผู้ชมผู้ฟัง ผู้สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี มนุษย์สามารถนำศาสตร์ทางดนตรีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย สำหรับการนำดนตรีมาใช้เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองเป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอนดนตรี นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรในสถาบันการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา ควรให้ความสนใจใส่ใจต่อการพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีให้แก่ นักเรียน เยาวชน

สภาพปัจจุบันสังเกตได้ว่า นักเรียนและเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ปกครองปลูกฝังให้สนใจสื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่รอบตัว ทำให้เยาวชนมีอารมณ์รุนแรงเอาแต่ใจตนเอง ไม่ได้รับการปลูกฝังให้เป็นบุคคลที่มีวินัย ขาดการควบคุมพฤติกรรมอย่างเหมาะสม สำหรับผู้สอนวิชาดนตรีบางส่วนขาดความเอาใจใส่ต่อการสอนดนตรีอย่างเป็นระบบ ขาดการวางแผนหรือกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน หากครูผู้สอนมีความประสงค์จะนำเอาทักษะสุนทรียะทางดนตรีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างเต็มที่ ผู้สอนดนตรีต้องพิจารณาจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้และทักษะสุนทรียะทางดนตรีอย่างเหมาะสม ส่งผลให้นักเรียนและเยาวชนมีวินัยในตนเอง

คำสำคัญ: สุนทรียะทางดนตรี ทักษะทางดนตรี วินัยในตนเอง นักเรียนและเยาวชน

SUMMARY

Music is an extremely important and delicate science for humans. It can create happiness to the audiences and the authors. Humans can apply the musical science to benefit in various aspects. As using the music to develop self-discipline is the one point which the music teachers, students, learners, parents, educational personnel and educational institutes should attend to develop the music aesthetic skill for the students and youths

Currently, observing that the students and youths who especially studying in pre-school and primary school are implanted to attend to the surrounding technology which affect the youths are aggressive and wayward. They haven't been implanted to be the discipline person and lack of appropriately behavior-control. As for some music teachers lack of attending to teach music content systematically, planning or setting the teaching method. If the teachers desire using the music aesthetic skill to benefit the students extremely, they should consider to set the quality instruction in order that

the students will have the knowledge and music aesthetic skill appropriately which affect they would have the self-discipline.

Keywords: The music aesthetic, Music skills, self-discipline, Students and youths

บทนำ

การพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีให้แก่นักเรียนและเยาวชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างองค์ความรู้ และทักษะการบรรเลงดนตรีอย่างถูกต้องเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างเป็นระบบนอกจากจะส่งเสริมให้นักเรียนและเยาวชนมีความรู้ความสามารถทางดนตรีแล้วยังสามารถนำทักษะสุนทรียะทางดนตรีมาใช้เพื่อสร้างวินัยในตนเองให้แก่ นักเรียนและเยาวชนได้

สุกรี เจริญสุข (2544 : 26 - 28) กล่าวว่า ดนตรีเป็นวิชาของนักปราชญ์ นักปราชญ์จีน ผู้ที่เตรียมตัวเป็นผู้นำ เป็นนักปราชญ์จะต้องเรียนรู้สรรพวิชา 6 วิชา คือ วิชายิงธนู ลูกคิด ขับรถออกศึก การประพันธ์ พิธีกรรม และวิชาดนตรี นักปราชญ์กรีก ต้องเรียนศิลปวิทยา 7 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาศาสตร์ พลศึกษา คณิตศาสตร์ ปรัชญา ดาราศาสตร์ เลขาคณิต และวิชาดนตรี

บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 4) กล่าวว่า วินัยในตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่พึงปรารถนา ตามความต้องการของตนเองตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ระเบียบของโรงเรียน ชุมชน ตามหลักศีลธรรม เป็นต้น โดยที่ไม่ได้ปฏิบัติเพราะได้รับคำสั่งจากคนอื่น นอกจากจะกระทำในสิ่งที่เหมาะสมแล้ว ยังยับยั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมด้วย

เดือนใจ ยอดนิล (2536 : 10) กล่าวว่า ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความรับผิดชอบ 3) ความตั้งใจ 4) ความอดทน 5) ความเชื่อมั่นในตนเอง 6) ลักษณะความเป็นผู้นำ 7) ความตรงต่อเวลา 8) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 9) ความเสียสละ

กัลยา สุวรรณรอด (2537 : 9) กล่าวว่า ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ประกอบด้วย 1) มีความรับผิดชอบ 2) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ควบคุมตนเองอดทน 4) ไม่วิตกกังวล 5) ไม่ทิ้งความตั้งใจจริง 6) มีเหตุผล 7) ซื่อสัตย์ 8) ตรงต่อเวลา 9) มีความเป็นผู้นำ

การจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างถูกต้อง เป็นระบบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีให้แก่ นักเรียนและเยาวชน สามารถส่งเสริมความมีวินัยในตนเองให้แก่ นักเรียนและ เยาวชนได้โดยครูผู้สอนดนตรี ควรจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยพิจารณาองค์ความรู้ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรี

1. ดนตรีมีความสำคัญต่อเยาวชน
2. ดนตรีมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ฟัง
3. การพัฒนาการฟังเพลงส่งผลต่อการเรียนรู้ทางดนตรี

ดนตรีกับการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

1. ดนตรีช่วยสร้างความมีวินัยในตนเอง
2. การพัฒนาทักษะสุนทรียะเพื่อสร้างวินัยในตนเอง

เนื้อความ

การพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรี

การพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีให้แก่นักเรียนและเยาวชน ครูผู้สอนดนตรีและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ดนตรีมีความสำคัญต่อเยาวชน

ดนตรีได้รับการยกย่องจากนานาประเทศว่าเป็นศาสตร์ของนักปราชญ์ เป็นศาสตร์บริสุทธิ์สร้างความสุข สร้างสติปัญญา ช่วยพัฒนาเยาวชนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคม ดนตรีช่วยพัฒนาการเรียนรู้บำบัดโรค สร้างสมาธิ และประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย แต่คนไทยให้ความสำคัญของดนตรีน้อยเกินไป อาจเกิดจากไม่ได้รับการแนะนำเรียนรู้คุณค่าคุณประโยชน์ของดนตรีอย่างเหมาะสมเท่าที่ควร จึงเห็นดนตรีเป็นเพียงศิลปะแขนงหนึ่งที่ไม่สำคัญ ไม่ใช่ศาสตร์หลักสำหรับการเรียนการสอนในสถานศึกษา นับว่าเป็นเรื่องน่าเสียดายอย่างยิ่งที่เยาวชนคนไทยขาดโอกาส ได้เรียนรู้ถึงคุณค่าคุณประโยชน์ของดนตรีที่มีมากมายต่อการดำรงชีวิต

การเห็นความสำคัญและเข้าใจในคุณค่าของดนตรีมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการนำความรู้ทางดนตรีและกิจกรรมทางดนตรีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเยาวชนอย่างเต็มที่ เริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอนดนตรี เพื่อนำศาสตร์และกิจกรรมทางดนตรีมาใช้พัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีให้แก่นักเรียนและเยาวชน ดังต่อไปนี้

สุกรี เจริญสุข (2548 : 34 - 35) กล่าวว่า ให้ลูกเรียนดนตรีเพื่อการพัฒนาสมองทั้ง 2 ข้างให้สมดุลกัน เพื่อลูกได้พัฒนาเป็นคนที่มีสมาธิมีหัวใจรักและรู้จักดนตรี สัมผัสความสวยงามความไพเราะได้ด้วยตนเองเป็นประสบการณ์ตรง ดนตรีสามารถพัฒนาสมองโดยสร้างความรู้ดนตรีมีองค์ความรู้ความคิด สามารถเรียนรู้เหตุผล การเป็นคนกล้าหาญที่จะแสดงออกผ่านดนตรีและดนตรีสร้างให้ลูกได้พัฒนาด้านร่างกาย การใช้อวัยวะต่าง ๆ โดยการเล่นเครื่องดนตรี การใช้ลมเป่า การใช้นิ้วดีด การใช้มีดตี การใช้เท้าเหยียบการพัฒนาหูเพื่อการฟัง เป็นต้น

เด็กเรียนดนตรีเพื่อพัฒนาตนเองทางร่างกาย อารมณ์ สมอง และพัฒนาจิตใจของเด็ก ฝึกความรับผิดชอบหน้าที่ ตระหนักในบทบาทรับผิดชอบที่จะต้องฝึกซ้อมดนตรี ฝึกการตรงต่อเวลาที่จะไปเรียนดนตรี ฝึกความรับผิดชอบที่จะเรียนและซ้อมดนตรีอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีความกล้าหาญที่จะตัดสินใจและที่สำคัญคือมีความเชื่อมั่นที่จะแสดงออก

การให้ลูกเรียนดนตรีเพื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมได้เล่นดนตรีร่วมกับคนอื่น ๆ การฝึกทำงานเป็นกลุ่ม โดยการรวมเป็นวงดนตรี การทำงานเดี่ยว การรับผิดชอบหน้าที่ในวงดนตรี ฝึกความเป็นประชาธิปไตย ฝึกเป็นผู้นำ ฝึกเป็นผู้ตาม ที่สำคัญคือการอยู่ร่วมกันเข้ากับผู้อื่นได้

จเร สำอางค์ (2550 : 25 - 26) กล่าวว่า ผลการวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นว่า ดนตรีมีผลต่อสมองของเรา ดนตรีสามารถช่วยพัฒนาระบบต่าง ๆ ภายในสมองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นดนตรียังเป็นสภาพแวดล้อมหนึ่งที่มีอิทธิพลในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา ดนตรีช่วยให้พัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากขึ้น ส่วนใหญ่ทุกคนรู้และยอมรับกันว่าดนตรีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างไม่ต้องสงสัย แต่จะแตกต่างกันในเรื่องการให้ความสำคัญกับคุณค่าของดนตรี ในประเทศไทยการให้ความสำคัญในเรื่องของดนตรียังมีน้อยมาก มองเห็นเป็นเรื่องสำคัญในลำดับรอง ทั้ง ๆ ที่ประโยชน์ของดนตรีมีอยู่มากมาย

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2546 : 1) กล่าวว่า ความซาบซึ้งในดนตรี หมายถึง ความรู้สึกที่ดื่มด่ำในสุนทรียรสของดนตรีที่เกิดขึ้นจากการฟังด้วยความเข้าใจลึกซึ้ง ความรู้สึกนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางดนตรีของแต่ละบุคคลซึ่งมีไม่เท่ากัน ความซาบซึ้งไม่สามารถสอนได้เพียงแต่สามารถแนะแนวทางให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ทางดนตรีเป็นเพียงวิถีทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนดนตรีเกิดความซาบซึ้งได้ด้วยตนเอง

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2540 : 110) กล่าวว่า ประสบการณ์ดนตรีเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนดนตรี การเรียนรู้นดนตรี สาระและสุนทรียศาสตร์ ผู้เรียนควรมีประสบการณ์กับดนตรีเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความซาบซึ้งในดนตรี การ

เรียนรู้ดนตรีเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนดนตรี ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรดนตรี วิธีสอนดนตรี การสอน การประเมินผล และสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ และคณะ (2545 : 12) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีโดยคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการเรียนดนตรีให้ครอบคลุมทักษะดนตรีทั้ง 6 อย่าง คือ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ในการเรียนดนตรีแต่ละคาบผู้สอนสามารถวางแผนการสอนโดยเฉลี่ยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติทักษะทั้งหกอย่างครบถ้วน ในการสอนจริงอาจปฏิบัติได้ยากเนื่องจากเวลาแต่ละคาบมีจำกัด อีกแนวทางหนึ่งที่กระทำได้ดีสะดวกและเหมาะสมกว่าคือ ในการสอนคาบหนึ่ง ๆ เน้นทักษะดนตรีบางอย่างเป็นพิเศษ ส่วนทักษะดนตรีบางอย่างอาจมิได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติน้อย

สุกรี เจริญสุข (2548 : 195) กล่าวว่า การแสดงดนตรีถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนดนตรี ถือเป็นความสัมพันธ์ที่สามารถวัดความสามารถของเด็กได้ สามารถบอกความก้าวหน้า บอกถึงความพยายาม ความจริงจัง แม้กระทั่งบอกขนาดของการเรียนดนตรีของเด็กได้ ขณะเดียวกันยังสามารถบอกศักยภาพของครูที่สอน บอกถึงความรับผิดชอบซึ่งอาจจะพูดได้ว่า ความสัมพันธ์ของการเรียนดนตรีทั้งหมดอยู่ที่การแสดงดนตรีนั่นเอง

สุกรี เจริญสุข (2548 : 42) กล่าวว่า ครูดนตรีควรมีคุณสมบัติดังนี้ (1) แสดงความเอาใจจริงเอาใจ มีความชัดเจน (2) ตรงต่อเวลา รับผิดชอบหน้าที่ เตรียมตัวสำหรับการสอน มีความคิดและการกระทำเป็นระบบ (3) มีความเชื่อมั่นและมีความตั้งใจในการสอน (4) สามารถบอกความถูกต้องและความผิดทางดนตรีได้ (5) มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์จังหวะทำนองใหม่ ๆ ให้เด็กได้เรียนและจดจำแล้วนำไปฝึกได้ (6) สามารถสร้างบทเพลง ทำนองเพลงขึ้นใหม่ (7) สามารถแสดงออกด้วยอารมณ์ใหม่เพื่อให้เข้ากับทำนองดนตรี (8) มีความสามารถในการแสดงดนตรี และสร้างความเชื่อมั่นให้เด็กประทับใจได้ (9) เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ร่วมสมัย และทันสมัย (10) เป็นครูที่เรียนรู้ดนตรี ฝึกซ้อมดนตรีทำกิจกรรมดนตรีแสดงดนตรี

2.ดนตรีมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ฟัง

ดนตรีมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ฟัง ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ พิระชัย ลีสมบูรณ์ผล รายงานการวิจัยเรื่อง การฟังเพลงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูมิภาคตะวันตก (พิระชัย ลีสมบูรณ์ผล, 2547 : 158 – 162) พบว่า จากการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการฟังเพลงของนักศึกษา ผลจากปฏิบัติการทำให้นักศึกษามีเจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปดังต่อไปนี้

2.1 การเห็นคุณค่าเห็นโทษ

ก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาการฟังเพลงนักศึกษาฟังเพลงเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน ฟังเป็นเพื่อนยามเหงา ผ่อนคลายความเครียด ฟังเพียงแค่ผ่านหู ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อเสียงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง

หลังจากได้เข้าร่วมปฏิบัติการพัฒนาการฟัง นักศึกษาเห็นว่าดนตรีมีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการฟัง มีความไพเราะ ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง ดนตรีสามารถกล่อมเกลาคิดใจได้ ทำให้ผู้ฟังมีสมาธิ ทำให้จิตใจสงบใจเย็นลง มีความสบายใจ ช่วยผ่อนคลายความเครียด ความเหน็ดเหนื่อย สามารถใช้เพื่อการบำบัดโรคได้ การฟังเปลี่ยนจากการฟังแบบผ่านหูไม่ได้สนใจเสียงดนตรี เปลี่ยนเป็นการฟังด้วยความตั้งใจ พิจารณาว่าเพลงที่ฟังบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีชิ้นใด วงดนตรีอะไร อารมณ์ เรื่องราวของเพลงเป็นอย่างไร ฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลงตลอดการฟัง ทำให้ได้รับสุนทรียะจากการฟังและได้รับประโยชน์จากการฟังมากขึ้น

2.2 ความชื่นชอบ

ก่อนเข้าร่วมปฏิบัติการพัฒนาการฟังนักศึกษาส่วนใหญ่ชอบฟังเพลงตามความชื่นชอบ ตามความนิยมของวัยรุ่น และฟังเพลงตามแบบเพื่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงยอดนิยมทั่วไป รองลงมาคือเพลงลูกทุ่ง เพลงประเภทอื่น ๆ ไม่ฟังเลย จังหวะที่ฟังคือเพลงที่มีจังหวะค่อนข้างช้า จังหวะปานกลาง และจังหวะค่อนข้างเร็ว ฟังเพลงที่มีเนื้อร้อง ไม่ชอบฟังเพลงบรรเลงที่ไม่มีเนื้อร้อง

หลังจากผ่านการพัฒนาการฟัง นักศึกษาเปลี่ยนมาฟังเพลงหลากหลายประเภท ชอบฟังเพลงที่บรรเลงด้วยฝีมือของมนุษย์มากกว่าฟังเพลงที่สร้างขึ้นด้วยคอมพิวเตอร์ ชอบฟังเพลงที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ที่เป็นธรรมชาติ ถ่ายทอดเรื่องราว อารมณ์ จินตนาการต่าง ๆ มากขึ้น สำหรับจังหวะของเพลงก็ยังคงฟังเพลงที่มีจังหวะค่อนข้างช้า ปานกลาง และค่อนข้างเร็วเช่นเดิม เพราะเป็นจังหวะที่ฟังแล้วเกิดความสบายใจ ไม่รีบเร่ง ไม่โศกเศร้า สำหรับเพลงบรรเลงที่ไม่มีเนื้อร้อง นักศึกษาสามารถฟังได้มากขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเพลงบรรเลงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และจินตนาการ ได้ดีกว่าเพลงที่มีเนื้อร้อง เป็นเพลงที่มีคุณค่า มีความไพเราะ และเป็นประโยชน์ต่อการฟังเป็นอย่างยิ่ง แต่เพลงที่มีเนื้อร้อง ก็ยังชอบฟังอยู่เช่นเดิม

2.3 พฤติกรรมการฟัง

ก่อนเข้าร่วมปฏิบัติการพัฒนาการฟังเพลง นักศึกษาจะฟังเพลงตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้า ช่วงที่ว่างจากการเรียน หลังจากเลิกเรียน และก่อนนอน เพลงที่ฟังเป็นเพลงที่วัยรุ่นทั่วไปนิยมฟัง เพลงไทยเดิม โลกมีวีสิต คลาสสิก นักศึกษาแทบไม่ได้ฟังเลย นักศึกษาบางรายให้เหตุผลว่า เพลงลูกทุ่ง ไทยเดิม โลกมีวีสิต เพลงคลาสสิก เป็นเพลงที่เซย เป็นเพลงสำหรับผู้สูงอายุไม่เหมาะกับการฟังของนักศึกษาและวัยรุ่น หากเปิดเพลงแล้วไปเจอเพลงเหล่านั้นก็จะเปลี่ยนช่อง หรือปิดไม่ฟังเลย บางรายกล่าวว่า ไม่ชอบฟังเพราะไม่คุ้นเคย ฟังไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจอารมณ์และจินตนาการของเพลง

หลังจากผ่านการพัฒนาการฟังเพลง นักศึกษายังฟังเพลงอยู่เป็นประจำเริ่มเปลี่ยนมาฟังแบบวิเคราะห์ เลือกฟังเพลงที่หลากหลายมากขึ้น เห็นว่าเป็นเพลงที่มีความไพเราะ มีคุณค่าควรแก่การฟัง ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เรื่องราว และจินตนาการให้แก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี เพลงทุกประเภทมีคุณค่า ไม่ควรฟังเพลงยอดนิยมเพียงอย่างเดียว ควรฟังเพลงอื่น ๆ ที่มีคุณค่า มีความไพเราะ สามารถฟังได้ทุกเพศทุกวัย ไม่มีการกำหนดเฉพาะว่าเพลงใดสำหรับคนวัยใด เพลงสตรีทเสียงอีกที่ยังฟังยิ่งเครียด ไม่มีความไพเราะเท่ากับเพลงประเภทอื่น ๆ ที่นักศึกษายังไม่รู้จักรั ยังไม่เคยฟัง

จากการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการฟังเพลงทำให้เจตคติของนักศึกษาทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน ทั้งด้านการเห็นคุณค่าเห็นโทษ ความชื่นชอบ และพฤติกรรมการฟังเพลง สิ่งสำคัญที่ทำให้เจตคติของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไป คือ การถ่ายทอดความรู้พื้นฐานทางดนตรี การให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าของดนตรี ประเภทเพลง การฟังเพลง และเพิ่มทักษะการฟังเพลง ส่งเสริมให้ นักศึกษาฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลง แสดงความคิดเห็น ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ นำความรู้ที่ได้ไปใช้กับการฟังเพลงในชีวิตประจำวัน ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการฟัง ฟังเพลงได้ทุกประเภท ฟังอย่างพินิจพิจารณา รู้จักใช้วิจารณญาณ เข้าใจอารมณ์เพลง การจินตนาการเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้นักศึกษามีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินไปกับการฟังเพลงมากขึ้น และได้รับประโยชน์จากการฟังเพลงอย่างเต็มที่

2.การพัฒนาการฟังเพลงส่งผลต่อการเรียนรู้ทางดนตรี

การพัฒนาการฟังเพลงของนักศึกษา โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟังเพลง โดยให้ความรู้เรื่องของความหมายของดนตรี สุนทรียะ ดนตรีกับการฟัง เครื่องดนตรี วงดนตรี ประเภทเพลง ทั้งของดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก พร้อมทั้งเพิ่มทักษะการฟังเพลงโดยฝึกให้นักศึกษาฟังเพลงประเภทต่าง ๆ ฝึกวิเคราะห์ วิเคราะห์เพลง ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการฟังเพลงประเภทต่าง ๆ ไม่เลือกฟังแต่เพลงที่ได้รับความนิยมเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น สามารถฟังเพลงได้ทั้งเพลงไทยเดิม โพล์คซอง เพลงยอดนิยม ลูกทุ่ง ลูกกรุง แจ๊ส สบลู โลกมีวีสิต และเพลงคลาสสิก โดยที่นักศึกษา มีความรู้สึกถึงคุณค่าของเพลงแต่ละประเภท ซึ่งมีความงามมีเอกลักษณ์ตามแบบของตนเอง ไม่มีเพลงใดเลยที่เป็นเพลงที่เซย โบราณ ล้าสมัย นำสมัย เพลงทุกประเภทเป็นเพลงที่สร้างขึ้นมาจากมนุษย์เพื่อมนุษย์สามารถฟังได้ทุกชนชั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อม สภาวะทางอารมณ์ โอกาส เวลา สถานที่ จุดประสงค์ของการฟัง และประสบการณ์การฟังของผู้ฟังแต่ละคน

การพัฒนาการฟังเพลงช่วยให้นักศึกษาฟังเพลงอย่างมีคุณค่า มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ฟัง ทำให้เกิดการตอบสนองทางดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ทางดนตรี

1) ความรู้สึกซาบซึ้งในดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าใจและชื่นชมสุนทรีย์รสทางดนตรี เกิดการตอบสนองต่อองค์ประกอบดนตรี ความสัมพันธ์ของเสียงและการฟัง

2) ความรู้ความเข้าใจในดนตรี เกิดจากความเข้าใจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี องค์ประกอบดนตรี ทักษะการฟัง การบรรเลงดนตรี การประพันธ์เพลง การอ่านโน้ต และการแสดงออกทางดนตรี

3) ทักษะทางดนตรี การพัฒนาทักษะด้านการฟัง การบรรเลง ขับร้อง การอ่านโน้ต การเคลื่อนไหวประกอบดนตรี และทักษะการแสดงผลงานทางดนตรี

การพัฒนาการฟังช่วยให้นักศึกษามีความซาบซึ้งในดนตรี มีความรู้ความเข้าใจในดนตรี มีทักษะในการฟังเพลง มีความเข้าใจองค์ประกอบของดนตรี อารมณ์เพลง ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ สร้างทัศนคติที่ดีต่อการฟังเพลงให้เกิดขึ้นแก่นักศึกษา เกิดการเรียนรู้ทักษะการฟังเพลง สามารถเลือกฟังเพลงได้อย่างดีและตระหนักถึงคุณค่าของดนตรี ทำให้การฟังเพลงของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สบายใจผ่อนคลายความเครียดมีความสุข รู้จักเลือกฟังเพลงที่ทำให้ศึกษามีสมาธิ สุขภาพจิตดีขึ้น ไม่เป็นคนใจร้อน รู้จักเลือกฟังเพลงเพื่อการบำบัดโรคเพลงที่ใช้สำหรับมารดาที่กำลังตั้งครรภ์ และใช้ดนตรีกับการฟังให้ได้รับประโยชน์อย่างมีคุณค่า

ดนตรีกับการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

1.ดนตรีช่วยสร้างความมีวินัยในตนเอง

การที่บุคคลอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพบุคคลต้องวางตัวอย่างเหมาะสม มีวินัยในตนเอง ย่อม ทำให้บุคคลในสังคมอยู่อย่างสงบสุข สังคมใดบุคคลในสังคมขาดความมีวินัยในตนเองย่อมทำให้สังคมมีความเดือดร้อน เป็นสังคมที่วุ่นวาย ขาดความสามัคคี และขาดคุณภาพชีวิตที่ดี

การสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเป็นเรื่องที่ต้องใช้องค์ความรู้และความรอบคอบต้องถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนด้วยความเอาใจใส่ สอนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการจัดกิจกรรมทางดนตรี การบรรเลงดนตรีด้วยวงดนตรีประเภทต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะสุนทรีย์ทางดนตรีนับว่าเป็นหนทางสำคัญที่จะเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองให้นักเรียนและเยาวชนได้ ผู้สอนและผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกับการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางดนตรี เป็นการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองให้นักดนตรีได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเองมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะสุนทรีย์ทางดนตรีเพื่อสร้างความมีวินัยในตนเองให้นักเรียนให้มีวินัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) มีความรับผิดชอบ 2) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ความอดทน 4) มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม 5) มีความเป็นผู้นำ 6) ซื่อสัตย์ 7) มีความตั้งใจจริง 8) มีเหตุผล 9) ตรงต่อเวลา

การจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างเป็นระบบมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มนุษย์มีความสุข ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกหัดฝึกซ้อมการบรรเลงดนตรี ศึกษาเรียนรู้พื้นฐานทางดนตรีทำให้เกิดความเข้าใจถึงความงาม ความเป็นธรรมชาติ ความมีกฎเกณฑ์ของดนตรี ต้องใช้ความเพียร ความอดทน มีสมาธิในการเรียนรู้และฝึกทักษะ ต้องมีความรับผิดชอบต่อการฝึกหัดฝึกซ้อมอย่างมีระเบียบวินัยจึงจะประสบความสำเร็จในการบรรเลงดนตรีและการเรียนรู้สุนทรีย์ทางดนตรีได้

2.การพัฒนาทักษะสุนทรีย์เพื่อสร้างวินัยในตนเอง

พีระชัย ลีสมบูรณ์ผล (2561 : 230 – 239) ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะสุนทรีย์ทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง 9 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรับผิดชอบ 2) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ความอดทน 4) มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม 5) มีความเป็นผู้นำ 6) ซื่อสัตย์ 7) มีความตั้งใจจริง 8) มีเหตุผล 9) ตรงต่อเวลา พบว่า

2.1 แนวทางการสอนดนตรีให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีให้เหมาะสมแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา จัดกิจกรรมการบรรเลงดนตรีทั้งในเวลาเรียนให้แก่ นักเรียนทุกคนและนอกเวลาเรียนให้นักเรียนที่สมัครใจฝึกหัดบรรเลงดนตรี

2.2 ครูดนตรีต้องใช้เวลามากกับการสอนและควบคุมนักเรียน ครูต้องมีระเบียบวินัย สอนการบรรเลงอย่างถูกต้องทั้งทำนอง จังหวะและอารมณ์เพลงเอาใจใส่นักเรียนทั้งด้านวิชาการ พลวัตกิจกรรม กิจกรรมดนตรี สอนให้นักเรียนเข้าใจถึงสุนทรียะทางดนตรี ปลูกฝังความมีวินัยแก่นักเรียน

2.3 การพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ควรจัดการเรียนการสอนดนตรีขั้นพื้นฐานตามแนวทางที่ถูกต้องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ให้นักเรียนได้ศึกษาภาคทฤษฎีและมีโอกาส ฝึกภาคปฏิบัติตามลำดับขั้น

กิจกรรมการบรรเลงดนตรีทั้งในและนอกเวลาเรียน เช่น วงเมโลเดียน วงดนตรีไทย วงอังกะลุง เป็นต้น ผู้สอนต้องพิจารณาความสนใจและสภาพร่างกายของนักเรียน แนะนำการฟังและวิธีการบรรเลงจนกระทั่งนักเรียนสามารถบรรเลงได้อย่างถูกต้อง สอนให้เข้าใจสุนทรียะทางดนตรี การบรรเลงดนตรีให้มีความไพเราะ มีความสุขเพลิดเพลินเอาใจใส่ในทุกรายละเอียดของเพลง ควบคุมความถูกต้องของทำนองจังหวะ อารมณ์เพลง เพื่อความไพเราะและพัฒนาคุณภาพการบรรเลงของนักเรียน

3. ผลการพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครูดนตรี การสนทนากลุ่มนักเรียน และการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง พบว่า

3.1 ความรับผิดชอบ ก่อนเรียนดนตรีนักเรียนขาดความรับผิดชอบไม่สนใจทำการบ้านไม่ช่วยทำงานบ้าน ไม่รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ชอบซุกซนไม่อยู่นิ่ง นอนตื่นสาย ทำการบ้านไม่เสร็จไม่เรียบร้อย ไม่ทำเวร ภายหลังเรียนดนตรีนักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ทำหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วง ทำการบ้านทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง เรียบร้อยขึ้น ผลการเรียนดีขึ้น ตื่นนอนแต่เช้าโดยผู้ปกครองไม่ต้องปลุก ช่วยกันดูแลรักษาเครื่องดนตรีเป็นอย่างดี

3.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนเรียนดนตรีไม่มีความมั่นใจในตนเอง ขาดความกล้าคิดกล้าทำ ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ภายหลังเรียนดนตรีมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น กล้าแสดงออก กล้าแสดงออกต่อหน้าสาธารณชน กล้าแสดงบนเวที กล้าพูดหน้าห้องเรียน กล้ายอมรับความผิด พยายามพึ่งพาตนเอง รู้จักกาลเทศะ ความมั่นใจมีผลต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นด้วย

3.3 ความอดทน ก่อนเรียนดนตรีไม่มีความอดทน ไม่ชอบทำอะไรที่ใช้เวลานาน เบื่อง่าย หงุดหงิด ภายหลังเรียนดนตรีมีความอดทนสามารถฝึกซ้อมในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น ไม่เบื่อง่าย มีความพยายามและ มีความอดทนมากขึ้น ใช้เวลาฝึกซ้อมได้นานขึ้น อารมณ์ดี

3.4 ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม ก่อนเรียนดนตรีนักเรียนมีอารมณ์ร้อน วู่วาม ใจร้อน โมโหง่าย หงุดหงิด เอาแต่ใจตนเอง ภายหลังเรียนดนตรี ทำให้มีอารมณ์ดีขึ้นใจเย็นขึ้นมีการปรับตัว ให้เข้ากับคนในสังคมมากขึ้น มีการปรับตัวดีขึ้น มีมารยาท มีสัมมาคารวะต่อครูและผู้ใหญ่ เคารพผู้ใหญ่ เชื่อฟังครู อาจารย์

3.5 ความเป็นผู้นำ ก่อนเรียนดนตรีนักเรียนไม่มีภาวะผู้นำ ภายหลังเรียนดนตรีมีความเป็นผู้นำมากขึ้น ช่วยดูแลให้คำแนะนำเพื่อนและน้องที่ฝึกใหม่ กล้าเป็นผู้นำ กล้าแนะนำผู้อื่น มีความประพฤติดี ยอมรับความสามารถของผู้อื่น รู้จักให้อภัย มีความกล้า มั่นใจขึ้น กล้าพูดหน้าชั้นเรียนและหน้าเสาธง

3.6 ความซื่อสัตย์ ก่อนเรียนนักเรียนมีความซื่อสัตย์ ภายหลังเรียนดนตรีนักเรียนทุกคนช่วยกันดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เครื่องดนตรีไว้อย่างเป็นระเบียบ ไม่หยิบเครื่องดนตรีและเงินค่ากำนัลครูไปเป็นของตนเองเรียนรู้แบบอย่างที่ดีของครูมาปรับพฤติกรรมให้เป็นคนดี หากมีการชำรุดเสียหายจะแจ้งครูให้ทราบ

3.7 ความตั้งใจจริง ก่อนเรียนดนตรีนักเรียนไม่มีสมาธิ อ่านหนังสือไม่ค่อยเข้าใจ ทำอะไรได้ไม่นาน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจทำการบ้าน ขาดความละเอียดรอบคอบ ไม่ตั้งใจเรียน ภายหลังจากเรียนดนตรีมีสมาธิมากขึ้น มีความตั้งใจมากขึ้น ฝึกซ้อมได้นานขึ้น ไม่รู้สึกเบื่อ มีผลการเรียนดีขึ้น มีความสุขกับการบรรเลงดนตรี มีความตั้งใจจริง อ่านหนังสือเข้าใจมากขึ้น บรรเลงดนตรีได้นาน ตั้งใจทำการบ้านให้มีคุณภาพทำงานได้นานขึ้น

3.8 ความมีเหตุผล ก่อนเรียนดนตรีไม่ฟังเหตุผล เอาแต่ใจตัวเอง ภายหลังจากเรียนดนตรีนักเรียนเข้าใจเหตุผล เข้าใจว่าทุกสิ่งรอบตัวเราต่างมีเหตุผลที่ควรรับรู้และปฏิบัติตาม เชื่อฟังพ่อแม่และผู้ปกครองมากขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องความมีเหตุผล รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล

3.9 ตรงต่อเวลา ก่อนเรียนดนตรีนักเรียนไม่ตรงต่อเวลาใช้เวลาไปกับการวิ่งเล่น ดูโทรทัศน์ เล่นโทรศัพท์มือถือ หยอกล้อกัน ไม่รักษาเวลา ขอบนอนตื่นสาย ภายหลังจากเรียนดนตรีมาฝึกซ้อมตรงต่อเวลา ตั้งแต่เช้า มาถึงโรงเรียนก่อนเวลาที่ครูนัด

จากการศึกษาวิจัยเป็นสิ่งยืนยันว่าดนตรีเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาเรียนรู้ สำคัญต่อการสร้างคนให้มีคุณภาพเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง ดนตรีสร้างความสุข ความภูมิใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและเยาวชน ในรุ่นต่อไป ครูผู้สอนดนตรี ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาให้การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดฝึกซ้อมบรรเลงดนตรี ส่งเสริมกิจกรรมทางดนตรี อย่างถูกต้อง สร้างคุณภาพการเรียนการสอนดนตรีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงต่อนักเรียนและเยาวชนในอนาคต

บทสรุป

ดนตรีเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เสริมสร้างประสบการณ์สุนทรียะทางดนตรีจากการฟังและการบรรเลง เป็นศาสตร์ที่สร้างความสุข คลายความเครียดให้แก่ผู้เรียน ผู้บรรเลง ผู้ฟัง และผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่วิชาดนตรีมักจะถูกมองจากบุคคลอื่น เช่น ครูผู้สอนรายวิชาอื่น ๆ ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลที่ไม่ได้รู้จักศาสตร์ทางดนตรี เห็นว่าดนตรีเป็นวิชาที่ไม่มีความสำคัญ ไม่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องตั้งใจเรียนหรือต้องศึกษาหาความรู้เพื่อไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง

การปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางดนตรีอย่างถูกต้องเหมาะสม บรรเลงดนตรีให้เข้าสู่สุนทรียะทางดนตรี นักเรียนต้องปฏิบัติตามกฎกติกาการฝึกซ้อม พัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีอย่างถูกต้อง เป็นขั้นตอน สามารถบรรเลงเพลงต่าง ๆ ได้ด้วยความไพเราะ เพียงเท่านั้นนักเรียนก็ได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ยินได้ฟังการบรรเลง ครูผู้สอนและโรงเรียนก็มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ นักเรียนมีความสุขและความภาคภูมิใจจากความสามารถในการบรรเลงดนตรี ด้านการเรียนการสอนของครูประสบความสำเร็จจากการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้กิจกรรมทางดนตรีเข้ามาดำเนินการส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถทางดนตรี นับว่าเป็นข้อดีให้ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียน

การสอนให้นักเรียนมีความรู้ภาคทฤษฎีดนตรี การฝึกหัดฝึกซ้อมบรรเลงดนตรีมุ่งให้นักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีได้อย่างถูกต้องทั้งทำนอง จังหวะ การประสานเสียง ควบคุมความดัง-เบา เร็ว-ช้า บรรเลงถูกวรรค ท่อนเพลง การถ่ายทอดอารมณ์เพลง เพื่อให้เกิดความสุนทรียะทางดนตรีให้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมได้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อทักษะการใช้ชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีคือ ครูผู้สอนดนตรีได้เสริมสร้างความมีวินัยในตนเองทั้ง 9 ด้านให้นักเรียนโดยไม่รู้ตัวหรือเป็นการสร้างความมีวินัยในตนเองให้นักเรียนโดยใช้กิจกรรมทางดนตรีอย่างเป็นธรรมชาติ ครูผู้สอนไม่ต้องอธิบายเรื่องความมีวินัยให้นักเรียนฟังโดยตรง การร่วมกิจกรรมทางดนตรีทำให้นักเรียนถูกปลูกฝังความมีวินัยในตนเองโดยนักเรียนต้องฝึกปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ กติกาที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ ฝึกการวางตัว ฝึกคิด วิเคราะห์

ฝึกเสียสละให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในขณะฝึกหัดฝึกซ้อมการบรรเลงดนตรี การร่วมกิจกรรมนี้นักเรียนได้รับการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองในตนเองจนกระทั่งนักเรียนมีวินัยทั้ง 9 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน พฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ของสังคมความเป็นผู้นำ ความซื่อสัตย์ ความตั้งใจจริง ความมีเหตุผล และความตรงต่อเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา สุวรรณรอด. (2537). การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จเร สำอางค์. (2550). สมองดี ดนตรีทำได้. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2546). สังคตินิยมความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุทธการพิมพ์ จำกัด.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์ และคณะ. (2545). สารดนตรีศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เตือนใจ ยอดนิล. (2536). “ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองอ้อ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก”. ปรินญาณินพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : เจเนซิส เอ็ดดูเคชั่น.
- พีระชัย ลิ้มสมบูรณ์ผล. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการฟังเพลงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันตก. ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- . (2561). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะสุนทรียะทางดนตรีเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี. ราชบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุกรี เจริญสุข. (2544). พรสวรรค์ศึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- . (2548). พรสวรรค์สร้างได้. นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

**ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์**
**The Effect of CO-5 STEPs Learning Process on
Learning Achievement and Geographical Skills of 3rd Year Students
in The Geography of Southeast Asia Course on Geography of Singapore**

จิตคุปต์ ละอองปลิว⁴

^{1,2,3}สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, ikhuppy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs และ 2) ศึกษาทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 1 หมู่เรียน 27 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับผู้วิจัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน) และแบบประเมินทักษะทางภูมิศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 18.48$) และ 2) ทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.62)

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทางภูมิศาสตร์ สาธารณรัฐสิงคโปร์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the learning achievement of third-year students in the Geography of Southeast Asia Course on Geography of Singapore before and after using CO-5 STEPs learning process and 2) to study geographical skills of third-year students in the Geography of Southeast Asia Course on Geography of Singapore after using CO-5 STEPs learning process. A sample

of 27 students enrolling in the Geography of Southeast Asia in the second semester, the academic year 2020 was selected using purposive sampling. The instruments used in this research were learning instructional plans in the Geography of Southeast Asia Course on Geography of Singapore using CO-5 STEPs, learning achievement test (pre-test), learning achievement test (post-test), and geographical skills questionnaire. Statistics used in data analysis were means, standard deviations, and t-test.

The results showed that 1) the learning achievement of third-year students in the Geography of Southeast Asia Course on Geography of Singapore after using CO-5 STEPs learning process was higher than before learning at statistically significant level of .05 ($t = 18.48$), and 2) geographical skills of third-year students in the Geography of Southeast Asia Course on Geography of Singapore after using CO-5 STEPs learning process were evaluated overall at the high level ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.62).

Keywords: CO-5 STEPs, Learning Achievement, Geographical Skills, Geography of Singapore

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันถูกปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาทั้งความรู้ควบคู่กับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจทางภูมิศาสตร์ ความสามารถทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเครื่องมือทางภูมิศาสตร์และการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นและจัดการข้อมูลภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ นอกจากมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจแล้ว ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ (Geographical Skills) ควบคู่กัน ดังที่วิลเลียม (William, 1961: 94), ประพนธ์ เดชชัย (2536: 32) และเลิศศิริ เต็มเปี่ยม (2554: 291) กล่าวไว้ว่า ทักษะทางภูมิศาสตร์เป็นหัวใจของการสอนวิชาภูมิศาสตร์ ผู้เรียนจะเข้าใจในวิชาภูมิศาสตร์มากยิ่งขึ้นและสามารถนำเอาทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาทิ การใช้แผนที่และลูกโลก การอ่านและตีความสัญลักษณ์ในแผนที่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งและการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้ผู้สอนต้องปรับกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายและให้ความสำคัญในการจัดการห้องเรียนที่นำเอาเทคโนโลยีมาเสริมกับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น (มนัสนันท์ หัตถศักดิ์, 2557)

การจัดการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ วลัยธร วิชัยดิษฐ์ (2553: 12-13) พบปัญหาอยู่ 4 ประเด็น คือ (1) การจัดสาระการเรียนรู้ให้เนื้อหาตามลำดับหนังสือ ส่งผลให้ผู้เรียนมีมุมมองแบบแยกส่วน (2) กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้จัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เลือกใช้การบรรยายเป็นหลัก (3) สื่อเทคโนโลยีและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่ทันสมัยไม่เพียงพอ และ (4) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้มากกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับสภาพปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ผ่านมามีพบว่า ควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนฐานของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของผู้เรียน สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีหลากหลายแนวทาง ทั้งการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เน้นที่กระบวนการสร้างความรู้ที่มาจากการปฏิบัติจริง ผู้เรียนจัดกระทำ

กับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง (ทิตินา แคมมณี, 2557) และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Learning) (สิทธิสมบูรณ์ สุธรรมวงศ์ และอังคณา ตุงคะสมิต, 2557: 141-147; จิตคุปต์ ละอองปลิว, 2563: 396) และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเทคนิค (ภรณ์ศุมา ฤทธิไกรวรกุล, 2560: 1380) เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีแนวทางการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 และเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาได้ คือ กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลังที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง ขั้นที่ 3 ขั้นรวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลัง และขั้นที่ 5 ขั้นรวมพลังประยุกต์และตอบแทนสังคม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2563: 56-61)

จากปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กอปรกับประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEP เพื่อหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs
2. เพื่อศึกษาทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 1 หมู่เรียน 27 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

2. ขอบเขตเนื้อหา

รายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ ขนาดพื้นที่ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรม ได้แก่ จำนวนประชากร เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และการแบ่งเขตการปกครอง ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยว ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม และลักษณะทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐสิงคโปร์

3. ขอบเขตพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ จำนวน 1 แผน เวลาสอน 3 ชั่วโมง มีกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาร่วมกันคิดและตั้งคำถามเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มสืบค้นเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้และตอบคำถาม ขั้นที่ 3 ขั้นรวมพลังอภิปราย และสร้างความรู้ ให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนคำตอบระหว่างกันภายในกลุ่มและร่วมกันสรุปคำตอบของกลุ่มลงในแบบบันทึกการตอบคำถาม ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลัง ให้นักศึกษาตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อคิดสะท้อนระหว่างกลุ่ม และขั้นที่ 5 ขั้นรวมพลังประยุกต์และตอบแทนสังคม ให้นักศึกษาทุกกลุ่มร่วมกันสร้างชิ้นงาน ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 88/87 โดย E1 คือ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละจากการตอบคำถาม ชิ้นงาน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะทางภูมิศาสตร์ และ E2 คือ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน)

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ (ก่อนเรียน และหลังเรียน) เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.92

1.3 แบบประเมินทักษะทางภูมิศาสตร์ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้คะแนนตามองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ทักษะด้านการสังเกต (2) ทักษะด้านการแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ (3) ทักษะด้านการใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (4) ทักษะด้านการคิดเชิงพื้นที่ (5) ทักษะด้านการคิดแบบองค์รวม (6) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี และ (7) ทักษะด้านการใช้สถิติพื้นฐาน มีระดับ การประเมิน (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าเท่ากับ 1.00

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ขั้นก่อนการทดลอง/เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้วยการเลือก กลุ่มทดลอง และชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ให้กลุ่มทดลองทราบ จากนั้นพัฒนาเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย

2.2 ขั้นการทดลอง/เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs

2.3 ขั้นหลังการทดลอง/เก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังจากเสร็จสิ้นการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ผู้วิจัยให้นักศึกษากลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้และแบบประเมินทักษะทางภูมิศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการหาค่าประสิทธิภาพ

(E1/E2) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้ว จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent เพื่อวัดความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมาย

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs จากแบบประเมินทักษะทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้ว จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้มาเทียบตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560: 101) ดังนี้ คะแนน 4.50–5.00 ระดับมากที่สุด คะแนน 3.50–4.49 ระดับมาก คะแนน 2.50–3.49 ระดับปานกลาง คะแนน 1.50–2.49 ระดับน้อย และคะแนน 1.00–1.49 ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนน (\bar{X}) เท่ากับ 6.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.17 หลังการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนน (\bar{X}) เท่ากับ 15.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.31 ส่วนผลการทดสอบค่าที (t-test) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 18.48$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้

คะแนนผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	df	Sig
ก่อนเรียน	27	20	6.81	2.17	18.48	26	.000*
หลังเรียน	27	20	15.74	2.31			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยรวมมีค่าเฉลี่ยของคะแนน (\bar{X}) เท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.62 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ลำดับ	ความหมาย
ทักษะด้านการสังเกต	4.48	0.51	2	มาก
ทักษะด้านการแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์	4.30	0.54	3	มาก
ทักษะด้านการใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์	4.26	0.66	4	มาก
ทักษะด้านการคิดเชิงพื้นที่	4.11	0.75	6	มาก

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ลำดับ	ความหมาย
ทักษะด้านการคิดแบบองค์รวม	4.59	0.57	1	มากที่สุด
ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี	4.59	0.57	1	มากที่สุด
ทักษะด้านการใช้สถิติพื้นฐาน	4.15	0.72	5	มาก
รวม	4.35	0.62		มาก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 18.48$)

2. ทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของคะแนน (\bar{X}) เท่ากับ 4.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.62

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวสุรี วงศ์สมศรี (2560: บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPs) ประกอบด้วย 1) ขั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ 4) ขั้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และ 5) ขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม พบว่า ในการสอน 3 วงจรนักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น วงจรที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.33 วงจรที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 79.33 และวงจรที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.33 นักเรียนร้อยละ 90 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และงานวิจัยของภคนันท์ แซ่มรัมย์ (2563: 51) เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวกลางของแสง ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่องตัวกลางของแสงด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยใช้วิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้พบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ทุกขั้นตอนเป็นแบบรวมพลังที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคน จึงส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนเกิดความรู้ความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

2. ทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์, อารี สาริปา และสุพัฒน์ บุตรีดี (2560: 163) เรื่องผลการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน และงานวิจัยของเกศแก้ว เพ็งวงษ์ (2561: บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนวิชาการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ของนักศึกษา ปวส 2/1 โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Step พบว่าวิธีสอนแบบหลักการจัดการเรียนรู้ GPAS 5 Step ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางกระบวนการปฏิบัติการการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้พบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่องสภาพภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ หลังใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs มีทักษะทางภูมิศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ช่วยให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านการคิดแบบองค์รวมและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้วิจัยควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs กับการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น
2. ผู้วิจัยควรนำการจัดการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs ไปพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักศึกษา อาทิ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางกระบวนการปฏิบัติการการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- เกศแก้ว เพ็งวงษ์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนวิชาการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ของนักศึกษา ปวส 2/1 โดยใช้หลักการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Step. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคโนโลยีพีพีพีพิชญการราชดำเนิน.
- จิตคุปต์ ละอองปลิว. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการทำงานกลุ่ม และเจตคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาภูมิศาสตร์กายภาพ เรื่องธรณีภาค โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es). รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 8 ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย, 396.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประนอม เดชชัย. (2536). เสริมทักษะการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2563). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์, อารี สารีปา และสุพัฒน์ บุตรดี. (2560). ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 163.
- ภคนันท์ แซ่มรัมย์. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวกลางของแสง ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ CO-5 STEPs โดยใช้วิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ครูสภาวิทยากร, 1(2), 51-61.
- ภรณ์ศุมา กุทธิไกรวรกุล. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการทำงานกลุ่ม เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรปและแอฟริกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก. Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10 (2), 1113.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2557). การสร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอน. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2563, จาก http://regis.rmutp.ac.th/km_regis/stock/2557/2-57.ppt.
- เลิศศิริ เต็มเปี่ยม. (2554). การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะภูมิศาสตร์ ด้วยการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย. Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 5(2), 291.
- วยุธี วงศ์สมศรี. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPs). ขอนแก่น: โรงเรียนขามแก่นนคร.
- วินัยธร วิชัยดิษฐ์. (2553). การสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สิทธิ์สมบูรณ์ สุธรรมวงศ์ และอังคณา ตุงคะสมิต. (2557). การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชา 703 IM 433 ภูมิศาสตร์ที่วิทยาลัยครูบ้านเก็น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37(2). 141-147.
- William, R. (1961). *The Long Revolution*. New York: Columbia University Press.

การศึกษาเชิงคติชนวิทยา : การไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพืชนปูตาและพิธีแกลมอของกลุ่มคน ในจังหวัดบุรีรัมย์

The Folklore Studies: to Pay Respect to Ancestors Through The Grandfather Ancestor Ceremony and The Glamor Ceremony of The People in Buriram Province

ปุลณัจจริย สรสีสม¹, ประพิชญญา วิริยะเสถียรพงศ์², สถาพร เทียงพุก³, กุศลรัตน์ เหลือคุ้ม⁴, อัญชิสา ขำอรุณ⁵
และ ะอารีรัตน์ พูลสวัสดิ์⁶

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²⁻⁶นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, thaimcru.examination@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “พิธีกรรมแกลมอ” ของชาวกูย (ส่วย) ในจังหวัดบุรีรัมย์ และอธิบายความคล้ายคลึงของการไหว้บรรพบุรุษผ่าน “พิธีกรรมแกลมอ” และ “พิธีกรรมพืชนปูตา” ของคนกลุ่มกูยและคนกลุ่มลาวการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัย คือ การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบพิธีกรรม 2 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ แกลมอของกลุ่มกูยกับพืชนปูตาของกลุ่มลาวซึ่งอยู่ในพื้นที่ศึกษา 2 อำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ในช่วงเวลา 2560-2565

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ 1.ผู้ประกอบพิธีกรรม และ 2.ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ผลการวิจัยพบว่า 1) พิธีกรรมแกลมอของชาวกูย (ส่วย) ในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพิธีกรรมสำคัญของคนเชื้อสายกูยเกือบทุกตำบลของหมู่บ้านชาวกูยจะมีแม่หมอ ซึ่งเป็นตัวเอกของพิธีกรรมนี้ พิธีแกลมอเป็นการพืชนปูตาประกอบดนตรีที่ทำขึ้นใน 3 โอกาส โดยโอกาสแรก เพื่อรักษาอาการป่วยและเรียกขวัญคนป่วย ซึ่งเป็นวิธีการรักษาทางจิตใจ โอกาสที่สองเป็นการเข้าทรงเพื่อเสี่ยงทายปลอบขวัญให้คลายทุกข์ลง โอกาสที่สาม เป็นการเข้าทรงเพื่อบูชาครุภัณฑ์เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน นิยมจัดช่วงเดือนยี่ และเดือนสาม (มกราคมและกุมภาพันธ์) 2) ชาวบ้านเชื่อว่าหากประกอบพิธีกรรมนี้หมู่บ้านของตนจะอยู่ร่มเย็นเป็นสุขและปราศจากภัยอันตรายต่าง ๆ นอกจากนี้พิธีกรรมของบุรีรัมย์ที่เป็นการไหว้บรรพบุรุษยังมีพิธีกรรมพืชนปูตาซึ่งเป็นความเชื่อที่เคารพนับถือผีบรรพบุรุษ หากลูกหลานในหมู่บ้านได้บนบานศาลกล่าวหรือแม่แต่คนที่เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่สบาย หรือขอให้มีความร่มเย็นเป็นสุข จะต้องมีการพืชนปูตา เป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 โดยมีการพืชนปูตา 3 ปีมีการพืชนปูตา 1 ครั้ง แต่หากปีใดไม่ได้จัดพืชนปูตาจะต้องจัดจ่ายไฟซึ่งเป็นการนำข้าวใส่น้ำตาลและก้านมะพร้าวผูกปมตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวไปวางไว้ที่ศาลปูตาแทนการจัดพืชนปูตา 3) ความคล้ายคลึงของพิธีสำหรับไหว้บรรพบุรุษผ่าน “พิธีกรรมแกลมอ” และ “พิธีกรรมพืชนปูตา” พบว่ามีความเชื่อด้านการเคารพนับถือในผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของตน ซึ่งเชื่อว่าหากได้ประกอบพิธีกรรมแล้ว อาการป่วยจะหายและอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข มีการพืชนปูตาในทั้งพิธีพืชนปูตาและพิธีแกลมอ เพื่ออัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษมาประทับร่างของผู้ทำพิธีทั้งสองพิธีมีตัวแทนเป็นสัญลักษณ์ของผู้นำการประกอบพิธีเช่นเดียวกัน คือ พิธีพืชนปูตาเรียกว่า ประทับรับทรง และพิธีแกลมอเรียกว่า แม่หมอ ผู้ประกอบพิธีทั้งสองพิธีจะต้องเป็นผู้หญิงเท่านั้น มีอุปกรณ์และเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีคล้ายคลึงกัน

คำสำคัญ: คติชนวิทยา การไหว้บรรพบุรุษ พิธีพ่อนปู่ตา พิธีแกลมอ กลุ่มคนในบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purpose of this research was to study "Glamor Ritual" of the Kui people (tribute) in Buriram Province and explain the similarity of worshipping ancestors through “Glamor Rituals” and “Grandfather Dance Rituals” of Kui and Lao people. This research methodology was used; the document analysis and the interviews. The instrument of this research was an unstructured interview form used for interviews. The data were analyzed by comparing the rituals of 2 ethnic groups, namely the glamor of the Kui group and the ancestral dance of the Lao group, in the study area of 2 districts of Buriram province, during the period 2017-2022.

The samples used in the research were divided into 2 groups: 1. ritual practitioners and 2. ritual participants. In Buriram Province, the results indicated that 1) the glamor ritual of the Kui people in Buriram province, is an important ritual. Almost every sub-district of the Kui village has a spirit of mother doctor which is the protagonist of this ritual. The glamor ceremony is a dance with music performed on three occasions. By the first opportunity, to cure sickness and call upon the sick which is a healing method for the mind; the second chance is the coronation for guessing and comforting to relieve suffering; the third chance is the coronation to worship the birth teacher for fun. It is usually held during the second and third months (January and February). 2) Villagers believe that if performing this ritual, their village will be peaceful and free from various dangers. The ancestors also have a ritual to dance to grandfather, which is a belief that respects the spirits of the ancestors. If the children in the village were on or even those who are sick, or wishing for peace and happiness. There must be a “Praying for Grandfather” to pay homage to the sacred things of the village on the 3rd day of the waxing moon of the 3rd lunar month. There is a dance in which there is 1 dance in 3 years, but if any year is not held, the Grandfather's dance ceremony must be arranged, which is rice with sugar and coconut stalks tied in knots according to the number of family members to be placed at the Grandfather's shrine instead of arranging the ceremony to dance to grandfather. 3) the similarity of the ceremony for paying respect to the ancestors through “Glamor Rituals” and “Grandfather Rituals” were found to have a belief in respect for the spirits of their ancestors and their sacred things. which believed that if the ritual was performed the sickness will go away and rest in peace. There are dances in both the Grandfather's Shrine ceremony and the Glamor ceremony. To summon the spirits of the ancestors to be stamped on the bodies of those who performed both ceremonies. There are representatives as symbols of the leaders of the ceremony as well, namely, the ceremony of dancing for grandfathers, called "sump", and the glamor ceremony, called "Mae Mo". The performers of both ceremonies must be women only. There are equipment and musical instruments used for similar ceremonies.

Keywords: Folklore Studies, To pay respect to ancestors, Through the ancestor ceremony, The glamor ceremony, The people in Buriram

บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงวิถีการใช้ชีวิตในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากมีปรากฏการณ์การเคลื่อนไหลของกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ทำให้เป็นสาเหตุหนึ่งของความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งกลุ่มคนในประเทศไทยมีวิถีการใช้ชีวิตที่อาศัยหลักความเป็นจริงและหลักทางความเชื่อต่าง ๆ อาทิ ความเชื่อด้านพิธีกรรม ความเชื่อด้านไสยศาสตร์โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผี ซึ่งความเชื่อเหล่านี้เป็นความเชื่อของคนแต่ละท้องถิ่นเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาในแต่ละรุ่นเพื่อสืบสานวัฒนธรรมดังกล่าวไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

ประเทศไทยนอกจากจะมีความหลากหลายทางชีวภาพแล้วยังมีความหลากหลายทางประวัติศาสตร์ ภาษา และวัฒนธรรมของประชาชนในชาติ ซึ่งรวมถึงกลุ่มชนหรือชาติพันธุ์และชนเผ่าต่าง ๆ ที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกันไป สิ่งดังกล่าวนี้ สุวีโล เปรมศรีรัตน์ (2550 : ออนไลน์) ให้รายละเอียดว่า

“ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ถึง 70 กลุ่ม กระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ความสัมพันธ์เชิงเชื้อสายหรือตระกูลภาษา ซึ่งแบ่งเป็นตระกูลใหญ่ ๆ ได้ 5 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลไท (24 กลุ่ม), ตระกูลออสโตรเอเชียติก (23 กลุ่ม), ตระกูลออสโตรเนเซียน (3 กลุ่ม), ตระกูลจีน-ทิเบต (21 กลุ่ม) และตระกูลม้ง-เมี่ยน (2 กลุ่ม) และ 2) ความสัมพันธ์เชิงสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดกว่า 70 กลุ่ม จากตระกูล ภาษาต่าง ๆ นั้น มีสถานภาพทางสังคมหรือมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่นภูมิภาค และระดับชุมชน โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ใช้เชื่อมโยงกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน”

ภูมิภาคทางอีสานใต้ก็เช่นเดียวกันที่ปรากฏความเชื่อหลากหลายตามชาติพันธุ์ของตนซึ่งทุกชาติพันธุ์โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กลุ่มคนไม่ว่าจะเป็นเขมร กูย ลาว ล้วนมีความเชื่อเรื่องการไหว้ผีบรรพบุรุษของตน เพื่อเคารพนับถือหรือรักษาโรคและยังใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในกลุ่มของตนเอง เช่นเดียวกับที่ทางหมู่บ้านทางอีสานใต้จะมีพิธี “พ่อนศาลปู่ตา” เพื่อไหว้ผีบรรพบุรุษที่ปกปักรักษาคนภายในหมู่บ้านให้ปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้าย อีกทั้งบริบทของหมู่บ้านบ้านปราสาทเป็นหมู่บ้านอีสานลาวที่มีความหลากหลายทางการเกษตรกรรม เช่น การทำนา การปลูกผักขาย การทำสวน ไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งภายในหมู่บ้านส่วนมากจะเป็นครอบครัวเดี่ยว แต่มีความนิยมปลูกบ้านไถ่ครอบครัวหรือเครือญาติของตน ซึ่งในหมู่บ้านจะมีการประกอบพิธีกรรมพ่อนปู่ตา เพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านและรักษาอาการเจ็บป่วยของเครือญาติของตนภายในหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การเลี้ยงผีนาข้าว ซึ่งเป็นการนำเครื่องเซ่นไหว้ไปวางบนพื้นที่นาของตน โดยให้ตัวแทนที่ผีบรรพบุรุษได้ทำการเลือกไว้ให้เป็นผู้เลี้ยงในแต่ละพื้นที่ของท้องนา นั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วพิธีกรรมจะมีการเกี่ยวข้องกับผีบรรพบุรุษ เพราะชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยปกปักรักษาตนให้อยู่รอดปลอดภัยและอยู่ร่มเย็นเป็นสุข กล่าวได้ว่าพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์แม้จะอยู่ในจังหวัดเดียวกันแต่มีความหลากหลายของทั้งกลุ่มคนและวัฒนธรรม ซึ่งแม้กลุ่มคนจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ทว่ามีพิธีกรรมที่คล้ายคลึงกันแต่เรียกชื่อแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาพิธีพ่อนศาลปู่ตาจะมีการทำพิธี 3 ปีต่อหนึ่งครั้ง เพื่อการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีบรรพบุรุษของหมู่บ้านที่ได้คุ้มครองหมู่บ้านและต้องการที่จะพบกับคนดูแลหมู่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) รวมไปถึงชาวบ้านและการทำนายโชคชะตาของหมู่บ้าน โดยผ่านการ “ประทับรับทรงต่าปู่” ที่ติดต่อโดย “เฒ่าจ้ำ” ผู้ดูแลศาลปู่ตาประจำหมู่บ้าน ซึ่งพิธีพ่อนศาลปู่ตามีความคล้ายคลึงกับ “พิธีแกลมอ” ของชาวกูย ที่ได้บูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจตลอดถึงการรักษาผู้ป่วยไข้ โดยมี “แม่หมอ” เป็นผู้ทำพิธี

คณะผู้วิจัยเห็นว่าพื้นที่อีสานใต้มีความหลากหลายของกลุ่มชน เช่น กลุ่มเขมร ลาว กูย เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคนแต่ละกลุ่มล้วนมีการปฏิบัติพิธีกรรมที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของตน ซึ่งมีความโดดเด่น เนื่องด้วยความเชื่อและการนับถือผีบรรพบุรุษ ทว่าคตินิยมในช่วงเวลาปัจจุบัน รู้จักและให้ความสำคัญกับพิธีกรรมเหล่านี้น้อยลงเรื่อย ๆ อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างกันของพิธีกรรม จึงสมควรที่จะศึกษาวิจัย “การไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพ่อนปู่ตาและพิธีแกลมอ ของกลุ่มคนในจังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อเป็นบันทึกให้คนในรุ่นปัจจุบันได้รู้จักและสืบสานพิธีกรรมนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรมพ่อนปู่ตา ของกลุ่มชาวลาว บ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพิธีไหว้บรรพบุรุษระหว่างพิธีกรรมแกลมอและพิธีกรรมพ่อนปู่ตา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มคนในตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1) นางจันทร์ สะเทือนรัมย์ อายุ 78 ปี บ้านเลขที่ 126 บ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2) นางวรรณกรณ จงสง่ากลาง อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 126 บ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

3) นางนุส บุญศิริ อายุ 53 ปี บ้านเลขที่ 143 บ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขอบเขตเนื้อหา

1. “พิธีกรรมแกลมอ” ของชาวกูย (ส่วย) ในจังหวัดบุรีรัมย์

2. ความสัมพันธ์ของการไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพ่อนปู่ตาและพิธีแกลมอในจังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตพื้นที่

ตำบลเขี่ยปราสาท อำเภอหนองกี่ และ ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้การดำเนินการวิจัยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นรูปแบบออนไลน์ แทนการลงพื้นที่จริง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในพิธีพ่อนปู่ตาเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ โดยใช้วิธีมุขปาฐะ และพิธีกรรมแกลมอของกลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นการศึกษาแบบมุขปาฐะ ซึ่งใช้การวิเคราะห์จากเอกสารที่มีการรวบรวมไว้จากงานวิจัย

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของคุณพนาสินธุ์ ศรีวิเศษและคุณจตุพร สีม่วง เรื่อง ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกลมอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย และศึกษางานวิจัยของคุณบัญญัติ สาลี เรื่อง กูย : ว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาและตำนาน

2. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

บ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเป็นการศึกษาแบบมุษปาฐะ ซึ่งใช้รูปแบบออนไลน์ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19

3. ออกแบบเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์รูปแบบออนไลน์

1) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงกลุ่มคน โดยพิจารณาจากบทบาท หน้าที่ของผู้ทำพิธีกรรม

2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 จึงทำให้คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในรูปแบบการสัมภาษณ์ออนไลน์ คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ท่านเป็นชาวบ้านในตำบลตลาดโพธิ์ตั้งแต่กำเนิดหรือไม่
- 2) รู้จักพิธี “พ่อนปู่ตา” หรือไม่ รู้จักได้อย่างไร
- 3) ท่านเคยเข้าร่วมพิธีพ่อนปู่ตาหรือไม่
- 4) ประวัติความเป็นมาของพิธีพ่อนปู่ตาเป็นอย่างไร ปัจจุบันยังมีอยู่หรือไม่
- 5) พิธีพ่อนปู่ตาคืออะไร เพราะเหตุใดจึงมีพิธีนี้ขึ้น
- 6) ในตำบลตลาดโพธิ์มีพิธีพ่อนปู่ตาที่แตกต่างกันหรือไม่ มีในลักษณะใดบ้าง
- 7) วิธีการดำเนินพิธีพ่อนปู่ตาทำอย่างไร ทำเมื่อใด ทำที่ใด
- 8) ต้องใช้อุปกรณ์ใดทำพิธีบ้าง แล้วหาได้จากที่ไหนตำบลตลาดโพธิ์
- 9) ผู้ที่ต้องมาทำหน้าที่ผู้นำประกอบพิธีกรรม หรือ “ประທັບรับทรง” ต้องมีบุคลิกและลักษณะอย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยประสานไปยังชุมชนและเข้าเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างโดยใช้ช่องทางออนไลน์ จนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากการตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยและจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างผ่านรูปแบบออนไลน์ เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด 19 เพราะไม่สามารถลงพื้นที่จริงได้และได้วิเคราะห์จากเอกสารงานวิจัย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เลือกขอบเขตพื้นที่การสัมภาษณ์เป็นกลุ่มชาวอีสานลาวบ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผ่านรูปแบบออนไลน์ แล้วนำมาสรุปเป็นบทความในหัวข้อที่เกี่ยวกับการศึกษาเชิงคติชนวิทยาการไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพ่อนปู่ตาและพิธีแกลมอ ของกลุ่มคนในจังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า

1. การวิเคราะห์พิธีกรรมพ่อนปู่ตา ของกลุ่มชาวลาว บ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ อีสานลาวได้มีความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษที่ปกป้องรักษาครอบครัวของตน ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับ

“พิธีพื้อนปู้ตา” โดยชาวบ้านเชื่อว่าหากประกอบพิธีกรรมนี้ หมู่บ้านของตนจะอยู่ร่มเย็นเป็นสุขและปราศจากภัยอันตรายต่าง ๆ ซึ่งพิธีกรรมพื้อนปู้ตา เป็นความเชื่อเกี่ยวกับเคารพน้บถือ มีการบนบานศาลกล่าว เมื่อลูกหลานในหมู่บ้านจะไปสอบบรรจุ เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ หรือแม้แต่นคนที่เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่สบาย ขอให้มีความร่มเย็นเป็นสุข เป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวบ้านทำให้ชาวบ้านมีความรักสามัคคีกัน

“การพื้อนปู้ตา” เป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ที่หมู่บ้านจะมีการพื้อนซึ่ง 3 ปีมีการพื้อน 1 ครั้ง แต่หากปีใดไม่ได้จัดพิธีพื้อนปู้ตาจะต้องจัดจำพายซึ่งเป็นการนำข้าวใส่น้ำตาลและก้านมะพร้าวผูกปมตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวไปวางไว้ที่ศาลปู้ตาแทนการจัดพิธีพื้อนปู้ตา ซึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นสัญลักษณ์นั้นประกอบด้วย

1. นายจำเนียร
2. หลวงอุดม
3. อุปฮาด
4. พระยาห่มขาว
5. พระยาห่มเขียว
6. นางละออง
7. นายด่าน
8. สัสดี
9. นายคง

ภาพที่ 1 ศาลตาปู่บ้านประสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ

ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

ภาพที่ 2 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลตาปู่วัสดุที่แกะสลักด้วยไม้หรือรูปปั้น เช่น รูปคน สัตว์ ข้าทาส และบริวารให้ผีตาปู่ได้ใช้สอย

ไม้ชาดแคลน

ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

พิธีฟ้อนปู้ตา บ้านปราสาทจะมีการจัดทำพิธีกรรมการฟ้อนปู้ตา 3 ปี ต่อ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นิยมทำกันในวันพุธ บนบานศาลกล่าว การแก้บนก็นิยมทำกันในวันพุธ แต่จะไม่แก้บนในช่วงเข้าพรรษา (วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2565, สัมภาษณ์)

การประกอบพิธีฟ้อนปู้ตาจะต้องมี “เฒ่าจ้ำ” หรือ ข้าวจ้ำ เป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของชุมชน เข้าติดต่อสื่อสารกับผีตาปู้ หรือรับบัญชาจากผีตาปู้มาแจ้งแก่ชุมชน มีภาระหน้าที่ในการดูแลบริเวณที่อยู่อาศัย ดำเนินกิจการด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาลตาปู้ โดยคุณสมบัติของเฒ่าจ้ำหรือข้าวจ้ำ เป็นบุคคลในหมู่บ้านที่มีความประพฤติดี บุคลิกน่าเลื่อมใส เป็นที่ยอมรับของชุมชน

ภาพที่ 3 คุณยายสุดา สมันรัมย์ (เสียชีวิต) เฒ่าจ้ำประจำศาลตาปู้บ้านปราสาท

ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จะประกอบไปด้วยพานบูชาไหว้ครูโดยข้างในจะประกอบด้วยเทียนบนหิ้งพระบ้านคุณยายฉลวย, เทียนเล็กจำนวน 2 เล่มห่อใบตอง, เทียนขนาดกลาง 1 เล่ม (เทียนที่ขึ้นหิ้งบูชาพระของคุณยายฉลวย), ใบต้นครุฑ, แป้ง, หวี, น้ำอบน้ำปรุง, บุหรี่ และคำบูชาครูจำนวน 6 สลึง

ในด้านเครื่องเซ่นไหว้จะประกอบด้วยเหล้าขาว ไก่ต้ม หัวหมู रुपเทียน ดอกไม้ ขนมหวาน ผลไม้ และวัสดุอุปกรณ์ด้านเครื่องแต่งกายของประทับทรง ประกอบไปด้วย ผ้าโสร่ง ผ้าถุงไหม ผ้าแพรไหม หมวกอีโหว่ง เครื่องดนตรีประกอบพิธีกรรมประกอบไปด้วยเครื่องเป่า, ซอด้วง, ซออู้, ฉิ่ง, ฉาบ, ตะโพน และกลอง

การประกอบพิธีกรรมนั้นจะเริ่มจาก “เฒ่าจ้ำ” จะสามารถรับรู้ถึงดวงวิญญาณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นบรรพบุรุษได้เมื่อถึงช่วงที่ต้องจัดพิธีฟ้อนปู้ตา เฒ่าจ้ำจะต้องไปเชิญผู้ที่ “ประทับทรงตาปู้” มาทำพิธี ซึ่งผู้ที่จะประทับทรงตาปู้ได้จะต้องเป็นเพียงคนในครอบครัวของคุณยายหัน (ซึ่งปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) คนที่รับหน้าที่นี้ต่อเป็นคุณยายฉลวย ปูนกลาง อายุ 79 ปี มีหน้าที่ฟ้อนและประทับทรงของผีตาปู้ ซึ่งผู้ที่จะประทับทรงนี้จะต้องมีการร่ำเรียนวิชาจากบรรพบุรุษของตน อีกทั้งต้องมีดวงจิตที่กล้าแข็งและต้องเป็นผู้หญิงเท่านั้น (นุส บุญศิริ. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565)

ภาพที่ 4 ร่างทรงหรือผู้ที่ฟ้อนตาปู้คือคุณยายฉลวย ปูนกลาง อายุ 79 ปี มีหน้าที่ฟ้อนและประทับทรงของผีตาปู้

ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

การจัดพิธีฟ้อนปู้ตา จะต้องจัดเตรียมสิ่งของเช่นไหว้สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ศาลตาปู ประกอบไปด้วย เหล้าขาว ไก่ต้ม หัวหมู ฐูปเทียน ดอกไม้ ขนมหวาน ผลไม้ ข้าว โดยมีคำบูชาครู 6 สลึง และเทียนจะต้องเป็นเทียนที่ขึ้นหิ้งบูชาพระที่บ้านของคุณยายฉลุย ปูนกลาง เท่านั้น อีกทั้งต้องให้ครอบครัวของขวัญข้าวเจ้า เตรียมเครื่องแต่งกายตอนเปลี่ยนเครื่องมาให้ประทับทรงได้เปลี่ยน เครื่องแต่งกาย ได้แก่ ผ้าโสร่ง, ผ้าถุงไหม มาให้ครบจำนวนขององค์ที่เป็นชายและเตรียมผ้าถุงไหม ผ้าแพรไหม ให้ครบขององค์ที่เป็นหญิง ซึ่งแต่ละองค์จะนุ่งไม่ซ้ำกันแต่ละผืน ส่วนองค์ที่เป็นสัสดีจะมีหมวกอิโหว่งเพิ่มเข้ามาในเครื่องแต่งกาย (วรรณกรรม จงสง่ากลาง, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565)

พิธีการจะเริ่มจากให้ประทับทรงตาปูที่แต่งกายด้วยชุดผ้าสีด้าหมแบบตะเบงมานกับนุ่งผ้าถุงไหม มาหน้าประรำพิธี ซึ่งจะต้องทำพิธีโดยนำพานบูชาไหว้ครูโดยข้างในจะประกอบด้วยเทียนบนหิ้งพระบ้านคุณยายฉลุย, เทียนเล็กจำนวน 2 เล่มห่อใบตอง, เทียนขนาดกลาง 1 เล่ม, ใบต้นครุฑ, แป้ง, หนี่, น้ำอบน้ำปรุง, บุหรี่ และคำบูชาครูจำนวน 6 สลึง เมื่อร่างประทับทรงตาปูทำพิธีไหว้ครู บรรดาสมมติที่เป็นครอบครัวของขวัญข้าวเจ้าจะมานั่งล้อมวงให้ร่างประทับทรงตาปูและแทนเครื่องเช่นไหว้อยู่ตรงกลางหน้าศาลปู้ตา จากนั้นวงมโหรีเริ่มบรรเลงเพลงหลังจากร่างประทับทรงทำพิธีไหว้ครูเรียบร้อย วงมโหรีที่มาบรรเลงจะประกอบไปด้วยเครื่องปี่, ซอด้วง, ซออู้, ฉิ่ง, ฉาบ, ตะโพน และกลอง เมื่อดนตรีเริ่มบรรเลง ประทับทรงจะเริ่มฟ้อนรำไปตามจังหวะเมื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์ใดเข้าประทับร่าง ก็จะเริ่มหยิบเครื่องแต่งกายมาแต่งองค์ทรงเครื่องตามสิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์นั้น หากองค์นั้นเป็นสัสดีจะนุ่งเครื่องแต่งกายโดยสวมโสร่งผ้าถุงไหมและสวมหมวกอิโหว่ง ส่วนองค์ที่เป็นชายแต่ไม่ใช่สัสดีจะสวมเพียงโสร่ง ผ้าถุงไหมเท่านั้น ส่วนองค์ที่เป็นหญิงจะนุ่งเครื่องแต่งกายด้วยผ้าถุงไหมและผ้าแพรไหม ซึ่งแต่ละองค์ห้ามสวมผ้าถุงไหม ผ้าแพรซ้ำผืนกัน หากองค์ไหนท่านชอบสนุก เกี่ยวพาราสิสาว ท่านจะเชิญชาวบ้านในพิธีมาฟ้อนรำไปกับท่าน หรือองค์ใดชอบตีมสุรากับบุหรี ประทับทรงจะตีมสุราและสูบบุหรีที่ได้จัดเตรียมไว้แล้วนำแจกจ่ายให้ผู้เข้าร่วมในพิธีได้ร่วมตีและสูบอย่างสนุกสนานไปด้วยกัน

ภาพที่ 5 คำบูชาครู 6 สลึง และเทียนที่ขึ้นหิ้งบูชาพระ

ที่มา : วรรณกรรม จงสง่ากลาง, 2558

เมื่อประทับทรงครบทุกองค์ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของปู้ตาเรียบร้อย วงมโหรีจะเริ่มบรรเลงเพลงใหม่เพื่อให้ประทับทรงได้ใส่เครื่องเพิ่มนั่นคือเล็บ ประทับทรงเริ่มฟ้อนครั้งที่สองโดยได้ฟ้อนแล้วหยิบสัตว์พาหนะ ได้แก่ ช้าง ม้า ขึ้นมาฟ้อนล็กม้า ล็กช้าง เมื่อฟ้อนล็กช้าง ล็กม้าเรียบร้อย ประทับทรงก็ได้หยิบอาวุธของปู้ตา ที่เป็นดาบขึ้นมาฟ้อนรำเพื่อปราบโจรขโมย เพราะในสมัยก่อนมีโจรมาปล้นหมู่บ้านอยู่ประจำและชาวบ้านก็เชื่อว่าผู้ปราบโจรเหล่านั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์บรรพบุรุษของตนในศาลปู้ตา เมื่อฟ้อนปราบโจรเรียบร้อย ประทับทรงจะฟ้อนรำต่อแล้วเข้าสู่พิธีทำนายหมู่บ้านโดยประทับทรงจะเสี่ยงทายโดยใช้หนี่ที่ได้สวมเล็บฟ้อนจิ้มไปที่คางไก่ต้มในพิธีฟ้อนปู้ตา เพื่อทำนายว่าปีนี้น้ำจะเป็นอย่างไร ฝนฟ้าจะดีหรือไม่ เมื่อทำนายดวงชะตาหมู่บ้านเสร็จแล้ว จากนั้นจะเรียกหาเจ้าบ้าน(ผู้ใหญ่บ้าน) มาผูกข้อไม้ข้อมือเพื่อเป็นการมอบหมายให้ดูแลลูกบ้านให้ปลอดภัย และหากลูกหลานคนใดเจ็บป่วยก็สามารถนำมาให้ประทับทรงผูกข้อไม้ข้อมือ ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่าจะหายป่วยภายใน 3 วัน 4 วันทันที เมื่อพิธีการฟ้อนปู้ตาเสร็จสิ้นก็จะนำ

เครื่องเซ่นมาให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมในพิธีได้รับประทานเป็นอันเสร็จพิธีฟ้อนปู้ตา (จันทร์ สะเทือนรัมย์.สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2565.)

ภาพที่ 6 วงมโหรีที่มาเล่นในขณะที่รำทรงฟ้อน นำโดยคุณพ่อเกลี้ยง มุงดี (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว)
ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

ภาพที่ 7 สิ่งของที่นำมาเซ่นไหว้สักการะศาลตาปู่
ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

ภาพที่ 8 การเสียดายคางไก่ในงานฟ้อนตาปู่
ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

ภาพที่ 9 รำทรงกำลังฟ้อน ผู้นำหมู่บ้าน ชาวบ้านร่วมกันฟ้อน
ที่มา : วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

ภาพที่ 10 ชาวบ้านนำใบมะพร้าวแห้งจำนวนมากในครัวเรือนมาผูกเป็นปมไปบูชา ใบมะพร้าวเป็นสัญลักษณ์แทน
สมาชิกและสัตว์เลี้ยง รถยนต์ สิ่งของต่าง ๆ
ที่มา : วรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

ภาพที่ 11 พิธีฟ้อนดาปูของบ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำปลายมาศ
ที่มา : วรณกรณ์ จงสง่ากลาง, 2558

(12)

(13)

ภาพที่ 12-13 พิธีฟ้อนปู่ตาขณะแต่งเครื่ององค์ที่เป็นชาย มีสนมช่วยนุ่งเครื่องแต่งกายของบ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์
อำเภอลำปลายมาศ ประจำปี 2564
ที่มา : นางสมพร ภูมิชัย, 2564

(14)

(15)

(16)

ภาพที่ 14-16 พิธีพ่อนปุตตาขณะพ่อนลักช้าง ลักม้า สัตว์พาหนะของปุตตา ของบ้านปราสาท ตำบลตลาดโพธิ์ อำเภอลำ
ปลายมาศ ประจำปี 2564

ที่มา : นางสมพร ภูมิชัย, 2564

กวย หรือ กวย (ส่วย) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มที่พูดภาษา “ออสโตรเอเชียติก” ชาวกวยมีถิ่นเดิมอยู่บริเวณตอนเหนือของเมืองกำปงธม ประเทศกัมพูชา เป็นรัฐอิสระ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 20 เคยส่งทูตมาค้าขายกับอยุธยา และช่วยกษัตริย์เขมรปราบขบถ ต่อมาเขมรได้ใช้อำนาจทางทหารปราบชาวกวยและผนวกอาณาจักรเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเขมร เมื่อกัมพูชาเสื่อมอำนาจลงชาวกวยอพยพขึ้นเหนือเข้าสู่เมืองอัตตะปือแสนแป จำปาศักดิ์ และสละวันทางตอนใต้ของประเทศลาวและอพยพข้ามลำน้ำโขงเข้าสู่ภาคอีสานทางด้านแก่งสะพือ อ.โขงเจียม โดยอพยพเข้ามาในประเทศไทยครั้งใหญ่ในสมัยปลายอยุธยา (พ.ศ.2326) เข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินที่ดินแดนแถบอีสานใต้จนกระทั่งมีชุมชนกวย (ส่วย) ขึ้น ประวัติศาสตร์ชาวกวยมีบทบาทสำคัญอยู่ในบริเวณอีสานใต้ ลาวใต้ และกัมพูชาตอนบน มีความเป็นมาและมีการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ผสมกลมกลืนกับชาวเขมร ลาว ไทยมาตลอด ชาวกวยในประเทศไทยตั้งถิ่นฐานปนอยู่กับชาวเขมรสูงและชาวลาว ทำให้กวยถูกกลืนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเขมรสูงและลาว (วรรณกรรม จงสงากลาง, 2558)

ชาวกวยมีความเชื่อในการนับถือผีและศาสนาพุทธผสมกัน ภายในชุมชนมีทั้งวัดและศาลผีประจำหมู่บ้าน ผีบรรพบุรุษเรียกว่า “ญะจัวะฮ” บนบ้านจะมีหิ้งบูชาผีบรรพบุรุษ เชื่อเรื่องภูตผีปีศาจเจ้าที่เจ้าทางเจ้าป่าเจ้าเขา รวมทั้งผีปอบ ความเชื่อเรื่องขวัญ และเทพเจ้าผีปะกำ ซึ่งถือเป็นเจ้าชีวิตของชนชาวกวย การเซ่นผีกระทำปีละครั้ง เริ่มพิธีโดยนำข้าวสุก เหล้า เนื้อสัตว์ กรวยใบตอง ผ้า สตางค์ หมากพลู มาวางไว้ใต้ หิ้งบูชา ทำพิธีเซ่นโดยเอาน้ำตาลโรยบนข้าวสุก จุดเทียนปักลงที่ข้าวแล้วกล่าวขอให้ผีบรรพบุรุษคุ้มครอง ขณะที่กล่าวค่อย ๆ รินเหล้าลงชั้นแล้วหยิบของที่ใช้เซ่นไหว้วางบนหิ้งที่เหลือนำมารับประทาน การเซ่นผีอาจจัดขึ้นในวาระอื่น ๆ เช่น เมื่อมีเด็กคลอด หรือเมื่อมีแขกมาเยือนและพักอาศัยอยู่ที่บ้าน การรำผีมือ เพื่อดูแลรักษาผู้เจ็บป่วย ผู้ที่จะรำผีมือต้องผ่านพิธีไหว้ครู ครอบครู พิธีไหว้พระแช่ มีการสนนิษฐานกันว่าเป็นพิธีที่ได้จากเขมร พิธีนี้เป็นพิธีเสี่ยงทายเพื่อดูปริมาณน้ำฝนที่จะตกในเดือนต่าง ๆ ที่เป็นฤกษ์ทำนาในปีต่อไป (โสฬส และคณะ, 2538, น.11) และพิธีแกลมอซึ่งเป็นพิธีกรรมบูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษของชาวกวย เป็นต้น

“พิธีแกลมอ” (อ่านว่า แกล-มอ) เป็นพิธีกรรมสำคัญของคนเชื้อสายกวย (คล้ายกับพิธีกรรมโงลมะมีวดของคนเชื้อสายเขมร) เกือบทุกตำบลของหมู่บ้านชาวกวยจะมีแม่มด แม่ขอ ซึ่งเป็นตัวเอกของพิธีกรรมนี้ พิธีแกลมอเป็นการพ่อนรำประกอบดนตรีที่ทำขึ้นใน 3 โอกาส คือ โอกาสแรก เพื่อรักษาอาการป่วยและเรียกขวัญคนป่วย ซึ่งเป็นวิธีการรักษาทางจิตใจ โอกาสที่สอง เป็นการเข้าทรงเพื่อเสี่ยงทายปลอดขวัญให้คลายทุกข์ลง โอกาสที่สาม เป็นการเข้าทรงเพื่อบูชาครูกำเนิดเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน

“แกลมอ” เป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพชนของกลุ่มชาติพันธุ์กวยซึ่งเชื่อว่า “ทุกคนจะมีดวงวิญญาณของบรรพบุรุษคอยปกป้องคุ้มครอง ปกป้องรักษาอยู่ตลอดเวลา” ในทุก ๆ ปีจะจัดให้มีพิธีกรรมการแสดง “แกลมอ”

เพื่อบุชชาตวงวิญญานบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ตลอดถึงการรักษาผู้ป่วยไข้เช่นเดียวกับการ “โจลมะมัวด” ของชาวเขมร หรือ “ไล่ทั้งบั้ง” ของชาวไทลื้อ ในอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ซึ่งพิธีกรรมจะมีอยู่ 3 ประเภท คือ

- 1) การบุชชาตวงวิญญานบรรพบุรุษเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ
- 2) การประกอบพิธีกรรมเพื่อรักษาผู้ป่วย ซึ่งเป็นการอัญเชิญดวงวิญญานของบรรพบุรุษมาให้ความช่วยเหลือขอคำแนะนำผ่านล่ำม หรือ คนทรงเพื่อหาสาเหตุของการเจ็บป่วยและหาทางรักษาตามความเชื่อ
- 3) การประกอบพิธีกรรมเพื่อเป็นการแก้บน หรือ สักการะตอบแทนดวงวิญญานบรรพบุรุษที่คลันตาลให้ได้รับความสำเร็จตามคำขอของลูกหลาน(บัญญัติ สาลี, 2563, หน้า 9 - 11)

โดยนิยมเล่นในช่วงเดือนยี่ และเดือนสาม (มกราคมและกุมภาพันธ์) การเล่นมอเล่นอนี่หาดูได้ที่บ้านแตล อำเภอศรีชุมิ จังหวัดสุรินทร์ บ้านสำโรง อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ บ้านหนองสมบุรณ์ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ บ้านตระมุง อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

พิธีกรรมจะเริ่มต้นจากการอัญเชิญดวงวิญญานบรรพบุรุษเข้ามาประทับร่างแม่หมอ หรือ คนทรง ร่างของแม่หมอมจะสันเทิ้มไปทั้งร่าง จากนั้นลูกหลานที่ร่วมพิธีจะผูกข้อมือให้แม่หมอ และแจ้งถึงความประสงค์ที่ได้อัญเชิญดวงวิญญานของบรรพบุรุษมา เสร็จแล้วแม่หมอ หรือ คนทรงก็จะตีมกนเครื่องเช่นสังเวย ก่อนที่จะลุกขึ้นพ้อนรำไปรอบ ๆ เครื่องสักการะ ผู้ที่ร่วมอยู่ในพิธีก็จะมีการสันเทิ้มไปตาม ๆ กัน คนที่อยู่ใกล้ก็จะผูกข้อมือรับ และผู้ที่มีอาการดังกล่าวก็จะลุกขึ้นพ้อนรำไปรอบ ๆ เครื่องสักการะ เช่นเดียวกับแม่หมออย่างสนุกสนาน กิน เวลาข้ามวันข้ามคืนเช่นเดียวกับพิธี “โจลมะมัวด” ของชาวเขมร นั่นเอง (วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งจะใช้บายศรี (บายแสร้อยเทียะ) ภายในบายศรีประกอบด้วยต้นกล้วย 4 ต้น สูงประมาณ 150 เซนติเมตร ซึ่งอาจมี 5, 7 หรือ 9 ชั้น มีเครื่องบูชาครู ซึ่งประกอบด้วย ขนม ข้าวต้ม ผ้าซิ่น ผ้าสไบ กระจก หวี แป้ง กรวยใบตองห้าหรือแปดกรวย รูป เทียน ไขไก่ เหล้า และเงิน 24 บาท

เครื่องดนตรีที่ซับรรเลงประกอบพิธีกรรมเป็นเครื่องดนตรีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคน “กวย” ที่เน้นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องตีเป็นหลัก เครื่องดนตรีที่สามารถสื่อถึงความประสงค์ของผู้ประกอบพิธีที่สามารถสื่อสารถึงผู้เข้าทรงในพิธีกรรมได้ คือ แคนและกลอง

การบรรเลงรวมวงดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการบรรเลงรวมวงจากเครื่องดนตรีที่ประกอบไปด้วย แคน และกลอง เป็นวงดนตรีขนาดเล็กที่มีผู้บรรเลงเพียง 2 คน การวางตำแหน่งของการบรรเลงจะเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับบริเวณปะรำพิธี ซึ่งผู้บรรเลงสามารถบรรเลงด้วยวิธีการยืนหรือนั่งบรรเลงได้ จากปกติในช่วงพิธีกรรมเริ่มขึ้น การบรรเลงจะบรรเลงด้วยวิธีการยืนบรรเลง แต่เนื่องด้วยการประกอบพิธีกรรมจะใช้เวลานานยาวนานมาก นักดนตรีหรือผู้บรรเลงอาจเปลี่ยนอิริยาบถมานั่งบรรเลงได้ โดยการนำเก้าอี้มานั่งเพื่อลดอาการเมื่อยล้าจากการที่ได้ยืนบรรเลงดนตรี การจัดรูปแบบของวงดนตรีไม่ตายตัว เนื่องจากมีผู้บรรเลงเพียงสองชนิดหรือนักดนตรีเพียง 2 คน ดังนั้น การจัดรูปแบบจึงขึ้นอยู่กับความสะดวกของบริเวณพื้นที่บรรยากาศของงานหรือสภาพของผู้คนที่เข้า ร่วมงาน เป็นต้น วงดนตรีที่บรรเลงจะอยู่ใกล้ผู้ประกอบพิธีหรือผู้เข้าทรง เนื่องจากผู้ประกอบพิธีต้องการฟังทำนองเพลงจากวงดนตรีเพื่อที่จะเริ่มพิธีกรรมในการสื่อสาร หรือการลำดับขั้นตอนของพิธีการ ซึ่งผู้บรรเลงจะต้องเลือกบทเพลงที่ผู้ประกอบ พิธีกรรมต้องการให้บรรเลงอาจจะเป็นจังหวะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธี (วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565)

โดยวิธีการละเล่น จะให้ผู้เล่นจะนั่งเป็นวงล้อมบายศรี (บายแสร้อยเทียะ)เมื่อวิญญานเข้าร่างทรงก็จะพ้อนรำ เมื่อเล่นพอสมควรแล้วก็ถึงตอนออกโดยแสดงพนมมือ ตัวสั้นแล้วชูมือทั้งสองข้างสลัดไปมา กลุ่มชาติพันธุ์กวยในจังหวัดสุรินทร์ ชาวกวย หรือคนทั่วไปเรียกว่า “ส่วย” มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเกือบ 300,000 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและลาว ซึ่งทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมกันจนทั้งสามกลุ่มนี้ยากที่จะจำแนกได้

ปัจจุบันชาวกูยมีวิถีชีวิตเหมือนกับชาวอีสานทั่วไป และอาศัยอยู่หนาแน่นในเขตพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดอุบลราชธานี และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งประเทศลาวและกัมพูชา เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษามอญ-เขมร เป็นกลุ่มชนเดียวกับพวกข่าหรือละว้า รูปร่างหน้าตาคล้ายพวกเขม็งหรือเงาะ ชาวกูยดั้งเดิมจะมีริมฝีปากบาง ผมหดหยิก จมูกแบนผิวดำ แต่ในปัจจุบันพบว่ามียุโรปรางลักษณะเหมือนคนไทยในภาคอีสานทั่วไป (วรรณกรรม จงสง่ากลาง. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565)

2. การศึกษาเปรียบเทียบพิธีไหว้บรรพบุรุษระหว่างพิธีกรรมแกลมอและพิธีกรรมพ่อนปู่ตา พบว่าความหลากหลายทางชาติพันธุ์เป็นเอกลักษณ์และนำมาเผยแพร่ในถิ่นฐานที่ตนได้ย้ายมาตั้งกลุ่มชนของตนให้คนที่อาศัยในพื้นที่นั้นรับและนำมาปรับใช้ในวิถีชีวิต แต่เหนือสิ่งอื่นใดที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้นมี คือ ความคล้ายคลึงกันเรื่องความเชื่อด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือความเชื่อด้านผีบรรพบุรุษของตนที่ปกป้องรักษากลุ่มชนตนให้แคล้วคลาดปลอดภัย หายเจ็บไข้ได้ป่วยหากได้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อบูชาหรือกราบไหว้ ซึ่งในส่วนพิธีกรรมพ่อนปู่ตาและพิธีกรรมแกลมอได้มีความคล้ายคลึงในหลากหลายด้าน ดังนี้

1) ความเชื่อด้านการเคารพนับถือในผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์ของตน ซึ่งได้ประกอบพิธีเพื่อกราบไหว้บูชา และมีความเชื่อว่าหากได้ประกอบพิธีกรรมแล้วอาการเจ็บไข้ได้ป่วยจะหาย หมู่บ้านจะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขและปลอดภัยจากอันตราย ๆ ทั้งอุบัติเหตุ ไสยศาสตร์ รวมไปถึงน้ำ ปลา ฝนตกอุดมสมบูรณ์ในปีที่ได้ประกอบพิธีกรรม

2) ในพิธีมีการพ่อนรำ ทั้งพิธีพ่อนปู่ตาและพิธีแกลมอ เพื่อแสดงออกถึงกิริยาร่ายรำก่อนเริ่มทำพิธีเพื่ออัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษได้มาเข้าร่วมของแม่หมอพิธีแกลมอและประทับทรงปู่ตาในพิธีพ่อนปู่ตาเพื่อเริ่มพิธีในขั้นต่อไป

3) มีตัวแทนเป็นสัญลักษณ์ของผู้นำการประกอบพิธีเช่นเดียวกัน โดยพิธีพ่อนปู่ตาจะเรียกว่า “ประทับทรง” ส่วนพิธีแกลมอจะเรียกว่า “แม่หมอ” ซึ่งทั้งสองพิธีกรรมจะต้องเป็นหญิงเท่านั้นที่เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรม

4) อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทั้งสองพิธีมีความคล้ายคลึงกัน คือ ดอกไม้ ธูป เทียน เหล้า บุหรี่ เงิน ข้าว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ประกอบพิธีทั้งสอง หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปจะถือว่าพิธีทั้งสองจัดไม่สมบูรณ์ตามความเชื่อของทั้งสองพิธีกรรม

5) มีเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมและการพ่อนรำเพื่อบรรเลงขณะที่มีการทำพิธีทั้งสองพิธี

จากผลการวิจัยข้างต้นตามวัตถุประสงค์ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและสัมภาษณ์ทำให้คณะได้ทราบว่าพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นอีสานใต้ล้วนมีความคล้ายคลึงกันในการประกอบพิธีกรรม เนื่องจากด้วยความเชื่อ การนับถือผีบรรพบุรุษหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่มีความเชื่อกันว่าเป็นสิ่งที่ปกป้องรักษาและคุ้มครองครอบครัวและกลุ่มชาติพันธุ์ของตนกันมาอย่างยาวนานให้อยู่รอดปลอดภัยและสืบทอดความเชื่อเหล่านี้กันมาจากรุ่นสู่รุ่น ให้คงความเป็นเอกลักษณ์และได้ประกอบพิธีกรรมเหล่านี้เพื่อรักษาโรคร้ายไข้เจ็บ และทำนายดวงชะตาของหมู่บ้านหรือกลุ่มชาติพันธุ์ของตนตามสิ่งที่ตนได้นับถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นพิธีกรรม วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาและอนุรักษ์สืบไป

สรุปผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยในรูปแบบตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อพิธีกรรม	ความคล้ายคลึงกันของพิธีพืชนุปตาและพิธีแกลมอ				
		ความเชื่อด้านการ นับถือผีบรรพบุรุษ	การพืชนร่า	ตัวแทนผู้ ประกอบพิธี	อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบพิธี	เครื่องดนตรี
1	พิธีกรรมพืชนุปตา	✓	มีการร่ายรำ ก่อนเริ่มพิธี	“ประทับรับ ทรง”	ดอกไม้ ธูป เทียน เหล้า บุหรี เงิน ข้าว	✓
2	พิธีกรรมแกลมอ	✓	มีการร่ายรำ ก่อนเริ่มพิธี	“แม่หมอ”	ดอกไม้ ธูป เทียน เหล้า บุหรี เงิน ข้าว	✓

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเชิงคติชนวิทยา “พิธีไหว้บรรพบุรุษผ่านพิธีพืชนุปตาและพิธีแกลมอ” ของกลุ่มคนใน จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “พิธีกรรมแกลมอ” ของชาวกูย (ส่วย) ในจังหวัดบุรีรัมย์และเพื่อศึกษาความคล้ายคลึงกันของพิธีสำหรับไหว้บรรพบุรุษผ่าน “พิธีกรรมแกลมอ” และ “พิธีกรรมพืชนุปตา โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และหนึ่งในสมาชิกของคณะผู้วิจัยได้เคยเข้าร่วมประกอบพิธีกรรม ทำให้ข้อมูลที่น่าสนใจมีความน่าเชื่อถือ และผลของการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1) การเข้าร่วมพิธีกรรมดังกล่าวเป็นการบูชาเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษเพื่อรักษาอาการเจ็บไข้และทำนายดวงชะตาของหมู่บ้าน

2) เมื่อทำพิธีกรรมนี้จะส่งผลให้เกิดความร่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขของคนภายในชุมชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าพิธีกรรมทั้งสองมีความสอดคล้องกันทั้งด้านความเชื่อของตนในชุมชนและได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานโดยถ่ายทอดความเชื่อผ่านพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนในงานวิจัยครั้งนี้

ซึ่งพิธีกรรมพืชนุปตา มีการจัดที่เฉพาะเจาะจงดังนี้จะมีการจัดทำพิธีกรรมพืชนุปตา 3 ปี ต่อ 1 ครั้ง หากยังไม่เวียนครบ 3 ปี ในปีอื่น ๆ จะต้องทำพิธีกรรมจำฝ่ายแทน โดยการขำน้ำตาลและใบมะพร้าวผูกปมไปวางสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านที่ศาลปู่ตาแทนการพืชนุปตา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาและการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ การศึกษาความสัมพันธ์ด้านภาษาผ่านพิธีกรรมไหว้บรรพบุรุษที่สะท้อนภูมิปัญญาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์อีสานใต้

เอกสารอ้างอิง

กรภัทร์ สุขใหญ่. (มปป.). หนังสือนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สุรินทร์. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม, 2565, จาก <https://www.finearts.go.th/surinmuseum/view/25863>.

บัญญัติ สาลี. (2563). กูย : ว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาและตำนาน. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม, 2565, จาก http://human.msu.ac.th/doc/doc_research.

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษและจตุพร สีม่วง. (2562). **ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกเลอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย : กรณีศึกษาที่ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์**. มนุษยสังคม (มสส), ปีที่ 17(ฉบับที่ 3), 68-69.

ยโสธารา ศิริภาพระภากร. (2560). **คุณค่าทางจริยศาสตร์ : พิธีกรรมแกเลอของชาวไทยกูย**. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ปีที่ 12(ฉบับที่ 41), 13-19.

วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง. (2558). **เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 5 : ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอลำปลายมาศ (เอกสาร อัดสำเนา)**.

โสฬส ศิริไสย์และคณะ. (2538). **สารานุกรมชนชาติกูย**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

การสัมภาษณ์

วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง. ครูวิทยฐานะชำนาญการ. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565.

จันทร์ สะเทือนรัมย์. สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2565.

นุส บุญศิริ. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2565.

สื่อภาพถ่าย

นางสมพร ภูมิชัย, 2564. ออนไลน์.

วรรณกรณ์ จงสง่ากลาง. 2558. อัดสำเนา.

การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏใน เพลงลูกทุ่ง อีสาน

The Use of Metonymy to Link The Contextual Meaning of The Word "Bird" That Appears in The Isan Luk Thung Song

บุญจรรย์ สรสีสม¹, กัลญารัตน์ วงษ์มม², พันธิตรา สีธงชัย³, ภัทรภร รัตนบำรุง⁴, รัตนภรณ์ ปัญญาคม⁵
และ สุรัชย์ สุขสนิ⁶

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²⁻⁶นักศึกษาด้านสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, thaimcru.examination@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน และ 2) วิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหาภายใต้การจำแนกผลงาตามแนวคิดของอภิวัฒน์ ปรีชาประสาทสน และตารางการวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาการจำแนกผลงาตามทฤษฎีของอภิวัฒน์ ปรีชาประสาทสน ปรากฏผลงาในบทเพลงไทยการใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ทั้งหมด 2 ประเภท คือ ผลงาภาษาิต และผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือ ผลงาภาษาิตพบทั้งหมด 4 แห่งจาก 2 บทเพลง คือ เพลงนกเจ้า ของแก่ง สยาม จำนวน 2 แห่ง และเนื้อเพลงนกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ จำนวน 2 แห่ง ในขณะที่ผลงาประเภทผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือ พบทั้งหมด 7 แห่งจาก 3 บทเพลง ได้แก่ เพลงนกแดดแต่ ของยศ ภิญโญ จำนวน 1 แห่ง, เพลงนกแดดแต่ 2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ จำนวน 2 แห่ง และเนื้อเพลงนกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ จำนวน 4 แห่ง และ 2) การวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานนั้น ปรากฏการใช้ “นก” ที่เป็นสัตว์เพื่อบอกเล่าถึงเรื่องราวที่ผู้แต่งต้องการจะนำเสนอตามบริบทที่แตกต่างกันไปของบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน และเมื่อศึกษาพบว่า เพลงนกเจ้ามีการให้ความหมายโดยนามนัยจำนวน 1 แห่ง, เพลงนกเขาตู้จำนวน 3 แห่ง, เพลงนกแดดแต่ 1 แห่ง และเพลงนกแดดแต่ 2 (ฮักสุดท้าย) พบ 1 แห่ง ทำให้เห็นว่าการใช้ถ้อยคำ “ผลงา” และ “นก” เป็นนามนัย ที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานนั้นแต่ละบทเพลงมีการใช้ “ผลงา” ที่เป็นวัฒนธรรมของถิ่นอีสานมาอนุรักษ์ร้อยเรียงเป็นบทเพลงได้อย่างลงตัว มีการนำเอาผลงาข้างต้นมาร้อยเรียงขึ้นใหม่โดยยังคงมีเค้าโครงเดิม และความหมายที่คล้ายคลึงผลงาดั้งเดิมไว้อย่างสละสลวย ส่วนการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ “นก” เป็นนามนัยที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวในถิ่นอีสานมาประยุกต์ใช้ในบทเพลงได้อย่างลงตัวเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ถือเป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นว่าวัฒนธรรมอีสานจะยังไม่สูญหายไปตามกาลเวลา และบทเพลงไทยลูกทุ่งทั้ง 4 บทเพลงนี้จะ เป็นสื่อกลางที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่ชนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะเผยแพร่และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นมรดกของชาวอีสานให้รู้จักมากขึ้น

คำสำคัญ: นามนัย เชื่อมโยงความหมายนก บทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน บริบท ผลงา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to classify the phylum that appeared in the Isan Thai Luk Thung song and 2) to analyze the use. Nouns to connect the contextual meaning of the word "bird" in the Isan Thai Luk Thung Song. The tool used in this research is the content analysis under Apiwat's Preechapasat concept and an analysis of the use of metonymy to link the contextual meaning of the word "bird" in the Isan Thai Lukthung song. The results of the research were as follows: 1) A study of Apiwat's theory of classification. Preechapasat that appear in 2 types of Thai Lukthung Isan songs, namely Phayaphasit and Phaya Kiao or Phaya Krua. Phaphasit found a total of 4 places from 2 songs, namely Nokjao song of Keng Siam, 2 places and Nok Khao Tu lyrics of Yot Pinyo, 2 places, while Phayao or Pha Krua type found all 7 places from 3 songs. Including Nok Tae Tae song by Yot Pinyo, 1 number, Nok Tae Tae 2 (Last Hug) song by Yot Pinyo, 2 places, and Nok Khao Tu lyrics by Yos Pinyo, 4 places and 2) an analysis of the use of metonymy to link the contextual meaning of the word "bird" that appears in the Isan Luk Thung song, it appears that "bird" is an animal to tell a story that the author wants to present in different contexts of Thai Luk Thung Isaan songs and when the study found Song Nok Jao has implied meaning 1 place, Song Nok Khao Tu number 3 places, Song Nok Tae Tae 1 place and Song Nok Tae Tae 2 (Last Hug) found 1 place. It shows that the use of "Phaya" and "Bird" is a metonymy that appears in the Isan Thai Luk Thung song, each song uses "Phaya", a culture of the Isan region, to preserve the songs perfectly. The above phantasm has been brought and re-arranged with the same layout. and a meaning that is similar to the original. As for the analysis of the method of using "bird", a noun that is found in the Isan Thai Luk Thung song, it can be regarded as a symbol that shows the comparison of the surrounding environment in the Isan area to be perfectly applied in the song as well. This is what shows that Isan culture will not disappear over time and these 4 Thai Luk Thung songs will be a medium for conveying the culture to the next generation as well. Therefore, the researcher is interested in disseminating and continuing the cultural traditions that are the heritage of the Isan people to know more.

Keywords: Metonymy, Link the meaning, Nok, Isan luk thung song, Contextual, Phaya

บทนำ

เมื่อพิจารณาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ดินแดนที่มีบริเวณกว้างใหญ่ของประเทศไทย มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ได้รับอิทธิพลอยู่ด้วยกันในหลายด้าน เช่น ประเพณี ระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ การละเล่นต่าง ๆ ชาวอีสานจึงมีวิถีชีวิตส่วนใหญ่ที่ผูกพันกับธรรมชาติ ใช้ประโยชน์ของสภาพแวดล้อมสร้างความเป็นตัวตนผ่านวรรณกรรมพื้นเมืองที่สะท้อนความเป็นอยู่ ถิ่นกำเนิด รวมไปถึงความเชื่อ และวัฒนธรรม นับได้ว่าภาคอีสานเป็นดินแดนแห่งอารยธรรมที่มีการรักษาเอกลักษณ์ของตน ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างลงตัว และสืบทอดผ่านรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะเอกลักษณ์เฉพาะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดนั่นคือ “ภาษาอีสาน”

ภาษาอีสาน เป็นภาษาพื้นถิ่นของคนภาคอีสาน เป็นภาษาที่มีการพัฒนาขยายตัวมาโดยลำดับตามพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของภาษา ผู้คนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมักจะพูดหรือนำคำมาเชื่อมติดต่อกันให้มีความสละสลวยไพเราะตามลักษณะของคนไทยที่เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน จะเห็นได้จากถ้อยคำภาษาที่ปรากฏใน “ผญา” (สิริขญา คอนกรีต, 2548) คำคล้องจองของชาวอีสานนั้นไม่ได้เรียกว่า กาพย์ กลอน ฉันท์ แต่เรียกว่า “ผญา” คำที่คนโบราณอีสานนำมาเชื่อมต่อเป็นผญานั้นก็เช่นเดียวกันกับนักฉันทลักษณ์ไทยนำคำมาแต่งเป็นคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ (สำลี รักสุทธี, 2548) ผญาจึงเป็นกลอนที่ถูกสร้างตามคติความเชื่อ เป็นคติที่เป็นครรลองคลองธรรมในการดำเนินชีวิตของคนอีสานตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมเหล่านี้กำลังเลือนหายไปจากสังคมของชาวอีสาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาเพื่อสืบสานวัฒนธรรมทางด้านภาษาให้คงอยู่

ผญา, ปัญญา, ปรัชญา (wisdom, philosophy, maxim, aphorism) หมายถึง ปัญญา ความรอบรู้ ไหวพริบ สติปัญญา คำคม สุภาษิต หรือคำที่พูดเป็นปริศนาฟังแล้วได้นำมาคิดมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาคำตอบจากปัญหาว่าความจริงเป็นอย่างไร มีความหมายว่าอย่างไร (กิตติพงศ์ ดารักษ์, 2559) สรุปได้ว่า ผญาเป็นการใช้สำนวนภาษาถิ่นอีสาน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อคิด คติเตือนใจหรือความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง (ปรีชา ไชยสมคุณ, 2546) “ผญา” จึงเป็นบรรทัดฐานทางสังคมอีกอย่างหนึ่งของชาวอีสาน ที่คนในยุคก่อนจะต้องบอกกล่าวสั่งสอนลูกสอนหลานด้วยคำผญา เพื่อให้บุตรหลานของตนเองอยู่ในโอวาท ผญาจึงถือเป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่นักปราชญ์ในอดีตได้ตกทอดไว้แก่ชาวอีสาน เพราะนอกจากจะมีไว้เพื่อสั่งสอนแล้วผญายังมีหลายประเภท หากแต่คนทั่วไปจะคุ้นชินแต่กับผญาเพื่อเกี่ยวพาราณี ปัจจุบันผญากำลังจะเลือนหายไปตามสภาพสังคม แต่ยังคงมีวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานให้พบบ้าง เพราะยังมีคนรุ่นใหม่ที่ยังคงอนุรักษ์สืบทอดไว้ผ่านบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ศิลปินมีการนำเอาผญามาแต่งเป็นเนื้อเพลง จนเป็นที่นิยมและแพร่หลาย ผญาจะถูกสร้างขึ้นจากสิ่งที่พบในชีวิตประจำวัน ด้วยสังคมคนอีสานเป็นสังคมแบบเกษตร (Agrarian Society) เป็นสังคมของการเกษตรแบบยังชีพหรือเกษตรแบบช่วยเหลือตัวเอง คนอีสานส่วนใหญ่จะพึ่งพาธรรมชาติ พึ่งแรงงานคนและสัตว์ อยู่แบบพอเพียง อาหารต่าง ๆ สามารถหาได้จากป่า จากแหล่งน้ำ และเป็นสิ่งที่หาได้งายจากสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น เมื่อวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ระบบความคิดของคนจึงเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ปรากฏออกมาเป็นภาษาในรูปแบบของถ้อยคำปริชาด้วย (สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ, 2560, หน้า 1401) และยังมีพฤติกรรมของสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบกับการกระทำของคน ที่นิยมและพบมากที่สุดคือ การนำพฤติกรรมของ “นก” ที่น่าสนใจหลายอย่างไม่ว่าจะเป็น พฤติกรรมการเกี่ยวพาราณี การบินย้ายหาที่อยู่อาศัย มาเปรียบกับบุคคล โดยผญาบางแห่งจะเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่เป็นคนรัก (มาใช้เพื่อต้องการให้ความหมายโดยนัย) โดยในระยะเวลาพ.ศ. 2562 – 2564 ได้เกิดปรากฏการณ์ทางเพลงลูกทุ่งอีสาน คือ มีการเผยแพร่บทเพลงในชื่อของนกที่พบเจอได้ง่ายในภาคอีสานออกมา และได้รับความนิยมอย่างมากในคนภูมิภาคนั้น ในเนื้อเพลงมีการกล่าวถึงผญาที่พูดถึงความรักระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมาผูกเรื่องเล่านำเสนอในมุมมองของเพลง และขยายความหมายผ่านผญาทางภาษาอีสานให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น ถือเป็นอนุรักษภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน การบอกเล่าผ่านบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานที่ใช้นกเป็นสัญลักษณ์แทนการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะ เป็นถ้อยคำผญา หรือการใช้นกเพื่อนามนัย สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่มีความน่าสนใจ เพราะมีการใช้คำสำนวน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพ เนื้อเพลงสื่อความหมายลึกซึ้งกินใจ เป็นการอนุรักษ์คงไว้ด้วยวัฒนธรรมอันดี ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของภาคอีสานที่ควรอนุรักษ์และสืบทอดไว้แก่ชนรุ่นหลังเป็นอย่างสูง

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงต้องการเสนอการใช้องค์วิธีทางนามนัยด้วยนกที่ปรากฏในผญาผ่านบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน โดยใช้เพลงทั้งสิ้น 4 เพลง คือ เพลง นกแตดแต้, นกแตดแต้ 2 (ฮักสุดท้าย), นกเจ้า และนกเขาตู้ เพื่อสะท้อนความเป็นพื้นถิ่นอีสาน และเพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจนำไปปรับใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน
2. เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษานัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตกลุ่มตัวอย่างเป็นการเจาะจงเพลงไทยลูกทุ่งอีสานจาก www.youtube.com ในช่วงปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ.2564 โดยได้เลือกเพลงไทยลูกทุ่งอีสานที่มีการใช้พยางค์ และนกในเพลง จำนวน 4 เพลง ได้แก่

1. เพลง นกแดดแต่ ของยศ ภิญโญ (วันที่ 18 ตุลาคม 2562)
2. เพลง นกแดดแต่ 2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ (วันที่ 9 เมษายน 2563)
3. เพลง นกเจ้า ของเก่ง สยาม (วันที่ 24 มิถุนายน 2563)
4. เพลง นกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ (วันที่ 8 มกราคม 2564)

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการใช้คำ “ผลงา” และการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ “นก” เป็นภาษานัยที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน จำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลง นกแดดแต่ ของยศ ภิญโญ, เพลง นกแดดแต่ 2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ, เพลง นกเจ้า ของเก่ง สยาม และเพลง นกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ

3. ขอบเขตพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาและวิเคราะห์ภาษาจากบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานไม่รวมบทเพลงไทยลูกทุ่งในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ภาษาไทยถิ่นอีสานจากเพลงไทยลูกทุ่ง 4 เพลง เพื่อจำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน โดยเลือกใช้ตารางจำแนกผลงาจากเนื้อหาภายใต้การแบ่งถ้อยคำผลงาตามแนวคิดของ อภิวัฒน์ ปริษาประศาสน์ และตารางการวิเคราะห์การใช้ภาษานัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับกลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน และศิลปินนักร้องที่มีความเชี่ยวชาญ หรือเป็นเจ้าของภูมิปัญญาทางภาษาเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน
- ขั้นที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน
- ขั้นที่ 3 การจำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์กลวิธีการใช้นามนัยด้วยนกที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานทั้ง 4 บทเพลง ทำให้คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 การจำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ตามแนวคิดของอภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์

1) ตารางจำแนกผลงาประเภทผลงาภาษาที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

2) ตารางจำแนกผลงาประเภทผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

3.2 การวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามปริบทของคำว่า “นก” ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามปริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏใน เพลงลูกทุ่งอีสาน แบ่งผลการศึกษาได้เป็น 2 ประการ ได้แก่ การจำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ตามแนวคิดของอภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์ และการวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามปริบทของคำว่า “นก” ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ดังนี้

1. การจำแนกผลงาที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

ปรากฏการณ์ในปี พ.ศ. 2562 – 2564 ที่ผ่านมาพบว่ามีเกิดขึ้นของเพลงไทยลูกทุ่งอีสานที่ปรากฏนกในบทเพลง โดยในบทเพลงเหล่านี้ยังพบว่ามีการใช้ถ้อยคำ “ผลงา” ในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานด้วย ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความน่าสนใจ และมีส่งผลให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของชาวอีสาน ทำให้เห็นว่าคนอีสานมีความใกล้ชิดกับสัตว์ ในการแสดงออกทางภาษานั้น สะท้อนทางวัฒนธรรมที่มีที่มาจากสัตว์ต่าง ๆ เพราะผู้คนได้ใช้ชีวิตอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัย อยู่ภายใต้ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ถ้อยคำบริภาษที่มาจากธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงการมองธรรมชาติของคนอีสานที่เป็นสังคมแบบเกษตรโดยมีอาชีพหลักคือการทำนา

เมื่อศึกษาตามแนวคิดของอภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์ โดยละเอียดแล้ว พบว่ามีผลงานั้นแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท คือ ผลงาภาษา ผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือ ผลงาอวยพร และผลงา (อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์, 2527 : หน้า 7 - 42) และพบว่าผลงาในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานทั้งหมด 2 ประเภท ได้แก่ ผลงาประเภทภาษา และผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือ ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักพบว่ามีผลงานำเอาผลงาทั้งสองประเภทมาร้อยเรียงเป็นเนื้อเพลงขึ้นใหม่จากเค้าโครงเดิม โดยยังคงความหมายที่ใกล้เคียงกันไว้ โดยจะเรียงตามลำดับที่พบ ดังนี้

1.1 ผลงาภาษา คือ ผลงาที่เป็นคำเตือน คำแนะนำสั่งสอนให้ประพฤติสิ่งที่ดีงาม และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีบางที่ เรียกว่า ผลงาก้อมหรือโตงเตง เป็นผลงาสั้น ๆ กะทัดรัด ได้ใจความไปในทางสั่งสอน มักจะเป็นคำสอนหลายประเภทหลายระดับ มีคำสอนสำหรับคนทุกระดับชั้นในสังคมรวมทั้งสอนสั่งจะธรรมในชีวิต (อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์, 2527 : หน้า 7 - 42) ดังเนื้อเพลงต่อไปนี้

บได้ฮักกันแล้ว เฮาบ่สมกันแล้ว มีแต่แนวเหม็นกยุไปหน้า

กักขังมโนไว้ตนเดิบว่าสั้นว่า ก่อนสิมาจาว่า...

ว่า (แต่) “นกเจ้าสิบินเจ็ยเจ็ดหนี” ฮักเฮานี้อยู่คนละกำฝ่าย

ชี้ข้าเงาะป่าบ้ำไบ้ บ่ควรคูรจนาบ้อง

(เพลงนกเจ้า ของเก่ง สยาม)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า เมื่อไม่ได้รักกันและครองคู่เป็นคู่สร้างคู่สมกันแล้ว เมื่อยังอยู่ด้วยกันก็จะทำให้เกิดเกลียดกันไปทุกวัน สิ่งที่เกิดขึ้นในใจมานานเมื่อพูดออกมาทำให้ความรักสลายหายไป เพราะความรักทั้งสองฝ่ายไม่เหมาะสมกัน เนื้อเพลงในตอน “ว่า (แต่) นกเจ้าลิบินเจียเจ็ดหนียักเฮานี้อยู่คนละก้าฝ่าย” พบว่าสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “คาคสิได้ บินมาคือนกเจ้า คาคสิปได้ บินเจียเจ็ดหนี” ซึ่งถอดความได้ว่า ถึงคราวจะได้โชคลาภก็วิ่งเข้ามาหาเอง แต่ถึงคราวจะไม่ได้ ก็พลาดหวังอย่างไม่น่าเชื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตั้งหวังใจไว้มากเกินไป เวลาไม่สมหวังจึงคิดอย่างน้อยใจ (ศิริลักษณ์ หาซิ่น, 2558, ออนไลน์)

“ใจประสงค์ช่างกลางบ้านกะว่าดวง คนใจฟังปลิวหายไปตามป่อง”

ความฮักที่เคยได้จากน้อง บินไปคือนกเจ้า...

(เพลงนกเจ้า ของเก่ง สยาม)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า ไม่ว่าจะทำอะไรที่ดียิ่งกว่าไม่ดี หากคนเรานั้นหมัดใจ ความรักที่เคยมีให้กันตั้งแต่แรกก็สลายหายไปสุดท้ายก็ต้องแยกทางกัน ซึ่งเนื้อเพลงในตอน “ใจประสงค์ช่างกลางบ้านกะว่าดวง คนใจฟังปลิวหายไปตามป่อง” พบว่าสอดคล้องกับผลงาในอีสานคือ “ใจประสงค์สร้าง กลางดงกะว่าท่ง ใจชี้คร้าน กลางบ้านกะว่าดวง” ซึ่งถอดความได้ว่า ถ้าใจสู้ (ขยัน) อยู่กลางป่าดงก็เหมือนกลางทุ่ง ถ้าเกียดคร้านแม้อยู่กลางหมู่บ้านก็เหมือนในกลางป่า (พรรษชล แข็งซัน, 2555 : 54)

“ได้กินก้อยเจ้าลิ้มแจ้วแพ้วผัก

กินพาเงินพาคำเจ้าสำอางลิ้มอ้าย”

ไสว่าลิฮักกันจนตาย

เจ้าบ่แคร้วไผลิเป็นจิงไต

ฮักสุดท้ายกะแคล้วง

(เพลงนกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า เมื่อได้กินดี อยู่ดี มีความสุข เลยลิ้มสิ่งที่เคยลำบาก ลิ้มคนที่เคยลำบากด้วยกันมาก่อน คำพูดที่เคยบอกว่าจะรักกันจนตาย สุดท้ายก็ไม่เคยสนใจว่าใครจะเป็นอย่างไร ที่เคยพูดว่าเป็นรักครั้งสุดท้ายก็แค่คำพูดที่ไม่จริง ซึ่งเป็นฝ่ายที่มีการพูดประชดประชันในความรักที่มีต่ออีกฝ่ายว่าจะรักกันตลอดไปนั่นเอง พบว่าเนื้อเพลงในตอน “ได้กินก้อยเจ้าลิ้มแจ้วแพ้วผัก กินพาเงินพาคำเจ้าสำอางลิ้มอ้าย” มีความสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “ค้นได้กินลาบก้อย ออย่าลิ้มแจ้วแพ้วผัก กินพาเงินพาคำออย่าลิ้มกะเบียนฮ้าง” ซึ่งถอดความได้ว่า เมื่อได้ดิบได้ดีหรือฐานะดีขึ้นก็อย่ากลายเป็นคนลิ้มตัวเหมือนวัวลิ้มตีนหละให้หนักถึงอดีตคราวยากจน (วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม, ม.ป.ป.) ซึ่งเป็นผลงาที่ผู้สูงอายุใช้ในกรณีการสอนหรือพูดถึงให้ผู้ฟังได้คิดถึงความลำบากที่ผ่านมากกว่ามีใครผ่านความลำบากมาด้วยกัน

ให้อภัยเจ้าตั้งหลายเทื่อ

บ่น่าเชื่อว่าเจ้าสิไลลิ้มง่าย

“ได้เป็นพญาซี่ข้างโตใหญ่

บัตลิ้มจ้อยผู้หย่างดิน”

(เพลงนกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า การให้อภัยของฝ่ายชายที่มีต่อฝ่ายหญิง แต่ฝ่ายหญิงไม่เคยสำนึกถึงบุญคุณฝ่ายชายเลยแม้แต่ครั้งเดียว และเมื่อได้ดิบได้ดีกับคนใหม่ก็ลิ้มฝ่ายชายที่มีฐานะต่ำกว่า เนื้อเพลงในตอน “ได้เป็นพญาซี่ข้างโตใหญ่ บัตลิ้มจ้อยผู้หย่างดิน” พบว่าสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “ค้นเจ้าได้ซี่ข้างกั้งฮ่มเป็นพระยา ออย่าได้ลิ้มคนทุกข์ผู้ซี่ควายคอนกล้า” สามารถถอดความได้ว่า ถ้าได้ดิบได้ดีหรือได้เป็นใหญ่แล้วก็อย่าได้ลิ้มผู้คนรอบข้าง

ซึ่งเป็นผญาที่ใช้สอนผู้ฟังว่าการได้เป็นคนใหญ่คนโตหรือได้ดีไม่ควรลืมถิ่นฐานบ้านเกิดหรือคนที่อยู่รอบข้าง (ศิริลักษณ์ หาซิ่น, 2558, ออนไลน์)

ตารางจำแนกผญาประเภทผญาภษิตที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานโดยจำแนกตามแนวคิดของอภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์ สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การจำแนกผญาประเภทผญาภษิตที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

ลำดับ	ชื่อเพลง	ตำแหน่งที่พบ (แห่ง)	ถ้อยคำผญาที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน	
			ผญาประเภทภษิต	ถอดความ
1	นกเจ้า	2	1) “คาคสิดได้ บินมาคือนกเจ้า คาคสิดได้ บินเจ้ยเจ็ดหนี”	1) ถึงคราวจะได้โชคลาภก็วิ่งเข้ามาหาเอง แต่ถึงคราวจะไม่ได้ ก็จะไม่พลาดหวังอย่างไม่น่าเชื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตั้งหวังใจไว้มากเกินไป เวลาไม่สมหวังจึงคิดอย่างน้อยใจ
			2) “ใจประสงค์สร้าง กลางดงกะว่าท่ง ใจซี้คร้าน กลางบ้านกะว่าดง”	2) ถ้าใจสู้ (ขยัน) อยู่กลางป่าดงก็เหมือนกลางทุ่ง ถ้าเกียจคร้านแม้อยู่กลางหมู่บ้านก็เหมือนในกลางป่า
2	นกเขาตุ้	2	1) “คันได้กินลาบก้อย อย่าลืมแจ่วแพ้วผัก กินพาเงินพาคำอย่าลืมกะเปียนฮ้าง”	1) เมื่อได้ดิบได้ดีหรือฐานะดีขึ้นก็อย่ากลายเป็นคนลืมตัวเหมือนวัวลืมตีนทะเลให้นึกถึงอดีตคราวยากจน
			2) “คันเจ้าได้ซี้ซ้างกั้งฮ่อมเป็นพระยา อย่าได้ลืมคนทุกซู่ซู่ควายคอนกล้า”	2) ถ้าได้ดิบได้ดีหรือได้เป็นใหญ่แล้วก็อย่าได้ลืมผู้คนรอบข้าง

จากตารางข้างต้น พบว่าการวิเคราะห์ผญาประเภทภษิตจากเนื้อเพลงข้างต้น จะเห็นได้ว่าเนื้อเพลงที่แต่งขึ้นมาได้มีการนำผญาของอีสานมาสร้างขึ้นมาใหม่ แต่ยังคงเค้าเดิมในผญาอีสานรวมทั้งความหมายที่คล้ายกับต้นแบบมีด้วยกันทั้งหมด 4 แห่งด้วยกัน ได้แก่ เพลงนกเจ้า ของเก่ง สยาม จำนวน 2 แห่ง และเนื้อเพลงนกเขาตุ้ ของยศ ภิญโญ จำนวน 2 แห่ง

1.2 ผญาเกี่ยวหรือผญาเครือ เป็นผญาที่ใช้เจรจาโต้ตอบกัน ใช้เกี่ยวพาราสิระหว่างหนุ่มสาว ทักทายปราศรัย แสดงความอาลัย เสียสละ หรือใช้เพื่อกล่าวสรรเสริญกัน โดยกล่าวโต้ตอบสลับกันในทันทีทันใด (อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์, 2527 : หน้า 7 - 42) ซึ่งพบได้จากเนื้อเพลงดังต่อไปนี้

เจ็บคักยามเห็นน้องฮักเขา เว้วว่าจบง่าย ๆ

“พ้อใหม่มีกหน้า ลืมซู่ผู้เก่าหลัง”

บ่ใจจนฮักฮ้าง มาสา่งทำนองลงได้

(เพลงนกแตดแต้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า รู้สึกเจ็บเมื่อเห็นอีกฝ่ายไปรักคนอื่น และบอกเลิกยุติความสัมพันธ์อย่างง่ายดายเมื่อเจอคนใหม่ ลืมคนที่เคยรักในครั้งอดีต ย่ำยี้หัวใจจนรักพังสลายไม่น่าเชื่อว่าจะทำได้ลง ซึ่งเนื้อเพลงในท่อน “พ้อใหม่มีกหน้า ลืมซู่ผู้เก่าหลัง” พบว่าสอดคล้องกับผญาในอีสานคือ “พ้อใหม่มีกหน้า ลืมซู่ผู้เก่าหลัง” ซึ่งถอดความได้ว่า ความไม่รู้จักพอในเรื่องกามารมณ์ของคนทั้งหญิงและชายไปหลงรักคนอื่นนอกจากแฟนหรือคูครองของตน (อนุ

ทิพย์ ธารทอง, 2557) ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีที่อกหัก เสียใจจากหญิงอันเป็นที่รักโดยมีการพูดเสียดสีน้อยออกน้อยใจในการให้คำมั่นสัญญา

อย่าสุ่มเผลอกัน ชั้นหม่อมพระนางสิริคังตัว

“ใจประสงค์ฮักเจ้า บมีปิ่นเปลี่ยนไป”

(เพลงนกแดดแต่2 (ฮักสุดท่าย) ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า หากจะหวนคืนกลับมารักกันเหมือนเก่าอย่าได้กังวลมาก เพราะไม่ว่าอย่างไรนั้นก็ยังคงรักเหมือนเดิมไม่มีเปลี่ยนแปลง ซึ่งเนื้อเพลงในตอน “ใจประสงค์ฮักเจ้า บมีปิ่นเปลี่ยนไป” พบว่าสอดคล้องกับผลงาในอีสานคือ “คนที่ตั้งสัจหมั้นเที่ยง บได้คิดเบี่ยงเลี้ยวหลงลื้อหลอกใจ” สามารถถอดความได้ว่า พี่ที่ตั้งใจมั่นรักน้องไม่เคยคิดเปลี่ยนใจ (พล พระยาแล, ม.ป.ป.) ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีที่ถูกผู้ชายพูดถึงความรักที่มั่นคงไม่มีวันเปลี่ยนแปลง

“ชั้นผูกกระแดดเต่า บไลลิมซู้เก่า

“อ้ายบลิ้มฮักเค้า คือด้ามดอกดั่งกัน”

อีตะเว้นกะยังขึ้นอีเก็งยังงามสิบห้าค่า

อ้ายสิบลิ้มค่าให้จ้อจำเด้อแฟนอ้าย

คั้นฟ้าสิบปิ่นกะสิบไลลิมง่าย ฮักสุดท่ายกะคือเจ้า

(เพลงนกแดดแต่2 (ฮักสุดท่าย) ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นถอดความโดยรวมได้ว่า ฝ่ายหญิงว่าหากยังไม่ลิ้มผู้ที่เป็นคนรักเก่าเช่นฝ่ายชาย ฝ่ายชายก็จะไม่ลิ้มฝ่ายหญิงเช่นเดียวกัน หากดวงอาทิตย์ยังคงสว่าง พระจันทร์ยังสวยในคืนวันเพ็ญ ฝ่ายชายก็ยังจะยึดมั่นในคำพูดเสมอไม่ว่าฟ้าดินจะถล่มก็จะไม่ลิ้ม เพราะไม่ว่าอย่างไรรักสุดท้ายของฝ่ายชายนั้นยังคงเป็นฝ่ายหญิงเสมอ ซึ่งเนื้อเพลงในตอน “ชั้นผูกกระแดดเต่า บไลลิมซู้เก่า อ้ายบลิ้มฮักเค้า คือด้ามดอกดั่งกัน” ยังพบว่ามีผลสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “เจ้าผู้ผูกกระแดดเต่าหากินไกลเขต เจ้ามาลิ้มพี่น้องเจ้ามาย่องผู้อื่นดี ตั้งแต่ก็เจ้ากะวามัง ๆ จักว่าฟังความไผจั่งได้ไลลิมซู้” สามารถถอดความได้ว่า คนที่ออกไปทำงานห่างไกลบ้านเกิด ดันมาลิ้มญาติพี่น้อง ไปยกยอผู้อื่นดีกว่าเมื่อก่อนก็ว่าดี ๆ แต่ไปฟังใครมาถึงได้ลิ้มความหลัง ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีการหลงลืมถิ่นหรือสิ่งอันเป็นที่รัก

“ความฮักที่อ้ายให้เจ้า

มันมันแก่นคือจิงเสาเข็ม

กะคือจิงเกลือที่บ่เขาเค็ม

คือจิงแก้วตาในดวงใจ”

ให้อภัยเจ้าตั้งหลายเทื่อ

บ่น่าเชื่อว่าเจ้าสิไลลิมง่าย

(เพลงนกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นสามารถถอดความโดยรวมได้ว่า ความรักที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิง ซึ่งมีความมั่นคงเหมือนกับเสาเข็มและเหมือนเกลือที่รักษาความเค็ม เปรียบฝ่ายหญิงเหมือนแก้วตาในดวงใจ เมื่อฝ่ายชายให้อภัยฝ่ายหญิงในหลาย ๆ ครั้งแต่ฝ่ายหญิงกลับลืมได้อย่างง่ายดาย เนื้อเพลงในตอน “ความฮักที่อ้ายให้เจ้า มันมันแก่นคือจิงเสาเข็ม กะคือจิงเกลือที่บ่เขาเค็ม คือจิงแก้วตาในดวงใจ” พบว่าสอดคล้องกับผลงาในอีสานคือ “ฮักกันไว้คือข้าวเหนียวหนึ่งใหม่เด้อพี่น้อง อย่าสิไลลามางคือน้ำถึกข้าวเหนียว ไปพูนกินปลามาก็กินเขาเค็มเก่าคือหลัง อย่าสิเพพาฟังคือจิงเรือโดนคลื่น” ซึ่งถอดความได้ว่า ความรักที่เหมือนข้าวเหนียวที่เพิ่งสุก อย่าเลิกรักกันเหมือนข้าวเหนียวโดนน้ำ เคยประพุดต่ออย่างไรก็ตามแบบเดิมไม่เปลี่ยนแปลง (พล พระยาแล, ม.ป.ป.) ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีมั่นคงในรัก

“ปานปล่อยเขียนลงตม”

คือบ่สมกับที่อ้ายฮัก

คือซี้ใสใจคือสั่งมาเฮ็ดกันคัก

กินอ้มแล้วกะแขวหนี

(เพลงนงเขาตู้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นสามารถถอดความโดยรวมได้ว่า การเปรียบเปรยว่าเหมือนการซื้อโพรงให้กะรอก คือปล่อยฝ่ายหญิงให้ไปตามทางที่อยากไป ยอมผิดหวังโดนทำร้าย สุดท้ายฝ่ายหญิงก็มาหลอกให้รักแล้วก็ทิ้งไป เนื้อเพลงในท่อน “ปานปล่อยเขียนลงตมคือบ่สมกับที่อ้ายฮัก” พบว่าสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “ปล่อยเขียนลงตม” ซึ่งสามารถถอดความได้ว่า ปลาไหลนั้นถือให้ออกาสหลุดมือลงไปในโคลนตมแล้ว โอกาสที่จะจับคืนมาเป็นเรื่องยากคนเราเช่นกัน ถ้าปล่อยไปตามความยากแล้วก็ยากที่จะนำกลับมาสู่กระแสแห่งความดีได้จึงมีระเบียบวินัยกำกับ (ธนวัฒน์ สิน เทา, 2560) ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีตัดพ้อ เสียดสี เพื่อเปรียบเทียบให้ผู้ฟังมองเห็นสิ่งที่ไม่ควรปล่อยผ่าน เพราะยากที่จะกลับมา

“นงเขาตู้พรากคู่กะยังขัน

กาโตคำพรากฮัง ยังฮ้ำฮอน”

เจ้าผู้นงกระแดดเด้า จากคอนเจ้าบินจรปคืนหลัง

(เพลงนงเขาตู้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นสามารถถอดความโดยรวมได้ว่า ความรักที่อยู่ไกลจากคนรักยังซื่อสัตย์ จากกันยังคิดถึง ฝ่ายหญิงจากไปยังไม่หวนคืน ซึ่งเนื้อเพลงในท่อน “นงเขาตู้พรากคู่กะยังขัน กาโตคำพรากฮังยังฮ้ำฮอน” พบว่าสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “นงเขาตู้พรากคู่กะยังขัน กาเววอนพรากฮังกะยังฮ้อง น่องพรากฮ้ายคำเดียวบ่เอ็นสิ่ง คันบ่เอ็นสิ่งไกลขอให้อเอ็นสิ่งไกล” ซึ่งถอดความได้ว่า นกพรากคู่ พรากรัง ยังร้องเพรียกหา แต่น่องจากที่ไปไม่มีแม้คำรำลาก็ไม่มี (กิตติพงศ์ ดารักษ์, 2559) ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีที่พรรณนาโวหารโดยการอุปมาเปรียบถึงหญิงอันเป็นที่รักแต่ไม่สมหวังความรัก

“ลืบปีกะลิด่า ชาวพรรยาจะลืออยู่

คันบ่ได้เป็นคู่ กอดก่ายอยู่เคียงหมอน”

มีใหม่ซ้อ อ่อนอ่อนยแต่ทางเขา

เจ้าไปหลงมัวเมาบ่เคยสนใจอ้ายเลย....

(เพลงนงเขาตู้ ของยศ ภิญโญ)

เนื้อเพลงข้างต้นสามารถถอดความโดยรวมได้ว่า ไม่ว่านานเท่าไรก็ยังคงรออยู่ที่เดิมหากไม่ได้ครองคู่กันถึงแม้คนที่ตนรักจะไม่เคยสนใจ เนื้อเพลงในท่อน “ลืบปีกะลิด่า ชาวพรรยาจะลืออยู่ คันบ่ได้เป็นคู่กอดก่ายอยู่เคียงหมอน” พบว่าสอดคล้องกับผลงาที่พบในอีสานคือ “ลืบปีกะลิด่าชาวพรรยาจะลืออยู่ คันบ่ได้เป็นคู่เห็นแต่อู่แองน้ำกะปานได้นั่งเทียม” ซึ่งถอดความได้ว่า ลืบปี ยี่ลืบปีก็จะรอน้องอยู่ ถึงไม่ได้เคียงคู่น้องมองเห็นแค่ตุ่มใส่น้ำก็เหมือนได้นั่งเคียง (กิตติพงศ์ ดารักษ์, 2559) ซึ่งเป็นผลงาที่ใช้ในกรณีที่ตัดพ้อหรือกล่าวถึงความสัมพันธ์ที่ไม่สมหวัง

ตารางจำแนกผลงาประเภทผลงาภาษิตที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานประเภทผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานโดยจำแนกตามแนวคิดของอภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์ สามารถสรุปได้นี้

ตารางที่ 2 การจำแนกผลงาประเภทผลงาภาษิตที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานประเภทผลงาเกี่ยวหรือผลงาเครือจากบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

ลำดับ	ชื่อเพลง	ตำแหน่งที่พบ (แห่ง)	ถ้อยคำผญาที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน	
			ผญาประเภทผญาเกี่ยวหรือผญาเครือ	ถอดความ
1	นกแตดแต้	1	1) “พ้อใหม่มีกหน้า สิมขู้ผู้เก่าหลัง”	ความไม่รู้จักพอในเรื่องการมรดกของคนทั้งหญิงและชายไปหลงรักคนอื่นนอกจากแฟนหรือคู่ครองของตน
2	นกแตดแต้ 2 (ฮักสุดท้าย)	2	1) “คันพีตั้งสัจหมั้นเที่ยง บ่ได้คิดเบี่ยงเลี้ยวลวงล้อหลอกผ”	1) พีนี้ตั้งใจมั่นรักน้องไม่เคยคิดเปลี่ยนใจ
			2) “เจ้าผู้นกกะแตดเด้าหากินไกลเขตเจ้ามาลิมพี น้องเจ้ามาย่องผู้อื่นดีตั้งแต่ก็เจ้าจะว่ามั่ง ๆ จักว่าฟังความไผจั่งได้โลลิมขู้”	คนที่ออกไปทำงานห่างไกลบ้านเกิดต้นมาลิมญาติพี่น้อง ไปยกยอผู้อื่นดีกว่าเมื่อก่อนก็ว่าดี ๆ แต่ไปฟังใครมาถึงได้ลิมความหลัง
3	นกเขาตุ้	4	1) “ฮักกันไว้คือข้าวเหนียวหนึ่งใหม่ เตื่อพีน้อง อย่าสิโลลาม่างคือน้ำถักข้าวเหนียว ไปพูนกินปลามาพีกินเช่าคือเก่าคือหลัง อย่าสิเพพาฟังคือจั่งเรือโดนคลื่น”	1) ความรักที่เหมือนข้าวเหนียวที่เพิ่งสุก อย่าเลิกกรากันเหมือนข้าวเหนียวโดนน้ำ เคยประพุดทุกอย่างก็ทำแบบเดิมไม่เปลี่ยนแปลง
			2) “ปล่อยเอียนลงตม”	2) ปลาไหลนั้นถือให้โอกาสหลุดมือลงไปในโคลนตมแล้ว โอกาสที่จะจับคืนมาเป็นเรื่องยากคนเราเช่นกัน ถ้าปล่อยไปตามความยากแล้วก็ยากที่จะนำกลับมาสู่กระแสแห่งความดีได้จึงมีระเบียบวินัยกำกับ
			3) “นกเขาตุ้พรากคู่กะยังขัน กาเวา วอนพรากฮังกะยังฮ้อง น้องพรากอ้ายคำเดียวบ่เอิ้นสั่ง คับบ่เอิ้นสั่งใกล้ขอให้อิ้นสั่งไกล”	3) นกพรากคู่ พรากรัง ยังร้องเพรียกหา แต่น้องจากพีไปไม่มีแม้คำรำลาก็ไม่มี
			4) “สิบปีกะสิถ้าชาวพรรษาจะสืออยู่ คับบ่ได้เป็นคู่เห็นแต่อุแ่องน้ำกะปานได้นั่งเทียม”	4) สิบปี ยี่สิบปีก็จะรอน้องอยู่ ถึงไม่ได้เคียงคู่น้องมองเห็นแค่ตุ้มใส่น้ำก็เหมือนได้นั่งเคียง

จากตารางข้างต้น พบว่าการวิเคราะห์ซึ่งจากการศึกษาวิจัยในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานครั้งนี้พบว่ามีความผญาประเภทผญาเกี่ยวพาราสิหรือผญาเครือ จำนวน 7 แห่งด้วยกัน พบในเนื้อเพลงนกแตดแต้ ของยศ ภิญโญ จำนวน 1 แห่ง, เพลงนกแตดแต้2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ จำนวน 2 แห่ง และเนื้อเพลงนกเขาตุ้ ของยศ ภิญโญ จำนวน 4 แห่ง

2. การวิเคราะห์การใช้ภาษานัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

สังคมอีสานเป็นสังคมของการเกษตรแบบยังชีพหรือการเกษตร นอกจากจะใกล้ชิดธรรมชาติแล้ว ชาวอีสานยังคงต้องพึ่งพาธรรมชาติ พึ่งแรงงานของสัตว์ หรืออาหารต่าง ๆ จากท้องนา จากป่า และแหล่งน้ำ เมื่อวิถีชีวิตเป็นแบบนี้ระบบความคิดของคนจึงเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ดังนั้นในท้องถิ่นอีสานจึงมักจะหยิบยก “นก” ที่เป็นสัตว์ที่พบได้ง่ายตามบ้านเรือน หรือทุ่งนา มาใช้ให้ความหมายแทนสิ่งรอบตัว โดยในอดีตมักใช้ในกิจกรรมร้องเล่น เช่น ญาหรือเพลงสอย ซึ่งปัจจุบันนั้นได้เลือนหายไปตามสภาพสังคมแต่ยังมีการนำมาแต่งเป็นเพลงไทยลูกทุ่งจนได้รับความนิยม ซึ่งทำให้เห็นถึงกระบวนการคิดของคนอีสาน และวิถีชีวิตของคนอีสานจากการให้ความหมายด้วยการนามนัย

เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980 : 35 – 39) กล่าวถึงนามนัยเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่สะท้อนระบบปรัชญาของผู้ใช้ภาษา โดยการที่ผู้ใช้ภาษากล่าวถึงสิ่งหนึ่งเพื่ออ้างอิงไปยังอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและอยู่ในแวดวงโมโนทัศน์เดียวกัน นอกจากนี้ Ungerer และ Schmid (2006) ยังได้เสนอว่าเป็นระบบโมโนทัศน์และมีกระบวนการเชื่อมโยงความหมายเช่นเดียวกับอุปลักษณ์ (metaphor) แต่จะแตกต่างกันตรงที่นามนัยเป็นนัยเป็นการเชื่อมโยงความหมายในแวดวงความหมายเดียวกัน ส่วนอุปลักษณ์เป็นการเชื่อมโยงความหมายเชิงนามนัยที่เราจะพบได้ในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่าง เช่น การเชื่อมโยงความหมายแบบส่วนย่อย – ส่วนใหญ่ (part – whole) ส่วนใหญ่ – ส่วนย่อย (whole – part) สถานที่แทนคน (place for person) วัสดุแทนสิ่งของ (material for object) เป็นต้น

เมื่อพิจารณาบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานทั้ง 4 บทเพลง พบว่ามีการใช้นามนัยโดยการใช “นก” ที่เป็นสัตว์มาใช้เป็นสัญลักษณ์ตามสภาพสังคมของคนอีสาน เพื่อบอกเล่าถึงเรื่องราวที่ผู้แต่งต้องการจะนำเสนอ ซึ่งจะมีลักษณะการให้ความหมายโดยนามนัยที่แตกต่างกันไปตามบริบทของบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน และเมื่อพิจารณาโดยละเอียดจึงพบว่าเพลงนกเจ้ามีการให้ความหมายโดยนามนัยจำนวน 1 ตำแหน่ง, เพลงนกเขาตุ้จำนวน 3 ตำแหน่ง, เพลงนกแตตแต้ 2 ตำแหน่ง และเพลงนกแตตแต้ 2 (ฮักสุดท้าย) พบ 1 ตำแหน่ง ดังนี้

1. เพลงนกเจ้า – เก่ง สยาม ปี 2563 พบจำนวน 1 ตำแหน่ง ดังนี้

“ว่านกเจ้าสิบินเจ้ยเจ็ดหนี ฮักเฮานี้อยู่คนละกำฝ้าย

ซี้ข้าเงาะป่าบ้าใบ้ บ่ควรรู้จรรยาน้อง

ใจประสงค์อย่างกลางบ้านกะว่าดวง คนใจฟงปลิวหายไปตามป่อง

ความฮักที่เคยได้จากน้อง บินไปคือนกเจ้า”

เนื้อเพลงข้างต้น พบว่ามีการใช้นามนัย คำว่า “นกเจ้า” ซึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความรัก เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่จีรังยั่งยืน เมื่อมาแล้วก็หายไป มีพบและมีจาก เหมือนนกเจ้าที่บินโฉบมาแล้วก็บินกลับไป เมื่อปรารถนาสิ่งใดแล้วได้สิ่งนั้นตั้งใจก็มักจะเป็นความสมหวัง หากปรารถนาแต่ไม่ได้ตั้งปรารถนาก็จะเป็นความผิดหวัง ดังเนื้อเพลงนกเจ้าที่ให้ความหมายโดยรวมว่า ความรักที่มีอยู่นั้นกำลังจะหลุดลอยไปเพราะไม่มีวาสนาเป็นเนื้อคู่กัน เหมือนเงาะป่าที่ไม่คู่ควรจรรยา เปรียบเทียบกับการความรักของฝ่ายชายที่มีฐานะต่ำต้อยกว่าฝ่ายหญิง

2. เพลงนกแตตแต้ – ยศ วิทยุโย ปี 2562 พบจำนวน 2 ตำแหน่ง ดังนี้

“กะจักว่านกแตตแต้ บินข้ามป่าฮักผู้ได้มา

ผู้สาวสำน่อยแพนอ้ายจั่งบอกลา ป่าอ้ายให้เสียใจ”

“เจ้าผู้นกกระแตตเต้า ซู้เกាប់หลูโดน

มาสร้างเป็นแท้น้อคน ฮักบ่โดนกะสิมอ้าย”

เนื้อเพลงข้างต้น พบว่ามีการใช้นามนัยคำว่า “นกแตตแต้” ที่ใช้เป็นชื่อเพลง และเมื่อพิจารณาในเนื้อเพลงยังพบว่ามีการใช้คำว่า “นกแตตแต้” และ “นกระแตตเต้า” โดยนกทั้ง 2 ชนิดนี้ผู้แต่งต้องการสื่อให้เห็นถึงการให้ความหมายถึง ผู้หญิงที่เจ้าซู้ไปเรื่อย เมื่อไปเจอคนรักใหม่ก็ไม่สนใจใคร่คิดรักเก่า ดังเนื้อเพลงข้างต้นจะพบว่ามีการใช้ “นกแตต

แต่” และ “นกรกระแดดเต้า” มาเป็นนามนัย โดยความหมายของเพลงนี้โดยรวมนั้นมีการกล่าวถึงฝ่ายหญิงที่ทิ้งฝ่ายชายไปหาชายชู้และย่ำยีความรักที่ฝ่ายชายมีให้แบบไม่รู้สึกสงสารหรือมีเอื้อโยหลงเหลืออยู่

3. เพลงนกแดดเต้า 2 อักสุดท้าย - ยศ วิทยุโย ปี 2563 พบจำนวน 1 แห่ง ดังนี้

“อย่าสูมิแฉวกัน ขึ้นหม่อมพระนางสิโคงเต้า

ใจประสงค์อักเจ้า บมีขึ้นเปลี่ยนไป ขึ้นผูกกระแดดเต้า

บไล่มชู้เก่า อ้ายบลิ้มอักเค้า คือด้ามดอกตั่งกัน

อิตะเว้นกะยังขึ้นอี่เก็งยังงามลิบห้าค่า อ้ายลิบลิ้มค่าให้จ้อจำต่อแพนอ้าย

คั้นฟ้าลิบขึ้นกะลิบไล่มง่าย อักสุดท้ายกะคือเจ้า”

เนื้อเพลงข้างต้นที่ให้ความหมายโดยรวมว่า หากจะหวนคืนกลับมารักกันเหมือนเก่าอย่าได้กังวลมาก เพราะไม่ว่าอย่างไรนั้นก็ยังคงรักเหมือนเดิมไม่มีเปลี่ยนแปลง และหากยังไม่ลิ้มฝ่ายชาย ฝ่ายชายก็จะไม่ลิ้มฝ่ายหญิงเช่นเดียวกัน หากดวงอาทิตย์ยังคงสว่าง พระจันทร์ยังสวยในคืนวันเพ็ญ ฝ่ายชายก็ยังคงยึดมั่นในคำพูดเสมอ ไม่ว่าจะฟ้าดินจะถล่มก็จะไม่ลิ้ม เพราะไม่ว่าอย่างไรรักสุดท้ายของฝ่ายชายนั้นยังคงเป็นฝ่ายหญิงเสมอ ซึ่งเพลงนกแดดเต้า 2 หรืออีกชื่อคือ อักสุดท้ายนี้ พบการใช้ชื่อนามนัย 1 แห่งคือ “นกรกระแดดเต้า” ซึ่งมีความหมายโดยนัยเหมือนกันกับเพลงนกแดดเต้า ของยศ วิทยุโย ในปี 2562 เนื่องจากผู้แต่งเพลงคือคนเดียวกัน นกแดดเต้า หรือ นกเด้าดินในที่นี้ ให้ความหมายโดยนัยว่า ผู้หญิงที่เจ้าชู้ไปเรื่อย เมื่อไปเจอคนรักใหม่ก็ไม่สนใจอดีตคนรักเก่า แต่เนื้อหาของเพลงจะแตกต่างกันตรงปี 2562 เนื้อเพลงจะมุ่งไปยังการตัดพ้อถึงหญิงคนรักที่ทิ้งไปกับคนรักใหม่ แต่ในปี 2563 นี้ผู้แต่งต้องการนำเสนอให้เห็นถึงความจงรักภักดีของฝ่ายชายมากกว่า แต่ยังคงใช้นกรกระแดดเต้ามาแทนผู้หญิงคนเดิมเช่นเคย

4. เพลงนกเขาตุ้ - ยศ วิทยุโย ปี 2564 พบจำนวน 3 แห่ง ดังนี้

“นกเขาตุ้พรากคู่กะยังขึ้น

กาโตเต้าพรากฮัง ยังฮ้อฮอน

เจ้าผู้ผูกกระแดดเต้า จากคอนเจ้าบินจรบคินหลัง”

เนื้อเพลงข้างต้น พบว่ามีการใช้นามนัย คำว่า “นกเขาตุ้” “กาโตเต้า” และ “นกรกระแดดเต้า” โดยคำว่า “นกเขาตุ้” แทนความห้วงหาอาหาร ความเป็นห่วงเป็นใย ส่วนคำว่า “กาโตเต้า” หรือ “กาเต้า” แทนความอาลัยเมื่อจากคนรัก และคำว่า “นกรกระแดดเต้า” แทนคนที่ลิ้มความหลัง ดังเนื้อเพลงที่ให้ความหมายโดยรวมว่า ขนาดนกเขาตุ้และกาเต้าที่พรากคู่พรากรังยังมีการหวนนึกถึงสิ่งที่จากมา ผิดกับนกรกระแดดเต้าที่มีการจากถิ่นฐานที่อยู่หรือความหลังไม่มีแม้แต่ความอาลัยหรือเสียใจ ไม่ต่างอะไรกับฝ่ายหญิงที่ไปมีใหม่ได้ดีแล้วทิ้งฝ่ายชายซึ่งเป็นอดีตคนรักไม่กลับมา

อย่างไรก็ตาม จากบทเพลงไทยลูกทุ่งทั้ง 4 บทเพลงนี้ นอกจากจะพบการให้ความหมายโดยนัยจากเนื้อเพลงแล้ว ยังพบว่าปรากฏการให้ความหมายโดยนัยตั้งแต่ชื่อเพลง ซึ่งถือเป็นการแสดงออกถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของถิ่นอีสาน และได้รับความนิยมอย่างมากจากผู้ฟัง ถือเป็นสื่อกลางถ่ายทอดวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

การใช้พยางค์ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานนั้น ทำให้เห็นว่าคนอีสานมักนำสิ่งใกล้ตัวมาเปรียบเปรย สื่อให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมของคนอีสานโดยส่วนมากจะเป็นท้องนา ซึ่งเป็นแหล่งทำมาหากิน คนอีสานจึงมักใช้นกซึ่งเป็นสัตว์ที่พบเห็นได้ง่ายในภาคอีสานมาเป็นสัตว์ที่นำมาให้ความหมายในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวซึ่งปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ซึ่งการให้ความหมายโดยนามนัยนั้น ต้องมีการเปรียบเทียบที่สัมพันธ์กันที่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อให้สอดคล้องและเข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะสื่อและเข้าใจได้โดยง่าย (Lakoff and Johnson, 1980 : 35 – 39) ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความหมายเรื่องนก จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรม/ลักษณะเด่นในมนโทัศน์ทัศนอีสานและความหมายทางนามนัย ดังนี้

ชื่อชนิดของนก	พฤติกรรม/ลักษณะเด่นในมนโทัศน์ทัศนอีสาน	ความหมายทางนามนัย
<p>1. นกเจ้า</p> <p>ภาพนกเจ้า (ที่มา : https://vilabird.com)</p>	<p>นกเจ้ามักพบได้มากตามทุ่งนาในภาคอีสาน มีพฤติกรรมหากินและอยู่อาศัยคล้ายนกกะยางแต่จะนิ่งกว่า ซ้ำกว่าบินต่ำกว่า ด้วยเหตุนี้คนอีสานจึงมักใช้เปรียบกับอะไรที่ได้มาง่าย ๆ และในบางบริบทใช้กับคนที่มีสถานภาพทางสังคมที่ต่ำต้อย มีความไม่มั่นคงในชีวิต</p>	<p>นกเจ้า แทน คนที่มีฐานะต้อยต่ำ (ความรักที่ไม่คู่ควร) เมื่อมาแล้วก็ไป มีพบต้องมีจาก ใช้กับคน 2 คน ที่มีฐานะแตกต่างกัน (เพลงนกเจ้า)</p>
<p>2. นกเขาตุ้</p> <p>ภาพนกเขาตุ้ ที่มา : http://smkmodelkhaschalok.com/</p>	<p>นกเขาตุ้เป็นนกที่แสดงถึงความรักที่มั่นคงตามความเชื่อของชาวอีสาน ชอบอยู่กันเป็นคู่หากคู่ตายจะอาศัยอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ชอบอยู่ร่วมกับฝูงใหญ่ บางพื้นที่ยังกล่าวกันว่า การเลี้ยงนกที่ต้อย่างนกเขาตุ้จะทำให้บังเกิดความสุข</p>	<p>นกเขาตุ้ แทนความจริงรักภักดี ใช้กับคนที่ยังหวังหาอาทร มีความเป็นห่วงเป็นใยถึงคนรักเก่าในอดีต (เพลงนกเขาตุ้)</p>
<p>3. นกแตดแต้</p> <p>ภาพนกแตดแต้ (ที่มา : http://jaikonjaunt.com/)</p>	<p>ลักษณะจำเพาะของนกชนิดนี้ มีนิสัยหวงถิ่นและขี้ระแวง ถ้าเข้าใกล้มากเกินไปก็จะส่งเสียงร้องไม่หยุด และบินหนี เป็นนกที่สามารถผสมพันธุ์ได้กับหลายตัว ไม่มีคู่ที่แน่นอน ใช้สัญชาตญาณในการแพร่พันธุ์ ซึ่งนกแตดแต้ชาวอีสานมักจะนำมาใช้ในเพลงสอยในทำนองเพลงที่สนุกสนาน เสียดสีผู้หญิงที่ไม่รู้จักพอ บางพื้นที่คนที่ชอบพูดมาก รู้จักคนไปเรื่อยเปื่อย</p>	<p>นกแตดแต้ และ นกกะแตดแต้ ใช้แทนหญิงคนรักที่มีนิสัยชอบโกหก ลืมตัว มากมาก เจ้าชู้ ไม่มีความสำนึกผิดชอบชั่วดี (เพลงนกแตดแต้ เพลงนกแตดแต้ 2 และเพลงนกเขาตุ้)</p>
<p>4. นกกะแตดแต้</p> <p>ภาพนกกะแตดแต้ (ที่มา : https://www.youtube.com)</p>	<p>ชาวอีสานมีมุมมองว่า เป็นนกที่มีลักษณะชอบขย่มพื้นดิน เพราะคิดว่าฟ้าจะถล่ม กล่าวได้ว่าเป็นนกที่มีความตื่นตูม และขี้ระแวง นกชนิดนี้มีความจำสัน มักจำคู่ของตนไม่ได้ และหาคู่ครองใหม่ไปเรื่อย ๆ เวลายืนและเดินมักกระดกกันกับหางขึ้นลง ปลายหางยาวกว่าปลายปีก สามารถพบได้ตามบริเวณชายนา คันคลอง</p>	

ชื่อชนิดของนก	พฤติกรรม/ลักษณะเด่นในมโนทัศน์ คนอีสาน	ความหมายทางนามนัย
5. นกก (อีกา) ภาพนก นกก (อีกา) (ที่มา : https://www.google.com)	โดยปกติ นกก (อีกา) นั้นจะเป็นสัญลักษณ์ถึงความทุกข์ ความเศร้า และความอาลัย แต่ นกก ในทัศนะของชาวอีสาน มักนำมาเปรียบเทียบกับคนที่มีความรักที่ซื่อสัตย์ ซื่อตรง เพราะตลอดอายุขัยของอีกา นั้นจะมีคู่วิตเพียงตัวเดียว	ในบทเพลงนี้ มีการกล่าวถึงกาดำ ในทางยึดมั่น ถ้อยมั่น มั่นคงต่อคู่รัก ต่อ รังนอนที่จากมา ซึ่งสามารถใช้ได้กับ คนที่ซื่อสัตย์ต่อคนรักไม่คิดจะตีจาก ด้วย (เพลงนกเขาตู้)

จากตารางข้างต้น พบว่าความหมายเรื่องนกทั้ง 5 ชนิด สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่ได้อย่างเด่นชัด ว่าถิ่นอีสานมีพื้นที่ในการทำนาปลูกข้าวจำนวนมาก จึงทำให้เห็นนกหลากหลายชนิดที่มาหากินตามท้องนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนกที่สามารถพบเห็นในเฉพาะพื้นที่ถิ่นอีสาน จึงทำให้เห็นพฤติกรรมและลักษณะเด่นของนกแต่ละชนิดผ่านการยกตัวอย่างที่ได้นำมาเปรียบเทียบการใช้นามนัยด้วยนกสื่อให้เห็นถึงความหมายแฝงที่อยู่ในลักษณะนิสัยของนกแต่ละชนิด ที่ผู้แต่งนำมาสอดแทรกในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน ทั้ง 4 บทเพลง ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องความรักที่มั่นคง ความรักที่ไม่สมหวัง ตลอดจนการใช้ชกแทนผู้หญิงที่หลายใจซึ่งผู้แต่งนำมาประยุกต์ใช้กับบทเพลง และหากดูจากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ถึงกระบวนการทางภาษา ที่สามารถจำแนกความหมายของกลุ่มคำได้ 2 ความหมาย คือ ความหมายที่แสดงพฤติกรรม/ลักษณะเด่นในมโนทัศน์คนอีสาน และความหมายทางนามนัย ที่มีการเปรียบเทียบที่สัมพันธ์กันที่มีความใกล้เคียงกัน เพื่อให้สอดคล้องและเข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะสื่อและเข้าใจได้ง่าย (Lakoff and Johnson, 1980 : 35 – 39) ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และอธิบายตามบริบทในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสานทั้ง 4 บทเพลง

สรุปผลการวิจัย

ผลการค้นคว้าเรื่อง “การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสาน” สามารถตอบวัตถุประสงค์ครบถ้วนทั้ง 2 ประการ กล่าวคือ

1. การจำแนกผลพวงที่ปรากฏในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน พบว่ามีการจำแนกประเภทของผลพวงจำนวน 2 ประเภท คือ 1) ประเภทผลพวงภาษา และ 2) ประเภทผลพวงเกี่ยวกับหรือผลพวงเครือ โดยประเภทผลพวงภาษาปรากฏในบทเพลงนกเจ้าของเก่ง สยาม และเพลงนกเขาตู้ ของยศ ภิญโญ ในขณะที่เพลงนกเขาตู้ยังปรากฏผลพวงประเภทผลพวงเกี่ยวกับหรือผลพวงเครืออีกจำนวนหนึ่ง รวมทั้งเพลงนกแดดแดด และเพลงนกแดดแดด 2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ ก็ได้ปรากฏผลพวงประเภทนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเสียดสี และตัดพ้อต่อเรื่องความรักของถิ่นอีสานได้อย่างดี ทั้งนี้เนื้อเพลงทั้ง 4 บทเพลง ยังได้มีการนำผลพวงของอีสานมาร้อยเรียงขึ้นใหม่ โดยยังคงเค้าความเดิม รวมถึงยังคงความหมายที่คล้ายคลึงจากเดิมไว้อีกด้วย

2. การวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่พบในบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน พบว่ามีการใช้นามนัยด้วยนกในบทเพลงทั้ง 4 บทเพลงถึง 7 แห่ง ได้แก่ เพลงนกเจ้า จำนวน 1 แห่ง, เพลงนกเขาตู้ จำนวน 3 แห่ง, เพลงนกแดดแดด จำนวน 2 แห่ง และเพลงนกแดดแดด 2 (ฮักสุดท้าย) พบจำนวน 1 แห่ง โดยใช้ความหมายทางนามนัยจากนกทั้ง 5 ชนิด ที่ถือเป็นสัญลักษณ์แทนให้เห็นการกล่าวถึงเรื่องความรักที่มั่นคง ความรักที่ไม่สมหวัง ตลอดจนการใช้ชกแทนผู้หญิงที่เจ้าชู้หลายใจที่ผู้แต่งนำมาประยุกต์ใช้กับบทเพลงไทยลูกทุ่งอีสาน

จากการวิเคราะห์การใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสาน ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของภาษา สังคม และวิถีชีวิตของชาวอีสานที่อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติที่เป็นแหล่งทำมาหา

กิน จึงทำให้เห็นนกลูกหลายชนิดที่มาหากินตามท้องนา โดยพบการใช้นกมาพูดในผญาเพื่อแทนความหมายของสิ่งอื่น หรือใช้เพื่อแทนความหมายที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากนกเป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นได้ง่ายในพื้นที่ถิ่นอีสานจึงถูกนำมาให้ความหมายด้วยการนามนัยเสมอ แม้ว่าปัจจุบันผญานั้นเริ่มเลือนหายไปจากในอดีต แต่เมื่อปี พ.ศ. 2562-2564 ที่ผ่านมานั้นถือเป็นปรากฏการณ์การทางเพลงไทยลูกทุ่งอีสานที่มีการนำเอาผญาและนกลมาสอดแทรกในบทเพลงนั้น ๆ โดยทั้ง 4 บทเพลงนี้มีการสอดแทรกผญามาทำให้เห็นความหมายตามความเชื่อของชาวอีสานที่พบตามบริบท และค่อย ๆ เผยแพร่ออกมาที่ละบทเพลงจนเป็นกระแสนิยม ถือเป็นการคงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นมรดกของชาวอีสาน และเป็นสื่อกลางที่ทำให้คนทั่วไปรู้จักวัฒนธรรมอีสานมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการใช้นามนัยเพื่อเชื่อมโยงความหมายตามบริบทของคำว่า “นก” ที่ปรากฏใน เพลงลูกทุ่งอีสานพบว่า กลวิธีการใช้ถ้อยคำ “ผญา” และ “นก” เป็นนามนัย ทำให้บทเพลงมีเอกลักษณ์ รวมถึงการใช้ภาษาที่มีคุณค่าสามารถสื่ออารมณ์ที่ผู้แต่งต้องการถ่ายทอดให้แก่ผู้ฟังได้อย่างชัดเจน

การใช้คำ “ผญา” ปรากฏในบทเพลงมากที่สุด คือ ประเภทผญาเกี่ยวหรือผญาเครือ ซึ่งปรากฏใน 3 บทเพลง ดังนี้ 1) เพลงนกแดดแต่ ของยศ ภิญโญ 2) เพลงนกแดดแต่2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ และ 3) เพลงเขาตุ้ ของยศ ภิญโญ ปรากฏจำนวน 7 แห่ง และประเภทผญาภษิต ปรากฏใน 2 บทเพลง ดังนี้ 1) เพลงนกเจ้า ของ เก่ง สยาม และ 2) เพลงนกเขาตุ้ ของยศ ภิญโญ ปรากฏจำนวน 4 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่อง ผญาอีสานที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า เนื้อหาคำสอนนี้จะเน้นให้ผู้คนมีความรัก ความสามัคคี อดทนต่อทุกข์ ไม่เป็นคนลืมน้ำ ไม่ลืมน้ำบุญคุณคนอื่น คำสอนเหล่านี้จะเป็นสิ่งคอยเตือนสติให้คนเราไม่ประมาทในชีวิต (พีระพันธ์ ธรรมวุฑฒ, 2562)

การใช้ “นก” เป็นนามนัย ปรากฏมากที่สุด คือ การใช้ “นก” แทนหญิงคนรักที่มีนิสัยชอบโกหก ลืมตัว มักมาก เจ้าชู้ ไม่มีความสำนึกผิดชอบชั่วดี ปรากฏใน 3 บทเพลง ได้แก่ 1) เพลงนกแดดแต่ ของยศ ภิญโญ 2) เพลงนกแดดแต่2 (ฮักสุดท้าย) ของยศ ภิญโญ และ 3) เพลงเขาตุ้ ของยศ ภิญโญ ซึ่งใช้ชื่อของนกแดดแต่และนกกระแดดแต่เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย และปรากฏการใช้ “นก” ในบริบทเพลงอื่น ๆ อีกจำนวน 2 บทเพลง ได้แก่ 1) เพลง นกเจ้า ของ เก่ง สยาม ที่ปรากฏการใช้ชื่อของนกเจ้า เพราะนกเจ้าเป็นสัญลักษณ์แทนคนที่ฐานะแตกต่างกัน ของคน 2 คน หรือแทนความรักที่ไม่สมหวัง เมื่อมีปมต้องมิจาก เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่จริงยั่งยืน 2) เพลงนกเขาตุ้ ของยศ ภิญโญ ที่ปรากฏการใช้ชื่อของนกเขาตุ้ เพราะนกเขาตุ้เป็นตัวแทนของความจงรักภักดี ใ้กับคนที่ยังหว่างหาอาหาร มีความเป็นห่วงเป็นใยถึงคนรักเก่าในอดีต และการใช้ชื่อของนกกา แทนความมั่นคง ความซื่อสัตย์ต่อคู่รัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิธีการใช้ถ้อยคำผญาในวรรณกรรมรูปแบบอื่น ๆ เช่น นวนิยาย ละคร หรือภาพยนตร์
2. ควรมีการศึกษาวิธีการใช้ภาษานอกเหนือจากการให้ความหมายโดยนัย เช่น การอุปมา การอุปลักษณ์ หรือคำคล้องจอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

สิ่งพิมพ์

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อพ.สธ.จพ.). (2559). **แล...นก บนเกาะแสมสาร**. กรุงเทพฯ : สิริบุตรการพิมพ์.
- ปรียา ไชยสมคุณ. (2546). **ทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ**. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- สิริขญา คอนกรีต. (2548). **การวิเคราะห์ผญาจากรายการวิทยุกระจายเสียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2560). รากเหง้าทางวัฒนธรรมนำพาการพัฒนาท้องถิ่น 2559. สกลนคร : สถาบันภาษาศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำลี รักสุทธี. (2548). ฃญา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

ศิริลักษณ์ หาซิ่น. (2558). กลวิธีทางภาษาของบทฃญาในชุมชนโคกนาดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมไทยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์. (2527). ฃญา. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Ungerer, Friedrich and Schmid, Hans-Jörg. (2006). *An introduction to cognitive linguistics* (second edition). Harlow: Pearson Education Limited.

ออนไลน์

ใจคนจร. (2554). ภาพนกแดดแต่. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <http://jaikonjaunt.com/>

ธนวัฒน์ สีนเทา. (2560). การออกแบบเรขศิลป์จากฃญา. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก www.ubu.ac.th.

พระกิตติพงศ์ ดารักษ์. (2559). ฃญา ภูมิปัญญาอีสาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม, 2565 จาก www.mcu.ac.th

พระครูปลัดไพระพันธ์ ฃมมวฑฒโฒ. (ม.ค. - มี.ค., 2562). ฃญาอีสานที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม.

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปีที่ 6 (ฉบับที่ 1), หน้าที่ 11. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม, 2565 จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

พระมหาไสว ฤทธิวิชัย. (2560). ฃญา: การตีความตามทฤษฎีภาษาศาสตร์. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม, 2565, จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พรรษชล แซ่ซ่งขันและคณะ.(2555). รายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์, 2565 จาก www.stou.ac.th.

พล พระยาแล. (ม.ป.ป.). คำฃญา ปรัชญาอีสาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม, 2565 จาก www.baanmaha.com

วีระชน ศรีเจริญ. (2561). ภาพนกกระแดดแต่. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <https://www.youtube.com>

วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม. (ม.ป.ป.). ฃญา. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์, 2565 จาก www.mtc.ac.th

สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช. (ม.ป.ป.). ชนิดของนก. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม, 2565จาก https://www.tistr.or.th/sakaerat/flora_fauna/

สัตว์โลกน่ารัก. (2562). ภาพนกเขาตุ้. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <http://smkmodelkhaschalok.com/>

Lakoff, George and Johnson, Mark. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.

Meemodel. (2562). เนื้อเพลง นกแดดแต่ ยศ ภิญโญ. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <https://xn--72c9bva0i.meemodel.com/>

_____. (2563). เนื้อเพลง นกเจ้า. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก [https://xn--72c9bva0i.meemodel.com/%E0%](https://xn--72c9bva0i.meemodel.com/%E0%72c9bva0i.meemodel.com/)

_____. (2564). เนื้อเพลง นกเขาตุ้ - ยศ ภิญโญ. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <https://xn--72c9bva0i.meemodel.com/>

Musicstation. (2563). เนื้อเพลง นกแดดแต่2 (ฮักสุดท้าย) ยศ ภิญโญ. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <https://musicstation.kapook.com/>

Vilabird. (2563). ภาพนกเจ้า. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม, 2564 จาก <https://vilabird.com/tieng-co-lua>

การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

Management of Community Enterprises, Plant and Herb Planting Group Dan Thap Tako, Chom Bueng District, Ratchaburi Province

อากาศรณ์ อิบตี¹ สุนิสา นรการ² สุรรัตน์ นงนุช³ ธนายุต กันตเกรียงวงศ์⁴ และ ประภัสสร มีน้อย⁵
^{1,2,3,4,5}สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
*Corresponding author e-mail, giggle9940@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก 2) ศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37, \sigma = 0.40$) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06, \sigma = 0.55$) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83, \sigma = 0.36$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08, \sigma = 0.45$) 2) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15, \sigma = 0.44$) ประสิทธิภาพในการจัดการองค์การอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13, \sigma = 0.54$) ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.37$) ประสิทธิภาพในการควบคุมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33, \sigma = 0.34$) 3) แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ได้แก่ ด้านการวางแผน สมาชิกในกลุ่มควรเข้าประชุมทุกครั้งเพื่อระดมความคิดเห็น รับรู้ สร้างความเข้าใจ และตัดสินใจร่วมกันร่วมกัน ด้านการจัดการองค์การควรมีการแบ่งงานตามศักยภาพ ความสามารถ และความสมัครใจของสมาชิกเพราะจะส่งผลต่อคุณภาพของงาน และกลุ่มต้องมีกฎระเบียบที่สมาชิกยอมรับแต่ไม่เคร่งครัดจนเกินไป ด้านภาวะผู้นำ ประธานกลุ่มควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องของสมุนไพรและหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ควรมีความรู้ด้านการตลาดเพื่อสามารถสร้างโอกาสในการขาย มีความยุติธรรมสามารถแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ด้านการควบคุม ในกรณีที่สมาชิกทำงานผิดพลาดหรือทำงานไม่ได้มาตรฐานที่วางไว้ ควรมีการพูดคุยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การทำงานใหม่ และควรมีการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานในทุกขั้นตอนการผลิตเพื่อสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือต่อสินค้า

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มปลูกพืชและสมุนไพร

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the participation in community enterprises management of Dan Thap Tako Plant and Herb Planting Group. 2) to study the efficiency of management of Dan Thap Tako Plant and Herb Planting Group. and 3) to Study guidelines for community enterprise management of Dan Thap Tako Plant and Herb Planting Group. This is a mixed method research. Data were collected from document studies, questionnaires and in-depth interviews from 31 members of community enterprises of Dan Thap Tako Plant and Herb Planting Group. Data were analyzed using descriptive statistics, ie frequency, percentage. mean (μ) and standard deviation (σ) The results showed that 1) The participation of members in the management of community enterprises of Dan Thap Tako Plant and Herb Planting Group consists of 4 aspects, including participation in planning at a high level ($\mu = 4.37, \sigma = 0.40$) participation in activities was at a high level ($\mu = 4.06, \sigma = 0.55$) participation in benefit allocation was high ($\mu = 3.83, \sigma = 0.36$). Participation in the evaluation was at a high level ($\mu = 4.08, \sigma = 0.45$) 2) The efficiency in the management of community enterprises of Dan Thap Tako plant and herb planting group consisted of 4 aspects, namely, planning efficiency was at a high level ($\mu = 4.15, \sigma = 0.44$), organization management efficiency was at a high level ($\mu = 4.1, \sigma = 0.54$) Leadership efficiency is high ($\mu = 4.48, \sigma = 0.37$) Control efficiency is high ($\mu = 4.33, \sigma = 0.34$) 3) Guidelines for creating success for community enterprises of Dan Thap Tako Plant and Herb Planting Group ; **Planning** : Group members should attend every meeting to brainstorm ideas, gain awareness, and build understanding. and make decisions together. **Organization Management** : Work should be divided according to the potential, ability and willingness of the members because it affects the quality of work. And the group must have rules that members accept and are not too strict. **Leadership** : The chairman of the group should be someone who has knowledge of herbs and is always looking for new knowledge. There should be marketing knowledge in order to generate sales opportunities. Be fair can solve problems using participatory processes. **Controlling** : In the event that members malfunction or do not work according to the standards laid down. There should be discussions to create a new work learning process. And there should be quality and standard checks in every production process to create brand image and credibility of the product.

Keywords: Management, Community enterprise, Plant and Herb Planting Group

บทนำ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น ซึ่งอุดมไปด้วยพรรณพืชที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมุนไพร “สมุนไพรไทย” เป็นเอกลักษณ์ซึ่งสะท้อนวัฒนธรรมความเป็นชาติไทยที่ได้สั่งสมมาแต่โบราณกาล ประเทศไทยมีองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรเพื่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ทั้งเพื่อเป็นเครื่องประกอบในอาหารคาว-หวาน เป็นยารักษาโรคและการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนโดยอาศัยศาสตร์การแพทย์พื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาความสวยงาม รักษาบาดแผล หรือแม้แต่ใช้เป็นยาอายุวัฒนะ ภูมิปัญญาเหล่านี้ได้รับการสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนาน

จากรุ่นสู่รุ่นโดยอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทย ทำให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นและน่าสนใจ (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2559) ในปัจจุบัน สมุนไพรถูกใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ อุตสาหกรรม เครื่องสำอาง อาหารเสริม ยาสมุนไพร ดังนั้นตลาดสมุนไพรจึงเป็นตลาดที่มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง ด้านตลาดส่งออกที่บริโภคสมุนไพรที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน และอเมริกา เป็นต้น การบริโภคของคนรุ่นใหม่ที่นิยมใช้สมุนไพรมีส่วนสำคัญในการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพราะเป็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพ โดยมองว่าปลอดภัยและมาจากธรรมชาติ รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมสมุนไพรผ่านแผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ปี 2560-2564 (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2564) (ออนไลน์)

เกษตรกรแปลงใหญ่สมุนไพรอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรทำให้เกษตรกรในพื้นที่ได้หันมาพัฒนาองค์ความรู้ด้านสมุนไพร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สั่งสมและสืบทอดกันมานานกว่า 300 ปี ให้กลายเป็นสินค้าทางการเกษตรที่สร้างรายได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรและจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ซึ่งต่อมาได้ขยายเครือข่ายการปลูกสมุนไพรไปยังตำบลข้างเคียง ได้แก่ หมู่ 3, 13 ตำบลด้านทับตะโก หมู่ 6, 13 ตำบลแก้มอัน หมู่ 3 ตำบลทุ่งแหลม หมู่ 4 ตำบลรางบัว และหมู่ที่ 13 ตำบลด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง ในรูปแบบเกษตรกรแปลงใหญ่ตามที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมส่งเสริมการเกษตรที่เข้ามาช่วยพัฒนาในทุกด้านทั้งการให้องค์ความรู้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น การนำเครื่องจักรกลทางการเกษตรมาใช้ในการเตรียมพื้นที่ปลูก และโรงตากพลังงานแสงอาทิตย์ในการแปรรูปเป็นวัตถุดิบแห้ง ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกทั้งหมด 31 ราย โดยเน้นให้สมาชิกปลูกสมุนไพรด้วยการคำนึงถึงความปลอดภัย ปราศจากการปนเปื้อนจากสารโลหะหนัก เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเหมาะสม ได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และมีการเก็บรักษาผลผลิตไม่ให้เกิดการปนเปื้อน จึงมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคจนได้รับการรับรองมาตรฐานการปลูกจากสถานการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นแนวทางและต้นแบบของการบริหารจัดการวิสาหกิจสมุนไพรให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ในการพัฒนาวิสาหกิจสมุนไพรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
3. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกพืชสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำนวน 31 คน

2.ขอบเขตเนื้อหา

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชสมุนไพรด้านทับตะโก

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก

1. การวางแผน
2. การจัดการองค์กร
3. ภาวะผู้นำ
4. การควบคุม

3.ขอบเขตพื้นที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกพืชสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี หมู่ที่ 13 ตำบลด้านทับตะโก อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาประยุกต์ ปรับให้เข้ากับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก มีข้อความ จำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านภาวะผู้นำ และด้านการควบคุม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ทั้งหมดจำนวน 31 ราย

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก จำนวน 15 ราย ประกอบด้วย ประธาน กรรมการ ตัวแทนฝ่ายงาน และสมาชิกในกลุ่ม ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentages) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้านการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี (N = 31)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
เพศ		
ชาย	7	22.6
หญิง	24	77.4
อายุ		
31-40 ปี	1	3.2
41-50 ปี	16	51.6
51-60 ปี	14	45.2
การศึกษา		
ประถมศึกษา	31	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนฯ จำนวน 31 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4 มีช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาทั้งหมด 31 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (N = 31)

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	μ	σ	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมวางแผนงานต่างๆ ของกลุ่ม	4.83	0.45	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมต่างๆ เช่น จัดเตรียมที่ประชุม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การผลิต จัดเตรียมบุคลากรในการดำเนินงาน	4.16	0.68	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเมื่อพบอุปสรรคในการทำงาน	4.25	0.51	มาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	μ	σ	ระดับ
4. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานภายในกลุ่ม	4.25	0.51	มาก
รวม	4.37	0.40	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมวางแผนงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.83 รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ และการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (N = 31)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	\bar{x}	σ	ระดับ
1. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้งที่กลุ่มจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การศึกษาดูงาน	4.29	0.58	มาก
2. การมีส่วนร่วมออกแรงในกิจกรรมภายในกลุ่ม	4.06	0.72	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุุดิบเพื่อใช้ในกิจกรรมภายในกลุ่ม	4.03	0.87	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อนที่กลุ่มจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การผลิต เลือกว่าวัสดุดิบ แปรรูป บรรจุภัณฑ์	3.87	0.67	มาก
รวม	4.06	0.55	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้งที่กลุ่มจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.29 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมออกแรงในกิจกรรมภายในกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุุดิบเพื่อใช้ในกิจกรรมภายในกลุ่ม และ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อนที่กลุ่มจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ (N = 31)

การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	μ	σ	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่ม	4.09	0.30	มาก
2. การมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถจากการเข้าร่วมกลุ่ม	4.09	0.59	มาก
3. การมีส่วนร่วมรับรู้ถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างโปร่งใส และเป็นธรรม	4.00	0.57	มาก
4. การมีส่วนร่วมรับรู้ปัญหาข้อร้องเรียน-รายจ่ายของกลุ่ม	3.16	0.82	ปานกลาง
รวม	3.83	0.36	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถจากการเข้าร่วมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.09 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมรับรู้ถึงการจัดสรรผลประโยชน์อย่างโปร่งใส และเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมรับรู้ชี้รายรับ-รายจ่าย ของกลุ่ม ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (N = 31)

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	μ	σ	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมในการติดตามและรับข้อมูลข่าวสาร เรื่องราว ต่างๆจากกลุ่มอยู่เสมอ เช่น ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานอื่นๆ	4.12	0.56	มาก
2. การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม	4.00	0.68	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลความพึงพอใจของ ผู้บริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม	4.09	0.70	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลสำเร็จของกิจกรรมต่างๆ ของ กลุ่มที่จัดขึ้น เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน	4.12	0.61	มาก
รวม	4.08	0.45	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามและรับข้อมูลข่าวสาร เรื่องราว ต่างๆ จากกลุ่มอยู่เสมอ และ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มที่จัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ ของกลุ่ม และ การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม ตามลำดับ

ตารางที่ 6 สรุปผลการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.37	0.40	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.06	0.55	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์	3.83	0.36	มาก	4
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.08	0.45	มาก	2
รวม	4.09	0.44	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพร ด้านทับตะโก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.40 และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์มีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก

ตารางที่ 7 ประสิทธิภาพด้านการวางแผน (N = 31)

ประสิทธิภาพด้านการวางแผน	μ	σ	ระดับ
1.กลุ่มมีการวางแผนโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม	4.25	0.57	มาก
2.สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.16	0.52	มาก
3.กลุ่มมีการนำปัญหาที่พบจากการดำเนินงานไปปรับปรุงใช้ในการวางแผนครั้งต่อไป	4.09	0.59	มาก
4.กลุ่มมีการคิดแผนสำรองเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาระหว่างดำเนินงาน	4.09	0.59	มาก
รวม	4.15	0.44	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ประสิทธิภาพด้านการวางแผนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มมีการวางแผนโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.25 รองลงมาคือ สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผน กลุ่มมีการนำปัญหาที่พบจากการดำเนินงานไปปรับปรุงใช้ในการวางแผนครั้งต่อไป และ กลุ่มมีการคิดแผนสำรองเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาระหว่างดำเนินงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กร (N = 31)

ประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กร	μ	σ	ระดับ
1.กลุ่มมีการแบ่งงานและหน้าที่อย่างเป็นระบบ เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน	4.12	0.61	มาก
2.กลุ่มมีข้อกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตามร่วมกัน	4.12	0.67	มาก
3.กลุ่มมีเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกภายในกลุ่มได้	4.00	0.89	มาก
4. สมาชิกในกลุ่มมีความสนิทสนม คำนึง และรู้จักกันเป็นอย่างดี	4.29	0.52	มาก
รวม	4.13	0.54	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กรโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สมาชิกในกลุ่มมีความสนิทสนม คำนึง และรู้จักกันเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.29 รองลงมาคือ กลุ่มมีการแบ่งงานและหน้าที่อย่างเป็นระบบ เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน กลุ่มมีข้อกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติตามร่วมกัน และกลุ่มมีเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกภายในกลุ่มได้ ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ประสิทธิภาพด้านภาวะผู้นำ (N = 31)

ประสิทธิภาพด้านภาวะผู้นำ	μ	σ	ระดับ
1. ผู้นำกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานและบริหารกลุ่ม	4.58	0.56	มากที่สุด
2. ผู้นำกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้	4.58	0.50	มากที่สุด
3. ผู้นำรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม	4.38	0.49	มาก
4. ผู้นำสามารถให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางการทำงานให้แก่สมาชิกได้เป็นอย่างดี	4.38	0.61	มาก
รวม	4.48	0.37	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ประสิทธิภาพด้านภาวะผู้นำโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้นำกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานและบริหารกลุ่ม ผู้นำกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.58 รองลงมา คือ ผู้นำรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม และ ผู้นำสามารถให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางการทำงานให้แก่สมาชิกได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 10 ประสิทธิภาพด้านการควบคุม (N = 31)

ประสิทธิภาพด้านการควบคุม	μ	σ	ระดับ
1. กลุ่มมีการควบคุมการทำงานของสมาชิกให้ทำงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ	4.32	0.47	มาก
2. กลุ่มมีการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้มีมาตรฐาน	4.22	0.49	มาก
3. กลุ่มมีการควบคุมการผลิตเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายระหว่างดำเนินการผลิต	4.35	0.55	มาก
4. กลุ่มมีการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.41	0.56	มาก
รวม	4.33	0.34	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ประสิทธิภาพด้านการควบคุมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มมีการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.41 รองลงมาคือ กลุ่มมีการควบคุมการผลิตเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายระหว่างดำเนินการผลิต กลุ่มมีการควบคุมการทำงานของสมาชิกให้ทำงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และกลุ่มมีการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้มีมาตรฐาน ตามลำดับ

ตารางที่ 11 สรุปผลประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับ	ลำดับที่
1. ประสิทธิภาพด้านการวางแผน	4.15	0.44	มาก	3
2. ประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กร	4.13	0.54	มาก	4
3. ประสิทธิภาพด้านภาวะผู้นำ	4.48	0.37	มาก	1

4. ประสิทธิภาพด้านการควบคุม	4.33	0.34	มาก	2
รวม	4.27	0.42	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ภาพรวมของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพร ด้านทั้ตะโก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพด้านภาวะผู้นำมีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 และประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กรมีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทั้ตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มีดังนี้

1. ด้านการวางแผน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทั้ตะโก ด้านการวางแผนพบว่า สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกได้เข้าร่วมประชุมทุกครั้งเพื่อรับรู้ สร้างความเข้าใจ ระดมความคิดเห็น และร่วมกันวางแผนงานต่างๆ โดยทุกครั้งก่อนมีการประชุม สมาชิกต้องจัดเตรียมข้อมูลในประเด็นที่ต้องการปรึกษาหารือไว้ล่วงหน้า เช่น ชนิดของสมุนไพรที่ตลาดต้องการ สายพันธุ์สมุนไพรที่จะปลูก ราคาสมุนไพรในท้องตลาด เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการตัดสินใจร่วมกัน และประหยัดเวลาในการประชุม หากกลุ่มมีการเตรียมข้อมูลเอาไว้ล่วงหน้าแล้วสมาชิกก็สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจได้เร็วยิ่งขึ้น

2. ด้านการจัดการองค์กร

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการแบ่งงานตามศักยภาพ ความสามารถ และความสมัครใจของสมาชิกในกลุ่ม เมื่อสมาชิกได้ทำงานตรงตามศักยภาพของตนเองจะสามารถทำงานออกมาได้อย่างดีมีคุณภาพและมีความสุข นอกจากนี้สมาชิกยังกล่าวถึงแนวทางการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากกลุ่มมีผู้นำที่ดี (ประธานกลุ่ม) สมาชิกสามารถพึ่งพาอาศัยได้ บรรยากาศของการอยู่ร่วมกันภายในกลุ่มอยู่ด้วยความสบายใจ ไม่บังคับ ไม่กดดัน แต่ต้องมีกฎระเบียบของกลุ่มที่สมาชิกทุกคนยอมรับซึ่งไม่ควรเคร่งครัดจนเกินไป และกลุ่มควรสร้างโอกาสให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3. ด้านภาวะผู้นำ

สมาชิกได้กล่าวถึงคุณสมบัติและภาวะผู้นำที่โดดเด่นซึ่งนำมาสู่ความสำเร็จของกลุ่มไว้ว่า ประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องสมุนไพรและมักจะหาความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องสมุนไพรอยู่เสมอ จึงสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้สมุนไพรได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ประธานกลุ่มยังมีความรู้ด้านการตลาด สามารถสร้างโอกาสในการขายได้อยู่เสมอ ด้านการบริหารคน ประธานมีความเข้าใจสมาชิก มีความยุติธรรมเพื่อลดความขัดแย้งภายใน ส่วนด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหา ประธานจะพิจารณาว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร และจะแก้ไขด้วยการจัดการประชุมเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันรับรู้ปัญหาและร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไข

4. ด้านการควบคุม

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทั้ตะโก มีวิธีการควบคุมประสิทธิภาพการทำงานของสมาชิกให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยกลุ่มจะมีการกระจายงานให้กับสมาชิกตรงตามความสามารถ และความสมัครใจ ผลลัพธ์จากงานจึงมีประสิทธิภาพ มีข้อผิดพลาดน้อย ภาพรวมของการทำงานในแต่ละขั้นตอนออกมาดีและมีประสิทธิภาพ แต่ถ้า

หากพบว่ามียุทธศาสตร์ในการทำงานหรือเห็นว่าสมาชิกยังทำงานได้ไม่ตรงตามมาตรฐานที่กลุ่มได้ตั้งไว้ ก็จะใช้วิธีการพูดคุย ปรับเปลี่ยน เรียนรู้กันใหม่จนกว่าจะเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ สำหรับด้านการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานนั้น กลุ่มจะตรวจสอบทุกขั้นตอนการผลิต ทั้งขั้นตอนการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต จนเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นยาสมุนไพร และการบรรจุหีบห่อเพื่อเตรียมออกสู่ตลาด ในแต่ละขั้นตอนต้องมีการตรวจสอบคุณภาพก่อนที่จะไปสู่ขั้นตอนต่อไป เพื่อลดความผิดพลาดและป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานหลุดออกไปสู่ผู้บริโภค

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09, \sigma = 0.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37, \sigma = 0.40$) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06, \sigma = 0.55$) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83, \sigma = 0.36$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08, \sigma = 0.45$)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27, \sigma = 0.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15, \sigma = 0.44$) ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13, \sigma = 0.54$) ประสิทธิภาพภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48, \sigma = 0.37$) และประสิทธิภาพในการควบคุมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33, \sigma = 0.34$)

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ได้แก่ ด้านการวางแผน สมาชิกในกลุ่มควรเข้าประชุมทุกครั้งเพื่อระดมความคิดเห็น รับรู้ สร้างความเข้าใจ และตัดสินใจร่วมกัน ร่วมกัน ด้านการจัดการองค์กร ควรมีการแบ่งงานตามศักยภาพ ความสามารถ และความสมัครใจของสมาชิกเพราะจะส่งผลต่อคุณภาพของงาน และกลุ่มต้องมีกฎระเบียบที่สมาชิกยอมรับและไม่เคร่งครัดจนเกินไป ด้านภาวะผู้นำ ประธานกลุ่มควรเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องของสมุนไพรและหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ควรมีความรู้ด้านการตลาดเพื่อสามารถสร้างโอกาสในการขาย มีความยุติธรรม สามารถแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ด้านการควบคุม กรณีที่สมาชิกทำงานผิดพลาดหรือทำงานไม่ได้มาตรฐานที่วางไว้ ควรมีการพูดคุยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การทำงานใหม่ และควรมีการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานในทุกขั้นตอนผลิตเพื่อสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือต่อสินค้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยสมาชิกมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกชื่นชอบบรรยากาศของความร่วมมือในการประชุม ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนช่วยกันเตรียมข้อมูล วางแผน ตัดสินใจ นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาความร่วมมือ สอดคล้องกับ วรริตรา คลังนุ่ม และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า แนวทางในการบริหารกลุ่มวิสาหกิจที่สำคัญ

ประการหนึ่ง คือ การวางแผน ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในประเด็นการมีส่วนร่วมรับรู้ชี้รายรับ - รายจ่ายพบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเพียงประเด็นเดียว ซึ่งอาจหมายถึง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืช และสมุนไพรด้านทับตะโกอาจได้มีการเปิดเผย ชี้แจง หรือสร้างการมีส่วนร่วมและการรับรู้ชี้รับ - จ่ายให้สมาชิกได้ทราบโดยทั่วกัน จึงเป็นประเด็นที่ควรสะท้อนผลการวิจัยไปยังผู้บริหารของกลุ่ม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ให้สมาชิกรับรู้และสามารถตรวจสอบได้ เพราะในอนาคตหากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หรือผู้นำจะทำให้กลุ่มวิสาหกิจฯ สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน

2. ด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ในภาพรวมรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยสมาชิกมีความเห็นว่า กลุ่มมีประสิทธิภาพด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ประธานกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถหลากหลาย ทั้งด้านสมุนไพร การตลาด การบริหารคน การบริหารองค์กร เป็นที่ยอมรับของสมาชิก พร้อมรับฟังและเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ วนัสรา จันทร์กมล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรีที่สำคัญ คือ การมีภาวะผู้นำของผู้ประกอบการ โดยการวางแผนบริหารจัดการเพื่อนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ รวมถึงความสามารถในการบริหารจัดการที่ดีโดยการดำเนินการตามแบบแผนที่วางไว้ได้อย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ควรมีการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงอายุว่ามีความต้องการใช้สมุนไพรในรูปแบบใด เพื่อช่วยให้กลุ่มผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการ
- 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก ควรศึกษาการตลาดสมัยใหม่ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการขาย และเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ผู้วิจัยควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
- 2) ผู้วิจัยควรศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชและสมุนไพรด้านทับตะโก อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2559). รายงานการสาธารณสุขไทย ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก 2557-2559. นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2564). สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/721996/721996.pdf

วริศรา คลั่งนุ่น และคณะ. (2563). การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษดอกบัว
ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ปีที่
8 (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563), 223-243

วันสรา จันทร์กมล. (2563). เจาะไขความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจเพื่อสังคมของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด
สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย .มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

ผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน ของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Effect of Teaching with Question-based Learning among Public Health
Students, Muban Chombueng Rajabhat University

ภณิชชา จงสุภาวงศ์กุล

สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

*Corresponding author e-mail, panitcha2311@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา1)ผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงและ2)เพื่อศึกษาผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการสอน (มคอ.2) และแผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น รูปแบบการใช้คำถามเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 40 ข้อ 3) แบบทดสอบย่อย (Formative test) รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 เรื่อง และ 4) แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test (paired sample t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ เรียนรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้นที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานโดยภาพรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ เรียนรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้นที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานโดยจำแนกเนื้อหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ3) เจตคติของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยรวมอยู่ใน ระดับดี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

คำสำคัญ: ผลของการเรียนการสอน การเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน นักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to identify both the 1) effect of teaching with question-based learning to academic achievement of Muban Chom Bueng Rajabhat University's public health students and 2) to study it to attitudes of them. It was quasi-experimental research. The sample group consisted of 31 students in the Public Health Program, 3rd year, 1st semester, academic year 2020 AD. The research tools used in the research were as follows 1) Teaching Plan (TQP 3) and Teaching and Learning Plan The Study Effect of Teaching with Question-based Learning among Public Health Students, Muban

Chombueng Rajabhat University for Introduction to Pharmacology the question-based format. 2) Pre-test form, 40 items for knowledge measure 3) Formative test, a total of 6 subjects, and 4) The question-based learning attitude questionnaire. and Data were analyzed using statistical t-test (paired sample t-test).

The results of the research were shown that 1) the results of the comparison of the scores of public health students taken an introductory pharmacology course that were organized with an overall question-based approach, after learning was higher than before learning statistically significant at the 0.05 level. 2) Comparative results of public health students' scores studied an introductory pharmacology course that was taught by using classified content question-based teaching, after learning was higher than before learning with statistical significance at the 0.05 level and 3) the overall question-based teaching attitude was good level with a mean score equal 4.663.

Keywords: Effect of teaching, Question-based learning, Public health student

บทนำ

แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดหรือทฤษฎีของการเรียนรู้เริ่มในช่วงก่อนศตวรรษที่ 20 ซึ่งมีนักคิดหรือนักปรัชญา มองการเรียนรู้เป็นเรื่องภายในจิตใจเป็นส่วนใหญ่ การเรียนรู้จะเน้นที่ตัวมนุษย์เป็นหลัก และต่อมาในศตวรรษที่ 20 นักปรัชญาได้กล่าวว่า การเรียนรู้ต้องมีอิทธิพลของสิ่งภายนอกต่อการเรียนรู้ จึงเกิดทฤษฎีการเรียนรู้ในเชิงทดลองมากขึ้น จนกระทั่งในช่วงศตวรรษที่ 21 มีนักปรัชญา มองว่าการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยการเรียนรู้ต้องเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้แบบยั่งยืนและมีการปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา (สุมานี วงศ์ชนะ, 2560) จากการศึกษาที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือครูและอาจารย์ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากเทคโนโลยีในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและล้ำสมัย ซึ่งสอดคล้องตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 6 แนวการจัดการศึกษา ในมาตรา 22 และมาตรา 24 โดยการจัดการเรียนการสอนจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามความถนัดและเต็มศักยภาพ โดยฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา และต้องมีการปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ให้ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ มีทักษะและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองได้ รวมไปถึงการพัฒนาสื่อประกอบการสอน สามารถวัดและประเมินผลได้

การใช้คำถามเป็นเทคนิคสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การถามจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้าง

ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ โดยกระบวนการถามจะช่วยขยายทักษะการคิด ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ได้ข้อมูลย้อนกลับทั้งด้านการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการทบทวน การเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่างๆ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเกิดความท้าทาย โดยบทบาทผู้เรียน จะเรียนรู้จากคิดเพื่อสร้างข้อคำถามและคำตอบด้วยตนเอง

ซึ่งจากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา HE58614 เกสัชวิทยาเบื้องต้น ให้กับนักศึกษาจะเน้นการสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) ซึ่งเป็นการสอนที่ผู้สอนได้เตรียมเนื้อหา สารแล้วถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบ บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระ ซึ่งการสอนโดยการบรรยายสามารถสอนกับผู้เรียนจำนวนมาก เป็นวิธีการสอนที่ไม่ยุ่งยาก แต่ในทางกลับกัน การสอนแบบบรรยายนั้น ผู้เรียนจะไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง อาจทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการบรรยาย (ทิตินา แคมมณี, 2552) ซึ่งสอดคล้องจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาในรายวิชา พบว่าเมื่อบรรยายนานเกินไป นักศึกษาเริ่มขาดสมาธิในการฟัง และเริ่มมีการคุยกันในระหว่างเรียน นอกจากนี้ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยผลการเรียนของนักศึกษายู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 70.30 อาจเนื่องมาจากรายวิชาเกสัชวิทยาเบื้องต้น เป็นกลุ่มวิชาซึ่งเฉพาะสาขา และเป็นวิชาที่วัดด้วย ศึกษาหลักการทางเภสัชวิทยา การใช้ยา กลไกการออกฤทธิ์ ผลข้างเคียงและพิษของยา คำแนะนำการใช้ยา บัญชียาหลักแห่งชาติ ยาสามัญประจำบ้าน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับใช้สมุนไพร และเชื่อมโยงถึงการนำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาธารณสุขศาสตร์ และถ้าผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้ จะส่งผลให้การสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และอาจส่งผลกระทบต่อนักศึกษาได้

จากประเด็นของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสามารถนำไปต่อยอดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามที่มีผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชา เกสัชวิทยาเบื้องต้น เนื่องจากการสอนแบบการใช้คำถามเป็นกลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ รูปแบบของ Active Learning ที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การตีความ ไตร่ตรอง และสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้ ก่อให้เกิดการทบทวน เชื่อมโยงระหว่างความคิดต่าง ๆ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและความท้าทาย และเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อศึกษาผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ปีที่ 3 สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ที่ลงทะเบียนในรายวิชาเกสัชวิทยาเบื้องต้น ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 31 คน (สำนักงานส่งเสริมวิชาวาระและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2562)

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน

3.ขอบเขตพื้นที่

วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยรูปแบบ one-group pretest-posttest design มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แผนการสอน (มคอ.3) และแผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น โดยใช้คำถามเป็นฐาน

1.2 แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pretest) เป็นแบบทดสอบโดยเป็นเนื้อหาโดยรวม เพื่อวัดความรู้พื้นฐานและความเข้าใจในเนื้อหาวิชาก่อนการเรียนการสอนจำนวน 40 ข้อ โดยนำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.75 และจะนำกลับมาทดสอบหลังเรียน (Posttest) อีกครั้งภายหลังที่เรียนครบตามแผนการเรียน

1.3 แบบทดสอบย่อย (Formative test) เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง โดยมีการทดสอบก่อนและหลังเรียน ในแต่ละเรื่อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 เรื่อง ในเนื้อหาเกี่ยวกับ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเภสัชวิทยา 2) ยาแก้ปวด 3) ยาปฏิชีวนะ 4) ยาระบบทางเดินอาหาร 5) ยาระบบต่อมไร้ท่อ และ 6) ยาสมุนไพรในงานสาธารณสุข ที่ทำการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน

1.4 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ (รังสิณี พูลเพิ่ม จันทนา โปรยเงิน แสงจันทร์ สุนันตะ และนนทิกา พรหมเป็ง, 2561) เกณฑ์ในการวิเคราะห์/แปลความหมายของเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน สามารถแบ่งได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33	หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับไม่ดี
คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66	หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00	หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับดี (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 จัดประชุมนิเทศทำความเข้าใจกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการเรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

2.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มทดลอง จากแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง

2.3 ดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้อันทั้ง 15 สัปดาห์ โดยจะจัดการเรียนการสอนแบบใช้คำถามเป็นฐานสำหรับหัวข้อการสอน จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเภสัชวิทยา 2) ยาแก้ปวด 3) ยาปฏิชีวนะ 4) ยาระบบทางเดินอาหาร 5) ยาระบบต่อมไร้ท่อ และ 6) ยาสมุนไพรในงานสาธารณสุข ซึ่งการสอนแต่ละครั้ง ซึ่งก่อนเรียนในแต่ละหัวข้อจะมีการทดสอบย่อยทั้งก่อนเรียน (Pretest) และเมื่อสอนเสร็จจะทำการทดสอบย่อยหลังเรียน (Posttest)

2.4 ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความรู้ชุดเดิม ใช้เวลาในการทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง

2.5 กลุ่มทดลองทำแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ

2.6 ตรวจสอบผลการทดสอบจากแบบทดสอบ แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยวิธีการทางสถิติ และแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

3.1 สถิติเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) และแบบทดสอบย่อยในแต่ละหัวข้อทั้ง (Pretest-Posttest) และแบบสอบถามเจตคติแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนแบบใช้คำถามเป็นฐาน

3.2 สถิติ t-test แบบ dependent การวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม จำนวนทั้ง 6 เรื่อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สามารถอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 ระดับคะแนนทดสอบความรู้ก่อนเรียนของนักศึกษาก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน พบว่า มีนักศึกษาที่สามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 50 ขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.32

1.2 ระดับคะแนนทดสอบความรู้หลังเรียนของนักศึกษาหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน พบว่า มีนักศึกษาที่สามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 50 ขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 25.80

1.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ก่อนและหลัง โดยใช้คำถามเป็นฐาน ได้ผลการทดสอบดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ก่อนและหลัง โดยใช้คำถามเป็นฐาน (N=31)

การทดสอบ	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	14.06	4.04	-8.266	.000*
หลังเรียน	26.06	6.25		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามเป็นฐานของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น มีคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 14.06 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.04 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 26.06 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.25 คะแนน และเมื่อ

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน ทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ในการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น ของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ก่อนและหลัง โดยใช้คำถามเป็นฐาน จำแนกตามเนื้อหา ได้ผลการทดสอบ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น ของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ก่อนและหลัง โดยใช้คำถามเป็นฐาน จำแนกตามเนื้อหา (N=31)

เนื้อหา	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเภสัชวิทยา	7.22	1.94	13.38	1.97	-13.14	.000*
2) ยาแก้ปวด	7.16	1.89	13.80	2.07	-12.94	.000*
3) ยาปฏิชีวนะ	7.45	1.47	13.80	2.07	-12.48	.000*
4) ยาระบบทางเดินอาหาร	7.58	1.31	12.00	1.31	-15.50	.000*
5) ยาระบบต่อมไร้ท่อ	7.61	0.98	12.00	1.15	-15.212	.000*
6) ยาสมุนไพรในงานสาธารณสุข	7.06	1.09	12.19	1.22	-19.63	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นทางเภสัชวิทยา โดยก่อนเรียนมีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.22 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียนโดยใช้คำถามเป็นฐาน มีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.38 คะแนน และทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ยาแก้ปวด โดยก่อนเรียนมีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.16 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียนโดยใช้คำถามเป็นฐาน มีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.80 คะแนน และทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ยาปฏิชีวนะ โดยก่อนเรียนมีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.45 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียนโดยใช้คำถามเป็นฐาน มีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.80 คะแนน และทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ยาระบบทางเดินอาหาร โดยก่อนเรียนมีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียนโดยใช้คำถามเป็นฐาน มีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.00 คะแนน และทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ยาระบบต่อมไร้ท่อ โดยก่อนเรียนมีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.61 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียนโดยใช้คำถามเป็นฐาน มีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.00 คะแนน และทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ยาสมุนไพรมะเร็งในงานสาธารณสุข โดยก่อนเรียนมีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.06 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับหลังเรียนโดยใช้คำถามเป็นฐาน มีระดับความรู้โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.19 คะแนน และทำให้นักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า เจตคติของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยรวมอยู่ใน ระดับดี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนได้มากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (= 4.74) รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้ได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น (= 4.74) และการจัดการเรียนการสอนแบบนี้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ (= 4.50) ตามลำดับ สำหรับเจตคติทางการเรียนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้ท่านจำและเข้าใจเนื้อหาเพิ่มขึ้น (= 4.43)

สรุปผลการวิจัย

จากข้อค้นพบข้างต้นสามารถนำมาสรุปผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ เรียนรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้นที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานโดยภาพรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ เรียนรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้นที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานโดยจำแนกเนื้อหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เจตคติของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยรวมอยู่ใน ระดับดี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน ของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ ในรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ ในรายวิชาเภสัชวิทยาเบื้องต้น พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจากการที่ได้นำรูปแบบการสอนที่เน้นการใช้คำถามมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ การค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากรู้เห็นต้องการที่จะหาคำตอบ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ได้แนวคิดที่หลากหลายจากการตอบคำถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารีแย เจะยะปาร์ สมภพ อินทสุวรรณ นวลพรรณ วรรณสุธี (2561) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยเกียรติพร สิ้นพิบูลย์ (2560) พบว่า ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดียสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยรังสิณี พูลเพิ่ม จันทนา โปรยเงิน แสงจันทร์ สุนันตะ และนนทิกา พรหมเป็ง (2561) พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนของการจัดการเรียนการสอนโดย

ใช้คำถามเป็นฐาน ทำให้นักเรียนสามารถสรุปความรู้ที่ได้รับหลังการเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของหัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 100

2. เจตคติผลของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักศึกษาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า เจตคติของการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนได้มากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} = 4.74, SD = 0.44) รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้ได้คิดวิเคราะห์มากขึ้น (\bar{X} = 4.74, SD = 0.44) และการจัดการเรียนการสอนแบบนี้สร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ (\bar{X} = 4.50, SD = 0.51) ตามลำดับ สำหรับเจตคติทางการเรียนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้ท่านจำและเข้าใจเนื้อหาเพิ่มขึ้น (\bar{X} = 4.43, SD = 0.40) ซึ่งสอดคล้องกับ วันดี โดสุขศรี (2010) ที่ได้กล่าวว่า การใช้คำถามเป็นฐานเป็นเทคนิคสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยมีกลุ่มควบคุม เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบการใช้คำถามร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น การใช้ปัญหา ร่วมกับการตั้งคำถาม การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติพร สิมพิบูลย์ ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย อธิกมาส มากจัญ และปฤถัต นัจนฤตย์. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการจัดการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์, 16(3), หน้า 165-177.
- ทิตนา แชมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมภพ อิศสุวรรณ, นवलพรรณ วรรณสุธี มารีย์แย เจะยะปาร์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่องระบบภายในร่างกายมนุษย์. การประชุมวิชาการระดับชาติการศึกษาระดับปริญญาโท ครั้งที่ 6 "Active Learning ตอบโจทย์ Thailand 4.0 อย่างไร" (หน้า 27-40). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- รังสิณี พูลเพิ่ม, จันทนา ไปรยเงิน, แสงจันทร์ สุนันตะ และนนทิกา พรหมเป็ง. (2561). ประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. วารสารพยาบาลทหารบก, 19(3), 126-136.
- สุมานี วงศ์ชนะ. (2560). ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ในช่วงก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 20. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม, 2563, จาก <http://feeyaras.blogspot.com/2012/07/1.html>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). สำนักนโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) : ฉบับสรุป พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.

สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2562). จำนวนนักศึกษา. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2564, จาก <https://drive.google.com/drive/folders/>.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). คำเฉลยและการแปลความหมาย. ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา, 18 (3), หน้า 8 -11 ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

Improvement of Efficiency of Investigation Management of Tha Mai District Police Station, Chanthaburi Province

ภอนนพทร นิสันเทียะ^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, nipolice33@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยจำแนกเพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวนอายุราชการ 3) เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนและนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.20, S.D=0.61) คือ ด้านโครงสร้าง (\bar{X} =4.33, S.D=0.58) ด้านความก้าวหน้า (\bar{X} =4.30, S.D=0.71) ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน (\bar{X} =4.22, S.D=0.40) ด้านงบประมาณ (\bar{X} =4.13, S.D=0.60) ด้านบุคลากร (\bar{X} =4.00, S.D=0.75) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการ มีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการสัมภาษณ์ พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ถูกสัมภาษณ์ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีความคิดเห็นว่าด้านโครงสร้างมีความสำคัญที่สุด และด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านบุคลากร สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 92 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนมาก โดยแนวทางที่ต้องการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพงานสอบสวน ที่เน้นการพัฒนาในภาพรวม เน้นการพัฒนาปัจจัยที่เป็นกระบวนการบริหารจัดการใน 3 ตัวหลัก ประกอบด้วยการจัดทำงบประมาณ (budgeting) การอำนวยการ (directing) และการรายงานผลการปฏิบัติงาน (reporting) กล่าวคือ แนวทางและวิธีการในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการเพื่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ต่อเนื่องคือ การประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานหลักอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: งานสอบสวน การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives are 1) to study the level of the development of the efficiency of the investigation management of Tha Mai District Police Station, Chanthaburi Province, and 2) to study the opinions on the development of the efficiency of the investigation management of Tha Mai District Police Station, according to gender, age, education, income, work experience in investigation, and years of government service, and 3) to suggest appropriate guidelines for improving the efficiency of the investigation management of Tha Mai District Police Station. The sample group used in this study were the police officers of Tha Mai District Police Station. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software, based on percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (SD), and hypothesis testing performed using independent sample t-test, and the correlation of more than two samples were compared by one-way ANOVA.

The research results revealed that the development of the efficiency of the investigation management of Tha Mai District Police Station, Chanthaburi Province, was overall at a high level (\bar{X} =4.20, SD=0.61), i.e., structure (\bar{X} =4.33, SD=0.58), progress (\bar{X} =4.30, SD=0.71), system of inspection and building of confidence to the public (\bar{X} =4.22, SD=0.40), budget (\bar{X} =4.13, SD=0.60), personnel (\bar{X} =4.00, SD=0.75) hypothesis testing results. It was found that personal factors such as gender, age, education, income, work experience in investigation, years of government service, affected the development of the efficiency of investigation management of Tha Mai District Police Station, indicating no difference at a statistical significance level of 0.05.

The result of interview revealed that the subjects who were interviewed at Tha Mai District Police Station, Chanthaburi Province, expressed opinions that the structure had the biggest importance, and the factor that needs to be improved was personnel, which was consistent with the questionnaire answered by the sample group of 92 subjects of Tha Mai District Police Station, because this factor would largely affect the efficiency of investigation management by the approach necessary to improve the efficiency of investigation that focuses on overall development.

Keywords: Investigation, Management, Efficiency

บทนำ

ตำรวจในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกฎหมายให้อำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจภารกิจของตำรวจเป็นงานที่ต้องควบคุมสังคมเพื่อให้คนในสังคมได้รับความคุ้มครองในชีวิตและทรัพย์สิน การปฏิบัติหน้าที่หลักของตำรวจก็คือการควบคุมให้เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม งานของตำรวจจึงมีขอบเขตกว้างขวางทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การควบคุมความประพฤติของบุคคลบางจำพวกและการให้บริการด้านต่างๆแก่สมาชิกในสังคมอันเป็นการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น จึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจและสังคมอย่างมากในหลักอาชญาวิทยาอาชญากรรมเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง และ

ปัญหาของอาชญากรรมเป็นปัญหาที่นำความเสียหายมาสู่สังคมทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน โดยส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านเศรษฐกิจการเมืองและด้านอื่น ๆ นับเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคม ในทางกฎหมายจำแนกประเภทอาชญากรรมด้วยการถือเอาความร้ายแรงของการกระทำผิดเป็นเกณฑ์ ซึ่งหากเกิดขึ้นและเป็นความผิดแล้วถือว่าเป็นคดีอาญา ได้แก่ คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต เช่น ฆ่าผู้อื่นตาย ความผิดเกี่ยวกับร่างกาย เช่น ทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กรรโชกฉ้อโกง ยักยอก โกงเจ้าหนี้ ทำให้เสียทรัพย์และบุกรุก เป็นต้น (ยศไกร วงษ์ดาวไทย, 2549)

การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนคือผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยเฉพาะด้านคดีอาญา จะต้องประสบคลุกคลีกับประชาชนในพื้นที่และต่างพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ตนกระทำอยู่ ดังนั้นการรับผิดชอบต่อสำนวนการสอบสวนจำนวนหลายสำนวนย่อมก่อให้เกิดข้อบกพร่องมีภาวะอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามแรงกดดันของคดีที่เพิ่มขึ้นอย่างมากแต่พนักงานสอบสวนและกำลังตำรวจไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใดนอกจากนี้ประชาชนต้องเข้าใจด้วยว่าพนักงานสอบสวนไม่ได้มีความรู้หรือความชำนาญในตัวบทกฎหมายทุกๆฉบับ ดังนั้นการทำให้พนักงานสอบสวนทุกคนมีความรู้ความชำนาญคดีทุกประเภทจึงเป็นไปได้ไม่ได้อย่างดีและการที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน ผู้เสียหายหรือเจ้าทุกข์จึงกระทำไม่ได้อย่างรวดเร็วจำเป็นต้องพิจารณาตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงอาจมีการโต้เถียงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้เสียหายในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย และหากพนักงานสอบสวนไม่อธิบายให้คู่กรณีเข้าใจแล้วก็อาจถูกคู่กรณีร้องเรียนได้โดยคู่กรณีที่มาใช้บริการของพนักงานสอบสวนนั้นอาจเป็นผู้ต้องหาหรือเป็นผู้เสียหายก็อาจร้องเรียนพนักงานสอบสวนขึ้นได้และเมื่อผู้ร้องเรียนแล้วพนักงานสอบสวนก็จะถูกสอบสวนข้อเท็จจริงและหากพนักงานสอบสวนกระทำผิดวินัยก็จะถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยขึ้นได้ ฉะนั้นพนักงานสอบสวนจะต้องบริการประชาชนด้วยความมีมนุษยสัมพันธ์และเห็นใจประชาชนโดยแท้จริงเพื่อป้องกันปัญหาการถูกร้องเรียนอีกส่วนหนึ่ง (พฤทธิพงศ์ พรหมเต็ม, 2557)

เมื่อเกิดคดีขึ้นเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนซึ่งเข้าเวรจะต้องไปตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วรีบกลับมายังสถานีตำรวจเพื่อมาคอยรับคดีใหม่ที่อาจเกิดขึ้นอีกทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นการออกสืบหาร่องรอยพยานหลักฐานและการสืบหาตัวผู้กระทำผิดโดยทันทีที่เกิดเหตุจึงกระทำไม่ได้หรือเมื่อพนักงานสอบสวนออกเวรแล้วก็ต้องมาทำสำนวนสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในคดีต่าง ๆ ที่ค้างไว้เพื่อสรุปทำความเข้าใจสิ่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อพนักงานอัยการต่อไปในบางครั้งกรณีที่พนักงานสอบสวนทำความเข้าใจไปตามรูปคดีสิ่งไม่ฟ้องคดีต่อพนักงานอัยการอาจถูกตั้งข้อสังเกตถึงการปฏิบัติหน้าที่ว่ามีการเรียกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งไม่ฟ้องต่อพนักงานอัยการเป็นต้นผลจากการที่มีภาระหน้าที่ในคดีต่าง ๆ เป็นจำนวนมากทำให้ไม่มีใครอยากเข้ามาดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวนภาวะของคดีไม่มีลดลงแต่ภาวะการกดดันจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อคดีและเจ้าของคดีกลับมีมากขึ้นสิ่งเหล่านี้ จึงเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่ทำให้การบริการประชาชนของพนักงานสอบสวนมีปัญหาอยู่เสมอ (ชัยวัสส์ เอกภพณรงค์, 2550) งานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองยะลา มีนายตรวจตำแหน่งรองผู้กำกับ (งานสืบสวนสอบสวน) เป็นหัวหน้ามีพนักงานสอบสวนคือสบ.3 จำนวน 3 นาย, สบ.2 จำนวน 2 นาย, สบ. 1 จำนวน 3 นายเข้าเวรสอบสวนตลอด 24 ชม. และมีกำลังตำรวจชั้นประทวนจัดให้เข้าเวรคู่กับร้อยเวรสอบสวนเป็น 4 ผลัดตลอด 24 ชม.

สถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นหน่วยงานราชการที่อยู่ในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภารกิจและสายงานบริหาร 5 ด้าน คือ (1) งานอำนวย (2) งานป้องกันและปราบปราม(3) งานสอบสวน (4) งานสืบสวน และ (5) งานจราจร มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวนมากและเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีคดีเกิดจำนวนมาก นอกจากบังคับใช้กฎหมายเพื่อเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคมแล้ว งานตำรวจยังมีลักษณะงานบริการประชาชน ซึ่งในทางกฎหมายปกครองเรียกงานลักษณะดังกล่าวว่าเป็น“งานบริการสาธารณะ” ซึ่งหมายถึง กิจกรรมที่รัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำเพื่อสนองความต้องการให้กับประชาชน ซึ่งความต้องการของประชาชน ประการหนึ่งก็คือ ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพราะเมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมต้องมีกฎกติกาเพื่อให้สังคมอยู่ด้วยความ

สงบและต้องมีผู้รักษากฎหมายก็คือตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน คือการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความยุติธรรมให้กับสังคม พนักงานสอบสวนจึงเป็นผู้รับผิดชอบรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจค้นจับกุม ควบคุม แจ้งข้อหาฝากขังผู้ต้องหา รวมทั้งสรุปสำนวนมีความเห็นและเป็นผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยเฉพาะด้านคดีอาญาจะต้องประสบคลุกคลีกับประชาชนในพื้นที่และต่างพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ตนกระทำอยู่ ดังนั้น การรับผิดชอบต่อสำนวนการสอบสวนจำนวนหลายสำนวน ย่อมก่อให้เกิดข้อบกพร่อง มีภาวะอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามแรงกดดันของคดีที่เพิ่มขึ้นอย่างมากจากข้อมูลคดีการฆ่าตัวตายของตำรวจที่ทำหน้าที่สอบสวนปี 2562 จำนวน 4 รายปี พ.ศ.2564 จำนวน 2 รายหนึ่งในสาเหตุการฆ่าตัวตายเพราะเกิดความเครียดจากการปฏิบัติหน้าที่อันสืบเนื่องมาจากมาจากบริหารงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่พนักงานสอบสวนและกำลังตำรวจไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด รวมทั้งความเป็นอิสระในการสอบสวน ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่ไม่เพียงพอเช่นการค่าน้ำมัน ค่าเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานราชการ การติดตามสอบสวน พยานบุคคลซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายจำนวนมาก อีกทั้งการรายงานที่ต้องทำซ้ำซ้อนในเรื่องเดียวกันเช่นการรายงานทางไลน์ ทางวาจาแล้วต้องทำเป็นเอกสารราชการรายงานไปอีกหรือการรายงานแบบเดียวกันไปหลายๆที่โดยไม่จำเป็นทำให้เปลืองทรัพยากรซึ่งทุกงานพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่คดีทำแต่เพียงผู้เดียวทั้งงานธุรการ งานสอบสวนและงานคดีซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลงและผู้ที่มีอายุมากขึ้นเกิดความหลงลืมและทำให้เสียหายต่อรูปคดีได้ฉะนั้นหากต้องการให้การปฏิบัติงานงานของพนักงานสอบสวนหรือคดีมีประสิทธิภาพหรือเกิดผลสัมฤทธิ์จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาบุคคลกรและสนับสนุนงบประมาณและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่โดยสร้างความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานให้กับผู้ทำงานเกี่ยวกับงานสอบสวน

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งเพื่อให้ได้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนว่ามีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของประชาชนด้วยหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการให้บริการรวมถึงบุคลิกภาพพฤติกรรมของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ ให้มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของ สถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการ
3. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ตำรวจชั้นประทวนและตำรวจสัญญาบัตร ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน และโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตำรวจชั้นประทวนและตำรวจชั้นสัญญาบัตร ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตำรวจชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกจากตำรวจผู้หน้าที่สอบสวนและทำงานเกี่ยวกับคดี

2. ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการ
- 2) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ด้านโครงสร้าง ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน และด้านความก้าวหน้า

3. ขอบเขตพื้นที่

สถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยผลของการวิจัยเชิงคุณภาพจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการค้นหาความจริงเพื่อวางแผนทางบริหารงานสถานีตำรวจซึ่งเมื่อได้แนวทางแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบความเป็นจริงและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยจะกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ จะใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยคัดเลือกจากผู้ทำงานด้านสอบสวนและคดีและมีประสบการณ์ด้านสอบสวนบนสถานีตำรวจ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้กำกับการสถานีตำรวจ หัวหน้างานสอบสวน พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่หน้าที่คดีที่ทำงานเกี่ยวกับคดีและให้บริการประชาชน จำนวน 10 ตัวอย่าง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญถูกคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

การวิจัยเชิงปริมาณ หลังจากผู้ทำวิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแล้วจึงใช้วิธีเชิงปริมาณดำเนินการตรวจสอบความคิดเห็นเพื่อค้นหาความจริงในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่

ประชากร คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและชั้นสัญญาบัตร ในสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จำนวน 92 คน เนื่องจากทราบประชากรที่แน่นอน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการสอบถามเป็นแบบสอบถามโดยแนวทางในการกำหนดกรอบแบบสอบถามได้มาจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งปัญหาของคำถามในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการของกลุ่มตัวอย่าง สถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน ด้านโครงสร้าง ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านความก้าวหน้า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวน ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการนัดกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานสอบสวนเพื่อเข้าไปทำการสัมภาษณ์โดยตรงโดยมีการขออนุญาตกำหนดวันเวลา สถานที่ พร้อมเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกทางข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชาย-หญิง ในสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร จำนวน 92 คน และสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนและตำรวจชั้นสัญญาบัตร ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 คน

วิธีการตรวจสอบข้อมูลวิธีการตรวจสอบข้อมูลภายหลังการเก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยการใช้คำถามเดียวกันกับหลาย ๆ คนเพื่อเปรียบเทียบคำตอบข้อมูลที่ได้พร้อมทั้งได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และนำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

สถิติพื้นฐานได้ความถี่ ร้อยละใช้รายงานและอธิบายทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้รายงานปัจจัยการปฏิบัติงานสอบสวนประสิทธิภาพการบริหารงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรท่าใหม่

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบปลายเปิดโดยการวิเคราะห์ข้อความแล้วสรุป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของประชากรมาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ สถิติสำเร็จรูปมาประมวลผลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D.เพื่อมาใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถามอย่างมีขั้นตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็นนำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) จากประชากร แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่สรุป ได้ดังนี้

ด้านบุคลากร สรุปได้ความว่ามีปัญหาด้านกำลังพลมีน้อย เมื่อเทียบกับปริมาณงานเหตุผลที่บุคคลากรไม่เพียงพอกับปริมาณงานเนื่องจากเกิดการยืมตัวไปช่วยราชการในหน่วยงานหรือส่วนอื่นทำให้ภาระของแต่ละคนเพิ่มมากขึ้นทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบที่ล้าสมัย ทำให้ขาดความเข้าใจอย่างทอ่งแท้ ส่วนความรู้ในการปฏิบัติงานพบว่ายังไม่ทันสมัยในสภาวะที่โลกในเปลี่ยนแปลงไป

ด้านงบประมาณ พนักงานสอบสวนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานสอบสวนมีรายได้ไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น เช่น เงินตำแหน่ง ค่าตอบแทน สวัสดิการ โดยพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ทำงานเอง เช่นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ติดต่อพยาน วิทยุสื่อสาร ค่าน้ำมันในการออกตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของพนักงานสอบสวน

ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ไม่เพียงพอต่อผู้รับบริการเนื่องจากไม่มีที่จอดรถและผู้มาใช้บริการอย่างเพียงพอและพื้นที่ทำงานน้อยทำให้เกิดการแออัดขณะปฏิบัติงาน

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังขาดผู้เชี่ยวชาญการใช้เทคโนโลยีมาปฏิบัติงานเมื่อมีคดีทางเทคโนโลยีต้องมีเครื่องมือที่ทันสมัยด้วยโดยพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานยังไม่มีผู้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการให้บริการประชาชน พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ให้บริการล่าช้าไม่ทันใจและพูดจาไม่เพราะทำให้ประชาชนไม่พอใจกับการบริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดกับปะทะกับประชาชนโดยไม่ตั้งใจทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นและศรัทธากับการบริการและปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ

ด้านความก้าวหน้าพบว่าผู้ทำงานสอบสวนไม่มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงเงินและเสี่ยงถูกฟ้องร้องทำให้ไม่มีคนทำงาน ทำให้พนักงานสอบสวนเกิดความเครียดและหนึ่งงานสอบสวนเป็นจำนวนมาก

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1.การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 92.40 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 มีรายได้ต่อเดือน 15,001บาท ขึ้นไปจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 44.60 มีประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน 6-10 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 อายุราชการ 11-20 ปีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20

ตอนที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, $S.D=0.61$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงาน

สอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีเรียงลำดับความสำคัญ ด้านโครงสร้างด้านความก้าวหน้า ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ด้านงบประมาณด้านบุคลากรโดยสรุป ดังนี้

2.1.ด้านโครงสร้างพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.33$, S.D=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือข้อ 2.ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานสอบสวนโดยตรง ($\bar{X}=4.50$, S.D=0.58) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3. โอนงานสอบสวนที่มีใช้ภารกิจหลักคืนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานสอบสวน ($\bar{X}=4.22$, S.D=0.41)

2.2.ด้านงบประมาณพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 5.ต้องจัดให้มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานสอบสวน ($\bar{X}=4.47$, S.D=0.50) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 6.ต้องจัดให้มีงบประมาณและหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินที่ชัดเจนสำหรับทีมสหวิชาชีพที่ร่วมปฏิบัติงานสอบสวน ($\bar{X}=3.93$, S.D=0.84)

2.3.ด้านบุคลากรพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 7.บุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งสูงสุดของกองบัญชาการสอบสวนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}=4.25$, S.D=0.75) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 8.การคัดเลือกบุคคลมาเป็นพนักงานสอบสวนต้องพิจารณาถึงความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานสอบสวน ($\bar{X}= 3.68$, S.D=0.74)

2.4.ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนพบว่าการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.22$, S.D=0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 10.ออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้อิสระแก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ ($\bar{X}=4.52$, S.D=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 12.จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงานสอบสวนระดับประเทศและระดับจังหวัด ($\bar{X}=4.00$, S.D=0.36)

2.5.ด้านความก้าวหน้าพบว่าการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 18.สถานีตำรวจมีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆหลายช่องทาง ($\bar{X}=4.53$, S.D=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 17.สถานีตำรวจแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึงและข้อ19.มาตรฐานการให้บริการของสถานีตำรวจเป็นที่ยอมรับของประชาชน ($\bar{X}=4.15$, S.D=0.77)

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่างๆดังนี้

สถานีตำรวจต้องจัดสรรงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เช่นคอมพิวเตอร์โต๊ะทำงานกล้องบันทึกภาพและเสียงให้เพียงพอต่อจำนวนพนักงานสอบสวน และกำหนดวิธีลดขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนในการทำสำนวนการสอบสวนให้ถึงพนักงานสอบสวนได้อย่างรวดเร็ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องกำหนดแนวทางการพัฒนางานสอบสวนเช่น การปรับปรุงระบบบริหารงานสอบสวนให้พนักงานสอบสวนเติบโตในสายงาน

สอบสวนได้อย่างเป็นธรรมและต่อเนื่องระบบการพิจารณาบำเหน็จความดีความชอบโดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของส่วนการสอบสวนและการพัฒนาค่าตอบแทนให้เทียบเท่ากับหน่วยงานยุติธรรมอื่น ออกแบบการทำงานให้พนักงานอัยการมีบทบาทในกระบวนการสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นอย่างแท้จริงเพื่ออำนวยการอำนาจและประสิทธิภาพในการสั่งและฟ้องคดีออกกฎหมายระเบียบคำสั่งให้มีทางเลือกในการลดภารกิจของพนักงานสอบสวน เช่น ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกโอนงานสอบสวนที่มีใช้ภารกิจหลักคืนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานสอบสวนโดยเฉพาะหน่วยงานระดับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายงานสอบสวนสามารถบริหารจัดการงบประมาณภายในฝ่ายโดยไม่ต้องขออนุญาตเบิกจ่ายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรใหม่เข้าปฏิบัติงานให้สามารถเป็นบุคคลที่มีความรู้จากหลากหลายสาขา เช่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ อาชญวิทยา และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้นส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับตำรวจ เช่น การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทการพัฒนาศักยภาพพนักงานสอบสวนให้มีความเป็นมืออาชีพมีความภาคภูมิใจต่อเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีในหน้าที่การงานอาจไม่ได้เป็นไปอย่างที่คาดหวัง จึงอาจส่งผลให้ปัญหาการขาดแคลนพนักงานสอบสวนรุนแรงมากขึ้นประชาชนยังคงไม่เชื่อมั่นกระบวนการสอบสวนของตำรวจจากการปฏิรูประบบสอบสวนตำรวจตามแนวทางนี้เนื่องจากเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาในระดับปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กรไม่ใช่การปฏิรูประบบสอบสวนและกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษารายได้ประสพการณ์ทำงานสอบสวน อายุราชการที่แตกต่างกัน “ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ชอบหรือพอใจงานที่ทำในด้านต่างๆซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันจะสะท้อนถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน” โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่าการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่แตกต่างกัน เป็นการยอมรับ HO หรือปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้านโครงสร้าง ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

3. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้านบุคลากร ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ด้านความก้าวหน้า

4. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ไม่มีด้านใด

5. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสพการณ์ทำงานด้านสอบสวน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้านโครงสร้าง ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ด้านความก้าวหน้า

6. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านความก้าวหน้า ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้านโครงสร้าง ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ด้านความก้าวหน้า

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 10 คน ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีได้ดังนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ถูกสัมภาษณ์ของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีความคิดเห็นในด้านโครงสร้างมีความสำคัญที่สุดและด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านบุคลากร สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 92 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนมาก โดยแนวทางที่ต้องการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพงานสอบสวน ที่เน้นการพัฒนาในภาพรวม เน้นการพัฒนาปัจจัยที่เป็นกระบวนการบริหารจัดการใน 3 ตัวหลัก ประกอบด้วย การจัดทำงบประมาณ (budgeting) การอำนวยการ (directing) และการรายงานผลการปฏิบัติงาน (reporting) กล่าวคือ แนวทางและวิธีการในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการเพื่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดียิ่งขึ้นต่อเนื่องคือ การประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานหลักอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1.การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับที่แตกต่างกันสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เรียงลำดับความสำคัญ ด้านโครงสร้างด้านความก้าวหน้า ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนด้านงบประมาณด้านบุคลากรมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นเพราะว่าแนวทางและวิธีการในการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการเพื่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดียิ่งขึ้นต่อเนื่องคือ การประเมินและปรับปรุงกระบวนการทำงานหลักอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชชัย วรณสุทธิ.(สืบตำรวจโท). (2563). ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของงานสอบสวนสังกัดตำรวจภูธร ภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของงานสอบสวน สังกัดตำรวจภูธรภาค 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.28) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การรับแจ้งความ (\bar{X} =4.39) รองลงมาคือ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ (\bar{X} =4.39) การไล่เกลี้ยข้อพิพาท (\bar{X} =4.34) การสอบสวนปากคำ (\bar{X} =4.34) การเปรียบเทียบปรับ (\bar{X} =4.32) การเก็บรักษาและการคืนของกลาง (\bar{X} =4.31) การประกันตัวผู้ต้องหา (\bar{X} =4.30) การสืบสวนจับกุม (\bar{X} =4.29) การทำและสรุปสำนวนการสอบสวน (\bar{X} =4.13) และการเป็นพยานศาลและการติดตามพยาน (\bar{X} =3.98) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของงานสอบสวน สังกัดตำรวจภูธรภาค 4 ในภาพรวมตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศ สถานภาพ คุณวุฒิที่ใช้ในการบรรจุเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร และขนาดของสถานีตำรวจที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติงานอยู่ พบว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของงานสอบสวน สังกัดตำรวจภูธรภาค 4 ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน

1.2. ด้านโครงสร้างพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความสำคัญที่สุด คือออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานสอบสวนโดยตรงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจักรพงษ์ แสงสร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะของพนักงานสอบสวนกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

สมรรถนะของพนักงานสอบสวนอยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีสมรรถนะระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้ชกถามจะต้องไม่ยอมสัญญาให้กับผู้ชกถาม รองลงมาคือ ด้านรู้หลักจิตวิทยา ด้านบุคลิกภาพดี ด้านรู้จักทำความเข้าใจด้านมีไหวพริบ ส่วนด้านมีความพากเพียรพยายาม ด้านมีความสามารถในการสังเกตและด้านมีความรู้ทั่วไปกว้างขวางค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมรรถนะของพนักงานสอบสวน มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสอบสวนของตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ เท่ากับ 0.633 โดยตัวแปรสมรรถนะของพนักงานสอบสวนด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสอบสวนของตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ รู้หลักจิตวิทยา รู้จักทำความเข้าใจ และความเชื่อมโยง และมีความสามารถในการสังเกต (Beta = 0.212, 0.174, 0.367 ตามลำดับ) ส่วนด้านมีความรู้ทั่วไปกว้างขวางมีไหวพริบมีบุคลิกภาพดี มีความเพียรพยายาม และมีผู้ชกถามต้องไม่ยอมสัญญาให้กับผู้ชกถามมีไม่มีอิทธิพลในการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

1.3. ด้านงบประมาณพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด.ต้องจัดให้มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการงานสอบสวนสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย รุจิราวณิชชัย (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า (1) การปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสอบสวนของสถานีตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังขาดแคลนบุคลากรโดยเฉพาะบุคลากรที่เชี่ยวชาญเทคโนโลยีสารสนเทศงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนยังไม่สอดคล้องกับภาระงานที่รับผิดชอบและด้านสถานที่ส่วนใหญ่มีบริเวณหรือพื้นที่ใช้สอยน้อยไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน (2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนประกอบด้วยปัจจัยทางการบริหารจัดการด้านการอำนวยความสะดวกด้านการรายงานและด้านการจัดทำงบประมาณและ (3) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือด้านการอำนวยความสะดวกด้านการรายงานและด้านการจัดทำงบประมาณ

1.4 ด้านบุคลากรพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดคือบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งสูงสุดของกองบัญชาการสอบสวนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจสอดคล้องกับงานวิจัยของอัศวิน มะลัยสิทธิ์ (2558) ได้ทำการศึกษานโยบายการสร้างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายสืบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า 1. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับสูง แสดงว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความคิดเห็นว่าจะสามารถปฏิบัติงานสืบสวนได้ดีในทุกขั้นตอนของงานสืบสวนโดยเฉพาะในด้านการรับรองรายงานเรื่องอาชญากรรม การค้นพบ หรือสงสัย และด้านการหาตัวผู้กระทำความผิดหรือหาทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ 2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่มีชั้นยศแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่มีเงินเดือนแตกต่างกันมีประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าเงินเดือนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน

1.5 ด้านระบบการตรวจสอบและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนพบว่าการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด คือออกกระเปียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้อิสระแก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรัส บุญลา (2558) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพในการบริหารงานสืบสวนของสถานี ตำรวจภูธรเมืองสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานสืบสวนของสถานี ตำรวจภูธรเมืองสมุทรปราการ ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมากและประสิทธิภาพในการบริหารงานสืบสวนของสถานี ตำรวจภูธรเมืองสมุทรปราการ ในภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยด้านการสืบสวนหาแหล่งข่าว การสืบ ประวัติความเป็นมาของผู้เสียหายการตั้งประเด็นในการสืบสวน สอบสวนการสืบสวนประวัติความเป็นมาของผู้ต้องสงสัยมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารงานสืบสวนของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.6 ด้านความก้าวหน้า พบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ สถานีตำรวจมีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆหลายช่องทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ราชแก้ว (2558) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่าย สืบสวนกองกำกับการ สืบสวน ตำรวจภูธร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 10 คน เป็นเพศชายทั้งหมด พบว่า มีอายุ 25 ปี อายุ 30 ปี อายุ 31 ปี อายุ 35 ปีอายุ 36 ปี อายุ 40 ปี อายุ 41 ปี อายุ 45 ปีอายุ 46 ปี อายุ 49 ปี ศึกษาในระดับ ปริญญาตรี-ปริญญาโท ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผล แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ ตำรวจฝ่ายสืบสวนกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เกิดจากการขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติ ขาดความทันสมัยด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่มีความพร้อมในการใช้งาน เช่น ยานพาหนะน้ำมันเชื้อเพลิงมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานทำให้เกิดค่าใช้จ่ายตามมา มีความเครียดด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องทำการจ่ายเอง อาวุธปืน วิทยุสื่อสาร ควรพัฒนาให้มีความพร้อมในการใช้งานและให้เพียงพอกับกำลังพล แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายสืบสวนกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรพัฒนาด้านนโยบายในการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจในระดับสูงที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณที่ขาดความต่อเนื่องและการขาดกำลังพลระดับปฏิบัติการไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำให้งานที่ออกมาไม่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการขาดสวัสดิการในการปฏิบัติงาน เช่น เบี้ยเลี้ยง ที่พักอาศัยที่มีไม่เพียงพอกับจำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอยู่ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรสอบถามปัญหาของงานที่ทำและสวัสดิการที่พักอาศัยให้เพียงพอกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ และการพัฒนาการทำงานโดยจัดให้มีการส่งไปฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมเพื่อทันกับเหตุการณ์ต่าง ๆ การก่ออาชญากรรมในปัจจุบัน ซึ่งมีการพัฒนาตามเทคโนโลยีมีรูปแบบใหม่ๆ ตลอดเวลาทำให้การสืบสวนมีความยากขึ้น จึงควรให้มีการอบรมด้าน ยุทธวิธีต่าง ๆ ในการสืบสวนให้ทันสมัยกับเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อให้งานที่ออกมามีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรีเพศอายุ ระดับการศึกษารายได้ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการให้บริการที่แตกต่างกัน

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่จังหวัดจันทบุรีเพศอายุ ระดับการศึกษารายได้ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการที่ แตกต่างกันมีความเห็นต่อการให้บริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่ แตกต่างกันพบว่าเพศอายุระดับการศึกษารายได้ประสบการณ์ทำงานด้านสอบสวน อายุราชการมีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนาปาเดช (2557) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนสถานีตำรวจนครบาล มีนบุรีผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านปัจจัยภายในหน่วยงานพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่าย สืบสวนสถานีตำรวจนครบาลมีนบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยค่าต่ำสุด คือ น้ำมันเชื้อเพลิงยานพาหนะเพียงพอต่อ

การใช้งานวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานมีความทันสมัยและอาวุธปืนที่ใช้ในการทำงานมีความทันสมัยค่าสูงสุด คือความสำเร็จในการทำงานของท่านเกิดจากผู้ร่วมงานและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 2) ด้านปัจจัยภายนอกหน่วยงานพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าต่ำสุด คือในการสืบสวนมีหลายคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่ยังจับไม่ได้เพราะเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลค่าสูงสุดคือสื่อมวลชนเสนอข่าวบางครั้งกระทบกระเทือนความปลอดภัยของพยานและบางครั้งคนร้ายไหวตัวและหลบหนี

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานสอบสวนที่มีต่อการให้บริการของพนักงานสอบสวนกับประชาชนที่นอกเหนือไปจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เช่น ประชาชนผู้มาใช้บริการกับพนักงานสอบสวนหรือประเภทคดีที่มารับบริการที่สถานีตำรวจหรือความรู้ของผู้มาทำหน้าที่พนักงานสอบสวน
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความเพียงพอของพนักงานสอบสวนกับปริมาณงานที่ปฏิบัติโดยใช้หลักการทางการบริหารรัฐกิจ
- 3) ควรศึกษาปัญหาเรื่องงบประมาณและการเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินเพื่อจะได้แสวงหาแนวทางในการแก้ไขให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- 4) ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการและศาลเนื่องจากเป็นหน่วยงานซึ่งอยู่ในกระบวนการยุติธรรมเดียวกันเพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างในการปฏิบัติงาน และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันและสามารถพัฒนาให้ทัดเทียมกันได้หรือไม่
- 5) เลือกรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนที่ดีที่สุดไปปฏิบัติกับสภ.อื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย รุจิรานานิจฉัย (2558). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- จรัส บุญลา. (2558). ประสิทธิภาพในการบริหารงานสืบสวนของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- จักรพงษ์แสงศร. (2559). สมรรถนะของพนักงานสอบสวนกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยเกริก.
- จันทนาปาเดชดาบตำรวจหญิง. (2557) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ชัชชัย วรรณสุทธิ. (สืบตำรวจโท). (2563). ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของงานสอบสวนสังกัดตำรวจภูธร ภาค 4. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาวิทาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยวัสส์ เอกภพณรงค์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม. กรณีศึกษาพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบุคคลโล. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์.
- พฤทธิพงษ์พรหมเต็ม (2557) “ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ยศไกรวงศ์ดาวไทย. (2549). การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะมหาวิทาลัยบูรพา.

วิทยา ราชแก้ว. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายสืบสวนกองกำกับการสืบสวน

ตำรวจภูธร จังหวัดร้อยเอ็ด.การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี: วิทยาลัยรัฐกิจมหาวิทาลัยรังสิต.

สุพรรณณี ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน:กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อัศวิน มะลัยสิทธิ์. (2558). แนวทางการสร้างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายสืบสวน. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัย.

ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

Efficiency of Public Service of Nonthaburi Provincial Administrative Organization in Muang District, Nonthaburi Province

บุญนุช ศรีวิสัย^{1*} และ อำนาจ ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Poonya8888@gmail.com

บทคัดย่อ

ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18, S.D.=0.65) คือ ด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว (\bar{X} = 4.35, S.D.=0.59) รองลงมา ด้านความทั่วถึง (\bar{X} = 4.26, S.D.=0.62) ด้านความคุ้มค่า (\bar{X} = 4.21, S.D.=0.61) และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม (\bar{X} = 3.91, S.D.=0.79) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวทางที่เหมาะสม ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นในด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว เป็นข้อสำคัญที่สุด และด้านที่ควรปรับปรุงคือ ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากเพื่อให้การจัดบริการสาธารณะมีคุณภาพ และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มในสังคมไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนในสังคมไทยทุกกลุ่มทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการตัดสินใจ เพื่อผู้ที่กำหนดนโยบายจะได้สนองตอบต่อความต้องการได้ตรงประเด็น เพื่อให้การบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนด ควรมีการลดรอบระยะเวลาการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

ทั้งในด้านเอกสารและกระบวนการในการให้บริการเช่น แผนผังแสดงการทำงานและลวดรอบระยะเวลาในการขออนุมัติ เพื่อดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนโดยใช้เวลาดลดลง

คำสำคัญ: บริการสาธารณะ ประสิทธิภาพ การให้บริการ

ABSTRACT

Efficiency of Public Service of Nonthaburi Provincial Administrative Organization in Muang District, Nonthaburi Province This research is quantitative and qualitative research. The objectives are 1) to study the efficiency of the public service of Nonthaburi Provincial Administrative Organization in Muang District, Nonthaburi Province, 2) to study the personal factors affecting the efficiency of the public service of Nonthaburi Provincial Administrative Organization, and 3) to suggest appropriate guidelines for enhancing the efficiency of the public service of Nonthaburi Provincial Administrative Organization. The sample group used in this study were 400 male and female citizens under Nonthabur Municipality, Nonthaburi District. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software to identify percentage (%), mean (\bar{x}), standard deviation (SD) and perform hypothesis testing using independent sample t-test and compare the correlation of more than two samples by one-way ANOVA.

The result of the research revealed that the efficiency of the public service of Nonthaburi Provincial Administrative Organization in Muang District, Nonthaburi Province was overall at a high level (\bar{x} = 4.18, S.D = 0.65), i.e., the rapidity of response to needs (\bar{x} = 4.35, SD=0.59), followed by thoroughness (\bar{x} = 4.26, SD=0.62), values (\bar{x} = 4.21, SD=0.61), and equality and fairness (\bar{x} =3.91., SD=0.79). The result of the hypothesis testing revealed that personal factors, such as gender, age, education, occupation, and income affected the efficiency of the public services of Nonthaburi Provincial Administrative Organization, indicating no difference with reference to a statistical significance level of 0.05.

The result of interview revealed that the subjects interviewed at Nonthaburi Provincial Administrative Organization in Muang District, Nonthaburi Province, expressed their opinions that the rapidity of response to needs has the biggest importance, which is consistent with the questionnaire answered by the sample group comprised of 400 subjects of Nonthaburi Provincial Administrative Organization, and the factor that should be improved was equality and fairness, because they must provide quality public services and respond to the needs of all groups of people in Thai society

Keywords: Public service, Efficiency, Service

บทนำ

แนวความคิดในการ “ให้บริการประชาชน” ของภาครัฐมิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยประเทศเดียวทุกประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา มีความพยายามที่จะปฏิรูปการบริการประชาชนให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นและที่สำคัญที่สุด คือ ความพึงพอใจของประชาชนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป้าหมายของการบริการประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่วัดยาก เพราะเป็นความรู้สึกของประชาชนว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดซึ่งในสังคมมีกลุ่มบุคคลหลายกลุ่ม หลายระดับ ทำให้มาตรการในการตรวจสอบและประเมินดำเนินการได้ยาก ซึ่งแตกต่างกับภาคเอกชนที่สามารถดำเนินการประเมินได้ด้วยการเปรียบเทียบผลขาดทุนและกำไรของแต่ละปีว่าเพิ่มหรือลด ทั้งนี้มาตรการวัดผลกำไรขาดทุนเป็นเรื่องของตัวเลขที่สามารถวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้จากการดำเนินการตลอดทั้งปีของบริษัท ซึ่งแตกต่างจากภาครัฐแต่ความพยายามของภาครัฐในช่วงระยะเวลาเกือบ 20 ปี ที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศก็ต่างพยายามกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพในการบริการสาธารณะให้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความพึงพอใจ” ต่อขั้นตอนการให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ทัศนคติและจิตบริการของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อประชาชนให้เปรียบเสมือนเป็น “ลูกค้า” ตามแนวคิดของภาคเอกชนและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่รัฐควรจัดหาเพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึงแต่ความพึงพอใจอย่างเดียวไม่เพียงพอจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในองค์กรภาครัฐด้วย ซึ่งแนวคิดการบริการสาธารณะในประเทศไทยนั้นได้นำแนวคิดสัญญา/ข้อตกลงการบริการสาธารณะกับทุกส่วนราชการโดยให้มีการปรับปรุงพัฒนาการบริการสาธารณะ โดยให้มีการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นเป้าหมายมากขึ้นและจัดสรรงบประมาณโดยยึดหลักการสำคัญของการบริหาร(กุลธนะ ธนาพงศธร. 2536).

บริการสาธารณะ เป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดของบริการสาธารณะ คือ ต้องเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนซึ่งก็คือเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจการของรัฐ แต่เนื่องจากในปัจจุบันนี้ ภารกิจของรัฐมีมากขึ้น กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูง ใช้เงินลงทุนสูง และรัฐไม่มีความพร้อม จึงต้องมอบให้บุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งเมื่อรัฐมอบหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บุคคลอื่นดำเนินการจัดทำแล้ว บทบาทของรัฐในฐานะผู้จัดทำหรือผู้อำนาจการก็จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุม โดยรัฐจะเป็น ผู้ควบคุมมาตรฐานของบริการสาธารณะ ควบคุมความปลอดภัยรวมทั้งควบคุมค่าบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด และเดือดร้อนน้อยที่สุด นอกจากนี้บริการสาธารณะ ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์โดยความต้องการส่วนรวมของประชาชน กล่าวคือ ความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายและความต้องการที่จะอยู่อย่างปลอดภัย ดังนั้น บริการสาธารณะที่รัฐจัดทำจึงต้องมีลักษณะที่สนองความต้องการของประชาชนทั้งสองประการดังกล่าว กิจการใดที่รัฐเห็นว่ามี ความจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัยหรือการอยู่อย่างสุขสบายของประชาชน รัฐก็ต้องเข้าไปจัดทำกิจการนั้น ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐนั้น รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้ รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2540)

การบริการสาธารณะจึงเป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีผลบังคับให้รัฐต้องจัดบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชนซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน การบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะ จะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท

ดังนั้นการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ และความ เป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการ และปกครองดูแลตัวเองได้ มีความสามารถที่จะรับรู้สภาพการ เปลี่ยนแปลงของปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ดี และรวดเร็วกว่าราชการส่วนกลางและ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ได้มากที่สุดอย่างแท้จริง นั่นคือต้องตอบสนองความ ต้องการของส่วนรวม หรือเป็นส่วนเสริมข้อบกพร่องหรือความไม่เพียงพอของประชาชน โดยรัฐต้องดำเนินการให้บริการ แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และเท่าเทียมกัน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการกระจาย อำนาจ จึงได้มีการถ่ายโอนภารกิจในการบริการสาธารณะจากส่วนกลางลงมาสู่หน่วยงานราชการระดับท้องถิ่น โดยได้มี การตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การกระจายอำนาจมีความชัดเจน ยิ่งขึ้น(ชุมพร สังขปริษา2532).

จากความสำคัญในเรื่องการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาซึ่งเป็น ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี หน้าที่ในการบริการสาธารณะ จึงสนใจศึกษาการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการสาธารณะของและปรับปรุง ให้มีความ เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัด นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วน จังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน มี 176,203 บ้านครอบครัวพื้นที่อำเภอเมืองนนทบุรี มีจำนวน ประชากรทั้งสิ้น357,179 คน (ที่มา: กลุ่มงานปกครอง ที่ทำการ ปกครองจังหวัด (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง

- การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนชายหรือหญิง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คนใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) (บุญธรรม กิจปริดาภิสิทธิ์, 2540)

- การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant) ได้แก่ประชาชนชายหรือหญิง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
- 2) ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน 1)ด้านความคุ้มค่า 2)ด้านความทั่วถึง 3)ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม 4)สนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว

3. ขอบเขตพื้นที่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีประกอบด้วย 4 ด้าน ด้านความคุ้มค่า ด้านความทั่วถึง ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม สมองตอบ ความต้องการ ความรวดเร็ว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย –หญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์จากผู้ใหญ่บ้านชายหรือหญิง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การสัมภาษณ์วิเคราะห์ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเครื่องบันทึกการสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นหญิงจำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 มีอายุ 31 – 45 ปี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 บาท ขึ้นไปจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, $S.D=0.65$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เรียงลำดับความสำคัญ ด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว รองลงมา ด้านความทั่วถึง ด้านความคุ้มค่า และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม โดยสรุปดังนี้

2.1 ด้านความคุ้มค่า พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.21$, $S.D=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือข้อ 3.ใช้งบประมาณอย่างเหมาะสมกับประเภทของงาน ($\bar{X}=4.66$, $S.D=0.60$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2.มีการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.95$, $S.D=0.66$)

2.2 ด้านความทั่วถึง พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, $S.D=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 6.มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.54$, $S.D=0.50$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5.เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่บริการ ($\bar{X}=4.00$, $S.D=0.48$)

2.3 ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, $S.D=0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด 10.เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X}= 4.09$, $S.D=0.87$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ12.เจ้าหน้าที่แสดงความกระตือรือร้นในการให้บริการ ($\bar{X}= 3.69$, $S.D=0.79$)

2.4 ด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, $S.D=0.59$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 14.เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนด ($\bar{X}=4.91$, $S.D=0.28$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 15.เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบ ($\bar{X}=3.70$, $S.D=0.70$)

ตอนที่ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่นๆในประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะไม่ได้ขึ้นอยู่กับเสนอผลการศึกษาให้แก่ คณะผู้บริหาร เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะมากขึ้น โดยมีการคำนึงถึงปัจจัยทางด้านความคุ้มค่า ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ควรมีการ พัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะโดยควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้มากขึ้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับตัวผู้รับบริการด้วย ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จึงควรให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการยินยอม และเต็มใจ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมีอำนาจในการสั่งการหรือร่วมมือกันในการบริหารองค์การ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ และมีการประเมินผลโครงการ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน ผลการศึกษา โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่าประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่แตกต่างกัน เป็นการยอมรับ HO หรือปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทุกด้าน

2. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้านความคุ้มค่า

3. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ด้านความคุ้มค่า

4. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ไม่มีด้านใด

5. สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ไม่มีด้านใด

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ประชาชนจำนวน 10 คน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้ ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีความคิดเห็นที่ว่าด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว เป็นข้อสำคัญที่สุด และด้านที่ควรปรับปรุงคือ ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากเพื่อให้การจัดบริการสาธารณะมีคุณภาพ และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มในสังคมไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนในสังคมไทยทุกกลุ่มทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการตัดสินใจ เพื่อให้ผู้ที่กำหนดนโยบายจะได้สนองตอบต่อความต้องการได้ตรงประเด็น เพื่อให้การบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนด ควรมีการลดรอบระยะเวลาการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นทั้งในด้านเอกสารและกระบวนการในการให้บริการเช่น แผนผังแสดงการทำงานและลดรอบระยะเวลาในการขออนุมัติเพื่อดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนโดยใช้เวลาดลดลง

อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับที่แตกต่างกันสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เรียงลำดับความสำคัญ ด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว รองลงมา ด้านความทั่วถึง ด้านความคุ้มค่า และด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่ว่า ด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็วมีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนด ควรมีการลดรอบระยะเวลาการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นทั้งในด้านเอกสารและกระบวนการในการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของตระกูลอมรนาถ. (2559). ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบล หนองไม้ซุง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ด้านความทั่วถึง ด้านความคุ้มค่า และด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว และ 2) ปัญหาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง พบว่า 1) ด้านความคุ้มค่า พบว่าเครื่องมือที่ใช้งานไม่ทันสมัยปฏิบัติงานได้ไม่ดี 2) ด้านความทั่วถึงพบว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการ 3) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมพบว่าเจ้าหน้าที่เลือกปฏิบัติให้แก่ผู้มีอำนาจ 4) ด้านสนองตอบความต้องการพบว่าการดำเนินงานด้านเอกสารมีขั้นตอนมาก ล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์

2) ด้านความคุ้มค่า พบว่าประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่ว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือ ใช้งบประมาณอย่างเหมาะสมกับประเภทของงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยปิยะ กล้าประเสริฐ.(2559) ผลการศึกษาพบว่า 1. การเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะในกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด ปทุมธานีนั้น ควรส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้แก่ประชาชน โดยเชิญผู้ที่มีความรู้มาให้ความรู้ เกี่ยวกับระบบการค้า การลงทุน การตลาด กับประชาชน 2. ทาง อปท.ควรจัดให้มีตลาดรองรับผลผลิตทาง การเกษตร ของเกษตรกรที่อยู่ใน

พื้นที่ เนื่องจากปัจจุบันผลผลิตทางการเกษตรราคาต่ำมาก ทำให้เกษตรกรมี รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 3. ผู้นำควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น เพราะประชาชนในแต่ละหมู่บ้านต่างมีแนวคิดและทราบปัญหาในแต่ละหมู่บ้านได้ ดีกว่าบุคคลภายนอก ดังนั้น อบจ. ควรให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่นได้ 4. อบท. ควรทำการชุดลอกคูคลองเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง เนื่องจาก ตอนนี้น้ำในคลองไม่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค 5. อบท. ควรจัดเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่คอยดูแลด้าน ความปลอดภัยให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบัน มีการโจรกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่บ่อยครั้ง และ 6) ควรจัดโครงการ และกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องและทำเป็นประจำ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมอย่าง ทั่วถึง

3) ด้านความทั่วถึง พบว่าประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรี ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด มีจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตระกูล อมรนาถ. (2559). ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบล หนองไม้ซุง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ด้านความทั่วถึง ด้านความคุ้มค่า และด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว และ 2) ปัญหา ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง พบว่า 1) ด้านความคุ้มค่า พบว่าเครื่องมือที่ใช้งานไม่ทันสมัยปฏิบัติงานได้ไม่ดี 2) ด้านความทั่วถึงพบว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการ 3) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมพบว่าเจ้าหน้าที่เลือกปฏิบัติให้แก่ผู้มีอำนาจ 4) ด้านสนองตอบความต้องการพบว่าการทำงานด้านเอกสารมีขั้นตอนมาก ล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์

4) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจรีย์ สังข์ช่วงษา.(2556). การบริหารการพัฒนาที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาการบริหารในพื้นที่บริเวณภาคกลาง ด้านการพัฒนาการบริหาร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านกระบวนการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างองค์การ สำหรับระดับการพัฒนาการบริหารในพื้นที่บริเวณภาคกลาง ด้านการบริหารเพื่อการพัฒนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการบริหารโครงการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการพัฒนาสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณภาคกลาง พบว่า มีระดับความสำเร็จค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาการให้บริการสาธารณะในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณภาคกลาง ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาเมือง และด้านการพัฒนาชนบท โดยปัจจัยทั้ง 3 นี้ มีอิทธิพลทางบวกและมีความสามารถในการอธิบายประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณภาคกลางได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5) ด้านสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว พบว่าประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามกำหนดสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผลงานวิจัยปิยะ กล้าประเสริฐ (2559).ผลการศึกษา พบว่า 1. การเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะในกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด ปทุมธานีนั้นควรส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้แก่ประชาชน โดยเชิญผู้ที่มีความรู้มาให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการค้า การลงทุน การตลาด กับประชาชน 2. ทาง อปท.ควรจัดให้มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ เนื่องจากปัจจุบันผลผลิตทางการเกษตรราคาต่ำมาก ทำให้เกษตรกรมี รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 3. ผู้นำควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น เพราะประชาชนในแต่ละหมู่บ้านต่างมีแนวคิดและทราบปัญหาในแต่ละหมู่บ้านได้ ดีกว่าบุคคลภายนอก ดังนั้น อบจ. ควรให้โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่นได้ 4. อปท. ควรทำการขุดลอกคูคลองเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง เนื่องจาก ตอนนี้น้ำในคลองไม่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค 5. อปท.ควรจัดเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่คอยดูแลด้าน ความปลอดภัยให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบัน มีการโจรกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่บ่อยครั้ง และ 6) ควรจัดโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและทำเป็นประจำ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมอย่างทั่วถึง

ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการให้บริการที่แตกต่างกัน

ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีมีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุไร ภาควิชัย (2552) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีระดับประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านความคุ้มค่า ควรมีการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน
- 2) ด้านความทั่วถึง ควรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึงครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่บริการ
- 3) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม ควรเจ้าหน้าที่แสดงความกระตือรือร้นในการให้บริการ
- 4) ด้านสนองตอบความต้องการ ควรเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่

รับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการ ให้บริการสาธารณะในปัจจุบันอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ปัจจัยด้านขนาดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน เป็นต้น

2) ควบคู่การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบและเสนอแนวคิดในการศึกษาในเชิงลึกต่อไป

3) ควบคู่การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอื่น เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหารในเชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus group)

เอกสารอ้างอิง

กุลธน ธนาพงศธร.(2536). การบริหารงานบุคคลเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล. หน้าที่ 1-7. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชุมพร สังขปริษา.(2532). นโยบายสาธารณะการวางแผนกลยุทธ์การตัดสินใจ. เอกสารประกอบบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ตระกุล อมรนาถ. (2559). ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธางค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง อำเภอดุสิต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ.(2540). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด. กรุงเทพฯ: เจริญผล.

ปาจริย์ สังข์วงษา.(2556). การบริหารการพัฒนาที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่บริเวณภาคกลาง. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาโท การบริหาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

ปิยะ กล้าประเสริฐ.(2559). “การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี”. ว. วิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(2) : 215-227

ศุภชัย ยาวะประภาช. (2540). การบริหารงานทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

อุไร ภาควิชัย. (2552). ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล ศาลายา จังหวัดนครปฐม. การศึกษาค้นคว้าอิสระอิสระ. ขอนแก่น: วิทยาลัย การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย
อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
Environmental Community Management of Huai Sai Subdistrict
Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province

ฐิติกานต์ กลิ่นเจริญ^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, lekbandon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นประชาชนชาย หญิง เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1)การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.35, s.d.=0.63) คือ การควบคุมกิจกรรมการจัดการ (\bar{X} =4.37, s.d.=0.58) รองลงมาการขจัดของเสีย/มลพิษ (\bar{X} =4.35, s.d.=0.69) การใช้อย่างยั่งยืน (\bar{X} =4.33, s.d.=0.63) 2)ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน ต่างกันมีผลต่อการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this quality and quantitative research were to 1) study the levels of environmental community management of Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province, 2) study the environmental community management of Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province by individual factors such as sex, age, education, career, and resident duration in this area. Samples used in this research were 375 male and female residents in Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province. Research tools were a questionnaire, and an interview questionnaire. Data analysis was carried out by

statistical packages to determine percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and a hypothetical test by Independent Sample t-test and one-way ANOVA.

The results of the research revealed that the environmental community management of Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province exhibited an overall high-level at \bar{X} = 4.35, S.D=0.63. On separate domains, it showed controlling management activities at \bar{X} =4.37, S.D=0.58, disposal waste /pollution at \bar{X} =4.35, S.D=0.69, sustainable resources use at \bar{X} =4.33, S.D=0.63. By hypothetical tests, it was found that individual factors, such as sex, age, education, career, and resident duration, affected indifferently the environmental community management of Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province with statistical significance at a level of 0.05.

Keywords: Management, Environment, Community

บทนำ

การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพนับเป็นปัจจัยสำคัญมากประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาในอดีตได้มุ่งเน้นในเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยขาดการวางแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ ส่งผลให้ประเทศไทยประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาภาวะมลพิษด้านต่างๆ ในระดับที่น่าเป็นห่วง ทั้งนี้ปัญหามลภาวะทางอากาศโดยเฉพาะมลภาวะทางกลิ่นจากโรงงานอุตสาหกรรมนับเป็นอีกปัญหาที่สำคัญทั่วโลกไม่เพียงเป็นปัญหาในประเทศไทยเท่านั้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้ออกกฎหมายและมาตรการมารองรับ รวมทั้งได้มีการจัดตั้งองค์การด้านสิ่งแวดล้อมมาดูแล โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 และต่อจากนั้นได้มีการปรับปรุงกฎหมายมาตรการ และองค์การด้านสิ่งแวดล้อมแล้วหลายครั้ง แต่สภาพปัญหาหลายประเภทยังคงอยู่ในภาวะวิกฤติ สภาพปัญหาเช่นที่กล่าวนี้ได้เกิดขึ้นกับหลายประเทศทั่วโลกเช่นกัน กระแสการพัฒนาในระดับโลกจึงมุ่งไปที่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

การจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การพัฒนาที่มีความยั่งยืนมากขึ้น ให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างดูแลรักษา และสงวนทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลกระทบ การปรับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรให้ทันสมัยและเป็นระเบียบ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชุมชนและประเทศ (จามรี เชียงทอง, 2549 : 115) การบริหารการพัฒนา เป็นการจัดการความเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับคำสั่งนโยบายทิศทาง ทั้งนี้ การบริหารเพื่อการพัฒนาจะสำเร็จได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการบริหาร การบริหารโครงการพัฒนาเป็นองค์ประกอบรองของการบริหารเพื่อการพัฒนา และการบริหารเพื่อการพัฒนา เป็นองค์ประกอบหลักของการบริหารการพัฒนา ทั้งนี้การบริหารโครงการพัฒนาเป็นการจัดการเกี่ยวกับ ภารกิจเพิ่มมากขึ้นซึ่งขนาดความซับซ้อนและความจำเป็นในรูปของโครงการที่ขนานไปกับการบริหารกิจการประจำ มีการกำหนดโครงการพัฒนา การนำโครงการพัฒนาไปปฏิบัติ และมีการติดตามประเมินผลโดยกิจกรรมที่กำหนดโครงการพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พร้อมกับมีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างแน่นอน (จามรี เชียงทอง, 2549)

เทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างมาก รวมทั้งเป็นสถานที่ฝึกหัดการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการ

สาธารณะ มาตรา 16 ได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองที่สำคัญ ตัวอย่างเช่นการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ จะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนหนึ่งจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานการบริหารจัดการของหน่วยงาน อันได้แก่ เทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่น ในสังกัดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในเรื่องการลดมลภาวะทางกลิ่น กล่าวคือ ปัจจุบันเทศบาลมีการจัดการหรือดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งหากเทศบาลไม่ดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นให้มีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมเกิดผลเสียต่อหน่วยงาน และต่อสังคมและประชาชนหลายประการตัวอย่างเช่น การที่เทศบาลมีการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องการลดมลภาวะทางกลิ่นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่ได้มาตรฐาน และไม่เป็นสากลย่อมส่งผลให้ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน หรือ ผลเสียต่อประชาชนโดยทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนรำคาญ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสุขภาพทางร่างกายและจิตใจลดลง ทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมสลาย เกิดมลพิษทางอากาศ และเกิดแหล่งเพาะเชื้อโรคเพิ่มขึ้น หรือ ทำให้สภาพพื้นที่ของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครถูกกล่าวขานในด้านลบว่าเป็นพื้นที่ที่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ที่รับผิดชอบประชาชนในเขตพื้นที่บริการที่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมหลากหลายกิจกรรม ทั้งด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ทั้งยังเป็นแหล่งชุมชนที่พักอาศัย ดังนั้น จึงเกิดปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพและกายภาพ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ปัญหาขยะปัญหาน้ำท่วมขัง รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ อีก ซึ่งมีผลทำให้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขยายวงกว้างออกไป และเป็นสาเหตุของผลกระทบโดยตรงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน และส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลห้วยทราย เพื่อนำผลการศึกษานำไปเผยแพร่อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ประชาชนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,991 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (8 ตุลาคม 2562))

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนอาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 375 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.06%

การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆซึ่งแบ่งออกได้เป็นหน่วยและคำนวณจำนวนของแต่ละหน่วยตามสัดส่วนของประชากร

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง(Criterion Based Selection) โดยคัดเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คนตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) ประธานชุมชน
- 2) รองประธานชุมชน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 3 ด้านประกอบด้วย การใช้อย่างยั่งยืน การจัดของเสีย/มลพิษ การควบคุมกิจกรรมการจัดการ

3. ขอบเขตพื้นที่

เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 3 ด้านประกอบด้วย การใช้อย่างยั่งยืน การจัดของเสีย/มลพิษ การควบคุมกิจกรรมการจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 3 ด้านประกอบด้วย การใช้อย่างยั่งยืน การจัดของเสีย/มลพิษ การควบคุมกิจกรรมการจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D=0.63) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่เรียงลำดับคือ การควบคุมกิจกรรมการจัดการ การจัดของเสีย/มลพิษ การใช้อย่างยั่งยืน โดยสรุป ดังนี้

2.1 การใช้อย่างยั่งยืน พบว่าการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทรายอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.33$, S.D=0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้นำชุมชนประชาชนในตำบล ($\bar{X}=4.53$, S.D= 0.60) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับผลกระทบจากมลพิษต่างๆให้กับประชาชน ผู้ประกอบการ ($\bar{X}=4.17$, S.D=0.64)

2.2 การจัดของเสีย/มลพิษ พบว่า การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด การพัฒนาระบบบำบัด น้ำเสียให้สะอาดสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ($\bar{X}=4.53$, S.D=0.50) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายเฝ้าระวังการควบคุมดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.24$, S.D=0.43)

2.3 การควบคุมกิจกรรมการจัดการ พบว่า การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D=0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด การรณรงค์จัดการอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำลำคลองภายในชุมชน ($\bar{X}=4.50$,

S.D=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดการเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะให้ประชาชนได้ใช้ออกกำลังกาย (\bar{X} =4.28, S.D=0.85)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 มีการศึกษาระดับมีอนุปริญญา/ปวส/ปวท. จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 มีอาชีพเกษตรกร/ประมง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปจำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 58.90

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมีผลต่อการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างการศึกษากับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.153 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระยะเวลาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. มลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ภาวะทางเสียง การขจัดของเสีย และขยะมูลฝอยภายในตำบล และประชาชนต้องการมีส่วนร่วม

2. เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ใส่ใจในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง

3. ต้องการให้ทางเทศบาลตำบลไปพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาและเป็นแกนนำในการดำเนินการแก้ปัญหา

4. ทำการชักชวนและรณรงค์ให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันทั้งด้านการบำรุงรักษา
5. การควบคุมดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไป
- 3.6 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้
- 3.7 สร้างระบบการบริหารงานโดยเน้นหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
- 3.8 ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ จัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนาตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของประชาชน
- 3.9 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร อินเทอร์เน็ตระดับตำบล เพื่อบริการข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่ประชาชนสนใจ และสามารถตรวจสอบและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์
- 3.10 บริหารจัดการพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เพื่อให้มีความรู้ทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อสามารถปฏิบัติงานสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.11 ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม บทบาทหน้าที่ของประชาชนที่มีต่อการบริหาร

สรุปผลการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนจำนวน 10 คน ของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นว่าการควบคุมกิจกรรมการจัดการ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 375 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเทศบาลตำบลมีการณรงค์จัดการอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติแม่น้ำลำคลองภายในชุมชน ส่วนที่ต้องแก้ไขการใช้อย่างยั่งยืน เทศบาลมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้นำชุมชน ประชาชนในตำบล เพราะคนในชุมชนต้องมีศรัทธาที่จะร่วมกันปฏิบัติพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ เทศบาลตำบลควรมีแผนบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ที่สะท้อนถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน เทศบาลตำบลควรส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในการเข้าถึงความรู้ และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยชุมชนเอง ต้องมีการใช้สิ่งแวดล้อมการใช้อย่างยั่งยืน มีการจัดการการจัดของเสีย/มลพิษที่ถูกต้องวิธีและปลอดภัย และมีการการควบคุมกิจกรรมการจัดการทุกอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการควบคุมกิจกรรมการจัดการ การจัดของเสีย/มลพิษ การใช้อย่างยั่งยืน มีความสำคัญที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการประเมินเชิงคุณภาพ อาจเป็นเพราะว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของเทิดศักดิ์ จันทร์อรุณ (2559) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือ

ตอนล่างภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : พื้นที่จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของชุมชนหมู่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมของชุมชนหมู่บ้านภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการบริหารจัดการที่มีผลกระทบต่ออันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพของชุมชน และเพื่อเสริมสร้างเจตคติในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนหมู่บ้านภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไปและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากผลกระทบจากการประกอบอาชีพ วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความพึงพอใจของงานวิจัยที่ดำเนินงาน ส่วนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลกระทบจากทางด้านการประกอบอาชีพเนื่องจากพื้นที่ที่ทำการวิจัยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรจึงต้องการให้แก้ปัญหาอันเนื่องมาจากประกอบอาชีพโดยใช้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการแก้และจัดการปัญหาโดยการศึกษาดูตัวอย่างการผลิตที่ที่ใช้ในการเกษตรเพื่อใช้เองโดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิทยากรในท้องถิ่นร่วมกับผู้วิจัย ทำผลิตภัณฑ์ ทดลองใช้และติดตามผลการใช้ในกลุ่มจนได้ผลการทดลองรวบรวมเป็นข้อมูลสูตรของชุมชนเพื่อไว้ใช้ในการทำการเกษตรกรรมของชุมชน ทำให้ลดการพึ่งพาจากการซื้อปุ๋ยและผลิตภัณฑ์อื่นๆ เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจากท้องตลาดจำนวนซึ่งทำให้ประหยัดงบประมาณของประชากรในชุมชนลงได้มาก ช่วยลดภาระด้านการใช้จ่ายเพื่อผลิต ขจัดความยากจนของชุมชน และได้มีการอบรมการผลิตและสร้างอุปกรณ์อย่างง่ายที่ชุมชนสามารถทำได้เองเพื่อผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว ซึ่งชุมชนมักจะเททิ้งให้เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม การนำมาผลิตเป็นน้ำมัน ไบโอดีเซลเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนจากพลังงานเชื้อเพลิงที่เกษตรกรต้องซื้อเพื่อใช้กับเครื่องยนต์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรและเพื่อเป็นการลดภาระในการพึ่งพาพลังงานเชื้อเพลิงในระยะยาว จึงได้จัดฝึกอบรมและสร้างอุปกรณ์ต้นแบบในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากการหีบเมล็ดสบู่ดำจากต้นสบู่ดำที่เกษตรกรมักจะปลูกตามหัวไร่ปลายนานาทุกครัวเรือนและได้ดำเนินการร่วมกับโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลห้วยยาว อำเภอโพทะเล ซึ่งเป็นโรงเรียนในหมู่บ้านใช้พื้นที่ว่างในบริเวณโรงเรียนขยายแปลงทดลองปลูกต้นสบู่ดำ และเป็นแหล่งให้ความรู้และเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกรต่อไป ซึ่งน้ำมันที่หีบได้จากเมล็ดสบู่ดำมีคุณภาพ ที่สามารถนำไปใช้กับเครื่องยนต์ขนาดเล็กเพื่อใช้ในการเกษตรได้หลังจากหีบน้ำมันออกจากเมล็ดโดยไม่จำเป็นต้องนำไปแปรรูปเพิ่มเติมซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิต การดำเนินการวิจัยดังกล่าวได้ดำเนินการโดยการน้อมนำหลักการบริหารจัดการภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินงานร่วมกับชุมชนกลุ่มวิจัยจนได้เป็นอย่างดี การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางให้ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและพื้นที่อื่นๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

1.2 การควบคุมกิจกรรมการจัดการ พบว่าการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือเทศบาลตำบลมีการรณรงค์จัดการอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำลำคลองภายในชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัลยา งามพร้อมสกุล (2559) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเทศบาลนครในจังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาในครั้งนี้เป็นการนำระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเสริมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนคร 2 แห่งประกอบด้วยเทศบาลนครสมุทรสาครและเทศบาลนครอ้อมน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามในเขตพื้นที่เทศบาลนคร 2 แห่งดังกล่าวจำนวน 1,100 หน่วยตัวอย่าง ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนธันวาคม 2558

เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนได้จำนวน 936 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.09 (ร้อยละ 43.82 จากเทศบาลนครสมุทรสาครและร้อยละ 41.27 เทศบาลนครอ้อมน้อย) สำหรับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในขณะที่การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 รายด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แล้วทำการการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการจัดการที่สำคัญคือ เทศบาลดำเนินการเพื่อลดมลภาวะทางกลิ่นไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือประชาชน รวมทั้งขาดตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เศรษฐกิจ (2) เทคโนโลยี (3) สังคมหรือคุณภาพชีวิต (4) ความสมดุล และ (5) เครือข่าย นอกจากนี้ การทดสอบทางสถิติที่ระดับการมีนัยสำคัญ 0.05 พบว่าการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้าน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ มนุษย์ (Man) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material) การให้บริการประชาชน (Market) การบริหารจัดการข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร (Message) การประสานงานหรือการประนีประนอม (Mediation) และการวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) ทั้งนี้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพยังสนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการของเทศบาลว่า ควรนำตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านไปประยุกต์ใช้เป็นตัวแบบการบริหารจัดการหรือเป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.3 การขจัดของเสีย/มลพิษพบว่า การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด เทศบาลตำบลมีการพัฒนาระบบบำบัด น้ำเสียให้สะอาดสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา จินตามงคล (2558) ทำการศึกษาเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอมืองง่า จังหวัดลำพูน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม และศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอมืองง่า จังหวัดลำพูน ลักษณะการศึกษาเป็นการดำเนินการเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า ทั้งหมด 10 หมู่บ้าน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณสัดส่วนของจำนวนประชากรและทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอมืองง่า จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ ด้านการใช้ที่ยั่งยืน และด้านการขจัดของเสีย/มลพิษตามลำดับ ผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะพบค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงานการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลเหมืองง่า จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านการใช้ที่ยั่งยืน ด้านการขจัดของเสีย/มลพิษ และด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนา ด้านการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนงาน

การพัฒนา และด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา สำหรับข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารและการพัฒนา มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาส แสดงทัศนคติและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ เรื่องการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

1.4 การใช้อย่างยั่งยืน พบว่า การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด เทศบาลมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้นำชุมชน ประชาชนในตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของบัญญัติ โยธะกา (2556) การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภотаใหม่ จังหวัดจันทบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบ และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยเพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพรายได้ ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ของสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ ที่ได้จากวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance: One Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภотаใหม่ จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการรับผลประโยชน์ เป็นอันดับ 1 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.07 และด้านการตัดสินใจ เป็นอันดับ 2 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.88 ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกันของสมาชิกชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศอายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัยในหมู่บ้าน มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสมาแอ คาเว็ง และภิญโญ นิลจันทร์ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารเทศบาลตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารเทศบาลตำบลยะรัง มีแนวทางดังนี้ คือ มีการสร้างแนวคิดและจิตสำนึกให้มีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ ประชาชนทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกอย่างใน

ชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย เพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและการประชาสัมพันธ์โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกกฎหมาย เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนมีการแก้ไขมลพิษสิ่งแวดล้อมมีกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ปูองกันความเสื่อมโทรมของป่า นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาลได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเขตพื้นที่หวงห้าม ป่าสงวน และประกาศอย่างชัดเจนและถือปฏิบัติอย่างเข้มทำให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) การใช้อย่างยั่งยืน การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบล ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับผลกระทบจากมลพิษต่าง ๆ ให้กับประชาชน ผู้ประกอบการ

2) การขจัดของเสีย/มลพิษ การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบลมีการจัดตั้งองค์การเครือข่ายเฝ้าระวังการควบคุมดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) การควบคุมกิจกรรมการจัดการ การบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบลมีการเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะให้ประชาชนได้ใช้ออกกำลังกาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเองเท่านั้น

1) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐของเทศบาลตำบลที่มีต่อการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อที่จะได้มาซึ่งปัญหาและแนวทางแก้ไขในการสร้างรูปแบบ การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลการศึกษามาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม และเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็น รวมถึงมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เพื่อให้ทราบความต้องการของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่แท้จริง และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล และเหมาะสมสำหรับท้องถิ่นหรือชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). **สรุปลสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย.**

กรุงเทพฯ:

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. กรมควบคุมมลพิษ.

- กัลยา งามพร้อมสกุล. (2559). การจัดการเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของ เทศบาลในจังหวัดสมุทรสาคร. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 21(2); หน้า 219 – 222.
- กานดา จินตามงคล.(2558). การจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- จามรี เชียงทอง, (2549). สังคมวิทยาพัฒนาการ.กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- เทิดศักดิ์ จันเสวี. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนเขตเทศบาลตำบล **จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศี กษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัญญัติ โยธะกา(2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ **อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.(2540). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- อิสมาแอ คาเว็ง และ ภิญโญ นิลจันทร์. (2556). บทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ **คณะกรรมการบริหารเทศบาลตำบลยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row.

ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาล ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

People's Readiness in Community Development to the strength at
Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai
Province

ธนวิษณุ วงศ์ใหญ่^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

¹⁻²สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, lekbandon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.19, S.D=0.62) คือ ด้านจิตสาธารณะ (\bar{X} =4.25, S.D=0.54) รองลงมาด้านภาวะผู้นำ (\bar{X} =4.24, S.D=0.51) ด้านการมีส่วนร่วม (\bar{X} =4.16, S.D=0.76) ด้านการพึ่งตนเอง (\bar{X} =4.12, S.D=0.67) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการสัมภาษณ์ประชาชนมีความคิดเห็นว่าด้านจิตสาธารณะ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 375 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจาก ท่านดูแลรักษาและไม่ทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณะของชุมชนเพราะยินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส ยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลืองานด้านต่างๆของชุมชน ส่วนที่ต้องปรับปรุงคือด้าน ด้านการพึ่งตนเอง สะท้อนให้เห็นจาก สามารถประกอบอาชีพด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่นหรือราชการ อาชีพของท่านมีความมั่นคงสามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชน ความเข้มแข็ง ความพร้อมของประชาชน

ABSTRACT

The objectives of this quality and quantitative research were to 1) study the levels of people's readiness in community development to the strength at Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province, 2) study people's readiness in community development to the strength at Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province. Samples used in this research were 375 male and female residents in Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province. Research tools were a questionnaire, and an interview questionnaire. Data analysis was carried out by statistical packages to determine percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and a hypothetical test by Independent Sample t-test and one-way ANOVA.

The results of the research revealed that people's readiness in community development to the strength at Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province exhibited an overall high-level at \bar{X} = 4.19, S.D= 0.62. On separate domains, it showed the levels of public mind the at \bar{X} =4.25, S.D= 0.54, leadership at \bar{X} =4.24, S.D= 0.51, participation at \bar{X} =4.16, S.D= 0.76, Self-sufficiency at \bar{X} = 4.12, S.D= 0.67. By hypothetical tests, it was found that individual factors, such as sex, age, education, career, and income, affected indifferently the people's readiness in community development to the strength at Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province with statistical significance at a level of 0.05.

The interview results agreed that the public mind had the most importance which were in accordance with 375 questionnaire respondents of Huai Sai Subdistrict Municipality, San Kamphaeng District, Chiang Mai Province. As they maintained and did not destroy the public items in the community, they were willing to help one another whenever they had the opportunities and sacrificed personal to common interests with the intention and enthusiasm to assist work in the community. Self-sufficiency needed improvement which reflected from making a career by themselves without relying on others or government. Their career was stable and could support themselves happily.

Key words: Community development, Strength, People's readiness

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมีข้อเท็จจริงและเป็นที่ยอมรับกันดังข้อสรุปที่ว่า “เศรษฐกิจสังคมมีปัญหาการพัฒนาไม่ยั่งยืน” เป็นภาพสะท้อนความจริงให้เห็นถึงการพัฒนาคณะกรรมกรการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542) ประเทศไทยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณจากการมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักกล่าวคือจากการที่สังคมไทยปรับทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่การทำให้ทันสมัยภายใต้แนวทางทุนนิยมอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างแนบแน่น (พลเดช ปิ่นประทีป, 2542) การเน้นภาคอุตสาหกรรมเป็นหลักก่อให้เกิดภาวะหนี้สินต่างประเทศตลอดจนต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศเป็นหลัก

(สุภาวศ์ จันทวานิชและ วรณีย์ ไทยนันท์, 2539) กลายเป็นสังคมแห่งการบริโภคมุ่งความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุเป็นหลัก (อุกฤษฏ์ปัทมานันท์, 2546) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาแบบกระจุกตัวเฉพาะบางพื้นที่บางชุมชนโดยไม่กระจายความเจริญไปยังพื้นที่หรือชุมชนอื่นด้วยอย่างสมดุลเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น (วิรัช นิภาวรรณ, 2550) แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยจะพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วจนกลายเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านเศรษฐกิจแต่การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วรวมทั้งการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมที่มาจากความล้มเหลวของการพัฒนาซึ่งปราศจากการวางแผนที่ดีได้ส่งผลกระทบต่อความอยู่ของประชาชนระบบนิเวศของประเทศตลอดจนการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในสังคมไทยโดยเฉพาะความล้มเหลวที่สืบเนื่องมาจากระบบการศึกษาาระบบการเมืองเศรษฐกิจและสังคมที่ก่อให้เกิดการครอบงำทางภูมิปัญญาและคนไทยตกเป็นทาสชาวต่างชาติขณะเดียวกันศักยภาพในการพึ่งพาตนเองลดลงหนทางที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือการพัฒนาที่เน้นความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้และเคลื่อนไหวภายใต้การให้ความสำคัญกับความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นหรือเมืองซึ่งนอกจากจะต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะกิจกรรมด้านการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะรากฐานที่ดีที่สุดคือความรู้สึกเป็นเจ้าของเมืองหรือชุมชนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่หรือที่ตนกำเนิดชุมชนในสังคมไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อชุมชนและที่ผ่านมากระแอสการสนับสนุนเรื่องความเป็นชุมชนหรือองค์กรชุมชนได้กลายมาเป็นกระแสหนึ่งที่ไหลขนานไปกับกระแสโลกาภิวัตน์ (ฉวีวรรณ สุวรรณภา 2553) ปัจจุบันมีหลายแนวคิดให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งอันเนื่องมาจากชุมชนเป็นหน่วยพัฒนาขนาดเล็กที่สุดใกล้ชิดกับประชาชนระดับรากหญ้ามากที่สุดดังนั้นการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งย่อมส่งผลให้การบริหารและพัฒนาประเทศในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้อีกทางหนึ่งแนวคิด “เศรษฐกิจชุมชน” มีสาระสำคัญว่าจะต้องอาศัยการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการบริหารและพัฒนาประเทศการสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งจะขาดเสียมิได้ในการบริหารและพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบันภายใต้การปกครองรูปแบบประชาธิปไตยซึ่งให้ความสำคัญแก่การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยทั้งนี้การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งอาจประกอบด้วยหลายปัจจัย อาทิการมีผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์หรือผู้นำทางภูมิปัญญาความสัมพันธ์ทางสังคมเอื้ออำนวยต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันการมีวัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็งการมีอุดมการณ์ร่วมกันของสมาชิกของชุมชนรวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ เป็นต้น (ภัทรพงศ์ ศรีอำไพ, 2551)

การดำรงชีวิตของคนไทยในอดีตมีความเป็นอยู่เรียบง่ายอย่างร่มเย็นเป็นสุขด้วยการพึ่งพิงธรรมชาติและเครือข่ายสังคมวิถีชนบทมีอิสระในการดำเนินชีวิตของตนเองเป็นศักยภาพพื้นฐานของสังคมไทยทุกภูมิภาคที่มีมาแต่เดิมถูกระบบจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมเกิดความเสื่อมถอยและเปราะบางเนื่องจากระบบทุนนิยมมีรากติดยึดกับการแสวงหาความมั่งคั่งทางวัตถุจึงสร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจการเมืองสังคมวัฒนธรรมและระบบนิเวศของไทย (พระมหาสง่า พลสงคราม, 2542) เพราะสังคมที่มีความเจริญทางด้านวัตถุได้นำพาความยากไร้ทางจิตใจมาสู่สังคมด้วยในเวลาเดียวกัน ปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยคือปัญหาเศรษฐกิจวิกฤตเมื่อ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นผลพวงจากการพัฒนาที่ได้กล่าวมาข้างต้น

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นประกอบกับผู้ศึกษามีภูมิปัญญาอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่และได้สังเกตเห็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของชุมชนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบและเข้าใจความพร้อมของประชาชนที่จะพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งต่อไปและเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเพิ่มพูนความพร้อมของประชาชนที่จะพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งให้ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน มี 8 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,991 คน (ที่มาจากทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่)

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 375 คนกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.06%

การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นหน่วยและคำนวณจำนวนของแต่ละหน่วยตามสัดส่วนของประชากร

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยคัดเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน ตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 8 คน
- 2) กำนัน 2 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
- 2) ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านจิตสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการพึ่งตนเอง ด้านภาวะผู้นำ

3. ขอบเขตพื้นที่

เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของกลุ่มตัวอย่าง ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านจิตสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการพึ่งตนเอง ด้านภาวะผู้นำ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย -หญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน และสัมภาษณ์จากประธานชุมชนเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 10 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับบทสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D=0.62$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่เรียงลำดับคือ ด้านจิตสาธารณะ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการพึ่งตนเองโดยสรุป ดังนี้

1.1 ด้านจิตสาธารณะ พบว่าความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.25$, $S.D=0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 5 .ท่านดูแลรักษาและไม่ทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณะของชุมชน ($\bar{X}=4.58$, $S.D=0.49$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 4. เมื่อมีการขอความร่วมมือมายังท่าน ท่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X}=4.00$, $S.D=0.52$)

1.2 ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.16$, $S.D=0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ของชุมชน เช่นการลงแรง การบริจาคทรัพย์สิน ($\bar{X}=4.74$, $S.D=0.41$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 8. ท่านร่วมกับชุมชนในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในการวางแผนพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.82$, $S.D=0.65$)

1.3 ด้านการพึ่งตนเอง พบว่า ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, $S.D=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 14. ท่านมีรายได้สม่ำเสมอจากการประกอบอาชีพ ($\bar{X}=4.85$, $S.D=0.36$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 15. เมื่อประสบปัญหาท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เพื่อน ครอบครัวและชุมชนเป็นต้น ($\bar{X}=3.70$, $S.D=0.78$)

1.4 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, $S.D=0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดข้อ 19. ท่านสามารถโน้มน้าวสมาชิกในชุมชนทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละ ($\bar{X}=4.84$, $S.D=0.36$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 17. ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าเผชิญกับปัญหาและแก้ปัญหาด้วยความมั่นใจ ($\bar{X}=3.67$, $S.D=0.65$)

วัตถุประสงค์ข้อ 2. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นหญิงจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 66.10 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 5,000บาทจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00

1.เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติ t-test พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุกับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษากับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษากับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.178 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.154 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อ 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ผู้นำท้องถิ่นควรมีการจัดเตรียมทีมงาน/บุคลากร โดยการ แต่งตั้งคณะทำงาน/คัดเลือกผู้นำ และสมาชิก กำหนดบทบาท มีการทำงานที่ดี พบปะกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา ประชาชนมีความเดือดร้อน พร้อมทั้งจะเข้ามาดูแลมาช่วยเหลือ ไม่ปล่อยปะระเลยสมาชิกในชุมชน รวมทั้งให้การอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี ผู้นำชุมชนควรมีการส่งเสริมการคัดแยก ขยะเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผลพิษทางอากาศ บางชุมชนต้องทำการเผาขยะทุกอาทิตย์ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ อาจส่งผลให้สุขภาพของประชาชนบางคนไม่ดี ควรมีถังขยะวางไว้ตามจุดต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเลิกเผาถังจี้กความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมอาชีพและรายได้ของสมาชิกในชุมชน ผู้นำท้องถิ่นควรมีการจัด โครงการฝึกอาชีพให้แก่บุคคลที่ไม่มีอาชีพหรือไม่ได้รับการศึกษา เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านั้นได้มีการงานทำและเพื่อลดปัญหาความยากจนภายในชุมชนอีกด้วย การแก้ไขปัญหาและการจัดระเบียบชุมชน ผู้นำท้องถิ่นควรมีการดูแลประชาชน รับฟังปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหาได้ทันที แต่เรื่องของการจัดระเบียบในชุมชนนั้น ควรมีมาตรการที่ได้เด็ดขาดกว่านี้ อาทิ เช่น กฎหมายจราจรการขับชื้อยานพาหนะ การรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม และการตรวจสอบการทำผิดกฎหมายของบางกลุ่มคน เป็นต้น การส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ผู้นำท้องถิ่นควรมีการวางมาตรการในการพัฒนา ชุมชนที่ดี และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง มีการรายงานการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ให้แก่สมาชิกในชุมชน เพื่อให้รับรองถึงความไว้เนื้อเชื่อใจของคนในชุมชน ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อชุมชน เช่น มีมาตรการในการจัดการกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมลพิษ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนมีระเบียบ วินัย ในการจัดการที่อยู่อาศัยของประชาชน ตลอดจนมีการจัดประชุมพบปะกับประชาชนในการร่วมด้วย ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรือง และเพื่อให้ประชาชนทุกคนอยู่เย็นเป็นสุข

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนจำนวน 10 คน ของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นว่าด้านจิตสาธารณะ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 375 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการดูแลรักษาและไม่ทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณะของชุมชน ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทุกครั้งที่มีโอกาส มีความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ของชุมชน ยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เมื่อมีการขอความร่วมมือมายังท่าน ท่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของชุมชน ข้อที่ต้องปรับปรุงคือด้านการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะการมีรายได้สม่ำเสมอจาก

การประกอบอาชีพก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนด้านชุมชนมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ในครัวเรือน และการพึ่งพาตนเองจะทำให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่เรียงลำดับความสำคัญ ด้านจิตสาธารณะ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการพึ่งตนเอง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็ง เทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นด้านจิตสาธารณะมีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันนี้การรับรู้ความสามารถของตน การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคม เป็นสิ่งที่จะช่วยให้สังคมน่าอยู่และต่อสู้กับภัยรอบด้านได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเจตพล โตทอง (2553) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งในเขตเทศบาลตลอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพร้อมต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านจิตสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการพึ่งตนเอง และด้านผู้นำตามลำดับ

1.2 ด้านจิตสาธารณะ พบว่าความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือท่านดูแลรักษาและไม่ทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณะของชุมชนมีมาตรการในการจัดการกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมลพิษ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนมีระเบียบ วินัย ในการ จัดการที่อยู่อาศัยของประชาชน ตลอดจนมีการจัดประชุมพบปะกับประชาชนในการร่วมด้วย ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรือง และเพื่อให้ประชาชนทุกคนอยู่เย็นเป็นสุข สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บรรเจิด สอพิมาย (2556) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา การวิจัย ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ประชากรที่ใช้ศึกษาจำนวน 10,704 คน กลุ่ม ตัวอย่างของประชากร จำนวน 392 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ผลการศึกษาพบว่าระดับ การมีส่วนร่วมในด้านการ ค้นหาสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านวางแผนดำเนินงานการ มีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการลงทุนและ ปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมโดยภาพ รวมอยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายด้านการติดตามและ ประเมินผลการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจำแนกตาม อายุ ระดับ การศึกษา และอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตาม เพศความคิดเห็นการมีส่วนร่วมเพศหญิงและเพศชาย ไม่แตกต่าง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาล ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่กลุ่มตัวอย่างลง ความเห็นว่าสำคัญที่สุด. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ของชุมชน เช่นการลงแรง การบริจาคทรัพย์สิน มีส่วนร่วมในการบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อ ร่วมทุนในการดำเนินกิจกรรมในโครงการพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งได้มีส่วนร่วม

ในการวางกฎกติกาของชุมชน ในการดำเนินตามโครงการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภา เมืองนก (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กระบวนการบริหารจัดการชุมชนเมืองที่ นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษา ชุมชนหมู่บ้านจัดสรรเขตปริมณฑล ได้กล่าวว่า กระบวนการเสริมสร้าง ความเข้มแข็ง มีดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) กระบวนการเรียนรู้ 2) กระบวนการกลุ่ม และ 3) กระบวนการมีส่วนร่วม ในการศึกษานี้ได้เสนอแนะถึงความจำเป็นของการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เนื่องจากการทำงานในชุมชนเมืองนั้น กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งต่าง ๆ จะดำเนินไปได้ด้วยความล่าช้า เนื่องจากชุมชนเมืองมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง ความสัมพันธ์ร่วมกันในชุมชนมีน้อย ทำให้ต้องมีภาคีเครือข่ายเข้ามาเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่มและกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชนก่อน นอกจากนี้ความโปร่งใสเป็นเรื่องสำคัญ ในการบริหารจัดการชุมชนเมืองนั้น ต้องมีการเก็บเอกสารสำคัญทุกอย่างไว้เพื่อความถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งต้องมีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันของสมาชิกในชุมชน และเพื่อเป็นการจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

1.4 ด้านการพึ่งตนเอง พบว่า ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดท่านมีรายได้สม่ำเสมอจากการประกอบอาชีพ ในชุมชนควรมีการทำอาชีพของชุมชนที่มั่นคงเป็นกิจกรรมที่ชุมชนช่วยกันทำแล้วหาที่จำหน่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพิชญ์ ชินะชาย (2557) ศึกษาเรื่องความพร้อมของชุมชนในการรองรับชุมชนผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด ผลการวิจัยพบว่าสภาพชุมชนผู้สูงอายุด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุข ยังไม่มีความ พร้อมในการรองรับชุมชนผู้สูงอายุเพราะยังขาดการมีส่วนร่วมใน การริเริ่มและค้นหาปัญหาของสมาชิกในชุมชน ถึงแม้ในบางด้านได้กำหนดโครงการขึ้นมาดำเนินการแต่ก็เป็นเพียงการดำเนินการ ที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพียงฝ่ายเดียว ชุมชนจึงได้ กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรองรับชุมชนผู้สูงอายุ ด้านสังคม โดยมุ่งเน้นการเชิดชูยกย่องศักดิ์ศรีและคุณค่าผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญาและสืบสานวัฒนธรรมของชุมชนและ การสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้สูงอายุ และระหว่างผู้สูงอายุกับ ผู้คนในวัยอื่น ด้านเศรษฐกิจเน้นการออมเงินเพื่อสร้างหลักประกัน และความมั่นคงให้สมาชิกในชุมชนสามารถดำรงชีวิตในวัยผู้สูงอายุ ได้อย่างปกติสุข ด้านการศึกษานเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีเพื่อตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ด้านสาธารณสุข มุ่งเน้นการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการ ฟื้นฟูสมรรถนะ โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของ ผู้เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อให้เกิดความ ตระหนักและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของปัญหา ร่วมกันมุ่งสู่ความยั่งยืน ในการพัฒนาชุมชนต่อไป

1.5 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดท่านสามารถโน้มน้าวสมาชิกในชุมชนทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละ ต้องใช้งบประมาณส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือชุมชนในด้าน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้เกิดความผลสัมฤทธิ์ในการจัดงาน รวมถึงต้องเสียสละเวลา และใส่ใจต่อการทำงานชุมชน ซึ่งก็จะส่งผลให้ชุมชนพัฒนาโดยการสร้างให้คณะกรรมการมีความสุขในการทำงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทวี วัชรเกียรติศักดิ์ (2559) วิจัยเรื่อง การสร้างความเข้มแข็ง ทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ในการดำเนินงานและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน มีความพร้อมต่อการพัฒนา แนวทางและการดำเนินการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ จะต้องสร้างจากภายใน ภายนอก และทั้งภายในและ ภายนอกชุมชน ตามปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ความรู้ การยอมรับ ศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมของภาคีสมาชิก และการมีชุมชนเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเข้มแข็งโดยที่ผลการดำเนินการสร้างความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพเชิง

รูปธรรมได้ทำให้มีการพัฒนา จัดตั้ง ดำเนินงานและขับเคลื่อนการจัดหาทุนของกลุ่มอาชีพในทั้ง 15 หมู่บ้านตามความเหมาะสมและการ ตัดสินใจของแต่ละชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อความพร้อมที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อความพร้อมที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ วัชรารักษ์และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความพร้อมในการเข้าสู่สังคมสูงอายุในทุกด้าน เริ่มตั้งแต่นายกเทศมนตรีที่มีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุในระดับสูง ส่งผลให้มีการจัดระบบองค์กรให้สอดคล้องกับการทำงาน มีบุคลากรและหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ เทศบาลทำงานร่วมกับศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลเชิงดอย ได้อย่างกลมกลืน มีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ ประกอบกับ ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลเชิงดอย มีนโยบายในการดำเนินด้านสุขภาพโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้ แนวคิดสร้างนำซ่อม อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพให้สามารถคิด วิเคราะห์ปัญหาและความ ต้องการด้านสุขภาพได้ ผู้สูงอายุมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้เกิดการสอดประสานและทำงานด้านผู้สูงอายุร่วมกันระหว่าง 3 ภาคีหลัก คือ เทศบาลตำบลเชิงดอย ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลเชิงดอย และประชาชนในพื้นที่ตามแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ก่อให้เกิดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และรองรับการเป็น สังคมสูงอายุได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นผลให้พื้นที่ตำบลเชิงดอยได้รับการยกย่องให้เป็นพื้นที่ต้นแบบและเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านการจัดการผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของชุมชนสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านจิตสาธารณะ เมื่อมีการขอความร่วมมือมายังท่าน ท่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของชุมชนในทุกเรื่องเป็นอย่างดี
- 2) ด้านการการมีส่วนร่วม ท่านร่วมกับชุมชนในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในการวางแผนพัฒนาชุมชน โดยมีการประเมินผลจากประชาชนเป็นอย่างดี
- 3) ด้านการพึ่งตนเอง เมื่อประสบปัญหาท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เพื่อน ครอบครัว และชุมชนเป็นต้น เช่นการเก็บขยะ งานบุญ
- 4) ด้านภาวะผู้นำ ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าเผชิญกับปัญหาและแก้ปัญหาด้วยความมั่นใจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยในพื้นที่ ๆ กว้างและหลากหลาย ขึ้นเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างในบริบทที่หลากหลาย
- 2) เพื่อให้เห็นการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในชุมชน ควรมีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R&D) ในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็ง

3) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่มาจากงบประมาณที่ สนับสนุนจากหน่วยงานองค์กรที่มา จากภายนอกชุมชน เนื่องจากเป็นความต้องการพัฒนาจากภายนอก ซึ่งอาจจะมีผลต่อความยั่งยืนของชุมชนเข้มแข็ง

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ วัชรราชูร์และคณะ.(2561). **ความพร้อมของชุมชนในการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ตำบลเชิงดอย อำเภอดอย สะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจตพล โตทอง.(2553). **ความพร้อมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งในเขตเทศบาลตำบลอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**.สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ สุวรรณษา (2553). 'การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มิติทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี'. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทวี วัชรเกียรติศักดิ์.(2559). **การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่ม**. คณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บรรเจิด สอพิมาย. (2556). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ ปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการ ปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรียาภา เมืองนก.(2557) **กระบวนการบริหารจัดการชุมชนเมืองที่ นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษา ชุมชนหมู่บ้าน จัดสรรเขตปริมณฑล**.
- พระมหาสง่า พลสงคราม. (2542). **สงคราม. การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงใน สังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พลเดช ปิ่นประทีป.(2542). **ชุมชน**. เอกสารเสนอต่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ ศตจ. กรุงเทพฯ.
- ภัทรพงศ์ ศรีอำไพ.(2551). **ความเข้มแข็งของความเป็นชุมชน หมู่บ้านแม่ก๊ะเปียง ตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่**.รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.วิจัย นิภาวรรณ, 2550
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2544). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุพรรณิ ปันผสม (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภางค์ จันทวานิชและวรรณิ ไทยนันท์. (2539). **แนวคิดและเครื่องชี้วัดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประเทศ ไทยในการพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. (2546). **วิกฤตการณ์เศรษฐกิจกับการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกพิชญ์ ชินะขำย.(2557). **ความพร้อมของชุมชนในการรองรับชุมชนผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**.สาขาวิชารัฐศาสตรวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก
จังหวัดกาฬสินธุ์

Public Service Efficiency of Huai Mek Subdistrict Municipality,
Huai Mek District, Kalasin Province

ธีรวัฒน์ อันทพิระ¹ และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Thirawatuntapira55@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธีประสมงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย-หญิง เทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.15, S.D=0.67) คือ ด้านความคุ้มค่า (\bar{X} =4.23, S.D=0.57) ด้านความทั่วถึง (\bar{X} =4.20, S.D=0.67) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม (\bar{X} =4.12, S.D=0.69) และสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว (\bar{X} =4.06, S.D=0.76) 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 3)แนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ต้องมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงานและสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว โดยเจ้าหน้าที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน กับหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ บริการสาธารณะ เทศบาลตำบล

ABSTRACT

The objectives of this mixed methods were to 1) Study the levels of public service efficiency of Huai Mek Subdistrict Municipality, Huai Mek District, Kalasin Province, 2) Study individual factors

affecting the public service efficiency of Huai Mek Subdistrict Municipality, Huai Mek District, Kalasin Province. 3) Suggest appropriate guidelines to enhance the quality of public service efficiency of Huai Mek Subdistrict Municipality, Huai Mek District, Kalasin Province. Samples used in this research were 375 male and female residents in Huai Mek Subdistrict Municipality, Huai Mek District, Kalasin Province. Research tools were a questionnaire, and an interview questionnaire. Data analysis was carried out by statistical packages to determine percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and a hypothetical test by Independent Sample t-test and one-way ANOVA.

The results of the research revealed that the public service efficiency of Huai Mek Subdistrict Municipality, Huai Mek District, Kalasin Province exhibited an overall high-level at \bar{X} = 4.15, S.D.=0.67. On separate domains, it showed worthiness at \bar{X} =4.23, S.D.=0.57, accessibility at \bar{X} =4.20, S.D.=0.67, equality and fairness at \bar{X} =4.12, S.D.=0.69, and responsive the needs, rapidity at \bar{X} =4.06, S.D.=0.76. By hypothetical tests, it was found that individual factors, such as sex, age, education, career, and income, affected indifferently the public service efficiency of Huai Mek Subdistrict Municipality, Huai Mek District, Kalasin Province with statistical significance at a level of 0.05.

Key words: Efficiency, Public service, Subdistrict municipality

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลนั้น นับว่ามีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาทำให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อให้ชุมชนที่เป็นเมืองอยู่แล้วขยายตัวมากขึ้น มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อนขึ้น มีการลงทุนมากขึ้นมีปริมาณการหมุนเวียนของเงิน การจ้างงานและสถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันมีปัญหาในการจัดให้บริการสาธารณะมากขึ้นเช่นกัน เช่น การจัดการกับ ปัญหาการเติบโตของเมืองปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การจราจร การพักผ่อนหย่อนใจของคน ในเมือง เป็นต้น ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย บทบาท ของราชการส่วนภูมิภาคกลับลดน้อยลงด้วยข้อจำกัดของงบประมาณและบุคลากร การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล มีความจำเป็นและสำคัญต่อประชาชนอย่างมาก

การจัดบริการสาธารณะ เมื่อถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการแทนรัฐบาล หรือหน่วยงานราชการแล้วนั้น ต้องคำนึงและพิจารณาด้วยว่าจะทำให้ต้นทุนแพงขึ้นมากน้อยขนาดไหน อย่างไรก็ตามภารกิจ การถ่ายโอนดังกล่าวได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แต่พบว่ายังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่แสดงให้ เห็นว่าการกระจายอำนาจและขยายภารกิจส่วนกลางในเรื่องการให้บริการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร รวมถึงหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีหน้าที่หลักในการรับนโยบายและวางแผน ปฏิบัติงานมีความสามารถในการบริหารจัดการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ อย่างไร เหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงนำไปสู่ประเด็นการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการของเทศบาล ตำบลตามแนวคิดพื้นฐานการวัดประสิทธิภาพ ของ Farrell (1957) ซึ่งจะทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการกระจายอำนาจเรื่องการให้บริการของรัฐบาลในระดับ ท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงตระหนักในบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว ประกอบกับกรมส่งเสริม การปกครอง ท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญของการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย

ในแต่ละปีจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน การปฏิบัติราชการ ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (3) ด้านการเงินและการคลัง (4) ด้านการบริการสาธารณะ และ (5) ด้านธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติราชการ ตามตัวชี้วัด ใน 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านประสิทธิผล (2) มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (3) มิติด้านประสิทธิภาพ และ (4) มิติด้านพัฒนาองค์กร (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2561) เพื่อจะได้ทำให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติราชการในด้านต่างๆ ดังกล่าว อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ การประเมินด้านการบริการสาธารณะ ได้ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประเมินความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการให้บริการงานบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการบริการด้านสาธารณะ ซึ่งเป็นภารกิจหลักตามอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำ ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์วัตถุประสงค์ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและการพัฒนาการดำเนินงาน บริการสาธารณะด้านต่างๆของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน ประชากรทั้งสิ้น 5,825 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สํารวจเมื่อสิ้นเดือน เมษายน 2564).

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนชายหรือหญิง เทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 375 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane 1967) อ้างอิงใน บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ์, 2540) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 % กลุ่มตัวอย่างใช้สุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆและคำนวณจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนของประชากร

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกประชากรที่อยู่ในเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 10 คน ตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) ประธานชุมชน
- 2) รองประธานชุมชน

2. ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้
- 2) ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ด้านความคุ้มค่า ด้านความทั่วถึง ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม สนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว

3. ขอบเขตพื้นที่

เทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ด้านความคุ้มค่า ด้านความทั่วถึง ด้านความเสมอภาค และความเป็นธรรม สนองตอบความต้องการความรวดเร็ว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้านี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย-หญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน และสัมภาษณ์จากประชาชนชายหรือหญิง เทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 10 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D.

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เรียงลำดับความสำคัญ ด้านความคุ้มค่า ด้านความทั่วถึง ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม และสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว โดยสรุป ดังนี้

1. ด้านความคุ้มค่า พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 3. มีการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.60) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5. งานที่ปฏิบัติเสร็จแล้วมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.44)

2. ด้านความทั่วถึง พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 7. มีจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.77) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 9. มีความพร้อมในการให้บริการอย่างเต็มที่ ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.60)

3. ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 14. เจ้าหน้าที่ใช้วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันทุกคน ($\bar{X}=4.89$, S.D.=0.32) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 15. เจ้าหน้าที่แสดงความกระตือรือร้นในการให้บริการ ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.68)

4. สอนองตอบความต้องการ ความรวดเร็วพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 20. เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.77) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 16. มีเอกสารแสดงขั้นตอนการขอรับบริการ อย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.79)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นหญิงจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 65.10 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 มีการศึกษา

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 15,001บาท ขึ้นไปจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการสมมติฐานระหว่างเพศกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการสมมติฐานระหว่างอายุกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.158 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษา ผลการสมมติฐานระหว่างการศึกษากับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.114 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการสมมติฐานระหว่างอาชีพกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.211 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการสมมติฐานระหว่างรายได้ กับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.245 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ เจ้าหน้าที่แก้ไขปัญหาไม่ตรงตามความต้องการ และเครื่องมือที่ใช้งานไม่ทันสมัย ปฏิบัติงานได้ไม่ดี ส่วนเทศบาลตำบลห้วยเม็ก ควรจัดงบประมาณสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ส่วนเทศบาลตำบลห้วยเม็กควรมีการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมให้การบริการที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนผู้ที่มารับบริการและเลือกปฏิบัติให้แก่ผู้มีอำนาจเทศบาลตำบลห้วยเม็ก ควรมีการแสดงลำดับคิวการให้บริการแก่ผู้ขอรับบริการได้ทราบเพื่อความโปร่งใสความเสมอภาคและเป็นธรรม เอกสารมีขั้นตอนมาก ลำช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์เทศบาลตำบลห้วยเม็กควรมีการลดรอบระยะเวลาการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นทั้งในด้านเอกสารและกระบวนการในการให้บริการเช่น แผนผังแสดงการทำงานและลดรอบระยะเวลาในการขออนุมัติเพื่อดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนโดยใช้เวลาลดลง เทศบาลตำบลห้วยเม็กควรมีการจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมให้การบริการที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เทศบาลตำบลห้วยเม็กควรมีการแสดงลำดับคิวการให้บริการแก่ผู้ขอรับบริการได้ทราบเพื่อความโปร่งใสความเสมอภาคและเป็นธรรม การดำเนินการด้านเอกสารมีขั้นตอนมาก ลำช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์จึงมีข้อเสนอแนะคือ เทศบาลตำบลห้วยเม็กควรมีการลดรอบระยะเวลาการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้นทั้งในด้านเอกสารและกระบวนการในการให้บริการเช่น แผนผังแสดงการทำงานและลดรอบระยะเวลาในการขออนุมัติเพื่อดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนโดยใช้เวลาลดลง

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ประชาชนจำนวน 10 คน ของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคุ้มค่า เป็นข้อสำคัญที่สุด เพราะเทศบาลมีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงาน และข้อที่ต้องปรับปรุง คือ สนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว โดยเจ้าหน้าที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับการตอบสนองสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 375 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ในเทศบาลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาล ในด้านการบริการควรให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์เรียงลำดับความสำคัญ ด้านความคุ้มค่า ด้านความทั่วถึง ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม และสนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็กจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ด้านความคุ้มค่า มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการโดยใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและใช้เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และใช้งบประมาณอย่างเหมาะสมในการให้บริการของงานแต่ละประเภท สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนพิศ เงินฉลาด (2562) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการบริการสาธารณะ กรณีศึกษา ศูนย์อู่ศูนย์นิมวิทยาภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการศูนย์อู่ศูนย์นิมวิทยาภาคใต้มีแรงจูงใจในการบริการ สาธารณะในระดับมากที่สุด โดยมีมิติที่ 3 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ มิติ ที่ 2 ความมุ่งมั่นในการรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ตามด้วยมิติที่ 1 การเข้าไปมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายสาธารณะ และน้อยที่สุดได้แก่ มิติที่ 4 ความเสียสละ นอกจากนี้ผลการ เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับแรงจูงใจในการบริการสาธารณะ พบว่า ปัจจัยด้าน ครอบครัว ตัวแปรอาชีพของบุพการีและประวัติการรับราชการในครอบครัว ปัจจัยด้านศาสนา ตัวแปรการร่วมกิจกรรมทางศาสนา ปัจจัยด้านการศึกษา ตัวแปรสาขาที่ศึกษา และสถาบันการศึกษา และปัจจัยด้านงาน ตัวแปรส่วน/ฝ่าย/สถานี และระดับที่แตกต่างกันมีผลให้แรงจูงใจในการบริการ สาธารณะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 ด้านความคุ้มค่า พบว่าประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือมีการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงานในสมัยนี้การมีเครื่องมือที่ทันสมัย เช่นคอมพิวเตอร์ อาจช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อธิวัฒน์ อุดมก้านตงและอลงกรณ์ อรรถแสง (2561) ศึกษาเรื่อง ความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล : ข้อเสนอการกระจายอำนาจจากล่างขึ้นบน ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการแจก แบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีบริการสาธารณะที่ประชาชนอยากให้ องค์การบริหารส่วนตำบลคำนาคี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้จัดทำทั้ง 7 ด้านรวมจำนวน 43 ข้อย่อย และพบว่า ในประเด็นความต้องการดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลคำนาคีมีอำนาจ หน้าที่พอเพียงในการจัดทำบริการสาธารณะ จำนวน 23 ข้อย่อย และมีอำนาจไม่พอเพียง จำนวน 20 ข้อย่อย

1.3 ด้านความทั่วถึง พบว่าประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด มีจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย วงศ์อาสา และภัชชารัตน์ ไชยรัตน์ (2559) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ อำเภห้วยเม็ก จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชน พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ อำเภห้วยเม็ก จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า บริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่จัดบริการได้อย่างทั่วถึงและส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมาก มีเพียงภารกิจเดียว คือ บริการด้านสังคมและสาธารณสุข ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชนการจัดการภัยพิบัติและการจัดระเบียบชุมชน และการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ยังไม่สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจเพียงในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังมีบางบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาพู่ ไม่สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึง และประชาชนมีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.4 ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรมพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันทุกงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะ กล้าประเสริฐ (2559) ศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประทุมธานี ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 90 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประทุมธานี ส่วนใหญ่ ประสิทธิภาพ ร้อยละ 90 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ด้านการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านสาธารณสุข และด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 90 ส่วนด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพในการให้บริการต่ำกว่าร้อยละ 90 ส่วนความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประทุมธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 สนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว พบว่าประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัฐกิจ หิมะคุณ (2557) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองเต่า จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด จะได้ ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.36) ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.28) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.20) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =3.91) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =3.89) ด้านการบริหารจัดการและสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.40) และด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) ตามลำดับ ส่วนความสำเร็จของการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า โดยรวมค่าเฉลี่ยความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.33$) โดยมีมิติด้านประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติราชการ และมิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มีค่าเฉลี่ยความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.35$) รองลงมาคือ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ค่าเฉลี่ยความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.24$) และมิติด้านการพัฒนาองค์การ ค่าเฉลี่ยความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการให้บริการที่แตกต่างกัน

ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของชวณพิศ เงินฉลาด (2562) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการบริการสาธารณะ กรณีศึกษาศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้มีแรงจูงใจในการบริการ สาธารณะในระดับมากที่สุด โดยมีมิติที่ 3 ความเห็นนอกเหนือผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ มิติ ที่ 2 ความมุ่งมั่นในการรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ตามด้วยมิติที่ 1 การเข้าไปมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายสาธารณะ และน้อยที่สุดได้แก่ มิติที่ 4 ความเสียสละ นอกจากนี้ผลการ เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับแรงจูงใจในการบริการสาธารณะ พบว่า ปัจจัยด้าน ครอบครัว ตัวแปรอาชีพของบุพการีและประวัติการรับราชการในครอบครัว ปัจจัยด้านศาสนา ตัวแปรการร่วมกิจกรรมทางศาสนา ปัจจัยด้านการศึกษา ตัวแปรสาขาที่ศึกษา และสถาบันการศึกษา และปัจจัยด้านงาน ตัวแปรส่วน/ฝ่าย/สถานี และระดับที่ต่างกันมีผลให้แรงจูงใจในการบริการ สาธารณะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านความคุ้มค่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติเสร็จแล้วมีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์ได้และมีคุณภาพ
- 2) ด้านความทั่วถึง เจ้าหน้าที่ต้องมีความพร้อมในการให้บริการประชาชนอย่างเต็มที่ เต็มกำลังความสามารถ
- 3) ด้านความเสมอภาคและเป็นธรรม.เจ้าหน้าที่แสดงความกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชนให้มีความประทับใจและให้คำแนะนำที่ดีแก่ประชาชน
- 4) สนองตอบความต้องการ ความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ต้องมีเอกสารแสดงขั้นตอนการขอรับบริการอย่างชัดเจน และให้คำแนะนำด้วยหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส บริการด้วยความเต็มใจตามหน้าที่ของตน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1). ควรเก็บข้อมูลและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการเฉพาะกลุ่มเทศบาลหรือกลุ่ม เทศบาลตำบลแยกจากกัน เพราะมีความแตกต่างกันทั้งความหนาแน่นของประชากร พื้นที่ในความรับผิดชอบ งบประมาณ และบุคลากร เป็นต้น
- 2) ควรขยายผลงานวิจัยให้ครอบคลุมและพัฒนาไปยังหัวข้อหรือประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพิ่มตัวแปรความพึงพอใจต่อการได้รับบริการสาธารณะของประชาชนในหมวดต่างๆ โดยข้อมูลส่วนนี้ควรได้จากการออกแบบสอบถามแสดงความพึงพอใจภายใต้ข้อคำถามที่มีรูปแบบเดียวกัน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพในการให้บริการให้ครบ

3) ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปจัดทำเป็นเอกสารสรุป เพื่อใช้เป็นคู่มือการประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะเพื่อพัฒนานโยบายของ เทศบาลที่ผู้บริหารหรือพนักงานของ เทศบาลตำบลนำไปประยุกต์ใช้แทนแบบประเมินความพึงพอใจของเทศบาลที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนในแต่ละปี

4) ควรมีการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปส่งเสริม และพัฒนาการบริการสาธารณะของตำบลห้วยเม็กต่อไป

5) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกและนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชวนพิศ เงินฉลาด.(2562). **แรงจูงใจในการบริการสาธารณะ กรณีศึกษาศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**

ปิยะ กล้าประเสริฐ. (2559). “การประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี”. ว. วิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนาลอยลงกรณีในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(2) : 215-227.

รัฐกิจ หิมะคุณ. (2557). **การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 17(12), 57.**

วินัย วงศ์อาสา และภัชราภรณ์ ไชยรัตน์ (2559). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโพ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุดรธานี. ว.การบริหารท้องถิ่น. 9 : 83-99.**

สุพรรณิ ปันผลสม (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิถี จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.**

อริวัฒน์ อุดมก้านตงและอลงกรณ์ อรรคแสง.(2561). **ความต้องการบริการสาธารณะของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล : ข้อเสนอการกระจายอำนาจจากล่างขึ้นบน. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Factors Affecting the Livelihood of Disaster Management Personnel in Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province

บุญยวัจน์ ชูแก้ว¹ และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Anon.pk626@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชายหญิง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.36, S.D.=0.60) คือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ (\bar{X} = 4.48, S.D.=0.59) ด้านโอกาสในการก้าวหน้า (\bar{X} = 4.37, S.D.=0.58) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (\bar{X} = 4.35, S.D.=0.66) ด้านสภาพในการทำงาน (\bar{X} = 4.35, S.D.=0.44) ด้านการยอมรับนับถือ (\bar{X} = 4.24, S.D.=0.73) 2) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราชไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3)แนวทางที่เหมาะสมที่แนะนำต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย ได้แก่การพนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในบริหารการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย

คำสำคัญ: การดำรงชีพ พนักงาน ด้านวินาศภัย

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives are 1) to study the level of the factors affecting the livelihood of disaster management personnel in Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, and 2) to study the factors affecting the livelihood of disaster management personnel in Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province according to gender, age, educational level, job position, years of service, salary rate, and the working department. The sample group used

in this study were 385 males and females in Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software, based on percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (SD), and hypothesis testing performed using independent sample t-test, and the correlation of more than two samples were compared by one-way ANOVA.

The research results revealed that the factors affecting the livelihood of disaster management personnel in Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, were overall at a high level (\bar{X} =4.36, S.D.=0.60), i.e., compensation and welfare (\bar{X} =4.48, S.D.=0.59), opportunity for advancement (\bar{X} =4.37, S.D.=0.58) and interpersonal relations (\bar{X} =4.35, S.D. = 0.66), working condition (\bar{X} =4.35, S.D.=0.44), and respect (\bar{X} =4.24, S.D.=0.73). The results of the hypothesis test revealed that personal factors, such as gender, age, education level, job position, years of service, salary rate, and the working department, affected the factors affecting the livelihood of disaster management personnel in Chawang District, indicating no difference at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Livelihood, Employees, Disaster

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางด้านวัตถุมีมากขึ้นเป็นลำดับมีการประดิษฐ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับอิเล็กทรอนิกส์ สถาปัตยกรรมที่ทันสมัย การก่อสร้างที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติและ ความเสียหายเพิ่มมากขึ้น การดำเนินชีวิตของเราในปัจจุบันรวมถึงในอนาคตล้วนต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน และการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เราไม่สามารถจะคาดคะเนได้ว่า จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์จากภัยธรรมชาติ อุบัติภัย โรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบและมีความเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชีวิตขึ้นอยู่กับความเสี่ยง หากไม่มีการป้องกันไว้ก่อน ก็อาจจะได้รับผลกระทบจากความเสี่ยงนั้น โดยอาจจะต้องเป็นผู้สูญเสียทางการเงิน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีการจัดตั้งประกันภัยวินาศภัยขึ้นมา เพื่อช่วยบรรเทาความเสียหายทางการเงินให้กับผู้ทำประกันภัย ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และรูปแบบของภัยพิบัติจะทวีความรุนแรงและสร้างความเสียหายทั้งต่อภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป จึงทำให้ธุรกิจประกันวินาศภัยเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้แข่งขันของธุรกิจประกันวินาศภัยก็เพิ่มสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว เนื่องจากมีบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทยมีจำนวนมากโดยทั้งผู้ถือหุ้นหลักเป็นทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งธุรกิจนี้นับว่าเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงมาก

ในยุคปัจจุบันนี้สภาพเศรษฐกิจมีสถานะถดถอย ทำให้บริษัทประกันวินาศภัยในประเทศไทยจำนวน 70 บริษัท (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). 2553, กุมภาพันธุ์ ออนไลน์) ต่างก็มีการแข่งขันที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ทำให้องค์กรต่างๆ ในธุรกิจประกันวินาศภัยต้องมีการปรับตัวเพื่อให้องค์กรอยู่รอด และเพื่อรองรับการแข่งขันที่รุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากกลุ่มเป้าหมายหมาย ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี เพื่อสามารถดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จและดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน และอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญพัฒนาและเติบโตขององค์กร ก็คือการบริหารงานขององค์กร ซึ่งมีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบริหารงาน ซึ่งเป็นทรัพยากรพื้นฐานหรือที่เรียกว่า สี่เอ็ม (4 Ms) ประกอบไปด้วย บุคลากร (Man) เงินทุน (Money) วัสดุดิบ (Material) และวิธีการจัดการ (Method) (Katz; & Kahn. 1978) เห็นได้ว่า

ทรัพยากรที่จำเป็นทั้งหมดแล้วแต่ต้องอาศัยบุคลากรเป็นผู้ดำเนินงานทั้งสิ้น ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากกว่าทรัพยากรอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

แต่เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจ มีความต้องการ มีพฤติกรรม มีบุคลิกลักษณะและวิธีการทำงานที่แตกต่างกันออกไป และในการทำงานของพนักงานส่วนใหญ่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ต้องแข่งขันกับพนักงานกันเองภายในองค์กร ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน จึงทำให้เกิดความเครียด ซึ่งความเครียดเป็นปฏิกิริยาของร่างกายและจิตใจที่ตอบสนองต่อความกดดันทั้งจากภายในร่างกายและสภาพแวดล้อมภายนอก ทำให้ภาวะของร่างกายและจิตใจขาดความสมดุล (Baron; & Greenberg. 1990) จึงอาจทำให้เกิดปัญหาแก่งการได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากการที่จะชักจูงให้คนที่อยู่ในองค์กรทำงานด้วยความกระตือรือร้น ทุ่มความสามารถ ให้ความร่วมมือร่วมใจอย่างเต็มที่ มีความซื่อสัตย์ และยอมเสียสละเพื่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรนั้นได้ ผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรควรต้องเข้าใจถึงคุณค่าแห่งความรู้ความสามารถ ตลอดจนนิสัยใจคอของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานแต่ละคน พร้อมปรองดองให้เกิดความผสมผสานที่กลมกลืนเข้าด้วยกัน ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ส่วนบุคคล (Individual objective) และวัตถุประสงค์ขององค์กร (Organizational objective) เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย รวมถึงสามารถปฏิบัติพันธกิจ (Mission) ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้การทำงานในองค์กรที่มีงานปริมาณมากและมีจำนวนพนักงานภายในองค์กรที่จำกัด จำเป็นต้องอาศัยการทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกัน และมีการใช้กฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบอันเดียวกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้พนักงานในองค์กรเกิดความพึงพอใจ และพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน มีความผูกพันและความจงรักภักดีต่อองค์กร พร้อมทั้งจะสร้างความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่องค์กรต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย โดยมุ่งหวังเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ องค์กรในการเข้าถึงปฏิกิริยาของพนักงาน เพื่อรักษาทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่และผู้บริหารยังสามารถนำผลการศึกษาไปหาเทคนิคจุดใจในการทำงานต่าง ๆ และลดความเครียดอันอาจเกิดขึ้นจากการทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานของพนักงานดีขึ้น และมีกำลังใจในการทำงานเกิดความพึงพอใจในงาน ทำงานด้วยความเต็มใจ และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานของบริษัทประกันวินาศภัยในอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ พนักงานของบริษัทประกันวินาศภัยใน อำเภอดวง จังหวัด นครศรีธรรมราช ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ดังนั้นจึงใช้สูตรการคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากรเพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2545) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 385 คน เพื่อป้องกันการสูญเสียของแบบสอบถาม จึงทำการเก็บตัวอย่างสำรองเพิ่มอีกร้อยละ 4 เท่ากับจำนวนตัวอย่าง 15 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยคัดเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คนตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) หัวหน้าบริษัทประกันวินาศภัย
- 2) รองหัวหน้าบริษัทประกันวินาศภัย

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ด้านการยอมรับนับถือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านโอกาสในการก้าวหน้า ด้านสภาพในการทำงาน

3. ขอบเขตพื้นที่

อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัด นครศรีธรรมราช จำนวน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ด้านการยอมรับนับถือ ด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ ด้านโอกาสในการก้าวหน้า ด้านสภาพในการทำงาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราชเรียงลำดับความสำคัญ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านโอกาสในการก้าวหน้า ด้านสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ โดยสรุป ดังนี้

2.1 ด้านสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}= 4.35$, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ผู้บังคับบัญชาแสดงความเป็นมิตรและมีความเป็นกันเอง ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.82) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เพื่อนร่วมงานของท่านให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจท่าน ($\bar{X}= 4.01$, S.D.=0.61)

2.2 ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่เพื่อนร่วมงานไว้วางใจในการปฏิบัติงานของท่านในหน่วยงาน ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.78) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดท่านมีโอกาสได้รับผิดชอบงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานประจำที่ท่านปฏิบัติ ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.84)

2.3 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ท่านได้รับเงินเดือนสวัสดิการหรือผลประโยชน์เท่ากับผู้อื่นที่รับผิดชอบงานเหมือนกัน ($\bar{X}= 4.95$, S.D.=0.05) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดท่านได้รับเงินเดือนตรงตามความสามารถและวุฒิความรู้ของท่าน ($\bar{X}= 4.15$, S.D.=0.93)

2.4 ด้านโอกาสในการก้าวหน้า พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถของท่านพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ($\bar{X}= 4.49$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ท่านมีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งงานเนื่องจากการทำงานของท่าน ($\bar{X}= 4.25$, S.D.=0.76)

2.5 ด้านสภาพในการทำงาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มี

ระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดสถานที่ทำงานของท่านมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนพนักงาน ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.31) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และข้อ 13. สถานที่ที่ท่านทำงานมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของท่าน ($\bar{X}= 4.00$, S.D.=0.10)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 มีการศึกษา อนุปริญญา/ปวส./ปวท. จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 มีตำแหน่งงานพนักงานปฏิบัติการ/เจ้าหน้าที่ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 35.32 มีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 22 ปีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 มีอัตราเงินเดือน 50,001 บาทขึ้นไปจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 ฝ่ายปฏิบัติงาน ฝ่ายรับประกันภัยจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่แตกต่างกัน” โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบระหว่างเพศ กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สถิติ t-test พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบระหว่างอายุ กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.170 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบระหว่างอายุ กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ตำแหน่งงาน ผลการทดสอบระหว่างตำแหน่งงาน กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.129 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ระยะเวลาทำงาน ผลการทดสอบระหว่างระยะเวลาทำงาน กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. อัตราเงินเดือน ผลการทดสอบระหว่างอัตราเงินเดือน กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.205 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. ฝ่ายที่ปฏิบัติงาน ผลการทดสอบระหว่างฝ่ายที่ปฏิบัติงาน กับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.326 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวางจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างองค์กรโดยเฉพาะโครงสร้างของแต่ละหน่วยงานเนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคลากร ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมด้านความสามารถของบุคลากรให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น เปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความสามารถ ไหวพริบปฏิภาณ วิธีการ การตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เช่น ส่งเข้าอบรมโครงการต่าง ๆ ผู้บังคับบัญชาควรให้คำแนะนำปรึกษา และชี้แจงเกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นว่าความเป็นรูปธรรมของบริการมีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 385 คน ประชาชนของ อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อที่สำคัญที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และข้อต้องปรับปรุง ด้านการยอมรับนับถือ หน้าที่ผู้บริหารควรพิจารณาให้ เหมาะสมกับความแตกต่างทางประชากรของพนักงานในด้านระดับการศึกษา และอายุงาน เพราะความแตกต่างในลักษณะทางประชากรดังกล่าวนี้ อีกทั้งต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทของธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจและขนาดขององค์กร เพราะความแตกต่างในลักษณะขององค์กรที่พนักงานทำงานดังกล่าวข้างต้น

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชเรียงลำดับความสำคัญ ความสำคัญ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านโอกาสในการก้าวหน้า ด้านสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ได้รับเงินเดือนสวัสดิการหรือผลประโยชน์เท่าเทียมกับผู้อื่นที่รับผิดชอบงานเหมือนกัน โดยแต่ละบุคคลย่อมมีความต้องการค่าตอบแทนที่แตกต่างกันตามผลของงาน ถ้าพนักงานที่มีผลงานต่ำกว่าได้รับค่าตอบแทนเท่าพนักงานที่มีผลงานมากกว่าย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม อาจจะทำให้พนักงานหางานอื่นที่ให้ค่าตอบแทนตามความแตกต่างของผลงาน ซึ่งกระบวนการจัดการกับผลงานและกระบวนการประเมินผลงานต้องเชื่อมโยงกับการบริหารค่าตอบแทนสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาศนาธิป จันท์สง่า (2561) การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้าราชการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ส่วนใหญ่มีการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่กลุ่มระดับดี 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ระดับตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน การยอมรับนับถือ และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงาน 3) ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ คือ ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างองค์กร โดยเฉพาะโครงสร้างของแต่ละหน่วยงาน เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคลากร ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมด้านความสามารถของบุคลากรให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น เปิดโอกาสให้บุคลากรใช้

ความสามารถ ไหวพริบปฏิภาณ วิธีการ การตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เช่น ส่งเข้าอบรมโครงการต่าง ๆ ผู้บังคับบัญชาควรให้คำแนะนำปรึกษา และชี้แจงเกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัย ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในส่วนของระดับผู้บริหารงาน เพื่อให้ทราบปัจจัยในการบริหาร และนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2. ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวางจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้ คือ ผู้บังคับบัญชา แสดงความเป็นมิตรและมีความเป็นกันเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรทิพย์ เพ็ชรนพรัตน์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผลการศึกษาพบว่า 1) ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาที่ใช้ในการบรรจุเข้ารับราชการระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยมุ่งใจในการปฏิบัติงานได้แก่ลักษณะงานที่รับผิดชอบโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานได้รับการยอมรับนับถือและสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน 3) ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาคือควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคลโดยกำหนดขีดความสามารถของแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจนเพื่อเป็น มาตรฐานในการมอบหมายงาน การติดตามและประเมินผลงาน จะทำให้ข้าราชการได้รับมอบหมายงานตรงกับความรู้อุมีความสามารถ ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสมกับตำแหน่งงานและเป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ควบคู่กับแบบสอบถาม

3. ด้านการยอมรับนับถือ พบว่าโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด.เพื่อนร่วมงานไว้วางใจในการปฏิบัติงานของท่านในหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณดา ดุสิตรัตนกุล (2557) ศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์: ศึกษาเฉพาะกรณี ของบุคลากรส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล ด้านความผูกพันต่อหน่วยงาน ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน อยู่ในระดับดีมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับดี มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ในงาน และความซื่อสัตย์และภักดีต่อองค์กร อยู่ในระดับสูง ปัจจัยในการ ปฏิบัติงานด้านบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีสัมพันธ์กับระดับ ประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านสภาพแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ปัจจัยในการทำงาน ด้านความผูกพันกับหน่วยงานไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยในการปฏิบัติงาน ด้านการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพ ในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอฉวางจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการ

ด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ท่านได้รับเงินเดือนสวัสดิการหรือผลประโยชน์เท่าเทียมกับผู้อื่นที่รับผิดชอบงานเหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพล วรรณิก (2556) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของตำรวจภูธร จังหวัดกระบี่ พบว่า 1) ตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่ที่ปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่มีระดับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวของตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่ ได้แก่ อายุการศึกษา ชั้นยศ จำนวนปี ที่รับราชการตำรวจ ความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ในนโยบาย ทักษะคติ ต่อการดำเนินงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5. ด้านโอกาสในการก้าวหน้า พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถของท่าน พัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธีรโรจน์สุวรรณ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท อมรินทร์ บุ๊คเซ็นเตอร์จำกัด พบว่าลักษณะส่วนบุคคลของพนักงาน บริษัท อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์จำกัด ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันจะมีประสิทธิภาพการทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ ลักษณะงานที่รับผิดชอบ โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความสัมพันธ์ภายในองค์กรนั้น มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานควรพิจารณาลักษณะพนักงาน และลักษณะงานควรส่งเสริมด้านความร่วมมือภายในองค์กรและโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

6. ด้านสภาพในการทำงาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ .สถานที่ทำงานของท่านมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนพนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ควรเฉลย (2551) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร: ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท ธนาพัฒน์ พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) พบว่าความผูกพันของพนักงานในองค์กรมีผลต่อปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงาน การยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ความสำคัญของตนเองต่อองค์กร ทักษะติดต่อเพื่อนร่วมงาน มีผลต่อเพศ อายุสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ลักษณะของงานที่ปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางบวก มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร ประสบการณ์ในการท งานที่ปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางบวก มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราชเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่ต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่ต่างกันพบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน อัตราเงินเดือน และฝ่ายที่ปฏิบัติงาน มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นแต่ละด้าน

แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรักษ์ สุวรรณสว่าง (2550) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทประกันชีวิตในเขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าลักษณะประชากรของพนักงานบริษัทประกันชีวิต ได้แก่อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประสบการณ์ การทำงาน และระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลักษณะทางการบริหาร ได้แก่ ลักษณะงานที่รับผิดชอบโอกาสและความก้าวหน้าในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความสัมพันธ์ภายในองค์กร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงาน การเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานควรพิจารณาลักษณะพนักงาน และลักษณะงานควรส่งเสริมด้านความร่วมมือภายในองค์กรและการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เพื่อนร่วมงานของท่านให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ เพื่อนร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจท่าน
- 2) ด้านการยอมรับนับถือ พนักงานในสำนักงานของท่านต้องมีโอกาสได้รับผิดชอบงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานประจำที่ท่านปฏิบัติ เช่นการช่วยเหลือชาวบ้านหรือจิตอาสา
- 3) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พนักงานในสำนักงานของท่านควรได้รับเงินเดือนตรงตามความสามารถและวุฒิความรู้ หรืออย่างน้อยต้องได้ค่าแรงขั้นต่ำทุกคน
- 4) ด้านโอกาสในการก้าวหน้า พนักงานในสำนักงานของท่านควรมีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งงานเนื่องจากการทำงาน เช่น อาจเป็นหัวหน้ากลุ่ม หรือพนักงานดีเด่นประจำสาขา เป็นต้น
- 5) ด้านสภาพในการทำงาน สถานที่ที่ทำงานควรมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของท่าน คอมพิวเตอร์ เก้าอี้โต๊ะที่ทันสมัย เครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัย ที่มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพของพนักงานบริการด้านวินาศภัย อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่วนของระดับผู้บริหารงาน เพื่อให้ทราบปัจจัยในการบริหาร และนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคของบุคลากรเฉพาะแต่ละหน่วยงาน
- 3) ควรศึกษารูปแบบของการประกันวินาศภัย (Non-Motor) อย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถเข้าถึงความต้องการของกลุ่มลูกค้าในแต่ละรูปแบบการประกันวินาศภัย เช่น ประกันอัคคีภัย ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง ประกันภัยธุรกิจหยุดชะงัก การประกันความเสี่ยงภัยทุกชนิด เป็นต้น
- 4) ควรเพิ่มขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย ในเรื่องของศึกษาถึงข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวกับมุมมองของพนักงานหรือตัวแทนของบริษัท ประกันวินาศภัย (Non-Motor) ซึ่งอาจจะทำให้เห็นถึงทัศนคติ หรือมุมมองความเห็นไปได้ของธุรกิจประกันวินาศภัย (Non-Motor) อีกด้านหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

ฉัญญณ์ณัช รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2553). ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ พนักงาน บริษัท อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์จำกัด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรทิพย์ เพ็ชรนพรัตน์. (2559). “การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ข้าราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.” ในรายงานการประชุมสนันทา วิชาการระดับชาติด้าน “การวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”, ครั้งที่ 4.

พระมหาคณาธิป จันทร์สง่า.(2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานเขตสัม พันธ์วงศ์. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยสยาม.

วรรณพล วรดิลก. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัย และให้บริการ แก่นักท่องเที่ยวของตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่. รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยสยาม.

ศิริวรรณ ควรเฉลย (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานในองค์กร: ศึกษา เฉพาะกรณี บริษัท ธนาพัฒน์ พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย นเรศวร.

สุพรรณณี ปันผลสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เสาวรักษ์ สุวรรณสว่าง (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทประกันชีวิตในเขต กรุงเทพมหานคร . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี.

อรสุดา ดุสิตรัตน์กุล. (2557). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร และ สหกรณ์. วิทยานิพนธ์บข.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย(คปภ.). 2553, กุมภาพันธ์ ออนไลน์ <https://www.oic.or.th/th/consumer>

Baron. R.A. and Greenberg. J. (1990). **Behavior in Organization**. Boston: Allyn and Bacon

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Quality of Working Life of Electrical Appliances Shops Employees under Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province

อุทุมพร รัตนะ^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Wanna0227@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนก เพศ. อายุ. ระดับการศึกษา รายได้ อายุงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนชาย หญิง เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.31, S.D.=0.70) คือ ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม (\bar{X} =4.37, S.D.=0.65) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน (\bar{X} =4.37, S.D.=0.62) ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม (\bar{X} =4.35, S.D.=0.67) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล (\bar{X} = 4.31, S.D.=0.62) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ(\bar{X} =4.29, S.D=0.68) ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ (\bar{X} =4.27, S.D.=0.68) ด้านการบูรณาการทางสังคม (\bar{X} =4.26, S.D.=0.86) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (\bar{X} = 4.22, S.D.=0.79) 2) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อายุงาน มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต พนักงาน

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives were 1) to study the quality of the working life of electrical appliance shop employees under Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, and 2) to study the quality of the working life of electrical appliance shop employees under Chandi Subdistrict Municipality according to gender, age, education level, income, years of service. The sample group used in this study were 180 under Chandi Subdistrict Municipality. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software to identify percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (SD) and perform hypothesis testing using independent sample t-test and compare the correlation of more than two samples by one-way ANOVA.

The result of the research revealed that the quality of the working life of electrical shop employees under Chandi Subdistrict Municipality were overall at a high level (\bar{X} =4.31, S.D.=0.70), i.e., provision of reasonable and fair compensation (\bar{X} =4.37, S.D.=0.65); progress and stability of work (\bar{X} =4.37, S.D.=0.62), social relationship (\bar{X} =4.35, S.D.=0.67), development of individual competency (\bar{X} =4.31, S.D.=0.62), safe and healthy environment (\bar{X} =4.29, S.D.=0.68), constitutional rights (\bar{X} =4.27, SD=0.68), social integration (\bar{X} =4.26, S.D.=0.86), and work-life balance (\bar{X} =4.22, S.D.= 0.79). The results of hypothesis testing revealed that personal factors, such as gender, age, education, income, years of service, affected the quality of the work life of electrical appliance shop employees under Chandi Subdistrict Municipality, indicating no difference with reference to a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Quality of life, Employees

บทนำ

การเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้ามีทิศทาง การเติบโตอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับอัตราการเติบโตของรายได้ครัวเรือนอัตราการเติบโตของประชากรและอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโดยเฉพาะ เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทภาพและเสียงที่คาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากกว่า เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน นอกจากนี้การพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ ทำให้มีการผลิตสินค้าใหม่ที่มีความหลากหลายในราคาที่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีการผลิตในอดีต ทั้งนี้การพัฒนาเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่มีให้เลือกหลากหลายประเภทเครื่องมีออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่องประกอบกับกำลังซื้อของผู้บริโภคที่เพิ่มมากขึ้น ได้ทำให้ความต้องการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในตลาดมีมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย และนั่นทำให้เกิดสถานการณ์การแข่งขัน ในสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีมากขึ้นเช่นกัน

การมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีสำหรับพนักงานจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญ สำหรับผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งในเขตพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมขนาดย่อม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้ทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพคน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็ง

ของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย โดยเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมดและเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คนต่อประชากร 10,000 คน พร้อมทั้งลดปัญหาอาชญากรรมลงร้อยละ 10 และกำหนดให้อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับลดอัตราเพิ่มขยายการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ และนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงานและลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

ดังนั้นหากองค์การใดธุรกิจใดได้เสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีให้กับบุคลากรขององค์การ ย่อมทำให้บุคคลเหล่านั้นแสดงพฤติกรรมตามที่องค์กรพึงปรารถนา เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีความรักและผูกพันกับองค์กร มีความสมัครสมานสามัคคีกันในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และทุ่มเทปฏิบัติงานกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และที่สำคัญคุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสมรรถนะหรือผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการประกอบการขององค์การ (จำลักษณ์ ขุนพลแก้ว, 2552) ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำข้อมูลและผลงานวิจัยมาเป็นประโยชน์สำหรับเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพนักงานให้มีคุณภาพ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อองค์การได้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 339 คน
2. กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่านวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ ใช้วิธีการเลือกสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกช่างประจำร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 10 ร้าน เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม

3. ขอบเขตพื้นที่

เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที(t-test) และการ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอใน รูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.31, S.D.=0.70$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียงลำดับความสำคัญ ด้าน การให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับสังคม ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านสิทธิตาม รัฐธรรมนูญ ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวโดยสรุป ดังนี้

1.1 ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.37, S.D.=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ท่านพอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน รองลงมา คือ 5.ท่านพอใจในสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับจากบริษัทของท่าน ($\bar{X}=4.42, S.D.=0.64$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด รายได้ที่ท่านได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X}=4.22, S.D.=0.64$)

1.2 ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.29, S.D.=0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด บริษัทมีมาตรการหรือระเบียบที่ชัดเจนเพื่อป้องกัน อุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ($\bar{X}=4.39, S.D.=0.49$) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด บริษัทมีการจัด สภาพการทำงานและจัดวางของใช้อย่างมีระเบียบช่วยให้ทำงานได้สะดวกรวดเร็วและปลอดภัย ($\bar{X}=4.18, S.D.=0.49$)

1.3 ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.31, S.D.=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ท่านมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ($\bar{X}= 4.48, S.D.=0.50$) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ในการทำงานกับบริษัทแห่งนี้ท่านมีความก้าวหน้าในงานตามที่ คาดหวัง ($\bar{X}=3.19, S.D.=0.90$)

1.4 ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.37,$

S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด.บริษัทเปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนสายงานตามความสามารถ (\bar{X} =4.52, S.D.=0.79) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถได้เลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น (\bar{X} =3.26, S.D.=0.87)

1.5 ด้านการบูรณาการทางสังคม พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.26, S.D.=0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 20. สถานที่ทำงานของท่านมีบรรยากาศการทำงานอย่างเป็นกันเอง (\bar{X} =4.44, S.D.=0.80) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และบริษัทเปิดโอกาสให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในกรณีที่เกิดปัญหา (\bar{X} =4.07, S.D.=0.93)

1.6 ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.27, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด บริษัทมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน ข้อ 26. ท่านได้รับสิทธิตามกฎหมายระเบียบ เช่นการลาพักร้อน การลา และสวัสดิการต่าง ๆ ของบริษัทฯ (\bar{X} =4.44, S.D.=0.48) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 17. เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และเพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลไม่ก้าวร้าวในเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (\bar{X} =4.00, S.D.=0.93)

1.7 ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.22, S.D.=0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เวลาทำงานและเวลาพักผ่อนในแต่ละวันมีความเหมาะสม(\bar{X} =4.33, S.D.=0.61) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือเทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และข้อ 29. การทำงานของท่านไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในแต่ละวันท่านพอใจกับการใช้เวลาในการทำงานครบครัน สังคมและเวลาส่วนตัว (\bar{X} =4.14, S.D.=0.86)

1.8 ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.35, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด บริษัทให้ความร่วมมือกับทางราชการในการต่อต้านยาเสพติด (\bar{X} =4.46, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และข้อ 32. บริษัทของท่านมีการทำกิจกรรมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคม (\bar{X} =4.28, S.D.=0.76)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2.เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส./ปวท.จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 มีรายได้ต่อเดือน 17,001-21,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีอายุงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ควรเร่งดำเนินการตามนโยบายค่าแรงขั้นต่ำของรัฐบาล เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่พนักงาน ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้แก่พนักงานอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ควรจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับสวัสดิการทำหน้าที่ในการกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน ทั้งในภาพรวมและรายหน่วยงาน กำกับดูแล และผลักดันการดำเนินงานให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ควรส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานอย่างต่อเนื่องซึ่งผู้ที่ปฏิบัติงานใหม่ และพนักงานเก่า ควรได้รับการพัฒนาความรู้เป็นประจำ ควรให้การช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบของการฝึกอบรมหรือการศึกษาต่อเนื่อง ให้สอดคล้องกับชีวิตการทำงานของพนักงานในสภาพปัจจุบัน ควรจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยการดำเนินงานของบริษัทให้มีความปลอดภัยแก่ พนักงานทุกคน ในการปฏิบัติหน้าที่

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ.อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อายุงาน มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุ กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.130 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับ การศึกษาผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุ กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.061 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.303 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. อายุงาน ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.183 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ถูกสัมภาษณ์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นว่าการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 180 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน พอใจในสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับจากบริษัทมากเป็นรายได้ที่ท่านได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ และพอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่พนักงานได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่และบรรลุถึงสิ่งจูงใจที่คาดหวัง เช่น จัดสวัสดิการอื่น ๆ เพิ่ม เช่น การประกันอุบัติเหตุให้แก่พนักงานทุกคน ด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านความสมดุล

ระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว เพราะว่า การทำงานของท่านไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในแต่ละวันท่านพอใจกับการใช้เวลาในการทำงานครบครัน สังคม และเวลาส่วนตัว เวลาทำงานและเวลาพักผ่อนในแต่ละวันมีความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า พนักงานจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน อีกทั้งต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทของธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ และขนาดขององค์การเพราะความแตกต่างในลักษณะขององค์การที่พนักงานทำงานดังกล่าวข้างต้น พนักงานจะมีคุณภาพชีวิตในการทำงานต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของนาวิอุดร และคณะ (2561) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานในองค์การเป็นทรัพยากรที่ถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่ง การพัฒนาและส่งเสริมให้พนักงานในองค์การให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และความรู้สึกพึงพอใจในการทำงานให้กับพนักงาน อันจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง ด้านการได้รับการพัฒนาทักษะและการใช้ความสามารถ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน ด้านการได้ทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านการได้รับการปกป้องสิทธิส่วนบุคคล หากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเอาใจใส่ และให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน โดยการนำแนวทางดังกล่าวไปกำหนดนโยบาย และวางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ จะส่งผลดีต่อขวัญและกำลังใจของพนักงานเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติงานให้กับองค์การอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด ท่านพอใจกับค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประภัสรา เก้านพรัตน์ (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสงขลา หลังการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุน้อยกว่า 35 ปี สำเร็จการศึกษา ระดับสูงสุดชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า สมรส ส่วนใหญ่คู่สมรสมีรายได้และมีบุตรซึ่งกำลัง ศึกษา ได้รับค่าจ้างตามนโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท มีค่าใช้จ่าย 5,001-7,000 บาทต่อเดือน และมีหนี้สินที่ต้องชำระทั้งสิ้นน้อยกว่า 25,000 บาท ส่วนใหญ่จึงไม่มีเงินออม ส่วนผู้ใช้แรงงานที่มีเงินออมจะมีเงินอมน้อยกว่า 2,500 บาท อายุการทำงานน้อยกว่า 10 ปี ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง สวัสดิการก่อนปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท ส่วนใหญ่ได้รับชุดทำงาน บริการรถรับ-ส่ง โบนัสประจำปีเงินช่วยเหลือกรณีทุพพลภาพจากอุบัติเหตุขณะทำงาน เงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิตขณะทำงาน เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ และได้รับค่าชดเชยกรณีให้ออกจากบริษัทก่อนกำหนด ส่วนสวัสดิการหลังปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาท ได้รับเพียงเงินช่วยเหลือกรณีเสียชีวิตขณะทำงาน และเงินฌาปนกิจสงเคราะห์เท่านั้น

3. ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดบริษัทมีมาตรการหรือระเบียบที่ชัดเจนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสุดา จารุนครานนท์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน : กรณีศึกษาโรงงานผลิตอาหารแปรรูปเนื้อไก่แห่ง

หนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลทดสอบความสัมพันธ์พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความผูกพันต่อองค์กร

4. ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ท่านมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิต ปานอ่อน ปภาวตีมนตรีรัต และจีระ ประทีป (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพ ชีวิตในการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณภาพชีวิตการของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 อยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบคุณภาพ ชีวิตการของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 พบว่าคุณภาพชีวิตการของข้าราชการในเรือนจำทั้ง 8 แห่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการเรือนจำจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์มีคุณภาพชีวิตการสูงที่สุด (3) ปัจจัยทุกตัวได้แก่ความหลากหลายของงาน ความเป็นหนึ่งเดียวกับงาน ความสำคัญของงาน ความมีอิสระในการ การมีโอกาสรับรู้ผลการปฏิบัติงานมี ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับที่สูงมากกับคุณภาพชีวิตการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ความมีอิสระในการ (4) แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตการของ ข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 ได้แก่ควรมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานเพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้อาสาสมัครและมิให้เกิดความเบื่อหน่ายในการปฏิบัติหน้าที่ควรเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บังคับบัญชาควรให้อำนาจในการ ตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหในระดับต้นเพื่อให้ งานสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องไม่ติดขัดและควร จัดระบบการประเมินผลงานอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค นอกจากนั้น ควรสร้างภาพลักษณ์ให้สังคม เห็นความสำคัญของหน่วยงานและมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่มีความภาคภูมิใจ ในงานของตน

5. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานพบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือบริษัทเปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนสายงานตามความสามารถ สอดคล้องกับผลงานวิจัยอุมาพร มุลมณี (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน of พนักงาน ระดับปฏิบัติการบริษัท เวสเทิร์น ดิจิตอล (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่า พนักงานระดับ ปฏิบัติการบริษัท เวสเทิร์น ดิจิตอล (ประเทศไทย) จำกัด มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยพนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ อายุงาน พื้นที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมมี ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีสาขาที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมพนักงานมีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อศึกษาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานเพศ ชายกับเพศ หญิงมีความคิดเห็นในด้านสวัสดิการที่ได้รับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงเห็นว่าทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานสูงกว่าเพศชาย พนักงานสาขาบางปะอินกับสาขานวนครมีความคิดเห็นในด้านสถานที่ทำงานมีความปลอดภัยกับด้าน

6. ด้านการบูรณาการทางสังคม พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ.สถานที่ทำงานของท่านมีบรรยากาศการทำงานอย่างเป็นกันเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งวิกรัย หยอหมแหยม (2554) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท เมวะ เอ็นจิเนียริง จำกัด ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท เมวะ เอ็นจิเนียริง จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ อยู่ในระดับดี ส่วนด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม อยู่ในระดับไม่ดี และผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท เมวะ เอ็นจิเนียริง จำกัด พบว่า พนักงานปฏิบัติการที่มี อายุ รายได้สุทธิต่อเดือน อายุงานในการปฏิบัติงานกับบริษัทฯ และสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของ

พนักงานบริษัท เมวะ เอ็นจิเนียริง จำกัดแตกต่างกัน ส่วนพนักงานปฏิบัติการที่มีเพศ ระดับการศึกษา และที่พักอาศัย ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานบริษัท เมวะ เอ็นจิเนียริง จำกัดไม่แตกต่างกัน

7. ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ บริษัทมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน .ท่านได้รับสิทธิตามกฎหมายระเบียบ เช่นการลาพักร้อน การลา และสวัสดิการต่างๆของบริษัทฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัชย์ แก้วพิกุล (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.6 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 27.2 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.8 ศึกษาาระดับปริญญาโท ร้อยละ 45.2 มีชั้นยศระหว่างพันตำรวจโท คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีความมั่นคง มี โอกาสในการพัฒนาความสามารถและมีความก้าวหน้าในงาน ด้านการทำงานที่มีเวลาให้กับตนเองและ ครอบครัว ด้านการมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะต่อร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านการได้รับค่าตอบแทนในการทำงานที่เพียงพอและยุติธรรม อยู่ในระดับน้อย ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน พบว่า เพศ อายุระดับการศึกษา อายุราชการ รายได้ความพอเพียงของรายได้ชั้นยศแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติความสัมพันธ์อันดีกับด้านเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพนักงานสาขาบางปะอินเห็นว่าทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานสูง กว่าพนักงานสาขานวนคร

8. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวพบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ เวลาทำงานและเวลาพักผ่อนในแต่ละวันมีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2551) ได้ทำการศึกษารื่องวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตใน การทำงานของลูกจ้างชั่วคราวรายปี กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษา พบว่า ลูกจ้างชั่วคราวรายปี มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละด้าน จะพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพงานจะอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านภาวะผู้นำด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านการพัฒนาและการใช้ความสามารถ ส่วนระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสิทธิของลูกจ้าง รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัยและการส่งเสริมสุขภาพ ด้านงานและขอบเขตชีวิตส่วนตัว ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และระดับคุณภาพชีวิต ที่อยู่ระดับปานกลางแต่มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด คือ คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงและโอกาสความก้าวหน้า

9.ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม พบว่า โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ.บริษัทให้ความร่วมมือกับทางราชการในการต่อต้านยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัช ทะสิงห์ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตการของพนักงานเทศบาล ตำบลในจังหวัดสระบุรีผลการวิจัยพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลในจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง อายุระหว่าง 31-40 ปีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปีเงินเดือนต่ำกว่า 10,00 บาท มีคุณภาพชีวิตการในภาพรวมอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ผลการ ทดสอบสมมติฐานพบว่าพนักงานเทศบาลตำบลที่มีเพศและสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีคุณภาพ ชีวิตการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนพนักงานเทศบาลตำบลที่มีอายุระดับ การศึกษา ประสบการณ์การและเงินเดือนแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้า เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้าเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อายุงาน ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการพบว่าเพศ อายุ การศึกษา รายได้ อายุงาน มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานร้านเครื่องใช้ไฟฟ้าเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของนาวิอุตรและคณะ (2561) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานในองค์กรเป็นทรัพยากรที่ถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่ง การพัฒนาและส่งเสริมให้พนักงานในองค์กรให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และความรูสึกพึงพอใจในการทำงานให้กับพนักงาน อันจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ด้านการให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม รายได้ที่ท่านได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบ และระยะเวลาในการทำงานมีสวัสดิการสำหรับพนักงานที่เหมาะสม
- 2) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ บริษัทมีการจัดสภาพการทำงานและจัดวางของใช้อย่างมีระเบียบช่วยให้ทำงานได้สะดวกรวดเร็วและปลอดภัย
- 3) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการทำงานกับบริษัทแห่งนี้ท่านมีความก้าวหน้าในงานตามที่คาดหวังมีการเปิดโอกาสให้พนักงานได้รับการศึกษาต่อให้สูงขึ้น
- 4) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน บริษัทเปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถได้เลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้นมีการให้พนักงานเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น
- 5) ด้านการบูรณาการทางสังคม บริษัทเปิดโอกาสให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในกรณีที่เกิดปัญหา
- 6) ด้านสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลไม่ก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
- 7) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว การทำงานของท่านไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในแต่ละวันท่านพอใจกับการใช้เวลาในการทำงานครบครัน สังคม และเวลาส่วนตัว
- 8) ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง บริษัทของท่านมีการทำกิจกรรมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติมนอกจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและมีรายละเอียดมากขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา
- 2) ควรทำการศึกษาให้ครอบคลุมถึงพนักงานระดับปฏิบัติการ ที่เป็นทั้งพนักงานประจำ และเป็นสัญญาจ้างรายปี เพื่อเปรียบเทียบระดับ: คุณภาพชีวิตในการทำงานและความสมดุลของชีวิตในการทำงานของพนักงาน จะทำให้การศึกษารอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- 3) ควรจะเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณซึ่งเป็นการศึกษาเชิงลึกเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาเชิงลึกของเนื้อหาคุณภาพชีวิตในการทำงานและความสมดุลของชีวิตในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

จำลักษณ์ ขุนพลแก้ว. (2552). *คุณภาพชีวิตในการทำงาน*. ค้นวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 จาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2009q3/2009august03p8.htm>

- ณปภัช ตะสิงห์. (2552). **คุณภาพชีวิตการทำงาน**ของพนักงานเทศบาลตำบลในจังหวัดสระบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ณัฐสุดา จารุนครานนท์. (2557). **คุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กร**ของพนักงาน:กรณีศึกษาโรงงานผลติอาหารแปรรูปเนื้อไก่แห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นาวี อุดร และคณะ.(2561). **คุณภาพชีวิตในการทำงาน**ของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประภัสรา เก้านพรัตน์.(2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต**ของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสงขลา หลังการประกาศใช้นโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ300บาท.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2551). 36ปี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งวิกรีย์ หอยอมแหยม.(2554). **คุณภาพชีวิตในการทำงาน**ของพนักงานบริษัท เมเวะ เอ็นจิเนียริงจำกัด. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาธิต ปานอ่อน และคณะ. (2556). **คุณภาพชีวิตการทำงาน**ของข้าราชการใน กลุ่มเรือนจำเขต7. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพรรณิ ปันผสม (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ**ในการทำงาน และ**ความผูกพันต่อองค์กร**ของพนักงาน:กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิติ์ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุรัชย์ แก้วพิกุล. (2552). **คุณภาพชีวิตในการทำงาน**ของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลตำรวจวิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริการและนโยบายสวัสดิการสังคม.
- อุมาพร มุลมณี. (2555). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน**ของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทเวส เทิร์น ดิจิตอล (ประเทศไทย)จำกัด .รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรม ราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช Human Resources Management of Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province

วิจารณ์ ไทรทองคำ^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Wijan.sait@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.29, S.D.=0.66) คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (\bar{X} = 4.35, S.D.=0.71) การรักษาอำนาจไว้ (\bar{X} = 4.30, S.D.=0.68) การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ (\bar{X} = 4.29, S.D.=0.71) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (\bar{X} = 4.26, S.D.=0.55) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (\bar{X} = 4.25, S.D.=0.67) 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดีได้แก่การเปิดทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน สรรหา และประเมินผลของเทศบาล

ผลการสัมภาษณ์ พบว่าความคิดเห็นว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมี สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 378 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะองค์กรมีการอบรมเพื่อใช้สำหรับเตรียมความพร้อมด้านความสามารถของพนักงาน สำหรับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับระบบให้สิ่งของจูงใจ และด้านการปฏิบัติงาน จึงเกิดประสิทธิผลส่งผลในการพัฒนางานสู่ประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องยึดกฎ ระเบียบและบริการด้วยความจริงใจเพื่อการบริหารในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ เทศบาลตำบล

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives are 1) to study the human resource management of Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, and 2) to study the human resource management of Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, according to gender, age, education level, occupation, and income. The sample group used in this study were 378 male and female citizens under Chandi Subdistrict Municipality. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software, based on percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (SD), and hypothesis testing performed using independent sample t-test, and the correlation of more than two samples were compared by one-way ANOVA.

The research results revealed that the human resource management of Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, were overall at a high level (\bar{X} = 4.29, SD=0.66), i.e., human resource development (\bar{X} = 4.35, S. D. =0.71), maintenance (\bar{X} = 4.30, S. D. =0.68), human resource recruitment (\bar{X} = 4.29, S. D. =0.71), human resource planning (\bar{X} = 4.26, S. D. =0.55), and performance evaluation (\bar{X} = 4.25, S. D. =0.67). The results of hypothesis testing revealed that personal factors, such as sex, age, education, occupation, and income, affected the human resource management of Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province, indicating no difference at a statistical significance level of 0.05.

The result of interview revealed that the subjects expressed opinions on the human resource management of Chandi Subdistrict Municipality, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province that the most important factor was human resource development, and the factor that needs to be improved was performance appraisals, which is consistent with the questionnaire answered by 378 subjects of Chandi Subdistrict Municipality, because the organization provided training for preparing staff's competence for higher positions, human resource development, and incentive systems, as well as operational factors resulting in effectiveness in the real development of work. In this regard, the staff need to observe the rules, regulations, and sincere service for local service.

Keywords: Human resource management, Subdistrict municipality

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อทุกประเทศทั่วโลกประเทศที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์จะทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แต่หากประเทศใดขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าหรือไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ประเทศนั้นก็พัฒนาไปได้ยากดังนั้นความเจริญหรือความล้าหลังของประเทศจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งหวังที่จะมีทรัพยากรมนุษย์และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมี

ความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการทำงาน การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยกำลังคนที่มีคุณภาพและกำลังคนที่มีคุณภาพซึ่งเป็นผลมาจากประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น การจัดการทรัพยากรมนุษย์จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ แผนการพัฒนาประเทศฉบับที่ 12 (2560-2564) วางจุดเน้นในการพัฒนาคนหรือยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยเชื่อว่าหากคนได้รับการศึกษาที่ดี “คน” จะเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จในการพัฒนาทุกด้าน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับคน ถึงแม้จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากมายก็ตาม ถ้าคน ไม่สามารถใช้สิ่งเหล่านั้นได้ก็ไม่เกิดประโยชน์ การจัดการที่เน้นจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ได้กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากในอดีตที่การบริหารจัดการองค์การเน้นการให้ความสำคัญกับปัจจัยในการบริหารด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเงินบัญชี การผลิต การขาย เครื่องมือและเทคโนโลยีในการผลิต เป็นต้น แต่หลังจากได้เกิดความเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ความตกร่างทางเศรษฐกิจ รูปแบบการทำธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีมากขึ้นหรือความคาดหวังของสังคมที่มีต่อองค์การ เป็นต้น ทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องตระหนักและทบทวนถึงเป้าหมายและผลลัพธ์ขององค์การกันใหม่และเห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในองค์การที่ต้องให้ความสำคัญ คือ คนในองค์การนั่นเอง (ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์, 2557) จะเห็นได้ว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในองค์การต่าง ๆ รวมทั้งเป็นสำคัญในการบริหารองค์การไปสู่ความสำเร็จขององค์การนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดีเนื่องจากมนุษย์มีความรู้ มีความสามารถ สติปัญญา และสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่มีข้อจำกัดและยังไม่มีเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใดที่สามารถมาทดแทนมนุษย์ได้อย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของประเทศไทย ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งปัจจุบันอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ทรัพยากรมนุษย์ก็ยังคงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ยังคงเป็นแผนที่กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา (นุตนาภา นที, 2559)

ในภาครัฐบาลนั้นการบริหารจัดการองค์การประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 4 ประการ นั่นก็คือ มนุษย์, เงินทุน, วัสดุอุปกรณ์ต่าง, และการบริหารจัดการ โดยส่วนที่มีความสำคัญที่สุด คือ มนุษย์นั่นเองเพราะทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุดในการบริหารจัดการ โดยบุคลากรที่มีศักยภาพย่อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรพัฒนาได้อย่างมีศักยภาพในคราวเดียวกันด้วย ดังนั้นการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ให้องค์กรเคลื่อนไปข้างหน้า โดยหน้าที่ในการบริหารจัดการบุคคล จึงเป็นภารกิจสำคัญของฝ่ายทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดมากมาย การพัฒนาศักยภาพองค์กรขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า ในบรรดาทรัพยากรการบริหารนั้น ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการนำพาองค์กรไปสู่บรรลุเป้าหมาย เพราะคนหรือมนุษย์นั้นเป็นผู้ที่สร้างสรรค์สรรพสิ่งทุกอย่าง เป็นผู้ที่น่าเอาทรัพยากรทางการบริหารอื่น ๆ มาดำเนินการจนสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการที่ทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้ที่มีคุณภาพคุณภาพ หรือมีศักยภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่องค์กรควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยทรัพยากรมนุษย์จะมีคุณภาพได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มี 4 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การให้การศึกษา (Education) การฝึกอบรม (Training) การพัฒนา (Development) และการสร้างการเรียนรู้ (Learning) ถือเป็นกิจกรรม ซึ่งเชื่อกันว่าการที่บุคลากรจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องลงทุนเพื่อพัฒนาบุคลากรของตนให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานรวมถึงเป็นบุคลากรที่มีขีดความสามารถ (Competency) เพื่อให้งานที่ตนรับผิดชอบสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่บุคลากรและองค์กรได้กำหนดไว้

ร่วมกัน (สุจิตรา ธนานันท์, 2551) ดังนั้นการศึกษาเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและควรทำการศึกษา

จากปัญหาข้างต้น ชี้ชัดได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลตำบลตั้งแต่มีการกระจายอำนาจให้มีอิสระในการบริหารงาน คนเสมือนเครื่องจักรเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนให้งานบรรลุเป้าหมาย ซึ่งถ้าขาดการพัฒนาที่ถูกต้องจะนำไปให้องค์กรล้มเหลวได้ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเทศบาลตำบลเป็นเรื่องสำคัญยิ่งตามนโยบายของรัฐบาลให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยนำหลักการปฏิรูประบบราชการ การจัดการภาครัฐมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์แก่ความคุ้มค่าของประชาชนที่มารับใช้บริการเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลจึงเป็นเหตุผลที่มาในการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,337 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช (8 ตุลาคม 2562))

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนอาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 378 คนกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Yamane, 1967 อ้างถึงในบุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์, 2540) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.06%

การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นหน่วยและคำนวณจำนวนของแต่ละหน่วยตามสัดส่วนของประชากร

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยคัดเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 10 คน ตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) ประธานชุมชน จำนวน 8 คน
- 2) รองประธานชุมชน 2 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 ด้านประกอบด้วย การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การรักษาอัตรงไว้ การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. ขอบเขตพื้นที่

เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวางจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 ด้านประกอบด้วย การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การรักษาอัตรงไว้ การประเมินผลการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที(t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัด

นครศรีธรรมราช เรียงลำดับความสำคัญ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การรักษาธำรงไว้ การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยสรุป ดังนี้

1.1 การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือข้อ 5. ผู้บริหารควรจะมีการจัดวางระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.50) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 2. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในเทศบาลตำบลเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคนผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์หรือกลยุทธ์ในการจัดการให้บุคลากรในเทศบาลตำบล ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.31)

1.2 การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 8. องค์กรมีการโอนย้ายพนักงานจากภายในองค์กรเพื่อให้เหมาะสม ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.77) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 6. องค์กรมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และแยกแยะข้อมูลเกี่ยวกับระบบงานซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดทักษะหน้าที่และความรู้ที่ต้องการสำหรับงานใดงานหนึ่งตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.94)

1.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์พบว่าจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดข้อ 14. องค์กรมีการอบรมเพื่อใช้สำหรับเตรียมความพร้อมด้านความสามารถของพนักงานสำหรับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.81) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 11. องค์กรมีการอบรมปฐมนิเทศแก่พนักงานใหม่เพื่อให้พนักงานใหม่ได้รู้จัก ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.61)

1.4 การรักษาธำรงไว้พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 19. เมื่อมีการเพิ่มหรือเลื่อนตำแหน่งให้ผู้ปฏิบัติงานจะมีกำลังใจและทุ่มเทให้กับงานเต็มที่หลังได้รับการเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาที่ดี ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.81) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 16. ผู้ที่ได้รับพิจารณาความดีความชอบตามความรู้ความสามารถเพื่อเลื่อนหรือเพิ่มตำแหน่งความรับผิดชอบสามารถทำงานหรือสนองงานได้ดีและตลอดไป ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.61)

1.5 การประเมินผลการปฏิบัติงานพบว่าจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.67)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 22. องค์กรมีการสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหัวหน้างานและพนักงาน ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 17. เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และข้อ23. องค์กรสามารถชี้แจงข้อมูลการประเมินผลการปฏิบัติงานให้พนักงานได้รับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.93)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 มีการศึกษา

อนุปริญญา/ปวส./ปวท. จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 มีอาชีพ เกษตรกรรม/ประมง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

องค์กรควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดความสนใจ ให้ผู้สมัครที่มีความรู้ความสามารถ และมีทัศนคติที่ ตรงกับความต้องการขององค์กรเข้ามาปฏิบัติงานใน ตำแหน่งที่ว่างในปัจจุบันหรือตำแหน่งที่คาดว่าจะว่างเพื่อทำให้มั่นใจได้ว่า องค์กรจะสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรควรจัดทำ การประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบ 360 องศา โดยสามารถประเมินได้จาก ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ใช้บริการและตนเอง เพื่อให้พนักงานที่ ถูกประเมินได้รับการประเมินอย่างครอบคลุม และนำผลการประเมินที่ได้ใช้เป็นแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง และช่วย เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่พนักงาน การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของการทำงานที่สามารถวัดผลเป็นรูปธรรม ให้เหมาะสม เรื่องของความเป็นธรรมในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างเสมอภาค และเท่าเทียม กันให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาบุคลากรให้มีความรอบรู้ในภารกิจของหน่วยงานและสามารถทำงานทดแทนกันได้ สร้างผู้บริหาร ทุกระดับให้เป็นผู้นำในการบริหารเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิสัยทัศน์ ของบุคลากรในองค์กรให้พร้อมรับ ต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงพัฒนาความรู้เฉพาะด้านอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การสร้างระบบเครือข่ายสารสนเทศ และระบบฐานข้อมูลให้ครอบคลุมและง่ายต่อการเข้าถึงและการนำไปใช้ ประโยชน์ บุคลากรทุกระดับ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการพัฒนาข้าราชการอย่างสม่ำเสมอให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคโลกาภิวัตน์ สร้าง และพัฒนาข้าราชการให้มีความสามารถสูง เป็นมืออาชีพ จัดสภาพแวดล้อมการทำงาน และสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับ บุคลากรเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อ การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาใน ความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึง ยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุ กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.285 จึงปฏิเสธสมมติฐาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างการศึกษา กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.304 จึง ปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพ กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.091 จึงปฏิเสธ สมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพ กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.301 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ประชาชนจำนวน 10 คน ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความคิดเห็นว่าด้านที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับการตอบสนองสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 378 คน ประชาชนของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะองค์กรมีการอบรมเพื่อใช้สำหรับเตรียมความพร้อมด้านความสามารถของพนักงานสำหรับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับระบบให้สิ่งของจูงใจ และด้านการปฏิบัติงาน จึงเกิดประสิทธิผลส่งผลในการพัฒนางานสู่ประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องยึดกฎ ระเบียบและบริการด้วยความจริงใจเพื่อการบริการในท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องยึดกฎ ระเบียบและบริการด้วยความจริงใจเพื่อการบริการในท้องถิ่น ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามแนวทางการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับระบบให้สิ่งของจูงใจ และด้านการปฏิบัติงาน จึงเกิดประสิทธิผลส่งผลในการพัฒนางานสู่ประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของประมุข พรมพุ่มและดร.กรเอก กาญจนโกคิน (2560) มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ทดสอบที (t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One way Anova) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วย (Pearson Correlation) ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ พบว่า (1) ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพงานด้านระยะเวลา และ ด้านค่าใช้จ่าย ภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ที่ระดับ $\bar{X}=4.38$, S.D.=0.54 (2) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยในภาพรวม ($r=78$) แยกรายด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ด้านปริมาณงาน ($r=82$) ด้านคุณภาพงาน ($r=70$) ด้านระยะเวลา ($r=67$) และด้านค่าใช้จ่าย ($r=66$) โดยสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.2 การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือ ผู้บริหารควรจะมีการจัดวาง

ระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธเนศ ยุคันตวนิชชัย (2560) ศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในเศรษฐกิจยุคใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนแนวคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ว่าอยู่ภายใต้อิทธิพลความคิดที่มีเหตุผลกลไกของบริบทด้านใดอันก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งโลกปัจจุบันหลายองค์กรต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจยุคใหม่ โดยมีแรงกดดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ปัจจัยภายนอกและภายในจากสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจยุคใหม่เป็นเหตุให้ทรัพยากรมนุษย์ต้องปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่แนวคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์มีการพัฒนาตัวแบบจากนักคิด 2 กลุ่ม คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้แก่ ตัวแบบกลุ่มฮาร์วาร์ด ตัวแบบกลุ่มมิชิแกน และกลุ่มนักคิดในสหราชอาณาจักรมี 2 แนวคิด ได้แก่ กลุ่มอ่อนเป็นกลุ่มนักคิดที่ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าการบริหารจัดการ และกลุ่มแข็งจะให้ความสำคัญกับการจัดการมากกว่าเรื่องของคน ส่วนแนวความคิดเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ที่ได้รับความสนใจสามารถแบ่งได้ดังนี้ประเด็นที่หนึ่ง ได้แก่ การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ซึ่งทำหน้าที่กำหนดหลักการจัดระเบียบทั้งในด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคมขององค์กร ส่วนประเด็นที่สอง ได้แก่ บทบาทของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ควรทำหน้าที่การคิดในลักษณะการสร้างมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ คือ การมองว่ามีสิ่งใดบ้างที่มนุษย์มีอยู่สามารถดึงออกมาใช้ในการผลิตที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของหลักเศรษฐศาสตร์ที่เน้นเรื่องของกำไรขาดทุนอันส่งผลถึงประสิทธิผลและผลงานขององค์กร ขณะเดียวกันกรอบปรัชญาด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์สามารถอธิบายได้ด้วย (1) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ (2) ทฤษฎีระบบ และ (3) ทฤษฎีจิตวิทยา นอกจากนี้ ล้วนกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และจำเป็นต้องมีพันธกิจหลักด้านการบริหาร ซึ่งปัจจุบันองค์กรได้นำภาระหน้าที่ของฝ่ายจัดการทรัพยากรมนุษย์มากำหนดโครงสร้างหน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพันธกิจของการพัฒนาที่ประกอบด้วยการพัฒนาบุคคล การพัฒนาอาชีพ การบริหารผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาองค์กรอย่างบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของบุคคล

1.3 การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ พบว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุด.องค์กรมีการโอนย้ายพนักงานจากภายในองค์กรเพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ สมพิร์พันธ์ (2560) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 288 คน คิดเป็นอัตราตอบกลับ ร้อยละ 96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณผลการวิจัย พบว่า พนักงานสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา ได้แสดง 'ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ากระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านค่าตอบแทน และผลประโยชน์ มีผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างยิ่งที่ระดับ 0.01 รวมถึงกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้าน การคัดเลือก มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

1.4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดคือ องค์กรมีการอบรมเพื่อใช้สำหรับเตรียมความพร้อมด้านความสามารถของพนักงานสำหรับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวันวิสา จงรักษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมถ่านหินในประเทศอินโดนีเซียโดยผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 6 ด้านซึ่งประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์งาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2) การวางแผน

ทรัพยากรมนุษย์การวิเคราะห์งาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (3) การสรรหาและการคัดเลือกการวิเคราะห์งานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (4) การพัฒนาและฝึกอบรมมีการวิเคราะห์งาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (5) การดำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (6) การประเมินผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 การรักษาอำนาจไว้ พบว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือเมื่อมีการเพิ่มหรือเลื่อนตำแหน่งให้ผู้ปฏิบัติงานจะมีกำลังใจและทุ่มเทให้กับงานเต็มที่หลังได้รับการเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาที่ดีสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุสิสรา สังสนา (2556) ได้ทำการวิจัยการประเมินผลกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธรตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ประเมินผลการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พบว่า ได้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมในการปฏิบัติงานแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับน้อยกว่า 3.50 ซึ่งถือว่าไม่ได้ผลตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ส่วนท้องถิ่น (สำนักงาน ก.ถ.) กำหนด คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องได้ค่าเฉลี่ยรวมในการปฏิบัติงานแต่ละองค์ประกอบมากกว่า 3.50 จึงจะถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมากขณะที่การประเมินด้านการวิเคราะห์งาน ($\bar{X}=4.02$)

1.6 การประเมินผลการปฏิบัติงานพบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ องค์การมีการสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหัวหน้างานและพนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวัฒน์ รุ่งเรืองวงศา (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลในการดำเนินงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านโครงสร้างขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยสายการบังคับบัญชา ขนาดขององค์กร และความชัดเจนของหน้าที่ ความรับผิดชอบ พบว่า เทศบาลนครเชียงใหม่มีการบริหารจัดการตามสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีการบริหารจัดการตามสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ผู้บริหารขององค์กรไปสู่เจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ มีการแบ่งส่วนการบริหารองค์กรตามลักษณะองค์กรแบบหน้าที่ซึ่งเป็นการแบ่งส่วนการบริหารโดยถือเอาหน้าที่งานหรือภารกิจเป็นหลัก ทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานตามความชำนาญเฉพาะด้านขณะที่การประเมินด้านการสรรหา ($\bar{X}=4.05$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราชเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ การศึกษา มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากการจัดการทรัพยากรมนุษย์เทศบาลตำบลจันดี อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ แจ่มฟ้า (2555) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่แล่ง อำเภอม่วงก่ง จังหวัดนครสวรรค์ สิทธิสวัสดิการโดยเฉพาะคำรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วย ฝ่ายการเมืองที่ไม่ได้รับสิทธิสวัสดิการใดๆ ส่วนของข้าราชการ คือ พนักงานส่วนตำบล มีงบประมาณตั้งไว้น้อยเกินไป หรือพนักงานจ้างต้องใช้สิทธิประกันสังคมทำให้ขาดขวัญและ

กำลังใจในการปฏิบัติงานการประเมินด้านการดำเนินการทางวินัย ($\bar{X}=3.90$) และการประเมินด้านการพ้นจากตำแหน่ง ($\bar{X}=4.04$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ต้องมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในเทศบาลตำบลเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคนผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์หรือกลยุทธ์ในการจัดการให้บุคลากรในเทศบาลตำบล
- 2) การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และแยกแยะข้อมูลเกี่ยวกับระบบงานซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดทักษะหน้าที่และความรู้ที่ต้องการสำหรับงานใดงานหนึ่งตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ
- 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรมีการอบรมปฐมนิเทศแก่พนักงานใหม่เพื่อให้พนักงานใหม่ได้รู้จัก
- 4) การรักษาร่างไว้ ผู้ที่ได้รับพิจารณาความดีความชอบตามความรู้ความสามารถเพื่อเลื่อนหรือเพิ่มตำแหน่งความรับผิดชอบสามารถทำงานหรือสองงานได้ดีและตลอดไป
- 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน.เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง และองค์กรสามารถชี้แจงข้อมูลการประเมินผลการปฏิบัติงานให้พนักงานได้รับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสหกรณ์ภาคการเกษตรแยกตามหน่วยงานเช่น การเงิน การธนาคารการตลาด ฝ่ายรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น
- 2) ควรศึกษาในปัจจัยด้านการคัดเลือกเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรนำไปใช้ในการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสหกรณ์ภาคการเกษตรในภูมิภาคต่าง ๆ
- 4) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกขององค์กรโดยแท้จริงเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กร ควรมีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารด้วย นอกจากนี้ สัมภาษณ์ถึงแนวทางข้อเสนอแนะในแต่ละปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมขององค์กร เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางที่องค์กรสามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา สังสนา(2556). การประเมินผลกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร.
- ธเนศ ยุคันตวนิชชัย(2560). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในเศรษฐกิจยุคใหม่,"มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 8(1), 48-67.
- นุตนา นัทธิ.(2559). ความคิดเห็นบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๗. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ประมุข พรมพุ่มและดร. กรเอก กาญจนโกคิน.(2560).การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ปิยะวัฒน์ รุ่งเรืองวงศา. (2556). **ประสิทธิผลในการดำเนินงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ตาม เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตร์ มหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- วันวิสา จงรักษ์. (2558). **กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมถ่านหินในประเทศอินโดนีเซีย.วิทยานิพนธ์การจัดการวิศวกรรมธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.**
- ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. (2557). **“การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.” Veridian E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 หน้า 845-862.**
- ศิริพงศ์ สมพิรพันธ์(2560). **กระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของพนักงานสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.**
- สมศักดิ์ แจ่มฟ้า. (2555). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ. บริหารส่วนตำบลแม่แล้ง อำเภอแม่จางจังหวัดนครสวรรค์.**
- สุจิตรา ธนानันท์, (2551).**การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- สุพรรณณี ปันผสม (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน:กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิถี จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.**

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

Public Service Quality at Office of The Permanent Secretary Ban Pae Subdistrict Municipality, Chom Thong District, Chiang Mai Province

พันธ์ศักดิ์ แก้วสุดใจ^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Phansak.sak14@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรเป้าหมายคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 9,694 คน (งานทะเบียนและบัตร อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่, มกราคม 2564) ซึ่งขอบเขตกลุ่มตัวอย่างมาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) = 0.92 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งหมด = 0.776 การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ จึงวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของ Scheffe' Test ต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 3.59) เมื่อเรียงลำดับรายด้านจากมากมาหาน้อย พบว่า ด้านช่องทางการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 3.81) อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 3.56) ด้านกระบวนการให้บริการ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 3.53) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 3.46) ตามลำดับ โดยที่ผลการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแพะ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการได้มีข้อเสนอแนะในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านแพะ ควรนำแนวคิดการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ กลไกในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะภายใต้หลักประชาธิปไตยที่มีรากฐานการกระจายอำนาจ ยึดมั่นธรรมาภิบาล ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและมีคุณธรรม บนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งสู่การบริการด้วยความเป็นเลิศ

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ เทศบาลตำบลบ้านแพะ

ABSTRACT

The research objectives of public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality, Chom Thong District, Chiang Mai Province were to study public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality, Chom Thong District, Chiang Mai Province, to compare the public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality, Chom Thong District, Chiang Mai Province, and to study the guidelines for developing the public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality, Chom Thong District, Chiang Mai Province more efficiently. The target population was 9,694 people living in Ban Pae Subdistrict, Chom Thong District, Chiang Mai Province, aged 18 years and over, totaling 9,694 people (registration and card work, Chomthong District, Chiang Mai Province, January 2021). Samples used in this research were classified by personal factors. The target population were 384 residents. Sampling was conducted using proportional stratified sampling. Research tool was a questionnaire with IOC = 0.92, Reliability = 0.776. Data analysis was carried out by Descriptive Statistics and Inferential Statistics to determine t-test and F-test with statistical significance at a level of 0.05, if any significant differences are found therefore, the comparative results were analyzed in pairs with the Scheffe' Test method.

The research results revealed that the public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality, Chom Thong District, Chiang Mai Province, exhibited an overall high-level at \bar{x} = 3.59. In ordering domains from the most to the least, it showed service channels at \bar{x} = 3.81, service staff at \bar{x} = 3.56, service procedure at \bar{x} = 3.53, and facilities at \bar{x} = 3.46 respectively. The comparative average result of the public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality were found that individual factors, such as sex, age, education and career affected differently the public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality with statistical significance at a level of 0.05 and the average income affected indifferently the public service quality at Office of the Permanent Secretary - Ban Pae Subdistrict Municipality with statistical significance. The study of the guidelines for improving service quality has been suggested for the administration of Ban Pae Subdistrict Municipality. should adopt a new concept of government organization management Mechanisms for the development of public services under decentralized democratic principles adhere to good governance Operate with transparency and integrity on the principle of new government administration increase efficiency in local administration and development Aiming for service with excellence

Keywords: Service quality, Ban Pae Subdistrict Municipality

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย นับเป็นแนวคิดหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมในการบริหารอันเป็นรากฐานและวิธีการของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป** ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และ **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ** คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลนั้น ได้วิวัฒนาการถือกำเนิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการกำหนดรูปแบบและลักษณะของเทศบาลให้เหมาะสมตามสภาพท้องถิ่นออกเป็น 3 ระดับ คือ 1. เทศบาลตำบล 2. เทศบาลเมือง และ 3. เทศบาลนคร (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496)

เทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีการบริหารงานโดยนายกเทศมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในพื้นที่ มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการ การบริการสาธารณะของประชาชน ในการบริหารงานภายในองค์กรได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประกอบกับปัจจุบันนี้การบริหารงานภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของงานที่เกิดขึ้น คือ ความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชนและบริการที่ได้รับมาตรฐาน เมื่อมีการปฏิรูประบบราชการเทศบาลจะต้องปรับตัวให้เข้ากับระบบการปฏิรูประบบราชการนั้น โดยการให้บริการในงานสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และนโยบายของเทศบาล ซึ่งการบริการเหล่านี้ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนผู้มารับบริการ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แก่ผู้ที่มาติดต่อราชการจึงต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและบริการแก่ประชาชนที่ได้รับมาตรฐาน

จากความสำคัญของการให้บริการประชาชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านแปะ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง จึงสนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะให้ดียิ่งขึ้น และทำให้การทำงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 9,694 คน (งานทะเบียนและบัตร อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่, มกราคม 2564) ซึ่งขอบเขตกลุ่มตัวอย่างมาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคูณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านกระบวนการให้บริการ 2.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3.ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และ 4.ด้านช่องทางให้บริการ

3. ขอบเขตพื้นที่

เขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสำรวจรายการคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนทั้ง 4 ด้าน ของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ เป็นคำถามปลายเปิด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เข้ามาใช้บริการงานสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

จัดทำข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ นำแบบทดสอบที่สมบูรณ์มาจัดหมวดหมู่ เข้ารหัส และวิเคราะห์หาค่าโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อบรรยายรายละเอียดของคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การหาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยการใช้ t-test และค่า F-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 การแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ยจะพิจารณาจากคะแนนของคำตอบโดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ \

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน (ร้อยละ 51.56) เพศชาย จำนวน 186 คน (ร้อยละ 48.44) ส่วนใหญ่ช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 116 คน (ร้อยละ 30.20) และอายุระหว่าง

51 – 60 ปี จำนวน 92 คน (ร้อยละ 23.96) การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 117 คน (ร้อยละ 30.47) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้างทั่วไป จำนวน 178 คน (ร้อยละ 46.35) และรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 195 คน (ร้อยละ 50.78)

2. คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ

2.1 จากการศึกษาภาพรวมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ พบว่าอยู่ในระดับดีมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ

ข้อ	คุณภาพการให้บริการประชาชน	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพการให้บริการ	ลำดับ
1	ด้านกระบวนการให้บริการ	3.53	0.52	ดีมาก	3
2	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.46	0.45	ดีมาก	4
3	ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	3.56	0.48	ดีมาก	2
4	ด้านช่องทางการบริการ	3.81	0.39	ดีมาก	1
รวม		3.59	0.44	ดีมาก	

2.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จากตัวชี้วัดด้านที่ 1 ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่าตัวแปรทั้ง 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคุณภาพการให้บริการประชาชนตามตัวชี้วัดด้านที่ 1 ด้านกระบวนการให้บริการ

ข้อ	คุณภาพการให้บริการด้านกระบวนการให้บริการ	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพการให้บริการ	ลำดับ
1	ขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยาก ชับซ้อน มีความคล่องตัว	3.27	0.81	ดีมาก	5
2	มีคำแนะนำและการชี้แจงขั้นตอนในการให้บริการแสดงไว้อย่างชัดเจน	3.53	0.53	ดีมาก	4
3	มีการเรียงลำดับการให้บริการก่อนหลัง	3.58	0.50	ดีมาก	2
4	ความสะดวกที่ได้รับจากการบริการแต่ละขั้นตอน	3.75	0.44	ดีมาก	1
5	ระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม	3.54	0.51	ดีมาก	3
รวม		3.53	0.52	ดีมาก	

2.3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จากตัวชี้วัดด้านที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า 4 ตัวแปร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากและมี 1 ตัวแปรอยู่ในระดับดี ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงคุณภาพการให้บริการประชาชนตามตัวชี้วัดด้านที่ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อ	คุณภาพการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพการให้บริการ	ลำดับ
1	สถานที่ตั้งของหน่วยงาน สะดวกในการเดินทางมารับบริการ	3.80	0.40	ดีมาก	1
2	ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับผู้มาติดต่อขอรับบริการ เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ที่นั่งคอยรับบริการ	3.78	0.42	ดีมาก	2

ข้อ	คุณภาพการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพการ ให้บริการ	ลำดับ
3	ความเพียงพอของเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ให้บริการ	3.36	0.56	ดีมาก	3
4	การจัดสถานที่และอุปกรณ์ความเป็นระเบียบ สะอาด สะดวกต่อการติดต่อใช้บริการ	3.14	0.58	ดี	5
5	มีป้ายประชาสัมพันธ์/เครื่องหมายแสดงจุดให้บริการ/ คู่มือหรือเอกสารชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.30	0.62	ดีมาก	4
รวม		3.48	0.45	ดีมาก	

2.3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จากตัวชี้วัดด้านที่ 3 ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงคุณภาพการให้บริการประชาชนตามตัวชี้วัดด้านที่ 3 ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ข้อ	คุณภาพการให้บริการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพการ ให้บริการ	ลำดับ
1	เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความสุภาพและมีมารยาท	3.41	0.66	ดีมาก	5
2	เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีบุคลิกลักษณะและการแต่งกาย เหมาะสมต่อการให้บริการ	3.57	0.51	ดีมาก	3
3	ความเอาใจใส่ กระตือรือร้น และความพร้อมในการ ให้บริการ	3.46	0.52	ดีมาก	4
4	เจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการ ให้บริการ การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัยให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาได้ดี	3.59	0.51	ดีมาก	2
5	เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ไม่รับสินบน ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ ฯลฯ	3.79	0.41	ดีมาก	1
รวม		3.56	0.48	ดีมาก	

2.4 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จากตัวชี้วัดด้านที่ 4 ด้านช่องทางการบริการ พบว่า ตัวแปรทั้ง 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงคุณภาพการให้บริการประชาชนตามตัวชี้วัดด้านที่ 4 ด้านช่องทางการบริการ

ข้อ	คุณภาพการให้บริการ ด้านช่องทางการบริการ	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพการ ให้บริการ	ลำดับ
1	มีช่องทางการติดต่อสื่อสารได้มากกว่า 1 ช่องทาง ได้แก่ โทรศัพท์ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อีเมล	3.90	0.33	ดีมาก	1
2	มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์มากกว่า 1 ช่องทาง เช่น เสียงตามสาย เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก	3.80	0.42	ดีมาก	2
3	มีช่องทางร้องเรียน/ร้องทุกข์ มากกว่า 1 ช่องทาง ได้แก่ โทรศัพท์ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อีเมล	3.80	0.45	ดีมาก	3
4	มีการให้บริการในวันหยุดราชการ และบริการนอก สถานที่	3.75	0.47	ดีมาก	4
รวม		3.81	0.39	ดีมาก	

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยต่อคุณภาพการให้บริการระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.589$) มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.580$) เมื่อพิจารณาค่าความแตกต่างตามนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) พบว่ามีค่า = 0.031 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 อธิบายได้ว่า เพศต่างกันได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ชาย	186	3.580	0.468	-1.652	0.031*
หญิง	198	3.589	0.400		

*P < 0.05

3.2 สมมติฐานที่ 2 อายุที่ต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะแตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig.
18-30 ปี	66	3.626	0.460	6.995	0.000*
31-40 ปี	116	3.609	0.433		
41-50 ปี	91	3.654	0.378		
51-60 ปี	92	3.430	0.436		
60 ปี ขึ้นไป	19	3.834	0.334		
รวม	384	3.591	0.432		

*P < 0.05

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) ตารางที่ 7 โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามอายุ ผลปรากฏว่า ประชาชนอายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย = 3.834 มากกว่ากลุ่มอายุ 41 – 50 ปี ($\bar{X} = 3.654$) กลุ่มอายุ 18 – 30 ปี ($\bar{X} = 3.626$) กลุ่มอายุ 31 – 40 ปี ($\bar{X} = 3.609$) และกลุ่มอายุ 51 – 60 ปี ($\bar{X} = 3.430$) เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน (F) มีค่า = 6.995 เมื่อพิจารณาค่าความแตกต่างตามนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) พบว่ามีค่า = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 อธิบายได้ว่า อายุต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

อายุ	\bar{x}	18-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	60 ปีขึ้นไป
18-30 ปี	3.626	-	0.065	0.068	0.068	0.110
31-40 ปี	3.609	-	-	0.059	0.059	0.104
41-50 ปี	3.654	-	-	-	0.062	0.106
51-60 ปี	3.430	-	-	-	-	0.106
60 ปี ขึ้นไป	3.834	-	-	-	-	-

*P < 0.05

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธี Scheffe's ตารางที่ 8 เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig.
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6	103	3.532	0.467	6.6278	0.000*
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช.	114	3.554	0.419		
อนุปริญญา/ปวส.	43	3.860	0.339		
ปริญญาตรี	117	3.544	0.422		
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.941	0.092		
รวม	384	3.586	0.435		

*P < 0.05

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) ตารางที่ 9 เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยต่อคุณภาพบริการในระดับดีมาก = 3.941 มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. (\bar{X} = 3.860) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช. (\bar{X} = 3.554) ระดับปริญญาตรี (\bar{X} = 3.544) และการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 (\bar{X} = 3.532) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน (F) มีค่า = 6.6278 และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 อธิบายได้ว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{x}	ต่ำ ม.6	ม.6/ปวช.	ปวส.	ป.ตรี	สูง ป.ตรี
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6	3.532	-	0.719	0.000*	0.838	0.000*
มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช.	3.554	-	-	0.000*	0.865	0.000*
ปวส.	3.860	-	-	-	0.000*	0.197
ปริญญาตรี	3.544	-	-	-	-	0.000*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.941	-	-	-	-	-

*P < 0.05

ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธี Scheffe's ตารางที่ 10 เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's พบว่า 6 คู่ที่แตกต่างกัน คือ (1) ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 กับ ปวส. (2) ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 กับสูงกว่าปริญญาตรี (3) มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช. กับ ปวส. (4) มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช. กับ สูงกว่าปริญญาตรี (5) ปวส. กับ ปริญญาตรี และ (6) ปริญญาตรี กับ สูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 สมมติฐานที่ 4 อาชีพต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig.
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	54	3.492	0.398		
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	178	3.600	0.426		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	71	3.510	0.547	3.1115	0.026*
เกษตรกร	81	3.686	0.338		
รวม	384	3.586	0.435		

*P < 0.05

ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 11 เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามระดับอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยต่อคุณภาพบริการในระดับดีมาก = 3.686 มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง (\bar{X} = 3.600) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (\bar{X} = 3.510) และข้าราชการ/พนักงานรัฐ (\bar{X} = 3.492) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน (F) มีค่า = 3.115 และค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) = 0.026 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 อธิบายได้ว่า อาชีพต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามอาชีพ เป็นรายคู่

อาชีพ	\bar{x}	ข้าราชการ/ พนักงานรัฐ	พนักงาน บริษัท	ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	เกษตรกร
ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	3.492	-	0.088	0.834	0.004*
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	3.600	-	-	0.213	0.084
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.510	-	-	-	0.021*
เกษตรกร	3.686	-	-	-	-

*P < 0.05

จากตารางที่ 12 จากตำแหน่งงานเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's พบว่ามี 2 คู่อาชีพที่แตกต่างกันคือ (1) ข้าราชการ/พนักงานรัฐ กับ เกษตรกร (2) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กับ เกษตรกร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.5 สมมติฐานที่ 5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยต่อคุณภาพบริการในระดับดีมาก = 3.408 มากกว่าประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท (\bar{X} = 3.579) และประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท (\bar{X} = 3.390) และรายได้ต่อเดือน 30,000 บาท ขึ้นไป (\bar{X} = 3.470) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวน (F) = 1.032 และค่านัยสำคัญทางสถิติ = 0.378 ซึ่งมากกว่า 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig.
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	3.543	0.390	1.320	0.378

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig.
10,001-15,000 บาท	195	3.579	0.457		
20,001-30,000 บาท	143	3.623	0.408		
30,000 บาท ขึ้นไป	25	3.470	0.433		
รวม	384	3.586	0.435		

*P < 0.05

3.6 สรุปภาพรวมการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สรุปภาพรวมการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	สมมติฐาน	
	เป็นไปตามที่กำหนด	ไม่เป็นไปตามที่กำหนด
(1) เพศ	✓	-
(2) อายุ	✓	-
(3) ระดับการศึกษา	✓	-
(4) อาชีพ	✓	-
(5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	-	✓

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก
2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่ต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายได้ที่ต่างกัน ได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการได้มีข้อเสนอแนะในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านแปะ ควรนำแนวคิดการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ กลไกในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะภายใต้หลักประชาธิปไตยที่มีรากฐานการกระจายอำนาจ ยึดมั่นธรรมาภิบาล ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและมีคุณธรรม บนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งสู่การบริการด้วยความเป็นเลิศ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ อภิปรายผลการวิจัยจากการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 3.59) ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2559) ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมของงานที่ให้บริการทั้ง 4 ด้าน ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และมีทิศทางเดียวกับการศึกษาของอมรรัตน์ บุญญา

(2557) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่งนี้ เป็นหน่วยราชการที่ใกล้ชิดประชาชน เมื่อประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการติดต่อขอใช้บริการทั้งบริการเอกสาร บริการสาธารณะ บริการข้อมูลข่าวสาร ซึ่งโดยหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วควรจัดบริการที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบการบริหารราชการ การบริการที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องตามบริบทท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ย่อมส่งผลให้การบริการประชาชนเป็นไปตามที่ประชาชนคาดหวังจึงได้รับความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการในระดับดีมาก

ผลการวิจัยที่พบว่า คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ด้านช่องทางการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการวิจัยใกล้เคียงกับของเกตุร ฤกษ์ (2553) เรื่อง ความพึงพอใจต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าความพึงพอใจด้านข้อมูลข่าวสารและการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมาก ต่างจากการศึกษาของจันทร์จิรา อินตะนนท์ (2556) เรื่องคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เนื่องจากปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆมีมากขึ้น ก้าวสู่ยุคแห่งการสื่อสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการปรับตัวในด้านการบริการทุกช่องทางเพื่อให้พร้อมรับกับการบริการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดสามารถปรับตัวและขยายช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย การติดต่อสื่อสารแก่ประชาชนได้อย่างครอบคลุม ย่อมได้รับความพึงพอใจแก่ประชาชนที่มาใช้บริการและประชาชนสามารถเข้าถึงบริการจากหน่วยงานได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุดในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของเทียมจันทร์ ศรีสมชัย (2554) เรื่อง คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่าตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ซึ่งได้มีการสะท้อนความคิดเห็นว่าหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีที่จอดรถเพียงพอ ควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ให้ชัดเจน ควรมีจุดบริการน้ำดื่มให้ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการ มีจุดบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ มีการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน และง่ายต่อเจ้าหน้าที่ในการให้บริการอย่างมีมาตรฐาน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกันได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันได้รับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าประชาชนผู้ใช้บริการได้รับการบริการที่เสมอภาคกัน เนื่องมาจากการจัดระบบการบริหารงานภายในองค์กร เป็นไปอย่างมีกระบวนการที่เท่าเทียม ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มไม่รู้สึกรู้สีกแตกต่างกันในการให้บริการของสำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

1. ด้านกระบวนการให้บริการ

ควรนำแนวคิดการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ มาปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการระบบราชการ

โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ และแสวงหาประสิทธิภาพการให้บริการสู่การบริการด้วยความเป็นเลิศ เพื่อผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับต้องพัฒนาคุณภาพการบริการสาธารณะให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ด้วยการนำนวัตกรรมแบบดิจิทัล นำเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับกับยุคสมัยมาใช้ในการดำเนินงานโดยเฉพาะในเรื่องของการบริการสาธารณะแก่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารควรปรับบทบาทการบริหารจัดการท้องถิ่นตน ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลง และพัฒนารูปแบบการดำเนินงานให้ก้าวทัน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านแปะควรวางแผนและออกแบบการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานราชการในอนาคต นอกจากนี้ท้องถิ่นภายใต้หลักการไทยแลนด์ 4.0 ควรยึดแนวทางในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรใหม่

3. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านแปะ ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ ควรได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะ ทักษะ และบุคลิกภาพ อีกทั้งการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองในการเป็นผู้ให้บริการที่ดี

4. ด้านช่องทางให้บริการ

เทศบาลตำบลบ้านแปะต้องค้นหาหรือจัดหาบริการที่มีศักยภาพสูง เพื่อเปลี่ยนการบริการแบบดั้งเดิม ไปสู่การเปิดช่องทางการให้บริการที่มีความทันสมัย เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) การนำระบบบริหารสารสนเทศมาใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านทาง Internet อีกทั้งควรมีระบบตรวจสอบผลการดำเนินงานโดยความรวดเร็ว โปร่งใส และประชาชนสามารถเข้าถึงได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านแปะ ควรนำกลไกในการพัฒนาการให้บริการสาธารณะภายใต้หลักประชาธิปไตยที่มีรากฐานการกระจายอำนาจ ยึดมั่นธรรมาภิบาล ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและมีคุณธรรมบนหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่น โดยตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรมีการศึกษาแนวทางการประเมินผลการให้บริการ การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนโดยตรง การประเมินผลหลังการให้บริการ ที่บ่งชี้ถึงความต้องการและความพอใจของประชาชน เพื่อกำหนดแนวทางการให้บริการที่มีคุณภาพ การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูล สถิติการให้บริการ การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาในกองงานอื่นๆ และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหารเทศบาล ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติในเทศบาลตำบลบ้านแปะเกี่ยวกับการวางยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน และควรขยายพื้นที่ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเห็นภาพรวมและเปรียบเทียบทิศทางการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรคุณภาพการดำเนินงานด้านการให้บริการประชาชน และการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง

เอกสารอ้างอิง

- เกยูร ฤวงค์. (2553). ความพึงพอใจต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น. สถาบันบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2555). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : วิญญูชน
- จันทร์จีรา อินตะนนท์. (2556). คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- เทียมจันทร์ ศรีสมชัย. (2554). คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแดง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษาการ. (2553) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. พัฒนาบริหารศาสตร์, 30(2), 1-43.
- วุฒิสาร ต้นไชย. (2552). ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2559) ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อมรรัตน์ บุญภา. (2557). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา

การพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

Development of Traditional Thai massage with CBD Oil in Cha-am Subdistrict, Cha-am District, Phetchaburi Province

ฉัตรวานิชย์ พวงมาลัย^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Chatwanit60@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1)การพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.34, S.D.=0.64) คือการพัฒนากระบวนการให้บริการ (\bar{X} = 4.43, S.D.=0.48) การพัฒนาสภาพแวดล้อม (\bar{X} = 4.35, S.D.=0.75) การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.66) การพัฒนาสถานประกอบการ (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.72) การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ (\bar{X} = 4.28, S.D.=0.58) 2) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อการพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05

คำสำคัญ: การนวดแผนไทย น้ำมันกัญชา การพัฒนา

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives are 1) to study the level of the development of Thai traditional massage with CBD oil in Cha-am Subdistrict, Cha-am District, Phetchaburi Province, and 2) to study the development of Thai traditional massage with CBD oil in Cha-am Subdistrict, Cha-am District, Phetchaburi Province, according to gender, age, education level, occupation, and income. The sample groups used in this study were 400 male and female citizens in Cha-am subdistrict. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed

using packaged computer software to identify percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (SD) and perform hypothesis testing using independent sample t-test and compare the correlation of more than two samples by one-way ANOVA.

The results of the research revealed that the development of Thai traditional massage with CBD oil in Cha-am Subdistrict, Cha-am District, Phetchaburi Province were overall at a high level (\bar{X} =4.34, S.D.=0.64), i.e., development of the service process (\bar{X} = 4.43, S.D.=0.48), development of the environment (\bar{X} = 4.35, S.D.=0.75), development of the service/pattern (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.66), development of the establishment (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.72), and development of workers engaged in massage for physical health (\bar{X} = 4.28, S.D.=0.58). The result of the hypothesis testing revealed that personal factors such as gender, age, education, occupation, and income affected the development of Thai traditional massage with CBD oil in Cha-am sub-district, indicating no difference with reference to a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Thai massage, CBD oil, Development

บทนำ

ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน นับว่าการแพทย์แผนไทยอยู่คู่กับคนไทยมาทุกยุคสมัย ในการ นำมาใช้ดูแลรักษาสุขภาพ ดังนั้นถือว่าการแพทย์แผนไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนไทยที่มีค่าสมควรแก่การดำรงรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังในการใช้ดูแลรักษาสุขภาพ โดยจะต้องสามารถบูรณาการ การแพทย์แผนไทยให้เหมาะสมสอดคล้องกับการแพทย์ในยุคปัจจุบัน เพื่อใช้ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเพื่อมุ่งให้เกิดความสมดุลทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณโดยการผสมผสานการใช้ยาสมุนไพร การนวดไทย การประคบ การอบสมุนไพร อาหารสมุนไพรการใช้หลักกรรมทานามัย การทำสมาธิ การออกกำลังกาย ในการส่งเสริมสุขภาพตนเองและบุคคลในครอบครัว (กระทรวงสาธารณสุข, 2539) โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการใช้ภูมิปัญญาในด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาสาธารณสุขและเป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพของประชาชน สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรอนามัยโลกตั้งแต่แผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 4 เป็นต้นมา ซึ่งภาครัฐได้กำหนดเป็นแนวทางที่ชัดเจนขึ้นเป็นลำดับ โดยได้จัดตั้งองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ได้แก่ “สถาบันการแพทย์แผนไทย” ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2530 – พ.ศ.2534 และการพัฒนาสุขภาพอนามัย ได้มีนโยบายในการดำเนินงานให้ประชาชนทั้งในเขตเมือง และเขตชนบทได้เข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ณ ภูมิลำเนาของตนเอง รวมทั้งผนึกวิธีการรักษาพยาบาลแบบการแพทย์พื้นบ้าน กบระบบ การพยาบาล ในโครงการสาธารณสุขมูลฐานเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้

ปัจจุบันสังคมไทยเกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทำให้เกิดภาวะความเครียดในทุกกลุ่มอายุ เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ ตามมา ซึ่งประชาชนโดยส่วนใหญ่พยายามแสวงหาทางเลือกใหม่ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพกายสุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตที่ดี แต่เมื่อมีการเจ็บป่วยประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกใช้การแพทย์แผนปัจจุบันหรือแนวทางการรักษาแบบตะวันตกในการรักษา เพราะการแพทย์แผนปัจจุบันจะเน้นการรักษาด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งสามารถเห็นผลในการรักษาอย่างรวดเร็ว อาทิ การให้ยาปฏิชีวนะการผ่าตัด หรือการฉายแสง เป็นต้น ส่งผลให้มีประชาชนเป็นส่วนน้อยที่เลือกใช้วิธีการดูแลสุขภาพสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับองค์ความเครียด และเกี่ยวกับการทำงานใน

ชีวิตประจำวัน การทำงานที่ต้องนั่งนาน ๆ หรือ ยืนนาน ๆ การใช้คอมพิวเตอร์เป็นประจำและติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยไม่ได้ดูแลสุขภาพของตนเอง ทำให้มีอาการปวดกล้ามเนื้อหลังปวดกล้ามเนื้อบ่า ปวดกล้ามเนื้อขา ปวดข้อและกระดูก ฯลฯ ซึ่งแต่ละคนมีวิธีการรักษาที่แตกต่างกัน มีทั้งการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบัน การรับประทานยา การผ่าตัดฯ อีกทั้งการรักษาทางการแพทย์แผนไทย ที่มีการรักษาโดยใช้ยาสมุนไพร การประคบสมุนไพร การอบสมุนไพร การนวดรักษา การใช้หลักธรรมมานามัย

การนวดแผนไทย หรือบางครั้งเรียก หัตถเวช หรือหัตถศาสตร์ เป็นวิธีการรักษาความเจ็บป่วยที่เก่าแก่วิธีหนึ่งที่อยู่รวมอยู่กับการแพทย์แบบดั้งเดิมของไทย โดยเฉพาะโรคที่ไม่สามารถได้ด้วยวิธีการฉีดยาหรือรับประทานยา การนวดแผนไทยมีความเป็นมาอย่างไรไม่มีหลักฐานแน่ชัดแต่เชื่อกันว่าเกิดจากการสังสมประสบการณ์ในการต่อสู้กับความเจ็บป่วยจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง จนมีหลักในการปฏิบัติและมีวิธีการเฉพาะตัว การนวดไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีการพัฒนามาเป็นลำดับในขณะเดียวกันก็มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากวัฒนธรรมหลักอื่น ๆ เช่นวัฒนธรรมอินเดีย ดังที่พบว่าเส้นประธานสิบ จำนวน 5 เส้น คือ อิทา ปิงคลา สุมนา กาลทารี และสิกขินี ตรงกับชื่อของทางเดินพลังกฤทาลีณีในโยคะศาสตร์ อีกทั้งฤๅษีดัดตนบางท่าก็มีส่วนคล้ายกับอาสนะโยคะ ส่วนการแลกเปลี่ยนกับการแพทย์จีน ทฤษฎีจิงลั่วของจีนอาจมีอิทธิพลต่อหลักของการนวดไทยไม่มากนักน้อย และการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนศาสตร์และศิลป์การนวดของไทยและจีน อาจมีมาแล้วในประวัติศาสตร์อันยาวนานของทั้งสองชาติ หลักฐานทางประวัติศาสตร์เก่าแก่ที่สืบที่พบคือหลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัยที่ป่ามะม่วง จังหวัดสุโขทัย ในสมัย พ่อขุนรามคำแหง ประมาณปีพ.ศ. 1800 ได้กล่าวถึงการปลูกสมุนไพรการประยุยาสมุนไพรและการรักษาโดยการนวด

ในปัจจุบัน การนวดแผนไทยได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจสปา เนื่องจาก สปาเป็นศิลปะที่ไม่ใช่แค่ผ่อนคลายอย่างเดียวแต่มีการประยุกต์นำสุนทรียศาสตร์ได้แก่สัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่อการคลายเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น เพลงบรรเลงในสปาที่ฟังเสียงแล้วให้ความรู้สึกผ่อนคลาย การได้กลิ่นหอมๆ ของน้ำมันหอมระเหยก็ทำให้จิตใจสบาย ปัจจุบันธุรกิจสปาจึงเป็นธุรกิจที่มีอนาคต มีการขยายตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพซึ่งคนไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพกันมากขึ้นด้วย ธุรกิจสปานอกจากจะบริการนวดแผนไทยที่เรียกว่า การบำบัดด้วยมือ หรือ หัตถบำบัดแล้วยังมีบริการอื่นๆเช่น การบำบัดด้วยน้ำ และ การบำบัดด้วยกลิ่นของสมุนไพรพืชพรรณต่างๆ การบริการจะเน้นความผ่อนคลาย ตกแต่งสถานที่ให้สวยงามเป็นธรรมชาติซึ่งจะช่วยปรับร่างกายและจิตใจให้เกิดความกลมเกลียวกัน เป็นการเพิ่มพลังงานหลังความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน สปาจะช่วยบำบัดร่างกายและจิตใจให้สงบ ซึ่งปัจจุบันกำลังเป็นที่นิยมของคนทั่วโลก ทำให้คนไทยเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมจากผู้ประกอบการและนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าความต้องการของผู้บริโภคในการใช้บริการนวดแผนไทยมีสูงขึ้นแต่ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการที่เข้าสู่ธุรกิจนวดแผนไทยก็มีสูงมากขึ้นด้วย ทำให้ผู้บริโภคมีตัวเลือกในการเลือกใช้บริการมากขึ้น ดังนั้นความอยู่รอดของธุรกิจให้บริการนวดแผนไทยจึงขึ้นอยู่กับความเข้าใจในความต้องการของผู้บริโภคและการสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาการให้บริการอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน เพื่อการดำเนินธุรกิจจะเกิดความได้เปรียบคู่แข่งขันและความเข้าใจในปัจจุบันที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทย ถือเป็นแนวทางเบื้องต้นที่สำคัญให้ผู้ประกอบการได้วางแผนธุรกิจได้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค

จากความสำคัญของปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตาบลดชะอำ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรีโดยคาดว่าจะการศึกษาครั้งนี้จะสามารถทำให้ได้รับทราบปัจจัยใดบ้างเป็นตัว กำหนดหรือสร้างแรงจูงใจให้เกิด พฤติกรรมการใช้บริการนวดแผนไทย และสาระสำคัญจากผลการศึกษาที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ที่จะ สนับสนุนกิจการนวดแผนไทยใช้เป็นแนวทางสำหรับการพิจารณาปรับปรุงกลยุทธ์ การบริหาร และพัฒนาระบบ การให้บริการของสถานบริการนวดแผนไทยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการ และสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้ใช้บริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนชาย –หญิง ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 39,653 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนอาศัยอยู่ในเขตตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 400 คนกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane,1967 อ้างถึงในบุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ์, 2540) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.06%

การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆซึ่งแบ่งออกได้เป็นหน่วยและคำนวณจำนวนของแต่ละหน่วยตามสัดส่วนของประชากร สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยคัดเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 10 คนตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) ผู้ใหญ่บ้าน
- 2) กำนัน

2. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี การพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 ด้านประกอบด้วย การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ การพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนากระบวนการให้บริการ การพัฒนาสถานประกอบการ

3. ขอบเขตพื้นที่

ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำแนกเป็นดังนี้

1.1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการพัฒนาารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 ด้านประกอบด้วย การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ การพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนากระบวนการให้บริการ การพัฒนาสถานประกอบการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นว่าการพัฒนากระบวนการให้บริการ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ประชาชนของตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากปัจจุบันมีการบริการเสิร์ฟน้ำอุ่นหรือน้ำสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเมื่อใช้บริการเสร็จเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อน เพราะเทศบาลจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนในปริมาณที่เพียงพอ ด้านที่ควรปรับปรุงคือ การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ พนักงานมีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพในการให้บริการ พนักงานแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สวยงาม

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เรียงลำดับความสำคัญ การพัฒนากระบวนการให้บริการ การพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ การพัฒนาสถานประกอบการ การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ โดยสรุป ดังนี้

1. การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ พบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.66)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือข้อ เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในการให้บริการการนวด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.50)และส่วนข้อที่มีระดับ

ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 1. โปรแกรมการบริการมีให้เลือกได้หลายโปรแกรม และข้อ 3. มีการจัดวางมุมหนังสือเกี่ยวกับ นวดเพื่อสุขภาพและความงามไว้บริการ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.79)

2. การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพพบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มี ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 7. พนักงานมีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพในการให้บริการ ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.49) และ ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 9. พนักงานให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี ไบหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.77)

3. การพัฒนาสภาพแวดล้อม พบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มี ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 10. ห้องรับรองและห้องรอใช้บริการสะอาด ตกแต่งไว้สวยงาม ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.48) ส่วนข้อที่มี ระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 11. บริเวณพื้นที่ให้บริการมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.92)

4. การพัฒนากระบวนการให้บริการ พบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มี ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 18. มีบริการเสิร์ฟน้ำอุ่นหรือน้ำสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเมื่อใช้บริการเสร็จ ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.49) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 17. มีการจัดเตรียมส่วนผสมที่ใช้ในโปรแกรมที่ให้บริการอย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.45)

5. การพัฒนาสถานประกอบการ พบว่าการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มี ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ข้อ 19. ที่ตั้งของสถานบริการอยู่ในทำเลที่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.53) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 22. ความเพียงพอของจำนวนห้องบริการ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.58)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบล ชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชายจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 มีการศึกษาอนุปริญญา/ปวส./ปวท. จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 มีอาชีพ เกษตรกรรม/ประมง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000บาทจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทย ด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง เพศกับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบล ชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง อายุกับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบล ชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.154 จึงปฏิเสธ สมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง การศึกษา กับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วย น้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.168 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพกับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.225 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ กับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.324 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ที่ตั้งของสถานบริการอยู่ในทำเลที่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการภายในสถานที่บริการมีการแบ่งพื้นที่ให้บริการอย่างเป็นสัดส่วน มีที่จอดรถเพียงพอแก่ผู้รับบริการ ความเพียงพอของจำนวนห้องบริการ จำนวนสาขาที่ให้บริการมีเพียงพอ

บริเวณพื้นที่ให้บริการมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องรับรองและห้องรอใช้บริการสะอาด ตกแต่งไว้สวยงาม บริเวณพื้นที่ให้บริการตกแต่งไว้อย่างสวยงาม ให้ความรู้สึกผ่อนคลายเมื่อรับบริการ ชื่อสถานที่หรือโลโก้เห็นชัดเจนจดจำง่าย และสะอาด ตกแต่งอาคารสถานที่ ด้วยโทนสีธรรมชาติ อาณาเขตบริเวณของสถานที่สะอาดตกแต่งด้วยต้นไม้ดอกไม้ที่เป็นธรรมชาติ องค์ประกอบที่ให้ระหว่างการใช้บริการสปาเช่น เตียง ผ้าขนหนู ชุดเปลี่ยนหมวกคลุมผม ควรให้ความสำคัญกับ น้ำมันหอมระเหยควรมีให้เลือกหลายกลิ่น สมุนไพรที่ใช้ควรมีความสดใหม่และควรมีการจัดวางมุมหนังสือเกี่ยวกับสปาเพื่อสุขภาพและความงามไว้บริการด้านราคาควรดูราคาเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่อยู่ในระดับเดียวให้อยู่ในความเหมาะสมว่าราคาที่ลูกค้าได้จ่ายไปคุ้มค่าหรือเปล่า ควรให้ความรู้กับพนักงานเกี่ยวกับการนวดแผนไทยอย่างถูกต้องกับพนักงานควรฝึกความเชี่ยวชาญให้กับพนักงาน และพนักงานทุกคนควรให้บริการลูกค้าอย่างเท่าเทียมกันและควรตรงต่อเวลา ควรตกแต่งสปา อาณาเขตรอบๆ ตกแต่งด้วยดอกไม้ ต้นไม้ที่เป็นธรรมชาติ และองค์ประกอบในการให้บริการควรสะอาดและเรียบร้อยเช่น ผ้าขนหนู เตียง หมวกคลุมผมและ ชุดเปลี่ยน

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เรียงลำดับความสำคัญ การพัฒนากระบวนการให้บริการ การพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ การพัฒนาสถานประกอบการ การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า การพัฒนากระบวนการให้บริการ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า หัวใจของการนวดคือการบริการ มีบริการเสริมที่น่าอุ่นหรือน้ำสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเมื่อใช้บริการเสร็จสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา บุญมาก.(2562) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อ

เข้าผิดในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าค่าเฉลี่ยระดับอาการปวด ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลของการนวดไทยต่ออาการข้อเข่าผิด ค่าเฉลี่ยระดับอาการผิด ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลของการนวดไทยต่ออาการเคลื่อนไหวของข้อเข่าสามารถเคลื่อนไหวข้อเข่าได้ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าผิด พบว่าผลโดยรวม มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการรักษามากที่สุด

1.2 การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ พบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในการให้บริการการนวดสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ซานีเยห์มะแงสะแต (2561) พบว่าผลการนวดรักษาแบบราชสำนักร่วมกับพอกเข้าด้วยสมุนไพร เปรียบเทียบกับการนวดรักษาแบบราชสำนักร่วมกับประคบสมุนไพรในการรักษาภาวะข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลลาดหลวง อำเภอชะอำ จังหวัดยะลา พบว่ามีระดับความปวด และระดับอาการข้อผิด ข้อยึดลดลง และสามารถรักษาภาวะข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุได้ดีขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนวดรักษาไปลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อบริเวณขาและรอบ ๆ เข่า ทำให้การไหลเวียนเลือดดีขึ้น ส่งผลให้อาการปวดและข้อผิดลดลงความสามารถในการใช้งานข้อและองศาการเคลื่อนไหวข้อเข่าจึงเพิ่มขึ้น

1.3 การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพพบว่าการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด.พนักงานมีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพในการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ รุจิกาญจน์รัตน์ (2561) ประสิทธิภาพของการนวดไทยร่วมกับการทำทาบบริหารฤๅษีดัดตนเพื่อบรรเทาอาการ ปวดของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลนาวิ่ง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าสามารถลดอาการปวดได้ดี ส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดีขึ้น ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยระดับความปวดเข้าเท่ากับ 5.80 ± 2.24 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับ ความปวดเข้า 2.10 ± 1.98 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4 การพัฒนาสภาพแวดล้อม พบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ห้องรับรองและห้องรอใช้บริการสะอาด ตกแต่งไว้สวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา อภิรัตน์วารกุลและคณะ (2560). ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัญหาการตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพ โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ทางด้านการบริการ 2) ด้านอัตราค่าบริการ 3) ด้านสถานที่ประกอบการธุรกิจ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านพนักงานธุรกิจนวดเพื่อสุขภาพ 6) ด้านสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการ 7) ด้านกระบวนการให้บริการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2. การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพ มี 7 กลยุทธ์และแนวทาง 3. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 การพัฒนากระบวนการให้บริการ พบว่า การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือบริการเสิร์ฟน้ำอุ่นหรือน้ำสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพเมื่อใช้บริการเสร็จ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อิทธิฤทธิ์ พลังธีรสิน (2552) ได้

ทำการศึกษาในเรื่องของการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมเพื่อสุขภาพโดยชุมชน ภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ได้จากดัชนีชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืน (Success) พบว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย 3 ด้านได้แก่ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม และทางด้านสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่โดยรวมทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด โดยเรียงลำดับจากสูงสุดคือ ความสำเร็จด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุด แต่ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้แก่ รายได้ การศึกษา และความเป็นปึกแผ่น ส่วนในเรื่องของแนวทางการพัฒนาความสำเร็จของธุรกิจนวัตกรรมเพื่อสุขภาพและสปา ด้วยการส่งเสริมการตลาดโดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ มากขึ้น และการตกแต่งภายในสถานประกอบการให้สะอาดและสวยงามมีมาตรฐาน รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอสะอาดและปลอดภัยต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

1.6 การพัฒนาสถานประกอบการ พบว่าการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ ที่ตั้งของสถานบริการอยู่ในทำเลที่สะดวกในการเดินทางไปใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรกมล ปริญารักษ์ (2551) ได้ทำการศึกษา ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของสถานบริการนวดแผนไทย พบว่าปัจจัยที่เป็นโอกาสในการดำเนินงานของธุรกิจประกอบไปด้วยความได้เปรียบของบริบทที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจที่ชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐและก่อให้เกิดธุรกิจนวดเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นทำให้การแข่งขันสูงขึ้นตาม ฉะนั้นผู้ประกอบการจึงต้องบริหารจัดการด้วยการนำเอกลักษณ์ทางการตลาดมาใช้แต่การบริหารจัดการที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการทำธุรกิจนวดเพื่อสุขภาพผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่า สถานที่และพนักงานที่มีความพร้อมก็จะได้เปรียบคู่แข่ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกัน พบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากการพัฒนารูปแบบการนวดแผนไทยด้วยน้ำมันกัญชา ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีมีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา บุญมาก.(2562) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการนวดไทยต่อผู้ป่วยอาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืดในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าค่าเฉลี่ยระดับอาการปวด ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลของการนวดไทยต่ออาการข้อเข่าฝืด ค่าเฉลี่ยระดับอาการฝืด ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลของการนวดไทยต่ออาการเคลื่อนไหวของข้อเข่าสามารถเคลื่อนไหวข้อเข่าได้ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการนวดไทยต่ออาการปวดข้อเข่าและอาการข้อเข่าฝืด พบว่าผลโดยรวม มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการรักษามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) การพัฒนาการบริการ/รูปแบบ ต้องปรับปรุงโปรแกรมการบริการมีให้เลือกได้หลายโปรแกรม และมีการจัดวางมุมหนังสือเกี่ยวกับนวดเพื่อสุขภาพและความงามไว้บริการ

2) การพัฒนาพนักงานนวดเพื่อสุขภาพ ต้องปรับปรุงพนักงานให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส

3). การพัฒนา ต้องปรับปรุงบริเวณพื้นที่ให้บริการมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย

4) การพัฒนากระบวนการให้บริการ ต้องปรับปรุง มีการจัดเตรียมส่วนผสมที่ใช้ในโปรแกรมที่ให้บริการอย่างรวดเร็ว

5) การพัฒนาสถานประกอบการ ต้องปรับปรุง ความเพียงพอของจำนวนห้องบริการซึ่งมีน้อยเกินไปทำให้ต้องรอคิว

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาถึงทัศนคติพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการนวดแผนไทยแบบสปาที่ Health Land ในเขตอื่น

2) การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วเช่น กลุ่มตัวอย่างชาวต่างประเทศเพื่อขยายฐานลูกค้าและเพิ่มรายได้เข้าประเทศไทย

3) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินธุรกิจนวดแผนไทยแบบสปา ในแหล่งที่ตั้งเขตอื่น ๆ เพื่อจะทราบถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคยิ่งขึ้น

4) ควรมีการศึกษาในด้านพฤติกรรมเรื่องสุขภาพของผู้บริโภคด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข, (2529). การนำจปฐ. มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ :องค์การทหารผ่านศึก.

กิตติศักดิ์ รุจิกาญจนรัตน์. (2561). ประสิทธิภาพของการนวดไทยร่วมกับการทำท่าบริหารฤๅษีดัดตนเพื่อบรรเทาอาการปวดของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลนาเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. ศรีนครินทร์เวชสาร, 33(4), 339-345.

ชานียะห์ มะแงสะแต. (2561). การศึกษาผลการนวดรักษาแบบราชสำนักร่วมกับพอกเข่าด้วยสมุนไพร เปรียบเทียบกับการนวดรักษาแบบราชสำนักร่วมกับประคบสมุนไพรในการรักษาภาวะข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

พรกมล ปริญญารักษ์. (2551). การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของสถานบริการนวดแผนไทย สตาร์ไทยมาส.ซาส ชำว่นา. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุจิตรา บุญมาก.(2562). การพัฒนาลูกประคบสมุนไพรหินสปา สำหรับให้บริการงานการแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหลวงพ่อบึง จังหวัดนครปฐม.วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนนาภิเษก.

สุพรรณณี ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิถี จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิตยา อภิรัตน์วรากลุ และตณะ (2560).แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

อิทธิฤทธิ์ พลังธีรสิน (2552) การพัฒนาดัชนีชี้วัดและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของธุรกิจสปาและนวดแผนไทยโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท
อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี
Service Quality of the Local Registry Office under PhraPhutthabat
Municipality, PhraPhutthabat District, Saraburi Province

ขวัญทิพย์ จิตรประไพ^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, Do ra mon jan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนชาย หญิง เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีจำนวน 394 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐาน ด้วย Independent Sample t-test และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มด้วย One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.16, S.D.=0.67) คือความเป็นรูปธรรมของบริการ (\bar{X} = 4.25, S.D.=0.67) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (\bar{X} = 4.19, S.D.=0.69) การตอบสนองต่อผู้มารับบริการ (\bar{X} = 4.17, S.D.=0.69) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (\bar{X} = 4.17, S.D.=0.66) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (\bar{X} = 4.04, S.D.=0.65) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอ พระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการสัมภาษณ์ พบว่าความคิดเห็นว่าความเป็นรูปธรรมของบริการ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 394 คน ประชาชนของเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เนื่องจากปัจจุบันมีการอำนวยความสะดวกในวันหยุดราชการวันเสาร์เวลา 08.30 น. ถึงเวลา 16.30 น. ในการอำนวยความสะดวกเรื่องทะเบียนราษฎร เช่นการย้ายที่อยู่ปลายทางในท้องที่ผู้ขอรับบริการมีภูมิลำเนาในทะเบียนได้ในจังหวัดสระบุรี บัตรประจำตัวประชาชนมีการบริการให้ผู้ที่มาขอรับบริการทำบัตรประจำตัวประชาชนในวันหยุด ณ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองพระพุทธรบาทของจังหวัดสระบุรี ทำให้ได้รับความสะดวกเป็นอย่างมาก เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยการเพิ่มช่องทางการให้บริการที่ประชาชนในวันหยุด และการให้บริการปัจจุบันตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนเพราะสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท จัดเจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนในปริมาณ ที่เพียงพอ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้พร้อม

ให้บริการตลอดเวลา มีป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการบริการหรือป้ายบอกจุดบริการต่างๆชัดเจนสถานที่ให้บริการของเทศบาลมีความสะอาดและเป็นระเบียบจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่นที่นั่ง ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุเช่นมีทางขึ้น – ลงสำหรับวีลแชร์ มีประตูทางเข้า 2 ทาง

คำสำคัญ: สำนักทะเบียนท้องถิ่น การให้บริการ คุณภาพ

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives were 1) to study the level of the service quality of the local registry office under PhraPhutthabat City Municipality, PhraPhutthabat District, Saraburi Province, 2) to study personal factors affecting the service quality of the local registry office under PhraPhutthabat Municipality, and 3) to suggest appropriate guidelines to enhance the service quality of the local registry office under PhraPhutthabat Municipality. The sample group used in this study were 394 male and female citizens under PhraPhutthabat Municipality, PhraPhutthabat District, Saraburi Province. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software to identify percentage (%), mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) and perform hypothesis testing using independent sample t-test and compare the correlation of more than two samples by one-way ANOVA.

The result of the research showed that the services of the local registry office under PhraPhutthabat Municipality, PhraPhutthabat District, Saraburi Province were overall at a high level (\bar{x} = 4.16, S.D.=0.67), i.e., the concreteness of the service (\bar{x} = 4.25, S.D.=0.67), reliability (\bar{x} = 4.19, S.D. = 0.69), response to service users (\bar{x} = 4.17, S.D.=0.69), knowledge and understanding of service users (\bar{x} = 4.17, S.D.=0.66), reassurance of service users (\bar{x} =4.04, S.D.=0.65). The result of the hypothesis testing revealed that personal factors such as gender, age, education, occupation, and income affected the services of the local registry office under PhraPhutthabat Municipality, indicating no difference with reference to a statistical significance level of 0.05.

The result of interview revealed that the subjects expressed opinions that the concreteness of the service had the biggest importance, which is consistent with the questionnaire answered by the sample group comprised of 394 subjects under PhraPhutthabat Municipality, PhraPhutthabat District, Saraburi Province, because the facilitation of registration services at 8:00 - 16:00 on public holidays and Saturdays, including change of the address of the service users who have a permanent address in Saraburi Province and issuance of identification cards available for those who request for a service to make an ID card on a holidays at the registry office of Saraburi, would make it very convenient for service users, as well as adding service channels would allow service users not to need to travel to visit the office for service themselves and making the facilitation of the current service more responsive to the needs of service users would lead to the arrangement of the sufficient number of staff to serve

the people, provision of equipment, tools and utensils, clearly visible signs to publicize the service procedures or point of service by the municipality, cleanliness and tidiness of the municipality's property, provision of facilities such as seats, restrooms, parking facilities, and provision of facilities for the disabled and the elderly, such as a slope for wheelchairs and an elevator.

Keywords: Local registry office, Service, quality

บทนำ

การให้บริการของภาครัฐที่มีคุณภาพ เป็นสิ่งที่สะท้อนสมรรถนะของการปฏิบัติงานการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เป็นลูกค้าผู้รับบริการของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้รากฐานของการบริหารราชการหรือการบริหารงานภาครัฐ ตามแนวความคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management-NPM) ที่ระบบราชการของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยรับมาเป็นกระบวนการทัศน์ ในการขับเคลื่อนการจัดการระบบงานภาครัฐในช่วงหลายปี ที่ผ่านมาตามแนวคิดนี้ นอกจากแนวทางการปรับปรุงสมรรถภาพ และการยกระดับกำลังการผลิตของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีมีติดอยู่ที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human resource development) และมีการใช้ประโยชน์จากภาคเอกชนให้มากขึ้น โดยการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นมีมิติสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญต่อการให้บริการประชาชน (Public service orientation) ที่มุ่งเน้นคุณภาพการให้บริการประชาชนที่เป็นลูกค้าผู้มารับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นทั้งปัจเจกชน และผู้ประกอบการที่ต้องติดต่อสัมพันธ์ กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะนับจากช่วงกลางทศวรรษ พ.ศ.2540-2550 ที่รัฐบาลหลายสมัยของประเทศไทย ต่างได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ บริบทของการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ในฐานะที่เป็นเรื่องอันคาบเกี่ยวกับบทบาทภารกิจกรให้บริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ (ชัชวาล ทัตศิวิษ, 2552)

ดังนั้น กรมการปกครองได้กำหนดให้สำนักทะเบียนทุกแห่งทำการปรับปรุง และยกระดับคุณภาพการให้บริการให้ผ่านเกณฑ์ของกรมการปกครอง และให้สำนักทะเบียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการปกครองแล้วยกระดับคุณภาพการให้บริการให้สูงขึ้น การบริการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือการปฏิบัติงานราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตลอดจนการเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและความคุ้มค่าในภารกิจแห่งรัฐ โดยมุ่งเน้นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กระจายภารกิจ และทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจการอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545, 2557) ซึ่งสำนักทะเบียนทั่วประเทศรวมถึงสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จึงมีนโยบายในการให้บริการงานทะเบียนเชิงรุก และภารกิจหน้าที่ของสำนักทะเบียน ประการแรก คือ ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ขั้นตอนการให้บริการงานทะเบียนของหน่วยงาน โดยปรับปรุงพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้ประชาชนผู้รับบริการได้รับความสะดวกรวดเร็วประหยัดเวลา ตลอดจนความเป็นธรรมและเสมอภาคกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและระบบการจัดการที่ทันสมัยมาใช้ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับนโยบายการบริหารจัดการของเทศบาลเมืองพระพุทธบาทอย่างไรก็ตามยังคงเกิดปัญหาการให้บริการประชาชน ซึ่งจะเห็นได้จากกรร้องเรียนผ่านทางเว็บไซต์ของทางเทศบาลเอง และศูนย์ดำรงธรรมของสำนักงานจังหวัดสระบุรี ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นมาจาก ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่บุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้มาใช้บริการในงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธบาท

จากสภาพปัญหาข้างต้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของการบริการสาธารณะ และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้วิจัยโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบถึงคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท ที่มารับบริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาทและเพื่อตอบสนองนโยบายการบริหารจัดการและการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการสาธารณะ ด้านคุณภาพการให้บริการงานทะเบียน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีมี จำนวน ประชากรทั้งสิ้น 34,237 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท)

2. กลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ประชาชนชายหรือหญิง เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีจำนวน 394 คนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane 1967) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 %

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกประชาชนชาย หญิง ตำบลขุนโหล่น 3 คน ตำบลพระพุทธรบาท 3 คน ตำบลธารเกษม ตำบลพุดคำจาน ตำบลละ 2 คน ของเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

2. ขอบเขตเนื้อหา

1) ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วยเพศอายุการศึกษาอาชีพรายได้

2) คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วยความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) การตอบสนองต่อผู้มารับบริการ (Responsiveness) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (Assurance) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy)

3. ขอบเขตพื้นที่

เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 5 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) การตอบสนองต่อผู้มารับบริการ (Responsiveness) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (Assurance) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมือง พระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากประชาชนชาย -หญิง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน และสัมภาษณ์จากชาย หญิง ตำบลขุนไชลอน 3 คน ตำบลพระพุทธรบาท 3 คน ตำบล ธารเกษม ตำบลพุดคำจาน ตำบลละ 2 คน ของเทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D.

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีตามความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลตามประเด็นนำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีถอดเทปสัมภาษณ์ และตรวจสอบเนื้อหาการสัมภาษณ์โดยอ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดเปรียบเทียบกับการฟังเทปสัมภาษณ์ซ้ำหลาย ๆ รอบ และนำเนื้อหาที่ได้นำมาเขียนในรูปแบบพรรณนา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาสรุปรวมผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

สรุปได้ว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.16, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีเรียงลำดับความสำคัญ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อผู้มารับบริการการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการโดยสรุป ดังนี้

1.1 ความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก (\bar{X} = 4.25, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเทศบาลจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่นที่นั่งห้องน้ำสถานที่จอดรถ (\bar{X} =4.43, S.D.=0.55) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ .สถานที่ให้บริการของเทศบาลมีความสะอาดและเป็นระเบียบ (\bar{X} = 4.06, S.D.=0.69)

1.2 ความเชื่อถือไว้วางใจได้พบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} = 4.19, S.D =0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด .เจ้าหน้าที่เทศบาลบริการประชาชนโดยยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเป็นสำคัญ (\bar{X} =4.59, S.D.=0.64) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ.เจ้าหน้าที่เทศบาลให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ (\bar{X} = 4.00, S.D.=0.70)

1.3 การตอบสนองต่อผู้มารับบริการพบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.17, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด เทศบาลดูแลเอาใจใส่และตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี (\bar{X} = 4.72, S.D.=0.51) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือผู้มารับบริการได้รับการบริการตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการ (\bar{X} = 3.39, S.D.=0.81)

1.4 การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการพบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.17, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด เจ้าหน้าที่เทศบาลมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน (\bar{X} =4.62, S.D.=0.55) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือเจ้าหน้าที่เทศบาลเต็มใจที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน (\bar{X} =3.69, S.D.=0.84)

1.5 การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการพบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} =4.04, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด.เทศบาลมีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หลายช่องทาง (\bar{X} =4.23, S.D.=0.53) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ.เทศบาลแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึงและมาตรฐานการให้บริการของเทศบาลเป็นที่ยอมรับของประชาชน (\bar{X} = 3.75, S.D.=0.68)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

สรุปได้ว่า การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 394 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศหญิงจำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 68.30 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 196 คน คิด

เป็นร้อยละ 49.70 มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 5,000บาท จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

สรุปได้ว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ไขคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรี ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนหรือส่วนราชการด้วยกันให้ส่วนราชการแต่ละแห่งจัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการและปิดประกาศให้ประชาชนทราบการปรับปรุงด้านขั้นตอนบ่อยครั้งทำงานเดียวกัน แต่ที่ต้องศิษย์ข้อมูลซ้ำแล้วซ้ำอีกโดยคนหลาย ๆ คนทางที่ดีที่สุดคือนำคนเหล่านั้นมาอยู่ในทีมเดียวกัน แล้วแบ่งงานกันตามความถนัดที่สุดและกระจายหน้าที่โดยให้ระบบงานหรือฐานข้อมูลหลักเป็นตัวรวบรวมยกเลิกงานที่ไม่จำเป็น สรุปข้อมูลเท่าที่จำเป็นกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ค่าธรรมเนียมทะเบียนราษฎร ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัวประชาชน ค่าธรรมเนียมทะเบียนทั่วไป เป็นต้นการบันทึกข้อมูลคำร้อง/คำขอพร้อมเอกสารประกอบเข้าสู่ระบบเพียงครั้งเดียว (ต้องมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดการบันทึกข้อมูลเรื่องเดียวกันหรือขอเอกสารที่ซ้ำซ้อนและลดปัญหาการมีข้อมูลในเรื่องเดียวกันของแต่ละหน่วยงานที่ไม่ตรงกัน) นำระบบเข้ามาใช้ในการรับคำร้องพิจารณาตรวจสอบประมวลผลและผลิตผลลัพธ์ (output) โดยอัตโนมัติเพื่อลดการแทรกแซงจากผู้ปฏิบัติงานให้น้อยที่สุดลดจุดเพิ่มความถูกต้องและความโปร่งใสในการให้บริการมีมาตรการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่งการอนุญาตการอนุมัติการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการมีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงกำหนดมาตรฐานการให้บริการที่มีประสิทธิภาพถูกต้องและรวดเร็วในรูปแบบของศูนย์บริการอิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจรที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐเช่นเดียวกับการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ตฝึกอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ปัญหาด้านผู้มารับบริการขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ยาวมากเกินไป มีคำพูดมากเกินไป เอกสารขั้นตอนปฏิบัติงานบางองค์การยาวมากเกินไปทำให้ผู้ใช้งานไม่ยอมอ่านและไม่นำไปอ้างอิง-ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจนซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจเช่นภาษาที่ใช้เป็นภาษาราชการภาษาที่ไม่เหมาะสมต่อความรู้ของพนักงาน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศอายุการศึกษาอาชีพ รายได้ มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีโดยใช้สถิติ t-test พบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุ กับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีพบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.154 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างการศึกษา กับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีพบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.241 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพ กับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมือง พระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีพบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.114 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพ กับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมือง พระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีพบว่าในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.248 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ประชาชนจำนวน 10 คน ของเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาทจังหวัดสระบุรีได้ดังนี้

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ของเทศบาลเมือง จังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นว่าเป็นรูปธรรมของบริการ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 394 คน ประชาชนของเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เนื่องจากปัจจุบันมีการอำนวยความสะดวกในวันหยุดราชการวันเสาร์เวลา 08.30 น. ถึงเวลา 16.30 น. ในการอำนวยความสะดวกเรื่องทะเบียนราษฎร เช่น การย้ายที่อยู่ปลายทางในท้องที่ผู้ขอรับบริการ มีภูมิลำเนาในทะเบียนได้ในจังหวัดสระบุรี. เรื่องบัตรประจำตัวประชาชนมีการบริการผู้ที่มาขอรับบริการทำบัตรประจำตัวประชาชนในวันหยุด ณ สำนักทะเบียนของจังหวัดสระบุรีทำให้ได้รับความสะดวกเป็นอย่างมากเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยการเพิ่มช่องทางการให้บริการที่ประชาชนในวันหยุด และการให้บริการปัจจุบันตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อก่อน เพราะเทศบาลจัดเจ้าหน้าที่ไว้บริการประชาชนในปริมาณที่เพียงพอเทศบาลมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้พร้อมให้บริการตลอดเวลา มีป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการบริการหรือป้ายบอกจุดบริการต่างๆชัดเจน สถานที่ให้บริการของเทศบาลมีความสะอาดและเป็นระเบียบเทศบาลจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่นั่ง ห้องน้ำ สถานที่จอดรถเทศบาลจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุเช่นมีทางขึ้น-ลงสำหรับวีลแชร์ มีประตูทางเข้า 2 ทาง

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่อง คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีเรียงลำดับความสำคัญ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อผู้มารับบริการการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณภาพความเป็นรูปธรรมของบริการ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการบริการหรือป้ายบอกจุดบริการต่าง ๆ ชัดเจนสอดคล้องกับงานวิจัยของพระขวัญชัย ถาวโร (เชี่ยวชาญ) (2560) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามหลักสังกัดหมวด 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังกัดหมวด 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านทาน ด้านสมานัตตาด้านปิยาวาจา และด้านอรรถจริยา 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาและ อาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังกัดหมวด 4 ของฝ่ายของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอรัตนบุรี จังหวัด

สุรินทร์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่า การอำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ เรียงตามความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ ควรแก้ไขปัญหาให้ประชาชนด้วยความเอื้อเพื่อเหมาะสมกับทุกคนควรแสดงความเป็นกันเองกับประชาชนผู้มารับบริการทุกระดับและควรขยายพื้นที่ในการจอดรถของผู้มาติดต่องานกับฝ่ายทะเบียน

1.2 ความเป็นรูปธรรมของบริการพบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือเทศบาลจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่นที่นั่งห้องน้ำสถานที่จอดรถเพราะทุกวันนี้การมีที่จอดรถสำคัญมากในการมาติดต่อราชการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชนิตาบันใหม่และคณะ (2561) คุณภาพการให้บริการประชาชนด้านทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดินแดงกรุงเทพมหานครการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview) รวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดินแดงกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการให้บริการประชาชนด้านทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดินแดงกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการให้บริการประชาชนประชาชนต่อการให้บริการด้านทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดินแดงกรุงเทพมหานครกับการบริการที่มีคุณภาพการด้านต่าง ๆ ในการสนองตอบของผู้รับบริการหรือของผู้ให้บริการเอง

1.3 ความเชื่อถือไว้วางใจได้พบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดเจ้าหน้าที่เทศบาลบริการประชาชนโดยยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชษฐ ชัยประไพพงษ์ (2560) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อการใช้บริการรถยนต์เคลื่อนที่ให้บริการทางทะเบียนราษฎร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการเกิดความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อการใช้บริการรถยนต์เคลื่อนที่ให้บริการทางทะเบียนราษฎรและเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการของรถโมบายที่ดียิ่งขึ้นทั้งในด้านความพึงพอใจ ด้านการประชาสัมพันธ์ภาครัฐและด้านระบบการบริการคุณภาพภาครัฐ ทั้งนี้ จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สามารถสนับสนุนให้เกิดความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อการใช้บริการ โดยระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วย (1) การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ (3) การวิเคราะห์ผล (4) การสรุปผล ทั้งนี้ จากผลการศึกษาพบว่า มี สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ ตัวแปรแฝงภายนอก คือ ความจงรักภักดีของลูกค้าและตัวแปรแฝงภายในคือ ความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้ามีองค์ประกอบย่อยอีก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณภาพการให้บริการ คุณภาพระบบและ การสื่อสารทางการตลาด ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญคุณภาพการให้บริการคุณภาพระบบ และ การสื่อสารทางการตลาด เพื่อใช้ในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ทางการตลาด การพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์และบริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า เพื่อสร้างความพึงพอใจและได้ตัววัดที่นำไปสู่การสร้าง ความจงรักภักดีในการใช้บริการ

1.4 การตอบสนองต่อผู้มารับบริการพบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นว่าสำคัญที่สุดคือเทศบาลดูแลเอาใจใส่และตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันวิจัยและ

พัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2559) วิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอกำมะงา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาพรวมของงานที่ให้บริการทั้ง 4 งาน พบว่า ผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.68 จากคะแนนเต็ม 5.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 93.60 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2. งานบริการกองคลัง พบว่าผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.69 จากคะแนนเต็ม 5.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 93.80 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 3. งานบริการกองช่าง พบว่า ผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.71 จากคะแนนเต็ม 5.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 94.20 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 4. งานบริการกองสวัสดิการสังคม พบว่า ผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.67 จากคะแนนเต็ม 5.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 93.40 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 5. งานบริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น พบว่า ผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.67 จากคะแนนเต็ม 5.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 93.40 ซึ่งเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

1.5 การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ พบว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือเจ้าหน้าที่เทศบาลมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประยูรจันทร์พิทักษ์กุล. (2558) ระบบและกระบวนการให้บริการทะเบียนราษฎรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเกาะขวางอำเภเมืองจันทบุรีจังหวัดจันทบุรี งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือเพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบและกระบวนการให้บริการทะเบียนราษฎรของเทศบาลตำบลเกาะขวางอำเภเมืองจันทบุรีจังหวัดจันทบุรีวิธีการศึกษาจะใช้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method)ระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคือการวิจัยเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์เจาะลึกรวมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมข้อค้นพบที่ได้ศึกษาพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบและกระบวนการให้บริการทะเบียนราษฎรของเทศบาลตำบลเกาะขวางอำเภเมืองจันทบุรีจังหวัดจันทบุรีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านผลการศึกษาดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลในการเสนอแนะระบบและกระบวนการให้บริการทั้งด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านคุณภาพของการให้บริการ

1.6 การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการพบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ .เทศบาลมีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆหลายช่องทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์บุญมี (2558) ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลตีผลการวิจัยพบว่า พนักงาน เทศบาลตำบลนาดีมีคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับดีด้านที่มีคุณภาพชีวิตการทำงาน มากที่สุดคือความ ภูมิใจในองค์กรด้านความก้าวหน้าด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ด้านภาวะอิสระในการปฏิบัติงานด้านสังคมสัมพันธ์ด้านการบริหารงานด้านค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานส่วนการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานมีความเห็นต่อคุณภาพชีวิตใน การทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยทางด้านเพศอายุสถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธรบาท อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรีเพศอายุระดับการศึกษาอาชีพรายได้ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการ

ที่แตกต่างกันพบว่าเพศอายุการศึกษาอาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากคุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรีมีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรลภัสแก้ววันดีและธนวิทย์บุตรอุดม (2556) ศึกษาเรื่อง การประเมินคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรตามมาตรฐานภาครัฐโดยใช้ระบบการบริการประชาชนและภาคเอกชน (Services System) P.S.O.1107 ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาแก้วอำเภอเกาะคาจังหวัดลำปางการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการงานทะเบียนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาแก้วอำเภอเกาะคาจังหวัดลำปางรวบรวมข้อมูลโดยการแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 290 คน ผลการศึกษาการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาแก้วอำเภอเกาะคาจังหวัดลำปางตามมาตรฐานภาครัฐ P.S.O.1107 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าคุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาแก้วตามมาตรฐานภาครัฐโดยใช้ระบบการบริการประชาชนและภาคเอกชน (P.S.O.1107) ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.00) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านประสิทธิภาพมีการประเมินคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.24) ส่วนด้านคุณภาพ (\bar{X} =4.15) ความทั่วถึง (\bar{X} =3.48) ความเสมอภาค (\bar{X} = 4.12) ความเป็นธรรม (\bar{X} =3.84) สนองตอบความต้องการ (\bar{X} =4.10) สนองตอบความพึงพอใจ (\bar{X} =4.20) ความต่อเนื่อง (\bar{X} =3.95) ความสะดวกสบาย (\bar{X} =3.95) และความพร้อมให้บริการ (\bar{X} =3.89) มีการประเมินคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ ควรเน้นสถานที่ให้บริการของเทศบาลมีความสะอาดและเป็นระเบียบและมีการทำความสะอาดเสมอโดยกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
- 2) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ เทศบาลต้องมีเจ้าหน้าที่เทศบาลให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติและไม่มีการพักกลางวันโดยมีเจ้าหน้าที่สลับกันรับประทานอาหารกลางวัน
- 3) การตอบสนองต่อผู้มารับบริการผู้มารับบริการได้รับการบริการตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการทุกด้านทุกเวลาราชการและวันหยุดตามเวลาที่กำหนด
- 4) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการเจ้าหน้าที่เทศบาลเต็มใจที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทุกคนที่มารับบริการโดยหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสและให้คำแนะนำที่ดีเมื่อมีปัญหา
- 5) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการเทศบาลต้องมีมาตรฐานที่ดีมาตรฐานการให้บริการของเทศบาลเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกคนที่มารับบริการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร
- 2) ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมที่สามารถส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่น
- 3) ควรขยายระยะเวลาในการศึกษาวิจัยให้มากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อความครอบคลุมครบถ้วนในการวิเคราะห์เนื้อหาและแนวทางการพัฒนาได้มากกว่า
- 4) มีการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มารับบริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นของทุกเทศบาลที่อยู่ในจังหวัดสระบุรี

5) คว้าศึกษากำลังขวัญและความก้าวหน้าในสายอาชีพของเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการด้านทะเบียนทุกองค์กรปกครองเทศบาล ที่อยู่ในจังหวัดสระบุรี

เอกสารอ้างอิง

ชนิดาบนใหม่และคณะ.(2561)คุณภาพการให้บริการประชาชนด้านทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร.หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชัชวาล ทัดศิวิชัย. (2552). คุณภาพการให้บริการภาครัฐ: ความหมายการวัด และการประยุกต์ในระบบบริหารภาครัฐไทย.วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 7(10), 105-146.

ประยุทธ์จันทร์พิทักษ์กุล. (2558). ระบบและกระบวนการให้บริการทะเบียนราษฎรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเกาะขวางอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

พรลภัสแก้ววันดีและธนวิทย์บุตรอุดม.(2556).การประเมินคุณภาพการให้บริการงานทะเบียน

ราษฎร ตามมาตรฐานภาครัฐ โดยใช้ระบบการบริการประชาชนและภาคเอกชน (Services System) P.S.O.1107 ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง.รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

พิเชษฐ ชัยประไพพงษ์.(2560). ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อการใช้บริการรถยนต์เคลื่อนที่ให้บริการทางทะเบียนราษฎร.วิทยาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยีวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รัตนารณบุญมี. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองการปกครอง,คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2559). ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

สุพรรณิ ปันผสม (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตจังหวัดอุดรดิถี จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
Efficiency in Performance of Personnel of Samnak Thong Subdistrict
Administrative Organization, Muang District, Rayong Province, in
Accordance with Four Bases of Miraculous Powers

พระอัครเดช ปิยสีโล^{1*} และ อำนวย ปิ่นพิลา²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

*Corresponding author e-mail, hanaree2536@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยองโดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนจำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.64) คือ ด้านฉันทะ (\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.50) ด้านวิริยะ (\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.81) ด้านวิมังสา (\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.51) ด้านจิตตะ (\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.74) 2) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ได้แก่ความมีฉันทะที่ดีการปฏิบัติงานจึงสำเร็จ

คำสำคัญ: อิทธิบาท 4 ประสิทธิภาพ บุคลากร

ABSTRACT

This research is quantitative and qualitative research. The objectives are 1) to study the level of efficiency in the performance of the personnel of Samnak Thong Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Rayong, in accordance with the four bases of miraculous powers, 2) to

study efficiency in the performance of the personnel of Samnak Thong Subdistrict Administrative Organization in accordance with the four bases of miraculous powers, according to gender, age, education level, occupation, and income, and 3) to suggest appropriate guidelines to enhance efficiency in the performance of the personnel of Samnak Thong Subdistrict Administrative Organization in accordance with the four bases of miraculous powers. The sample groups used in this study were 370 male and female citizens under Samnak Thong Subdistrict Administrative Organization. The research instruments were a questionnaire and interview. Data were analyzed using packaged computer software to identify percentage, mean, standard deviation (S.D.) and perform hypothesis testing using independent sample t-test and compare the correlation of more than two samples by one-way

The results of the research revealed that efficiency in the performance of the personnel of Samnak Thong Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Rayong, in accordance with the four bases of miraculous powers was overall at a high level (\bar{X} =4.17, S.D.=0.64), i.e., intention (\bar{X} =4.27, S.D. = 0.50), diligence (\bar{X} =4.22, S.D. =0.81), discernment (\bar{X} =4.12, S.D. =0.51), and attention (\bar{X} =4.05, S.D.=0.74) The results of the hypothesis testing revealed that personal factors, such as gender, age, education, occupation, and income, affected efficiency in the performance of the personnel of Samnak Thong Subdistrict Administrative Organization in accordance with the four bases of miraculous powers, indicating no difference with reference to a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Four bases of miraculous powers, Efficiency, Personnel

บทนำ

การที่องค์กรใด ๆ จะบรรลุเป้าหมายของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้นั้นส่วนหนึ่งจะต้องมาจากการที่บุคลากรมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งต้องอาศัยการจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญ เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารต้องการสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ “การบริหารจัดการ” ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการ ดังนี้การบริหารจัดการแบ่ง ความหมายได้ 2 ส่วน คือ การบริหาร ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษว่า “Administration” หมายถึง การบริหารในภาครัฐ (Public Sector) ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่ได้มุ่งผลกำไร และการจัดการ ให้ถือว่าเป็นคำแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Management” โดยให้ใช้คำนี้กับการบริหารงานในภาคธุรกิจเอกชนที่มุ่งผลกำไรโดยเฉพาะ ความจริงแล้วในยุคปัจจุบันบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนมีเพิ่มมากขึ้นและถือได้ว่าเป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือการจัดทำโครงการ “คืนกำไรสู่สังคม” โดยภาคธุรกิจเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมสังคมมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการดำเนินงานของภาครัฐบาลก็คาบเกี่ยวกับงานภาคธุรกิจเอกชนมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะสังเกตได้จากการให้บริษัทเอกชนมารับสัมปทานจากรัฐบาลในลักษณะการลงทุนเชิงธุรกิจ ด้วยเหตุนี้การบริหารและการจัดการของภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชนจึงต้องอาศัยหลักการเดียวกัน คือ การมุ่งที่ประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงานเป็นสำคัญโดยต้องคำนึงถึงคุณภาพของการบริการและความพึงพอใจของประชาชนในฐานะผู้บริภารรับบริการให้มากขึ้น โดยจะมองผู้รับบริการเป็นเพียงผู้ต้องมาขอบริการจากรัฐราชการดังแต่ก่อนไม่ได้อีกต่อไป ดังนั้น การบริหารและการจัดการจึงต้องอยู่ควบคู่กันเพื่อให้สื่อความหมายครอบคลุมถึงระบบการดำเนินงานทั้งภาครัฐบาลและภาคธุรกิจเอกชน(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2543)

แนวทางการพัฒนาบุคลากรในองค์กรนั้น หากรู้จักนำหลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้สำหรับเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ก็เป็นสิ่งที่ดีงาม และที่สำคัญหลักธรรมทางพุทธศาสนามีหลายประการด้วยกันที่จะเป็นแหล่งบ่มเพาะจิตใจของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ อาทิ ไตรสิกขาพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และศีล 5 เป็นต้น แต่หลักธรรมที่เหมาะสมกับการวัดระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรสำหรับการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลของท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมของผู้ปฏิบัติงานที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อถึงพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ คือ “อิทธิบาท” ซึ่งเป็นหลักแห่งความสำเร็จประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ๗ กล่าวคือ ผู้บริหาร ต้องสร้างกลไกให้บุคลากรในองค์กรมีความรัก ความพอใจงานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (ฉันทะ) เพราะเมื่อเกิดความรักในงานที่ปฏิบัติแล้วจะทำให้อยากได้ผลงานที่ดีที่สุด สร้างให้คนในองค์กรมีความขยันหมั่นเพียร ไม่ท้อถอย (วิริยะ) มองเห็นงานเป็นสิ่งท้าทาย สร้างให้คนมีจิตสำนึกที่จะอุทิศตัวให้งาน มีใจจดจ่อในงาน (จิตตะ) ซึ่งเมื่อมีความแน่วแน่งานแล้ว จะทำให้เกิดสมาธิ ไม่วอกแวก และควรกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่ชอบการพิสูจน์ หรือทดลองแนวทางใหม่ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขงานเดิมโดยการใช้สติปัญญาที่มีอยู่นั้นก็คือ “การตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพของงาน” (วิมังสา) โดยสรุปของอิทธิบาท 4 คือ การรักงาน ตั้งใจในงาน และการทำงานด้วยสติปัญญาตั้งมั่นการบริหารที่ดีต้องมีหลักธรรมเป็นพื้นฐาน ผู้บริหารจึงต้องมีหลักธรรมที่ใช้พัฒนาจิตใจเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อความเป็นธรรมและความสุขของผู้ใต้บังคับบัญชาผู้ร่วมงาน และตนเอง โดยต้องสร้างทัศนคติให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาว่า “ให้ชอบในสิ่งที่ทำไม่ใช่ทำในสิ่งที่ชอบ” โดยให้สนุกกับงานที่รับผิดชอบเพราะงานเป็นเวลาส่วนใหญ่ของชีวิตโดยให้นึกอยู่เสมอว่างานที่ทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้เกี่ยวข้อง และต่อสังคมอย่างไร ไม่ใช่เพียงคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน หรือรายได้เท่านั้น ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ที่จะทำอย่างไรก็ตามให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีสุขภาพจิตดี เต็มใจทำงาน มีความสุข เพราะเมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะได้ผลงานที่ดีเป็นการตอบแทน ตามคำกล่าวว่า “งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2543) ข้อมูลเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามานั้น สามารถสรุปได้ว่าธรรมทั้งสี่ประการนี้เมื่อเกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลผู้ประกอบภารกิจใดไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางใจก็ตามภารกิจนั้น ๆ ย่อมสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเสมอ แต่ถ้าหากธรรมทั้งสี่ประการนี้เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลผู้นั้นอย่างไม่ครบถ้วนบริบูรณ์ ถึงแม้บุคคลนั้นจะมีวิชาลาดเปรื่องปราดสักเท่าไรก็ตาม ภารกิจต่าง ๆ ที่เขาลงมือปฏิบัติ ย่อมยากที่จะสำเร็จลุล่วง หรือแม้หากจะสำเร็จลุล่วงไปได้แล้ว ก็จะไม่สามารถอำนวยผลประโยชน์ให้แก่เขาได้อย่างเต็มที่ นั่นเอง

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาไว้อย่างชัดเจน คือ ศึกษาระดับการบริหารจัดการงานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายในด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กรบริหารส่วนตำบลสำนักงาน อำเภอเมือง จังหวัดระยองตามกรอบหลักธรรมอิทธิบาท 4 ประกอบด้วยฉันทะวิริยะ จิตตะ และวิมังสา โดยจะศึกษารายละเอียดของข้อมูลทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ถูกต้องครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักงาน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักงาน อำเภอเมือง จังหวัดระยองโดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักงาน อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ขอบเขตการวิจัย

1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,194 คน (ที่มา: งานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดระยอง (8 ตุลาคม 2562) 2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยองจำนวน 370 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) อ้างถึงในบุญธรรม กิจปริดา บริสุทธิ์, 2540) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.06%

การสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นหน่วยและคำนวณจำนวนของแต่ละหน่วยตามสัดส่วนของประชากร

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยคัดเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 10 คน ตามคุณสมบัติต่อไปนี้

- 1) ผู้ใหญ่บ้าน
- 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

2 ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดและทฤษฎี ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในทำงาน) ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในการทำงาน) ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในการทำงาน) และด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผลในการทำงาน)

3 ขอบเขตพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในทำงาน) ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในการทำงาน) ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในการทำงาน) และด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผลในการทำงาน)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ข้อมูลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)
- 3) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
- 4) ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ จะทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยองโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จังหวัดระยองเรียงลำดับความสำคัญ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านวิมังสา ด้านจิตตะ โดยสรุป ดังนี้

1.1 ด้านฉันทะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวม มีความคิดเห็นระดับ มาก (\bar{X} = 4.27, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 2. สุข สุข และจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่เสมอแม้งานนั้นจะมีปัญหาอย่างมาก (\bar{X} = 4.73, S.D.=0.59) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 4. เห็นอกเห็นใจผู้มาติดต่อขอรับบริการและให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ (\bar{X} = 4.01, S.D.=0.44)

1.2 ด้านวิริยะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวม มีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} = 4.22, S.D.=0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 9.ปฏิบัติงานด้วยความเพียรแม้งานนั้นจะมีอุปสรรคและต้องใช้ระยะเวลายาวนาน (\bar{X} = 4.61, S.D.=0.49) และส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 8.ปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมายไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและไม่ละทิ้งงาน (\bar{X} = 3.81, S.D.=0.59)

1.3 ด้านวิมังสา พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} = 4.12, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ข้อ 18. นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป (\bar{X} = 4.55) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 19. ทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ (\bar{X} = 3.61, S.D.=0.78)

1.4 ด้านจิตตะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในมีความคิดเห็นระดับมาก (\bar{X} = 4.05, S.D.=0.74)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด 13. จิตใจอ่อนโยนสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (\bar{X} = 4.67, S.D.=0.67) ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ14.ละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงานไม่ปฏิบัติงานแบบขอไปทีหรือฉาบฉวย (\bar{X} = 3.70, S.D.=0.87)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยองโดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศหญิงจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 27.70 มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10000บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ที่แตกต่างกัน โดยมีผลการศึกษาในความสัมพันธ์แต่ละด้าน ดังนี้

1. เพศ ผลการทดสอบระหว่างเพศกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ ผลการทดสอบระหว่างอายุกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.154 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษา ผลการทดสอบระหว่างการศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.178 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาชีพ ผลการทดสอบระหว่างอาชีพกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.221 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ ผลการทดสอบระหว่างรายได้อับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ในภาพรวมมีค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.265 จึงปฏิเสธสมมติฐานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

การตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ ในประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ สภาพปัญหาของประชาชน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแผนงานต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ว่ามี ความต้องการอย่างไร แล้วเสนอต่อคณะผู้จัดทำแผนงาน เพื่อให้องค์การบริหารส่วน

ตำบล กำหนดเป็น นโยบาย นโยบายถึงจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการกำหนดแผน องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ควรจัดลำดับความสำคัญในแต่ละด้านในเรื่องของการปฏิบัติตามแผนงาน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดลำดับความสำคัญในแต่ละด้านในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ งบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนงาน เพื่อที่จะไม่เกิดปัญหาในเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำปัญหาจากการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแผนในการดำเนินงานในปีถัดไป เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยแท้จริง

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชาชนผู้ถูกสัมภาษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความคิดเห็นในด้านฉันทะ มีความสำคัญที่สุดสอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 370 คน และด้านต้องปรับปรุงคือด้านจิตตะ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ว่าการนำหลักธรรมที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการทำงาน ตามคำสอนของพระพุทธองค์ คือหลักธรรมที่เน้นถึงความพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ “อิทธิบาท” ซึ่งเป็นหลักแห่ง ความสำเร็จอันประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา โดยสรุปของอิทธิบาท 4 คือ การรักงาน สู้งาน ใส่ใจในงานและการทำงานด้วยปัญญา ดังนั้นการปฏิบัติงานที่ดีต้องมีหลักธรรมเป็นพื้นฐานและต้องมีหลักธรรมที่ใช้พัฒนาจิตใจเพื่อ ความก้าวหน้าในการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านฉันทะ มีความสำคัญที่สุดอาจเป็นเพราะว่า การนำหลักธรรมที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการทำงาน ตามคำสอนของพระพุทธองค์ คือหลักธรรมที่เน้นถึงความพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ “อิทธิบาท” ชัดเจนสอดคล้องกับงานวิจัยของผดุง วรรณทอง อนันต์ ธรรมชาลัย สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านฉันทะ มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเองรักและพอใจที่จะได้รับพัฒนาตนเอง เพื่อนำความรู้มาใช้ในหน้าที่ที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ กระตือรือร้นพร้อมที่จะให้มีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมที่จะพัฒนางาน และบุคลากรมีความพอใจที่จะมีการพัฒนาอยู่เสมอ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ 2) ด้านวิริยะ มีความจำเป็นและสำคัญมากต่อการบริหารองค์กรเอกชน เนื่องจากหลักการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงเป็นแบบอย่างและได้พระราชทานบทพระราชนิพนธ์ เรื่องพระมหาชนก ที่เน้นให้ประชาชนมีความวิริยะ หรือหลักการประกอบความเพียรชอบ บุคลากรมีความตื่นตัวพร้อมที่จะพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา ฝึกฝนพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้เพิ่มเติม ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ มีการจัดฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน

มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง 3. ด้านจิตตะ มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เช่นเดียวกัน โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานที่ต้องอาศัยด้านจิตตะเป็นหลักที่จะต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ องค์กรเอกชนควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรมีการเอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่หมั่นตรวจสอบหาข้อบกพร่องของตนเองเพื่อพัฒนาตนเอง ฝึกฝนตนเองให้มีความรู้พร้อมที่จะมาสนับสนุนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำมาพัฒนาองค์กร ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ 4. ด้านวิมังสา มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เช่นเดียวกัน เพราะผู้บริหารต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม มีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม หาวิธีการต่างๆ มาพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเองไตร่ตรองการทำงานที่ได้รับมอบหมายอยู่เสมอ โดยใช้กำลังสติปัญญา แสวงหาวิธีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

1.2 ด้านฉันทะ พบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ข้อที่ต้องการมากที่สุดในด้านนี้คือ สุข สุข และจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่เสมอแม้งานนั้นจะมีปัญหาอย่างมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพันธ์ แสนสี (2558) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1. การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น มัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน เป็นชายจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 เป็นหญิงจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 มีอายุต่ำกว่า 20 ปีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 92.1 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 88.6 ประสบการณ์การในการสอนอยู่ในช่วง 11 – 20 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 75.7 และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 ตามลำดับ 2. ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านจิตตะรองลงมา คือ ด้านวิมังสา ด้านฉันทะ และสุดท้ายด้านวิริยะ ตามลำดับ 3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน ตำแหน่ง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4. ผู้บริหารควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์และบริหารงานบูรณาการกับนโยบายของการบริหารโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาซึ่ง ประโยชน์สุขของคนในชุมชน สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอความต้องการปัญหาและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์การบริหารงานของโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อได้รับข้อมูลปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านวิริยะ พบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุด.ปฏิบัติงานด้วยความเพียรเมื่องานนั้นจะมีอุปสรรคและต้องใช้เวลายาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากิจการ โขติปญโญ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พบว่า การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารหรือการจัดการงานในด้านที่เกี่ยวกับตัวผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กร โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ การสรรหา จนถึงพ้นสภาพจากการทำงาน เพื่อให้ปัจจัยด้านบุคคลขององค์กรสามารถปฏิบัติงานได้ดีมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จสมความมุ่งหมายขององค์กรซึ่งมีความสำคัญคือเป็นหัวใจของการบริหารองค์การเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หากองค์การใดประกอบด้วยบุคคลที่มีความสามารถสูงมีความเป็นผู้นำเห็นความสำคัญของการใช้คน และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนการเลือกสรร การเสริมสร้างคนดีไว้ใช้งาน ย่อมเป็นประโยชน์ต่อองค์การนั้นๆ ตลอดจนสังคมและประเทศชาติต่อไป โดยหลักในการบริหารงานบุคคล เป็นแนวทางที่ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารงาน โดยยึดหลักความเสมอภาค ความสามารถ ความมั่นคง ความเป็นธรรมทางการเมือง หลักการเสริมสร้างการพัฒนา ความยุติธรรม โดยมีจุดประสงค์แนชัดในการบริหารงานโดยเน้นตัวบุคคลเป็นตัวชี้แนะแนวทางการพัฒนาองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการและเกิดประสิทธิภาพอันสูงสุด ทั้งนี้ กระบวนการในการบริหารงานบุคคลนั้น ประกอบด้วย การวางแผนบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานการบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงานเพื่อที่จะทำให้การใช้บุคลากรในแต่ละองค์การเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นจากกระบวนการในการบริหารงานบุคคลที่นักวิชาการหลายท่านได้สรุปและกำหนดไว้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้เป็น 5 ด้านคือ การวางแผนบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรและการให้บุคลากรพ้นจากงาน ทั้งนี้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วนเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าต่อการบริหารงานทุกๆ อย่าง รวมถึงการบริหารบริหารงานบุคคลที่จะทำให้ทุกคนในองค์กรที่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว จะทำให้เกิดการบริหารงานที่ดี มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการนั้นตั้งไว้ จึงมีความสำคัญยิ่งที่ทุกองค์การควรมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไว้ประพฤติปฏิบัติ อย่างเช่นในที่นี่ประกอบด้วย 4 หลักธรรม คือ อธิปไตย 3พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และอคติ 4

1.4 ด้านจิตตะ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมมีความคิดเห็นระดับ มาก ข้อที่เป็นประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือ จิตใจอ่อนโยนสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญแก้วพารณ กลินนิมณฑล (2554) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 ตามทัศนะของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X=4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($X=4.26$) ส่วนด้านวิริยะ จิตตะ และวิมังสา อยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ ต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก อิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก คือ บุคลากรควรมีความต้องการใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอปรารถนาที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป มีความขยัน หมั่นประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ต้องตั้งจิตรับรู้อุปสรรคที่ได้รับมอบหมายโดย

ปฏิบัติงานด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้ง ซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่งานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง และหมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล ตรวจสอบข้อหยักหย่อนในงานนั้น ๆ ที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผลและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

1.5 ด้านวิมังสา พบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ใน มีความคิดเห็นระดับมาก ข้อที่เป็นประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ที่กลุ่มตัวอย่างลงความเห็นที่สำคัญที่สุดคือนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาตรี แนวจำปา (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ได้แก่ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะและด้านวิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท4 ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมากสำหรับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ด้าน วิมังสาในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษาและตำแหน่งที่ ต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันส่วน บุคลากรที่มี อายุและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันสรุปได้ว่าทุกคน ต้องใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงาน ด้วยความพากเพียรบากบั่นด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยองโดยจำแนก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อการบริการที่แตกต่างกันพบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความคิดเห็นแต่ละด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระวุฒิมงคล ภาวจิตโต (รักเรียน) (2553) การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำหลักอิทธิบาท ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา มาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านฉันทะ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก การเปรียบเทียบการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติ งานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานภาพในการปฏิบัติงานและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านอายุ พบว่าเจ้าหน้าที่ที่มีอายุต่างกันมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ด้านฉันทะ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อดต.ควรเน้นเห็นอกเห็นใจผู้มาติดต่อขอรับบริการและให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

2) ด้านวิริยะ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ควรปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมายไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและไม่ละทิ้งงาน

3) ด้านจิตตะ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ควรมีความละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงานไม่ปฏิบัติงานแบบขอไปทีหรือฉาบฉวย

4) ด้านวิมังสา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรในสำนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ควรมีการทดสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง การนำหลักวิริยะ (ความพยายามในการทำงาน) ไปใช้ใน การปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ว่าการองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

2. ควรศึกษาเรื่อง การนำหลักจิตตะ (ความตั้งใจในการทำงาน) ไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ว่าการองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

3. ควรศึกษาเรื่อง การนำหลักวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผลในการทำงาน) ไปใช้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ว่าการองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักทอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

เอกสารอ้างอิง

กัญแก้วพารณณ์ กลิ่นนิ่มนวล. (2554). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักอิทธิบาท 4.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชาติรี แนวจำปา. (2552). “ การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ,(สาขารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

ผดุง วรรณทอง อนันต์ ธรรมชาลัย สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล. (2561). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).(2543). ธรรมะกับการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

พระมหากิจการ โชติปถุญ. (2558). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ.

พระวุฒิพงษ์ ถาวรจิตโต (รักเรียน). (2553) “การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ , บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุพันธ์ แสนสี.(2558). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.